BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

1508–1830

DE

IOAN BIANU
† 13 Febr. 1935

NERVA HODOŞ
† 1 Noem. 1913

ŞI

DAN SIMONESCU

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREŞTI

TOMUL III

1809—1830

EDIŢIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

BUCUREŞTI

ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOC. ANONIMĂ
1912—1936

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cocuțe,

Cu mulțumiri recunoscătoare că m'a lăsat și îndemnat să-l săvârșesc.

20.XI-1936. Dan Simonescu

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

SALA DE LECTURĂ
NU SE ÎMPRUMUTĂ ACASĂ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BIBLIOGRAFIA ROMÂNEASCĂ VECHE

1508–1830

DE

IOAN BIANU
† 13 Febr. 1935

NERVA HODOŞ
† 1 Noem. 1913

ŞI

DAN SIMONESCU

TOMUL III

1809—1830

EDIŢIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

BUCUREŞTI

ATELIERELE GRAFICE SOCEC & Co., SOC. ANONIMĂ
1912—1936

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

LĂMURIRI

Dacă vorbele latine *habent sua fata libelli* se întrebuinţează deseori pentru a arăta nestatornicia soartei care urmăreşte până şi naşterea bietelor cărţi, atunci trebue să recunoaştem că *Bibliografia românească veche* întăreşte în gradul cel mai mare adevărul acestei mult prea fataliste cugetări.

Concepută pe un plan vast de regretatul Ion Bianu şi săvârşită de acesta în colaborare cu harnicul cercetător Nerva Hodoş, ea este mai mult decât un catalog descriptiv al cărţilor vechi româneşti dintre 1508—1830: *este o înfăţişare sistematică a tuturor elementelor de cultură românească până la 1830, în măsura în care ele s'au arătat sub forma tiparului.*

Diferitele curente religioase şi literare, ideile care au frământat minţile strămoşilor noştri, înrâuririle venite din afară, dar mai ales acelea trimise dela noi diferitelor popoare învecinate, evoluţia artei grafice, cu grijile ei de a înfrumuseţa cartea, toate acestea apar lămurit din prefeţele, epilogurile şi gravurile reproduse în *Bibliografie.*

Primele ei fascicole s'au tipărit începând cu anul 1898, şi acum, după 38 ani, publicaţia îşi are sfârşitul, prin fascicolele de faţă, care încheie tomul al III-lea. Numeroase cauze, dar mai ales deslănţuirea războiului pentru întregirea neamului, au depărtat prea mult apariţia acestor ultime fascicole ale tomului al III-lea de primele lui două fascicole, tipărite încă din anul 1912. Pentrucă ultimele fascicole ale acestui tom ies la iveală după 24 ani dela apariţia primelor două şi în alte împrejurări de conlucrare, cred nemerit să arăt în câteva cuvinte aceste împrejurări.

1. El începe cu pag. 193, dela nr. 951, descrierea cărţilor tipărite în anul 1817 (an neterminat în fascicolele I—II) şi termină cu descrierea acelora din anul 1830 (ultimul număr este 1526), plus 3 adaose, pentru cărţi de care am luat cunoştinţă după tipărirea coalelor respective (la pag. 577, nr. 1238$_1$; la pag. 717, nr. 1175a şi 1194a). Cuprinde, deci, 578 numere bibliografice. Cât priveşte ultimul număr, el nu spune că, dela 1508—1830, cartea românească tipărită se rezumă la 1526 opere. Cât de mult atârnă lucrările bibliografice de descoperiri şi, deci, cât sunt de puţin complete, ne dovedesc numeroasele cărţi intrate în depozitul Academiei Române, sau semnalate în alte depozite, după tipărirea primelor tomuri din *Bibliografia*, care nu le cuprinde. Insemnat din acest punct de vedere, este articolul scris de Dr. Gh. Bran într'o gazetă atât de puţin cunoscută (*Graiul Maramureşului*, nr. 94 din 30 Mai 1935[1]), care totuşi descoperă mai multe cărţi, dintre care nu mai puţin

[1]) Cf. V. Grecu, *Rarităţi bibliografice în bisericile maramureşene*, în buletinul *Codrul Cosminului*, IX (1935), p. 342—344.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

de 57 cărţi româneşti vechi, aflătoare pe la bisericile din regiunea Maramureşului, sunt necunoscute *Bibliografiei* şi neexistente în Biblioteca Academiei Române. Dar dacă la acestea adăogăm şi numeroasele adaose arătate în publicaţiuni mai cunoscute, cum de ex. în *Dacoromania*, *Biserica Ortodoxă Română*, *Societatea de Mâine*, şi în altele?! Negreşit, toate aceste adaosc, precum şi acelea care se vor mai aduce volumului de faţă, trebuesc concentrate, după principii bibliografice unitare, într'un volum de *addenda la Bibliografia românească veche*, pentru care s'au şi adunat la Academia Română numeroase note.

2. Chemat la 1 Martie 1931 de regretatul Prof. I. Bianu, colaborator pentru lucrările de *Bibliografie românească veche*, iată pe scurt starea în care mi s'a predat materialul de Ion Bianu şi d-l Gh. Cardaş, funcţionarul de până atunci la Secţia de cărţi româneşti vechi: trei mape cu coperte de hârtie, numerotate, cu oarecari lipsuri şi nereguli, dela 951—1420. Pe foaia din faţă a copertei, în colţul de sus-stânga, erau notate, scrisul lui Al. T. Dumitrescu, fost funcţionar la Biblioteca Academiei Române, numai titlurile scurtate ale cărţilor dintre 1817—1830. Dintre aceste coperte-fişe, 54 aveau înnăuntru şi titlurile întregi ale cărţilor, copiate în cirilică, 4 scrise de Al. T. Dumitrescu, una de N. Hodoş, restul de d-l Gh. Cardaş, care mai copiase şi o parte din prefaţa *Gramaticei* lui Eliade (anul 1828), precum şi o parte din prefaţa volumului *Caracteruri* (anul 1825), al lui B. P. Mumuleanu. Descrierile bibliografice, scrise pentru cele mai multe din aceste 54 cărţi de d-l Gh. Cardaş, au fost îndreptate, schimbate şi uniformizate cu ceeace a trebuit să lucrăm şi pentru celelalte; am păstrat totuşi neschimbate descrierile la 6 cărţi, pe care nu le-am văzut: nr. 969, 989, 1085, 1131, 1149 şi 1177.

Regretatul Ion Bianu, pe de o parte ocupat cu pregătirea lucrărilor de sesiune generală (Mai 1931), de altă parte din cauza concediilor de vară, a amânat reluarea lucrărilor de *Bibliografie* până în toamna anului 1931, în care timp eu am alcătuit «Inventarul descriptiv al cărţilor româneşti vechi (1508—1817) din Biblioteca Academiei Române».

Consultând, din toamna anului 1931, cataloagele şi inventarele Bibliotecii, am transportat dela 24 Noemvrie 1931—14 Noemvrie 1936, dela secţia imprimatelor la secţia cărţilor româneşti vechi, 246 volume (vezi «Caetul de cărţi din Inventarul general al Bibliotecii, predate la secţia cărţilor româneşti vechi»), unele notate de Al. T. Dumitrescu pe acele coperte-fişe, dar neaduse în vederea bibliografierii, cele mai multe însă, nenotate.

Apăruse între timp două lucrări bibliografice însemnate, cu descrieri *precise* de cărţi, care nu existau în Biblioteca Academiei Române, dar interesau totuşi *Bibliografia*. Una privea tipăriturile din Ardeal: Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, Bucureşti 1931 (vol. I—II; al 3-lea volum, care nu interesează *Bibl. rom. veche*, a apărut în 1936); cealaltă pe cele din Basarabia: Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă (1812—1918)*, *Bibliografie*, în *Revista Soc. Istorico-Arheologice Bisericeşti* din Chişinău, vol. XXIV, Chişinău 1934, p. 121—320 (şi extras). Ştirile acestora, precum şi ale altora (Louis Petit, At. Popa, J. Gross, pr. P. Angelescu, etc)

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

trebuiau luate în seamă de noi, când *erau sigure*. Alte indicaţii din diferite publicaţii, cât şi unele din *Anale bibliografice române* de D. Iarcu (Buc. 1865, ed. II, 1873), când *nu erau sigure*, nu au fost luate în seamă.

De asemenea a trebuit să folosim pentru unele cărţi şi biblioteci străine (Bibliotecile: «Astra» din Sibiu, Casa Şcoalelor, Prof. D. Russo, Prof. Nicolae Ionescu şi D. Balaur).

Nu mai puţin folositoare ne-au fost informaţiile date de dd. P. Caraman, directorul Institutului Român din Sofia şi Sabin Mureşan, bibliotecar la Biblioteca Universităţii din Cluj. S'au adăogat astfel, şi din folosirea acestor izvoare, alte 77 cărţi.

Pentru traducerile titlurilor şi prefeţelor cărţilor greceşti am avut ajutorul dd. Sava Saru, Iulian Ştefănescu, D. Fecioru, dar mai ales al d-lui Nestor Camariano, care, la îndemnul lui Ion Bianu, a tradus pe cele mai multe (v. Indicele). Traducerile din slavoneşte, puţine în această epocă, au fost făcute de d-l Damian P. Bogdan, funcţionar la Biblioteca Academiei Române. Pentru scurtă vreme, dar în perioada cea mai grea a lucrării, aceea de a verifica, îndrepta şi uniformiza materialul primit, am avut ajutorul gratuit al d-lui Ion Berciu, chemat de Ion Bianu.

3. *Foile volante*, puţine la număr în tomurile precedente (în tomul II, 29 numere), ocupă în fascicolele tomului III 201 numere şi anume:

Anul 1817 — nr. 965—967		Anul 1824 — nr. 1220—1231	
„ 1818 — nr. 1003—1025		„ 1825 — nr. 1248—1265	
„ 1819 — nr. 1057—1061		„ 1826 — nr. 1294—1298	
„ 1820 — nr. 1101—1108		„ 1827 — nr. 1330—1354	
„ 1821 — nr. 1132—1147		„ 1828 — nr. 1383—1405	
„ 1822 — nr. 1165—1171		„ 1829 — nr. 1438—1466	
„ 1823 — nr. 1197—1202		„ 1830 — nr. 1506—1526	

Ele nu puteau lipsi, întâiu pentrucă *Bibliografia românească veche* le-a semnalat în tomurile ei I şi II; al doilea, pentrucă şi ele sunt tipărite, ba unele chiar de mărimea unor cărţi. Insemnătatea acestora este covârşitoare, negreşit, nu ca opere literare, ci din punct de vedere istoric, administrativ, economic, judiciar, etc. Bibliografierea lor nu s'a mai făcut după normele fixate la început de Ion Bianu şi d-l Gh. Cardaş, care copiase pe fişe indicaţiile găsite în catalogul întocmit de Al. T. Dumitrescu, sub titlul *Foi volante din colecţiunea Academiei Române 1642—1866* (în *Creşterea colecţiilor*, Nr. XIX, Octomvrie—Decemvrie 1911, p. 265—402 şi extras). De comun acord cu Ion Bianu a trebuit să vedem originalele însăşi, iar studiul lor bibliografic să fie adaptat principiilor generale de bibliografiere aplicate şi celorlalte cărţi. Am omis însă acele foi volante care reproduc anumite formule stereotipe (de obiceiu hirotoniri de preoţi), scurte, nedatate şi de un interes privat. Pentru acest motiv ele chiar au spaţii goale, care erau completate prin scriere cu mâna, potrivit intereselor particulare pe care le serveau.

Inregistrarea foilor volante trebuia făcută cu atât mai mult, cu cât Academia Română, dela alcătuirea catalogului de Al. T. Dumitrescu, şi-a îmbo-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

găţit colecţiile, cum de exemplu colecţia de foi volante referitoare la Basarabia, dăruită Academiei în Martie 1935 de d-l Aurel V. Sava, magistrat în Chişinău. A trebuit să ţinem seamă şi de contribuţiile d-lui Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, publicate în *Revista Arhivelor*, vol. I, Bucureşti 1924—1926, p. 338—365 şi în extras.

4. In ce priveşte gravurile reproduse în volum, am ales numai din acelea care sunt documente precise şi de preţ cu privire la istoria artei grafice la Români, cât şi la preocupările noastre artistice din trecut. De aceea am reprodus titluri întregi, cu chenare împodobite. Gravurile, în general, sunt semnate, pentru ca să se ştie precis nume de călugări xilografi şi şcolile lor. Am mai reprodus şi pagini de text, pentru ca să se vadă, nu numai din prefeţe, dar şi din ilustraţie, cum s'au desfăşurat diferitele sisteme ortografice.

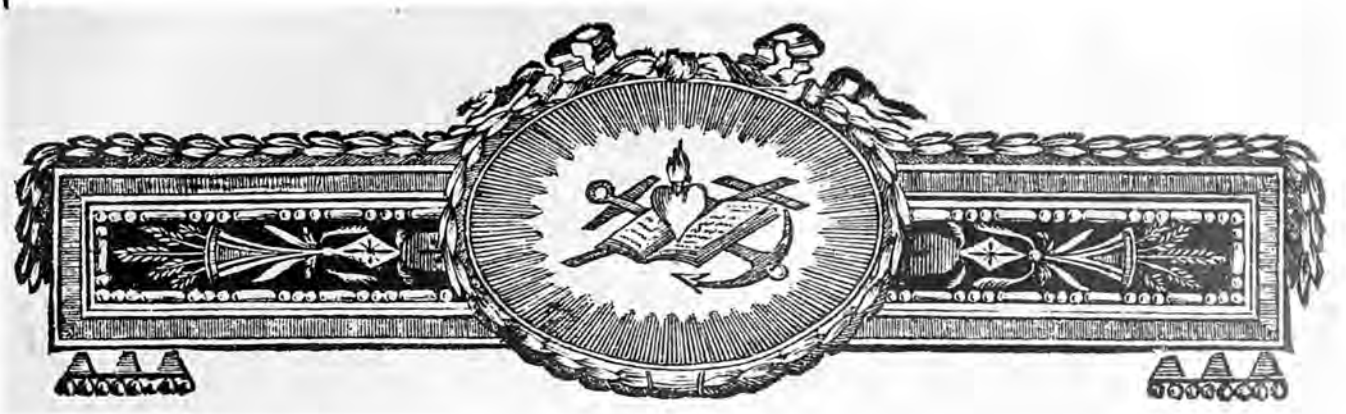
5. *Indicele* se deosebeşte cu totul de acelea ale tomurilor I şi II. Tomul de faţă, cuprinzând cărţi dintr'o epocă mai nouă, oferă mai multe şi mai deosebite manifestări spirituale decât tomurile I şi II, în care predomina cartea religioasă. Folosirea tomului ar fi fost anevoioasă cu un indice general. Pentru acest temeiu am făcut un *indice analitic*, pentru nume onomastice, toponomastice şi pentru titlurile cărţilor descrise. Când aceste nume sunt numai menţionate, am pus numai pagina, fără de nici o indicaţie lămuritoare. Nu intră în indice numele cercetătorilor mai noi, amintiţi în notele bibliografice finale. De ex.: Lazăr Şăineanu a reprodus şi el prefaţa Gramaticei lui Eliad dela 1828, lucru arătat la pag. 593; numele lui şi ale altora de felul acestuia, n'au fost trecute în indice.

Tipărirea acestui volum s'a început în ziua de 24 Noemvrie 1934 şi s'a terminat la 30 Iulie 1936. Regretatul Ion Bianu n'a avut fericirea să vadă tipărite decât primele şpalturi, la care a şi făcut corecturi, consultându-ne împreună şi asupra tehnicei volumului.

Dan Simonescu

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1932 Buc.

1809.

755. I. **Bărac**, *Istoriĭa prè frumosului Arghir şi a prè frumoasei Elena*, ed. II, Braşov 1809.

ÎСТОРІѦ | ПРѢ ФРѪМОСѪЛѪИ | ЙРГЙР | ШИ Ꙗ | ПРѢ ФРѪМОѮСѢН | ЄЛЄНЙ | ЧѢ МѢѦСТРЪ, ШИ КѪ ПЪРѪЛ ДЄ ѦѪР | Йдекѫ: ѡ ѧкипѵйре, сѣпт кáрѣ сѫ | ѧцѫлѣуе лѵáрѣ цáрїй Йрдѣлѵлѵй | прин Трáн Кесáрюл Рѫмѵлѵй. | Йкѣм âдóаwра де Йстóрѵл | ѧдрептáтѫ. | Кѵ Слобозéнїѧ чéлwр мáй мáрй.

Типѫрйтѫ | кѵ тóатѫ Келтѵмла Дмнѣлйр Фрáцилwр | КОНСТПНДИН шй ÎСѪЯНН БОГЙЧ. | Ѧ Привелегїáта Типографѳїе дин | БРЯШОВ. | Прин Типографѳл Фрідрїхй Херфѵрт, | 1809.

In-8° de 42 foi nepaginate.

Prefaţa este reprodusă după ediţia întâi, cu mici schimbări de ortografie şi de cuvinte *(biruind* pentru *răzbind*, *Rămul* şi *Rămlenii* pentru *Roma* şi *Romanii*, etc.), iar ca profesiune a autorului, se arată că este acum: «Dascal normalicesc neunit în Braşov».

Ediţia I a apărut la 1801, în Sibiiu (V. mai sus T. II, p. 421, nº 631).

Julius Gross *(Kronstädter Drucke*, nº 937) o pune ca apărută în 1812, cu o nouă ediţie în 1853. Ediţie nouă în «Biblioteca pentru toţi», Bucureşti 1911.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

756. Ioan **Bob**, *Forma cleruluĭ şi a păstorĭuluĭ bun*, Blaj 1809.

ФОРМЙ | Клéрѵлѵй, шй ѫ Пѫстóрюлѵй бѵн. | Дѵпѫ ѧкѫцѣтѵ́рл Домнѵлѵй нóстрѵ | Іс Хс Пѫсторюлѵй чéлѵй бѵн. | Пилда ҀҀ: Пѫринцй шй Дăскалй. | Кѵ стрăданїѧ | Прѣ ѡсфинцйтѵлѵй, шй Прѣ Лѵминатѵлѵй Домн Ѥѫселенцїѧ са | ІѾЯНН БѾБ. | Блăдйкѵл Фѫгѫрашѵлѵй, ѫ Прѣ | Ѧнѫлцатей Кесарw Крѫцйй Мăрйй Статѵлѵй Сфѣтник дин | лѵнтрѵ, шй ѿрдѵлѵй ăл Ѣ: Лео- пwлд Комендатор. | Йшезатѫ.

Ѧ Блаж лл Митрополіе. | Йнѵл ѧмѿд. | Кѵ Типарюл Семинарюлѵй.

In-8° de 4 foi şi 100+206+156+172 pagine.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe verso titlului, extrase din Sfânta Scriptură.

Textul este împărţit în 8 părţi, şi paginaţia începe dela început, pentru părţile 3, 5 şi 7.

Din prefaţa semnată «Vlădica Ioann» extragem următoarele, din care se poate vedea cuprinsul cărţii:

Cuvânt înnainte la evlavniciĭ Clericĭ.

Aceştiĭ cărţĭ păstoreştĭ nu fără pricină s-au pus titul «Forma Cleruluĭ şi a păstoriuluĭ bun», că de să va socotì materiĭa despre caré grăĭaşte, şi învăţătura înnainté Cleruluĭ pusă, şi spre aceĭ învăţăturĭ întărire locurile din S. Scriptură, ss. Părinţĭ, şi Dascaliĭ, din canoanele s. Besericĭ aduse, să va afla a fi într-ânsa un osebit titul, pildă şi a traĭuluĭ formă înnainté ochilor oarecum pusă, care Cleru şi cu cuvântul şi cu fapta trebue să o închipuiască.

Şi ca întru atâta mulţime de sentenţiĭ să nu fie ceva mestecare, în maĭ multe capete şi întrebărĭ s-au osebit, cu un rând ca acela întră sine înpărţindu-să, ca fieşte cine pe uşor şi materiĭa caré o caută să o afle, şi lucru însuşĭ pre sine lesne să se aréte; pentru acéĭa numaĭ ceva, sau, precum să zice, pre désupra cetindu-să, poate orĭ cine lua învăţătură din trânsa, şi despre lucrurile în ĭa cuprinse a grăì.

Socotind cineva capetele şi întrebările aceştiĭ cărţĭ, şi acélé înpreună cu răspunsurile în dréptă cumpănă puindu-le, va aflà cu adevărat într-unele maĭ puţine, într-altele maĭ multe locurĭ puse, despre unele materiĭ pe scurt, ĭară despre altele maĭ pe larg a fi cuvântat, şi totuşĭ tuturor a să fi făcut destul, că despre céle maĭ uşoare şi fieşte căruĭa cunoscute lucrurĭ s-au cuvinit maĭ puţân şi pre scurt a grăì, ĭară despre célelalte, care trăbue Clericiĭ maĭ vârtos să le ştie şi să le ţie aminte, maĭ pe larg a trăbuit a cuvântà, şi unele adevăruri ca acéle prin multe a ss. Părinţĭ zise a le întărì.

Acĭastă învăţătură păstorésckă pentru maĭ buna îndamânare a Cetitorilor, şi maĭ vârtos a Candidaţilor, cariĭ din datorie trebue să o învéţe în şcoală, s-au împărţit în opt părţĭ, fieşte caré parte în capete, fieşte care cap în întrebărĭ, şi răspunsurĭ maĭ multe sau maĭ puţine, precum materiĭa au poftit, osebindu-să unele răspunsurĭ cu numerĭ.

1. Parte cuvântă despre s. statul Cleruluĭ, vredniciia luĭ, şi de chiemare.

2. De unele împedecărĭ, care sporiul Clericilor au de tot îl întârzie, au de tot îl opresc.

3. De păcatele şi greşalele care maĭ vârtos să înprotivesc statuluĭ Clericesc.

4. Clerul statul săvârşiriĭ tuturor vârtuţilor.

5. De détoriile céle maĭ de frunte a Clericilor.

6. De Taĭne preste tot, de taĭna Botezuluĭ, a Myruluĭ, de jertva s. Liturghiĭ şi a Taĭni Cuminecăturiĭ.

7. De taĭna pocăĭaniĭ.

8. De taĭna Masluluĭ şi a Căsătoriĭ.

Din parté întie va cunoaşte Candidatul vredniciĭa statuluĭ Clericesc, sémnele adevărateĭ chiemărĭ, şi chiematu-ĭ la acest stat, au nu.

Din a dooa şi a triĭa va vedé înpedecările care opresc sporĭul mérgeriĭ înnainte în slujba sa şi greutaté păcatelor, de care trebue de tot să se ferésckă.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Din a patra va învăţà vârtuţile cu care Clericu trebue să fie înpodobit.

Din a cincé, a şasa, a şépté, a opta, va învăţà datoriïa sa a învăţà norodul, şi modrul a slujì Taïnele cu cuviinţă, cu folosul sufletesc al său, şi al norodului...

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

757. **Calendariu** pe 1809, Buda.

Titlul ca la 1806, cu deosebirile acestea: acì «tàmpurile» pentru «timpurile», şi: «la care să adaogă şi neşte pilde», lipseşte.

In-8° de 20 foi şi 40 de pagine.

După materia calendaristică şi târguri, urmeaza: «Însemnaré cărţilor care să afla de vândut în Crăïasca Typografie», — apoi paginele 41—80 din Hronica Românilor, anii 174 până la 264, inclusiv.

Blaj: Biblioteca Cipariu. — Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

758. *Carte de rugăciuni pentru cerere de biruinţă şi Paraclisul pentru familia imperială rusească*, Iaşi 1809.

Ѧ тр҃ѕ слáвá сфнтей Чёйй де ѡфйницѣ, шй недесѣрцйтей Трóйце, â Тáтѣлй, â Фіюлй, шй â Сфйтѹлй Дх҃ъ.

Кѣ Блгословéнїѧ Пр҃ѣ сфйтѹлй Ѧдрептѣтóрюлй Сунóдь, шй кѣ ѡсёрдїѧ Пр҃ѣwсфйцйтѹлй Митрополйть шй Сщáрх Гаврїйль, Сáѕ тѣлмáчйть днь лймбá Слокенѣскѣ, шй сáѕ тупѣрйть áчáстѣ Кáрте де Рѹгáчѹнй Рѡмѫнéще, пентрѕ чѣрерѣ дела Милостйвѹль Дмнезёѕ, ка сѣ дѣ бирзйницѣ Крещинéщилѡрь Прáвослáвничилѡрь Óцй âсѕпра Ѧпотрйвничилѡрь. Кѣ Парáклисъ де мѕлцѣмйре пéнтрѕ кѫщинáрѣ Чéрерїй, пре кѣмь шй кѣ ăлть Парáклисъ кáре сѣ кѫнтѣ ла ей: Мáртїе, шй лà ей: Септéмврїе, ла зіwа Сзйрїй Ѧ Скáзѹль Ѧмпѣрѣтéскь, шй ла â Коронáцїй Пр҃ѣблгочестйвѹлй нострѕ Ѧ М П Ъ Р Ѣ Т Ь Ѣ Л Є Ѯ Ѣ Н Д Р Ѯ, х҃. Шй кѣ Тупíкѹль кѣмь съ кѫнтѣ Парáклисъ, Ѧ Прáзничиле пр҃ѣ Ѧнáлтелѡрь Нѣме â Ѧ М П Ъ Р Ъ Т Є Ц Ѣ Й Л Ѯ Р Ь Сѣ Л Є Мѣрйй, шй âле ăлтора днь пр҃ѣ лѹмнáта Ѧ М П Ъ Р Ъ Т Ѣ Є К Ъ Фамйлїе, спре фолóсѹль, шй пентрѕ даторíѧ кáре ăре пáрте Бисéричáскѣ â сѫвѫршй áчѣсте Рѹгáчѹнй цела тóате Бисéричиле Ѧ врѣмѣ сà.

Сáѕ тупѣрйть Ѧ тупогрáфїѧ сфйтей Митрополій, Ѧ Ѣшй. Ла Ѣнѹль, Ѣѿѳ, Ѧ Лѹна лѹй Септéмврїе.

In-4° de 3 foi nenumerotate şi 30 de foi numerotate.

Titlul ocupă două pagine. Pe f. 19 verso se află o gravură de o pagina, reprezentând pe Sf. Gheorghe.

Din prefaţă:

Cu mila luï Dumnezeu, smeritulŭ Mitropolitŭ Gavriilŭ, alŭ pré sfântuluï îndreptătoriuluï Synodŭ Cïlenŭ, şi alŭ aceluïaşï în Moldavia, Valahia şi Basarabia Exarhŭ şi Cavalerŭ, tuturorŭ celorŭ dinŭ Arhipăstoriïa Noastră Arhierésca Blagoslovenie trimitemŭ.

...Ne-amŭ silitŭ a tălmăcì dinŭ cărţile céle sloveneştï acéste bine întocmite rugăciunï, şi a le typări, adecă: Ecteniile pentru biruinţa Pravoslavniciï oaste asupra vrăjmaşilorŭ, Paraclisulŭ de mulţămire, Typiculŭ Paraclisuluï cu canonŭ, şi Paraclisulŭ Impărătescŭ, ce să cântă numaï în zioa prazniculuï suiriï întru Împărătesculŭ scaunŭ şi în zioa prazniculuï

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Coronaţiĭ Impărăteştĭ, pentru ca să ştie ceĭ dinŭ cinulŭ preoţescŭ cu ce rânduĭală să facă acéste de obşte rugăcĭunĭ. Şi măcarŭ că maĭ înnainte în doao rânduri s-au fostŭ typăritŭ în Iaşi filăzĭ cu acéste rugăciunĭ[1]), însă: fiindŭ că aceĭ ce le-au typăritŭ întâiŭ n-au păzitŭ rânduĭala, cu care sântŭ aşezate acéste rugăcĭunĭ; a doao, dinŭ neştiinţa temeĭuluĭ limbiĭ româneştĭ şi sloveneştĭ, au typăritŭ acéle filăzĭ cu pré multe şi marĭ greşale, încâtŭ nu numaĭ cuvintele, ci şi noima cu totulŭ în multe locurĭ este greşită şi schimbată, pentru care amŭ fostŭ siliţĭ a tălmăcì şi a typărì de iznoavă această filadă.

Dreptŭ acéĭa păstoreşte poruncimŭ, ca acéle de maĭ înnainte typărite filăzĭ şi împărţite pe la biserică, să se trimată la Mitropolie, şi în locŭlŭ acelora să se metahiriséscă acĭastă filadă...

La sfârşit, pe f. 30:

Preţulŭ, — 2 leĭ, 20 parale.

Intr'unele exemplare se află câte o foaie volantă cu numele membrilor familiei împărăteşti ruseşti.

O ediţie grecească a apărut în acelaş an, şi tot la Iaşi. V. mai jos nº 774.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

759. Ceaslov, Sibiiu 1809.

Ч Л Є О Є Л О Е | âкѣм | ѧтра чѣсташ҃ий кнп | тупкрйт | сѣпт Єтапжнйрѣ Прѣ лѣмнйтѣлѣй, шй | Прѣ ѧнкцйтѣлѣй ѦпкрАт ѣл | Йѣстрїей | Ф Р Й Н Ц Й Є К ѧ т ж н л ѣ.

Є Й Б І Й, | Ѧ Тупографіа лѣй Іѡáнн Бáрт. | 1809.

In-8º de 2 foi şi peste 368 de pagine. Tipărit cu caractere mari pentru Ceaslov, şi cu caractere mai mici, pentru Sinaxar, Tropare, Paraclis, Slujbe şi Rugăciuni.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Nicolae, iar în text Domnul Christos (p. 264) şi Maica Domnului (p. 308). La p. 307 se află versuri în cinstea Paraclisului Născătoarei de Dumnezeu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

760. *Instrucţie pentru şcoalele romaneşti în Bănat,* Buda 1809.

Ї Н Ш Т Р Ѫ К Ц І Є | П Є Н Т Р Ѫ | Ш К О Й Л Є Л Є Р Ѡ М Й Н Є Щ І Й | ѧ | Б Ъ Н Й Т.

Ѧ БѪДЙ | Кѣ тупáрюл шй кїелтѣáллелѣ Крѣщїй Тупо-|графій â Оу҃нивєрситáцїй Оу҃нгѣрѣщй. | 1809.

In-8º mic de 16 pagine.

Titlul pentru intrarea în materie:

Detoriile Invăţătorilor, Catechizatorilor, Localnicilor Indreptătorĭ, şi a Comunitatelor spre maĭ bun folosul Şcoalelor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

---

[1]) Госѵдарственныхъ Молѣбнныхъ, Iaşi 1789, şi *Molebnicŭ*, Iaşi 1807. V. mai sus nº 527 şi 722 t. II, p. 329 şi 503.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

761. *Învăţătură creştinească*, Bucureşti 1809.

Ѧтрѳ слáва â Ѳⷢнѵй Дмнезеѳ | Ѧ Трóйцѣ слѣвнúть, ѣ Тáтѣлѵй, | шй â Фíѣлѵй, шй â Сфйтѵлѵй Дхъ. | Ѧ зйлеле прѣ Благочестивѣлѵй Ѧпхрáть | Й тóатѣ Рwссíа Й Л Є Ѯ Я Н Д Р Ѯ Ѧ Т Ж Ю. | Сѵѳ тупхрúть âчáстѣ Ѧкѣцѣтѣрх | крещинѣскѣ: спрѳ фолóсѵль тѣтѳ-рѿрь дѳ ѿвщѳ. | Ѿрь май âлéсь пентрѳ чей днинь тáгма Бисерничѣскъ | Кѳ Благословéнїѧ шй тóатѣ кѣлтѣмáла прѣ ѡ | Сфйцйтѵлѵй Митрополúть, Й тóатѣ Балáхїа | Кѵрíѡ Кѵ̀рь ДОСІѲЄЙ.

Ѧ Сфйта Митрополíе Ѧ Бѣкѵрéщй. | Ла Йнѵль ѧѡѳ. Лѵна лѵй Мáртїе. | Дѳ Стáнчю Тупⷨ. Бѣкѵрещѣнѵль.

In-4° de 1 foaie pentru titlu şi 8 foi numerotate. Tipărit pe doua coloane.

Pe verso titlului, o mică prefaţă către cititorul pravoslavnic, despre însemnatatea cărţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

762. *Învăţături către dascălii normalicești*, Sibiiu 1809.

Ѧкѣцѣтѵрй кѣтрѣ Дaскалíй нwрмалúчещй â Шкоалелwр не ѻ̀нúтѣ днн мареле Прúнципат ал Йрдѣлѵй. 1809.

N'am văzut cartea.

V. Popp, *Disertaţie*, 34.

763. *Istoriïa a Alexandrului celui Mare*, 1809.

Й Ѳ Т О Р І Ѧ | Й Ѧ Л Ѳ Ѯ Ѧ Н Д Р Ѯ Л Ѯ Й | челѵи мáре днн Македóнїѧ, | шй âлѵй Дáрїе днн Пер-|сйда Ѧпхрáцилwр.

Сѵѳ тупхрúт ла Ѯнѵл ѧѡѳ.

In-8° de 277 pagine şi 4 foi nenumerotate, la sfârşit. 18 rânduri pe pagina.

La începutul textului se află un al doilea titlu:

«Istoriïa despre marele Alexandru împărat: întra cèïa vrème când era cursul lumiï cincï miï doao sute şi cincïzecï de anï».

In cele patru foi de la sfârşit, şi începând cu *verso* paginei 277, se afla câteva reţete de medicină populară, sub titlul de: «Arătărï de vreo câteva doftorïï şi meşteşuguri», precum şi tabla cuprinsului.

Galaţi: Biblioteca Urechiă.

764. Liturghii, Sibiiu 1809.

Сфйнтѣлѣ | шй | Дⷭмнезеѣщнле | Л ѴТѮРГІЙ | Йчѣлѿр дйнтрѯ̀ сфйнцй пхрйнцилwр нощрíй | Ѯ лѯ̀н | І Ѡ Ѯ Н Н З Л Я Т О Ѯ Ѳ Т, | â лѯ̀й | Б Ѧ Ѳ Й Л І Ѣ Ч Ѳ Л М Й Р Ѣ, | а | П Р Ѣ Ж Д Ѳ Ѡ Ц І Ѣ Н Н І Й. | Й трéа ѿарх Тупхрúтх | Ѧ зйлеле Прѣ Ѧнхлцáтѵлѵй Ѧпхрáт âл | Й Ѯ Ѳ Т Р І Й | Ф Р Й Н Ц И Ѳ К | Ѧ т ж й л ѣ. | Кѳ слобозéнїѧ Ѧнхлцáтѵлѵй Крхéскѵлѵй Гѵбернїѧ â тот Йрдѣлѵй. | Сѵѳ тупхрит Ѧ Снбíй Ѧ Тупографíѧ лѵй Іwанн Барт. | 1809.

In-4° de 2 foi şi 216 pagine. Tiparit cu negru şi roşu.

In primele 2 foi se afla titlul şi aratarea cuprinsului.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In afară de Liturghierul propriu zis, cartea mai cuprinde şi urmatoarele:

Céreri de bună trebuinţă la vréme de nevoe ce s-ar întâmplà.
La vréme de neploare şi foamete.
La vréme de neconteniré ploilor.
Pentru ceĭ ce călătoresc în cale.
Pentru ceĭ bolnavĭ.
Pentru vrăjmaşiĭ cariĭ ne asupresc pre noĭ.
Pentru ceĭ ce sânt în temniţă.
Pentru veniré Varvarilor.
La vreme de cĭumă.
Mulţămire pentru căştigaré cè după cérere.

Invăţătură pentru sfânta Lyturghie, şi pentru sfântul Antimis, şi pentru toate sfintele vase, şi sfintele veşminte céle preoţeştĭ, cum ĭaste cuviinţă a fi, şi pentru întâmplările ce să întâmplă la uniĭ din preoţĭ când slujesc sfânta Lyturghie.

Rugăcĭune la ceĭ ce de grab cad în neputinţă, şi să bântuesc de duhurĭ necurate.

București: Biblioteca Academiei Române.

765. Petru Maior, *Propovedaniĭ la îngropăciuné oamenilor morţi,* Buda 1809.

П Р О П О В Ѣ Д А Н І Й
ЛА
ГРОПЪЧЖНѢ
Ѡ А М Ѣ Н И Л А Ѡ Р
МО́РЦЙ.
Кѵлѣсе де
ПЄТРѲ МАЇѠР де Дйчѡ Сжнт-Мхртйн.
Парóх Слс-Рѣгинѵлѵй, шй Прóтопоп Гѵргіѵлѵй Ѧ Ярдѣл,
прекѵм
Шй ла Ѧнълцáтѵл Крхѣскѵл Локѵмтенеицїале Консйлѵм ăл Оѵнгáрїей Крхѣск Кăрцилѡр Ревйзор.

*

ЛА БѲДА
Ѧ Крхѧска Типографіе â Оѵниверситăцїй Оѵнгвріцй. Ѧ Йнѵл
1809.

In-4° de 5 foi şi 304 pagine.
Prefaţa:

Cuvânt înnainte.

Nu rău obicéĭu maĭ de multe vécurĭ acum pre la toate Besèricile în ţéra noastră ĭaste priimit, a se face Propovedanie la îngropăcĭuné oamenilor morţĭ. Că, de se cade pururé şi necurmat a se face poporuluĭ învăţătură pentru feriré de păcate şi sporiré în fapte bune, despre moarte, despre scurtaré şi nestatorniciĭa vieţiĭ omeneştĭ, despre deşărtăcĭuné lucrurilor véculuĭ acestuĭa, despre ticăloşiĭa muritorĭuluĭ om, cu caré se învaţă omul filosofiĭa cè adevărată, adecă: a se cunoaşte pre sine; cu cât

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

maĭ cu folos şi maĭ cu roadă se împlinéşte acĭasta, când trista pildă e de faţă înnainté ochilor, când céle ce aud dela Păstorĭul cel sufletesc propoveduindu-se, însuşĭ şi cu ochiĭ le văd şi întru acel trup réco şi fără simţire, la a căruĭa astrucare s-au adunat, le cetesc.

Aci mândrul, carele, măcar că el ĭaste scârnă acoperită cu zăpadă, cu Fariseul zice întru cugetul său: «Nu sânt ca ceĭa lalţĭ oamenĭ». Luca, cap 4., stih 18. Şi aproape ĭaste îngâmfat să zică cu Lucĭafărul: «In Cerĭu mă voĭu sui, désupra stélelor Cerĭuluĭ voĭu pune scaunul mieu». Isaiĭa, cap 14, stih 13. Şi aşa «Umblă întru céle maı minunate de cât dânsul». Psalm 130, stih 2. Véde aci cu ochiĭ săĭ, că «omul ĭaste putrejune şi fiĭul omuluĭ viĭarme». Iov, cap, 25, stih 6. Véde beşica cé umflată, că dacă o înpunge acul morţiĭ, îndată se zbârcéşte şi putrezéşte. Acĭ scumpul, pre carele oare cine l-au zis a fi «asin încărcat cu aur» carele poartă aurul pre sama altora, ĭară el se paşte cu pae, scumpul, pre carele oare cine l-au zis porc gras; că, precum porcul cel gras până trăĭaşte pre nimene nu foloséste, ĭară după moarte lasă slănină grasă: aşa scumpul, până trăĭaşte, nimene dela dânsul nu se foloséste, ĭară după moarte lasă moştenire grasă. Véde, ziseĭ, aci scumpul cu ochiĭ săĭ, că «Gol am eşit din pântecele maĭciĭ méle, gol mă voĭu şi întoarce acolo». Iov, cap 1, stih 21. Acĭ necuratul, carele ĭaste ca şi porcul cel tăvălit în noroĭu, véde cu ochiĭ săĭ, că «Lumé tréce, şi pofta eĭ». Epistoliĭa 1. a luĭ Ioann, cap 2, stih 17. Şi că «moliile şi viermiĭ vor moşteni pre el». Sirah, cap. 19, stih 3. Acĭ pismătareţul, care tocma dela satana îşi trage ghenealoghia, şi moşul luĭ ĭaste Cain, véde nebuniĭa sa, şi deşertăcĭuné pricinĭĭ, pentru caré atâta vréme ca carĭul au ros zavistiĭa inima luĭ. Că de obşte pentru acésté treĭ pizmuĭaşte pizmătareţul, pentru că poftéşte să fie maĭ cinstit de cât alţiĭ, maĭ bogat de cât alţiĭ, maĭ desfătat de cât alţiĭ. Toate acésté întru acel trup grozav şi înpuţit, întru acel trup gol, întru acel trup lipsit de toată simţiré, întru acel trup mort, ce-l véde înnainté ochilor săĭ, toate acésté cum sânt «deşertăcĭuné deşertăcĭunilor şi toate sânt deşertăciune» le cetéşte şi le procitéşte. Acĭ măniosul, carele după osebite peristasurĭ, cu osebite chipurĭ îşĭ învéşte faţa. Aoré tot cât e, tot ĭaste în foc: din ochĭ îĭ sclipesc fulgere, din gură îi răsună tunete, din limbă îĭ izbugnesc săgeţĭ. Aoré tot e cĭaţă, şi întru groşĭ norĭ, cariĭ acum sânt îngălbeniţĭ, acum înnegriţĭ, şi gré grindină amenință într-atâta, cât de s-ar pune obrazul luĭ în Cerıu, şi l-ar vedé ţărénĭĭ, că se apropie de holdele lor şi de viile lor, de cât ar alergà la clopote, ca cu sunetul lor să abată vrémé cé gré, ca nu cumva nevindecată pagubă să aducă ţarinilor lor. «Fiiĭ oamenilor, dinţiĭ lor arme şi săgeţĭ, şi limba lor sabie ascuţită». Psalm 56, stih 6. Acĭ, ziseĭ, véde măniosul, cum Dumnezeu dinţiĭ mânioşilor va zdrobi în gura lor, şi măsélele lor le va sfărâmà. «De nimica îĭ va face ca apa ce tréce». Psalm 57, stih 6. Aci lacomul, carele maĭ vârtos cu beutura cé fără cumpăt se face rudă în spiţa cé maĭ aproape cu porcul, véde că «Bucatele pânteceluĭ, şi pântecele bucatelor: ĭară Dumnezeu şi pre acela, şi pre acélé va stricà». I. Carte către Corinthenĭ, Cap 6, stih 13. Aci léneşul, a căruĭa strămoş ĭaste sluga cé viclénă şi ré, caré au săpat în pământ talantul Domnuluĭ său, şi nicĭ o dobândă n-au făcut

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cu dânsul. Mattheĭu, cap 25, stih 18. Şi mătuşe îĭ sânt céle cinci féte nebune, care n-au luat unt de lemn în candilele sale. Mattheĭu, cap 25, stih 3. Véde, ziseĭ, aci léneşul «Că va venì noapte, când nimene nu va puté se lucre». Ioann, cap 9, stih 4. Şi se deştéptă a umblà pănă are lumină, ca să nu-l cuprinză întunérecul. Ioann, cap 12, stih 35.

Acésté văd muritoriĭ la îngropăciuné morţilor săĭ. Şi de vréme ce céle ce se văd maĭ tare deştéptă, şi plécă simţiré, decât céle ce numaĭ se aud, cine se poate îndoì, cum că céle ce se propoveduesc la îngropăcĭuné morţilor, pentru ca să se cunoască omul pre sine şi să se abată dela calé cé largă, ce duce în perire, şi să pornéscă pre cé strimtă, caré duce în viĭaţă, maĭ cu folos se propoveduesc la îngropăcĭuné morţilor, de cât airé? Ce se zic încă? De multe orĭ maĭ mulţĭ se adună la îngropăcĭune, decât în Sărbătorĭ la Besérică, ba sânt uniĭ maĭ ales întră proştĭ, pre cariĭ arare orĭ are norocire Preotul a-ĭ vedé în Besérică, ĭară la îngropăcĭune sau pentru una, sau pentru altă vremélnică pricină adése orĭ, de nu tot déuna, se află. Pré bun dară, şi sfânt obicéĭu ĭaste prin Beséricile din ţara noastră a face propovedanie norodului la îngropăcĭuné morţilor. Dintru acest obicéĭu au curs, de şì maĭ nainte alţiĭ, maĭ pre urmă în anul 1784, prénevoitorĭul Preot *Samuil Clain* de Sad, pentru ajutorĭul Preoţilor, şi folosul poporuluĭ Românesc de lége Grecéscă, s-au îndemnat de acest félĭu de învăţăturĭ a da la lumină [1]). Ale acestor pré vrédnicĭ bărbaţĭ urme călcând şi eu, singur pentru folosul sufletelor Creştinilor noştri, după micşoraré talantuluĭ mieu, m-am nevoit acéste Propovedaniĭ a le culége.

Şi de acela félĭu de Cetitorĭ, îmĭ nălucesc, vor dobândì Propovedaniile acésté, cariĭ numaĭ cât ştiu cetì, ĭară întru alte ştiinţe şi învăţăturĭ, necum procopsiţĭ, ci nicĭ atinşĭ nu sânt. Aceşté unele dintru acéste Propovedăniĭ, fiindcă nemica nu cunosc din măestrĭa cé Ritoricĭască, necum de săvârşit a le înţelége, ci nicĭ a le cetì cu acéĭa ce ĭaste de lipsă plecare a graĭuluĭ, nu vor puté. Decĭ aceşté, dacă au détorie, a zice Propovedanie la îngropăcĭuné morţilor, să-şĭ alégă unele dintru acésté, care sânt cu curgere de graĭu maĭ de jos. Intru care totuşĭ acéĭa maĭ vârtos tocma ĭaste de lipsă a luà aminte, ca, unde să cuvântă ceva cu întrebare, aşa să-şĭ tocméscă glasul întru cetire, cât ascultătoriĭ să pricépă că ĭaste întrebare. Că altmintré ar venì înţeles rău, şi aoré tocma eriticesc şi necredincĭos.

Preste toate se cade întru ziceré propovedanieĭ a avé privire la ascultătorĭ. De sânt aceĭa oamenĭ proştĭ, precum maĭ cu samă sânt pre la sate, pentru aceĭa trebue sau să alegĭ Propovedaniĭ de céle cu curgere maĭ de jos, sau de veĭ vré a zice materia acéĭa, caré ĭaste în Propovedăniile céle ce sânt după adâncul ritoricesc ţesute, atuncĭa acéĭa caré vréĭ a o zice, cu dédins maĭ nainte o cetéşte întru tine, şi culegând dovédele, istoriile ce vor fi în trânsa, cu chip de graĭu ca acela, carele să-l poată înţelége ascultătoriĭ, să cuvintezĭ: că pentru acéĭa grăim, ca să ne înţelégă aceĭa cărora grăim. Ĭară pre la oraşe sânt parté cé mare a lăcuitorilor maĭ deşteptaţĭ. Decĭ aicĭ de multe orĭ se cuvine a grăì maĭ înpodobit şi după ritoricĭasca

[1]) *Propovedanie la îngropăciuné oamenilor*, Blaj 1784. V. mai sus, Tom. II, pag. 287, No. 472.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

măestrie cu atâta, maĭ vârtos că de multe orĭ se adună la îngropăcĭuné morţilor noştri şi ceĭ din alt ném învăţaţĭ bărbaţĭ, carii s-au obicĭnuit a se îndulci de podoaba şi măestriĭa cuvintelor. Decĭ pentru uniĭ ca acesté se cade a grăi înfrumseţat, nu pentru ca să fim noĭ lăudaţĭ, că a luĭ Dumnezeu ĭaste măriré întru toate; ci pentru ca cu chipul graĭuluĭ celuĭ înfrumseţat cu o sfântă amăgire plecându-ĭ a ne ascultà cu bună voire, adevăruriĭ cu îndestulate dovéde întărite se îmbrăcăm cu podoabe acéĭa, cât precum gustuluĭ lor cu podoaba graĭuluĭ facem destul, aşa voĭa lor cu adevărul să o îndreptăm şi sufletele lor să le vindecăm. O de câte orĭ s-au întâmplat, cât cela ce au venit să asculte Propovedaniĭa numaĭ pentru o zăbovire deşartă, ba aoré şi pentru ca să cârtéscă asupra curgeriĭ graĭuluĭ propoveduitorĭuluĭ, îndulcindu-se de râul cel ritoricesc, au ascultat cu luare aminte adevărul cel vécĭnic, carele pătrunzindu-ĭ céle din lontru ale inimiĭ luĭ cu darul Duhuluĭ sfânt, maĭ îndreptat s-au întors acasă, decât uniĭ, cărora li se paré, că eĭ pentru evlaviĭa s-au adunat la auziré aceştiĭ Propovedaniĭ. De acest félĭ sânt unele întră Propovedaniile acésté, care măcarcă unora pentru măestriĭa Ritorieĭ, cu care sânt întocmite, poate se vor vedé la cé întâe a lor înjumătăţită privire întunecate, totuşĭ dovéde ca acélé cuprind în sânul său, care pre ceĭ maĭ îndărătnicĭ şi cu cerbice îĭ pot birui şi învinge.

S-ar fi căzut în frunté acestor Propovedaniĭ să pun o scară, întru caré pre scurt să arăt, fieşte caré Propovedanie despre ce cuvântă, şi caré la ce plasă de oamenĭ, sau cu ce prilej trebue şi poate să se zică. Ci taĭna tréceriĭ şi lăsăriĭ aceştiĭa o voĭu descoperì. Sânt uniĭ aşa de cu puţină grije întru păstornica sa chiemare, cât necum alte multe cărţĭ să cetéscă, de unde să poată mântuitoare învăţăturĭ şi Didahiĭ pentru folosul sufletelor popoarălor sale, de care gré samă au a da înnainté Păstorĭuluĭ celuĭ mare Hristos, culege şi scoate; ci şi acélé Propovedaniĭ, care sânt cu ostenéla altora culése şi înbinate, încă să lenevesc cu de adins a le ceti, fără atuncĭa când au a zice propovedaniĭa la Popor, se uĭtă la scară, şi unde îĭ mână scara, deschid carté; cât de multe orĭ, după ce sfârşesc a zice Propovedanĭa, nicĭ înşuşĭ nu ştiu ce au propoveduit, necum însetaţiĭ ascultătorĭ din cele fără rânduĭală, fără osebire, fără râvnă cetite să se foloséscă. Decĭ, cela ce voĭaşte cu acéste Propovedaniĭ cum se cuvine a se întrebuinţà şi poporuluĭ său cu bună sporire a folosi, trebue cu nevoinţă în cămara sa să le cetéscă: caré despre ce grăĭaşte şi ce dovedéşte, şi caré în ce prilej şi în ce peristasurĭ s-ar lovì să se zică, însuşĭ în osebit al său catastih să însemnéze. Şi orĭ ce pildă sau istorie din Biblie, măcar din Testamântul cel vechĭu, măcar din cel nou culésă, când cetéşte, află, de cât la izvorul eĭ să o cérce, şi câtă ĭaste acolo pre larg să o cetéscă. Cu caré nu numaĭ acéĭa va dobândi, cât céle ce se zic întru Propovedăniile acésté bine să le pricépă, ci şi statornic să le ţină minte; ba cu acĭastă mijlocire şi spre acéĭa va spori, cât dintru acésté pre lesne noao Propovedanie singur să întocméscă şi orĭ în ce vréme, la orĭ ce prilej sprinten să fie nu fără folos de rost a propoveduì.

Şi ca să spun adevărul, acesta a fost scoposul nevoinţiĭ méle întru culégeré Propovedaniilor acestora, ca fieşte carele Preot cu ajutorĭul lor spre acéĭa să se procopséscă, cât să fie destoĭnic de rost a face învăţătură

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

poporuluĭ său. Nicĭ nu cred eu, vre unul să se afle cu minte aşa plumbită, cât de va cetì acéste Propovedaniĭ cu nevoinţă, să nu se îndemânéze a propoveduì de rost. Nice să nu-şĭ apere oare carele trândăviré sa, zicând că oameniĭ maĭ bucuros ascultă să li se cetéscă Propovedaniĭa din Carte, de cât să se zică de rost. Că drept pre alocuré ĭaste acé stângace părérc întră oameni. Dară unde? Acolò unde Preoţiĭ nu sânt în stare de a puté propoveduì de rost. Insă şi acolo am ispitit, că de nemerésţe vr-un Preot, carele să le facă învăţătură de rost, precum dorésţe cerbul cel însetat de izvoarăle apelor, aşa cu séte îl ascultă oameniĭ, şi să răcoresc céle dinlontru ale inimiĭ lor. Nice nu pot folosì nicĭ odată Propovedaniile cele cetite din cărţĭ precum céle zise de rost, pentru că céle de prin cărţĭ sânt numaĭ într-un chip hotărât întocmite, ĭară firile şi minţile oamenilor sânt de multe félĭurĭ. Drept acéĭa una folosésţe la un félĭu de oameni, alta la alt félĭu de oameni; ĭară cel ce propoveduĭaşte de rost, se sloboade şi se întocmésţe după măsura pricéperiĭ şi lipsa ascultătorilor, pre cariĭ anume va să-ì foloséscă cu Propovedaniĭa sa. Că uniĭ sufere bucate tarĭ, ĭară alţiĭ cu lapte lipsésţe să se hrănéscă, precum grăĭaşte Apostolul, I. cătră Corinthénĭ, cap. 3, stih 2: «Cu lapte v-am hrănit pre voĭ, ĭară nu cu bucate, că nu putéţĭ, ci încă nicĭ acum nu puteţĭ». Şi cătră Evreĭ, cap 5, stih 12: «V-aţĭ făcut aceĭa, cărora vă trăbuĭaşte lapte, ĭară nu hrană vârtoasă».

Voĭu să însemnez şi acéĭa acì, că de va vré neştine să laude pre mortul, de se laudă ceva lucru bun în Propovedanie, sau de se defaĭmă niscarĭ lucrurĭ réle şi deşertăcĭunĭ, la sfârşitul Propovedanieĭ se arate Propoveduitorĭul, că mortul de acésté s-au ferit în viaţa sa şi célé le-au făcut. Ceva pildă ĭaste despre acĭasta în unele Propovedaniĭ, care sânt pentru Preoţĭ. Insă bine să ĭaĭ sama, ca céle ce grăeştĭ spre lauda mortuluĭ, să fie adevărate, că altmintré pe tine te veĭ face mincinos, şi mortuluĭ maĭ mare îi agoniseştĭ ocară de cât de aĭ tăcé. Decĭ când mortul nu e vrédnic de laudă înnainté oamenilor, zi numai Propovedaniĭa, de faptele mortuluĭ nu pomenì nemica. La călcâĭul Propovedaniilor acestora am adaos ertăcĭunĭ, însă nu de céle până acum obicĭnuite, a cărora roadă înpreună cu lacrămile se ştérge; ci eu întru ertăcĭunĭ număr pre scurt osebitele ale staturilor dĕtoriĭ, ca ascultătoriĭ să se deştépte spre cunoştinţa osebitelor sale dĕtoriĭ. Cel ce va simţì folos dintru acĭastă ostenélă a mé, să bine cuvintéze pre Dumnezeu totdéuna, acum şi pururé, şi în véciĭ vécilor. Amin.

Cartea cuprinde 40 de propovedanii.

Ca o întregire a ei, Petru Maior a publicat o alta carte, intitulata: *Didàhiĭ adecă Invăţături pentru crèşterè fiilor*. V. nr. următor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

766. Petru Maior, *Didàhiĭ adecă Învăţăturĭ pentru creşterea fiilor*, Buda 1809.

Д И Д Я Х І Й

Ѣдекъ

ЛВЪЦЪТЄРЙ

Пєтрѳ

Крѣщєрѣ Фїилѡр

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ла
Ѧгропкчѹнѣ прѣнчилор мóрцй
Кѹлѣсе де
ПЄТРѸ МАЇѠР де Дíчо Схмѣртúн.
Парѡх Сас-Рéгинѹлуй, ши Прѡтопоп Гѹргíѹлуй ѧ Ѩрдѣл,
прекѹм
Ши ла ѧнѣлцáтѹл Крхéскѹл Локѹмтенéнцïале Консúлѹм ăл Оѹнгáрïей Кръéск Кѣрцилор Ревúзор.

*

ЛА БѸДА
Ѧ Крхáска Типографíе ă Оѹниверситѣцїй Оѹнгѹрéцй. ѧ Ѩнѹл
1809.

In-4° de 3 foi şi 139 pagine.
Prefaţa:

Cuvânt înnainte.

Măcar că întru céle maĭnainte culése patru-zecĭ de Propovedaniĭ spre a se zice la îngropăcĭuné oamenilor morţĭ întocmite, şi de acélé care au a se zice la îngropăcĭuné pruncilor se cuprind; totuşĭ pentru ajutorĭul Preoţilor, carii de obşte maĭ mulţĭ îngroapă pruncĭ în popoarăle sale de cât de ceĭ în vârstă, am maĭ întocmit întru acest chip acéste cincĭ spre zéce Didáhiĭ, pentru créşteré fiilor. Caré titulă nu pentru acéĭa o poartă în frunte acéste Didahiĭ, că doară osebit încuviinţate ar fi jalniciĭ vremĭ a îngropăciuniĭ pruncilor, ci pentru că nicĭ un loc, nicĭ o vréme fiind scutită de învăţătura cé pentru créşteré fiilor, cu atâta maĭ vârtos e de lipsă la astrucaré pruncilor a cuvântà pentru créşteré fiilor; că fiind umiliţĭ cu inima întru acest tâmp Părinţiĭ, maĭ cu de adins, auzind détoriĭa caré o au eĭ spre créşteré fiilor săĭ, se căesc pentru greşélele céle întru créşteré fiilor sau cu ştiinţa sau cu neştiinţa până aci făcute; şi cu acéĭa se deştéptă şi se înbărbată spre datornica créştere a fiilor celor rămaşĭ în viĭaţă. Ca să nu zic nemica de acéĭa, că uniĭ, cariĭ sânt maĭ bogaţĭ de fiĭ, şi au maĭ gré détorie de a ascultà Didahiile céle pentru créşteré fiilor, maĭ des se văd la petrecaniĭa morţilor pentru ale lor vremélnice pricinĭ, decât în Besérică a plini cé pentru ascultaré sfinteĭ Liturghiĭ, şi a învăţăturilor celor sufleteştĭ Dumineca, şi întru alte alése Sărbătorĭ strinsă poruncă Beserecéscă. Drept acéĭa precum păstorĭul cel bun, lăsând céle noaozecĭ şi noao de oĭ, mérge a căutà pre cé una rătăcită, nice nu se odihnéşte până nu o află; aşa Preotul, carele e détorĭu orĭ căruĭa Părinte a străcurà în inima luĭ limpede détoriĭa cé pentru créşteré fiilor, de multe orĭ e silit a lăsà la astrucaré pruncilor alte învăţăturĭ, care doară s-ar maĭ cuveni pentru ceĭ mulţĭ ascultătorĭ a le face, şi pentru ceĭ tocma fără grije, şi pântece léneşe, Părinţĭ, pre cariĭ maĭ vârtos la acest loc îĭ află, decât în Besérică, a cuvântà pentru créşteré fiilor.

Insămnăm şi acéĭa, că, măcarcă acéste Didahiĭ sânt anumite la îngropăcĭuné pruncilor, nu numaĭ la îngropăcĭuné pruncilor celor micĭ, ci, maĭ vârtos unele, şi la îngropăcĭuné junilor, şi a fecĭoarelor, încă maĭ cu cuviinţă, după Peristasurile ce vor fi, se pot şi se cade a se zice.

Pre urmă acéste Didahiĭ şi Părinţilor tuturor, cariĭ ştiu ceti, le încre-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

dinţăm spre cetire şi spre rumegată socotire; dară maĭ vârtos Preoţilor celor de prin popoară, cariĭ atât pre ceĭ ne înţelepţĭ, precum pre ceĭ înţelepţĭ, grijeĭ sale dela Duhul sfânt încredinţaţĭ, poporénĭ sânt détorĭ cu sănătoase învăţăturĭ fără sfiĭală a-ĭ păstori. Că întru acest chip fieşte căruĭa Preot poruncéşte Dascalul némurilor, Pavel Apostol, la a doao Carte cătră Timotheĭu, Cap. 4: «Propoveduĭaşte cuvântul, stăĭ asupră cu vréme, şi făr-«de vréme, mustră, cĭartă, îndémnă, cu toată răbdaré, şi cu învăţătura. Că «va fi vréme, când învăţătura cé sănătoasă nu o vor priimì, ci după poftele «sale îşĭ vor alége lor învăţătorĭ, cariĭ vor scărpinà urechile. Şi dela ade-«văr auzul îşĭ vor întoarce, şi la bazne se vor plecà. Iară tu priveghiĭază «întru toate, pătiméşte răul, fă lucrul Evanghelistuluĭ, slujba ta fă-o de plin». Şi la Carté cé cătră Tit, Cap. 1, stih 9: «Ţiindu-se de cuvântul credincĭos «cel după învăţătură, ca putérnic să fie, şi a îndemnà întru învăţătura cé «sănătoasă, şi pre ceĭ ce grăesc înprotivă a-ĭ certà».

După cum se vede din titlu şi din prefaţa, *Didahiile* sunt un fel de urmare a *Propovedaniilor*. Ele cuprind 15 capitole.

De altfel, de obiceiu amândouă cărţile sunt broşate sau legate împreună.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

767. *Orânduială pentru sfinţiré Biséricii,* Iaşi 1809.

ÎЧЇЄТЪ | ѠРЖНДѢЛЪ. | Пентрѳ сфйцйрѣ Бисѣричїй, де Йрхїмандрйтъ, | де Протопóпъ, сáѳ де ѣлтъ Презвйтеръ че ѣре | Благословéнїе, шй Йнтїмйнсь сфйцйтъ де | Йрхїерéѳ: Сáѳ тълмачйтъ ѣкѣмь ѣтѣмш- дáтѫ, де пре лймба словенѣскѫ, пре лймба | молдовенѣскѫ. | Ѧ зйлеле Мáрелуй Ѯсшй стхпжнитóрюлуй, шй | прѣ Блгочестйвлуй Ѧпхрáтъ, | ЙЛЄѮЙНДРѢ ПЙѴЛОВЙЧЬ. | Й тóатѫ Россїѧ. | Шй сáѳ дáтъ ѧ Тупáрю, ѣкѣмь ѣ доáшрѫ: | Кѳ вóм шй Благословéнїѧ Прѣсфиницй сáле | Кѵрíѳ Кѵрь | ГЙВРЙЙЛЬ МЙТРОПОЛЙТЪ, | Шй Ѯдáрхъ, ѣ Молдáвїей, Блáхїей, шй | ѣ Бесарáбїей.

Йнѳль: ѳЙѲ. Декéмврїе, кг. | Ѧ Йшй.

In-4° de 2 foi şi 24 pagine. Tipărită cu negru şi roşu.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Gheorghe.

Urmează apoi o înştiinţare despre cuprinsul cărţii.

Ediţia dintâi a apărut la Iaşi în 1752, sub titlul de *Tărnosanie*. V. nr. 283, t. II, p. 121.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

768. *Orânduială pentru sfinţiré Biséricii,* Bucureşti 1809.

**ÎЧЇЄТЪ | ѠРЖНДѢЛЪ. | Пентрѳ сфйцйрѣ Бисѣричїй, де Йрхїмандрйтъ | де Протопóпь, сáѳ де ѣлтъ Презвйтеръ че ѣре Благо- словéнїе шй Йнтїмйсь сфйцйтъ де Йрхїерéѳ кѳ Сфйтѣ Мóлше. Сáѳ тълмачйтъ ѣкѣмь ѣтѣмш дá- тѫ, де пре лймба словенѣскѫ, пре лймба рѳмѣ-нѣскѫ. | Ѧ зйлеле Мáрелуй стхпжнитóрю, шй прѣ Бла- гочестйвлуй Ѧпхрáтъ, | ЙЛЄѮЙНДРѢ ПЙѴЛО-ВЙЧЬ. | Й тóатѫ Россїѧ. | Кáре сáѳ Тупхрйтъ ѧ йш, Кѳ Блгословéнїѧ, прѣ | ѿ Сфйцїей сáлеПхрйнтелуй Кѵрíѳ Кѵр | ГЙВРЙЙЛЬ МЙТРОПОЛЙТЪ | Шй Ѯдáрх, ѣль Молдáвїей, Блáхїей, шй ѣль | Бесáрабїей. Йрь ѣкѣмь ѣдоwáрѫ, Кѳ Блгословéнїѧ, | шй тóатѫ келтѫлла Прѣ ѿ Сфйцйтълуй Кѵрíѳ | Кѵр ДОСЙѲЄЙ, МЙТРОПОЛЙТЪ | Й тóатѫ Блáхїѧ. Сáѳ Тупхрйтъ йнчѣ: | Ѧ Сфйта Митрополíѳ: ѣ Бѣкѵрéшилшрь: | Ла Лѣт.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ѧѡѳ, Маи к. | Де Ѩндрѣи Іеродіакон. | Пѵртъторѫ де гриж фїинд Тѵпографіей, Смерн-|тѵль Іеромонах Дїонѵсіе Козіанѵль, ѣкклсіархъ | âль Сфйтей Митрополіи:

In-4⁰ de 2 foi şi 24 pagine. Tipărit cu negru şi roşu.

Pe verso titlului se află represintaţi Sf. Constantin şi Elena, urmează apoi înştiinţarea, reprodusă întocmai după ediţia din Iaşi. V. şi nr. precedent.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

769. *Pannyhidă şi Litiia mică,* Râmnic 1809.

ПѨННѴХІДЪ | ѦПРЄѴ̆НЪ ШЙ ЛІТІѪ МЙКЪ | Кáрѣ кѵпрйнде ѧ сйне тóатъ Рждѵ́ма пентрѵ | чéй мóрци. Че съ фáче Бйнерле, дѵпъ вé-|чérіе, прістє тóть âнѵль, Кѫнде нѵ ѣстє | ѧнайнтє Прáзнйре, Прáзникь, сав дѵпъ | Прáзникь, сав сфйть кѵ Полѵ̆елéѵ сав кѵ | Славослóвіе. | Ѧ кáрѣ сав âдáwсь шй Рждѵ́ма, Панагіей. | Ѧпрéѵнъ шй âрхтáре пентрѵ Йртось: кѵмь съ | кáде â оѵ̆рмà прістє тóатъ сѣптѣмѫ́на, чѣ | Лѵмінáтъ. | Йкѵмь ѧтрѵ âчéсташь кйпь, ѧтѫ́ю Тѵпъ-|рйтъ. Кѵ Бл̆гословéнїѫ прѣ ѡ Сфйцйтѵ-|лѵй Митрополіть â тóатъ ѲГГро Блáхїа шй Ка- валéрю КѴРІЄ КѵРЬ ДОСІѲЄЙ. | Прйнь ѡсѫ́рдїѫ смерїтѵлѵй Іеромонах Дїонѵсіе| Козіáнѵль, ѣкклїсіáрхъ сфйтей Мѵ̆трополій. | Ѧ сфйта Ѳпїскопіе â Рѫмникѵлѵй. | Ла ѩнѵль Дела Хс̃, ѧѡ̃д. Ноемврїе, б. | Сáѵ Тѵпърйть де Геѡргіе сни Дїмйтрїе Тип: Рѫм.

In-4⁰ de 28 foi numerotate.

Pe verso se află reprezintaţi S-ţii Constantin şi Elena, într'o gravură semnată: D. P. M. T., cu o invocaţie în proză.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

770. **Psaltire,** Blaj 1809.

Ѱ Й Л Т Й Р Ѣ | Проѡ́кѵлѵй шй Ѧпърáтѵ-|лѵй Дáвнд. | Йкѵм â шѣптѣ ѿарх Тѵпъ- рйтъ. | Кѵ Благослwвéнїѫ Ѳ̃дсе- лéнцїей сáле Прѣ Лѵмінá-|тѵлѵй, шй Прѣ ѡсфйцйтѵ- лѵй Дóмнѵлѵй Дóмн. | ІѲЙНН БОББ | Блаждкѵл Фъгърáшѵлѵй, â | Прѣ Ѧнѣлцáтей Кесарѡ Кръ- éцїй Мърймй Сфѣтник | дни лѵ̆нтрѵ шй ѿрдѵлѵй | ăл б: Лewполд Комендатор.

Ѧ Блáж ла Митрополіе. | Йнѵл ѧѡд. | Кѵ Тѵпарюл Семінáрюлѵй.

In-8⁰ mic de 1 foaie şi 4+428 pagine.

Pe verso titlului, David Prorocul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

771. **G. C. Roja,** *Măestria ghiovăsirii românești cu litere latinești,* Buda 1809. — Românește şi grecește.

МЪѲѲТРІѦ
ГЇѲВЪѲЙРЇЙ РѲМѪНѲЦЙЙ
Кѵ Лйтере Латінéцій, кáре сѫ́нт Лйтереле
Рwмѫ́нілwр чѣле вéкй,
Спре
Полйрѣ â тóатъ Гйнта Рwмѫнѣскъ чéїй дни
кóаче шй чéїй дни колѡ̀ де Дѵ̆нъре
Лѵкрáтъ де
ГѲѲРГЇѲ КОНСТѦТѝН РѲЖѦ
Четъцáнѵл Йкадемічéск, шй Кандидáтѵл
Клініческ Дóфтор ѧ Спитáлѵл Оѵ̆ніверсн-
тáцій Оѵ̆нгърéцій дни Пéшта.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΡΩΜΑΝΙΚΗΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ
μὲ Λατινικὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ παλαιὰ
γράμματα τῶν Ῥωμάνων, πρὸς καλλωπισμὸν
παντὸς τοῦ ἐπὶ τάδε, καὶ ἀντιπέραν τοῦ Δουνάβε-
ως κατοικοῦντος Ῥωμανικοῦ Γένους
πεπονημένη παρὰ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΡΩΖΑ
Πολίτου Ἀκαδημικοῦ, καὶ Φιλιατροῦ Κλινηκοῦ ἐν τῷ
Νοσοκομείῳ τοῦ ἐν Πέστῃ τῆς Οὐγγαρίας κει-
μένου Πανδιδακτηρίου.
ΑΧΔΑ
Λα Κραλέска Типографіе ѣ Оўниверситѣцїй Оўн-
грѣцкій. Ѣнѣл 1809.

In-8° de 56 pagine. Pentru caracterele şi ortografia cu litere latine, v. facs. nr. 330 pe această pagină.

Cuvântul *ghiovăsire* din titlu este un cuvânt macedo-român, care însemneaza *citire*, şi vine dela cuvântul grecesc διάβασις, cu acelaş înţeles.

Verso titlului e alb.

Cartea e dedicată în româneşte şi greceşte:

Pré onoratuluĭ şi pré folositorĭuluĭ Domnuluĭ Gheorghie Şuliovski, Cetăţanuluĭ din libera şi crăĭasca cetate Peşta, Românuluĭ iubitorĭuluĭ de Ghintă şi pré învăţătuluĭ spre poliré Românilor, cărticica acĭasta o închină Autorul.

Prefaţa, de asemenea în două limbi, se intitulează «Cuvânt către Românĭ! Λόγος πρὸς Ῥωμάνους», şi e însoţită de următoarea notă subliniară:

In Indagaţiile méle céle din anul 1808 pre Românĭ i-am numit Ῥωμαίους din părére acéĭa, că Ῥωμαῖος însemnéză Romanus; ĭară acum, încredinţat prin un bărbat învăţat, cum că cu-

48

Glume. 1)

Un omu vrea sĭ învea'tà callu, sĭ nu mâncè 1) multu, a fi nu li dedea queva, 2) dupò 3) trei 'dile crepà 4) callu de fome. 5) Atuncia bàtea pàlmi le 8) Domnu sĭu 9) fi 'dicea: vai de méne! màratlu 10) de eu! qui rèu am pà'tît 11) qnândo se învè'tà sĭ nu mâncè, atuncia crepà!

Un omu aspartu 12) tru uénte vrea se vèndè cassa, luo unà peatrà, fi o portaua în mânù trà mustrà.

Un altu iarò 13) vedènd în calle, chè vène Vindicàtoru, se ascunse 14) dupò pàriete; 15) véne Doctoru pònè la ellu, fi li 'disse: quàce te ascund'i tu? ellu rëspunse: si me liuer'ti Domne! chè de multu nu fui làngidu, fi mi este rusine, si essu nânte a Doctorilor.

Un

1) *Glume*, vène de la *gluma*, quare de pre spicu o leua vèntul, *scaliu*, li 'dîcu aquelli din colo de Dunàre, chè glumile sunt vorbe de vêntu: Noi o asparsim a istà vorbà, chè 'dîcem *înglima*. 2) *callu* de la *cavallo*. 3) *mâncè* de la *manduco*. 4) *queva* vène de la *quivis*, *quaevis*, *quodvis*. 5) *dupò* de la *dopo*. 6) *crepà* de la *crepo*, *at*, *crepare*. 7) *fome* este *fames*. 8) *pàlmile* vène de la *palma* 9) *sùu* este aspartu *suus*. 10) *màratlu* vène de la *amaratus*. 11) *pà'tît* de la *patior*. 12) *aspartu* de la *spursus*. 13) *iarò* de la *vero*. 14) *ascunse* vène dela *abscondo*. 15) *pàriete* dela *paries*.

330. — Pagină din *Măestria ghiovăsirii româneşti*.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

vântul Ῥωμαῖος, care în vécul cel de mijloc se află, s-au pus în locul cuvântuluĭ Romanus spre deosebiré Grecilor, carii asémene maĭ demult se zicé Romanĭ, adecă Cetăţénĭ înpărăţieĭ Romaneştĭ, de Romaniĭ ceĭ dela apus: pre Românĭ nu Ῥωμαίους, care întru asă(m)uire însemnéză Grecĭ, ci Ῥωμάνους îi chem.

Atât «Cuvântul către Românĭ» (pag. 4—21), cât şi toate regulele şi explicările despre ortografie în redacţia românească (pag. 24—38) sunt tipărite în cirilice.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

772. **Dim. Vajda,** *Cuvântări ţinute în numele clerului greco-catolic*, Sibiiu 1809.— Latineşte.

O R A T I O N E S | Quarum | Primam Clerus Graeco Catholicus Major Dioe- cesis Fogarasiensis occasione Installationis Cano- nicorum, et publicatarum et aliarum Fundationum | PER | EXCELLENTISSIMUM | ILLUSTRISSIMUM ac REVERENDISSIMUM | DOMINUM | I O A N N E M B A B B, | DE | KAPOLNAK MONOSTOR. | Factarum Anno 1807. Die 13 Iulii obtulit. | Alteram quam Clerus Graeco Catholicus Iunior | ejusdem Dioecesis Fagarasiensis in suo Auditorio, | dum scilicet Idem Praelaudatus Excellentissimus Do- minus Praesul Sacratissimae Caesareo-Regiae, Apo-| stolicae Majestatis Status Consiliarius in congressu | Magnatum, Claudiopoli 25 Aprilis Anno 1809. | acciperet Insignia eminentis Ordinis Leopol- di, in signum suae in Praesulem exhiben- dae gratitudinis, dixit.

CIBINII. | TYPIS IOANNIS BARTH. | 1809.

In-8° de 50 pagine.

Pe verso titlului se află autorizarea de tipărire a cenzurei:

Ad perennem Excellentissimi, ac imitatione dignissimi Praesulis Memoriam imprimantur.

Claudiopoli, 14 Martii 1909.

J. Martonffi, m. p.
Praeses Censurae.

Urmează apoi o înştiinţare a tipografului către cititor, precum şi o poezie latină în distihuri elegiace, adresată «Ad authorem» şi semnată de: Basilius Aaron, «iuratus causarum fori utriusque procurator», şi datată din Sibiu, 26 Mai 1809.

Alte cuvântări ţinute cu aceeaş ocaziune se află în: *Înştiintarea* lui Bob din 1808. V. mai sus, T. II, p. 522.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

773. *Vieţile Sfinţilor din luna Octomvrie*, Mănăstirea Neamţului 1809.

Ѧтрѣ слáва Сфйтей | шй чéтй дѣ ѡ фѷйницѣ, шй дѣ вїм-|цѣ фѣкѣтóрей, шй недеспѣрцй-|тей ТРОИЦѢ â ТѦТЪЛѢЙ, шй | â ФІЮЛѢЙ шй â ЄФНТѢЛѢЙ дѣ.

Ѧи зйлеле прѣ Бл҃гочестйвѣлый сйнгрь стѣ-|пѫнитóрюлый мáрелый Дóмнь Ѧмпѣрáтѣ | ЙЛЄѢЙНДРѢ ПѦВЛОВИЧЬ â тóатѣ | Рѣссіѫ, Йпрóчй, Йпрóчй, Йпрóчй.

Кѣ Бл҃гословéнїѧ прѣ сфйтѣлый Ѧндрептѣтó- рюлый Сунóдь, шй ѧл âчéлѣшь. Члéнь шй Єѧáрх | Ѧи Молдáвїѧ, Балáхїѧ, шй Басарáвїѧ, â прѣ ѡ|сфйцйтѣлый Мйтрополйтъ Кѷрь ГѪВРІЇЛЬ.

Кѣ âжѣторйница â прѣ ѡсфйцій сáле Кѷрь ВЄНЇ-|ѦМИНЬ, шй â âлторь ѭбитóрй дѣ Хр̃ патрїѡцй.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Сaѣ тупѫрйтъ âчáстѫ сфйтѫ шй прѣ фоло- сйтóлре кáрте, че кѣпрйнде âтрѣ сйнеший вїéциле | сфйцилwрь дйн лѣна лѣй Октѡ́врїе, карѣ âкѣмь | ѧтжѣ сaѣ тѫлмáчйтъ дйнь лймба слокенѣскѫ | ѧ чѣ Романѣскѫ спре фолóсѣлъ де ѻбцїе.

Ѧн сфйта Мѫнáстйрѣ Нѣмцѣлѣй, âнтрѣ | âскиший â їй тупогрáфїе. Ѧи крѣмѣ прѣ кѣкї- wшíей сáле Іѡáннь, Ѻрхимандрйтъ шй старецъ | âл сфйтелwрь Мйстйрй Нѣмцѣлѣ шй Сѣкѣлѣ. | Ѧ їлїй дела мѫнтѣйрѣ лѣмїй, ѧаѯ. Февр: ѳї.

Де Ігнáтїе шй Герóѿтїе монáхїй.

In-folio de 3+174 foi. Aceste din urmă sunt numerotate.

Titlul este incadrat într'un ornament semnat *P. S.* Facsimelele alaturat, nr. 331.

Pe verso titlului se află stema împărătească ruscască, cu stemele ţarilor românești la picioare (v. facs. nr. 323, în tom. II, p. 507) şi urmatoarele versuri:

Stihurĭ 14 asupra Stemiĭ prè înnălţatuluĭ şi pré Blagocestivuluĭ Alexandru Pavlovicĭu întâiu, Impăratuluĭ a toată Russiïa.

Gripsorulŭ cu a stémelor împodobire
arată întinderé împărăţieĭ la multă lăţire.
Luminata Cruce, ce stă pe Coronă susŭ,
unŭ çinstitŭ schiptru în drépta i-au pusŭ
Pré Blagocestivuluĭ Alexandru Impăratŭ,
Şi ţinéré a toate, dându-i-o celŭ pré Innaltŭ.
Cu adevăratŭ şi-n vrémé viitoare aşa ĭaste a fi,
pân ce soarele şi luna vorŭ strălucì.
Iarŭ cé a Bouluĭ fire pré plecată
descopere a Moldovénilorŭ supuneré toată,
Că să supunŭ înnălţimeĭ sale cu bună voire,
de unde aştéptă şi multă miluire.
Iarŭ Corbulŭ prinŭ semnulŭ celŭ de biruinţă
vestéşte a Valahilorŭ întemeiaré în credinţă;
Incă şi mărimeĭ sale ĭĭ aduce
putére şi tărie prinŭ cinstita Cruce,
Şi Bisericiĭ sporĭu şi-'mpodobire
întru a înnălţimeĭ sale bună ocrotire.
Că în luminaţĭ aniĭ săĭ s-au începutŭ
tipăriré acestorŭ cărţĭ, ce-au zăcutŭ,
Multă vréme flindŭ netălmăcite,
dinŭ care şi doao acumu-s tipărite,
Dinŭ limba slovenéscă adecă s-au scosŭ,
spre a némuluĭ Românescŭ folosŭ.
Doriţĭ sântémŭ de a lorŭ săvârşire
a o vedé întru ale luĭ luminate zile.
Dumnezeu să-ĭ dé Cerésca sa împărăţie
ca după ce aicé puţinŭ, acolo să fie în vecie.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ѧнтрѹ слáва Сфи҃тей
шй чéїй де ѡфїи́нце, шй де вїи́
цъ фъкътóарей, шй не деспъръци-
тей Трóице â Тáтълѹи, шй
â Фїюáѣ҃, шй â Сфнтѹлѹ҃ дх҃
Ѧн зи́леле прѣ Бл҃гочести́вѹлѹй сѝнрѹ стъ
пжнитóрюлѹй мáрелѹй Дóмнь Ѧмпърáт
Ѧлеѯáндрѹ Пáвловичь âтóлтъ
Рѹсíи, Ѥпрочй, Ѥпрóчй, Ѥпрóчй.
Кѹ Бл҃гословéнїи прѣ сфи҃тѹлѹй Ѧрхіепи-
рюлѹй Сѹнóдь, шй âлáчелѹшй Члéнь шй Ехáрх
Молдáвїи, Вала́хїи, шй Бесарáбїи, âпрѣ ѡ
сфи҃цитѹлѹй Ми҃рополи́т Кѹ́рь Гáврїиль.
Кѹ âжѹтори́нца âпрѣ ѡсфи҃цїй сáле Кѹ́рь Вени-
áминь, шй âлтóрь ювитóрй де Хс҃ па҃ѥмцй.
Сáѹ тупъри́ть âчáстъ сфи҃тъ шй прѣ фоло
ситóаре кáрте, чѣ кѹпри́нде Ѧтрѹ сúнешй вѣ́цнле
сфи҃цнлѡрь дúн лѹна лѹй Ѳктѡвріе, кáрѣ âсѹ́м
Ѧтжю сáѹ тълмáчить дúнь лимба Словенéскъ
Ѧ чѣ Ромънéскъ спре фолóсѹль де Ѳбще.
Ѧн сфи҃та Мънъстúрѣ Нѣмцулѹй, Ѧтрѹ
Ѧчѣш â ѣ҃ю тупографíе. Ѧн врéмѣ прѣ кѹвї-
шиéй сáле Їѡáннь, Ѧрхимандри́тъ шй Старец
âл сфи҃телѡрь Мн҃стúрй Нѣмцулѹй шй Сѣмцулѹй.
Ѧ а҃нїй дела мжнтѹи́рѣ лѹмїй, ҂ѧѡѳ. Февр҃ѵгі.

Де Їгнáтїе шй Геро́нтіе монáхїй.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Urmează apoi această prefaţă:

Pré osfinţite şi al nostru pré milostive stăpâne.

Cé până la pământu smerită închinăciune aducemŭ Pré O Sfinţii tale.

Socotindŭ că de prisositŭ ĭaste a maĭ poftorì ĭarăşĭ pre acelé care s-aŭ scrisŭ în predosloviile care s-aŭ făcutŭ şi aŭ pusŭ la începutulŭ luniĭ luĭ Septemvrie: Cumŭ adecă părintele nostru au pusŭ multă sârguinţă a împodobì şi îmbogăţì limba românéscă cu cuvântulŭ luĭ Dumnezeu, cumŭ au pusŭ pre părinţĭ să tălmăciască cărţile sfinţilorŭ părinţi, céle învăţătoare de viaţa monahicéscă, cumŭ tâlcuirile sfintelorŭ scripturĭ, cumŭ pre vieţile sfinţilor. Şi încă cine în limba ellinéscă le-aŭ scrisŭ şi cine le-aŭ adunatŭ de prinŭ toată lumé, de unde s-au scrisŭ, şi cine la unŭ locŭ le-aŭ strânsŭ, şi la acĭastă rânduĭală dupre cumŭ să vădŭ le-aŭ pusŭ; şi cine în limba slovenéscă le-aŭ scosŭ, şi cine maĭ pre urmă şi în cé rumânéscă le-aŭ tălmăcitŭ. Pentru toate zicându-să şi arătându-să acolo pre largŭ, aicé ni s-aŭ părutŭ că nu ĭaste trebuinţă a să maĭ pune ĭarăşĭ acéléşĭ, şi a maĭ îngreoĭa Pré Osfinţitulŭ auzŭ alŭ Pré Osfinţii Tale. Maĭ vârtosŭ că şi în céle sloveneştĭ numaĭ la începutulŭ cărţilorŭ celorŭ cuprinzătoare de câte treĭ lunĭ sântŭ puse predosloviile, ĭarŭ la célelalte, ca céle ce sântŭ toate unŭ trupŭ, nu s-aŭ maĭ pusŭ nimicŭ, ci numaĭ aşa prostŭ să face începăturile lunilorŭ, măcarŭ deşi schimbărĭ de stăpânirĭ şi prelungirĭ de vremĭ aŭ pătimitŭ la tălmăcirile şi alcătuirile şi typăririle lorŭ destule. Ci a adăogà numaĭ céle Pré Osfinţituluĭ Ypochimenŭ şi pricinilorŭ potrivite.

Căcĭ cândŭ pré putérnica împărăţie a Russieĭ ş-aŭ tinsŭ aripile stăpânirĭĭ sale, şi ca pre nişte puĭ au cuprinsŭ şi aŭ ocrotitŭ pre norodulŭ acestŭ românescŭ, cândŭ au îmbrăţişatŭ cu amândoao braţele a înnalteĭ milostivirĭ şi a măririĭ sale pre amândoao Prinţipaturile acésté pré blagocestivulŭ şi pré milostivulŭ Impăratŭ Alexandru întâiĭ a toată Russiĭa, atuncé darŭ atuncé, şi Pré Osfinţiĭa ta te-aĭ întorsŭ ca alt Hrysostomŭ la scaunulŭ Pré osfinţiĭ tale, dela care prinŭ oare carè zavistie, orĭ şi prinŭ oare-care provedenţie maĭ înnaltă aĭ fostŭ depărtatŭ, că aşa mă plecŭ a créde celuĭ ce zice, că fără de voia Tatăluĭ vostru, nicĭ unŭ părŭ alŭ capuluĭ vostru nu să clătéşte, păzindu-ţĭ în vréme potrivită vremilorŭ şi stăpânirilorŭ întoarceré Pré Osfinţiĭ Tale şi priimiré maĭ cu suire de a doao oară a Scaunuluĭ Pré Osfinţiĭ Tale. Atuncé şi céle ale săraciĭ typografieĭ noastre gata fiindŭ spre (a) încépe a typărì şi Luna luĭ Octovrie, numaĭ Blagosloveniĭa Pré Osfinţiĭ Tale aşteptându-o, pre caré şi dobândindu-o, şi pré sfintele rugăciunĭ şi îndemnărĭ, încă şi ajutorirĭ întărindu-o, acumŭ şi sfârşitŭ aŭ luatŭ, typărindu-să cu toată luaré aminte, îndreptându-să orĭ ce sintaxisŭ, orĭ ce noĭmă dupre firé limbiĭ Româneştĭ. Încă şi întru oarecare dinŭ vieţĭ, care nu s-aŭ potrivitŭ cu céle Greceştĭ, şi s-aŭ părutŭ că sântŭ maĭ bune s-aŭ îndreptatŭ. Maĭ adăogându şi patru vieţĭ, care acumŭ de iznovă dinŭ céle Greceştĭ s-aŭ tălmăcitŭ, a sfântuluĭ Filotheĭ Aghiorituluĭ, a sfântuluĭ Dimitrie alŭ Ungrovlahieĭ, a sfântuluĭ Athanasie alŭ Ţarigraduluĭ, şi a sfântuluĭ Symeonŭ nouluĭ Bogoslovŭ. Pre care o aducemŭ înnainte Pré Osfinţii Tale, ca pre o pârgă a ostenélelorŭ noastre.

Decĭ priiméşte-o, o Pré Osfinţite Stăpâne, precumŭ Arhiereulŭ celŭ de

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

demultŭ pârgile fiilorŭ luĭ Israilŭ, ca Domnulŭ pre ceĭ doĭ bănişorĭ aĭ văduviĭ. Iarŭ de nu, apoĭ măcarŭ priimeşte-o, ca împăratulŭ acela pumnulŭ de apă alŭ ţăranuluĭ. Şi pre cumŭ acela cu îndestulate darurĭ pentru buna voire şi oserdie a luĭ ĭ-aŭ răsplătitŭ, aşa şi Pré Osfinţiĭa Ta cu pré sfinţitele rugăcĭunĭ întăréşte-ne, ca şi pre céĭalaltă călătorie a drumuluĭ celuĭ pusŭ înnainte să putemŭ a o săvârşì. Priiméşte-o, şi prinŭ Pré Osfinţiĭa Ta căştige-şĭ îndrăznélă înnaintĕ tuturorŭ, că noĭ proştĭ fiindŭ, şi josŭ aflându-ne cu staré, şi locŭ lăcuindŭ oare-cumŭ nevestitŭ, şi neştiutŭ, şi de câtŭ cei mulţĭ aflându-ne maĭ de pre urmă, şi camŭ că nu îndrăznimŭ să zicemŭ că cu totulŭ, afară de lume şi de lucrurile eĭ lăcuindŭ, să nu cumva prostimé noastră să-ĭ întunece slava eiĭ. Că măcarŭ deşì ĭa ĭaste slăvită prinŭ şineşĭ, şi cu haĭne împistrite de multe félĭurĭ de materiĭ împodobită, şi cuprinzătoare de multe comorĭ de multŭ şi de mare preţŭ: Darŭ déca dela noĭ proştiĭ fără de mijlocire va eşì în lume, fricâ ĭaste să nu cumva prostimé noastră să întunece slava eiĭ; ĭarŭ déca prinŭ Pré Osfinţiĭa Ta va strălucì lumiĭ, şi ea să va mărì, şi slava i să va créşte. Pentru că slava eiĭ dinŭ lăuntrulŭ eiĭ ĭaste, şi comorile sale înnaintĕ tuturorŭ şi le va descoperì, şi pre toţĭ cu duhovnicéscă bogăţie îĭ va îmbogăţì, şi de bunele merezme ale sale îĭ va umplé. Că bună mirézmă ĭaste ea, dupre Apostolulŭ, celorŭ ce să mântuescŭ. Şi încă şi pre Pré Osfinţiĭa Ta te va proslăvi şi arătatŭ tuturorŭ te va face, şi mare făcătorĭu de bine la totŭ némulŭ Românescŭ te va descoperì. Şi nu numaĭ acesté, ci şi cu sfinţiĭ ceĭ ce să cuprindŭ într-ânsa, şi încă şi cu ceĭ dinŭ célelalte care urméză déciĭa înnainte, te va împrietenì şi pré de aproape ĭubitŭ lorŭ te va face, şi printr-ânşiĭ, şi cu Dumnezeu celŭ proslăvitŭ întru dânşiĭ, că face voĭa lorŭ, ca a unorŭ robĭ şi priĭatinĭ adevăraţĭ aĭ luĭ. Şi proslăveşte cu Dumnezeĭască putéré sa pre ceĭ ce îĭ proslăvescŭ pre dânşiĭ. Aminŭ.

Alŭ Pré Osfinţiĭ Tale
pré plecatŭ,
Ioannŭ, Arhimandritŭ şi Stareţŭ Sfintelorŭ
Mănăstirĭ Némţuluĭ şi Seculuĭ,
Cu totŭ Soborulŭ.

După prefaţă se află următoarele versuri:

Epigramma la carté acĭasta.

Ca o ĭubitoare de ostenélă albină
Ce umblă vara prinŭ florĭ de grădină,
Carté acĭasta miĭare duhovnicéscă
Întru sine-şĭ şi Dumnezeĭască,
Ca întru nişte ţevşoare de faguri
Prinŭ ale eĭ file puindŭ şi rânduri
Pre ale sfinţilorŭ vieţĭ şi încă fapte,
Care sântŭ slăvite şi foarte minunate.
Haĭde, adunaţi-vă, veniţĭ cu toţĭ
Pré înbrăţişaţi-o şi o cetiţi
Câţĭ viĭaţa vécĭnică o poftiţĭ,
Şi cu sfinţiĭ în vécĭ să trăiţĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Despre carte către cetitorĭ.

Cu amândoao mâĭnele să mă apuce
Totŭ celŭ ce la Cerĭurĭ voĭaşte a să duce,
Că eu pre ceĭ ce cu dragoste mă ĭubescŭ
Pre calé sfinţilorŭ îĭ povăţuescŭ,
Intru a Cerĭurilor împărăţie
Ca acolo să se odihnéscă în vecie.

In faţa textului se află gravura reprezentând Înălţarea Domnului, reprodusă după volumul pe Septemvrie.

La sfârşit, după tabla alfabetică a numelor, această notă:

Urmându-să dinŭ cuvântŭ în cuvântŭ carté acĭasta, şi îndreptându-să cu toată luaré aminte şi sârguinţa de sfinţiĭa sa părintele nostru Dorotheĭ, proinŭ Stareţulŭ şi Arhimandritulŭ Malorosianŭ. La typărire s-au diorthositŭ prin pierierghiĭa monahuluĭ Isaacŭ.

Volumul cuprinzând vieţile Sfinţilor pe luna Septemvrie, cu care începe publicaţia, a apărut în 1907 (nº 721). Pentru anii celorlalte volume, v. mai sus, t. II, p. 519.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

774. *Carte de rugăciuni în timp de răsboiu,* Iaşi 1809. — Greceşte.

ΕΙΣ ΔΟΞΑΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ, | ΚΑΙ ΟΜΟΟΥΣΙΟΥ, ΚΑΙ ΑΔΙΑΙΡΕΤΟΥ ΤΡΙΑΔΟΣ, | ΠΑΤΡΟΣ, ΥΙΟΥ, ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ | ΑΜΗΝ.

Συναπταὶ, καὶ Ἐκτενεῖς λεγόμεναι ἐν καιρῷ πολέμου κατ' ἐθνῶν ἐπερχομένων ἡμῖν, καὶ Παράκλησις εὐχαριστήριος, μεταφρασθεῖσαι ἀπὸ τῆς Ρωσσικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, ἐπιταγῇ μὲν τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου καὶ Ἐξάρχου πάσης Μολδαβίας, Βαλαχίας καὶ Βασσαραβίας, Κυρίου Γαβριὴλ. Καὶ εἰς Τύπον νῦν πρῶτον ἐκδοθεῖσαι δαπάνῃ τῆς αὐτοῦ Πανιεροτήτος, χάριν τῶν ἐν Μολδοβλαχίᾳ Γραικῶν, Ἐπιμελείᾳ δὲ τοῦ Πανιερωτάτου Γρηγορίου Μητροπολίτου Ἐιρηνουπόλεως του καὶ Προεστῶτος τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου τῆς τοῦ Χοῦ Ἀναλήψεως τοῦ λεγομένου Γόλια.

Ἐν ἔτει, Αῶδ. | Ἐν τῇ θεοφρουρήτῳ Πόλει ΙΑΣΙΩ. | Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τῆς ἐν Ἰασσίῳ Μητροπόλεως.

Intru slava sfintei şi de o fiinţă şi nedespărţitei Treimi, a Tatălui, a Fiului şi a Sfântului Duh.

Adunare de rugăciuni, şi ectenii numite, în timp de răsboiu asupra vrăjmaşilor ce năvălesc asupra noastră, şi rugăciuni de mulţămire, traduse din limba rusească în cea grecească, din porunca Prea sfinţitului Mitropolit şi Exarh a toată Moldova, Valahia şi Basarabia, Domnului Gavriil. Şi date acum întâia dată în tipar pentru Grecii din Moldova, cu îngrijirea Prea sfinţitului Grigorie Mitropolitul Irinupoliei şi proistosul sfintei Mănăstiri a lui Cristos a Înălţării, numită Golia.

In anul 1809, în păzita de Dumnezeu cetate Iaşii. In Tipografia Mitropoliei din Iaşi.

In-4º de 1 foaie şi 42 pagine.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Gheorghe cu inscripţie românească, reprodus după *Orânduială pentru sfinţirea Bisericii,* ediţia ieşană, din acelaş an, şi care se

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

află şi în ediţia românească a acestei cărţi, apărute tot în Iaşi şi în acelaş an. V. mai sus, nº 758.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
C. Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 184, CXVIII.

334

1810.

775. Acatist, Sibiu 1810.

ЯКѲЙСТѢЛ | прѣ Сфйтей | Нїъскъ҃тóарей, ѓде Дмнезеѕ, | шй ѣлте | Йкадйсте шй Рѕгъчѧний | фóарте ѓде фолóс.
СЇБІЇ, | ѧ Тупографїа лѧй Іѡán Бáрт. | 1810.

In-12 de 2 foi şi 475 pagine. Tipărit cu negru şi roşu, cu 23 de rânduri în pagină plină.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând pe Sf. Nicolae, repetată la pag. 294 Alte gravuri se văd pe pag. 48, 88, 120, 227 şi 482.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

776. Calendar, Buda 1810.

Titlul ca la cele precedente.

In-8º, de 40 de foi.

In locul Chronicii Românilor, care urma în *Calendarele* de până acum, se adaugă următoarele:

Istoriï şi Invăţăturï din scriptoriï ceï profanï sau mireneştï a Romanilor celor vechï: Pentru bărbăţie.
Céle gréle se fac uşoare cu răbdaré.
Uïtă-te la năcazurile altora, ca maï cu linişte să porţï ale tale.
Măniïa e nebunie scurtă.
A se măniïà cel ce pedepséşte tocma nu se cuvine.
Nice pre vrăjmaşï nu se cade să ne măniem.
Măniïa nu se poate învinge pre sine.
In multe tipurï lipséşte a îngrădì măniïa.
Pre lingarï să nu-ï ascultăm.

Aceste învăţături sunt întrerupte de o bucată în versuri naive, (28 strofe de câte 4 versuri), despre cucerirea Daciei de Traian, cari se termină cu sfatul următor:

Ia ascultă ce zic eu,
voïu să mă jur, şi zic zeu,
stăï lângă 'npăratul tău,
că-ţï ajută Dumnezeu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pre Român nicĭ foc, nicĭ apă
nu-l sparie nicĭ odată,
la tabără fără fricǎ,
nu se téme de nimicǎ.

Ia-ţĭ inima cé dedemult
nu te teme de vlog mult:
Arată-te că eştĭ Roman,
acum odată! în est an.

Bucureşti: Biblioteca d-lui N. Ionescu, profesor.

777. *Istoria lui Alexandru,* ed. II, (Sibiiu) 1810.

ИСТОРІ[Ѧ] | ЛꙋЙ | Ѧ Л Ѣ Ѯ Ѧ Н Д[Р ꙋ] | âкѣм | âдóаw ѿарѣ тупърúтѣ. Ла Ѧнѣл 1810.

In-8° mic de 3 foi şi 218 pagine.
In primele foi: Titlul şi «Scară de céle ce să află întru acĭastă Alexandrie».
Titlul pentru intrarea în materie:

Istoriĭa despre marele Alexandru Impăratul, întra céĭa vréme când erà cursul lumiĭ cincĭmiĭ doao sute şi cincĭzecĭ de anĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Pentru alte ediţii, vezi Indicele, şi studiul d-lui N. Cartojan, *Alexandria în literatura românească,* Bucureşti 1910.

778. **Lastryrie,** *Despre bumbac,* Buda 1810.

Ѧнѣцътóра лвй Карóл Филибéрт де Ластрúрїе, деспре сăдúрѣ Бѣмбáкълвй. 8. 1810.

Ediţie nemţească, ungurească şi sârbească, în acelaş an şi acelaş loc.

Catalogus librorum qui in Typographia regiae scientiarum Universitatis hungaricae venales prostant ... Budán 1841, — p. 58.

779. **Petru Maior,** *Prediche,* Partea I—III, Buda 1810—11

ПРÉДИКЄ
сăв
Ѧѣъцътꙋрй
ла
ТÓѦТЄ ДꙋМúНЄЧИЛЄ
шй
ЄЪРБЪТÓРИЛЄ Ѧнꙋлꙋй,
кълѣсе де
ПЄТРꙋ МúЇЄР де Дúчw Єжн-Мѧртúн,
Парóх Єас-Рéгнвлвй, шй Прwтопóп Гврíлвй Ѧ Ѣрдѣл, прѣѣм
шй ла Ѧнѣлцáтѣл Крѣéскѣл Локѣмтенеціáле Консúлїѣм âл Оꙋнгáрїей Крѣéск Кѣрцилwр Ревúзwр.
ПѦРТѢ Ѣ.
Кáрѣ кѣпрúнде ПРÉДИКЄЛЄ дела Дѣмúнека Бáмешвлвй пѣнѣ ла Дѣмúнека тѣтърúр Єфúцилwр.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ѧ БѢДѦ

Ла Крѫ́ска Типографіе ѣ Оу҃ниверситѣцїй Оу҃нгоро́ѣшй дин Пеща.

1810.

[Partea II:]

ПѦРТѢ Е̃.

Кѧрѣ кѣпрйнде ПРѲДИКѲЛѲ дела Дѫмйнека ѣдоѫ сѫптѫмѫнѫ дѫпѫ Рѫсалїй, пѫнѫ ла Дѫмйнека ѣ ѧ̃в. дѫпѫ Рѫсалїй... 1811

[Partea III:]

ПѦРТѢ Г̃.

Кѧрѣ кѣпрйнде ПРѲДИКѲЛѲ Сѫрбѫторилор прѣсте тот ѧ̃нѫл... 1811

3 vol. 4°, de 5 foi şi 237 pag., 296 şi 92 pag.

Pe verso se afla, ca motto, un estract din cartea a doua către Timoteiu. Urmeaza apoi această prefaţă:

Cuvânt înnainte.

Nu e îndoïală, că Preoţiĭ, cariĭ sânt păstorĭ sufleteştĭ, pre cum, după învăţătura sfântuluĭ Apostol Pavel la Faptele Apostolilor, cap. 20, stih 28, sânt puşĭ de Duhul sfânt, ca să păzască turma luĭ Dumnezeu cé cuvântătoare, caré o au căştigat cu sângele său; aşa după Canonul 19 al Săboruluĭ dela Trulla, în toate zilele, dară maĭ vârtos în Sărbătorĭ strinsă dĕtorie au a face învăţătură Poporénilor săĭ. Insă, precum mulţĭ cu laudă înplinesc dĕtoriïa acĭasta, aşa uniĭ nu odată sânt siliţĭ a ţiné buzele închise; nu că doară nu ar avé învăpăĭată râvnă spre propoveduiré cuvântuluĭ luĭ Dumnezeu, ci lipsa Cărţilor, de unde se pot scoate mântuitoarele învăţăturĭ, neîndrăzneţĭ ĭĭ face pre eĭ. Că acélé Căzăniĭ, care se află prin Beséricile noastre, măcar că multe frumoase cuvinte cuprind în sinul său, totuşĭ nu sânt aşa întocmite, ca sau Preotul să poată culége din trânsele dése învăţăturĭ, care să le zică de rost înnainté poporuluĭ, sau înse dovédele că ţăsătura lor să poată înduplecà cerbicé multor creştinĭ de acum, întru cariĭ nu numaĭ s-au răcit dragosté, ci cu totul e înghieţată, şi inima lor ca stâlpul, întru carele se prefăcù muĭaré luĭ Lot pentru ne ascultaré, se află învârtoşată şi înpietrită. Altă plasă de învăţăturĭ, maĭ cu ţapene dovedirĭ răzimate, lipsesc acuma spre a deşteptà pre uniĭ Creştinĭ ca acesté din lângoaré păcatuluĭ, spre a-ĭ abate dela calé rătăcireĭ, şi a-ĭ aduce către mântuire. Decĭ, spre ajutorĭul acelor Preoţĭ, cariĭ nu sânt în stare ca acéĭa, ca să-şĭ poată căştigà alte cărţĭ maĭ iscusite, dau la lumină acéste Prediche, dintru care preste toate Duminecile şi Sărbătorile anuluĭ, pot împărţì pânĕ cé Cerésca, adecă cuvântul luĭ Dumnezeu poporénilor săĭ, pentru ca să nu se înplinéscă prin Beséricile lor tânguiré acéĭa a Proroculuĭ Ieremiïa: «Pruncĭĭ au cerut pâne, şi nu ĭaste cine să le frângă lor». Plângeré Ieremieĭ, cap 4, stih 4.

Insă, ca Preoţiĭ cu acéste Prediche după cuviinţă să se ajute a folosì poporénilor săĭ, lipséşte să ĭa aminte, că precum acéĭaşĭ bucată e şi maĭcelor şi sugătorilor lor pruncĭ de hrană; însă cu acé osebire, că spre a hrănì pré maĭce e bucată tare, ĭară spre a hrănì pre pruncĭ e prefăcută în lapte; aşa Preoţiĭ ca nişte maĭce a Poporénilor săĭ lipséşte bucata Predichelor acestora, topindu-o întâĭu în sine, să o prefacă în lapte, şi rumegând céle ce se cuprind întru acésté cu cugetul lor, ca o moale beutură să le

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

străcure întru inimile celor ne învăţaţi. Adecă Preotul, vrând a face învăvăţătură din vr-o Predică de acésté, se cade se plinéscă poronca acéĭa, caré fu dată Proroculuĭ Iezechiil, zicând: «Mânâncă hârtiĭa acĭasta, şi mergĭ, şi grăĭaşte fiilor luĭ Israil». Iezechiil, cap. 3, stih 1. Decĭ, maĭ nainte se cade să cetéscă Predica foarte cu luare aminte, ca învăţând de rost adevărurile ce cuprinde Predica cu dovédele lor, să-şĭ umplă minté sa, şi aşa, întocmind voroava după pricéperé ascultătorilor, ca o spongie bine adăpată, fără mare ostenélă va puté vărsà adevărurile din Amvon.

Ci, măcar că scoposul mieu întru ostenéla acĭasta fu, ca şi Preoţiĭ aceĭa cariĭ nu sânt procopsiţĭ întru ştiinţa Ritoricéscă, să se îndemânéze cu mijlociré acestora a face Poporuluĭ învăţătură de rost; totuşĭ cel ce va cetì din carte Predica în Besérică, nu fără nicĭ un folos va lucrà acĭasta. Pentru că aşa sânt Predichele acésté ţesute, cât, de nu şi tocma toate firele, încă fiinţa, şi măduha celor ce se cuprind întrânsele fieşte carele prost o poate înţelége, cât orĭ carele poporan, carele va ascultà cetaniĭa Predichelor acestora cu luare aminte, pururé maĭ cu sănătate în suflet după darul luĭ Dumnezeu va eşì din Besérică, de cum au întrat.

De aciĭa sfătuesc pre fieşte carele Stăpân de casă, carele ştie cetì, ca să aĭbă în casa sa acĭastă Carte de Prediche, dintru caré în fieşte caré Duminecă şi Sărbătoare, în loc de a slobozì pre casniciĭ săĭ, orĭ fiĭ, orĭ slujitorĭ la obicĭnuitele deşertăcĭunĭ, pururé Predica zileĭ aceiia să o cetéscă în auzul tuturor celor de casă. Cu caré şi détorieĭ sale ceiĭ fireştĭ, caré are de a învăţà céle bune pre casniciĭ săĭ, va face destul, şi casniciĭ gustând sănătoasa învăţătură, maĭ cu frica luĭ Dumnezeu, maĭ cu omenie, maĭ cu credinţă în lucrurile caseĭ, şi maĭ ascultătorĭ vor fi. Dintru caré nu de mijloc mângăĭare va să sâmtă Stăpânul casiĭ aceiĭa.

Cuvântul acesta Predică, e cuvânt vechiŭ Românesc, carele părăsându-se oarecând, se împrumută alt cuvânt dela Sârbĭ, şi învăţătura caré se face Dumineca sau întru altă sărbătoare în Besérică cu cuvânt strein se anumì Căzanie. Ci de vréme ce Sârbiĭ, ca să-şĭ întoarcă împrumutul, acum au priimit cuvântul nostru cel vechiŭ românesc în gura lor, şi de obşte le place a chiemà zisa învăţătură Predică, pentru ce noĭ să nu luom ĭarăşĭ cuvântul nostru, şi precum Sârbiĭ, aşa şi noĭ maĭ cu căđinţă de cât Sârbiĭ să ne întrebuinţăm cu dânsul? Că ruşine ar fi noao, streiniĭ să se desfătéze cu ale noastre, şi noĭ să nu ştim preţuì ale noastre, care le avem dela vechiĭ Strămoşiĭ noştri. Pentru acéĭa Eu, lăpădând cuvântul strein, Căzanie, am pus în frunté Cărţiĭ aceştiĭa titula, *Prediche*. Şi în treĭ Părţĭ am înpărţit Carté, şi în format maĭ mic, de cum au fost până acum obicéĭul, am făcut a se tipărì pentru uşuraré acelor Preoţĭ, cariĭ vor voì a învăţà din trânsa, şi a se gătì ca să facă învăţătură de rost; că legându-o în treĭ bucăţĭ, maĭ lesne se poate purtà în mânĭ şi în casă, şi afară în grădină, sau orĭ în ce alt loc, unde de multe orĭ sânt strâmtoraţĭ pentru sunetul pruncilor a eşì când vréu să învéţe. Parté cé din tâĭu cuprinde Predichele dela începutul Trioduluĭ, adecă dela Dumineca Vameşuluĭ până la sfârşitul Pentecostarĭuluĭ, adecă până la Dumineca tuturor Sfinţilor. Predichele de pre vrémé Trioduluĭ deştéptă pre păcătoşĭ la pocăinţă; céle de pre vrémé Pentecostarĭuluĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

îĭ întăréşte în darul luĭ Dumnezeu cel dobândit prin pocăinţă. Intru a doao Parte sânt Predichele dela a doao Duminecă după Rusaliĭ până la Dumineca 32. după Rusaliĭ. A treĭa Parte ţine Predichele sărbătorilor de preste tot anul. Acéste doao părţĭ despre osebite lucrurĭ în urma osebitelor Evangheliĭ şi a folosuluĭ ascultătorilor cuvântă.

Pre urmă, cătră voĭ grăesc, cinstiţĭ Preoţĭ Păstorĭ sufleteştĭ. Aduceţi-vă aminte, că atuncĭ când aţĭ priimit Preoţiĭa, caré şi umerelor îngereştĭ încă e sarcină înfricoşată, şi aţĭ luat în grija voastră oile luĭ Hristos céle cu nepreţuit sânge răscumpărate, adecă pre Poporéniĭ voştri, v-aţĭ pus credincérĭ luĭ Dumnezeu pentru sufletele lor. Intru acĭastă cursă dară aflându-vă, să nu daţĭ somn ochilor voştri, nicĭ să dormitéze génele voastre, ca să vă mântuiţĭ ca o căprioară din cursă, şi ca o pasăre din laţ, după cum vă sfătuĭaşte înţeleptul Solomon la Pilde, cap. 6. Drept acéĭa nu fireţĭ fără nevoită grije cătră poporéniĭ voştri: rugaţĭ, propoveduiţĭ, dojeniţĭ, amenințaţĭ, certaţĭ. Nu vă odihniréţĭ, până ce nu se va da deplin détornica slujbă luĭ Dumnezeu dela toţĭ poporéniĭ voştri, până ce nu vor încetà obicéĭurile céle réle din poporul vostru, până ce nu se vor desrădăcinà pisma, vrăjmăşiile dintră poporéniĭ voştri, până ce nu se vor stinge necurăţiile dintră poporéniĭ voştri, până ce maĭ vârtos tineriĭ nu se vor învăţà bine întru învăţătura cé creştinéscă. Pre cum căprioara se sbate a se descurcà din cursa, întru caré căzù, şi pre cum paserile se trudesc a scăpà din laţ, aşà voĭ cu minté şi cu inima şi cu toate puterile voastre să vă nevoiţĭ a face destul détorieĭ voastre, întru caré vă aflaţĭ, ca cu bucurie să puteţĭ da samă luĭ Dumnezeu pentru toţĭ poporéniĭ voştri. Caré, ca după cuviinţă să puteţĭ plinì, lipsésce cu ne încetată cetaniĭa sfintelor Cărţĭ să vă îndemânaţĭ spre propoveduiré cuvântuluĭ luĭ Dumnezeu şi a vecĭnicilor adevărurĭ. Priimiţĭ dară Predichele acésté, şi le mâncaţĭ, adecă cu de adins să le cetiţĭ. Nice să vă îngreoĭaze acéĭa, că sânt maĭ vârtos unele cam lungĭ, căcĭ pentru folosul vostru am voit a mă lărgì, ca nu numaĭ odată dintr-o Predică să vă puteţĭ ajutà.

Dintru acésté de veţĭ culége ceva ajutorĭu spre împliniré détorieĭ voastre, rugaţi-vă luĭ Dumnezeu şi pentru mine, ca să-mĭ ĭarte păcatele, şi din nedeşertata vistierie a darurilor sale celor Cereştĭ cu bogată îndurare să-mĭ dăruĭască tărie şi îndrăznire, ca maĭ multe, după micşoraré talantuluĭ mieu, să pocĭu lucrà pentru binele de obşte. Că precum nimene nu e şie singur născut, aşa Dumnezeu «au poruncit unuĭa fieşte căruĭa pentru de aproapele său», Sirah, cap. 17, stih 12. Nice dragosté nu ştie căutà céle ce sânt ale sale. I Carte cătră Corinthenĭ, cap. 13, stih 5. Drept acéĭa fieşte carele e détorĭu după măsura împărţitelor daruri a ostenì maĭ vârtos pentru binele de obşte, de cât pentru folosul său cel trecătorĭu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

780. Anton de Marki, *Estract din Gramatica germano-română*, Cernăuţĭ 1810.— Nemţeşte.

Auszug | aus der für | Normal- und Hauptſchulen | vorgeſchriebenen deutſchen | Sprachlehre | in | deutſcher und wallachiſcher Sprache, enthaltend | das Wichtigſte der

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

deutſchen und wallachiſchen Sprache, | dann die Uibereinſtimmung oder Ab= weichung der letztern von | der erſtern. | Zum Gebrauche | derjenigen | welche die deutſche oder wallachiſche Sprache zu er= lernen Luſt haben, nach den in der beſagten | deutſchen Sprachlehre | vorkom= menden Paragraphen kurz und faßlich verfaßt.

Tſchernowitz | gedruckt bey Petrus Eckhardt k. k. Buckowiner Kreis=Buchdrucker. | 1810.

In-8° de 5 foi, 1 tabelă, 719 pagine (sărindu-se p. 551) şi 7 foi.

Prefaţa:

Vorrede.

Unstreitig müssen Lehrer, die in zwey Sprachen gründlichen Unterricht ertheilen wollen, beyder Sprachen vollkommen mächtig seyn, und Beamte, die in einer Provinz angestellt sind, wo die Nation gemischt ist, wenigstens einen ziemlichen Grad der Kenntniss der National-Sprache erreicht haben, weil sonst erstere nie, letztere mit vieler Schwierigkeit zum wahren Zwecke gelangen können.

Da nun eine fremde Sprache nicht anders, als durch Regeln, und durch geschickte Sprachmeister geschwind und leicht kann erlernet werden; so erheischt es die Nothwendigkeit, dass in jeder Sprache ordentlich, und fasslich eingerichtete Sprachlehren aufgelegt werden.

In dieser Rücksicht, weil die K. K. Buccowina, und so auch andere Provinzen der K. K. Oesterreichischen Staaten, in welchen sich wallachische Unterthanen befinden, mit sehr wenigen derley Hifsbüchern versehen sind, und weil weder die öffentlichen Schulen, noch die bey allen Branchen angestellten Herrn Beamten so ein Buch vermissen können, erscheint dieser gegenwärtige Auszug aus der in Wien im Jahre 1794 aufgelegten, und später nachgedruckten deutschen Sprachlehre für Normal- und Hauptschulen, mit Anwendung auf die wallachische Sprache.

Der Verfasser derselben folgte der Ordnung der benannten Sprachlehre, bezieht sich am Rande seines Werkes auf die Paragraphe des Schulbuches, hat aber nur das Wichtigste für beyde Sprachen, besonders für die wallachische kurz gefasst, doch möglichst so gründlich angeführt, dass ein Fremdling in dieser Sprache sich darin leicht Rathes erholen, und wenn er der lateinischen, italienischen oder französischen Sprache kündig ist, ohne viele Mühe und ohne nöthig zu haben, sich die deutsche Sprachlehre mit anzuschaffen, eine ziemliche Kenntniss dieser National-Sprache erlangen kann. Ein Auszug bleibt immer nur ein Auszug, und man kann es auch nicht fordern, dass in demselben alles ausführlich enthalten sey, wie in einer vollkommenen Sprachlehre, die mit Gott, nachfolgen soll, indessen schmeichelt sich der Verfasser dadurch in den wichtigsten Stücken beyder Sprachen der Erwartung vollkommen entsprochen zu haben.

Den öffentlichen und Privat-Lehrern, welche sich dieses Buches bedienen werden, wird empfohlen, die Abänderungen der Geschlechtswörter, welche in beyden Sprachen ein Schlüssel zur Erlernung der Sprache sind, dann der Haupt- Bey- Zahl- und Fürwörter, so fort, die Abwandlungen der Hilfs- der regel- und unregelmässigen Zeitwörter, von welch letztern die wallachische Sprache fast keines zählet, nach der Allerhöchster Orten vorgeschriebenen Lehrart vorschriftmässig, und

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

stuffenweise in der Elementar- ersten- und zweyten Klasse fleissig memoriren, es aber dabey nicht bewenden zu lassen, sondern, diese höchst nothwendige Theorie in den Uebersetzungsstunden des Namenbuches, Comenius, Sitten- und zweyten Lesebuches ununterbrochen und zwar in kurzen lehr- und sittenreichen Sätzen nach und nach zur Praxim zu bringen, selbst die Fügungsregeln ohne vieles Vorplaudern der Regeln in kurzen Sätzen practisch beyzubringen, und die Jugend vorzüglich auf die Abweichung einer Sprache von der andern, in den Abänderungen und Abwandlungen, dann in der Wortfügung, in den Redensarten, und andern Eigenheiten thätigst und unverdrossen aufmerksam zu machen.

Den zur Erlernung der wallachischen Sprache lusttragenden Herrn Beamten, und andern Liebhabern wird angerathen, dass sie insgesammt das Auswendiglernen der Abänderungen, und Abwandlungen sich höchts angelegen seyn lassen, deren Gebrauch und Anwendung aber, dann die Copiam verborum durch Hilfe anderer Schulbücher (deren leider! wenige gut übersetzt und aufgelegt vorfindig sind,) durch den Umgang mit Nationalisten, und auch durch Hilfe eines Meisters einstweilen, bis die ausführlichere, mit mehrern Beyspielen und Aufgaben, Redensarten etc. etc. zu versehende vollständigere wallachische Sprachlehre erscheinen wird, sich eigen zu machen nicht unterlassen.

Der Verfasser dieses Auszugs verspricht sich den allgemeinen Beyfall, und wird an seinem Fleisse nichts erwinden lassen, in der vollständigern Grammatik den allgemeinen Wunsch der billig gerechten und möglichen Erwartung nach um so mehr zu befriedigen, als er sich die Mühe giebt fünf Sprachlehren in eine zu bringen.

Dem Staate einen kleinen Dienst hierdurch erwiesen, den bis jetzt noch fast ohne alle Hilfsbücher (denn die schlechten Auflagen verursachten noch Verwirrungen) ihres auch sonst sehr verdrüsslichen Amtes mit ungemeiner Beschwerlichkeit wartenden Lehrern unter die Arme gegriffen, das Wohl der Staatssprösslinge befördert, und dem verehrungswürdigen Publico, ein lang erwünschtes Hilfsbüchlein geliefert zu haben, wird seine innigste Freude, und der allgemeine Beyfall der reichliche Lohn dafür seyn.

Vom Verfasser.
Anton de Marki
K. K. Kreis-Hauptschul-Director.

București: Biblioteca Academiei Române. — Cernăuți: Biblioteca Universității.

781. Ioan Molnar, *Gramatică germano-română*, ed. II, Sibiu 1810. — Nemțește.

Deutſch-Walachiſche | Sprachlehre. | Verfaſſet | von | Johann Molnar | v. Müllersheim, | Landes Augenarzt im Großfürſten- | thum Siebenbürgen, und öffentlicher Leh- rer der Augenkrankheiten an der Uni- verſität zu Klauſenburg. | Zweyte vermehrte und verbeſſerte Auflage.

Hermannſtadt, | bei Martin Hochmeiſter k. k. priv. Buchdrucker | und Buchhändler. | 1810.

In-8° de 8 foi, 413 pagine și 42 foi.

Se reproduce dedicația și prefața ediției I, tipărită la Viena în 1788. V. mai sus, vol. II, 324, nº 521. O a treia ediție apare tot la Sibiu, în 1823.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

782. **Octoih mic, Braşov 1810.**

ЧѢЛѲ | ѺПТ ГЛАСѢРИ, | сѧѕ | Ѻ К Т О И Х Ѫ Л | ЧѢЛ МИК. | Дпрѣзнѣ кѣ | Подѡбїнле Гласѣрилѡр, кѣ Сѵѣ- | тѣлнеле ѧвгѣрїй, шй Бого- | рѡдйчнеле лѡр. | Тѵпхрйт кѣ кїелтѣѧла Дѧмнѣлѣй Кѵрїѣ | КОНСТАНТИН БОГИЧ. БРАНКОВИЧ, | ѧ привелегїѧта Тѵпографїе | де Їѡанн Фрїдрїх Херфѣрт, | 1810.

In-8° mic de 200 pag.

In dosul titlului, o gravură pe lemn, reprezentând Înălţarea Domnului. In faţa titlului, o foaie de format mai mare, reprezentând o cruce în chipul următor:

Stăpânul cel ceres	* C	** Ş	i Domnul a toate
Din cădére pre toţĭ	R	I	dică şi scoate.
Chizaşul cel ceresc c	U	A	lumiĭ soarte
Au stricat de atun	Č	R	ânduita moarte,
Vrând să răscumpere n	É	M	ul némurilor
Au sfinţit cu mi	L	Ă	vécul vécurilor.
Răstignit pre Cruce p	U	S	în groapă fuse
Noĭ prin sângele tău né	M	T	ocmit Isuse!
Iată *** Hs, care b	I	R	uĭaşte ---- ---- foarte
Insuş **** Sus pe cruce	P	Ă	timéşte - - - moarte.
Suliţa cé crunt	Á	J	idovul o 'nfipsă,
Avé şi de sânge mie	Z	U	l nopţiĭ lipsă.
Din chipul murire	I	I	vindu-se Domnul,
Au zăcut în mormân	T	T	reĭ zile cu somnul.
Ne-au dăruit noa	O	O	noao viĭaţă
Cu înviĭaré s	A	A	stăzĭ spre dulcĭaţă;
Au strigat un înge	R	R	ăsturnând mormântul:
Inviind Isus	E	E	ştĭ în tot pământul.

Slovele céle din Cruce de sus până jos, să cetesc întru acest stih:

* Crucé lumiĭ păzitoare,
** Şi armă străjuitoare.

Iară slovele céle crucişĭ puse în Cruce, sânt acest stih:

*** Hs. care biruĭaşte,
**** Sus pre Cruce pătiméşte.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. — Mănăstirea Neamţului.

783. **Psaltire, Braşov 1810.**

Ѱ Л Т И Р Ѣ | ФѲРИЧИТѪЛѪИ ПРОРѺК | шй Дпхрѧт | Д Л Е Й Д. | Кѣ Молйтвеле ла тѳѧте Кадйсмеле, шй кѣ Кѫн-|тѣрнле лѣй Мѡѵсй, кѣ Ѱѧлмй ѧлéшй, шй кѣ | Припѣвеле лѡр: кѣ Параклйсѵл Прѣчестїй: шй | кѣ Пасхѧлїѧ. | Йкѣм ѧтѫкѣ Тѵпхрйтѫ, | ѧ зйлеле прѣ лѣмнйтѵлѣй, шй прѣ ѧнхлцйтѵлѣй | Дпхрѧт ѧл Йѣстрїй | Ф Р Л Н Ц И Ѳ К Ѫ Ѳ Ч Ѳ̂ Л Д И Н Т Ѫ Ю. | Кѣ тѳѧтѫ Кїелтѣѧла Дмнѣлѡр Фрѧ-цилѡр Кѵрїй | КОНСТАНТИН шй ІѲЙНН БОГИЧ. | ѧ Привилегїѧта Тѵпографїе дни БРЛНКѲВѢ. | 1810.

In-4° de 4 foi şi 324 pagine.

Verso titlului e alb. Urmează apoi învăţăturile pentru citirea Psaltirii şi, în faţa

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

textului, o gravură de o pagină, reprezentând pe David, cu o subscripţie în versuri româneşti, reproduse după Psaltirea din Braşov dela 1810, vol. II, 504, nr. 726.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

784. *Rânduĭala Sfântuluĭ Maslu,* Braşov 1810.

РѪНДѢ́ЛА | ⊖ФѢ̃ТѢ́ЛѢ́Й ЌЙ⊖ЛѢ́, | шѝ ѣ̃ | ѠСФЄЩЙ́НІЄЙ ЧЄ́Й ЌИ́ЧЙ, | ѧкѣм ѧтрачѣст кѝп тупкрѝте пѣнтрѣ лєзнѝрѣ | Прѣщнлwр.

ѧ Брашóв. 1810.

In-4° de 59 pagine, numerotate dela 83 la 139, ceea ce arată că este tipărită deosebit dintr'o altă carte, şi anume coalele 11 la 18. Tipar negru şi roşu.

Textul începe îndată pe verso titlului.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

785. Alex. I. Mavrocordat (Fugarul), *Bosforul pe Boristene,* Moscova 1810.—Greceşte.

Βόσπορος ἐν Βορυσθένει... Ἐν Μοσχᾳ. Ἐν τῷ τῆς Κοινότητος Τυπογραφείῳ. 1810.

Bosforul pe Boristene. In Moscova, în tipografia Comunităţiĭ, 1810.

In-8° de 3 foi şi 388 pagine.

A. Papadopulos Vretos, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, Atena 1854—57, II, 156, nr. 457. — C. N. Satlia, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, Atena 1868, 642. — N. Iorga, *Ist. lit. sec. XVIII,* II, 28.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

786. Panait Nitzoglu, *Gramatica ruso-greacă,* Moscova 1810.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ | ΡΩΣΣΙΚΟ-ΓΡΑΙΚΙΚΗ, | ἤτοι | Μέθοδος εὐκολωτάτη εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ὁμο- | γένων καὶ φιλολόγων Νέων, τῶν ποθούντων | διδαχθῆναι ὀρθῶς τε καὶ κανονικῶς τὴν τῶν | Ῥώσσων Διάλεκτον. | ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣΑ | ὑπὸ | Παναγιώτου Νίτζογλου | τοῦ ἐκ Βουκουρεστίου.

Ἐν Μόσχᾳ. | Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Σ. Σελιβανόβσκη. | 1810.

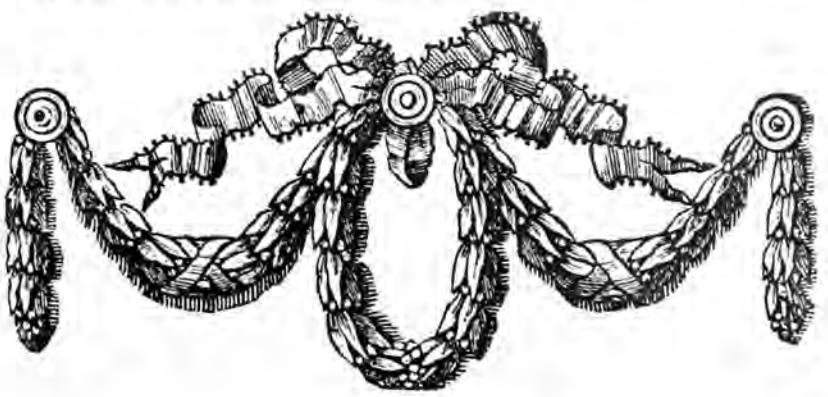
Gramatica ruso-greacă sau Metoda cea maĭ uşoară în folosul connaţionalilor noştri literaţi, cari doresc să înveţe bine şi sistematic limba rusească. Tradusă de *Panait Niţoglu* din Bucureşti.

Moscova, în tipografia lui S. Selivanovski, 1810.

In-8° de XII+228 pagine şi 1 foaie pentru errata.

Cartea este dedicată: Prea gloriosului Mare Postelnic Grigore Calliarhi, iar în prefaţa se spune că este lucrată după gramatica rusească a Academiei din Petersburg.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

335

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1811.

787. Ioan Bob, *Cuvânt păstoresc,* Blaj 1811.

К Ѹ Е Ъ Н Т | ПѢСТОРѢСК | Тупърнт ✝ Блаж. | Ѩнвл ѧдваї. Ноємврїе ѯи. | * | Къ Тупарюл Семинарїѣмѣлвй.

In-4° de 1 foae şi 34 pagine.
Pe verso titlului, un «motto», potrivit din Sfânta Scriptură şi errata.
Titlul pentru intrarea în materie:

Cuvănt păstoresc care Pré Osfinţitul şi Pré Luminatul Domn Excélénţiia sa *Ioann Bobb,* Vlădicul Făgăraşuluĭ, a Pré Innălţatei Chesaro Crăeştiĭ Mărimĭ Sfétnic din lăuntru, şi Rânduluĭ Leopold al doïlé Coméndator, l-au trimis la Parohiĭ săĭ şi Păstoriĭ sufleteştĭ în anul 1811, 13 Noemvrie, al Vlădicieĭ sale an 29.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu.

788. Calendar, Buda 1811.

Titlul ca cel precedent.
In-8° de 40 de foi.
Ca adaus, are următoarele:

Ístoriĭ şi Invăţăturĭ, din scriptoriĭ ceĭ profanĭ, maĭ vârtos a Romanilor celor vechĭ préstrăluciţilor strămoşilor noştri.

Nemica nu e maĭ dulce viţeĭ omeneştĭ de cât fiĭ.

Pre fiĭ pentru folosul Patrieĭ se cade a-ĭ învăţà bine.

A se învăţà bine fiiĭ din pruncie, foarte folosésţe spre toată viïaţa.

Datina Romanilor celor vechĭ întru créşteré pruncilor.

Ceĭ ce învéţă tinerimé foarte de mare folos sânt Publiculuĭ (obşteĭ).

Scolarul să fie mulţemitorĭu cătră învăţătorĭu.

Învăţătorĭul nicĭ să aïbă greşéle, nicĭ să le sufere.

A Părinţilor asupra fiilor asprime.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dragoste Pări(n)ţilor către fiĭ.
Ale sale deregătoriĭ sânt căsătoriţilor dela natură împărţite.
Muĭaré să o alegĭ din năravurĭ.

La sfârşit se află două poezii de felicitare foarte stângace, pentru un Dimitrie Bandi şi un Gheorghe «ce-ţĭ ĭaste din Părinţĭ numele cépă» (sic)!

Bucureşti: Biblioteca d-lui N. Ionescu, profesor.

789. *Chiemarea la cercare a tânerimei,* Buda 1811.

КЇѲМѝРѲ | ла | чѣ де фáцъ шй де кепетéнїе | ЧѲРКѝРѲ | Й ТѪ-НЪРѝМѲИ, | КѝРЪ ѲЪ ѦНВѝЦЪ | Ѧ | РОМѪНЪѠКІ НОРМѝЛІ ШКѺЛЪ Й | Л І П О Е Ї Й. | чѣм че | дѵпъ Ѧплннйрѣ кѣрсѵлвй де варъ Ѧ 11 Септéмврїе Йннѵл 1810 | сав ѳрътáт.

ЛІ БѢДІ, | Ѧ Кръмска Тѵпографіе а Оу̑ниверситѣцїй Оу̑нгѵрещй дни Пéщл. | 1811.

In-4⁰ de 15 pag.

Broşura aceasta este un fel de program al şcoalei normale româneşti din Lipova, în care se publică cursurile predate, situaţia şcoalelor, numele profesorilor şi două cuvântări a doi şcolari, către «de bunném născutul Domnul Grigorie Obradovici, Crăescul a Ţărcăluşuluĭ de Bănat Şcoalelor celor Serbeştĭ şi Româneştĭ Director».

Oradea-mare: Biblioteca diecezană episcopească.

790. Chyriacodromion, Mănăstirea Neamţul 1811.

Ѧтѵ слáва сфѝтей шй чѣйй де ѡ фїйнцъ шй | де вїѧцъ фъкътóарей шй недеспърцйтей | Т Р О И Ц Ѳ, | л Тáтълѵи, шй л Фїюлвй, шй л Сфѝтѵлвй Дх̑.

Ѧ зйлеѵ прѣ Блг̑очестйвлвй сйнгѵрь стъпѧнитóрюлвй мáрелвй Дóмнь Ѧпърáть | Й Л Ѳ Ѯ Й Н Д Р Ѵ П Й Е Л О Е Й Ч Ь л тóатъ Рѵссїѧ, шй чел: шй чел: шй чел:

Къ Блг̑ословéнїѧ прѣ сфѝцйтвлвй шй Ѧдрептътóрюлвй Сунóдь, шй ал ѧчéлѵшй Члéнь шй Ѳѯáрхь Ѧ Молдáвїѧ, Балáхїѧ, шй Басарáбїѧ, л прѣ ѡсфѝцйтвлвй Мнтрополйтъ | Кѵрíѡ Кѵрь ГАВРЇЙЛЬ.

Йчáстъ Сфѝтъ Кáрте че съ нѵмѣще | К Ѵ Р І Й К О Д Р О М І О Н Ь, | ѧлкътвйтъ ѯдекъ Ѧ лймвá ѣллннѣскъ де прѣ ѡсфѝцїѧ сл Йрхїеп: Йстраχ: Кѵрь Н: Ѳ: Йрь Ѧ чѣ Рѡмѧнѣскъ тълмъчйтъ де Й: Е: ал М: спре фолóсвль нѣмвлвй Рѡмѧнéскь.

Сав тѵпърйтъ Ѧ йгѵменїѧ прѣ кѵк: Йрхїм: Іѡáннь, къ келтвѧла о̑̆норь рóбй ай лвй Дмнезéв, шй ѡвнтóрй де фолóсвль пáтрїей, дїордосйндвсъ къ тóатъ лвáрѣ ѧмйнте де К: М: Ісаáкь Д:

Ѧ Молдáвїѧ, Ѧ тѵпографѣѧ Сфѝтей Мънъстйрй Нѣмцвль. | Ла Йнїй Йѿаї. Маїй Ѧ дї. | де м: Герóнтїе тѵп:

In folio de 11 foi şi 510 pagine. Paginele sunt incadrate în chenare de linii, şi au note marginale.

Pe verso titlului, extrase din Psaltire.

Urmează apoi prefaţa Mitropolitului Moldovei Veniamin, care se reproduce acĭ:

La toată persona ce să va îndeletnicĭ a citĭ în carté acĭasta,

Dându-ĭ întru Domnulŭ duhovnicĭască sărutare, rogŭ pre dătătorĭulŭ a toată daré bună şi a totŭ darulŭ celŭ de săvârşitŭ, ca să-ĭ dăruĭască amândouă fericirile, trupéscă zicŭ, şi duhovnicĭască.

De câtŭ toate câte să cuvinŭ şi ajută către luminaré şi către deştep-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

taré şi îndemnaré cătră lucraré faptelorŭ bune acelora, prinŭ care să pricinuĭaşte omuluĭ mântuiré şi suiré la priviré celorŭ înnalte şi de săvârşitŭ, maĭ de nevoe ĭaste citiré Dumnezeeştilorŭ scripturĭ celorŭ însuflate de Dumnezeu, o pré ĭubite cititorĭule. Care sântŭ şi să numescŭ graĭurĭ ale vieţiĭ ceiĭ vécĭnice, care rămânŭ în vécŭ, dupre Verhovniculŭ Apostolilorŭ Petru: Ape care saltă spre viĭaţa cé ne muritoare şi ceréscă, care adapă şi răcorescŭ pre ceĭ prigoriţĭ cu seté păcatuluĭ, şi înviĭază pre ceĭ omorâţĭ, şi scoală pre ceĭ căzuţĭ dinŭ căderile céle aducătoare de moarté sufletuluĭ; dinŭ care bândŭ Samarinénca acéĭa n-au maĭ însetatŭ în vécĭ, dupre cumŭ
Ioannu 4, 14. însuşĭ Domnulŭ i-au zisŭ: Pietri cuvântătoare pré scumpe şi pré strălucite, care înbogăţescŭ şi înpodobescŭ pre firé noastră cé săracă cu corona înpărăţieĭ ceiĭ fără de moarte şi cereştĭ: Mărgăritarĭ pré strălucitĭ care înfrumseţéză şi împodobescŭ toată grozăviĭa noastră cé pricinuită noaă din păcate, cu nejăfuită buna cuviinţă şi frumuseţé cé pré strălucită a Dumnezeeştilorŭ darurĭ ale pré Sfântuluĭ Duhŭ; aurŭ şi argintŭ curăţitŭ şi lămu-
Psalmŭ 11, 6. ritŭ de şapte orĭ, dupre Prorocâmpăratulŭ: Cuvintele Domnuluĭ cuvinte curate, argintŭ cu focŭ lămuritŭ: Haĭne aurite, care din lâna cé pré albă a Mieluluĭ luĭ Dumnezeu celuĭ ce râdică păcatele lumiĭ s-au ţesut, care acopere goliciúné firiĭ noastre ceiĭ dezgolite prinŭ păcatŭ: Pieĭ gândite ale Cortuluĭ
Eşiré 36, 12: 13. 33. mărturicĭ, care însufleţéză firé noastră cé omorâtă prinŭ păcatulŭ călcărilorŭ de sfintele şi Dumnezeeştile poruncĭ, care ca dinŭ nişte lână şi inŭ şi dinŭ toată materiĭa, adecă dinŭ totŭ félĭŭlŭ de noĭme, sfătuirĭ şi pilde adună pre folosulŭ şi mântuiré noastră, şi ne zidescŭ, şi ne înbracă, şi în multe félĭurĭ pre noĭ ne înpodobescŭ ca pre unŭ Cortŭ sfântŭ, şi Bisérică sfinţiţă spre sălăşluiré pré nemărginituluĭ Dumnezeu. Că acestŭ félĭŭ de bogăţie ne pricinuescŭ noaă, o pré ĭubite cetitorĭu, Dumnezeeştile cuvinte ale sfintelorŭ scripturĭ, acestŭ félĭu de slavă, acestŭ félĭu de îmbrăcăminte, de bună cuviinţă împărătéscă, de zidire nemuritoare, de desfătare şi de îndulcire ne diĭadohisită, de neîncetată bucurie, de necontenită veselie, de mângâĭare nemărginită. Acestŭ félĭu de luminare, acestŭ félĭu de cunoştinţă, şi descoperirĭ ale taĭnelorŭ celorŭ negrăite şi Dumnezeeştĭ ne pricinuescŭ. Câtŭ cerescŭ facŭ pre omulŭ carele cu luare aminte şi necontenitŭ le citéşte, şi lângă citire înjugă şi pre înpliniré cu lucrulŭ a celorŭ citite.

Darŭ de vréme ce cuvintele sfinteĭ scripturĭ sântŭ acoperite, adâncĭ, întunecate, ne înţelése pre la céle maĭ multe locurĭ, şi minţele oamenilorŭ vremiĭ de acumŭ să află slabe, proaste, maĭ cu totulŭ în fundulŭ necunoştinţiĭ pogorâte, de céle de josŭ răvnitoare, în grijile céle vremélnice afundate, maĭ multŭ pentru céle trupeştĭ sârguitoare. Lângă acesté cu multă lenevire cătră căutaré celorŭ maĭ înnalte să află, décă nu înţelegŭ vre unŭ cuvântŭ dintru ale eiĭ, sau vre o noĭmă, sau vre un syndaxisŭ, îndată să îngreoĭază, îndată i se uraşte a citì, a iscodì, a cercà, a întrebà, luĭ Dumnezeu a să rugà ca să-ĭ luminéze minté, ca să le descopere noĭma, dupre cumŭ însuşĭ Domnulŭ nostru au poruncitŭ: «cercaţĭ, zicândŭ, scripturile că întru dânsele veţĭ aflà viĭaţă vécĭnică»; şi în scurtŭ toată piatra, dupre parimiĭa cé de obşte, a o răsturnà spre a le înţelége. Precumŭ facŭ ceĭ ce sapă mademurile, cândŭ află niscareva locurĭ dinŭ céle cu mademurĭ ascunse întru dânsele, nu să

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

depărtézā îndată de dânselc; ci toată sârguinţa, toată ostenéla o punŭ, săpându, cernându şi spălându şi strecurându pământulŭ, până ce află aurulŭ sau argintulŭ celŭ dintru dânsele. Acesté ştiindu-le şi cunoscându-le pré înţeleptulŭ şi multŭ învăţatulŭ pré osfinţitulŭ proinŭ Arhiepiscopul As(tra)hanuluĭ, Chyrŭ Nichiforŭ Theotochĭ, cu răvnă Dumnezeĭască şi Apostolésca aprinzindu-să, au izbăvitŭ de acĭastă greotate şi de acĭastă pricinuire întru păcate pre némulŭ creştinescŭ, tâlcuindu-le, luminându-le, descoperindu-le, şi toate greotăţile neînţelégerilorŭ uşurându-le; pré cu multă înţelepcĭune şi isteţime, pré frumosŭ, pré dulce, pré uşorŭ de înţelesŭ, pré îndemnătorĭu cătră citire, culegându tâlcuiré lorŭ de pre la sfinţiĭ părinţĭ şi dascalĭ aĭ sfinteĭ Bisericiĭ noastre aiĭ răsărituluĭ: dela sfântulŭ, zicŭ, Ioannŭ Hrysostomulŭ, Theophylactŭ, Chyrillŭ alŭ Alixandrieĭ, Icumenie, şi de la alţiĭ, dinŭ ellineşti făcându-le pre limbă maĭ proastă spre maĭ lesnicĭoasă înţelegeré cetitorilorŭ. Şi maĭ întâĭ adecă la sfânta Evanghelie, pre care acumŭ îlu aĭ în mâĭnĭ prinŭ alţiĭ, ĭarŭ maĭ pre urmă şi aproape de sfârşitulŭ vieţiĭ sale ceiĭ dé pururé pomenite, au făcutŭ pre Chyriacodromionulŭ acesta la Apostolii Dumineciloru de preste anŭ. Pre care întru însuşĭ răsuflările céle maĭ de pre urmă l-au datŭ în mâĭnile bine credincĭoşilorŭ şi a toateĭ Creştinătăţĭ de bine făcătorilorŭ neguţătorĭ Zosimadilorŭ, ca să-lŭ typăréscă, ca şi pre celŭ de maĭnainte alŭ Evangheliei; cariĭ ca pre unŭ odorŭ de multŭ preţŭ, sau maĭ bine să zicŭ, ca pre o comoară, sau izvorŭ de Cereşti şi de sufletŭ mântuitoare învăţăturĭ izvorâtorĭu priimindu-l, cu lucrul rugăminté pré sfinţituluĭ luminătorĭu o au înplinit, typărindu-lŭ şi în darŭ dăruindu-lŭ.

Decĭ pre acesta, o pré ĭubite cititorĭule, pre acesta care ĭaste într-acest chipŭ, dupre cumŭ îlŭ arătă cuvântulŭ maĭ susŭ, frumosŭ, lésne înţelesu, cu démăruntulŭ tâlcuitŭ, câtŭ nicĭ sillava cé pré mică, caré au avutŭ în sineşĭ vré o noĭmă ascunsă nu o are ne tâlcuită, şi ne descoperită; pre acesta, care ĭaste făcutŭ de pré sfinţitulŭ dascal şi luminătorĭul creştinescŭ dinŭ hrană vârtoasă în lapte pentru prunciĭa şi ne dinţiré ascultătorilorŭ, sau ca o hrană mestecată în gura maĭciĭ pentru prunculŭ eiĭ celŭ încă sugătorĭu, dupre cum şi Pavel zicé că au hrănitŭ pe Corinthénĭ ca pre nişte pruncĭ întru Hristosŭ: «Eu cu lapte v-amŭ hrănitŭ, nu cu bucate»; dobândindu-lŭ şi văzindu-lŭ atâta bogăţie de folosulŭ sufletescŭ cuprinzindŭ întru sineşĭ, şi pré potrivitŭ şi vremiĭ şi minţilorŭ şi înţelégerilorŭ omenilorŭ vremiĭ de acumŭ; după ce amŭ cunoscutŭ cumŭ că vremile sântŭ acumŭ ĭuţĭ, lucrurile aĭmintrulé, — viaţa omuluĭ scurtă, păcatele multe, — moarté să apropie, funiĭa vieţiĭ dinŭ zi în zi totŭ să strânge la stéjărŭ, — muncile ĭaduluĭ multe şi groaznice şi nesfârşite, foculŭ gheeneĭ arzătorĭu şi cumplitŭ, — tartarulŭ atâta de réce, cât şi diĭavolulŭ să cutremură de dânsulŭ, — muncitoriĭ nemilostivĭ, — Judecătorĭulŭ pré dreptŭ.

Lângă acesté şi aducându-mĭ aminte cumŭ că nicĭ ca Iacovŭ acela nu-sŭ putincĭosŭ a prăvăli piĭatra de pre gura puţuluĭ, şi a-mĭ adăpă oile turmeĭ méle ceiĭ cuvântătoare; nicĭ ca a luĭ Moysì nu mi s-au făcutŭ toĭagulŭ mieu în şarpe, şi ĭarăşĭ în firé luĭ s-au întorsŭ; nicĭ mâna mé în sânŭ o amŭ băgatŭ, şi s-au leproşatŭ, şi prin poftorire ĭarăşĭ în staré eiĭ cé din tâĭu au venitŭ; nicĭ dinŭ apă sânge amŭ făcutŭ ca acela spre încredinţaré

Faceré 29. 10. Eşiré 4. 3, 4. 6. 7, 9.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

trimiterii a scoate pre noulŭ Israil dinŭ păcatŭ, şi cătră înpărăţiia Cerĭuluĭ a-lŭ povăţuì; ci aşa prostŭ, vaĭu mie, cu care sufletŭ? şi cu carè inimă? eu celŭ fără de minte, amŭ obrăznicitŭ şi amŭ îndrăznitŭ a luà asupra mè slujba acĭasta, pre carè o amŭ priimitŭ? Caré ĭaste maĭ pre susŭ de câtŭ porunca legiĭ vechĭ. Că acolò crà eşiré cé dinŭ Eghypetŭ, aicé fugiré de păcatŭ, acolo izbăvire de tyrăniia luĭ Faraò, aicé izbăviré sufletelorŭ dinŭ silniciia diĭavoluluĭ. Vaĭu mie! cumŭ amŭ fostŭ îndrăznitŭ eu îndrăznţulŭ, şi m-amŭ fostŭ însărcinat cu o sarcină atâta de gré? Ahŭ dârzulŭ şi nepriceputulŭ de eu! Darŭ oare luat-amŭ şi eu vré o descoperire ca să priimescŭ
Eşiré 3, 10. asupră-mĭ o slujbă ca acĭasta şi atâta de mare? Auzit-amŭ şi eu ca Moysi acéĭa: «Vino şi te voĭu trimite pe tine»? Temutu-m-amŭ maĭ nainte de înfricoşata acĭasta dregătorie? Socotitu-mi-amŭ maĭ întâĭu nevredniciia mé? Zis-amŭ, că sântŭ amorţitŭ la glasŭ, şi zăbavnicŭ la limbă pentru prostimé
Eşiré: 4, 13. şi neînvăţătura mé? Zis-amŭ: nu sântŭ vrédnicŭ Doamne, ca Moysì atuncé? Rugatu-m-amŭ ca acela: Rogu-mă ţie Doamne, pune pre altulŭ carele va fi vrédnicŭ a-lŭ trimite? Ahŭ, amŭ foarte greşitŭ, ticălosulŭ, m-amŭ fostŭ răpitŭ, amŭ fostŭ urmatŭ sfaturilorŭ omeneştĭ: M-amŭ fostŭ orbitŭ şi nu mi-amŭ deşchisŭ ochĭulŭ minţiĭ să vădŭ şi să-mĭ măsorŭ neputinţa mé. Deşărtŭ m-amŭ făcutŭ trufaşulŭ de mine, şi nu amŭ socotitŭ câtă luare aminte, şi câtă cercare cu démăruntulŭ să cadé, nicĭ înnălţimé rânduĭaleĭ întru caré mă suĭamŭ, nicĭ adâncului smerenieĭ şi a netrebnicieĭ dintru caré mă înnălţamŭ. Maĭ pre urmă m-amŭ smeritŭ, darŭ n-amŭ avutŭ ce face, numaĭ acéĭa ce amŭ făcutŭ. Socotindŭ că aşa voĭu puté a-mĭ împăcà ştiinţa, după ce cu sarcina cu caré mă însărcinasemŭ, mă voĭu descărcà.

Pentru acéĭa, văzându-mă şi cunoscându-mă pre sine-mĭ că nu sântŭ harnicŭ a răsturnà acĭastă piĭatră mare şi gré de pre gura puţuluĭ celuĭ izvorâtorĭu de apa cé săltătoare spre viaţa vécĭnică, cu caré să-mĭ adăpŭ oile céle cuvântătoare ale turmeĭ ceiĭa ce mi să încredinţase, sau maĭ bine să zicŭ, preste caré eu singurŭ mă pusésemŭ, mărturisescŭ acĭasta tuturorŭ de obşte; şi temându-mă că voĭu fi întrebatŭ şi schingĭuitŭ îndoitŭ, şì pentru greşalele méle, şì pentru ale turmeĭ méle, preste caré cu greşală amŭ îndrăznitŭ a mă pune; paritisindu-mă de lucrulŭ acesta maĭ pre susŭ de puteré mé, amŭ datŭ locului luĭ Iacovŭ celuĭ putérnicŭ şi cu cuvântulŭ, şi cu lucrulŭ, piĭatra a o răsturnà, şi apă de viaţă făcătoare a scoate, şi pre turma sa cé cuvântătoare a o adăpà, şi, ca Moysì pre noulŭ Israilŭ, prinŭ maré cé sărată a vieţiĭ aceştiĭa a-lŭ tréce, şi la pământulŭ făgăduinţiĭ a-lŭ povăţuì, şi dinŭ mâna celorŭ de altŭ némŭ a-lŭ izbăvì, şi luĭ Dumnezeu a-lŭ aduce.

Şi după ce m-amŭ datŭ în laturĭ, şi viĭaţa fără de grijă şi liniştită asupră-mĭ amŭ luatŭ, ca maĭ cu lesnire să-mĭ alinezŭ mintè dinŭ valurile şi grijile lumeştĭ céle făcătoare de turburărĭ, şi din Ideile lucrurilorŭ lumiĭ să o dezbatŭ, m-amŭ datŭ la tălmăcirile Sfintelorŭ cărţĭ. Şi maĭ întâĭ adecă întru altele pré folositoare şi de minte şi de gândurĭ pré adunătoare fiindŭ şi acelé, m-amŭ zăbovitŭ, ĭarŭ după ce amŭ dobânditŭ pre maĭ susŭ pomenitulŭ Chyriacodromiulŭ acesta, şi l-amŭ văzutŭ că ĭaste aşa dupre cumŭ maĭ susŭ îlŭ arătă cuvântulŭ, m-amŭ apucatŭ de dànsulŭ, şi apucându-mă,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dumnezeu ajutându-mĭ, l-amŭ tălmăcitŭ, — şi tălmăcindu-lŭ l-amŭ îndreptatŭ, — şi îndreptându-lŭ l-amŭ datŭ să se citéscă prinŭ Biserică întru auzulŭ părinţilorŭ şi alŭ altorŭ ĭubitorĭ de Hs. creştinĭ. Dintre carii auzindu-lŭ, unulŭ ce covârşiĭà cu răvna cé dupre Dumnezeu şi cu dragosté cătră nişte cuvinte atâta de folositoare, s-au aprinsŭ cu înfocată răvnă, ca să typăréscă câte-va rânduri, şi să urméze pre Zosimadesŭ, adecă să le dé în darŭ pentru mântuiré şi ertaré păcatelorŭ sale şi a némuluĭ său; pentru care bucurându-mă, amŭ scrisŭ cătră înnaltŭ pré osfinţiĭa Sa Chyrio Chyrio Gavriilŭ Mitropolitulŭ alŭ sfântuluĭ îndreptătorĭuluĭ Synodŭ Cĭlenŭ, şi alŭ aceluĭaşĭ în Moldaviĭa, Valahiĭa şi Basarabiĭa Exarhŭ şi Cavalerĭu, ca să-mĭ dé blagoslovenie a-lŭ da în typarĭu, arătându-ĭ pré osfinţieĭ sale şi bunătaté şi folosulŭ celŭ cuprinsŭ într-ânsulŭ.

Şi pré osfinţiĭa sa priimindŭ scrisoaré mé cé de rugăcĭune, nu o au trecutŭ cu vederé, ci maĭ vârtosŭ pré bine roditŭ o au întorsŭ în sânulŭ mieu. Că văzindŭ cereré cuviincĭoasă şi de multŭ folosŭ sufletescŭ pricinuitoare patrieĭ, au bine voitŭ, şi plecându-să cereriĭ méle au datŭ blagoslovenie ca să se typăréscă. Darŭ fiindŭ-că acé sumă mică, pre caré s-au făgăduitŭ acelŭ ĭubitorĭŭ de Hs, pre lângă atâta românime creştinéscă şi de Hs. ĭubitoare, ĭaste pré puţină, nu arŭ fi ajunsŭ să cuprinză nicĭ a miĭa parte, abiĭa pre la câte o faţă, ĭarŭ ceĭalaltă mulţime să primejduĭà, să rămâe lipsită de unŭ folosŭ mare ca acesta, care ĭaste învistieritŭ în carté acĭasta, şi ar fi fostŭ maĭ ca şi cândŭ nu s-arŭ fi typăritŭ. Pentru acĭasta s-au socotitŭ cu sfatŭ de obşte, ca să maĭ adăogămŭ lângă suma cé maĭ susŭ arătată, să fie maĭ multŭ numărulŭ, ca să se cuprinză maĭ multă creştinătate şi folosulŭ maĭ multŭ să se înmulţéscă. Şi găsindu-să treĭ ipochimene cinstite s-au făgăduitŭ să pue fieşte-carele câte o sută, şi acesté vânzindu-să cu preţulŭ ce să va socotì că va ajunge fieşte caré carte. Incă nicĭ cu acestŭ numărŭ nu s-au îndestulatŭ răvna cé bună şi dupre Dumnezeu a ĭubitorilorŭ de folosulŭ aproapeluĭ, ci făcându arătare în scrisŭ pre la oarecare fĕţe, au priimitŭ să dé înnainte banĭ, şi să-şĭ ĭa fieştecarele câte o carte dezlegată, şi aşa cu acé sumă s-au înpăcatŭ totŭ soborulŭ. Şi puindu-să în typarĭu şi începându-să, acumŭ cu ajutorĭulŭ luĭ Dumnezeu s-au şi săvârşitŭ.

Şi ĭată acumŭ aĭ, o pré ĭubite cititorĭu, vistierie de multŭ preţŭ, comoară de avuţiĭ Cereştĭ, fântână de apă vie răcoritoare, de sufletele céle arse de pripeculŭ păcatelorŭ; doftorie vindecătoare de toate boalele céle sufleteştĭ; scară caré sue la Cerĭu pre ceĭ ce o vorŭ unelti cu sârguinţă; făclie caré povăţuĭaşte pre ceĭ întunecaţĭ cătră lumina cunoştinţeĭ de Dumnezeu; sare caré omoară pre viermiĭ ceĭ sufleteştĭ şi curăţă putrejunile céle pricinuite dinŭ păcate.

Decĭ priiméşte-o cu dragoste, şi cu bucurie şi cu evlavie, şi citéşte-o cu sârguinţă şi cu luare aminte, şi împlinéşte cu lucrulŭ céle ce te învaţă ĭa. Că ĭa cu ştiinţă te va povăţuì dreptŭ la împărăţiĭa Cerĭurilorŭ. Ia pre dragosté cé cătră Dumnezeu şi cătră aproapele, caré ĭaste pliniré a toată fapta bună, de caré toată legé şi Prorociĭ să spânzură, o răsădéşte în inima ta. Ia pre credinţa cé dréptă cătră Dumnezeu o înfige în sufletulŭ tău. Ĭa pre nădejdé bunătăţilorŭ celorŭ vécĭnice o altuĭaşte întru céle dinlăuntru

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ale talc. Ia şi smereniĭa cé următoare de Hs. te învaţă, şi cătră nepomeniré de rău te povăţuĭaşte, pre zavistie şi clevetire departe le gonéşte dinŭ sufletulŭ tău, şi pre faptele bune céle înprotivnice acestora le aduce în loculŭ lorŭ. Ia pre milostenie o legĭuĭaşte; pentru supunere şi pentru ascultare cumŭ să se săvârşască cătră ceĭ maĭ marĭ canoane şi regulĭ dă. Şi în scurtŭ pre toată calé caré te duce la Cerĭu de toate nelesnirile şi înpiedecările dinŭ naintè ta o curăţă, şi fără de ostenélă şi fără de îndoĭală la Cerĭu te sue, şi întru înpărăţiĭa luĭ Dumnezeu te bagă, şi alŭ bunătăţilorŭ celorŭ vécĭnice moştenitorĭu te face, şi fiĭu alŭ luĭ Dumnezeu dupre daru te aşază. Numaĭ déca cu dinadinsulŭ şi cu luare aminte veĭ asculta-o, şi pre céle auzite şi citite cu sârguinţă le veĭ face. Şi făcându-le veĭ cunoaşte că aşa ĭaste, şi aşa să află, dupre cumŭ fĭ ĭaste lauda, şi cunoscând-o te veĭ încredinţà, şi încredinţându-te, îmĭ veĭ mulţemi, şi mulţemindu-mĭ, pentru ertaré celorŭ greşite de mine înnainté luĭ Dumnezeu te veĭ rugà.

Vĭiaţa în scurtŭ a pré osfinţituluĭ Arhiepiscopuluĭ alŭ Astrahanuluĭ Chyrŭ Nichiforŭ Theotochĭ, pré înţeleptuluĭ dascalŭ şi scriitorĭu alŭ cărţiĭ aceştiĭa, culésă dinŭ multe scrisorĭ ale luĭ şi ale altora vrédnicĭ de credinţă.

Sfântulŭ Apostolŭ Pavelŭ pre Corinthenĭ, zicându: Şi vă rogŭ pre voĭ fraţilorŭ, ştiţĭ casa luĭ Stefanà, că întru slujba sfinţilorŭ s-au rânduitŭ pre sineşĭ, ca şi voĭ să vă supuneţĭ unora ca acestora şi să cunoaşteţĭ pre uniĭ ca aceşté. Decĭ, déca pre Corinthenĭ fĭ îndatoré să cinstéscă şi să se cucernicĭască de ceĭ ce le slujiià lorŭ întru céle cătră mântuire, şi pre uniĭ ca aceşté carĭĭ s-au datŭ pre sineşĭ ca să slujască celorŭ ce credé întru Domnulŭ nostru Iis. Hs. la céle ce priviĭà cătră mântuiré lorŭ, le poruncé să-ĭ cunoască; apoĭ cu dreptate sântemŭ şi noĭ datorĭ a ne cucernicì şi a cinsti şi evlavie a avé cătră pré osfinţitulŭ şi pré înţeleptulŭ luminătorĭul şi dascalulŭ, ĭarŭ maĭ bine să zicŭ Apostolulŭ şi propoveduĭtorĭulŭ nostru, carele s-au rânduitŭ pre sineşĭ a să ostenì şi a ne sluji noaă întru céie ce sântŭ cătră mântuiré noastră. Şi nu numaĭ a-lŭ cinsti şi la evlavie a-lŭ avé, ci şi cu laude a-lŭ încununà, şi vĭiaţa şi faptele luĭ a le istorisi dupre putére. Pentru acĭasta, cunoscândŭ eu cuviinţa şi datoriĭa cu caré suntŭ datorĭu pentru ostenélile luĭ cu care s-au ostenitŭ întru bunăvestiré cuvântuluĭ adevăruluĭ şi pentru folosulŭ şi luminaré caré au pricinuitŭ elŭ neamuluĭ creştinescŭ întru acéste maĭ de pre urmă vremĭ, ca unŭ Apostolŭ, spre chipŭ de oare caré mulţemire, şi de evlavie încă şi de dragoste, pre caré o amŭ priimitŭ întru nevrédnica inima mé dinŭ pré înţeléptele şi de Dumnezeu însuflate cuvintele luĭ, voescŭ a-ĭ istorisi pre scurtŭ şi dupre putére vĭiaţa luĭ. Că nu ĭaste, mi să pare, cu cuviinţă şi dreptate, dinŭ cuvintele luĭ a ne îndulci şi dinŭ noĭmile cuvintelorŭ luĭ a ne folosi, şi întru céle cătră mântuire a ne luminà şi a ne povăţui, şi apoĭ pre dânsulŭ a nu-lŭ cunoaşte dupre porunca luĭ Pavelŭ, şi a nu-lŭ şti cine ĭaste, şi dinŭ ce némŭ şi de unde ne-au răsăritŭ noaă un luminătorĭu ca acesta; ci a-ĭ arătà şi patrĭia şi némulŭ, şi dinŭ ce félĭu de părinţĭ au odrăslitŭ o stâlpare frumoasă şi bine roditoare ca acĭasta, cu ale căruĭa roade se hrănéşte toată creştinătaté, şi ce félĭu de fapte bune au lucratŭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pré osfinţitulŭ acesta dascalŭ şi luminătorĭu chyrŭ Nichiforŭ Theotochĭ, Arhiepiscopulŭ Astrahanuluĭ, s-au născutŭ în ostrovulŭ Cherchira, sau, dupre alţiĭ, Corfusulŭ, întru aniĭ de la Hs. 1731, din părinţĭ de bunŭ némŭ şi bogaţĭ, cu dregătoriĭa grafĭ, cu credinţa creştinĭ adevăraţĭ, Grecĭ cu némulŭ. Şi după-ce au venitŭ în vârstă cé cuviincĭoasă, l-aŭ datŭ părinţiĭ luĭ la şcoala, ce să află atuncé acolò, poate şi acumŭ, preste care erà dascalŭ unŭ Ieremiĭa Cavvadie, să înveţe carte. Pre carele priimindu-lŭ numitulŭ dascalŭ cu dragosté cé cuviincĭoasă, ca pre unŭ copilŭ alŭ unuĭ omŭ ca acela de bunŭ némŭ, şi dinŭ ceĭ de frunte aĭ Cherchiriĭ, l-au pusŭ la învăţătură. Şi cu ascuţiré minţiĭ luĭ degrabŭ au deprinsŭ a citì, apoĭ văzindŭ dascalulŭ isteţimé copiluluĭ, l-au pusŭ şi la învăţătura grammaticiĭ, şi nu numaĭ grammatica, ci şi poetica şi ritorica, şi toată filosofiĭa, şi mathimatica şi theologhiĭa şi alte învăţăturĭ filosofeştĭ toate degrab le-au străbătutŭ şi s-au făcutŭ ritorŭ pré dulce grăitorĭu, pre cumŭ îl arată şi singure scripturile luĭ, şi filosofŭ pré iscusitŭ, şi theologŭ pré lămuritŭ, câtŭ cândŭ au ajunsŭ cu vârsta de două zecĭ de anĭ, s-au suitŭ pre Amvonŭ şi au grăitŭ cuvinte ritoriceştĭ înpodobite cu toată frumoasa grăire, pline de dulcĭaţă, de noĭme duhovniceştĭ şi sfinte, de care minunându-să însuşĭ Ieremiĭa Cavvadiĭa, dascalulŭ luĭ, ĭ-au făcut şi o epigramă de laudă la carté întru caré să cuprindŭ cuvintele luĭ céle dinŭ tâĭu.

De aicé după ce au umplutŭ inimile patrioţilorŭ de spaĭmă şi de mirare împreună şi de dragoste şi de răvnă şi de nădejdĭ bune pentru dânsulŭ, s-au dusŭ în Evropa să-şĭ maĭ poftoréscă învăţăturile céle maĭnainte învăţate, şi lângă acesté să maĭ grămădéscă şi altele maĭ multe şi maĭ înnalte, şi încă şi alte limbĭ să maĭ învéţe. Pre care cu firé cé ascuţită şi istéţă a luĭ în scurtă vréme au străbătutŭ toate ştiinţele, câte sântŭ obicinuite şi aşăzate a să paradosì în Evropa, şi înpreună cu limba latinéscă, cu cé talienéscă şi cu cé franţozască, şi altele.

Şi după ce ş-au înbogăţitŭ sufletulŭ său celŭ ĭubitorĭu de multe învăţăturĭ cu toate ştiinţele câte le poate încăpé firé omenéscă, şi s-au făcutŭ ca o corabie încărcată de pietri şi de gĭuvaĭurlâcurĭ scumpe, şi ca unŭ vulturŭ zburătorĭu la înnălţimé ştiinţelorŭ celorŭ filosofeştĭ şi înnalte, s-au întorsŭ ĭarăşĭ la patriĭa sa, unde şi în chipulŭ monahicescŭ s-au tunsŭ, şi diaconŭ s-au hirotonisitŭ, şi la trépta preoţieĭ s-au suitŭ, în biserica sfinţilorŭ Apostolĭ Iasonŭ şi Sosipatru, de Grigorie episcopulŭ Delvinilorŭ. Şi s-au bucuratŭ foarte părinţiĭ săĭ şi toată patriĭa. Puţină vréme aicé după ce au zăbovitŭ, şi cu cuvintéle sale céle înţelépte pre patrioţĭ ĭ-au mângâĭatŭ şi ĭ-au folositŭ, şi pre toate céle pentru sineşĭ şi pentru casa părintésca bine le-au tocmitŭ, au venitŭ la Ţarigradŭ în vremé patriarhieĭ luĭ Ieremiĭa şi au fostŭ şi sfinţitŭ propoveduitorĭu alŭ Bisericiĭ ceiĭ marĭ. Şi făcându-să omŭ de casa bine credincĭosuluĭ domnŭ Grigorie Ghica Voevodŭ, câtă vréme au zăbovitŭ aicé, nu s-au îndeletnicitŭ întru alte lucrurĭ şi desfătărĭ nefolositoare, nu întru primblărĭ şi răsfăţerĭ lumeştĭ, nu în bencheturĭ şi beţiĭ, ci întru citiré şi iscodiré Dumnezăeştilorŭ scripturĭ, care să află în vivliothica numituluĭ ighemonŭ şi a altorŭ vivliothichĭ ale altora, care să află în Ţarigradŭ. Ţrinŭ care îndeletnicire nu numaĭ pre sine-şĭ s-au folositŭ, nu numaĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

întru sine-şĭ au cuprinsŭ pre bogăţiĭa carĕ izvoraşte de aicĕ, ci s-au făcutŭ pre sine-şĭ ca pomulŭ celŭ Davidicescŭ, carele ĭaste răsăditŭ lângă izvoarăle apelorŭ, carele rodulŭ său ş-au datŭ în vremĕ sa. Că aflându în maĭ susŭ numitele vivliothichĭ lanţulŭ părinţilorŭ tâlcuitorĭu la cĕle optŭ cărţĭ ale legiĭ vechĭ, şi la cĕle patru înpărăţiĭ, scrise cu mâna, învechite, de molĭĭ mâncate, ştĕrse, greşite, părăsite, de nimenĕ uneltite, chiĭarŭ ca o comoară plină de averĭ scumpe în pământŭ ascunsă, — au făcutŭ cĕĭa ce o zice Domnulŭ întru sfinţitele evangheliĭ, au vândutŭ toate câte au avutŭ, şi au cumpăratŭ locului acela, şi săpându cu multă ostenĕlă comoara. Şi elŭ singurŭ s-au ostenitŭ de o au îndreptatŭ, de o au adăogatŭ şi dela alţĭ tâlcuitorĭ, şi de o au prescrisŭ, şi pre Măriĭa sa pomenitulŭ Grigorie Ghica Voevodŭ l-au rugatŭ de au bine voitŭ să o dĕ în typarĭu, şi călătorĭĭ îndelungate pentru dânsa asupră-şĭ au luatŭ de o au typăritŭ, şi la lumină dintru întunérecŭlŭ întru care să află, o au scosŭ şi la toată lumĕ o au împărţitŭ. Şi nu numaĭ acĭasta, ci şi pentru cartĕ sfântuluĭ Isaacŭ asemenĕ s-au ostenitŭ. Şi nu socotĭ, ĭubite, că acĭasta ĭaste micăfaptă bună, ci prĕ mare. Că de acĭasta toată legĕ şi Prorocĭĭ să spânzură. Că ĭaste faptă bună a dragostĕĭ ceiĭ către Dumnezeu şi către aproapele. Ĭaste lucru apostolescŭ. Elŭ ca Paulŭ şi au chieltuitŭ şi s-au chieltuitŭ pentru dragostĕ aproapeluĭ. Elŭ trupulŭ său l-au truditŭ, sufletulŭ cu vederĕ l-au trecutŭ pentru dragostĕ aproapeluĭ, dupre cuvântulŭ Domnuluĭ sufletulŭ său ş-au pusŭ: «Cela ce-şĭ ĭubĕşte sufletul său piĭarde-l-va pre elŭ, ĭarŭ celŭ ce-lŭ va piĭarde pentru mine şi pentru înpărăţiĭa mĕ, afla-l-va pre elŭ. Maĭ mare dragoste nu poate cineva să aĭbă, de câtŭ a-şĭ pune sufletulŭ său pentrŭ aproapele său». Decĭ elŭ pre cuvintele acestĕ ale Domnuluĭ, cu lucru le-au înplinitŭ, apoĭ şi ilŭ va aflà pre elŭ întru înpărăţiĭa Cerĭuluĭ. Că prĕ încredinţată ĭaste nădejdĕ: Déca crédemŭ cuvintelorŭ Domnuluĭ.

După ce au săvârşitŭ de typăritŭ cărţile acestĕ, şi au maĭ alcătuitŭ şi o cărticică înprotiva Latinilorŭ, în câtă vréme s-au zăbovitŭ în Lipsia, s-au întorsŭ şi au venitŭ în Moldova, aflându-să întru acĕ vréme Măriĭa sa pomenitulŭ Grigorie Ghica Voevodŭ Domnŭ alŭ ţăriĭ Moldoveĭ. Pre carele priimindu-lŭ blagocestivulŭ Domnŭ cu obicĭnuita dragoste şi evlavie, carĕ o avĕ cătră dânsulŭ, şi vrându să deschiză *Academie mare* ca cĕle dinŭ Evropa, l-aŭ pusŭ *dascalŭ mare peste şcoala domnéscă*, şi au fostŭ vréme maĭ bine de unŭ anŭ. Apoĭ nemulţămindu-să pentru oare-care neînpăcărĭ, pre taĭnă au eşitŭ dinŭ Moldova, şi trecându prinŭ Leşasca, s-au dusŭ în Rusiĭa la prĕ osfinţitulŭ Arhiepiscopŭ Chyrŭ Evghenie, fiindŭ şi prĕ o sfinţiĭa sa bărbatŭ de acĕĭaşĭ patrie, şi prĕ înţeleptŭ şi prĕ învăţatŭ, şi de multe limbĭ ştiutorĭu, carele cu multă dragoste l-au primitŭ, şi foarte s-au bucurat, şi multŭ s-au mângâiatŭ.

Fericită era atuncĕ Rusiĭa, ĭarŭ maĭ fericită cetatĕ Poltavieĭ, avându întru sineşĭ pre aceştĭ doĭ bărbaţĭ ca pre nişte alţĭ doĭ Apostolĭ şi marĭ luminătorĭ; pentru carĭĭ zice şi cela ce au scrisŭ alŭ patrulĕ tomŭ alŭ Istorieĭ Bisericeştĭ pentru Evghenie adecă acestĕ: Evghenie Vulgarisŭ au stătutŭ întâĭu Arhiepiscopŭ al Poltavieĭ şi alŭ Hersonuluĭ. Bărbatŭ prĕ înţeleptŭ, ca nimenĕ alţĭĭ dinŭ vrémile noastre, poate şi dinŭ tr-ale multora,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ştiutoriu de multe limbi. Acesta au încungiuratŭ mai toată Evropa, în Borusiïa s-au cinstitŭ de Craiulŭ eii Frediricŭ cu toată gvardiïa luĭ. Iarŭ în Rusiïa au luatŭ Coroana faptelorŭ bune a lorŭ luĭ. Că nu numaĭ au fostŭ Arhiepiscopŭ, ci şi cu toată cinsté au fostŭ căutatŭ de înpărătésca eiĭ mărire. Iarŭ pentru pré o sfinţitulŭ Nichiforŭ Theotochĭ, aşa: Nichiforŭ Theotochĭ Cherchireulŭ, Arhiepiscopulŭ Astrahanuluĭ, bărbatŭ prė înţeleptŭ şi multŭ învăţatŭ, şi pré iscusitŭ sfinţitŭ propoveduitoriu. Pré multă vréme va chinui lumé până va maĭ odrăsli pre uniĭ ca aceşté, de va maĭ odrăsli.

Evghenie, după ce au petrecutŭ puţină vréme cu dânsulŭ, au socotitŭ că nu ĭaste cu cuviinţă un bărbatŭ ca acesta să fie ascunsŭ suptŭ obroculŭ neştiinţiĭ, ci cumŭ că să cade lumina să fie pusă pre sfeşnicŭ. Lângă acĭasta, maĭ hrănindŭ întru şineşĭ un gândŭ de multă vréme, ca să se descarce pre sineşĭ de o sarcină gré ca acéĭa, au cunoscutŭ că acumŭ ĭaste vremé cė îndămânatecă şi acesta ĭaste ipochimenulŭ celŭ vrédnicŭ, asupra căruĭa voĭaşte Dumnezeu a-şĭ descărcà sarcina sa. Decĭ ce face? Scrie cătră înpărătésca eii mărire, o înştiinţézà pentru veniré a acestŭ félĭu de ipochimenŭ, cu carele să va cinsti şi să va lăudà înpărăţiïa Russieĭ, şi cumŭ că acesta pre mulţĭ va luminà şi la credinţa cé dréptă va întoarce şi multŭ folosŭ va pricinui némuluĭ rusescŭ. Şi lui-şĭ îşĭ cére adecă descărcare şi uşurare de greotatė Arhiepiscopatuluĭ, ĭarŭ luĭ hirotonisire şi înnălţare la trépta cė înnaltă a Arhiepiscopatuluĭ, ca unŭ vrédnicŭ de o tréptŭ ca acĭasta. Pentru care şi scrie însuşĭ întru o aligorie a sa, pre caré o face la cuvântulŭ scripturiĭ ceiĭ pentru patriarhulŭ Iacovŭ, carele au răsturnatŭ piiatra singurŭ de pre gura puţuluĭ, pre caré mulţĭ păstorĭ o răsturnà, şi au adăpatŭ oile Rahileĭ. Şi zice aşa: «Eu însă, câtŭ dupre mine, mărturisescŭ de faţă înnaintė tuturorŭ, că pre acĭastă piĭatră mare şi gré m-amŭ apucatŭ şi eu celŭ fără de minte să o prăvălescŭ, dară neputându, amŭ văĭcăritŭ orĭ obrăzniciïa orĭ pre tâmpiré şi nebuniïa mé. Pentru acéĭa paretisindu-mă, amŭ lasatŭ luĭ Iacovŭ lucrulŭ celŭ maĭ pre susŭ de puteré mé».

Inpărătésca eiĭ mărire înştiinţindu-să de veniré suptŭ stăpâniré înpărăteşteĭ eiĭ măririĭ a unuĭ bărbatŭ ca acestuĭa, îndată au primitŭ amândoao cérerile Arhiepiscopuluĭ Evghenie. Şi luĭ adecă dându-ĭ voe să se paretiséscă şi să se liniştéscă întru stăpâniré eiĭ, unde va vré şi unde îĭ va plăcė, şi va avé lėfa sa. Iarŭ pre părintele Nichiforŭ Theotochĭ au poruncitŭ şi l-au hirotonisitŭ Arhiepiscopŭ în locŭlŭ luĭ în Poltova. Carele de grabŭ învăţindŭ limba ruséscă, au începutŭ a face cuvinte ritoriceştĭ, de unde pre mulţĭ dinŭ ereticiĭ rascolnicĭ ĭ-au întorsŭ la drépta credinţă. Şi multe paradigme de fapte bune, multe şi de dogmele sfinteĭ credinţe au datŭ şi pre norodŭ l-au folositŭ, hrănindu-lŭ cu hrană de viĭaţă făcătoare a cuvântuluĭ luĭ Dumnezeu, şi adăpându-lŭ cu apă vie săltătoare spre viĭaţa cé vécĭnică, pre caré o scoté dinŭ puţulŭ celŭ adâncŭ alŭ învăţăturilorŭ sale. Aşa păscându-şĭ turma sa cé cuvântătoare cu ştiinţă şi dupre voĭa luĭ Dumnezeu, prinŭ livezile céle verzĭ şi înflorite ale învăţăturilorŭ sale celorŭ folositoare de sufletŭ şi Dumnezeeştĭ, cincĭ sau şase anĭ sau poate şi ceva maĭ multŭ. Inpărătésca eiĭ mărire răsunându-i-se urechile de vestirile céle bune pentru dânsulŭ, şi cumŭ că ĭaste aşa de iscusitŭ şi îndemânatecŭ a paşte pre turma

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

sa cé cuvântătoare şi pre céle rătăcite dinŭ rătăcire a le întoarce şi la calé dréptă a le povăţuì, orĭ ca maĭ multŭ să-lŭ cinstéscă şi la maĭ înnaltŭ scaunŭ să-lŭ sue, orĭ că acolo maĭ mulţĭ necredincĭoşĭ fiindŭ şi vrândŭ ca şi pre aceĭa să-ĭ luminéze şi la cunoştinţa adevăruluĭ să-ĭ întoarcă, şi pre altŭ ipochimenŭ aşa îndămânatecŭ nu avé, orĭ şi cu altŭ chipŭ maĭ ascunsŭ, pre care numaĭ singurŭ Dumnezeu celŭ ce ştie inimile şi rărunchiĭ tuturorŭ îlŭ ştie, ĭ-au trimisŭ poruncă, ca să mérgă la Astrahan, zicându-ĭ: «Pentru pré o sfinţiĭa ta ĭaste de nevoe acolo, ca pre necredincĭoşiĭ cariĭ să află întru acé eparhie, să-ĭ întorcĭ cu învăţăturile tale la cunoştinţa de Dumnezeu».

Decĭ robulŭ luĭ Dumnezeu, deşì fĭ era cu greu acumŭ de a maĭ călătorì aşa căĭ îndelungate, deşì preste puteré sa erà céle poruncite, cu toate acesté cunoscându că poate şì voĭa luĭ Dumnezeu ĭaste, că «nicĭ unŭ părŭ dinŭ capulŭ vostru, au zisŭ Domnulŭ, nu să clătéşte fără de voĭa Tatăluĭ mieu celuĭ dinŭ Cerĭurĭ». Şi cumŭ că porunca acĭasta, măcarŭ deşì dela înpărătésca eiı mărire au eşitŭ, darŭ ĭaste lucrulŭ apostolescŭ. Şi cumŭ că pentru dragosté luĭ Dumnezeu şi cé cătră aproapele face şi acéstă călătorie, şi cumŭ că celorŭ ce ĭubescŭ pre Dumnezeu toate le ajută spre celŭ maĭ bunŭ, şi cumŭ că lucrurile céle bune cu ostenélă să săvârşescŭ, puindu-şı toată nădejdé întru Dumnezeu şi pre sineşĭ luĭ afierosindu-să cu totulŭ la voĭa luĭ, ca elŭ să iconomiséscă toate céle pentru dânsulŭ dupre cumŭ va fi voĭa luĭ, au mersŭ dupre poruncă, acolo la Mitropoliĭa Astrahanuluĭ, şi nu l-au ruşinatŭ pre dânsulŭ nădejdé luĭ. Că pre mulţĭ dinŭ ceĭ necredincĭoşĭ cariĭ să aflà acolo, Dumnezeu fiindŭ înpreună cu dânsulŭ, şi ajutându-ĭ şi pre toate înnainté luĭ uşurându-le şi lesnicĭoase făcându-le, ĭ-au luminatŭ şi la cunoştinţa de Dumnezeu ĭ-au adusŭ, făcându-ĭ dinŭ lupĭ mieĭ, dinŭ fiĭ aĭ întunéreculuĭ, fiĭ aĭ luminiĭ, şi dinu robĭ aĭ diĭavoluluĭ, robĭ aĭ luĭ Dumnezeu.

Decĭ maĭ făcându şi aicé câţĭva anĭ şi ostenindu-să întru propoveduiré cuvântuluĭ luĭ Dumnezeu, şi bine păscându-şĭ oile céle cuvântătoare, şi pre mulţĭ dinŭ ceĭ necredincĭoşĭ, dupre cumŭ să zice, luminându-ĭ si lă cunoştinţa adevăruluĭ aducându-ĭ cu învăţaturile sale céle lucrătoare; şi socotindŭ ca acumŭ suntŭ destule céle pătimite de dânsulu până acumŭ, au scrisŭ cătră înpărătésca eiı mărire, rugându-să ca să bine voĭască a-ĭ da voe să facă paritisire, şi să-ĭ dé unŭ locŭ undeva să se liniştéscă céĭalaltă rămăşită a vieţiĭ sale. Care lucru l-au şi dobânditŭ. Că ĭ-au priimitŭ înpărătésca eĭ mărire céreré, dându-ĭ şi o mănăstire în Moscova, spre petréceré rămăşiţiĭ vieţiĭ sale. Decĭ dobândindu-şĭ céreré şi de toate grijile scăpându, vieţuià viĭaţă fără de grije, liniştită, îndeletnicindu-să întru citiré Dumnezeeştilorŭ scripturĭ, întru videniĭ duhovniceştĭ şi întru gândiré de Dumnezeu, întru pomeniré morţiĭ, caré dezlipéşte pre minte şi pre sufletŭ de toate înpătimirile céle lumeştĭ, nu numaĭ de lucrurĭ, ci şi de ideile lucrurilorŭ. Intru tâlcuirile Chyriacodromiilorŭ maĭ întâĭ întru ale celuĭ Evanghelescŭ, apoĭ şi întru ale celuĭ Apostolescŭ, pre care şi la sfârşitulŭ vieţiĭ sale l-au datŭ în mâĭnile Zosimadilorŭ, pre cariĭ şi foarte fĭ ĭubiĭà, şi eĭ cătră dânsulŭ multă evlavie avé, ca să-lŭ typărésca, ca şi pre alŭ evangheliel, şi să-lŭ dé în darŭ. Şi dăruindŭ şi vivliothica sa şcoalelorŭ celorŭ dinŭ sfântulŭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Munte, întru lucraré acestorŭ fapte bune, întru acéste fĕlĭurĭ de îndeletnicirĭ, întru acéste privirĭ ale minţiĭ şi întru acéste lucrurĭ ale dragosteĭ ceiĭ cătră Dumnezeu şi cătră aproapele, de caré toată legé şi prorocii atârnă, ş-au datŭ sufletulŭ său în mâna luĭ Dumnezeu, la anulŭ o mie optŭ sute, în doaă zile ale luĭ Iulie. S-au dusŭ ca să se odihnéscă cu Apostoliĭ ca cela ce în toată viĭaţa sa lucrulŭ apostolescŭ au lucratŭ ca unŭ Apostolŭ; cu dreptiĭ ca unŭ dreptŭ şi carele lucrurĭ ale Dreptăţiĭ au făcutŭ, cu Arhiercii, ca unŭ Arhiereu alŭ luĭ Hs. şi carele întru toată viaţa sa prinŭ ostenélele sale pre dânsulŭ l-au proslăvitŭ, l-au propoveduitŭ, şi înnainté tuturorŭ oamenilorŭ l-au mărtursitŭ. Decĭ acumŭ s-au dusŭ acolo la dânsulŭ, ca şi elŭ să-lŭ mărturiséscă înnainté Părinteluĭ său celuĭ dinŭ Cerĭurĭ, dupre cum însuşŭ s-au făgăduitŭ: «Totŭ cela ce mă va mărturisì pre minc înnainté oamenilorŭ, îlŭ voĭu mărturisì şi eu pre dânsulŭ înnainté Tatăluĭ mieu dinŭ Cerĭurĭ».

Acĭasta este viĭaţa pré sfinţituluĭ Arhiepiscopŭ alŭ Astrahanuluĭ Chyrŭ Nichiforŭ Theotochĭ Cherchireuluĭ, pre câtŭ s-au pututŭ a să culége dinŭ scripturile cĕle pentru dânsulŭ şi dinŭ alte mărturiĭ vrédnice de credinţă, o pré iubite cititorĭu. Decĭ alŭ tău lucru ĭaste ca să te sârgueştĭ a-ĭ citì tâlcuirile, nu numaĭ, ale Chyriacodromiuluĭ cestuĭ dinŭ mâĭnĭ, ci şi pre ale celui dela Evanghelie, şi pre célelalte care s-au alcătuitŭ de dânsulŭ, şi a cunoaşte dinŭ rodu pre pomŭ, dinŭ raze pre luminătorĭulŭ şi dinŭ unghiĭ pre Leulŭ, şi a te folosì îndoitŭ.

Fiĭ-mi-ţĭ sănătosŭ.

Alŭ ĭubiriĭ tale de Dumnezeu fierbinte de amândoaă fericirile poftitorĭu,

Smeritulŭ Veniaminŭ Proinŭ Mitropolitŭ alŭ Moldavieĭ.

La sfârşitul pag. 510 se citesc urmatoarele:

Déca portŭ cevà bunŭ, al tău ĭaste, Cuvinte al luĭ Dumnezeu: Iarŭ déca într-altŭ chipŭ să află, ĭaste lucrulŭ alŭ celuĭ ce m-au alcătuitŭ. Cartè le zice acestè, celorŭ ce o uneltescŭ pre ĭa.

București: Biblioteca Academici Române.

791. Polyzois Kontos, *Invățături de multe științe,* trad. de Nicodim Greceanul, Sibiiu 1811.

Ѧ҃ВѢЦѢТѢ́РЙ | ДѢ́ МѢ́ЛТѢ́ | Щ І Й Н Ц Є | Фолосито́аре Конінлw Кре҆цинѣ́ній чѣ́й че вwр вр҃к сѫ Ѧ҃- кѣ́це шй сѫ цїе Дмнезеа́ска Скрипт҃вра. | Їшѫзáте | де Дáскалѫл Полузо́н Конт҃ Іwаннйт҃вл, шй | тупѫрйте Ѧ҃ Кїе́нна. 1806. | Їйр ѫкѣм тѫлмѫчйте дѣ́пре чѣ́ Грчáскѫ пре лймба Рwмѫнѣ́скѫ, кѣ ѡ- сѫ́рдїа шй ѡстенѣ́кла Смерйт҃вави Ѧрхїмандрйт Кѵр | Нїкодйм Грече́нвл, кѣ ѫкѣ́рвѫ келтвѧ́-|лѫ сл҃ шй тупѫрйт спре фолóсвл нѣ́мвлвй | Рwмѫнéск Ѧдрептѫ́пдвсѫ прин черчетá- рѣ́ пр҃к сфїцйт҃влвй Є҃пйскwп ѫл | Їѡуепівлвй | К҃ѵ҃р І҃ѡ҃ Є҃ И Ф.

СИБІЇ, | Ѧ҃ Типографїа лвй Іwáнн Бáрт. | 1811.

In-4° de 4 foi, 157 pagine şi 2 foi.

Pe verso titlului, estracte din Solomon, Isus Sirah şi Isocrat.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Urmează apoi scrisoarea de închinăciune a arhimandritului Nicodim Greceanu catre Episcopul Argeșului Iosif și răspunsul acestuia:

Cătră Pré o sfinţitul Episcop al Argeşuluĭ, Chyr Iosif smerită închinăcĭune!

Nicĭ un lucru nu ĭaste maĭ scump şi maĭ plăcut luĭ Dumnezeu şi maĭ folositorĭu sufletuluĭ, decât cu orĭ ce mijloc ar puté fieşte cine a face bine ccluĭ de aproape. Drept acéĭa şi eu smeritul fiind îndemnat de datoriĭa, caré netăgăduită ĭaste de fieşte carele, şi găsind acĭastă cărticică întocmită pre limba grecéscă de Dascalul Chyr Polyzoi Ioannitul spre folosul de obşte, şi maĭ ales al copiilor Grécilor celor ce să pun întâĭ la învăţătura cărţiĭ; pre caré şi eu alegându-o a fi de folos şi pentru copiiĭ celor de némul nostru Românesc, ca de o dată înpreună cu slovniré, să priimèscă şi ştiinţă, maĭ întâĭ pentru Dumnezeu, făcătorĭul său, apoĭ pentru sine, şi pentru lume şi pentru toate câte să află zidite, şi cum să ţin, cum să mişcă şi să chivernisesc de Dumnezeĭasca Pronie. Care ştiinţă nu poate să o câştige Ucenicul Român, nu numaĭ în câtă vréme să pedepseşte cu învăţătura Cĭasoslovuluĭ şi a Psaltiriĭ (precum s-au obicĭnuit), ci nicĭ în toată viĭaţa aceĭa ce maĭ mult decât atâta nu învaţă. Şi de ar întreba cinevaş pre cel maĭ bun ceteţ ucenic, ca să dé răspuns numaĭ la o întrebare din céle ce să coprind în cărticica acĭasta, ar râdică din umerĭ şi ar rămâné îngrădiţĭ cu tacéré. Drept acéĭa ca să lipséscă de acum înnainte acĭastă neştiinţă de la némul nostru, m-am îndemnat şi o am tălmăcit pre limba patrieĭ noastre, cu scopos ca să să dé şi în lumină cu typăriré, pre caré cu smerenie o aduc maĭ întâĭ cătră ĭubiré de folosul obştiĭ cé de cătră mulţĭ, la pré osfinţia ta cunoscută, rugându-mă a să cercetà şi unde să vor aflà greşale, orĭ la tâlmăcire, orĭ la aşăzaré cuvintelor a limbiĭ româneştĭ, să să îndreptéze, şi când şi de cătră pré osfinţiĭa ta să va socotì vrédnică a se da în typarĭu, să mi-să trimiţă aici la Sibiĭ, ca până mă aflu în căutaré Dohtorilor la patima ce am, să să săvârşască doriré mé a să typărì cu a mé chieltuĭală, şi în har să să înparţă celor ce vor avé trebuinţă, pentru a mé pomenire şi a părinţilor mieĭ. Şi cu acĭasta sfârşind, sfintele rugăcĭunĭ şi blagosloveniĭ ale pré osfinţieĭ tale să fie mie păzitoare de toate cele înprotivnice.

Al pré osfinţieĭ tale pré plecat întru Hs. şi osârdnic slugă,

Nicodim Grecén Arhimandrit.

Pré cuviosuluĭ Arhimandrit Chyr Nicodim, după cé în Hs. sărutare, arhierésca blagoslovenie trimitem.

Cu adevărat bine zicĭ, pré cuvioşiĭa ta, că nicĭ un lucru nu ĭaste maĭ scump şi maĭ plăcut luĭ Dumnezeu şi maĭ folositorĭu sufletuluĭ decât faceré de bine, orĭ în ce chip, cătră cel de aproape şi maĭ ales cătră cel de o credinţă, căcĭ întru acĭasta să plinéşte Dumnezeĭasca evanghelicéscă porunçă, caré zice: «Intâĭ să ĭubeştĭ pre Domnul Dumnezeul tău, i procĭ, şi al doilé pre cel de aproape al tău, ca însu-şĭ pre tine.» Intru acéste doao poruncĭ, zice că toată legé şi Prorociĭ atârnă. Decĭ măcar că datorĭ sântem fieşte care, fără de a aşteptà plată să lucrăm şi să înmulţim Talantul care în har ni s-au dat dcla Dumnczeu; dar cu cât maĭ vârtos când pentru nc-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

grăită ĭubirea luĭ de oamenĭ, prè bunul nostru stăpân priimĕşte pre céle ce vom face celuĭ de aproape al nostru, ca pentru sine, şi pentru acélé de care nemărginită măriré luĭ nu are trebuinţă (dupre cum Prorocu şi Inpărat David zice: «Că bunătăţile méle nu-ţĭ trebuesc»), făgăduĭaşte plată până şi la păhar dă apă réce, nu ne rămâne cuvânt de îndreptare, când nu ne vom lenevì a lucrà Talantul spre slujba luĭ, şi spre folosul de aproapeluĭ, şi maĭ vârtos când îl vom ajutori cu acélé care privesc spre fericiré cè netrecătoare a vieţiĭ vécĭnice. Pentru care şi plată fără asemănare va fi maĭ mare şi maĭ multă decât pentru facerile de bine céle spre trebuinţa numaĭ a trupuluĭ.

Drept acéĭa şi pré cuviosiĭa ta, pentru înpliniré dupre putinţă a stăpâneştiĭ poruncĭ, cu tâlmăcíre în limba patrieĭ a aceştiĭ cărţĭ pre scurt adunate din sfintele scripturĭ de ceĭ ce de la Dumnezeu li s-au dat talantul înţelégerиĭ, şi au pus scopos ca să o şi scoţĭ la lumină cu typăriré spre a fi de folos némuluĭ, pentru ştiinţa sfintelor scripturĭ şi îndreptaré năravurilor celor rău obicĭnuite din proasta créştere (nu numaĭ a tinerilor, ci şi a celor ajunşĭ, şi a celor trecuţĭ în vârstă, carиĭ acum întâĭ vor să priiméscă acest fĕlĭu de carte în măĭnile lor); de vréme ce şi acest lucru al faceriĭ aceştiĭa de bine, privéşte nu spre folosul trupesc, ci spre acéĭa, şi fericire vécĭnică. Să fiĭ bine nădăjduit, căcĭ drept fiind şi milostiv pré bogatul dăruitoriu, măcar de şi cére de la noĭ înmulţiré talantuluĭ, dar ĭarăşĭ noao ne dăruĭaşte şi capetalul şi căştigul, şi încă covârşind bunătaté luĭ, ne şi învrednicéşte bucurieĭ sale ceĭ stăpâneştĭ, prin cuvintele acestè: «Întră întru bucuriĭa Domnuluĭ tău». Iar pentru că o aĭ trimis mie spre cercare, măcar că sânt cel maĭ prost şi ne iscusit spre a îndrăzni la unele ca acesté, dar întru toate dragosté biruind, am înbrăţişat lucrul, şi atât prin silinţa mé cât şi prin alţiĭ, pre cât s-au putut s-au îndreptat la tâlmăcire şi la aşăzarea cuvintelor româneştĭ. Şi dupre a pré cuviosieĭ tale dorire îndrăznind, o socotesc vrédnică a să da în typariu. Şi mă bucur că şi în har voĭaştĭ a să înpărţi celor ce vor avé trebuinţă.

Decĭ îţĭ rog de la Dumnezeu, ca nu numaĭ să te învrednicéscă a o vedé typărită, ci şi a-ţĭ îndelungà zilele, ca să te şi îndulceştĭ din roàda aceştiĭ ostenélĭ şi cheltuelĭ, cu bucuriĭa pentru procopsiré şcolerilor. Numaĭ de ar lipsi de la patrioţiĭ noştriĭ leneviré şi negrijiré pentru acesté, care din obicĭnuire s-au făcut ca o a doao fire.

Al pré cuviosieĭ tale rugătoriu cătră Dumnezeu şi osârdnic spre slujbă,

Sm. Episcop al Argeşuluĭ Iosif.

La sfârşit:

Cel ce s-au ostenit la tâlmăcire,
Acelaş au fost şi la typărire,
SM. AR. NC. GC.[1])
Carele să roagă tuturor de obşte,
Cetitorĭ aĭ cărţiĭ aceştè,

[1]) Smeritul Arhimandrit Nicodim Greceanu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cu duhul blândețelor ertați, găsind
Greșăli în cuvinte sau slove, neponosluind.
Că precum cerîul rar să vede făr de norélă,
Așà și firé omenéscă făr de greșală
Mai ales la typărire, și Domnuluĭ mulțămire,
Ajutând la început, văzându-se și sfârșit
Acest lucru doritor, de obște folositor.
Și luĭ Dumnezeu slavă.

Pe ultimele foi se dă aratarea cuprinsului, care se reproduce aci, și o *errată* intitulata: *Parorámata*, adeca nebăgărĭ de sémă, sau greșalĭ ale typarĭuluĭ.

Azbuchile românești.
Rugăcĭunile Utrenieĭ.
Symvolul Credințeĭ adecă Crez.
Rugăcĭunĭ la Vecernie și după Cină.
Rugăcĭunĭ la Prânz și la Cină.
Cele noao poruncĭ ale Beséricieĭ.
Fapte ale bunătățiĭ trupești și duhovnicești.
Păcate de moarte, și împrotivirile lor.
Dela faceré lumiĭ până la Potop.
Dela Potop până la chemaré luĭ Avraam.
Dela chemaré luĭ Avraam până la eșiré Noroduluĭ Israilteesc din Eghypet.
Dela eșiré luĭ Israil până la zidiré Biséricii luĭ Solomon.
Dela zidiré Beséricieĭ până la mutarea Vavylonuluĭ.
Dela mutaré Vavylonuluĭ până la Naștere luĭ Is. Hs.
Pentru Naștere Domnuluĭ nostru Is. Hs., pentru moarte, înviĭare și înnălțaré luĭ.
Pentru Dumnezeu.
Pentru Iisus Hristos.
Pentru învățătura Apostolilor, lățimé Credințeĭ și stricaré Ierusalimuluĭ.
Pentru Cărțile véculuĭ Testament.
Pentru Cărțile nouluĭ Testament.
Pentru faceré Lumiĭ.
Pentru om, ce ĭaste.
Pentru suflet, ce ĭaste.
Pentru ținéré de minte.
Pentru simțirile omuluĭ.
Pentru cé maĭ adevărată poruncă a luĭ Dumnezeu.
Pentru pravila cé firéscă.
Pentru judecătorĭ, nedreptățiĭ și pentru dragoste.
Pentru obicéĭurile céle maĭ bune.
Céle adevărate bune obicéĭurĭ, adecă blândețele Creștinuluĭ.
Pentru bunătățile céle vremélnice și céle vécĭnice.
Pentru neputințele trupuluĭ și pentru Dietă.
Pentru Cerĭu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pentru Pământ şi pentru Dobitoace.
Pentru Saduri, Copaci şi Erburi.
Pentru Metaluri.
Pentru Mare.
Pentru Rotocolul pământului.
Pentru Atmosferă, adecă Văzduh.
Pentru Impărăţiile Evropii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

792. *Doftorie împotriva gălbezii oilor,* Buda 1811.

Д О Ф Т О Р І Є | Ѧ ПРОТИВѢ | ГѢЛБЕЗІЙ ѺИЛѠР.
Ѧ БѢДѢ. | Ла Крѫ́ска Тыпографіе ѣ Оу҃никерситѣцїй Оу҃-гвр҃ецій. 1811.

In 8° mic, de 8 pagine.

«Doftoria» propriu zisă este precedată de o Inştiinţare, în care autorul spune cum i s'au îmbolnăvit oile şi cum a pierdut câteva din ele, apoi urmează astfel:

Acéstă mare pagubă a mé înţelegându-o pré luminatul şi pré osfinţitul mieu Părinte şi Domn Samuil Vulcan, Episcopul Orăzeĭ marĭ, mi-au făcut cunoscută acéstă doftorie, ce s-au fost vestit în zilele prénălţatuluĭ Impăratuluĭ Iosif II. Părinteluĭ celuĭ adevărat al supuşilor săĭ, caré din cuvânt în cuvânt aşa urmează.

La sfârşit:

Scris-am în Sânt-Andraş în 20 Iunie din anul 1811.

Stefan Ghiing, c(u) m(âna) m(ea), Parohul
Sânt-Andraşuluĭ, Protopopul Jiruşuluĭ
şi Assessorul Sântuluĭ Consistoriu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

793. *Ducerė de mână cătră frumoasa scrisoare românească,* Buda 1811.

Д Ѹ Ч Є Р Ѣ Д Є М Ъ Н Ъ | Кѫтрѫ | Фрѹмоаса Скрисоаре Рѡмѫнѣскѫ центрѹ | Ѧтрекѹинцарѣ Школалѡр чѣлѡр | Нацїоналиниче Рѡмѫнещій.
Ѧ БѢДѢ, | Тѵпѫритѫ ла Крѫ́ска Оу҃нївєрсїтѣцїй | Тѵпографїе. | 1811.

In-8° mic de 8 foi fără număr şi o tabelă litografiată.

Galaţi: Biblioteca Urechiă.

794. Molitvenic, Braşov 1811.

Є҃ѴХОЛО́ГІѺН | ЙДЄКЪ | М О Л И Т В Є Н Й К | Кáре кѹпрйндє Ѧ сйне Рѫндѹ́ѧла Бе-|сѣ́кричій Рѫскрйтѹлуй, чє єѫ кѹкйне | Прéщилѡр ѣ слѹ́жй ла тóатѫ трѣ́ква норѡ́дѹлуй. | Кѹ слобѡзéнїѧ чéлѡр май мáрй. | Кѹ тóатѫ Кїелтѹ́ѧла Дмн̑клѡр Фрáцилѡр Кѵріи | КОНСТѦНТИН ый ІѠѦ́НН БОГИЧ.

Тѵпкрйт Ѧ Привилегїѧта Тѵпографїе дин | БРѦШО́Ѵ, | Прин Тѵпографѹла Їѡáнн Ѧрѕ̑ст Хéрфѹрт, | 1811.

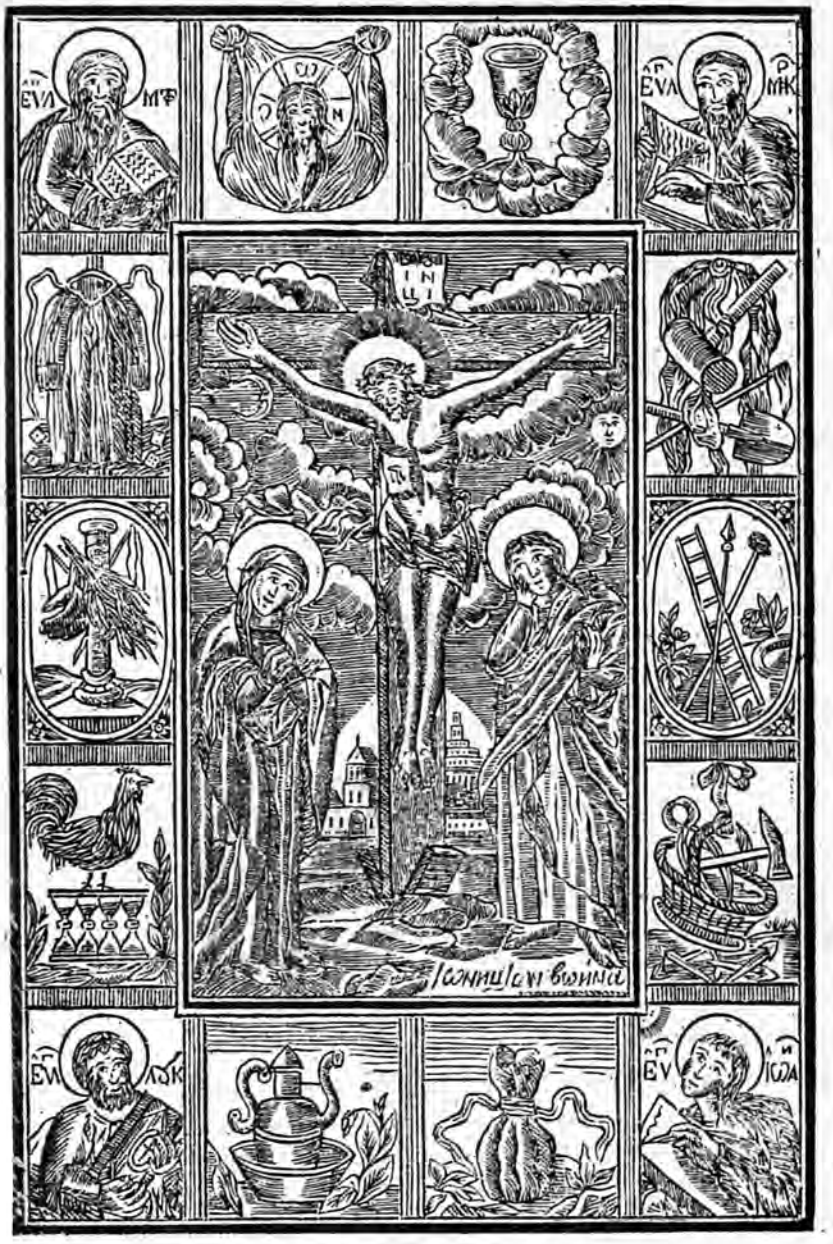
In-4° de 4 foi, 562 şi 2 foi. Tipărit cu negru şi roşu.

Pe verso titlului se află versurile următoare:

Şi cine v-au poruncit,
La 'şa lucru fericit?

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

De Dumnezeu ĭubiţĭ fraţĭ,
Taĭnele 'n typarĭu să daţĭ ?
Şi la 'nţelept şi la prost'
De lipsă acĭast-au fost.

337. — Răstignirea din *Molitvenicul* dela 1811.

Mila Tatăluĭ de sus
La 'cest lucru că v-au pus;
Sânge frăţesc s-au ivit
La 'cest lucru isprăvit.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Să întinză Dumnezeu,
De când v-aţĭ născut din zgău,
S'aveţĭ nume pré vestit
Şi némuluĭ pré ĭubit
Boghicĭ Ioann, Constantin,
Fraţĭ cu nume pré deplin.
Miluĭască cel de sus
Râvna voastră ce aţĭ pus!

Urmează apoĭ un «Cuvânt înnainte» în care se spune că această ediţie este «îmbogaţită cu multe slujbe şi rugăciunĭ, care până acum nu s-au fost pus într-alte Molitvenice rumâneşti».

In faţa textului se află o gravură semnată: *Ioniţ. Ion Voina.* (Facsim. 337).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

795. **Gr. Obradovicĭ,** *Indemnare către învăţătura tinerimeĭ ceĭ româneştĭ...* Buda 1811.

Îndemnare către învăţătura tinerimeĭ ceĭ româneştĭ, ca un dar de anul nou prin Grigorie Obradovicĭ, craescul al şcoalelor de legea răsărituluĭ în Bănat director, dăruită în Timişoara 31 Decemvrie 1810. Buda 1811.

Iuliu Vuia, *Şcólele românescĭ bănăţene în seclul XVIII...* Orăştie 1896,—p. 69.

796. **Octoih,** Buda 1811.

ОКТѠИХ | Чє сѣ зѝсѣ ѣлнѣ҆ѥ | ПАРАКЛИТІКѢ | ѪКѹѪ ѧ҃ѧѪ ѿлрѫ дѧ҃т лѧ тупа́рѣ҆ ѧ҃ зѝлєлє прѣ҆ | ѧ҃нѫлцѧтѹлѣй ѧ҃нѫра҃т ѧ҃л Ѫѕстрѣ́й, шй Ѫпостолнчє́скѹлѣй Крáѣ҆ | ФРѦНЦЙѠК ѧ҃ТЖЮЛ. | кѕ | Бг҃ословє́нїѧ Ѣ҆дєлє́нїцѣй сѧлє Прѣ҆ѡсфѝцѧтѹлѣй Дóмн | ѠТѢФѦН ѠТРѦТИМИРОВИЧ. | Ѧрхи-Ѣ҆пїскопѹ | Шй Мнтрополѧтѹ Бєсѣ҆рнчїй Рѫсѫрѧтѹлѣй дни | Кѧрловєц. | ѧ҃дрєптѧт фѝнд прнн ѡсѫрдїѧ Прѣ҆ѡсфѝцѧтѹлѣй | Ѣ҆пнскоп ѧ҃л Ѫрѹєшѹлѣй Кѵрїѹ Кѵр ЇѠѠНФ.

ЛѦ БѪДѦ | ѧ҃ Крѫ́ска Тнпографїє ѧ҃ Оу҃нверснтѧ́цїй дни | Пє́шѧ. Ла ѧ҃нѹ дєла Хс҃: ѧѡѧ҃ѧ.

In-folio de 4 foi nenumerotate şi 353 numerotate. Tipărit cu negru şi roşu, pe două coloane.

Titlul este încadrat într'o poartă mare şi frumos ornată. Verso titlului e alb.

Urmează prefaţa Episcopului de Argeş Iosif şi, în faţa textului, o gravură reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin.

Innainte cuvântare.

Pre cât ĭaste lumiĭ trebuincĭoasă lumina soareluĭ, atâta ĭaste şi sfinteĭ Besericĭ carté acésta: Caré de obşte se numéşte *Octoih*, pentru întocmiré eiĭ pre opt glasurĭ, maĭ ales a slujbelor învierii, ce se cântă în Dumineci. Iar de osebit şi maĭ ales grecéşte se numéşte Paraclitichì, adecă Mângăitoare, pentru cuvintele céle de umilinţă ce se cuprind în slujbele celora lalte şase zile ale săptămâniĭ, pre care de le va zice cineva cu înţelégere şi cu zdrobiré inimiĭ, încă de se va învrednicì şi daruluĭ lacrămilor, atuncé după numire va fi şi cu lucraré pricinuitoare de duhovnicéscă mângăĭare.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Au fostŭ dară carté acésta maĭ întâĭ tălmăcĭtă dupre slovenie, de cel la vécĭnicile lăcaşurĭ maĭ nainte mutat Chyr Damaschin Episcopul Râmniculuĭ. Insă numaĭ slujbele Dumineclor, precum se arată în Octoihul cel mic typărit la Râmnic. Iar slujbele celor lalte şase zile ale săptămâniĭ, aşa s-au găsit o însemnare, ca s-ar fi tălmăcit ĭaraşĭ dupre slovenie de răposatul Ghenadie Arhimandritul, ce au stătut igumen la sfânta Mănăstire Coziĭa.

Iar typăriré întâĭ a cărţiĭ aceştiĭa aşa pre deplin dupre acélèşĭ tălmăcirĭ, s-au făcut de cel ce din némul nostru au stătut de cât mulţĭ maĭ ĭubitorĭu de podoaba sfinteĭ Beséricĭ, răposatul întru Domnul Chyr Grigorie Episcopul Râmniculuĭ, la aniĭ de la zidiré lumiĭ 7258 [1]) în typografiĭa sfinteĭ episcopiĭ a Râmniculuĭ. Dupre care izvod s-au maĭ typărit şi al doilé la sfânta Mitropolie în Bucureştĭ, la anul de la zidiré lumiĭ 7282 [2]).

Şi măcar că la tălmăciré acestuĭ izvod dupre slovenie au urmat multe greşale, fiind şi cel slovenesc greşit, şi limba noastră neajunsă măcar în staré ce să află acum, dar de cătră toţi au fost priimită. Fără numaĭ la anul de la Hs: 1792 răposatul Arhiereu Sydis Chyr Grigorie, pentru nepotriviré izvoruluĭ slovenesc cu cel grecesc la aşezaré slujbelor, au typărit, carté acéstă după urmaré celuĭ grecesc în sfânta Mitropolie [3]), cu pricină binc cuvântată, ca să nu se facă hazmodie, când în parté dréptă se cântă grecéşte şi în cé stângă românéşte, ĭar de îndreptaré la tâlmăcire pré puţin s-au atins.

Iar într-aceştĭ trecuţĭ anĭ, trebuinţa îndemnând ca ĭarăşĭ după urmaré izvoduluĭ grecesc să se maĭ typăréscă carté acĭasta al doilé, şi ştiind eu multe greşale ce are la tălmăcire, am pus scopos spre îndreptaré lor, şi aflând pre oare-carĭi Părinţĭ din Mănăstiré Némţu, ce ĭaste în Moldova, procopsiţĭ la învăţătura ellinéscă, şi asémené răvnitorĭ pentru folosul de obşte, carĭi însărcinându-se cu acéstă ostenélă, au îndreptat, pre cât au fost cu putinţă a se apropiĭà limba noastră la orighinalul grecesc. Insă singurĭ aceĭ Părinţĭ îndreptătorĭ, n-au îndrăznit a hotărî că, de acum înnainte nu maĭ are carté acésta trebuinţa de maĭ multă îndreptare la tâlmăcire. Iar cum că pré multe greşéle s-au îndreptat, încă şi tropare întregĭ s-au tălmăcit de iznoavă, cine va voì, va face cercare şi va cunoaşte că şi izvodul grecesc au avut oare care greşale la unele din tropare, cum şi la câteva dogmatice de la vecerniile cele micĭ de Sâmbătă séra, care s-au îndreptat din cărţile cuvintelor bogosloveştĭ.

Aşa dar pre cât au fost cu putinţă îndreptându-să şi scriindu-să lămurit, ne-am tocmit la scopos cu Dumnéluĭ Domnul Ioann Molnar, Doftorul de ochĭ şi Profesor Academieĭ Clujuluĭ, şi o am dat să se typăréscă la Buda, in Typografiĭa cé priveleghiată a Universităţiĭ din Peşta, cu număr îndestulat, ca sa fie şi pentru trebuinţa besericilor ţărĭĭ noastre, încă şi pentru ale Moldoveĭ, după doriré ce am ştiut că au şi pré sfinţiţĭ Păstorĭ aĭ Eparhiilor de acolo. Insă după întâmplările vremiĭ, zăbovindu-se acolo a se da în

[1]) *Octoih*, Râmnic 1750.
[2]) *Octoih*, Bucuresci 1774.
[3]) *Octoih*, Bucuresci 1792.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

typarĭu, şi eu socotind că nemérnicĭ sântem pre pământ, temându-mă ca să nu rămâe nepusă în lucrare acéstă ostenélă ce s-au făcut, am prescris carté acĭasta ĭarăşĭ dupre izvodul cel îndreptat, şi prin toate neîndemânările aceştiĭ vremĭ turburate, încă din anul trecut o am dat a să typări şi în Typografiĭa sfinteĭ Episcopiĭ a Râmniculuĭ[1]) cu bună voinţa pré osfinţituluĭ Episcop Chyr Nectarie. Insă după ce s-au pus în lucrare, am priimit şi dela Dumnéluĭ numitul Domn Doftorul *Ioann Molnar* înştiinţare, că lucrul typografieĭ şi la Buda mérge spre sporire. Drept acéĭa şi toate coalele, câte au eşit din typarĭu, mi s-au trimis de Dumnéluĭ de le-am cercetat, şi câte greşéle s-au găsit le-am însemnat a se îndreptà, încă unele coale a să şi typări de al doilé; dar nicĭ din typăriré dela Râmnic n-am încetat. Insă pentru că şi la acéstă typărire dela Râmnic au urmat zăbovire, pentru acéĭa cu puţin maĭ pre urmă au luat săvârşit şi acesta ce s-au typărit la Buda, la care se va adaoge şi tâlcuiré Antifoanelor, însă deosebĭ de Octoih typărită, caré la céle de Râmnic nu s-au pus pentru ne îndemânaré ce au urmat. Şi aşa pentru acĭasta, şi pentru maĭ bună aşezaré slovelor şi a typarĭuluĭ, maĭ infrumseţat şi maĭ bogat ĭaste acest typărit la Buda.

Iar pentru că unele cuvinte s-au schimbat la îndreptaré tâlmăcirii, şi se vor păré cu îndoĭală ca nişte neobicĭnuite, precum: «Maĭ pre sus de Dumnezeire», în loc de «pré îndumnezeit»; «maĭ pre sus de fiinţă», în loc de «pré înfiinţat». Iată spre încredinţare să pune înnainte din însămnările dela sfărşitul cărţiĭ de Bogosloviĭa Sfântuluĭ Ioann Damaschin.

Cumcă cuvântul acesta ὑπέρουσος, carele s-au pus în limba noastră «maĭ pre sus de Dumnezeire», se înţelége în treĭ félĭurĭ: Intâĭu, cum că Dumnezeu ĭaste maĭ pre sus de dumnezeiré celor ce se numesc dumnezeĭ orĭ cum, sau în Cerĭu, sau pre pământ, pre cum au zis Apostolul Pavel, I Carte către Corinthenĭ, cap. 8, stih 5: Pentrucă de şi sânt cariĭ se numesc dumnezeĭ sau în Cerĭu sau pre pământ, (precum mulţĭ dumnezeĭ sânt, şi Domnĭ mulţĭ). Şi David, Psalm 81: Eu am zis dumnezeĭ sânteţĭ.

A doao. Se zice Dumnezeu maĭ pre sus de Dumnezeire, adecă de darul cel îndumnezeitorĭu, prin carele se îndumnezeesc ceĭ ce se îndumnezeesc. Drept acéĭa arătat şi lămurit zice cel mare între Bogoslovĭ Dionysie Areopaghitul, întru a doao Epistolie către Gaie: «Cumcă cel ce ĭaste maĭ pre sus de toate, ĭaste şi maĭ pre sus de începătoriĭa Dumnezeiriĭ şi maĭ pre sus de începătoriĭa bunătăţiĭ», şi céle lalte.

A treĭa. Dumnezeu ĭaste maĭ pre sus de Dumnezeire de cât céĭa ce de noĭ se înţelége, orĭ fiinţa luĭ Dumnezeu de se înţelége prin îndumnezeire, orĭ lucrare a eiĭ şi putére, şi céle lalte.

Iar Gheorghie Pahimer, cel ce ĭaste parafrastis al mareluĭ acestuĭa Dionysie, zice: «Orĭ ce va zice cinevà la Dumnezeu, maĭ pre sus de acéĭa ĭaste, că pre toată numiré cu caré să numéşte o covârşéşte», şi céle lalte.

Iar pentru cuvintele céle schimbate la Antifone, din destul să va da încredinţare din însăşĭ tâlcuiré lor, ce de osebĭ se va typărì.

Decĭ dară acum carté acésta a *Octoihuluĭ*, precum are multă deosebire

[1]) *Octoih*, Râmnic 1811.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

de cele mai de nainte typăriri cu îndreptaré tâlmăciriĭ, şi cu alte ce s-au maĭ înbogăţit. Aşa nădăjduesc că va fi şi maĭ mult priimită de fieşte carele, nu numaĭ de ceĭ ce vor avé lipsă, ci şi de ceĭ ce vor vré a alége ce ĭaste maĭ bun spre lauda luĭ Dumnezeu.

Iar pentru a nu fi uĭtaţi întru sfintele rugăciunĭ atât ceĭ maĭ nainte tâlmăcitorĭ, şi ceĭ de acum îndreptătorĭ, şi ceĭ purtătorĭ de grijă şi chieltuitorĭ pentru typăriré, cât şi eu a mă învrednici ertăriĭ pentru greşalele ce voĭu fi trecut cu vedéré la izvoadele scrise cu mâna, ca un neputincĭos ce sânt şi pătimaş, rămâne la a fieşte căruĭa bună voinţă, căcĭ acĭasta ĭaste şi luĭ Dumnezeu plăcută, al căruĭa dar şi eu cu smerenie rog, să fie cu tot pravoslavnicul creştin. Amin.

Smeritul Episcop al Argeşuluĭ
Iosif.

In exemplarele tipărite pentru Românii de peste Carpaţi, prefaţa Episcopului Iosif este înlocuita cu o alta, subscrisă de «Purtătoriul chieltuĭalelor Octoihuluĭ mare», care este Ioan Molnar. După arătarea însemnataţii acestei carţi, el adauga următoarele:

Maĭ pre urmă cunoscându-se lipsa cé mare în pré multe părţĭ, unde doresc ĭubitoriĭ de Dumnezeu Creştinĭ să-şĭ înzestréze Beséricile cu acest odor *Octoihul Mare*, şi ca să nu fie de aicĭ înnainte vre un chip de témere la mijloc, pentru greşalele ce se află în Octoicele céle vechĭ, atât în cuvinte, cât şi în aşezaré unor Tropare, am alergat cătră ĭubitorĭul de Dumnezeu Kyriu Kyr Părintele *Iosíf*, Episcopul sfinteĭ Mănăstirĭ de Argeş, puind rugăcĭune înnainté Présfinţieĭ sale să ĭa ostenélă a cercetà acest *Octoih*, şi auzind céreré mé, din preună cu alţĭ cuvântătorĭ de Dumnezeu Părinţĭ, au pus strădanie, şi au îndireptat Izvodul de pre carele s-au tipărit, şi aşa după Octoihul cel Grecesc al Beséricĭĭ Răsărituluĭ s-au tipărit şi acesta, pre carele cetindu-l şi cugetând despre hărăzirile mântuirĭĭ sufletelor voastre, veţĭ împlini învăţăturile ce au scris Vasul cel ales, Apostolul Pavel către Efesénĭ cap 5, stih 19, zicând: Vorbind întru voĭ în Psalmĭ şi în cântărĭ Duhovniceştĭ, lăudând întru inimile voastre Domnuluĭ.

Dela f. 349 înainte urmeaza un «Typicon pe scurt», tiparit cu caractere mai mici. Episcopul Iosif a tiparit în acelaş an, o altă ediţie la Râmnic. V. nr. următor.

București: Biblioteca Academiei Române.

797. Octoih, Râmnic 1811.

Ô К Т Ѡ Й Х Ь | ⷭⷬⷯ ПѠРѦКЛНТІКѢ | Кáрелѥ âкѹмь âдóаѡ ѿарѫ сѧѕ Тѷпѫрúть Дѹпѫ йзвóдѧль Гречéскь, Л врѣмѣ стѫпѫнúрїй прѣ Бл҃гочестúвѧлвй сúнгѹрь Стѫпѫнитóрюлвй Мáрелвй Дóмнь шй Імпѣратwрь â тóатѫ Рwссѣ́м Л Ѧ Ѯ Ѯ Н Д Р Ѹ П Ѧ В Л О В Ч. Кѯ Бл҃гословенїѧ прѣ ѡсфúщитвлвй Мнтрополúть шй ѧль прѣ сфúтвлвй Âдрептѫтóрюлвй Сѷнодь Члень шй Ѯдáрхь Кѷрі́ѯ Кѷр ГѦВРЇЇЛЬ. Фíйндь Мнтрополúть Валáхіен прѣ ѡсфúщúтѧл Кúрь ІГНѦТІѦ Прóни Йртнсь. Кѯ Бѧнѫ вóйница прѣ ѡ сфúщúтвлвй Ѥпїскопь âль Рымь: Кúрь НѦКТѦРІѦ. Прни ѡсѫ́рдїѧ ла Âдрептáрѣ Тѫлмѫчúрїй, Шй кѯ тóатѫ Кїелтѧ́ла â Смерúтвлвй Ѥпїскóпь âль Йрнешвлвй ІѠѦЙФЬ.

Л тѷпографíѧ сфúтей Ѥпїскопїй Рымь: Ла ѧнѧль дела Хѯ. ѧѡѧї: Л лѧна лвй, Ішнѣ. ѧ:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-folio de 5+426 foi. Aceste din urmă sunt numerotate. Tipărit cu roşu şi negru, pe doua coloane.

Titlul este incadrat într'o poarta mare, gravată şi semnata de: *Gheorghie Dim. Typ. R. 1811, Iun.* 7. Pe verso este o gravură de o pagina, reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin, semnata de: *Popa Mihai tipograf. Rîm.*, iar dupa prefaţa, o gravura reprezentând Inalţarea Domnului şi însemnarea aceasta:

S-au typăritŭ de Gheorghie Dimitrievicĭ, typ. şi de Nicolae бр҃атъ їгѡ, *(fratele lui)* probarĭu.

Prefaţa Episcopului de Argeş Iosif:

Innainte cuvântare.

Acĭastă carte caré ĭaste maĭ trebuincĭoasă Beséricilorŭ pentru sfintele slujbe, precumŭ lumiĭ lumina soareluĭ, de obşte să numéşte Octoihŭ, ĭarŭ deosebitŭ şi maĭ alesŭ grecéşte să numéşte Paraclitichì, adecă mângâitoare. Iarŭ voindŭ cinevà a face deosebire: Octoihŭ va înţelége numaĭ slujbele Invieriĭ ale Dumineciloră, ĭarŭ Paraclitichì, adecă mângâitoare pre suljbele celora lalte şase zile ale săptămâniĭ pentru cuvintele céle de umilinţă, care pre optŭ glasurĭ s-au întocmitŭ maĭ întâĭu de sfântulŭ Ioannŭ Damaschinŭ, şi maĭ pre urmă s-au adaosŭ de sfântulŭ Anatolie Patriarhulŭ, la stihirile Vecernieĭ şi ale Hvalitelorŭ, precumŭ să véde. Iarŭ canoanele Troicĭnice de Kyrŭ Mitrofanŭ alŭ Smyrneĭ, precum şi Antifonele de sfânţulŭ Theodorŭ Studitulŭ, sau precumŭ alţiĭ au zisŭ, de fratele său, sfântulŭ Iosifŭ alŭ Thesaloniculuĭ. Iarŭ Paraclitichì va înţelége slujbele celora alte şase zile ale săptămâniĭ ce s-au întocmitŭ de altŭ sfântŭ Iosifŭ Scriitorĭulŭ de cântărĭ, şi de sfântulŭ Theofanŭ Mărturisitorĭulŭ, Arhiepiscopulŭ Nicheiĭ. Şi pré cu potrivire s-au numitŭ Paraclitichì, adecă mângâitoare, pentru cuvintele céle de umilinţă ce are, pre care cândŭ cineva mustratŭ fiindŭ de cunoştinţa sa, de le va zice cu înţelégere şi cu zdrobiré inimiĭ, atuncé şi lacrămĭ vorŭ izbucnì, şi atuncé cu adevăratŭ va fi şi cu lucraré mângâitoare, căcĭ altă maĭ mare mângâĭare duhovnicĭască nu poate dobândì, de câtŭ cé câştigată dinŭ lacrămile umilinţiĭ.

Fost-au darŭ tâlmăcită acĭastă carte maĭ întâĭu dupre slovenie de celŭ la vécĭnicile lăcaşurĭ maĭ nainte mutatŭ Kyrŭ Damaschinŭ, Episcopulŭ Râmniculuĭ. Insă numaĭ slujbele Dumineciloră, precumŭ să vădŭ în Octoihulŭ celŭ micŭ, ĭarŭ slujbele celora lalte şase zile ale săptămâniĭ la câte optŭ glasurile, aşa s-au găsitŭ o însemnare, că s-arŭ fi tălmăcitŭ ĭarăşĭ dupre izvodulŭ slovenescŭ de răposatulŭ Ghenadie Arhimandritulŭ, ce au stătutŭ Igumenŭ la sfănta Mănăstire Coziĭa. Iarŭ typăriré întâĭu a cărţiĭ aceştiĭa aşa pre de plinŭ s-au săvârşitŭ de celŭ ce au stătutŭ dinŭ némulŭ nostru de câtŭ mulţĭ maĭ ĭubitorĭu de podoaba sfinteĭ Beséricĭ, răposatulŭ întru Domnulŭ, Kyrŭ Grigorie, Episcopulŭ Râmniculuĭ, la anulŭ de la zidiré lumiĭ 7258, în typografiĭa sfinteĭ Episcopiĭ a Râmniculuĭ, după care izvodŭ s-au typăritŭ şi alŭ doilé în typografiĭa sfinteĭ Mitropoliĭ din Bucureştĭ la anulŭ 7282. Şi măcarŭ că la acĭastă tâlmăcire au fostŭ urmatŭ multe greşale, atâtŭ pentru că şi izvodulŭ slovenescŭ fiindŭ typăritŭ aicé, au fostŭ greşitŭ, câtŭ şi pentru neîndestularé limbiĭ noastre care câte puţinŭ au ajunsŭ în staré caré să află acumŭ. Insă de cătră toţĭ au fostŭ primită de bună şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

dréptă, fără numaĭ la anulŭ dela Hs.[1792, răposatulŭ Arhiereu Sydisŭ Kyrŭ Grigorie, văzândŭ că nu să potrivéşte izvodulŭ slovenescŭ cu celŭ grecescŭ, au typăritŭ carté acĭasta dupre urmaré celuĭ grecescŭ în sfânta Mitropolie, ca să nu să facă hazmodie cândŭ în parté dréptă să va cântà grecéşte, şi în cé stângă românéşte, ĭarŭ la tâlmăcire pré puţină îndreptare s-au făcutŭ. Iarŭ într-aceştĭ trecuţĭ anĭ trebuinţa îndemnândŭ ca ĭarăşĭ să să typăréscă acĭastă carte totŭ dupre izvodulŭ grecescŭ, şi ştiindŭ eu multele greşale ce să află dinŭ tălmăciré cé dinŭ tâiŭ, amŭ pusŭ gândŭ spre îndreptaré lorŭ, şi aflândŭ cu asémené râvnă pre oare carii Părinţi dinŭ sfânta Mănăstire Némţu dinŭ Moldova, procopsiţĭ la învăţătura ellinéscă, carii pentru dragosté cé înŭ Domnulŭ, şi pentru folosulŭ de obşte, au priimitŭ şi s-au însărcinatŭ, şi au îndreptatŭ tălmăciré pre câtŭ s-au pututŭ apropiĭà limba noastră la orighinalulŭ grecescŭ, (ĭarŭ cuvintele şi maĭ alesŭ numirile cu care ĭaste înprumutată limba noastră dinŭ cé slovenéscă, s-au lăsatŭ ca nişte obicĭnuite, şi maĭ multŭ înţelése de câtŭ cândŭ s-arŭ fi tâlmăcitŭ acumŭ românéşte). Insă singurĭ aceĭ Părinţĭ îndreptătorĭ n-au îndrăznitŭ a zice cumŭ că nu maĭ are de acumŭ înnainte carté acĭasta trebuinţă de maĭ multă îndreptare. Iarŭ cumŭ că pré multe greşale s-au îndreptatŭ, cine va voi a şti, va face cercare, şi va cunoaşte, că unele tropare şi maĭ alesŭ unele dinŭ Dogmaticile Vecernieĭ ceiĭ micĭ, s-au găsitŭ greşite şi în celŭ grécescŭ izvodŭ, şi s-au îndreptatŭ dinŭ cărţile bogosloveştĭ.

Aşa darŭ pre câtŭ s-au pututŭ, îndreptându-să şi scriindu-să curatŭ, s-au fost dat a să typări la Buda, darŭ urmând zăbovire, pentru ca să nu rămâe ostenéla acĭasta zadarnică, ĭarăşĭ s-au prescris, şi rugândŭ pe pré o sfinţitulŭ Episcopŭ alŭ Râmniculuĭ Kyrŭ Nectarie, au binevoitŭ şi au priimitŭ a să typări în Typografiĭa sfinteĭ Episcopiĭ a pré o sfinţieĭ sale. Şi poate că aşa au rânduitŭ Dumnezeĭasca pronie, ca de unde au eşitŭ intâĭu din typarĭu cu tâlmăciré dinŭ tâiŭ, aşa şi acumŭ ĭarăşĭ de acolo să ĭasă cu îndreptaré tâlmăciriĭ. Asémené şi la lucrul typografieĭ s-au potrivitŭ, că atuncé au fostŭ typografŭ răposatulŭ cucérniculŭ Kyrŭ Popa Mihaĭ, ĭarŭ acumŭ fiĭul său Kyrŭ Dimitrie.

Iarŭ pentru câte neîndemânărĭ s-au întâmplatŭ la acĭastă typărire dinŭ care şi prelungire la lucru au urmat maĭ mult de unŭ anŭ, lasŭ a pomeni, ca să nu să facă înmulţire cuvântuluĭ, fără numaĭ mulţămită fie luĭ Dumnezeu celuĭ milostivŭ, a căruĭa putére întru neputinţă să face de săvârşitŭ.

Decĭ acumŭ carté acıasta dupre cumŭ are multă deosebire de cé dinŭ tâĭu, cu îndreptaré tâlmăciriĭ, aşa nădăjduescŭ că va fi şi maĭ multŭ priimită de fieşte carele, nu numaĭ de ceĭ ce vorŭ avé lipsă, ci şi de ceĭ ce vorŭ voì ca să alégă ce ĭaste maĭ bunŭ spre lauda luĭ Dumnezeu.

Iarŭ pentru că unele cuvinte sântŭ schimbate şi neobicĭnuite, pre cumŭ «Maĭ preę susŭ de Dumnezeire», în locŭ de «pré îndumnezeitŭ», «maĭ pre susŭ de fiinţă», în locŭ de «pré înfiinţatŭ», ca să lipséscă toată îndoĭala, ĭată spre încredinţare să pune înnainte dinŭ însemnările dela sfârşitulŭ cărţiĭ de Bogosloviĭa sfântuluĭ Ioannŭ Damaschinŭ.

Cumŭ că cuvântulŭ acesta ὑπέρθεος, carele s-au pusŭ în limba noastră «maĭ pre susŭ de Dumnezeire», să înţelége în treĭ félĭurĭ: Intâĭu, cumŭ că

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dumnezeu ĭaste maĭ pre susŭ de dumnezeiré celorŭ ce să numescŭ dumnezeĭ, orĭ cumŭ, sau în cerĭu, sau pre pământŭ, precumŭ au zisŭ Apostolulŭ Pavelŭ, pentru că de şi sântŭ carii să numescŭ dumnezeĭ, sau în cerĭu, sau pre pământ, (precumŭ mulţĭ dumnezeĭ sântŭ şi domnĭ mulţĭ) şi Davidŭ: «eu amŭ zisŭ, dumnezeĭ sânteţi». I Corth, 8, 5, Psalm 81

A doao. Să zice Dumnezeu maĭ pre susŭ de Dumnezeire, adecă de darulŭ celŭ îndumnezeitorĭu, prinŭ carele să îndumnezeescŭ ceĭce să îndumnezeescŭ [1]). Dreptŭ acéĭa arătatŭ şi lămuritŭ zice celŭ mare întru Bogoslovĭ Dionysie Areopaghitulŭ, întru a doao Epistolie către Gaie: Cumŭ că celŭ ce ĭaste maĭ pre susŭ de toate, ĭaste şi maĭ pre susŭ de începătoriĭa Dumnezeiriĭ, şi maĭ pre susŭ de începătoriĭa bunătăţiĭ. (Iprocĭ).

A treĭa. Dumnezeu ĭaste maĭ pre susŭ de Dumnezeire, de câtŭ céĭa ce de noĭ să înţelége, orĭ fiinţa luĭ Dumnezeu de vomŭ înţelége prinŭ îndumnezeire, orĭ lucrare a eiĭ şi putére (Iprocĭ). Iarŭ Gheorghie Pahimerŭ celŭ ce ĭaste parafrastisŭ alŭ Mareluĭ acestuĭa Dionysie, zice: «Orĭ ce va zice cineva la Dumnezeu, maĭ pre susŭ de acéĭa ĭaste, că pre toată numiré cu caré să numéşte o covârşaşte (Iprocĭ) [2]). Asémené şi la Antifone, văzândŭ la oare care Tropare schimbare, să ştie, că ĭaste carte grecéscă deosebită cu tâlcuiré acestorŭ Antifone, caré s'au tâlmăcitŭ şi în limba noastră, după care s-au îndreptatŭ Antifonele.

Şi pré cu cuviinţă arŭ fi fostŭ să să fie typăritŭ şi acé tâlcuire, şi să să fie pusŭ la sfârşitulŭ cărţiĭ, fiindŭ pré de folosŭ Besériciĭ, darŭ pentru neîndemănările ce au urmat şi la acĭasta, au rămasŭ de acĭastă dată. Iarŭ maĭ pre urmă orĭ cu carte deosebită să va da în lumină, orĭ cândŭ ĭarăşĭ acĭastă carte a Octoihuluĭ dupre acestŭ izvodŭ să va maĭ typări.

Priimiţĭ darŭ, o ĭubitorĭ de Hs. acĭastă de sufletŭ folositoare carte, şi întru sfintele rugăcĭunĭ nu uĭtaţĭ pre ceĭ ce dintru începutŭ o au tâlmăcitŭ şi o au dat în typarĭu, şi pre ceĭ ce acumŭ, pre câtŭ s-au pututŭ, o au îndreptatŭ. Iarŭ [3]) mie celuĭ ce măcarŭ că m-amŭ osârduitŭ la amândoao acésté pentru înpliniré datorieĭ méle spre slava luĭ Dumnezeu şi folosulŭ némuluĭ, darŭ dinŭ slăbicĭuné firiĭ omeneştĭ şi dinŭ greotaté valurilorŭ lumeştĭ şi a patimilorŭ cu care amŭ fostŭ şi sântŭ cuprinsŭ, multe greşale să vorŭ fi trecutŭ la cetiré izvoadelorŭ scrise cu mâna, osebitŭ de céle întâmplate dinu typografie. Pre care cu duhulŭ blândéţelorŭ, îndreptându-le, dinŭ destulŭ îmŭ va fi a mă învrednicì ertăcĭuniĭ ceiĭ obicĭnuite. Adecă să mi să zică de la toţĭ cu dragoste: Dumnezeu să-lŭ ĭarte. Alŭ căruĭa darŭ şi eu cu smerenie rogŭ, ca să fie cu pravoslaviĭa voastră. Aminŭ.

Smeritulŭ Episcopŭ alŭ Argeşuluĭ,
Iosifŭ.

Compară această prefaţă cu cea din ediţia budană a *Ortoihului*. (V. nº precedent). Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

---

[1]) In unele exemplare aceste trei cuvinte lipsesc.

[2]) Aceste trei alineate şi al patrulea până acì, se află şi în ediţia dela Buda, însă cu ortografia schimbată.

[3]) In exemplarele amintite, lipsesc şi şase rânduri de mai sus, dela cuvintele: *ce au urmat*, şi până acì.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

798. Psaltire, Sibiiu 1811.

Ѱ Ѧ Л Т Ѩ Р Ѣ | Прорѡкѹлвй | шѝ | Ѧпⷭтлвй | Д Ѩ В Ѩ Д | Ѧ | Зѩлеле Прⷦ Ѧнⷭлцатѹлвй | Ѧпⷭрат | Ф Р Ѩ Н Ц Ѩ Г К Ѧ Т Ж Ѩ Л Ѣ | Тупⷭрѩтⷭ.
Г Ѩ В І Ѩ, | Ѧ Тупографіа лвй Іѡанн Барт. | 1811.

In-4° de 4 foi şi peste 224 pagine. Tipărit pe două coloane.
Verso titlului e alb.
Urmează apoi prefaţa lui Chesarie la *Psaltirea* dela Râmnic din 1779 şi învaţăturile pentru citirea Psaltirei.
In faţa textului, o gravură reprezentând pe David.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

799. *Vieţile Sfinţilor din luna lui Noemvrie*, Mănăstirea Neamţul 1811.

Ѧтрѹ слⷭва Гⷮѩтей шѝ чⷭтй дⷯ ѡ ѳіѝнцⷯ шѝ дⷯ вїѧцⷯ ѳѧкⷯтоарей шѝ недⷯспⷭрцѝтей ТРОИЦѢ, ѧ ТѪТЪЛѢЙ, шѝ ѧ ФІЮЛѢИ, шѝ ѧ ГⷮѩТѢЛѢЙ Дх. Ѧ зѝлеле прⷦ Бⷭгочестѝвлвй сѝнгⷭрь стⷯпѫнитоⷬрюлвй мⷭрелвй Домнь Ѧпⷭрать Ѝ Л Ѣ З Ѝ Н Д Р Ѣ П Ѝ В Л О В И Ч Ь ѧ тоатⷯ Рⷭссіѧ. Ѝпрочи, Ѝпрочи, Ѝпрочи. Кѣ Бⷭгословенїѧ прⷦ сѳѝцѝтвлвй шѝ Ѧдрептⷯтоⷬрюлвй Гⷮнодь, шѝ ѧл ѧчелѣмшій Члѣн шѝ Ѣѳѧрхь Ѧ Молдавїѧ, Балаχїѧ шѝ Басарабїѧ, ѧ прⷦ ѡсѳѝцѝтвлвй Митрополѝтъ Кѵрїѡ Кѵрь ГАВРІѝЛЬ. Кѣ ѧжѣтоⷬрюль бине крединчѡшилѡрь шѝ дⷯ Хⷯ ѣбитоⷬрилѡрь патрїѡцй.

Гаѣ тупⷭрѝтъ ѧчⷯстⷯ сѳѝтⷯ шѝ прⷦ фолоситоⷬре кⷯрте, че кѣпрѝнде Ѧтрѣ сѝнешій вїѣциле сѳѝцилорь дин Лѣна лвй Ноѣмврїе, кⷯрⷦ ѧкѣмь саѣ тⷯлмⷯчѝтъ дин лѝмба Рⷭсѧскⷯ Ѧ чⷦ Рⷭмжнⷦскⷯ, лжнгⷯ каре саѣ май ѧдⷯвгⷯтъ ѡаре кⷯре шѝ дин чⷦ гречⷯскⷯ спре мⷯ мⷭл фолѡс дⷯ Обще.

Ѧ сѳѝта Мжнⷯстире Нⷦмцѣль, Ѧтрѣ ѧсⷯ тупографїе. Ѧ врѣмⷦ прⷦ кѣвїѡшіей сⷯле Кѵрь Іѡаннь Ѝрхїмандрѝт шѝ стⷯрець сѳѝ: мѝ: Нмⷦц: ши Гⷦкѣвлвй. Ла ѧнѣвль, ѴѾаї. Маѝй. ѕ.

In folio de 1+334 de foi.
Pe verso titlului, o gravură reprezentând Înălţarea, şi datată: 1807.
La sfârşit, cereri de iertare pentru greşelile de tipar.
Pentru celelalte luni, v. mai sus, tom. II, p. 507, 519 şi Indicele.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

800. *Vieţile Sfinţilor din luna lui Dechemvrie*, Mănăstirea Neamţul 1811.

Titlul ca şi pentru Noemvrie, afară de dată, care este aici: 1811, Noemvrie 29.
In folio de 1+334 de foi.
La sfârşitul textului şi înainte de indicele alfabetic al sfinţilor, se află urmatoarea:

Inştiinţare.

Pentru oare-cariĭ sfinţĭ cuvioşĭ părinţĭ, cariĭ bine au plăcutŭ Domnuluĭ în vremile céste maĭ de pre urmă, în pământulŭ nostru alŭ Moldavieĭ, pentru cariĭ pomenéşte Mitropolitulŭ Moldavieĭ Kyrŭ Dositheĭ, fiindŭ omŭ nu cu puţină ştiinţă de învăţătură, în carté cu Vieţile Sfinţilorŭ ce s-au typăritu în zilele sale, la anulŭ dela Hs. 1682, în Iaşŭ, caré şi Prologarĭu să zice, zicândŭ aşa la fila 152: «Mulţĭ sfinţĭ să facŭ şi la Rusiĭa şi până astăzĭ... Darŭ încă şi dinŭ Românĭ mulţĭ sântŭ, a cărora amŭ şi văzutŭ viĭaţa şi traĭulŭ lorŭ, dară n-au fostŭ căutaţĭ, fără numaĭ Daniilŭ de Voroneţŭ şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Rafailŭ de Agapiĭa, acăruĭa ĭ-amŭ sărutatŭ şi sfintele moaşte. Amŭ apucatŭ în zilele noastre părinţĭ înnalţĭ întru bunătăţĭ şi în petrécere, şi plecaţĭ la smerenie adâncă: Pre părintele Chyriacŭ dinŭ Bisericanĭ golŭ (petrecândŭ) şi ticăloşitŭ în munte 60 de anĭ, şi pre Chyriacŭ din Tazlău, Epifanie de Voroneţŭ, Parthenie de Agapiĭa. Incă şi pre Ioannŭ de Râşca, Arhiepiscopulŭ acelŭ sfântŭ şi minunatŭ. Pre Inochentie de Pobrata şi pre Evstathie».

S-au adăogatŭ acĭastă înştiinţare aicé, ca nu, prinŭ tréceré vremiĭ, să se facă cu totulŭ ne ştiuţĭ, aceştĭ cuvioşĭ părinţĭ némuluĭ cestuĭ maĭ de pre urmă, şi ca să se arăte că dintru toate némurile îşŭ alége Dumnezeu pre robiĭ săĭ, ceĭ ce urmézŭ voiĭ şi poruncilorŭ luĭ...

Dupa indice, următoarele versuri:

Isuse, fărde carele nu putem ceva bun a face,
nicĭ a vieţuì precumŭ îţĭ place,
Priiméşte ostenéla noastră cé puţină,
pe Dechemvrie caré ĭaste a patra lună.
Şi dă gând ĭubiţilor tăĭ cetitorĭ,
să fie greşalelor noastre lesne ertătorĭ,
Cariĭ a nu greşì adecă ne-am silitŭ,
darŭ a scăpà de greşale n-am pututŭ.

Pentru celelalte luni, v. t. II, p. 519 şi Indicele.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1812.

801. I. **Bărac**, *Istoria pré frumosului Arghir şi a pré frumoasei Elena* (ed. III), Braşov 1812.

Titlul este exact acelaş ca în ediţia din 1809, adaugându-se la sfârşit: Tip. Şobeln 1812. Pentru alte ediţii, v. mai sus, p. 1.

Julius Gross, *Kronstädter Drucke*, 102, nº 937.

802. **Bob**, *Cuvănt... în zioa installaţiei,* ed. II, (Blaj) 1812.

К ѸВѢТ | Кáрѣ Ѳѕсслéнцїѧ сѧ Прѣ Лѧминáтѧл, шй прѣ ѡ сфѧцитѧл ДОМН ІѠЙНН БѠББ ЕЛѢДЙКѸЛ ФѢГѢРЙШѸЛЎЙ лáѕ âкѕт ѧ зíѡа Йнсталлáцїей, âдекѣ, кѫнд сáѕ ѧнѣлцат, шй сáѕ âшезат ѧ скáѕнѕл съѕ чéл Йрхїерéск прин Дóмнїй Комисáреш дѳ ѧпѫрътéскѕл Гѵвéрнїѵм рѫндуйцй, ѧтрѕ âдѵнáрѣ Клéрѕлуй, ѧ ăнѕл Дмнѕлуй, ѧфй, Їѵнїѥ, зиле л. Дѳ ноѕ тѵпѫрйт ѧ ăнѕл ѧѡ̃вї.

In-4º de 15 pagine.

Ediţia I e din 1784 (v. mai sus, tom. II, p. 286, nº 467). Deosebirea este numai în titlul Vlădicăi Bob: în ed. I, *Măriia sa*, şi aici *Exselenţiia sa.*

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu.

803. *Cartea legilor...*, Cernăuţi 1812.

Cartea legilor pravililor de obşte părgăreştĭ pentru toate ţările moştenitoare nemţeştĭ a monarhiei austriecești. I-III. Cernăuţĭ. S-au tipărit la Peter Ekhardt... la anul 1812.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8°, în 3 părţi: I de 6 + 115 p., II de 410 p. şi III de 56 + 6 p.
Comunicat de Dr. K. Reifenkugel.
Cernăuţi: Biblioteca Universităţii. — Iaşi: Biblioteca centrală.

804. **Catavasier** grecesc şi românesc, Sibiiu 1812.

Mănăstirea Dobrovăţ.
Iorga, *Inscripţii*, II, p. 211, n° 30.

805. **Toma Costin,** *Discuţie cu «Vaterländische Blätter»*, Pesta 1812. — Latineşte.

D I S C V S S I O | DESCRIPTIONIS | VALACHORVM TRANSYLVANORUM | Editae | *Patrioticis Paginis* | (Vaterländiſche Blätter) | Nris 83. 84. 85. Viennae 1811. | Auctore I. G.
PESTHINI, | Typis Matthiae Trattner. | 1812.

In-8° mic, de 47 pag. şi o erată.
Pe verso, un motto din Helvetius: *On doit la vérité aux hommes.*
Sartori (*l. c.*) o atribue lui Toma Costin.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

806. **Toma Costin,** *Observări asupra Statisticei lui Schwartner*, Pesta 1812. · Ungureşte.

È S Z R E V È T E L E K | Tekéntetes | SCHWARTNER MÁRTON úr' | MAGYAR ORSZÁG | STATISTIKÁJÁBAN | az | OLÁHOKRÓL | tett JEGYZÉSEKRE.
PESTEN, | Trattner Mátyás' betüivel 1812.

Observări asupra însemnărilor făcute despre Români de către Prea stimatul Domn Schwartner Marton în Statistica Ţarii Ungureşti.

In-8°, de 23 pag.
La sfârşit se află semnătura: «G. Erdélyből» (G.... din Ardeal).
Numele autorului îl dă Petru Maior, în *Contemplatio recensionis* (Budae 1816), p. 16: «Auctor hujus opusculi fuit juvenis Valachus, *Thomas Kosztin*, Nobilis de Gaura», — precum şi Sartori, în: *Historisch ethnographische Übersicht*, I (Wien 1830), p. 151.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu. — Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. — Oradea-mare: Biblioteca diecezană episcopească.

807. **Evanghelie,** Buda 1812.

ЄФЖНТѦ | шй ДѸМНЄЗЄѦСКѦ | Ѥ҃ѴѦНГЄЛЇЄ | ·Ѧкѹм | ѧтѫ҃м ѿарѫ дáтѫ лѧ тѵпáрѣ҆ ѧ зѝлєле прѣ ѧ-| нѫлцáтѵлвй ѧпѫрáт âл ѦѸстрїей, шй Ѧпостолнчéскѵлвй Крáѣ҆, | ФРѦНЦИЄК ѦТЖЮЛ. | кѵ | Бг҃ословéнїѫ Ѥѣлéницїей сáлє Прѣ-Ѥсфѝцѝтѵлвй | Дóми | ЄТЄ҆ФѦН ЄТРѦТЙМИРОВИЧ | Ѧрхи-Ѥпíскопѵл | шй | Мѝтрополѝтѵл Бесѣрнчїй Ръсърѝтѵлвй дни Кáрлокец.

ЛѦ БѸДѦ. | Ѧ Крѫ҃ска Тѵпографíє â Оу҃ниверсѝтѣцїй дни | Пéщѫ. Лл ѧнѵл Дєлл Хс҃: ѩаѿвї.

In folio de 2+142+11 foi. Cele dela mijloc sunt numerotate. Tipar negru şi roşu, pe două coloane. Verso titlului alb. In faţa textului o gravură, săpată de Engelman în Viena, în 1795, reprezentând pe Sf. Ioan Evanghelistul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

808. Fr. Heintl, *Învățătură pentru prăsirea pomilor*, Buda 1812.

Ѧ Ѣ Ъ Ц Ъ Т Ѹ Р Ъ | пентрѹ | ПРЪСИРѢ ПОМИЛОР. | Скрисѫ | Де ХАЙНТЛ ФРѪНЦИСК, | Домнѹл Рѫшпѧкѹлѹй шй Нексйнгѹлѹй, | Ѝ май мѫлте Ѧѣцѧте, шй їкононичѣцій | соцїетѧцій Ѧпрѣвнѫ сѡц.

ЛѪ БѪДѪ. | Ѧ Крѫѧска Типографіе ѫ Оѹнивер: Оѹнгѹрѣцій. | 1812.

In-8° mic de 171 pagine.

Ediția nemțească și cea ungurească apăruseră tot la Buda, în 1811.

București: Biblioteca Academiei Române.

809. Petru Maior, *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia*, Buda 1812.

Ѝ С Т Ѡ Р Ї Ѫ

пентрѹ

Ѧ ЧЄПѪТѪЛ РѠМѪНИЛѠР Ѧ ДѪКІЇ.

Ѧтокмйтѫ

Де

ПЄТРѪ МѪЇѠР Де Дичо-Сжимѫртйн,

Прѡтопѡп, шй лѧ Ѧнѫлцѧтѹл Крѫйскѹл Консйлїѹм Локѹмтенеицїале

ѫл Оѹнгѧрїей

Крѫйск ѫ.кѫрцилѡр ревйзѡр.

ЛѪ БѪДѪ.

Ѧ Крѫѧска Типографіе ѫ Оѹниверсинтѧцїй Оѹнгѹрѣцій дин Пѣшѫ.

1812.

In-4° de 2 foi și 348 de pagine.

Pe verso, un motto:

Cu anevoe ĭaste a nu grăi adevărul.

Urmează apoi prefața aceasta:

Cuvânt înnainte.

Zburdare așà nedumerită în mulți din ceĭ streinĭ scriitorĭ ĭaste de a vomi cu condeĭul asupra Românilor, strănepoților Romanilor celor vechĭ, orĭ ce le șoptéște lor duhul acela, carele maĭ demult spre acéĭa îĭ întărâtà pre varvarĭ, ca pre Romanĭ, sau ca pre Domniĭ lor să-ĭ urască, sau lor, ca pré vitéjilor biruitorĭ a toată lumé, să le pismuĭască; cât și când fără de nicĭ o dovadă iscodesc ceva, sau și mincĭunĭ apriate spun asupra Românilor, încă socotesc că lumé toată e dètoare să crédă nălucirile lor; ba de o bucată de vréme, precum măgarĭu pre măgarĭu scarpină, așà uniĭ dela alțiĭ împrumutând defăĭmările, fără de nicĭ o cercare al adevăruluĭ, de iznov le dau la stampă; și cu cât Românіĭ maĭ adânc tac, nemica răspunzând nedrepților defăĭmătorĭ, cu atâta eĭ maĭ vârtos se înpulpă pre Românĭ a-ĭ micșorà, și cu volnicie a-ĭ batjocorì.

Cugetul mieu ĭaste nu întrégă Istoriĭa Românilor a o țése, fără cèle ce maĭ vârtos se țin de începutul lor în Dachia, din vechiĭ scriptorĭ, pentru acéĭa a le însemnà, ca văzând Românіĭ din ce viță strălucită sânt prăsiți, toți să se îndémne strămoșilor săĭ întru omenié și în bună cuviință a le urmà, adecă, către Impăratul lor al Austrieĭ să fie cu credință, către Patria sa cu cucerie, către Domniĭ locurilor cu ascultare, către tot de aproapele cu dragoste; și pre sine întru toate puterile sufletuluĭ cu nevoință să se

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ИСТОРІА

ПЕНТРУ

НЧЕПУТУЛ РОМЪНИЛОР ДАКІА.

АТОКМИТЪ

ДЕ

ПЕТРУ МАЇОР де Дичо-Сънмъртин,
Протопоп, шй ла Инълцатул Крайеск Консилиум Локумтенециале
ал Унгарией
КРЪЙЕСК Й КЪРЦИЛОР РЕЙЕСЕ.

ЛА БУДА,
Ла Крълеска Типографие а Университецией Унгурещи дин Пеща.
1812.

338.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

deplinéscă, cât, precum dela buna maĭcă firé au împărtăşit talant bun, aşà toţĭ să se facă cetăţénĭ Patrieĭ folositorĭ.

Acéĭa încă îmĭ caută să mărturisesc, că dobândind eu foarte scurtă vréme spre întocmiré Istorieĭ aceştiĭa, cât nicĭ a o scrie a doao oară curat nu m-au suferit încungĭurările stăreĭ méle; nu pot să mă linguşesc mie, că doară nicĭ o greşélă nu s-au vârât aicĭ; ba nicĭ rândul tuturor lucrurilor, pentru acéĭaşĭ cauză, nu l-am putut ţiné, ci care unde mĭ-au venit aminte, acolò l-am însemnat. Pentru acéĭa orĭ carele de bine voitorĭu cetitorĭu de va face, până când nu se va da timp pre îndeléte toate a le procetì, acé bunătate cu mine, ca să-mĭ aréte vre-o smintélă ce o va aflà în Istoriĭa acésta, cu mulţemitoare inimă sânt gata a o îndreptà.

Istoria lui Petru Maior a fost retipărită de două ori, până acum, odată de Iordache Malinescu la Buda, în 1834, şi a doua oară de Societatea literară «Petru Maior» a studenţilor din Budapesta, la Gherla, în 1883:

ІСТОРІА пентрѹ ѧчепѹтѹл Ромънилор ѧ Дакіа.

Ѧтокмитъ де ПЄТРѸ МАЇОР де Диче-Сжнмъртин, Протопоп, ши ла ѧнълцат Кръеск ѹл Консілїѹм Локѹмтенеңціале ал Ѵнгарїей Кръеск ал Кърцилор Рекїсор.

Ла Бѹда ѧ Кръіаска Тїпографїе ла анѹл 1812. **типъритъ.**

Їар акѹм претипъритъ прин ЇОРДАКІ де МЪЛИНЄСКѸ, Секретарюл Ѧрхївей Статѹлѹй а Прінціпатѹлѹй Молдавїей; Кѹ адаѹгерѣ Діалогѹлѹй, ши а Діспѹтаціїлор ѵрмате ѧ линба латїнѣскъ асѹпра ачестей Їсторїе, ши тълмъчите ромънеще прин Д. ДАМІЄСКИН БОЖИНКА, Їѹрїсконсѹлтѹл Прінціпатѹлѹй Молдавїей.

Historia de origine Valachorum.

Ѧ Бѹда Кѹ Тїпарюл Кръеще́й Тїпографїе а Ѵнївєрсїтатей Ѵнгѹреще́й. 1834.

Această ediţie este precedată de urmatoarea prefaţa:

Precuvântare la a doa ediţie.

Vrednicia Istorieĭ luĭ Petru Maior pentru începutul Românilor în Dachia, dată la lumină în anul 1812, este de obşte cunoscută, nu numaĭ de Naţia Românéscă, ci şi de cătră némurile străine, care au avut îndămănare de a o cetì. Iar folosul ce s'au revărsat din trănsa peste Naţia Românéscă, este mult maĭ mare, şi maĭ însămnat, de cât să'l poate cineva descriè după cuviinţă. Pentru că acéstă Istorie întemeiată pe ceĭ maĭ vredniciĭ de credinţă Istoricĭ, este întru adevăr cé maĭ dintâe Istorie a Naţieĭ româneştĭ, caré arătând începutul Românilor în Dachia, înnaltul sânge din carele sânt ii resăriţĭ; chipul prin carele s'au adus iĭ din Italia în Dachia; stremutările ce le-au suferit, şi vredniciile, care le-au făcut iĭ în deosebite timpurĭ prin minunatele lor vitejiĭ pentru Patrie şi Creştinătate; însămnând încă şi pre uniĭ din vestiţiĭ în lume Iroĭ, cariĭ s'au născut din sinul Naţieĭ româneştĭ; nu numaĭ că au pus nenfrântă stavilă vrăjmaşilor Naţieĭ de a hulì fără ruşine asupră-ĭ, şi i-au dat haractir înnainté Némurilor străine luminate: ci încă au deşteptat în Naţie şi un duh îndemnătorĭu de a năzuì cătră drépta luminare, cu caré se îndulcesc némurile cele lalte ale Europeĭ. Dela eşiré acesteĭ Istorie, Românul, carele maĭ nainte zăcé aruncat în adâncul întunereculuĭ, au învăţat a-şĭ cunoaşte trupina şi fiinţa sa: s'au deşteptat întrănsul ĭubiré de Naţie şi de Patrie; s'au desvălit dra-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

gosté cătră Compatrioţĭ, şi cătră Stăpănire; cu un cuvănt, acéstă Istorie este, caré au dat laudă şi mărire, şi au urzit Epocha Naţieĭ româneştĭ. Autorul eĭ se vede a fi fost întru adevăr ales de Pronia Domnezească, spre scoateré Naţieĭ sale din cumplitul întunerec; acest Bărbat au fost credincioasă slugă Domnuluĭ sau, n'au îngropat talantul cel dat luĭ, ci înzecit l'au întors.

Vrednicia acesteĭ Istorie se poate încă şi de acolò preţuì, că de şi o însămnată mulţime de Esemplare, s'au fost tipărit: totuş întru atâta s'au apucat, îndată după eşiré eĭ din tiparĭu, încăt acum cu anevoe să poate găsì, şi să sâmte pipăit lipsa şi trăbuinţa eĭ.

Pentru acea dăr, dorind eu pe deoparte a întâmpinà lipsa, şi a înplinì trăbuinţa a uneĭ atăt de folositoare cărţĭ; iar pe de altă parte, vrănd a adaoge Dialogul Autoruluĭ Istorieĭ cu materia sa Istorico-Critică, spre cumplita lămurire a Istorieĭ mult înteresant, precum şi a face de obşte cunoscute în linba Naţională, şi Disputaţiile (filonichiile), urmate între Autorul Istorieĭ Petru Maior, şi între Reţensentul eĭ K.[1]) din Viena, prin care Disputaţiĭ s'au întărit adevărurile, şi s'au dat deplină vrednicie de credinţă numiteĭ Istorie, şi pre care răvnitorĭul pentru Naţie D. Damaschin Bojinca, Iurisconsultul Prinţipatuluĭ Moldavieĭ, au avut bunătate a le tălmăcì; — dorind zic a folosì prin acésta şi eu Naţieĭ după putinţă, am hotărât a da prelăudata Istorie de al doĭle în tiparĭu, nădăjduind, că atât Compatrioţiĭ, cât şi orĭ carele Naţionalist ĭubitorĭu deném şi de cinsté luĭ, cu mulţemire o va primì, o va cetì, şi se va folosì dintrănsa.

Iordachi de Mălinescu.

Afară de istorie, se mai reproduc în această ediţie şi cele două disertaţii: «Pentru începutul linbeĭ Româneştĭ» şi «Pentru Literatura cé vechie a Românilor», precum şi «Dialogu pentru începutul linbeĭ Română».

Cu un titlu şi cu o paginaţie deosebite, s'a adaus la această ediţie şi traducerea broşurilor polemice ale lui Maior, traducere făcută de Damaschin Bojincă. Titlul ei este:

ДѢѲПѪТАЦѢЙАѲ асѹпра Історіеи, пентрѫ ѧчепѫтѹра Ромънілор ѧ Дакіа; Ѵрмате ѧтре Ѩѫторѹл еи Петрѫ Маіор, etc. шн ѧтре Рецензентѹл К. ѧпротивникѹл Історіеи, тълмъчите де пе Латінѣ пе ромънѣ прин ДАМИѲКИН БОЖИНКЪ, Ѣзріконсѫлтѹл Прінціпатѹлѹи Молдавіеи. Прекѫм шн ѧ мърита Кръиме а Ѵнгаріеи Ж. Ѧдвокат.

Ѧ БѪДѦ Кѫ Тѵпарюл Крълеѣскѣ Тѵпографіеи а Ѵніверсітатеи Ѵнгѫреѣскѣ. 1834.

Broşurilè pe cari le traduce Bojincă sunt următoarele:

I. Animadversiones in Recensionem Historiae de Origine Valachorum in Dacia. (Animadversii. In protiva Reţensieĭ Istorieĭ pentru începutul Românilor în Dachia).

II. Reflexiones in Responsum Domini Recensentis Viennensis. (Reflecsiĭ asupra respunsuluĭ Dumisale Reţensentuluĭ din Viena la Adnimarversiile asupra Reţensieĭ Istorieĭ pentru începutul Românilor în Dachia. In Pesta cu tiparĭul luĭ Ioan Tratner, 1815).

III. Contemplatio Recensionis in Valachicam Anticriticam, litterariis Ephemeridibus Viennensibus 1816. divulgatae. (Priviré Reţensieĭ asupra An-

[1]) Kopitar.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ticriticeĭ Românești, dată (Reţensia) în Gazeta literală din Viena N. 7. Fevruarie 1816. In Buda cu tiparĭul K. Universităţĭ Ungureștĭ, 1816.

A treia ediţie poartă titlul acesta pe copertă:

D'in Scrierile lui Petru Maioru, edate de Societatea literaria «Petru-Maioru» a' junimei romane studióse d'in Budapest'a... Vol. I. Budapest'a sî Gherl'a. 1883.

București: Biblioteca Academiei Române.

810. I. Neuhold, *Invăţătură de a face sirup şi zăhar,* Buda 1812.

Ѧ Е Ъ Ц Ъ Т Ѹ Р Ъ | дє а фáчє | СИРѸП шй ЗЪХáР | дин | мѣстѵл тѵлéнилор | ДЄ КѸКѸРѸЗ | дѵпъ чє сад кѵлéс Квкѵрѣѵл | дє пре éй. | Ѧтокмúтъ дє | Д. Іωáнн Нєп. Нєѵхолд.

ЛЙ БѸДЙ | Ѧ Крълѧска Тѵпографíє ѧ Оѵнивєр: Оѵнгѵрéшй | 1812.

In-8⁰ mic, de 24 pagine şi 2 gravuri.

Gravurile dela sfârşit reprezintă uneltele pentru fabricarea zahărului, şi sunt gravate de Wokál, cu o esplicare intitulată: «Arătaré tésculuĭ».

Titlul pentru intrarea în materie:

Se arată modrul sau mijlociré, cu caré se poate face Sirup şi Zăhar din mustul cel dulce al tuleilor de Cucuruz, după ce aĭ cules de pre dânşiĭ rodul, adecă cocéniĭ, pe cariĭ stau grăunţele Cucuruzuluĭ.

Iar la pag. 21, se află:

Scurtă învăţătură a luĭ Neuhold, pentru faceré Sirupuluĭ şi a Zăharuluĭ din tuleĭ de cucuruz după ce s-au cules rodul de pre eĭ.

București: Biblioteca Academiei Române.

811. *Pentru facerea zaharuluĭ,* Buda 1812.

Пєнтрѵ фáчєрєа Зѧхáрѵлѵй дин мѵстрѣцъ дє Жѵгáстрѵ. 8⁰. 1812.

Catalogus librorum qui in Typographia Regiae scientiarum Universitatis Hungaricae venales prostant... Budan 1841, p. 58.

812. G. C. Roja, *De luxu in medicamentis...* Diss. inaug. Viena 1812.

Dissertatio | inauguralis | De | Luxu in medicamentis, | ejus fontibus et damno. | Quam authoritate et consensu | Illustrissimi ac Magnifici Domini Praesi-dis et Directoris, nec non Classimorum | D. D. Professorum, | pro Doctoris Medicinae laurea rite adipiscenda | in Antiquissima, ac Celeberrima Universitate | Vindobonensi | publicae Jatrosophorum disquisitioni submittit | Georgius Const. Rósa, | Vallachus Voscopolitanus | et Maced.

In Theses calci operis adnexas disputabitur in | Universitatis Palatio die... Mensis | Aprilis 1812. | hora...

Viennae Typis Antonii de Haykul. | M.DCCC.XII.

In-8⁰ mic de 64 pagine.

Teza este dedicată lui: «J. Val. nobili ab Hildenbrand».

Oradea-Mare: Biblioteca diecezană episcopească.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

813. **Thomas a Kempis,** *De urmarea lui Hristos,* traducere de Clain. Blaj 1812.

N'am văzut exemplare. Popp o citeaza sub titlul:

Θωмa дела кѫмп (дѣ Iwанн Бобб) Блаж. 1812.

Ioan Bob însă nu este decât tipăritorul. La biblioteca Episcopiei din Oradea-Mare se pastreaza manuscriptul autograf al traducatorului, care este Clain, şi care are titlul urmator:

Я | Θомeй дела Кемпис | Дѣ оурмарѣ лѹй Хс̃ | кърцй патрѹ | фоарте дѣ маре фолос сѹфлетѹ- лѹй кѹчѣрник. | Якѹм ѧтжю тълмъчите прѣ | лимба ромжнѣскъ | дѣ | Самѹил Клаин дела Сад | Їеромонахѹл дин мжнъстирѣ сфинтей Троицъ дин Блажь.

La sfârşitul manuscrisului (p. 526) se afla următoarea însemnare:

Sfârşit şi lui Dumnezeu laudă. Scris-am eu cel între monaşi smerit Samuil Clain dela Sad Ieromonah din Mănăstirea din Blaj. 1803.

La broşarea de mai târziu a unui exemplar al *Aritmeticei* lui Şincai (Blaj 1785), acum în Biblioteca Academiei, s'au întrebuinţat două foi ale acestei cărţi (81 şi 85, din coala 6), având ca titlu curent: Дѣ оурмáрѣ лѹй Хѣ, şi ca text, sfârşitul cărţii întâi şi începutul celei de a doua.

V. Popp, *Disertaţie,* p. 49. — Bianu, *Viaţa lui Miculu,* 26. — Gaster, în Gröber, *Grundriss* II, 3, p. 303. — Iorga, *Ist. lit. sec. XVIII,* II, 412.

814. *Tropariu... pentru Melhisedec...* trad. de Anastasie. (Iaşi 1812).

Fără titlu. Incepe cu dedicaţia către Mitropolitul Veniamin, care se reproduce mai jos; iar titlul pentru intrarea în materie este următorul:

Пéнтрѹ Мелхїсеδéк Йсторíе, шй Тжлкѹйре фóарте минѹнáтъ шй фрѹмóасъ.

In-4°, de 6 foi nenumerotate.
Titlul pentru intrarea în materie se complectează astfel:

Tropariu 13, din a treĭa Pésnă a Mareluĭ Canon. Care Canon s-au tâlcuit de Arhiepiscopul al Myralikieĭ Ioann din Ostrovul Lindo.

Apoi, sub titlul de «Tâlcuire», se dă o expliçare a legendei lui Melhisedec, care începe cu cuvintele următoare:

Acest Troparĭu s-au alcătuit din sfânta Istorie pentru Melhisedec, pre caré Istorię pre larg o scrie cel dintru sfinţĭ marele Părintele nostru Athanasie al Biséricіĭ Alexandrénilor sfinţit şi de Dumnezeu înţelepţit ocârmuitorĭu, şi a toată lumé învăţătorĭu...

Dedicaţia:

Cătră Pré o sfinţitul şi de Dumnezeu maĭ întâĭ ales Mitropolit, Al pré sfinteĭ şi de Dumnezeu întăriteĭ Mitropoliĭ a Moldavieĭ, Kyrio Kyrio Veniamin, afieroşéste pre a aceştiĭ istoriĭ tălmăcire, ce ĭaste de pe grecie pe moldovenie. Cu câtă cé maĭ multă evlavie şi până la pământ închinăcĭune, al Pré o sfinţieĭ sale pré plecatul

Tălmăcitorĭu.

Pré o sfinţite şi de Dumnezeu proslăvite,
Moldavieĭ bunu Păstorĭu, Mitropolite,
Eu ceru cu a méle plecate rugăminte,
Care fie de Pré o sfinţiĭa ta priimite,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Rogu pre Pré o sfinţiĭa ta să bine voĭască,
Cu cheltuĭala mé, acĭasta să se typăréscă,
Spre a să împărţì în daru dela mine dată
La bine credincĭoşiĭ fraţĭ, fără de plată.
Acelora cariĭ cu placére vor priimì,
Şi cu sufletéscă răvnă vor voì de a cetì
Pre acĭastă istorie, frumoasă, minunată,
Şi tălmăcită de mine, după cum să arată.
Caré citindu-să de către Pré o sfinţiĭa ta,
Mie pré sfânta blagoslovenie mi să va da,
Celuĭ ce amu de dânsa mare trebuinţă,
Ca să aĭbă sufletul mieu folosinţă.
Aşà dar cu mine să fie blagoslovenііa
A Pré o sfinţieĭ tale, acum şi dépururé.
Ca de a sale sfinte rugĭ către Dumnezeu
Să mă bine folosescu, doritu sântu eu,
Ce'a ce sântu de câte m-am rugatu răvnitorĭu
Şi aceştiĭ istoriĭ sângur tălmăcitorĭu.

Pe f. 5 v., versurile următoare:

Acĭastă Istorie, flind scrisă pe grecie,
Iată ca s-au tălmăcitu pe moldovenie,
După cum să véde, tălmăcită nu foarte bine,
Ci cum s-au putut, aşa s-au şi scris de mine.
Eu dar rog pre ceĭ ce să vor îndeletnicì,
Şi cu plăcută priimire pre ĭa o vor cetì,
Ca către Domnul să facă rugă şi pentru mine,
Cel ce mă aflu strein de tot lucru făcut bine.
Carele eu, după cum zicŭ, sântu acela,
A căruĭa condéĭul acum au scris cu mâna
La una mie opt sute şi doĭsprezéce
Anĭ de la Hs., Ianuarie în zéce.

Iar la sfârşit, după o «Rugăcĭune», versurile acestea şi numele traducătorului în criptografie.

S-au tălmăcit şi acĭasta de mine acela,	1
Carele Eu am scris cu condéiul şi cu mâna;	50
Iară ceĭ ce vor voì ca să-m ştie numele,	1
Pe slovenie le vor scrie, pre acéste numere,	200
Care pe eghyptenie scrise, ĭată să vădu,	300
Cu somă de şapte sute şase zecĭ şi opt.	1
	200
	10
	5
	Soma 768.

Punând în locul cifrelor arabe, pe cele cirilice echivalente, avem numele: ІѠнастасіѥ. S'a tiparit a doua oară, la Mănăstirea Neamţului în 1848, şi a treia oară la Bucu-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

reşti, în 1863, sub titlul: *Istoria lui Melhisedec, Preotul lui Dumnezeu împăratul cel înstreinat între oameni...* tipărită cu cheltueala Sf. sale Păr. Protosinghelul Ioil, Econom Sf. Mitropolii, Buc. Tip. Oprea Demetrescu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Dr. M. Gaster, *Literatura populară română*, 301 (vol. II) şi urm.

815. *Uşa pocăinţii*, Braşov 1812.

ОУША ПОКЪЙНЦЇЙ. | Йдекъ | КЙРТЄ ФОЙРТЄ ОУМИЛИТОЙРЄ, ШЙ ДЄ ЄУФДЄТ ПРѢ ФОЛОСИТОЙРЄ, | Кáрѣ кѵпрйндє:

Чѣлє пáтрѵ май дєпрє оўрмъ ăлє ѿмѵлвй, ăдекъ: Мóартѣ, Жѵдекáта, Йдѵл, шй Рáюл. Прйн кáрє съ фáчє минѵнáта скимбáрє â ѿмѵлвй чѣлвй вѣкѣ, шй âчѣлвй нѡѵ Нáщєрѣ. Єáѵ тълмъчйт дє прє лймба Ёлинѵ-Грєчѣскъ, прє лймба Рѵмжнѣскъ â Бѵкѵрещй.

Шй âкѣм âтѫшдатъ кѵ Благословѣнїм шй прйн мижлочйрѣ Прѣ ѡ Єфйцйтѵлвй шй прѣ милостивѵлвй Єтъпѫн шй Митрополйт â тóатъ Оўгровлахїм КѴРЇѴ КѴР ДОСИѲЄИ. Єáѵ дáт âтѫ тѵпáрѣ прйн тóатъ кїлтѵмáла Дѵмнѣлѡр КѴРЇѴ КѵР КОНСТѦНДЙН ІѠѦННН БОГЙЧЙ, спрє вѣчника поменйрє, шй спрє фолóсѵл чєл дє ѿвєщє âл Православнйчилѡр Крещйнй. Єáѵ тълмъчйт âчáстъ Кáртє шй сáѵ Дїѡрдосйт дйн кѵвѫнт âтѫ кѵвѫнт кѵ мѣлтъ сѫргѵйнцъ шй лѵáрє âмйнтє дє РАФАЙЛ, Смерйтѵл Монáх дин Єфйта Мънъстйрє â Нѣмцѵлвй.

Âтѫ Привилегїáта Тѵпографїє дин БРАШÓВ, дє Тѵпográфѵл Їѡáнн Фрїдрїх Хєрфѵрт, 1812.

In-4° de 32+356 pagine şi 4 foi. Titlul e tipărit cu negru şi roşu. Cuprinde câteva ornamente şi 5 gravuri pe aramă, de câte o pagină, dintre cari primele 3 sunt semnate: *Rafail, Sm*(meritul) *M*(onah) (V. facs. 339).

Verso titlului e alb.

Urmează apoi o dedicaţie în versuri, adresată Mitropolitului Ungro-Vlahiei Dositei:

Stihurĭ cătră pré o Sfinţitul şi de Dumnezeu alesul Mitropolit al Valahieĭ Kyriu Kyr Dositheĭ, al nostru pré milostiv Stăpân şi de obşte ĭarăşĭ Arhipăstorĭu.

Dumnezeul nostru cel cu îndurare
Ne-au dăruit ĭarăşĭ întru aşteptare
Pre Luminătorĭul Soarele cel mare,
Intru nezmintită încuviinţare.

Pre cel de nicĭ un nor întunecat Soare
Ni-l-au dat cu raze pré strălucitoare,
Spre a ne fi noao povăţuitoare
Şi pré luminate ocârmuitoare.

Chiematu-te-au ĭarăşĭ, Pré Sfinte Părinte,
La turmă, un Soare cu raze fierbinte,
Innalte Stăpâne şi Mitropolite,
De la Domnul noao ĭarăşĭ dăruite!

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

339. — Gravură din *Uşa pocăinţei*, 1812.

Spre a ne fi noao Rumânilor ţară
In Ugrovlahiïa, creştinésca ţară,
O bună povaţă cu stemă de vară
Intru ocrotiré cé bună şi rară.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Acum Valahiïa ïaste miluită
Şi dela Dumnezeu bine norocită,
De pré Sfinţiïată pré înv rédnicită
Pentru stăpâniré cé foarte dorită.

Dobândindu-şĭ ĭarăşĭ, nu fără de cale
Mila şi povaţa Pré Sfinţiïtale,
Pentru care şi eu cel plin de greşale
Laud pre Stăpânul în glas de chimvale.

Pré Sfinte Stăpâne! să n-am încetare
De a te lăudà cu mărire mare,
Căcĭ mila cé multă o am simţit-o tare
Şi acum trebue să fiu în săltare.

Razele blândéţiĭ ceĭ ne povestite,
Cât şi ale miliĭ a céĭ ne grăite
Le-aĭ răvărsat foarte, pré Sfinte Părinte!
In toate părţile céle folosite.

Nu numaĭ în toate părţile loculuĭ
Aĭ binecuvântat cursul noroculuĭ,
Ci încă şi mie, pré nevrédniculuĭ,
Aĭ arătat milă nedestoïniculuĭ.

Prin care sânt şi eu strălucit în stare
Ca dintr-o oglindă cu împrumutare,
Ca o sté din Soare trăgând luminare
Sânt şi eu luminat cu îndestulare.

Priĭmit-am razele mileĭ ceĭ ne spuse
De Pré Sfinţiïată dinnainte-mĭ puse
Şi la roadă bună atâta aduse
Care pân' acuma încă nu maĭ fuse.

Că luând eu dintâĭu aşa norocitul
Blagoslovénie dela Pré Sfinţitul
Domnul Ignatie, pré mult fericitul,
Arhiepiscopul şi Mitropolitul,

Spre a mă folosì cu rodul silinţiĭ
Spre a-mĭ da în typarĭu fapta sirguinţiĭ,
Pre acĭastă carte: Uşa pocăinţiĭ,
Pentru tot creştinul fapta folosinţiĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Iar Pré Sfinţiïatà mi-ïaï adaos altă
Blagoslovénie cu râvnă înnaltă,
Care amândoao fiind la olaltă
Sânt pré mult mulţămit, şi inima-m' saltă.

Pré osârduïtorïu încă de departe
Te-aï arătat mie la acïastă carte,
Ce filosofêşte multe pentru Moarte
Şi mărturisêşte fiinţa eï foarte.

Cuprinde în sine firé cé bogată
Şi Filosofïïa cé adevărată
Caré cu mărturiï aşa o arată,
Incât de săvârşit e bine lucrată.

Măcar' că nu erà stând buna cetate
Désupra munteluï la norï a străbate:
Insă dela turmă tot nu să abate,
Ci pré multă grijă poartă şi răzbate.

Incât aï arătat toată mijlociré
Şi aï adăogat toată înlesniré,
Ca un Arhipăstorïu al nostru cu firé,
Aï purtat de grijă cu toată ïubiré.

Grijind de acéle oï cuvântătoare
A le povăţuì cu raze de Soare
La fapte creştineştï şi folositoare,
De multe suflete răscumpărătoare.

Şi spre a le hrănì cu hrană cerêscă
Şi cu pâïne sfântă şi duhovnicïască,
Dumnezeu la mulţï anï să te 'nvrédnicïască
Intr-acïastă stare Arhipăstorêscă.

Urmând maï Mareluï Arhiereïlor,
Incepătorïuluï Arhipăstorilor,
Luï Hristos, Capuluï al Beséricilor
Şi Capuluï légiï şi al creştinilor.

Aşa cunoscându-ţï darul cuviinţiï,
De mï-aï blagoslovit rodul sirguinţiï,
Am închinat aşa truda ostenințiï
Pré Sfinţiïtale: U ş a P o c ă i n ţ i ï.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe lângă acĭasta, multă datorie
Am eu pentru mila arătată mie;
Datorĭu sânt în toată a mé vieţie
A rugà pre Domnul mulţĭ anĭ să te ţie.

In anĭ îndelungaţĭ ca'să te păzască,
Adâncĭ bătrânéţe ca să-ţĭ dăruĭască
Şi cu sănătaté să te 'nbogăţască,
La mulţĭ fericiţĭ anĭ să te 'nvrédnicĭască.

Pentru a Patrieĭ multă folosire
Şi a Ţărĭĭ noastre bună ocrotire,
Pré bună povaţă şi ocârmuire
Şi a creştinilor bună norocire.

Şi să ocârmueştĭ cu povaţă bună,
Din drépta celuĭ ce ĭaste înpreună,
Puĭtorĭu silinţiĭ ca să ĭaĭ cunună
După cum dreptaté cunoscută sună.

Păstorind aicé oĭ cuvântătoare
La faptele bune şi mântuĭtoare;
Să aĭbĭ folosiré cé mult roditoare
Intru bucurĭĭa cé dépururé vécuĭtoare.

Iar' după mutaré de aicĭ să-ţĭ créscă
Intru bucurie roada sufletéscă,
Hristos lângă sine ca să te priĭméscă
Intru 'npărăţiĭa a sa cé ceréscă.

Să-ţĭ ĭaĭ dela dânsul cununa dreptăţiĭ
Caré ţĭ-au gătit-o drépta bunătăţiĭ,
Şi îndulcindu-te cu darul dulceţiĭ
Să-ţĭ ĭaĭ răsplătiré silinţiĭ vieţiĭ.

Şi ostenéla mé cé maĭ puţintică
Carté mé acĭasta, ce să véde mică,
Pre caré la folos pré mult o ridică
Blagosloveniĭa sfântă de Vlădică,

Că o aĭ blagoslovit ca să facă roade,
Spre cel maĭ mult folos a multor noroade,
Din caré să ĭasă maĭ multe izvoade,
Că pre mulţĭ mergătorĭ la Iad îĭ sloboade.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Socotind' o şi eu pré folositoare,
De suflete la Raĭu mult aducătoare,
Plec ĭarăşĭ genunche aşa rugătoare
Pré Sfinţiĭtale până la picĭoare.

Să o blagoslovéştĭ şi a doaoară
Ca să izvorască maĭ multe izvoară,
Să o cetéscă toţĭ cu fire uşoară,
Ca să înviĭaze toţĭ şi să nu moară.

Să lépede calé alunecătoare,
Să-şĭ alégă calé la Raĭu ducătoare,
Să-şĭ găsască calé cé mântuĭtoare
Unde e lumină, verdéţă şi floare.

Şi aşa toţĭ mergând să le strălucĭască
Blagosloveniĭa cé Arhieréscă
Intr' Impărăţiĭa cé Dumnezeĭască
In vécĭ ne săvârşiţĭ să se odihnéscă.

Al pré o Sfinţiĭtale
Rob pré plecat
Rafail,
din Sfânta Mănăstiré Némţuluĭ.

Urmeaza apoi «Stihurĭ asupra carţiĭ aceştiĭa» şi «Stihuri politiceştĭ la carté acĭasta» in versuri libere, şi două prefeţe în proză, una «Cătră iubitorĭul cetitorĭu înnainte cuvântare», şi alta «Cătra cetitorĭu, pentru omul cel véchĭu, oprire, iară pentru cel nou, sfatuire», cu motto: «Adu-ţĭ aminte, cum că toţĭ ne sfârşim».

Dupa aceasta: «Scara cărţiĭ întâĭu».

La sfârşit, pe foile nepaginate, o errata, niste stihuri pentru greşelile de tipar şi o lista a subscriptorilor. Acestea din urmă se reproduc acĭ:

Stihurĭ.

Duprecum Soarele a privì nu poate
Ca să luminéze văile şi adâncurile toate,
Ci rămâne supt umbră multe ascunse,
Ca supt niste perdéle de dânsul ne ajunse,
Aşa şi Diorthositorĭul din ochĭ tréce,
Ne putând spre toată slova să se pléce.
Slova supt perdéoa ochĭuluĭ să ascunde
Caré cu vedéré nu să poate pătrunde:
Şi aşa rămâne greşala în carte.
Că eu de îngerĭ sânt departe,
A fi fără de greşală nu să poate.
Că om fiind eu muritorĭu,
N'am putut a fi negreşitorĭu.
Aşa dar, caz şi rog pre tot cetitorĭul

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ca să fiu crezut şi ertat eu Diorthositorĭul,
Şi unde am greşit, ca un om ce a nu greşì nu să poate,
Cu duh de blândéţe să se îndreptéze toate,
Aducându-şĭ aminte că om fiind a nu greşì nu să poate.
Şi să mi să créză ostenéla mé cé multă,
Pre carė o am suferit cu răbdare multă.

Rafail,
Smerit Monah din sfânta
Mănăstiré Némţuluĭ.

Catalog

de numele fĕţilor, care au ajutat la typăriré cărţiĭ acéştiĭa.

Talere.

150 Pré o Sfinţitul şi de Dumnezeu alesul Arhipăstorĭu şi Mitropolit a toată Ţara Valahieĭ Kyriu Kyr *Dositheĭ.*
50 Pré o Sfinţitul şi de Dumnezeu Iubitorĭul Episcop Kyriu Kyr *Costandie Buzăul.*
200 Pré o Sfinţitul şi de Dumnezeu ĭubitorĭul Episcop al Argeşuluĭ Kyriu Kyr *Iosif.*
12 Prė o Sfinţitul şi de Dumnezeu ĭubitorĭul Episcop Kyriu Kyr *Dionisie Savastìs.*
120 Dumnéeĭ Cocoana *Zoiţa* Bănċsa Brâncovénca.
12 Dumnéluĭ Vornecul *Grigoraşcu* Brâncovénul.
60 Dumnéluĭ Păharnicul *Pană* Costescul.
48 Dumnéluĭ Păharnicul *Mihail* Filipescul.
40 Dumnéluĭ Vornicul *Răducanul* Golescul.
24 Dumnéluĭ Vornicul *Barbu* Văcărescul.
24 Dumnéluĭ Stolnicul *Constandin* Predescul.
24 Dumnéluĭ Logofătul *Nicolae* al sfinteĭ Mitropoliĭ.
16 Dumnéluĭ Doftorul *Constandin* Darvarĭ.
12 Dumnéluĭ *Ioaniţă Ioann* Voĭnė.
12 Dumnéluĭ *Pitar* Vélcé.
12 Dumnéluĭ Şetrarĭul *Thoma* Delénul.
12 Dumnéluĭ Medelnicerĭul *Nicolae* Ţigărénul.
12 Dumnéluĭ Slugerĭul *Scarlat* Izvoranul.
12 Dumnéluĭ Stolnicul *Gheorghie* Paladà.
12 Dumnéluĭ Păharnicul *Alexandru* Comănénul.
12 Sfinţiĭasà Părintele Protosinghelul *Neofit* Egumenul Zglavacĭoguluĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

816. *Viĭaţa şi Pildele ... luĭ Esop*, (Buda) 1812.

ЕІѦЦЙ | шй | ПИДДѢЛЄ | ПРѢ ѪЦЄЛЄПТѪЛѪЙ | ЄЄѠП. | Прин âчíєт тупáрю̀ май | ѪДрептáтє. | 1812.

In-8° mic, de 1 foaie şi 172 pagine.

«Viĭaţa luĭ Esop» ocupă 78 pagine, iar «Pildele şi învăţaturile luĭ Esop», restul dela 79—172 pagine.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

O ediţie mai veche a acestei cărţi a apărut la Sibii în 1807, în tipografia lui Ioan Bart. (V. adausele); iar alta mai nouă, tot acolo în 1816.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

817. *Vieţile Sfinţilor din luna lui Iannuarie*, Mănăstirea Neamţul 1812.

Titlul întocmai ca pentru Noemvrie, afară de dată, care e acl: 1812, Mai 17.
In folio de 1+330 foi.
Fără prefaţă.
La sfârşitul indicelui se citesc următoarele versuri:

Unule pré bunule H(ristoa)se Impărate,
cela ce însuţĭ eştĭ fără de păcate,
Acĭastă puţină ostenélă o priiméste,
şi cu darul tău ne întăréşte,
Ca şi déciĭa înnainte,
să ne ostenim cu luare aminte.
Iară oserdniculuĭ cetitorĭu,
pre lângă Duh pricepătorĭu,
Dă-ĭ şi Duh de blândéţe,
ca prin acela să se învéţe,
Să ne créză ostenéla,
caré au ocolit cât putù greşala.

Pentru celelalte luni, v. t. II, p. 519.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

818. *Vieţile Sfinţilor din luna lui Fevruarie*, Mănăstirea Neamţul 1812.

Titlul acelaş ca pentru luna Noemvrie, afară de dată, care e acl: 1812, Avgust 23.
In folio de 1+192 foi.
Pentru celelalte luni, v. t. II, p. 519.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

819. C. Vardalah, *Fizica experimentală*, Viena 1812. — Greceşte.

Φυσικὴ πειραματικὴ, περιεκτικὴ τῶν νεωτέρων ἐφευρέσεων, συγγραφεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα Ἑλληνιστὶ χάριν τῶν ἀρχαρίων ὑπὸ τοῦ ἐν Βουκουρεστίοις ἀρχιδιδασκάλου Κωνσταντίνου Βαρδαλάχου, τοῦ Αἰγυπτίου. Ἐν Βιέννῃ, κατὰ τὸ τυπογραφεῖον Λεοπόλδου τοῦ Γροῦνδ, 1812.

Fizica experimentală, cuprinzând cele mai nouă explicaţiuni, compusă şi publicată în limba grecească, pentru începători, de către profesorul din Bucureşti Constantin Vardalah, Eghipteanul. Viena, tipografia lui Leopold Grund, 1812.

In-8° de 773 pag.

Papadopulos Vretos, Νεοελληνικὴ Φιλολογία, II, 165, n° 496. — A. D. Xenopol, *Bibliografie grecească de la sfârşitul epocei fanariote*, în *Revista pentru istorie* (Tocilescu), vol. II, 426, n° 2.

820. Isac Syrul, *De suflet folositoare carte*, Mănăstirea Neamţul 1812. — Slavoneşte.

Бо слáвѣ сѵ̑ѭа, Ѣдиносѣщнаа, животво-|рáщїа, и нераздѣлúмаа ТРѢЦЫ, ѺЦѢ, и ГѢѪ, и ГТѢГѠ ДХ҃Ѫ. [1].

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Напечáтасѧ сíѧ дѹшеполéзнаѧ кнíга, їжє во сѵ̑тыхъ Оц҃а нáшегѡ І҃ѡ҃ннꙗ Сѵ̑рíна Пóстника и̑ ѿшéльника, Кѣ҃вшагѡ Є҃пс҃копа Хрс҃толюбúваго Грáда Нїнєвíи въ Молдовлахíйскомъ Сѵ̑товознесíнскомъ Нѣмецкомъ Монастырѣ̀ при А҃рхїмандрíтѣ І҃ѡ҃ннѣ̀ въ лѣ҃то ѿ сотворéнїѧ мíра, ѕ҃ѵ̑к: ѳ҃ Ржтсва̀ жє по плóти К҃Г҃И҃ С҃Л҃О҃В҃И҃, ѕ҃ѳ҃ѫ҃в҃і, Íндíкта і҃, Октов:

Трѹдúвыйсѧ въ Тѵпографíи Сх҃ѵмонáхъ Митрофáнъ.

Intru mărirea sfintei, singurei şi de viaţă dătătoarei şi nedespărţitei Treimi, a tatălui şi fiului şi sfântului duh. S'au tipărit această de suflet folositoare carte, a celui dintre sfinţi părintelui nostru Ava (stareţul) Isaac Sirul, postitorul (postnicul) şi pustnicul, fost episcop al cetăţii Ninivii de Cristos iubitoare, în mănăstirea Moldovlahicească a Sfintei Înălţări dela Neamţ, pe vremea arhimandritului Ioan, în anul dela facerea lumii 7320, dela naşterea din carne a cuvântului Dumnezeu 1812, indictionul 15, Octomvrie. Cel ce s'a trudit (ostenit) în tipografie shimonahul Mitrofan.

In folio de 1+8+11+173 foi. Aceste din urmă sunt numerotate în mod obişnuit, sus la dreapta; iar cele 8 dela început, jos la mijloc.

Pe verso titlului este reprezentata Inalţarea, după *Vieţile Sfinţilor*.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1813.

821. *De obşte Articuli pentru soţietăţile şi ţehurile de supt Crăimea Ungarieĭ*, Buda 1813.

Чєй дє ѻ҃бщє | А҃ Р Т И К Ѹ Л Й | пентрѹ | Соцїєтѣцилє шй Цєхѹрилє | дє сѵ̑пт | К Р Ъ И М Ъ О Ѵ̑ Н Г И Р І ѯ Й.

А҃ Бѹдꙗ. | Къ Типáрюл Крѣ҃цıей Тѵпографíй â Оѵ̑нивєрситáтій Оѵ̑нгѹрéцкй. 1813.

In-folio de 50 pag. şi 3 foi.

Deasupra titlului, se noteaza: *Ad Nrum* 7262, iar la mijloc stema împarateasca. Pe cele 3 foi dela sfârşit se afla formularele pentru actele de stare civila.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

822. **Mihail G. Boiagi**, *Gramatica macedo-română*, Viena 1813. — Greceşte şi nemţeşte.

Γ Ρ Α Μ Μ Α Τ Ι Κ Η
Ρ Ω Μ Α Ν Ι Κ Η
ητοι
ΜΑΚΕΔΟΝΟΒΛΑΧΙΚΗ.
Σχεδιασθεισα και πρωτον εις φως αχθεισα
υπο
ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΜΠΟΪΑΤΖΗ,
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΗΣ ΕΝΤΑΥΘΑ ΑΠΟΛΛΗΝΙΚΗΣ
Σχολης.

—

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Romaniſche,
oder
Macedonowlachiſche
Sprachlehre.
Verfaßt und zum erſten Mahle herausgegeben
von
Michael G. Bojadſchi,
öffentlichen griechiſchen Lehrer der hieſigen
National-Schule.
ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΑΟΥΣΤΡΙΑΣ,
ΕΝ ΤΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΝΥΡΕΡ.
1813.

In-8° de 16+228 pag. şi 2 foi pentru arătarea cuprinsului.
Pe verso titlului, un motto din Horaţiu:

Dimidium facti, qui caepit, habet: sapere aude. Incipe.

Cartea este dedicată:

Τῶ εὐγενεστάτω κυρίω Δημητρίω Νικολάω Νιττα. — Dem Hochedelgebohrnen Herrn Demeter Nicolaus Edlen von Nitta.

Prefaţa, ca şi dedicaţia, este tipărită pe două coloane, greceşte şi nemţeşte. Reproducem acî pe aceasta din urmă:

Vorrede.

Jede Sprache ist ein Abdruck des menschlichen Geistes. Je mehr Sprachen man daher studirt hat, von desto mehr Seiten hat man diesen Geist kennen gelernt; desto vielseitiger wird man selbst. Daher seit *Ennius* das altbewährte Sprichwort: *quot linquas calles, tot homines vales.* Diese Vielseitigkeit wird keinesweges durch die Kenntniss einer Sprache, und wäre es selbst die verhältnissmässig vollkommenste, erreicht. Daher ist der Wunsch, dass die ganze Welt eine Sprache hätte, eben so übereilt von Seite des Nutzens, als er ungereimt von Seite der Ausführbarkeit ist.

Unsere wlachische Muttersprache, die von etwa 4 Millionen Seelen geredet wird, die aber bisher politisch zu sehr zerstückelt sind, um eine bedeutende Masse zu bilden, (wie bedeutend sind dagegen die vereinten 2 bis 3 Millionen Ungarn!) die selbst in dem von Natur so glücklichen Lande, das nach seinen Bewohnern die Walachey genannt wird, so wie in der Moldau in der höhern Sphäre der Sprache der Statthalter weichen muss, hat an ihren Schwestern, der italiänischen, französischen und spanischen Sprache die sichersten Bürgen, was auch aus ihr werden könnte, wenn sie sich einst der glücklichen Pflege der ganzen Nation, Hoher und Niederer, erfreuen könnte!

Die ebenerwähnten Schwestersprachen gingen ursprünglich von gleicher, wenn nicht noch grösserer Unbeholfenheit und Armuth aus, wie es die noch vorhandenen ersten Versuche beweisen. Und nun ist z. B. die italiänische Sprache die allgemeine Sprache für den Gesang in ganz Europa, auch wo man sonst deutsch, englisch, französisch spricht und schreibt!

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Weit entfernt also, dass der Wlache sich seiner Sprache zu schämen hätte, darf er sich vielmehr Glück dazu wünschen, und venn er seinen Geist nur bildet, so wird ihm auch die Sprache willig folgen, williger als manche andere. Aus dem Ebengesagten, was auf unumstösslichen Grunde beruht, erhellt von selbst die Nichtigkeit der unwürdigen Zumuthungen des Neophytus Duka, eines neugriechischen Pedanten, der, weil er selbst nichts anders kann, *(ars et lingua non habet osorem nisi ignorantem)* alle Sprachen der Welt ausrotten möchte, um sein maccaronisches Griechisch (wie es seine eigenen Landsleute belachen) dafür zu pflanzen! Und so blind ist sein Eifer, dass er diess wünscht, während er selbst die Wlachen für bildungsfähiger und besser erkennt, als seine eigenen Griechen! Nur in dieser Verblendung und lächerlichen Unwissenheit kann er, wie herausfodernd, fragen: Wo denn der Wlachen Land, Stadt, Priester, Gesetze. Adel, etc. sey?

Doch berührt nur müsste diese anmassende und lächerliche Unwissenheit des Sykophanten werden; Widerlegung braucht sie nicht. Wären die Wlachen Hottentoten, so bleibt ihnen doch immer das Recht und die Plicht, sich durch ihre eigene Sprache, als durch das zweckmässigste Mittel, zu vervollkommen. Wir haben dieser Sprache aber schon oben den Rang neben der wohlklingendsten aller neuen Sprachen mit Recht angewiesen, und 4 Millionen Wlachen sind keine unbedeutende Volksmasse, am wenigsten für einen Griechen, dessen Sprachgenossen selbst die Zahl der obengenannten kaum übertrifft.

Um nun auf meine Arbeit zu kommen, so habe ich hier die Grammatik der Macedonowlachischen Sprache liefern wollen, wie sie überhaupt im Süden der Donau üblich ist. Daraus wird die Vergleichung mit den Norddonauischen Mundarten für Landsleute, fremde Gelehrte, nicht uninteressant seyn.

Ich habe das lateinische Alphabet zur Schreibung der wlachischen Sprache combinirt, wie es alle Töchtersprachen der lateinischen von jeher gethan.

Das lateinische Alphabet ist wenigstens nicht mangelhafter, als das griechische für fremde Sprachen, und der Missbrauch desselben weniger auffallend (anstössig), eben weil er häufiger und gewöhnlicher ist. (Nähmlich, es wird zur Schreibung aller Sprachen des gegenwärtigen Europa gemissbraucht.)

Die ausgiebigste Abhülfe wäre freylich nur von einer lateinischen Nachahmung des Verfahrens des heil. Kyrills, wenn man nämlich die lateinischen Buchstaben: a, b, v, g, d, e, z, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, t, u, f, die auch bey uns entsprechende Laute finden, zum Grunde legte; für die übrigen ж, х, ц, ч, ш, щ, ѣ, ъ, ѧ, aber, neue einfache Zeichen hinzu erfände, oder aus dem kyrillischen Alphabete, allenfalls mit einiger Modifikation ihrer Gestalt, dazu entlehnte, zu erwarten. Alle andern Abhülfen und namentlich die Combinations=Methode (zwéy, drey Zeichen zusammen für einen Laut) und selbst die neuversuchte, der Theorie der Buchstabenschrift weniger wiedersprechende, aber doch den Geschmack

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

beleidigende, blosse Beschnörkelung der lateinischen Buchstaben werden immer gegründeten Einwendungen ausgesetzt seyn. Das Beys-

145

Ρωμανογραικογερμανικοὶ Διάλογοι.

Romaniſche, griechiſche u. Deutſche Geſpräche.

Α'. ΔΙΑΛΟΓΟΣ.

Erſtes Geſpräch.

Μεταξὺ ἑνὸς Ῥωμάνου καὶ ἑνὸς Γραικοῦ.

Zwiſchen einem Romanen u. einem Griechen.

Prinzi limba Romaneasca?

Καταλαμβάνετε τὴν ῥωμανικὴν (βλαχικὴν) γλῶσσαν.

VerſtehenSie die romaniſche (wlachiſche) Sprache?

Ne doamne, shi zburescu pucinu, ma ahtantu câtu potu si dau altui si me prindâ.

Ναὶ, αὐθέντα μου, ἐμιλῶ ὀλίγον τι, καὶ τόσον, ὥςε νὰ δηλώσω τὰ νοήματά μου.

Ja, mein Herr, ich ſpreche ein wenig, ſo daß ich mich eben zu verſtehen geben kann.

Dicara zburici cu mine.

Ὁμιλήσατε λοιπὸν μὲ ἐμένα.

So reden Sie denn mit mir.

Cu tutâ inimâ.

Μετὰ πάσης χαρᾶς.

Ganz gern.

Cumu treci zamanea?

Πῶς διατρίβετε τὸν καιρόν σας;

Womit vertreiben Sie ſich die Zeit?

Cu preimnarea, câ nu amu verunu lucru.

Περιδιαβάζωντας, ἐπειδὴ ἐδεμίαν δουλείαν ἔχω.

Mit Spatzierengehen, denn ich habe ſonſt nichts zu thun.

Nu aveci verunâ cunoashtire in çitate?

Δὲν ἔχετε γνωρίμους εἰς τὴν πόλιν.

Haben Sie keine Bekanntſchaft in der Stadt?

No, doamne, neci unâ.

Ὄχι, αὐθέντα μου, ἐδέναν.

Nein, mein Herr, gar keine.

Eu va si vâ facu cunuscutoru.

Θέλωσας κάμνει γνωρίμους.

Ich will Sie bekannt machen

Vâ remânu ligatu 'trâ aistâ.

Σᾶς εὐχαριστῶ κατὰ πολλὰ δι αὐτό.

Ich bin ihnen dafür ſehr verbunden.

340. — Pagină din *Gramatica* lui Boiagi.

piel des ganzen Westeuropa, dessen gründliche Grammatiker alle über diese Methode seufzen, sollte uns zur Warnung, nicht aber zur Entschuldigung oder gar zur Nachahmung dienen.

Der erste Theil enthält also die Lehre von den Buchstaben und deren

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ausprache, und von der Verwandlung der Buchstaben welche in den Nennwörtern Statt findet. In dem zweyten Theile habe ich mich nach meinen Kräften bemüht kürzlich die neun Theile der Rede zu durchgehen; in den dritten Theile habe ich kurz von der Wortfügung gehandelt. Hernach habe ich einige Gespräche in allen drey Sprachen, Fabeln und historische Erzählungen mitdrucken lassen, zur Unterhaltung und Uebung.

Wien den 1. September 1813.

Der Herausgeber.

Textul este grecesc şi nemţesc, convorbirile şi în aromâneşte, iar bucăţile de citire dela sfârşit, numai în limba macedo-română şi sunt tipărite cu caractere latine.

Pentru caractere v. facs. 340.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

823. I. Burger, *Disertaţie... despre zăhar*, Buda 1813.

ДИѲЄРТИ́ЦЇЄ | а̂ лвй̆ | ІѠ́ИНН БЏРГЄР М. Д. | деспре | З Ъ Х И́ Р | кáрєле дни | МЏЄТ де тълéй де КЏКЏРЏЗ | шй̆ | ДЄ ЖЏТИ́ЄТРЏ | єи фáчє. Єкѕртáтъ | Шй̆ пре лúмба Рѡмжнѣскѫ префѫкѕтъ.

ЛИ БЏДА. | Кѕ тупáрюл Крхéцией Типографíй а̂ Оу̑нивєрси-тáтей Оу̑нгѕрéцій дни Пéща. | 1813.

In-8° mic de 28 pag.

Pe verso, un motto din Cicerone. Urmează apoi o «Prefaţie» de 2 pagine.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

824. *Calendar*, Buda (1813).

Titlul ca la cele pe anii precedenţi.

Afară de materia calendaristica propriu zisă şi târgurile, mai cuprinde: «Vre-o câteva Anecdote», «Cel de capetenie al Postelor curs, prin ţara Ungurésca, Ardél şi ţéra Românéscă», diferite tabele economice şi, cu un titlu special:

Дескрипцїе | деспре | ТРИЄТИ Оу̑ЧЙДЄРЄ | а̂ | ГРО́ФЏЛЏЙ РИКИ́ЛДИ | шй̆ а̂ | фамилíей лвй̆ | карѣ | ѧ лѣна лвй̆ Пугѕт ѣнѕл 1795. ѧ цинѣтѕл Ѣе-|нéцией сас ѧтжмпла́т.

Ла Бѕда. | А̂ Крхѫска Тупографíе а̂ Оу̑нивєр: Оу̑нгѕрéцій. | 1812.

Urmează apoi doua povestiri şi o «scala pentru cursul bancutelor».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

825. *Indreptări moralicești*, Buda 1813.

А̂ДРЄПТЪРЙ | МОРАЛИЧЄЩЙ | ТИНЄРИЛЄОР | фоарте | ФОЛОЄИТОПРЄ. | Кѕ | кїелтѣ́ла жѕпжнѕлвй̆ ІѠ́ИНН ЛОГОФЄТ | Негоцитóрюлвй̆ шй̆ Четѫцѣнѕлвй̆ дни Тими-шóара тупхрйте.

А̂ БЏДА | Кѕ тупáрюл Крхéцией Типографíй а̂ Оу̑нивєр-ситáтей Оу̑нгѕрéцій дни Пéща. 1813.

In-8 mic, de 3 foi, 74 pag. şi 1 foaie.

Primele 3 foi cuprind titlul şi un «Cuvânt înainte». Foaia dela urma, tabla de materii.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

De cele mai multe ori, se găseşte broşată împreună cu cartea lui Ţichindeal, *Arătare despre starea... instituturilor*, Buda 1813 (V. mai jos, nº. 835).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

311.— Sf. Vasilie, din *Învăţătura* dela Râmnic 1813.

826. *Învăţătură pentru ispovedanie*, Râmnic 1813.

Ѧ ЄѢЦЪТЪ҃РЪ | Пєнтрꙋ Йсповѣданіє | Ѧпрѣвнѣ Шй кꙋ а҃лтє Мꙋ́тєи, | Шй Канóане, Пѣєсѣ Днвь Прáвила | Сфйцилꙋрь Пѣрйнцй. | Йкѣмь ѧтрꙋ а҃чє҃ кнї Трꙋхрúтѣ, ѧтрꙋ | ѧтѣм Домнíє а҃прѣ Лꙋминáтꙋлꙋй Домнь. | ІѠ ІѠѦННЪ ГЄѠРГІ҆Є҃ КЙРЙЦѢ БОЄВОД. | Кꙋ Бл҃гословéнїм Прѣ Сфйцїй сáле | Ювинтóрюлꙋй де Дмнезéꙋ. | Кꙋр҃ ГЙЛЙКТІ҆ÓНЬ Є҃пúскоп Рѫм.

Ѧ Сфйта Є҃пúскопїа ѧ Рым. Лѣтъ, ѧ҃ѠѪГ. | Сáꙋ Тупкрй де Дмúтрїє Мїхайло Пwї Бчц, Тчї, Рым. | Шй де Гєѡ́ргїє, й Нїкóлаꙋ, Трпографѣй фúлй сѣй.

In-4º de 1+30 de foi.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe verso titlului, o gravură (facs. 341) reprezentând pe Sf. Vasile, semnată: Гєѡрг҃ıє Дим. Тγп. 1812.

București: Biblioteca Academiei Române.

827. Liturghii, Râmnic 1813.

ЄФН҃ТЄ́ЛЄ ш҃ѝ ДА҃МНЄЗЄЄ́ЦЙЛЄ҃ | Л V Т Ѯ́ Р Г І́ Й | Й҃чѣ́лwрь динтрѫ Єф҃ѝцй Пѫрйнцилwрь | нѡ́шри, Й҃ лѣ́й Іѡа́ннь Златоу́сть, Й҃ лѣ́й | Васі́лїє чѣ́ль ма́ре, Шѝ а҃ Прежде ѣцѣ́нїй. | Й҃кѣ́мь а҃тр҃ѫ ачєс҃ кий сѫ҃ Тѣ́пьрй, а҃тр҃ѫ | а҃тж҃ѫ Домнїє а҃ прѣ́ Лѫминáтѫлѣй Домнь | ІС҃ѫ І҃С҃ѫЙНН Г Є Ѡ Р Г І́Є҃ К И҃ Р Й҃ Ц Ѣ҃ К О Є҃ К О Д҃. | Кѫ Бл҃гословéнїѫ Прѣ́ Єф҃ѝцйтѫлѣй | Митрополи́тъ Й҃ тѡ́тъ Ѯ́гровлáхїѫ | К ѵ р і́ w К ѵ р҃ Н Є К Т Й҃ Р І́ Є | Ш҃ѝ кѫ тѡ́тъ Кіелтѫ́лла Прѣ́ Єф҃ѝцїй сáлє | Ювитóрюлѣй де Дѫ́мнезѣ. | К ѵ р҃ Г Й҃ Л Й҃ К Т І́ О҃ Н Ь Єпіскоп. Р ѫ м.

А҃ Єф҃йта Є҃пїскопіє, а҃ Рымн. Лѣ́тъ ѧ҃ѿ҃г҃.

In-4⁰ de 2+204 foi. Tipărit cu negru și roșu, cu ornamente și gravuri.

Pe verso titlului e reprezentat Sf. Nicolae, într'o gravură semnată, ca și cererile de iertare pentru greșelile de tipar, de: Dimitrie Mihailo Popovici. Typ. Râm.

București: Biblioteca Academiei Române.

828. Petru Maior, *Istoria Beséricei Românilor*, Buda 1813.

Î Є Т О́ Р І Я
Б Є Є Ѣ Р И Ч Є Й Р Ѡ М Ѫ́ Н И Л Ѡ Р.
а҃тж҃т
Й҃ Ч Є́ Є Т Ѡ Р ДИН К О́ П Ч Є,
прекѣ́м ш҃ѝй
Я Ч Є́ Л Ѡ Р ДИН К О Л Ѡ҃ ДЄ Д Ѫ́ Н Ъ Р Є.
а҃токмúтъ де
П Є́ Т Р Ѫ́ М И҃ Ї Ѡ Р де Дúчо-Ѫ́нмѣртúн, Пр҃wтопóп
ши ла
А҃нѫлиáтѫл Крѫ́ескѫл Консúлїѫм Локѣмтенєнцїáле ал Оу҃нгáрїей Крѫ́єск
а҃ Кѣ́рцилwр Рєвúзwр.
*
Л И҃ Б Ѫ́ Д И҃.
А҃ Крѫ́ска Тγпографíє а҃ Оу҃ниверситáтей дин Пéшта. Й҃нѫл Дúнѫлѣй
ѧ҃ѿ҃г҃.

In-4⁰ de 4 foi și 392 pagine. Cartea n'a fost terminată.

In cele mai multe exemplare au fost rupte paginele 327 până la 344, retipărindu-se pag. 327 și 328, și numerotându-se: 343 și 344. Pe pagina aceasta din urmă s'au suprimat la retipărire începutul frazei cu care se isprăvește pagina, ca și restul paginelor până la §. 12 (p. 345), și s'au făcut următoarele două mici schimbări: *vecuitoare* (p. 343 r. 11) în loc de *vecuitori* (p. 327), și: îndrăznireĭ *aceștiia* (p. 344, r. 6, de jos în sus), în loc de îndrăznireĭ *luĭ* (p. 328), adică a lui Bob.

Prefața:

Cuvânt înnainte.

Dorul cel nestâmpărat, carele pururé l-aĭn avut a cunoaște întâmplările Besérecеĭ Românilor, din tineréțele mêle m-au îndemnat a culége orĭ unde aflam vr-o hârtiuță, în caré era scrise lucrurĭ de ale Besérіcеĭ Ro-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

mânilor din Ardél, unde lăcuĭam, înnainte de vécul mieu întâmplate, şi ca un lucru sfinţit cu grije o am ţinut. Din pruncie am auzit bucuros pre bătrânĭ, când grăĭà despre lucrurĭ vechĭ ale Beséricelĭ şi ale Vlădicilor, în tineréţele sale văzute sau şi de la părinţiĭ lor auzite. După acéĭa înadins cercam să aflu de acest félĭu de bărbaţĭ vechĭ de zile, şi însu-mĭ le dam ocasie (prilej) a vorbì despre lucrurĭ de demult. Tocma şi în Protopopiatul mieu, în sat Ibăneşti, am avut un preot de acest félĭu, anume Ursu, carele în anul 1786, când s-au mutat din lumé acésta, plinise 118 anĭ de vârstă. Cu carele cu atâta maĭ mare plăcére avém a cuvântà, că până la capetul vietiĭ sale minté o au avut nesmintită, memoria (aduceré aminte) nescăzută, şì toate sâmţirile întregĭ; numaĭ picĭoarele îĭ cam slăbise şi sprâncénele îĭ acoperé ochiĭ.

In anul 1792 ştiu că, fiind Săbor mare adunat la Blaj în Ardél, unul dintră Protopopĭ aŭ grăit acolo în Săbor cătră Vlădica Ioann Bob, că ar trebuì să se cercetéze Arhivul cel vechiŭ al Vlădicieĭ aceiĭa, şi scripturile céle vechĭ, care sânt spre folosul Cliruluĭ să se însémne şi să se pună în rând; ĭară zisul Vlădica au răspuns, că nu ĭaste nemica de acel félĭu în Arhivu. La care răspuns amuţì de mirare întrebătorĭul Protopop. Nu după multe săptămânĭ întâmplându-mă eu a fi acolò în Blaj la lăcaşul luĭ Dimitrie Càian, care e acum Prepositul Capitululuĭ acolò, ĭară atuncĭ erà cu titulă de Notariu al Cliruluĭ, datà luĭ de Vlădica Ioann Bob, văzuĭ întră alte multe un mănunchĭu de scrisorĭ învechite, din zisul Arhiv, nu ştiu, înnainte de maĭ sus pomenitul Săbor, au după aceĭa scoase; luându-l a mână, aflaĭu că sânt faptele a unor Săboară vechĭ de a Eparhieĭ Făgăraşuluĭ, şi alte lucrurĭ bătrâne besericeştĭ în parté Românilor; mă rugaĭu zisuluĭ Dimitrie Caian, să mă lasă să duc cu mine scrisorile acéle, ca doară voĭu puté ceva culége din trânsele de folos. El îmĭ răspunse, că nu e nemica în ĭale. Totuşĭ, după întinsă rugare, că vréu încaĭ pentru curiositate să le cetesc, mi le-au lăsat să le duc. Sfinţiĭa sa Caian atâta au fost de bun, cât acéle scumpe scule până în zioa de astăzĭ nu le-au maĭ cerut înnapoĭ dela mine, ca să le pună ĭarăşĭ în Arhivu, de unde fusése scoase. Eu încă întru acéste stărĭ înprejur ale Blajuluĭ am socotit, că maĭ fără primejdie vor fi la mine părinteştile acéle scule, de cât la aceĭa, la cariĭ nu sânt nicĭ într-un preţ. Numaĭ cât la vre-o câţva prietenĭ am descoperit lucrul, pentru ca de s-ar întâmplà să morĭu, să se ştie că acéle scrisorĭ se ţin de Arhivul Vlădicieĭ Uniţilor.

Mă duré inima, că maĭ toate némurile céle câtuş de cât polite, începutul, créşteré, schimbările şi céle lalte ale Beséricilor sale, prin necurmata nevoinţă a celor învăţaţĭ aĭ săĭ, le au scoase dintru întunérec la lumină, şi prin dărniciĭa celor avuţĭ date la tiparĭu; ĭară Besérica Românilor, măcar că acesté, precum cu viţa, de cât toate némurile sânt maĭ strâluciţĭ, aşa şi cu vechimé cucerieĭ creştineştĭ, nu de multe ghinte întrecuţĭ, ĭaste lipsită de acéstă pré alésă înfrumseţare. Eu în tineréţe, care sânt de lipsă spre a cetì şi a scrie mult, am fost aşezat la loc ca acela, unde tocma de m-ar fi suferit slujba parohieĭ şi înpresurările deregătorieĭ protopopeştĭ a cetì cărţĭ streine, din care să pot culége ceva cunoştiinţă spre tréba Istorieĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Beséricеĭ Românilor, nu se află Bibliotecĭ. Acum la acéste bătrânéţe din mila împărăţieĭ sânt în stare ca acéĭa unde Bibliotecĭ sânt bogate. Drept acéĭa, în cât mă lasă lucrurile deregătorieĭ méle şi schimbaré sănătăţiĭ, caré adése orĭ mă zăhăĭaşte întru acéstă climă, bucuros cetesc cărţile acéle, care nu am avut norocire în tinerée a le căpătà.

In urma acestora, după ce au scăpat de supt tésc Istoria cé pentru începutul Românilor în Dachia, m-am apucat să întocmesc şi Istoriĭa Beséricеĭ Românilor, atât a cestor din coace, adecă carii sânt de a stânga Dunăreĭ, cum cură cătră Maré Négră, precum şi a celor din colò de Dunăre: caré cu ajutorĭul nopţilor celor lungĭ a unsprezéce săptămânĭ o am săvârşit. Nice maĭ lungă vréme nu mi-au îngăduit înştiinţaré lucrurilor celor din deregătorie, care mă aşteptà.

De vréme ce fieşte carele véde, că eu cu fapta acésta am purces pre o cale necum de alţiĭ bătută, ci până acum nice ispitită de cineva, nimene nu poate aşteptà dela mine o Istorie deplinită. Eu întru acé scurtă vréme, în caré am lucrat la acéstă Istorie, nu atâta pot zice, că o am iscusit, cât că o am grămădit; că mare parte a eĭ stă din monumânturĭ şi scripturĭ, care din Arhivurile Vlădicieĭ Uniţilor şi a Episcopieĭ Neuniţilor din Ardél, şi de pre airé adunate, le am a mână sau originale, sau autenticate; şi acéle care sânt în limba lătinéscă pentru scurtaré cărţiĭ şi cruţaré chieltuĭalelor stampeĭ, nu le-am prefăcut şi pre limba românéscă, fără în singură limba lătinéscă, în caré le aflaĭ, m-am socotit a le lăsà. Decĭ eu acì numaĭ cât am aruncat sămânţă şi am făcut ceva gătire, ca altul harnic, carele s-ar apucà maĭ de cu bună vréme a vârsteĭ sale a face un lucru aşa frumos, precum ĭaste Istoria Beséricеĭ Românilor, să nu se ostenéscă a căutà şi acéle, care eu le-am însemnat sau le-am descris aicĭ. Adevărat acela folos l-am făcut cu Istoria acésta, cât multe monumânturĭ din céle ce au vecuit până în timpul acesta, şi scripturĭ, care au ajuns la mânile méle, să se pună afară de primejdiĭa pereireĭ; nice să nu zacă de aci înnainte ascunse întru întunérec, ci tuturor să fie cunoscute.

Şi acéĭa mărturisesc întru adevăr, că toate monumânturile le-am scris cu dreptate, şi cele întâmplate în vécul mieu cu adevărăcĭune, şi desvălit le spun. Şi măcar că de obşte obicéĭu ĭaste istoricilor, a nu scrie faptele céle scălciate ale celor putérnicĭ până sânt în viĭaţă aceşté, pentru ca să nu fie supăraţĭ întru nenorocire de putéré lor, eu totuşĭ pentru dragosté adevăruluĭ, cu caré îmĭ ĭaste învăpăĭată inima, maĭ bucuros am fost să sufer primejdiĭa, de va fi aşà voĭa celuĭ înnalt, de cât să las sau a se înşelà ceĭ viitorĭ cu strălucirile cele nălucite, sau a nu şti causa (pricina) schimbărilor celor în vécul mieu întâmplate; căcĭ fiind cunoscută causa acelora, maĭ lesne, apoĭ la vrémé sa se vor puté aduce ĭarăşĭ la statul lor cel dintâĭu céle acum rău strămutate; şi gata sânt, de voĭu fi poftit spre acéĭa, de osebit a le adeverì.

Carté toată o am împărţit în două Părţĭ: în Parté din tâĭu se ţése Istoria cucerieĭ sau a credinţeĭ Românilor; întru a doao Parte se grăĭaşte despre Ierarhia lor. Şi o parte apoĭ şi alta, o am înpărţit în Capete; şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

pentru mai uşoară pricépere, Capetele le-am răsfirat în Paragrafurĭ, precum urmează».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

829. *Manifestul lui Francisc I, Impăratul Austrieĭ,* Buda 1813.

МАНИФЄСТЪЛ | Ѧнхлцїей Сале | ѦПЪРАТЪЛЪЙ ЛЪСТ(Р)ЇЄЙ | Крáюл Оу҃нгáрїей, шй ал Бохéмїей.

Ѧ БЪДА. | Къ Типáрюл Крхéцией Тупографíй â Оу҃ниверситáтей Оу҃нгърéций. 1813.

In-4° de 23 pag.
Pe titlu se află stema împărătească.
Manifestul a fost dat dupa disolvarea congresului dela Praga, din 11 August 1813.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

830. Mitterpacher, *Invăţătură despre agonisirea viţeĭ de vie,* Buda 1813.

Ѧ Ѣ Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Ъ | деспре | Ягонисйрѣ | Ѣ Й Ц Є Й де Ѣ І Є, | шй деспре Мхестрїм де â фáче | ВИН, ВИНЙРЄ | шй | ЦЄТ, | Ѧтокмитѫ де âторїй ШАПТЙЛ, РОЗЇЄР, ПЇРМЄНТЇЄР | шй | ДЪЄЄЇЄЪ҃ | шй | Ѧтрѣ âчест кип скъртатѫ | де Йббáтъл | ЛЪДОВЙКЪ МИТТЄРПЙХЄР. | Йрѫ âкъм | префѫкътѫ Ѧ лимба Рωмжнѣскѫ.

ЛЙ БЪДЙ | Къ тупáрюл Крхéцией Тупографíй â Оу҃ниверси-|тáтей Оу҃нгърéции дни Пéшта. 1813.

In-8° mic 109+2 pagine.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

831. Gheorghie Montan, *Versurĭ la naşteré Domnuluĭ,* Buda 1813.

Ѣ Є Р Є Ъ Р Й | ла | Нашерѣ Домнълъй | шй | Мжнтъиторюлъй нострѫ ІИСЪС ХРІСТОС. | Тупхрйте къ âжътóрюл ѿнорáтълъй Доми | ЙѲЙНЙЄЇЄ ПЪЛІЄВИЧ, | Негоцитóрѣ, ши Четхцѣки Ѧ Пéшта.

Ѧ БЪДЙ | Къ тупáрюл Крхéцией Тупографíй â Оу҃нивер-ситáтей Оу҃нгърéций дни Пéшта. 1813.

In-8° mic de 4 foi.
Versurile sunt de câte 8 silabe.
La sfârşit se afla semnat autorul: «Gheorghie Montan, Invaţătoriu Nor: în Peşta».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Romane.

832. Psaltire, Buda 1813.

Ѱ Й Л Т И Р Ѣ | Прорóкълъй | шй | Ѧпхрáтълъй ДАВИД | âкъм | â патра ѿарх типхрйтх | Ѧ зйлеле | Прѣ Ѧнхлцáтълъй Ѧпхрáт | âл | Йъстрїей | ФРЯНЦИСК ѦТЖЮ | Ѧнтрѫ | Кáрѣ се къпринд Кадйсмеле, Кжнтáриле, шй Ѱáлмїй чéй âлéшй дни | прéзнх къ рждъмéле лωр, ш. ч. л.

Ла Бъда | Тупхрйтх къ кїелтъмáла Крхéцїй Тупогра-фíй â Оу҃ниверситхцїй дни Пéшта. | 1813.

In-8° mic de 8 foi şi 495 pag.
Verso titlului alb.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In primele foi se află prefaţa Episcopului de Râmnic Chesarie, publicată în fruntea Psaltirii dela Râmnic din 1779.

In faţa textului, o gravură pe arama reprezentând pe David şi semnată: *Binder*.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (dăruită de Al. Nuţiu, din Oradea-Mare).

833. I. Teodorovici-Nica, *Cântare despre începutul şi starea de astăzi a Românilor*, Buda 1813.

Кѫнтаре | деспре ѧчепѫтѫл шн старѣ де астѣзи | а | Рωмѫнилωр | ѧнтокмитѫ де Iωанн Theodorovics | Nika Ѩкадемическѫл четѫцан шй ѧ крѫшска | ѹниверситате дин Пеща | а леѱнилωр Ѩѕѫнторю.

Ла Бѫда. | ѦѦ к. Типографїе а ѹниверси: ѹнгѫрещі. | 1813.

Titlu comunicat de canonicul I. M. Moldovanu.

Textul compus din 19 strofe în versuri safice, este tiparit pe o parte cu caractere latine, iar pe de alta cu caractere cirilice.

S'a reprodus de d. Ov. Densuşianu.

Revista critică literară, II (1894), 81.

Berlin: Biblioteca regală.

834. I. Teodorovici-Nica, *Moralnice sentenţii*. Traducere. Buda 1813.

Ѡ О Р Ѝ Л Н И Ч Є | Ѕ Ѳ Н Т Ѳ́ Н Ц І́ Й | сaѕ | Фолосито́аре | П И Л Д Є, | тра дѫ́сѣ де | І Ѡ А́ Н Н Ѳ Ѳ О Д Ѡ Р О В И Ч | Рωмѫнѣскѫл Паро́х ѧ Пеща, шй ѣ Прѣчинсти-тѫлѫй Ѐпархїалник Консїсто́рїѫм дин Бѫ-да Ѩссесωр.

ЛѪ БѪДѪ | ѦѦ Крѫска Тυпографїе ѣ Оѹнивер: Оѹнгѫре́щй. | 1813.

In-8° mic, de 124 pag.

Pe verso titlului, un motto din Solomon.

Urmează apoi această prefaţă:

Iubiţilor Cetitorĭ!

Cărticica acésta, întâĭul rod al ostenélelor méle, nu are alt scop, fără numaĭ a mângâĭa némul mieu cel pré ĭubit. Căcĭ, ca să zic adevărul, puţine cărţĭ se află în limba noastră cé Românéscă, din care să poată tinerimé trage vre un folos, afară de cărţile besericeştĭ. Au fost început pré învăţatul răposat *Pavel Iorgovicĭ*, a pré măriteĭ Tabule de judeţ jurat Notarius, cărticéle a alcătuì şi în Typ a le dà, însă văzând el că nevoinţa luĭ puţin se preţuĭaşte, încă în loc de mulţemire dela unĭĭ maĭ multă defăimare au căpătat, maĭ încolò a se sârgui au încetat. Luĭ au urmat D. *Grigorie Obradovicĭ*, penzionirtul Director al Şcoalelor din Bănat, şi după ce au scris vre-o câteva cărţĭ sholastice, aşijderé a maĭ scrie au încetat. Acestuĭ Domn au început a urmà cinstitul părinte *Dimitrie Ţichindél*, Parohul Becĭchereculuĭ mic, şi acum a Shoalelor celor marĭ Româneştĭ din Arad Catehisator; însă şi el au încetat, nu ştiu pentru ce. Eu zic că nicĭ unul dintră aceştĭ doĭ bine nu au făcut, că au încetat de a maĭ lucra pentru ném.

De vom ascultà noĭ la ceĭ ce bârfesc, şi de vom vré să lucrăm numaĭ pentru a noastră vre-o laudă sau dobândă, puţin vom lucrà, şi aşa unul având frică de vorbe, altul îngrozindu-se de chieltuĭală, tinerimé némuluĭ nostru tot întru întunérec va rămâné, şi nicĭ când nu va ajunge, cum au

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ajuns alte némurĭ, la lumină. Singur un bătrân, précinstitul Domn *Petru Maior*, Protopopul Gurghiuluĭ din Ardél, şi la crăescul Consilium Locumtenenţiale al Ungarieĭ Crăesc a Cărţilor Revizor, încă cu lucrul nu au încetat. De patru anĭ, de când sânt eu aicĭ în Peşta Paroh, mult au lucrat pentru ném. Intâĭ: au făcut frumoase şi folositoare *Propovedaniĭ la îngropăciune morţilor;* a doao: asémené folositoare *Didahiĭ pentru créşteré fiilor;* a treĭa: *Prediche la toate Duminecile şi Sărbătorile anului;* a patra: *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia;* iar acum lucră la *Istoria Besériceĭ Româneşti.* Céle patru maĭ sus numite au eşit din typarĭu, ĭară céstă de pre urmă cât maĭ curând e gata a o da în typarĭu, numaĭ să poată căpătà banĭ, ca să plătéscă céle pănă acum typărite. Că de ar cumpărà Româniĭ nostri cu acé râvnă cărţile céle lor folositoare, cu caré el le-au lucrat, multe alte cărţĭ némuluĭ Românesc folositoare am puté nădăjduì de la Bătrânul acela.

Eu aşijderé, de mă va îngăduì Dumnezeu cu sănătatea, socotesc, în scurtă vréme şi cu altă folositoare cărticică a vă mângăĭà, una numaĭ am vă rugà, ca cu acé dragoste acéstă mică a mé sârguinţă să o priimiţĭ în sânul vostru, cu caré eu voao vi-o încredinţez, poftind ca să puteţĭ trage dintr-ânsa folos.

Al vostru gata spre slujbă,
Ioann Theodorovicĭ.

București: Biblioteca Academiei Române.

835. D. Ţichindeal, *Aràtare despre staré... sholasticeştilor Instituturĭ ale naţieĭ româneşti, sârbeştĭ şi greceştĭ*, Buda 1813.

ꙗ Р Ъ Т Ꙗ Р Ѳ | Деспре старѣ | âчестwр нѡаw | ѧнтродѹсе сχоластичеѩй | ІНѲТИТѹТѹРЙ | âле | націей рwмѧнеѩй, | сѧрбеѩй шй грчеѩй.

ЛЯ БѹДЯ | Кѹ тѵпáрѡл Крѣéѩей Тѵпографíй â Оѷниверси-тáтеѝ Оѷнгѹрéѩй дин Пéшa. 1813.

In-8° mic de 62 pag.
Titlul pentre intrarea în materie:

Pentru Shoala Preparandă sau Pedagoghicéscă a Naţieĭ Româneştĭ.

La pag. 13 se citesc următoarele:

Domniĭ Professorĭ în Shoala Daco-(ro)mânéscă, Pedagoghicéscă sânt acestĭ următorĭ.

1. Précinstitul Domn *Dimitrie Ţichindeal,* parohul Becĭkereculuĭ mic, Professor de învăţătura Legeĭ, sau Cateheta, carele cuvântul luĭ Dumnezeu precum în shoală, aşa şi de faţă în Besérică propoveduĭaşte.

2. D. *Ioann Mihuţ*, al Pedagoghieĭ, Methodicheĭ, şi al Istorieĭ ţăreĭ Ungureştĭ Professor.

3. D. *Iosif Iorgovicĭ*, Doctor Filosofieĭ, Mateziĭ şi Gheografieĭ Professor.

4. D. *Constantin Diaconovicĭ Loga,* al Grąmmaticeĭ româneştĭ, Conţeptuluĭ românesc Professor.

La sfârşit se află mai multe versuri, dintre cari primele trei strofe cuprind numele autorului lor: *Ţichindeal,* tipărit cu capitale.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cine poate mulȚemI
Pentru ostenélele voastre,
Kât sânt de ĭubiȚĭ a grăì
INimilor noastre
Voĭ Protopresvyterĭ.

Orĭ în ce am voì cu inima,
Se vă arătăm a noastre cunoștințe.
Inse nu știm Voao cum cântà,
Cântărĭ DE biruințe,
lăudându-vă.

NumAĭ unul Dumnezeu,
La toȚĭ să vă plătéscă,
Nu vă fie nicĭ un rău,
Binele să vi-l dăruĭască,
Că mult vă oșteniȚĭ.

La sfârșit se află un apel către «IubiȚiĭ cetitorĭ», cerându-li-se ajutor pentru «Institutul românesc».

București: Biblioteca Academiei Române.

836. **Triod**, Blaj 1813.

Т Р И Ѡ Д І Ѡ Н | Ї҃кѣм âтрíѧ ѿарѣ âшєдáт, | шѝ Тѵ̑пкрѝт, дѵ̑пѣ рѫндѵ́ѧла Бєсѣ́кричїй Рѣскрúтѵлвй. | Сѵ̑пт Стѣпѫнúрѣ Пр҃ѣ Ѧнѫлцá-тѵлвй Ѧпкрáт ѣл Ї҃ѵ̑стрїей. | Ф Р Ї҃ Н Ч Й Ѡ К Ѧ Т І Ѿ | Крáюлвй Ї҃постѡли: Мáрє Прин-цíп ѣл Ї҃рдѣ́лвлвй, ѡ҆ чѣлелáтє: | Кѵ Благословéнїѧ Ѿдєлéнцїй сá-лє Пр҃ѣ Лѵминáтѵлвй, шѝ Пр҃ѣ | Сфúцúтѵлвй Дóмнѵлвй Дóмн. | І Ѡ Ї҃ Н Н Б Ѡ Б Б. | Блаждíкѵл Фѣгѫрáшѵлвй. Ѧ Блáж ла Мúтропѡлúє. | Ї҃нѵл дела Нáшєрѣ лвй Хс̃ ѧ҃мн̃.

In-folio de 1 foaie și 630 de pagine. Tiparit cu negru și roșu, pe două coloane, cu 42 rânduri în coloana plină. Titlul e încadrat într'o gravură cu compartimente. Pe verso: Bțna-vestire, într'o gravură mică.

De pe pag. 611 și până la sfârșit se află: «Viața Sfinteĭ... Marii Eghipténcheĭ», tipărită cu caractere mai mici.

București: Biblioteca Academiei Române.

837. **D. Vaida**, *Cuvântărĭ în cinstea Exsélénțiĭ sale Ioann Bobb*, (Blaj) 1813.

К ѷ̆ Е Ъ Н Т Ъ Р Й | Ѧ чинстѣ Ѳ҃дєлѣнцїй сáлє І҃Ѡ҃ННѢ Б҃Ѡ҃ББ, Блаждíкѵлвй Фѣгѫрашѵлвй, шѝ â Крєщїй шѝ Ѧпкрѣтéщїй мкримй Сфѣтник дин лѣ̑нтрѵ. Динтрє карє.

Чѣ дин тѫє сѵ̑пт нѵ̑мєлє Клирѵлвй, чéлвй май бѣтрѫн, кѵ прилéжѵл Й(н)сталацїй Канонúчилѡр дє Ѳ҃дѣлѣнцїѫ са акѵ̑м дє нов фѵ̑ндѫлвнцй, ѧ҃мн̃ѕ, пє Ѧтѫє І҃ѵлїє сав âлкѣтѵнт.

Чѣѫ лалтѣ Клирѵл чéл тинкр Ѧтрѵ арѫтарѣ фíєщїй сале кѵчерничíй, Ѧ Блаж Ѧ Мѵзєѵл сѵ̑, Ѧ зíѡа, кѫнд Ѳ҃дѣлѣнцїѫ са май сѵ̑с лѣ̑датѵл Блаждик, Ѧ Клѵж дин мѫна Ѳ҃дєлѣнцїй сале, а Гѵбернаторѵлвй ГЄ҃ѠРГІЄ҃ БЇ҃НФИ Ѧ фінца дє

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

фацѫ а маи маринлор Патрїй, сѫмнѣл Ѳрдѣлѣи лѣи ЛЄѲѠПЄѲЛД, ал доилѣ чинстит дела ѧ: Ѧпѫрат, лаѣ примит, ѧ ânѣл ѣаѿѧ кѣ Ѫприлѣ, ѡ зис.

Кѣ типарюл Ѳеминарїѣмѣлѣй ѣаѿѓ.

In-8° mic, de 7 foi, 192 pag. şi iar 7 foi, pentru indice şi greşeli.
Pe verso titlului, un *motto* din Cicerone.
Prefaţa:

Cuvânt înnainte.

Acéste doao cuvântărĭ făcute în cinsté Exsélénţiĭ sale milostivuluĭ nostru părinte, Vlădiculuĭ Ioann Bobb, de pre limba latinéscă, în care le-am fost alcătuit, pe limba rumânéscă, dintru acéĭa dorire le-am întors, ca maĭ mulţĭ din némul nostru să le poată cetì, şi văzând dintr-ânsele, şi maĭ ales din cé dintie, lucrurile céle marĭ şi ostenélele céle multe, care pentru bi(ne)le Cliruluĭ şi pentru folosul némuluĭ, toţĭ Arhierei dela începutul aceştiĭ Episcopiĭ le-au făcut, le-au purtat şi le-au săvârşit, să să deştépte inima cetitorilor spre cucérnică evlavie şi spre mulţămitoare pomenire a făcătorilor de bine arhiereĭ şi părinţĭ aĭ noştrĭ.

Am făcut şi însămnărĭ istoriceştĭ, scriind némul, locul naşteriĭ, şi lucrurile, şi întâmplările céle maĭ însămnate ale Arhiereilor, ca acésté dinpreună cu biografiĭa lor cetindu-le, maĭ afund în inimă să să răsădéscă vrédnică pomeniré lor.

Am adaos şi a toţĭ şépte Canoniciĭ lor (în rădicatul acum dintâie, prin Exélénţiĭa sa Ioann Bobb, Capitulum înştelăluiţi) locul naşteriĭ, némul, Semenarĭumul în care au învăţat Theologhiĭa, deregătoriile până a să face Canonicĭ, de dânşiĭ purtate.

Fiind-că dintre maĭ mulţĭ bărbaţĭ învăţaţĭ şi vrédnicĭ, cariĭ într-un aşà mare dieţeziş, precum ĭaste acesta, să aflà, macar că Exsélénţia sa fundăluind acest Capitulum cu baniĭ săĭ, cariĭ după osebită păstraré cheltuélelor sale ĭ-au adunat, pré volnic au putut să fie, întru alégeré personelor la acĭastă deregătorie noao, aşa cât nimené pe drept, nu s-au putut socotì vătămat, că nu s-au făcut Canonic.

Totuşĭ dintre ceĭ ce maĭ mult au ostenit în lucrurile céle de obşte, pre uniĭ ca aceĭa au ales, cariĭ, că vor fi maĭ plecaţĭ, maĭ ascultătorĭ şi maĭ următorĭ cugetelor sale, au nădăjduit, care lucru să poată fi tuturor maĭ bine cunoscut, am făcut însămnare despre fieşte-care Canonic.

Maĭ încolo am adaos şi o disertaţie, despre înpărăchéré némuluĭ românesc.

Decĭ încâtu-ĭ despre faptele şi lucrurile celor maĭ înnainte întru acest Scaon Arhieresc şezătorĭ Vlădicĭ, acéĭa am voit a face cunoscut, că nu toate, pre cum nicĭ s-au putut întru o cuvântare, ci numaĭ céle maĭ de obşte, maĭ marĭ, şi prin care maĭ ales spre fericiré Cleruluĭ şi a némuluĭ s-au nevoit, din viĭaţa lor s-au cules şi s-au pus întru acéste cuvântărĭ, adecă ca să să vază cum toţĭ Arhiereiĭ şi părinţiĭ noştrĭ, după vremile sale, destul pentru binele Cliruluĭ şi a némuluĭ au făcut.

Pentru acéĭa, de să va întâmpla ca cine-va dintru cetitoriĭ acestor cuvântărĭ maĭ multe să ştie despre careva Vlădică, că ar fi făcut, nu să smintéscă, nicĭ să turbure, cum că nu s-au pomenit şi acélé întru acéste

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cuvântărĭ, sau în însemnările, care s-au făcut de pre fieşte care Episcop, căcĭ nu întru atâta pentru ceĭ ce ştiu toate câte au făcut Vlădiciĭ, cât pentru ceĭ ce nice atâté câte să cuprind întru acéste cuvântărĭ, s-au adus înnainte şi s-au însămnat.

Iară în cât să atinge de lucrurile Exsélénţiĭ sale Domnuluĭ Vlădica, acum îndreptătorĭuluĭ Ioann Bobb, care tocma dela începutul Arhierieĭ sale pre scurt toate să pomenesc, am vrut să aduc aminte. ca orĭ care să va întâmplà să le cetéscă, să nu grăbéscă, ci de amăruntul şi cu bună socotélă le cumpănéscă, şi am nădéjde, că va puté pricépe şi găsâ, cum că Exsélénţĭa sa lucrurĭ aşà marĭ şi aşà multe făcând, şi cu trageré de multe orĭ şi dela gura sa, macar că doar n-au putut nimerì să le facă după minté şi voĭa tuturor cu bun şi sfânt cuget, totuşĭ toate adecă pentru folosul cliruluĭ şi a némuluĭ le-au făcut, eu adevărat că precum am cunoscut şi am simţit în inimă, aşa am scris faptele Exselénţiĭ sale, care fără de acéĭa de obşte sânt vestite şi cunoscute.

Nicĭ prin modrul graĭuluĭ am putut cugeta să-m câştig ceva părtinire, ci încă fricà dréptă am putut avé, să nu fiu spre îngreoĭare, fiind de faţă şi cunoscând bine firé pré milostivuluĭ nostru părinte, aşa dară graĭul nu după pofta lingușiriĭ, ci după regulile vorbiriĭ am silit a le întocmi.

Ci nicĭ e lipsă de multă apărare, ca cine precum simţéşte la inimă despre sine, aşa s-au obicĭnuit a judecà şi despre altul; drept acéĭa, dela ceĭ ce drept şi bine judecă despre lucrurile altora, nu să poftéşte, ĭară înnainté celora, cariĭ fiind răpiţĭ de ceva patimă, rau judecă şi în ré parte tâlcuesc şi faptele céle bune ale altora, toată apăraré ĭaste înzădarnică.

Dissertaţia despre înpărăchéré némului rumânesc, o am făcut pentrucă, trăbuind a face vorbă de turburaré şi învrăjbiré cé mare, caré prin Sofronie[1]) maĭ vârtos s-au pricinuit, mi s-au văzut foarte bun prilej, şi tocma de lipsă, să o fac, ca cu atâta maĭ vârtos să arăt, că céle ce s-au zis înpotriva sfinteĭ uniriĭ, şi care maĭ tare decât toate au întărâtat norodul, şi l-au făcut să urască uniré, au fost numaĭ amăgiriĭ deşarte, cu cât maĭ lesne să pot acum cunoaşte şi de către neuniţĭ, văzând deşertăcĭuné lor, adecă: să dovedesc că uniţiĭ nu înfruptă posturile, ci postesc ca şi neuniţiĭ, şi cum că. pentrucă să face cineva unit, nu urméză că trăbue să fie cătană (precum învrăjbitoriĭ zicé noroduluĭ), că Inpăratul acéiaşĭ putére are şi peste neuniţĭ ca şi peste uniţĭ.

Maĭ încolo să arăt că punctumurile Uniriĭ, care le-au priimit, când s-au unit Rumâniĭ, le-au crezut ss. părinţĭ înnainte de Fotie, cu toată Biséreca Răsărituluĭ.

Să puĭu înnainte şi altele din care să cunoasca, câtă stricare urméză din împărăchéré acĭasta, şi prin urmare, că maĭ bună ĭaste pacé şi uniré.

Maĭ pre urmă să arăt, că nu să cade, ba ĭaste şi păgubicĭos, să crédă celor de alt ném, zicându-le că sânt cu credinţa de eĭ maĭ aproape decât

---

[1]) Biografia şi isprăvile lui Sofronie sunt tratate în notele ce însoţesc acésta carte, de la pag. 41—46. Asupra lui vezi mai ales: Dr. Augustin Bunea, *Episcopii Petru Paul Aron şi Dionisie Novacovici*, Blaş 1902.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

noĭ, căcĭ Bisereca Răsărituluĭ maĭ de multe orĭ au cunoscut şi cunoaşte nedréptă zisa lor.

Nicĭ celor din ţară să le crédă maĭ mult decât noao, când îĭ învăţăm, pentru că eĭ nice acéĭa simţire, caré trăbue să o avem noĭ cătră neuniţĭ, nu o pot avé, nicĭ cunoştinţă dréptă a învăţăturiĭ noastre să văd a avé, ci din potrivă fără de temeĭu foarte rău ne judecă.

Numaĭ doresc dară, ca fieşte care cu poftă să afle adevărul şi cu acéĭa simţire să o cetéscă, cu caré o am scris, şi am nădéjde că bună roadă poate să facă, însă eu am sădit, sau am udat ce au sădit alţiĭ, la Dumnezeu ĭaste tot darul cel bun şi desăvârşit, care poate să ĭacă créşteré rodurilor celor nădăjduite şi dorite, care şi puţintică ostenéla mé de prisosit să o răsplătéscă, şi îndemn mare spre suferiré a maĭ multora să fie.

Şi sânt, — Blaj, 13 Noemvrie 1813. —

Dimitrie Vaĭda de Şoşmezo,
Canonic ecleziarha şi Rector Cliruluĭ celuĭ tinăr.

Autobiografia Canoniculuĭ Dimitrie Vaida de Şoşmézo (româneşte Glod, Varmeghiĭa Solnoculuĭ din launtru) se afla în notele acesteĭ cărţĭ pe pag. 12—13.

București: Biblioteca Academiei Române.

838. Vieţile Sfinţilor din luna Martie, Mănăstirea Neamţul 1813.

Titlul acelaş ca şi luna precedentă, afara de numele Imparatului Rusiei, care e înlocuit acì cu numele Domnului Moldovei, şi de dată, care e aci: 1813 Mart 26.

In-folio de 6+297 foi, cu ornamente şi gravuri (facs. 343 şi 345).

Pe verso titlului, stema Moldovei, gravată de: Protoierei Mihail, cu versurile urmatoare:

Stihurĭ poetice zéce, cătră Stema pré Luminatuluĭ şi pré înnălţatuluĭ şi de bine Credincĭosuluĭ Domn Io Scarlat Alexandru Calimah Voevod.

Dumnezeu, cel ce pre toate le ştie maĭ nainte de a să face,
Pre unsul său aflându-l Bărbat dupre cum îĭ place,
Pre măriĭa sa, zic, pre Domnul nostru Scarlat,
Pre scaunul domnieĭ Moldoveĭ l-au pré înnălţat
Şi cu semnul sfinteĭ Crucĭ prin prejur l-au îngrădit,
Şi cu Spată şi cu buzdugan l-au întărit.
Ca pre văzuţiĭ şi pre nevăzuţiĭ săĭ vrăjmaşĭ să-ĭ prăpădească,
Iară ţara, cu linişte şi pace să şĭ-o domnéscă.
Să ne rugăm dar şi noĭ luĭ Dumnezeu, să-l îndelunge întru Domnie,
Aicé, adecă, vremélnic, ĭară acolò cu sfinţiĭ în vecie.

Prefaţa stareţului Sylvestru:

Pré o sfinţituluĭ şi de Dumnezeu alesuluĭ Arhiepiscop şi Mitropolit a toată Moldaviĭa Kyriu Kyr Veniamin, al nostru pré milostiv Stăpân şi de obşte Arhipăstorĭu, pre cé de rob, dupre datorie, până la pământ închinăcĭune aducem.

Fiind că acum cu ajutorĭul a tot putérniculuĭ Dumnezeu, celuĭ ce totdéuna ĭaste gata a ajută la lucrul cel de folos şi de mântuiré sufletuluĭ pricinuitorĭu, a căruĭa putére, dupre Apostolul a zice, întru neputinţă să face

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

desăvârşit. Şi cu pré sfinte şi luĭ Dumnezeu bine priimite rugăciunĭ ale pré o sfinţieĭ tale săvârşindu-să lucrul cel încredinţat ca să-l lucrăm, de nevoe şi de trebuinţa am socotit a sa face dupre putére oare caré pre scurt înnainte cuvântare, aratând numaĭ pre céle ce privesc către prochimenul cel pus înnainte, cum, adecă, şi când, şi în ce félĭu, şi de cine s-au lucrat. Că céle de săvârşit s-au scris întru cé dela începutul lunii luĭ Septemvrie.

342. — Stema Moldovei din *Vieţile Sfinţilor*, din luna Martie, 1813.

Decĭ când Dumnezeu, ca iarăşĭ de aicé sa fac începutul, cela ce toate le face şi le preface dupre Voĭa sa cé sfântă, întru a caruĭa Mâna sânt cârmele povăţuiriĭ şi ale îndreptariĭ tuturor, au bine voit ca sa te dé pre pré o sfinţiĭa tà ĭarăşi Pastorĭu bine credincĭosuluĭ sau norod, şi au pus în inimile tuturor Eparhioţilor ca toţĭ cu un glas, marĭ şi micĭ, tânerĭ şi batrânĭ, bărbaţĭ şi femeĭ, să te ciara pre pré o sfinţiia ta Arhicpiscop şi Mitropolit al lor şi Parinte Duhovnicesc, ca unĭi ce încă avé neşterse şi neuĭtate dintru pomeniré lor pre faptele bune şi milostiviré şi bunataté şi ravna cé către céle bune şi de folosul Patrieĭ al pré o sfinţieĭ tale. Şi toţĭ de obşte au scris catră mariia sa, pré înnălţatul şi pré bine credincĭosul Domnul nostru, scrisoare de rugaciune, ca dupa ce Dumnezeu ĭ-au învrednicit pre dânşiĭ de părintésca stăpânire a marieĭ sale, sa bine voiască măriia sa, a le da lor şi pre Părintele lor Duhovnicesc, cel Bun, cel Blând, cel Milostiv, şi pre carele îl doare inima pentru dânşiĭ şi pentru mântuiré sufletelor lor. Când măriia sà, priimind rugaminté lor şi cunoscând că voĭa luĭ Dumnezeu ĭaste, şi cum că el au învitat pre inimile tuturor să facă acé cérere de obşte; când sa scriĭa de măriĭa sa pré înnălţatul Domnul nostru scrisóre catră pré o sfinţitul Patriarhul a toată lumé, pentru întoarceré ĭarăşĭ la scaunul pré o sfinţieĭ tale, pre caré cu bucurie priimindu-o, cu dragoste au înplinit cereré cé blagocestivă a marieĭ sale, şi cu lucrul o au săvârşit. Când au poruncit ca fără smintélă şi numaĭ de cât sa se scoaţă Lu-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

mina de supt obrocul liniştiriĭ şi a vieţuiriĭ ceiĭ fără grijĭ, şi pre Sfeşnic să se pue. Şi Toiagul cel păstoresc ĭarăşĭ în sfinţita şi de céle sfinte lucrătoare drépta pré o sfinţieĭ tale, ca din mâna luĭ Dumnezeu, că aşà cred eu, aducându-m aminte de cela ce zice: Toată stăpâniré nu ĭaste, fără numaĭ dela Dumnezeu. Decĭ ca din mâna luĭ Dumnezeu, când din mâna mărieĭ sale l-aĭ luat, şi alaĭul cel domnesc, şi multora doritul ca pre un smerit cugetătoriu până la scaun te-au petrecut, şi cuvintele de laudă céle dela ceĭ marĭ şi dela ceĭ micĭ te-au întâmpinat. Că aşa să obĭcĭnuĭaşte Dumnezeu a slăvì şi a înnălţà pre ceĭ smeriţĭ cugetătorĭ, şi pre ceĭ ce fug de cinsté şi slava lumiĭ. Şi când lumina ĭarăşĭ pre sfeşnic desăvârşit s-au pus, ca să luminéze ca maĭ nainte pre toată casa, adecă pre toată ţara. Şi Iosif înpărţitoriul de Grâul cel duhovnicesc, s-au dus ca să-l înpărţéscă celor lipsiţĭ de hrana cé duhovnicéscă. Şi David ĭarăşĭ s-au întors la înpărăţie. Şi Moysi s-au trimis de Dumnezeu ĭarăşĭ pre povăţuiré norodului său.

343. — Gravură din *Vieţile Sfinţilor*, 1813.

Atuncé, pré o sfinţite Stăpâne, atuncé, şi Luna luĭ Martie, începutul lunilor, întru caré s-au zidit de Dumnezeul tuturor Totul acesta, întru caré s-au lucrat maĭ pre urmă la sfârşitul vécurilor mântuiré némuluĭ omenesc, în mijlocul pământuluĭ, prin iconomiĭa şi chieltuĭala şi îndemnaré pre o sfinţieĭ tale şi tălmăcindu-să şi typărindu-să, acum au luat sfârşit. Şi nu numaĭ, ci şi céle lalte trecute şi typărite, şi céle ce urméză de aicé înnainté, pre pré o sfinţiĭa ta te ştiu şi începătoriu, şi îndemnătoriu şi chieltuitoriu. Că prin pré o sfinţiĭa ta şì s-au tălmăcit, şi de a să typărì ĭarăşĭ prin iconomiĭa şi îndemnaré şi ajutoriul pré o sfinţieĭ tale, încă şi a altor ĭubitorĭ de Hs. şi în zilele pre o sfinţieĭ tale îşĭ au nădejdé, foarte râvnitoriu de a folosì pre aproapele, ca alt Apostol, ştiindu-te, cât te-aĭ făcut, dupre Apostolul a zice, bună mirézmă a luĭ Hs. spre mântuiré patrioţilor şi a eparhioţilor pré o sfinţieĭ tale. Şi nu numaĭ, ci şi acelor de preste hotară. Incă şi patriĭa să laudă şi să cinstéşte şi vrédnică de minunare ĭaste, prin apostoleştile lucrurĭ, ce să lucréză de pré o sfinţiĭa ta întru dânsa. Şi de toate provinţiile céle de prin preĵur pentru acesté ĭaste fericită şi de cucernicie vrédnică. Că din copilărie în legé Domnuluĭ petrecând, şi în legé luĭ cugetând zioa şi noapté, te-aĭ făcut ca Daviticescul pom cel răsădit lângă izvoarăle apelor, şi acum în vremé pré o sfinţieĭ tale daĭ nişte

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

roade duhovniceştĭ ca acesté. Şi nu ĭaste nicĭ o vréme, nicĭ o întâmplare ca să te împiĭadice de spre o aducere de roadă ca acĭasta. Ca şi când din răvna cé spre vieţuiré cé maĭ bună, şi din doriré liniştiriĭ te-aĭ depărtat dela scaunul pré o sfinţieĭ tale, şi Lumina s-au sârguit a să vârâ supt obrocul Mănăstiriĭ Némţuluĭ la o vreme, dar şi supt obroc aflându-să, Lumina tot lumină erà, tot asémené luminà, tot aceléşĭ apostoleştĭ lucrurĭ lucrà, şi saré tot asémené ca şi maĭ nainte sărà. Că şi *Chyriacodromionul* întru acé vréme l-aĭ tălmăcit şi l-aĭ typărit, şi pre Zosimades aceĭa ĭ-aĭ urmat. Incă şi *Kecragarĭu* şi *Adoleshiĭa*, lucrurĭ ale pré o sfinţieĭ tale sânt.

Şi acesté atuncé când eraĭ bejenarĭu, când eraĭ îndestulat de lipsă şi de necăutare, când nicĭ o stăpânire nu erà în mâna pré o sfinţieĭ tale, le-aĭ lucrat. Iară acum, când Dumnezeu bine voind ĭarăşĭ te-aĭ suit pre scaunul pré o sfinţieĭ tale, şi pre cârmele Bisericiĭ Moldavieĭ ĭarăşĭ ţi le-au dat în mână, şi cetaté ĭarăşĭ s-au pus pre vârful munteluĭ, ca să nu să maĭ poată ascunde, ci toţĭ să o privéscă şi la dânsa să năzuĭască, şi de vrăjmaşĭ să se izbăvéscă, şi saré ĭarăşĭ s-au pus înnainte, ca să sare pre toţĭ ceĭ răniţĭ de tâlhariĭ ceĭ gândiţĭ, ca să nu să înpută şi să se putrezéscă cu păcatele; acum zic, când aĭ toată îndămânaré, ce nu veĭ lucrà? Caré faptă bună prin pré o sfinţiĭa ta nu va strălucì? Pré bine sântem încredinţaţĭ, că săracii, ca maĭ nainte se vor miluì, scârbiţiĭ se vor mângâĭà, asupriţiĭ dreptaté îşĭ vor aflà, scăpătaţiĭ să vor râdicà, Cuvântul luĭ Dumnezeu în urechile ascultătorilor să va răsunà, Bisericile bunele rânduelĭ céle din tâĭu îşĭ vor luà. Şi în scurt toate faptele bune şi rânduĭalele céle de suflet folositoare să vor înplini. Că Lumina lumiĭ, ca să zic şi aşà, că nu ĭaste pré departe de adevăr, luminând lumiĭ, şi oameniĭ văzindu-o şi folosindu-se, vor slăvì pe Tatăl cel Ceresc, şi Tatăl cel Ceresc va proslăvì în Cerĭurĭ pre cela ce îl proslăvéşte pre el prin faptele bune pre pământ. Incă şi Lunile céle de aicé înnainte în zilele pré o sfinţieĭ tale nădăjduim a să săvârşì. Că să cade, precum prin sârguinţa şi cheltuĭala pré o sfinţieĭ tale s-au tălmăcit şi a să typărì au început, aşà ĭarăşĭ în zilele pré o sfinţieĭ tale şi să se sfârşască.

Decĭ în vremé când să lucrà acelé care s-au zis maĭ sus, ca să întoarcem cuvântul la prochimenul luĭ, pentru întoarceré ĭarăş la scaunul Pré osfinţieĭ tale, atuncé şi pre Luna luĭ Martie typărindu-o cu toată amărunţimé şi înbogăţindu-o cu Cuvinte pre la Praznicile ce să cuprind întru dânsa, adecă la sfinţiĭ 40 de Mucenicĭ, la Buna vestire, la sfântul Lazar cel de patru zile, la sfântul Praznic al Stâlpărilor, în sfânta şi maré Lunĭ cu viĭaţa sfântuluĭ şi dreptulŭ Iosif celuĭ frumos, carele au fost pildă adevărată a vinderiĭ luĭ Hristos Dumnezeuluĭ nostru, la sfânta şi maré Joĭ cu Cuvânt pentru vânzaré Iudeĭ, şi pentru predaniĭa sfintelor şi mântuitoarelor Taĭne, la sfânta şi maré Vineri pentru Rugăcĭuné luĭ Hristos: Părinte, de ĭaste cu putinţă, trécă dela mine păharul acesta; cu altul la Plângeré pré Sfinteĭ Născătoareĭ de Dumnezeu, cu altul la îngroparé Domnuluĭ nostru Iisus Hristos; şi la Sfânta Inviĭare cu patru, dupre cum aĭ poftit şi aĭ poruncit pré o sfinţiĭa ta, dupre cum să va vedé. Pre caré o aducem acum înnainté pré o sfinţieĭ tale, ca pre o pârgă a nevrédnicelor noastre ostenelĭ.

Decĭ priiméşte-o, o pré sfinţite stăpâne, precum Arhiereul legiĭ vechĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

pârgile fiilor luĭ Israil, sau precum Domnul pre ceĭ doĭ bănişorĭ aĭ văduveĭ; ĭară de nu, apoĭ ca pre un daru sfinţit dintru ale pré o sfinţieĭ tale, sau ca pre o comoară cuprinzătoare de multe bogăţiĭ duhovniceştĭ; sau ca pre o spiţărie înbogăţită cu multe félĭurĭ de doftoriĭ lecuitoare de suflete. Că ĭa povăţuĭaşte pre ceĭ ce o citesc cu luare aminte drept la Inpărăţiĭa Cerĭuluĭ. Ĭa pre dragosté cé cătră Dumnezeu şi cătră aproapele, caré ĭaste înpliniré a toată fapta bună, de caré toată legé şi Prorociĭ să spânzură, o răsădéşte în inima luĭ. Pre Credinţa cé dréptă cătră Dumnezeu o înfige în sufletul luĭ, pre nădejdé bunătăţilor celor véciĭnice o altuĭaşte întru céle din lăuntru ale luĭ, smereniĭa cé următoare de Hristos îl învaţă, cătră nepomeniré de rău îl povăţuĭaşte, pre zavistie şi clevetire departe le gonéşte din sufletul luĭ. Calé cătră pocăinţă o arată celor păcătoşĭ, pre răvnă cătră urmaré celor drepţĭ în inima lor o aprinde, pre trup îl supţiĭază şi de grosimé cé de prisosit i-l uşuréză, pre suflet de patimĭ i-l curăţéşte, pre minte i-o luminéză, şi de cunoştinţa cé duhovnicéscă i-o umple, numaĭ de o va ascultà cu oserdie, şi cu lucru va face céle ce îl sfătuĭaşte. Decĭ pre acĭasta ce ĭaste într-acest félĭu priiméşte-o, pré o sfinţite stăpâne, ca prin pré o sfinţiĭa ta să strălucéscă lumiĭ, şi să se măréscă, şi slava să i să créscă, că slava eiĭ din lăuntru eiĭ ĭaste, şi comorile céle ascunse întru sineşĭ tuturor să le descopere, şi doftoriile céle adunate întru dânsa tuturor bolnavilor să şi le arate şi de bună myrézmă pre toţĭ să-ĭ umple: Că bună myrézmă ĭaste ĭa, dupre Apostolul, celor ce să mântuesc. Ĭa încă şi pre pré o sfinţiĭa ta te va proslăvì, şi arătat tuturor te va face, şi mare făcătorĭu de bine la tot némul rumânesc te va descoperì, şi nu numaĭ acesté, ci şi cu sfinţiĭ ceĭ ce să cuprind întru dânsa, şi încă şi cu ceĭ din celélalte ce urméză déciĭa înnainte, şi cu ceĭ din céle trecute, te va înprietenì şi pré de aproape ĭubit lor te va face. Şi prin tr-ânşiĭ şi cu Dumnezeu cel proslăvit întru dânşiĭ: Că face voĭa lor, ca unor robĭ şi priĭatenĭ adevăraţĭ aĭ luĭ: Şi proslăvéşte cu Dumnezeĭască Puteré sa pre ce îĭ proslăvesc pre dânşiĭ, şi le istorisesc nevoinţele şi faptele lor céle bune. Amin.

Al pré o sfinţieĭ tale pré plecat şi nevrédnic rob,
Sylvestru, Arhimandrit şi Stareţ al
sfintelor Mănăstirĭ Némţuluĭ şi al Seculuĭ, împreună cu
tot Soborul cel dintru dânsele.

La sfârşitul indicelui se citesc următoarele versuri:

Cetéşte-mă pre mine, o Creştine,
(Carté zice dela sine),
Cetéşte-mă cu luar' aminte
Şi cu oserdie fierbinte.
Că déca cu dragoste mă veĭ ĭubì
Şi des mă veĭ uneltì,
Veĭ vedé cum sfinţiĭ s-au nevoit
Şi pre dracĭ ĭ-au biruit,
Şi au căştigat Cerésca Impărăţie,
Odihna cé de vecie.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Iar déca şi cuvintele ce-s în mine,
Le veĭ luà în minte bine,
Te veĭ învăţà minunĭ Cereştĭ
Şi laude Dumnezeeştĭ
De unde veĭ luà mult folos
Dela Mântuitorĭul Hs.
Iar de-ĭ aflà în mine ceva lipsire.
Şi greşale în typărire,
Nu-s vrédnică eu de prihănit,
Ci ceĭ ce m-au typărit.
Insă tu, iubite foarte,
De pofteştĭ Cerésca Soarte,
Indreptéză ce găseştĭ,
Pre nime să nu prihănestĭ,
Că şi tu eştĭ neputinţiĭ supus,
Ca şi ceĭ arătaţĭ maĭ sus.
Unul pentru altul vă rugaţĭ,
Ca Raĭul să-l căştigaţĭ.

Pe foile 293—297 se afla o: «Sholie a pré inţeleptuluĭ dascaluluĭ Kyr Dorotheiu». La sfârşit de tot, se reproduce semnul tipografuluĭ Mihaĭl Strelbiţchi (v. T. II, p. 293).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

839. *Vieţile Sfinţilor din luna lui Aprillie,* Mănăstirea Neamţul 1813.

Titlul ca şi luna precedenta, dar cu alta dată: 1813, Maiĭ 2.
In folio de 1+173 foi.
Pe verso titlului, clişeul reprezentând Inalţarea.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

840. *Vieţile Sfinţilor din luna lui Maii,* Mănăstirea Neamţul 1813.

Titlul ca la luna precedentă. Data: 1813, Sept. 3.
In folio de 1+296 foi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

841. *Vieţile Sfinţilor din luna lui Iunie,* Mănăstirea Neamţul 1813.

Titlul ca la luna precedentă. Data: 1813, Dechem. 30.
In folio de 1+282 foi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

842. *Sinopsă mare a slujbei,* Iaşi 1813. — Greceşte.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΜΕΓΑΛΗ τῆς Νυχθημέρου Ἀκολουθίας καὶ προσευχῆς ἑκάστου χριστιανοῦ Περιέχουσα καὶ ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ., ΤΑ ΤΟΥ ΤΡΙΩΔΙΟΥ καὶ Πεντηκοσταρίου τροπάρια καὶ Κοντάκια, Πασχάλιον καὶ ἄλλα ὠφέλιμα, νεωστὶ πλουτισθεῖσα καὶ ἐπιμελῶς διορθωθεῖσα.

ἘΝ ἸΑΣΙΩ, 1813. Ἀδείᾳ Ἐκκλησιαστικῇ.

Sinopsă mare a slujbei de noapte şi de zi, şi rugăciune pentru ori ce

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

creştin, cuprinzând şi Minologiul, Troparele şi condacele Triodului şi Penticostarului, pascalia şi alte de folos, înbogăţită din nou.

In Iaşi, 1813. Cu învoirea bisericească.

In-12° de 420 pag. şi 4 gravuri pe foi separate.

La sfârşit, după tabla de materii, arată numele subsciitorilor, sub titlul:

Οἱ Φιλόμουσοι, φιλογενεῖς καὶ φιλόκαλοι Συνδρομηταὶ τῆς ἐν Ἰασίῳ νεοσυστάσης Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας.

Contribuitorii iubitori de carte, de neam şi de bine ai tipografiei greceşti înfiinţate de curând în Iaşi.

Ὁ Ἐκλαμπρότατος Πρίγκιψ Κύριος Σκαρλάτος Γκίκας, Ἔφορος τῆς Ἑλληνικῆς ταύτης Τυπογραφίας.

Prea strălucitul prinţ Domnul Scarlat Ghica, efor al acestei Tipografii greceşti.

La sfârşit se citeşte următorul avis:

Ὅσοι δὲ ἐκ τῶν φιλομούσων ἀνδρῶν, μὴ προφθάσαντες νὰ δείξωσι τὴν πρὸς φιλολογίαν αὐτῶν προθυμίαν, θελήσωσιν εἰς τὸ ἑξῆς νὰ συντρέξωσι, καταγραφήσονται καὶ ἐκεῖνοι ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα τυποθησομένοις βιβλίοις. 1814. Ἀπριλ. 3.

Acei iubitori de învăţătură care nu vor apuca să arate râvna lor pentru literatură, şi vor voi totuşi în viitor să contribuiască, se vor înscrie ca atari şi ei în cărţile cari se vor tipări după aceea. 1814, Aprile 3.

Μανουὴλ Βερνάρδος Κρὴς ἐνεργὸς καὶ ἐπίτροπος τῆς Τυπογραφίας ταύτης.

Manuil Vernardos Cretanul, membru activ şi epitrop al acestei tipografii

București: Biblioteca Academiei Române.

344.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1814.

843. *Acatist şi Paraclis*, Mănăstirea Neamţul 1814.

Ѧтрѹ Слáва ѻ҃цѣмъ і҃ ТРО́ИЦѢ Прослáвйт ДМ҃НЄЗЄ́Ж.

Ѧтрѹ Чйстѣ прѣ Блгословйтей, Слáвйтей Стхпáнней нóстре дє Дм҃незеѡ Нхскхтóрей шй дѣ пѣрѹрѣ Фечóрей МПРІЄЙ.

Кѹ Блгословéнїа прѣ ѡ҃ сфнцйтзлѹй Ѱрхіепíскоп шй Мйтрополйт â тóлтх Молдáвїа Кѵрíѕ Кѵ́р ЄѲНІПМІН.

Ѧ врéмѣ прѣ Кѹкїшшíй сáле Кѵ́р Сулвéстрѹ Ѱрхїмандрíт шй Стáрец âл сфйтелѡр Мнхстúрй Нѣмцзлѹй шй Єкзлѹй.

Сáѕ тупхрит Кхртничйка âчáста, кáрѣ кѹпрúнде Йкáдістзл Бѹ́нєй вістúрй, дє і҃сшй прѣ ѡ҃ сфнцїа сà дє йзнóвкх тхлмхчйт шй ѧдрептáт. Параклúсзл прѣ сфйтей Нхскхтóрей дє Дм҃незéѕ, âсéменѣ дѹпрє чéл êллинéск ѧдрептáт шй âшезáт. Шй Йкáдістзл Мнтзнтóрюлѹй нóстрѹ Іи҃с Хр҃с, ла кáре Ікóлеле бáрхшй дє прѣ ѡ҃ сфнцїа сà сáѕ тхлмхчйт шй ла рнднмáлх сáѕ пѣс ка шй âле Бѹ́нєй вестирй, ѧ кѣт â ле фй сфършйтѹрнле пре ла чѣле май мѫлте лóкѹрй ѧтрѹ ѡ҃ глхсѹйре ѧ кúп дє стíхѹрй дѹпрє кѹ́м сѣнт шй êллинѣцпе, дѹпрє кѣт сáѕ пѹтѣт âпропїа.

Ѧ сфйта Мнхстúре Нѣмцзл, ѧтрѹ âсà тѵп: ѧ Йнзл, ѧ҃йѡдї. Мáр: дї.

In-8° mic de 2+149 foi.

Titlul ocupă trei pagine.

In faţa textului, o gravură reprezentând Buna-vestire şi semnata: Protoierei Mihailă.

Acatistul se termina cu f. 145. Pe foaia urmatoare, numerotat greşit 147, în loc de 146, urmeaza:

Oare caré arătare din pravilă.

La sfârşitul acestora se explica:

Acéste învăţăturĭ s-au luat din *Pravilioara* cé în Bucureştĭ typărită la anul 1800, dintru învăţătura cé cătră Duhovnic, fila 44, faţa a 2-a, 45, până la 46, faţa întâĭu.

Pe ultima foaie se afla o stema cu deviza: *Non solum armis* (facs. 344).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

844. *Aghiazmatarĭu mic,* Iaşi 1814.

Й Г І Я З М А Т Я́ Р Ю | М Й К | ѣ́декх | Йлѣцерѣ â рнднмáлелѡр шй Рѹгхчѹ́нилѡр чéлѡр | май дє трєбѹ́нцх шй дє невóе | ПРЄ́ѠЦИЛѠР | скóласх дин Молитвéнникѹл чéл мáре | Йкѹ́м дє йзнóвкх деордосúндѹсх | сáѕ тупхрúт: âдѹгнúндѹсх шй кѹ âлте | рѹгхчѹ́ней трєбѹнтóаре. | ѧ зúлеле Прѣ Ѧнхлцáтзлѹй шй | Прѣ лѹминáтзлѹй Дóмнзлѹй нóстрѹ | ІѠ. СКЙРЛ: Й Л Ѣ Ѯ: К Й Л І М Й Х Е К О Д

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Къ Благословéнїа шй тóатъ кїел-|тѫ́ла Прѣ ѡ сфйцйтѫлъ́й Митрополи́т | а̂ тóатъ Молдáвїа Кѵрíѡ Кѵрíѡ | Е Ѳ Н І Й М І Н.

Ѧ Типографїа сфйтей Митрополи́й Ѧ Йшй | ла а̂нѫ дела Хс. ЌѠДІ.

In-8° mic de 2 foi şi 250 pag.
Pe verso titlului, Maica Domnului, gravură semnată de Simion.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

845. Apostol, Blaj 1814.

Ѧ П О Ѳ Т О Л Ъ | Йкѣм а̂трéм ѿарх а̂шезáт, шй тѹ-пкрйт, дѫпх ржндѫ́ла Бесѣ́ричїй Рх-|скрйтѫлъ́й. | Ѳѫпт Стхпжнйрѣ Прѣ Ѧнхлцáтѫлъ́й | Ѧпкрáт а̂л Йѫстрїй. | Ф Р Й Н Ч Й Ѳ К Ѧ Т І Ѳ | Крáюл Йпостѡличéск, Мáре Принцйп | а̂л Йрдѣлъ́й, шй чѣлѣлáте: | Къ Благословéнїа Ѳ̂дселéнцїй сáле Прѣ | Ѡсфйцйтѫлъ́й, шй Прѣ Лѫминáтѫ-лъ́й Дóмнѫлъ́й Дóмн. | І Ѡ Й Н Н Б Ѡ Б Ъ. | Влхдйкѫл Фхгхрáшѫлъ́й.

Ѧ Блаж ла Митрополи́е. | Йнѫ дела Нáшерѣ лъ́й Хс ѧѡдї.

(Къ Тѵпáрюл Семинáрюлъ́й.)

In-folio de 1 foaie şi 264 pag.
Tipărit cu negru şi roşu, pe două coloane.
Titlul încadrat într'o poartă semnată: Sandul Tipografu.
In faţa textului e reprezentat Evanghelistul Luca.
La sfârşit se citeşte următorul epilog:

Iară voĭ, ĭubiţĭ cetitorĭ! în a cărora mâĭnĭ va venì acĭastă sfântă Carte, şi vă veţĭ învrednicì a cetì întrânsa, ce greşéle orĭ în tipărire-ĭ veţĭ aflà, orĭ almintrilé într-alt [chip] veţĭ găsì, bine ştiind şi cunoscute având pricinile, ce spre mântuinţa sa s-au obicĭnuit a le aduce la mijloc unul fieşte care Typograf, lângă care, pré drépte fiind, negreşit s-ar puté adaoge şi acéĭa, precum că eu, ca Prefect, purtătorĭu de grije Typografiĭ, dela anul 1806, de când sânt ales a purtà sarcina acĭasta, şi s-au şi tipărit supt a mé inspecţie maĭ multe cărţĭ bisericeştĭ, precum: *Lyturghiĭarĭul* la annul 1807, *Pentecostarĭul* la anul 1808, precum şi *Polustav* tot la acel an, *Psaltiré* la anul 1809, *Tryodion* la anul 1813, dar maĭ multe pentru învăţătura Scoalelor, cuprins fiind şi cu alte slujbe şi deregătoriĭ, precum din titulă să véde, la toate dorind şi silindu-mă a face, încât au fost întru a mé putinţă, destul, şi noaptè îndreptând greşélele, care prin nebăgaré de samă, sau tréceré cu ochiĭ a culegătorilor de slove, prin mine şi supt a mé inspecţie dedaţĭ la acĭasta a lor slujbă, nu numaĭ ĭarna, ci şi vara o am făcut zi; ba încă de multe orĭ, precum şi întru tipăriré aseştiĭa, în triĭ rînđurĭ am fost din dregătorie silit a eşì la vizitaţia eparhiilor, când în locul mieu pre altul, numaĭ ca să nu încetéze lucrul cu scădéré Typografiĭ şi ponoslul lucrătorilor, am trebuit să las purtătorĭu de grije, îndreptaţĭ cu Duhul blândeţelor, de cât lucrul maĭ mult preţuind străđaniĭa şi buna voinţă, cu caré şi acĭasta spre plăcéré şi îndestularé tuturor, maĭ osebit de cât într-alt rând, şi maĭ deschis de cât airé, am voit a să tipărì, dorind şi poftind tuturor în Domnul spăsenie.

Dimitrie Popp Costa,
Paroh Aĭuduluĭ în slăvita Varmeghie a Belgraduluĭ de jos, precum şi a aceĭaşĭ eparhiĭ şi a Scaunuluĭ Ariĭaşuluĭ Protopop, şi Notareş mare S. Conzistorium Vlădicesc.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

846. Avgustin Episcopul, *Kecragarion,* trad. de Gherontie şi Grigorie, Mănăstirea Neamţul 1814.

КѢКРАГАРІѠН | âл Дмнезеѣскѹлѹи шй сфѣцитѹлѹи | ЙѴГѲСТЇН ЄПІѠКОПѲЛѲЙ ІШПѠНІЄЙ. | Йдекѫ Пáтрѡ Кѣрцй.

Âтжѫ, Кѵрєтѣрй. Йдóа, Сингѵрáтєчє Кѵвйнтє. Йтрєѫ, Пентрѡ прикйрѣ лѵй Хс̃. Йпáтра, Пентрѡ здробйрѣ йнимїй.

Âтрѡ кáрє сѫ кѵпрйнд лáѵдє, шй рѵгѫчюнй, шй мѵлцемйрй прѣ фїербйнцй, прє кáрє Дмнезеѣскѹл Пѫрйнтє нє âчетáт âнѫлцйндѹлє кѫтрѫ Дмнезеѡ, Стригà.

Кáрє сѹѵ тѫлмѫчйт дє кѵкїѡшїй Дáскалй Геронтїє шй Григóрїє. Шй âкѹм âтжю сѹѵ дáт â тупáрю, кѵ Блгословенїѫ шй кїелтѹѫлла Прѣ ѡ сфѣцїй сáлє Кѵрїѡ Кѵр: ЕѲНІѪМІН, Йрхїепіск: шй Митрополіт â тóатѫ Молдáвїѫ.

Â Тип: сфѣтєй Мѫнѫстйрй Нѣмцѹл. Â врéмѣ Кѵв: Йрхїм: шй Стáрец Кѵр Сѵлвéстрѡ.

Â ѫнѹл дела Хс̃, ѪѲД. Іѹнїє, ѕ̃.

In-4⁰ de 10 foi şi 450 pag.

In primele foi se afla: titlul, un extras de psalm pe verso titlului, prefaţa lui Grigorie catre cititor, care se reproduce mai jos, «viaţa celuĭ întru Sfinţi Parintelui nostru Avgustin», arătarea cuprinsului şi, în faţa textului, o gravura reprezentând pe Domnul Hristos, gravată de: Proto Ierei Mihail S(t)rilb:(iţchi).

Prefaţa:

Către cetitorĭul.

Alţiĭ de alte fapte bune să se minunéze ale sfinţituluĭ şi fericituluĭ acestuĭa Părinte Avgustin, celuĭ întru toate de cât nimené maĭ jos, ĭară întru Theologhie de cât mulţĭ maĭ sus: Uniĭ adecă lăudându-ĭ învăţătura şi cé în limba ellinéscă, ĭară maĭ vârtos în cé latinéscă, întru caré multe cărţĭ alcătuind, ca alt soare pre vremé sa, la suta a cincé a anilor dela Hristos Mântuitorĭul nostru, în Bisérica luĭ au strălucit. Iară alţiĭ, înfrânaré cé după Botez a vieţiĭ, şi curăţenïa minţiĭ, cu care întraripindu-să, în norul cel luminos uşor au întrat, şi de acolò dogmele Theologhiei noaă ne-au pogorât. Şi uniĭ cu florĭ de laude încununându-ĭ proniïa cé păstoréscă, şi păstoriïa cé înţeléptă a turmiĭ luĭ Hristos ceiĭ ce erà în Ipponul Carthagheniĭ. Iară alţiĭ, staré cé înprotiva eresurilor tare, şi tăriïa cé pentru mărturiile scripturilor nebiruită, prin care sprâncéna ereticilor pré cu cuviinţă o surpă, şi socotélele Pravoslavnicilor ca cu nişte legăturĭ nerumte le întăréşte. Iară mie maĭ mult de cât toate vrédnică de laudă mi se pare umilinţa luĭ cé multă şi dragosté către Ziditorĭul cé înfocată, pentru care şi de Dumnezeĭască strălucire s-au învrednicit, şi darul Theologhieĭ din destul dela Dumnezeu au luat, precum ĭaste arătat şi din celélalte ale luĭ cuvinte, dar nu maĭ puţin şi dintru acéste privitoare şi theloghiceştĭ rugăcĭunĭ, întru care atâté înţelégerĭ înnalte theologhiceştĭ să află, atâta dragoste fierbinte şi înfocată să simte, atâta umilinţă adâncă să véde, întru cât nu numaĭ pentru dânsul nu poate cineva a cunoaşte, oare cu sineşĭ au fost el maĭ mult unit, sau cu Dumnezeu. Ci şi cel ce le va cetì cu luaré aminte cé cuviincĭoasă, să va rănì minunat de Dumnezeĭasca dragoste céĭa ce izvoraşte dintrânsele şi cu totuluşĭ tot să va lipì de Dumnezeu cel ĭubit de el şi îndrăgit.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pre cum pre acĭastă minunată patimă o au pătimit şi pré o sfinţitul nostru Stăpân Arhiepiscopul şi Mitropolitul Moldavieĭ Kyr Veniamin; pentru acéĭa, şi după ce s-au tălmăcit ĭale din limba ellinéscă de cel întru fericita pomenire cinstitul mieu starcţ Gherontie în sfânta Mănăstire Némţul, prė o sfinţiĭa sà, ca un ĭubitorĭu de fiĭ Părinte, aflând vinul cel ascuns al umilinţiĭ, nu au suferit a nu-şĭ adăpà acum cu el şi pre fiiĭ săĭ ceĭ însetaţĭ, ci cu typăriré lor, ca cu un fluer păstoresc trâmbiţind, pre toţĭ la cetiré lor ca la un Pahar duhovnicesc îĭ chiĭamă, vrând cu adevărat, ca împreună cu toţĭ de vinul acesta al umilinţiĭ şi al dragostiĭ ceiĭ Dumnezeeştĭ să se înpărtăşască, şi inimile cu veselie adevărată, de caré Dumnezeu să veseléşte, să-şĭ veseléscă, ca cătră Dumnezeu a zice să poată: Iată eu şi pruncĭ pre cariĭ mi-aĭ dat, Dumnezeule. Iară dela Dumnezeu a auzì să se învrednicéscă: «Bine, slugă bună şi credincĭoasă» şi celélalte. Să se bucure dar acum ĭarăşĭ Moldaviĭa, că ş-au maĭ dobândit pre Părintele cel ĭubitorĭu de fiĭ, pre Păstorĭul cel adevărat şi priveghitorĭu, pre Lucrătorĭul şi Păzitorĭul Vieĭ cel osârduitorĭu şi fără de preget, pre Voevodul cel răvnitorĭu şi ca cu foc suflătorĭu înprotiva eresurilor şi a nedumnezeiriĭ. Şi cătră Dumnezeu Părintele cel ceresc, Incepătorĭul păstorilor, Săditorĭul vieĭ, Impăratul cel mare, glas de umilinţă să înnalţe ca să-l păzéscă până la adâncĭ bătrânéţe, aşa spre mântuire povăţuind şi de sus povăţuindu-să. Amin.

Cel întru ascultare
împreună cu tâlmăcitorĭul petrecătorĭu,
Grigorie.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

847. *Calendarĭu... pre 100 de anĭ,* Buda 1814.

КАЛЄНДАРЮ | чє слꙋжѣщтє | ПРѲ 100. дє ЇНЙ. | ѧчєнѧнд | дєла Їнꙋл 1814. пѫнѫ ла Їнꙋл 1914. | ѧ кáрє | Ѳє кꙋпрйндє: 1) Хронолоґїа. 2) Чѣлє 12 | лꙋнй âлє Їнꙋлꙋй. 3) Пасχáлїа пє 100 дє ăнй | ѧтокмйтѫ. 4) Ѧрхтáрѣ дéспрє скимбáрѣ шй пли- нйрѣ Лꙋнїй. 5) Кꙋрсꙋл Пóщєлwр ѧ дєсклинйтє | цѣрй, шй ла сфѫршйт ѧкѫ шй ăлтє май | мꙋлтє дє лйнєѫ лꙋкрꙋрй.

Їкꙋм ѧтѧкѫ Рwмѫнѣщє âлкатꙋйт, шй кꙋ кїєлтꙋѧла лꙋй | НИКÓЛИ НИКОЛИЎ дни Брашóв дат ѧ тупáрѫ.

ЛИ БѪДИ | ѧ Крѫѧска Тупографíє â Оꙋниверситáтєй Оꙋнгáрїєй. 1814.

In-8° de 192 pag.

D. Dr. C. I. Istrati posedă un exemplar, la care s'a păstrat şi titlul exterior, adeca cel tipărit şi lipit pe legătură, precum şi arătarea cuprinsului, pe faţa din urmă. Gravura de pe acest titlu reprezintă pe un astronom şezând la masă, cu o mână scriind, iar cu cealaltă ţinând un ochian, prin care se uită pe fereastră la cerul înstelat. Titlul acì este acelaş, însă prescurtat.

La sfârşit, ca «adaogere», se află câteva capitole de medicină veterinară populară, sub titlul:

Doftorie înprotiva a vre-o câteva boale, ce lesne şi adése orĭ se pot întâmplà cailor, boilor şi oilor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

848. *Călindariu*, Iaşi 1814.

Al. Philippide, *Introducere în istoria limbei şi literaturei române*, p. 158.

849. **Andronachi Donici,** *Adunare... din cărţile Impărăteştilor Pravile,* Iaşi 1814.

ÂДУНЇРЄ КЪПРИНЗЄТОÂРЄ Â ЄКЪРТ | дин | Кѫрциле Âпѫрѫтѣщилωр | ПРАВИЛЄ, | спре | Âлеснїрѣ чїлωр чє сѫ Âделетничєск Âтрѫ Âвѫцѫтѫра | лώр, кѫ тримїтерѣ кѫтрѫ Кáртѣ, Тїтлѫл, Кáпѫл шй Па-раграфѫл Âпѫрѫтѣщилωр Прáвиле. | Âкѣм Âтжй тупърїтѫ кѫ позволéнїѫ прѣ Âнѫлцá-тѫлѫй Дóмн шй Стѫпжнитóрю Молдáвїей | ЄКАРЛÂТ ÂЛЄ҃ÂНДРУ КÂЛÂЇМÂХ ВОЄВОД. | Шй кѫ благословéнїѫ Прѣωсфиницїтѫлѫй Митрополїт | Âл Молдáвїей Кyрiw | Кyрiw ЄВÎÂМÎН. | Âлкатѫїтѫ кѫ ωстенѣла шй ωсжрдїѫ Бóярлѫй Молдáвїей | ÂНДРОНÂКИ ДОНИЧ.

ЇШИ 1814, | Âл Тупографїѫ сфинтей Митрополїй.

In-4° de 13 foi şi 182 pag.

In foile liminare se află scrisoarea de dedicaţie către Mitropolitul Veniamin, care se reproduce mai jos, şi o: «Predoslovie sau povaţuire spre înţalegeré cărţii».

Cartea avusese alt titlu, după cum se vede din urmatorul pitac al Domnului Moldovei, păstrat în Biblioteca Academiei (Doc. rom. LXXIV, 148):

Io Scarlat Alexandru Calimah Vvod, cu mila luĭ Dumnezeu
Domn Ţăriĭ Moldoveĭ.

Pre osfinţie ta părinte Mitr. şi al nostru rugătorĭu Kir Veniamin.

Fiind că la carte Adunăriĭ ce s-au făcut de către Dum. bjv vel aga Andrunachi Donicĭu din împărăteştile pravilĭ, s-au pus o *epigrafi* nepotrivită cu cuprindere aceĭ cărţĭ, poroncim dar ca toate filele ce s-au tipărit până acum cuprinzătoare ţiduliĭ Domnii meli şi întărituriĭ i iscăliturilor Dum[niilo]r sali boerilor, să se deie dumisali biv vel agăĭ Mihalachi Sturzăi, şi în locu acestora să să pui această de maĭ gĭos *epigrafì*:

«Adunare cuprinzătoare în scurt de Pravilele cărţilor împărăteştĭ, spre «înlesnire celor ce să îndeletnicesc întru învăţătura lor, cu trimitere către «carte, titlu şi capul împărăteştilor pravilĭ».

Intr-acest chip dar să dă voie a să tipărì acĭà carte.

L. S. [1]814 Mai 25.
Procit: Calimah aga.

Scrisoarea de dedicaţie:

Pré o Sfinţituluĭ Duhovnicesculuĭ Păstorĭu, Mitropolit al Moldavieĭ
Kyrio Kyrio Veniamin, fiĭască închinăcĭune.

Către cine altul s-ar cădé maĭ cu cuviinţă a să înfăţoşà Cartè acĭasta şi a să aduce prinos ostenélelor méle, de cât către Pré o sfinţiĭa voastră, pre carele am aflat unul sângur sârguitorĭu a o aduce la lumină, spre a fi multora de folos? Mulţemiré să va propovedui pentru dépururé, darul să va mărturisi întru obştie, bincle să va povesti întru adunaré multora, pildă va fi urmaşilor, şi îndemnare întru céle maĭ desăvârşit!

Eu nu aşĭ fi sporit talantul, décă nu aşĭ fi aflat pre Pré o sfinţiĭa voastră doritorĭu bineluĭ.

Norocire au fost mie buna voinţă a Pré o sfinţiilor voastre, însă îndoită

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

mie norocire prin acĭasta au fost, a privì cu adése apropiĭare slăvitele daruri ale Pré o sfinţiilor voastre, adâncimé smereniei, înnălţimé întru desfătaré slăvitelor cugetări a Dumnezeeştiĭ măriri, râul cel nesfârşit al blândeţiĭ, a buneĭ voinţi, şi a sfaturilor celor cu priinţă cătră toţi de obşte, căldura dragostiĭ cătră Dumnezeu, şi dureré cătră cel de aproape! Şi, o! fericită turmă, caré necontenit auzĭ glasul Păstoriuluĭ tău, celuĭa ce te povăţuĭaşte, celuĭa ce îţĭ dă bune pilde, şi îţĭ deschide din sânurile părinteştĭ trimiţându-ţ adése orĭ în scris sfaturile mântuiriĭ tale. Şi, o! norocite norod, având făcliĭa de apurure aprinsă întru sfeşnicul eĭ. Sté de lumină întru amiĭază zi. Nor luminos spre povăţuire. Soare, care nu întunecă ochiĭ celor ce privesc cătră dânsul. Izvor de adăpare prin sfaturĭ de mântuire. Podoabă Besericiĭ. Slavă besericesculuĭ cliros. Laudă patrieĭ. Şi povestiré de laudă celor după noĭ!

Plecatul fiĭu sufletesc

Andronachĭ Donicĭ.

C. Negruzzi a publicat, la 1858, o *ediţie nouă* cu *titlul* acesta:

Colecţie prescurtătoare din Legile Impărăteştĭ cu trimitere cătră Cartea, Titlul, Capul şi Paragraful acestor Legi. Ecstrasă şi regulată de Logof. *Andronachi Donici*. Ediţia a doa... Iaşiĭ. Tipografia lui Adolf Berman, 1858.

In fruntea acestei ediţii se găseşte următoarea prefaţă:

Prefaţă.

Nu ştimŭ care aŭ fost legislaţiea Dacieĭ; nu ne îndoimŭ însă că după cucerirea eĭ, Romaniĭ aŭ întrodus în ea, odată cu învingătoriĭ lor vulturĭ, şi legile lor. Iar după emigraţia coloniilor romane în Mesia subt Aurelian, locuitoriĭ ce maĭ rămăseseră e pre de sigur că s'au servit tot de legile romane, înpestriţate neapărat cu oare-care uzurĭ a barbarilor, de care necontenit se băntuĭaŭ. Şi în adevăr, un popor simplu, patriarcal, ce se ocupà maĭ mult cu lucrarea pământuluĭ, nu avea nevoĭe de acest belşug de legĭ, apanagĭu a naţiilor civilisate, de acest nămol de forme care adese înghite fondul. Neânvoirile şi pricirile între Romănĭ, precum la toate naţiile primitive, se precurmaŭ prin hotărirea capilor şi a bătrănilor.

După reânturnarea însă a Prinţilor Romănĭ din Maramurăş, Alecsandru I, primind insigniile împăraţilor Paleologĭ, adoptă şi Legile Impărăteştĭ (Vasilicale), din care luănd cele ce au socotit potrivite cu a vremilor înpregĭurărĭ, statornicì un cod în limba ţeriĭ, precum de aceasta ne spune istoricul Cantemir. Apoĭ după trecere de două veacurĭ, Vasile Vodă, culegănd ĭarăşĭ din Vasilicale şi din ale luĭ Alecsandru, alcătuì un noŭ cod prin stăruinţa luĭ Evstratie Logofătul, şi îl tipărì în tipografia înfiinţată de el. Insă el cuprindeà maĭ multe legĭ penale şi de plugărie unite cu obiceĭul pământuluĭ, ĭar legĭ civile erà foarte puţine. In urmare, legile luĭ Alecsandru se părăsiră şi se uĭtară, ca unele ce nicĭ fuseseră tipărite, rămâind numaĭ codul Vasilian, care servĭa judecătorilor păn' la începutul veaculuĭ trecut, precum ĭarăşĭ Cantemir spune.

Când însă cărmuirea ţeriĭ căzù în măna Domnilor grecĭ, legile, după zicerea luĭ Anahars, ajunseră a fi ca mreja paingului în care muştele micĭ se prindeaŭ, ĭar cele marĭ o spărgeaŭ. Atuncĭ Logofătul cel mare hotărĭà

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cum voĭà şi cum erà disposat, şi dacă jăluitorul apelà la Divan, Divanul, subt preşedinţa Domnuluĭ, ce nu înţelegeà nicĭ limba, nicĭ obiceĭul ţeriĭ, hotărĭà ca şi Logofătul, şi jăluitorul nu căştigà altă decăt un adaos de cheltuele şi perdere de vreme. El se înturnà acasă cu lacrimile în ochĭ şi cu tărfăloagile în sin, rămâindu-ĭ speranţa (acest dar din cutia Pandoreĭ), că la Domnul viitor âşĭ va căpătà dreptate; căcĭ e de luat seama că pricinile semănau cu pănza Penelopeĭ, ele nu se maĭ curmaŭ, ci se încurcaŭ, mergeaŭ şi se înnoĭaŭ din Domn în Domn, şi pre Domnĭ îĭ schimbà des mazilia saŭ streangul!

Căte odată însă, căud Domnul sau Divanul voĭaŭ a judecà maĭ cu conştiinţă, maĭ vărtos că şi relaţiile cu naţiile vecine se maĭ lăţiseră, se serviau de legile Impărăteştĭ, de Novelile luĭ Iustinian, Leon, şi celor din urma lor Impăraţĭ, de Prescurtarea Vasilicalelor, de Introducţia legilor de Teofil Antichinsor şi de Cartea luĭ Armenopul, ĭar Codul Vasilian, uĭtat şi părăsit, ajunse a fi foarte rar.

Ce folosĭà însă şi recursul la legile aceste, de vreme ce ele eraŭ scrise în nişte limbĭ vechĭ, (grecește şi latinește), pre care foarte puţinĭ le înţelegeaŭ.

Asta îndemnă pre D. Alecsandru Muruzi de a rănduì pre Pah. Toma Carra ca să traducă pre Armenopul în limba grecească (ordinară), care se şi făcù la anul 1804. Dar luănd seama apoĭ că nu dupre Armenopul, ci după Vasilicale urmà a se căutà judecăţile, însărcină tot pre Carra ca adunănd din Vasilicale şi din celelalte Coduri de legĭ primite în Romănia, să alcătuĭască un Cod Civil şi Penal după modul Instituţiilor, precum este Introducerea legilor de Teofil Antichinsor. Carra abĭa se apucase de lucru, căud se şi săvârşì din vieaţă; ĭar lipsa de legĭuirĭ se simţĭà din ce în ce maĭ mult.

Aceasta văzindu-o Logofătul Andronachi Donicĭ, unul din rariĭ bărbaţĭ care se ocupaŭ atuncĭ cu studierea legilor, făcù această colecţie din legile Impărăteştĭ, pre care o tipărì la 1814 şi care înlesnì mult pre judecătorĭ pănа la publicarea Coduluĭ luĭ Calimah (1817), ce se hotărì a fi legea ţerii. Insă şi după aceasta, ea tot se păstră, (maĭ vărtos că Codul luĭ Calimah aveà greşala a fi în limba grecească), şi multe lipsurĭ din Codul acesta, se putea îndeplinì prin colecţia luĭ Donicĭ.

Căte puţin şi pe încetul, judecătoriĭ începură a se deprinde cu cartea legilor, şi a nu-şĭ maĭ da hotărârile după capriţiĭ. Jăluitoriĭ ĭarăşĭ se minunaŭ văzind citate paragrafurĭ, căud maĭ naintę se citą numaĭ voinţa şi socotinţa neîntemeeată pe nicĭ un cap de pravilă. Logofătul Donicĭ maĭ ales era strict observator a legeĭ; de aceea şi ziceaŭ prin Divanurĭ:

Dacă aĭ vr'o judecată
Mergĭ la Donicĭ de te-arată,
Căcĭ el pănă şi'n pilaf
Va găsì vr'un paragraf. ş. cl.

Donicĭ, care era nu numaĭ om învăţat dar şi om de duh, rise cel întâĭ de astă glumă rimată. El lăsă pre oamenĭ să vorbĭască, urmă a citì

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

paragrafurĭ şi a judecà după lege; de aceea şi astăzĭ hotărâturile facute, şi hotărârile date de el, sânt din cele maĭ puţin nelegale şi maĭ puţin nedrepte.

Colecţia luĭ Donicĭ e şi acum bussola judecătorilor în Besarabia; nu maĭ puţin e trebuitoare şi la noĭ, şi ar ocupà un foarte onorabil loc pe masa orĭ căruĭ tribunal, dacă nu ar fi ajuns a fi foarte rară.

Aceasta ne îndemnă a o tipări fără comentarie, fără schimbare, păstrând pănă şi limba vremeĭ aceĭa.

C. Negruzzi.

Bucureşti: Biblioteca Academieĭ Române.

Andrei Rădulescu, *Din viaţa şi activitatea lui Andronache Donici*... (Extras din «Revista judiciară»). Bucureşti 1906.

850. **Claude Fleury,** *Cathechismul cel mic istoricesc*, trad. de Vasilie Colossi, Buda 1814.

К Я Θ Є Х И Є М Ѫ Л | чел | МИК ЇСТОРИЧЄ́СК | .Л̀ кѣрєле | прє скѫрт сє кѫпрїнд | Єфинтеле .Л̀тѫмнаѫрй | ши | .Л̀кѫцѫтѫра Крєщинѣскѫ, їшезѧт [де] їрхїмандрїтѫл | КЛЇВДІЄ ФЛЄѴРЇ, | їарѣ | Прє лимба Ромѫнѣскѫ прєфѫкѫт, шй дѫпѫ | рѫндѫѧла Бесѣричей Рѫсѫритѫлуй .Л̀токмїт | прин | Прютопопул ВАСЇЛІЄ КОЛОССИ.

.Л̀ БѪДЯ. | .Л̀ Крѧѧска Тѵпографїє â Оѵниверситѧтей | Оѵнгѵрєцй. 1814.

In-8⁰ de 193+6 pagine.

Prefaţa este intitulată:

Cuvânt înnainte cătră Pastorii, şi învăţătorii ceĭ sufleteştĭ.

Extragem din ea urmatoarele:

Nu lipsesc nicĭ în limba românèscă de o vrème încoace maĭ multişóre Cathechismurĭ, ci părându-mi-se mie unele de'ntru acéste cam stérpe, altele prè bogate, adâncĭ şi polemiceştĭ, din care nu tot păstorĭul ĭaste harnic a stoarce pe sama crudeĭ tinerimĭ lapte, şi mâncărĭ molcuţe; pentru acéĭa, şi spre uşuraré acelor păstorĭ, cariĭ sânt plinĭ de bună râvnă, ci nu au avut prilej cu maĭ adâncĭ învăţăturĭ în tineréţe a se adăpà, m'am îndemnat a preface în limba noastră, şi în unele locurĭ după rânduĭala beséricĭĭ noastre a întocmi acest Cathehism istoricesc...

In Săcărâmb 21 Maĭu 1814.

Vasilie Colossi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

851. *Gheografia sau Scrierè pământului*, Buda 1814—15.

Г Є Ѡ Г Р Я Ф І Я | сѧѕ | ЄКРІЄРѢ ПѢМѪНТѪЛѪЙ, | .Л̀токмїтѫ дѫпѫ ѡрѫндѫѧла чѣ маĭ нѣлѡ, âшє-зѧтѫ пѣнтрѫ 4. пѫрцй âле нѫмѫнтѫлуй, ѫдєкѫ: ЄѴРѺПІЯ, ЇСЇЯ, ЇФРИКІЯ, ѪМЄРИКІЯ | кѫ тот кѫпрїнсѫл лѡр. | Їкѫм .Л̀тѫѭ де оѵн ѭбитѡрѭ де нѣмѫл Ромѫ-нѣск прє Ромѫнїє тѫлмѫчїтѫ, шй дѧтѫ | âфѧрѫ ла лѫмїнѫ. | Т ѡ м ѫ I[-II.] | Кѫ тѡлтѫ кїлтѫѧла луй НИКѺЛЯ НИКОЛАЇѪ дин Брашѡк сѧѕ тѵпѫрїт.

ЛЯ БѪДЯ. | .Л̀ Крѧѧска Тѵпографїє â Оѵниверситѧтей Оѵнгарїєй | 1814 [1815].

2 vol. in-8⁰, de 8 foi, 222 pag. şi 1 foaie, pentru tomul I, şi 174 pag. şi 1 foaie pentru t. II.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Cătră cetitoriu!

Precum lumé acésta o au făcut însuşĭ Dumnezeu după a sa cé nemărginită putére, şi toate câte au făcut Dumnezeu sânt bune foarte foarte, aşà pré frumos lucru ĭaste şi vrédnic de duhul omuluĭ a cunoaşte pământul acesta, pre carele lăcuesc muritoriĭ oamenĭ; cu caré cunoştiinţă de ce, de ce maĭ vârtos ne deşteptăm a lăudà pre făcătoriul. Ba nu puţină cu adevărat desfătare sâmte omul întru inima sa, când ţinuturile împărăţiilor şi a crăiilor céle maĭ de departe, cetăţile, oraşele céle vestite, ţările şi némurile céle cu de osebite obicéĭurĭ vrédnice de pomenire, prin singură scrieré şi le pune înnainte, fără de a avé lipsă cu multă chieltuĭală şi cumplite primejdiĭ să ajungă pre acolò a le privì cu ochiĭ. Ba încă cu neputinţă e a vedé cineva toată lumé. Dară prin asémene Gheografie ni se împărtăşéşte noao ştiinţa şi obĭcéĭurile a toateĭ lumeĭ, după cum tuturor némurilor celor polite se făcù priimită şi bine plăcută.

Numaĭ noĭ Româniĭ, cariĭ ne tragem dela cel maĭ slăvit ném, al Romanilor, până la acéste vremĭ de o ştiinţă aşa scumpă şi nepreţuită tocma eram lipsiţĭ. Dară acum în zilele pré înnălţatuluĭ şi pré milostivuluĭ nostru împărat Franţisc I. al Austrieĭ se ivì şi acésta. Nădăjduind şi alte vrédnice cărţĭ a se typărì în limba românéscă, spre literatura aceşteĭ limbĭ, şi spre nu de mijloc folos acestuĭ Naţion.

Un ĭubitoriu de némul Românesc.

Urmează apoi, în foile nepaginate, definiţia şi terminologia geografiei, sub titlul de: «Izvodiré Gheografieĭ».

La pag. 82 se află descrierea Moldovei:

Moldavia încă are al său Domn, care se numeşte Voevod, are scaun în Târgul Iaşuluĭ, carele maĭ demult a fost în Sucĭava, dară fiind ţara închinată Turcilor, dă dajde. In Iaşĭ sânt lăcuitorĭ 15.500 şi are Mitropolit astăzĭ pre Pré osfinţitul Veniamin, care cu învăpăĭată dragoste se arată cătră némul românesc prin tipărirè folositoarelor cărţĭ româneştĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

852. *Intâmplările răsboĭuluĭ Franţozilor*... Buda 1814.

Л Т Ж М П Л Ъ Р И Л Є | РЪСБОЮЛЗЙ | ФРАНЦОЗИЛСѠР, | шѝ | .Ѧтѣарчерѣ лwр | дела | МОСКВѢ. | ш. ч. л. | Тълмачѝте де пре Немціе де ѻ҃н ѡбиторѡ де | нѣмѕа Рwмънѣск. Шѝ кѕ кїелтѕѧла Дѕмнѣлѕй | ѦЛЄѲЇЄ ЛИЗѦРѕ дѧте .ї типарѡ.

ЛѦ БѢДѦ. | Ѧ Крѧска Типографіе ѧ Оѵ҃ниверситѧтей Оѵ҃н-гарієй. 1814.

In-8° de 2 foi şi 104 pagine. Cu cateva frontispicii şi o gravură pe arama de 17×35 cm. (facs. 346) cu legenda:

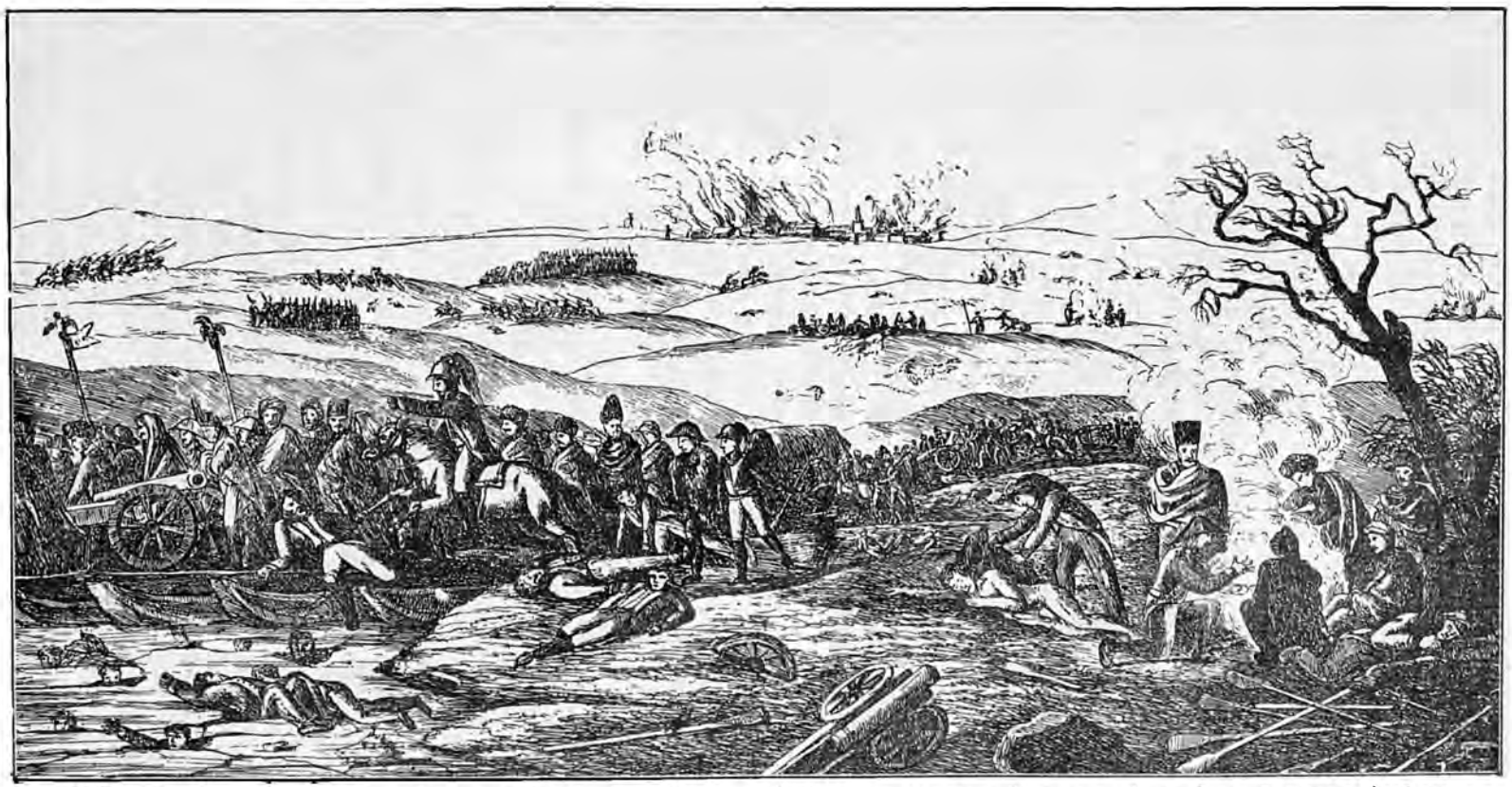
Arătare despre întoarcerè înnapoĭ a oştilor franţozeştĭ dela Mosca şi despre cumplita întâmplare a lor la Bereţina. Noemvrie în 14. Annul 1812.

Prefaţa:

Cătră cetitoriu!

Nu puţinĭ anĭ sânt, de când începând Franţoziĭ răzmiriţă în ţéra lor, şi de acì înnainte nu vrură să aĭbă Craĭu stăpânitoriu preste dânşiĭ, ci îşĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

346. — Arătare despre întoarceré înnapoĭ a oștilor Franțozești dela Mosca și despre cumplita întâmplare a lor la Bereținа. Noemvrie în 14. Annul 1812. — Aquafortă din *Intâmplările războiului Franțozilor* . . . Buda 1814 (redus).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

întocmiră Republică. Cu care a Frâncilor gré faptă se aţiţă acel războĭu în Evropa, a căruĭa sfârşit abiĭă acum nădăjduim să-l vedem. Mulţĭ anĭ stégurile oştilor franţozeştĭ, pretutindené zburdate, fluturà biruitoare, cât nu numaĭ Franţoziĭ se credé pre sine a fi nebiruiţĭ, şi cum că preste scurtă vréme eĭ vor stăpânì preste toată Evropa, ci şi alţiĭ mulţĭ se alunecà cu acéĭaşĭ părére.

Ci cum ĭaste firé noroculuĭ nestatornică, şi jocurile luĭ foarte schimbătoare, ĭată când gândé Franţoziĭ, că eĭ ţin norocul de păr, cât nicĭ odată să nu se poată smulge din biruitoarele lor mânĭ, ĭată le venì zburdare ca să se scoale cu războĭu asupra Muscalilor; cariĭ, venind Franţoziĭ cu îndrezнire asupra lor, încet, încet, trăgându-să înnapoĭ, féceră cale vrăjmaşilor Frantoziĭ cătră cetaté Mosca. Unde ajungând aceşté, ceĭ maĭ norociţĭ pre lume a fi se socoté, pentru că nu se îndoĭà, că Muscalul acum va fi silit a cére şi a face pace după plăcéré luĭ Bonaparte, şi aşà Franţoziĭ şi de aicĭ se vor înturnà biruitorĭ; ci tocma fapta acéĭa, cu caré credé Franţoziĭ că vor încoronà biruinţele sale céle maĭ denainte, tocma acéĭa fu lor începutul durerilor şi a nefericireĭ.

Intâmplările Franţozilor şi fuga lor cé amară din ţara Muscaluluĭ o puĭu eu înnainté cetitorilor Românĭ în cărticica acésta, nu pentru ceva dobândă a mé, ci pentru petréceré cetitorilor, şi pentru ca şì Românilor celor ce nu ştiu limbĭ streĭne, să fie cunoscute aceste marĭ lucrurĭ ale Evropeĭ, cu prilejul franţozeştiĭ Răzmiriţă căzute, şi fieşte carele să vază schimbările noroculuĭ în lumé acĭasta, şi să se învéţă a nu să încredinţà noroculuĭ, carele, aceluĭa cuĭ părtineşte maĭ tare, pre urmă se face cumplit vrăjmaş.

La sfârșitul mai tuturor exemplarelor din această carte, se afla adausă o foaie volanta, de un format mai mare, care conțin prospectul unei gazete românești, pe care își propunea să o publice Alexie Lazaru la Buda. O reproducem aci.

Inştiinţare.

Toate némurile Evropeĭ céle deşteptate au aflat, cum că a scrie Gazete sau Novele, şi acéle a le împărtăşì oamenilor némuluĭ său, e cé maĭ încuviinţată mijlocire de a luminà noroadele, cu întâmplatele ale altora fapte, a le abate de la rău şi a le aduce spre céle maĭ bune. Prin Novele ne înştiinţăm, aşà zicând, că maĭ ĭaste lume şi afară de ţéra noastră, şi ni se descopere a şti şi céle ce se întâmplă în toate zilele prin alte împăraţiĭ şi ţărĭ departe; cu caré nu numaĭ se desfătéză inima şi minté omuluĭ, — caré din fire aşà e întocmită, cât pururé se luptă spre ştiinţă şi spre agonisire de ştiinţe noao, — ci şi sufletul se înbunătăţéză, de vréme ce cetitele fapte réle ale altora, céle ce s-au întâmplat asupra părinţilor şi a fraţilor săĭ, asupra Domnilor şi Boĭarilor săĭ, asupra patrieĭ sale, cu fără de légе, cu necredinţă, cu îndărătnicie îndreznite, ne fac a ne îngrozì, precum de pedépsa şi certaré unor fapte ca acéste, aşà maĭ vârtos de necuviinţa şi răotaté, ce o cuprinde în sânul său, aşa ne învăţăm a nu lucrà unele ca acéste. Din protivă cunoscutele ale altora fapte bune de credinţă şi de cucerie spre împăratul şi spre patrie, de dragoste frăţască cătră de aproapele, de ascultare cătră Domniĭ şi Boĭariĭ locurilor, de vitejie în oaste şi de linişte în vréme de pace, ne aprind inima noastră, şi cu putére ne

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

îndémnă a urmà unora ca acesté. Nu numaĭ dară frumos şi desfătat lucru ĭaste a ceti Novele, ci şi de lipsă celuĭ ce nu vré să rămâe orb de amândoĭ ochiĭ.

De aciĭa ĭată că şi Greciĭ, ba şi Sârbiĭ, dobândind dela înnalţatul împărat al Austrieĭ privileghium spre acéĭa, cu sârguinţă dau Novele ce se tipăresc la Vienna, némuluĭ său; şi némul atâta celgrecesc, precum şi cel sârbesc, nu numaĭ cu bucurie, ci şi cu mulţămită le primesc.

Singurĭ noĭ Româniĭ, măcar că ne tragem viţa dela cel maĭ slăvit ném în lume, adecă de la Romanĭ, sântem de acel scump Vistiĭarĭu lipsiţĭ. Insă supt stăpâniré prébunuluĭ împărat al Austrieĭ Franţisc Intâĭu, carele părinţéşte doréste ca şi Românii să vie la maĭ bună învăţătură, mi s-au învăpăĭat inima de dragoste, ca şi întru acest lucru să slujesc némuluĭ miéu. Pentru acéĭa, de voĭu fi înştiinţat dela ĭubiţiĭ mieĭ Românĭ, că bucuros ar priimi un lucru folositorĭu ca acesta, şi de se va adunà atâta număr de prenumeranţĭ, cât să pocĭ purta chieltuĭala typarĭuluĭ aicĭ în crăĭasca cetate Buda la Crăĭasca Typografie, mă voĭu încumătà a mă apucà şi de acest lucru pentru dragosté némuluĭ. Intru care întâmplare pururé, şi necurmat cinstiţiĭ prenumeranţĭ în toată săptămâna de câte doao orĭ ar priimi dela mine Novele pe câte o jumătate de coală, adecă o coală pe săptămână, unc orĭ încă şi maĭ multe alte vrédnice lucrurĭ vom adăoge. A cărora preţ cu toată chieltuĭala va fi dela un prenumerant 20 florinţĭ nemţeştĭ pe an, sau carele va vré numaĭ pe o jumătate de an 10 florinţĭ nemţeştĭ; ĭară în banĭ turceştĭ pe un an 30 leĭ, pe jumătate de an 15 leĭ.

Când voĭu fi înştiinţat despre vréré Românilor în tréba acĭasta, voĭu anumi şi locurile, unde, şi la cariĭ cinstiţiĭ Neguţitorĭ să se numere maĭ sus arătaţiĭ banĭ, ca să-ĭ pocĭu priimi în vrémé sa. Nu lipséste alta, fără Românii să se aréte înnainté lumiĭ şi înnainté némurilor celor streine, că nu cruţă acé puţină chieltuĭală, ce au a face pentru Novele.

Alexie Lazaru.

In Buda, la Crăiasca Typografie a Universitateĭ Ungureştĭ. 1814.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

853. Liturghii, Sibiiu 1814.

Сфи́нтеле ши́ Дⷭмнезе́ицнле ЛѸТѪРГІИ а҃ челѡ дѝнтрѣ Сфиницн Пхрѝницнлѡ ноцрїй а҃ лѣй ІѠАННН ЗЛАТОѴѢСТ, а҃ лѣй ВАСИЛІЄ ЧѢЛ МАРЄ, а ПРЄЖДЄѲЄЩЄННІЙ. Тѵпхри́тѫ .ѧ. зи́леле Прⷦ.рнхаца́тѣлѣй .Анхрат а҃л Їѣстрій ФРАНЦЇСК .ѧ.тжи́лѣ. Къ Слобозе́нїѫ .Анхаца́тѣлѣй Крхе́сквлѣй Гѣбе́рнїѣм а҃ тѣ́т Їрдѣлѣвлѣй.

Сла тѵпхри́т .ѧ. Сибїй .ѧ. Тѵпографі́ѫ лѣй Іѡа́нн Ба́рт. 1814.

In-4° de 2 foi şi 316 pagine. Tipărit cu negru şi roşu, cu ornamente şi gravuri.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

854. P. Maior, *Animadversiones* ... Buda 1814.

Animadversiones | in | Recensionem | Historiae: | De | Origine Valachorum in Dacia. | E | valachico in latinum | conversae.

Budae, | Typis Regiae Universitatis Pestinensis. | 1814.

In-8° mic de 40 de pagine.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Broşura aceasta a fost publicată în traducerea lui Damaschin Bojincă în broşura adausă la ediţia II a *Istoriei* lui Petru Maior. (V. mai sus, p. 60).

Blaj: Biblioteca Canonicului I. M. Moldovanu.

855. *Răspunsul la cârtiré... asupra... luĭ Petru Maior,* Buda 1814.

Р Ъ С П Ѹ Н С Ѹ Л | лa | КѪРТИ́РЄ, | кáрѣ | Сaѕ дат âсѹпрa Персóнeй лѹй ПЄ́ТРѸ МИ́ЇСОР | Йстóрiaлѹй Йстóрieй чéiй пéнтрѹ ѧчепѹтѹл Рѡмѫнилѡр ѧ Дáкiа. ЛИ БѸДИ. | Ѧ Крѫ́ска Тѵпографíе â Оѵниверситáтей Оѵн- гáрiей. 1814.

In-8⁰ mic de 42 pag. Pe verso titlului, un motto din Oraţiu. La sfârşit, viza censurii:

Să se typăréscă, Cluj 20 Aprilie 1813. Iosif Martonfi, Prezéş Ţensurii.

Blaj: Biblioteca Canonicului I. M. Moldovanu. — Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Revista critică literară, II, (1894), 68, 125 şi 145.

856. *Polyeleul,* Buda 1814.

П О Л Ѵ́ Є Л Є Ѹ Л | чє сє кѫ́нтъ лa | СЪРБЪТОРЙ ДѸМНЄЗЄ́ЦЙЙ | шй лa âлє | НЪСКЪТО́ИРЄЙ ДЄ ДМ̃НЄЗЄ́Ѹ, | шй лa | СФИ́НЦЙ МИ́РЙ ЧЄ СЄ СЪРБЄ́СК. | кѹ | Блaгослoвéнїѫ прѣсфи́цйтѹлѹй Є̑пискóп âл Бѹ́дeй, | Дóмнѹлѹй Дóмн | ДЇѠНѴ́СЇЄ ПОПОВИЧ. | Ѧтокмúт дѹпъ чéл Слaвéно-Сѫрбéск дни кѹвѫ́нт ѧ кѹкѫ́нт прни | ІѠИ́НН ѲЄО́ДѠРОВИЧ | Пaрóхѹл дни Пéшта. | Йрх âкѹм ѧтѫ́м ѿaрх кѹ кїелтѹ́мла Д. ІѠИ́НН БИ́РАТИ | Нeгоцинтóрюлѹй шй Чeтъцáнѹлѹй дни Пéшта | дат ѧ тѵпáрѭ.

ЛИ БѸДИ. | Ѧ Крѫ́ска Тѵпографíе â Оѵниверс: дни Пéшa. | 1814.

In-8⁰ de 106 pagine. Tipărit cu negru şi roşu.

Sunt exemplare cu altă dispoziţie a titlului:

Йлѣсѧ | Рѫндѹéлй Бесѣрнчещй, | ѣдекъ | ПОЛѴ́ЄЛЄ́Ѹл | чє сє кѫ́нтъ лa Сѫрбѫтóрй Мáрй, дѹпъ чéл слaвéно сѫрбéск ѧтокмúт. ѧпрeднъ кѹ Рѫндѹмла Оѵ̃трeнїeй, Лѵ̃тѹргíeй, шй Вечéрнїeй...

Iar ca profesiune a lui Ioan Theodorovici, se arata ca este:

Пaрóхѹл Рѡмѫнéск дни Пéшта, шй âл прѣчнистúтѹлѹй Консистóрїѹм дни Бѹ́да Йссéссѡр.

In faţa textului, o gravură reprezentând pe David.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

857. *Scara Părintelui Ioann igumenului... Sinaĭului,* Mănăstirea Neamţul 1814.

Є К Л Р Л | ПРѢ КѸВІѠСѢЛѸИ ПЪРИ́НТЄЛѸИ НО́СТРѸ ІѠИ́НН | Йгѹ́менилѹй сфи̑тeй Мѫнѫстúрй âл Сїнáюлѹй.

Кáрѣ сaѕ тѫлмѫчúт дни лúмба êллинѣ́скъ кѹ мѣ́лтъ âмѫрѹнцúме шй чѣ́кáре â мaй мѣ́лтѡр йзвóаде, кѹ схóлїй â мѣ́лтѡр сфи̑цй Пѫрúнцй лa фíеще кáре кѹвѫ́нт, прѣ́ фолоситóаре дe сѣ́флет, кáре фáк нѹ̀ пѹцúнѫ лѹмнáре шй дескоперúре â ѿрй чѣ́ фѣ́лю дe нóймъ грѣ́ шй ѧтѹнекáтъ, спре мaй лесничóась ѧцелѣ́ѹерѣ́ четитóрилѡр.

Йкѹ́м ѧ зйлеле прѣ́ лѹмнáтѹлѹй шй прѣ́ вúне Креднничóслѹй Дóмнѹлѹй нóстрѹ СКИРЛЙ́Т Й̑ЛЄ̑Ѯ́ЙНДРѸ КИЛИМЙ̑Х ВОЄВО́Д.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Къ Благословеніѧ шн҃ ѣжєтόрюл прѣ ѡ сфн҃ціей сѣлє Архіепіскопвлвй шн҃ Мнтрополίтвлвй ѣ тόатѣ Молдάвіѧ, Кvріѡ Кvріѡ ЕѲНІѦМІН, ѧтрв ѣ дόл Йрхнхсторіє ѣ прѣ ѡсфн҃ціей сѣлє.

Шн҃ сав дάт ѧ тvпάрю, ѧ сфн҃та Мнхстнрє Нѣмцвл ѧтрв ѣ сѣ Тvпографѣіє, ѧ крέмѣ прѣ квкіѡшіей сѣлє Кѵ̀р Сvлвєстрв Йрхімандрίтвлвй шн҃ Стάрецвлвй сфн҃телѡр Мнхстнрй Нѣмцвлвй шн҃ Сѣквлвй.

ѦѦ Йнгй дела Хс҃ : ѦѠѦ. ІѮЛІС, ѓ.

In folio 16+212 foi. Acestea din urmă sunt numerotate.

Pe verso titlului, clișeul dela Neamțu, reprezentând Inalțarea.

In foile liminare se află: scrisoarea de dedicație a Starețului Silvestru, catra Mitropolitul Veniamin, din care se dă mai jos un extras; o introducere pentru carte de acest Mitropolit; «Viiața în scurt a Avveĭ luĭ Ioann, igumenuluĭ Sfântuluĭ Munte al Sinaĭuluĭ, celui numit Sholastic a celuĭ întru sfinți cu adevărat, scrisă de Daniil Monahul Raithénul, bărbat cinstit și îmbunătățit»; «Sholiĭ la viĭața Sfântuluĭ (Ioann Scărarĭuluĭ)»; «Pentru Avvà Ioann, Igumenul Munteluĭ Sinaiuluĭ, adecă Scărarĭul.»; «Epistolie a sfântuluĭ Ioann Igumenul Raithuluĭ...»; «Trimitere raspunzătoare a Sfântuluĭ Ioan al Scariĭ»; «Cuvânt înainte»; «Innainte privire a sfinteĭ scărĭ»; apoi, în fața textului, o gravură facs. 346) reprezentând scara, având pe fața precedentă explicarea treptelor scării.

Scrisoarea de dedicație:

Pré osfințite și al nostru pré milostive stăpâne, Cé până la pământ și de rob închinăcĭune pré o sfințitelor și apostoleștilor picĭoarelor Pré o sfințiilor Voastre aducând, sărutăm drépta Pré o sfințiilor voastre cé de blagoslovenie izvorâtoare.

Iată, Pré o sfințite și al nostru pré milostive stăpâne, că dupre blagoslovenĭïa și pré sfințitele rugăcĭunĭ ale pré o sfințiilor voastre Sfântul Ioann Scărarĭul acum, ca din alt munte al Sinaĭuluĭ, din limba ellinéscă s-au pogorât în limba noastră cé rumânéscă, aducând cu sineși, ca alt Moysì, Tablele legiĭ monahicești céle de Dumnezeu scrise printr-ânsul în vremé Pré o sfințiilor voastre, cé plină de bună norocire Duhovnicéscă și vrédnică de istorisire, înpreună cu Viețile sfinților tuturor celor de preste an, și cu alte scripturĭ de suflet folositoare; — au eșit, zic, acum ĭarăși prin a pré o sfințiilor voastre iconomie și îndemnare spre învățătura victiĭ monahicești, caré erà lipsită cu totul de niște învățăturĭ de Dumnezeu însuflate ca acesté și de întunérecul neștiințiĭ plină.

Pentru acĭasta, de ĭaste sfântă și vrédnică de multă evlavie și de pomenire vremé Evreilor, întru caré văzătorĭul de Dumnezeu Moysì au scris sfânta scriptură, cé de Dumnezeu însuflată; și de ĭaste vremé Ellinilor bine priimită luĭ Dumnezeu și vrédnică de toată cinsté și evlaviïa cé din zilele luĭ Ptolomcĭu Filadelful, înpăratuluĭ Eghypetuluĭ, întru caré s-au tălmăcit sfânta scriptură de cei șaptezecĭ de Dascalĭ, în limba ellinéscă; și de ĭaste vremé Romanilor, cé din zilele luĭ Iulie Chesarĭuluĭ și ale luĭ Chicheron, și ale celor de pre acé vréme, de aur socotită și numită pentru frumoasa grăire, apoĭ nu maĭ puțin poate să se numéscă și să se crédă, că ĭaste și vremé Moldovénilor și a tuturor Românilor vrédnică de minune și de multă evlavie și de laudă, cé din zilele Prè o sfințiilor voastre, întru caré s-au îmbogățit

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Йс: 2 в. 1 г.
Мїх: 1 д, 1 в
Ѵа́ѻм 1 зі, 1 аг

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

limba rumânéscă cu multe sfinte şi de suflet folositoare scripturĭ, de obşte învăţătoare.

. . . . . .

Al prė o sfinţiilor voastre prė plecat şi nevrėdnic rob
Sylvestru Arhimandrit şi Stareţ
al sfintelor Mănăstirĭ Némţuluĭ şi al Seculuĭ, împreună
cu tot soborul fraţilor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

858. *Scurtă arătare despre luaré Parisuluĭ,* Buda 1814.

Скѹртъ ѧрѫтаре | деспре лѹареѣ | ПАРИ́СѸЛѸЙ | шй ѧлте | ѦТѪМПЛЪРЙ | дела | Оу҃и ѡбитóрѣ де Пáче.

ЛА БѪДА. | Ѧ Крѫ́ска Тупографіе â Оу҃ниверситáтей | Оу҃нгврéцій. 1814.

In-8⁰ mic de 16 pagine.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

859. **D. Ţichindeal,** *Fabule*, Buda 1814.

Філософичéщій
шй
Политичéщій
прин
Ф Я Б Ѹ Л Є
Морáличе
ѦВЪЦЪТѸРЙ.
Йкѹм ѧтѫ́м ѿарѫ кѹлѣсе, шй ѧтрѹ âчéст
кúп пре лúмба Рѡмжнѣскѫ ѧтокмúте де
ДИМИТРЇЄ ЦÎКИНДЄЛ,
Парóхѹл Бечкерékѹлѹй мúк, шй âл Єхóлемѡр Препарáинде Рѡмжнéщій дин Îрáдѹл кékѣ КПТЄХЄТ.
Ѧ БѪДА
Кѹ тупáрюл Крѫéцией Тупографíй â Оу҃ниверситáтей Оу҃нгврéцій дин Пéща. 1814.

In-8⁰, de 4 foi şi 484 pagine.
Pe verso titlului, un motto din psalmul 77.
Urmeza apoi aceasta:

Inainte cuvântare.

Toate noroadele pre trupul acesta pământesc au ţinut, şi până în zioa de astăzĭ în mare preţuire bunele moraliceştĭ învăţăturĭ prin Fabule, le ţin.

Esop, scornitorĭul şi tatăl Fabulelor, ale sale împăratuluĭ Lydieĭ au dedicăluit. Lafonten ale sale Crăesculuĭ Prinţ. Platon, în Respublica sa, fabulele luĭ Esop, scrisorilor luĭ Omir le-au asemănat. Dumnezeescul Socrat, fiind osândit spre moarte, cu acésté îşĭ petrecé vrémé în temniţă, alcatuindu-le în versurĭ. Lesing, marele luminătorĭu al culturеĭ Ghermanieĭ, cu prė frumoasele sale Fabule neamuluĭ său mare remuneraţie au arătat.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Unele ca acéste laudate exemplurĭ mi-au dat şi mie povaţă şi îndemn, maĭ vârtos văzând sârguinţa şi aplecăcĭuné ĭubitorilor de învăţătură Preparanzĭ, odraslele româneştĭ, spre cetiré aşà félĭu de cărţĭ, acéste învăţăturĭ morale prin Fabule în limba românéscă a le dà. Căcĭ învăţătura, caré în moralul fabulelor se află, de mare folos, preţuire şi lăţire, cuprinzând în sine toată moralicéasca filosofie, înnaltele regulĭ şi îndreptărĭ politiceştĭ, ĭaste. Ma, toată covârşiré lor spre toate céle lalte, se cuprinde întru acéĭa; că ĭale desăvârşit, precum Filosofuluĭ şi Politiculuĭ celuĭ maĭ mare, aşà şi săténuluĭ, pre carele cel maĭ prost a fi îl socotim, numaĭ de ştie cetì, se cuvin.

Fabulele sânt asémené aeruluĭ şi apeĭ, care numaĭ pentru acéĭa, căcĭ pretutindené sânt, nu se pré arată a fi de mare preţ; dar, întru singura lor lucrare céle maĭ de lipsă şi maĭ de folos pre faţa acestuĭ trup pământesc sânt.

Fabula ĭaste cé maĭ dintru întâĭu mlădiţă naştere sau familie, a pătrunzătoareĭ minţĭ omeneştĭ. Cu acĭasta marĭ oamenĭ, ca să facă fieşte căruĭa simţitoare înnaltele, preţuitele şi de comun folositoarele ştiinţe, s-au ajutorat.

Iothan, fiĭul Proroculuĭ Ghedeon, defăimând nedreptaté cetăţénilor săĭ, Fabula cum ş-au ales loru-şĭ lémnele împărat, le spuné. Nathan Prorocul, vrând să facă cunoscut împăratuluĭ David cé de Dumnezeu urâtă şi nedréptă făcuta lucrare în contra luĭ Urie Heteul, îi spuné fabula omuluĭ sărac şi a mieluluĭ luĭ. Tocma întru acest chip şi unul din ceĭ dintâĭu şi de căpetenie Roman, larma a tot învierşunatuluĭ norod, spunând Fabula foaleluĭ şi ale altor părţĭ trupeştĭ, o au alinat.

Ba nimene nu au arătat mărimé Fabuleĭ, ca Domnul Hs, multe mântuitoare pilde zicând; nicĭ e pilda alta nemica, de cât Alegorie, adecă: una zice şi alta se înţelége.

De aicĭ urméză că nemica alta maĭ cu spornicie a îndulcì pre pruncĭ către cetire, a-ĭ îndemnà spre luaré de sémă, şi a-ĭ obicĭnuì către socotinţa gândireĭ şi a prejudecăreĭ, decât Fabule, adăogând cuviincioase tâlcuelĭ, nu ĭaste; că prin acésta şi gândurile céle tinere, singure de sine, puţintel câte puţintel a se descurcà, dezvălì, luminà, lăţì şi întinde întru toate céle ce vor auzì şi cetì, şi întru toate minciuna de adevăr a o cunoaşte, şi despre toate înţelepţéşte şi sănătos a gândì şi a judecà, obicĭnuim.

Ediţii posterioare:

Bucureşti, In tipografia lui I. Eliad. 1838, cu o «precuvântare» de I. Eliad.

Fabulele lui Demetriu Cichindealŭ, în traducere [noua din originalulŭ sârbescŭ, alŭ luĭ *Dositeĭ Obradovicĭ*, de *Ioan Russu*, parohul Araduluĭ. Arad 1885.

Ţichindeal a tradus fabulele cu învoirea lui Obradovici, care se gândeà încă din 1793 să le tipărească (v. Russu, p. XLVIII).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

860. *Trista întâmplare a cetăţiĭ Dresda*, Buda 1814.

ТРИСТА ѦТЖМПЛАРЄ | а | ЧЄТЪЦЇЙ ДРЄЄДА | дела | Спáрмєрѣ Ѧкóачѣ а пóдвлвй, пвнѫ ла âпѫ-рáрѣ Четѣцїй.

ЛА БѪДА. | Ѧ Крѫáска Тупографіѣ â Оу̑ниверситáтей | Оу̑нгвріи. 1814.

In-8° mic de 24 pagine.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

861. *Urmare întru Dumineca... Paşteluĭ* (Slujba învierii), Mănăstirea Neamţul 1814.

ѠРМІРЄ | Ѧтрѕ прѣ сфѝта Дѕмѝнєкѫ â Плщинаѕй, шѝ Ѧтрѕ тѣатѫ скптємѫ́на чѣ Лѕминатѫ.

Тупкрѝтѫ кѕ благословє́нїѧ прѣ ѡсфѝщіей сѧ́ле Кѵрїѕ Кѵр ЕѲНІѪМІН, Ѫрхїепѝскоп шѝ Мїтрополі́т â тѣатѫ Молдаві́ѧ.

Ѧ врє́мѣ прѣ Кѕвїѡшіей сѧ́ле Кѵр Сѵлкє́стрѕ, Ѫрхїмандрі́т шѝ Стáрец, âл сфѝтєлѡр Мѫнкстѝрй Нѣмцкаѕй шѝ Сѣкѕлѕ.

Ѧ сфѝта Мѫнкстѝре Нѣмцкл Ѧтрѕ âсà Тупографі́ѧ.

Ѫнѕл ѧѪѡдї, Мартїѣ кѳ.

In-8° mic, de 4+180 foi. Primele nu sunt numerotate.
Pe verso titlului îndată, începe tipicul pentru slujba Invierii.
In faţa textului, o gravură reprezentând Invierea.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

862. *Vieţile sfinţilor din luna lui Iulie,* Mănăstirea Neamţul 1814.

Titlul ca şi cel pe Iunie, cu altă dispoziţie ale primelor doua rânduri, şi cu data: 1814, Noemvrie 14.
In-folio de 1+298+1 foi. Cele dela mijloc sunt numerotate.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

863. *Higiena stomahului,* Iaşi 1814. — Greceşte.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ | περὶ Συντηρήσεως ὑγιείας Στομάχου.

Νῦν πρῶτον Ἐκδοθὲν διὰ φιλοτίμου Δαπάνης Τοῦ εὐγενεστάτου Ἄρχοντος μεγάλου Ποστελνίκου Κυρίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου ἐπιμελείᾳ Μανουὴλ Βερνάρδο τοῦ Κρητός.

Ἐν ΙΑΣΙΩ. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ 1814.

Manual despre conservarea sănătăţii stomahului.
Publicat acum întâia dată cu cheltuiala prea înălţatului boer Marele Postelnic chir Alexandru Mavrocordat, cu îngrijirea luĭ Manuil Vernardo din Creta.
In Iaşi. In tipografia grecească 1814.

In-12°, de 40 de pagine.
In scrisoarea de dedicaţie adresată lui Alexandru Mavrocordat, Manuil Vernardo arată originea şi faptele glorioase ale familiei Mavrocordaţilor, mai ales dragostea lor pentru cultura elinească, — dovadă şi editarea acestei opere publicate anonim, dar considerată de el, şi de alţii, ca lucrare a «celebrului» doctor din Bucureşti, Constantin Darvari.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. (Dar D. Russo).

864. Mihail Partzulla, Gramatica franceză, Viena 1814. — Greceşte.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ | ΓΑΛΛΙΚΗ | ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ Καὶ ΠΡΑΚΤΙΚΗ | χάριν Τῶν ὅσοι καταγίνονται εἰς τὰ πρῶτα στοιχεῖα | τῆς καὶ εἰς τὴν αὐτῆς ἐντέλειαν.

Συνερασθεῖσα καὶ συνταχθεῖσα ὑπὸ Μιχαὴλ Π. Π. Στεφάνου Παρτζοῦλλα τοῦ ἐκ Κλεισούρας τῆς Μακεδονίας, καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα τοῖς ἰδίοις ἀναλώμασιν ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ θεοσεβεστάτου αὐθέντου καὶ ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας Κυρίου Κυρίου ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ.

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΤΗΣ ΑΟΥΣΤΡΙΑΣ. Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἰωαν. Βαρθ. Τζβεκίου. 1814.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Gramatică franceză teoretică şi practică, pentru cei ce se ocupă cu primele ei elemente şi spre desăvârşita ei învăţare.

Compilată şi compusă de Mihail P. P. Ştefan Partzulla, originar din Clisura Macedoniei. Şi editată cu propriile sale mijloace, sub prea înaltul şi prea cucernicul domn şi stăpân al întregii Ungro-Vlahii, chir chir Ioan Caragea.

Viena Austriei. In tipografia Ioan Barth. Zweck. 1814.

In-8° de ιέ+490 pagine şi 3 foi.

Cartea este dedicata: Inalt Preasfinţituluĭ şi de Dumnezeu orânduituluĭ Mitropolit al Ungro-Vlahieĭ Domnul Domn Nectarie.

La sfârşit se afla o lista a subscriitorilor pentru volum.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

865. Thicaras, *Imnuri şi rugăciuni,* Iaşi 1814. — Greceşte.

ΒΙΒΛΙΟΝ | Καλουμένον | ΘΗΚΑΡΑΣ | Περιέχον Ὕμνους τε, καὶ Εὐχὰς εἰς δόξαν τῆς Ὑπερυμνήτου καὶ Ἀδιαιρέτου ΤΡΙΑ'ΔΟΣ, ΠΑΤΡ'ΟΣ, ΥΙΟΥ̃ καὶ ΑΓΙ'ΟΥ ΠΝΕΥ̃ΜΑΤΟΣ. Νεωστὶ μετατυπωθὲν, Ἐπιμελείᾳ καὶ φιλοτίμῳ Δαπάνῃ τοῦ Πανοσιωτάτου Ἀρχιμανδρίτου καὶ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ΚΥΡΙ'ΟΥ ΣΕΡΑΦΕ ΙΜ Τοῦ Καρακαληνοῦ. Ἕνα διανέμηται Δωρεὰν τοῖς ἐν ἀσκήσει ἀγωνιζομένοις Μοναχοῖς, καὶ παντὶ τῷ Χρήζοντι αὐτοῦ. Ἀδείᾳ Ἐκκλησιαστικῇ.

ἘΝ ΙΑΣΙ'Ω. Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ, 1814.

Carte numită a lui «Thicaras». Cuprinde imnuri şi rugăciuni întru mărirea prea slăvitei şi nedespărţitei Treimi, a Tatălui, Fiului şi sfântului Duh.

Ediţie nouă făcută cu îngrijirea şi cheltuiala prea cuviosului Arhimandrit şi stareţ al sfintei Mănăstiri Trei-Ierarhi, chir Serafim din Caracal, pentru a se împărţi în dar, atât Monahilor cât şi tuturor celor ce au trebuinţă. Cu voie bisericească.

Iaşi. In tipografia grecească, 1814.

In-12 de 1 foaie şi 178 pagine.

In prefaţa semnată de «epitropii» tipografiei elineşti, se spune ca cartea aceasta a mai fost editata de doua ori, la Veneţia în 1683 sub îngrijirea lui Agapie Monahul din Creta şi în 1783, sub îngrijirea lui Serafim Pissidios al Anghirei.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

866. Rhiga Velestenli, *Imnurĭ şi ode,* Iaşi. — Greceşte.

Ῥηγα Βελεστενλῆ. Ὕμνοι καὶ ᾠδαὶ, μετὰ προσθήκης καὶ ἄλλων τινῶν. ἐν Ἰασίῳ 1814.

Riga Velestenli, Imne şi Ode, cu adausul şi a altora oarecare. Iaşi 1814.

C. Erbiceanu, *Bibliografia greacă*, 191.

348.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1815.

867. *Adoleshia filotheos adecă Indeletnicire ĭubitoare de Dumnezeu*, trad. de Mitropolitul Veniamin, Tom. I-V. Iaşi 1815—1819.

ÎАДОЛЄѠХІЯ ФІЛОѲЄѺС | ѢДЄКѢ | ÎНДЄЛЄТНИЧЇРЄ | ЮБИТОЇРЄ ДЄ ДМНЄЗЄѸ | ѢДЄКѢ

Дин четйрѣ Кѣрцїй чѣлор чйнчй Сфйцйте Скриптўрй âле лўй Мwvсй, Îцхлѣцерй де сўфлет фолоситóаре шй мжнтўнтóаре:

Йлкѣтўйтѣ де ЙРХІЄПІСКОПѪЛ ЄѴГЄНІЄ | КѪЛГЇРЇѺЛ.

Шй âкўм пре лймба Рwмжнѣскѣ тѣлмѣчйтѣ, шй тупѣрйтѣ де Є. К. М. М.

Î зилеле прѣ Îнхлцѣтѫвн Домн | СКЇРЛЇТ ЙЛЄѮЙНДРѪ КЇЛЛÌМЇХИ ЕоєЄóД.

ТОМѪЛ ÎТЖЮ. | Îтрѫ кáре сѣ кѫпрйнд Îнцхлѣцериле чѣле дин четйрѣ оѵ̈нїм дин чѣле чйнчй сфйцйте кѣрцй, â фáчерїй.

Сѫ тупѣрйт Îн тупографїе сфйтей Мїтрополїй Îн ЇШИ. Ла Йнѫ 1815.

5 vol. in-4°: tom. I (Facerea) de 8 foi, 221 pag. şi iar 4 foi; tom. II (Eşirea): 1 foaie, 184 pag. şi 4 foi; tom. III (Leviţii): 1 foaie, 90 pag. şi 2 foi: tom. IV (Numerile): 1 foaie, 146 pag. şi 3 foi; tom. V (A doua lege): 1 foaie, 210 pag. şi 7 foi.

Pe verso titlurilor, în forma de motto, extrase din psalmi.

In foile liminare din tom. I se află două prefeţe, una întitulată: «Puneré înnainte a cărţiĭ», şi alta: «Catră iubiţiĭ mieĭ cetitorĭ», semnata cu iniţiale: S(meritul) V(eniamin) M(itropolitul) M(oldovei), care se reproduce aci:

Cătră ĭubiţiĭ mieĭ cetitorĭ.

Pre depărtaré de lumeştile turburărĭ, nu numaĭ urmatoriĭ Dumnezeeştiĭ descoperirĭ, ci şi însuş ceĭ ce cĭarcă canoanele céle drépte ale fyriĭ omeneştĭ, o au urmat, măcar şi neştiind eĭ pe Ziditorĭul fyriĭ, carele dupre cerescul călătorĭu Pavel Apostolul, din drépta privire a fyriĭ sa cunoaşte. «Că céle nevăzute ale luĭ dela zidiré lumiĭ, din făpturĭ înţelegându-se, sa privesc, şi vécĭnica luĭ putére şi Dumnezeiré...» Iar aceşté, macar necunoscând pre Ziditorĭul prin priviré zidirilor luĭ, au cunoscut, pre viĭaţa cé liniştită şi neprimejduitoare, şi afară de turburărĭ, ca pre o maĭ folositoare decât toate bunătăţile céle ce-s în turburărĭ, şi decât isprăvile céle de obşte folositoare. Drept acéĭa poate a vedé cela ce voĭaşte, pre mulţi din amândoua stările, şi din cé a blagocestiviĭ Dumnezeeştiĭ soarte ceiĭ din cerésca descoperire, şi din cé din pământésca drépta privire, că viĭaţa acıasta asémené o au urmat, pre caré şi marele acela Moysì oare când cu lucrul o au învăţat. Ca de bunătaţile Eghypetuluĭ depărtându-să, Dumnezeeştiĭ vederiĭ de Dumnezeu s-au învrednicit, şi maĭ toţĭ Prorociĭ acĭasta o au urmat, dintre cariĭ Ilie ĭaste martur şi Elisseĭu, şi alţiĭ asemené de întâlniré cé cu mulţĭ depărtându-se. Şi ce îmĭ ĭaste mie pre aceşté a-ĭ numarà? Insuş Da-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tătorĭul vécĭniciĭ şi ascunsăĭ descoperirĭ, carele pentru mântuiré noastră s-au înomenit, în multe fĕlĭurĭ pre chipul acesta maĭ nainte învăţîndu-l: «Indeletniciţi-vă, zicând, şi cunoaşteţĭ că eu sânt Dumnezeu»; au arătat apoĭ în pustietăţĭ şi în singurătate ucenicilor din taĭnele sale pre cĕle maĭ înnalte. Iar aceĭa din singură priviré zidiriĭ pornindu-se, drept, precum mi să pare, au înţeles, că şi acĭasta are trebuinţă de îndeletniciré cé în deosebire şi în locurĭ ascunse. Că minté pururé în turburările lumeştĭ îndeletnicindu-să, şi în înţelégerile lumiĭ cĕle cu amăgirĭ încurcătoare învârtindu-să, anevoe va puté ceva drept a judecà, ca una ce pururé cu înfelĭuritele înţelegerĭ să amagéşte. De unde şi acĭasta, noapté sfatul întru ceĭ înţelepţĭ să face, înţeleptéşte s-au socotit. Că noapté, pentru singurătate, cu ceĭ ce vieţuesc în pustiĭu să asémănă. Şi acésté cu adevărat maĭ nainte vremé le-au arătat, şi dela ceĭ ce Dumnezeeşte au voit a vieţuì, şi dela ceĭ ce fyréşte au filosofit în viĭaţă, că afară de turburărĭ toată noima cé maĭ drèptă să adună.

Eu dar viĭaţa acestora oare când dorindu-o, am eşit de voe, ci, că de n-ar fi maĭ fost, m-am întors ĭarăş, vrând, nevrând, la acĕĭaş turburare. Iar în vremé ce petrecém viiaţa cé maĭ singuratecă, şi, precum eu judec, maĭ ĭubitoare de Dumnezeu, spre a mè mângâĭare pre ĭubitoaré de Dumnezeu îndeletniciré acĭasta a celuĭ întru sfinţiţiĭ filosofĭ pré slăvituluĭ Evghenie de multe orĭ o cetém; la cè de pre urmă, mi s-au părut a fi bine, şi în patrioticĭasca mé Moldovenésca limba din cé ellinéscă a o talmăcì, şi precum am putut o am făcut acĭasta; şi voĭam în ascundere oare unde a zăcé nearătată. Dar de vréme ce s-au facut ştiută acĭasta şi altora din ceĭ maĭ de aproape aĭ mieĭ, şi aceştè către alţiĭ din priĭateniĭ lor au vestit lucrul, şi cetindu-o, întru atâta s-au îndulcit, încât spre a să da în obşte, spre folosul multora, de multe orĭ m-au îndemnat, pré multe zicându-mĭ, câte nicĭ a să însemnà să pot, ca nu cu dreptate să mă arăt dupre povestitul Astydam mie-mĭ laude împletindu-mĭ, m-am plecat şi nevrând cérerii ĭubitorilor de cĕle bune, spre a să da în typarĭu, precum şi ceĭ ce o ştiĭà m-au îndemnat spre folosul multora. Iar precum eu judec spre un slab semn de pomenire a mângâeriĭ ceiĭ micĭ a petrecerii mĕle în pustie, întru caré ca un prunc începusem puţin a umblà pre calé cĕĭa ce duce înnainte, şi caré aduce noimĭ înnalte, şi ĭaraş la cĕle din urmă întorcându-mă zicu acum, dupre ceĭ ce ş-au spânzurat organile în sălcile Vavylonuluĭ. Decĭ priiméscă tot orĭ carele blagocestiv căutatorĭu ĭubiré mé de ostenélă acĭasta, ca pre un lucru de aşăzare ĭubitoare de blagocestie, caré aşazare voĭaşte a maĭ năzuì cătră oarecare bine maĭ înnalt decât cel văzut, şi a să întinde nu poate. Şi de i să va părè luĭ a fi ceva vrédnic de petréceré mé cé în pustie, pre cela ce întru acésté să véde laude-l, că dela acĭasta toata buna dăruire să trimite, de multe orĭ şi prin ceĭ nevrédnicĭ. Iar de să va socotì vre o naştere greţoasă a neputinţiĭ méle, cu bună cunoştinţă ĭarle metéhna minţiĭ omeneştĭ. Că nădajduesc, că de nu va fi muscă ce suge din rane cetitorĭul mieu, ci albină caré adună din cĕle maĭ bune şi maĭ mirositoare florĭ, mult folos va săcerà în cămara sufletuluĭ său dintru acésté, şi va învistierì lui-ş dulcĭaţa mierĭĭ ceiĭ cuvântătoare. Care lucru rogu dela Domnul tot celuĭa ce le va cetì acésté.

S. V. M. M.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

La sfârşitul tomului V se afla: «Insemnaré numelor acelor de maï nainte ajutatorï la acïastă carte Adoleshia», în fruntea cărora se găseşte Mitropolitul Veniamin, cu 100 de exemplare.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

868. *Alégere din toată Psaltirė,* Manăstirea Neamţul 1815.

Ѧ Л Ѣ Ц Ѣ Р Ѣ | ДѦН ТѮЯТЪ ѰѦЛТѸРѢ | Ѧ Слависловїѥ шѝ Чѣрєрє, | Ѫдънáтъ ѫдекъ дє Неóфут Їєродїá-конѕл шѝ Пелопоннїсїáнѕл. Кáрѣ | тълмъчиндѕсъ прє лѝмба Рωмѫ-нѣскъ, сáѕ тупърѝт кѕ Блáгосло-вéнїѧ Прѣωсфѝ: нóстрѕ Стъпѫн Кѵ-рíω Кѵрíω ВѢНІѦМѤН Митрп: | â тóатъ Молдáвїѧ, маѝ âдъωгѫн-дѕсъ лá сфѫршѝт шѝ ѿарє кáрє рѕ-гъчюнѝ прѣ фолоситóарє, шѝ Ѵ-надáрєлє лѕпилωр· Ѧ зѝлєлє прѣ | Кѕвїѽсловлѝй Ѯрхїмандрїт шѝ Стáрец | âл сфѝтєлωр мънъстѝрй Нѣмцѕл шѝ | Сѣкѕл: Кѵрíω Ѳѵлвéстрѕ. | Ѧ Сфѝта Мънъстѝрє Нѣмцѕл | ѯтрѕ â сà Тупографѳ́їє сáѕ Тупърит. | Лá ѫнѕл ѪѾѣї. Фєѵр: ѯтѫ҃ѳ.

Un vol. 8° mic de 8 foi nenum. la început, 266 pagine, şi 16 foi la sfârşit. Pagina are 21 rânduri. La început se afla o gravura reprezintând pe Maria cu Isus în braţe, iar la picioarele Fecioareï se citeşte: «Ierei Mihail». Urmeaza apoï o invocaţie către Maica Domnului, o precuvântare, scara, şi în fine o gravură de acelaş Protoiereï Mihailu, reprezintând pe David cu o harpa în mâna, şi la p. 39, cunoscutul semn tipografic al lui Mihail Strilbiţchi (facs. 307).

In foile nenumerotate de la sfârşit, să află: «Rânduiala celuï ce să ispitéşte în vis», şi are până la pag. 16, paginaţia jos, sub text.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

869. Vasilie Aron, *Vorbire în versurï*... Sibiiu 1815.

Ворбирє Ѧ вєрсѣрй дє глѧмє ѯтрѕ Лєωнат вєцивѕл, шѝ Дорофата Мѣтрѣ сѧ, дє Васíлїє Ѧрон. Сибїй 1815.

N'am vazut-o. (Sibiu Bank.)

Philippide pomeneşte o ediţie din 1803 şi alta din 1815.

V. Popp, *Disertaţie*, 34. — Philippide, *Introd. în ist. limb. şi lit. rom.* 156, 157, 191. — Gaster, în Gröber, *Grundriss*, 2, 3, p. 350.

870. Calendariu, Buda 1815.

Titlul ca şi la anii precedenţi.

In-8° de peste 45 foi nepaginate.

Pe lângă materia calendaristica, cuprinde ca «Adaogere la Calendariu», «Niste spuneri despre credinţa Turcilor şi despre învaţatura Proroculuï lor Mahomet», o descriere a Constantinopolului; apoi, «Cel de capetenie al postelor curs, prin ţara Ungurésca, Ardél şi ţéra Românésca», şi «Insemnaré târgurilor celor din ţéra Unguresca, ţéra Ardélului şi din Banat».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

871. *Catechismul cel mare,* Blaj 1815.

КѢТѢХѢѠМѪЛ ЧѢЛ МѢРѢ Сѧѕ ѦВЪЦЪТѪРЪ КРѢЩѢНѣѠКЪ Кѕ ѯтрєбѣрй, шѝ вѫспѣнсѣрй. | Ѫлкѧтѵнт, шѝ ѯтокмит, шѝ âкѵм | â патра ѿарѧ: Кѕ Блáгословéнїѧ Ѣдєѧнїцїй са-ле Прѣ Лѵминáтѵлѧй, шѝ | прѣ Ѡ сфѝцѝтѵлѧй Дѵмнѵлѧй Дѵмн. | І Ѡ Ѫ Н Н Ѣ Ѡ Б Б. | Влѧдикѕл Фѧгѧрáшѕлѧй, â Прѣ Ѧ-нѫлцáтєй

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Кесáрw Крѣцїй Мхримй | Сфѣтник дни лхѵнтрѵ, шй ѿрдѵ-лѵй ѣл к: Леопwлд | Комендатwр.

Ѧ Блáж ла Мѵтрополіе. | Кѵ Тѵпáрюл Семинáрюлѵй | ѧwёі.

In-8° mic, de 1 foaie, 251 pagine numerotate şi peste 3 nepaginate
Pe verso titlului se află arătarea cuprinsului.
La pag. 251 se citeşte notiţa urmatoare:

Şi s-au typărit supt inspecţia mé a Prefectuşuluĭ Typografieĭ, Dimitrie Popp.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

872. *Cel mic şi cel mare Ingeresc Chip* (Orânduiala pentru schima monahicească), Mănăstirea Neamţul 1815.

Ѧтрѵ Слáва â ѻ҃ѵнѵм ѧ ТРО҃ИЦѢ Слхвйт Дмнезёѵ.

Кѵ Блгословёнїм прѣ ѡ сфйцйтѵлѵй шй прѣ милостйкѵлѵй нóстрѵ Стхпжн, Кѵрíw Кѵрíw ЕѺНІѦМІН, Ѻрхїепископ, шй Митрополít Молдáвїей. •

Прин пѵнерѣ ла кáле шй ѡсéрдїм прѣ Кѵвїшíей сáле, Кѵр ЄѴЛЕ́ЄСТРѴ, Ѻрхїмандрít шй Стáрец âл сфйтелwр Мхнхстйрй Нѣмцлѵй шй Сéкслѵй.

Сѵ тѵпхрйт Кáртѣ âчáста ѧтрѵ кáрѣ сѣ кѵпрйнде, чел мйк, шй чíл мáре Дѵерéск Кйп, ла ѧчепѵт Расофóрѵл, шй ла сфршйт шáсе кѵвйнте ѧвхцхтóаре пентрѵ вїѧца Монахичѣскѣ.

Ѧ сфйта Мхнхстйре Нѣмцл, ѧтрѵ âсà тѵпографíе. Ѧ ѧнѵл мжнтвйрїй ѧѺѿёї. Ѻпрйллїе, л.

In-4° mic de 5 foi şi 217 pagine.
Pe verso titlului o gravură reprezentând pe Isus Cristos şi semnată de Proto-Ierei Mihail Strilb[iţchi]. Toate paginele sunt încadrate.
La sfârşit, pe ultima faţă a cărţii, se află stema cu deviza *Non solum armis* (facs. 344) şi încă dọua gravuri mici, reprezentând un leu şi un taur.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

873. *Céle 9 cântărĭ din Psaltire*, Iaşi 1815.

ЧѢЛЄ ѳ҃: КѪНТЪРЙ | ДИН ѰѪЛТЙРЄ.

Йшезáте дѵпх рѫндѵѧла тѵпíкѵлѵй Бисерничéск, кѵм сѣ четéск ѧн сфйтѵл шй мáреле Пóст, шй прсте ѧн зйле прóасте, шй кѵм сѣ четéск ла Прáзднпче Дмнéцй, шй ла âле Нхскхтóарей де Дмнезёѵ, шй ла сфйцй мáрй кѵ Полѵелёѵ, шй кѵ Слквослóвїе.

Шй Припѣлеле че сѣ кѫнтѣ кѵ Ѱáлмїй âлéшй, ла Прáзднпче Стхпжнéцй шй âле Нхскхтóарей де Дмнезёѵ, шй ла сфйцй мáрй кáрїй ѣѵ Полѵелёѵ.

Йкѵм ѧтрачéст кйп Тѵпхрйте. Ѧн зйлеле бйне крединчóсѵлѵй, шй де Хс̃ ювнтóрюл Дóмнѵл нóстрѵ,

ЄКѪРЛЙТ ЙЛЄѮЯНДРѴ КѪЛЛÌМЙХИ | ВОЄВОД.

Кѵ блгословёнїм шй кѵ тóатѣ кїелтѵѧла Прѣ ѡсфиницйтѵлѵй Мїтрополít âтóатѣ Молдáвїм,

Кѵрíw Кѵрíw ЕЄНÌЙМÎН.

Ѧ тѵпографíм сфйтей Мїтрополíй. Ѧн Йшй. | Ла ѧнїй дела Хс̃. 1815.

In-4° de 1 foaie, 80 pag. şi 2 foi.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe verso titlului, o gravură cu inscripția: «Sfântul Marele Mucenic Gheorghie» și cu o invocație în proză.

Pe cele 2 foi nepaginate dela sfârșit, se afla o: «Araiare în scurt, prescrisă întocma din Ciasoslovul slovenesc, pentru închipuiré și pecété cinstiteï și de viiața facatoareï Crucï», — precum și o poruncă a lui «Veniamin, cu mila lui Dumnezeu Mitropolit Moldavieï», pentru citirea mai sus-zisei învățături, și titlul sau de Mitropolit, autografiat.

București: Biblioteca Academiei Române.

874. *Culégere a multor rugăciuni,* Buda 1815.

Кѹлѣгере | â | МѢЛТОР РѢГЪЧѢНЙ | спре | фолосѹл прѣнчилор чѣлор рѣмънѣцй не оу҃нйцй, | кáрїй | ѧвáцъ ѧ Сχóалъ. | *

ѧ БѢ́ДА | Ла Кръмска Тѵпографіе â Оу҃ниверситáтей | Оу҃ниѵрѣцй 1815.

In-8° mic de 16 foi numerotate.

București: Biblioteca Academiei Române.

875. Evhologhion, ed. III, Blaj 1815.

Є҃ѵχОЛОГІ҆ОН | ѧдекъ | МОЛИТѢ Є҃НИК | Кáре кѹпрйнде ѧ сйне рѫндѹ́ала Бе-|сѣ́ричїй Рѫсърйтѹлѹй, чѣ съ кѹкйне | Пр҆ѣщилор â слѫжй ла тóатъ трѣ-|ба Норо҃дѹлѹй | сѹпт | Прѣ ферічйта ѧпъръціе â Прѣнъълцá-тѹлѹй ѧпърáт ѧл Йѣстрїей, Мáреле | ПРИНЦИП ѧл Йрдѣлѹлѹй шй чѣлл: | ФРЙНЦИСК ѧТІ҆С | Кѹ блгословé: Є҃ѧселéніцій сáле | Прѣ сфинцй: Д: Блъдйка | І҆ѠѦННН БѠБѢ | Тѵпърйт âкѹ́м âтрéм Ѿаръ ѧтра-чѣста кйп ѧ БЛЙЖ ла Йнїи дела Хс̃ | ѧаѡ́ѣ. Кѹ Тѵпáрюл Семинáрюлѹй.

In-4° de 2 foi și 600 de pagine. Tipar negru și roșu. Diferite ornamente și ilustrații unele semnate: J. E.

Pe verso titlului se află stema împărateasca din *Molitvenicul* dela 1784 (facs. nº 305) și stihurile asupra stemei tot de acolo, înlocuindu-se numai numele Imparatului Iosif, cu al lui Francisc. Pe a doua foaie liminară se citește o scurtă prefață.

Pe ultima față, se află o notiță pentru greșelile de tipar:

Iată, cinstiților în Hs. frați Preoți, și Molitevnicul eșit acum a treïa oară din typarïu. După a multora cérere, vi-l pun înnainte; primiți-l dară cu inimă bună...

Dimitrie Popp Costa
Paroh Aïuduluï în slăvita Varmeghie a Bălgraduluï de jos, precum și a aceïașï Eparhiï și a Scaunuluï Ariïașuluï Protopop, și Notareș mare S. Consistorium Vlădicesc.

București: Biblioteca Academiei Române. — Rășinari: Biserica veche.

876. Moise Fulea, *Bucoavnă de normă,* Sibiiu 1815.

Бѹкоавнъ де Нѡрмъ де Моѵси Фѹлѣ Директѡрѹл Школелѡр національчещій не оу҃ните дин Йрдѣл. Сибію. 1815.

In 8° de 105+6 pag. Textul de pe pagina din stânga e cu cirilice și cel din dreapta cu litere latine.

București: Biblioteca Gr. Cretu.

V. Popp, *Disertație,* 34. — Gaster, in Gröber, *Grundriss,* 2, 3, p. 358. — Asociațiunea

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Româna pentru înaintarea și răspândirea sciințelor. *Catalogul Expoziţiunei.* Bucureşti 1903, p. 158, nr. 41.

350. — Titlul *Molitvenicului* dela Blaj, 1815.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

877. *Instrucție pentru școalele românești în Bănat,* (ed. II), Buda 1815.

ІНШТРѪКЦІЄ | пентрѫ | ШКОЙЛЄЛЄ РѮМЪНЄЩЙ | .Ѧ | БЪНѢТ. ЛЙ БѪДЙ | .Ѧ Крлѣска Тѵпографіе â Оу҃ниверситáтей Оу҃н-гáрїей. 1815.

In-8⁰ mic de 16 pagine.

Ediția întâia a aparut în 1809, tot la Buda. V. mai sus, nr. 760, p. 4.

București: Biblioteca Academiei Române.

878. *Istoria biblicéscă,* Buda 1815.

ЇѺТОРЇЙ | БИБЛИЧЄ́СКЪ | кѫ | .Ѧтребѣрй, шй Рѫсиѣнсѫрй .Ѧтрѫ âчéст кйп | ѧшезáтѫ, | пентрѫ фолóсѫл | ШКѺЙЛЄЛѺР РѮМѪНЄЩЙ | чéлор дин ЦЄ́РЙ ОУ҃НГѪРЄ́СКЪ, | шй дин пѣрциле ей .Ѧпрезнáте. | Кѫ милостúка .Ѧгѫдúнцѫ â .Ѧпѫрхтéщей, шй | Кéсарѡ-Крлéщи, шй Ѧпостолúчéщей Мѫрúй.

.Ѧ БѪДЙ | Ла Крлѣска Тѵпографіе â Оу҃ниверситáтей | Оу҃нгрéщй 1815.

In-8⁰ mic de 56 pagīne.

București: Biblioteca Academiei Române.

879. **Liturghie,** Chișinău 1815.

.Ѧтрѫ Слáва | Сфйтей, чéй дє ѽфї-йнцѫ, де Вїáцѫ фѫкѫтóрей, | шй недеспрцúтей ТРО́ИЦЄ, | â ТѦТЪЛѪЙ, шй â ФІЮ-ЛѪЙ, шй â Сфйтлѫй ДХЪ.

Кѫ Порóнка Прѣ Благочестúвлѫй Сúнгрь Стѣпѫнитóрюлй Мáрелй Дóмнлѫй Нóстрѫ .Ѧ́МПЪРѦТѪЛѪЙ ѦЛЄ́ѮѦНДРѪ ПѦВЛОВИЧЬ â тóатѫ Рѡссíѫ: .Ѧ фїúнца Соцíей СѦЛЄ â Прѣблагочестúвей Дóамне .Ѧ́МПЪРЪТЄ́СЄЙ Ё́ЛИСЛВЄ́ТЕЙ ѦЛЄ́ѮІЄВНЕЙ: шй â Мáйчїй ЛѪЙ Прѣ Благочестúвей Дóамне .Ѧ́МПЪРЪТЄ́СЄЙ МѦРЇЙ ѲЄО́ДОРОВНЕЙ: шй .Ѧ фїúнца Бúне крединчóслѫй Дóмнь Цесарéвичь шй â Мáрелй Кнѣзь КѺНСТѦНТúНЬ ПѦВЛОВИЧЬ, шй â Соцíей СѦЛЄ Бúнекрединчóасей Дóамне Мáрей Кнегúне ЙННЇЙ ѲЄО́ДѺРОВНЕЙ: шй â Бúне крединчóшнлѡрь Дóмнй Мáрнлѡрь Кнѣжй НИКОЛáЄ ПѦВЛОВИЧЬ шй МИХѦЙЛЬ ПѦВЛОВИЧЬ: шй â Бúне крединчóасей Дóамне Мáрей Кнѣгúне МѦРЇЄЙ ПѦВЛОВНИ шй â Сóцлѫй ЄЙ: шй .Ѧн фїúнца Бúне крединчóасей Дóамне Мáрей Кнѣгúне ЄКАТЄРúНЕЙ ПѦВЛОВНЕЙ: шй â Бúне крединчóасей Дóамне Мáрей Кнѣжне ЙННЕЙ ПѦВЛОВНИ. Ѭрх кѫ Благословéнїѧ Прѣ Сфйтлѫй .Ѧрептѫтóрюлй ГѴНО́ДЬ, шй â Прѣ ѽсфѭцúтлѫй ГАВРІИЛЬ Ѳ́ѫрхь Митрополúть Кишинѣвлѫй шй Хотúнлѫй, сáѫ тѵпхрúт Кáртѣ âчáста, че сѫ нѫмéще ЛІТѮРГІЄ, .Ѧнь Ѳ́ѫрхичáска Тѵпографíе â Кăсарáвїей, че сѫ ѧфлѫ .Ѧ Сфйта Митрополíе â Кишинѣвлѫй шй â Хотúнлѫй, .Ѧ Кишинѣѫ. Ла Йннлѣ дела фáчерѣ Лѫмїй, ѧ҃ткг. Ѭрх дела Нáщерѣ чѣ дѫпѫ Трѫпь âлѫй Дѫмнезéѫ Кѫвѫнтлѣ, ѧ҃ѫ҃ѳ҃. Їндúктїѡнлѣ, Ѓ. .Ѧ Лѣна лѣй Йнгѣстѣ.

In folio de 1+5+9+187 foi, numerotate, primele 3 foi cu cifre arabe. Titlul încadrat ocupă doua pagine. Tiparit cu negru și roșu, pe pagine frumos încadrate.

Frontispicii, finale și gravuri.

Din prefață extragem urmatoarele:

Cu mila luĭ Dumnezeu smeritul Gavriilŭ Exarhŭ Mitropolitŭ Chișinăuluĭ și Hotinuluĭ.

Tuturorŭ celorŭ ce vorŭ ceti acĭastă păstoréscă a noastră Invățătură, blagoslovenie ceréscă le ceremŭ dela Incepătorĭulŭ Păstorilorŭ și Mântuitorĭuluĭ nostru Iisŭ Hsŭ,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prinŭ Proniĭa celuĭ pré Innaltŭ încredinţându-să noao povăţuiré pravoslavniceĭ Biserică a Oblasteĭ Bassarabiĭ, după neapărată păstorésca datorie, nu încetămŭ a pune, pre câtŭ să poate, în bună orănduĭală acĭastă sfântă Biserică şi pre slujitoriĭ eĭ.

Intre multe alte cuviincĭoase aşăzări, care amŭ cunoscutŭ a fi trebuinţă spre a să pune maĭ cu dédinsulŭ în lucrare, înştiinţându-ne că Bisericile într-acĭastă Oblastie, într-altele sântŭ lipsite şi de cărţile trebuincĭoase, ne-amŭ silitŭ a aşăzà typografie în Mitropolia Eparhieĭ noastre, ce este în Chişinăŭ, pentru a căruĭa punere în lucrare căştegându blagosloveniĭa Pré sfântuluĭ îndreptătorĭuluĭ Synodŭ a toată Rossiĭa, ĭată că întâĭu cĭa maĭ trebuincĭoasă bisericilorŭ carte, de care într-acĭastă eparhie este pré mare lipsă, Slujebniculŭ, care în limba Rumânească să zice Liturghie, cu ajutorĭulŭ luĭ Dumnezeu o amŭ typărit-o, urmându întru toate întocma tălmăcireĭ slaveneşti, şi aşăzăriĭ Liturghiilorŭ ce să tipărescŭ în Rossiĭa, pe care noĭ dinŭ céle slaveneşti îndreptându-o, câtŭ s-au pututŭ maĭ bine, amŭ adaos-o cu Synaxarĭulŭ celorŭ 12 luni, cu toate prochimenele trebuincĭoase preste totŭ anulŭ, şi cu alte folositoare învăţături spre povăţuiré preoţilorŭ, care învăţături în cele maĭ denainte typărite rumâneştĭ Liturghiĭ nu să află.

Dereptŭ aceĭa de trebuinţă amŭ socotitŭ a arătà aicé de obşte la toţi, ĭară maĭ alesŭ Preoţilorŭ cariĭ slujescŭ în limba Rumânéscă, că aflându într-acĭastă Liturghie oareşi çare cuvinte într-altŭ chipŭ tălmăcite, nu precumŭ să află în cele maĭ denainte Rumâneşte tipărite Liturghiĭ, să nu se mire de acĭastă, nici să socotéscă a fi greşală, ci maĭ vârtosŭ să ştie, că ĭaste îndreptare celorŭ maĭ înnainte făcute greşale. Pentru că noĭ n-amŭ socotitŭ cu cuviinţă a urmà greşalelorŭ ce le-au făcutŭ alţi Tălmăcitori, ori pentru neştiinţa limbiĭ, sau pentru necunoştinţa Tâlcuiriĭ Dumnezeeştiĭ Liturghiĭ, orĭ siindu-să a schimbà vechile greşale metahirisite de atâta mulţime de vreme.

Greşala: Cu înţelepcĭune dréptă. Şi înţelepcĭune dréptă, — care să află în toate Liturghiile tipărite rumâneşte. ĭaste cĭa întâĭu care au trebuitŭ a fi îndreptată. 1. Căci nici în Liturghiile Greceşti, dinŭ care s-au tălmăcitŭ cele Slaveneşte, nici în cele Slaveneşti acestŭ felĭu de tălmăcire: Cu înţelepcĭune dréptă, n-amŭ găsitŭ, ce în toate Liturghiile amŭ aflaţŭ: Inţelepcĭune drepţi, Софіа ѳрдоі, Премѣдрость прòсти. 2. Că acĭastă tălmăcire puse aşa în Liturghiile Rumâneşti, adică: Cu înţelepcĭune dréptă, este înprotiva scoposuluĭ alcătuitorilorŭ Dumnezeeştiĭ Liturghiĭ, pentru că după socotéla Părinţilorŭ şi a Dascalilorŭ, cariĭ cu multă ştiinţă au tâlcuitŭ însemnaré lucrăriĭ, şi a cuvintelorŭ aceştiĭ sfinte Cărţi, Inţelepcĭuné în cartè Liturghiĭ însemnează Cuvântulŭ luĭ Dumnezeu, care să cuprinde în evanghelie şi toată Dumnezeĭasca scriptură, însemnéză şi însuşŭ acĭastă Dumnezeĭască slujbă, în care să cuprinde rânduĭala mântuiriĭ noastre. Pentru acĭasta la cele maĭ însemnate vremĭ a slujbeĭ aceştiĭa aduce aminte Preotulŭ ori Diaconulŭ Noroduluĭ cu cuvintele acesté: Inţelepcĭune drepţi, să privighieze stându în picioare şi cu multă evlavie să ĭa aminte la cele ce să cetescŭ, şi să facŭ, şi spre dovada adevăruluĭ scriu tâlcuitoriĭ Dumnezeeştiĭ Liturghiĭ, că Creştiniĭ ceĭ de de demultŭ la unele locurĭ avé voe de şidé în Biserică, pre cumŭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

în mănăstirile Eghipetuluĭ şedé şi în vremé cântărіĭ Psalmilorŭ, şi pentru aceĭa la vrémi maĭ însemnate, pre cumŭ şi înnaintе cetiriĭ evangheliĭ, le aducé aminté Preotulŭ ori Diaconulŭ să se scoale şi să sté drepţi, luând cu evlavie aminte la cetiré ce să va face, cu aceste cuvinte: Inţelepcĭune drepţi; greşită darŭ este tălmăciré véche: cu Inţelepcĭune dréptă, ne avândŭ nici o noimă.

3. In locului cuvintelorŭ: Pre toţi şi pre toate, să află în Liturghiile rumâneşti tipărite: Pentru toţi, şi pentru toate, cu greşală, neurmândŭ acĭastă tălmăcire nice celorŭ Greceşti, nice celor Slaveneşti Liturghiĭ. Pentru că întru acelé sântŭ puse aceste cuvinte după rânduĭala Vozglasuluĭ ce urméză, care este: întâĭu Pomeneşte Doamne, unde pomenindŭ Preotulŭ pe Synodŭ şi pre Arhiereulŭ Eparhiĭ, să roagă şi ceĭ afară de Oltarĭu, ca să pomenéscă Dumnezeu şi pre toţi şi pre toate, urmândŭ noimiĭ Vozglasuluĭ; căci nu zicemŭ: pomenéşte Doamne pentru cutare, ci pomenéşte Doamne pe cutare. Şi măcarŭ de să şi află în Liturghiĭa Arhieréscă: Pentru toţi şi pentru toate, însă acolŏ este altă urmare a cuvântuluĭ. Că înnălţând Arhidiaconulŭ cu glasŭ după ustavul Fimile Impărăteşti, glăsueşte şi acĭasta: Că pe acé Dumnezeĭască Jărtvă o aduce luĭ Dumnezeu Arhiereulŭ pentru Impăratul, şi pentru toată Curté şi Ostaşiĭ luĭ; şi aşà după alcătuiré cuvintelorŭ răspunde strana şi Nărodulŭ: şi pentru toţi, şi pentru toate. Adecă că acé Dumnezeĭască Jertvă să aduce împreună şi pentru toţi Pravoslavniciĭ Creştini şi pentru toate.

Să maĭ găseşte unŭ cuvântŭ în Liturghiile Greceşti şi Rumâneşte, care în cé Slavenéscă tălmăcire a Liturghiĭ, care să tipăreşte în Rossiĭa, nu să află. Adecă când este să se Precestuĭască Norodulŭ, zice Diaconulŭ ori Preotulŭ: Cu frica lui Dumnezeu şi cu credinţă să vă apropieţi, — unde în cele Greceşti şi Rumâneşti Ligurghiĭ să maĭ adaogé: şi cu dragoste.

Noĭ urmândŭ după toată cuviinţa Liturghiilorŭ ce să tipărescŭ în Rossiĭa, acestŭ cuvântŭ: şi cu dragoste, l-amŭ lăsatŭ, socotindŭ a fi maĭ pe urmă adaosŭ: pentru că ştiutŭ este cu câtă silinţă şi luare aminte s-au tălmăcitŭ, şi maĭ pe urmă s-au îndreptatŭ cărţile Bisericeşti Slaveneşti în Rossiĭa, şi cumŭ că Rossiĭaniĭ, după cumŭ au luatŭ dinŭ cele vechi cărţi Greceşti tălmăciré, aşa au păzit-o, nimicŭ adăogândŭ nici scăzândŭ întrânsele.

Spre acĭasta cu cuviinţă ĭaste a socotĭ, că fiindŭ cineva chematŭ cu aşa chemare, adecă: cu frica luĭ Dumnezeu şi cu credinţă, trebue să ştie că frica luĭ Dumnezeu îlŭ îndatoreşte a să apropiĭà gătitŭ cătră acĭastă Dumnezeĭască masă, adecă a fi maĭ întâĭu curăţitŭ prinŭ ispovedanie, şi prin pocăinţă de tina păcatelor, a fi în pace şi în dragoste cu aproapele său; ĭară credinţa îl învaţă a crede, că acĭastă sfântă Pricesştanie, la care elŭ să apropie să o priimască, este însuşŭ Trupulŭ şi Sângele Mântuitorĭuluĭ Hsŭ, şi să dă credincĭoşilorŭ spre ertaré păcatelorŭ, şi spre viaţă de véci: pentră aceĭa cu cĭa maĭ mare umilinţă, şi evlavie să păşască spre împărtăşiré acestorŭ Dumnezeeşti Taĭne. Aşa darŭ acelŭ cuvântŭ: cu dragoste, fiindŭ că să înţelege şi să cuprinde în cuvântulŭ: cu frica luĭ Dumnezeu, socotitŭ fiindŭ ca unŭ adaosŭ, s-au lăsat. După cumŭ şi în cĭa Slavenéscă nu să află.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Mai pe urmă ca o datorie amŭ socotitŭ a arătà aicè de obşte la toţi Pravoslavniciĭ Noştri Eparhioţi, că noĭ tipărindŭ acĭastă Carte a sfinteĭ Liturghiĭ, şi urmândŭ întru toate, pre cumŭ maĭ susŭ amŭ arătatŭ, după povăţuiré care ne este dată, tălmăciriĭ Liturghiĭ care să tipăreşte în Rossiĭa, în Synaxarĭulŭ tipăritŭ întru acĭastă sfântă carte, amŭ pusŭ după datorie şi pe sfinţiĭ cariĭ s-au proslăvitŭ dela celŭ Prè înnaltŭ în pravoslavnica Biserică a ceĭ de Dumnezeu păzite Impărăţii a Rossii, precumŭ şi minunile ce s-au făcutŭ întrânsa la multe locuri prinŭ sfintele Icoane a Născătoareĭ de Dumnezeu şi pururé Fecĭoareĭ Marieĭ. Căci datori sântemŭ acumŭ, cândŭ prè bunulŭ Dumnezeu au bine voitŭ prinŭ milostiviré Prè Blagocestivuluì *Impăratŭ* a toată Rossiĭa *Alexandru I*, a ne izbăvi de gĭugulŭ Agarenilorŭ, şi a ne împreunà spre cele lalte părţi a ceĭ de Dumnezeu păzite Impărăţiĭ a Rossiĭ, datori, zicŭ, sântemŭ împreună cu ciĭlalţi Pravoslavnici creştini din Rossiĭa, a cinstì şi a prăznui pe aceşti luĭ Dumnezeu plăcuţi sfinţi, cariĭ s-au sfinţitŭ în Rossiĭa şi pe cariĭ Dumnezeu pentru cé Pravoslavnică credinţă, ce au păzit-o pănă în sfârşitulŭ vieţiĭ lorŭ, pentru cé fierbinte cătră dânsulŭ dragoste, şi viĭaţă îngerèscă, cu care au luminat şi au întărit în pravoslavie pe credincĭoşi, i-au vestitŭ şi ĭ-au proslăvitŭ, pre ceĭ maĭ mulţi cu neputrejunè Moaştelorŭ, şi cu multe faceri de minuni.

. . . . . .

Pre aceştiĭa dar cinstindu-i şi prăznuindu-i ĭĭ vom rugà cu dinadinsulu ca să fie userdnici mijlocitori cătră stăpânulŭ Hsŭ. totdèuna pentru apărarè şi bunà staré Pravoslavniciĭ Biserică, pentru Prè Blagocestivulŭ Singurù Stăpânitorĭulŭ *Impăratulŭ* Nostru *Alexandru Pavloviciŭ* a toată Rossiĭa, şi pentru toată Prè Blagocestiva Impărătèsca Familie, şi pentru toată Curtè şi Ostaşiĭ *Luĭ*, ca povăţuitŭ fiindŭ cu Cerésca înţelepcĭune, şi îmbărbătatu cu putére de susŭ, noao norocită stare şi petrecere, ĭară fraţilorŭ noştriĭ Pravoslavnicilorŭ creştini, izbăvire de jugulŭ celorŭ streini de felĭu, să dăruĭască, ca înpreună mângăindu-ne să zicemŭ: Izbăvire au triimesu Domnulŭ norodulŭ săŭ, celŭ ce au datŭ tărie Impăratuluĭ nostru, şi au înnălţatŭ Cornulŭ unsuluĭ săŭ. Aminŭ.

La sfârşit se citesc urmatoarele:

Stihuri.

Tuturorŭ oamenilor Canonulŭ să cade să fie.
Căruĭa ce ĭaste de trebuinţă, fieşte care aceĭa să ţie.
Domnuluĭ laudă totŭ dèuna înnălţindŭ,
Ca o zidire pe ziditorĭulŭ săŭ în vècŭ ştiindŭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (dar dela Const. D. Manescu).

880. P. Maior, *Reflexiones in responsum Domini recensentis Viennensis...* Pesthini (1815).

Reflexiones | in | Responsum | Domini recensentis Viennensis | ad Animadversiones | in | Recensionem Historiae | De | Origine Valachorum | in Dacia. | E | valachico in latinum | translatae.

Pesthini, | Typis Joan. Thom. Trattner.

[La sfârşit:] 1815.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8° mic de 38 pagine.

Broşura a fost tradusa şi publicata în 1834 de Damaschin Bojinca. V. mai sus p. 60.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu. — Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

881. *Napoleon Bonaparte,* Buda 1815.

НАПОЛЕѠН БОНАПАРТЄ | че ѣѕ фост, шй че ѣсте. | Ѡ ѧтокмйтѣ | ЙРЪТЙРЄ | деспре | Кѣица шй фаптеле лѧй. | Днипрѣнѣ | Кѕ вѣтѣм че сѧѕ ѧтжмилат ла лѧѕрѣ Парй- | сѧлѧй, нѣнѣ ла дѧчерѣ лѧй .ѧ Йнсѧла Ѣлба.

ЛЙ БѦДЙ | .ѧ Крѧмска Тйпографѣе ѣ Оѱинверситатей Оѱи- гарѣей. 1815.

In-8° mic, de 40 pagine.

Cartea este broşata şi poarta pe faţa titlul prescurtat:

НАПОЛЄѠН БОНАПАРТЄ | че ѣѕ фост, шй че ѣсте. 1815.

Iar pe ultima faţa a copertei, aratarea cuprinsului, cu trimiterea la pagine:

Insemnaré celor ce se cuprind întru acéstă cărticică.

Rădăcina din caré se trag Napolconiï.

Insămnaré ţărilor, caré ţara Franţozască dela începutul Revoluţieï le-au tras supt stăpâniré eï, şi le-au ţinut până la luaré Parisuluï.

Puterile împărăţieï Franţozeştï din anul 1812.

Sfârşitul împărăţieï luï Napoleon, şi luaré Parisuluï.

Câtă sumă de oamenï au pierdut ţéra franţozéscă preste tot.

Inştiinţaré caré Alexandru I. împăratul a toată Rossia, în 31 Martie la 3 cĭasurï după améz, lăcuitorilor din Crăiasca cetate Paris o au dat.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

882. *Paraclisul Sfântului Haralambie,* 1815.

ЧИНЄТЙТѦЛ | ПѦРѦКЛЙЄ | Йл Єфйтѧлѧй Єфѣцйтѧлѧй Мѧченйк | Харалѧмвйе; каре ѣсте фѣарте фо- лосйтѣрѣ шй ѣнѣрѧтѣрѣ де .ѧфри- кошатѣ бѣлѣ ѣ Чѧмй; .ѧкѣ шй де | ѣлте бѣле ѣсте ѣнѣрѧтѣрѣ, ла чей | че кѕ креднцѣ шй кѕ фѣерйнте | драгосте .ѧл ва четй, шйл | ва ѣскѧлта.

Прйн кѣелтѧѧла Дѧмнѣлѧй | Кѵр | КОНЄТАНТЙН МЙНЗОВИЧЙ. | Тѵпѣрйт ла Йнѧл 1815.

In-8° mic, de 46 pagine şi 1 foaie la sfârşit.

Sunt exemplare cu o varianta în dispoziţia rândurilor din titlu, şi numele sfântului este tiparit cu capitale.

Pe verso titlului, o gravura reprezentând pe Sfânt calcând Diavolul în picioare semnata: Ion Invoi (?).

In primele exemplare titlul pentru intrarea în materie este complet, adica ca şi titlul carţii, pe când la aceste din urma este prescurtat.

La sfârşitul Paraclisului p. 24, se citesc urmatoarele:

Acest Sfânt Paraclis aflându-se numaï grecéşte tipărit, acuma prin strădaniïa oare cărora Blagocestiv, s-au tălmăcit şi pre limba noastră cè rumânéscă, şi s-au dat în tiparï spre folosul cel sufletesc al celor ĭubitorï şi spre apăraré a multor felĭurï de boale, ĭară maĭ vârtos a Morţiï cĕï năpraznice.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Urmeaza apoi:

ВІ́ЦІЙ | Сфжнтвлвй Сфиницѝтвлвй | Мвченик Харалáмкіе, | фóарте фрвмóасъ шй минвнáтъ | кáреле съ прѣзнвáще ла і. зйле ăле Лѣптй лѣй Февр҃áріе.

Portretul Sfântului se reproduce și pe foaia urmatoare.
La sfârșitul vieții se zice că:

S-au diorthosit acest cinstit Paraclis prin smeritul
Nicolae Grid,
Paroh în Bolgarseghĭ.

Urmează apoi niște stihuri în cinstea Mucenicului, în 11 strofe.

București: Biblioteca Academiei Române.

883. Naum Petrovici, *Versuri*, Buda 1815.

ЄѲРѲѪРЙ | Челвй де Âнáлт шй бви нѣм нжскѣтвлвй | Домнвлвй | О Ѵ̂ Р О Ш Ѳ Т Ѳ Ф Л Н | Н Ѳ Ѳ Т О Р О В И Ч | â прѣ сфиницѝтей Кесарш-Крѣéшей шй Âпостолнчéшей Маіестатей Конслíар, â тѣтѵрѝр Сх҃óалелшр дни Крѣймѣ Оѵ̂нгáрїей де лѣце Грчѣскж не ѳ҃ниѣте Рwмжнéшй, Сербéшй шй Грчéшй май мáрелвй Інспектор, â крѣéшнлор Інститѣтѵрй Педагогнчéшй дни Сжнт-Âндрею, Âрáд шй Песта Дїрéкторвлвй, прекѣм шй ла Депѣтáціа, карѣ ѿкжрмвáше Фѣндвсврнле â Сх҃óалелшр Націонáле Генерáлник, шй â Препаранддлелшр Партикзлáрник Пѵртѣтóрюлвй де Президїѣм, прѣ Милостúкзлвй Патрон, ла зїwа нѣмелвй Мхрїей Сáле. Âтрѣ âджнкж ѳ҃мнлйнцж дедкáте прин НЛѢМ ПЄТРОВИЧ. Й май сѣс лквдáтей Депѣтáцїей жврáтвл Канцелнст Â 2-лѣ Декемврїе 1815.

Кѣ кїелтвáла Домнвлвй НИКОЛАЄ РОЖА Четѣцѣнвлвй шй марелвй Негоцíáтор дни Песта, прекѣм шй ла Прелѣвдата Депѣтѣцїе â Фѣндвсврнлшр Сх҃óалелшр дни Нацїа Рwмжнѣскж âлесвлвй Кондепѣтáт тнпхрйте.

ЛЙ БѢДЙ | Â Крхáска Тнпогр: â Оѵ̂нивересит: Оѵ̂нгвр.

In-8⁰ mic de 15 pagine.
Pe verso titlului un motto:

Măriré după virtute păşéşte ca umbra.

Sunt în total 24 de strofe, de câte 6 versuri fiecare.

București: Biblioteca Academiei Române.

884. *Ponturi pentru urmarea avaeturilor și a împlinirilor*, (Iași) 1815.

Пóнтврй âлкѣтвйте прйн ѿвщѣска âдвнáре де прѣ ѿсфиницѝтвл Мїтрополіт кѣ Дѣмнѣлшр велнцїй Боярй, пентрѣ ѳ҃ржмáрѣ че ăре сѣ се пвзѣскж â âкаѣтврилшр шй â Âплннѣлелшр й ăлтеле. 1815, Іанвáріе, 1.

In-4⁰ de 10 foi nepaginate, ultima fiind albă.
Pe foaia dintâi se află rezoluția lui Scarlat Alexandru Calimahi Vvd, și anaforaua Mitropolitului Veniamin și a boerilor cu iscaliturile lor.
La sfârșit se află:

Cuprinderé ţidulиĭ gospod ce s-au dat cătră vornicиĭa de aprozĭ în anul trecut 1814, Ianuarie 27: Pentru urmaré ce are să se păzéscă în pricina vadelilor ce să dau la uniĭ și alţiĭ: Pentru datoriile lor.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

885. I. D. F. Rumpf, *Alexandru I. Impăratul a toată Rossia*, Buda 1815.

Ѝрхтаре стрпжнйрей | шй â | Карактѣрѕлѕй | лѕй | ѦЛЄѮЯНДРЪ I. | Ѧпхрáтѕл â тóатх Рѡссїа. | Ѧтокмúтх прин | *I. D. F. Rumpf*, Крхéскѕл Прайсéск â Дирéкцїей дни Берлúн Секретáр-Єѯ- педúтwр.

Шй | Мхрúрей Сáле чéлѕй пре дрептáте шй мощеннтóрѡ | Крáѡ âл Борѣссїей ФРЙДРИХ ВЙЛХЄЛМ III. | Ѧкинáтх. | Ѝрх âкѣм Ѧтжѡ пре Рѡмжнíе префхкѣтх шй тупхрúтх. | Кѕ кúпѕл Ѧпхрáтѕлѕй.

ЛЙ БѮДЯ | Ѧ Крхмска Тупографíе â Оѱниверситáтей Оѱнгáрїей | 1815.

In-8° de 104 pagine şi 2 foi la sfârşit, în cari se arată «cinstiţiï prenumeranţi pentru acéstă carte».

Chipul împăratului lipseşte în toate exemplarele văzute de noi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

886. *Scară a cuvintelor celor streine*, (Iaşi 1815).

Єкйрѣ Йѕ квúнтелwр чéлwр стрейне, шй (л) чéлwр фѣкѣте дни фѱрѣ лúмеїй, кáре квúнте дѕ черѣт не âпърáт требúница, â съ метахрúсй Ѧ âлкътúрѣ прáвилилwр.

In-4° de 7 foi.

S'a tiparit desigur ca adaus la *Pravila* lui Donici.

Pe pagina penultimă se află termenii de drept latineşti şi greceşti care se explica în broşură. (V. facs. nr 351).

Pe ultima pagină se citesc următoarele:

Acéste maï sus până acum puse cuvinte să dau în publică cu poftitoare cérere, ca ceï ce au ştiinţă atâta de regulele céle gramaticeştï şi céle loghiceştï, dupre care pot a să face nume noaă din însă-şï fyré uniï limbï şi a să împrumuta din alte limbi streine, din care să cuvine, cât şi din alte mijlociriï, prin care o limbă săracă să poate a să îmbogăţi, să ajutoréze eï pre ceï iscăliţï cu dragoste hristiïanéscă şi cu râvnă patrioticïască prin sfătuiré lor, de vor află eï nişte cuvinte pravileceştï maï potrivite de cât céle puse aicé, ca să le pue acelé în locul acestora.

In Iaşul Moldavieï 1815. Septemvrie 16.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

887. J. Séraphin, *Dissertation sur les fièvres bilieuses*, Paris 1815.

DISSERTATION | sur les | FIÈVRES BILIEUSES EN GÈNÉRAL, Considérées dans leur état de simplicité, | et les divers genres sous lesquels elles | se présentent ordinairement. | Présentée et soutenue à la Faculté de Médecine | de Paris, le 25 juillet 1815, | Par J. SÉRAPHIN, | né à Bucharest en Valachie, | Docteur en Médicine et Membre de la Société d'Ins- truction médicale de ladite Faculté.

A PARIS, | De l'Imprimerie de A. Belin. | 1815.

In-16 de XII+126 pagine şi errata de o pagină.

Pe verso titlului se dau numele profesorilor Facultăţii de medicină din Paris.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1. adoptio, *νἱοθεσία.*
2. Pater vel Avus adoptivus, *Πατὴρ ἢ Πάππος θετός.*
3. Mater vel Avia adoptiva. *Μήτηρ ἢ Μάμμη θετή.*
4. adoptatus, *θετὸς υἱὸς ἢ ἔγγονος.*
5. adopto, *νἱοθετῶ.*
6. alluvio, *προσκλισις ἢ πρόσχωσις.*
7. appellatio, *Ἔκκλητος*
8. *ἀξίωμα.*
9. *Ἐμφυτεύω.*
10. *ἐμφυτεύσις.*
11. *ἐμφυτευτὴς, ἢ ἐμφυτευσάμενος.*
12. *ἐμφυτεύσας.*
13. *ἐμφύτευμα.*
14. votum, *ψῆφος.*
15. res evincitur, *τὸ πρᾶγμα ἐνικᾶται.*
16. evictionem praestare, *ἐνίκησιν παιεῖν.*
17. exhaeredo, *ἀποκληρῶ.*
18. exhaeredatio, *ἀποκληρωσις.*
19. exhaeredans, *ἀποκληρώσας.*
20. exhaeredatus, *ἀποκληρος.*
21. depono, *παρατίθημι καὶ παρακατατίθημι.*
22. depositum, *παρακαταθήκη.*
23. depositarius, *παρακαταθηκάριος.*
24. deponens, *παρατιθέμενος.*
25. teftor, *διατίθεμαι.*
26. teftator, *διατιθέμενος.*
27. jus exclusivum, *δίκαιον ἀποκλειστικὸν.*
28. jus privatum civile, *δίκαιον ἰδωτικὸν πολιτικὸν.*
29. jus reale, *δίκαιον πραγματικὸν.*
30. jus repraesentationis, *δίκαιον τῦ ἐμπαρισιασμῦ.*
31. tutor aliquem, *ἐπιτροπεύω.*
32. *ἐπιτροπευόμενος.*
33. id quod interest. *τὸ διαφέρον.*
34. codicillus, *κωδίκιλλος.*
35. commodatum, *κομμοδάτον, χρησθέν.*
36. commodo, *κιχρῶ ἢ κίχρημι.*
37. commodatarius, *χρηοάμενος.*
38. commodator, *χρηοας, ἢ χρήσης.*
39. conditio, *αἵρεσις.*
40. conditio fulpen iva, *αἵρεσις ἠρτημένη.*
41. conditio refolutiva, *αἵρεσις διαλυτικὴ.*
42. concurfus, *συνδρομή.*
43. creditor, *δανειστὴς.*
44. curator, *κηδεμών, φροντιστής.*
45. curatelam gero, *κηδεμονεύω.*
46. curandus, *κηδεμονευόμενος.*
47. quantitas, *ποσότης.*
48. legatum, *λεγάτον, θανάτῦ αἰτία δωρεὰ.*
49. legatarius, *λεγατάριος.*
50. legator, *λεγατωρ.*
51. lego, *λεγατεύω.*
52. res fungibilis, *πρᾶγμα δαπανώμενον καὶ φθειρόμενον.*
53. res non fungibilis, *πρᾶγμα μὴ δαπανώμενον καὶ μὴ φθειρόμενον.*
54. collaterales, *ἐκ πλαγίᾶ συγγενεῖς.*
55. mandatum, *ἐντολή.*
56. mandatarius, *ἐντάλθεὶς.*
57. mandator, *ἐντολεύς.*
58. mando, *ἐντέλλομαι.*
59. loco, *μισθῶ, ἐνοικιάζω.*
60. conductor, *μισθωσάμενος, ὁλκεὺν μὲ ἐνοίκιον.*
61. locator, *μισθώσας, ὁ δὲς μὲ ἐνοίκιον.*
62. locatio, *μίσθωσις, ἐνοίκιασμα.*
63. locatio, *μίσθωμα, δόσις μὲ ἐνοίκιον.*
64. conductio, *ἐκμίσθωσις.*
65. patronus, *πάτρων, ἐλευθερωτὴς.*
66. linea perpendicularis, *κάθετος.*
67. perfona, *πρόσωπον.*
68. perfona moralis. *πρόσωπον ἠθικόν.*
69. perfonalis, *προσωπικόν.*
70. perfonalitas, *προσωπότης.*
71. defcendentes, *κατιόντες*
72. punctatio, *στίξις.*
73. poffeffio, *νομή.*
74. poffeffor, *νομεύς.*
75. poffideo, *νέμομαι.*
76. praefcriptio, *παραγραφή.*
77. praefumtio juridica, *πρόληψις νομικὴ.*
78. patrimonium privatum, *κτῆσις ἰδιωτικὴ.*
79. praedium ferviens, *κτῆμα δουλεῦον.*
80. praedium dominans, *κτῆμα δουλεύμενον.*
81. fatisfactio, *ἱκανοποίησις.*
82. patrimonium pupillare, *κτῆσις ὀρφανικὴ.*
83. *ὀρφανοτροφεῖον.*
84. folarium, *ἡλιακόν.*
85. respublica, *πολιτεία, ἐπικράτεια.*
86. fubfiantia, *ὑπόςασις.*
87. adfcendentes, *ἀνιόντες.*
88. fubftitutio, *ὑποκατάσασις.*
89. fubftitutus, *ὑποκατάσατος.*
90. fubftituo, *ὑποκαθεσῶ.*
91. *σύστημα.*
92. traditio, *παράδοσις.*
93. traditor, *παραδιδὲς.*
94. trado, *παραδίδωμι.*
95. ufucapio, fubftantivum, *δεσποτεία διὰ χρήσεως.*
96. ufucapio. verbum, *δεσπόζω διὰ χρήσεως.*
97. utor, *χρῶμαι.*
98. ufus, *χρῆσις.*
99. ufuarius, *χρώμενος.*
100. ufusfructus, *ἐπικαρπία.*
101. ufufructuarius, *καρπεύμενος*
102. *θεώρητρα.*
103. factum, *ἔργον.*
104. crimina, *ἐγκλήματα.*
105. qualitas, *ποιότης.*
106. fideicommiffum, *φιδεϊκόμμισσον, παραπιστευομένη κληρονομία.*
107. fideicommiffarius, *φιδεϊκομμισσάριος.*
108. fiduciarius haeres, *φιδυκιάριος κληρονόμος.*
109. *χαρακτὴρ.*
110. objectum, *ἀντικείμενον.*
111. occupatio, *προκατάληψις.*
112 occupator, *προκαταλαμβάνων*
113. occupo, *προκαταλαμβάνω.*
114. conductor, *μισθωσάμενος.*
115. loco, *μισθῶ.*
116. locatio, *μίσθωσις.*
117. locator, *μισθώσας.*
118. inftrumentum, *ἐξοπλισμός.*
119. adproprio, *ἰδιοποιῶμαι.*
120. proprietas, *ἰδιότης*

351. Pagină cu termeni de drept, din *scara cuvintelor streine*, Iași 1815

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Urmează această dedicație:

A Son Altese Sérénissime Monseigneur Jean Karatza, Prince de la Valachie.

A leurs Eminences Messeigneurs Métropolitain, et les autres Evêques de cette même Principauté.

A leurs Excellences Messeigneurs les Archontes de la Valachie.

Messeigneurs,

Si l'écrivain ambitionne toujours d'être utile à son pays, s'il doit un tribut de reconnaissance à ceux qui le gouvernent, puis-je me flatter de m'être acquitté d'une faible partie de cette dette sacrée en offrant la dédicace de mes travaux à Vous, mon Prince, dont les lumières, les qualités éminentes et la rare sagesse brillent sur le trône de la Valachie, d'où, comme d'une source inépuisable, coulent avec tant de libéralité et de profusion vos bienfaits sur un million de sujets, heureux de vivre sous votre bienfaisante domination; qui comblez de bienveillance tous ceux qui ont le bonheur de vous appartenir, de vous servir, et même ceux qui trouvent un titre de gloire à se dire vos protégés; à votre Altesse Sérénissime dont les vertus sont au-dessus de tout éloge.

A vous, Vénérable Métropolitain et Archevêques qui êtes la consolation des infortunés, le soutien inébranlable de la sainte morale, et qui, par les exemples de la plus édifiante piété, inspirez et faites régner le plus pur christianisme dans toute la principauté de la Valachie.

A vous, illustres Archontes, qui vous êtes imposé, comme une succession héréditaire, la tâche la plus pénible, mais aussi la plus glorieuse, celle de servir de pères à un peuple entier, en protégeant ses droits, en veillant sans cesse à ses intérêts, en pourvoyant à ses besoins avec tant de sagesse. Sans votre bienfaisante et active administration, que serait devenue une nation entière dont le territoire a été si souvent le théâtre de la guerre et exposée à toutes les calamités qui en sont les suites inévitables? c'est à vous, respectables Magistrats, que la nation doit son existence politique et sa prospérité.

Daiguez, Prince clément, vénérables Prélats, nobles Archontes, agréer ce faible hommage de ma reconnaissance, et du profond respect avec lequel Je suis,

Mon Prince,
Vénérables Prélats,
Nobles Archontes,

Votre très-humble et très-obéissant serviteur,
Jean Séraphin.

Din prefață extragem urmatoarele:

Préface.

Une certaine disposition particulière, physique ou morale, entraîne l'homme de préférence vers une profession. *Trahit sua quemque voluptas.* Mon penchant, dès le premier développement de mes facultés intellectuelles me porta vers l'art de guérir.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ma mère[1]), ainsi que plusieurs autres, qui prenaient intérêt à mon sort, plus clairvoyans que moi, avaient beau me représenter les énormes difficultés que je recontrerais pour l'exécution de mon dessein; ces observations, loin d'abattre mon enthousiasme, enflammaient mon courage. Il faut en avoir pour entreprendre l'immensité des études médicales, pour courir les risques auxquels s'expose le jeune élève qui se voue à la carrière de la médecine. Il faut même avoir fait le sacrifice de sa vie, en apprenant à conserver celle des autres, pour travailler, tour à tour, tantôt dans les amphithéâtres d'anatomie, exposé plusieurs heures par jour à respirer l'air le plus infecté par les émanations des miasmes putrides exhalés des cadavres corrompus, tantôt dans les hôpitaux où se trouvent des individus frappés souvent de maladies contagieuses.

Que d'élèves enlevés à la science et à la société! Je dis à la science, puisque ce sont toujours les plus instruits qui sont victimes de leur noble courage.

Mais s'il en faut tant aux élèves de médecine, en général, pour suivre tous les cours avec zèle, il faut à un jeune homme de notre pays un courage vraiment héroïque pour se vouer à la profession de médecin. Quel nom en effet donner à cette inspiration de quitter ses parens, ses amis, de s'expatrier l'espace au moins de sept à huit ans pour aller à six cents lieues chercher des lumières et de connaissances!

Il est vrai qu'en Turquie, dans plusieurs endroits de ce grand empire, il y a des institutions où l'on enseigne la littérature grecque, les mathématiques, la philosophie, etc.; mais dans aucune de ces écoles on ne professe les sciences qui ont du rapport avec la médecine.

Parmi ces institutions on distingue particulièrement celles de la Valachie et de la Moldavie, dont l'une établie à Bucharest, et l'autre à Iassy; toutes les deux entretenues aux frais de ces gouvernemens, et dirigées sous l'inspection immédiate des Princis actuels[2]), de celle des Métropolitains[3]), ainsi que de celle des Boyards[4]); pourvus de professeurs vraiment savans, qui par leur zèle y font fleurir ces écoles, et par-là attirent la jeunesse de

---

[1]) Ayant eu le malheur de perdre à l'âge de six ans le meilleur des pères, ce fut elle qui servit de soutien à mon jeune âge. Que ne dois-je pas à la plus tendre des mères? Qu'elle daigne recevoir ici les respectueux hommages du fils le plus reconnaissant.

Mon frère aîné, Pierre Séraphin, Drogman de France à Bucharest, a toujours été en voyage dans l'intérieur de l'Asie; cependant il ne m'a pas moins servi de père dans tout ce qu'il a bien voulu faire pour moi; c'est pourquoi il peut compter sur la reconnaissance sans bornes d'un frère qui ne respire que pour lui prouver toute l'étendue de sa gratitude.

[2]) Aujourd'hui ce sont LL. AA SS. Messeigneurs Jean Karatza, et Scarlat Kalimachi, qui sont, le premier, prince de la Valachie, et le second, de la Moldavie.

[3]) Ce sont les Archevêques de l'Eglise grecque, et chefs du clergé de ces principautés.

[4]) Archontes ou premiers magistrats, formant la première noblesse de ces pays.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

toutes les classes, autant du pays que des autres parties de la Turquie, et forment des élèves qui par leur savoir font honneur à leur nation. . . .

. . . . . .

Teza aceasta a apărut în acelaş an, tot la Paris, în traducerea greacească a lui G. C. Typaldos. V. nr. următor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

888. **I. Serafim,** Διατρίβη περὶ τῶν ἐν γένει χολερικῶν Πυρετῶν... traducere de G. C. Typaldos, Paris 1815.

ΔΙΑΤΡΙΒΗ | περὶ | τῶν ἐν γένει χολερικῶν | Πυρετῶν, | Θεωρουμένων εἰς τὴν ἁπλῆν αὐτων κατάστασιν, καὶ εἰς τὰ διάφορα εἴδη ὑπὸ τὰ ὁποῖα ἐμφανίζονται.

Παῤῥησιασθεῖσα εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἰατρικὴν Σχολὴν τῇ 25 Ἰουλλίου 1815, καὶ ὑποστηριχθεῖσα παρὰ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΕΡΑΦΗΜ, ἐκ Βουκουρεστίων, Ἰατροδιδασκάλου καὶ μέλους τῆς πρὸς Ἰατρικὴν Διδασκαλίαν Ἑταιρείας τῆς αὐτῆς Σχολῆς. Μεταφρασθεῖσα δὲ ὑπὸ Γ. Κ. Τυπάλδου...

Ἐν Παρισιοις, ἐκ τῆς Τυπογραφίας *A. Belin*, 1815.

In-16 de XII+122 pagine, şi una pentru errata.

Este traducerea tezei franţuzeşti a lui Serafim, descrisă la numărul precedent. Are şi o prefaţă a traducatorului.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

889. *Sfatul maicei către... tinerime,* Buda 1815.

ѲФѦТꙋЛ ⷆѦЙЧѲЙ | къ трѣ прѣ ювитѣ | Рωмънѣскѫ шй Ѳербѣскѫ | ТИНѲРЙМѲ | Дѣ ѧмънждѣаѡ пѫрцилѣ. | Ка | ѻу҃н родѣ ѧ фрѧуетей симцйрй | къ кѧрѣ | Бѣнѕл шй норочйрѣ млѧдйцелѡр нѣмѕлѧй | сѫ лѣ ѧбрѫцошѣзѫ | ЙꙋКТѺРѦ. | Дѣ прѣ лймба Ѳербѣскѫ ѧ чѣ Рωмънѣскѫ ѧ-|тѺрѣ, шй къ кїелтꙋѧлла ѧчѣшй типърйт.

ⷆѦ БꙋДѦ | ѧ Крѧѧска Тупографїѣ ѧ Оу҃ниверси. Оу҃нгарїей | 1815.

In-8° mic de 6 foi şi 27 pagine.

Cartea este dedicată:

Magnificului Domnului Domn Uroş Stefan Nestorovici, Crăesculuĭ Consiliar al Shoalelor naţionale de lége grecéscă neunită maĭ mareluĭ Inspector, precum şi Instituturilor pedagoghiceştĭ din S. Andreĭu, Arad şi Peşta Director, milostivuluĭ Domn, cu toată umilinţa dedicat.

Cartea cuprinde şi câteva poezii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

890. *Slujba Sfântului Isaia,* Iaşi 1815.

ѲЛꙊЖБѦ | лѧ | Поменйрѣ Ѳфйтꙋлꙋй Ѳлѣвйтꙋлꙋй мѧре глѧсѡи-|тѺрюлꙋй ПРОРОК ЙѲѮЇЙ.

Кѧрѣ сѧ ѧлкѧтꙋйт дѣ прѣ кѵвїѡсѵл Ꙗрхїмандрїт шй дѧскал кѵр Ѳеодѡрїт: Шй сѧ тѧлмѧчйт ѧ лймба молдовенѣскѫ дѣ дꙋмнѣлꙋй кѵр Їωргѧке Грамматикѵл: Прии фїервйнте ѡсѣрдїѫ шй чѣрѣ Прѣкѵвїѡсѵлꙋй Прωтосꙋнгел ѧл сфйтей Мїтрополїй КѵР ЙѲѮЇѦ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Кáрєле дни Дмнезеѣска рѣвнх фїінд порнйт, кѕ вóмъ шй Блгословéнїѧ Прѣ сфнцйтѕлый Йрхїепіскоп шй Мїтрополйт â тóатх Молдáвїѧ Кирíш Кирíш ЕѲНІЙМІН. ѿ ѧѕ дáт ѧ тнпáрю кѕ â прѣкѕвїшіей сáлє кїелтѕѣлх, шй ѿ âѕ âфїеросйт ла чѣ дє нóѕ дни темелíє рѧдикáтх Бисѣрикх ѧ Нѣмеле Сфйтѕлый Прорóк, Ѧпрєвнх шй кѕ тóатє Квїинчóаселе подóабє. ла Йнїи дела Хс. 1815.

Ѧ Тнпогрáфїѧ Сфйтей Мїтрополíй. Ѧ Йший.

In-4° de 2 foi şi 39 pagine.

Pe verso titlului se află stema domnească, între iniţialele numelui domnesc, şi următoarele versuri:

Stihurĭ asupra Peceţiĭ pré înnălţatuluĭ şi bine credincĭosuluĭ Scarlat Calimahi Voęvod.

Bourul ce în Pecéte s-au însemnat,
Domnuluĭ Scarlat Calimahi i s-au încredinţat.
Sabiĭa şi Buzduganul ce désupra să ivesc,
Domn ţăriĭ Moldavieĭ îl adeveresc.
Păzéscă-l Dumnezeu cu a sa putére,
Pre Scaunul aceştiĭ ţărĭ fără de cădére.

Urmează apoi o scrisoare de dedicaţie către Mitropolitul Veniamin, semnată de «Isaiĭa Protosynghel Mitropolieĭ».

In faţa textului se află o gravură reprezentând pe Sf. Gheorghe.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

891. **Ioan Tincovici,** *Inţelépte învăţăturĭ... pentru îndreptarea năravurilor,* Buda 1815.

Ѧцелѣпте | Ѧ К Ъ Ц Ъ Т Ѹ Р Й | сѧѕ | Р Ѳ Г Ѹ Л Ѳ | пентрѕ | Ѧдрептáрѣ нрáкврилор | спре | Фолосѣл Прквичилор. | Ѧтокмйте дє | Д. ІѠЙНН ТИНКОВИЧ | шй Йкѕм ѧтжм ѿарх ла типáрю ѧтрѕ âчéст кнп дáте.

ЛЙ БѸДЯ | Ѧ Крмáска Тнпографíє â Оѱнверси. Оѱнгáрїей. | 1815.

In-8° mic, de 2 foi şi 68 de pagine.

Titlul pentru intrarea în materie este: «Regule îndreptătoare de naravurĭ». Prefaţa semnată de Ioan Ţincovici, învăţătorĭu, se adresează către «ĭubita tinerime».

La sfârşit:

Ce am dorit s-au sfârşit,
Şi pofta mé s-au plinit.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

892. **Ioan Tincovici,** *Cântărĭ dumnezeeştĭ,* Buda 1815.

К Ж Н Т Ъ Р Й | Д Ѹ М Н Ѳ З Ѳ Ѳ Щ Й | лѧ | Прáзничиле | Мжитѕвитóрюлый нострѕ | ІИСѸС ХРИСТÓС, | шй âле | НЪСКЪТÓПРСЙ дє ДМНЕЗЕѸ | Шй âле ăлтwр Сфйцй чє сє прквзвéск. | ѧтокмйте дє | Д. ІѠЙНН ТИНКОВИЧ | шй Йкѕм ѧтжм ѿарх ла типáрю ѧтрѕ âчéст кнп дáте.

ЛЙ БѸДЯ | Ѧ Крмáска Тнпографíє â Оѱнверситáтей Оѱнгáрїей. 1815.

In-8° mic de 56 pagine.

Pe verso titlului e un extras din psalmul 95.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Iubite Cetitorĭule!

Văzând că in multe locurĭ s-au obicĭnuit a cântà în bisérică, când să dă anafora norodulu ĭ la praznice marĭ, pre lângă acéĭa încă şi la masă au obicéĭu uniĭ a se veselì cu cântărĭ maĭ vârtos Dumnezeeştĭ.

Drept acéĭa am socotit de acest felĭu a şi da la typărire, dintră care unele să cântă când să dă anafora, ĭar altele la masă.

Măcar că unele (céle maĭ puţine) sânt de alţiĭ alcătuite, dar altele cele maĭ multe, care să văd a fi şi necunoscute, acélé sânt de mine întocmite şi aşăzate.

Ce să atinge de viers pre carele să se cânte, fieşte carele poate singur aflà.

Pentru acéĭa dară rog, ca tot însul să priiméscă acesté cu aşa bucurie, cu carè eu înnainte le pun, preţuind ostănéla, socotind că nimăruĭa nu va fi spre vătămare, tutora cu îndrăznire le dau la arătare, ca să se foloséscă cu dânsăle şi să se veseléscă.

Cărora rămân şi sânt de bine voitorĭu,

Ioann Tincovicĭ, învăţătorĭu.

Cântecul de la pagina 52 este oraţie de colindă, puţin modificată de culegător.

Séra bună, gazdă bună,
Mulţămim de voe bună.
Noĭ aicé am venit
Şi cu toţĭ ne-am veselit.
Iară acuma plecăm
Pre dumné-voastră lăsăm.
Rămâneţĭ cu sănătate,
Incărcaţĭ cu bunătate.
Decĭ noĭ acuma ne ducem
Vesté bună să vă aducem,
Şi altă dată vă îndemnaţĭ
Aicé pre noĭ chiemaţĭ,
Ca cătră voĭ să venim
Cu toţĭ să ne veselim,
Şi cu dragoste 'npreună
Să ne facem voe bună.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

893. *Vieţile Sfinţilor din luna lui August*, Mănăstirea Neamţul 1815.

Titlul ca şi la luna precedentă, afara de numele lunei şi data, care aici e: 1815, Mart 28. In folio de 1+125 foi.

Cu volumul acesta încheiându-se publicaţia, s'a pus la sfârşit un epilog, din care extragem urmatoarele:

Cuvânt arătătorĭu cătră cetitorĭ.

Nicĭ o vréme, de când némul acesta Românescul, dela Roma, de unde şi numele îşĭ trage, pre locurile acesté s-au mutat, au căzut din patrie, s-au

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

dezgolit de vrednicie, s-au înstreinat de limba sa, s-au lipsit de cărţile sale céle latineşti, şi de slovele lor, şi au luat slove streine, înpreună cu care şi frumseţea limbiĭ sale ceiĭ părinteştĭ ş-au pierdut. Decĭ nicĭ o vréme zic, de atuncé până în vremile acesté, nu ĭaste nicĭ maĭ vestită, nicĭ maĭ vrédnică de laudă şi de evlavie, nicĭ maĭ de nevoc de istorisire, decât acĭasta întru caré s-au tălmăcit Vieţile sfinţilor de preste tot anul, întru caré şi în typarĭu s-au dat, şi cu dânsele limba Românéscă cé săracă de acéste Istoriĭ de suflet folositoare s-au înbogăţit şi némul nostru s-au luminat. Cât vremé acĭasta poate să se potrivéscă şi să se asemenéze cu vremé Ellinilor, întru caré s-au tălmăcit sfânta scriptură din limba evreĭască în cé ellinéscă. Pentru acĭasta de nevoe s-au socotit a să face aicé la sfârşit, un mic şi pré scurt cuvinţel de mulţemire şi de laudă cătră făcătoriĭ de bine şi ajutătoriĭ lucruluĭ acestuĭa mareluĭ şi de laudă vrédniculuĭ, şi cătră patrioţĭ, şi înştiinţare cătră ĭubitoriĭ de Dumnezeu cetitorĭ.

Dumnezeu cela ce pre toate făpturile sale de a sa pronie şi milostivire le împărtăşaşte, şi spre folosul némuluĭ omenesc le iconomişéşte, şi voĭaşte ca tot omul să se mântuĭască, şi la cunoştinţa adevăruluĭ să vie, văzind pre némul Românesc, blagocestiv adecă cu credinţa, dară lipsit de unéltele prin care să întăréşte şi să créşte credinţa; ĭubitorĭu de Dumnezeu şi de fapte bune, dară pustiĭu de armele luminiĭ cu care ne sfătuĭaşte sfântul Pavel să ne înbrăcăm; fierbinte cu oserdiĭa, dară fără de povăţuitorĭu cătră lucraré faptelor bune; bogat de evlavie cătră céle Dumnezeeştĭ, dară sărac de un Luminătorĭu care să-ĭ arate calé cé cătră acelé. Decĭ aşa de îndămânatec cătră faptele bune văzind, zic, Dumnezeu pre némul Moldovenesc, au binevoit a să milostivì spre dânsul, şi a-ĭ trimite pre un om ca acesta carele puté să-ĭ arate calé, şi să-ĭ dé pilde de fapte bune. Acesta ĭaste Stareţul Paisie, carele prin iconomie Dumnezeĭască şi descoperire din sfântul munte al Athonuluĭ venind în Moldova, au deschis prăvălie de fapte bune, caré de când ĭaste Moldova să créde că poate nu s-au deşchis. Că acolò plécă pre minté omuluĭ celuĭ cunoscătorĭu, să créză, căcĭ lucrurĭ aşa ca acesté, care în vremé luĭ, şi după dânsul până acum s-au lucrat, maĭ nainte în vremile céle trecute nicăirĭ nu să véde că s-au lucrat aicé în pământul acesta, nicĭ în scris undevà să găséşte. Şi văzind pre némul moldovenesc cu totul lipsit de Cuvântul luĭ Dumnezeu, care luminéză pre minté omuluĭ cătră cunoştinţa de Dumnezeu, şi a voiĭ luĭ, deştéptă pre suflet şi îl pornéşte cătră lucraré poruncilor luĭ, şi în scurt a zice, fără de cetiré Dumnezeeştilor scripturĭ a îndreptà fapte bune nu ĭaste cu putinţă. Decĭ ştiind cum că cela ce face dupre Cuvântul Domnuluĭ, şi învaţă, acela mare să va chiemà. Şi cum că povăţuitorĭuluĭ i să cuvine să covârşască pre toţĭ supuşiĭ luĭ cu lucraré faptelor bune, ca aşa să poată a face pre ucenicĭi săĭ următorĭ aĭ faptelor luĭ celor bune, şi cum că lucrul maĭ mult decât cuvântul foloséste pre ascultătorĭ, au început a face şi a învăţà a tălmăcì cărţĭ, şi a îndemnà pre ucenicĭi cariĭ avé ştiinţă să tălmăcéscă. Insă nevoinţa era numaĭ la céle monahiceştĭ, la céle învăţătoare pentru patimile sufletuluĭ, pentru curăţiré minţiĭ, pentru uniré minţiĭ cu Dumnezeu, şi pentru altele maĭ înnalte şi maĭ duhovniceştĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

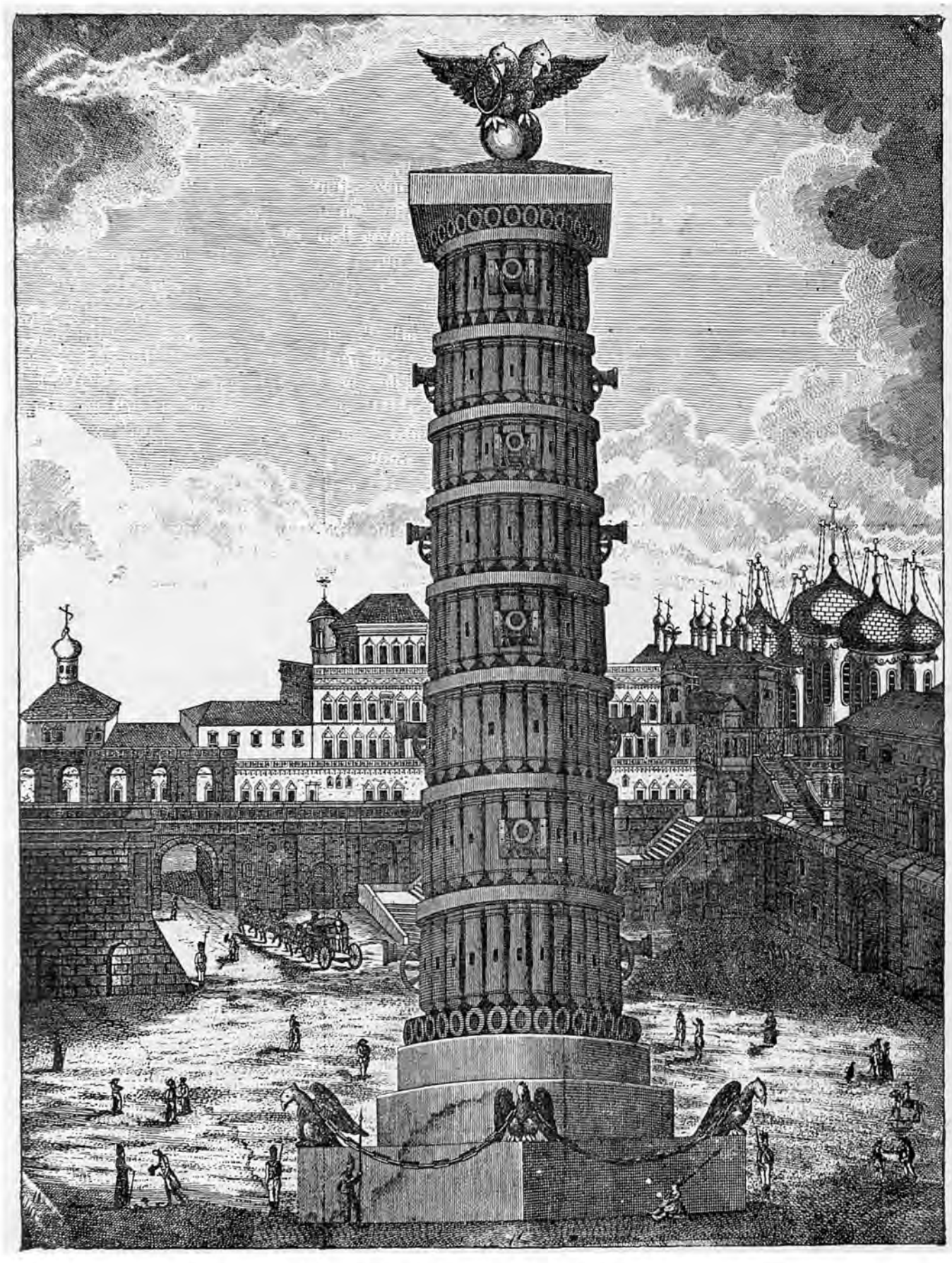
Apoĭ vrând Dumnezeu să proslăvéscă pre sfinţiĭ săĭ şi în limba Românéscă, precum maĭ întâĭu în cé ellinéscă, şi maĭ pre urmă în cé slovenéscă, şi să nu lase lipsit de un folos sufletesc mare ca acesta şi pre némul Românesc, au făcut diadoh al răvniĭ ceiĭ Dumnezeeştĭ aiĭ Stareţuluĭ Paisie pre pré o sfinţitul Părintele Kyrio Kyr Veniamin. Carele luând pre tălmăcitorĭul lângă sineşĭ, l-au încălzit, cu céle de nevoe l-au căutat, de chicltuĭală l-au ţinut, şi întru toate l-au odihnit. Şi orĭ unde au petrecut întru acé curgere de vréme, cu milostiviré şi căutaré l-au urmat, până ce toate Vieţile sfinţilor de tălmăcit le-au isprăvit.

Dară oare până aicé au stătut vrédnicul de laudă pentru răvna cé dupre Dumnezeu Ipochimen, şi maĭ nainte n-au maĭ sporit? Ba nu. Ci şi de aicé înnainte toate le-au lucrat câte spre lesniré typăririĭ privesc, că şi cu cuvântul au îndemnat, şi cu lucrul au ajutat, şi din pilda pré osfinţii sale şi alte cinstite şi sfinţite ipochimene spre a da ajutorĭu la lucrul acesta nu puţin, s-au îndemnat; ale cărora numele s-au scris în Carté Vieţiĭ, ca să ĭa dela Dumnezeu Dătătorĭul de plată însutite răsplătirĭ în viĭaţa cé vécĭnică. Incă şi Părintele Arhimandritul şi Stareţul nostru Kyr Syllvestru în tot chipul s-au nevoit spre ajutorĭul şi înlesniré lucruluĭ typăririĭ, şi alţiĭ mulţĭ făcătorĭ de bine, cât s-au împlinit şi aicé cĕĭa ce o au făcut Moysì la cortul mărturieĭ. Că au poruncit fiilor luĭ Israĭl, şi au adus uniĭ aur curat, alţiĭ argint, alţiĭ pietri scumpe, alţiĭ fier, alţiĭ pieĭ de capre, fieşte carele după putéré sa.

. . . . . .

Decĭ de vréme ce acesté aşa sânt, şi aşa vor urmà tuturor celor ce cu oserdie şi cu luare aminte, şi cu frica luĭ Dumnezeu le vor cetì, şi nu numaĭ, ci şi pre céle cetite să vor sârguì şi cu lucrul dupre putére să le facă, încredinţată ĭaste dovada. Pentru acĭasta un lucru mare ca acesta şi atâta de lung, şi din limbă streină acum întâĭu pre limba noastră eşit, diorthosindu-să şi în typarĭu dându-să, noĭ nicĭ îndreptătoriĭ nicĭ typografiĭ întru ştiinţa limbiĭ de pre care s-au tălmăcit şi întru caré s-au tălmăcit, neîndestulaţĭ fiind, şi întru meşteşugul typografieĭ nedăsăvârşit iscusiţĭ, ca niştе oamenĭ, şi în noĭme, şi în cuvinte, şi în zicerĭ, şi în alcătuiré limbiĭ, şi în orthografie, crédem şi mărturisim că mult am greşit. Orĭ din alunecaré minţiĭ, orĭ din tréceré cu vederé, orĭ din neluaré aminte, orĭ din neajungeré şi din neînţelégeré, orĭ şi din căcĭ sântem oamenĭ, şi oamenĭ fiind, fără de greşală nu putem fi. Că gândul omuluĭ spre cel rău din tineréţele luĭ ĭaste plecat. Şi nimené nu ĭaste întru oamenĭ carele să fie fără de greşală. Decĭ noĭ şi îndreptătoriĭ Vieţilor celor tălmăcite de pre limba rusască, şi aĭ celor din cé ellinéscă, şi aĭ celor din cé grecéscă pre prost, şi noĭ Typografiĭ cariĭ avem datorie cu atâta amărunţime a privì, cât nicĭ pre cé maĭ mică syllavă să nu o trécem cu vederé, şi Zeţariĭ, şi Drugariĭ, şi Pilcariĭ, toţĭ cariĭ ne-am ostenit la lucrul acest sfânt şi de suflet folositorĭu, cu toţiĭ cădem cu umilinţă şi cu smerenie, şi cu evlavie, înnaintć pré cinstitelor persoane ale Blagocestivilor şi de Hs. ĭubitorilor cititorĭ, rugându-ne ca orĭ ce greşală veţĭ aflà cetind în Vieţĭ, orĭ în noĭme, orĭ în cuvinte, orĭ în zicerĭ, orĭ în orthografie, orĭ şi oare care nepotrivite şi cam streine de firé limbiĭ româneştĭ,—

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

353. — Piramida de tunuri din Moscva, — din *Vrédnica de pomenire biruinţă*, Buda 1815.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

suferiţi-le cu blândeţe, şi cu linişte îndreptaţi-le, ştiind că acum întâiu s-au typărit, şi cum că pre cale gré caré nicĭ odată până acum n-am umblat am călătorit, şi am deşchis drum care până acum de altul nimené nu s-au deşchis, ca şi dumnévoastră să dobândiţĭ ertare dela milostivul Dumnezeu alc neajungerilor dumnelorvoastre. Fiţĭ sănătoşĭ cetind şi sufletéşte folosindu-vă. Amin.

București: Biblioteca Academiei Române.

894. *Vrédnica de pomenire biruinţă,* Buda 1815.

Врѣдника де поменире БИРУЙНЦЪ, Че ѧ врѣмѣ нóастрѣ сáѕ фѣкѹт, сáѕ ПИРЙМИДА Чѣ дин Тѣнерй ѧнѣлцáтѣ ѧ мáрѣ Четáте МÓСКВА.

Ѧнѣлцáрѣ ЧИНСТИТЕЙ КРѢЧЙ ѦЧЕТИТЪ ДРЕ́СДА Ла Зíwа Нáцерей Мѣрйрей Сáле ЙЛЕѮЙНДРУ I. Ѧпѣрáтѹл â тóатѣ Рώссïа.

Лѣкрѹриле лѹй НАПÓЛЕѺН ѧ РѺССÏА.

Кѣм âѕ вербит Крáюл дин Неáпол кѕ Ѧпѣрѣтéскѹл Рѹсéскѹл Йншéф Генерáл Милорáдович.

Йкѣм ѧтжѽ пре Рѡмжніе префѣкѣтѣ шй тѵпѣрйтѣ Динпрéвнѣ кѕ кйпѹл Пирáминдей.

ЛА БѢДА. Ѧ Крѣáска Тѵпографíе â Оѵниверситáтей Оѵнгáрïей. 1815.

In-8° mic de 16 pagine.

In faţa titlului se afla o gravură (facs. 353) reprezentând:

Vrédnica de vedére Piramidă, caré din orânduĭala Innălţatuluĭ împărat a toată Rossia Alexandru I., din céle 1131 de tunurĭ în Anul 1812 dela Franţozĭ cuprinse, înnainté Palatuluĭ Impărătesc din Moscva, spre vécĭnica pomenire fu înnălţată.

Titlul de pe copertă este:

Сѣмне де Бирѹйнцѣ.

București: Biblioteca Academiei Române.

351.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1816.

895. Acatist, Blaj 1816.

Ѧ К А Ѳ І С Т | Къ мл҃тѣ а҃лѣксѣ рв҃-гѧчѡнй пентрв ѣвла-|кїм фіешѣ къ-рвм Крещйн. | Къ Благосло-вѣнїм чѣлвр мл҃ | мр҃. Ѧкѣмь а҃ ё҃ ѿарх | Тѵпхрйт ⁘ Тѵпо-|графіа Семинарюлѣ | Блаж. ѧ҃ѿ҃ѕ҃.

In-12, de 2 foi, 465 pagine și 4 pagine fara numerotație. Tiparit cu negru și roșu. Titlul e încadrat într'o gravura, semnata: [Pe]tru P. T., iar pe verso o alta gravura.

București: Biblioteca Academiei Române.

896. Apocalypsul, Buda 1816.

Ѧ П О К А Л Ѵ́ Ѱ І С | сас | ДЄСКОПЄРЙРѢ | Сфйтвлвй | Ѧпо́стол ІѠѦННН. | Ѧкѣм ⁘тѧ҃м ѿарх пре лймва Рωмѧнѣскѣ | де ѡсѣвй тѵпхрйт.

⁘ БѢДѦ. | Ла Крхмска Тѵпографіе а҃ Оѵ̑ниверсита-|тей дин Пе́шта. | 1816.

In-8⁰ mic de 72 pagine.

Într'un «Cuvânt înainte» se spun împrejurările în cari s'a scris cartea de Apostolul și Evanghelistul Ioan, în insula Patmos.

București: Biblioteca Academiei Române.

897. Apologhia, Mănăstirea Neamțul 1816.

Ѧ П О Л О Г І Ѧ | Ѧдекѣ | Квѧнт, сас Рѧсиѣнс ⁘протйка сокотѣлїй | чѣлвр фхрѣ де Дм҃незѣ, доведнтóрю кѣм кѣ Дм҃-|нѕл нóстрв Їнс̃ Хс̃ їасте Дм҃незѣ Ѧдевхрáт. | Кѵ́рє | Сас тхлмѣчйт май нйинте дин лймва Гречѣс-|кѣ ⁘трѣ а҃чáста а҃ нóастрѣ Ромѧнѣскѣ. | Шй а҃кѣм кѣ Благословéнїм прѣ сфіцйтвлвй, | шй де Дм҃незѣ Ѧлéсвлвй Митрополíт а҃л Молда-вїей Кврíю Кврíю ЕѲНІѦМІН сас дáт | ⁘ тв-пáрю спре фолóсѕл нѣмвлвй. | ⁘ Сфйта Мхнхстйре Нѣмцѕл. | Пвртѧнд Кѧрма Стхрецíей прѣ Квавїúсѕл Ѧр-|хїмандрйт Кир Сулкéстрѕ. | ⁘ а҃нѕл, ѧ҃ѿ҃ѕ҃. Іанвáрїе, л҃а҃.

In-4⁰ de 4 foi și 193 pagine.

Pe verso titlului se află o gravură, reprezentând pe Domnul Cristos și gravată de Protoierei Mihail Strilb[iț]chi.

Urmează apoi o prefață, în care se spune ca cartea s'a tiparit prin îndemnul Mitropolitului Veniamin, iar traducerea a fost facută de raposatul Gherontie, și este semnată de :

Cel întru ascultare înpreună cu tălmăcitorĭul petrecătorĭu,
Grigorie.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

898. *Arătare... pre scurt a Dumnezeeştilor dogme*, Mănăstirea Neamţul 1816.

ЄПІТОМ'Н ТѠN ѲЄ'ІѠN ДОГМА'ТѠN

Йдекѫ

Йрѫтáре, сáѕ Йдѵнáре, пре скѹрт â Дмнезеéщилор Дóгме

Йле Крединцїй.

Йлкѫтѵйтѫ де прѣ ѧцелéптѵл ЙѲЙНЙСІЄ дела Пáрос че âѕ

фост Дáскал ѧ Островѵл Хіѕ.

Шй

ѧтребáриле кѕ рѫспѹнсѵриле чѣле Ѳеологїчéщй âле сфйтѵлѹй

ЙѲЙНЙСІЄ ЧѢЛѹЙ МЙРЄ.

Шй

Історíѧ пентрѕ ѧпѫрекїáрѣ чѣ пéнтрѕ Пѵрчѣдерѣ Прѣ ЄФЙ-

ТѵЛѹЙ Дѫ, â прѣ ѧцелéптѵлѹй Йрхїепíскоп âл Новгороде-

їей ѲЄОФЙ́Н ПРОКОПО́ВІЧЬ.

Шй

Кѵвжнт пентрѕ Пѵрчѣдерѣ ПРѢ ЄФЙТѵЛѹ Дѫ, âл прѣ ѧ-

целéптѵлѹй ѧтре Іеромонáхй МЙКЙРІЄ МЙКРИ

Кáре

Єѕ тѫлмѫчйт âкѹм дин лймба Ёллинѣскѫ ѧтрѕ âчáста

â нóастрѫ Рѡмжнѣскѫ прин ѡсéрдїе шй силйнца ѭбитóрю-

лѹй де Дмнезéѕ Ёпíскоп âл сфйтей Ёпíскопíй Йруеш KVRIѹ

ІѠЄЙФ, âфáрѫ де ѧтребáриле шй рѫспѹнсѵриле чѣле Ѳео-

логїчещй âле сфйтѵлѹй Йданáсїе.

Шй кѕ блгословéнїе прѣ ѡ сфйцйтѵлѹй шй де Дмнезéѕ

Йлéсѵлѹй Митрополíт âл Молдáвїей KVRIѹ ЄѲЄНІЙМІН,

сѕ дáт ѧ Тѵпáрю.

ѧ зйлеле прѣ Лѕминáтѵлѹй шй прѣ ѧнѫлцáтѵлѹй Дóмн

ЄКЙРЛЙ́Т ЙЛЄѮЙНДРѹ КЙЛІМЙХ ВОЄВѮ́Д.

ѧ Сфйта Монастйре Нѣмцѵл.

Пѵртжнд Кжрма Стѫрецíей прѣ Кѵвїѡсѵл Йрхїмандрíт Кѵр

ЄѴЛВЄ́ЄТРѹ.

лл ѣнѵл ѩЙѠѕ. Феврѵáрїе ѳ.

Де Геронтїе Іеромонáх Тѵпографѣѕл.

In-folio de 6 foi, 527 pagine şi încă 3 nepaginate, pentru errata.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând pe Maica Domnului, cu o invocaţie în proza, iar în faţa textului o alta, reprezentând Înălţarea. Frontispicii, ornamente şi litere ornate.

Din prefaţa lui Iosif, Episcopului de Argeş, extragem următoarele:

La tot némul cel drept credincíos şi fiíu adevărat al sfinteí sobornicéştí şi apostoléştií Biséricí a Răsărítuluí, ce să slujaşte cu limba acíasta, din adâncul inimií rog dela Dumnezeu Tatăl cel Nenăscut, şi Fiíul cel ce dintrânsul să naşte, şi Duhul sfânt cel ce numaí din însuşŭ Tatăl să purcóde, ca să i să înmulţéscă darul întru păzíré credinţií ceií drépte, şi săvârşíré poruncilor celor Dumnezeeştí spre dobândíré vieţií ceií vécínice.

Sânt nişte paseríi zburătoare, care ferindu-se de lumină ca de o vătămătoare, măcar fără de prihană pentru aşezaré lor cé firéscă, íubesc întu-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

nérecul ca pre un mânțuitoriu, precum cucuvaele şi liliiaciĭ, şi altele. Cu acesté asemené sânt, nu însă fără de prihană pentru voința lor cé ré, şi uniĭ din ceĭ de acum stricaţĭ la socotéle în dogmele Credinţiĭ, cariĭ, pentru uniré ce au cu apusénii, şi *uniţĭ* să numesc. Că fugind eĭ de Lumina Adevăruluĭ, caré străluceşte în Bisérica Răsărituluĭ, alérgă la întunérecul mincĭuniĭ, care au cuprins bisérica apusuluĭ, şi ca cum întru amiĭază zi, închizind ochiĭ de a lor voe, să arunce în prăpastiĭa pierzăriĭ. Din cariĭ ceĭ ce s-ar socotì de cât alţiĭ maĭ de frunte, sau har făcând acelora, de cariĭ s-au lipit, sau urmând vulpiĭ luĭ Esop, caré fiind-că ĭà îşĭ rupsése coada, sfătuĭà pre célelalte, ca cum ar fi de folos şi ĭale acéĭaşĭ să facă, alcătuesc şi cărţĭ pline de toate socotélele céle réle apuseneştĭ, şi le pun înnainté celor proştĭ, ca un pahar cu otravă, uns la buze cu miĭare. Decĭ noĭ ca de nu pre ceĭ cuprinşĭ de întunérecul acesta al înşălăcĭuniĭ îĭ vom întoarce, dar pre ceĭ slobozĭ de el întru Lumina adevăruluĭ negreşit să-ĭ întărim, de nevoe am socotit a să tălmăcì acĭastă Vestitoaré de Dumnezeu şi de céle Dumnezeeştĭ Carte, ca céĭa ce şi pre otrava cé tăĭnuită întru acel felĭu de cărţĭ, tuturor, ca să se ferésckă de ĭà, cu ale eiĭ Pravoslavnice înţelégerĭ lésne de cunoscut o face, şi pre adăogiré cé înprotiva Dumnezeeştilor Părinţĭ îndrăznită în Symvolul Credinţiĭ luminat o vădéşte, şi pentru acéĭa şi vremilor acestora întru care ne aflăm ĭaste foarte potrivită, şi şcoalelor pré trebuincĭoasă, şi tuturor pravoslavnicilor de mare folos pricinuitoare. Drept acéĭa şi pre unul din ceĭ doĭ Părinţĭ, cariĭ au tălmăcit maĭ nainte lângă altele şi Theologhia sfântuluĭ Ioann Damaschin, l-am îndemnat la acĭasta, carele apucându-se de lucru, cu ajutorĭul luĭ Dumnezeu l-au adus şi la sfârşit.

Dar fiind-că maĭ nainte, când erà între ceĭ viĭ Duhovnicescul luĭ Părinte, céĭa ce unul cugetà, sau tălmăcé, celalalt privind întăriĭà, sau, de era trebuinţă, îndreptà. Iară acum, după ce către Domnul s-au dus, în sfânta Monastire a sfinţilor Anarghyrĭ cé de lângă Filippupolis, când să întorcé dela sfântul Munte, unde spre închinăcĭuné sfintelor Monastirĭ celor de acolò şi întâlniré Cuvioşilor Părinţĭ pentru folosul sufletuluĭ s-au fost dus, rămâind acesta singur, au rămas dupre urmare lipsit şi de un ajutorĭu ca acela, şi trebuinţa ceré ca acĭastă carte să se epitheorisésckă şi de alt cinevà, ca céĭa ce ĭaste Theologhie, — şi în Theologhie şi greşala ce s-ar păré mică, nu ĭaste mică, că aluatul cel mic, dupre Dumnezeescul Apostol, toată frământătura dospéşte, — am poftit pre cuviosul Arhimandrit Kyr Grigorie, bărbat înpodobit cu stiinţă de ajuns şi în limba ellinéscă, ca să împlinéscă cu epitheorisiré la acĭasta locul răposatuluĭ. Şi aşa cuvioşiĭa sa, pentru slava luĭ Dumnezeu şi folosul aproapeluĭ, cuviincĭoasa oserdie arătând, au luat tălmăciré sfârşit, precum se cuveniĭà...

Smeritul Episcop al Argeşuluĭ,
Iosif.

La sfârşitul textului se afla semnul tipografic al lui Mihail Strilbiţchi, şi o însemnare a tipografilor asupra greşelelor de tipar, care începe cu versurile urmatoare:

Mult doresc cu adevărat ceĭ învăluiţĭ pe mare de furtună,
Ca să dobândéscă linişte bună.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dar fără de asemănare au typografiĭ maĭ multă dorire,
De a ajunge la a cărţiĭ săvârşire.
Pentru care şi noĭ laudăm ne încetat
Pe Vécĭnicul Impărat,
Că ne-au ajutat de am scos din typărire
Acĭastă dogmatică alcătuire.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

899. **Aritmetică**, Buda 1816.

ПОВѢЦУЙРЄ | кѣтрѣ | ЙРЇѲМЄТИКѢ | сѵѣ | Аѣкцѣтѣра Нѵмерилор | спре фолосѵл | ШКОЙЛЄЛОР РѺМЖНЄЩИЙ | чѣлор дин | ЦѢРЙ ОѶНГѴРЄ҃ЄКѢ, | шй дин Йкрциле ей Апрѣвнѣте.

Кѵ милостйва Агѣдѵйнцѣ â Апкрѣтѣщей, шй Кесарѡ-Крѣщей, шй Йпостолнчѣщей Мкрйй.

Й БѴДЙ, | Тѵпкрйтѣ кѵ келтѵѧла Крѣщей Тѵпографйй â | Оѷниверситѣтей Оѷнгврѣщй. 1816.

In-8° de 102 pagine.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

900. **Bucoavnă**, Braşov 1816.

БѴКОЙЕНѢ | пентрѵ | Аѣкцѣтѣра | Прѣнчилор | де â съ депрйнде âтѣт ла Кѵнѡщерѣ | слѡвелор, ла Словенйре, шй ла | Четйнїе; кѣт шй ла рѣндѵѧла | Вечернїей, Оутрѣнїей, шй | â сфйтей Лутврїй. | Тѵпърйтѣ | кѵ тѡатѣ Кїелтѵѧла Дмнѣлвй | Кѵрїѵ КОНСТЙНДЙН БОГЙЧ. | Й Привелегїѧта Тѵпографїе дин | БРЙШОВ. | Прин Тѵпографѵл Фрїдрїхй Хѣрфврт, | 1816.

In-8° de 81+3 pagine.

Textul începe chiar de pe verso titlului.

Pe ultimele 3 pagine se află «arătarea numerilor sloveneşti, arapeşti (şi) latineşti», precum şi tabla inmulţirii.

Bucureşti: Biblioteca Dr. C. I. Istrati.

901. **Calendariu**, Buda 1816.

КЙЛЄНДЙРЮ пе Ăнѵл дела Хрїстос 1816, **кăрелє ĕ висĕкт, шй се кѵпринде дин** 366 **де зйле . . .**

Restul ca şi pentru anii precedenţi.

In-8° mic, de 48 foi nepaginate.

Partea calendaristică e tipărită cu negru şi roşu.

«Adaugerea la Calendariu», cuprinde date astronomice şi meteorologice, apoi «Carindarĭul ţărénilor, sau a oamenilor proştĭ», care dă prevederi pentru schimbarea vremii în cursul anului, după luni.

«O povéste sau Istorie».

«Descripţia Insulĭ (ostrovului) Sfânta Elena».

Poştele, apoi târgurile în ordinea alfabetica a numelor de localităţi, tabelele monetare obişnuite şi «Inseminaré Carţilor celor Româneştĭ ce se afla de vândut în Craĭasca Typografie a Universitateĭ din Peşta».

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

La sfârşit:

Acéste următoare cărţĭ se află la sălaşul Autoruluĭ lor Petru Maior, Revizorul cărţilor.

1. Propovedaniĭ la îngropăcĭuné oamenilor morţĭ.
2. Didahiĭ pentru crésteré fiilor.
3. Prediche la toate Duminecile şi sărbătorile anuluĭ.
4. Istoria pentru începutul Românilor în Dachia.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

902. **Calendariu,** Iaşi 1816.

КАЛЄНДАЙРЮ | ПЄ | ШИІТЄ ПЛАЇНЄТЄ ЙШЪЗЇТ | Л̂ каре квпрінде: 140: **де ѣній, л̂чепѣндзєа | дела** 1816: **шй пѣнѣ ла** 1956. **| ЙРЪТѢНД | Тйпйрнле ѣнзлзй, кѣм шй л̂ фіецїе каре зй че | врѣме ва фй, л̂токмйт пе клйма локзлзй âчєстзм â Мwлдавїей, Валаҳїей, шй â Басарабїей. | ЙРЙТЪ | Шй ѣлте мѣлте сѣмне, кѣм шй дни громовник, | квтрємйрнле, шй тѣнетеле, че врємй вор сѣ фіе | дзпѣ âчѣсте сѣмне, | ЙКѢМ | Л̂тѣмшй дáтѣ дáт л̂ типáрю л̂ типографїм сфи-тей Митрополій. Л̂н ЇШЙ. | Лéт** 1816 **Декéмврїе:** 15.

In-8° mic de 31 foi nepaginate.

Nu cuprinde calendarul propriu zis, ci numai prevestirile aratate în titlu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

903. **Catihisis,** Chişinău 1816.

КАТЙХЇЄЇЄЬ. | Йлкѣтзйтъ л̂ скзртъ пéнтрз Слзжитóрїй Бисеричéщй, Прéщй, Дїáконй, шй Клйричй, май âлéсъ пéнтрз леснйрѣ цїйнцїй де рóсть, кѣндъ л̂трѣ ёй л̂н Слзжкеле Бисеричéщи.

КЗ ЙДАЄЭЦЙРѢ Лóкзрилwрь днь сфйта Скриптзрѣ, днь Прáвилиле сфйцилwрь Йпóстоли, шй â сфйцилwрь Пзрйнци, шй днь Дзховничéскзль Регламéнтъ, каре Прáвиле дewсебйтъ âтѣрнѣ âсзпра Прéщїи. Скóсъ днь чéль Славенéскъ, шй типѣрйтъ л̂н Ёпархичáска Типографїе â Кишинѣзлзй. Йнзль дéла Хсъ ѧ҃ѿѕ҃. Лзна лзй Феврзарїе.

In-4° de 1+43 foi.

Pe verso titlului, o gravură reprezentând Sf. Treime cu inscripţii româneşti.

La sfârşitul *Catechismului*, f. 9, se află această notă:

Până aicé să înveţă de rostŭ Catehisisul fieşte care dinŭ ceĭ ce au întrat în Tagma Bisericĭască, adecă: Prcoţiĭ, Diaconiĭ, Dascaliĭ, şi Ponamariĭ. Iară acesté ce urméză, adese orĭ cu osârdie, şi cu luaré aminte să le cetéscă.

Printre acestea se află şi formulele de jurământ ale clericilor, pomenind totdeauna şi numele Impăratului rusesc.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

904. **Ceasoslov,** Sibiiu 1816.

ЧАСОСЛОВ | âкѣм· | Л̂трa чéсташй кйн тупѣрйт | сѣнт | Стѣпѣнйрѣ прѣ лзминáтзлзй, шй | Прѣ л̂нѣлцáтзлзй Л̂пѣрáт ѣл | Йстрїéй | ФРЙНЦИСК |· л̂тѣйлѣ. СЙБІЙ, | Л̂ Типографїм лзй Іwáнн Бáрт. | 1816.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8⁰ mic de 2 foi şi 395 pagine.
Pe verso titlului, o gravură reprezentând pe Sf. Nicolae.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

905. *Cuvânt păstoresc*, Blaj 1816.

КѢѢНТ ПѢСТОРѢСК | Дѣспрѣ ѧпротивникъ стá-|рѣ шй ѧтокмйрѣ врѣмилор дѣ âкѣм, âлкътѣйт шй ла Йнѣл ѧѡѕї. ёї: Февруáріе | тйпърйт ѧ Блáж. | Кѣ Типáрюл Семинáрюлуй.

In-4⁰, de 30 pag.
Textul începe chiar de pe verso titlului.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovan.—Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

906. *Floaré Adevăruluĭ pentru pacea şi dragostea de obşte*, ed. II, Blaj 1816.

ФЛОЙРѢ | ЙДѢѢВѢРѢЛѢЙ | ПѢНТРѢ ПЙЧѢ, ШЙ ДРЙГОСТѢ | дѣ ѿбщѣ.

Дйн грѫдйнилѣ Сфйтелор скриптѣрй прйн мáрѣ стрѫдáнїм кѣчѣрничилор ѧтрѣ Іеромонáшй, ѧ Мънăстйрѣ Сфйтей Тройцъ дела Блáж ла Йнѣл ѧѡѕї: кѣлѣсъ.

Кáрѣ лѣминáт âрáтъ, кѣмкъ ОѰНЙРѢ âлтъ нѣ пăстѣ, фъръ нѣмай крѣдйнца, шй ѧкъцътѣра Сфйцилор Пăрйнцй.

Тѵпърйтѣсаѕ âкѣм âдоаварѣ ѧ Блáж ла Йнѣл Дмнѣлѣй ѧѡѕї. Іанѣáріе ї· Кѣ Тѵпáрюл Семѵнáрюлуй.

In-8⁰ mic de 96 pagine.
Prefaţa începe chiar pe verso titlului:

Predoslovie.

Acĭasta cărticică, Floaré Adevăruluĭ numită, s-au fost tipărit întiĭa dată ĭar aicĭ în Blaj la anul 1750 Martie 30, pe vrémé când vrăjmaşul adevăruluĭ şi urâtorĭul păcii prin oare carii aĭ săĭ, din altă ţară ivindu-să întracoace, şi vârându-să aicĭ, ca prin nişte unélte lucrând, pacé Biséricii noastre, şi dragosté fiilor eĭ, s-au silit a o stricá, şi încât ar fi fost în voĭa luĭ de tot a o stânge.

Acum, fiindcă numita cărticică frumoase şi nemişcate adevărurĭ cuprinde în sine, mulţĭ în multe vremĭ şi rânduri întrebându-o, şi cercându-o la Biblioteca typografieĭ aceştiĭa, făcând acĭasta a multora poftă de a avé cărticica acĭasta, ca Prefectuşul ti(po)grafieĭ, cunoscută cărora s-au cuvenit, cu blagoslovenĭia Exselenţiĭ sale pré o sfinţituluĭ, şi pré luminatuluĭ Domn Arhiereuluĭ nostru,

Ioann Bobb

o am dat de nou la typarĭu, nimic afară de acĭasta însemnare, adăogând sau scărind din trânsa.

Vrédnică drept acéĭa aflându-o, ca ceĭ ce ştiu cetì nu numaĭ pe la casele sale să o cetéscă, şi să o procetéscă, ci şi la cale în drum purcezind fieşte care să o aĭbă lângă sine ca o armă tare, şi nemincinoasă, şi cu acéĭa şi pre sine asupra luptătorilor înprotivă oştindu-să, cu apăraré sa să se întărésca, şi pre acéĭa adevărul, maĭ luminat decât strălucéşte lumina soareluĭ întru amĭĭazăzì, arătându-l să-ĭ învingă: primiţi-o cu toată inima, şi precât v-au fost

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

pofta de mare de a o avé, cu atâta şi maĭ mare râvnă vă folosiţĭ cu dânsa spre lauda luĭ Dumnezeu, şi créşteré Maĭciĭ Besériciĭ: pe lângă aşteptare fiind cu bună nădéjde că şi Dialogul ĭarăş întru acéle vremĭ tipărit, care arată a multora bârféle, ce şi almintrilé, începând oameniĭ acum a să maĭ luminà deschizindu-şĭ ochiĭ, macar târziu, să descopere, nu preste mult ĭarăşĭ va vedé lumina lumiĭ.

Blaj, 10 Ianuarie 1816. Dimitrie Popp,
Protopop şi Notariuş Scaunuluĭ Vlădicesc.

In prefaţa cătră cetitor se arată isvoarele acestei cărţi.

Predoslovie cătră cetitorĭŭ.

Aĭ aicĭ, ĭubitorĭule de adevăr ceteţ, întracĭastă floricé din grădinile Dumnezeeştilor scripturĭ, şi a Sfinţilor Părinţĭ adunată adevărata învăţătură, care ştiind că nu în tot locul să află cărţile Sfinţilor Părinţĭ, pentru folosul tău cu osârdie ispitind, după învăţătura Mântuitorĭuluĭ, la Ioann cap 5, Scripturile, o am adunat din toate cărţile sfinteĭ Besérecĭĭ noastre câte pre mânĭ am avut, şi cu dreptate, nimica dintr-a nostru puind, sau tâlcuind, după porunca Canonuluĭ 19 a Sfântuluĭ săbor a 6 dela Trula.

Iară cărţile din care am cules acĭastă floare, sânt acésté:

Sfânta Biblie, typărită în Bucureştĭ în anul spăseniĭ 1688.

Tryodion cu Strasnic, typărit în Bucureştĭ 7255.

Pentecostarion, typărit în Râmnic în anul dela Hs 1743.

Mineĭŭ, typărit în Râmnic în anul dela Hs 1737.

Pravila, typărită în Târgovişte în anul Domnuluĭ 1652.

Mărgărit al Sfântuluĭ Zlatoust, typărit în Bucureştĭ în anul dela faceré lumiĭ 7199.

Octoihul, typărit în Râmnic în anul Domnuluĭ 1742.

Molitévnic, typărit în Râmnic în anul dela mântuire 1730.

Lyturghiĭa, typărită în Bucureştĭ în anul dela zidiré Lumiĭ 7255.

Viĭaţa Sfinţilor, typărită în Iaş în Moldova în anul Domnuluĭ 1682.

Clucĭu adecă Chéĭa înţelesuluĭ, typărită în Bucureştĭ, în anul Domnuluĭ 1678.

Invăţăturĭ creştineştĭ, typărite în Snégov anul dela Hs 1700.

Invăţătură creştinéscă de sfânta Lyturghie, typărită în Iaş, anul dela Hs 1697.

Acésté dară cărţĭ găsindu-le prin acĭasta cărticĭcă însămnate, nu-ţĭ cruţa ostenéla a le cerceta, şi întrânsele veĭ găsì adevărul, carele îl cuprinde acĭastă cărticică. Cetéşte cu dragoste, şi vieţuĭaşte în pace.

Pe pag. 8—18 este un «Cuvânt înainte» din care reproducem următoarea parte, privitoare la Unirea bisericească a Românilor Ardeleni cu Roma (p. 12—18).

Fiind dară că acĭastă price, sau nepăcĭuire a UNIRII, nu să poate socotì întră obicéĭurile legiĭ cele dinafară: pentru că din începutul Sfinteĭ Besériciĭ creştineştĭ tot déuna întră Besériciĭ s-au găsit osebite obicéĭurĭ în slujbe, şi ţeremoniĭ, în posturĭ şi în mâncărĭ; şi macar că ţiind o credinţă întrégă, uniĭ pe alţiĭ n-au osândit: precum să véde la faptele Apostolilor în cap 15, că cariĭ să întorcé la credinţa dintre jidovime, păziĭà încă obicĭaĭurile

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

luĭ Moisì: iar carii să întorcé din păgânĭ nu le ţiné; şi macar-că nicĭ pe uniĭ Sfinţiĭ Apostolĭ nu i-au osândit, poruncindu-le numaĭ să păzască întrégă credinţa, şi poruncile Sfinteĭ Besericĭ.

Aşijderé într-o vréme era poruncit cum supt Anathema, să se pos'éscă toate miercurile şi vinerile preste an. Canonul Apostolilor 68. Iar acum vedem cumcă Sfânta Maica Besérică pentru cuvioase pricinĭ au dat voe fiilor săĭ de câte-va orĭ în an, a ávé hârţi, şi a mânca carne: şi în săptămâna albă, care o chiemăm a brânziĭ, (fiind post precum toată slujba Triodului dintr-acé săptămână ne învaţă) ne-au dat voe a mânca brânză şi oao.

Lângă acésté maĭ din începutul Pravoslavniciĭ Besericĭ să află întrânsa multe félĭurĭ de céte: Pustnicĭ, Sihastri, Călugărĭ, şi Preoţĭ, carii fieşte-care cĭată după rânduĭala sa îş ţine obicéĭul: celor dintie l-i oprită căsătoriia, mâncaré cărnurilor, încă la mulţĭ şi a brânziĭ, şi altele multe le sânt poruncite, carele Preoţiĭ şi mirénĭĭ nu sânt datorĭ a le ţiné.

Şi macar că păzind amândoao părţile întrégă pliniré credinţiĭ şi poruncile Besericiĭ, unul pre altul nu osândéşte după cuvântul Sfântuluĭ Pavel Apost(ol): «Cel ce mânâncă pre cel ce nu mânâncă să nu-l defaĭme, şi cel ce nu mânâncă pre cela ce mânâncă să nu-l judece». Cătră Romanĭ, cap 14.

Ci acésté adecă: obicéĭurile legiĭ, poruncile Sfinteĭ Besericĭ, şi aşezământurile Sfinţilor Părinţĭ, vedem că şi aicĭ fiilor Besérecii noastre după aceloraş aşezământ a le ţiné întregĭ tare li să poruncéşte, adeca: patru posturĭ într-un an, miercurile, şi vinerile, afară de hârţi: zioa înnălţăriĭ Sfinteĭ Crucĭ, şi a Tăeriĭ capuluĭ a Sfântuluĭ Ioann, şi înnainté Botezuluĭ Is(us) H(risto)s: a le postì, Praznicile şi Sărbătorile după Synaxarĭurile dela Sfinţiĭ Părinţĭ a Besericiĭ noastre a Răsărituluĭ rânduite, creştinéşte a le p(r)ăznuì, şi a le sfinţì: Sfintele Slujbe céle Bisericeştĭ şi sfintele taine după alcătuiré, şi rânduĭala aceloraş sfinţĭ Părinţĭ a le slujì, şi a le săvârşì.

Nicĭ o schimbare dară sau motocosală în obicéĭurile legiĭ, şi poruncile Sfinteĭ Besericĭ aicĭ să poate afla, pentru care acel părinţesc cuvânt adecă UNIRÉ ar pute da pricină de nepăcĭuire şi de urâre între fraţĭ.

Cuvine-să drept acéĭa a ispitì şi a vedé, şi în stihurile credinţiĭ, de cumva ceva smintélă s-ar găsì într-acel cuvânt UNIRE, fiind-că sfinţiĭ Părinţĭ, (precum maĭ sus s-au scris), pentru uniré credinţiĭ ne învaţă a ne rugà la Sfintele Lyturghiĭ, decĭ întru acĭasta (precum maĭ sus am însemnat) nimica dintru al nostru vom da: ci numaĭ sfintele învăţăturĭ din Dumnezeeştile cărţĭ, şi a Sfinţilor Părinţĭ precum în cărţile noastre le vom afla, cu toată credinţa aducându-le chiĭar, şi ne schimbate întru acĭastă cărticică le vom însemnà: ca ĭubitorĭul de spăsenie cetitorĭu aicĭ, ca într-o oglindă văzându-le şi izvoadele maĭ pre uşor ispitindu-le, să poată cunoaşte chiĭar învăţătura Sfinţilor Părinţĭ, şi aşa să nu pripéscă a judecà pe fratele său, carele învăţăturile Sfinţilor Părinţĭ créde şi mărturiseşte.

Patru dară stihurĭ am aflat, pentru carele orĭ cariĭ smintiindu-să, nu s-au sfiit a părăsì pacé, şi dragosté cé de Dumnezeu poruncită.

1. Cumcă Patriarhul Romeĭ vechĭ, care astăzĭ să află la Roma, şi să numéşte Evlavie al 7, ar fi stăpânitorĭu a toate adeveritelor a luĭ Hs Biséricĭ, si judecătorĭu maĭ mare Biséricesc.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

2. Cumcă Duhul Sfânt are purcéderé sa de la Tatăl, ca şi de la Fiul ca de la un izvor.

3. Cumcă la sfânta Lyturghie să preface şi la Râmléni păiné azimă în trupul Domnuluĭ Is. Hs., ca şi la noĭ cé dospită.

4. Cumcă sufletele dirceptilor sânt în cerĭu, şi văd pe Dumnezeu, ĭară acelor ce mor cu păcate de moarte nepocăiţĭ, merg în muncile de vécĭ. Iară carii s-au pocăit, şi n-au plinit canonul, şi carii mor cu păcate micĭ: merg în loc de foc curăţitorĭu până la o vréme, de unde să pot scoate prin jertfe, şi alte fapte bune, care le fac ceĭ viĭ pentru dânşiĭ.

Acésté dar datorĭ vom fi precum ne-am făgăduit a le cerca prin sfintele cărţĭ, şi prin învăţăturile sfinţilor părinţĭ, şi aflându-le: ca nişte Dumnezeeştĭ învăţăturĭ, şi ale sfinţilor părinţĭ, datorĭu va fi fieşte-care pravoslavnic creştin a le créde, şi a le mărturisì: după învăţătura Apostoluluĭ cătră Râmléni cap. [10, 10]. «Cu inima să créde spre dreptate, ĭar cu gura să «mărturiséşte spre mântuire».

Intâĭu dară fiindu-ne vorba de UNIRÉ credinţeĭ, vom cerca ce ĭaste credinţa, şi cât e de lipsă fieşte-căruĭa la spăsenie; după acĕĭa vom ispitì fieşte-carele stih din céle maĭ sus însemnate pe rând, în ce chip le vom găsì prin Dumnezeeştile învăţăturĭ.

Cartea este împărţita în capete:

Cap. 1. Pentru credinţă.
» 2. Pentru Capul Besericiĭ.
» 3. Pentru Purcéderea Duhuluĭ Sfănt.
» 4. Pentru Materia Sfinteĭ Cuminecăturĭ.
» 5. Pentru sufletele răposaţilor.

Impreună legată cu *Floarea Adevărului* este:

Кѣртичика, карѣ о҃рмѣзѫ, типѫрйтѫ ѧтїм датѫ кѫ тутѫла Пѫсторичѣска Послáніе сáѫ ДОГМАТИКА ѧвѫцатѣрѫ â Бесѣричїй Рѫсѫрйтѫлăй ла Йнѫл лат҃ѣ Май ѕі. сѣпт Нѣмеле Прѣ ѡсфйцитѫлăй де âтѣчй Влăдик ПЄТРѢ ПЙРЄѦЛ ЙЙРОН, финдкѫ тот о҃́н лѣкрѫ кѫпринде кѫ Флоарѣ ăдекѫрăлăй, шй тот деспре âчѣа Матéрїе корбѣіце, май âдѫогжнд о҃́неле âдекѫрăрй, карєле ѧтрѫ âчѣа рѫмăсѣсє, âдоăварѫ шй âчаста ă сѫ тупѫрй сăѫ дат благословéніе.

In-8° de 67 (ăз) pagine, de acelaş format.

Dupa un cuvânt înainte de 3 pagine, urmeaza scrierea împarţită în 23 capete. Cel din urmă este următorul:

Dintru acéstė maĭ sus din sfintele cărţĭ adusă bine aţĭ înţăles, Iubiţilor, întâĭu cât e de lipsă a ţiné întrégă credinţa, fără de caré nime nu poate place luĭ Dumnezeu. A doao cumcă Uniré credinţiĭ, şi Puntumurile eĭ sânt de firé credinţiĭ, fără de care credinţa nu poate fi: şi cumcă acéstė toate le ţine, şi le învaţă Catholicĭasca Besérica Răsărituluĭ.

Cunoscut-aţĭ şi acĭasta, cumcă au de nu s-ar fi ivit în lume aceĭ maĭ sus însămnaţĭ şasă înprotiva sfinteĭ Besericĭ sculătorĭ: izvoditorĭ adecă, şi sporitorĭ aceştiĭ Bisericéştĭ dejghinărĭ: au de li s-ar fi stâns sămănata neghină: înnoitoriĭ de acum lipsindu-să de toată mărturiĭa sfinţilor, datorĭ ar

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

fi: au a mărturisì acĭasta Catholicĭască a Besériciĭ învăţătură, au cu ereticiĭ la arătare a să vestì vrăjmaşi sfinteĭ Besériceĭ.

Aşa şi acum de nu ar scornì uniĭ înşelătoriĭ şi înnoitoriĭ neghina acelor şasă izvoditoriĭ şi sporitoriĭ de dejghinare, fiind că Pravoslavnica Besérică şi când botéză şi când alte sfinte Taĭne sau Bisericeştiĭ slujbe slujéşte, pururé pentru sfânta Unire să roagă, şi patru Puntumurile eĭ, precum aţĭ văzut, le mărturisèşte, şi le invaţă: au le-ar căutà ĭarăşĭ a să întoarce şi sfânta Unire cu pravoslavnica Besérică a o mărturisì au obicéĭul lor, ne având nicĭ un razim, de tot ar perì. Care a lor obicéĭu, precum eĭ înnoitoriĭ şi Popĭ noĭ să numesc, aşa şi légé lor lége noao, adecă după vréré lor gândită şi scornită ĭaste şi să numéşte. Din carele toate lesne puteţĭ pricépe, ĭubiţilor, în câtă primejdie de vécĭnica perire să slobod ceĭ ce urmă îndată năimitorilor, şi nu cercetéză scripturile după porunca Domnuluĭ.

Drept acéĭa, fiĭlor, aducându-vă aminte de învăţătura şi dojana mareluĭ Pavel cătră Galaténi 1, unde zice: că macar şi noĭ (adecă Apostoliĭ) sau înger din cerĭu de va vestì voao afără de ce v-am vestit voao, anathema să fie. Ca să nu cădeţĭ într-acĭasta Apostolicĭască afurisanie şi anathema, urmând celor ce vă învaţă părerĭ şi hule, carele nu le-au învăţat sfinţiĭ, nu trebue îndată a créde tuturor înşelătorilor, ci să ascultaţĭ de porunca Domnuluĭ, ce zice: ispitiţĭ scripturile, şi ĭarăşĭ: în lége ce ĭaste scris? cum ceteştĭ? Şi când vă ispitesc alţiĭ cu streine învăţăturĭ: să-ĭ chiemaţĭ adecă la adevărul scripturilor, care aicĭ vi s-au însemnat, şi dintru acèsté să cercaţĭ în semnatele izvoade, şi să cercetaţĭ în lége, în cărţile sfinţilor, ce ĭaste scris, cum să cetéşte.

Precum adecă au făcut într-o primejdie tocma ca acĭasta sfântul Theofil cu un Boerin, sfetnicul Impăratuluĭ Leon, carele hulé Icoanele, zicând: ĭanĭ să căutăm din sfintele scripturĭ acĭastă cercare, că ştiu că bine ştiĭ, şi de mă veĭ învinge cu socotélă, voĭu părăsi închinăcĭuné sfintelor Icoane, ĭară de te voĭu învinge eu, să le cinsteştĭ. Boerinul au zis fără îndoĭală: aşa să fie. Precum să cetéşte în viĭaţa sfinţilor octomvrie 10. Aşa au făcut toate sfintele Săboară pentru asémené pricinĭ adunându-să, cercetând adecă învăţăturile sfinţilor. Aşa au făcut şi sfântul marele Săbor a toată lumé dela Florenţiĭa: (în carele numaĭ unul singur Marcul Efesénul nu s-au iscălit, precum acĭasta şi în Pravilă glava 388, list 398, să cetéşte:) tocma pentru acĭastă pricină adunat, după învăţătura sfinţilor întărind acèsté maĭ în sus dovedite Puntumurĭ.

Aşa şi voĭ trebue să faceţĭ, ĭubiţilor, după porunca Domnuluĭ: să ispitiţĭ scripturile, şi să le păziţĭ, ca să nu rătăciţĭ, că întrânsele ĭaste viĭaţa de vécĭ, caré voao tuturor poftim să vi să dăruĭască prin darul Domnuluĭ nostru Is. Hs., căruĭa să cuvine slava, cinsté şi închinăcĭuné în véciĭ vécilor Amin.

Iată că ajunsărăm şi sfârşitul, la care, precum întru început, rugăm pe fieştecarele, şi maĭ ales pre ceĭ ce nu sànt de aĭ nostri, ca cu luare aminte să cetéscă, şi ce vor cetì să rumege bine, nicĭ să facă ca bolnavul cel îndărăvnic, care cum véde că i să aduc lécurile, în loc de a le luà, cu mâna le departă, cu gura zice: du-le, du-le.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Căcĭ sfârşitul pentru care s-au scris şi s-au tipărit acéstă Cărticé, acela au fost şi ĭaste, ca să nu depărtăm pe vreunul de cătră noĭ, ci pre toţĭ să-ĭ apropiem şi să fim una ca fraţiĭ înpreună, de cât care ce ar fi maĭ bun şi maĭ frumos? almintrilé, de am fi avut alt sfârşit, în zădar am purtà nume de Unit.

Sfârşit şi luĭ Dumnezeu laudă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

907. Χρυσοῦν Ἐγκόλπιον (Mielul de aur), (Iaşi) 1816.

ХРVСѪН | ЄѢГѺЛПІѺН. | Кáрте прѣ Йнтерєситóаре тълмăчитѫ дин лимба францозѣскѫ де оу҃н православник молдовѣн ѡбитóрю де нѣм шй рăвнитóрю слáвїй шй пѫшйрїй нѣмцлóй сѫ҃с .ѧтрѫ цїйнцѫ.

Йпрх âкѹм .ѧтжю дáтѫ .ѧн тупáрю кѫ кїелтѹжáла дѹмисáле Бйв Вíл Стóлник ІѠРДЙКЙ БОГѢН прин âчѣмшй рăвнѫ.

Ла Йнзл 1816: Мáртїе 12.

In-16 de 3 foi, 93 pagine numerotate cu cifre arabe şi una nepaginata, pentru arătarea cuprinsului.

Prefaţa:

Cătră cetitorĭ.

Nicĭ laudă pentru acĭastă Cărticică, pre carė o ţiĭ în mâĭnĭ, ĭubitorĭule de ştiinţă Cetitorĭu, nicĭ defăĭmare voĭu aduce, ca nu pentru cé din tâĭu să mă socotéscă cinevà momiţă, slăvind pentru ale méle acéĭa ce ĭa slăvéşte pentru puiĭ săĭ (de şi nu ĭaste cărticica a mé facere, ci numaĭ îmbrăţişindu-o am ales a o da cu chieltuĭala mé în typarĭu), nicĭ ĭarăşĭ defăĭmare, ca nu pre dreptate să mă osândesc ĭarăşĭ ca cum însumĭ cu sine-m nu m-aşĭ învoì, defăĭmând pre céle ce aleg, sau alegând pre céle defăĭmate. Nu, nu. Ci toată hotărâré o încredinţez la străbătătoaré judecată şi critică a ta, atât numaĭ eu pomenindu-ţĭ, că folosul ĭaste pré mare nu numaĭ din îndeletniré la cetiré celor Bisericeştĭ cărţĭ, ci şi dela acéĭa a celor politiceştĭ. Pentru care ne putem încredinţà şi din miĭ din alte pilde, ĭar mie îmĭ ĭaste maĭ dulce de acolò, unde marele Ierarh şi Dascal a Maĭciĭ noastre Biséricĭĭ Vasilie, sfătuind pe tinerĭ, îĭ învaţă chipul cu care s-ar folosì din cuvintele sau Mathimile ellineştĭ. Iaste dar negreşit, ĭaste folos şi în céste politiceştĭ, pre cum întru acĭasta ce o ţiĭ în mâĭnĭ, pre carele mult, sau puţin, culegându-l, rogu-te să nu mă aruncĭ uĭtăriĭ pre mine cel ce m-am făcut pricinuitorĭu aceştiĭ căştigărĭ, ne-alunecându-te cu priviré aĭuré, decât la bunul mieu scopos.

Dragosteĭ tale, cu totul robit,

Iordachi Boghén, Biv Vel Stolnic.

Cartea această cuprinde capitolele următoare:

Pentru Fericire.
Pentru Moarte.
Pentru turburaré şi nestatorniciĭa vieţiĭ omeneştĭ.
Pentru Ceĭ marĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pentru Lume.
Pentru Fiinţa luĭ Dumnezeu.
Pentru Seneca înţeleptul.
Pentru Platon socotit ca un lăudătorĭu al luĭ Socrat
Socotéle ale luĭ Chicheron asupra legiĭ şi a evlavieĭ
Haractirĭul luĭ Epictit.
Gândirĭ asupra ştiinţiĭ cugetuluĭ.
Haractirĭul luĭ Epictit.
Gândirĭ ale luĭ Chicheron asupra legiĭ.
Haractirĭul luĭ Epictit.

Popp *(Disertaţie,* 8) şi după el alţii, îi dau greşit data de 1810.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

908. *Intrebătoare răspunsurĭ... pentru depărtaré de bucatele céle oprite făgăduinţiĭ călugăreştĭ...* Mănăstirea Neamţul 1816.

Ѧ ТРЄБѢТО́ПРЄ РѢЄПѸНЄѠРИ | Ѡдднáте дин сфи̑цйта Єкрипт҃рѫ, пентрѫ депѫртáрѣ де бѫкáтеле чѣ́ле ѡпрйте фѫгѫдѫйнцйй Кѫлѫгѫрéцйй чёйй де бѫнѫ вóе.

Кáре сѫ̀ Тупѫрйт кѫ̀ Блгословéнїѧ прѣ̀ ѡсфи̑цйтѫлѫй Ѻрхїепíскоп шй̀ Митрополíт âл Молдáвїей, Кѵрíѡ Кѵрíѡ ЄѲНѢѦМѢН.

Ѧ Тупогрáфїѧ сфи̑тей Мѫнѫстйрй Нѣмцѫл.

Пѫртѧнд кѫ̑рма Єтѫрецíей прѣ̀ кѫвѣ̑шїѧ сѫ̀ Ѻрхїмандрйтѫл Кѵр ЄѴЛѢЄѲТРѪ Іеросхїмонáхѫл.

Ѧ ѧнѫл, ѧ҃ѱѳ҃г. Мáрт: 10.

In-8⁰ mic, de 6 foi nepaginate şi 52 numerotate.

Pe verso titlului se află o gravură reprezentând pe Sf. Nicolae, şi în faţa textului o alta, reprezentând un copil ţinut de mână de un înger, amândouă gravate de Protoierei Mihailă. Cea dintâi are şi iscălitura lui *Polica(rp),* fiul lui Strilbiţchi.

Innainte cuvântare.

Ca adeca pentru caré pricină s-au adunat din sfinţita Scriptură, acéste întrebatoare raspunsurĭ, pentru dezlegaré şi departaré de bucatele céle oprite fagăduinţii calugareştĭ, ceiĭ de buna voe.

Mulţĭ sântem ceĭ ce grăim, ĭară puţinĭ ceĭ ce facem: Ci însă pre Cuvântul luĭ Dumnezeu nimené nu ĭaste datorĭu ca să-l tăĭnuĭască sau să-l înstreinéze pentru a sa nepurtare de grijă: Ci să-şĭ mărturiséscă adecă pre a sa neputinţă, ĭară să nu ascunză pre Adevărul luĭ Dumnezeu, ca să nu fim vinovaţĭ împreună cu călcaré poruncilor, şi tâlcuirĭĭ Cuvântuluĭ luĭ Dumnezeu: Au zis sfântul Maxim. Ci de vréme ce şi eu lęneşul şi netrébnicul m-am învrednicit ca sfinţita Scriptură a aşczământuluĭ celuĭ vechĭu şi aceluĭ nou, aşijderé şi cărţile Dascalilor şi ale Părinţilor să le cetesc cu cé cu dédinsul oserdie şi cu credinţă ne îndoită, şi dintru acelé multe cuvinte folositoare m-am învăţat: Iară de faptele céle bune pustiĭu fiind, mă vădesc de cuvântul Domnuluĭ, cela ce zice: Doftore vindecă-te pre sine-ţĭ. Iară de altă parte mă înspăĭmântéză pre mine robul cel ce au ascuns talantul şi de tot răspunsul lipsitul: Nu că singur numaĭ au fost deşărt şi fără de lucru, ci maĭ ales că şi la alţĭ ascultătorĭ n-au dat cuvântul, precum şi Dum-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

nezeescul Maxim de acĭasta au socotit. Pentru acéĭa văzind pre oare carii din fraţiĭ mieĭ, al cărora priimitorĭu la tunderé călugărésc m-am numit a ɟe fi eu nevrédnicul, carii umblând prin alte locurĭ şi vorbindu-li-se despre oare carii, ca cum n-ar fi acesta păcat, nicĭ călcare de făgăduinţă: Când adecă mănâncă călugării carne, pentru că la voĭa, zic eĭ, a fieşte căruĭa ĭaste, orĭ a mâncà carne, orĭ a nu mâncà, ĭară cu lége sau cu pravilă nu ĭaste hotărât. Pre cum şi ceĭ de demult Părinţĭ, uniĭ mâncând carne, ĭară alţiĭ nu, însă la voĭa lor au fost acĭasta. Pentru că cel ce mănâncă, zice Apostolul, pre cel ce nu mănâncă să nu-l ocărască, şi cela ce nu mănâncă pre cela ce mănâncă să nu-l osândéscă, şi celélalte. Şi pre toate unele ca acesté pricinuirĭ ale neştiinţiĭ lipsite de toată ertaré, aflându-le, cad eĭ în minté cé uşoară pentru mâncaré de carne. Şi pentru acĭasta dar cé multă ne domerire cuprinzându-mă pre mine, m-au tras spre cé maĭ multă cercare. Şi Dumnezeu ajutându-mĭ am aflat o Istorie foarte cuviincĭoasă şi véche, în carté cé alcătuită de Cuviosul Nicon cel dela Muntele negru. Pentru că cetind acest sfânt Dascal carté luĭ kyr Petru patriarhul Antiohieĭ, caré îndreptéză pre călugărĭ la mâncarc de carne, nicĭ de cum nu o au suferit: Ci din Dumnezeĭasca răvnă, ca Finees acela pătrunzindu-o ca cu o suliţă cu duhovnicĭasca sabie a mustrărilor, au vădit înşelăcĭuné aceiĭ scrisorĭ a patriarhuluĭ, şi au lepădat prihana zicând: Cum că au aruncat patriarhul o învăţătură pătimaşă la călugărĭ, dupre a luĭ pătimaşă voe, şi încă au adus la mijloc cuvintele cele postniceştĭ ale mareluĭ Vasilie. Ci de acĭasta, zice, a tăcé nu să cuvine, pentru că ce are acum un lucru vechĭu ca acela, când cu totul să tăĭase dintre călugărĭ mâncaré de carne? pentru că acéĭa atuncé au fost întru început, ĭară acum ĭaste nelucrătoare, şi célelalte, de care maĭ pre urmă să va zice.

Decĭ am întrebat eu de acĭasta pre pré fericitul Patriarh al Antiohieĭ Kyr Sylvestru, înnaintè pré luminateĭ feţiĭ mărieĭ sale Iω Constantin Nicolae, Domnul Ungrovlahieĭ, (carele au fost în oraşul Bucureştilor), la anul 1749. Şi atuncé pré sfinţiĭa sa mi-au dat prostimiĭ méle blagoslovenie ca să grăesc şi să scriu, înprotiva celor ce învaţă ca să mănânce carne Călugăriĭ. Decĭ de aicé luând eu pricină şi începătură, am îndrăznit, măcar de şi lipsit sânt de toată îndrăzniré cé cătră Dumnezeu, a adunà din sfinţita Scriptură, şi de la învăţătoriĭ Bisericiĭ, şi din typicurile Mănăstirilor celor marĭ, pre care sfinţita Sobornicéscă Bisérică le priimeşte şi le ţine: Cum că nicĭ cum nu să cade acum Călugărilor, cautând la ceĭ vechĭ să mănânce carne, şi nu ca cum mustrând, sau osândind pre alţiĭ le-am adunat pre acesté, ci încredinţind şi întărind pre singurĭ fraţiĭ mieĭ îĭ învăţ, depărtându-ĭ de una ca acĭasta călcare de ştiinţă a lor, şi temându-mă de cé dréptă Judecată a luĭ Dumnezeu, şi de izbândiré céĭa ce s-au săvârşit asupra aceluĭ vechĭu Arhiereu Ilì, pentru fiiĭ luĭ, Ofnì şi Finees.

Cel maĭ mic între Shimonahĭ,
Vasilie, Stareţul Poeniĭ Măruluĭ
din ţara Ungrovlahieĭ.

Bucureşti · Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

909. *Învăţătură pentru feriré şi doftoriia boalelor... vitelor*, Buda 1816.

Л Є Ъ Ц Ъ Т Ѹ Р Ъ | пентрѫ | Ферúрѣ шй Дофторíа | Б О Я Л Є Л Ѡ Р Чéлwр чє сє Л чúнг прúн цѣркъ, шй âчéлwр | чє сє лѣгъ, шй â ѹ̑нwр бóале спорáдиче, ѣдекъ пє йчй, пє колѡ̀ Лблхтóаре | Й̂ лє вúтелwр чéлwр кѫ̀ кóарне | Прекѣм шй Й̂ Кáнлwр, â Ѡ̑нлwр, шй â Пóрчнлwр.

Л БѪДЯ. Ла Крьмска Тѵпографíє â Оѵ̑ниверситáтей | Оѵ̑нгарíей. 1816.

In-8⁰ de 130 pagine şi încă una, pentru arătarea cuprinsului.
La pagina 127, după sfârşitul materiei medicale, se publică următoarea notiţa:

Cinstite Cetitoriule! Veĭ aflà unele cuvinte în Cărticica acésta, care poate cu văzuta din tăĭu nu le veĭ pricépe; ci să nu te scândălizeştĭ. Căcĭ cu întru prefaceré aceşteĭ Cărticică m-am întrăbuinţat cu maĭ multe Dialecte ale limbeĭ Româneştĭ, din care unele nu sănt astăzĭ cunoscute în Patria ta pentru céle multe ale noroculuĭ gréle schimbărĭ, cărora fură supuşĭ Româniĭ, aĭ préstrăluci(ţi)lor Romanĭ celor vechĭ adevăraţĭ nepoţĭ. Decĭ să binevoeştĭ a cetì şi a prociti toată Cărticica; că toate acéle cuvinte, care ţi se păré streine, au într-un loc, au înţr-altul, au încă maĭ de multe orĭ le veĭ aflà cu cuvinte de ale Patrieĭ tale tălmăcite şi la desvălită înţelégere aduse. Acésta urmănd, nu numaĭ limpede veĭ pricépe zisele cuvinte, ci şi noao cunoştinţă de multe cuvinte Româneştĭ agonisăndu-ţĭ, înţelepţeşte te veĭ îndemnà, aprins de dragosté némuluĭ tău, a înbogăţì dialecta Patrieĭ tale, precum toate némurile Evropeĭ astăzĭ se nevoesc nu numaĭ a-şĭ curăţì limba sa, a o netezì şi a o polii, ci şi la acé culme de deplinire a o înnălţà, căt să o facă de ajuns avută spre împărtăşiré tuturor ştiinţelor ĭubitorilor de învăţătură oamenilor săĭ: voind, dorind şi suspinând mama tuturor, N a t u r a, ca toţĭ fiĭ săĭ, dintră cariĭ pre Românĭ maĭ cu ales talant ĭ-au avuţit, şi ĭ-au înfrumsăţat, cu toată vărtuté să-şĭ deplinéscă pricéperé şi voinţa spre măriré luĭ Dumnezeu făcătorĭuluĭ său.

Frate! acel talant minunat Românilor de sus dăruit până acum era îngropat adănc în pământ, drept nu din vina Românilor, ci din pisma noroculuĭ, carele din zi în zi s-au grăbit a face pre Românĭ maĭ nefericiţĭ, şi maĭ înstreinaţĭ de înţelepcĭuné şi de faptele céle strălucite ale maĭ marilor săĭ, şi maĭ asémine a-ĭ preface vitelor de căt făpturilor celor cuvăntătoare. Acum au sosit acel timp bine priimit, împărăţiia sa Franţisc I. Împăratul Austrieĭ voĭaşte, doréşte şi în tot chipul ca un pré bun Părinte ajută, ca Românii smulgăndu-se din grosul întunérec al urăteĭ neştiinţă, să se deştépte a-şĭ lămurì limba sa cé Romană, şi lucrând cu bunul său talant, să se procopséscă întru ştiinţe, din care se naşte întregimé minţeĭ spre urmare în tot félĭul de fapte bune. De unde, orĭ cine, carele numaĭ de trupul său poartă grijă ca vitele céle fără de minte, şi necuvăntătoare, şi, ca să zic aşa, rămă cu nasul prin pământ, spre adunare de averĭ putrăde, care după moarte rămăn de dănsul fără de nicĭ un folos al său, precum şi de rămătorĭu slănina cé grasă, şi nu maĭ vărtos se nevoĭaşte cu avéré sa a-şĭ procopsì minté sa, a fiilor săĭ întru învăţăturile céle vrédnice de duhul omuluĭ, ce e făcut după chipul şi asemănaré luĭ Dumnezeu, ba se créde pre sine a fi născut numaĭ pentru sine, şi nu pentru ca să ajute némul

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

întru céle omenoase şi de cinste, cu care se întăreşte Politia, se curmă, se desrădăcinéză, se stărpesc răotăţile din mijlocul oamenilor; unul ca acesta, ziseĭ, fie preot, fie mirén, nu va scăpà de drépta osândă a slugeĭ ceiĭ viclénă, care în adins au îngropat în pământ talantul Domnuluĭ său, neaducănd poruncita de Dumnezeu dobăndă cu dănsul.

Pentru a se vedeà cuprinsul carţii, dam aci tabla de materii, pe care autorul o numeşte:

Văzuta Cărţeĭ.

Despre feriré boaleĭ vitelor.
Despre Epizooticele, şi Contăgioasele boale ale vitelor celor de casă.
Despre boala de vite.
Despre vărsatul oilor.
Despre aprinderea Splineĭ.
Despre boala de gură şi de limbă.
Despre boala de picĭoare, sau de unghiĭ.
Despre grumăzarea porcilor.
Despre boala cé mucoasă
Despre Răe.
Despre turbaré cănéscă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

910. *Jucăréĭa noroculuĭ*, traducere de Lazar Asachi, Iaşi 1816.

Ж Ѹ К Ъ Р Ѣ М | Н О Р О К Ѹ Л Ѹ И | сaѕ | Йстwрисѝрѣ пентрѫ ПРѢНЦИПѪЛ МЄНШЧИКѺВ | Кáреле пе врѣмѣ лѫй ПЄТРѪ чел Мáре | âѕ фóст слáвит ѧ тóатѣ Єѷрóпа. | Йкѹм сaѕ тълмáчит пе лѝмба Рwмж-нѣскѣ кѫ ѿарекáре âдáwцѝте кѫвѝнте, | спре подóаба лѝмбѣй шѝ â бѫнѣй ѧцелѣцерѝй. | Прин Прѣ Кѫчѣрникѫл Прwто Іерéй | âтóатѣ Мwлдáвіѫ, Л á з а р Ѝ с а к ѝй.

Ѧн ѿрáшѫл Йшѫлвѝй. Ла анѫл 1816.

In-8° mic de 125 pagine.

Cartea este dedicata Mitropolitului Veniamin:

Innalt prè osfinţituluĭ Kyriu Kyr Veniamin, Arhiepiscop şi Mitropolit Moldavieĭ, Ca unuĭ al patrieĭ adevăratuluĭ sufletesc Părinte, cu toată cuceriĭa să face închinare aceştiĭ Cărticéle, ce are titlu Jucăréĭa Noroculuĭ.

Innalt prè osfinţite şi plin de îndurărĭ Stăpâne.

Privitoriu fiind eu osârdiei ce arătaţĭ fără cruţare sănătăţiĭ, în tălmăciré a féluriĭ de Cărţĭ, acelor de Dumnezeu însuflaţĭ Sfinţĭ Părinţĭ, spre folosul norodului aceştiĭ hristianiceştĭ Ţărĭ şi spre adevărată pomeniré numeluĭ înnalt Arhipăstorieĭ Voastre, n-am putut rămânè ca sluga cé lèneşă, a nu arătà măcar din parte cuviincĭoasa slujbă, ci încredinţându-mă că şi din politiceştĭ cărţĭ o samă sânt folositoare, m-am îndemnat a face ştiută în limba noastră pre acĭastă Istorie de Cnézul Menşcicov, carele în vrémé căderiĭ sale întrarmându-se [cu] sufletéscă bărbăţie, ca un creştinesc filosof, cu mierătoare răbdare au purtat greotate înjosiriĭ sale până la moarte. Nădăjduesc dar că pravoslavnicul cetitoriu, din pilda aceştiĭ jalnice povestiriĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

va lua bună învăţătură, şi cu pavăza legiĭ va puté să se apere de sâlniciĭa sorţiĭ ceiĭ şugubaţe. Caré şi pe acesta l-au golit de toate bunătăţile, tocma atuncé când socoté a fi sigurevsit cu statornicie în cé maĭ fericită stare. Şi pentru ca acĭastă a mé ostenélă să fie cu maĭ multă înbrăţoşare priimită de către toţĭ buniĭ Patrioţĭ, cu supunere îndrăznesc, în loc de pârgă, a o închinà Innalt Préosfinţiilor Voastre, pe care luându-o sup a sa putérnică protecţie, mă rog să bine voiţĭ a-mĭ da cutezare către maĭ multe ostenéle a tălmăciriĭ ithiceştilor Cărţĭ, cu care îndeletnicindu-se ĭubitoriĭ de cetire Patrioţiĭ limbiĭ româneştĭ, să se îndémne a fi următorĭ strămoşilor săĭ Romanĭ, a cărora mărite fapte până astă-zĭ de toată lumé cu dreptate sânt lăudate.

A préosfinţiilor Voastre, întru tot credincĭosul supus,

Proto Iereĭ Lazar Asachì.

Urmează apoi urmatoarea «Innainte cuvântare către cetitorĭu»:

De vréme că toate ale lumiĭ sânt nestatornice, şi staré omuluĭ înpreună cu dânsul asemené, bine dar ĭaste a să ajutà cu învăţătoare ştiinţe din întâmplările altora, spre depărtaré neplăcutuluĭ prilej, ce aduce pohoĭul necazurilor. Eu carele în toată vrémé voesc a face Patrioţilor mieĭ priincĭoasă slujbă, cetind pre acĭastă mică, însă mult cuprinzătoare cărticică, supt titlu Jucăréĭa Noroculuĭ, şi văzând că istorisĕşte de Cnézul Menşcicov, carele în vrémé nepriincĭoaseĭ sorţiĭ sale, mult maĭ mare om s-au arătat, decât atuncé când era ştiut de toate monarhiile Evropiĭ, de trebuinţă am socotit a o mutà pre limba noastră, ca să poată aduce la dumirire pe acel mândru ce socotéşte că nu să va clătì în véc. Insă tu, ĭubite cetitorĭu, orĭ de care stare sau rang aĭ fi, vrând să scapĭ de ispită, îndeletnicĕşte-te cu luare aminte cetind acĭastă Cărticică, şi învaţă-te din acéste a unuĭ înţelept cuvinte, carele zice: *non ignora mali miseris sucurrere disce.* Adecă nu uĭta ce ĭaste răul, şi te învaţă a ajutà pre ceĭ nenorociţĭ.

Al dragostiĭ tale sânt voitorĭu de bine,

Proto Iereĭ Lazar Asachì.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

911. J. H. Kampe, *Descoperirea Americii*, Tomul I, Buda 1816.

ДЄЄКОПЄРИ́РѢ | А́МЄ́РИЧІЙ. | Ѡ | Кáрте фóарте фолоситóаре. | Пѣкътвúтѫ дe | ІѠА́ННЪ ХАИНРИХЪ КА́МПЄ. | Ѣкѣм ѧтѫ́ю дe о҃ун ѡбитóрю дe нѣмѣл рѡмѫ-|нéск прe рѡмѫнíe тѣлмѣчúтѫ, шѝ дáтѫ ѣфá- рѫ ла лѣмúнѫ. | ТѺМѢЛ I. Къ 4. Фигѣрй. | Къ тóатѫ кѣлтѣáла лѣй Нїкóла Нїколáѣ дин Брашóк, | дáтѫ ѧ тупáрю.

ЛѢ БѢДѢ. | Крѫ́ска Тѵ̈пографíe â Оўниверситáтей дин Пѣшa. | 1816.

In-8° de 199 pagine şi 7 foi nepaginate.

In aceste foi dela sfârşit, se publică o «însemnare», reprodusă mai jos, şi lista persoanelor cari se abonaseră la carte, în ordine alfabetică şi cu feţele bisericeşti în frunte.

Abonaţii sunt din diferite oraşe: din Iaşi, din Roman, din Braşov, din Sibii, din Fagaraş, din Bucureşti, din Focşani, din Bănat, din Buda şi din Pesta.

Această listă este precedată de următoarea:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Insămnare.

Nu ĭaste sfărşită de tot Istoria Americeĭ prin acéstè care s-au scris, că ĭaste îndelungată. S-au scris dară numaĭ locurile, părţile şi întâmplările, care prin întâĭul aflătorĭu şi vestitul Columb se aflară. După moartè luĭ, multe locurĭ şi ţărĭ necunoscute, dară foarte marĭ şi bogate de aur şi alte scumpeturĭ fireştĭ, prin alţĭ bărbaţĭ asemenè acestuĭa vrèdnicĭ, se aflară. Multe fèlĭurĭ de războae urmară cu oamenĭĭ după acele locurĭ, pănă se putură stăpânì de alte crăiĭ din Evropa.

Asemenè istoriĭ neobicĭnuit fiind a se typărì pre limba romănèscă, nicĭ toţĭ oamenĭĭ de acest Naţion au ştire, cum, când şi în ce chip s-au aflat acest maĭ înnainte necunoscut pământ şi parte noao a lumeĭ, am socotit că nu ar fi spre stricăcĭune a împărtăşì şi pre acest Naţion cu asemenè înştiinţărĭ, precum şi celelalte naţione foarte se îngrijesc pentru deşteptarè tinerilor întru aceste adevărate, ĭară nu iscodite istoriĭ, care not fi la orĭ-cine maĭ mult folositoare de cât stricăcĭoase. Şi numaĭ puţin vor cunoaşte şi vor aflà lucrurĭ şi obicéĭurĭ foarte streine, şi mult maĭ sălbatece de cât pe alte părţĭ ale pământuluĭ.

Nu sânt de tot încredinţat, dacă asemenè tălmăcirĭ pre limba romănèscă vor fi bine priimite şi plăcute la acest Naţion al nostru, fiind neobicĭnuit cu acĭastè. Dară tot oareş care bună nădèjde având, pentru râvna şi dragostè care hrăneşte sufletul mieu spre acest naţion, nu mă leneviĭu a face o probă cu acĭastă istorie. Văzând pofta mè întru împlinire, nu voĭu lipsì, cât prin putinţă va fi, atăta întru săvărşiré aceştiĭ începute Istoriĭ, cât şi spre altele asemenè aceştiĭa, a mă îndeletnicì. Şi rămăĭ,

Un ĭubitorĭu de némul Românesc.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

912. P. Maior, *Contemplatio Recensionis in Valachicam Anticriticam...* Budae 1816.

Contemplatio | Recensionis | in Valachicam Anticriticam | Literariis Ephemeridibus Viennensibus | Nro 7. Februar, 1816, divulgatae.

Budae, | Typis Regiae Univers. Hungaricae. | 1816.

In-8° mic de 24 de pagine.

Pe verso titlului, următorul *motto* din Horaţiu:

Aequam memento rebus in arduis
Servare mentem: non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Laetitia.

Reprodus în traducere, în *Disputaţiile* publicate de Damaschin Bojinca în 1834, p. 51.

Blaj: Biblioteca canonicului I. M. Moldovanu. — Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

913. Molevnic, Chişinău 1816.

Ѿтрѣ Глава Сѳйтей, чéй дє ѡѳйінцѣ, дє Кїіцѣ Фѣкѣтóрей, шй нє дєспхрцúтей Троицѣ, ѣ Тáтѣлй, шй ѣ Фíюлй, шй ѣ Сѳйтѣлй, Дх̃ѣ. Къ порънка Прѣ Блаrочестúвлй Гинrрь Стѣпънитóрюлй Мáрелй Дóмнлй Нóстрѣ ѦМПЪ-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

РѢТѪЛЪЙ ѦЛЕѲѦНДРЪ ПѢѴЛОВИЧЬ â тѣатрѣ Россіѧ: ѧ фїѣница Соцїей СѢЛѢ â Прѣблагочестивей Дѣамне ѦМПЪРЪТѢСЄЙ ЄЛИСАВЕѢТЄЙ ѦЛЕѲѢЄВНЄЙ: шѝ â Майчїй ЛѢЙ Прѣблагочестивей Дѣамне ѦМПЪРЪТѢСЄЙ МАРІЄЙ ѲЄѺДѺРОВНЄЙ, шѝ â Бѣне Крединчѣшилорь Дѣомнй Мѣрилорь Кнѣжи НІКОЛѢЄ ПѢѴЛОВИЧЬ, шѝ МИХѦЙЛЬ ПѢЧЛОВИЧЬ, шѝ â Бинекрединчѣасей Дѣамне Мѣрій Кнегѣне МАРІЄЙ ПѦѴЛѺВНЄЙ, шѝ â Сѣцѫлій ЄЙ, шѝ ѧ фїѣница Бинекрединчоасей Дѣамне Марей Кнегѣне ЄКАТЄРѢНЄЙ ПѢѴЛОВНЄЙ, шѝ Сѣцѫлій ЄЙ, шѝ Бине крединчѣасей Дѣамне шѝ Мѣрій Кнегѣне ЇННЄЙ ПѦѴЛОВНЄЙ, шѝ Сѣцѫлій ЄИ. Їѣрх кѫ Благословѣнїѧ Прѣ Сфѣтѫлій Ѧдрептѫтѣрюлій СѴНѺДЬ, шѝ â Прѣ wсфѣцѣтѫлій ГАВРІЇЛЬ Ѥѳѧрхь Митрополѣть Кишинѣѫлій, шѝ Хотѣнѫлій, сав тѵпѫрѣть Картѣ âчѣста, чѥ сѣ нѫмѣще МОЛЄВНИКЬ: ѣдекѫ рѫндѫѣла кѫнтѫрилорь де рѫгѫчѫни, шѝ а Параклисѵрилорь ѡсѫбѣть, ѧнь Ѥѳархичѣска Тѵпографѣе â Бассарабїей, чѥ сѫ ѣфлѫ ѧ сфѣта Митрополіе â Кѣшинѫлій, шѝ а Хотѣнѫлій, ѧ Кишинѫѵ. Ла Їнѫлѫ дела фѣчерѣ ЛѢмїй ѣткд. Їѣрх де ла Нѧшерѣ чѣ дѵпѫ трѢпь âлій Дѣмнезѣѵ Кѵвѫнтѫлій, ѣѡѕї. Індіктіѡнѫль, д, ѧ лѢна лій ѺктѺкрїе.

In-4° de 4 foi fără număr şi 128 numerotate. Cu 20 sau 21 de rânduri pe pagina.

In primele foi se află: titlul de mai sus, o mică înştiinţare despre carte, reprodusa mai jos, tabla cuprinsului, precum şi o gravură reprezentând pe Isus Christos.

Molevnicŭ, Adecă rânduiala cântărilorŭ de rugăcĭunĭ, tălmăcitŭ dinŭ celŭ slavenescŭ, care să tipărească în Rossiĭa şi să întrebuinţază în pravoslavnicile biserici, s-au tipăritŭ acumŭ întâĭu şi românește în exarhicĭasca tipografie a Bassarabiei pentru bisericile şi preoţii Moldoveni a Eparhiei aceştiĭa. Care carte, fiindŭ că ne povăţuĭaşte cum să cuvine a mulţămì prè milostivului Dumnezeu pentru a lui daruri şi faceri dc bine către noi şi cu ce rânduĭală ni să cade a alergà la mila şi ajutoriulŭ lui, şi a-lŭ rugà în nevoile şi necazurile noastre, fieşte care lesne va înţelege câtŭ ĭaste de trebuincioasă mai alesŭ preoţilorŭ, carii au neapărată datorie a să rugà lui Dumnezeu totŭ dé-una pentru norodulŭ celŭ încredinţatŭ duhovniceştiĭ lorŭ povăţuirĭ...

Galaţi: Biblioteca Urechiă.

914. G. Montan, *Străinul în Pesta*, Buda 1816.

ГТРЪЙНЫЛ Ѧ ПЄѺТѢ | ѣдекѫ | Ѻ ворбире ѧтре ѺѴн Стрѫин | дин Цара Тѵрчѣскѫ, | шѝ | ѧтре ѺѴн Четѫцѣн дин Пѣста, | ѧ кáре сѫ кѵпрйнд фáптеле чѣле врѣдниче | де не ѺѴйтáре | â | Челій де ѧнáлт шѝ бѵн нѣм нѫскѵтѫлій | ДѺмнѫлій | ѲРОШ СТЄФѦН НЄСТОРО́ВИЧ | â прѣ Сфѣцйтей К. К. шѝ Я. Маїестáтей | Консилїáр, â тѵтѵрор Сѫхóлелор дин Крáймѣ ѺѴн-гáрїей де лѣцѣ Гречѣскѫ Н. ѺѴн. май мáрелій Йн-спѣктор, â Йнститѵтѵрилор Педагогичѣщій Дирек-|тóрѫлій, прекѵм шѝ ла Депѵтáцїа карѣ ѡкѫрмѫщѫ | Фѵндѫсѵриле Сѫхóлелор Нацїѡнáле Пѵртѫтóрю-лій де Пресидїум. | прйн | ГЄѺРГЇЄ МÓНТАН | ѧ Сѫхóала Нацїѡнáлѫ Рѡмѫнѣскѫ дин Песта ѦѵѪ-цѫтóрїѡ âлкѫтѵйтѫ.

ЛѦ БѪДѦ | Ѧ Крáмска Тѵпографѣе â ѺѴниверситатей | ѺѴнгѵрещй. 1816.

In-8° mic de 29 pag.

Pe verso titlului se află următorul motto:

Fac aceĭa ce sânt dètorĭu, ma nicĭ acéĭa nu pot să fac pre cât s-ar cădé.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe pag. urmatoare:

Cu chieltuĭala perilustruluĭ şi luminatuluĭ întru ştiinţe, precum şi spre cultură, şi către tot binele cel de comun a văpăĭatuluĭ Domnuluĭ Ignatie Stancovicĭ, cetăţénuluĭ, împreună şi mareluĭ negoţitorĭu din Pesta, încă şi la mărita deputaţie a fundusurelor Shoalelor din naţia serbéscă alesuluĭ Condeputat, typărită:

Prefaţa:

Către cetĭtorĭu!

Următoar' vorbire în versurĭ, între Străinul din ţara Turcéscа şi între cetăţénul din Pesta, alcătuĭtă, ţi-o pun înnainte, ĭubite cetitorĭu, nu spre vre-o laudă deşartă a mé, sau spre căştigaré vre uneĭ mărimĭ vremélnice, ci toată ostenéla mé în rândul acesta, în cĭasurile céle ce îmĭ prisosiră dela alte ale méle ofiţiose lucrurĭ pusă, atârnă spre vécĭnĭca ne uĭtare şi pomenire a faptelor înnalt născutuluĭ Domnuluĭ Consiliar Uroş Stefan Nestorovici, Inspectoruluĭ a tuturor Shoalelor noastre celor naţionalniceştĭ.

De cumva te poţĭ încredinţà din următoarele versurĭ, cum că pusul sfârşit, carele după puţinticul mieu talent, ĭaste bun, l-am ajuns, foarte mă bucur, şi sânt al tău,

In Pesta 2. Aprilie 1816.

de bine voitorĭu
Autorul.

A aparut şi în limba germană. V. nr. urmator.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. — Galaţi: Biblioteca Urechiă.

915. G. Montan, *Gespräch*, Pesth 1816.

Geſpräch zwiſchen einem Fremden aus der Türkey und einem Peſther Bürger. Als ein Denkmahl froher Empfindungen für die merkwürdigen Thaten und um die walachiſche Nation erworbenen Verdienſte des Hochwohlgebohrnen Herrn Urosius Nestorovits königl. Raths und der G. n. U. Schulen Ober-Schul-Inſpektors dargebracht von Georg Mantan Lehrer der walachiſchen Normal-Schulen zu Peſth.

Peſth, 1816. Gedruckt bei Johann Thomas Trattner.

In-8° de 14 pag.
Prefaţa:

Geneigter Leser!

Nachkommendes Gespräch zwischen einem Fremden aus der Türkey, und einem Pesther Bürger liess ich in meiner walachischen Muttersprache aus der Ursache vor dem Publikum erscheinen, damit die denkwürdigen Thaten des um unsere Nation wohlverdienten Mannes Herrn königlichen Raths, und der in ganz Ungarn befindichen G. n. U. Schulen Obern-Schul-Inspektors Urosius Nestorovits, wie auch die Dankgefühle dieser Nation, die sie ihm dafür zu zollen schuldig ist, der Nachkommenschaft einigermassen überliefert werden möchten. Da aber hierorts wenige sich befinden, welche die walachische Sprache von Grund aus verstehen, und mehrere den Wunsch äusserten, eben dieses Gespräch auch in einer andern ihnen

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

bekanntern Sprache zu haben, so fand ich mich dadurch veranlasst, gegenwärtige Uebersetzung drucken zu lassen, um so mehr als der edelherzige und um das öffentliche Wohl stets beflissene Menschenfreund, der Wohlgebohrne Herr Constantin Dogali de Bud hiezu als Maecenat mir seine hilfreiche Hand zu reichen geruhte. Möge das wenige von meiner Geringheit sein erwünschtes Ziel erreichen!

București: Biblioteca Academiei Române.

916. *Octoih de Canoane pentru Pavecerniță*, Mănăstirea Neamțul 1816.

Ѧ тр҃с слава о҆у҆нѣ҆м | Дм҃незѣ҆ Ѧ трⷪ́йцѣ слхвнт. | Спре лáѣда шн҃ чнстѣ прⷣ | Сфнтей Нѣскѣтоарей де Дм҃незѣ҆.

Ѧ знлеле бне креднчóсѣвнй Домнѣвнй нóстр҃ СКНРЛЙТ ЙЛЁѢЙНДРЪ Калмáх Воевóд. Кѣ Блгословéнїа Прⷣ ѡ҆ сфнцнт: Ёрхїепископ шн҃ Мнтрополнт âл Молдáвїей Кѵрїѡ Кѵрїѡ ВЁНЇЙМЇН.

Сѣѕ тѵпхрнт âчéст ОКТѺЙХ де Канóане пентр҃ Павечéрнцѣ.

Ѧ врéмѣ прⷣ кѣвїшїей сáле Кѵр СѴЛВЁСТРЪ Ёрхїмандрít шн҃ Стáрецѣл Сфй: Мнхѣстнрй Нѣмцѣл шн҃ Сéк: Ѧ Тѵпографíа Сфй: Монастнрй Нѣмцѣл. Ѩѿ҃ѕ, Їѕн: кв.

In-4⁰ de 9+327 foi, aceste din urma, numerotate.

Tipărit cu negru și roșu, cu ornamente și gravuri.

Pe verso titlului se află reprezentat Sf. Ioan Damaschin, în gravura lui Mihail Strilbițchi, însă răzându-se semnul lui tipografic și înlocuindu-se în unele exemplare cu o inscripție grecească: Ἰωάννου Μοναχοῦ αἰωνία ἡ μνήμη· ἡ ἑβδομη σύνοδος.

Sunt exemplare al căror titlu e tipărit numai cu negru. In aceste exemplare foile dela 225 înainte sunt retipărite.

Precuvântarea e semnata de «Sylvestru, Stareț al Sfintelor Manăstirĭ Némțului și Seculuĭ», și tratează despre însemnatatea cărții.

București: Biblioteca Academiei Române.

917. **Naum Petrovici**, *Versurĭ... Domnuluĭ Athanasie Grabovski*, Buda 1816.

Ѣ Ѳ Р Ѳ Ъ Р Й | Челъ҃й де бън нѣм нѣскѣтъсл҃й | Дм҃нѣвнй | ЙѲЙНЙѲЇѢ ГРЙБÓВѲКИ | Четѣцѣнѣвнй, шн҃ мáрелъ҃й Негоцїáтор дни Пéста, прекѣм шн҃ â Сх҃óалей Нацїонáле Рѡмѫнéщй де âколѣ КЪРЙТОР ка о҆у҆нъ҃й бън шн҃ спре кѣлтѣра Рѡмѫнилѡр Ѧвхпѧтъсл҃й Патрóн, ла ѕїѡа нѣмелъ҃й Домнїей сáле Ѧ 18-лѣ Їанъ҃áрїе 1816

Кѣ мáре Ревернцѣ дедикáте прнн НЙѪМ ПЁТРОВИЧ, Й҆ мърнтей Депѣтáцїей, кáрѣ ѡ҆кѫрмъ҃ѫще Фѣндѣсѣрнле â Сх҃óалелѡр Нацїонáле Генерáлнк, шн҃ â Препарандáлелѡр Партнкълáрнк Жърнтъл Канцелїст.

ЛЙ БЪДЙ, Ѧ Крхѫска Тѵпогр: â Оу҆ннверснт: Оу҆гър. 1816.

In-8⁰ mic de 4 foi.

Pe verso titlului, un motto din Horațiu.

Cuprinde o singură poezie, de 13 strofe cu versuri de 8 silabe.

București: Biblioteca Academiei Române.

918. *Rânduiala sfințirii apeĭ*, Buda 1816. — Românește, slavonește și grecește.

Р Ж Н Д Ъ Ѫ Ѧ Л Й | Ѳ Ф Ѿ Н Ц Й Р Ї Й Ѩ П Ѳ Й | Чéй Мнчй.

П О Ѳ Л Ѣ́ Д О Ѳ Я Н Ї Ѳ | Мáлагѡ | Ѿ Ѳ Ц Ѿ Ѳ́ Н Ї Ѫ Ѳ О Д Ь Ї.

А᾽ К О Л О У́ Ѳ І́ А | Τοῦ Μικροῦ | А҆Г І А Σ М О У́.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Къ кїелтꙋ́ала чинстѝцилωр Ρωмѫ́нй дин Пе́шта тꙋ̈пари́тъ.

ЛѢ БꙋДѢ. Ѧ Крьѫ́ска Тꙋ̈пографїе а̂ Оу̑ниверсита́тей дин Пе́шта ѧωз҃і.

In-8° de 100 foi.

Tipărit cu negru şi roşu.

Precuvântarea e scrisă în limbile româna, slavonă şi grecească de: «Ioann Theodorovicĭ, a Besericiĭ româno-greceştĭ din Peşta Paroh».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

919. *Regulele scolastice*, Buda 1816.

Ρ Є Г Ꙋ Л Є Л Є | Є Х О Л Я Є Т И Ч Є, | Ка́ре сѫ́нт ѡ̂рѫндꙋи́тє, шй а̂шезáтє пен-трꙋ̀ цйнерѣ, шй прокопсѣ́ла | Є Х О́ Я Л Є Л Є Ѡ Р Ρ Є Ѡ М Ѫ Н Є́ Щ Й | че́лωр дин Ц Ѣ́ Р Я О У̑ Н Г Ꙋ Р Ѣ́ Є К Ъ, | шй дин пъ́рцинє ёй Ѧпрезна́тє. | Къ милостѝва Ѧгѫдꙋи́нца а̂ Ѧпъратѣ́цией, Кесарω-Крьѣ́цией, шй Ѧпостолѝчецией Мърѝй.

Ѧ БꙋДѢ | Тꙋ̈пари́тє къ кїелтꙋ́ала Крьѣ́цией Тꙋ̈пографїе́й | а̂ Оу̑ниверсѝтатей Оу̑нгꙋрѣ́цй. | 1816.

In-8° mic de 31 p.

Pe titlu se afla semnul tipografiei Universităţii ungureşti.

Prefaţa sună astfel:

Cuvânt înainte.

Regulele acésté, care sânt orânduite şi aşezate pentru ţinéré şi procopséla sholarilor celor româneşti, pentru acéĭa s-au făcut aşà prescurt, ca pruncii, cu cât maĭ lesne şi maĭ curând le vor învăţa, cu atâta maĭ cu statornicie să le poată ţiné aminte. Iară în patru părţĭ sau capete, pentru acéia s-au împărţit, ca dascăliĭ îndată la începutul shoalelor întru atâté septămânĭ să se sârguĭască a deprinde pruncii întru ĭale. Drept acéĭa a dascălilor datorinţă va fi, precum măduha şi înţelesul regulelor a-l tâlcui pruncilor, aşa a pune întrebărĭ dendămână; numaĭ cu întrebările pre scolariĭ să nu-ĭ îngreuéză, să le învéţe din cuvânt în cuvânt, sau dérostul.

Ca dascalilor mai uşor să le vină, întrebările se vor pune dedesuptul regulelor, ca şi în limba serbéscă.

Galaţi: Bibliotecă Urechiă.

920. Strastnic, Buda 1816.

Є Т Р Я́ Є Т Н И К Ъ Л | Че къпри́нде Ѧ сйне слꙋ́жба сѫ̑̈телωр шй мѫнтꙋитѡ́релωр Па́тимй а̂ле Дмнꙋлꙋ́й но́стрꙋ Ї̑ис Хс̃. | Я̑къ́м | Ѧнтѫ́м ѿ̑аръ а̂шезáт, шй тꙋ̈пъри́т дꙋпъ ρѫндꙋ́-ла Бесѣ́кричїй Ръсъри́тꙋлꙋй, | сꙋпт | стъпѫнйрѣ́ прѣ Ѧнълцáтꙋлꙋй Ѧпъра́т а̂л Я̑встрїе́й, | шй Я̑постолическꙋлꙋй Кра́ꙗ | Ф Р Я Н Ц И Є К Ѧ Т Ѫ Ю Л | къ | Благословѐнїѧ Є̑ѯцеллѐнцїе́й са́ле Прѣωсфѝцитꙋлꙋй | До́мн | Г Т Є̑ Ф И Н Г Т Р Я Т Ї́ М И́ Р О Б И Ч | Ѩрхї-Є̑пїскопа | шй Мѝтрополи́тꙋл Бесѣ́кричїй Ръсъри́тꙋлꙋй дин | Ка́рловєц.

ЛѢ БꙋДѢ | Ѧ Крьѧ́ска Тꙋ̈пографїе а̂ Оу̑ниверсита́тей дин Пе́шта. | Я̑нꙋл дела Хс̃ ѧωз҃і. Ѩндíктꙋл Д̑.

In folio de 1+110 foi, numerotate.

Tipărit cu negru şi roşu, pe două coloane.

Se află de obiceiu legat cu *Triodul*, tipărit tot acolo şi în acelaş an.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

921. Triod, Buda 1816.

ТРІѠДІОН | Йкѣм | Ѧтѧм ѿарх âшезáт, шй тѵпхрйт дѵпх рѫндѵм-ла Бесѣрничій Рѧсхрйтѵлый, | сѵпт | Стхпжнйрѣ прѣ ѧнхлцáтѵлый Ѧпхрáт âл Йѵстрїей шй Йпостолнчéскѵлый Крáю | ФРАНЦЙСК Ѧ ТѪЮЛ | кѵ | Блгословéнїем Ѣдцелéницїей сáле Прѣкѡсфйцйтѵлый | Дóми | СТЄФАН СТРАТЇМЙРОВИЧ Йрхї-Єпїскóпѵл | шй Митрополйтѵл Бесѣрничій Рѧсхрйтѵлый дни | Кáрловец.

Лй БѵДй | Ѧ Крѧмска Тѵпографїе â Оѱниверситáтей дни Пéшта. | Йнѵл дела Хс ѧѡѕї. Індíктѵл Д.

In-folio de 1+320 foi.
Tipărit cu negru şi roşu, pe două coloane.
Fără prefaţă.
De obiceiu se află legat la un loc cu *Strastnicul* din acelaş an.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

922. Triod, Iaşi 1816.

Se găseşte în biserica Nicoriţa din Iaşi şi în biserica din Lungani (jud. Iaşi).
Iorga, *Inscripţii*, II, 145 şi 288.

923. Typicon, Iaşi 1816.

ТѴПИКОН | Ѧнтрѵ слáка сфйтей, чéйй де ѿфїйницѣ | Фѧкѣтóарей де Бїѧцѣ, шй недеспхрцйтей | ТРѲЙМѲ, â ТѢТЪЛѪ, шй â ФІЮЛѪЙ, | шй â ѲФНТѵЛѪЙ ДХ:

Сѧѵ тхлмѧчйт âчáстѣ кáрте чє сѣ нѵмѣщє | ТѴПИКѺН. Де пе чéл Ѣллїнославенéск де К: ѲХМХ: І: Д: шй сѧѵ дáт ѧн тѵпáрю âкѣм ѧнтѫй. Ѧнтрѵ ѧнтѫм Домнíе â прѣ лѵминáтѵлый шй прѣ ѧнхлцáтѵлый нóстрѵ Дóми ѲКЙРЛЙТ ѦЛѢѪЙНДРѪ КЙЛІМЙХИ ВѢД. Кѵ блгословéнїем шй тóатѣ кїевтѫáла прѣ ѡсфиницйтѵлый Йрхїепíскоп шй Митрополíт â тóатѣ Молдáвїм КѴРІѲ КѴРІѲ ВѢНІЙМІН. Ѧнтрѵ âл пáтрѵлѣ ăн âл Йрхїпѧсторíей сáле дѵпх â дѡа кїемáре шй сѵйре ла скáѵнѵл сфйтей Митрополíй.

Ѧн Тѵпографїм сфйтей Митрополíй ѧн ЙШЙ. Лă ăнѵл дела Хс ѧѡѕї.
Де Іеромонáхѵл ѲТК, шй де М: Й: Т: Ѣ:

In-folio de 6 foi şi 728 pagine.
Tipar negru şi roşu.
Pe verso stema Domnului şi obişnuitele versuri.
Urmează apoi prefaţa Mitropolitului Veniamin:

Innainte cuvântare.

Cătră cetitorĭ.

La tot ipochimenul blagocestit şi de Dumnezeu ĭubitorĭu, dând cé întru Domnul părintéscă blagoslovenie, rog pre acelaşĭ dătătorĭu de toată bunătaté şi de tot darul cel desăvârşit, să-ĭ dăruĭască amândoaă fericirile.

Typicul sfântuluĭ şi de Dumnezeu purtătorĭuluĭ părinteluĭ nostru Savveĭ celuĭ sfinţit, adecă închipuiré slujbelor bisericeştĭ, precum s-au urmat de demult şi să urméază şi acum, întru sfânta lavră a sfântuluĭ Savveĭ şi întru toate biséricile céle de prin prejurul Ierusalimuluĭ şi de pretutindené, pre carc acum de nou l-am tălmăcit şi l-am typărit în limba noastră cé rumâneascâ. Pentru care puţine urméză nevoe să grăim, nu pentru cum s-au

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

înpodobit cu acest félĭu de ţirmonii, de multe félĭurĭ de slujbe, din post, de prazdnice, de înnaintè prăzdnuirĭ, de după prăzdnuirĭ, de ale sfinţilor celor marĭ, carii au priveghierĭ, carii au polyeleu, carii au slavoslovie, carii să cântă pe 6, carii pe 4; pentru cum s-au întărit de toate sfintele săboară a toată lumé cèle dela dânsul încoace, cum de la bisérica cé mare s-au primit, şi pentru cum să urmèză, mult fiind cuvântul, şi multă îngreuĭare pricinuind. Cì pentru cum şi din ce pricină ne-am îndemnat a ne supune la atâta ostenélă şi chieltuĭală a-l tălmăcì şi în typarĭu a-l dà, de pre care typice s-au tălmăcit, cum s-au urmat, care s-au adăogat, care s-au scăzut. Şi pre urmă puţină sfătuire cătră cetitorĭ şi îndemnare cătră fapta bună. Pre acesté voim a le grăì cătră ĭubitoriĭ de Dumnezeu cetitorĭ şi patrioţĭ. Purtând grijă de scurtaré cuvântuluĭ pentru ne îngreuĭare. Şi începem dela cé din tâĭ.

Văzând noĭ sărăciĭa despre cuvântul luĭ Dumnezeu şi prostimé întru care ĭaste cufundat némiul acesta Rumănesc, de unde i să pricinuĭaşte cé maĭ multă înpiedecare cătră cunoştinţa de Dumnezeu, cătră lucraré poruncilor luĭ Dumnezeu, şi cătră toată fapta bună, maĭ întâĭu întru alte sfinte şi de Dumnezeu însuflate şi de suflet folositoare scripturĭ şi prin înşi-ne şi prin alte ipochimene ne-am sirguit spre a înmulţì cuvântul luĭ Dumnezeu în limba rumânéscă, care luminéză pre minte spre înţelégeré lor, deştéptă pre sufletul cetitorĭuluĭ cătră lucraré faptelor bune, prin care să face omul plăcut luĭ Dumnezeu, şi fiu dupre daru. Iar maĭ pre urmă văzând că typicul le pune pre toate acesté la bună rânduĭală şi le împodobéşte, şi cum că fără de povăţuiré typiculuĭ, sânt ca o materie strânsă şi ne închipuită. Că el arată cum să se cânte slujbele cèle de séra, cèle de diminéţa, cèle dela liturghie, care după care să se cânte, care cuvânt după care să se cetéscă, el pre toate rănduĭaşte, şi ca de mână pre cetitorĭu îl duce. Decĭ văzând noĭ, zic, de câtă bună rânduĭală şi podoabă, şi ţeremónie duhovnicéscă să lipsesc biséricile creştineştĭ ale Rumânilor, caré nu puţin foloséste şi deştépta pre privitorĭ, lipsindu-să de acĭastă sfântă şi folositoare carte, caré ĭaste, ca să zic aşà, ca o temelie a tuturor celoralalte. Am pus toată silinţa, am trecut cu vederé toată ostenéla, am răspuns toată chieltuĭala, şi o am tălmăcit-o cu toată amărunţimé şi luaré aminte, şi o am dat-o şi în typarĭu cu toată buna rânduĭală a eĭ, dupre cum să véde.

Decĭ s-au zis pentru din ce pricină ne-am îndemnat a-l tălmăcì şi a-l da şi în typarĭu. Să arătăm dupre ce félĭu de cărţĭ s-au tălmăcit, ca mai desăvârşit să te încredinţezĭ, o pré ĭubite cetitorĭu, că nu niscare va neadevărate şi fieşte cum, am uneltit la tălmăcire. Ci chiar adevărate şi mărturisite de doaă némurĭ, de cel ellinesc şi de cel slovenesc. Că dupre typicul cel ellinesc typărit al sfântuluĭ şi pré cuviosuluĭ părinteluĭ nostru Savveĭ celuĭ sfinţit, care şi temeliĭa la tălmăcire au fost, şi dupre cel slovenesc care şi maĭ luminat şi maĭ pre larg şi întocma cu cel elinesc s-au tălmăcit. Noĭ însă şi maĭ pre larg făcându-l, că am pus toate de rând şi sfârşiturile vecerniilor şi ale utrenilor fiieşte căriĭa zile proaste, fiieşte căruĭa prazdnic, şi ale fieşte căruĭa sfânt ce să prăzdnuĭaşte spre maĭ lesnicĭoasă înţelégeré fieşte căruĭa cetitorĭu. Pentru ca să nu să facă vre-o turburare şi vorbă, şi zăbavă cătând pre alurè cèle cuviincĭoasă nefiind de faţă toate.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Noĭ socotind că typicul cel ellenesc aflându-să pre la céle maĭ multe locurĭ întunecat şi pré pre scurt şi nelesne înţeles, şi măcar că cel slovenesc ĭaste făcut maĭ luminat şi maĭ descoperit pre la multe locurĭ. Dar cu toate acesté tot au urmat nevoe şi trebuinţă încă a-l maĭ lumină să se facă cel rumânesc, cât orĭ ce noĭmă neînţelésă de s-ar fi întâmplat pre la orĭ ce locurĭ orĭ ce cuvinte, orĭ ce ziceri cu greu de a venì la tălmăcire, orĭ în cel ellenesc de s-au aflat, orĭ în cel slovenesc, în tot chipul ne-am silit a le tălmăcì bine şi dupre tyré limbiĭ spre maĭ lésne înţelégeré cetitorĭuluĭ, ştiind că uniĭ din cetitorĭ din ceı pre la ţară să află cam slabĭ spre cetire, şi cam greĭ la înţelégere, ca nu din pricina acĭasta a neînţelégeriĭ să rămâe cevà din céle cuviincĭoase ale slujbeĭ necetit sau necântat, şi să greşască înnainté luĭ Dumnezeu, sau înnainté preà sfinteĭ Născătoareĭ de Dumnezeu, sau înnainté sfântuluĭ aceluĭa căruĭa îĭ cântă slujba, şi în loc de blagoslovenie şi de ertaré păcatelor pentru ostenéla, urgie şi blestem să-şĭ tragă asupră pentru neştiinţa şi greşala. Că pre cât de cu osârdie dragoste şi evlavie cântă cineva luĭ Dumnezeu, sau Născătoareĭ de Dumnezeu, sau sfântuluĭ, şi de cu înţelégere dréptă şi sfântă şi cu credinţă dréptă: Pre atât să mulţemĕşte şi Dumnezeu şi pré sfânta Născătoaré de Dumnezeu, şi sfinţiĭ, şi să roagă luĭ Dumnezeu pentru ertaré păcatelor luĭ, şi milostivĕşte pre Dumnezeu asupra luĭ, şi îĭ dăruĭaşte ertare păcatelor luĭ: Pre atâta când să roagă cineva cătră Dumnezeu, sau cătră pré sfânta Născătoaré de Dumnezeu, şi cătră orĭ carele din sfinţĭ, cu vre o înţelégere sau socotélă ré sau strâmbă, şi neplăcută luĭ Dumnezeu sau Născătoareĭ de Dumnezeu sau sfinţilor. Că céĭa ce place luĭ Dumnezeu, place şi pré sfinteĭ Născătoareĭ de Dumnezeu, place şi sfinţilor luı, şi céĭa ce place sfinţilor luĭ, place pré sfinteĭ Născătoareĭ de Dumnezeu, place şi luĭ Dumnezeu. Pre atâta îşĭ trage asupră-şĭ în loc de milă pre urgiia luĭ Dumnezeu unele din slujbe ale unora din sfinţiĭ mucenicĭ în typicul cel slovenesc, precum a sfinţilor mucenicĭ Kyril şi Iulita, maĭca sa, pentru ca să se prăzdnuĭască sfântul Vladimir cnézul ruşilor. Că întru acéĭa zi cade şi pomeniré luĭ, eĭ au strămutat pre a sfinţilor mucenicĭ, şi o au pus-o în 14 zile, înpreună cu a sfântuluĭ celuı ce să pomenĕşte întru acéĭaşĭ zi, noĭ însă am mutat pre a sfinţilor mucenicĭ la locul eĭ, în 15 zile dupre rânduială, ĭar a sfântuluĭ Vladimir o am pus de desupt, să se cânte adecă unde îĭ ĭaste hramul luĭ, şi unde îĭ sânt moaştele luĭ. Aşa am pus la toţi sfinţiĭ ceĭ din limba slovenéscă, fiindcă nu sânt scoase în limba rumânéscă slujbele lor. Pre unele din slujbele sfinţilor mucenicĭ, pre care de demult le-au făcut bisérica polyeleu, precum a sfinţilor mucenicĭ celor cincĭ, precum a sfântuluĭ Stefan, şi precum ale altora, le-am făcut şi noĭ cu polyeleu, ale unora pre şase: pre unele din typic, pre altele şi din predanie. Aşijderé şi din typice pre unele nedeplin aflându-să le-am înplinit, precum cel din sfânta şi maré sâmbătă pentru scoaterė Aeruluĭ, precum cel din lunė sfântuluĭ Duh, şi precum altele lipsite aflându-se le-am adăogat. Iar pre altele ruseştĭ aflându-se, şi de cel ellinesc şi de obicĭaĭurilor céste greceştĭ neatingându-se, nicĭ ajutând sau folosindu-ne cevà, la vre un obicéĭu sau ţeremonie bisericėscă, sau la vre o faptă bună, noĭ pre acelé le-am lăsat ca pre nişte netrebuincĭoase noaă, şi numaĭ de îngreuĭare şi de prelungire pricinuitoare.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Zic uniĭ cumcă ceĭ ce vieţuesc de osebĭ şi în lavre nu li să cuvine să dezlége săptămâna luĭ Arţivurie, pre carè Armeniĭ cu mare osârdie toţĭ o postesc, ci numaĭ creştiniĭ ceĭ de prin politiĭ cariĭ sânt amestecaţĭ cu Armeniĭ. Pentru acéĭa am adăogat şi pentru acĭasta aicé pre urmă şi pre socotéla luĭ Anastasie Sinaituluĭ Episcopuluĭ Chesarieĭ Palestiniĭ cé pentru postul luĭ Arţivurie. Că nu să cade, zice, creştinilor până la atâta să se sloboadă, cât ca pre o cu totul dezlegată să o socotéscă: Ci dezlegând numaĭ o zi, adecă pre luni, spre răsturnaré şi stricaré postuluĭ celuĭ armenesc, pre célelalte două, adecă pre miercurĭ şi pre vinerĭ, să se postească precum şi pre célelalte de preste an. Şi nu li să va socoti cumcă postesc înpreună cu Armeniĭ. S-au maĭ adăogat tot din typicul cel ellenesc şi epistoliĭa pré cuviosuluĭ Nicolae patriarhuluĭ Constantinopolieĭ către Anastasie igumenul Sinauluĭ, în chip de aşăzământ al vieţuiriĭ ceiĭ de preste tot anul. Şi încă şi când se cade să fie dezlegare şi pashalie de 124: doaăzecĭ de anĭ. Toate acesté s-au arătat spre maĭ multă luminaré şi maĭ bună cunoştinţa cetitorilor. Decĭ pre acĭasta după ce acum aşa cu toată amărunţimé s-au tălmăcit, de tot întunérecul s-au izbăvit şi de toată neînţelégeré şi îndoĭala s-au curăţit, şi acum poate fieşte carele ca pre un munte înnalt dupre prorocul a să suì pre învăţătura acestuĭa, şi bine a vestì noroduluĭ céle cuviincĭoase. Acum după ce poate şi limba cé rumânéscă a se lăudà cu typicul întocma ca şi cé ellenéscă şi cé slovenéscă, şi încă şi maĭ mult, pre cât pre maĭ luminată şi maĭ descoperită, şi maĭ lesnicĭoase spre înţelégere ĭaste, acum după ce ceĭ săracĭ s-au înbogăţit, ceĭ lipsiţĭ de cunoştinţa celor cuviincĭoase s-au îndestulat de a cunoaşte cum să slavoslovească pre Domnul şi pre pré curată Maĭca luĭ Dumnezeu, şi pre sfinţiĭ luĭ. După ce ceĭ căzuţĭ s-au ràdicat la înnălţime, după ce ceĭ întunecaţĭ s-au luminat, ceĭ plinĭ de negura neştiinţiĭ s-au descoperit şi întru ştiinţa celor de nevoe au venit. Priimiţĭ pre acĭasta, pré iubiţĭ cetitorĭ, care vă învaţă céle cuviincĭoase, vă povăţuĭaşte şi ca de mână vă duce cum să proslăviţĭ pre Domnul şi Zidităriul şi Mântuitoriul vostru, cum să-ĭ cinstiţĭ prazdnicile luĭ, cum să slavosloviţĭ prazdnicul pré sfinteĭ Născătoareĭ de Dumnezeu şi ale Sfinţilor, vă îndreptéză care după care să cântă, care să cade să se zică maĭ nainte şi care pre urmă. Care pre câte să se pue şi care pre cât, şi la toată buna rânduĭală şi buna cuviinţă vă îndreptéză, la toate acesté vă povăţuĭaşte numaĭ de veĭ luà aminte cu dédinsul. El şi umbletul vi-l pune la buna rânduĭală, cum să umblaţĭ în bisérica luĭ Dumnezeu, cu cucernicie şi cu evlavie. Cum să vă purtaţĭ întru céle sfinte, cum de cu luare aminte şi cu osârdie să cetiţĭ cuvintele sfinţilor părinţĭ în urechile ascultătorilor. Ca şi pre sine-vă să vă folosiţĭ şi pre ascultătorĭ să puteţĭ spre calé cé cătră mântuire să-ĭ povăţuiţĭ. El pre voĭ vă va învăţà cum de cu osârdie să vă aflaţĭ cătră sfintele slujbe ale luĭ Dumnezeu şi ale pré sfinteĭ Născătoareĭ de Dumnezeu şi cătră ale sfinţilor luĭ, care să cade să o aĭbă fieşte carele creştin, cu cât mai vârtos preoţiĭ şi diaconiĭ cariĭ sânt datorĭ a fi lumină şi a să face chip şi pildă de fapte bună enoriţilor săĭ. Pre typicul acesta zic, priimiţi-l, care vă duce de mână cătră toată buna rânduĭală a bisériciĭ, a sfintelor slujbe, a buneĭ cuviinţe, a osârdieĭ ceiĭ cătră fapte bune, şi a vieţuiriĭ ceĭ dupre Dumnezeu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Şi uneltiţĭ întru toate sfintele slujbe ale bisericiĭ dupre vredniciĭa luĭ, şi dupre scoposul pentru care s-au tălmăcit şi s-au typărit. Noĭ lucrul nostru, care ni să cade să-l facem, l-am făcut, datoriĭa noastră cé cătră eparhioţĭ o am împlinit, învăţătura cé pentru cum să vă purtaţĭ de cu bună rânduĭală întru cĕle sfinte înainte vi o am pus. Cum să vă sârguiţĭ cătră slujbe v-am arătat, pre toate cĕle ce cătră mântuiré sufletelor voaste şi a eparhioţilor la ivélă vi le-am dat. Al vostru lucru ĭaste şi sârguinţa ca şi în lucrare să le puneţĭ. A voastră ĭaste datoriĭa de acum ca şi cu lucru să le împliniţĭ, décă viĭaţa cé vécĭnică voiţĭ să o dobândiţĭ. De acum întunérecul neştiinţiĭ s-au izgonit, pricinuiré de învăţătură în mijloc n-au rămas, luminare de înţelégere în sufletele şi în minţile voastre au strălucit; de lipsă ĭaste acum ca voĭ pre lenevire din sufletele voastre să o izgoniţĭ şi de lucraré celor bune cu osârdie să vă apucaţĭ. De acum, nu să va maĭ scrie désupra voastră cuvântul cel evanghelesc: Sluga care nu ştie voĭa Domnuluĭ său şi nu o va face, puţin să va bate. De acum să va scrie celalalt cuvânt evanghelesc, adecă: Sluga care ştie voĭa Domnuluĭ său şi nu o va face, mult să va bate. Decĭ pentru ca să nu fiţĭ bătuţĭ mult, pentru că ştiţĭ acum voia Domnuluĭ vostru şi nu o faceţi, faceţĭ cu lucrul cĕle ce vă învaţă Typicul, cetiţi-le adése ori ca să deprindeţĭ cĕle ce vă învaţă el, că aşa veţĭ putè să înţelégeţĭ cĕle ce învaţă el, ĭar nu atunc‘ când urméză nevoe. Că décă numaĭ atuncé, apoĭ nicĭ odată nu veţĭ îndreptà buna rânduĭală. Décă aşa vă veţĭ sârgui de sus, dupre cum am zis, a-l cetì, şi învăţăturile luĭ a le isvodi vă veţĭ deprinde şi vă veţĭ obicĭnui întru învăţăturile luĭ şi slujbele sfinţilor bine le veţĭ orândui, décă veţĭ fi sârguitorĭ cătră cĕle Dumnezeeştĭ, décă veţĭ fi ĭubitorĭ de bunele rânduelĭ ale slujbelor sfinţilor, ale ţeremoniilor bisericeştĭ, aĭ vieţuiriĭ ceiĭ plăcute şi a înpărăţieĭ cerĭurilor moştenitorĭ vă veţĭ face. Că acesta ĭaste şi tot scoposul talmăciriĭ Typiculuĭ. Intru Hristos, Iisus Domnul nostru, căruĭa să cuvine toată slava, în vécĭ. Amin.

Al pravoslavieĭ voastre de amândoaă fericirile fierbinte doritorĭu,

Veniamin,

Arhiepiscop şi Mitropolit a toată Moldaviĭa.

La sfârşit, p. 728:

S-au tălmăcit acĭastă carte ce să numéşte Typic, cu toată amărunţimé, prin sârguinţa şi chieltuĭala pré osfinţieĭ sale Părinteluĭ Kyrio Kyrio Veniamin, Arhiepiscop şi Mitropolit a toată Moldaviĭa. Şi s-au dat şi în typarĭu spre folosul şi înpodobiré cu bune şi frumoase şi sfinte rânduelĭ némuluĭ românesc. Incepându-să a să tălmăci din anul 1815, şi s-au sfârşit în anul 1816 în luna luĭ Avgust.

Iar din de typărit s-au sfârşit în luna luĭ Septemvrie, în 20.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

924. *Viaţa şi pildele lui Esop*, Sibiiu 1816.

Ѓ І Ѧ Ц Я | ѡѧ | П Ѝ Л Д Ѳ Л Ѳ | Прѣ Ѧцелѝпгѕлѧѝ | Ѳ Ѳ Ѿ ІІ
СѪБІЙ, | Ѧ Тѵпографѣѥ лѧѝ Іѡáн Кáрт. | 1816.

In-8° de 132 pagine.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cartea se compune din două părți: «Viiața lui Esop» (primele 58 p.) și «Pildele și învățaturile lui Esop», în numar de 105.

Alte ediții: Sibiiu 1795, 1807 și 1812.

București: Biblioteca Academiei Române. — Galați: Biblioteca Urechiă.

925. *Viiața Sf. Vasilie cel Nou*, Râmnic 1816.

ВІАЦА | Сфйтѹлѹй Васи́лїе чель Но́в. | Ши́ Ѧфрикоша́теле Вѣ́мй а̂ле Ѣвздѯхѹлѹй, Ши́ Дрѣпта Жѹдека́тѣ, пре ка́ре лѣ́в кѣзѣ́тъ Григо́рїе, Прінь Рѹгѣчю́ниле сфйтѹлѹй Васи́лїе чѣ́ль но́в. Ка́ре сав скрі́сь пре лі́мба е̂лінѣ́скѣ де а̂чѣ́лаш Григо́рїе. Мрх а̂кѣ́мь Ѧ зйлеле Прѣ Ѧмінатѹлѹй До́мнь ІѠ ІѠЙННЬ ГЕѠРГІЄ Карацѣ Воево́дь. Тѣлмѣчйндѹсѣ пре лі́мба Рѹмѫнѣ́скѣ, сав да́тъ Ѧ Тѵпа́рѡ́ кѣ Благословенїѣ прѣ сфі́цій са́ле Ювитóрюлѹй де Дмнезе́в Кѵ́рь ГЇЛЇКТІОНЬ. Ѣпіскоп. Рѫм. спре фолóсѣль чѣ́ль де ѡ̈бще.

Прінь мѣ́лта силйнцѣ шй ѡ̂стенѣ́лѣ а̂ тѣлмѣчитóрюлѹй кѣ́рцій а̂чѣ́цїм.

Ѧ сфйта Ѣпіскопіе а̂ Рѫм. Лѣ́тъ, ѕаѡ̃ѕї.

Сав Тѵпѣрит де Дмйтрїе Мїха́ило ПшіоВѵч Тѵп. Рѫм. Ши́ де Гєѡргїе Пѡп. а̂ Нїко́ле, Тѵпографі́й фі́ї сѣ́й.

In-4° de 2+66 foi.

Prefața începe îndata pe verso titlului și este iscalită de:

Rafailŭ Iermonahŭ Protosinghelŭ, tălmăcitorĭulŭ și cheltuitorĭulŭ cărții acestiia.

Exista exemplare, cu alta prefață și pe titlul cărora pomenirea tălmacitorului este înlocuită cu urmatoarea:

Кѣ кїелтѹ́ѧла Кокоа́неи Ѣлѣ́нкъй дохторѝцій Да́рварій Ка съ се дѣ́ :Ѧ да́рь спре кѣ́чника їй номенйре Ши а̂ нѣ́мѕлѹй Дмнѣ́їй.

In alte exemplare lipsesc cuvintele: Ca sa se dé... etc.

Din «Innainte cuvântare către dreptŭ crezătorii Cetitorĭ», din aceste exemplare, a lui «Rafailŭ Iermonahu Protosinghelu», estragem următoarele:

...Pentru acĭasta darŭ și Dumnéeĭ Elenca Darvarĭ doftorița, dupre ce ș-au crescutŭ pre céle de Dumnezeu dăruite odrasle, pre câtŭ i-au fostŭ cu putință, întru frica Domnuluĭ, cu adăogaré învățăturilorŭ celorŭ de sufletŭ folositoare, și făcândŭ parte și véculuĭ celuĭ viitorĭu, au ajutatŭ dupre putință, dintru acélé cu care Dumnezeu i-au blagoslovitŭ cinstita casă, pre ceĭ ce au avutŭ trebuință, au voitŭ acumŭ și bine au socotitŭ de au datŭ în typarĭu și acĭastă Cărticică cuprinzătoare de Vămile céle dinŭ văzduhŭ și de Judecata cé viitoare și înfricoșată, spre folosŭ celorŭ ce vorŭ cetì, nădăjduind ca prinŭ rugăcĭunile acelora să afle milă dela Dreptulŭ Judecătorĭu, în zioa și în cĭasulŭ acela, întru carele numaĭ faptele sale va ajuta pe flește carele. Căriia o! de i-arŭ urmà și alte cinstite ypochimene întru altele asémené....

In fața textului, Domnul Hristos, într'o grăvură semnată: D. P. M. T.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

355. — Cei patru Evangheliști din *Chiriacodromion*, Iași 1816.

926. Chiriacodromion, I-II, Iași 1816. — Greceşte.

ΚΥΡΙΑΚΩΔΡΟΜΙΟΝ, ἤτοι Ἑρμηνεία καὶ μετ'αὐτὴν ἠθικὴ ὁμιλία εἰς τὸ κατὰ πάσαν Κυριακὴν ἐν ταῖς ἁγίαις τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίαις ἀναγινωσκόμενον Εὐαγγέλιον, συντεθὲν ὑπό τοῦ ἀοιδίμου Ἀρχιεπισκόπου Νικηφόρου τοῦ Θεοτόκου, καὶ νῦν τὸ δεύτερον ἔκδοθεν. Τόμος Α΄.[-Β΄.]

Ἐν ΙΑΣΙΩ. Ἐν τῷ δι'ἐράνου τῶν φιλομούσων νεουργηθέντι Τυπογραφείῳ. 1816.

Chiriacodromion sau tâlcuire şi cuvântare morală după dânsa la Evanghelia citită în fiecare Duminecă în sfintele biserici ortodoxe. Alcătuit de răposatul Arhiepiscop Nichifor Theotocos şi acum editat a doua oară. Vol. 1[-2].

Iaşi. In Tipografia de curând înfiinţată prin contribuirile iubitorilor de învăţătură. 1816.

2 vol. in-4° de 4 foi+ 621 pag. +1 foaie, pentru vol. I şi 1 foaie +429 pag. +5 foi, pentru vol. II.

Titlul e tiparit cu negru şi roşu.

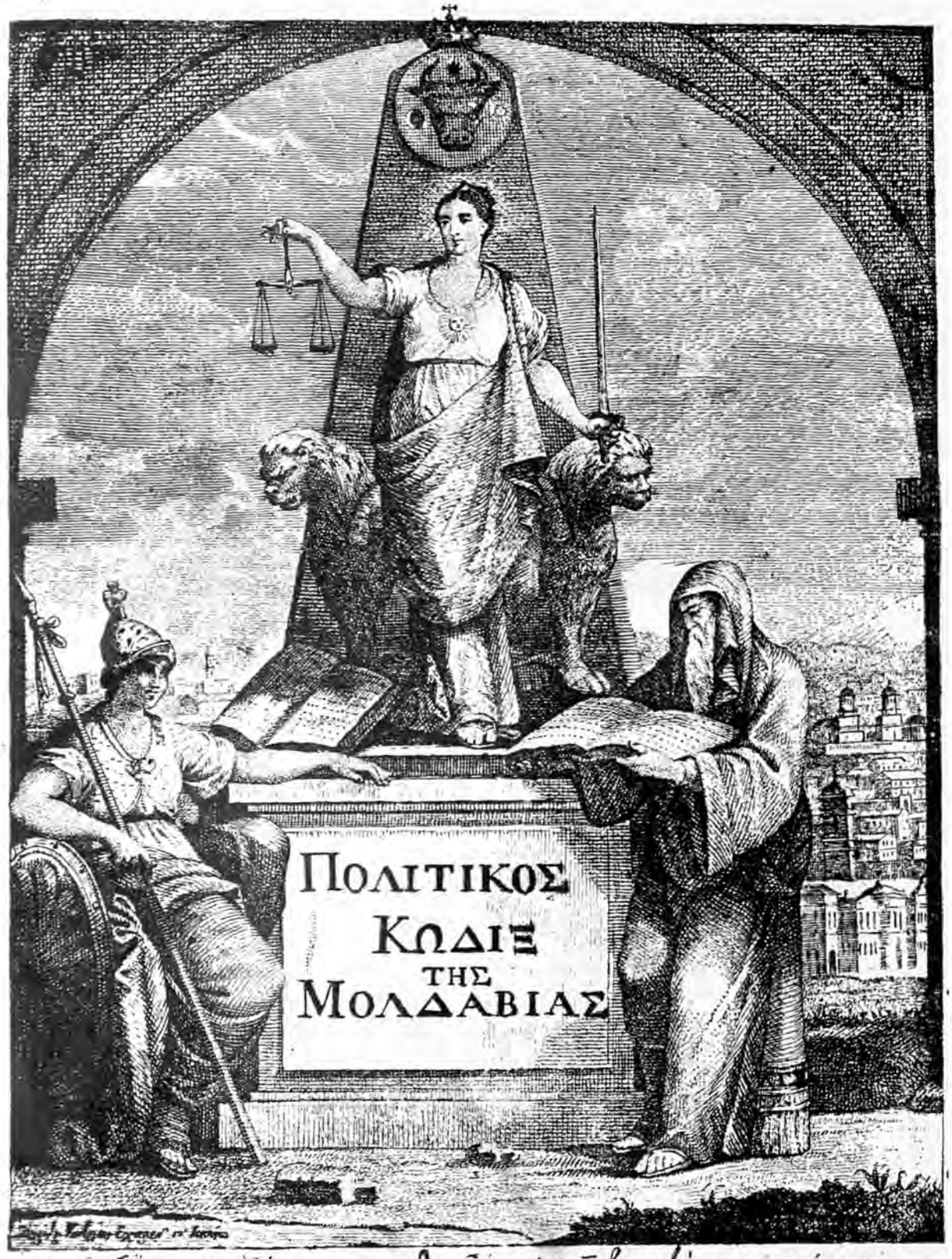
In prefaţa se spune ca ediţia aceasta s'a facut dupa aceea a fraţilor Zosima din 1796, care apăruse în Moscva.

In fruntea textului în amândouă volumele, se afla o gravură pe arama a lui Dimitrie Kontoleo, reprezentând pe cei patru Evanghelişti (facs. 355).

La sfârşit se afla o erată şi lista subscriitorilor.

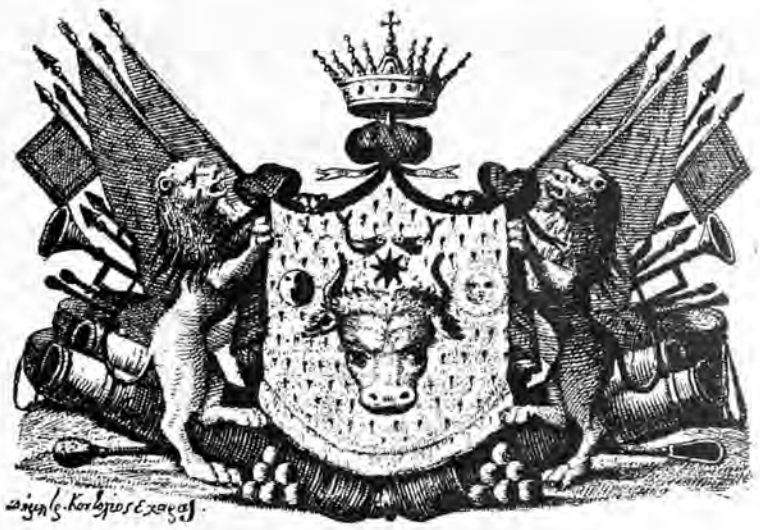
Bucureşti: Biblioteca Academici Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

356. — Monumentul Dreptăţii, din *Codicele Calimah*, 1816.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

357.

927. *Codicele civil al Principatului Moldovei* (Calimah), Iaşi 1816-17.—Greceşte.

ΚΩΔΙΞ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ | τοῦ | Πριγκιπάτου | τῆς | Μολδαβίας. | Μέρος ἀ[-γ'.]
Ἐν Ἰασίῳ. Α,ΩΙς'.
Ἐν τῷ νεουργηθέντι Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ. Ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου των τριῶν Ἱεραρχῶν.

Codul civil al Principatului Moldovei. Partea I[-III].
Iaşi, 1816. In tipografia grecească înfiinţată de curând, în cuprinsul sfintei Mănăstiri a celor Trei Ierarhi.

4 vol. in-4°, 3 pentru text şi 1 pentru indice.
Vol. I: 10 foi, 89 pagine şi 2 gravuri.
Vol. II: 308 pagine.
Vol. III: 58 pagine, 1 gravură, 6 foi cuprinzând 3 tabele.
Gravurile sunt litografii şi reprezinta:
1) Un monument al Dreptăţii, cu stema şi coroana Moldovei, cu statua Justiţiei, între doi lei, având spada şi cumpăna în mâna, iar la piedestal: Minerva şi Solon. Cu inscripţia: Πολιτικος Κωδιξ τῆς Μολδαβίας, — şi dedesupt: Ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γιγνόμενα. (Ochiul Dreptăţii vede toate faptele) (facs. 357).
Gravura este semnată:
Δημητρ. Κοντολέος ἐχαρεν (=ἐχάραξεν) ἐν Ἰασσίῳ. (Dimitrie Kontoleo a gravat în Iaşi).
2) A doua gravură este portretul lui Scarlat Alexandru Callimah Voevod, Stăpânitor şi Domn al întregei Moldove, după un portret al lui, pictat şi desemnat de L. Baro Ludovicus Kreüchely de Schwerdtberg în 1817, şi gravat de Blasius Höfel (facs. 358).
Dedesupt, între cuvintele titulaturei domneşti, se vede stema Moldovei, înconjurata de mărcile judeţelor ei:
Ιασι, Καρλιγατουρα, Χιρλοβι, Πετοσανι, Δοροχοϊ, Χερτσα, Φαλτσι, Βασλουϊ, Τουτοβα, Κοβουρλουϊ, Τεκουτσι, Πουτνα, Πακοβι, Ρωμανου, Νιαμτσου, Σουτσαβα.
3) La sfârşitul vol. III se afla o litografie, tot a lui Dimitrie Kondoleo, reprezentând gradele înrudirilor.
4) Pe titlurile tuturor volumelor se află o stemă a Moldovei, gravată tot de Kondoleo (facs. 356).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ΣΚΑΡΛΑΤΟΣ ΚΑΛΛΙΜΑΧΗΣ ΑΥΘΕΝΤΗΣ ΠΑΣΗΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΒΟΕΒΟΔΑΣ ΚΑΙ ΗΓΕΜΩΝ ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ.

358. — Portretul lui Scarlat Alexandru Calimah Voevod, stăpânitor şi Domn al întregei Moldove, şi Stema Moldovei cu mărcile judeţelor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Indicele are titlul următor:

ΠΙΝΑΞ κατ' ἀλφαβήτον τῶν περιεχομένων ὑποθέσεων καὶ δυσκαταλήπτων λέξεων ἐν τοῖς τρισὶ μέρεσι τοῦ πολιτικοῦ Κώδικος τοῦ Πριγκιπάτου τῆς Μολδαβίας. Κατὰ τὸν ἀριθμον τῶν Παραγράφων. Ἐν Ιασσιω, Α,ΩΙΖΨ etc.

Indice alfabetic cuprinzând subiectele şi termenii greu de înţeles din cele trei părţi, din cari se compune Codul civil al Principatului Moldovei. După numărul paragrafelor. Iaşi, 1817, etc.

In fruntea volumului I se afla scrisoarea Domnului de dedicaţie, catra tatal sau şi hrisovul acestuia, pe cari le reproducem acì, împreuna cu traducerea facuta de d-l G. Murnu.

Ὑψηλότατε Αὔθεντα, Τρισέβαστε καὶ Φιλόστοργέ μοι Πάτερ!

Ἰδοὺ Σοι τῆς ἐκ τῆς πατρικῆς κηδεμονίας ἀγωγῆς μου καὶ παιδείας τὸ κεφάλαιον, ἰδοὺ τῶν Ἐκλάμπρων Σου εὐχων τὰ τῆς ἐπικαρπίας, ἰδοὺ αἱ μεγαλοπρεπεῖς Σου βουλαὶ οἷον πέρας εἰλήφασιν. Ἔχεις γὰρ ἐν τούτῳ τὸν Νομικὸν Κώδικα, ὃν ἄνωθεν μὲν. ὅτε τῆς Θεοσώστου ταύτης Χώρας εὐκλεῶς ἡγεμόνευες, τὸ ὑπήκοον ὑπὸ τῆς πλεονεξίας οἰκτρὰ πάσχον οἰκτείρων, ἐπεθύμεις συντεθεῖναι, νῦν δὲ πάρεστιν ὁρᾷν δὶ ἐμοῦ ἀρχὴν ἅμα καὶ τέλος ἀπειληφότα, καὶ τῷ Σῷ Ὕψει ἀνστιθέμενον. Τούτου τὴν ἀνάθεσιν προσηνῶς ἀποδέξαιο, καὶ γάρ μοι κατὰ λόγον τυγχάνει γεγενημένη, εἴγε τὰ τῶν παίδων τοῖς πατράσιν ἀνατίθεσθαι δίκαιον καὶ ἔννομον, καὶ μάλιστα ἦν οὗτοι πρῶτοι μὲν εὐξάμενοι τύχωσιν, ἐχέγγυοι δὲ τῶν ἐγχειρημάτων ὦσιν. Ἀποδεξάμενος δὲ, Τρισέβαστε Πάτερ! μὴ παύου εὐχὰς ἐπ 'αὐτῷ πολλὰς καὶ πολλάκις ἐπιδαψιλευόμενος, ἵνα δὴ τελεσφόρος καὶ σωτήριος ἡ νομοθεσία αὕτη τῇ Μολδαβίᾳ γένηται, καὶ τοῦ λοιποῦ μηδεὶς ἐν αὐτῇ φανῇ ἀθέμιτα πράττων, ἢ γοῦν κακοήθως καὶ φαύλως πολιτευόμενος! Τοῦτο γὰρ τὸ σκοπιμώτατον τουτουΐ γε τοῦ ἐγχειρήματος ἡμῖν καθέστηκεν, ἐπεὶ μέλει μὲν ἐμοὶ τῆς Μολδαβίας, μέλει δὲ καὶ τῷ Σῷ Ὕψει ἐπιεικῶς. Οὐ γὰρ μόνον πατὴρ ὡς ἀληθῶς ἀνεφάνης ταύτης ἡγεμονεύων, ἀλλὰ καὶ πολίτης ὑπάρχεις ἀναμφηρίστως, κσὶ τῶν ἐπιφανῶν εὐπατριδῶν γέγονας. Ἐντεῦθεν δὲ ὁμολογουμένως φέρων παρέδωκας τοῖς βλαστοῖς Σου τὸ Καλλιμάχειον Γένος, καταγόμενος ἀτεχνῶς ἐκ παλαιῶν προγόνων, οἵ περ ἐνταυθοῖ διαπρέψαντες ὤφθησαν, ἀρεταῖς τε καὶ θεαρέστοις πράξεσι. καὶ πολῖται ἀγαθοὶ καὶ Ἡγεμόνες εὐεργετικοὶ διετέλεσαν.

Ἡμεῖς δὲ, ξύμπας τε οὗ τὴν ἀρχὴν ἐπιτετράμμεθα θεοσεβὴς οὗτος λαὸς, καὶ οἱ Σοι βλαστοὶ, ἀνθ'ὧν πολλῶν τε καὶ μεγάλων εὐεργεσιῶν παρὰ τοῦ Σοῦ Ὕψους τετυχήκαμεν, εὐγνωμονοῦτες, ἐκεῖνά Σοι λιπαρῶς ἄνωθεν ἐξαιτούμεθα. Ζώης ἐπιμήκιστον, Βέλτιστε Ἡγεμὸν, καὶ πατέρων ἄριστε κατ'ἄμφω τὸν ἄνθρωπον ευημερῶν! Ἴδοις δὲ καὶ πάσας τὰς Σὰς περὶ ἡμῶν εὐχὰς πληρουμένας!

Ὁ σὸς εὐγνώμων Υἱὸς Σκαρλάτος Καλλιμάχης.

Prea înălţate stăpâne, prea cinstite şi iubitorule părinte!

Iată coroana creşterii şi învăţăturii mele datorite îngrijirii părinteşti, iată rodul dorinţelor tale auguste, iată îndeplinirea planurilor tale măreţe. Căci ai întru aceasta Codul de legi cari, îndurându-te de soarta de plâns a supuşilor căzuţi pradă lăcomiei, doreai să fie întocmit odinioară când cu mărire stăpâneai această ţară de Dumnezeu păzită; acum îl poţi vedeà început şi dus la capăt de mine, şi închinat Măriei Tale.

Primeşte cu bunăvoinţă această închinare, căci e făcută cu drept cuvânt, dacă e drept şi legiuit ca lucrările fiilor să fie închinate părinţilor, şi mai vârtos dacă aceştia le-au dorit mai întâi şi s'au legat împreună cu ei pentru înfăptuirea lor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Iar dacă vei priimi-o, prea cinstite părinte, nu conteni a înmulți asupra-i urările Măriei Tale, pentru ca legiuirile ce cuprinde să fie de folos și mântuitoare Moldovei, și ca de acum înainte să nu mai cuteze nimeni să facă nelegiuiri sau chiar să aibă purtări rele și mișcleşti!

Căci tocmai aceasta a fost cea mai de căpetenie țintă urmărită de noi prin această lucrare, întru cât și cu și Măria Ta, deopotrivă de mult, purtăm grija Moldovei. Doară nu numai ca un adevărat părinte te-ai arătat domnind peste această țară, ci și ești fără îndoială cetățeanul ei, și ai ajuns unul din fruntașii cei mai aleși.

Astfel negreșit ridicând neamul Calimahilor, l-ai predat odraslelor tale, purces fiind de bună seamă din vechi străbuni, cari au strălucit în această țară, prin daruri și fapte plăcute lui Dumnezeu și au fost cetățeni buni și Domni binefăcători.

Iar noi, întreg acest cucernic norod, a cărui cârmuire ni este încredințată, precum și odraslele tale pentru multele și marile binefaceri, de cari am avut parte dela Măria Ta, mulțumitori din inimă, îți poftim:

Să trăești ani îndelungați, prea bunule Domn și neasemănate părinte, și să ai parte de toată fericirea omenească! Dea Dumnezeu să vezi împlinite toate dorințele tale pentru noi!

Fiul tău recunoscător,
Scarlat Calimah.

Ἰωάννης Σκαρλάτος Ἀλεξάνδρου Καλλιμάχης Βοεβόδας, Ἐλέῳ Θεοῦ, Αὐθέντης καὶ Ἡγεμὼν Πάσης Μολδοβλαχίας.

Μεγαλεπήβολον καὶ μεγαλοφυὲς καὶ τῳόντι θεῖον ἡ Ἀρχή, καὶ οὐδὲν ἰσομέγεθες αὐτῇ πάντων τῶν ἀνθρωπίνων, ἐκ πρώτης τῆς τῶν ὅλων γενέσεως ἀνάγκῃ τῆς φύσεως συστάν, καὶ τῷ χρόνῳ εἰς τόδε προαχθέν. Τῷ γὰρ Ἄρχοντι, ἢ Ἄρχων, εἰ μήτι ψευδώνυμος εἴη, οὐδὲν τὸ σκοπούμενον, πλὴν ἡ τῶν ἀρχομένων εὐδαιμονία καὶ εὐζωία, καὶ πρὸς τοῦτο οἱ ἀρχαιότατοι τῶν ἀνθρώπων συνεστήσαντο τὰς Ἀ'ρχάς, πατέρα χρηστὸν καὶ ἤπιον καὶ κοινὸν κηδεμόνα καὶ προστάτην τὸν Ἄρχοντα προβαλλόμενοι. Καὶ ὁ μὲν παλαιὸς λόγος βούλεται κοινὸν ἔχειν Θεὸν καὶ ἄνθρωπον, εὐεργεσίαν καὶ ἀλήθειαν, ὁ δὲ ἐμβριθέστερον συνορῶν, καὶ τὸν νοῦν ἀκριβέστερον τῷ πράγματι ἐφιστῶν, εὕροι ἂν οὐ μᾶλλον ταῦτα, ἢ τὴν Ἀρχὴν ἀφομοιοῦσαν τὸν ἄνθρωπον Θεῷ, καὶ ταύτην συστᾶσαν πρὸς παράδειγμα τὸ ἐκείνου. Τὸ γὰρ μέγα σύνταγμα τοῦ δε τοῦ παντὸς καὶ περικαλλοῦς κόσμου, οὐκ ἂν διετέλεσεν ἄτρεπτον καὶ ἀναλλοίωτον φυλάξαν, ἦν περ ἔλαβεν ἐξ ἀρχῆς καλλονὴν καὶ εὐπρέπειαν, εἰ μὴ τὰ τῆς προνοίας μέχρις αὐτῶν τῶν ἐλαχίστων διῆκνεῖτο, καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων, οὓς ἱεροὺς Ὅρους, καὶ θείους Νόμους παρέλαβεν, ἀπαραμειώτους διετήρει ἀπ 'ἀρχῆς τῆς τῶν ὅλων συστάσεως, μέχρις οὗ δόξειε τῷ τῶν ὅλων Δημιουργῷ. Ὡσαύτως δὴ καὶ ὁ Ἄρχων οὐ μόνον τῆς ἁπάντων τῶν ἀρχομένων συντηρήσεως καὶ διαμονῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς αὐτῶν εὐδαιμονίας καὶ εὐζωΐας πρόνοιαν ποιούμενος, ἀπὸ τῶν ἀνωτάτω ἕς γε αὐτὰ κάτεισι τὰ κατωτάτω, οὐδὲν παραλείπων ἀνεξέταστον, οὐδὲ ἀβασάνιστον, ὅσα πρὸς τὴν τῶν ἀρχομένων τείνει εὐδαιμονίαν. Καὶ ἐπειδήπερ οἱ Νόμοι ἀναγκαῖοί εἰσι πρὸς σύστασιν τῆς τοῦ ἀνθρωπίνου κοινωνίας, καὶ πρὸς εὐδαιμονίαν τὴν αὐτοῦ, πάντα πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀρχομένων πραγματευόμενος, Θεσμοθέτης οἷον αὐτὸς γινόμενος, τῶν Νόμων αὐτῶν οὐδὲν προὐργιαίτερον ἡγούμενος, τοὺς μὲν ἀπαλείφει, τοὺς δὲ μεταποιεῖ, τοὺς δὲ διορθοῖ, τοὺς δὲ καὶ δεῆσαν, αὐτὸς τίθησιν, ὅσοι σωτικώτατοι καὶ βιωφελέστατοι καὶ κοινωφελέστατοι, δι' οὓς καὶ οἱ ἄριστοι τῶν Νομοθετῶν

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ἀθανάτοις εὐκλείαις περιέβαλον τὸν αἰῶνα, καὶ ἀγήρῳ μνήμης νεῷ φέροντες ἑαυτοὺς ἐγκαθίδρυσαν.

Ταῦτ' ἄρα καὶ τῶν ἀειμνήστων Ἡγεμόνων οἱ πρὸ ἡμῶν περιπύστως καὶ πανευκλεῶς ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἡγεμονεύσαντες, των τε ἄλλων τῶν πρὸς εὐδαιμονίαν καὶ εὐημερίαν τῶν ἀρχομένων, τὴν μεγίστην κατεβάλοντο φροντίδα, καὶ δὴ καὶ τὸ Νόμους θέσθε, καθ'οὓς δικάσοιντο τοὺς ὑπὸ χεῖρα, χρεὼν ἁπάντων τὸ μέγιστον σφίσιν ἡγήσαντο εἶναι. Καὶ πρῶτος ὁ ἐν Ἡγεμόσιν ἀοίδιμος Ἀλέξανδρος ὁ πρῶτος, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ἀγαθοῦ ἐπὶ πολλοῖς πλεονεκτήμασι καὶ μεγίστοις εὐεργετήμασιν ἐσχηκώς, ἐπειδὰν τάχιστα τῆς Ἡγεμονίας ἐγκρατὴς ἐγένετο [1]), τὴν χρείαν τοῦ πράγματος συνειδώς, ἔλαβεν ἐξαιτησάμενος τὰ Βασιλικὰ παρὰ τῶν Αὐτοκρατόρων τῶν Παλαιολόγων· οἳ ἐπιφιλοτιμησάμενοι ἠξίωσαν αὐτὸν καὶ τοῦ Βασιλείου στέμματος, συνάμα καὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Δεσπότου· κα᾽ξ ἐκείνων ἐρανισάμενος, ὅσα χρήσιμα οἱ καὶ πρόσφορα ἔδοξεν ἐν τῷ τότε χρόνῳ, καὶ εἰς τὴν ἐπιχώριον μετενεγκών διάλεκτον, νομικὴν συνέταξε Βίβλον, καθάπερ Δημήτριος ἱστορεῖ ὁ Καντεμοίρης.

Μετὰ δὲ παρέλευσιν δύω αἰώνων ὁ ἐν Ἡγεμόσιν ἀείμνηστος Βασίλειος, ὁ ἐπικληθεὶς Ἀλβανός, ἐκ τῶν αὐτῶν Βασιλικῶν. ὡς ἀπὸ πηγῶν ἀρυσάμενος, ἢ δῆλον ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ τοῖς τοῦ Ἀλεξάνδρου προσθεὶς, τύποις ἐξέδωκε [2]) τὸ νομικὸν ἑαυτοῦ Βιβλίον, διά τινος Εὐστρατίου μεγάλου Λογοθέτου τυγχάνοντος, ἐν ᾧ περιειλήφαται Ἐγκληματικοὶ μᾶλλον Νόμοι καὶ Γεωργικοί, συγκαταταχθέντων τούτοις καὶ τοπικῶν ἐθίμων, τῶν δὲ πολιτικῶν Νόμων πάνυ ὀλίγοι, ὅσους δηλονότι ἀπῄτει ἡ κατ'ἐκείνου τοῦ καιροῦ χρεία. Τοὐντεῦθεν οὖν ἐξελελοίπει τέλεον τὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἀγαθοῦ νομικὸν, ὡς μὴ φθάσαν τύποις ἐκδοθῆναι· τὸ δὲ τοῦ Βασιλείου ἔμεινε Κανών, καθ'ὃν διεύθυνον οἱ Δικασταὶ τὰς δίκας μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὡς ὁ αὐτὸς φησι Καντεμοίρης, ἀκμάζων ἐν τῷ τότε χρόνῳ.

Εἶτα τῆς τῶν αὐτοχθόνων πρὸς τὰ γειτνιῶντα τῶν Ἐθνῶν ἐπιμιξίας αὐξομένης καὶ συναλλάξεως, καὶ οὐ τῆς τυχούσης πολυανθρωπίας τῷ χρόνῳ γιγνομένης, καὶ τῆς πολιτείας ἐπὶ τὸ κρεῖττον, ὡς τὸ εἰκός, χωρούσης, ἤρξαντο ἀναγκαίως οἱ κατὰ καιροὺς ἀοίδιμοι Ἡγεμόνες αὐτῇ ταύτῃ χρῆσθαι τῇ πηγῇ τῶν εἰρημένων δύω νομικῶν βιβλίων, τοῖς Βασιλικοῖς φαμὲν, συνάμα καὶ ταῖς ἐπικρατησάσαις Νεαραῖς, Ἰουστινιανοῦ καὶ Λέοντος καὶ τῶν μετὰ ταῦτα βασιλευσάντων· τῇ Συνόψει τῶν Βασιλικῶν· τῇ Εἰσαγωγῇ τῶν Νόμων Θεοφίλου τοῦ Ἀντικήνσωρος· τῷ Γραικο-Ρωμαϊκῷ νομίμῳ, καὶ τελευτῶντι τῷ Προχείρῳ τοῦ Ἀρμενοπούλου· κᾀκ τούτου καὶ τὸ Βασιλείου Νομικὸν ἄχρηστον, ὡς ἐλλιπὲς, καταστὰν πρὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, σπανιώτατον ἐγένετο. Ἐφεξῆς δὲ καὶ Χρησόβουλλα ἄττα ἐξεδόθη περί τινων ὑποθέσεων, ἐρανισθέντα καὶ ταῦτα ἐξ αὐτῶν τῶν Βασιλικῶν καὶ τῶν Νεαρῶν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἀειμνήστων Ἡγεμόνων.

Τούτων δ'οὕτως ἐχόντων καὶ καταχρήσεις τινὲς ὁμολογουμένως κατὰ διαφόρους παρεισέφρησαν καιροὺς, ἃς καὶ παρ'αὐτοῖς τοῖς μάλιστα εὐνομουμένοις τῶν Ἐθνῶν, ἴδοι ἄν τις ἐμφιλοχωρούσας κατά γε τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον. Καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς: Σπάνιοι ἀπανταχοῦ οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἀποθνήσκομεν ὡς ἄνθρωποι... Τῶν δὲ καταχρήσεων τούτων πολλαὶ μὲν καὶ ἄλλαι ἐγένοντο αἰτίαι· μία δ'ἐξ αὐτῶν οὐχ ἡ τυχοῦσα καὶ ἤδε, ὅτι τὰ Βασιλικὰ καὶ αἱ Νεαραὶ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν πρὸ μικροῦ ἀπαριθμηθέντων Νομικῶν βιβλίων, ἐξαιρουμένης μόνης τῆς εἰς τὴν καθομιλουμένην Γραικικὴν γλῶσσαν γενομένης (ἡμαρτημένως μέντοι καὶ ταύτης πολλαχοῦ) μεταφράσεως τῆς Ἑξαβίβλου τοῦ Ἁρμενοπούλου, γεγραμμένα εἰσὶ γλώσσαις ὀλίγοις πάνυ καταληπταῖς, τῇ Ἑλληνίδι φαμὲν καὶ τῇ Λατινίδι. Τὸ δ'αλ-

[1]) Τῷ ϕυά-ῳ Σωτηρίῳ Ἔτει.
[2]) Τῷ ϕχμ'-ῳ Σωτηρίῳ Ἔτει.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

λότριον καὶ ἄηθες τῆς γλώσσης, ἤ πού τις τῶν νεωτέρων φησὶ σοφῶν, περιορίζον ἐν ὀλίγοις τὴν τῶν Νόμων γνῶσιν, ἐκ τῆς θελήσεως ἐκείνων ἀναρτᾶσθαι τὸν λαὸν κατεπείγει.

Τοῦτ'οὖν εἰδὼς καὶ ὁ ἀοίδιμος προκάτοχος ἡμῶν Ἀλέξανδρος Κωνσταντίνου Μουρούζης, ἐπεχείρησε πρῶτος τὴν ἐνδεχομένην τῷ πράγματι ἐπενεγκεῖν θεραπείαν, καὶ δὴ ἐκέλευσε Θωμᾷ τινι Κάββᾳ. Παχαρνίκῳ τῷ τότε καιρῷ τυγχάνοντι, εἰς τὴν ἐπιχώριον μετενεγκεῖν γλῶσσαν τὸ Πρόχειρον τῶν Νόμων, τὴν τοῦ Ἁρμενοπούλου δηλονότι Ἑξάβιβλον, ἥτις μεταφρασθεῖσα ἔσχε πέρας τῷ ᾳωδ-ῳ Σωτηρίῳ ἔτει. Ὅμως μέντοι εἴτ'αὐτὸς παρ'ἑαυτοῦ διανοηθεὶς, εἴτ'ἄλλων τοῦτο ὑπομνησάντων αὐτὸν, ὡς οὐχὶ ἡ τοῦ Ἁρμενοπούλου Ἑξάβιβλος, ἡ οὐ πρὸ πολλῶν ἐτῶν γνώριμος ἐνταῦθα γενομένη, ἀλλ'αὐτὰ δὴ τὰ Βασιλικὰ οἱ ἐπιχώριοι εἰσι τῶν Νόμων, προσέταξε τὸν αὐτὸν Κάββαν, ἀπὸ τῶν Βασιλικῶν ἐρανισάμενον καὶ τῶν ἄλλων Νομικῶν βιβλίων, τῶν ἐνταῦθα ἀποδεχθέντων, Κώδικα ἐξ ὑπαρχῆς συντάξαι Πολιτικὸν ἅμα καὶ Ἐγκληματικὸν, κατὰ τὴν μέθοδον τῶν Ἰνστιτούτων, οἷον τῆς Εἰσαγωγῆς τῶν Νόμων Θεοφίλου τοῦ Ἀντικήνσωρος, καθάπερ αὐτός φησιν ἐν προοιμίοις ὁ Κάββας· ὃς ἀπαρτίσας τὸν Ἀπρίλιον μῆνα τοῦ ᾳωςου ἔτους τὸ πρῶτον μόνον ἐκ τῶν τεττάρων μερῶν Γραικιστὶ, περὶ τοῦ προσωπικοῦ πραγματευόμενον δικαίου, ἐκωλύθη ὑπὸ τῶν καιρικῶν περιστάσεων τοῦ ἀγαγεῖν εἰς πέρας καὶ τὰ λοιπὰ, μετὰ μικρὸν δὲ καὶ τὸ χρεὼν ἀπέτισε.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς ἐξ ὅτου περ, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, παρελάβομεν τὰ πηδάλια τῆς θεοσώστου ταύτης Ἡγεμονίας, τὴν πρόνοιαν καὶ διαχείρισιν πιστευθέντες τῶν πιστῶν ἡμῖν ἀρχομένων, οὐδένα χρόνον διελείπομεν ἀναλογιζόμενοι, οἷον τὸ τῆς ἀρχῆς χρῆμα, καὶ ἡλίκον τὸ τέλος αὐτῆς, ὡς ἀφορῶν πρὸς τὴν τῶν ἀρχομένων εὐδαιμονίαν καὶ εὐζωΐαν. Θαμὰ δὲ αὐτὰ ταῦτα κατὰ νοῦν ἀνελίττοντες, καὶ ὅσα μὲν καθήκει Ἄρχοντι πρὸς τοὺς ἀρχομένους ποιεῖν, οἷαις δ'αφορμαῖς χρῆσθαι πρὸς τὴν τούτων εὐημερίαν καὶ εὐκληρίαν, πᾶν ὅ, τι ἀγαθὸν πρὸς αὐτοὺς ἐφικτὸν ἦν ἡμῖν σὺν Θεῷ ἀντιλήπτορι, οὐδόλως ὠκνήσαμεν διαπράξασθαι, πόνων ἀφειδήσαντες καὶ δυσχερειῶν παντοίων. Εἰδότες δὲ τοὺς Νόμους συστατικὸν ἔπέρ τι ἄλλο ὄν, καὶ κατορθωτικὸν τῆς ἀνθρωπίνης εὐπραγίας, οἷα δὴ κωλύοντας τὴν βίαν, τὸ δὲ ἴσον εὐθυβόλως ἅπασι διανέμοντας, τὸ περὶ τούτους ἔργον σπουδαιότερον ἐπιδείξασθαι προεθυμήθημεν. Κοινώσαντες οὖν πρότερον τὴν εἰς τὸ κοινὸν ὄφελος ἀφορῶσαν πρόθεσιν ἡμῶν ταύτην τῷ πανιερώτατῳ Μητροπολίτῃ, τοῖς θεοφιλεστάτοις Ἐπισκόποις καὶ τοῖς ἡμετέροις εὐγενέσιν Ἄρχουσι, καὶ οὐ μόνον συμφρονοῦντας αὐτοὺς εὑρόντες, ἀλλὰ καὶ δι' ἰδίας αὐτῶν ἀναφορᾶς ἱκετικῶς ἐξαιτουμένους τὴν ταύτης ἐκτέλεσιν, ἔγνωμεν πολιτικὸν ἐν πρώτοις συντάξασθαι Κώδικα, ὡς ἀναγκαιότερον τῶν λοιπῶν τῆς Νομοθεσίας μερῶν ὄντα. Καὶ δὴ ἐνεχειρήσαμεν τῷ ἔργῳ, καὶ ἐς πέρας ἠγάγομεν αὐτὸ, Θεοῦ δή που συναντιλαμβανομένου τοῦ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτίου, βάσιν ἔχοντες εἰς τοῦτο τὰ Βασιλικὰ, ἅπερ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος μετεκομίσθησαν ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου, ὡς ἔφημεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ πρώτου, τοῦ ἐπονομασθέντος ἀγαθοῦ.

Ἀλλ'ἐπειδὴ ἐκ τῶν Βασιλικῶν τούτων ἐλλείπουσιν οὐ μόνον Κεφάλαια, οὐδὲ Τίτλοι, ἀλλὰ καὶ Βιβλία ὅλα, παρανάλωμα φεῦ! τοῦ πανδαμάτορος γεγονότα χρόνου μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν καλῶν, κἀγαθῶν τῆς ἀρχαιότητος ὑπομνημάτων, ὡς δῆλον τοῖς φιλολόγοις, ἀνεπληρώσαμεν, ὡς οἷόν τε ἦν, τὰ ἐν ἐκείνοις ἐλλείποντα, ἀπὸ τῶν Νεαρῶν δεόντως λαβόντες καὶ τῶν λοιπῶν Νομικῶν βιβλίων, τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων, οἷς, ἤ ἔφημεν, ἐχρήσαντ'ἀναγκαίως καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν χρηματίσαντες ἐκλαμπρότατοι Ἡγεμόνες. Ἐν μέν τοι τῷ περὶ Ἐπιτροπίας καὶ Κηδεμονίας Κεφαλαίῳ, τετάρτῳ τοῦ πρώτου Μέρους ὄντι, τηρήσαντες τὸν σκοπὸν τῶν Βασιλικῶν καὶ πάντων τῶν ὀρθῶν Νόμων, τὴν ἀγωγὴν οὖσαν τῶν ὀρφανῶν, καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν περιουσιῶν αὐτῶν, ἔγνωμεν μεταλλάξαι τοὺς τρόπους, τὰς ἀφορμὰς λαβόντες ἐκ νεωτάτων εὐρωπαϊκῶν Κωδίκων (ὧν καὶ τῇ μεθόδῳ, ἀρίστῃ ἡμῖν δοξάσῃ, ἐχρησάμεθα), ἀσφαλέστερον καὶ δὴ καὶ συμφορώτερον τοῖς ὀρφανοῖς τοῦτο κρίναντες,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

καθάπερ ἐν τῷ περὶ τούτου ἰδίως ἐκδοθέντι χρυσοβούλλῳ ἡμῶν λόγῳ εἰς πλάτος διείληπται· ἔτι δὲ προσθέσθαι ἀναγκαίως Νόμους τινὰς καὶ περί τινων μὴ ἐν χρήσει ὄντων τοῖς ἀρχαίοις, ἅτε ἀγνώστων αὐτοῖς, καὶ ἄλλων τινῶν ἄλλως πως ἐν τοῖς καθ'ἡμᾶς γιγνομένων χρόνοις· οἷα εἰσί: τὸ περὶ συμφωνιῶν μεταξὺ Συγγραφέων καὶ Τυπογράφων· τὸ περὶ γραμματίων, τῶν καλουμένων κοινῇ ἀσσιγνατσιώνων, καὶ τὸ περὶ συνδρομῆς δανειστῶν, κατὰ τὸ τέλος προστεθὲν, ὡς μὴ τῷ πολιτικῷ ἀνῆκον Κώδικι, ὅπερ ἥκιστα ἐξηκριβωμένον ἐμφέρεται ἐν τοῖς Βασιλικοῖς, καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν ἡμετέρων Νομικῶν Βιβλίων, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. Προσετέθησαν δὲ ἐν τῷ προσήκοντι ἕκασται καταχθεῖσαι τόπῳ καὶ ὅσαι τῶν τοπικῶν συνηθειῶν ἀνέρευνηθεῖσαι κατὰ κέλευσιν ἡμετέραν, καὶ ἐν ταῖς γεγονόσιν ἐπ'αὐτῷ τούτῳ προβληθεῖσαι συνελεύσεσιν, οὐ παράλογοι ἔδοξαν, προνομίῳ Νόμου τιμηθεῖσαι καὶ αὗται, καὶ ἀντὶ συνηθειῶν ἀλόγων εἰς Νόμου τιμὴν ἀναχθεῖσαι· ὡσαύτως προσετέθησαν καὶ τὰ θεσπισθέντα διὰ τῶν διαληφθέντων Χρυσοβούλλων τῶν προκατόχων ἡμῶν.

Οὕτω μὲν οὖν πέρας ἔσχεν ὁ ἡμέτερος οὗτος πολιτικὸς τῶν Νόμων Κώδιξ, συνταχθεὶς ἀναγκαίως τῇ ἐπιχωριαζούσῃ νεωτέρᾳ Ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἐξ ἧς εἶτα μετηνέχθη καὶ εἰς τὴν ἐγχώριον. Διῃρέθη δὲ εἰς Μέρη τρία: ὧν τὸ μὲν περὶ τοῦ δικαίου πραγματεύεται τῶν προσώπων· τὸ δὲ, περὶ τοῦ δικαίου τῶν πραγμάτων, καὶ τὸ τρίτον περὶ τῶν ἀφορώντων διορισμῶν εἰς ἀμφότερα ταῦτα τὰ δίκαια. Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν τῆς Νομοθεσίας Μερῶν, τῶν σχέσιν ἐχόντων καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὸ πολιτικὸν νόμιμον, οἷον: τῆς Δικαστικῆς Διατάξεως, τοῦ Κώδικος τοῦ Ἐμπορικοῦ, τοῦ Κώδικος τοῦ Ἐγκληματικοῦ, καὶ τοῦ Κώδικος τῆς Ἀστυνομίας [1]), ἣν μὲν διδῷ ὁ Θεὸς, ὁ πάντων τῶν ἀγαθῶν χορηγὸς, ἡσυχίας τυχεῖν ἀκυμάντου καὶ τῆς ἀπὸ τῶν καιρῶν εὐροίας τε καὶ εὐμαρείας, κατὰ ταὐτὰ ἐξεργασόμεθα, τὸν ἐνόντα τρόπον, ἵνα τέλειον καὶ πλῆρες τὸ νομικὸν σύστημα γένηται· εἶδ' οὖν καταλείψομέν γε ἀφορμὴν τοῖς μεθ ἡμᾶς τὴν θεοφρούρητον Ἡγεμονίαν ταύτην πιστευθησομένοις ἐκλαμπροτάτοις Ἡγεμόσι, τέλειον τοῦργον ἐξεργάσασθαι, οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀφορμὴν ἀγαθοποιΐας περὶ τοὺς ἀρχομένους αὐτοῖς μνηστεύοντες.

Καὶ δὴ δηποσιεύοντες ἤδη τουτονὶ τὸν δι' ἡμῶν οὕτω συντεταγμένον καὶ ἀποδεδεγμένον πολιτικὸν Κώδικα, θεσπίζομεν διὰ τοῦδε τοῦ Χρυσοβούλλου ἡμῶν Λόγου, ἵνα, τριῶν παρελθόντων ἀπὸ τῆς σήμερον μηνῶν (§. 4.), ἐνεργεῖσθαι ἄρξηται, καθ'ὃν κριθήσονται τοὐντεῦθεν καὶ ἀποφασισθήσονται αἱ συμβησόμεναι πολιτικαὶ διαφοραί· ἤν δέ τις τυχὸν αὐτῶν ἐλλείπῃ ἐκ τοῦ ἡμετέρου τούτου Κώδικος, κριθήσεται ἐκ τῶν ὁμοίων, τῶν ἐν αὐτῷ ἐμφερομένων, κατὰ τὴν διάταξιν τῶν §§. 9 καὶ 10· αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν δικῶν, αἱ εἰς τὰ λοιπὰ Μέρη τῆς Νομοθεσίας ἀνήκουσαι, κριθήσονται, ὡς μέχρι τοῦ δε, κατὰ τὰ Βασιλικὰ καὶ τὰ λοιπὰ Νομικὰ βιβλία, ἕως ἂν καὶ περὶ τούτων ἰδιαίτεροι, ἢ ἔφημεν, συνταχθῶσι Κώδικες, τοῦθ'ὅπερ ἐπευχόμεθα.

Κἀπείπερ οὐ τὸ νομοθετεῖν τὰ πρέποντα μόνον ἐστὶν ἀγαθὸν μέγιστον, ἀλλὰ καὶ τὸ τὰ θεσπισθέντα φυλάττειν ἀκριβῶς, καὶ πρὸς ἔργον ἄγειν, καὶ τοὺς παραβαίνοντας ταῖς ἁρμοδίαις ὑποβάλλειν ποιναῖς, ἀξιοῦμεν καὶ τοὺς μεθ'ἡμᾶς διαδεξομένους τὴν Ἡγεμονίαν ταύτην ἐκλαμπροτάτους Ἡγεμόνας, ἵνα τὰ πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ νομικοῦ τουτουΐ Κώδικος ἐπείξαντα ἡμᾶς δίκαια καὶ χρέη ἀναλογιζόμενοι, τὴν ἴσην τε, ὡς δεῖ, πρόνοιαν τῆς τῶν ὑπηκόων εὐδαιμονίας ποιούμενοι, τὴν ἀκριβῆ διατήρησιν αὐτοῦ πρὸ παντὸς ποιῶνται, καὶ διὰ φροντίδος ἔχωσι, τὴν παράβασιν αὐτοῦ μηδενὶ μηδαμῶς συγχωροῦντες, ἀλλ'αὐστηρῶς κολάζοντες.

Ἐξεδόθη ἐν τῇ ἡγεμονικῇ ἡμῶν Καθεδρᾳ τοῦ Ἰασσίου, κατὰ τὸ χιλιοστὸν, ὀκτακοσιοστὸν, δέκατον, ἕβδομον Σωτήριον Ἔτος, τῆς δὲ ἐν Μολδαβίᾳ Ἡγεμονίας ἡμῶν, πέμπτον τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς Ἰουλίου.

Σκαρλάτος Καλλιμάχης Β.Β. Τ. Σ.

[1]) Intr'un exemplar se adauga, scris cu cerneala: καὶ τὸ ἀγρονομικόν.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ioan Scarlat, fiul lui Alexandru Calimah Voevod, cu mila lui Dumnezeu Stăpân şi Domn a toată Moldova.

Stăpânirea e un aşezământ măreţ, prea măestrit şi cu adevărat dumnezeesc, şi nimic din cele omeneşti nu este deopotrivă de mare cu dânsa, fiind dintru începutul naşterii tuturor întemeiată din porunca firii şi cu vremea păstrată până astăzi. Căci stăpânitorul, dacă-i stăpânitor şi nu înşală numele lui, nu urmăreşte decât fericirea şi binele supuşilor săi; tocmai de aceea şi oamenii, încă din vremuri străvechi, au înfiinţat domniile, şi şi-au închipuit pe oricine stăpâneşte, ca pe un părinte bun şi blând, şi al obştii purtător de grijă şi ocrotitor.

Credinţa celor vechi voià ca Dumnezeu şi omul, şi binele şi adevărul să fie partea tuturor, dar cel ce cugetă mai adânc şi cumpăneşte lucrul mai bine, află mai curând că stăpânirea face pe om asemenea lui Dumnezeu şi că ea este aşezată spre pilduirea omului.

Căci măreaţa alcătuire a lumii acesteia plină de mândreţe nu şi-ar fi păstrat nepremenită şi neprefăcută frumuseţea şi fala căpătată de dânsa dintru început, dacă Pronia dumnezeească n'ar fi străbătut până şi în cele mai mici lucruri şi, dacă toată făptura n'ar fi păzit nesmintite rosturile sfinte şi legile dumnezeeşti priimite dela începutul zidirii a toate şi menite a dăinuì până când va găsì cu cale cel de sus.

Tot aşà şi stăpânitorul, îngrijind nu numai de păstrarea şi adăpostirea tuturor celor stăpâniţi, ci şi de fericirea şi bună starea lor, se coboară dela păturile cele de mai sus până la celę de mai jos, şi mereu cercetează şi socoteşte cu deamănuntul tot ce poate fericì norodul cârmuit de dânsul. Şi întru cât legile sunt neapărate pentru urzirea şi fericirea societăţii omeneşti, stăpânitorul, iscodind tot ce-i spre binele supuşilor săi, şi ca legiuitor socotind că nimic nu-i mai de folos decât legile, unele dintr'însele le desfiinţează, altele le preface, altele le drege, şi la nevoe, adaogă el însuş altele care mai presus de toate aduc mântuire şi foloase vieţii si obştii omeneşti; drept care cei mai de frunte legiuitori şi-au înfăşurat veacul cu strălucire nemuritoare şi s'au ridicat pe sine, lăsându-şi numele nepieritor în templul nemuririi.

Pentru aceea dar şi în veci pomeniţii domni, cari înaintea noastră au domnit cu multă vază şi mărire în trecut, nu numai s'au trudit din răsputeri spre întemeierea fericirii şi bunei stări a supuşilor, ci au şi cezut că cea mai mare datorie a lor este să aşeze legi, după care să fie judecaţi cei de sub mâna lor.

Şi înainte de toţi, răposatul domn Alexandru întâiul, zis şi cel *Bun* pentru mulţimea darurilor şi neîntrecutele sale binefaceri, îndată ce a pus mâna pe frânele cârmuirii (în anul 1401 d. Hr.), simţind nevoia lucrului, s'a rugat şi a dobândit Vasilicalele dela împăraţii Paleologi, cari tot odată au binevoit a-l învrednicì cu stema împărătească şi cu numele de Domn. Iar el, culegând din acele legi tot ce s'a părut că e de folos şi potrivit trebuinţelor vremii de atunci, şi tălmăcindu-le în graiul ţării, a întocmit o carte de legi, precum povesteşte Dimitrie Cantemir.

Mai în urmă, după două veacuri, neuitatul domn Vasile, cel zis şi Ar-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

năutul, luând ca din niște izvoare tot ce-i trebuia din cartea aceloraș Vasilicale, cum vădește titlul, și adăogând părți din codul lui Alexandru, a tipărit (în anul 1646 d. Hr.), prin unul Eustratie, fost mare Logofăt, codul său, în care au fost cuprinse mai multe legi penale și rurale, împreunate cu datini de ale țării, dar foarte puține din legile civile, adecă numai atâta cât cereau nevoile de atunci.

Dar codul lui Alexandru cel Bun, neapucând să fie tipărit, a perit după aceea, iar codul lui Vasilie a rămas ca un îndreptar, după care judecătorii hotărau judecățile lor până la începutul veacului trecut, cum ne spune acelaș Cantemir, care trăià în acea vreme.

Apoi, sporind apropierea și legăturile pământenilor cu neamurile vecine, și cu vremea înmulțindu-se peste măsură locuitorii țării, și domnia păsind firește tot mai mult spre bine, răposații Domni de pe vremuri au început de nevoe a se slujì de însuș izvorul celor două coduri amintite, anume de Vasilicalele și de Nearalele mai de frunte ale lui Justinian și Leon, și ale împăraților de după dânșii, apoi de Synopsa Vasilicalelor, de «Introducerea de legi» a lui Teofil Antichinsorul, de dreptul greco-roman și însfârșit de *Proheironul* lui Armenopol. Codul lui Vasilie, nefiind deplin, de mult încă s'a făcut de prisos și rar se găseà la îndemână. Pe lângă aceasta s'au dat după aceea despre unele pricini și câteva hrisoave împrumutate și acestea din aceleași Vasilicale și din Nearale de către răposații Domni de pe vremuri.

Așà fiind, nu e mirare că din când în când s'au strecurat și unele răstălmăciri ale legilor, ceea ce de altfel s'ar putea vedea mai mult sau mai puțin petrecându-se și la cele mai bine cârmuite popoare. Căci în adevăr, «cei ce flămânzesc și însetoșează după dreptate sunt pretutindeni rari, iar noi oamenii murim ca oameni...» Multe au fost pricinele acestor nedreptăți, dar una și cea mai însemnată din ele, este că Vasilicale, Nearalele și celelalte cărți de legi pomenite mai sus, afară de o singură tălmăcire în limba cea vorbită grecească, măcar că și aceasta a fost în multe părți greșită — adecă tălmăcirea celor șase cărți ale lui Armenopol —, sunt scrise în limbi foarte puțin cunoscute, și anume în cea elină și latină. Iar întrebuințarea unei limbi străine și neobișnuite, precum zice undevà un învățat mai nou, mărginește la puțini cunoștința legilor și silește poporul să fie la cheremul lor.

Aceasta știind și răposatul nostru înaintaș Alexandru Const. Moruzi, s'a apucat cel dintâi să aducă îndreptarea după putință a lucrului, și astfel a însărcinat pe unul, Toma Carra, paharnic de atunci, spre a tălmăcì în limba țării «Proheironul legilor», adecă cele șase cărți ale lui Armenopol, iar lucrarea s'a isprăvit în anul 1804 d. Hr. Dar fie că însuș s'a gândit, fie că alții i-au adus aminte că legile țării sunt Vasilicalele, și nu cele șase cărți ale lui Armenopol, care nu de mult s'au făcut cunoscute, a poruncit aceluiaș Carra să adune material din Vasilicale și din celelalte cărți de legi priimite la noi, și să întocmească astfel din nou un Cod civil și penal, după orânduiala institutelor, ca bunăoară «Introducerea la legi» a lui Teofil Antichinsorul, așà cum însuș Carra ne-o spune în precuvântare. Acesta a întocmit în limba greacă, în luna Aprilie 1806, numai partea întâi din cele

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

patru părți, anume acea care tratează despre dreptul personal, dar împrejurările l-au împiedecat a isprăvi și celelalte părți, și peste puțin a și murit.

Deci și noi din ziua când cu voia lui Dumnezeu am priimit cârma acestei domnii de Dumnezeu păzite, și sarcina de a îngriji și oblăduì pe supușii noștri cei credincioși, nu am încetat niciodată a ne gândì la rostul și la înalta menire a stăpânirii, ca una care privește fericirea și bunăstarea celor cârmuiți. Fiind dar mereu cu gând frământat de toate acestea și de tot ce se cuvine stăpânitorului să facă pentru poporul său, și căutând mijloacele menite să aducă fericirea și bunăstarea lui, nu am pregetat niciderum a săvârși pentru el tot binele ce ne-a fost în putință cu ajutorul lui Dumnezeu, nesocotind ostenelile și greutățile de tot felul.

Știind însă că legile, mai presus de toate, statornicesc și desăvârșesc fericirea omenească, căci înfrânează silnicia și cu izbândă împart tuturora dreptatea, am căutat cu drag să dăm lucrării noastre o deosebită luare aminte. Deci, mai întâi, acest gând al nostru, privind folosul obștesc, l-am împărtășit înalt preasfințitului Mitropolit, Episcopilor cei prea iubiți de Dumnezeu și măriților noștri boeri, și văzând că nu sunt numai de aceeaș părere, ci și că au cerut printr'o rugare îndeplinirea planului nostru, ne am hotărît mai întâi să alcătuim un Cod civil, ca partea cea mai trebuitoare a legiuirii noastre. Am pus dar la cale această lucrare și am sfârșit-o cu ajutorul lui Dumnezeu, făptuitorul a toate bunurile, având ca temeiu la aceasta Vasilicalele, care, cum am spus, au fost aduse aici pe la începutul veacului al 15-lea de către răposatul Alexandru întâiul, zis și cel Bun.

Dar fiindcă din acestea Vasilicale lipsesc nu numai capitole și titluri, ci și cărți întregi, fiind vai! mistuite de vremea cea atot-pustiitoare, împreună cu alte multe frumoase și bune monumente din vechime, cum e cunoscut cărturarilor, am împlinit după putința lipsurile din ele, înprumutându-ne după nevoe dela Nearale și dela celelalte mai sus amintite coduri de legi, care, cum am zis, au fost negreșit întrebuințate și de prea strălucitii înaintași ai domniei noastre.

In capitolul despre epitropie și tutelă, al patrulea din partea întâi, păstrând scopul Vasilicalelor și tuturor legilor drepte, care scop nu e decât creșterea orfanilor și asigurarea averii lor, am crezut că e bine să schimbăm rânduiala, luându-ne pentru aceasta după unele coduri europenești cu totul noue, de al căror sistem ne-am folosit, căci ni s'a părut foarte nemerit, socotind că aceasta ar aduce mai multă chezășie și folos orfanilor, precum pe larg s'a arătat în hrisovul nostru dat anume despre aceasta. Apoi, silit de nevoe, am adăogat unele legi privitoare la împrejurări cari nu se găseau și deci nu se știau la cei vechi, precum și altele ce privesc împrejurări cu totul deosebite din vremile noastre; așa sunt: legea învoelilor între autori și tipografi, legea asignațiunilor, a ajutorului creditorilor adăogată la sfârșit ca făcând parte din codul civil, lege prea puțin deslușită în Vasilicale și în celelalte ale noastre coduri; și apoi altele de felul acesta.

S'au adăogat așijderea, rânduite fiecare la locul său cuvenit, și unele obiceiuri ale țării, care din porunca noastră fiind cercetate și propuse în adunările ținute dinadins pentru aceasta, ni s'au părut întemeiate; de aceea

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

au şi fost cinstite şi ele cu dreptul de lege şi, unde nu erau decât nişte simple obiceiuri, au fost ridicate la cinstea de-a avea tărie de lege. Asemenea s'au adăogat şi hotărîrile date în pomenitele hrisoave ale înaintaşilor noştri.

Astfel dar a fost dus la capăt acest Cod civil al nostru, alcătuit de nevoe în limba mai nouă grecească, din care apoi s'a tălmăcit şi în limba ţării.

Codul este împărţit în trei părţi, din care una tratează despre dreptul personal; a doua, despre dreptul bunurilor, şi a treia despre determinările cari privesc amândouă aceste drepturi. Cât despre celelalte părţi ale legiuirii, cari au înrudire şi legătură cu legile civile, precum e procedura juridică, codul comercial, codul penal şi cel poliţienesc, dacă ne va ajuta Dumnezeu, dătătorul tuturor bunurilor, să ne bucurăm de linişte neturburată şi ne vor prii şi înlesni vremurile, le vom alcătui de asemenea după putinţă, ca să avem întreg şi deplin sistemul legiuirii. In acest chip vom da prea strălucitilor Domni, cari vor fi însărcinaţi după noi cu această de Dumnezeu păzită domnie, prilejul să ducă la desăvârşire lucrarea noastră, dându-le mijlocul cel mai bun spre a face bine supuşilor lor.

Drept aceea, dând acum la iveală acest Cod civil, astfel întocmit şi întărit de noi, poruncim prin acest hrisov al nostru ca după trecere de trei luni din ziua de astăzi (§. 4) să se înceapă a fi pus în aplicare, şi ca de atunci înainte pe temeiul lui să se judece şi să se hotărască pricinele civile, care vor fi să se întâmple. Dacă însă cumva se va fi găsind în acest cod niscaiva goluri în vreo privinţă, să se judece după dispoziţiunele asemănătoare ce se află într'însul, aşa cum este rânduit în §. 9 şi 10.

Cât despre restul pricinilor ce se ţin de celelalte părţi ale legiuirilor, se vor judeca întocmai ca şi până acum, după Vasilicale şi celelalte coduri de legi, până când se vor alcătui şi pentru acestea cum am spus, coduri deosebite, ceeace şi dorim din inimă.

Şi fiindcă nu numai a făuri legi cuvenite este un foarte mare bine, ci şi a le păzi cu cuget curat şi a le aplică nezmintit şi a pedepsi după cuviinţă, rugăm şi pe prea înălţaţii Domni care vor urmà după noi în această domnie, să ţie seama de cuvintele întemeiate şi datoriile ce ne au îndemnat la întocmirea acestui cod de legi, şi dacă, precum şi trebue, caută deopotrivă fericirea supuşilor, să-l păzească pe deplin şi să aibă grija de a nu îngădui nimănui în nici un chip călcarea lui, ci, din potrivă, să pedepsească orice abatere dela el cu toată asprimea.

Dat în reşedinţa noastră domnească din Iaşi, 1 Iulie 1817 după Hristos, în al cincilea an al domniei noastre în Moldova.

Scarlat Calimah.

L. S.

La sfârşit, după *errata*, se arată urmatoarele asupra portretului Domnului:

'Ο ἐν τῷ 8φ Σημειώματι, ἐν τῷ τέλει 56, §. ἀναφερόμενος Γ'. Ἵνα ξ δὲν ἐτέθη, διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ ἀχρειότατον σκάλισμα τοῦ ἀπατεῶνος χαλκογράφου, ὅς τις, καίτοι λαβὼν μισθὸν ἀδρότατον, ὡσαύτως ἐσκάλισε καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἡγεμόνος, ἥ τις διὰ τοῦτο ἐχαλκογραφήθη ἐκ δευτέρου ἐν Βιέννῃ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Tabloul al treilea pomenit în nota 8, la sfârşitul § 56, nu a fost pus, din pricina săpăturei neregulate şi urâte a halcografului, care deşi a luat plată foarte bună, a săpat urât chipul Domnitorului, care pentru aceasta a fost din nou săpat la Viena.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

928. D. Philippide, *Istoria României*, Lipsca 1816.—Greceşte.

Ἱ Σ Τ Ο Ρ Ι Α | τῆς | Ρ Ο Υ Μ Α Ν Ι Α Σ | ἤ | Ε Κ Θ Ε Σ Ι Σ | Τῶν ἀξιολογωτέρων μνημονευομένων συμβάντων ἐν τοῖς ἀριστεροῖς κάτω παριστρίοις, ἀπὸ τῆς ἐσβολῆς τῶν αἰγυπτίων μέχρι τῆς καταστάσεως τῶν ῥουμουνικῶν ἀρχηγεμονιῶν τοῦ Ρουμουνικοῦ ἀγροῦ καὶ τῆς Μολδοβης.

Νῦν πρῶτον συντεθεῖσα καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξονίας, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ταουχνίτζ.

Τόμος ἀ. Μέρος ἀ.

1816.

Istoria României sau Povestirea celor mai însemnate fapte ce se amintesc ca întâmplate în ţările din stânga Dunării de jos, dela năvălirea Egiptenilor până la înfiinţarea Principatelor româneşti, din Ţara Românească şi din Moldova.

Acum întâia dată alcătuită şi tipărită în Lipsca Saxoniei, în tipografia lui Tauchnitz.

Vol. I, partea I.

1816.

In-8° de 2 foi şi 471 pagine.

Pe verso titlului, ca motto:

Ὁ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν γεωγραφίαν τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος ἀγνοῶν, τὸ νήπιόν ἐστι τῆς πατρίδος.

Cel ce nu cunoaşte istoria şi geografia patriei sale, este copil în ţara sa.

Pe pagina urmatoare, indicaţia isvoarelor:

Συγγραφεῖς ἐξ ὧν τὸ ἱστορικὸν εἴληπται·

Ἡρόδοτος. Στράβων. Ἀρριανός. Δίων Κάσσιος. Σωκράτης. Σωζόμενος. Ζώσιμος. Εὐτρόπιος. Βυζαντίς. Γερμανικὴ μετάφρασις τῆς γενικῆς ἱστορίας.

Urmează apoi o prefaţă-dedicaţie în care autorul îşi arată marea sa recunoştinţă: Prea marităului şi prea milostivului Imparat al tuturor Ruşilor, Alexandru I, protectorul literaturei şi ştiinţelor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

A. Papadopulos-Vretos, Νεολληνικὴ Φιλολογία, II, p. 187, nr. 580. — *Fragmente pentru Istoria naţională*, în *Revista Teologică*, IV (1880) 76.— Gh. Erbiceanu, *Studiu asupra Istoriei României* (Ἱστορία τῆς Ρουμουνίας) *scrisă de Demetrie Filipide....* — în *Arhiva Soc. şt. şi lit. Iaşi*, III (1892), 608. — Alexandru Philippide, *Notiţă biografică şi bibliografică asapra lui Dimitrie Philippide*,—în *Arhiva*, IV (1893), 162.— C. Erbiceanu, *Istoria veche a Românilor dela Traian până la II-lea descălicat, cum şi Existenţa Românilor în permanenţă în Dacia Traiană, de D. Fillipide la 1816, în limba greacă*, — în *Biserica Ortodoxă Română*, XXVII (1903 4), 964 şi urm. — C. Erbiceanu, *Despre Români din scrierea lui Daniil Filipid (Istoria şi Geografia Românilor)*, — în *Biserica Ortodoxă Română*, XXX (1906-7), 922 şi urm.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

929. D. Philippide, *Geografia României*, Lipsca 1816. — Greceşte.

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΝ | τῆς | ΡΟΥΜΟΥΝΙΑΣ | ἐς ἀκριβεστέραν καὶ πληρεστέ-| ραν κατάληψιν τῆς ἱστορίας | αὐτῆς,

Νῦν πρῶτον συντεθὲν καὶ τύποις ἐκδοθὲν ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξονίας ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ταουχνίτζ.

Τόμος ά. Μέρος β'.

1816.

Geografia României, ca mijloc pentru o mai bună şi mai deplină înţelegere a istoriei ei.

Acum întâia dată alcătuită şi tipărită în Lipsca Saxoniei, în tipografia lui Tauchnitz.

Vol. I. Partea II.

1816.

In 8°, de 2 foi, 223+17+22 pagine, 2 foi şi 3 hărţi.

Capitolele acestei Geografii tratează despre:

1) Poziţia României.
2) Observaţii asupra calităţilor climei şi ale solului.
3) Diviziunea României.
4) Comparaţie între Ardeal şi Elveţia.
5) Alte observaţii asupra solului.
6) Mineralele.
7) Animalele şi plantele.
8) Arborii.
9) Animalele salbatice.
10) Peştii.
11) Apele.
12) Subdiviziunile României în districte.
13) Districtele Basarabiei.
14) Districtele Moldovei.
15) Districtele agrului românesc (adica Ţara-Românească).
16) Locurile ocupate de Turci (Orşova, Turnul, Giurgiu, Brăila).
17) Districtele Banatului.
18) Districtele provinciei Ghiula (Γύλα: «partea României care se întinde dela Carpaţi şi isvoarele Tisei, unde este şi Maramurăşul, până la Ung şi la Murăş».)
19) Districtele Ardealului.

In paginele următoare se află un epilog (Ἐπιλεγόμενα) şi nişte «Aduceri aminte dintr'o istorie despre Şah Nadir», sub titlul: Τὰ μνημονευόμενα τῆς ἤδη πρὸ ἑπτὰ ἐνιαυτῶν ἀναγνωσθείσης ἡμῖν ἱστορίας τοῦ σιαχ Ναδίρ, συντεθείσης παρὰ τοῦ Βατάτζη βυζαντίου.

Hărţile sunt în număr de trei:

1) Ἄσια διὰ τὴν Ῥουμουνίαν, (Asia faţă cu România), cu suscripţia: Ἐχαραχθη ὑπό Κ. Νευκλιστ ἐν Βιέννη.

2) România, adică ţările româneşti dela Tisa până la Nistru.

3) Η κυρίως Μπασσαραβία (Bugiacul şi gurile Dunării), cu indicaţia următoare, în colţul drept superior: Τὰ ἱστροτοροστόματα χαλκογραφηθέντα ἐν Λειψία, 1816 σεπτεμβ: 8.

Ἡ Ρουμουνία καὶ τὸ βόρειον τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἐχαλκογραφήθησαν ἐν Βιέννη, ἐπιστασία τινὸς τῶν ἐκεῖ.

Basarabia propriu zisă.

Gurile Dunării şi ale Nistrului, halcografiate la Lipsca, 1816, Septemvrie 8.

România şi partea de miază noapte a lumii vechi, au fost halcografiate la Viena, prin îngrijirea cuivă de acolo.

V. nr. precedent.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

359.— Titlul *Adunării cuvintelor*, 1817.

1817.

930. *Adunare a cuvintelor pentru ascultare și Viața starețului Paisie dela Neamțu*, Mănăstirea Neamțul 1817.

ЙДѪНЙ́РЄ | Й Кѹвйнтелѡр чѣлѡр пентрѹ Йскѹлтáре, дела мѹлцй сфйцй шй Дмнезеéцйй Пърйнцй, спрє фолóсѹл чѣлѡр чє ѿтрѹ дѫнса кѡр кой съсє грижáскъ дє мѫнтѹйрѣ лѡр.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ш|й Е|ѧ|ца кѵвїѡсѵлѵй пѫрѝнтелѵй нѡстрѳ Стѧрецѵлѵй П Л І С І Є, ѧпрѣѕнъ кѳ ѡрекѧре дин Тримѝтерилє сфѝ: сале.

Ї|кѳм ѧтѫю тѵпърѝтє.

Кѳ Бѧгослокѣнїѧ прѣ сфѝцѝтѵлѵй Митропѡ: ѧл Молд: Кѵрїѳ Е С Н І Л М І Н.

Прин ѡсѣрдїѧ прѣ кѵвїѡс: стѧрец ш|й Ѫрхїмандр: ѧл сфѝтелѡр Монас: Нѣмц: ш|й Сѣк: Кѵр Сѵлвѣстрѳ.

Ѧ Сфѝ: М: Нѣмц: Ла ѧнѳл, 1817.

Дє Гєрѡнтїє Їєром: Тѵп.

In-4° de 1 foaie, 366 pagine şi 19 foi nepaginate, puse între pag. 295 şi 296, şi cuprinzând viaţa lui Paisie.

Titlul incadrat într'o gravură cu compartimente, printre care se vede şi Sf. Ioan al Sucevii, gravată de Ghervasie Monahul. Ornamente şi gravuri.

Pe verso titlului, o gravură semnată «Protoierei Mihail», reprezentând pe Sf. Vasile, cu inscripţie grecească.

Cuvintele pentru ascultare ocupă primele 295 de pagine.

Pe pagina urmatoare se află portretul lui Paisie, cu data 1817 şi cu legenda: *Cuviosul Părintele Nostru Paisie, Stareţ Sfintelor Monăstiri Nemţuluĭ i Seculuĭ.*

Urmează apoi:

Povestire din parte a vieţiĭ pré cuviosuluĭ Părinteluĭ nostru Paisie, şi arătare pentru adunarea soboruluĭ celuĭ împreună cu cuviosiĭa sa, care cu Proniĭa luĭ Dumnezeu şi pre urmă ne împuţinat se păz ste.

Dupa «Viĭaţa în scurt», urmeaza, cu paginaţia în continuare dela *Cuvintele pentru ascultare:*

Oare care trimiteriĭ pline de folos duhovnicesc dintru ale cuviosuluĭ Părinteluĭ nostru Paisie Stareţul şi Arhimandritul sfintelor monastiriĭ Nemţului şi Seculuĭ.

Prima «trimitere» este adresata «catră Dimitrie Preotul din Poltava».

A doua este «trimisa din sfânta monastire Dragomirna, catra ucenicii săi cariĭ sa află la metohul Necşanĭ la secere».

La sfârşitul acesteia (p. 346) se afla notiţa următoare, după data de 1775, Iulie 21:

Şi întru acest an au eşit Părintele din Dragomirna, şi au venit în Secul.

Urmează o «altă trimitere, după mutaré în monastiré Secul, catra Părinţiĭ ceĭ rămaşĭ în Dragomirna» (p. 347).

Şi, în sfârşit, la pag. 352:

«Al acestuĭaşĭ raspuns pentru nemâncaré de carne, catra Părinţiĭ Dorotheĭu şi Gherontie, ucenicii saĭ, cariĭ sa află în Bucureştĭ, trimişĭ de Sfinţiĭa sa la şcoala, spre învaţătura cărţiĭ ellineştĭ.»

Din viaţa cuviosului Paisie estragem următorul pasagiu, interesant pentru bibliografia şi istoria noastra literară:

. . . După ce au venit în sfânta monastire Némţul, alegând doĭ părinţi din sobor, unul Slavén, şi altul Moldovén, cu ajutoriul Monastiriĭ ĭ-au trimis în Bucureştĭ la şcoală spre învăţătura limbiĭ ellineştĭ pentru tălmăciré Dumnezeeştilor cărţi. Cătră cariĭ au scris şi o trimitere pentru nemâncaré de carne a călugărilor.

Incă nu numaĭ în limba cé slavenéscă tălmăciĭă Cuviosul, ci şi în cé moldovenéscă, măcar puţine precum pre cartė sfântuluĭ Nil dela Sorsca, ĭară pricina au fost de au tălmăcit întru acĭastă limbă puţine, că în soborul

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

părinţilor în limba slavenéscă numaĭ sfintiĭa sa erà tălmăcitorĭu, împreună şi oare-carele Ieromonah Dorotheĭu, ce au fost şi Arhimandrit întru acĭastaşĭ sfântă Monastĭre maĭ pre urmă, carele au tălmăcit pre carté sfântuluĭ Varsanufie din limba ellinéscă în cé slavenéscă. Iară în limba moldovenéscă

360 — Paisie, Stareţul Mănăstirii Neamţului şi Secului.

erà maĭ mulţĭ tălmăcitorĭ. Că dintru acestaşi sobor au fost pré cuviosul Arhimandritul Macarie, carele au tălmăcit carté Sfântuluĭ Macarie[1]) ce s-au typărit în Bucureştĭ, şi carté sfântuluĭ Isaac, ce ĭaste încă netypărită, şi altele.

[1]) *Omilii*, Bucureştĭ 1775.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dintru acesta au fost, măcar de şi nu călugărit dintru început, cuviosul Ieromonah Ilarion, carele au tălmăcit cărţile sfântuluĭ Callist, şi Exaimeron al sfântului Vasilie, şi altele netypărite până acum. Dintru acesta cuviosul monah şi al meu cinstit stareţ şi duhovnicesc părinte Gherontie, carele au tălmăcit *Prăvilioara cé mică*[1]) şi *Chyriacodromion* cu cuvinte la evangheliĭ preste toate Duminecile anuluĭ, care s-au typărit în Bucureştĭ[2]) şi *Tălcuiré la Evanghelie a sfântuluĭ Theofylact*, împreună şi Theologhicon al sfântuluĭ Ioann Damaschin, care s-au typărit în Iaş[3]), şi *Kecragarion* al sfântuluĭ Augustin, care s-au typărit aicé în Monastire[4]), şi altele. Dintru acesta cuviosul Ierodiacon Stefan, carele au tălmăcit *Vieţile sfinţilor* de preste an din limba slavénescă, care s-au şi typărit aicé în Monastire[5]). Dintru acesta cuviosul Shimonah Isaac, carele au tălmăcit din limba ellinéscă carté sfântuluĭ *Ioann al Scării*[6]) şi *Octoihul* cel cu canoancle pré Curateĭ Maicĭĭ Domnuluĭ la Pavecerniţă[7]), care s-au typărit aicé în Monastire, şi din cé slavenéscă, *Typicul,* ce s-au typărit în Iaşi[8]).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

931. **Frăţilă Bene,** *Scurtă învăţătură pentru vărsatul cel mântuitor*, ed. II. Buda 1817.

ѠКѪРТЪ ⸗ЛѢЪЦЪТѪРЪ | пѣнтрѳ | ВЪРѠАТѪЛ | чѣл | МЪНТѪИТО́РЮ | Ѡкрúсъ | дѣ | ФРЪЦИЛЪ БѠЖѠ | Дѻ́фторѳл.

Дáтъ âдѻ́ѡѡ ѿдръ лд лѳмúнъ, мдй âвѳцúтъ.

ЛѢ БѪДѢ | ⸗Л Кръмска Тупографіе â Оу҃ниверситáтей | дела Пéстѳ. | 1817.

In-8⁰ mic, de 63 pagine.
Din precuvântare extragem următoarele:

Intră nevoile céle maĭ năcăjitoare de trupul omenesc, întră duşmaniĭ ceĭ maĭ marĭ a frumséţeĭ, a sănătateĭ şi vieţeĭ aceluĭaş trup, ĭaste boala vărsatuluĭ sau a bubatuluĭ.

Incredinţându-mă eu despre acest cumplitu adevăr prin trista a multor vécurĭ ispită, cu acéĭa am urzitu înnainte de sépte spre zece anĭ cursul doftorieĭ, ca ĭubituluĭ mieu ném spre înţeles în limba Patrieĭ să arătu, cum s-ar puté încungĭurare primeşdiile veninuluĭ de vărsat celuĭ ucigătorĭu.

Fiind că părga nevoinţeĭ méle cé dintăĭu toată ţéra preste aşteptaré mé cu plăcére o au priimit, m-am îndemnat cu acéstă scurtă învăţătură de nou a mă sărguì, spre a face plăcere némuluĭ mieu. Intru care descriu cé mare aflare pentru vărsatul de vacă a nemuritorĭuluĭ Iener Aduard

---

[1]) *Prăvilioară*, Iaşi 1784.

[2]) *Chyriacodromion*, Bucureştĭ 1801.

[3]) *Tâlcuiré la cele patru evanghelii*, Iaşi 1805, — *Descoperire a pravoslavnicei credinţe*, Iaşi 1806.

[4]) *Kecragarion*, Némţu 1814.

[5]) *Vieţile Sfinţilor*, Némţu 1808—1815.

[6]) *Scara părintelui Ioann*, Némţu 1814.

[7]) *Octoih de Canoane pentru Pavecerniţă*, Némţu 1816.

[8]) *Typicon*, Iaşi 1816.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anglicesculuĭ Doftor, caré nu numaĭ a trecutuluĭ véc, ci şi a toată vrémé, cătă până acum au curs, de când au venit întru cunoştinţă învăţătura Doftorieĭ, cé maĭ frumoasă ispitire ĭaste.

De vom cercà istoriile omeneştĭ ale folositoarelor aflărĭ: nicăirĭ istoricĭ ceiĭ pentru vărsatul cel măntuitorĭu asemene nu vom aflà; pentru că altuiré acestuĭa în scurtă vréme, adecă în doĭ anĭ, maĭ preste toată lumé s-au întinsu.

Aceşteĭ curândă întindere sau lăţire nu e alta pricina, fără folosul cel prévăzut. Pentru că prin altuiré vărsatuluĭ de vacă se apropie acum acel préfericit timpu, cât frica de groasnicul venin a vărsatuluĭ cu totul să piĭară dintră noĭ.

Preste puţinĭ anĭ, fraţilor! cu totul vom desrădăcinà ucigătoaré boală a vărsatuluĭ. Nu va maĭ omoră acéstă boală atâté miĭ de oamenĭ în tot anul, nu va chilăvì, nu va schimosi atâté miĭ.

Acéste marĭ folosurĭ putem să le aşteptăm dela altuiré vărsatuluĭ celuĭ măntuitorĭu, caré ca fraţiĭ noştri cu folos să o poată întrăbuinţà, acéstă Cărticică cu o nevoinţă ca acéĭa o am lucrat, cât pre scurtu să arăt întrânsa şi céle ce până acum ceĭ maĭ vestiţĭ dintru alte ţărĭ Doftorĭ au înştiinţat, şi céle ce însumĭ eu am ispitit. Şi acésta cu atâta maĭ bucuros am făcut, cu cât maĭ cu bucurie am luat aminte, că toate măritele Comitaturĭ, spre a împlini Prémilostiva Părintéscă voe a înnălţatuluĭ Impăratuluĭ nostru, prin Rânduelele sale céle înţelepte, altuiré vărsatuluĭ de vacă se nevoesc a o face de obşte.

De voĭu putè face cu acéstă Cărticică a mé, ca să fie maĭ cunoscută patrioţilor mieĭ firé vărsatuluĭ celuĭ măntuitorĭu, şi modrul cel maĭ bun al altuireĭ luĭ, şi cu acéĭa îĭ voĭu putè deşteptà spre întrăbuinţaré altuireĭ aceştiĭa, ca întru acesta chip ceĭ următorĭ după noĭ în lume să poată scăpà de rélele, care până acum veninul turbatuluĭ vărsat le-au acăşunat; atunci răsplătiré cé maĭ frumoasă pentru nevoinţa mé am luat.....

Ediţia I. care ar fi din 1800, n'am vazut-o. O broşura cu acelaş subiect a aparut in Sibiiu în 1804, scrisă de M. Neustädter (v. T. II, p 450, nr. 669).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

932. *Bucoavnă,* Braşov 1817.

БУКОВЕНЪ | пентрѫ | ДѢЦЪТѪРЯ | ПРѪНЧИЛѠР | де âсѣ деприндє âтѫт ла Кѵноцыркѣ | слôвелwр, ла Словенйре, шй ла | Четáнїе; кѫт шй ла рждѵâла | Вечéрнїей, Оутрéнїей, шй | â сфйтей Лтѵргїй. | Gaѕ тыпърйт | ДПривилегїата Типографїѣ Дóмнѵлѵй ФРЯНЦИСКѪС де ШÓБѢЛН дни БРЯШÓВ. Прин Типографѵл Фрідрїхй Хёрфѵрт, | 1817.

In-8° de 84 pag. (81 numerotate).

Cuprinde alfabetul, silabisiri, rânduiala vecerniei, a utreniei, a liturghiei, cele zece porunci, învaţături bisericeşti şi rugaciuni. La sfârşit: aratarea numerilor şi tabla înmulţirii.

La p. 12 se afla o gravura semnată M. A., reprezentând Sf. Treime.

Galaţi: Biblioteca Urechiă.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

933. *Calendariu*, Buda 1817.

ГѢНѢАЛОГІЯ | ѦПЪРѦЦИЛѠР, | шн | КРЙИЛОР | Дни тѣатъ Ѣврѡпа.

КѦЛѢНДѦРЮ | Пѣ ѣнвл дела Хрїстѣс | 1817. | Ѧтокмйт кѫ тѣатѣ чѣле де лйпсъ, | кѫ Їстѣрїй фѣартѣ фрѫмѣасѣ. | кѫ 6. Ѧкипѫрй.

ЛѦ БѪДѦ | Ѧ Кръмѣска Тѵпог: â Оѵниверситѣтей. | Сѣ кйнде ла Дѫм. Захарїе Каркалѣки Фер- легерѫл къръцилор Кръцией Тѵпографїй.

In-16⁰ de 8+100 foi, acestea din urma paginate dela p. 1 la 69 şi dela p. 81 la p. 164. Tipărit cu negru şi roşu la titlu şi în partea calendaristică.

«Adaugerea la Calendariŭ», cuprinde noţiuni despre stăpânitoriul anului, despre anotimpuri şi despre eclipse. Apoi genealogia casei Austriace, «Ghenealoghia Imparaţilor, şi a Crailor din Evropa», «Ghenealoghia Voevoduluĭ a toată Ungrovlahia», «Ghenealoghia Voevoduluĭ a toată Moldova»; în sfârşit, Patriarhul, Vredniciile duhovniceşti din Ţara-Ungureasca, din Moldova şi din Ţara-Românească, precum şi Mitropolitul Basarabieĭ şi al Hotinuluĭ.

Urmeaza apoi mai multe bucaţi literare, «anecdote sau gâcituri», poştele, târgurile şi «delegianţul», şi diferite tabele.

Exista şi ediţii greceşti ale acestui calendar, cu aratarea Domnilor şi Episcopilor români, însă cu altă parte literară.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

934. *Caligrafia românească*, Buda 1817.

КѦЛЇГРѦФІЯ | РѠМѪНѢСКЪ | Прин ХѢЇНРИХ ЦѢѢЛР. Ѧ БѪДѦ | Ла Кръмѣска Тѵпографїе â Оѵниверситѣтей Оѵнгврѣцій.

Format oblong, de 12 tabele litografiate. Ele au fost sculptate de Fr. Karacs.

Pe foile 11 şi 12, se vede însemnat anul 1817. O chitanţă însa de pe foaia 10, poarta data de 30 Ianuarie 1819.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

935. Catavasier *grecesc şi românesc*, Sibiiu 1817.

КѦТѦВѦСІѢР | Грѣчѣск шн Рѡмънѣск. | Тѵпърйт | Ѧ зйлеле Прѣ Ѧнъцѧтвлвй | Ѧпърѧтвлвй нѣстрѫ | ФРЙНЦЙСК ѦТЖЙѠЛ.

СЙБІЙ, | Ѧ Тѵпографїа лвй Іѡѧнн Бѧрт. | 1817.

In-8⁰ mic, de 270 pagine şi 1 foaie, pentru aratarea cuprinsului.

Textul grecesc, care merge până la pag. 53, este tipărit cu litere cirilice.

Pe verso titlului şi pe p. 54, o gravură reprezentând pe Maica Domnului pe un tron, cu copilul Isus în braţe, şi ca legendă, tropariul Naşterii, glas 4.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

936. Ceasoslov, Iaşi 1817.

ЧЙСѠСЛѠВ Ѧ СЛЙВЙ ЛВЙ ДМНѢЗѢѪ ЧѢЛВЙ Ѧ ТРОЙЦЪ СЛЪКИТ.

Йкѫм де йзнѡавѫ Ѧдрептѧтѣ де прѣ чѣл грѣчѣск, шн кѫ ѣлте мѪлте Рѫгчѫнй Ѧподобйт. Кѧреле âкѫм сав Тѵпърйт Ѧнтрѫ âчѣсташй кйп.

Ѧн Зйлеле Лѫмінѧтвлвй шн прѣ Ѧнъцѧтвлвй Дѡмнвлвй нѡстрѫ СКЙРЛЙТ ЙЛѢѪЙНДРѪ КЙЛІМЙХЙ ВѠВОД Ѧтрѫ âдѫа Дѡмніе â мърйрей сале. Кѫ Благословеніѫ, шн тѡатъ кіелтвѧла Прѣ сфйцйтвлвй Мітрополіт âл Молдавіей КѵРІѠ КѵРІѠ ВЕНІЙМІН КѠСТЙКЙ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ѧн тупографіѧ сфѧтѣй Мітрополіи ѧ Їѧшѣвѣй. Ла Їнїй дела Хѣ, ѧЇѿзї. Сѧѕ лѣкрат де нѣй маи мичїй ѧтрѣ чѣй сѣпѣшій, Іеродїаконѣ Гѣѡргіе. Шіи Ѳеѡдѡр Пѡповичй, Їшъзътѡрй слѡвелѡр.

In folio, de 6 foi şi 550 pagine (numerotate greşit).
Tipar negru şi roşu, în pagine încadrate în chenar.
Pe verso, se află stema ţării Moldovei şi următoarele:

Stihurĭ asupra Peceţiĭ pré înnălţatuluĭ, binc credincĭosuluĭ Domnuluĭ nostru Scarlat Alexandru Calimahi Vvod.

Bóurul ce în Pecéte s-au însemnat,
Domnuluĭ Scarlat Alexandru Calimahi i s-au încredinţat.
Sabiĭa şi Buzduganul ce désupra să ivesc,
Domn Ţăriĭ Moldavieĭ îl adeveresc.
Păzéscă-l Dumnezeu cu a sa putére,
Pre scaunul aceştiĭ ţărĭ fără de căděre.

Urmeaza apoi o prefaţă a Mitropolitului Veniamin, despre însemnătatea carţii, pravila şi arătarea cuprinsului.

In faţa textului, o gravură mare reprezentând pe Sf. Gheorghie, gravată de P(opa) S(imion).

La sfârşit, adică pe p. 548 şi urm. se află o listă a Mitropoliţilor Moldovei sub titlul:

Insemnare de numele
Prė osfinţiţilor Mitropoliţĭ a ţărĭ Moldavieĭ, şi care unde ĭ-au fost metaniia.

Iosaf	Mitropolit.	Acesta au fost întâĭ Mitropolit ţarĭĭ Moldaviei.
Theoctist	»	Acesta au păstorit Mitropoliia Moldavieĭ, maĭ mult de cât 6 anĭ.
Calistrat	»	
Theofan	»	
Grigorie	»	
Gheorghie	»	
Theofan	»	
Anastasie	»	
Macarie	»	
Theodosie	»	
Anastasie	»	Krimca. Acesta au zidit Manăstiré Dragomirna.
Athanasie	»	
Varlaam	»	
Macarie	»	
Gheorghie	»	
Anastasie	»	
Mitrofan	Mitropolit.	
Theodosie	»	
Filotheĭ	»	Dela Putna.
Grigorie	»	» »
Theofan	»	» »
Georghie	»	» »
Theodosie	»	» »
Theoctist	»	» »
Ghedeon	Mitropolit.	Dela Putna.
Pahomie	»	» »
Grigorie	»	Dela Voroneţ.
Neofit	»	Dela Némţ.
Evthimie	»	Munténul.
Grigorie	»	Dela Némţ.
Gheorghie	»	Moghila.
Theofan	»	Dela Râşca.
Mitrofan	»	Dela Némţ.
Theodosie	»	Barboveskiĭ.
Anatasie	»	
Theoctist	»	Dela Némţ.
Gheorghie	»	» »
Varlaam	»	Dela Secul.
Stefan	»	Munténul.
Ghedeon	»	Dela Secul.
Anastasie	»	Dela Putna.
David	»	» »
Varlaam	»	» »
Anastasie	»	» »
Savva	»	» »
Dositheĭ	»	Dela Pobrata.
Gheorghie	»	Dela Némţ.
Savva	»	Dela Putna.
Misail	»	Dela Secul.
Ghedeon	»	Dela Agapiia.
Gheorghie	»	Dela Némţ.
Antonie	»	Dela Putna.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Nichifor Mitropolit.		Dela Morea. Numaĭ acesta au fost Mitropolit grec.
Iacov	»	Dela Putna,
Gavriil	»	Frate după trup Domnuluĭ Ioann Theodor Calimah Vvod.
Leon	»	Dela Huşĭ.
Amvrosie	»	Dela Poltava vichil fiind Mitrop. cu oştile ruseştĭ.
Gavriil	»	Facut din Rossiïa. Şi după închiïaré păcĭĭ s-au rădicat de aicé.
Iacov Stamate Mi-[tropolit.		Dela Némţ.
Veniamin Mitropolit.		Dela Némţ. Suindu-sa la scaunul Mitropolieĭ la anul 1803; şi au păstorit până la 1808, şi paretisindu-sa, în locul Pré sfinţieĭ sale au venit Pré sfinţitul
Gavriil Exarh Mi-[tropolit.		Mitropolit şi Exarh Gavriil din porunca stapâniriĭ Rossieĭ fiind răzmiriţa, şi păstorind 4 anĭ, dupa încheïaré pacĭĭ s-au tras peste hotar, şi ïaraş au fost chiemat la scaunul Mitropolieĭ de stapânire şi de toţĭ pamânténiĭ
Veniamin Mitro-[polit.		Pré o sfinţitul Mitropolit Veniamin Costachi.

Urmeaza apoi versurile urmatoare, cari formeaza un acrostih cu numele tipografilor: *Stratonic, Antonie.*

Săvârşind acest lucru cinstit,
*A*m socotit aicé la sfârşit
Tuturor a ne rugà,
*N*eputând fără greşale scăpà.
Rugămu-ne dar de ertăcĭune,
*T*uturor cu plecăcĭune,
Aflând greşale în cuvinte
*O*rĭ în slove typărite,
Toate să ni le ertaţĭ cu ĭubire
*N*e puindu-ne în ponosluire,
Oamenĭ fiind din fyre alunecăcĭoşĭ
*I*is. ne va erta pre toţĭ, fiind neputincĭoşĭ.
Numele noastre vrând cine-va a le ştì,
E pe margine însemnat, cine va vré a cetì,
Ieromonahul Stratonic,
Cu monahul Antonie, zic.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

937. *Ceasoslov mic*, Iaşi 1817.

ЧАСОСЛОВ | МІК | ЙКѢМ ѧТРѢ ѧчѣст кнїг тvпърйт спрѣ леснйрѣ чѣлвр чѣ квр вой ѧ ѧнвъцѧ.

ѦН зйлѣѣ Прѣ Ѧнъцѧтвлвй Домнвлвй нострв. ІѠЙНН СКЙРЛЙТ КЙЛИМЙХ ВВОД:

Кв Блгословéнїѧ шй тѣтъ кїѣлтвѧѧ прѣ сфиницйтвлвй Митрополіт КVРІѠ КVРІѠ ВЕ̃НІЙМІН КѠСТЙКЙ.

ѦН тvпографѣѧ Сфйтей Митрополій. ѦН Йшй. Лѧ ѧнїй дѣлѧ Хѣ ѧ аѠзї.

In-8° mic de 3 foi şi 552 pagine.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe verso titlului, stema Moldovei cu numele Domnului.

Urmeaza arătarea cuprinsului şi, în faţa textului Maica Domnului, într'o gravura a lui Simion.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

938. *Détorinţele Presvyterilor parohialnicĭ*, Buda 1817.

Ѧтрѹ мърйрѣ сфйтей, чѣйй де ѡ фїйницъ, де вїлцъ фъкътоарей, шй недеспърцйтей Трейме, а Тътълѹй, шй а Фїюлѹй, шй а Сфйтѹлѹй Дх: сас тѹпърйт Кѣртѣ ачѧстѧ despre Дѣторйнцеле Прескѵтернилор Пароχїалничй, дин Квѣжитѹл лѹй Дмнезеѹ, а Ѧдрептѣрилор Соборничѣщй, шй а Ѧвъцътоарилор Бесѣрничѣщй алкътуйтъ, ѧтѫ ѿаръ ѧ Сант-Петерсбѹрг ла ани Дмнѹлѹй ѧψѳs. Дупъ ачѣѧ кѹ Благословенїѧ Ѥѫцелленцїей сале а Прѣwсфйцйтѹлѹй, шй Прѣвръднинкѹлѹй Ѩрχїепїскоп шй Митрополїт ал Карловѣцѹлѹй Домнѹлѹй СТѲФѪН, пре лимба Славено-Сербѣскъ, пентрѹ Пърцинле чѣле Кесаро-Крѣщй, сас тѹпърйт ѧ Бѹда кѹ Тѹпарюл Крѣщей Тѹпографїй а Оуниверситатей дин Песта ла ани ѧψѳч: шй акѹма дин квѣжит ѧ квѣжит ѧ лимба Рωмънѣскъ ѧтоарсъ, кѹ ачѣлаш Тѹпарю ѿаръш ѧ Бѹда сас тѹпърйт, ла ани дела зндйрѣ лѹмїй ѧзтѣе, ѿаръ дела ѧтрѹпарѣ Квѣжитѹлѹй лѹй Дмнезеѹ ѧωѳї. Їндїктѹл ѥ.

In-4º de 4 foi şi 194 pagine.

Pe verso titlului se afla aratarea cuprinsului.

Urmează apoi o prefaţa despre datoriile preoţilor.

Anul tiparirii este tiparit greşit: ѧωѳї.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

939. *Diariu sau Zioariu*, Buda 1817.

ДЇЯРЮ сас ЗЇѲЯРЮ | пе ани дела Хрїстос 1817. чел че аре 365. де зиле.

Пентрѹ тот ѿмѹл, карele аре де а ѧсемна шй а скрїе кѹ рждѹмъ венитѹрилe, шй кїелтуѧлеле сале ѧтокмйт. Йкѹм ѧтѫ ѿарѣ ѧтѫт пентрѹ попорѹл Рωмънеск кѫт шй пентрѹ чел Сърбеск тнпърйт.

ДНѲВНИКЪ | на лѣто ѿ рождества Хрїстока | 1817. | кое ймa 365. дана.

За свакога кóн прихóдѣ й трошакѣ Квѣевный поредно водити й записывати хоѣе оуредьенѣ, й првый пѣтѣ сáдѣ за Калахїйскїй й Сербскїй Народѣ на туих йздатѣ.

Кѹ тоатѣ келтуѧла Дѹмнѣлѹй ПѦѲХѦЛ ГѲѲРГ ЧѦПО Негоциторюлѹй шй Комисїwнѣрюлѹй дин Сент-Йндреѹ шй Пестѹ.

ЛѦ БѬДѦ | ѧ Кесарw-Крѣѧска Тѹпографїе а Оуниверситатей дин Пестѹ.

In-4º de 2 foi şi 108 pagine.

Incepe cu date asupra Impăratului Franţisc I şi a familiei sale, în româneşte şi sârbeşte.

Urmează apoi un calendar, tot în doua limbi, cu zilele lunei, cu sarbatoarea respectiva, şi cu un spaţiu alb pentru notiţe, având la dreapta doua coloane pentru: Venituri şi Cheltuïale. Pe paginele din stânga, jos, sunt reprezentate şi explicate fazele lunei.

La sfârşit se arata împarţirea celor: «Patru timpurĭ ale Anului», şi «Despre Eclipsurĭ sau Intunecaré Soareluĭ şi a Luneĭ».

Apoi, 2 tabele:

«Tabela pentru platiré Naïmireĭ, a Chirieĭ, Tocmélelor, Pensiilor, ş. c. l.

«Folositoare Tabelă de Interese».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

940. Evanghelie, ed. III, Blaj 1817.

Сфѣта шѝ Дѡмнезеѧска | Й Л҃Ѹ Й І҃С. Х҃С. Є҃В Я[Н]Г Є Л Ї Є | Йкѹѡм â трєѧ ѡ҃ар҃ъ Тѵпърѝтъ сѵѣ стъпѫнѝрѣ Прѣнъ҃лцáтѵлѵй Л҃пърáт âл Йѣстрїй, Мáрелѵй Прѝнц ăл Йрдѣлѵлѵй, шѝ чѣлллте. ФРЙНЧЙСК Й҃.

Кѵ блгословéнїѧ Є҃ѳслєнцїей сáле Прѣ ѡ сфѣцѝтѵлѵй шѝ прѣ Лѵминáтѵлѵй Дмѝн Влъдѝка Фъгърáшѵлѵй ІѠЙНН БѠБЕ.

Л҃ Блáж лá Мнтрополіе. Кѵ Тѵпáрюл Семинáрюлѵй. Лá Йнѵл дела Хс҃: Йѡѵї.

In-folio, de 4 foi şi 346+1 pagine.

Tipărit cu negru şi roşu, pe doua coloane, în chenar de linii. Ornamente şi gravuri semnate de Sandulŭ Tipografu.

Pe pagina nenumerotată dela sfârşit, se citesc următoarele:

Mărire, cinste şi închinăcĭune, unuĭa Dumnezeu celuĭ mărit în Sfânta Troiţă, carele au ajutat după început de am ajuns şi sfârşitul.

Iară ceĭ ce vă veţĭ întâmplà a cetì, bucurâţi-vă în Domnul, şi vă rugaţĭ pentru noĭ, şi ce greşală veţĭ aflà, îndreptaţĭ cu duhul blândéţelor, ne puindu-ne în ponos.

Că nu ĭaste lucrare de înger, ci ĭaste lucrată de mână de ţărână; că pre cum ĭaste cu ne putinţă a nu gustà cinevà din moarte, întru acestaşĭ chip şi Typograful a scăpà fără de greşală.

Acìa mi se scrie numele, cu atâta maĭ voesc, cu cât fiind acésta Carte sfântă, însu-şĭ cuvântul luĭ Dumnezeu, trag nădéjde că şi însu-mĭ, batăr, càtu-şĭ de cât, darurilor, care să dau celora ce aud cuvântul luĭ Dumnezeu şi-l păzesc pre dânsul, făcând cu de iznov typăriré a aceştiĭ s. Cărţĭ cuvàntul luĭ Dumnezeu a să vestì, mă voĭu împărtăşì.

Dimitrie Popp,
Paroh Aĭuduluĭ în slăvita Varmeghie a Belgraduluĭ de jos, precum şi a accĭaş Eparhiĭ şi a Scaunuluĭ Ariĭaşuluĭ Protopop, şi ĭarăşĭ Notariuş Marc a. s. Scaun Arhieresc, Proto-Diacon şi Prefĕctuş Typografieĭ Seminariuluĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

941. Gromovnic, (Bucureşti) 1817.

ГРОМОВНЙКЪ | Йлѧ лѵй Йракліе Л҃ѧ-рáтъ, Кáрелє âѕ | фѳ́стъ нѵмърътѳ́рю дє | стѣлє.

Йкѹмъ âдóлѡ ѡ҃ар҃ъ Тѵпърѝтъ. Л҃ зйлелє прѣ Л҃нъ҃лцáтѵлѵй Домнь Ію, ІѠЙННЬ ГЄѠРГЇЄ Карацѣ Воєводь. Лá Лѣтъ. ѕлѡѵї.

Сѵѕ Тѵпърѝтъ дє Гєѡргїє Пб҃.

In-8° mic de 16 foi numerotate.

Cartea aceasta a mai aparut şi în 1795, tot cu indicaţia ca este tiparita a doua oara. (V. vol. II, p. 374, nr. 587).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

942. Liturghiĭ, Râmnic 1817.

ϾΦΗΤϾΛϾ | шй҃ Дмнезеѣщйѧѧ | ΛΥΤѮΡΓΙЙ. |

Йчѣлwрь днитрѳ Сфйцй Пърйнцилwрь нѡщри, й҃ лѣй Васілїе чѣль мáре, й҃ лѣй Їwáннь Златоѣсть, шй҃ â Прежде сщѣнїй. Йкѣмь .Ѧтрачѣсташй Кйпь Тѵпърйтъ .Ѧтрѳ .Ѧтѫм Дѡмніе â Прѣ Лѧминáтѳлявй Дѡмнь, ЇϾ ЇϾЙННЬ ГϾϾРГІϾ КЙРЙЦѢ ВОЄВОД. ʒ

Кѳ Бл҃гословéнїѧ прѣ ѡ Сфйцйтѳлявй Мѵтрополіть й҃ тóатъ Ѯгго Блáхѵм KVPIϾ KVPЬ НЄКТΑРІϾ. Ѧ сфита ѣпископіе â Рѫм. Лѣт. ѧѡѯѕ. Де Димйтрїе Мїхайло Тѵп. Рым.

(Pe verso:) Сѳя Тѵпърит де Нїкóлае сйн Димйтрїе Тѵп. Рым.

In-4º de 2+204 foi, aceste din urmă numerotate. Tipar negru şi roşu.

Titlul este încadrat într'o gravură semnată: „Γεωργιε Пост. 1817". Pe verso se afla reprezentată Bunăvestirea.

Cererile de iertare pentru greşelile de tipar sunt iscalite de Dimitrie Mihailo Popo Vici, Typ. Râm.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

943. L. Vasilie Popp, *De Funeribus plebejis Daco-Romanorum ... Dissertatio inauguralis ...* Viena 1817.

Dissertatio | inauguralis historico-medica | de | Funeribus | plebejis Daco-Romanorum | sive | hodiernorum Valachorum | et | quibusdam circa ea abusibus, | perpetuo respectu habito ad veterum Romanorum funera, quam authoritate et consensu ! Illustrissimi ac Magnifici Domini Praesidis et Directoris, | Spectabilis Domini Decani, nec non Clarissimorum | DD. Professorum | pro doctoris medici laurea rite adipiscenda in antiquissima | ac celeberrima Universitate Vindobonensi publicae disquisitioni | submittebat *Ladislaus Basilius Popp*, | Transylvanus, AA. LL. et Philosoph. Doctor. et linguae valachicae intérpres | aulicus. | In Theses calci operis adnexas disputabitur in Universitatis Palatio die Mensis Julii MDCCCXVII hora . Viennae, DCCCXVII.

In-4º de 2 foi şi 56 pag.

Cartea este dedicată Contelui Adam Nemes de Hidvég.

După prefaţa de dedicaţie urmează doua epistole, una a lui Simeon Bran şi alta a lui Petru Maior.

Blaj: Biblioteca Canonicului I. M. Moldovanu. — Oradea-mare: Biblioteca diecezană episcopească.

944. Psaltire, Buda 1817.

Ѱ Й Л Т И Р Ѣ | Прорóкѳлявй | шй҃ | .ѦПЪРЙТѲЛЯВЙ ДАВІД | âкѣм â пâтра ѿаръ тѵпърйтъ .Ѧ зйлеле прѣ .Ѧнълцáтѳлявй .Ѧнърáт âл Йѣстрїей ФРѪНЦЙСК .Ѧтѫкѣ, .Ѧтрѳ кáрѣ се кѣпрйнд Кадйсмеле, Кѫнтáриле, шй҃ Ѱáлмїй чéй âлéшй Днипрéвнъ кѳ рѫндѳѫлеле лwр, ш. ч. л.

Лй҃ БѢДй Тѵпърйтѫ кѳ кїелтѳѫла Крѣщїй Тѵпографíй â Оѷнйкерсїтáтей Оѷнгáрїей. 1817.

In-8º mic de 8 foi şi 495 pagine.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In foile liminare se află un «Cuvânt înnainte la toată Persona, ce se va îndeletnici la cetiré Psalmilor...» şi diferite învăţături pentru citirea Psaltirii.

In faţa textului, David într'o gravura pe aramă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

945. Psaltire, Iaşi 1817.

ѰАЛТИРЪ | ФЄРИЧИТѡЛЬЙ ПРОРОКЪМПЪРИТЄЛЬИ | ДАВІД.

Къ рѧгъчѣний дѧпъ кѧдїзме, шй кѫнтѣрилє лѧй Мωусй: Къ ѱалмй âлєш, шй къ припѣлєє лѡр Къ Параклисѧ Нъскътѡарей дє Дмнезѣ âлдѡлѣ, къ пасхалїє. ιє їѕ: дє ѧнй.

Йкѣм тупърйтъ, âн зйлеє Прѣ лѧминатѧлай ДОМН СКЙРЛЙТ КЙЛІМЙХЙ ВОЄВОД. Прин ѡсєрдїе шй кїелтѧлла Прѣ ѡсфйцитѧлай Митрополіт âл Мωлдавїей, КѵРІЄ КѵРІЄ ВЄНІЙМІН. Âтрѧ âл чйнчелѣ ăн ал Йрхїпъсторіей сале дѧпъ â дѣωа кїемаре шй сѧйре ла скѧѕнѧ сфйтей Митрополій.

Âн Тупографїе сфйтей Митрополій, âн ЇШШЙ. Ла ăнѧл дела Хє ѧѯѯї.

In-4° de 2+232 foi numerotate.

Pe verso titlului se află stema ţarii şi versurile asupra stemei reproduse mai sus p. 184.

Urmează o «Inainte cuvântare către cetitorï», făcută de «Diorthositorïi aceştïi carţi, Ieromonahul Stratonic şi Monahul Antonie».

La sfârşit:

Către toţi prè plecaţi:
Iereï Constantin Socevan Prubarïu. Şi eu maï micul între Diaconï Ierodiacon Gheorghie, aşăzătorïu slovelor.

Dupa sfârşitul pashaliei (f. 228) se află o lista de «Domniï Moldavieï, care în ce an au domnit şi câtă vréme au fost domniïa sa» (1352—1812).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

946. Psaltire, Mănăstirea Neamţul 1817.

ѰАЛТИРЪ | Прорѡкѧлѣ шй Âпърѧтѧлѣ | ДАВІД.

Йкѣм Âтрѧ âчєст кйп тупърйтъ â зйлеє Прѣлѧминатѧлай Дѡмнѧлай нѡстрѧ СКАРЛЙТ ЙЛЄѮЙНДРѢ КЙЛИМЙХ ВОЄВОД.

Къ благословенїе Прѣωсфйцитѧлай Митрополіт âл Молдавїей КѵРІѢ КѵР ЄЙНІЙМІН.

Прин ѡсєрдїе Кѧвїѡсѧлай Йрхим: шй Стѣрец âл сфйт: монастйрй Нѣмц: шй Єкѧлѣ Кѵр Сѵлвєстрѧ.

Â Сфйта монастйрє Нѣмцѧ. Ла ăнѧл дела Хє, ѧѯѯї.

In folio de 6+191+6 foi. Cele dela mijloc sunt numerotate.

Iniţiale ornate, ornamente şi gravuri, unele semnate de Protoierei Miliail.

Pe verso titlului Inălţarea, semnată de Monahul Ghervasie.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

947. Strastnic, Blaj 1817.

СТРАСТНИКЪ. | Йкѣм â пѣтра ѡарѣ âшезѣт, шй Тѵпърйт, дѧпъ рѫдѧѧла Бесѣричїй Ръсърйтѧлай.

Сѧйт Стъпѫнирѣ Прѣ Âнълцатѧлай Âпърат âл Йѧстрїей ФРÂНЧИСК ÂТІЄ Краюлай Йпостоличе: Мáре принцї âл Йрдѣлѧлѣ ѿ. чѣлелáлте: Къ Блáвенїа Ѯѯсе-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

лѣнцїй сале Прѣ лѧмнатѧлѧй, шй прѣ Сфѣцйтѧлѧй Дѯмнѧлѧй Дѯмн. ІѠѪННЪ БѠКК. Блъдйкѧл Фъгъръшѧлѧй.

✠ Блаж ла Митрополиѥ. ѧнѧл Дела наіѣре лѫ Хс ѧлѫгї.
(Кѫ Тъпърюл Семинърюлѧй).

In folio de 1 foaie şi 217 pagine.
Tipar negru şi roşu, pe două coloane.
Pe verso titlului, o gravură reprezentând Rastignirea.
La sfârşit:

Diorthositu-s-au şi acésta Sfântă Carte prin mine,
Dimitrie Popp,
Prefectuşul Typografiei, şi célé lalte.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

948. Noul Testament, St-Petersburg 1817.

НОѪЛЬ ТЄСТѦМЄ́НТЬ | а̂ Домнѧлѫ Нострѫ ЇИСѪСЄ ХРІСТОСЄ. тъ̈лъритъ кѫ келтѧ́ла | Рwссїенє́цїй ✠соцйрй | й̂ Кйєлїей.

✠ Єлнктъ-Петеркѫргъ | ✠ Тъ̈пографїа Сфѫнтѧлѧи Сѵ̈нодъ. 1817 лѣтъ.

In-8⁰ de 1+274 foi numerotate.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

949. *Umilincioasă rugăciune,* (Iaşi) 1817.

Оу̊ МИЛИНЧОѦСЪ РѪГЪЧЮНЄ Кáрѣ съ четѣцїе ✠ крѣме де примѣ́ждїе а̂ ✠вълѧйрїй мърї шй ✠ фрйкъ де ✠нека́ре, де чéй че кълъторéск пре дѫнса. Йлкътѧйтъ де оу̊н Бърбáт дѯкнйчéск юбитóрю де Дмнезéѫ. Шй кѫ благословенїѫ прѣосфѣцйтѧлѧй Йрхїепйскоп шй Митрополйт ал Молдáвїей Кѵрїѡ Кѵрїѡ Кенїамín датъ ✠ тупáрю. ✠ Йнѧл, 1817. Лѫна, Іанн: 29.

In-4⁰ de 3 foi.
E de obicei legata la sfârşitul *Adunării* de rugaciuni, a Mitropolitului Veniamin Costachi din 1829.

Biblioteca Mănastirii Neamţul.

950. Nichifor Callist Xantopulul, *Tâlcuire pre scurt... la antifoanele celor opt glasuri,* trad. de Gherontie, Mănăstirea Neamţul 1817.

ТѪЛКѪЙРЄ ПРЄ СКѪРТ | Тѫлмъчйтъ дин чѣ пре лáрг éллинѣскъ й лѧй | Нїкйфор Кáллїст Ѯандопѫлѧ | ла Йнтїфѡнеле чéлор ѡ̈пт глáсурй. | Кáрѣ | Кѫ Бáгословéнїѫ Прѣ сфѣцйтѫлѫ шй де Дмнезéѫ âлéсѫлѧй Митрополйт ал Молд: | КѴРЇѪ КѴРЇѪ ВЄНЇѦМЇН | Прин силйнца Прѣкѫвїѡсѫлѧй стá-рец шй Йрхїмандрйт âл сфѵ̈нтелор | Монастйрй Нѣмцѫлѧй шй Сéкѫлѧй | Кѵр Сѵлвéстрѫ | Йкѫм ✠тжю сѫ дáт ✠ тупáрю | спре фолосѫл де Óбще âл нѣмѫлѧй нострѫ.

✠ сфѵ̈нта Монастйрѣ Нѣмцѫл. | Ла ѧнѧл дела Мжнтѫнтóрюл Хс ѧлѫгї. | Де Геронтїе їером: тип:

In-8⁰ mic de 7+198+1 foi. Cele dela mijloc sunt numerotate.
In faţa textului se află reprezentata Sfânta Treime, cu o inscripţie românească.
Prefaţa:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cătră drept credincĭosul cetitorĭu.

Când pré sfinţitul Stăpân Episcopul Argeşuluĭ chyr Iosif au typărit Paraclitichi [1]), au fost poruncit celuĭ acum dus cătră Domnul, cinstituluĭ mieu Stareţ şi duhovnicesc părinte Gherontie, de au tâlmăcit tâlcuiré Antifoanelor pre scurt, din cé pre larg a luĭ Nichifor Callist Xanthopulul [2]), cu scopos ca să o pue la Paraclitichì.

Şi fiind că atuncé, din pricina caré Pré sfinţiĭa sa arată la Predosloviĭa numiteĭ cărţĭ, au rămas, urnindu-sa typăriré maĭ pre urmă, au bine voit Dumnezeu acum cu voiĭa Pré sfinţieĭ sale, prin râvna şi oserdiĭa Pré cinstituluĭ părinteluĭ nostru Stareţ şi Arhimandrit chyr Sylvestru, a să typări aicé în sfânta Monastire, deosebĭ ca o cărticică, caré era de ajuns ca să fie şi singură, de nu din Blaj oare carele deşărt de socotélă şi plin de fumurĭ (că pre numele luĭ, una ca să nu mânzolesc acĭastă sfântă Carte, ĭară alta ca să nu să pară ca au făcut vre un lucru vrédnic de pomenire, îl tac aicé), s-ar fi turbat asupra noastră, şi turbându-să nebunéşte lângă alte bârféle s-ar fi ispitit să arate şi din Antifoane spre amăgiré norodului celuĭ prost, cum că şi noĭ crédem că Duhul sfânt să purcéde din Tatăl şi din Fiĭul.

Dar fiindcă acesta aşà arătat, şi pre noĭ fără de ruşine ne năpăstuĭaşte, prihănindu-ne şi cu cuvinte fără de socotélă de ţăranĭ şi de proştĭ, el fiind aşa, şi în dogme fără de sfiĭală viclenéşte, pentru acĭasta s-au adaos lângă tâlcuiré Antifoanelor şi *Răspunsul pré sfinţituluĭ Patriarh Ghermano, ce l-au făcut cătră Papa Grigórie*, şi *Capete oare care Bogosloveştĭ*, din care să arată necuviinţele ce răsar din dogma apusenéscă, şi *Vorba fericituluĭ Ioann Furni pentru purcéderé pré sfântuluĭ Duh.* Ca după ce va cetì norodul cel drept credincĭos al némuluĭ nostru tâlcuiré Antifoanelor şi va cunoaşte înţelégeré lor, să vazâ, din Răspunsul pré sfinţituluĭ Patriarh, năpăstuiré cé mincinoasă, şi din capetele céle Bogosloveştĭ, hulele cele marĭ, ce urméză din adăogiré Latinilor în sfântul Symvol, şi aşa întru drépta Credinţă a sfinteĭ sobornicéştĭ şi Apostoliceştĭ Biséricĭ a Răsărituluĭ să se întăréscă, având la acĭasta mult ajutătoare şi doveditoare şi pre Vorba fericituluĭ Ioann Furnì. Căcĭ carele ĭubitorĭu de adevăr bărbat, şi al Adevăruluĭ Hristos slujitorĭu adevărat, după ce va vedé despre o parte mărturiile céle tarĭ ale purtătorilor de Dumnezeu Părinţĭ pentru Purcéderé cé numaĭ din Tatăl, ĭară despre alta, necuviinţele céle cumplite ce urméză din Purcedéré cé dupre Latinĭ, din Tatăl şi din Fiĭul, va suferì a să adaoge în parté cé de adoua, a căriĭa începutul ĭaste scornire omenéscă, ĭară sfârşitul pierzaré sufletuluĭ. Fără numaĭ de va fi pré ĭubitorĭu de mincĭună, şi va poftì maĭ mult slava oamenilor de cât slava luĭ Dumnezeu, precum ĭaste scriitorĭul al aceiĭ de Dumnezeu urâte cărţuliĭ, pentru carele ca pentru cel ce ĭaste, de nu să va pocăì, departe dela Dumnezeu, şi înpreună moştenitorĭu tatăluĭ mincĭuniĭ, nu ne ĭaste maĭ mult cuvântul, şi maĭ vârtos că şi pentru toate célelalte ce el au

[1]) Buda şi Râmnic 1811.

[2]) Acesta, dupre Bisericésca Istorie a lui Meletie al Athinilor, au fost la vécul al 13. au alcătuit Bisericéscă Istorie în 23 de carţĭ, din caré numaĭ 18 să afla. Au lăsat încă şi alte oare care cărţĭ folositoare Bisericiĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

maĭ bârfit, de ajuns în *Theologhia sfântuluĭ Ioann Damaschin* şi în *Arătaré cé pre scurt a Dumnezeştilor dogme* s-au zis, care amândoao rumânéşte sânt tipărite. Iară pentru cărţile cinstituluĭ Vlădicăĭ de Făgăraş Ioann Bob, care şi acésté sânt înprotiva sfinteĭ Biericĭ a Răsărituluĭ, a zice din noĭ cinevà cevà, ĭaste de prisosit, fiind-că pre cum în *Istoria cé pentru némul Românesc* typărită în Buda, fóĭa 336, să aduce, au apucat maĭ nainte un Profesor papistăşesc şi au zis: Că în câtă vréme au întors Ioann Bob pre cărţile luĭ Tornelì în românie, maĭ bine ar fi făcut nişte roate. Mărturie acĭasta dintru aĭ lor pré deajuns spre arătaré netrebnicieĭ Theologhilor celor din Blaj. Că ceĭa ce au zis acel profesor pentru cărţile luĭ Tornelì, acéĭa să înţelége şi pentru toate célelalte. Că de lucrà cu adevărat la roate, poate ajutând cevà omeniriĭ, îşĭ luà vre o răsplătire vremélnică dela Dumnezeu, ĭară acum cu acélé şi luĭ, şi celor ce vor priimì theologhiile luĭ, maĭ mult au adaos munca cé véclnică. Pentru acéĭa trebue, precum de alte cărţĭ streine şi credinţiĭ noastre protivnice, aşa şi de acélé să ne ferim. Căcĭ fiind că cărţile céle alcătuite de Dascaliĭ sfinteĭ Biericĭ a Răsărituluĭ, sau din cuvintele céle Dumnezeeştĭ şi sfinte adeveriré priimesc, sau dela Soboarăle céle cu voĭa luĭ Dumnezeu adunate să întăresc, sau din céle ce în cărţile sfinţilor Părinţĭ să cuprind, oare cum se legĭuesc, sau din Predania Bisericiĭ cé nescrisă şi dela ceĭ ce au fost singurĭ văzătorĭ şi slujitorĭ Cuvântuluĭ noao dată să încredinţéză, pentru acĭasta trebue şi să le îmbrăţişăm şi întru cetiré lor zioa şi noapté să ne îndeletnicim, pentru că de cunoştinţa cé adevărată pentru Dumnezeu şi céle Dumnezeeştĭ sânt învăţătoare şi de mântuiré cé véclnică pricinuitoare. Iară de cărţile céle ce de ceĭ ce au fost cu noĭ, şi acum dejghinându-se, parté lor cu Latiniĭ şi o au pus, şi pentru acéĭa şi uniţĭ să numesc, de acésté, zic, care de eĭ, pentru Dumnezeeştile dogme, sau din limba latinéscă să tălmăcesc, sau de iznoavă să alcătuesc, fiind-că în protiva cuvintelor celor sfinte a dogmatisì să ispitesc, şi asupra sfinţilor Părinţĭ şi Dumnezeeştilor Soboară şi Apostoleştilor Predaniĭ să semeţesc, în tot chipul trebue să ne ferim, ca de céle ce sânt de Dumnezeu urâte, şi pre sufletele celor ce le ascultă depărtându-le dela Ziditorĭul, în pierzaré cé véclnică le aruncă. Incă şi de céle Biericeştĭ, care de eĭ să typăresc, să ne păzim, că, precum lucru au arătat, şi pre acélé le strică; că aşa au făcut în Trioade, aşa în Liturghiĭ, aşa în Molitvénice şi în altele, că şchiopătând eĭ întru amândoao gleznele, ca popiĭ ruşiniĭ, nicĭ papistaşĭ curaţĭ sânt, nicĭ Răsăriténĭ nestricaţĭ. Că să ţin şi de céle ale Papiĭ pentru părut oare cum ceva bine lumesc, şi de Bisérica Răsărituluĭ în oare-care rânduĭale, pentru obicéĭul cel părintesc, numindu-se pre ei-şĭ că sânt de credinţa grecéscă cé véche, ca cum altă credinţă au avut Bisérica Răsărituluĭ maĭ nainte, şi alta acum. O, înşălare! Şi pentru acĭasta ca ceĭ ce sânt ca cum de credinţa grecéscă priimesc cărţile Bisériciĭ Răsărituluĭ, ĭară ca ceĭ ce părtinesc Latinilor, întru céle ce sânt înprotiva lor le strică, amăgind şi amăgindu-se, şi în prăpăstiile pierzăriĭ ducându-se, întru care, ca şi pre alţiĭ să arunce, acésté stricărĭ meşteşugesc. Şi acésté adecă pentru Uniţĭ şi cărţile Uniţilor, pentru cariĭ şi s-au adaos acésté ce s-au adaos aicé lângă Antifoane.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Iară noĭ căutând la iconomia Pronieĭ ceiĭ Dumnezeeştĭ, carea în vécul acesta prin râvna cea fierbinte a Prea osfinţituluĭ nostru Stăpân şi al Moldaviĭ Mitropolit, au îmbogăţit neamul nostru cu atâtea cărţi, cu câte nu în altul, precum şi cu aceasta. Să mulţemim luĭ Dumnezeu cântând şi bine cuvântându-l pre el întru dânsele, şi rugându-l ca să nu-şĭ întoarcă faţa sa de la sluga sa neamul acesta până în sfârşit.

Cel întru ascultare
împreună cu Tălmăcitorĭul petrecătorĭu
Grigorie.

Pe f. 97 v.:

Acestaş către cel ce l-au întrebat pentru Ypacoì, pentru Contac, pentru Icos şi Exapostilarion, de unde aşa s'au numit.

Pe f. 102 v.:

Intocmire a mărturisirii credinţii Latinilor scrisă şi trimisă de Grigorie Papa Romiĭ către Ghermano (a) Pré Sfinţitul Patriarh al Constantinupoliĭ.

Pe f. 149 r.:

Capete bogoslovești de la mulţi Dascalĭ aĭ sfinteĭ sobornicești şi Apostoleştĭ biserică a răsărituluĭ adunate, din care să arată că a zice cum că Duhul sfânt nu numai din Tatăl, ci şi din Fiĭul să purcéde, la cumplite necuviinţe aduce.

F. 184 r.:

Voroavă a fericituluĭ Ioann Furnicu Petru Episcopul Mediolanilor, ce s'au făcut înainté împăratuluĭ Alexie Comnino şi a tot soborul şi synclitul, pentru purcéderea Pré Sfântului Duh, cum că nu ĭaste şi din Fiĭul.

Cartea se încheie cu:

Indreptarea greşalelor ce s'au întâmplat la typărire.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

951. Ciasoslov, Chişinău 1817.

Ѧтрѳ Слáва | Сфѣ̃тей, чéй де ѡфѣ|йницъ, де Вїáцъ фъкътóрей, | шй не деспърцйтей ТРѲИЦѢ, | á ТАТЪЛѪИ‘, шй â ФÍЮ’|ЛѪИ‘, шй â сфѣ̃тлявй ДХЪ. | Кѣ порѣнка Прѣ благочестйвлявй | Сйнглѵ, Стъпжнитóрюлявй Мáрелявй | Дóмнлявй Нострѳ ѦМПЪРАТѪЛѪЙ ѦЛЕѮѢНДРѲ ПѢѴЛО|ВИЧЬ â тóатъ Рwссíѫ: ѧ фíйнца | соцíей СѢЛѾ Прѣ благочестйвей Дó|амне ѦМПЪРЪТÉССЕЙ ЕЛИСАВЕ̃ТЕЙ|ѦЛЕѮÍЕВНЕЙ: шй á Майчйй ЛѪЙ | Прѣ благочестйвей Дóамне ѦМПЪ|РЪТÉССЕЙ МАРÍЕЙ ѲЕѺДѼ-РОВНЕЙ: шй ѧ фíинца Бúне крединчóсявй | Дóмнь Чесарéвичь, â Мáрелявй | Кнѣзь КѼНСТАНТÍНЬ ПѢѴЛОВИЧЬ, шй á Соцíей СѢЛЕ Бинекрединчóсей | Дóамне Мáрей Кнегúне ЙННИЙ | ѲЕѺДѼРОВНЕЙ, шй â Бúне | крединчóсявй Дóмнь Мáрелявй | кнѣзь НІКОЛѢ ПѢѴЛОВИЧЬ, шй â | Соцíей СѢЛЕ Бúне крединчóсей Дóамней Мáрей Кнѣгúне ’ѦЛЕѮѢНДРЕЙ ѲЕѺДѼРОВНЕЙ: шй â Бúне крединчóсявй | Дóмнь Мáре Кнѣзь МЙХѢЙЛЬ ПѢѴЛО|ВИЧЬ: шй â Бинекрединчóсей Дóамне Мáрей Кнѣгúне МАРÍЕЙ ПѢѴЛОВНИ: шй â Соцявй ЕЙ: шй ѧ фíинца Бúнекрединчóсей Дóамне КРЪÉССЕЙ Бнртембéргявй ЕКѢТЕРÍНЕЙ ПѢѴЛОВНИ шй â Соцявй ЕЙ: шй â Бúнекрединчóсей Дóамне Мáрей Кнѣгú|не ’ЯННЕЙ ПѢѴЛОВНИ, шй â Соцявй ЕЙ.

54774

Curentul 9 oct. 1936 Cărți Reviste

„Bibliografia românească veche“ alcătuită de Ion Bianu și Dan Simonescu va fi tipărită în curând sub auspiciile Academiei Române.

Lucrarea aceasta, bine pusă la punct, va continua, pentru veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea „Bibliografia românească veche“

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Їйръ кѫ Благословéніѣмъ Прѣ сфѣтѫлѧй | ѧдрептътóрюлѧй GVHÓДЬ, шй â Прѣ ѡ|сфѣщйтѫлѧй ГИВРІИЛЬ Ѳ҃ѧáрхъ Митрополіть | кишинъѫлѧй шй Хотйнѫлѧй, сѧѕ тупърйть | кáртѣ âчáста чє съ нѫмѣщє ЧИСОСЛÓВЬ, ѧнь | Ѳ҃ѧархїчáска Тупографíє â Бассарáбїей, чє съ ѣфѣлъ ѧ Сфѣта Митрополіє â Кишинѣѫлѧй шй â Хотйнѫлѧй ѧ Кишинѣѫ. Ла Йнѫль дела Фáчерѣ лѣмїй, ѯткє. Їйръ дела Нáцерѣ чѣ | дѧпъ Трѫпѣ â лѧй Дмнєѯѣѕ кѫѧнтѫль, ѧ҃ѱѯї.

Їндйктѫль, є҃. ѧ лѣна лѧй Їѵгѫсть.

In folio, 1 foae (titlul) + 2 foi (numerotate ă,ĕ) + 288 foi. Titlul încadrat în chenar de flori, paginele în chenare mai simple de flori şi linii; tipar negru şi roşu, iniţiale mari ornamentate, frontispicii şi vignete frumoase. In faţa textului gravura Intrării Maicii Domnului în biserica.

După titlu această:

Inştiinţare.

Časoslovul, care să zice mare, pentrucă cuprinde în sine maĭ multe dinŭ cele obicinuite de pravoslavnicii creştinĭ, cătră D[u]mnezeu slavosloviĭ şi rugăciunĭ.

Iată că pentru trebuinţa nu numai cé bisericéscă, ci şi pentru trebuinţa fieşte căruĭa pravoslavnicŭ creştinŭ, cu ağutorĭulŭ luĭ D[u]mnezeu, s-au tipărit acumŭ precumŭ să vede, în Exarhičasca Typoğrafie a Mitropolieĭ Chişinăuluĭ, după aşăzarea Časoslovuluĭ Slavenescŭ, ce să întrebuinţază în provoslavnicile bisericĭ a Impărăţieĭ Rossieĭ, îndreptată şi adaosă, neasemănată mai multŭ, de câtŭ celŭ typăritŭ maĭ înnainte în Iaşĭ, la anulŭ 1757.

In Synaxarĭulŭ acestuĭ Časoslovŭ, la cele scurte arătărĭ a vieţiĭ fieştecăruĭa sfântŭ şi ale altorŭ minunĭ, care să însemnéză într'însulŭ, s-au pusŭ aniĭ dela Adamŭ, căcĭ aşa s-au găsitŭ şi în Časosloavele Slaveneştĭ, dinŭ care s-au tălmăcit mai înnainte rumâneşte acesta.

Pe primele foi, ă v. şi ĕ r. se înseamnă cuprinsul. Dela f. 284 «Rânduĭala Pashalieĭ», iar dela f. 287v. «Naşterea şi ştirbirea luminiĭ lunelorŭ».

La sfârşit deasupra unei vignete: «Sfârşitŭ şi luĭ D[u]mnezeu laudă».

P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi româneşti necunoscute* (extras din *Arhiva*-Iaşi, 38 (an. 1931) p. 10—13.

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, (1812—1918). *Bibliografie. Vol.* I (1814—1880), Chişinău 1934, p. 31—33, nr. 9.

Bucureşti: Biblioteca d-lui Dim. Balaur, funcţionar la Sf. Sinod.

952. *Liturghii*, Blaj 1817.

N'am văzut exemplare.

Atanasie Popa, *Biserici vechi de lemn româneşti din Ardeal*, în *Anuarul Comisiunii Monumentelor istorice, secţia pentru Transilvania 1930—1931*, Cluj 1932, p. 313.

953. *Rînduiala Panihidei*, Chişinău 1817.

РѦНДѪѦЛѦ | Панихíдей, чє- съ фáчє пéнтрѫ рѫпосáцїй Мáрїй | Дѡмнй Ѧмпъраùцй шй Ѧмпърътíсѫ: пéнтрѫ | Цáрй, шй Царúцє â тóатъ Рѡссíѧ, шй пéнтрѫ прѣ | Ѧнълцáта Лоръ Фамилíє.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Сaѕ тълмъчитъ ие лимба Рωмънѣскъ динъ чѣ | славенѣскъ, шй саѕ тѵпъритъ ѵнъ Ѳеαрχичáска | Тѵпографїе динъ Митрополїа Кишинѣвлай, | пéнтрѳ трекѵйница, шй ѵлеснйрѣ слѳ|житѳрилорь Ецсеричéцй Молдовѣнй, | динъ Єпáрχїа Кишинѣвлай, | ла Йнъль ѧ҃ѳ҃ѕ҃.

In-4⁰, 39 foi.

Ilustrată cu mai multe vignete şi alte ornamente simple, tipografice; una dintre acestea semnată cu iniţialele I. M.

La început prefaţa lui Gavriil, «Exarh Mitropolitul Chişinăului şi Hotinului», care este reprodusă de Şt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*, Chişinau 1923, p. 47—49. *Registru moldovenesc pentru parastase*, amintit de Şt. Ciobanu, *op. cit.*, p. 47 pare a nu fi altceva decât această Panihidă.

P. Constantinescu-Iaşi, *Tipărituri vechi româneşti necunoscute*, Iaşi 1931 (extras din *Arhiva*, an. 38, Iaşi 1931), p. 13—15. — Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă (1812—1918). Bibliografie, vol. I (1814—1880)*, Chişinău 1934, p. 34—36, nr. 11.

954. Racoce Teodor, *Prospect..*, Lwów 1817.

N'am văzut exemplare:

M. Kogălniceanu zice:

«Nu sânt trei-zeci de ani de când Românii n'avea încă o singură foaie periodică în limba lor. In anul 1817, D. Racocea, K. K. Translator românesc în Lemberg, publică în adevăr prospectul unuĭ Jurnal ce era să easă pentru întâiaşi dată româneşte; însă planul său nu se putu aduce în împlinire». (Cf. *Jurnalismul românesc în 1855*, în *România literară*, Iaşi 1855, nr. 4 p. 52).

Iar Arune Pumnul, vorbind de autor, scrie:

«... Deşi a scris puţin, totuşi este Racocea însemnat în literatura noastra pentru că el este cel întâiu, carele a înştiinţat la anul 1817 publicăciunea unei foi literarie rumîne sub numele «*Crestomaticul rumînesc*», din carele însă, pentru lipsa sprijinirii din partea publicului rumân, carele pe atunci erà amorţit cu totul, a putut eşi broşura întâia numai în anul 1820; şi apoi cu astă broşură se vede că a şi încetat, căci altele următoare nu se mai află» (Cf. *Lepturariu rumînesc*, Vieanna, 1864, vol. IV$_{II}$, p. 101.)

Nerva Hodoş şi Al. Sadi-Ionescu, *Publicaţiunile periodice româneşti*, I, p. 127. — Teodor Balan, *Teodor Racoce şi «Chrestomaticul românescu»* (extras din *Codrul Cosminului*, II, 1925, p. 368—370) publică un fragment din cererea lui Racoce scrisă în nemţeşte şi adresată Guberniului din Lemberg, dar din 17 Iunie 1816. Răspunsul Guberniului este din 25 Febr. 1817: este însă vorba de cereri manuscrise, din documentele Kreisamtului, Arhiva Bucovina, iar nu de prospectul cel tipărit. Prospectul s'a tiparit la 8 Martie 1817, după ce Racoce obţinuse autorizaţia de a scoate ziar românesc.

S'a publicat de Ion Lupaş, *Din trecutul ziaristicei româneşti*, Arad, 1916, p. 69—75. — Ion Lupaş, *Contribuţiuni la istoria ziaristicei româneşti ardelene*, Sibiiu 1926, p. 32—34.

955. Psaltire, Râmnic 1817.

Ѱ҃ЛТЙРѢ | Прорѻкѵлай ший Ѧпърáтѵлай Дв҃дъ. | акѵмь ѵтрачéсташй кйнь Тѵ҃пърйтъ | Ѧтрѳ Ѧтѫ҃ѫ Домнíе ѧ Пр҃ѣ | Лѵмйнáтѵлай Дóмнъ, | ’Ісѿ ’Ісѿннѣ Гєѳ҃ргіє Кйрйцй҃й | Боєво^{А} | Кѳ Благословéнїа Пр҃ѣ Єф҃ц҃ій сáлѳ | Пъринтелай К҃ѵ^{р} Г҃ЛЛЙКТІОНЬ Єп҃с|копьль Рж^{м}, Ѧ сф҃нта ’єп҃ско|пíе ѧ Рж^{м}. Ла а҃нїй дѳ ла Хс҃. ѧ҃ѳ҃ѕ҃.| Сaѕ Тѵ҃пърит дѳ Димúтрїе Мїхáйль | Шй дѳ Гєѡргїе П҃ѡ^{п}, й Нікóлаѳ | Тѵпографїй фнíй сѵ҃и.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-4⁰, de 8 foi nepaginate şi 252 foi.

Titlul incadrat de o xilografie semnata: *Gheorghie Pop 1817;* p| f. 8 v. liminară este o alta xilografie, înfăţişând pe David, semnată: *Gheorghie Pop 1817.*

Pagina încadrata de linii.

Pe verso titlului, stema Ţării-Româneşti şi urmatoarele versuri:

Stihuri asupra stemeĭ prea Luminatuluĭ, slăvituluĭ şi blagocestivuluĭ Domnŭ Io. Ioannŭ Gheorghie Caragea Voevodŭ.

Semnulŭ biruinţii cu carele moartea iaste călcată,
Acumŭ şi corbulŭ în pecetea Valahicĭ îl arată,
Inalţatuluĭ Domnuluĭ nostru Ioannŭ Voevod
Căruĭa i s-au încredinţatŭ acestŭ creştinescŭ norod.
Rugăm pre Impăratul ceresc ca să-l pazască întru stăpânire
Să supue pre vrăjmaşiĭ ceĭ ce să arată cu nemulţămire.

Pe a doua foaie începe predoslovia Episcopului Chesarie al Râmnicului, retiparită dupa Psaltirea, Râmnic 1779 (vezi: *Bibl. rom. veche,* vol. II. p. 244, nr. 423).

Cartea este o nouă ediţie a Psaltirei, Râmnic 1779, de care se deosebeşte numai prin adausul «*Cinstitulŭ paraclisŭ celŭ de obşte*» (ff. 237–246); prin 10 rànduri, dela pag. 8 liminara, adaose după numele lui Kesarie Episcopulu Râmniculuĭ, care pomenesc numele lui «Dimitrie typ⟨ograful⟩ Râm⟨niceanul⟩; şi prin finalul celor 19 versuri de pe foaia 252:

Şi ne pomeniţĭ pre noĭ cariĭ ne-amŭ ostenitŭ
Că multă nevoinţă amŭ pusŭ la diorthosit.
Alŭ tuturorŭ de tótŭ binele poftitoriŭ
Dimitrie Typ[ograf], diorthositoriŭ.

S'au tiparit şi exemplare «cu blagoslovenia şi toata cheltuĭala prea osfinţii sale ĭubitorĭuluĭ de D⟨u⟩nezeu, Kyr Constandie, episcopul Buzaului.» Aceste exemplare nu arata însă locul tiparului.

Vezi titlul facsimilat de Ioan C. Filitti, *O psaltire dela 1817,* (extras din *Biserica ortodoxă română,* LII (1934).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

956. Vajda Ladislau, de Sóósmező, *Dictiones duae,* Claudiopoli 1817.

Dictiones duae, quarum priorem die 21-a Februarii 1817 dum ad supplendam juris patrii ac crim. in lyceo Claudiop. per interventam medio tempore mortem D-ni Joannis Bapt. Winkler in vacantam recidentem cathedram admoveretur; posteriorem vero die 3-a Augusti ejusdem anni terminatis praelectionibus L. V. de S. dixit. Claudiopoli 1817. Typ. lycei regii.

In-4⁰, 9 foi.

Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája,* vol. 3, p. 735. – Szinnyei J., *Magyar irók,* XIV, col. 761.

957. *Acolutia Sf. Serafim,* Iaşi 1817. Greceşte.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ | ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ | ΣΕΡΑΦΕΙΜ | Ἀρχιεπισκόπου Φαναρίου καὶ | Νεοχωρίου, τοῦ θαυματουργοῦ. | Νῦν τὸ δεύτερον μετ' ἐπιμελοῦς | διορθώσεως τύποις ἐκδοθεῖσα, | φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ τς κυρίου | ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΑΡΑΚΑΛΗΝΟΥ ἀρχιμανδρί | του καὶ καθηγουμένου τοῦ ἱεροῦ μονα- | στηρίου τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, | καὶ τοῦ κυρίου | ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΑΓΙΟΤΑΦΙΤΟΥ ΤΟΥ ΧΙΟΥ, | καθηγουμένου, τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου | Μπουρνόβου τῇ πρὸς τὸν ὁμώνυμον | αὐτοῖς ἅγιον εὐλαβίᾳ. | Ἐν Ἰασσίῳ | 1817. | Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Acolutia (slujba) Sfântului martir Serafim, cel făcător de minuni, Arhiepiscop al Fanarului şi Satului Nou. Acum pentru a doua oară tipărită cu îngrijită îndreptare, cu cheltuiala generoasă şi a Domnului Serafim Caracaleanul, Arhimandrit şi Stareţ Sfântei Mănăstiri Trei Ierarhi, şi a Domnului Serafim din Hios, închinător Sf. Mormânt, Stareţ al Sfântei Mănăstiri Burnovo, pentru evlavia ce aveau faţă de Sfântul cu acelaş nume. Iaşi 1817. In Tipografia grecească.

In folio, 1 foae (titlul) + 37 pagine. Tiparit cu negru şi roşu.
Pe verso titlului:

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΥΣ.

Διονύσιος Ἱερομόναχος, ὁ ἀπὸ Φουρνᾶ τῶν Ἀγράφων, ἐξέδοτο πρῶτον τὴν παροῦσαν Ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος Σεραφεὶμ κατὰ τὸ ᾳζμε᾽ σωτήριον ἔτος ἐν Ἐνετίαις, ἀπαρτίσας καὶ διορθώσας αὐτὴν κατὰ τὴν αὐτοῦ δύναμιν. Νῦν δὲ πολλὰ σπανίου γενομένης ἐκείνης τῆς ἐκδόσεως, ἐφιλοτιμήθησαν οἱ ἐν τῷ τίτλῳ φαινόμενοι, τῷ Ἁγίῳ ὁμώνυμοι Πατέρες ἐκδοῦναί τε αὐτὴν ἐκ δευτέρου διὰ τῶν τύπων, καὶ διανεῖμαι δωρεὰν οἷς δεῖ, χάριν τῆς πρὸς τὸν Ἅγιον εὐλαβείας καὶ διὰ τὴν ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν. Ἀποδέξασθε οὖν εὐσεβεῖς ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, καὶ μέμνησθε τῶν ἐκδοτῶν ἐν ταῖς πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαῖς ὑμῶν, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου, ὅτε ἀναγκαίως λαμβάνετε ἀνὰ χεῖρας τὴν παροῦσαν Ἀκολουθίαν. Ἐρρῶσθε.

Către cititori.

Dionisie Ieromonahul, din comuna Furna a Agrafilor, a tipărit pentru prima dată prezenta Acolutie a Sf. martir Serafim, în anul 1745 al mântuirei, în Veneţia, întocmind-o şi corectând-o după puterea lui. Iar acum, devenind ediţia aceia foarte rară, părinţii cu acelaşi nume cu Sfântul, cari se văd în prefaţă, au binevoit să o tipărească pentru a doua oară, şi să o împartă în dar celor ce se cuvine, pentru evlavia ce o au faţă de Sfântul, şi pentru mântuirea sufletului lor. Primiţi-o deci, fraţi şi părinţi pioşi, şi aduceţi-vă aminte de editori în rugăciunile voastre către Dumnezeu, mai ales în ziua sărbătoarei Sfântului, când negreşit luaţi în mâinile voastre (citiţi) prezenta acolutie. Rămâneţi sănătoşi.

Pagina 1:

Cântece de slăvire (megalinarii) către Sf. martir Serafim cari se cântă la procesiuni.

Pagina 3—26:

Tropare cântate în ziua sărbătoarei Sfântului Serafim. 4 Decemvrie.

Pagina 27—37:

Viaţa şi mucenicia Sfântului Serafim.

Biblio-hronologie română, în *Buciumul Român*, Iaşi, I (1875), 287 şi II (1877), 48. — É. Legrand, L. Petit., H. Pernot, *Bibl. hellénique... au dix-huitième siècle*, I, Paris 1918, p. 325, nota 1, spun că este o reeditare a ed. veneţiene din 1745.

Traducere de Sava Saru, profesor, Bucureşti.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

958. D. N. Darvari, *Istoria universală pe scurt,* 2 vol. Viena, 1817—1818. Greceşte.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ | ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ | εἰς δύω τόμους διηρημένη | συλλεχθεῖσα | ἐκ παλαιῶν τε καὶ νεωτέρων συγγραφέων | πρὸς χρῆσιν | τῶν σπουδαζόντων νέων | ὑπὸ | ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΑΡΒΑΡΕΩΣ | καὶ ἐκδοθεῖσα | δαπάνῃ αὐταδέλφων Δαρβάρεων Ἰωάννου καὶ Μάρκου. | Τόμος Α΄. | περιέχων | τὴν ἱστορίαν τῶν παλαιῶν ἐνδόξων ἐθνῶν. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας | παρὰ τῷ τυπογράφῳ κυρίῳ Α. Αὐκούλφ. | 1817

Istoria universală pe scurt, împărţită în două tomuri, adunată din scriitorii vechi şi noi pentru uzul tinerilor studioşi de Dimitrie Nicolae Darvari şi publicată cu cheltuiala fraţilor Ioan şi Marcu Darvari. Volumul I cuprinzând istoria popoarelor ilustre ale antichităţii. Viena, Austria, la domnul tipograf A. Haykul, 1817.

In-8°, 1 foaie (titlul) + ι′ pag. + 364 pag.

Tabla de materie pag. α′. Prefaţa către cititorí pag. γ′. Introducere la istoria universală pag. 1. Textul p. 19. Errata pag. 364.

Tom. II. Acelaş titlu, cu următoarea complectare:

Τόμος Β΄. | περιέχων | τὴν ἱστορίαν τῶν νῦν κρατούντων ἐθνῶν. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας | παρὰ τῷ τυπογράφῳ κυρίῳ Α. Αὐκούλῳ | 1818.

Tomul II, cuprinzând istoria popoarelor dominante de astăzi. Viena, Austria, la domnul tigopraf A. Haykul 1818.

In-8°, η′ + 348 pag. + 1 foaie.

Titlul p. α′. Prefaţa către cititori p. γ′. Textul p. 1. Errata p. 339. Tabla cronologica p. 340. Tabla de materii pe ultima foaie nepaginată.

Traducere de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

959. ⟨Filippidi D.⟩, *Incercare de analiză a gândirei,* Lipsca 1817. Greceşte.

ΑΠΟΠΕΙΡΑ | ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ | ΤΟΥ ΝΟΟΥΜΕΝΟΥ | ἑτεροίας παρὰ τὰς νῦν, | νῦν πρῶτον ἐκπονηθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα | παρὰ τοῦ ἀποπειρογράφου τῆς Ρουμουνίας, | καὶ προσφωνηθεῖσα. | Ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξωνίας 1817. | Παρὰ τῷ Ταουχνιτζ.

Pe foaia următoare este:

Τῷ | φίλῳ | τῆς | ἐπιστήμης.

Incercare de analiză a gândirei, deosebită de cele de până acum, acum pentru prima dată alcătuită şi publicată de autorul Incercărei despre România, şi închinată iubitorului de ştiinţă. In Lipsca, Saxonia, 1817. La Tauchnitz

In-8°, 8 p. nepaginate + 256 pag. Pe p. 5—8 nepaginate o prefaţă către cititori.

Traducere de N. Camariano.

N. Banescu, *Viaţa şi opera lui Daniel (Dimitrie) Philippide,* în *Anuarul Institutului de istorie naţională,* Cluj, II (1923), p. 138 144.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

960. *Genealogia Regilor şi Prinţilor Europei şi Calendarul anului 1817,* Buda 1817. — Greceşte.

ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ | τῶν | ΒΑΣΙΛΕΩΝ καὶ ΗΓΕΜΟΝΩΝ | ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ἡ ΤΟΛΕΡΑΝΤΖΑ τοῦ Αὐτοκράτορ: Ἰωσὴφ Β΄. | καὶ | ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ | τοῦ | παρόντος χρόνου. | 1817 | καὶ ἄλλα ἀξιόλογα, ὡς ὁ ἑπόμενος πί- | ναξ διδάσκει, | ὁμοῦ μὲ 5 εἰκονογραφίας. | Ἐν Βούδᾳ | Ἐκ τῆς Βασιλικῆς Τυπογραφίας.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Geneologia Regilor şi Prinţilor Europei. Toleranţa Impăratului Iosif II. şi Calendarul anului prezent 1817. Şi alte însemnate, după cum arată tabla ce urmează, cu 5 iconografii. Buda, în tipografia regească.

In-16⁰, 32 foi nenumerotate+158 pag. (cu greşeli de paginaţie la 143—146, 148, 151)+ 1 foaie. Tipărit cu roşu şi negru. Exemplarul Academiei Române are numai 3 gravuri.

După titlu urmează: 1 ½ foi: Epocile diferitelor naţiuni.
1 foaie: Zilele, sărbătorile, posturile şi pascalia anului 1817.
½ foaie: Cele 12 semne zodiace şi soarele cu planetele lui.
½ foaie: Eclipsele soarelui.
24 foi: Calendarul anului 1817.
3 ½ foi: Pronosticurile celor patru anotimpuri.
dela pag. 1—3: Geneologia casei austriace.
dela pag. 4—61: Genealogia caselor domnitoare din Europa.
Pag. 60: Genealogia Prinţilor întregei Ungrovlahii.
Ioan Gheorghe Caragea, Principe şi Voevod întregei Ungrovlahii.
Elena Caragea, Doamna întregei Ungrovlahii.

Copiii lor.

1) *Smaragda Caragea*, Domniţa, soţia prea nobilului boer Mare Postelnic, Constantin Vlahuţa.
2) *George Caragea*, Beizadea.
3) *Constantin Caragea*, Beizadea.
4) *Ralu Caragea*, Domniţă, soţia prea nobilului boer, Mare Ban Gheorghe Arghiropol.
5) *Roxandra Caragea*, Domniţă, soţia prea nobilului boer, Mare Spatar Mihail Şuţu.

Genealogia Prinţilor întregei Moldovei.

Scarlat Ioan Calimah, Principe şi Domn întregei Moldavii.
Smaragda Calimah, Doamna întregei Moldavii.

Copiii lor.

1) *Ralu Calimah*, Domniţă şi soţia boerului Mare Hatman Constantin Palade.
2) *Marioara Calimah*, Domniţă.
3) *Alecu Calimah*, Beizadea.
Pag. 62—65 inclusiv:
Lista prelaţilor Bisericei răsaritene din Ungaria, Ungrovlahia, Moldova şi Basarabia.
Vasile Moga Episcop al Transilvaniei.
Nectarie Arhiepiscop şi Mitropolit întregei Ungrovlahii.
Iosif Episcopul Argeşului.
Constantie Episcopul Buzeului.
Veniamin Arhiepiscop şi Mitropolit întregei Moldovei.
Gherasim Episcopul Romanului.
Meletie Episcopul Huşului.

La Chişinau.

Gavriil, membru al Sf. Sinod din Rusia şi cavaler de mai multe ordine, Arhiepiscop şi Mitropolit întregei Basarabii şi Hotinului.

Pag. 66—102 inclusiv: cuprind în sumar diferitele decrete date de Impăratul Iosif II, dela anul 1781—1784, pentru Toleranţa, prin care a dăruit tuturor supuşilor sai libertate în ceeace priveşte religia lor.

Pag. 103—137 inclusiv: diferite sfaturi şi istorioare.

» 138—158 inclusiv: diferite ştiri şi anume: 1) Când pornesc poştele (curierii) din Viena şi când sosesc; 2) Când porneşte curierul din Viena pentru Constantinopole şi îndarăt; 3) Când se dau scrisorile la poştă şi cât se plateşte; 4) Când porneşte diligenţa din Viena şi când soseşte; 5) Distanţele între Viena şi diferitele oraşe din Europa; 6) Când încep bâlciurile comerciale în Germania şi Ungaria.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

La sfârşit, pe o jumatate foaie un tablou de dobândă şi pe cealalta jumatate bilanţul de venituri şi cheltueli fiecăruia.

Traducere de Sava Saru, profesor.

Există şi ediţii româneşti ale acestui calendar, puţin schimbate; vezi aici, nr. 933.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

961. ⟨Ierodiaconul Grigorie?⟩, *Combaterea Dialogurilor lui Neofit Duca.* ⟨Viena⟩ 1817. Greceşte.

ΑΝΤΙΡΡΗΣΙΣ | εἰς τοὺς ἐν τῷ | ΒΙΒΛΙΑΡΙΩι | τοῦ | Αἰσχίνου προσκολληθέντας Διαλόγους τοῦ διδασκάλου | ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΔΟΥΚΑ, | διὰ | μαρτυριῶν τῶν Ἁγίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν, | εἰς ὧν τοὺς λόγους πιστεύειν ἐν τῷ τῆς Πίστεως ἱερῷ | Συμβόλῳ ὁμολογοῦμεν, εἰς μίαν ἁγίαν, καθολικὴν καὶ | ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν πιστεύοντες· ἐπειδὴ ἡ εἰς αὐ- | τὴν πίστις εἰς τὸν Θεὸν ἀνάγεται κατὰ τὸ, Εἰ ἐπι- | στεύετε Μωσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοὶ, περὶ γὰρ ἐμοῦ | ἐκεῖνος ἔγραψε. | 1817.

Combaterea Dialogurilor dascălului Neofit Duca alipite la opusculul lui Eschine, ⟨făcută⟩ cu ajutorul mărturiilor Sfinţilor şi de-Dumnezeu-purtătorilor Părinţi ai noştri, în cuvintele cărora credem — căci aşa mărturisim în sfântul simbol al credinţei când spunem că credem într'una sfântă sobornicească şi apostolească biserică: într'adevăr crezând într'însa credem şi în Dumnezeu după textul care spune că de aţi fi crezut lui Moisi, aţi fi crezut şi mie, că pentru mine acela a scris. 1817.

In-8⁰, 61 pagini.

Prefaţă către preasfinţiţii arhierei apărători şi luptatori pentru sfânta noastra credinţă (p. 3).

Pentru determinarea autorului şi a locului de tipărire, v. Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei,* Chişinau 1927, p. 137 şi nota.

Traducere de I. Ştefanescu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

962. *Invăţătura ştiinţei comerciale.* Iaşi 1817. Greceşte.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ | ἐντελὴς συστηματικὴ | ἁπάσης | ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ, | πρὸς χρῆσιν τῶν ἐμπόρων, | ἐξαιρέτως δὲ | τῶν ἐμπορικῶν σχολείων. | Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ πρωτοτύπου ἑρμηνευθεῖσα | καὶ τισι προσθήκαις πλουτισθεῖσα, | τύποις τε ἐκδοθεῖσα. | Ἐν Ἰασσίῳ, | ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ. | 1817.

Invăţătura complectă şi sistematică a întregei ştiinţe comerciale, pentru uzul negustorilor şi mai cu seamă al şcoalelor de comerţ. Tradusă depe originalul german şi îmbogăţită cu câteva adaosuri, s'a dat la tipar. In Iaşi, în Tipografia greacă. 1817.

In-8⁰, 4 foi + ιγ′ + 245 pag. + 11 pag. nenum.

Pe foaia 2r. este dedicaţia:

Τῇ ἑλληνίδι | ἐμπορικῇ νεολαίᾳ | τὴν παροῦσαν | ἐμπορικὴν βίβλον | φιλογενείας χάριν | ἀνατίθησιν | ὁ μεταφραστής. (Tinerilor negustori greci această carte privitoare la comerţ pentru dragostea de neam o dedică traducătorul).

Pe f. 2v.—4v. este prefaţa:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Π ρ ο ο ί μ ι ο ν.

Ἦν μὲν ἄχρι τοῦδε τὸ ἡμέτερον ἐμπόριον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρακτικῶς, ἢ ὡς εἰπεῖν μηχανικῶς ἐνεργούμενον, καὶ ἄλλως ἀκανόνιστον, ἀπολίτευτον καὶ ἐστερημένον πάσης ἐπιστημονικῆς θεωρίας. Ὅσοι σπάνιοι πεπαιδευμένοι ἔμποροι Γραικοὶ ὑπῆρξαν, ἐῤῥυθμίζοντο κατὰ τὰς τάξεις τῶν Ἰταλῶν, τῶν Γάλλων, ἢ τῶν Γερμανῶν κ.τ.λ. καθ' ὃ γένος ἕκαστος εἶχε κλίσιν καὶ σχέσιν πρὸς τὴν αὐτοῦ διάλεκτον· νῦν δέ, ὅτε τὸ γένος ἀνανῆψαν ὀπωσοῦν, καὶ τὸν παλαιὸν λήθαργον τῆς ἀμαθίας ἀποτειναξάμενον ὀργῇ πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρχαίας δόξης του, διὰ τῆς μαθήσεως παντοδαπῶν ἐπιστημῶν, ἄδικον ἦθελεν εἶναι, οἱ πραγματευταὶ μόνοι νὰ μένωσιν ἄμοιροι τῆς συστηματικῆς παιδείας τοῦ ἐπαγγέλματός των, καὶ οἱ νέοι οἱ ἀφοσιοῦντες ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἐμπόριον νὰ προσμένωσι χρόνους πολλούς, ἵνα διδαχθῶσι τὴν πρακτικὴν Ἐμπορικήν, ὑπηρετοῦντες ἂν τύχῃ εἴς τινα πεπαιδευμένον καὶ ἔμπειρον νὰ πραγματευτήν, καὶ νὰ δύνωνται νὰ διδαχθῶσι τὴν ἐπιστήμην των, καθ' ὃν τρόπον διδάσκεταί τις πᾶσαν ἄλλην ἐπιστήμην, καὶ νὰ εἰσέλθωσιν εὐθὺς εἰς τὴν πρᾶξιν, χωρὶς νὰ ἔχωσι χρείαν νὰ κατατρίβωσι χρόνους, προβιβαζόμενοι, ὡς ποτὲ ἐσυνηθίζετο, ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον βαθμηδὸν εἰς τὸ γραφεῖον.

Οἱ Ἄγγλοι, οἱ Γερμανοὶ καὶ τὰ λοιπὰ Εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ἐφρόντισαν πρὸ πολλῶν χρόνων καὶ ἐσύστησαν σχολεῖα ἰδίως ἐμπορικά, ἐν οἷς, μετὰ τὰ ἐγκύκλια μαθήματα, διδάσκονται οἱ νέοι ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα νὰ σχηματίσωσι τὸν τέλειον πραγματευτήν. Διὰ τοιαῦτα σχολεῖα συνεγράφη τὸ παρὸν βιβλίον Γερμανιστί, ἐπιγραφόμενον: Vollständiges systematisches Lehrbuch der gesamten Handlungswissenschaft &c. Hamburg 1801. Τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιτομὴ ἐξ ἄλλων ἐκτεταμένων συγγραμμάτων τοιούτων, ἅπερ διὰ τὸν ὄγκον των δὲν συντελοῦσι πρὸς παράδοσιν εἰς τὰ σχολεῖα, ἀλλ' εἶναι καλὰ μόνον διὰ μελέτην. Τοιαῦτα εἶναι π.χ.: τὸ τοῦ Καρόλου Γυνθέρου Λουδοβίκου (Carl Günther Ludovici) τῆς ἐν Λειψίᾳ Ἀκαδημίας ποτὲ καθηγητοῦ Σ χ έ δ ι ο ν ἐ ν τ ε λ ο ῦ ς ἐ μ π ο ρ ι κ ο ῦ σ υ σ τ ή μ α τ ο ς, ἐκδοθὲν τὸ δεύτερον ἐν Λειψίᾳ 1768 εἰς 8ον περιέχον σελ. 622, τὸ τοῦ Ἰωάννου Γεωργίου Βυσχίου (Iohann Georg Büsch) καθηγητοῦ ἐν Ἀμβούργῳ, ἐπιγραφόμενον Θ ε ω ρ η τ ι κ ο π ρ α κ τ ι κ ὴ π α ρ ά σ τ α σ ι ς τ ο ῦ ἐ μ π ο ρ ί ο υ κ.τ.λ. ἐκδοθὲν ἐκ δευτέρου ἐν δυσὶ τόμοις εἰς 8ον ἐν Ἀμβούργῳ 1808, καὶ ἄλλα τινά. Ὁ ἀνώνυμος συγγραφεὺς κατανοήσας, ὡς λέγει ἐν τῷ προοιμίῳ, τὴν ἔλλειψιν συστηματικοῦ ἅμα καὶ συντόμου βιβλίου περὶ Ἐμπορικῆς ἐπιστήμης, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐμπορικῶν σχολείων, συνέθετο τὴν παροῦσαν ἐπιτομήν, εἰς τὴν ὁποίαν δὲν θέλει εὕρει τις ἔλλειψιν μέρους τινὸς τῆς θεωρητικῆς ἢ τῆς πρακτικῆς Ἐμπορικῆς ἐπιστήμης, πεποιθώς, ὅτι πᾶς φιλομαθής, ἐὰν σπουδάσῃ αὐτὴν μὲ ἐπιμέλειαν δύναται εἰς τοιοῦτον τρόπον νὰ προπαρασκευασθῇ, ὥστε νὰ κατασταθῇ ἱκανὸς νὰ ἐμβῇ ἐπωφελῶς εἰς πᾶν εἶδος ἐμπορίου. Πρὸ πάντων συνίστησιν ὁ αὐτὸς τὸ περὶ τῶν δικαίων τῶν καμπιάλων Κεφάλαιον, καθότι εἰς αὐτὸ ὅσον συνεχώρει ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου ἔκαμεν ἐντελεστάτην πραγματείαν. Κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον, καί τοι μὲ πλείονα συντομίαν ἠγωνίσθη νὰ παραστήσῃ ἕκαστον Κεφάλαιον τοῦ βιβλίου κατὰ τὴν δυνατὴν ἐντέλειαν.

Ὁ μεταφραστὴς ἰδὼν τὴν εἰς ἡμᾶς ἔλλειψιν ἐμπορικοῦ τινος βιβλίου, καὶ γνοὺς πόσην ὠφέλειαν δύναται νὰ προξενήσῃ τὸ παρὸν σύγγραμμα οὐ μόνον εἰς τὴν ἐμπορικὴν νεολαίαν τοῦ γένους του, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα φιλομαθῆ, ἀνέλαβε τὸν κόπον νὰ τὸ μεταφράσῃ εἰς τὴν ἡμετέραν διάλεκτον, μεταχειρισθεὶς ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τὴν ἀναγκαίαν ἐλευθερίαν πρὸς πλείονα σαφήνειαν, ἀκρίβειαν καὶ εὐχρηστίαν. Καὶ τὰ μὲν παρ' ἡμῖν περιττὰ καταλιπών, ἄλλα δὲ ἀναγκαῖα προσθείς, μετεῤῥύθμισεν ὅσον ἠδυνήθη τὸ εἶδός του πρὸς χρῆσιν ὀπωσοῦν κοινοτέραν. Ἐκ τῶν παραλειφθέντων εἶναι μάλιστα οἱ πίνακες τῶν μέ-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

τρων καὶ σταθμῶν τοῦ συγγραφέως, οἵτινες διὰ τὰς ἐν αὐτοῖς εὑρεθείσας ἀντιλογίας δὲν ἐφάνησαν ἱκανοὶ πρὸς ἀκριβῆ σύγκρισιν. Ἀντ' αὐτῶν συνέθετο ἄλλως ὁ μεταφραστὴς ἀκριβεστέρους, τοὺς μὲν ἐκ τῶν δεκαδικῶν πινάκων τοῦ Βαρώνου Γεωργίου Βέγγα παραλαβών, μετά τινων ἰδίων διορθώσεων, τοὺς δὲ ἐκ τοῦ ἐμπορικοῦ λεξικοῦ τοῦ ῥηθέντος Λουδοβίκου, ἄλλους δὲ (τοὺς τῶν βαρέων σταθμῶν) ἐκ τῶν τοῦ Ἰωάννου Ῥοτίου, ὡς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ ῥηθήσεται.....

Apoi se vorbeşte de greutatea ce a întâmpinat traducătorul în traducerea termenilor tehnici în limba greaca şi sfârşeşte cu următoarele:

Εὐχῆς ἔργον εἶναι τὸ νὰ εἰσαχθῇ ἡ παροῦσα Διδασκαλία εἰς τὰ ἐμπορικὰ σχολεῖα, ὅπου τοιαῦτα ὑπάρχουσιν, ἢ μέλλουσι νὰ συστηθῶσι. Καθὼς ὅμως εἰς τὴν Φιλοσοφίαν προαπαιτεῖται ἡ Γεωμετρία, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἐμπορικήν, ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ εἶναι προγυμνασμένος εἰς τὴν ἐμπορικὴν Ἀριθμητικήν. Οἱ δὲ προβεβηκότες καὶ ἔμπειροι εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, δύνανται, καὶ ἄνευ διδασκάλου, διὰ μόνης μελέτης νὰ διδαχθῶσιν ἐξ αὐτῆς ὅσα δὲν ἠξεύρουσι.

Prefaţa.

Până în prezent comerţul nostru se făcea mai mult practic, sau în mod mecanic, şi cu totul neorânduit, necivilizat şi lipsit de orice teorie ştiinţifică. Rarii negustori greci învăţaţi cari existau, se conduceau după orânduiala Italienilor, Francezilor, sau Germanilor etc. după neamul spre care fiecare avea înclinare şi a cărui limbă o cunoştea. Acum, când neamul s'a deşteptat întru câteva, şi a ieşit din vechea letargie a neştiinţei, pornind spre calea gloriei sale antice prin învăţarea a tot feluri de ştiinţe, ar fi nedrept, ca numai negustorii să rămâie lipsiţi de învăţătura sistematică a meseriei lor, iar tinerii ce se dedică negoţului să aştepte mulţi ani ca să înveţe comerţul practic, slujind, dacă se va întâmpla, la vreun negustor învăţat şi experimentat, şi să nu poată învăţa ştiinţa lor, după cum se învaţă toate celelalte ştiinţe, şi să treacă de îndată la practică, fără să mai aibă nevoie să piarză anii, ca să fie înaintaţi treptat, dela bucătărie la birou, cum se obişnuia odată.

Englezii, Germanii şi celelalte popoare europene au avut grijă de mult de a întemeia şcoli, mai cu seamă de comerţ, în cari, după lecţii de cultură generală, tinerii învaţă tot ce e necesar pentru formarea unui perfect negustor. Pentru astfel de şcoli s'a scris cartea de faţă în limba germană supt titlu: *Vollständiges systematisches Lehrbuch der gesamten Handlungswissenschaft &c. Hamburg 1801.* Această carte este o prescurtare a unor opere de genul acesta mai pe larg scrise, cari, din cauza desvoltării lor, nu sînt potrivite pentru predarea în şcoli, ci numai pentru citire. Astfel de cărţi sînt: a lui *Carl Günther Ludovici*, fost profesor la Academia din Lipsca: *Incercare de învăţătura complectă a comerţului*, publicată a două oară la Lipsca la 1768 în 8°, conţinând 622 pag., a lui *Iohan Georg Büsch*, profesor la Hamburg, intitulată: *Expunere teoretico-practică a comerţului* etc. publicată a două oară în două volume în 8° la Hamburg, la 1808, şi încă altele câteva. Autorul anonim constatînd, după cum spune în prefaţă, lipsa unei cărţi sistematice şi pe scurt a ştiinţei comerciale, spre folosul şcoalelor comerciale, a compus prescurtarea de faţă, în care nimeni nu va găsi vreo lipsă cu pri-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

vire la ştiinţa comercială teoretică sau practică, fiind convins că orice iubitor de carte, dacă o va studia cu sârguinţă, poate să se prepare în aşa mod, încât să fie în stare să întreprindă cu folos orice fel de negoţ. Mai ales dânsul recomandă capitolul privitor la cambii, deoarece în acesta a facut, cât îi permitea scopul cărţii, o tratare complectă. La fel şi-a dat silinţa, deşi cu mai mare concizie, să trateze cât se putea mai complect fiecare capitol al cărţii.

Traducătorul văzând lipsa unei cărţi comerciale .la noi, şi dându-şi seamă de folosul ce putea aduce opera de faţă, nu numai tinerilor negustori ai neamului său, ci tuturor iubitorilor de ştiinţă, s'a ostenit s'o traducă în limba noastră, servindu-se în traducere de libertatea cuvenită, spre mai mare claritate, exactitate şi utilitate. Lăsând la o parte ce era pentru noi de prisos şi adăogând alte lucruri necesare, a transformat, cât a putut, forma cărţii ca ea să fie de o întrebuinţare mai obştească. Printre cele lăsate la o parte sînt mai ales tablele autorului, pentru măsuri şi greutăţi cari nu erau potrivite pentru o comparaţie exactă, din cauza contrazicerilor ce s'au găsit în ele. In locul acestora, traducătorul a compus altele mai exacte, luând unele din tablele zecimale ale Baronului Georg Vega, cu câteva corectari proprii, iar altele din dicţionarul comercial a pomenitului Ludovici, iar pe cele ale greutăţilor mari din tablele lui Iohann Roth cum se va pomeni la locul cuvenit. . . . . .

. . . . . .

Ar fi bine ca această carte să fie introdusă în şcolile comerciale, unde există asemene şcoli, sau unde se vor înfiinţa. Insă, precum la filosofie este necesară o pregătire în geometrie, tot aşa şi la comerţ, elevul trebuie să fie pregătit în aritmetica comercială. Iar cei mai înaintaţi şi experimentaţi în afacerile comerciale, pot, şi fără profesor, citind numai, să înveţe din această carte tot ce nu ştiu.

Dupa prefaţa urmeaza cuprinsul dela pag. A — IV.

Dela pag. 1 — 36 este o introducere în istoria comerţului.

Dela pag. 37 — 193, materia proprie a comerţului împarţita în cinci capitole.

Dela pag. 194 — 209, un apendice despre registrele comerciale.

Dela pag. 210 până la sfârşit, pag. 245, tablele despre masuri şi greutaţi.

Urmează pe pagini nepaginate lista abonaţilor din Iaşi, Botoşani, Focşani, Moscova, Nicopol, Odesa, Constantinopol; un adaos de abonaţi, din Moscova, Nizni, Bucureşti şi se termina cu errata. (Ultimele 2 pag. nenum., cari cuprind errata, lipsesc din exemplarul Academiei Române).

Din lista mare a abonaţilor reproducem câteva nume:

Iaşi

Prea nobilul boer, Mare Postelnic Ştefan Vogoridi
» » » » » Mihail Mavrogheni
» » » Aga Constantin Ţigara
» » » Mare comisar Teodor Negri
Prea nobilul Ioan Tăutu
Prea cinstitul Domn Atanasie Gani
» » » » Plastara

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Botoşani

Preà cinstitul Domn Teodor Mustaţă
» » » Ioan H. Ianţu
» » » Constantin Papazoglu

Bucureşti

Prea cinstitul Domn Gabriel Hagioglu
» » » Ştefan Meitani

Traducere de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

963. ⟨**Justin**⟩, *Prescurtare din istoriile filipice ale lui Pompeius Trogus,* tradusă în greceşte de ⟨*Daniil Philippidi*⟩, Lipsca 1817.

ΕΠΙΤΟΜΗ | ΤΩΝ | ΦΙΛΙΠΠΙΚΩΝ | ΤΟΥ | ΠΟΜΠΗΙΟΥ ΤΡΟΓΟΥ. | Νῦν πρῶτον ἐκ τοῦ λατινικοῦ εἰς τὴν | αἰολοδωρικὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον μετα | γλωττισθεῖσα, καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ | ἀποπειρογράφου τῆς Ρουμουνίας. | καὶ προσφωνηθεῖσα | Ἐν Λειψίᾳ παρὰ τῷ Τάουχνιτζ. | 1817.

Prescurtare a istoriilor filipice ale lui Pompeius Trogus, acum pentru prima dată tradusă din limba latină în limba greacă eolodorică şi publicată de esseistul României şi închinată [închinarea de pe foliul al doilea este reprodusă mai jos]. Lipsca, Tauchnitz 1817.

In-8⁰ de 4 foi + 622 + 34 pagine.

Titlul (f. 1), dedicaţia (f. 2). Pe verso foliului al doilea un motto din prefaţa Istoriei lui Diodor din Sicilia. Prolegomena (f. 3 şi 4) textul (p. 1 — 594).

Paginele 595 — 622 conţin «Prologurile istoriilor filipice ale lui Pompeius Trogus» pentru cele 44 carţi din cáte este alcatuită opera. Propriu vorbind însă ele nu sunt prologuri, ci rezumate ale conţinutului cărţilor. Dela nota aflata la p. 595 reese ca ele au fost facute de un anonim, chiar pe opera lui Trogus, şi s'au adăogat aci numai ca cititorul sa-şi poată face o idee mai completă despre istoria lui Trogus pe care a ciuntit-o abreviatorul.

Epilegomenele (paginaţie separată) conţin o disertaţie a lui Philippidi în care se explică dece limba greacă vulgară trebuie sa fie limba în care sa se scrie.

Pe f. 2 urmatoarea dedicaţie.

Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Εὐσεβεστάτῳ Ἡγεμόνι τοῦ Ρουμουνικοῦ Ἀγροῦ Κυρίῳ, Κυρίῳ Ἰωάννῃ Καραντζιᾷ τῷ φίλῳ τῶν λόγων καὶ τῆς ἱστορίας.

Prea înălţatului şi prea evlaviosului Voevod al Ţării Româneşti, Domnul Domn Ioan Caragea, prieten al învăţăturei şi al istoriei.

La f. 3 şi 4 următoarea prefaţă:

Προλεγόμενα.

Τὸ βιβλίον ὁποῦ παίρνεις εἰς τὰ χέριά σου φίλε διὰ νὰ τὸ διαβάσῃς εἶναι ἐπιτομὴ τῶν φιλιππικῶν τοῦ λατίνου Πομπηΐου Τρόγου ὁποῦ ἄκμαζε πρὸ Χριστοῦ ὀλίγον μεταξὺ Γαΐου Καίσαρος καὶ Ὀκταβίου Καίσαρος· καὶ περιέχει κατὰ πρῶτον λόγον τὴν ἀρχὴν τῶν μακεδόνων ἀπὸ τὴν πρώτην της καταβολήν, ἕως εἰς τὴν γιγαντιαίαν της ἀκμήν, καὶ καταβαίνει εἰς τὴν παρακμήν της, καὶ ἕως εἰς τὸ τέλος· ὅθεν καὶ ὀνομάσθηκε φιλιππικὰ ἀπὸ τὸν Φίλιππον τὸν πατέρα τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου· ἐπειδὴ αὐτὸς ἔβαλε τὰ θεμέλια

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

αὐτοῦ τοῦ μεγάλου καὶ ἐξαισίου οἴκου, τὸν ὁποῖον ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τελείωσε μὲ τὸν θαυμασμὸν καὶ μὲ τὸ θάμβος καὶ μὲ τὴν ἔκπληξιν ὅλης τῆς οἰκουμένης. Κατὰ δεύτερον λόγον ὁμιλεῖ καὶ διὰ ἀρχαιότητες καὶ ἀρχεγονίαις καὶ συνοικισμοὺς καὶ πράξις διαφόρων ἐθνῶν καὶ μάλιστα ἑλλήνων, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ ἐξαπλόνεται καὶ ἐπιμένει, διηγούμενος τὰ θαυμάσια καὶ ἐκπληκτικὰ αὐτῶν κατορθώματα, καὶ ταῖς αἰσχραῖς καὶ ὀλέθριαις διχόνοιαίς των καὶ ἀλληλοφαγίαις. Κατ' ἕνα λόγον· ἐπειδὴ τὰ κατὰ δεύτερον λόγον αὐτά, ἔχουν σχέσιν, ἀναφοράν, εἶναι δηλαδὴ δεμένα, μὲ τὰ κατὰ πρῶτον λόγον, καὶ κάμνουν οὕτω αὐτὰ λαμπρότερα καὶ σαφέστερα· κατ' ἄλλον λόγον, καθολικεύεται οὕτω τὸ ἔργον, καὶ γίνεται μία καθολικὴ ἱστορία τῶν γνωστῶν τότε, καὶ οὕτω καὶ ὠφελιμώτερη εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ τὴν διαβάζει.

Τίς ἦταν ὁ ἐπιτομεύς; Ἕνας γραμματικὸς ὀνομαζόμενος Ἰουστῖνος, ὁ ὁποῖος δὲν ἦταν ὁ Ἰουστῖνος ὁ μάρτυς, δὲν ἄκμαζε μετὰ τὴν κτίσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καθὼς συμπέραναν τινὲς πάντῃ ἀσυμπέραστα. Ἄκμασε πρὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς τὴν Ρώμην βέβαια· ἀρκεῖ τοῦτο. Ποῖος ἱστορικός; Ποῖος ἐπιτομεὺς στάθηκε; Θὰ τὸ μάθῃς διαβάζοντας μὲ προσοχὴν τὸ βιβλίον, καὶ μάλιστα ταῖς περιοχαῖς ὁποῦ ἔγειναν ἀπ' ἄλλον· καὶ ἀπὸ τὸ σύγγραμμα τοῦ ἰδίου Τρόγου, ὁποῦ θὰ ἰδῇς τί ἄκαιρα καὶ ἀνιστόρηκα παραπηδήματα, τί δηλαδὴ ἀποτομαῖς καὶ κολοβώσεις ἔκαμε ὁ λεγόμενος ἐπιτομεύς, ὁ ὁποῖος τὴν ἔκαμε, ὡς γραμματικὸς διὰ νὰ κάμῃ ἐπίδειξιν τῶν λογοτορνευμάτων του. Πλὴν καὶ οὕτω εἰς τὴν ἀπὸ τὸ ναυάγιον πρωχείαν μας, εἶναι καὶ αὐτὸ τὸ βιβλίον ἀξιόλογον καὶ περισπούδαστον· ἐπειδὴ παίρνομεν δι' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν τῆς ἱστορίας τοῦ Τρόγου, καὶ βέβαια καὶ τῶν φιλιππικῶν τοῦ χιώτου Θεοπόμπου, ὁ ὁποῖος ἦταν φιλαλήθης καὶ ἐξόδευσε πολλὰ διὰ νὰ κάμῃ τὴν ἱστορίαν του, λέγει ὁ Ἀθήναιος· ἐπειδὴ βέβαια ὁ Τρόγος ἀπὸ τὸν Θεόπομπον πῆρε καὶ τὴν ὕλην καὶ τὴν ἐπιγραφὴν τῆς ἱστορίας του, καὶ τὴν ἐξακολούθησε ὕστερα ἕως εἰς τὸ τέλος τῆς μακεδονικῆς ἀρχῆς, ἀπὸ ἄλλους ἱστορικοὺς ἕλληνας βέβαια· ἐπειδὴ τότε οἱ ρωμάνοι μετάφραζαν, δὲν ἔφραζαν σχεδόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὁποῦ τοὺς παλαιοὺς λατίνους συγγραφεῖς πρέπει νὰ τοὺς ἐννοῇ τινάς, ὡς ἕνα συμπλήρωμα τρόπον τινὰ τῶν ἑλληνικῶν βιβλίων ὁποῦ μᾶς ἔμειναν. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὁποῦ ἕνας σοφός μας δὲν πρέπει νὰ ἀμελῇ τὴν λατινικὴν γλῶσσαν· ἐπειδὴ χωρὶς αὐτὴν μήτε τὰ τῶν ἑλλήνων ἠμπορεῖ σωστὰ νὰ ἠξεύρῃ, ὅσον ἠμποροῦν νὰ τὰ ἠξεύρουν τώρα, ἐξ αἰτίας τῆς πυρκαΐας· δὲν λέγω ταῖς ὠφέλειαις ὁποῦ ἠμπορῇ νὰ ἔχῃ εἰς ταῖς ἐπιστήμαις, ταῖς φυσικαῖς μάλιστα· ἀφίνω ἀκόμα νὰ λέγω καὶ τὴν εὐκολίαν ὁποῦ ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν ἰταλῶν καὶ τῶν φρανσαίων.

Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὁποῦ μετάφρασα καὶ ἐγὼ τὰ σωζόμενα τοῦ Τρόγου εἰς τὴν ἐπιτομήν. Τὸ μετάφρασμα τοῦτο θεώρει το φίλε ὡς ἱστορικὸν ἁπλῶς. Μίαν μετάφρασιν σοφήν, νὰ εἰπῶ οὕτω, μὲ σεμειώσεις καὶ ἐπικρίσεις ἐπάνω εἰς ταῖς παραφθοραῖς τοῦ κειμένου, εἰς ταῖς διάφοραις ἀναγνώσεις, εἰς ταῖς γνώμαις τῶν διαφόρων ἐκδοτῶν καὶ τ. εἶναι ἄλλοι καλλίτεροι ἀπ' ἐμένα ὁποῦ ἠμποροῦν νὰ τὴν κάμουν· ἐμένα μήτε αἱ περιστάσεις μὲ συγχωροῦσαν· πλὴν ἔκρινα εὔλογον νὰ ἐπισημειώσω ἀρκετά, νύττωντας τὸν ἀναγνώστην μὲ αὐτὰ εἰς τὸ νὰ προσέχῃ εἰς τὸν κατὰ πρῶτον λόγον σκοπὸν τῆς ἱστορίας.

Prolegomena.

Cartea pe care o iei în mână, prietene, pentru ca să o citeşti, este o prescurtare a istoriilor filipice ale latinului Pompeius Trogus, care a înflorit puţin înainte de Hristos între Caius Cezar şi Octaviu Cezar; şi cuprinde în primul rând domnia Macedonenilor dela prima ei înjghebare până la înflorirea ei gigantică, şi merge până la decadenţa şi sfârşitul, ei; de acolo s'a şi numit Filipice, adică dela Filip tatăl marelui Alexandru, fiindcă el a pus

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

temeliile acestei mari şi minunate case pe care a terminat-o Alexandru-cel-Mare spre admiraţia, mirarea şi uimirea lumei întregi. In rândul al doilea se ocupă şi de antichităţile, originile, colonizaţiile şi faptele diferitelor popoare şi mai cu seamă ale Grecilor asupra cărora se întinde şi insistă, povestind isprăvile lor minunate şi uimitoare precum şi certurile lor ruşinoase şi dezastroase şi încercările lor de a se distruge unul pe altul.

Pe deoparte, fiindcă cele dela punctul al doilea au raport, sunt în relaţiune, stau în legătură cu cele dela punctul întâiu, le fac cu chipul acesta mai strălucitoare şi mai clare; pe dealtă parte lucrarea se generalizează şi devine o istorie universală a popoarelor cunoscute pe atunci, şi prinurmare (devine) şi mai folositoare pentru acela care o citeşte.

Cine a fost abreviatorul? Un gramatic numit Justin, care nu este martirul Justin, n'a înflorit după întemeierea Constantinopolului, după cum au presupus unii în mod cu totul neîntemeiat. A înflorit înainte de Constantinopol, la Roma, bine înţeles, e destul atâta. Ce fel de istoric, ce fel de abreviator a fost? O vei afla citind cu atenţie cartea şi, mai cu seamă, o vei afla din rezumatele făcute de alţii, şi din însăş opera lui Trogus, unde vei vedea ce salturi nepotrivite şi neistorice, ce suprimări şi ciuntiri a făcut mai sus pomenitul abreviator, care a făcut prescurtarea ca gramatic, pentru ca să facă paradă cu rafineriile lui de stil. Dar şi aşa, în sărăcia noastră de după naufragiu, această carte este însemnată şi preţioasă, fiindcă cu ajutorul ei ne facem o idee despre istoria lui Trogus şi despre Filipicele lui Theopompos originar din Hios, care era iubitor de adevăr şi a cheltuit mult pentru ca să facă istoria sa, ne spune Ateneu. Desigur dela Theopompos a luat Trogus şi materialul şi titlul istoriei sale şi a continuat-o pe urmă până la căderea stăpânirei macedonene cu materialul luat dela alţi istorici, desigur Greci, fiindcă pe atunci Romanii de obiceiu traduceau, nu compuneau. Iată cauza pentru care trebuie să considerăm pe vechii scriitori latini ca un fel de complectare a cărţilor greceşti ce ne-au rămas. Şi pentru aceasta un învăţat al nostru nu trebuie să neglijeze limba latină, fiindcă fără ea nici cele privitoare la Greci nu le poate şti cineva pe deplin, atât cât le poate şti acuma, din cauza incendiului.

Nu mai vorbesc de foloasele ce le poate trage cineva de pe urma ei în domeniul ştiinţelor, al ştiinţelor naturale mai ales, deasemenea nu vorbesc nici de înlesnirea ce prezintă ea pentru limba italiană şi franceză.

Iată cauza pentru care am tradus şi eu ceeace s'a păstrat din ale lui Trogus în *Prescurtarea* sa. Această traducere să o iei în considerare, prietene, numai din punctul de vedere istoric. O traducere savantă, ca să zic aşa, cu note şi observaţiuni critice asupra alteraţiilor textului, asupra diferitelor lecţiuni, asupra părerilor diferiţilor editori etc., sunt alţii mai capabili decât mine ca să o facă; mie nici împrejurările nu-mi permit aşa ceva, dar am socotit că e bine să notez multe şi prin ele să atrag atenţia cititorului asupra scopului principal al istoriei.

Traducere de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

964. *Slujba cuvioasei Parascheva din Epivates*, Iaşi 1817. — Greceşte.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ | ΤΗΣ ΟΣΙΑΣ ΜΗΤΡΟΣ ΗΜΩΝ | ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ | ΤΗΣ ΕΠΙΒΑΤΙΝΗΣ. | Νῦν ἐκ νέου ἐπιμελῶς διορθωθεῖσα | καὶ προσθήκαις πλουτισθεῖσα, | τύποις τε ἐκ δοθεῖσα, | σπουδῇ καὶ δαπάνῃ | τοῦ πανοσιωτάτου ἀρχιμανδρίτου | καὶ καθηγουμένου | τῆς ἱερᾶς Μονῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν | κυρίου ΣΕΡΑΦΕΙΜ, ΤΟΥ ΚΑΡΑΚΑΛΗΝΟΥ, | καὶ τοῦ Α. Μ. Γ. | Ἐν Ἰασσίῳ | 1817. | Ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Τυπογραφείῳ.

Slujba cuvioasei maicii noastre Parascheva din Epivates. Acum din nou îndreptată cu îngrijire şi îmbogăţită cu adăogiri, s'a tipărit prin sârguinţa şi cu cheltuiala prea cuviosului arhimandrit şi egumen al Sfintei Mănăstiri a Trei Ierarhilor, chir Serafim Karakalinos, şi a lui A. M. G. Iaşi 1817. In tipografia grecească.

In folio, 2 foi nenum. + Δ + 32 pag.

Tipar negru şi roşu. Pe prima foaie nenum. este titlul, iar pe verso foaiei a doua este gravura cuvioasei Parascheva care ocupă întreagă foaia, semnată: Δ. Κοντολέο ἐχάραξεν ἐν Ἰσμαΐλ = D. Kontoleo a gravat în Ismail.

Pe cele 4 pag. cu numerotaţie grecească avem prefaţa, apoi textul; totul este tiparit în caractere cursive.

Προοίμιον.

Ἡ παροῦσα Ἀκολουθία τῆς ὁσίας Παρασκευῆς συντεθεῖσα, ὡς λέγεται, ὑπὸ τοῦ διδασκάλου Μελετίου Συρίγου, (τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα φέρεται εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τῶν κανόνων), ἐξεδόθη τὸ πρῶτον ἐν Βουκουρεστίῳ κατὰ τὸ 1692 ἔτος ὑπὸ Ἀνθίμου ἱερομονάχου τοῦ Ἴβηρος, μετὰ τῆς Ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου εἰς μικρὸν δ΄. Ἡ ἔκδοσις ἐκείνη εἶναι πλήρης τοπογραφικῶν παροραμάτων καὶ ἄμοιρος ἀκριβείας καὶ καλλονῆς. Συνεξεδόθη δὲ μετὰ ταῦτα μὲ τὰς ἐνιαυσίους βίβλους, τὰς ἐκδοθείσας ἐν Λειψίᾳ, ἐν Βουκουρεστίῳ καὶ ἐν Ἐνετίαις. Ἐν δὲ τῷ βλαχικῷ Ἀνθολογίῳ εὑρίσκεται ἄλλη Ἀκολουθία τῆς Ὁσίας, ποιητοῦ ἀδήλου, πάντῃ ἀλλοία, καὶ οὐδὲν ἔχουσα τῶν ἐν τῇ παρούσῃ ὅμοιον, πλὴν τοῦ Δοξαστικοῦ τῶν Ἀποστίχων, τοῦ Ἀγάλλου ἐν Κυρίῳ πόλις ἡ Μολδαβίας, καὶ τοῦ παλαιοῦ Ἀπολυτικίου, τοῦ Ἐν σοὶ Μῆτερ ἀκριβῶς διεσώθη. Εἰς τὴν παροῦσαν νέαν ἔκδοσιν οὐ μόνον τὰ ἐν ταῖς προτέραις ἐκδόσεσι παροράματα καὶ ἀκατάλληλα τινὰ νοήματα καὶ λέξεις διωρθώθησαν, ἀλλὰ καὶ ὁλοκλήρου ἰδιομέλου ἐκ τῆς λιτῆς καταλειφθέντος, ἀντεισήχθη ἕτερον, τὸ Ἀσκητικὸν ἀγῶνα ἀναλαβοῦσα· ἀντὶ δὲ τοῦ παλαιοῦ τροπαρίου, ἐτυπώθησαν ἕτερα δύο εἰς ἦχον πρῶτον, τὸ μὲν ποίημα Δημητρίου Γοβδελᾶ διδασκάλου τῆς Φιλοσοφίας, τὸ δὲ Βενεδίκτου μοναχοῦ, τοῦ ἐν τῷ κατὰ τὸν Ἄθωνα Κοινοβίῳ Ῥουσικῷ.

Τριῶν δὲ βιογραφιῶν τῆς Ὁσίας ταύτης σωζομένων, πρώτης μὲν τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ μετὰ τῆς Ἀκολουθίας συνεκδοθείσης, δευτέρας δὲ τῆς εἰς σλαβικὴν διάλεκτον συγγραφείσης ὑπὸ τοῦ Εὐθυμίου Ἀρχιεπισκόπου Τορνόβου, καὶ τρίτης τῆς ἐκ τοῦ ἁγίου ὄρους τοῦ Ἄθωνος κομισθείσης, ἥτις λέγεται, ὅτι συνετέθη ὑπὸ Ῥαφαὴλ Ἱερομονάχου Γουριώτου, τοῦ ἐν τῇ σκήτῃ τῆς ἁγίας Ἄννης ἀσκήσαντος, ἐνεκρίθη ἡ πρώτη καὶ ἐτυπώθη ἐν τῇ παρούσῃ Ἀκολουθίᾳ, ὡς καὶ ἐν τῇ προεκδοθείσῃ. Ἔχουσι δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ δύω ἀξιοσημειώτά τινα, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχει ἡ πρώτη· τουτέστιν, ἡ τοῦ Εὐθυμίου Τορνόβου μνημονεύει, ὅτι ἡ Ὁσία εἶχεν ἀδελφὸν Εὐθύμιον, ἐπίσκοπον γενόμενον Μαδύτων καὶ πάμπολλα

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

τελέσαντα θαύματα α), ἡ δὲ τοῦ Ῥαφαὴλ σημειοῖ τὸν χρόνον τῆς γεννήσεως τῆς Ὁσίας, κατὰ τὸ 1150 σωτήριον ἔτος. Πρὸς τούτοις καὶ ὅτι τὸ ἅγιον λείψανον τῆς Ὁσίας εὑρισκόμενον εἰς τὴν πόλιν Τόρνοβον, Καθέδραν ποτὲ χρηματίσασαν τῶν βουλγαρικῶν Βασιλέων, ἐκεῖθεν μετεκομίσθη εἰς Βελεγράδιον, καὶ ἀπὸ Βελεγραδίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἱστοροῦσιν ὅ,τε Εὐθύμιος καὶ ὁ Ῥαφαήλ, ὁμοίως καὶ ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος (Ἐκκλ. ἱστορ. τόμ. Γ'. σελ. 450), καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Πατριάρχης Δοσίθεος (ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων Βιβλ. ια'. Κεφ. Γ'. σελ. 1175 § 16). Παρὰ τοῖς αὐτοῖς αὐτόθι εὑρίσκομεν καὶ τὴν διήγησιν περὶ τῆς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐδῶ εἰς Ἰάσσιον μετακομίσεως τοῦ ἁγίου λειφάνου, ὅτι δηλ. ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιος ὁ γέρων λαβὼν χρήματα παρὰ τοῦ Ἡγεμόνος Μολδαβίας Βασιλείου, ἐπὶ λόγῳ τοῦ νὰ πληρώσῃ τὰ τοῦ πατριαρχείου χρέη, κρεμάσας ἀπὸ τὸ τειχόκαστρον τοῦ Φαναρίου τῆς Πόλεως τὸ ἅγιον λείψανον, τὸ ὁποῖον ἦτον ἐν τῷ Πατριαρχείῳ φυλαττόμενον, ἔπεμψεν αὐτὸ ἐδῶ πρὸς τὸν Ἡγεμόνα. Ἔτι καὶ ὁ Ἡγεμὼν Δημήτριος ὁ Καντεμίρης, ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Ὀθωμανικοῦ βασιλείου σελ. 552 σημ. 79 (κατὰ τὴν Γερμανικὴν μετάφρασιν) σημειοῖ οὕτως:

„Ἡ ἁγία Παρασκευὴ, καθὼς μανθάνομεν ἐκ τῶν ἱερῶν βίβλων, ἦτον Κυρία τῆς Κώμης Ἐπιβατῶν, ἣν ἔπειτα ἐκτήσατο ὁ μέγας Ἀπόκαυκος, στρατηγὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου (τοῦ Παλαιολόγου). Ἐπὶ τοῦ Σουλτάνου Μουρὰδ τοῦ Δ'. ἔλαβε τὴν ἄδειαν ὁ τῆς Μολδαβίας Ἡγεμὼν Βασίλειος νὰ μετακομίσῃ τὸ ἅγιον λείψανόν της ἐκ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχικῆς ἐκκλησίας, καὶ τοῦτο ἀπήλαυσε διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας καὶ ἐκδουλεύσεις, τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν· διότι ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ εἰσοδημάτων ἐπλήρωσεν ὑπὲρ τὰ 260 πουγγία, ἅπερ ἐχρεώστει ἡ Ἐκκλησία εἰς Τούρκους καὶ Χριστιανούς. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τοὺς Τούρκους εἶναι ἀπηγορευμένον τὸ νὰ μετακομίζωσι νεκρὸν λείψανον ὑπὲρ τὰ τρία μίλια, ἐκτὸς τοῦ λειψάνου τοῦ Σουλτάνου, ἐξώδευσεν ὑπὲρ τὰ 300 πουγγία εἰς τὴν Ὀθωμανικὴν Πόρταν, διὰ νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν, νὰ μετακομίσῃ αὐτὸ τὸ ἅγιον λείψανον, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ προσταγὴν πρὸς ἕνα Καπουδζίμπασην, διὰ νὰ τὸ συνοδεύσῃ εἰς Μολδαβίαν. Ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία τῆς μετακομίσεως ταύτης εἶναι ζωγραφισμένη εἰς τὸν νότιον τοῖχον τοῦ ναοῦ (τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν), ἔνθα κεῖνται τὰ ἅγια λείψανά της. Μεταξὺ τῶν ἄλλων πραγμάτων παριστάνεται ἐκεῖ καὶ ὁ Καπουδζίμπασης μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀρχηγῶν, προρευόμενος εἰς συνοδίαν πρὸ τοῦ ἁγίου λειψάνου".

Βεβαιοῖ δὲ τὴν μετακόμισιν ταύτην ἡ τότε συγχρόνως χαραχθεῖσα διήγησις ἐπάνω τοῦ μαρμάρου τοῦ Κουβουκλίου ὑπὸ τὴν θέσιν τοῦ ἁγίου λειψάνου, εἰς διάλεκτον σλαβικήν, ἥτις διερμηνευθεῖσα προστίθεται ὧδε:

„Βουλήσει τοῦ Πατρός, εὐδοκίᾳ τοῦ Υἱοῦ, καὶ συνεργείᾳ τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος, τοῦ ἐν τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ἀδιαιρέτῳ Τριάδι δοξαζομένου καὶ προσκυνουμένου Θεοῦ. Ὁ Εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος Ἰωάννης Βασίλειος Βοεβόδας, καὶ θείῳ ἐλέει Ἡγεμὼν πάσης Μολδαβίας, ὁ ζηλωτὴς καὶ προστάτης τῆς ἀνατολικῆς εὐσεβείας, κατὰ θείαν πρόνοιαν μετεκόμισεν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ πολλῆς προθυμίας καὶ ὅτι πλείστου πόθου τοῦτο τὸ σεβάσμιον λείψανον τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς, τῆς

α) Σώζεται Ἐγκώμιον εἰς αὐτὸν τὸν ἅγιον Εὐθύμιον τοῦ Γεωργίου ἢ Γρηγορίου Κυπρίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως γεγονότος κατὰ τὸ 1284 ἔτος, ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται χειρόγραφον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἁγιωτάτης Συνόδου ἐν Μόσκβᾳ, ἐν Κώδικι 250, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Φριδερίχου Χριστιάνου Ματθαίου, διδασκάλου τοῦ ἐν Μόσκβᾳ γυμνασίου. Ἴδε εἰς τὸ προοίμιον τοῦ πρώτου τόμου τῆς τοῦ Εὐθυμίου Ζυγαβηνοῦ ἑρμηνείας εἰς τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, τῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου τῷ 1792 ἐν Λειψίᾳ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Τορνοβίας. Αὕτη ἡ μετακομιδὴ τρίτη ἐγένετο α), Ὁ δὲ Παναγιώτατος καὶ μακαριώτατος οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κὺρ Παρθένιος μετὰ πάσης τῆς ἀγαθῆς βουλῆς καὶ θελήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν τοῦτο τὸ ἅγιον καὶ σεβάσμιον λείψανον, ὡς θεῖον θησαυρόν, μετὰ τῶν μακαριωτάτων τριῶν Μητροπολιτῶν, τοῦ τε κὺρ Ἰωαννικίου Ἡρακλείας, κὺρ Παρθενίου Ἀδριανουπόλεως καὶ κὺρ Θεοφάνους Παλαιῶν Πατρῶν, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ πανιερωτάτου κὺρ Βαρλαὰμ Μητροπολίτου Σουτζάβας καὶ πάσης Μολδαβίας. Ὁ δὲ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος καὶ θείῳ ἐλέει Αὐθέντης ἡμῶν καὶ Ἡγεμὼν πάσης Μολδαβίας Ἰωάννης Βασίλειος Βοεβόδας οἴκοθεν ἐξελθών, καὶ σεβασμίως καὶ ὁλοφύχως τὸν ἀτίμητον τοῦτον θησαυρὸν ὑποδεξάμενος, ἐπιτηδείως κατέθετο καὶ διεφύλαξεν αὐτὸν ἐν τῷ νεοδμήτῳ ναῷ τῶν ἁγίων τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ οἰκουμενικῶν διδασκάλων, Βασιλείου τοῦ μεγάλου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου καὶ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι ὑμνουμένου Θεοῦ, καὶ εἰς ἀΐδιον πρεσβείαν τῆς ὁσίας μητρὸς ἡμῶν Παρασκευῆς, ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἑαυτοῦ ἁμαρτιῶν καὶ παντὸς τοῦ ἐκλάμπρου αὐτοῦ γένους. Ἐν ἔτει ἀπὸ Ἀδὰμ ζρμθ′ῳ τῆς δὲ ἡγεμονίας αὐτοῦ Η′ῳ κατὰ μῆνα Ἰούνιον ιγ′ῃ. Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ἔτει ἐγεννήθη καὶ ὁ φίλτατος αὐτοῦ υἱὸς Ἰωάννης Στέφανος Βοεβόδας. Δῴη αὐτῷ Κύριος μακροημέρευσιν καὶ ζωὴν πολυχρόνιον. Ἀμήν".

Ἔχομεν ἐκ παραδόσεως διηγήσεις πολλῶν θαυμάτων, ἅπερ ἐτέλεσεν ἡ Ὁσία κατὰ τοὺς πρὸ ἡμῶν χρόνους, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπεμελήθη τις νὰ τὰ συνάψῃ καὶ νὰ τὰ ἐκδώσῃ, εἰς δόξαν τοῦ Θεοῦ, τοῦ δοξάζοντος τοὺς ἁγίους αὐτοῦ· ἔτι καὶ εἰς τὰς καθ' ἡμᾶς ἡμέρας δὲν λείπει θαυματουργοῦσα εἰς τοὺς μετὰ πίστεως πρὸς αὐτὴν προστρέχοντας· διότι ὅσοι ἀσθενεῖς ἔχουσιν εὐλάβειαν εἰς τὸ ἅγιον λείψανον, προσερχόμενοι μετὰ πίστεως, ἢ ἐκ τῶν παρατεθειμένων καλυπτρῶν εἰς τὴν ἁγίαν κεφαλὴν τῆς Ὁσίας λαμβάνοντες καὶ φοροῦντες ἐπιτυγχάνουσι τῆς ἰάσεως, καὶ ἐν καιρῷ ἀνομβρίας, ἢ ἄλλης μεγάλης ἀνάγκης, λιτανεύοντες οἱ Χριστιανοὶ μετὰ τοῦ ἁγίου λειψάνου, οὐκ ἀποτυγχάνουσι τῆς αἰτήσεως. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πατρίδα της Ἐπιβάτας, ἔνθα, ὡς λέγουσιν, ὁ πατρικός της οἶκος ἐσχηματίσθη εἰς ναὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς, πάμπολλα ἐκτελεῖ θαύματα ἡ Ὁσία, ἐξ ὧν προσθέτομεν ἐδῶ ἓν νεαρόν, τὸ ὁποῖον διηγήσαντο οἱ Ἐπιβατινοὶ εἰς τὸν Ἀρχιμανδρίτην κὺρ Σεραφεὶμ Καρακαληνόν, τὸν νῦν ἡγουμενεύοντα τοῦ Μοναστηρίου τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, διερχόμενον διὰ τῆς κώμης τῶν Ἐπιβατῶν κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον μῆνα:

„Κατὰ τὸ ᾳωια′ ἔτος, τῇ ς′ Φεβρουαρίου ἔγινε μεγάλη τρικυμία εἰς τὴν θάλασσαν, ἀνέμου βορέως πνέοντος μὲ πολλὰς χιόνας, καὶ ἐχάθησαν πολλὰ πλοῖα διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ χειμῶνος. Ἓν πλοῖον μέγα ἐκ τῆς Χίου ἔτυχε ἐλλιμενήσῃ ἀντικρὺ τοῦ ναοῦ τῆς Ὁσίας μὲ τρεῖς ἀγκύρας, ἐξ ὧν ἐσήκωσε τὰς δύο καὶ ἔμεινε μὲ μίαν, τῆς ὁποίας κατατριβέντος τοῦ σχοινίου εἶχον μείνει μόνον ἓν ἢ δύο κλωνία ὑγιῆ. Οἱ δὲ ναῦται βλέποντες τὸν προφανέστατον κίνδυνον, καὶ ἀπελπισθέντες διὰ τὴν σωτηρίαν των, ἐπεκαλέσαντο τὴν Ὁσίαν Παρασκευὴν κλαύσαντες ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ μετ' ὀλίγον ἐφάνη ἡ Ὁσία ἐπάνω τῆς πρύμνης τοῦ πλοίου μελανοφοροῦσα καὶ τὸν τίμιον σταυρὸν βαστάζουσα, τὴν ὁποίαν εἶδον ὀφθαλμοφανῶς ὅ,τε Καραβοκύρης καὶ ὁ Ναύκληρος, ὄντες εἰς τὴν πρώραν· ἦν δὲ ὡσεὶ ὥρα ὀγδόη τῆς νυκτός. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ἡ Ὁσία: μὴ φοβεῖσθε, παύσει γὰρ ἡ τρικυμία ταχέως, καὶ εὐθύς, ὡ τοῦ θαύματος, ἔπαυσε. Πρωΐας δὲ γενομένης, ἐξῆλθον οἱ ναῦται εἰς τὴν ξηρὰν καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἐκκλησίαν, διὰ νὰ κάμωσι παράκλησιν, καὶ ἰδόντες τὴν εἰκόνα τῆς Ὁσίας μακρόθεν, λέγει ὁ Ναύκληρος πρὸς τὸν Καραβοκύρην: ἰδοὺ

α) Τρίτην μετακομιδὴν λέγει, ἐπαριθμῶν ἴσως: πρώτην, τὴν ἀπὸ Τορνόβου εἰς Βελεγράδιον, δευτέραν, τὴν ἀπὸ Βελεγραδίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τρίτην, ταύτην τὴν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἰάσιον.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ἡ γυνὴ ἡ βαστάζουσα τὸν σταυρόν, αὕτη ἐστὶν ἡ νυκτὸς ἐλθοῦσα εἰς τὸ πλοῖον· ναὶ εἶπεν ὁ Καραβοκύρης, αὐτὴ εἶναι βέβαια. Ἔκαμαν δὲ ἀμφότεροι μετανοίας μετὰ δακρύων καὶ ἐναγκαλισάμενοι ἠσπάσαντο τὴν εἰκόνα τῆς Ὁσίας. Καί τις Ὀθωμανὸς ναύτης τῶν ἐν τῷ πλοίῳ, ὡς εἶδε τὴν εἰκόνα, ἔλεγε καὶ αὐτός: αὕτη ἦν ἡ γυνή, τὴν ὁποίαν εἴδομεν τὴν νύκτα εἰς τὸ πλοῖον. Παρακλήσεως οὖν γενομένης, ἔδωκαν εἰς τὸν ναὸν γρόσια πεντήκοντα, ὁποσχόμενοι νὰ πέμψωσιν ἔτι πεντακόσια".

Μακαρία λοιπὸν ἡ Μολδαβία, ἡ κατέχουσα τοιοῦτον θησαυρὸν καὶ καταφύγιον ἀσφαλὲς εἰς πᾶσαν ἀνάγκην, ὅτι διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς Ὁσίας πολλάκις ἐῤῥύσθη ἀπὸ πολεμικὰς ἐφόδους, ἀπὸ ἐπιδημίας λοιμικάς, ἀπὸ συνεχεῖς αὐχμοὺς καὶ ἀπὸ ἄλλα ἐπερχόμενα δεινά· ἧς ταῖς ἱκεσίαις ῥυσθείημεν καὶ ἡμεῖς τῆς αἰωνίου κολάσεως, καὶ ἀξιωθείημεν τῆς οὐρανίου βασιλείας. Ἀμήν.

Prefaţă.

Slujba de faţă a cuvioasei Parascheva a fost compusă, după cum se spune, de către profesorul Meletie Sirigos (al cărui nume se vede în titlul canoanelor); şi s'a tipărit pentru prima oară în Bucureşti la 1692 de către ieromonahul Antim Ivireanul, împreună cu slujba sfântului Grigorie Decapolitul într'un volum în 4⁰ mic [1]). Acea ediţie este plină de greşeli de tipar şi lipsită de exactitate şi frumuseţe. După aceasta s'a tipărit împreună cu cărţile care cuprind slujba pe tot anul (βίβλος ἐνιαύσιος), ce s'au tipărit în Lipsca, Bucureşti şi Veneţia. In Antologhionul românesc se află o altă slujbă a cuvioasei, de un alt autor necunoscut, cu totul deosebită, neavând nimic asemănător cu cele cuprinse în slujba de faţă, afară de Slava dela Stihoavna *Bucură-te în Domnul, cetatea Moldovei* şi de vechiul Apolitichiu: *Intru tine, maică, cu osârdie s'a mântuit.* In noua ediţie de faţă, nu numai că s'au îndreptat greşelile de tipar şi unele înţelesuri şi cuvinte nepotrivite din ediţiile anterioare, dar încă s'a înlăturat un întreg idiomel din litie şi s'a introdus altul: *Nevoinţa pustnicească primit;* iar în locul vechiului tropar, s'au tipărit alte două în glasul întâiu, unul întocmit de Dimitrie Gobdelas, profesor de filosofie, iar celălalt de Benedict, călugăr la mânăstirca Chinoviata Rusiko din Atos.

Dintre cele trei vieţi păstrate până acum ale cuvioasei — prima, cea din Bucureşti, tipărită împreună cu slujba sa, a doua, care s'a scris în limba slavonă de Eftimie Arhiepiscopul Târnovei, şi a treia, care s'a adus din Sfântul Munte al Atosului, compusă pe cât se spune, de Ieromonahul Rafail Guriotis, care a trăit în schitul Sfintei Ana, — s'a ales prima şi s'a tipărit în slujba de faţă, întocmai cum s'a tipărit şi cea publicată mai înainte. Şi celelalte două au câteva părţi interesante, cari nu se află în cea dîntâia; de pildă cea a lui Eftimie al Târnovei pomeneşte că cuvioasa avea un frate Eftimie, care a devenit episcop al Maditului şi care a săvârşit mai multe minuni [2]), iar acea a lui Rafail pune anul naşterei cuvioasei în anul mân-

[1]) Vezi I. Bianu, N. Hodoş, *Bibl. rom. veche*, I, Buc. 1903, nr. 94, p. 326—327.

[2]) Se păstrează un Encomion pentru acest Sfânt Eftimie făcut de Gheorghe sau Grigorie din Cipru care a devenit patriarh al Constantinopolului, în anul 1284, în timpul domniei lui Andronache Paleologul, encomion care se află în manuscris în biblioteca sfântului Sinod din Moscova supt nr. 250, după marturia lui Frederic Christian Mathei, profesor la gimnaziul din Moscova. Vezi Eftimie Zygabenos, *Interpretarea la cele patru Evangheliі*, publicată de acelaşi Mathei, la 1792 în Lipsca, prefaţa primului volum.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tuirei 1150. Deasemenea menţionează că sfintele moaşte ale cuvioasei, aflându-se în oraşul Târnova, care a fost odată reşedinţa Ţarilor Bulgarilor, au fost mutate de acolo în Belgrad, şi din Belgrad la Constantinopol; aşa istorisesc atât Eftime şi Rafail, cât şi Meletie al Atenei (Istoria bisericească vol. 3 p. 450), precum şi Dositei, patriarhul Ierusalimului (în Istoria patriarhilor Ierusalimului, cartea 11, capitolul 1. p. 1175 § 16.). Pe lângă aceştia, tot acolo găsim şi istorisirea cu privire la translaţiunea sfintelor moaşte din Constantinopol aci la Iaşi, cum că, adică Patriarhul Constantinopolului Partenie cel bătrân, luând bani dela Domnul Moldovei Vasilie ca să plătească datoriile Patriarhiei, şi atârnând sfintele moaşte, ce erau păstrate în Patriarhie, de zidurile Fanarului din Constantinopol, le-a trimes aci Domnului. Incă şi Domnul Dimitrie Cantemir, în *Istoria imperiului otoman,* p. 552 [1]), nota 79 (după traducerea nemţească) scrie astfel:

«Sfânta Parascheva, precum aflăm din cărţile sfinte, a fost stăpâna unui sat cu numele Epivates, care mai pe urmă a ajuns în posesia marelui Apocavcos, general al împăratului Andronic (Paleologul). Pe timpul lui Murat IV, Vasile, Domnul Moldovei a obţinut permisiunea ca să transporte sfintele moaşte din biserica patriarhală din Constantinopol; şi a obţinut aceasta pentru multe binefaceri şi servicii, ce a făcut bisericii celei mari. Căci el a plătit din propriile sale venituri mai mult de 260 de pungi, ce biserica datorà Turcilor şi Creştinilor. Şi, fiindcă la Turci nu este permis a se transporta un corp neînsufleţit la o depărtare mai mare de trei mile, afară de cadavrul Sultanului, a cheltuit mai mult de 300 pungi la Poarta Otomană, ca să obţină permisiunea de a transporta aceste sfinte moaşte şi să scoată ordinul către un Capugi-başă ca să le însoţească până în Moldova. Istorisirea acestei translaţiuni este zugrăvită pe peretele de sud al bisericii (Trei Ierarhi, unde se află sfintele sale moaşte. Intre altele este acolo reprezentat şi Capugi-başa cu subalternii săi, mergând în procesiune înaintea sfintelor moaşte».

Confirmă această translaţiune şi povestirea în limba slavonă săpată atunci pe marmoră şi aflată supt racla cu sfintele moaşte, care se dă aci în traducere:

«Cu voia Tatălui, cu bunăvoinţa Fiului şi cu ajutorul sfântului şi dătătorului de viaţă Duh a lui Dumnezeu care este slăvit în sfânta şi de o fiinţa şi nedespărţita Treime. Piosul şi iubitorul de Hristos Ioan Vasilie Voevod din mila lui Dumnezeu Domn a toată Moldova, râvnitorul şi apărătorul pietăţii răsăritene, după pronia dumnezeească, a strămutat din Constantinopol, cu multă râvnă şi dorinţă aceste cinstite moaşte ale cuvioasei maicii noastre Parascheva din Târnova. Aceasta e a treia [2]) translaţiune. Intru tot prea sfântul şi prea fericitul patriarh ecumenic chir Partenie, cu toată bunăvoinţa bisericii a trimes către dânsul aceste moaşte sfinte şi cinstite, ca o comoară sfântă, împreună cu cei trei prea fericiţi mitropoliţi: chir Ioanikie al Iracliei, chir Partenie al Adrianopolului şi chir Teofan al Patrasului vechiu,

[1]) Recte: 532. Nota traducătorului N. Camariano.

[2]) Zice a treia translaţiune, probabil numărând: întâia, cea dela Târnova la Belgrad, a doua, cea dela Belgrad la Constantinopol şi a treia, aceasta dela Constantinopol la Iaşi.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

în zilele prea sfinţitului chir Varlaam, Mitropolitul Sucevei şi a toată Moldova. Iar prea piosul şi iubitorul de Hristos şi din mila lui Dumnezeu Domn al nostru Stăpânitor a toată Moldova Ioan Vasilie Voevod ieşind întru întâmpinare şi primind cu respect şi din tot sufletul această nepreţuită comoară, a depus-o cu multă îndemânare şi a păstrat-o în biserica de curând zidită a celor Trei Ierarhi şi dascăli ai lumei, Vasilie cel Mare, Grigorie Teologul, şi Ioan Hrisostomul, spre cinstea şi slava lui Dumnezeu cel lăudat în Treime, şi spre de-apururea mijlocire a cuvioasei noastre maice Parascheva, pentru iertarea păcatelor lui şi ale întregului său strălucit neam. In anul dela Adam 7149 şi al 8-lea al domniei sale, în luna Iunie 13. In acelaş an s'a născut şi prea iubitul său fiu Ioan Ştefan Vodă. Să-i dea Domnul multe zile şi viaţă îndelungată. Amin».

Din tradiţie avem povestiri despre multe minuni, ce a săvârşit cuvioasa în anii dinaintea noastră, dar nu s'a îngrijit nimeni să le adune şi să le tipărească, spre slava lui Dumnezeu care slăveşte pe sfinţii săi. Chiar şi în zilele noastre ea nu încetează de a face minuni cu cei cari aleargă cu credinţă la ea; căci bolnavii cari au evlavie în sfintele ei moaşte, venind cu credinţă sau luând şi punând pe cap acoperemintele de cap, cari sânt depuse pe lângă sfântul cap al cuvioasei, capătă vindecare. Iar în vreme de secetă, sau de altă nevoie mare, creştinii, făcând litanie cu sfintele moaşte, izbutesc în cererea lor. Dar şi în patria sa Epivates, unde precum se spune, casa sa părintească s'a prefăcut în biserică pe numele ei, cuvioasa face foarte multe minuni, la cari adăogăm aci una nouă, povestită de locuitorii din Epivates arhimandritului chir Serafim Karakalinos, care este acum egumen în Mânăstirea Trei Ierarhi, când acesta trecea prin satul Epivates în luna lui Martie trecut:

«In anul 1811, la 6 Fevruarie, a fost mare furtună pe mare, crivăţul bătea cu multă zăpadă şi multe corăbii au pierit din cauza greutăţii viforului. O corabie mare din Hios, din întâmplare, a intrat în port în faţa bisericii cuvioasei aruncând trei ancore, pe două dintre ele le-a ridicat, lăsând numai una; odgonul acesteia rozându-se, din el n'a rămas decât una sau două iţe nevătămate. Iar corăbierii văzând primejdia sigură şi pierzând orice speranţă pentru scăparea lor, au chemat în ajutor pe cuvioasa Parascheva, plângând din toată inima, şi după puţin timp s'a arătat cuvioasa pe pupa corăbiei, îmbrăcată în negru şi ţinând în mână sfânta cruce; pe ea au văzut-o cu ochii atât căpitanul cât şi cârmaciul, ce erau în partea dinainte a corăbiei; era cam pela ora 8 din noapte. Cuvioasa le-a zis: nu vă temeţi, furtuna va înceta curând, şi imediat, o minune! a şi încetat. Iar când s'a făcut dimineaţă, au ieşit corăbierii pe uscat şi au venit la biserică, ca să facă paraclis, şi văzând icoana cuvioasei de departe, cârmaciul zise căpitanului: iată femeia cu crucea în mână, ea este acea care a venit noaptea în corabie; da, a zis căpitanul, desigur ea este. Şi au făcut amândoi mătănii vărsând lacrămi şi, îmbrăţişând icoana cuvioasei, au sărutat-o. Şi un marinar turc din corabie, cum a văzut icoana, a zis şi el: aceasta era femeia, pe care am văzut-o noaptea în corabie. După ce au făcut paraclis, au dat la biserică 50 de lei, făgăduind că vor trimete încă 500 lei.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Fericită, deci, Moldova, care posedă o astfel de comoară şi scăpare sigură la orice nevoie, că prin mijlocirile cuvioasei de multe ori a scăpat de năvăliri răsboinice, de epidemii, de ciumă, de secete continui şi alte nenorociri, cu ale cărei rugăciuni să ne izbăvim şi noi de vecinica muncă a iadului, şi să ne învrednicim de împărăţia cerurilor. Amin.

Slujba cuvioasei Paraschevi.., Iaşi 1841, tiparită cu binecuvântarea Mitropolitului Veniamin, este reproducerea bilingvă (elineşte şi româneşte) a ediţiei din anul 1817.

Traducere de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

965. Alexandru I, Ţarul Rusiei, *Manifest.. .*, Chişinău 1817. Foaie volantă.

O foaie 18.5×29 cm., tipărită numai pe o faţă.

Alexandru I, Ţarul Rusiei, aduce la cunoştinţa căsătoria Marelui Cneaz Nicolae Pavlovici cu Prinţesa Şarlota, fiica Craiului Prusiei «Fridrihŭ Velgelmenŭ III.» La sfârşit, în dreapta locului de pecete: «S-au typaritŭ în Sanctpeterburgu la Senatŭ, Iunie 25 de zile, Anulŭ 1817. Iară pe limba moldovenească tâlmăcindu-să, s-au tipăritŭ în 19 Iulie, totu în acestŭ anŭ, în Exarhiciască Typografie a Mitropoliei Chişinaului şi a Hotinului».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante din colecţiunea Academiei Române 1642—1866*, Buc. 1912, pag. 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

966. Caragea, Ioan Gheorghe, Voevod, Domnul Ţării-Româneşti, *Carte către pârcălabi..*, (Bucureşti) 1817. Foaie volantă.

In folio, 2 foi (ultima pagină albă).

Deasupra textului: un chenar de flori, stema Munteniei şi acest titlu; МАГТІЮ БЖІЮ ІѠ ІѠАННЪ ГЄѠРГІЄ КАРАДЖЄ ВОЄВОДЪ Й ГОСПОД ЗЄМЛЮ ВЛАХСКОЇ.

Se anunţa locuitorilor judeţului Olt (numele judeţului completat cu mâna) ca Domnul îi scuteşte, din cauza nerodirii pământului, de impozite, câţiva ani, luând asupra-şi paguba visteriei.

Pecete în tuş roşu.

La sfârşit: «Procit, Grigorie Ghica, vel vistiïarĭu.»

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 3.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

967. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1817. Foaie volantă; nemţeşte şi româneşte.

In folio, 2 foi (ultima pagină albă); textul pe 2 coloane, româneşte în dreapta.

Cuprinsul: «Să face spre ştire, cum că dela 1le Ianuarie 1818 are sa să istovasca plata pentru ştempel în banii de convenţie.»

Data: «Leov la 21 Noemvrie 1817».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 60.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1818.

968. Agatanghel Ieronim, *Hrismos adecă Prorocie,* trad. din greceşte. (Iaşi) 1818.

ХРИСМОС | ЙДЄКЪ | Пророчіе а̀ фернчйтѵ̀лаѵ̀й Іеромона́х Йгада́нгел | а̀ монахїчє̀цїй стѣ́рй а̀ ма́рєлаѵ̀й Васіліе. Фїинд | фъкѣ̀т ла Мєссіни а Гїкелїей, ѧн анѵ̀л: 1279.| акѵ̀м ѧнтѫю дин сф̃нта проніє сав дат ѧн тѵ̑|парю ла Йгадополй. ѧн анѵ̀л, мѫнтѵ̀йрїй: 1379. | Пророчіѫ фернчйтѵ̀лаѵ̀й Іеромона́х Йгада́ггел, а̀ | монахїчєцїй

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

стъръ ѣ мѧрелѹй Васіліе, фїинд | фъкѹтъ ла Мессіни ѣ Сікеліей ѧн ѣнѹл мжнтѹй|рїй ноастре 1279: прекѹм лѹй дела Дм̃незеѳ н сав | дескоперит, кáре дѹпъ ѣчáста ѧн цара медїо|ланѹл ѧн анѹл 1555: сав дат ла лѹмúнъ де къ|тръ пре кѹчѣрникѹл пъ-рúнтеле шѝ Іеромонáхѹл ѣ | стáрїй сф̃нтѹлѹй Венедікт ѣ лѹй Іакúв палеѡтѹл. | Тълмъчиндѳ-съ дúн лúмба франціѕѣскъ ѧн чѣ ѣ|плà лúмбъ гречáскъ. Ир ѣкѹм тълмъчúндѹсъ ѧн | лúмба Рѡмжнѣскъ, сав дат шѝ ѧн тѷпáрю: ла | ѣнѹл 1818.

In-4⁰ mic, de 22 foi. Tiparul negru.
Pe f. 1 v.:

«Cuvânt a prorocieĭ».

La sfârşit, jos:

«Ierodiacon Gheorghie, aşăzătórĭul slovelor. Şi eu între prubarĭ cel maĭ mic, Dimitrie Antonovicĭ Bucovinean».

Numeroase ediţii ulterioare: 1838, 1848, 1859, 1914.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

969. *Artikuluschi Osteschesti pentru Kesaro-Krejaska Armadie...*, traducere de Ignatie Carabăţ. Hagenau 1818.

Kriegs-Artikel für die Kaiserlich-Koenigliche Armee.

Mit gnädiger Bewilligung des Herrn Oberst und Regiments-Commandaten Iohann von Vecsey, *in der Wallachischen Spache mit lateinischen Lettern übersetzt von* Ignatz Karabetz, Erstpriester von Torda in Siebenbürgen, und Griechischer N. U. Capellan des löblichen Kaiserlich-Königlicher König Maximilian Ioseph Infanterie-Regiments, Nro. 31.

Hagenau, gedruckt bei L. Koessler, Buchdrucker und Buchhändler, 1818.

In-8⁰ de 28 p.
(După o notiţă rămasă dela N. Hodoş).

970. *Aşezământul organizării provinciei Basarabia,* Chişinău 1818. — Ruseşte şi româneşte.

Уставъ | образованія Бессарабской области. | Ашъзъмънтулъ | образованіей Бассарабіей.

In-folio, 3 foi+208 pag. Textul rusesc în stânga, cel românesc, tipărit în caractere ruseşti, în dreapta.

La sfârşit errata.

La pag. 173–189: «Ştatulŭ alŭ oblasteĭ Bassarabieĭ pentru cârmuire din launtru.» Dela pag. 191—205 alt ştat «pentru cârmuire de pe graniţă.»

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă,* I, p. 39, nr. 14.
Şt. Berechet, *Istoria vechiului drept românesc. I. Izvoarele,* Iaşi 1933, p. 288–292.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

971. *Statutul carantinei,* Chişinău 1818. — Ruseşte şi romîneşte.

Выписка изъ карантиннаго устава, утвержденнаго въ 21 день августа 1818 года Высочайшимъ его Императорскаго Величества указомъ, и расосланнаго къ повсемѣстному въ Россійской Имперій исполненію.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Extras din statutul carantinei, aprobat prin decretul Impărăteşti (sic) sale Măriri din 21 August 1818 şi trimis spre îndeplinire pretutindeni în Imperiul rusesc.

In folio, 8 pagine; textul pe 2 coloane; cel românesc în caractere ruseşti.
Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 36, nr. 12.

972. *Pentru scoposul Rossienestii însoţiri a Bibliei...*, Chişinău 1818.

ПѢНТРѪ СКО́ПОСѪЛЪ | Рѡссі҃ѣнѣщій ⁘соцій҃ѣ а҃ бі҃блі҃ей | шн мнжлочі҃рилѳ спре доѣжндирѣ лѫ҃й.

In-4⁰ mic, 14 pagine (numerotate cu cifre arabe.)
Textul începe imediat sub titlul de mai sus.
La sfârşit:

Să dă voe, să se tipăréscă. S. P. B. Dechemvrie în 18 dzile, 1817 anŭ. Ţenzorŭ Statschiĭ Sovétnicŭ şi Cavaler Ioanŭ Timcovschiĭ.

S-au tălmăcitŭ de pe limba rossienéscă şi s-au tipăritŭ, în Exarhicasca Typografie a Bassarabieĭ, în Chişinău. Anulŭ, 1818, în luna luĭ Maĭ.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 40, nr. 15.
Biblioteca d-lui Dim. Balaur, funcţionar la Sf. Sinod.

БѪКОЛѢНЪ
ПѢНТРѪ
⁘ѢѢЦЪТѪРА
ПРѪНЧИЛѠР
ДЕ ⁘Ѣ҃ДЕПРИ́НДЕ ⁘ТѪ́Т ЛА КѪНО́ЩЕРѢ
СЛО́ВЕЛѠР, ЛА СЛОВЕНІ́РЕ, ШИ ЛА
ЧЕТА́НІЕ; КѪ́Т ШИ ЛА РЖНДѪ́ЛА
ВЕЧЕ́РНІЕЙ, ОѪ҃ТРЕ́НІЕЙ, ШИ
⁘Ѣ СФѢ҃ТЕЙ ЛИТѪРГІЙ.
СНІЙ.
⁘Ѣ Типографіа лѫ҃й Іѡа́нн Ба́рт
1818

361. Titlul *Bucoavnei*, Sibiu 1818.

973. *Bucoavnă*, Sibiu 1818.

БѪКОЛѢНЪ | пѢнтрѫ | ⁘ѣѣцътѫ́ра | прѫ́нчилѡр | де ⁘Ѣ съ депри́нде ⁘ѣ́тѫ лa кѫно́щерѣ | сло́велѡр, лa словени́ре, шѝ лa | Четáніе; кѫ́т шѝ лa рждѫ́лa | Вечéрнїей, Оѫ҃трéнїей, шѝ | ⁘Ѣ сфнтей Литѫргі́й. | Сі҃бі҃й, | ⁘Ѣ Типографіа лѫ́й Іѡáнн Бáрт. | 1818.

In-16⁰, 94 pag. Pe ultimele 3 pag. nenumerotate, «Arătarea Numerilor» şi «Odată

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

unul» (tabla înmulţirii). O. Ghibu, în *Din ist. lit. didactice româneşti*, I, Analele Acad. Rom. Secţ. lit. Seria II, Tom. XXXVIII (1916), p. 81—82 reproduce titlul şi verso titlului, (vezi-le şi aici facs. nr. 361 şi 362).

D-l O. Ghibu spune că Bucoavna din 1808, dela Sibiiu (vezi *Bibl. rom. veche*, II, p. 525 nr. 734), este prima ediţie, care «apare mai târziu într'o mulţime de ediţii noua, la 1818, 1828, 1830, 1857 (recte 1837) şi la 1847; aceasta din urma în tipografia lui Gheorghe de Closius (76+4 pg.) şi de câteva ori fara dată.»

362. Învierea, *Bucoavnă*, Sibiu 1818.

Bucureşti: Biblioteca pedagogica, Casa şcoalelor, cota 5389.

974. *Calendariu pe anul 1818...*, Buda.

КАЛЕНДАРЮ | пе Анѣл | Дела Нашерѣ Дмнвлвй Дмнезеѣлвй | шй мжнтвитóрювй нострв Іис Хс | 1818 | Че се квпринде дин 365 де зиле | антокмит | пе Градвриле шй клима Оунгáріей, | Трансилванїей, Молдавїей шй | Оугроклахїей. | Кв тодтъ келтвлла Д. Захáріе Каркалекїй. | Ла Бвда | ѧ Кръмска Тупог: á Оуниверситатей.

In-16°, de 16 foi nenumerotate (partea calendaristica) şi 128 pagine, ultima nenumerotată.

Pe verso ultimei foi nepag.:

«Adaogere la calendariu. Despre stapânitoriul anului acestuia 1818».

Urmează despre «Patru timpuri ale anului», «eclipsuri», «târgurile din Ardeal... din Ungaria şi din Banat... din Bucovina... în Austria... din ţara Turceasca... din Moldova... din ţara Românească».

Pag. 20—101: «Istoria morală din poveştile D. Marmontél. Adelaida sau pastoriţa alpiceasca».

Urmează «Vreocâteva meşteşuguri şi sicreturi», iar la sfârşit: «Insemnarea cartilor celor acum de curând noao eşite din typariŭ».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

975. *Catavasier*, Buda 1818. — Greceşte şi românește.

КАТАВАСІЙРЮ | грчéск шй рwмжнéск | пентрв | Сфнтеле Бесѣречй але Ръсърйтвлвй | де лѣцѣ Грчáскъ не оунйтъ | прекм шй чинстйтеле | параклисврй | á сфнтей де Дмнезéв Нъскътóарен á сфнтвлвй мáрелвй Мвченик Геóргіе | шй á сфнцилwр апърáцй шй áтокма | кв Апóстолїй Константíн шй Елéна. | Йкѣм áтжм ѿаръ дáт ла тупáрю прин | ЗАХАРІЙ КАРКАЛЕКИ. | ЛА БѢДА | ѧ кръмска Тупографіе á Оуниверсн|тáтей Оунгáрїей | 1818.

In-8° mic, de 4 foi şi 311 pagine.

Tipar negru şi roşu, ornamente şi gravuri.

Catavasiile greceşti se gasesc pe primele 51 de pagine şi sunt tiparite cu litere chirilice. Urmează cele româneşti.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe verso titlului, într'o gravură pe lemn, Sf. Nicolae, (facs. nr. 363) apoi arătarea cuprinsului. Alte gravuri frumoase, la pag. 52, Izvorul de viiață dătător (facs. nr. 364); frontispiciu la pag. 53 (facs. nr. 365); icoana Sf. Constantin și Elena, la pag. 260 (facs. nr. 366).

București: Biblioteca Academiei Române.

363. Sf. Nicolae, *Catavasier*, Buda 1818.

364. Izvorul de viiață dătător, *Catavasier*, Buda 1818.

976. *Catihisis sau învățătură în scurt pentru hristianitate,* Iași 1818.

КАТИ́ХИСІС | сáѕ | ѧ̂къцъ҃търъ ѧ̂ сквр҃т пе҃нтрѣ̆ хрістїáнитáте, | а҃кѣ́м де нóѕ ѧ̂лкъ҃тѣ́ит де оу́н рѣ҃внитóрю ал дог|мелор хрістїáнитáцїй. Пре ѧ̂двери́тѣ мъ҃тѣрíй | ѧ̂ сфн҃телор скрипт҃ѣ́рй ѧ̂темеат. ѧ̂н кáре ла | сфр҃шúт сáѕ ѧ̂дáос ший дóаъ ѧ̂нъцъ҃тѣ́рй къ҃тръ | прéоцй, ѧ̂ сфн҃тѣлѣ́й Васíлїе чéл Мáре, шѝ ѧ̂ | сфн҃тѣлѣ́й Маѯим мъ҃тѣрѕсентóрюл. | Сáѕ тупърúт ѧ̂н зúлеле прѣ̆ ѧ̂нъцáтѣлѣ́й Дóми | **ІС҃ СКЇ́РЛЇТ ЇЛЄѯЇ́НДРѫ КЇЛІМÍХИ** Евод. | кѣ́ благословéнїѧ шѝ кѣ́ тоатъ кїелтѣ́мла прѣ̆ ѡ|сфнцúтѣлѣ́й Митрополíт ал Мwлдáвїей | Кирíѡ Кирíѡ Евíлáмín Кѡстáкй. | ѧ̂н тупографíѧ сфн҃тей Митрополíй ѧ̂н ІѦШЇ. | Ла Ѣнíй дела Хс҃: ѧ̃мн҃.

In-4⁰ de 2+47 foi, cele din urmă numerotate cu cifre arabice.

Pe verso titlului, stema Moldovei cu obișnuitele stihuri cu numele Domnului. Urmează o prefață, de o pagină, asupra însemnătății catehismului.

In fața textului, o gravură reprezentând pe «Sfântul Marele Mucenic Gheorghie» (fasc. nr. 367).

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

977. Darvar Dim., *Mai nainte gătire spre Cunoștința de Dumnezeu,* traducere de Eufrosin Poteca. Buda 1818.

МАЙ НАЙНТЄ ГЪТИРЄ | спре КѪНОЩИНЦА | дє | ДѪМНЄЗЄѪ, | прин привирѣ чѣлоу чє сѫнт; | тѫлмъчитъ | дин Лимба Грєчѣскъ | дѣ|смерйтъл | ѩтръ | Іеромонахй | ЄѪФРОСИН ДИМИТРІЄ ПОТЄКА; | акѣм | ѩтѫм ѿаръ тѵпърйтъ кѫ келтѫлла ѩнѫл-| тей Скоале Домнєщй пентрѫ ѩтѫм ѩвъцътѵръ | а прѣнчѣлоу | дин | Принципатъл църей Роуманєщй. | Ла БѪДА | ѩ кръмска Тѵпографіе а Оуніверсітатей | Оунгарїей. | 1818.

365. Frontispiciu, *Catavasier*, Buda 1818.

In-8°, 16 foi nenumerotate și 179 pagine.

Pe verso titlului:

Déca veĭ cunoaște ce este D(u)mnezeu, mai cu dulccață veĭ trăi.

Pe foile nepaginate se afla prefața autorului: «Inainte cuvântare aceluĭ înțelept și mult învățat barbat, de cărcle s'au alcatuit»; apoi prefața traducatorului și cuprinsul cărții.

Din prefața traducatorului:

366. Sf. Constantin și Elena, *Catavasier*, Buda 1818.

CATRA TOȚĬ IUBIȚIĬ MIEĬ FRAȚĬ DIN NEAMUL ROMÂNESC ȘI PRAVOSLAVNICI CREȘTINĬ, CINSTE ȘI INCHINACIUNE!

1. Tot omul, iubiților mici frați, își iubește firește binele său. De unde urmează, ca toți oamenii din fire să fie siliți spre a-și căuta pre al lorușî bine, și aflându-l să se facă bine norociți și fericiți . . . .

7. Acest feliŭ de carte au mijlocit în limba grecească un prea învățat bărbat Dimitrie Darvar, Român din Machidonia, carele se află lăcuitoriu în Viena, pre carea învățându-o întâĭu pruncii, atâta li se va deșchide mintea, în cât pe urmă pre toate celelalte învățăturĭ și științe le vor învăța cu mare, mare lesnire și mai cu bună temelie.

8. Pre această carte dar eu, vrând să dăruesc dragostiĭ voastre îndatorata și întâia pârgă a ostenelelor mele, am tălmăcit-o în limba noastră cea românească, pentru Școalele Românești. Care după Bucoávnă numaĭ de cât trébue să se dea în mâinile copiilor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

9. Aceştiĭ cărţĭ scriitorĭul i-au pus numele MAĬ NAINTE GĂTIRE SPRE CUNOŞTIINŢA DE D(U)MNEZEU. Şi nicĭ s'ar fi potrivit alt nume, căcĭ foarte bine îndreptează mintea spre cunoştinţa de D(u)mnezeu, după cât se poate la oamenĭ . . . . .

367. Sf. Gheorghe, *Catihisis*, Iaşi 1818.

17. Limba românească este una din fetele limbii latineştĭ, care având acest feliŭ de mumă bogată şi măreaţă, cum este Limba Latinească, de mult ş'ar fi împlinit toată lipsa cu împrumutarea dela maică-sa, şi crescând în răsfăţare s'ar fi făcut prea frumoasă şi cinstită, în cât s'ar fi împrietenit cu Musele de odată, cu surórile eĭ, care sânt limba Italienească, cea Franţuzească şi cea Ispanicească, de nu ar fi fost asuprită de Slaveneasca cea

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

bătrână, atâtea veacurĭ, fiind că abiĭa o sută de anĭ este de când au scăpát de sila Slavenieĭ, în vreme că Stăpânitoriĭ ceĭ după acele vremĭ, se vede, că cu pricina credinţeĭ pentru vreo taĭnă politicească amăgíndu-se de cătră Bulgarĭ a priimì la tóate bisericile cărţĭ Slaveneştĭ, poate cu scopos să se stângă neamul şi vorbirea românească, puţin de n'au pricinuit înecare şi pierdere cu tótul limbiĭ româneştĭ. Dar însă D(U)MNEZEU voind să nu se stângă ačastă tânără limbă născută din Latina, au aţâţát întru inimile bine credinčosuluĭ Dómn *Constandín Basaráb*, şi prea sfinţituluĭ Mitropolit Kyr *Theodosie* la anul ѧχϋз (1697) o râvnă spre luminárea neamuluĭ Românesc, fiind asuprít şi vrednic de jále, în vreme că le dedéseră cărţĭ în besericĭ în limbă streínă, ca cetínd să nu înţeleagă şi văzând să nu vază, au aţâţat, zic, o râvnă mântuitóare în inimile acestor sfinţĭ bărbaţĭ ca să tălmăcească sf(â)nta Scriptură în limba românească, fie şi stricată, fie şi varvară, tot este limbă vie, cu care se slujaşte întocma şi cel mare şi cel mic . . . . .

Aşa dară tălmăcindu-se sfânta Scriptură şi celelalte cărţĭ besericéştĭ, au început limba puţin câte puţin a se însufleţi, însă cu greu, că a tălmăci şi cărţi filosofeşti, în care se află toate ştiinţele şi a întemeĭa Şcoale Româneşti, unde să se paradosească Mathematica, Filosofia năravnică (Ithica), Politica şi alte ştiinţe folositoare la viĭaţa oamenilor, în patria noastră, nimenea până acum nu s'au apucat.

18. *Iar acum adevărat acest bine credinčos şi prea înălţat Domn Ioann Gheorghiu Caragea dinpreună,* cu slăviţiĭ *Boeri* ceĭ iubitori de patrie au făcut pornire spre a întemeĭa acum întâiŭ în politiĭa *Bucureştilor, Şcoală de Mathimátică şi de de Filosofie în limba Românească* căruia şi eu, de şi neputinčos, de şi prost, însă cât am putut, tălmăcind ačastă Cărticică Filosoficească pentru întâia învăţătură a pruncilor o afierosesc, carele fiind adevărat fiĭu al aceştiĭ ţărĭ mă protimisesc a-ĭ sluji şi de aicĭ nainte în cât voiŭ putea. Iar săvârşîrile cele maĭ marĭ le vor săvârşi ceĭ maĭ tarĭ şi maĭ învăţaţĭ; că patria noastră are şi acum şi hrăneşte pre mulţĭ de acest feliŭ şi încă va maĭ naşte şi de aici nainte . . . . .

22... Nădăjduesc a plăcea [traducerea]: că şi aducerea vorbeĭ şi Orthografia se va vedea la mine întocma după cum obicĭnuim aicea în patria noastră, pentru carea m'am şi ostenit. Iar déca cineva nu se va mulţămi, ostenească-se şi tălmăcească mai bine . . . . .

24. Acum dar crez, că tot iubitoriul de buna învăţătură a fiilor săi, va priimi ačastă cărticică cu plină nădejde, că-şi va împlini dorirea şi cu ačasta va da îndrăzneală şi mie spre a tălmăci şi maĭ mari cărţi, carele sânt.

Al tuturor Patrioţilor mieĭ în Bucureştĭ, 2 Avgust 1818

Slugă preaplecată.
Eufrosin Dimitrie Poteca.

La sfârşit, cuvinte de iertare pentru greşelile de tipar strecurate în carte, dela

«... Zaharia Carcalechi, ferlegherul Crăeştiĭ Typografieĭ din Buda», ...«cătră prea cucernicul şi prea învăţátul Ieromonah Eufrosin Dimitric Poteca.»

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

978. Diaconovici-Loga, Const., *Orthografia sau drépta scrisoare,* Buda 1818.

ѺРѲОГРАФІА | сад | Дрѣпта Скрисóре | пéнтрв | ѳДрептáрѣ скрїитóрилор | лимбїй Романéщтй. | Свб киверниси́рѣ | Магнифицéнцїй сáле Дóмнвлвй кръеск Кон|силіáр Оу́росїе Нестóрович, ал Схолелор Рома|нéщй шй сжрвéщй де лѣкѣ грéчѣскъ ѡрдо|дóѳъ Свпра-Інспéктор; Шй|ждерѣ ал схóле|лор Препарáнде, Романещй дин Прáд, Сжр|вéщй дин Сóмбор, шй Грéчéщй дин Пéста | Дирéктор: прекъм шй ал Крѣщїй Де|путáцїй, фъндъл Схоластичéск | киверниситóре Про-Прéсес. Ла Бъда.| Ѧ крѣмска Тѵ́пографїе â Оу́нїверсїтáтей Оу́нгáрїей. | 1818.

In-8⁰ mic de 94 pag. şi 1 tabelă.
Textul gramaticei începe dela p. 5.

Prefaţă.

Pentru unele înpedecărĭ neputând typări Gramatica romanéscă ce o dusesem cu mine la Buda, de a o da la lumină, ca să nu mă întorc acasă deşert, am tras dintr'însa numai Orthografia şi o puseĭu sub typ[ar]; la care mai vârtos m'am îndemnat, văzând cum că pentru lipsa Orthografieĭ, câţi scriitori până acum au typărit vre-o carte romanéscă, întru atâté felĭuri, după care cum s-au priceput au luat a scrie, mulţi cu destule sminte.

Decĭ, pentru ca să se inpedece odată smintele acesté, nu putuiŭ a maĭ întârziia cu Orthografia. Acum, deşi drépta scrisóre a tuturor părţilor grăirĭi, dela întréga cunoştinţă a toată Gramatica atârnă; totuşi mare parte a smintelor şi cu acĭasta nùmai se poate îndreptà, ca să ştie de acum înainte scriptoriĭ, unde trebue scrise literile céle marĭ şi unde céle micĭ; unde iarăşi se cuvine despărţirea sylavelor să se facă; şi semnele cele desbinătóre cum să se întrebuinţéze; despre care toate acesté, reguli întru acĭastă Orthografie vor aflà.

Aicé am adaos şi Theoria Periodurilor, caré estă maĭ îndemânatecă îndreptare cătră întocmiré Styluluĭ în tot felĭul de scrisorĭ. După ačasta am alăturat şi neşte exemple pentru explicare la regulele Gramaticiĭ, din preună şi oraţiĭ înainte şi după examen. Maĭ pe urmă am dat să se tae literile după regulele caligrafieĭ, păzind tresurile după modul anglicesc, ca întru una formă p[r]etutindiné de acum înainte să se scrie, precum Tabela, de margine pusă, arată. Ačasta ca o pârgă din studiile ce se légă de Cathedra mé, cu acéĭa dorire trimit iubitorilor de limba romanéscă, ca şi eu să mai ajung a da la typ[ar] şi cetitoriĭ să se maĭ înmulţéscă şi să se îndemne a cetire cărţile, sporind întru luminaré minţiĭ şi înbunătăţiré inimiĭ.

In Buda 10 Octomvrie. 1818. Constantin Diaconovici Loga; Profesorul Sholelor Preparande a Naţiĭ Romaneştĭ din Arad.

La sfârşit, o tabelă intitulată: *Caligrafia,* cuprinzând literile cirilice, mari şi mici, cursive.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

979. Fénelon, *Intămplările luĭ Telemah,* traducere de Petru Maior. Tomul I, Buda 1818.

Ѧтъмплáрилє | лвй | ТѲЛѲМИХ | фіюлвй лвй Оу́лйсє (Одїссéус), | ѳтокмúтє | де | ФЕ́НѲЛОН | Ѳрхїепúскóпвл Кáмбрей. | Ѩкъм ѳтáю, | де пре лúмба Італіенѣскъ,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

прѣ лимба Рωмъ|нѣскъ префъкѣтѣ | дѣ | ПЄТРѪ МИЇОР дѣ Дичо-Съмъртин, | Прωтопоп, ший Кръіескѫ Рекизор ѝ Кѫрцилор. | Томѫ I. | ЛѪ БѪДѪ ѫ кръмска Тѵпографіе ѝ Оѵниверситѣтѣй дин | Пѣстѫ. 1818.

In-8⁰ de 287 pagine. Textul începe dela p. 2, iar la sfârşit este scris: «capet tomuluĭ I.» Pe verso ultimei foĭ: «Greşele îndreptate.»

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

980. Furduĭ Petru, *Versul Cotrónţeĭ*, Abrudfalva 1818.

N'am văzut exemplare.

B. P. Hasdeu, care a găsit-o în timpul călătoriei lui în Munţii Apuseni (1867), spune: este o «broşurică tipărită de 10 pagine în-8⁰, întitulată:

VÉRSU KOTRANCZÍ
IN
SZTIHURĬ ÁLKETUIT
DE
PETRU FURDUI
DÉLA
Abrudfalva lá Ánnul 1818 18 zilé December.

Această tipăritură, pe cât e rară, pe atât e curioasă.»

După puţinele informaţiuni ce a putut culege Hasdeu, *Petru Furduĭ* a fost un Moţ, iar *Cotroanţă*, o vînă bogată de aur descoperită la Roşia, lângă Abrud, căreia i-a închinat aceste versuri de laudă.

Hasdeu reproduce versurile întocmai, cu ortografia ungurească. Le-a reprodus şi M. Gaster, *Crestomatie română*, II, Buc. 1891, 222—228.

H[asdeu,] *Dialectologia. Versul Cotrónţeĭ de Petru Furduĭ. Specimen de graĭul român din Munţii Abruduluĭ în Transilvania*, în *Columna lui Traian*, VIII (Apr. 1877), p. 184—187.

981. Gessner Salomon, *Moartea lui Avel,* traducere din franţuzeşte de Alexandru Beldiman, Buda 1818.

МОИРТѢ | лѵй ЙѢЄЛ. | дѣ Чѣл кѫ ѫкъпъмтъ дрѧгостѣ спрѣ прокописрѣ | нѣмѫлѵй Рωманѣск | прѣ ѫкъцѧтѫл | ший | мѧрѣле постѣлник | ЙЛЄѮЙНДРѪ БЄЛДИМЙН | ѧкѫм | ѫтѫю тълмъчйтъ дин лимба францозѣскъ ѫ | чѣ Рωманѣскъ. | Ла Бѫда | ѫ Кръмска Тѵпографіе ѝ Оѵниверсітѧтѣй | Оѵнгарїей. 1818.

In-8⁰, din 4 foi nenumerotate+245 pag.+1 foaie; 4 gravuri pe foi libere, dintre care prima semnată: *A. Geiger sculp.*

Pe foaia 2 nepag. (retro) dedicaţia:

Prea învăţatuluĭ | şi | de bun neam născutuluĭ | mareluĭ | Postelnic | Alexandru Beldiman | hărăzită această carte.

Pe ultimele 2 foi nepag. aceste rânduri, în chip de prefaţă, din partea lui Z. Carcalechi:

Deşi micşurându-te la voinţa ce ţ'au cerut această înaltă Typografie ca să-ţ(i) hărăzască carte aceasta, ce fără a cruţa odihna ti-ai îndeletnicit a o tălmăci din limba Franţuzască întru ce Românească, vrându a da Naţăiĭ aceştie o zăbavă mult folositoare, ai făcut rugăminte a nu te înălţa prin laudele acele mari, care pot a te smeri pentru nedestoinicie întru care te afli. Această nu ne va slujî în loc de stavilă, nicĭ ne va oprì a nu-ţ(i) hă-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

răzuì tălmăcirea ačasta mult vrednică de toată lauda a morţăĭ lui Avel şi de şi fugĭ de laudele iscusânţăĭ ce aĭ în limba ačasta, dar nu vei putea opri a înălţa prin céle mai răsunătoare cuvinte, laudele ce ţĭ să cuvin, pentru iubire ce aĭ asupra nĭamuluĭ Românesc, voindu tot întru o vreme a-l lumină şi a-l zăbăvi şi pentru supunere cé cu mare statornicie ce aĭ întru trude şi ostenele, deschizându prin vrednica şi iscusîta pildă care daĭ, un drum minunat la toţi acee, ce fire i-au împodobit cu darurile învăţăturii şi a ştiinţăĭ. Căcĭ însuş în multe rândurĭ ai făcut ştiut aice, că un număr mare de Patrioţăĭ Moldoviĭ te covârşescu întru ştiinţă, isteţime şi învăţătură, dela carii noĭ până acum aice nu am văzut nicĭ o urmare folositoare. Priimeşte dar, iubitórĭule de ostenéle, hărăzuírea ačasta, prin care aduci laudă tuturor Patrioţilor Moldoviĭ, lăsându-ţi întru eĭ şí întră tot nĭamul tău un nume nemuritorĭu.

Al Evgenieĭ Tale plecată slugă
Zaharia Carcalechi
Ferlegărul C: Typografiĭ din
Buda, a Universitateĭ Ungarieĭ.

La sfârşit, pe retro foii nepag.: «Îndreptarea greşalelor...», iar pe verso, cuvinte de iertare pentru greşelile strecurate, din partea aceluiaşi Z. Carcalechi, datate însă «*1820 Iulie 30 Buda*». Cartea, deşi tipărită în bună parte în 1818, nu s'a terminat decât la 30 Iulie 1820, pentrucă editorul-vânzător Zaharia Carcalechi nu achitase tipografiei budane un rest de bani: pentru tipar 997 fiorini, pentru hârtie 1038 fiorini (vezi şi Andrei Veress, *Tipografia românească din Buda*, în *Boabe de grâu*, III (1932), 603).

București: Biblioteca Academiei Române.

982. *Manuducto̧r pentru învăţătorii sholasticeşti*, Buda 1818.

МИНѢДѢКТѠР | пентрѫ ѧвъцътóрїй | ſсхоластїчєщй. | сѫѕ ѦДРЄПТѢРЄ | кътръ | кѵвїинчóса ѧплиннѣ ѧ дирєгътоpiєй ѧвъцътоpiєщй. Ла Бѣда | кѫ Тѵпáрюл шй кїєлтѣѧла Кръiєщей Тѵпографїй | ѧ Оѵ̑нївєрсїтáтєй Оѵ̑нгáрїєй. | 1818.

In-8^{0} mic de 12 foi nenumerotate şi 224 pagine.

In foile dela început se află: titlul (verso alb), prefaţa şi arătarea cuprinsului; aceasta din urmă cu explicaţia următoare:

Văzuta Cărţiĭ.

Comune observaţiĭ despre cultivirea Învăţătorĭuluĭ poporalnic şi naţionalnic de légea Grecască Neunită, şi despre preţuirea hărnicieĭ luĭ către cuviĭncioasa împlinire a diregătorieĭ sale.

Prefaţa:

Prefaţie.

De vom noĭ privì la starea de acum a sholelor naţionalne Sârbeşti, Romaneşti şi Greceşti, vom observa, că întrânsele un rău fórte mare s'au înrădăcinat, carele toate până acuma de uniĭ înţelepţi pedagoghi puse osteneale le-au înpedecat şi surpat. Ce alt rău aşi potea eu acì înţelege fară de lipsa conoştinţeĭ a pedagoghieĭ şi a methodiceĭ, precum şi a dreptеĭ gândirĭ, ne iscusinţa în acéĭa, ce de cultivirea omului se atinge, ne întemeiarea în ştiinţe, cu care învăţătoriĭ în diregătoria sa întră, şi sub a cărora greomânt trebue toate poterile sufleteştĭ acestor naţiĭ să slăbească şi să peară.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cu cât e răul acesta mai tare înrădăcinat, cu atâta mai păgubitoriu în lucrările sale se iveşte, cu cât iaste mai aproape de noĭ.

Noi simţim, că o cultură mai înaltă iaste condiţia a bonei stărcĭ noastre ceiĭ cetăţeneşti, şi totuşi puţinĭ se află în naţie bărbaţi cariĭ ar potea acćĭa mai înaltă cultură a o ajutorà.

Multe din afară şi din lontru împedecărĭ a uneĭ mai bonă cultivire a învăţătorilor stătea împrotivă; şi împreunarea poterilor a tuturor naţionalistelor era de lipsă, ca poftele, care de mulţi ani încoace nu s'au putut împlinì, mai curând şi cu mai bon sporiŭ în efect să se deducă.

Aceste, şi alte gânduri m'au îndemnat pre mine a face o culegere din cărţĭ pedagoghiceşti, şi de acì dedusele temeĭurĭ, în cât e cu putinţă, mai pre înţeles a le întocmì, şi învăţătorilor, ca şi o mână povăţuitoare spre împlinirea diregătorieĭ lor a le dà. Eu acì mai mult m'am folosit şi întrebuinţat cărţile a vestitului crescătoriŭ de pruncĭ Nimaer [1]), care pretutindenea sânt cunoscute, numai încă în mâinile învăţătorilor nostri n'au venit. Pentru acéste iaste ačasta carte întocmită, deşi multe din adusele acì temeiŭri în toate shólele pot oare ceva schimbare răbdà. Acì s'au luat în socotinţă numai acéĭa, ce învăţătorĭul după a sa speţială stare poate împlinì. Eu m'am sârguit a arătà învăţătorĭuluĭ naţionalnic, cum el poate Shoala sa mai cuviincios a o orânduì, cum şi în ce mod trebue să crească, şi să înveţe tinerimea, şi din ačasta ce va el învăţa cu seriositate a judeca despre lucrurile şi implinirea diregătoriei sale, a lua scama spre toate ideile sale despre creştere a le îndreptà, şi a se face cunoscut cu izvórele, din care el pentru sine şi sholariĭ săi îndreptare poate scoate. Aşa felĭu de povăţuire, gândeam eu, va slujì spre îndreptarea cea din lóntru şi esenţială a shólelor noastre celor naţionale, şi a învăţătorilor; de însă ei toată voĭa de a gândi şi a judecà mai departe n'au perdut, va fì o mijlocire de a-şi potea diregătoria sà cu ceva mai bine de cât numai mehaniceşte a o împlinì. Insă pre lângă ačasta nù trebue aşteptat, că oare sárgui-se-vor Invăţătoriĭ din bonă voìa lor a-şi căştiga şie acele conoştiinţe şi hărniciĭ, care lor pentru diregătoria sa sânt de lipsă? Tot învăţătoriului nou iaste de lipsă o systematičască şi formală îndreptare în Pedagoghie şi Methodică precum şi învăţătoriĭ bătrâni, de şi sânt în diregătorie şi pâne, cărora ačasta le lipseşte, sânt îndatoraţĭ a-şi căuta ocasie cele trebuincose învăţături a şi le căştiga. Ačasta fără de nici o îndoială mare în curgere va avea în îndreptarea creştereĭ naţieĭ noastre.

O de ar lucra fieşte carele în sfera sa în ačasta atâta, cât şi ce el poate şi de cât se peardă timpul cu nădejde spre ajutorĭu strein, mai bine ale sale poterĭ să le întrebuinţeze.

Autorul.

N. Istrati, *Priviri asupra bibliografiei pedagogice româneşti*, în *Concepţii şi realizări în Pedagogie. Buletinul nr. 5 şi programul de activitate pe 1929—1930 al Seminarului de pedagogie teoretică*, Buc. 1929, 294—297 şi 299 spune că traducătorul anonim n'ar fi exclus sa fie Naum Petrovici.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

[1]) *H. Niemeyer*, Ŭber öffentlichen Schulen und Erziehungsanstalten... Halle, 1799. Nota noastră.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

983. *Legiuirea lui Caragea*, Bucureşti 1818.

ЛЄЦЮЙРЄ | â прѣ Ѧнълцáтвлвй шй прѣ Православнйкъвлвй | Дóмн, шй Ѳблъдвнтóрѣ â тоатъ Оѵгровлáхїа | ÏѲ ÏѠАН ГЄѲРГÏЄ | КАРАЏЪ ВВ. | кв тóатъ келтвѧла Двмнѣлѡр | КОНСТАНДЙН КАРАКАШ, Дóхтор, | шй | Двмнѣлвй РЪДЎКАНЪЛ КЛИНЧЁНЪЛ, | Бнв Вѣл Стóлник, шй | Двмнѣлвй ДЎМИТРАКЄ ТОПЛИЧЙНЪЛ | Бнв Вѣл Глвцѣр, | Типърйтъ Ѧ привилегїѧта Типографїе а Двмнѣлѡр ѿт | Чишмѣкwа ръносáтвлвй Ѧтрѣ фернчйре | Дóмн МИВРОГЄНЙ | дин Бъкврещй. | 1818.

In-folio, de 2 foi + 104 pag. + 3 foi, primele şi ultimele nenumerotate. Ultima foaie pentru errată, este tipărită mai târziu şi lipită la sfârşit. Intre pp. 68—69 este o tabelă litografiată, înfăţişând arborele rudeniilor.

Textul este încadrat în chenar negru simplu.

Pe verso titlului stema Ţării-Româneşti şi a judeţelor (facs. nr. 368).

Pe f. 2a liminară un frontispiciu (facs. nr. 369) după care urmează această lămurire, din partea Domnului:

Їw Їѡанн Геѡргїе Карацѣ, Воевóда й господáр Зємл Блахскоѥ.

Domneasca şi părintească noastră dragoste şi voire de bine judecând ca o lége sfântă obştescul folos al supuşilor noştrii, şi pururea îngrijind mainainte de bună petrécerea lor a fi statórnică şi neclintită, am bine voit în céle după urmă a potoli de asupra dreptăţii războiul cel mult turburătoriu.

Ţara-Rumânească având din vechime canoane pentru céle în parte dreptăţi ale lăcuitorilor săi, ale sale nescrise şi ne deslușite obiceaiurĭ, şi ale condiciĭ sale puţine şi nu desăvârşit Pravile în scris, care şi nefiind dăstoinice nu putea cumpăni, nici drept a îndrepta dreptatea fieşte căruia.

De aceia şi era silită a năzui la Pravile Împărăteşti ale Românilor şi a să sluji cu toate aceste Pravili, fără de osebire, aşa dar uluindu-se în trei întocmiri de Pravili, adecă a obeĭurilor, a condicii şi a Romanilor, urma a nu avé nicĭ o Pravilă, căci obicéiurile prefăcându-se în multe chipuri, adése să împotrivé Pravililor Romaiceşti şi acestea iarăşĭ unele fiind pricinuitoare de doao tâlcuri, şi altele cu totul împotrivitoare între ele, surpa una pre alta, încât dreptăţile tuturor mădulărilor politiceştiĭ oblăduiri căzând neîncetat în amestecături şi învălueli de multe cuvântări înpotrivĭtoare, a pururea era în primejdie, ca cum ar înota în noianuri de ape turbure ce să tălăzuesc de multe vânturi înpotrivitoare şi în céle după urmă nici să îndrepta, ci să abătea după voinţa celor mai tari sau celor mai meşteşugareţi în vicleşuguri, carii tot la o pricină punea înainte, când obicéiul, când condica ţăriĭ, când Pravilile împărăteştĭ, după plăcerea lor, aceste dar fără orânduială strămutări ale dreptăţiĭ voind Domnia mea a le osteia, mai întâĭ cu adâncă chibzuire am socotit, ce feliŭ de întocmire de Pravili să cuvine şi câte sânt pre deplin îndestule la cea de acum politicească oblăduire a Ţării-Româneşti şi aşa priimind apoi unele din céle vechi, iară altele îndreptând, şi céle mai multe adăogând, am întocmit acéste Pravilĭ ale Domniĭ méle, cât s'au putut cu bună orânduială şi foarte deslușite, încât şi cei neînvăţaţi foarte lesne să le înţeleagă. Deci legiuind Domnia mea aceste Pravili cu sfat de obşte al prea sfinţiĭ sale Părinteluĭ Mitropolitul, şi al iubitorilor de Dumnezeu

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Părinții, Episcopii și tuturor Dumnealor Cinstiților și credincioși Boerii Veliți ai Divanului Domnii meale și cu dreapta Domnii meale făcându-le cunoscute cătră obștea prea iubiților noștrii supuși, am și dat ačastă Domnească a noastră întocmire de Pravili întărită cu Domneasca noastră Iscălitură și Pecete în leat 1817 dela nașterea Domnului și al șaselea an al Domnii noastre.

I. I. G. Caragea VV.

Vel Logofăt.

Pe cele două foi dela sfârșit se află anaforaua, care se reproduce mai jos și arătarea cuprinsului

368. Stema Țării și a județelor. *Legiuirea* lui Caragea, București 1818. (Ediția românească).

Anaforà obștéscă a Părinților Arhierei și a Dumnélor Boerilor.

Pré Înălțate Doamne!

După Luminată porunca Mării-tale, adunându-ne în multe rânduri cu toții la un loc, am cetit cu lare aminte Pravila ce s-au alcătuit de cătră Măriia-tà, și ne pliroforisirăm, că alcătuiré accștii Pravilĭ este o deslușire a Pravililor înpărățești, ce să obicinuesc aici în pământul nostru, și a vechilor, și a canonisitelor običaĭuri ale pământului, nefiind înpotrivitoare celor vechi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

urmate până acum. De acéia ne rugăm, să bine voeşti Măriïa ta a porunci să să typăréscă. 1818. Iunie 9.

Urmează iscăliturile mitropolitului, ale episcopilor şi ale boerilor.

Apoi:

Din Luminată poruncă a Măriĭ Sale Pré Innălţatuluĭ nostru Domn Io Ioann Gheorghie Caragé Vv. fiind orânduit de am protocolit toate acesté Pravilĭ după izvoadele ce prin sfat de obşte s-au alcătuit şi găsindu-le întocmaĭ aşezate din cuvânt în cuvânt şi fără câtuş de puţină schimbare, le-am adeverit şi însu-m(ĭ) cu iscălitura în toate foile precum să văd, în dos puindu-să şi Luminată pecétea Mării sale la fieşte care foae. 1818 Iunie 28.

Constandin Bălăcĭanu
Vel Logofăt.

369. Frontispiciu şi fragment de chenar din *Legiuirea* lui Caragea, 1818.

In acelaş an s'a tipărit la Viena o ediţie grecească a acestei cărţi.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II (Buc. 1931), p. 222—23, nr. 1105, spune, bazat pe o însemnare din 29 Martie 1819 pe un exemplar braşovean, că *Legiuirea* «a fost tiparita de fapt la Braşov, în tipografia lui Francisc de Schobeln, prin Friedrich Herfurth». (? !) — Şt. Berechet, *Ist. vechiului drept rom.* I. *Izvoarele.* Iaşi 1933, 258—273.

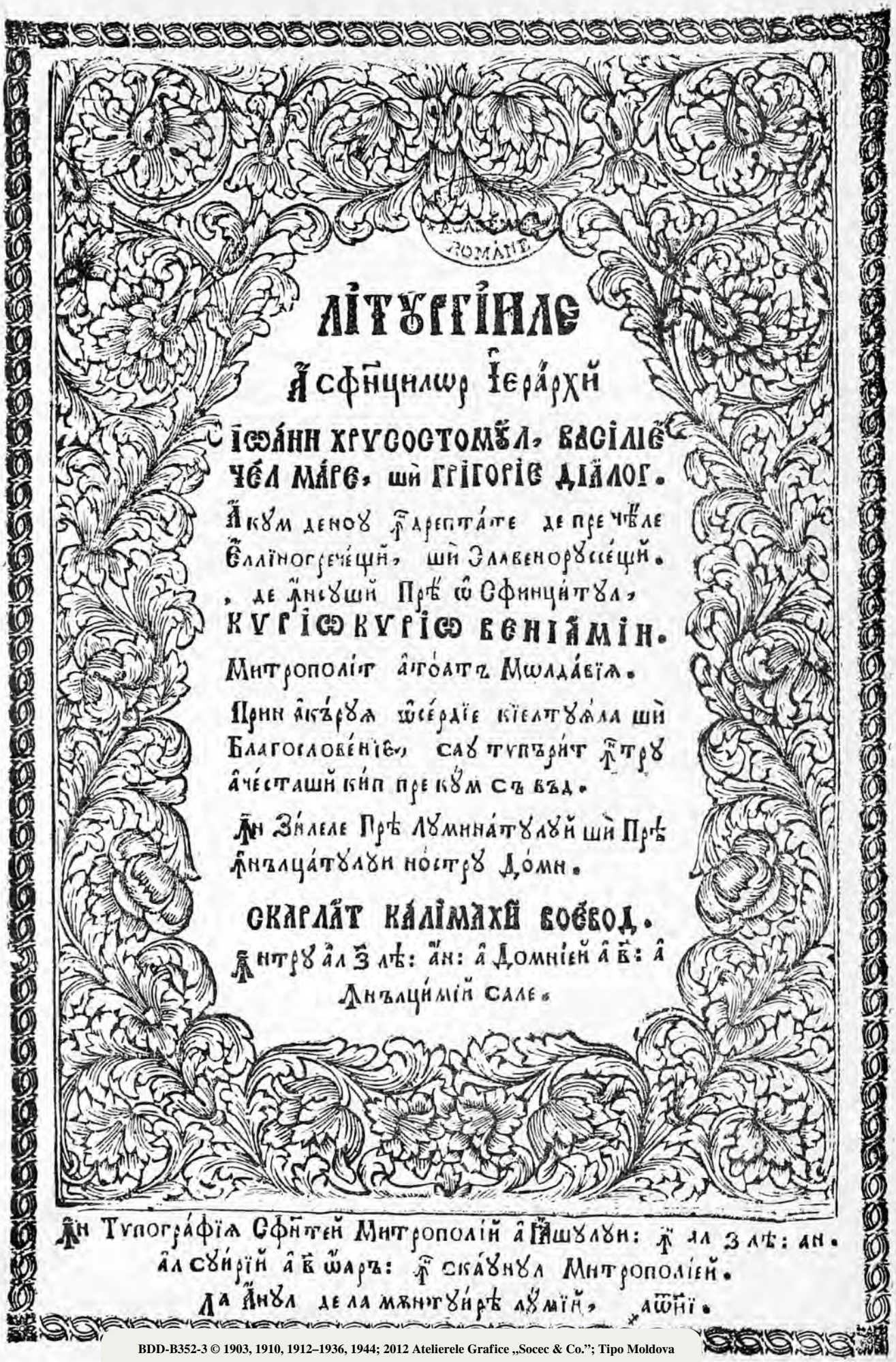
Ediţii: 1838, 1845, 1854, 1862, 1865, 1873, 1905, 1907.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

984. *Liturghii*, Iaşi 1818.

Л І Т Ѫ Р Г І И Л Е | Й сфѣ̃цилѡр Іерáрхй | І Ѡ А Н Н Х Р Ѵ С Ѡ С Т О М Ъ Л, В А С І Л І Е | Ч Е Л М И́ Р Е, шй Г Р І Г О Р І Е Д І А Л О Г. | Й́кѣм де нóс ѧндрепта́тé де пре чѣ́ле | Е л л їногречéщй, шй Славенорꙗсéщй. | Де ѧнсъшй прѣ̀ ѡ Сфинцйтъл, К Ѵ Р І Ѡ К Ѵ Р І Ѡ В Е Н І Й́М І Н. | Митрополі́т â тóатъ Мѡлда́вїѫ. | Прин âкéръѫ ѡсéрдіе кїелтъ́мла шй | Благословéніе, сáѕ тѵпърúт ѧнтрѕ | âчéсташй кúп пре кѣ́м съ вѣд. | Â н зúлеле Прѣ̀ Лъмнáтълъй шй Прѣ̀ ѧнълцáтълъй нóстрѕ дóмн. | С К И Р Л Я́Т К А Л І́ М А Х І́ В О Е В О Д. | ѧнтрѕ âл ѯ лѣ̀: ѯ̃н: â Домнíей â ѣ̃: â | Ѧнълциміи сале.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

În Tipografia Sfintei Mitropolii a Ungrovlahiei: anul 7: ăn.
al Suirii a: ă ceriului: Tipăritu(a)l Mitropoliei.
Da Dumnezeu de la mulți ani. amin.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

РѪНДУЮЛЙ
Вечерніей.

Ѧнтрѫнд Прѣштѹл ѧн сфѭта бисѣрикъ, шй пѹйнд ѣпїтрахй лѹл ѧнгрѹмахй, шй стѫнд ѧнаинтѣ Ѫшилор чѣлор Ѧмпъръ тѣщй, Зйче.

Благословйт ѥсте Дмнезѣѹл нострѹ, тот дѣѹна, Ѧкѹм, шй пѹрѹрѣ, шй ѧнвѣчїй вѣчнлор.

Пр҃ъ четецѹл чѣл рѫндѹйт, Зйче, Ѧмйн.

Слáвъ цїе Дмнезѣѹл нóстрѹ, Слáвъ цїе. Ѧмпърáте черéск: Сфѭте Дмнезѣѹле: Прѣ сфѭтъ Трóицъ: Шй дѹвъ Тáтъл нóстрѹ: Прéштѹл, Вогслáс.

Къ âтà ѥсте Ѧмпъръцíа, шй пѹтѣрѣ, шй слáва, â Тáтълуй, шй â Фíюлуй, шй â сфѭтулуй Дх҃, âкѹм, шй пѹрѹрѣ, шй ѧнвѣчїй вѣчнлор.

Четецѹл, Ѧмйн. Дмне милѹйще, де вї ѿрй. Слáвъ, шй âкѹм, Вениць съне ѧнкинѣм, Шй ѱáлмїй луй âл ноаълѣ чáс. де врѣме че ѿпѹстѹл нѹсъ фáче. чй зиче прéштѹл ѧнчепѹтѹл. Благословйт ѥсте Дмнезѣѹл нóстрѹ: Шй четецѹл, Вениць съне ѧнкинѣм: шй ѱáлмѹл рг. Бйне кѹвинтѣ къ сѹфлете âлмїѣ пре Дмнѹл. Пр҃ъ прéштѹл стѫнд ѧнаинтѣ сфѭтелор Ѫшй, кѹ кáпѹл дескоперит, четѣще рѹгъчѹниле Вечéрнїей.

371. Pagină din *Liturghii*, Iași 1818.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ѧн Тυпографѣѣ Сф҃нтей Мнтрополіи â Їшѕлѧи: ѧн ѧл ѕѧ҃: ан | âл сѵ́рїй â к҃ ѿаръ: ѧн скáѵнѧл Мнтрополіей | лл Їнѕл дєла мѫнтѵ́рѣ лѣмїй, ѩѿ҃ї.

In-folio, 6+171 foi, primele nenumerotate.

Tipar negru şi roşu. Titlul de sus (facs. nr. 370) şi toate foile sunt încadrate în chenare de flori şi linii (facs. nr. 371); frontispicii şi majuscule frumos împodobite. Pe verso titlului stema Moldovei, cu versuri în cinstea ei, încadrată în chenare, semnată: П(opa) Σ(imion) (facs. 372).

Dela f. 148r. încep: «Povăţuitoare învăţături». La f. 171r.: «Indreptarea greşalelor ce s-au trecut cu vederea la diorthosire». Volumul se termină cu 16 versuri de iertare pentru greşelile făcute, încheiând cu:

Ieromonahul Stratonic ce am fost cheltuitoriu,
Cu Antonie Monahul cel la toate ostenitoriu.

In cuprinsul textului următoarele xilografii mai frumoase: f. 8v., icoana Impărtăşaniei (facs. nr. 373); f. 37v. Sf. Ioan Gură-de-aur (facs. nr. 374); f. 62v. Sf. Vasile-cel-mare (facs. nr. 375); f. 85v. Sf. Grigore Teologul (facs. nr. 376); pe ultima pag. nenum. Sf. Gheorghe (facs. 367).

Pe foile nenumerotate, în afară de titlu şi «Insemnare» — a cuprinsului, avem această prefaţă a Mitropolitului Veniamin:

Tuturor de obşte celor împodobiţi cu sfinţita tréptă a Preoţieĭ, cariĭ vor ceti ačastă a noastră păstorésckă înnainte cuvântare, Blagoslovenie cerésckă le cérem dela începătoriul Păstorilor şi Mântuitoriul nostru Iis. Hs.

După ne apărata datoriïa păstorésckă, nu încetăm a pune (pre cât să poate) în bună orânduĭală sf(â)nta besérică şi pre slujitoriĭ eiĭ; pre dânşiĭ adecă, prin sfătuirĭ şi poruncĭ, îndemnându-ĭ a să feri de toate acéle ce aduc necinste trépteĭ preoţeştĭ şi a să înpodobi cu cuviincĭoasele fapte bune prin care să luminéze înnaintea oamenilor, dupre cum zice sf(â)nta evanghelie: «Aşa să luminéze lumina voastră înnaintea oamenilor» şi celelalte. Iar pre sf(â)nta besérică a o înpodobi cu toate céle cuviinčoase slaveĭ sale. Intâĭ cu urmarea bunelor rânduĭale a slujbelor ce să săvârşesc în fieşte carea zi, după a typiculuĭ povăţuire care acum de curând s-au typărit întocma după cel ellinogrecesc şi slavenorussesc nu cu puţină luare aminte şi cercetare. Al doilea: îndestulându-o şi cu alte cărţĭ trebuincĭoase spre înplinirea acestor slujbe, precum şi cu ačastă carte ce să numéşte *Liturghie*, carea în limba noastră ačastă românéscă, tălmăcită fiind din vechime depe cea slavenorussésckă, s-au şi typărit în câteva rânduriĭ dupre urmarea aceluĭ izvod, carele nu puţine greşale să află având, nu cu vreo înadins punere, ci prin neajungerea desăvârşit a înţelégeriĭ noimelor celor mai înnalte, pentru că temându-să ca să nu greşască pre unele ziceriĭ, le-au lăsat întru acéĭaşĭ limbă de pre carea s-au tălmăcit, iar pre altele, vrând a le aduce în înţelégerea limbiĭ noastre, le-au smintit din pricina neînţelégeriĭ desăvârşit a aceiĭ limbĭ de pre carea au tălmăcit. Deci, văzând noi ačastă carte carea ĭaste cea mai trebuinčoasă spre săvârşirea sfinţiteĭ slujbe, că are într'însa nu puţine smintéle în cuvinte, am hotărît ca îndreptându-o, să o şi typărim şi am alăturat izvodul acel vechiu cu acel ellinogrecesc şi slavenorussesc şi am văzut multă nepotrivire pre la multe locuriĭ, atât în cuvinte, cât şi în învăţăturile ce sânt aşăzate printr'însa; şi aşa câteva care ni s-au părut a

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

372. Verso titlului din *Liturghii*, Iași 1818.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

fi nepotrivite, am îndrăznit a le schimba, având spre ăcasta deşteptătorĭu nu puţin şi Liturghiĭa ce s-au typărit întru ăcastaş limbă de cătră înnalt Prea-o-sfinţitul Mitropolit şi exarh Kyrio Gavriil în Chişinău în de nou alcătuita typografiĭa Prea-o-sfinţiei sale. Drept aceĭa dar, de trebuinţă am socotit a arăta aicea tuturor de obşte, iar mai ales Preoţilor cariĭ slujesc sfinţita Liturghie în limba ăcasta, că aflând pre la multe locurĭ oareşcare cuvinte într'alt chip tălmăcite, nu precum să află în céle maĭ nainte Liturghiĭ typărite, să nu să mire de ăcasta, nici să socotéscă a fi greşală, ci maĭ ales să

373. Impărtăşania, *Liturghii*, Iaşi 1818.

ştie cu încredinţare, că ĭaste îndreptare a celor mai nainte făcute greşale. Precum în rugăcunile dela Vecernie şi dela Utreni s-au schimbat multe cuvinte, unile întorcându-le pre înţelesul limbii noastre pre cât s-au putut, care sânt acéstea: *molitva, vohod, dvera, cădire* şi altele asemenea, pre care tălmăcindu-le pre limba noastră, s-au pus: *rugăcĭunea, întrarea, uşa, tămâiare,* şi celelalte. Iar pre altele, fiind stricate din neînţelégerea limbiĭ din carea s-au tălmăcit, le-am îndreptat; multe încă şi lipsă cu totul fiind, le-am adaos, atât în rugăcĭuni, ecteniĭ şi cuvinte, cum şi în povăţuirile ce sânt aşăzate pre alocurea. Iar care s-au socotit a fi de prisosit, s-au scăzut, puindu-să numaĭ începuturile lor.

Acum să venim la cuvântul acesta: *Inţelepcune dreaptă* — pre carele îndreptându-l şi Prea-o-sfinţitul Exarh, l-au pus aşa: *Cu înţelepcune drepţĭ.* După cum să află în Liturghiile ellinogreceştĭ şi slavenorusseştĭ, arătând în destule mărturiĭ şi dovezĭ în învăţătura ce face la începutul cărţiĭ, pentru acest cuvânt, cu care înţelegere unindu-ne şi noĭ aşa l-am pus: *Cu înţelepcune drepţĭ.* Şi fiindcă în destul s-au arătat acolo pricina pentru ce s-au zis *cu înţelépcune drepţĭ*, socotim a fi de prisosit a arăta şi noĭ aicea tot acéĭaş pricină. Ci vom zice mai în scurt cătră ceĭ ce ne vor întreba, pentru ce: *cu înţelepcune drepţĭ* şi nu: *Inţeplecune dreaptă.* Le vom ruspunde (sic) şi noĭ cu întrebare, pentru ce Inţelepcune dreaptă; au doară mai ĭaste şi altă înţelepciune, carea acéĭa să fie strâmbă! Dar poate vor zice vreuniĭ cu cuvânt că ĭaste, zicând aşa: înţelepcunea lui D(u)mnezeu ĭaste drépţă şi adevărată, iar a oamenilor înţelepcune, ĭaste strâmbă şi neadevărată, dupre cuvântul Apostoluluĭ ce zice: că nebunie s-au socotit înaintea lui D(u)mnezeu înţelepcunea lumiĭ aceştiĭa. Cărora le răspundem iarăş cu întrebare: cred ei că sf(i)nţiĭ şi purtătoriĭ de D(u)mnezeu părinţĭ, dela d(u)hul sf(â)nt fiind înţelepţiţi şi luminaţĭ,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

374. Sf. Ioan-gură-de-aur din *Liturghii*, Iași 1818.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

au alcătuit ačastă sf(i)nţită slujbă, iar nu dela oamenĭ; şi vor răspunde că fără de toată îndoĭala aşa ĭaste. Decĭ dar décă ĭaste aşa, iată dar că greşesc uniĭ ca aceĭa şi hulesc înprotiva d(u)huluĭ Sf(â)nt, crezând a fi doaă înţelepčunĭ, una dréptă şi alta strâmbă, care să înţelége aşa dupre a lor socotélă greşită, că ĭaste pricinuitorĭu D(u)hul sf(â)nt al celor bune şi drépte şi al celor réle şi strâmbe şi cum să poate dintru acelaş şi unul izvor de odată a eşi apă dulce şi amară; socotéscă dar uniĭ ca aceĭa cât ĭaste de mare păcatul şi încetéze de a mai huli şi fiindcă până acum întru neştiinţă au greşit, ĭaste oareş ce îndreptare şi nedéjde la bunătatea lui D(u)mnezeu că li să va erta, precum oareş cine să roagă zicând: păcatele tineréţilor şi ale neştiinţiĭ nu le pomeni. Iar de acum înainte nu vor avé cu ce să se îndreptéze de păcatul lor, fiind că nu neştiind greşesc şi pentru ca să scape de ačastă hulă carea prin neştiinţă să aducea asupra prea sf(â)ntuluĭ D(u)h. Părintéşte sfătuim (pre toţĭ aceĭ ce sânt cu trépta Preoţieĭ înpodobiţĭ) şi Arhiréşte poruncim, ca de acum înainte să nu maĭ îndrăznéscă a sta înprotiva adevăruluĭ carele ĭaste d(u)hul sf(â)nt, urmând greşaliĭ ceiĭ din neştiinţă făcută să greşască acum întru ştiinţă; ci să se običnuĭască şi să se deprindă a cetì după îndreptările ce s-au făcut acum întru ačastă carte. Iar cariĭ nu vor voi a asculta ačastă a noastră sfătuire şi poruncă, înpotrivindu-să noaă şi sfântuluĭ D(u)h (că zice: cel ce ascultă pre voĭ, pre mine ascultă şi cel ce să lépădă de voĭ, de mine să lépădă), uniĭ ca aceĭa osebit că greşesc păcat mare de moarte şi vor să dea seamă la înfricoşata zioa judecăţiĭ ca nişte luptătorĭ înprotiva sfântuluĭ D(u)h (de nu să vor počăi), dar şi de smereniĭa noastră supt gré canonisire vor fi supuşĭ! Sânt şi alte cuvinte în izvodul cel vechiŭ rămase în firea [1]) limbiĭ aceiĭa din carea s-au tălmăcit, precum: prestol, tristago, blagoslovéşte sau blagoslovit ĭaste, înger, sfântul agneţ, teplotă şi pocroveţ, care toate acéstea s-au adus pre cât s-au putut la firea limbiĭ noastre, adecă: în loc de prestol, s-au zis masă şi în loc de tristago, tresfinţita cântare şi în loc de blagoslovit eştĭ, sau blagoslovit ĭaste, s-au pus binecuvântat eştĭ, sau binecuvântat ĭaste, osebit numaĭ de locurile unde însemnéză blagosloveniĭa ce să face prin mâna preotuluĭ, că acolo s-au lăsat aşa: blagoslovit ĭaste, sau blagoslovéşte.

In loc de înger, s-au zis anghel, precum la alte limbĭ stă acest nume, numaĭ noĭ zicem, nu ştim de unde, înger şi nu anghel, care ar fi mai potrivit, căci să cunoaşte şi de aicea că zicem împrotiva adevăratei numirĭ, că décă zicem înger şi ĭaste drept, apoĭ la Arhanghel trebue să zicem Arhînger, care să mai alăturéză cu înger de cât cu anghel.

Pentru ačasta dar, maĭ potrivit şi maĭ apropiĭat ĭaste să zicem anghel şi după potrivirea numiriĭ cu Arhanghel şi după înţelégerea cea adevărată. Că numele anghel să înţelége vestitorĭu în limba ellinéscă, iar înger de veĭ lua oxiĭa dela î (◌̔) şi o vei pune deasupra lui é (έ), să va înţelége în loc de înger, în gér, sau maĭ arătat să zic în frig. Acum socotiţĭ cât ne depărtăm dela drépta înţelégere, că dela vestitorĭu am ajuns la în gér sau în frig. Sfântul Agneţ să înţelége în limba noastră, sfântul miel, însă nu că doară

[1]) In original: *fyrea.*

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

375. Sf. Vasile-cel-mare din *Liturghii*, Iaşi 1818.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

miel ĭaste D(o)mnul, deşi zice prorocul Isaia: «Ca o oae spre junghiĭare s-au adus şi ca un Miel nevinovat înaintea celuĭ ce-l tunde pre el, dar ačasta numaĭ spre închipuire o zice.

Pentru ačasta noĭ, în loc de Agneţ, am pus sfânta Pâine, precum stă în liturghiile ellinogreceştĭ şi slavenorusseştĭ. In loc de téplotă, s-au pus Căldură şi în loc de pocroveţ, Acoperământ. Iar altele care nu s-au putut întoarce chiar în firea limbiĭ noastre, s-au lăsat aşa precum stau în limba ellinogrecéscă sau slavenorussécscă, precum vozduh, vozglas, ectenie, discos, potir, antimins, cadilniţă, zvézdă şi altele. Care unile s-ar fi putut a să numi chiar cu a noastre cuvinte, precum: potir, păhar; cadilniţă, tămâitoare; zvézda, stea; dar pentru običnuirea numirilor şi pentru maĭ încuviinţata grăire, s-au lăsat aşa precum au fost maĭnainte. Iar altele din neajungerea cuvintelor în limba noastră, s-au lăsat în firea lor, precum: Vozduhul, vozglas, antimins şi discos. Sânt şi alte cuvinte îndreptate la multe locurĭ, la care la toate avem îndreptătoare dovezĭ, dar pentru lungimea, s-au lăsat, dând slobozenie fieşte căruĭa din ceĭ râvnitorĭ şi iubitorĭ de ştiinţă, ca să ispitéscă scripturile şi într'însele va afla dorinţa sa.

Voesc să vă mai arăt şi ačasta, că la învăţătura şi închipuirea ce ĭaste pusă după sf(i)nţirea sf(i)ntelor Daruri, când voĭaşte a să împărtĭşi preotul cu sfântul Trup, s-au făcut oareşcare îndreptare cum să urméze preotul când slujaşte singur sau cu sobor şi când sânt fraţi de împărtăşit cu sf(i)ntele Taĭne, ca nu din nepurtarea de grijă maĭnainte sau din neştiinţă, să fie neajungere celor ce au a să împărtăşi, râdicând şi ačastă socotélă nu dréptă, carea învăţa că numaĭ din acéste doaă părţĭ NI şi KA să împărtăşască prc norod, iar din partea Hs., numaĭ preoţiĭ slujitorĭ să se împărtăşască; prin care urmare dă oareşcare pricină celor maĭ neiscusiţĭ a judeca deosebire la sf(â)ntul Trup, de carea să ne feréscă D(u)mnczeu de o înţelégere aşa răzvrătită, căcĭ noĭ crédem şi mărturisim din tot sufletul şi din tot cugetul şi din toată inima, că şi în cea mai mică părticică a sf(i)ntelor Taine priimim desăvârşit prea sf(â)ntul Trup al Mântuitorĭuluĭ nostru Iis. Hs.; iar nu dupre cum am auzit, că uniĭ socotesc de necuviinţă a împărtăşi pre fraţiĭ creştinĭ din sf(â)ntul Trup carele să scrie deasupra Hs., ci numaĭ preoţilor să cuvine ačasta, iar nu şi celor nesfinţiţĭ, care socotélă ĭaste cu totul înpotriva sf(i)ntiĭ şi drépteĭ credinţe şi cu greu păcat greşesc înaintea luĭ D(u)mnezeu ceĭ ce poartă o socotélă aşa putredă, cariĭ de nu vor veni la adevărata cunoştinţă ca să se îndreptéze, vor da răspuns la înfricoşatul acela Divan înaintea dreptuluĭ judecătorĭu pre carele l-au micşorat dupre înţelégerea lor acca stricată.

Pentru ačasta dar ca să nu fim şi noĭ părtaşĭ păcatelor streine, după datoriĭa ce ĭaste pusă asupra noastră, am pus de faţă învăţătură cum să se urméze şi ceĭ ce vor urma povăţuirilor şi învăţăturilor noastre, vor priimi plata slugiĭ ceiĭ bune; iar câţi vor urma socotéliĭ lor ceiĭ stricate, eĭ vor vedea.

La Liturghiĭa cea maĭ nainte sfinţită, s-au mai adaos câteva îndreptărĭ în învăţăturile ce sânt puse pre la locurile cuviincoase, socotindu-să de lipsă. Synaxarĭul celor doaăsprezéce luni s-au pus în scurt ca să fie numaĭ pentru ştiinţa numirilor sfinţilor a fieştecăriĭa zile, cum şi rugăčunĭ la toată cérerea după rânduĭala celor vechi liturghiĭ. S-au scăzut învăţătura pentru

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

376. Sf. Grigorie Dialog din *Liturghii* Iaşi, 1818.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

drégerea sfinteĭ Mése când să va clăti, nefiind ačasta de trebuinţă fieştecăruĭa preot, ci numaĭ celor rânduiţĭ de Arhiereu spre ačasta. Cum şi o rugăčune la încoronaţiĭa Domnilor şi acéĭa s-au socotit a fi de prisosit şi s-au lăsat. Am adaos la sfârşit şi oareşcare povăţuitoare învăţăturĭ, cum să cade preotuluĭ şi diaconuluĭ, a săvârşi slujba în sfânta beséricǎ şi a să găti cătră lucrarea celor sf(i)nte, iar mai ales la sfinţita slujbă a D(u)mnezeeştiĭ Liturghiĭ; şi ce fĕlĭu de primejdiĭ să pot întâmpla, la care întâmplărĭ de nu s-ar pricépe preotul în grab, cum întru acéstea să se îndreptéze, în scurt pentru acéstea s-au însemnat.

Acum voind a înceta cuvântul, fac sfârşit prin ačastă cérere ca să o priimiţĭ cu dragoste ačastă carte şi să vă îndeletniciţĭ întru deprinderea celor ce s-au îndreptat pre la unile locurĭ dupre cum maĭ sus arătărăm, nemirându-vă de prefacerea şi schimbarea a unor cuvinte sau nume.

Căčĭ avem pildă pre alte limbĭ maĭ vechĭ decât ačastă vlahoromânéscă, duprecum limba cea ellinogrecéscă, carea ĭaste de atâtea miĭ de anĭ, aşăzată de marĭ înţelepţĭ şi filosofĭ, pre temeĭuri neclătite ale meşteşuguluĭ grammaticesc şi a altor sistime ale învăţăturilor şi avându-şĭ începutul său aşa de întemeiat, înprumutéză şi pre alte limbĭ cu multe cuvinte şi, aşa fiind, încă şi până astăzi priiméşte dela fiiĭ săĭ ceĭ iscusiţĭ şi iubitorĭ de înţelepčune, spre podoaba sa multe îndreptărĭ. Dar cu cât mai vârtos ačasta carea nicĭ pre un temeĭu din cĕle maĭ sus arătate nu ĭaste aşăzată, ci să vă miraţĭ de negrăita înţelepčune a atoateĭ făpturĭ ziditorĭul, cum din nimica pre toate le-au adus întru a fi, precum şi ačastă limbă adunată din multe altele o au suit la atâta înălţime şi vrednicie, încât să binevoĭască a ne învrednici să-ĭ aducem printr'însa slavosloviĭ, céreri şi mulţemirĭ, închinându-ne sf(i)nteĭ Treimĭ întru o Fiinţă, Tatăluĭ şi Fiĭuluĭ şi sf(â)ntuluĭ D(u)h, Amin.

Fiţĭ păzindu-vă cu Darul D(o)mnuluĭ nostru Iis. Hs., întru îndoita sănătate.

Smeritul Veniamin Mitropolit Moldavieĭ.

București: Biblioteca Academiei Române.

985. *Octoih*, Iaşi 1818.

ѺКТѠИХОѺ | ѧдекъ | ѿптгласнйк | ѧкѵм пѣръшй тѵпърйт | ѧнтрѵ а дѻаѡ Домнıѥ ѧйчѣ | и Прѣ ѧѵминатѵлъвй шй Прѣ ѧнълцатѵлъвй | нѣстрѵ Дѻмн | ѺКПЛЛТ КѢЛЙѴЙХ КОѺѢОД. | Кѵ Блгословенїѧ шй кѵ тоатъ кїелтѵѧла | Прѣ ѡсфѣщйтѵлъвй Митрополіт ѧл Молдаѵіеĭ, | Кѵрiѡ Кѵр[і]ѡ ѢѺНІЙМІН. | Ла ѧнѵл дела наштерѣ лъвй Хс, ѧѡнї. | ѦѢн сфйта Митрополіе, ѧн Ишн. | Ѣѵ май мйкѵл ѧтрѵ Дїаконй | Геѡргіе Іеродїакон, Йшъзътѻрю слѻѵелѡр.

In-4⁰ de 1+68 fpi (½ alb).

Pe verso titlului, gravura Sf. Gheorghe ca în *Catihisis* şi *Liturghii*, apărute în acelaş an (facs. nr. 367).

București: Biblioteca Academiei Române.

986. *Psaltire*, Buda 1818.

ѰѦЛТИРѢ | ФѺРИЧИТѵЛѪИ ПРОРОК | шй | ѦПЪРЦТ ДѦВІД, | кѵ тропáрѵ шй кѵ рѵгъчѵйнй ѧ сфършйтѵл фіецекáрїѧ ка|дісмѵ, шй кѵ кънтърилѵ лъвй Мѡѵсй, кѵ ѧл Дѻмнѣ па|раклйс ѧл Нъскътѻарей дѵ Дм̃незѵ, шй кѵ Пасхалїе. | Кáрѣ сѧѵ фѻст

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

тѵ̈пърнт ѧтрѕ ачéсташй кнп ѧ знлеле прѣ лѧмн|нáтѧлѧй шй прѣ ѧньлцáтѧлѧй Домн | ІѠ. ГРИГѺРІЄ ѦЛЄѮѢНДРѢ ГИКІ | ВОЄВѺД | ѧтрѕ ѧтѫ Домніе á Мърíей сáле, | кѕ Блгословéнїа прѣкwсфѣщíтѧлѧй Митрополíт ál Молдáвїей | Кѵрíѕ Кѵр ГАВРЇИЛ, | ѧтрѕ á прѣкwсфѣщíей сáле тѵ̈пографíе ла сфѣ̃нта Митрополíе ѧ Ѩш. | Ѩръ ѣакѣм | Дѧпъ ѣачéлаш Ѩзвóд кѕ мѣлтъ ѡсѫрдíе, шй мáре лѧаре де сѣмъ ѧ дóаw | ѿаръ прни ЗАХАРІЄ КАРКАЛЄ́КИ | датъ ла тѵ̈пáрѣ. ѧ БѢДІ | ла кръмéска Тѵ̈пографíе ѧ Оѵниверсентатей Оѵнгáрией. Ла ѣнѧл дела | зндѣрѣ лѧмїй ѕѕтѯѕ. ѿръ дела Нашерѣ лѧй Хс. ѕаѯ̃нї.

In-4º, 4 foi nenum.+320 pagine, încadrate în chenar de flori simple.

In foile liminare se dau învăţături pentru citirea Psaltirii.

La pag. 301: «Istórie. Nume jidoveşti, care le pomeneşte David la Psalmii luĭ, tâlcuite cu istoria lor». La pag. 308: «Al doilea paraclis»; la pag. 316 începe «Pashalia» şi pe ultima pagină versuri pentru iertarea greşelelor de tipar.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

987. *Psaltire*, Chişinău 1818.

Ѧтрѕ Слава Сфѣ̃тєн, | чей де w фїннцъ, де вїацъ фъ|кътóрей, шй не деспърцнтей | ТРОИЦѢ, а ТѦТѢлѢѴИ, шй|а ФІѺ̃ѦѢѴИ, шй а сфѣ̃тѧлѧй | ДѢХѣ. Кѕ порѧнка прѣ влаго|честивѧлѧй сѫнгѵръ стъпѫнитó|рюлѧй Мареле́й Дóмнѧлѧй нострѕ | ѦМПѢРѦТѢлѢЙ ѦЛЄѮѢНДРѢ ПѦ|ѰЛОВИЧѣ а тоатѣ Рwссіѫ: ѧ фї|ннца соціей СѦЛЄ, прѣ блгочести|вей Доамне ѦМПѢРѢТЄЄЄЙ ЄЛІ-САВЄТЄЙ ѦЛЄѮІЄВНЄЙ: шй а Мáй | (verso) чій ЛѢИ, Прѣблагочестúвей Доамне ѦМПѢРѢТЄЄЄЙ | МАРІЄЙ ѲЄОДѺРОВНЄЙ, шй ѧн фїнца Бинекредни|чесвлѧй Домнь Чесарéвичь, â Мареле́й Кнѣзь КѺН|СТАНТІНЬ ПѦѰЛОВИЧЬ, шй â Соціей СѦЛЄ Бинекреднічóасей Дóамне Мáрей Кнѣгине ЙННІЙ Ѳ Є|ОДѺРОВНЄЙ: шй â Бинекреднічóсвлѧй Дóмнь Ма|релѧн кнѣзъ НИКОЛАЄ ПѦѰЛОВИЧЬ, шй а социей | СѦЛЄ Бинекреднічóасей Доамней Марей кнѣгине ѦЛЄѮѢНДРЄЙ ѲЄÓДѺРОВНЄЙ: шй а Бинекреднічó|свлѧй Дóмнь Мáре кнѣзь МЇХАИЛЬ ПѦѰЛОВИЧЬ: | шй а Бинекреднічóасей Доамне Марей кнѣгине МАРЇИЙ ПѦѰЛОВНЄЙ, шй а соцвлѧй ЄЙ: шй ѧ фїнца | Бинекреднічóасей Дóамне КРЪЄСІИ Енртембергвлѧй | ЄКАТЄРЇНЄЙ ПѦѰЛОВНЄЙ, шй а соцвлѧй ЄЙ: шй а | Бинекреднічóасей Дóамне Мáрей кнѣгине ѦННЇИ | ПѦѰЛОВНЄЙ, шй а соцвлѧй ЄЙ. Ѩръ кѕ блгослове|нїѫ прѣ сфѣ̃тѧлѧй ѧдрептътóрюлѧй СѶНÓДЬ шй | а прѣосфѣщитвлѧй ГАВРІИЛЬ Єѯ̃ѵрхъ Митрополіть | Кишинéвлѧй шй Хотúнвлѧй, сав тѵпърнть картѣ | ачáста че съ нѣмѣце Ѱ ѦЛТЇРЄ, ѧ Єѯ̃ѵрхíческа Тѵ|пографíе а Бассарабїей, че съ афлъ ѧ сфѣ̃нта Митропо|лíе а Кишинéвлѧй шй а Хотúнвлѧй ѧ Кишинъѕ. Ла | Ѩнѧль дела фачерѣ лѧмїй ѕЗТКЅ. Ѩръ дела Нáшерѣ | чѣ дѧпь Трѧпь а лѧй Дѫ̃незеѕ Квкжнтвль, аѯ̃нї.

Індíктвль, ѕ̃. ѧ лѧна лѧй Май.

În-4º mic de 1 foaie (titlul)+25+344+1 foi (cu greşeli de paginaţie dela f. 332 înainte, toate foile cu soţ). Tipărit numai cu negru; textul încadrat în linii drepte, cu frumoase frontispicii şi iniţiale. Pe f. 25v. gravura Impăratului David.

Primele 25 foi: întrebări şi răspunsuri despre mărturisirea credinţei, după Athanasie Patriarhul Alexandriei; arătare de cum să se facă crucea, la închinare; tipicul psaltirei.

Foile 1—303: textul psaltirei. Foile 304—315: «*Rânduĭala rugăciunii ce să face după eşirea sufletuluĭ dinŭ trupŭ*». Foile 316—323r.: «*Pomelnicŭ...*» din care extragem următoarele:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Metanïe.

Pre spurcáta şi de Dm̃nezeu hulitóarea împărăţiïa Agarenilorŭ în grábă o răsâpeşte şi celorŭ drepţĭ credincioşĭ împăraţĭ o dă... (f. 321v.)

Foile 323v.—314r.; tipic pentru «*ceĭ doïsprezecĭ psalmĭ de osebĭ*». Pe prima pag. nenumerotată, dela sfârşit, urmeaza extrase din pravila ce «*îngerulŭ D(o)mnuluĭ o au datŭ marelui Pahomie.*»

Al. David, *Tipăriturile, românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 37—39, nr. 13.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

988. *Psaltire*, Iaşi 1818.

Ѱ Ѧ Л Т И Р Ѣ | Пророк жмпъра҃тѣлѣи | Д А В І Д | Ѩкѣм ѧ҆трачѣ́сташи кнп тѵ|пъри́тъ ѧ҆н зи́лелє прѣ ѧ҆нъл|ца́тѣлѣи Дѻмн Ѻ К Ѩ Р Л Я Т К Ѩ Л І М Ѩ Х И Е О Ѳ Е О Д, | Кѣ благословє́нїѧ шй то́лтъ | кїелтѣ́ѧла прѣ сфиниі́тѵ|лѣи Митрополі́т а́л Мол|да́вїей К Ѵ Р І Ѡ К Ѵ Р І Ѡ | Е Ѳ Е Н І Ѩ М И Н. | ѧ҆н Тѵпогра́фїѧ сфн҃тей Ми|трополі́и ѧ҆н Ѩ Ш Ѩ. | Ла а҃нїи дела Хс҃ ѧа҃ѡи.

In-8º mic, 200 foi numerotate; textul psaltirei începe imediat după titlu.

Pe verso titlului este reprezentat David, sub gravura căruia sunt scrise următoarele:

Mâinile méle au făcut organul şi dégetele méle au alcătuit Psaltirea.

La sfârşit:

Slavă şi acum sfârşit şi luĭ D(u)mnezeu slavă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

989. *Nouă cântări din Psaltire*, Mănăstirea Neamţului 1818.

După o notiţă scrisă de Al. T. Dumitrescu, fost funcţionar la Biblioteca Academiei Române.

990. Rückert, Cristian-Albert, *Invăţătură pentru facerea pâinii*, în românește de Alex. Beldiman, după traducerea grecească a dr. D. Samurcaş, Iaşi 1818.

ѦНЕЪЦЪТѲРЪ | сѣѳ ПОВЪЦѲЙРѼ | пентрѳ фа́черѣ пѫ́инїй чѣ́йде ѡ҆бще май | нѣ́гръ, | пентрѳ чѣ ѫ́лбъ де ка́съ. | Пентрѳ фънина чѣ спре ѧ҆нтрекѳинца́рѣ бѳ|ка́телѡр. | Пентрѳ хрйси, шй ѫ́лтеле: дин | карто́фле. | Пентрѳ съмънѧ́тѳл лѡр, лѳкра́рѣ, шй | пъстра́рѣ лѡр. | Ѩлкътѳйтъ де кътръ Г: Хрїстїа́н, | Ѩлберт Рѳ́керт ѧ҆н лимба немцѣ́скъ, | а҃кѣм ѧ҆тѫ́й тълмъчи́тъ ѧ҆нтрѳ чѣ гре-|чѣ́скъ, де ка́тръ Димйтрїе Самѳркас | До́фтѡр. | 1818 фев: 14 | ѧ҆н Тѵпогра́фїѧ сфн҃тей Митрѡполїи | ѧ҆н Ѩшй.

In-8º de 2+16 foi, aceste din urmă numerotate cu greşeli (1, 4, 3, 2, 5...). Pe verso titlului stema Moldovei încadrată în chenar simplu şi cu numele Domnului în jur.

Cartea are două prefeţe: a lui Alexandru Beldiman şi a lui Dimitrie Samurcaş. Pe f. 16 arătarea cuprinsului cărţii.

Prefaţa lui Alexandru Beldiman:

Prea înălţáte Doamne.

De vreame ce D(u)mnezeiasca pronie au bine voit a-ţi încredinţa ocârmuirea ţării aceştiïa, n'aĭ cruţat osteleală *(sic)* nici trudă a o aduce prin vreadnicile oserdiĭ a înălţimiĭ tale întru fericire şi dorita îndestulare, vrând a te arăta vreadnică şi destoïnică odraslă a patrieĭ noastre, obştesc părinte

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

şi mult milostiv oblăduitoriu. După multe alte bunătăţĭ săvârşite de cătră oserdiïă, râvna şi neadormita priveghiïare a înălţimiĭ tale. Acum înştiinţindu-te de tălmăcirea din limba nemţească întru cea grecească, a Dumisale doftoruluĭ Dimitrie Samurcas, prin îndemnarea cea din multa râvnă a Dumisale mareluĭ logofăt Grigorie Sturza, întru care pomenítul doftor prin ostenealile sale, nu numaĭ au scos la lumină şi au făcut ştiute obştieĭ toate acealea ce să cuprind în cartea nemţească, dar şi dela sine, după pătrunzătoarea sa ştiinţă, au adaos multe din folosurile aceale ce curg din înmulţirea şi buna înlucrare a cartoflilor. Acestea toate voind înălţimea ta a le aduce în mai mare lesnire, a le face de obşte în ţară ştiute, ai poruncit nu numaĭ a să tălmăci în limba cea moldovenească a patrieĭ noastre, dar a să şi da în typariu şi a să înpărţi obştiei. Iată dar s'au tălmăcit după înalta mie dată poruncă a înălţimiĭ tale. Rugând din adâncul sufletuluĭ pre cel atot putérnic, ca să te întărească întru înaltul strămoşesc a ţăriĭ aceştiïa scaun, dăruindu-ţi anĭ îndelungaţĭ şi toate fericirile.

1818 Fev(ruarie) 14
A înălţimiĭ tale prea plecată slugă,
Alexandru Beldeman.

Prefaţa doctorului Dimitrie Samurcaş:

Inainte cuvântare
a tălmăcitorĭuluĭ Grec, cătră cinstit şi ales de bun neam Dumnealui marele Logofăt Grigorie Sturza.

In multe rânduri m'am minunat şi nu contenesc a lăuda plecarea carea ai asupra învăţăturiĭ, luarea aminte cea pătrunzătoare întru istoriĭ şi iubirea spre facerea de bine. Căcĭ măcar că te afli înbulzit întru lumeştile îngrijirĭ, în multe ocrotirĭ şi de trebuinţă şi folositoare lucrărĭ, nu conteneştĭ a ceti cărţile celor maĭ învăţaţĭ şi înţelepţĭ barbaţĭ, a face adâncă cugetare întru toate, asămăluindu-te cu oserdnica albină, adunând floarea celor maĭ alése istoriĭ şi dobândind cea maĭ adâncă ştiinţă şi învăţătură ce iaste de mare trebuinţă întru lumeasca petrécere, căcĭ acestea înpodobesc pre un bărbat politicesc, îl fac desăvârşit, înbogăţindu-să de céle maĭ cu dinadinsul şi adevărate ştiinţe.

Iată dar după porunca cea mie dată de cătră Dumneata, s'au tălmăcit învăţătura ačasta, din limba nemţească întru cea grecească, rugând pre atot putérnicul ca să te păzească nevătămat, întru céle maĭ înalte fericirĭ, dinpreună cu toată cinstita familiïa Dumitale, întru curgere de mulţĭ anĭ.

1818 Fev(ruarie) *14*[1]
Al dumitale prea plecată slugă
Dimitrie Samurcas doftor.

Ediţia a IIa în 1829.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

[1]) Scris de mână

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

377. Titlul *Cuvintelor* lui Efrem Syrul, Neamț 1818.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

991. Efrem Syrul, *Cuvinte şi învăţături,* traduse de Ieromonahii Isaac şi Iosif. Mănăstirea Neamţul, 1818—1819—1823. Vol. I—III.

КѢВЇНТЄЛЄ ШЇ ѦВѢЦѢТѢРИЛЄ | прѣ кѣвїѡсѣлѣй пърйнтєлѣй нóстрѣ | ЄФРЄМ СѵРѢЛ: | Кáре съ кѣпрйнд ѧнтрѣ ѧтѫ кáртє. | Тълмъчйтє ѫдекъ май найнтє, дáр | оурмáтє шй тупърйтє ѧ зйлєле бине кре|динчóсѣлѣй шй дє Хс. ювитóрюлѣй Доми | СКИРЛЇТ ѦЛЄѪЇНДРѢ КАЛИМАХ | ЕОЄВОД. | Кѣ благословенїѫ шй ѧдемнáрѣ прѣ | сфѧцйтѣлѣй Архїєпíскоп шй Митро|полїт ал Молдавїй |

378. Icoana Înălţării din Efrem Syrul, *Cuvinte,* Neamţ 1818.

Кѵрїѣ Кѵр ЕЄНЇПМЇН. | Дѣпє ăлє кáрѣѫ тóмѣрй греколатúна | сăѣ шин оурмáт шин сăѣ ѧдрептáт спрє | фолóсѣл дє бѣцїє. | Прє врѣмѣ прѣ кѣвїѡшїей сале Кѵр | Іăрїє Архимандрúт шй Стáрец ăл | сфн: Монастúрй Нѣмцѣл шй Сéкѣл. | ѦТѵп: сфнтей Монастúрй Нѣмцѣл. | ѦТ ăнѣл мжтѣúрїй, ѧПѡнг. Ноєм.: ѦТ 6.

3 vol. in folio, — «întâia Carte» de 4 foi nenumerotate+59+419 pagine (½ alb), primele numerotate cu cifre arabe, cu greşeli de pag. la 50 şi 55 şi cele din urmă cu chirilice; «a doao Carte» de 1 foaie şi 496 pagine, cu data: «1819, Maiĭ în 8»; şi «a treĭa Carte» de 1 foaie şi 648 pagine cu data: «1823, Fevr.»

Titlul în mijlocul unei gravuri cu compartimente, care reprezinta chinurile celor 12 apostoli (facs. nr 377). Pe verso, gravura Înălţării Domnului Isus Hristos, încadrată de 4 ornamente, semnată: «Ie⟨ţ⟩ 1817 Mo⟨nah⟩ Gerv⟨asie⟩» (facs. 378). În faţa textului, la toate trei volume, se afla portretul lui Efrem Syrul, într'o gravura de o pagina. (facs. 379).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Inainte cuvântare către cetitorĭ.

De a lăuda eu acum pre prea cuviosul şi de Dumnezeu purtătoriul Părintele nostru Efrem Syrul pentru faptele bune ale luĭ céle marĭ şi minunate, socotesc că îmĭ ĭaste mie lucru nepotrivit şi mai pre sus de vrednicie: pentrucă el şi sus în ceriu la Dumnezeu ĭaste proslăvit şi jos pre pământ la toată Bisérica pravoslavnicilor ĭaste cinstit. Incă şi de sfinţiĭ ceĭ marĭ cariĭ, sau întru o vréme cu el au fost, sau şi după el au strălucit, cu cuvinte de laudă s'au încununat. De a arăta iarăşi folosul ce să pricinuĭaşte din cetirea cuvintelor luĭ celor de Dumnezeu însuflate şi din Duhul Sfânt cel întru dânsul sălăşluit grăite, judec a fi de prisosit, că lucrul fiind de faţă, singur mărturiséste. Incă şi vrémea au arătat de cât care, dupre cuvântul de obşte, nimic nu ĭaste maĭ înţelept. Că ĭa pre toate le vădéşte, precum şi pre folosul acesta. Că niminea din ceĭ ce cu luare aminte s'au îndeletnicit întru cetirea lor, au rămas neîmpărtăşit de schimbarea cea spre maĭ bine orĭ în caré faptă bună. Şi decĭ pre acéstea şi altele ca acéstea, care de unii să običnuĭaşte pre la începutul cărţilor a să pune, eu pentru pricinile care am zis, lăsându-le, numaĭ pentru tălmăcitoriul voiu arăta, cine au fost şi pentru tălmăcire dupre care izvoade s'au făcut. Că acéstea socotesc că sânt şi celor de pre urmă dorite a le şti şi mie cu cuviinţă a le vesti.

Şi tălmăcitoriu au fost cel întru fericita pomenire dascalul şi shimonahul Isaac, dela carele şi eu începăturile învăţăturiĭ mélc de a mă deprinde în limba elinească am luat aicea în sfânta Monastire Neamţul.

Că acesta găsind o tipăritură véche, şi ačasta încă nu a tuturor cuvintelor Sfântului şi după cercare aflând la multc locuri lipse printr'însa, având împreună şi pre cea grecească pe prost şi prc cea slovenească, au făcut de iznoavă ačastă de faţă tălmăcire. Intâi tălmăcind cuvintele céle ce sânt în cartea cea una numaĭ ellinească typărită în Oxoniĭa. Apoĭ după câtăva vréme ducându-să la Sfântul Munte pentru vedére şi închinare şi aflând acolo şi alt tom ellinesc împreună şi latinesc, au tălmăcit şi pre célelalte ce lipsiĭa întru acéĭa. Iară când au bine voit Dumnezeu a să da ačastă tălmăcire prin typărire şi la lumină pentru folosul cel de obşte al neamuluĭ nostru, au iconomisit şi ačasta: că împreună cu voĭa şi blagosloveniĭa ce au trimis sfinteĭ Monastirĭ prea sfinţitul nostru stăpân Kyriu Kyr VENIAMIN, Mitropolit al Moldavieĭ, pentru typărire, mi-au dat şi mie treĭ tomurĭ ellineştĭ împreună şi latineştĭ, typărite în Roma, cuprinzătoare de toate cuvintele sfântuluĭ céle tălmăcite ellinéşte din limba Syrienească, poruncindu-mĭ ca la typărire întru toate să urmez acestora.

Decĭ eu nu putériĭ méle bizuindu-mă şi încredinţându-mă, ci prea sfintelor rugăciunĭ ale prea sfinţiiĭ sale nădăjduindu-mă, dupre stăpâneasca poruncă, unde am văzut vreo lipsă, precum s'au cuvenit o am împlinit. Iară unde am aflat vreo deosebire, precum m'am priceput, o am îndreptat, ca să fie tălmăcirea întocma dupre ačastă typărire în treĭ tomurĭ.

Pentru ačasta am adaos la început şi cuvântul sfântului Grigorie Nyssis cel de laudă la cuviosul şi célélalte mărturiĭ, care în tomul întâĭ din céle treĭ sânt, iară în cel unul numaĭ ellinesc lipsesc.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

379. Efrem Syrul. *Cuvinte*, Neamț 1818.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dar poate să pricinuïască vreo îndoïală cetindu-să vieţile sfântuluĭ, cea scrisă de sfântul Symeon Metafrast şi cea de nenumitul... (urmează diferite controverse asupra originei lui Efrem Syrul, păreri despre învăţătura lui)...

Iară eu acum întru umilinţa sufletului mă rog, déca cineva întru acéste cărţĭ ale sfântuluĭ dupre putérea mea urmate şi îndreptate, undeva vreo nedumerire va afla şi maĭ bine va înţelége, căutând maĭ mult la oserdiïa voinţiĭ decât la neputinţa minţiĭ, să se roage şi pentru mine, bine încredinţat fiind, că şi eu după pururea pomenitul tălmăcitorĭu, pre cât am putut, de ajuns m'am ostenit pentru folosul cel de obşte. Şi s'au început a să typări în limba Românească ačastă sfântă scriptură în treĭ tomurĭ cuprinsă a sfântuluĭ Efrem Syrul, pre vrémea stăreţieĭ prea cuviosuluĭ arhimandrit al Sfintelor Monastirĭ Neamţul şi Secul Kyr Ilarie, om înpodobit cu multe fapte bune, în Sfânta Monastire Neamţul.

Al dragostiĭ voastre de amândoao fericirile doritoriu.

Iosif Ieromonahul, din Sfânta Monastire Neamţul.

Dela p. 1—59, numerotaţia cu cifre arabe, sunt cuvintele de laudă «la cuviosul Parintele nostru Efrem Syrul», ale lui «Grigorie episcopul Nyssis».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

992. *Noul Testament*, Mănăstirea Neamţ, 1818.

НѠѪЛ | ТЄЄТѦМЄНТ | ѣдекъ | Ѩшєзъмѫнт | кѧрє | Ѩкѣм кѣ ѧчѣст кнп дѣпрє ѩзвоѧдєлє грєчѣщй | чѣлє вѣкй скрйсє кѣ мѫна сѧѣ тупърйт, | ѧ зйлєлє прѣ ѧнълцѧтѣлѣй ноѣтрѣ Дѡмн | ЄКѦРЛѦТ ѦЛѢѮѦНДРѪ КѦЛИМѦХ Ѣдѣ, | кѣ благословѣнїѧ прѣ сфн̃цитѣлѣй шй дє Дмн̃|зѣѣ ѧлєсѣлѣй Мнтрополит ѧл Молдѧкіей | Кирїѣ ЄѦНѢѦМѢН, | Ѩръ кѣ ѫжѣтѡрюл прѣ сфйцитѣлѣй Єпіскоп | ѧл сфн̃тей Єпїскопіи Ѩрцєшѣл | Кирїѣ ІѮЄЙФ, | шй ѧл ѧлтwр ѭбитѡрй дє Хс̃ Хрїстіѧнй, | прин ѡсѫрдїѧ фєричйтѣлѣ ши Пр̃рѣ поменйтѣ|лѣй Ѩрхїмандрїт Кир ЄѢЛѢЄЄТРѪ, ѧтрѣ | ѧ кѣрѣѧ врѣмє сѧѣ ѧчєпѣт, шй ѧ дїѧдохѣ|лѣй сфн̃сѧлє прѣ кѣкїѡсѣлѣй Ѩрхїмандрїт Кїр | ІЛѮРІЄ, ѧтрѣ ѧкѣрѣѧ врѣмє сѧѣ съвѫршит. | ѧ сфн̃та Монастйрє Нѣмцѣл. Лѧ Ѩнѣл ѧѠнй. | Дє Гєрѡнтїє Іеромонѧх Тупографѣл.

In-4⁰ mic, 8+604+4 foi, primele şi ultimele nenumerotate.

Tipar negru şi roşu; pe verso titlului gravura celor 4 evanghelişti şi a 4 dintre apostoli şi alte figuri sfinte; paginele încadrate în chenare împodobite cu flori; iniţiale ornate, frontispicii şi mai multe gravuri, una semnata de «*P⟨opa⟩ Symeonŭ*», alta de «*Ghervasi mo⟨nah⟩*». La sfârşit *Icoana înfricoşatei judecăţi a Domnului*, cu scene din raiu şi iad (facs. 380), întocmaĭ ca în cartea *Viïaţa Sf. Vasilie celui nou*, Buc. 1819.

Transcriem legendele acestei icoane. Sus:

Icoana înfricoşatei judecăţi a D⟨o⟩mnului nostru Iis. Hs. la ⟨a⟩ dooa venire.

Jos:

Râu cel dincóci de foc.

Marginea din stânga:

Era⟨r⟩hii. — S. Apostoli. — S. Cuvioşi. — S. Prorochii (sic). — Râurile care curg din rai. Feon, Gheon, Efrathtŭ (sic), Tigr. — Muncile de desupt.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Marginea din dreapta:

S. Mucinici. — S. Inpărați. — S. Muce⟨ni⟩țe. — Prepodonie. — Moise pre cel răstignit.

Mijlocul:.

G⟨ospo⟩dŭ Sa⟨va⟩oth. — Iis. Hs. — Mr. Thu (= Maica Domnului). — Ioan Pr⟨oroc?⟩. — Acestu suflet ĭaște (?) bucurie.

In limba de foc. de sus în jos:

Nemilos. – Curvieĭ.— Furtușag.– Ucidiri.– Preacurv⟨ari⟩.— Sodomic.— Nedrept. — Lăcomiei. — Vrăj⟨i⟩tori. — Bcției. — Iubirii de ar⟨ginți⟩. — Pome⟨nirii ?⟩. — Lenevirii. — Cămătari. — Mândriei. — Mâniei. — Minciunii. — Zavistii. -- Ocărîrii. — V. l. m. grăirii.

In foile liminare se afla:

Arătare cum trebue a afla Evangheliile céle din toate zilele.

Capetele sf(i)ntei Evangheliĭ ceii dela Mattheĭ.

Altă scară a pricinilor sf(i)nteĭ Evangheliĭ ceiĭ dela Mattheĭ, întru caré să arată la fiește caré pricină câțĭ și cariĭ din ceĭalalțĭ Evangheliștĭ să unesc, și unde.

Pe ultimele 4 foi nepaginate se află:

Adunarea celor 12 luni întru care să află începuturile a fiește căriĭa evangheliĭ a praznicilor și a sf(i)nților de preste tot anul, dupre cea slavenească în scurt.

Apoi:

Evangheliĭ de obște la sf(i)nțĭ.

București: Biblioteca Academiei Române.

993. Villaume, *Pedagogia și Methodica.* Traducere de Naum Petrovici, Buda 1818.

ПѢДАГОГІѦ | шй ⷆѢѲѲОДІКѦ | пентрѫ | ⷣѢЪЦЪТОРЇЙ | Сχоалелωр ωрънщенщй шй сътещй | дѣ | ВЇЛЛОⷆ | âкѣм | ѧтмѫ̀ пρѣ лимба Дакω-Ρωмжнѣскъ | традѫсъ шй префъкѫтъ | дѣ | НИѪⷆ ПѢТРОВИЧ, | ѧл фѫндѫсѫрилωр Сχоалелωр дѣ лѣцѣ гречѣскъ | Нѣѫнитъ Нацїωнале ѧ крънмѣ Оѫнгарїей | Крънеск Перцептωр. | Ла БѪⷣѦ | ѧ крънѧска Тѫпографіѣ â Оѫнїверсїтатей | Оѫнгарїей. | 1818.

In-8⁰ de 12 foi+339 pagine și 14 foi; primele și ultimele foi nenumerotate.

Pe verso titlului e motto: «*Omul numaĭ prin creștere va fi om.* P(etrovici).» A doua foaie liminară are, pe retro, dedicația: «prefăcătoriului», «mult onoratuluĭ domn Nicolae Popovič», directorul școalelor din regiunea Čanadului, urmată, în foile urmatoare, de o scrisoare adresată aceluiași Nicolae Popovici și de o prefață «către cetitoriu». Pe ultimele 14 foi nenumerotate se dă numele prenumeranților: «Fețele duhovnicești... mirenești». Primii, clasați după proto-presbyterate și eparhii: ale Aradului. Budei, Belinț-u-Hasiașului, Jebelului, Lipovei, Logojului, Orșavo-Mehadiei, Oraviței, Vilagoșului. Cei din urmă sunt orânduiți «din statul literalnicesc» și «din statul cetățenesc», pe școale, districte și orașe.

Din scrisoare:

Domnule!

Incă în anul 1816 am lăsat Naționeĭ méle o înștiințare, prin caré am arătat, că am tălmăcit Pedagoghia și Methodica luĭ Villom pre limba românească, precum nu mă îndoesc, că țe-au fost cunoscut... (după

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

6 pagine). Ačastă carte e întâiul rod al ostenélelor méle, apoĭ şi Domnia ta eştĭ cel dintâiĭu, carele aĭ alergat, gata fiind, a da ajutorĭu unuĭ naţionalistŭ; mă rog dară să priimeştĭ ačastă dedicaţie ca un semn al veneraţieĭ méle, caré Domnieĭ tale, ca unuĭ Patron al ştiinţelor şi al tinerimeĭ Româneştĭ, a-ţi mărturisi détorĭu sânt. Prin ačasta nob(i)lă păşire de nou mărturisişĭ, lăudate Domnule! înaintea lui Dumnezeu şi a Naţieĭ, cât de adânc zace luminarea neamuluĭ mieu Romanesc la inima Domnieĭ tale şi pentru aceĭa fi încredinţat, cum că ačastă faptă vrédnică de laudă, cu cununĭ de dafne neveştejite următorilor nostri spre pomenire, se va încorona! — Domnule, mulţĭ sânt chiemaţĭ, iară puţinĭ aleşĭ. Apoĭ iată că iubitul nume al Domnieĭ tale nicĭ o rugină a timpurilor nu-l va roade, ci cu cântarea luĭ Amfion va fi mărit. Maĭ încolo, ca să-ţi arăt şi maĭ apriĭat simţirile céle din lontru ale inimeĭ méle, zic: că nu vor şti nicĭ chiedriĭ Lyvanuluĭ bătând cu ramurile, nicĭ Apolo bătând în strună şi în alăuta sa, a se trufi aşa, cât mă voĭu şti eu, având aşa duh mare şi nepreţuit, cum e al Domnieĭ tale, ca pre un Patron al bunuluĭ de comun şi al fericireĭ naţionale, de a-l mări. Rog, întru altele, pre milostivul Dumnezeu, ca să se îndure cu mila sa cea bogată a te dărui cu aniĭ luĭ Nestor, să-ĭ petrecĭ sănătos şi întru îndestulare în sânul familieĭ spre folosul de comun şi spre mângâĭarea mea, precum şi spre ajutorul celora lalţĭ, cariĭ asudă, scriind pentru luminarea neamuluĭ, una poftind, ca şi mult doritul fiĭu al Domnieĭ tale Gheorghie, carele de astă dată, pentru luminarea şi procopsirea luĭ, se află în Viena, custându-l Dumnezeu îndelungat, să urmează virtuoaselor fapte a Domnieĭ tale; şi îm(i) pare rău că nu pot scrie mai încolo, de oară ce tocma în časul acesta mă cuprinsă o čaţă de bucurie, caré îm(i) răpi condeĭul din mână şi o săgeată ascuţită de dulčaţa reverinţeĭ cătră persoana Domnieĭ tale îm(i) pătrunsă inima.

Scris-am la Buda în 1 Iunie 1817

Al Domnieĭ tale

adevărat preţuitoriŭ

N. Petrovič

Prefaţa:

Cătră Cetitoriŭ!

Iată iară o Carte! Acum au năvălit toţĭ din toate laturile a scrie cărţi, caşi când noĭ nu am avea alte grijĭ, pre vremile acéste slabe, ci să cumpărăm cărţĭ.

Aşà zic şi eu, ĭubite Cetitorĭule. Insă ia în socotinţă vremile céle de demult şi le cearcă, apoĭ veĭ afla, că de când s'au făcut lumea ačasta, au fost anĭ şi bunĭ şi răĭ, precum şi pre vremile noastre şi tot Scrietoriĭ altor neamurĭ, precum sânt Nemţiĭ ş. a. nu au încetat a scrie, încă din an în an, ba din zi în zi s'au înmulţit şi se înmulţesc; apoĭ poporul nicĭ odată nu se vaeră că sânt aniĭ slabĭ şi nu poate cumpăra cărţĭ. Nu socoti, ĭubite Cetitorĭule, precum nicĭ eu nu pot créde, cum că fraţiĭ nostri Némţiĭ, Ungurii şi Sârbiĭ sânt toţĭ cu mic cu mare avuţĭ şi bogaţĭ şi pentru acéĭa uşor pot cumpăra cărţĭ de cetit, ĭară Românii cu mic cu mare ar fi neavuţĭ şi săracĭ şi pentru acéĭa cu anevoe pot cumpăra cărţĭ; nicĭ de cum. Nemţiĭ, Ungurii şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Sârbiĭ au în mijlocul lor féţe văzute în tot féliul de haracter, au Preoţĭ, Învăţătorĭ, Neguţetorĭ, Maĭstorĭ şi lucrătorĭ de pământ bogaţĭ şi săracĭ; apoĭ cum că şi Naţia Românească are toate acéste trépte între mădulările eĭ, cine cutează zice bà? unde zace dară vermele? Vermele zace în neiubirea de cetire, adecă ceĭa cetesc bărbătéşte la cărţĭ, pentru ca să se luminează, iară cestea încă nu ş-au luat rostul cătră cetire şi pentru acéĭa sânt cam răcĭ la cumpărarea cărţilor. Oare iaste ačasta Carte, caré eu acum o trimit în mijlocul publiculuĭ, spre vreun folos sau roadă de prisosit, acéĭa va judeca Cetitoriul; cu cu acéĭa mă mângâiŭ, că am scris-o. Ştiu că multora va plăceà, iară unora nu. Insă şi acéĭa caută să luăm în socotinţă, că mulţĭ sânt, pentru cariĭ nicĭ o carte nu e de folos! oh jale! Mulţĭ se află, cariĭ remân lipsiţĭ de Methodul lor, măcar că acela nu se poate zice Method. Mulţĭ socotesc, cum că o întocmire noao a Shoalelor ar fi păgânătate, şi blăstem pre capul lor. Eu pentru toţĭ aceĭa nu scriu şi nice va putea cineva scrie pentru dânşiĭ!

Spre învăţătoriĭ ceĭ tinerĭ şi spre aceĭa, cariĭ maĭ nainte de a păşi la treapta învăţătorieĭ, au gustat învăţăturĭ pre la shoalele céle marĭ şi cariĭ iubesc pre tinerimea şie spre créştere încredinţată, precum şi spre D. D. Catiheţi, cariĭ sânt îndatoraţĭ a adăpa pre pruncĭ cu laptele creştinătăţeĭ şi a da svat şi mână de ajutoriŭ învăţătorilor întru creşterea tinerimeĭ, spre acestea, zisăi, am aruncat eu ochiĭ mieĭ, voind a le înpărtăşi lor prin ačastă carte svat şi nişte mijlociri, după care s'ar potea înbunătăţi întocmirea cea din lăuntru a shoalelor prin oraşe şi prin sate. Când voim să îmbunătăţim starea shoalelor prin oraşe şi prin sate, lipséşte să ne întoarcem cătră D. D. Parohĭ şi Catiheţĭ, cerând dela dânşiĭ ajutoriŭ, pentrucă eĭ, ca nişte părinţĭ duhovniceştĭ, au mare încurgere la părinţiĭ pruncilor şi a comunităţeĭ şi apoĭ mult vor putea face alăturea cu învăţătoriul şi tocma pentru acéĭa am îndrăznit şi în prefaţia ačasta, dară şi în carte la maĭ multe locurĭ, a vorbì despre dânşiĭ; cred că cu acéĭa nu i-am vătămat şi uşor mă vor ertà.

Dară pentru cine scriĭ tu Cartea ta? Şi cum se chiamă? Pentru cine scriu eu cartea mea ţe-am arătat maĭ sus. Iară cum se chiamă, aĭ văzut şi titulŭ la început, adecă: Pedagoghia şi Methodica.

Ce iaste Pedagoghia? Iaste o măestrie, caré ne învaţă a créşte pruncul, sau să grăesc maĭ desvălit, caré ne învaţă a créşte în prunc inima curată şi sufletul bun şi înţelept, pre amândoao acéstea a cunoaşte şi pre iale într'o pretenie a le aduce. Iată-ţĭ Pedagoghia. — A créşte inima curată şi nestricată în prunc, apoĭ a hrăni sufletul bine şi înţeleptéşte, nu e lucru aşà uşor, precum se vorbeşte cu gura. Acì se cére învăţătură, acì lipseşte înţelepţie şi băgare de samă, acì trebue să fie regule, preste cáre nicĭ odinioară să nu se păşască; şi toate acéste se cuprind în Pedagoghie. Ačastă învăţătură, adecă Pedagoghia în vrémile céle vechĭ, ba până la anul 1812, noao necunoscută ne-au fost. Maĭ întâiŭ au scris Pedagoghia pentru învăţătoriĭ Românéştĭ şi Serbeştĭ, ccl de véčnică pomenire, vrédnic înalt Consiliar şi al Shoalelor naţionale de L. G. N. în crăimea Ungarieĭ, maĭ marele Inspector, precum şi la M. Deputaţie, caré ocârmuĭaşte fundusurile aceloraş(i) Shoale, purtătoriul de Presidium D. Urosie Stefan Nestorovič, caré acuma se predă ascultătorilor întru amândoao Shoale preparande.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ce iaste Methodica? Moşul Dosithei, al căruia nume neuitat va remânea, zice într'un loc: «ce folos am eu că m'au învăţat tatăl mieu ca să nu înşel pre nimenea, dacă nu m'au învăţat, ca pre mine nimenea să nu mă poată înşelà.» Aşa dară nu e destul acéĭa, numaĭ să creştĭ pruncul, ci trebue să-l şi înveţĭ şi atuncea va fi deplin crescut. Apoĭ ačasta ne învaţă Methodica. Methodica ne învaţă a cetì, a scrie, a socotì, a cunoaşte sânta Lége şi limba maĭceĭ, a cunoaşte lumea şi oameniĭ şi înţelepţéşte a gândi şi a judeca. Carele va şti acéstea, pre acela nime nu-l va putea înşelà. Şi cine se va nevoì a înrădăcina toate acéstea la inima pruncilor săĭ, acela e norocos şi prea norocos.

Decĭ Pedagoghia şi Methodica e pentru toţĭ: şi pentru Tată şi pentru Mamă, iară mai vârtos pentru învăţătoriŭ scrisă; căcĭ nicĭ învăţătoriĭ nu sânt vitregĭ învăţăceilor săĭ, cì adevăraţĭ părinţĭ, altmintrea rău! O iubiţilor învăţătoreĭ! să aveţĭ cartea ačasta totdeauna a mână şi folosiţi-vă dintr'însa, în cât puteţi, apoĭ folosul, creşterea, luminarea şi procopsirea învăţăceilor vostri totdeauna înaintea ochilor să vă fie, socotind că pruncii sânt podoaba şi nădéjdea Naţieĭ şi a ţăreĭ. Fiţĭ bărbaţĭ şi sârguitori, faceţĭ, lucraţĭ în cât puteţĭ, apoĭ şi Dumnezeu va da voao binecuvântarea sa cea cerească!

Ačastă carte e întâiul rod al ostenélelor méle, care eu pentru Naţia mea cu bucurie le-am vărsat şi pentru acéĭa, te rog, iubite cetitoriule, ca să o priimeşti cu bucurie; poate că nu va fi scrisă după gustul tău, încă şi greşale multe veĭ aflà într'însa, însă gândéşte că şi eu sânt om, carele nu pot face tuturora pre plăcere şi pot adése orĭ greşi (ca omul!), apoĭ fă bine şi mă iartă. Că eu sânt şi remân, când scriam la Buda în 1 Iulie 1817.

Al tău
preţuitoriŭ fierbinte
N. Petrovič, c. perţeptor.

București: Biblioteca Academiei Române.

994. *Elogiu Principelui Ion Gheorghe Caragea,* Viena 1818. — Greceşte.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ | ΚΑΙ | ΨΥΧΩΦΕΛΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑ | Εἰς τὸν Ὑψηλότατον καὶ Εὐσεβέστατον | Ἡγεμόνα | Οὐγγροβλαχίας | Κύριον Κύριον | ΙΩΑΝΝΗΝ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΚΑΡΑΤΖΑ. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας. | Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Ἰωάννου Βαρθ. Ζβεκίου | 1818.

Elogiu şi armă folositoare de suflet a prea înălţatului şi piosului Principe al Ungrovlahiei, Domnuluĭ Domn Ioan Gheorghe Caragea. În Viena Austriei, dín Tipografia lui Ioan Bart. Zvechie. 1818.

In-8⁰ mic, de 16 pag. nenumerotate. Pe titlu o gravura mică: un cap încadrat de o coroană. Pe f. 2-a, deasupra versurilor, o altă gravură, care reprezintă un înger trâmbiţând.

Pe foaia a doua urmează:

Στιχουργία ἐπὶ τῆς εὐδαίμονος Ἡγεμονείας τοῦ Ὑψηλοτάτου, Εὐσεβεστάτου καὶ Μεγαλωνύμου Ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Γ. Καρατζᾶ· ἐπὶ ἔτους 1817. Ὑπό τινος φιλογενοῦς ἐκδοθεῖσα.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Versificaţie asupra fericitei domnii a prea înălţatului, prea piosului şi prea vestitului Principe al Ungrovlahiei, Domn Ioan G. Caragea, în anul 1817. Editată de un iubitor de neam.

Traducere de Sava Saru, profesor.

C. Bobulescu, *O carte necunoscută*, Chişinău 1934, reproduce textul grecesc, însoţindu-l de traducere românească.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

995. Florus, *Prescurtare din istoria Romanilor*, traducere de ⟨D. Philippide⟩, Lipsca 1818. — Greceşte.

ΦΛΟΡΟΥ | ΕΠΙΤΟΜΗ | ΤΩΝ ΡΩΜΑΪΚΩΝ. | Νῦν πρῶτον ἐκ τοῦ ῥωμαϊκοῦ εἰς τὴν αἰολοδω- | ρικὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταφρασθεῖσα, | καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἀπο- | πειρογράφου | τῆς Ῥουμανίας | καὶ προσφωνηθεῖσα. | Ἐν Λειψίᾳ | παρὰ τῷ Βραϊτκὸπφ καὶ Ἥρτελ | 1818.

Florus, Prescurtare din Istoria Romanilor. Tradusă acum întâia oară din latineşte în limba greacă eolodorică şi publicată de autorul Incercării despre România. In Lipsca, la Breitkopf şi Härtel. 1818.

Pe pag. 3 este dedicaţia:

Τοῖς εὐγενεστάτοις ἑταίροις Ἰωάννῃ Γεωργίου Μπάλσα καὶ Ἀλεξάνδρῳ Γεωργίου Παναγιώτῃ τοῖς φίλοις τῶν λόγων καὶ τῆς ἱστορίας.

Şi închinată prea nobililor prieteni Ioan Gheorghe Balş şi Alexandru Gheorghe Panaioti, iubitori de litere şi de istorie.

In-8⁰, 32+290+21 pag.

La prima numerotaţie avem: p. 1 titlul, p. 3 dedicaţia, p. 4 două versuri, p. 5—32 prefaţa introductivă a traducătorului. Urmează textul (p. 1—290), împărţit în 4 cărţi; după text un epilog (p. 1—21) cu titlu:

Μάθησις κοινῶς τί εἶναι καὶ πῶς πρέπει νὰ γίνεται. (Ce e învăţământul în genere şi cum trebuie să se facă.)

Traducere de N. Camariano.

Despre un exemplar fost în biblioteca lui C. Negruzzi, vezi N. Iorga în *Revista istorică*, IV (1918), 78 şi 93.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

996. Dionisie Fotino, *Istoria Daciei,* vol. I—III, Viena 1818—1819. — Greceşte.

ΙΣΤΟΡΙΑ | ΤΗΣ ΠΑΛΑΙ ΔΑΚΙΑΣ, ΤΑ ΝΥΝ ΤΡΑΝ- | ΣΙΛΒΑΝΙΑΣ, ΒΛΑΧΙΑΣ, ΚΑΙ ΜΟΛ- | ΔΑΥΙΑΣ. | Ἐκ διαφόρων παλαιῶν καὶ νεωτέρων συγγραφέων | συνερανισθεῖσα | παρὰ | ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΟΥ | Τόμος, Α΄. | In magnis voluisse sat est. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας. | Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Ἰω. Βαρθολ. Σβεκίου. | 1818.

Istoria Vechei Dacii, acum a Transilvaniei, Valahiei şi Moldovei. Adunată din diferiţi autori vechi şi mai noi de Dionisie Fotino. Volum I. In Viena din Austria. Din Tipografia lui I. Bartol. Zvek. 1818.

In-8; vol. I: o gravură, reprezentând aquila bicefală rusească ţinând în ghiare stemele Moldovei şi a Munteniei; 1 f. (titlul)+320 pag.+1 f. (½ alba).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Vol. II: aceiaşi gravură (facs. 381) puţin modificata (de ex. n'are versurile explicative de jos...), 1 f. (titlul)+568 pag.+3 foi (lista Domnilor Valahiei dela 1241—1812, trataţi în volum şi corectarea greşelelor).

Vol. III: e tiparit la 1819, iar sub numele autorului se afla titlul: Σερδάρου; o gravura cu stemele judeţelor Valahiei (facs. nr. 382); 9 foi nepag.+588 pag.+λζ pag.+1 pag. nenumerotata.

381. Stemele unite, a Moldovei şi a Munteniei, din *Istoria Daciei* de D. Fotino (Viena, 1819).

Cuprinde: pe cele 9 foi dela început titlul şi o lista a abonaţilor iubitori de frumos şi de litere (Κατάλογος τῶν φιλοκάλων καὶ φιλομούσων συνδρομητῶν.), rânduiţi pe oraşe (Bucureşti, Craiova, Constantinopol, Iaşi, Galaţi, Pelopones şi Viena) şi pe ranguri boereşti (voevozi, bani, vel vistieri, vel vornici, vel logofeţi, logofeţi de obiceiuri, hatmani, etc., etc.).

Foile nenumerotate dela sfârşit cuprind titlurile capitolelor din vol. III (lista Domnilor Moldovei dela 1352—1812, trataţi în volum), un indice de nume proprii pentru toate volumele şi corectarea greşelelor.

Prefaţa, din vol. I, p. 3—10:

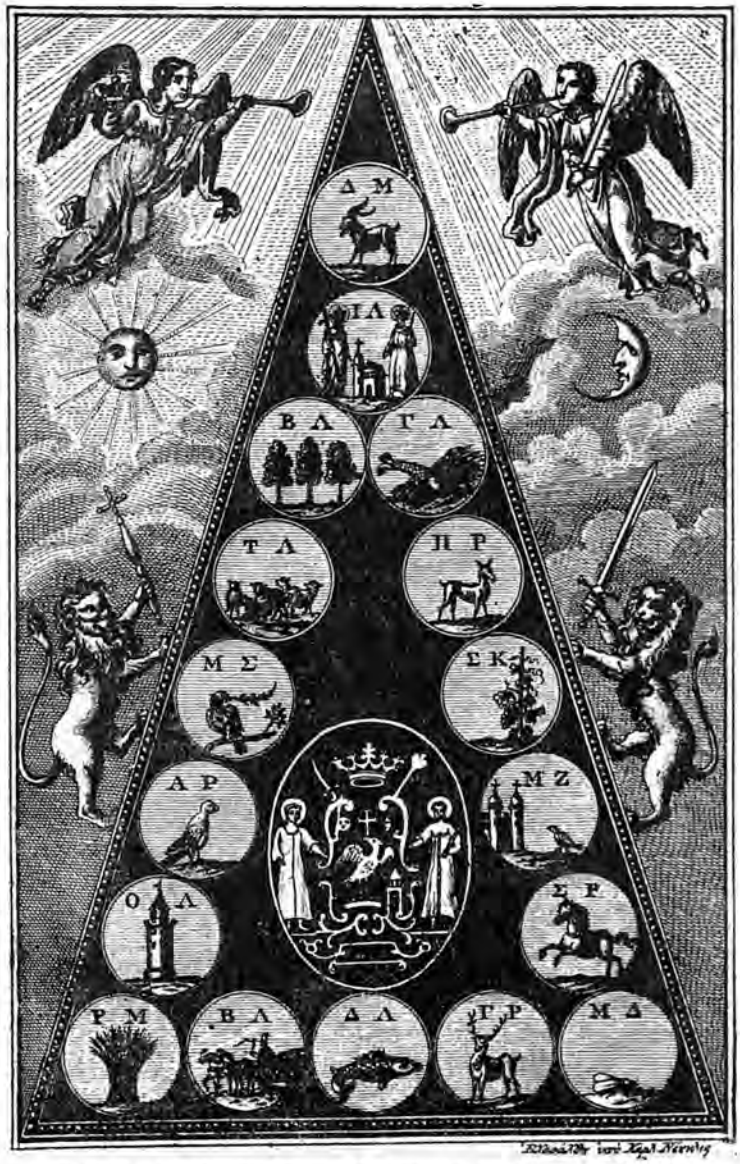
Πρὸς τοὺς φιλογενεῖς καὶ φιλοΐστορας.

Ἀναντίῤῥητον εἶναι, ὅτι ἡ περιέργεια, ἐπιμονή, καὶ φιλοτιμία πολλὰ πράγματα ἔφεραν εἰς τὴν τοῦ ἀνθρώπου κατάληψιν, καὶ πολλὰ ἔτι φέρουσι καθ' ἑκάστην εἰς προόδους τῆς τελειότητος· καὶ διὰ μὲν τῆς περιεργείας ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν δημιουργὸν τοῦ Παντός, καὶ τοὺς τῆς θείας προνοίας λόγους, τοὺς ἐνσπαρμένους τῇ φύσει ὑπὸ τοῦ πάντων δημιουργοῦ· (ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ εἶναι φύσει ἡμῖν ἐγκατέσπαρται, Δαμασκ.) ἡ περιέργεια λέγω καλῶς μεταχειριζομένη, καὶ διωφελὴς καὶ θεοφιλής ἐστιν ὡς δῶρον Θεοῦ· δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος ἀπ' ἀρχῆς ἐξηκρίβωσε τῶν οὐρανίων σωμάτων τὴν θέσιν, τὴν σχέσιν, τὴν τάξιν, τὴν ἀπόστασιν, τὰς κινήσεις, τὰς περιόδους καὶ τὰ λοιπά· δι' αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἐδιώρησε διάφορα μέτρα τοῦ πόλου ἀνάλογα, διέκρινε διαφορὰς φυτῶν, κράσεις ζώων, ποταμούς, λίμνας, θαλάσσας καὶ ἄλλα· δι' αὐτῆς τὰς διαφόρους μεταλλείας τῆς γῆς ἀνέ-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

σκαφε· δι' αὐτῆς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἀνεσκάλευσε· δι' αὐτῆς πολλοὺς καὶ διαφόρους εὗρε τῆς Ἀτμοσφαίρας βαθμούς, καὶ διέκρινε τόσα θαυμάσια μετέωρα· δι' αὐτῆς οὖν τῆς περιεργείας γενόμενος ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐράνιος, καὶ ἐπίγειος, καὶ ὑπόγειος, καὶ θαλάσσιος, καὶ ἐναέριος, ἐξέθετο τάξεις, ῥυθμοὺς καὶ ἀναλογίας. Διὰ δὲ τῆς ἐπιμονῆς καὶ φιλοτιμίας ἔφερεν ὁ ἄνθρωπος τὰς μαθήσεις εἰς μεγάλας προόδους· συνέθεσε γνώσεις οὐρανίους, καὶ πάσης τῆς ὑδρογείου σφαίρας, ἐπιστήμας φιλοσοφικὰς καὶ μαθηματικάς, διάφορα φιλοσοφικὰ συστήματα, πίνακας γεωγραφικούς, πυξίδας ναυτικάς, θεωρίας, ἐμπειρίας, τέχνας, καὶ ἄλλα μύρια.

Κἀγὼ δὲ ὑπὸ τῆς αὐτῆς περιεργείας, ἐπιμονῆς καὶ φιλοτιμίας παρακινηθείς, ἐπιχειρίσθην τοῦτο τό, μικρὸν μὲν πρὸς τοὺς πεπαιδευμένους, μέγα δὲ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀδυναμίαν, πόνημα. Ἐκδίδωντας αὐτὸ καὶ διὰ τοῦ τύπου, ἐλπίζω νὰ μὴ κατακριθῶ ὑπὸ τῶν ἐλλογίμων διὰ τῆς τόλμης μου τὸ ἁμάρτημα. Ἐπειδὴ πᾶσα ἀρχὴ τοιαύτη ἐστάθη, καὶ μετέπειτα ἔφθασεν εἰς τελειότητα διὰ τῆς τῶν πεπαιδευμένων ἀνδρῶν ἐπιδιορθώσεως.

382. Stemele judeţelor Olteniei şi Munteniei din *Istoria Dacisi* de D. Fotino (Viena, 1819).

Συνέθεσα δὲ ἀκριβῶς ταύτην τὴν τῆς πάλαι Δακίας, τανῦν Τρανσιλβανίας, Βλαχίας, καὶ Μολδαυΐας Ἱστορίαν, ἐκ πηγῶν διαφόρων ἱστοριῶν, καὶ ἀποδεδειγμένων ἀληθειῶν Ἑλληνικῶν, Λατινικῶν, Βυζαντινῶν, Οὐγγαρικῶν, Ῥωσσικῶν, Σερβικῶν, καὶ Βλαχομολδαυϊκῶν χρονικῶν σωζομένων.

Τὸ σύγγραμμα διαιρεῖται εἰς τόμους τρεῖς, ἡ δὲ ἱστορία εἰς ἐποχὰς πέντε, καὶ μέρη ὀκτώ, καὶ ὁ μὲν Α΄. τόμος ἀναφέρει τὰς τρεῖς ἐποχὰς τῆς ἀρχαιολογίας, δηλαδή:

Ἡ α΄. ἐποχὴ ἄρχεται πολλοὺς αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ, καὶ καταβαίνει χρονολογικῶς

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

μέχρι τοῦ ἐσχάτου βασιλέως τῆς Δακίας Δεκεβάλου, μετὰ τοῦ ὁποίου τὸν φόνον, ἡ ἐπικράτεια ἅπασα ὑπὸ Τραϊανοῦ αὐτοκράτορος κατακυριευθεῖσα, καὶ ὑπὸ πλήθους Λατινικοῦ λαοῦ πολισθεῖσα, ἀποκατέστη καὶ αὕτη μία τῶν τῆς Ῥώμης ἐπαρχιῶν ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 106.

Ἡ β΄. ἐποχὴ ἄρχεται μετὰ τὸν Τραϊανὸν ἄχρις Αὐρηλιανοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις μετέθεσε τὰς παρὰ τὸν Δούναβιν ποταμὸν μεμιγμένας Δακο-ρωμαϊκὰς ἀποικίας εἰς τὰς Μοισίας, ἐν ἔτει 275 μετὰ Χριστόν.

Καὶ ἡ γ΄. ἐποχὴ ἄρχεται ἀπὸ τὴν ῥηθεῖσαν τῶν Δακο-ρωμάνων μετοικεσίαν, περιλαμβάνουσαν τὰς δύο μετέπειτα Δακο-ρωμαϊκὰς ἐξουσίας, τὴν μὲν Αἱμιμόντιον τῆς Μυσίας, πρῶτον Δακο-ρωμαϊκὴν ὑποκειμένην τοῖς Ῥωμαίοις, ἔπειτα Δακο-ρωμαιο-βουλγαρικὴν ἀνεξάρτητον, καὶ μετέπειτα τελευτήσασαν ὑπὸ μόνην Βουλγαρικήν· τὴν δὲ τῆς κυρίως Δακίας, ἥτις ποτὲ μὲν ἐστάθη ὑποκειμένη εἰς τοὺς κατὰ καιρὸν δυνάστας τῆς Πανονίας, δηλαδή, Οὔννους, Ἀβάρους, Λογγοβάρδους, Οὔγγρους (τοὺς καλουμένους παρὰ Γραικοῖς Τούρκους) καὶ ἕτερα Σκυθικὰ ἔθνη· ποτὲ δὲ αὐτόνομος καὶ ἀνεξάρτητος, ὑπὸ ἡγεμόνας ἰδίους ἰθαγενεῖς· ἑπομένως δὲ τὴν μετὰ ταῦτα κατακυρίευσιν τῆς ἄνω Τρανσιλβανίας, τοῦ Τεμεσιακοῦ Μπανατίου, καὶ μέρους τῆς Μολδαυΐας ὑπὸ τῶν Οὔγγρων, οἵτινες συνέστειλαν ἐσχάτως τὴν τῶν Δακο-ρωμάνων ἐξουσίαν εἰς μόνον τὴν νῦν Βλαχίαν, εἰς τὴν Χερτζεγίαν, ἤτοι Κομιτάτον Φαγαρασίου, καὶ Ἀλμασίου, εἰς τὸ παρὰ τὸν Τισσὸν ποτ. Μαραμός, καὶ εἰς τὸ τῶν πέντε θεμάτων, ἤτοι Καδιλικίων, πέραν τοῦ ποταμοῦ Ἀλούτα Μπανάτον, ὅπερ πρὸ πολλῶν χρόνων ἦτον πεπολιτισμένον, αὐτόνομον, καὶ διοικούμενον ὑπὸ ἰδίων Μπάνων, ἐκ τοῦ γένους τῶν Βασσαράβων· τελευταῖον τὴν ἐσχάτην ἐρήμωσιν τῶν παρὰ τὸν Δούναβιν πεδιάδων τῆς τε Βλαχίας καὶ Μολδαυΐας ὑπὸ τῶν βαρβάρων Σκυθῶν ἐν ἔτει 1228 ἀπὸ Χριστοῦ, καὶ τὴν τῶν ἐγκατοίκων φυγὴν πέραν τοῦ Δουνάβεως εἴς τε Μακεδονίαν καὶ Βουλγαρίαν. Διαλαμβάνει προσέτι, πόθεν οἱ Δακο-ρωμάνοι μετὰ ταῦτα ἐκλήθησαν Βλάχοι, Μολδαῦοι, καὶ Μπογδάνοι· καὶ τελειώνει οὗτος ὁ ἐμπεριέχων τὰς τρεῖς ἐποχὰς Τόμος Α΄. μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς νῦν καθομιλουμένης Βλαχομολδαυϊκῆς διαλέκτου, καὶ τῶν Σλοβανικῶν στοιχείων τοῦ Ἀλφαβήτου, τίς τὰ ἐσύνθεσε, ποῖοι τὰ ἔλαβον κατ' ἀρχάς, καὶ πόθεν παρέλαβον αὐτὰ οἱ Βλαχομολδαῦοι ἐσχάτως.

Ὁ Β΄. Τόμος περιλαμβάνει τὴν δ΄. καὶ ε΄. ἐποχήν, ἐξ ὧν ἡ μὲν δ΄. ἄρχεται ἀπὸ τὴν ἐκ Τρανσιλβανίας ἔλευσιν τοῦ Ῥάδουλ Βοεβόδα Νέγρου Βασσαράβα εἰς Βλαχίαν, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν· ὡσαύτως καὶ τὴν τοῦ Δραγοὺς Βοεβόδα ἔλευσιν μετὰ ταῦτα ἐκ τοῦ Μαραμὸς τῆς Τρανσιλβανίας εἰς Μολδαυΐαν, διαλαμβάνουσα ὅλην τὴν τῶν ἡγεμόνων βιογραφίαν περιστατικῶς, μέχρι τῆς ἡγεμονίας Νικολάου Βοεβόδα Μαυροκορδάτου, πρώτου ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας Ῥωμαίου ἐν ἔτει 1716.

Ἡ δὲ ε΄. καὶ τελευταία ἐποχὴ ἄρχεται ἀπὸ Κωνσταντίνου Βοεβόδα Μαυροκορδάτου, υἱοῦ Νικολάου Μαυροκορδάτου, ὅστις ἔλαβε καὶ τὰ πέντε θέματα τῆς Κραγιώβας ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του, ἅπερ ἐξουσιάζοντο 18 χρόνους ὑπὸ τῶν Γερμανῶν, καὶ ἔκαμε τὴν ῥεφόρμαν, ἤτοι τὴν μεταμόρφωσιν ὅλων τῶν τῆς Βλαχίας παλαιῶν τάξεων καὶ συνηθειῶν ἐν ἔτει 1735· ἐκτείνεται δὲ μέχρι τοῦ 1812 ἔτους, καθ' ὃν καιρὸν ἔγινεν ἡ μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Ὀθωμανικῆς Πόρτας εἰρήνη, καὶ τελειώνει μὲ τοὺς νῦν εὐκλεῶς ἡγεμονεύοντας ἐν μὲν τῇ Βλαχίᾳ Ἰωάννην Βοεβόδαν Καρατζᾶν, ἐν δὲ τῇ Μολδαυΐᾳ Σκαρλάτον Βοεβόδαν Καλλιμάχην.

Οὗτοι οἱ δύω Τόμοι περιέχουσιν ὅλα τὰ ἄξια περιεργείας συμβεβηκότα παλαιά, καὶ νεώτερα, πολιτικά τε καὶ στρατιωτικὰ ἀπὸ καταβολῆς αὐτῶν μέχρι τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Εἰς τὸ τῆς βίβλου περιθώριον σημειοῦται ἡ πλέον ἀκριβεστάτη χρονολογία ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τῆς σήμερον, καὶ ἐν ταὐτῷ πολλῶν συγγραφέων ἱστορικῶν μαρτυρίαι, τῶν τε παλαιῶν καὶ νεωτέρων.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ὑποσημειοῦται μὲ ἀκρίβειαν εἰς τὸν προσήκοντα τόπον πᾶν συναπαντώμενον περίεργον, ἢ λείψανον ἐρειπίων ἤδη σωζομένων, μὲ τὰς παλαιὰς καὶ νέας αὐτῶν ὀνομασίας καὶ ἱστορίας· μὲ γεωγραφικὴν ἐν συντόμῳ περιγραφήν, εἰς τὸν παρόντα πρῶτον τόμον, ἐπαρχιῶν, πόλεων, ποταμῶν, ὀρέων, ἑπομένως διαφόρων ἐθνῶν ἐπιδραμόντων, καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο ἀρχαῖον πρᾶγμα· καὶ ἐν συνόψει ὅλην τὴν γεωγραφικὴν ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν λοιπῶν δύω μερῶν τοῦ κόσμου, ὁμοῦ βιογραφίαν καθαρὰν καὶ ἐντελῆ τῶν ἀπ' ἀρχῆς πρωτευσάντων εἰς τὰ βορειότερα ταῦτα μέρη, καὶ διάκρισιν τῶν ἐθνῶν ἑνὸς ἑκάστου, ἔν τε ἀκμῇ καὶ παρακμῇ των.

Τοῦ δὲ Γ'. τόμου, ὅστις περιέχει τὰ τρία τελευταῖα μέρη τῆς ἱστορίας, τὸ μὲν ς'. μέρος διαλαμβάνει ἀκριβεστάτην γεωγραφικὴν καὶ πολιτικὴν περιγραφὴν τῆς ἡγεμονίας τῆς Βλαχίας, περιγράφουσαν τὴν θέσιν αὐτῆς, τὸ κλῖμα, τὰ ὄρη, τὰς ὑπωρείας, τοὺς φάραγγας, τὰ δάση, τὰς πεδιάδας, τὰς κοιλάδας, τοὺς μεγάλους καὶ μικροὺς ποταμούς, πόθεν πηγάζουν, πόθεν διέρχονται, καὶ ποῦ καταδύονται, τοὺς ῥύακας, τὰς πηγάς, τὰς λίμνας τοῦ Δουνάβεως καὶ τῆς ξηρᾶς, καὶ τὰ ἐξῆς· τὴν ποιότητα τῆς γῆς, τὰ μέταλλα, τὰ προϊόντα, τὴν διαίρεσιν καὶ ἀποπεράτωσιν τῶν 17 θεμάτων, ἤτοι Καδιλικίων μὲ τοὺς γεωγραφικούς των πίνακας· τὴν ὑποδιαίρεσιν αὐτῶν εἰς Πλάσαις καὶ Πλάγια, τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἐν αὐτοῖς πολιτειῶν, χωρίων, Καπετανιῶν, Βατασιῶν, Μοναστηρίων, Μετοχίων, Ἐκκλησιῶν καὶ λαοῦ πάσης τάξεως, ἑπομένως τῶν ἀπὸ Βλαχίας διὰ τῶν Καρπαθίων εἰς Τρανσιλβανίαν καὶ Οὐγγαρίαν περαμάτων, καὶ διὰ τοῦ Δουνάβεως εἰς Τουρκίαν, δηλαδὴ εἰς Σερβίαν καὶ Βουλγαρίαν.

Τὸ δὲ ζ'. μέρος περιέχει τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐγκατοίκων, τὰ ἤθη, τὰ ἐνδύματα, τὰς τέχνας, τὸ ἐμπόριον, τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῶν τε παλαιῶν, καὶ μετὰ τὴν ῥεφόρμαν μεταγενεστέρων ἡγεμόνων, τὰ Χάτι Σερίφια παλαιά τε καὶ νέα, ἅπερ ἐπικυρώνουν τὰ τοῦ τόπου προνόμια, τὸ σύστημα τοῦ ἱεροῦ καταλόγου τῆς Βλαχίας, τὸν τρόπον τοῦ διορισμοῦ τῶν ἡγεμόνων παρὰ τῆς Ὀθωμανικῆς Πόρτας, τὴν τιμὴν ὅπου τοῖς γίνεται ὅταν παῤῥησιάζωνται εἰς τὸν μέγαν Βεζίρην καὶ ἐνδύωνται τὸ λεγόμενον Καφτάνι, τὴν τάξιν εἰς τὴν πρὸς τὸν βασιλέα παῤῥησίασιν, καὶ ἐνδύματος τῶν τῆς ἡγεμονείας λοιπῶν παρασήμων ἤτοι Κούκκας καὶ Καμπανίτζας, τὰς παρατάξεις λεπτομερῶς, μὲ τὰς ὁποίας στέλλονται εἰς τοὺς οἴκους των, τὰς παρατάξεις ὅταν λαμβάνουν τὰ Τούγια, ὅταν ἐξέρχωνται ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅταν διαπερῶσι τὸν Δούναβιν, εἰς Βλαχίαν ἢ Μολδαυΐαν, τίνι τρόπῳ, καὶ μὲ ποίαν παράταξιν τοὺς ὑποδέχονται οἱ ἐντόπιοι, τίνι τρόπῳ ἀποκαθίστανται εἰς τὸν θρόνον καὶ ὁποίαν ἐξουσίαν ἔχουσιν εἰς τὰς ἡγεμονείας αὐτῶν.

Τὸ δὲ η'. καὶ τελευταῖον μέρος διαλαμβάνει, τίνι τρόπῳ ἔρχονται οἱ ἡγεμόνες νὰ διορίζουν τὰ τοπικὰ ἀξιώματα, ἀπὸ τὸν πρῶτον ἕως τὸν ἔσχατον· ὁποίαν τιμὴν κάμνουν τοῖς Ἄρχουσιν, ὅταν τοὺς ἐνδύουν τὰ Καββάδια, καὶ μὲ ποίαν παράταξιν τοὺς στέλλουν εἰς τὰς οἰκίας των, ποῖα τὰ παράσημα τῶν ἀξιωμάτων τους, ποῖον τὸ ἑκάστου ὑπούργημα, πόσος ὁ ἑκάστου μηνιαῖος μισθὸς παρὰ τῆς Βιστιαρίας, πόσον ἑκάστου ὀφφικίου τὸ νῦν κύριον εἰσόδημα, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, καὶ πόσοι ἑκάστου ὀφφικίου οἱ κανονικοὶ Σκοτέλνικοι· καὶ τέλος πάντων περὶ Ῥουσουματίων, ἤτοι ἀποδεκατώσεως τῶν προϊόντων, περὶ Ὀκνῶν τοῦ ἅλατος, περὶ Βαμμάτων, ἤτοι Κουμερκίων, καὶ ἄλλων πολλῶν.

Ταῦτα πάντα, ἃ μὲν ἐρανισάμενος ὑπὸ πολλῶν συγγραφέων, ἃ δὲ ἐξακριβώσας περιέργως ἰδίοις μου ὠσὶ καὶ ὄμμασι εἰς τὰς κατὰ καιρὸν τοπικὰς ὑπουργίας μου, καὶ εἰς τὴν περίπου τῶν δεκαοκτὼ ἐνιαυτῶν ἤδη διατριβήν μου ἐν ταύτῃ τῇ ἐπαρχίᾳ, περιέγραψα ὅσα μοι δύναμις. Διὸ παρακαλῶ τοὺς φιλαναγνώστας, πρὸς μὲν τὸ πόνημα νὰ δώσωσι τὴν διόρθωσιν, πρὸς δὲ τὸν πονήσαντα τὴν συγχώρησιν.

Διονύσιος Φωτεινός.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Către iubitorii de neam şi istorie.

Este de netăgăduit că curiozitatea, stăruinţa şi ambiţia (filotimia) au împins pe om să conceapă multe lucruri şi-l împing să conceapă zilnic încă multe alte şi să progreseze până la desăvârşire.

Prin curiozitate omul a cunoscut pe creatorul Universului şi cuvintele proniei divine, însămânţate în natură de creatorul tuturor; (cunoaşterea existenţei lui Dumnezeu este însămânţată în noi din natură. Damaschen). Curiozitatea, zic, bine întrebuinţată, este şi vieţei folositoare şi de Dumnezeu iubită, ca un dar al lui Dumnezeu. Printr'însa omul dela început a precizat poziţia corpurilor cereşti, relaţia, ordinea, distanţa, mişcările, perioadele şi celelalte; printr'însa a definit pe pământ diferitele întinderi (distanţe) analoage ale Polului; a deslușit diferenţele plantelor, temperamentele animalelor, râuri, lacuri, mări şi altele; printr'însa a desgropat diferite metale ale pământului; printr'însa a cercetat adâncimile mării; printr'însa a aflat multe şi diferite grade ale atmosferei, şi a deosebit atâţi meteori minunaţi; prin această curiozitate deci omul devenit şi ceresc şi pământesc şi subteran şi maritim şi aerian, a expus (orânduit) ordine, ritmuri şi analogii. Iar prin stăruinţă şi ambiţie omul a făcut ca învăţăturile (ştiinţele) să progreseze mult; a compus (a combinat) cunoştinţe cereşti şi ale întregei sfere pământeşti, ştiinţe filosofice şi matematice, diferite sisteme filosofice, hărţi (tablouri) geografice, busole maritime, teorii, experienţe, arte şi alte nenumărate.

Şi eu, îndemnat de aceeaşi curiozitate, stăruinţă şi ambiţie, am întreprins să alcătuesc această lucrare, pe de o parte mică faţă de cei învăţaţi, iar pe de altă parte mare faţă de neputinţa mea. Tipărind această carte, sper să nu fiu osândit de către cei eruditi pentru păcatul îndrăsnelei mele. Dar ori ce început aşa a fost dintru început şi mai târziu a ajuns la desăvârşire prin corectarea bărbaţilor învăţaţi.

Am compus exact această istorie a vechei Dacii, acum Transilvania, Vlahia şi Moldavia, din diferite isvoare istorice şi din adevăruri dovedite şi anume: Greceşti, Latineşti, Bizantine, Ungare, Ruseşti, Sârbeşti şi din cronicele Vlahomoldoveneşti păstrate.

Lucrarea se împarte în trei tomuri, iar istoria în cinci epoci, şi opt părţi; primul tom se referă la cele trei epoci antice şi anume:

Prima epocă începe cu multe secole înainte de Crist şi se scoboară în mod cronologic până la ultimul rege al Daciei, Decebal. După omorîrea acestuia, întreaga dominaţie fiind cucerită de împăratul Traian şi populată de mult popor latin, a devenit şi Dacia una din provinciile Romei, în anul 106 dela Crist.

A doua epocă începe după Traian până la împăratul Aurelian, care a mutat provinciile mixte Dacoromâne de pe lângă fluviul Dunărea în Mezia, în anul 275 după Crist. Şi a treia epocă începe dela zisa mutare a Dacoromanilor, cuprinzând cele două stăpâniri Dacoromane de mai târziu şi anume: una numită a muntelui Emos al Meziei, care mai întâiu fiind supusă Romanilor era Dacoromană, apoi, devenind independentă, era Daco-romano-bulgară şi după aceasta a terminat să fie numai Bulgară; şi alta numită propriu Dacia,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

care odată a fost supusă stăpânitorilor după vreme ai Panoniei adică: Huni, Avari, Longobarzi, Unguri (pe cari Grecii îi numesc Turci) şi alte naţiuni Scitice; iar altă dată, autonomă şi independentă, sub proprii principi pământeni; şi apoi, după cucerirea de către Unguri a Transilvaniei de sus, a Banatului Temesiac (Temeşvar?) şi a unei părţi din Moldova, aşa numită acum a Valahiei, comitatul Făgăraşului (Herţeghia), Almaşului de lângă râul Tisa, al Maramureşului şi cele cinci judeţe, adică Cadilichii, adică Banatul de peste râul Olt, care de mulţi ani era populat, autonom şi guvernat de proprii Bani din neamul Basarabilor. In sfârşit cuprinde ultima pustiire a câmpiilor Valahiei şi Moldovei de lângă Dunăre de către barbarii Sciţi în anul 1228 dela Crist, şi fuga locuitorilor dincolo de Dunăre, în Macedonia şi Bulgaria.

Mai cuprinde, de unde Dacoromanii s'au numit după acestea Valahi, Moldoveni şi Bogdani. Primul tom se termină cu descrierea limbei Valaho-moldovene vorbită acum şi cu literile slavone ale alfabetului şi anume: cine le-a compus (inventat), cari le au primit întâiu şi de unde le-au luat Valaho-moldovenii în urmă.

Tomul al doilea cuprinde epoca a patra şi a cincea. A patra începe dela descălicarea din Transilvania, a lui Radu-Vodă-Negru-Basarab în Valahia şi motivul venirei. Asemenea cuprinde şi descălicarea lui Dragoş Vodă din Maramureşul Transilvaniei în Moldova, cuprinzând toată biografia Principilor după împrejurări, până la Domnia lui Nicolae Voevod Mavrocordat, întâiul Domn Romeu (grec) al Valahiei, în anul 1716.

Iar epoca a cincea şi ultima începe dela Constantin Voevod Mavrocordat, fiul lui Nicolae Mavrocordat, care a luat şi cele cinci judeţe ale Craiovei sub stăpânirea sa, care timp de 18 ani fuseseră stăpânite de Nemţi, cari au reformat toate vechile ordine şi obiceiuri ale Valahiei în anul 1735. Această epocă se întinde până la anul 1812, când s'a încheiat pace între Rusia şi Poarta Turcească şi se sfârşeşte cu glorioşii Domnitori de acum, Ioan Voevod Caragea în Muntenia şi Scarlat Voevod Calimah în Moldova.

Aceste două tomuri cuprind toate întâmplările însemnate vechi şi noi, politice şi militare, dela începutul lor până în secolul prezent.

Pe marginile cărţii se notează cea mai precisă cronologie dela început până azi şi în acelaşi timp mărturiile multor autori istorici vechi şi noi.

Se notează jos cu exactitate la locul cuvenit, tot ce aţâţă curiozitatea, sau rămăşiţe de ruine încă păstrate, cu numirile lor vechi şi noi şi descrierile (istoria) lor. In tomul prezent se găseşte pe scurt o descriere geografică a ţinuturilor, oraşelor, râurilor, munţilor, a diferitelor naţiuni năvălitoare, precum şi a tot ce este lucru vechiu. In genere cuprinde istoria geografică a Europei şi a celorlalte două părţi ale lumii, şi în acelaşi timp biografia curată şi deplină a persoanelor însemnate din aceste locuri nordice şi distincţiunea fiecărei naţiuni în progresul şi regresul lor.

Tomul al treilea cuprinde ultimele trei părţi ale istoriei. Partea a şasea cuprinde o descriere geografică şi politică foarte precisă a Domniei Munteniei, descriind poziţia ei, clima, munţii, dealurile, părţile râpoase ale munţilor, pădurile, câmpiile, văile, râurile cele mari şi cele mici, de unde isvo-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

răsc, pe unde trec şi unde se varsă; râuleţele, isvoarele, lacurile Dunării şi descrierea uscatului etc.; calitatea pământului, metalele, productele, împărţirea şi săvârşirea celor 17 judeţe, adică Cadilichii, cu hărţile lor geografice; subîmpărţirea lor în plăşi, numărarea oraşelor, satelor, căpitanatelor, vătaşelor, mănăstirilor, metoaşelor, bisericilor şi poporului de orice clasă, şi apoi trecătorile din Muntenia prin Carpaţi în Transilvania şi Ungaria, şi prin Dunăre în Turcia, adică în Serbia şi Bulgaria.

Partea a şaptea cuprinde caracterul locuitorilor, moravurile, îmbrăcămintea, meseriile, comerţul, modul guvernării celor vechi, şi după reforma Domnilor de mai din urmă; Hatişerifurile vechi şi noi, cari întăresc privilegiile locului, sistemul sfântului catalog al Valahiei, modul numirei Domnilor de către Poarta otomană, cinstea ce li se face când se prezintă la marele vizir şi îmbracă aşa numitul caftan, regulele pentru prezentarea la Impărat, punerea decoraţiilor Principatului şi anume a cuchci şi a cabaniţei, şi amănunţit paradele cu care sunt trimişi la casele lor; paradele (ceremoniile) când primesc toiagul, când ies din Constantinopole, când trec Dunărea. In ce mod şi cu ce paradă locuitorii îi primesc în Muntenia sau Moldova; cum se instalează pe Tron, şi ce putere au în Principatele lor.

Partea a opta şi ultima cuprinde în ce mod Domnitorii numesc demnităţile locale, dela prima până la ultima; cum onorează pe boeri, când îi îmbracă cavadiile, şi cu ce paradă îi trimit la casele lor, cari sunt decoraţiile ofiţerilor lor, care e slujba fiecăruia, cât este simbria lunară a fiecăruia dela vistierie, care este venitul adevărat al fiecărui oficiu (administraţii) aproximativ şi câţi Scutelnici reglementari ficcărui oficiu. Şi în sfârşit despre zeciuiala productelor, despre ocnele de sare, despre vămi şi alte multe.

Toate acestea, din care unele le-am cules dela diferiţi autori, iar altele le am cercetat cu proprii mei ochi în diferitele melc slujbe, şi mai ales în urma experienţei mele de 18 ani în această ţară, le-am descris aşa cum am putut. De aceea rog pe iubiţii cititori, ca pe de o parte să îndrepte lucrarea, iar de altă parte să ierte pe autor.

Dionisie Fotino.

In româneşte a tradus-o: **George Sion,** *Istoria generală a Daciei, saŭ a Transilvanieĭ, Ţereĭ Muntenescĭ şi a Moldoveĭ de Dionisiu Fotino, traducere de... Tomulŭ I.* Bucurescı. Imprimeria Naţionala a luĭ Iosef Romanov et Companie 1859, 134 p.; tom. II, 264 p.; tom. III, 344 pag.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

997. Fotino Dionisie, *Noul Erotocrit,* vol. I—II. Viena 1818. — Greceşte.

ΝΕΟΣ | ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ | παρὰ | ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΦΩΤΕΙΝΟΥ | Τόμος πρῶτος. [Τόμος δεύτερος]. | Ἐν Βιέννῃ 1818. | Ἐκ τοῦ Χιρσφελδείου Τυπογραφείου.

Noul Erotocrit de Dionisie Fotino. Volumul întâiu [vol. al doilea]. Viena 1818. Tipografia Hirschfeld.

In-8° de 1 foae (titlul)+309 pagine+1 foae (errata), pentru vol. I; 4 foi nenumerotate+384 pagine+1 foae (errata), pentru vol. II.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BIBLIOTECA ACADEMIEI BUCUREȘTI

Pe titlurile ambelor volume este aceeași gravura: zeul Eros pe un piedestal, înconjurat de 3 fete care îi aduc ghirlande de flori (facs. nr. 383, are autograful lui C. Negruzzi). Gravura este semnată: Ἀγγ. Κάουφμαν ἔγρ. — Τ. Μανδᾶς ἐσχ. — Ἰούγγη ἐχάραξε. (Ang. Kaufman a scris. — T. Mandas a schițat. — Jung a gravat). Gravuri semnate de aceeași și alții, se găsesc patru în vol. I și trei în vol. II.

Primele 10 pag. din vol. I numerotate cu litere grecești cuprind prefața lui Dionisie Fotino și un tablou al eroilor din opera.

Foile nenumerotate din vol. II cuprind un «Catalog al abonaților iubitori de frumos și de artă»; numele lor se claseaza pe profesiuni: vornici, hatmani, agi, logofeți, stolnici, serdari, medelniceri, etc.; pe localitați: București, Iași, Constantinopol, Viena.

Exemplarul Academiei Române are aceasta însemnare scrisa de Const. Negruzzi: Καὶ τόδε Κωνσταντίνου Νεγρούτζη, Μαρτίου 12. 830. (pe vol. II, Μαρτίου 13.)

La pag. γ′ — η′ se afla urmatoarea prefață.

383. Titlul *Noului Erotocrit*, Viena 1818. (sus: autograful lui Const. Negruzzi).

Πρὸς τοὺς φιλογενεῖς ἀναγνώστας.

Ἡ παροῦσα ἐποποιΐα μὲ τὸ νὰ εὑρίσκετο εἰς φράσιν παλαιὰν τῆς Γραικικῆς Κρητικῆς διαλέκτου, μὲ ἰδιωτισμοὺς πολλὰ ἀηδεῖς καὶ λέξεις βαρβαρικὰς σχεδὸν δυσνοήτους, ἔκρινα εὔλογον νὰ παραφράσω ταύτην, ἐν καιρῷ τῆς ἀργίας μου πρὸς περιδιάβασίν μου, κατὰ τὴν νῦν καθομιλουμένην ἀνθηρὰν καὶ γλυκυτάτην φράσιν τῶν τοῦ ἡμετέρου γένους πεπαιδευμένων Γραικῶν.

Πρὸς περισσοτέραν χάριν δὲ τοῦ συγγράμματος, καὶ περιδιάβασιν τερπνοτέραν τῶν ἀναγινωσκόντων, δὲν ἐφύλαξα τὸ αὐτὸ εἶδος τῶν στίχων ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους, ὡς ἔ-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

θος τῆς ἐποποιΐας, ἀλλὰ παραβλέψας τοῦτο, τῇ παρακινήσει τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ τῆς Βλαχίας ἐλλογίμων καὶ εὐγενῶν φίλων μου, ἔκαμα ποικίλον τὸ σύγγραμμα συνθέσας αὐτὸ ἀπὸ διάφορα μέτρα στίχων πρὸς τέρψιν τῶν νέων ἀναγινωσκόντων· ἐφύλαξα μὲν τὸ νόημα τῆς τοῦ παλαιοῦ Ἐρωτοκρίτου μυθιστορίας, ἐπηύξησα δὲ καὶ παρέκτεινα τοῦτο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μὲ διάφορα ἔντονα καὶ ἀνθηρὰ στιχουργήματα, καὶ μὲ τραγῴδια κατὰ τὰ διάφορα συμβεβηκότα τῶν περιστάσεων.

Αὕτη δὲ ἡ μυθιστορία ἂν καὶ ἐκ πρώτης συγγραφῆς της ὠνομάσθη Ἐρωτόκριτος, (ὡς καὶ ἤδη καλεῖται πάλιν Νέος Ἐρωτόκριτος) οὐκ εἶν' ὅμως ἄσεμνος ἢ ἐπιβλαβὴς εἰς τὰς τῶν νέων ψυχάς, ὅταν τινὰς ἐπεξεργασθῇ ἀπαθῶς, ἀλλὰ μᾶλλον σεμνὴ καὶ ἠθικωτάτη· καθότι ἐν ᾧ παριστάνει τὴν ἀνεπαισθήτως εἰσχωρήσασαν δύναμιν τοῦ Ἔρωτος, εἰς μὲν τὴν τῆς Ἀρετῆς καρδίαν διὰ τῆς ἀκοῆς, εἰς δὲ τὴν τοῦ Ἐρωτοκρίτου διὰ τῆς συνεχοῦς δράσεως· παραινεῖ ὅμως διὰ τούτου τοῦ παραδείγματος τοὺς γονεῖς, νὰ μὴ παρεκτείνωνται κατ' ἔμπροσθεν τῶν τρυφερῶν καὶ ἀπαθῶν νέων εἰς ὁμιλίας ἐρωτικάς, καὶ ἐπαίνους ὡραιοτήτων σωματικῶν, οὔτε νὰ ἀμελοῦν εἰς τὸ νὰ ἐμποδίζουν τὴν ἐλευθέραν καὶ συνεχῆ θεωρίαν τῶν ὡραίων προσώπων, (κάλλος γὰρ φθείρει ψυχῆς ἀρετὴν) καὶ ἡδονικὴν μελῳδίαν τῶν ἐρωτικῶν τραγῳδίων.

Ἐν ταὐτῷ ἐπιφέρει τὰ δύω πρόσωπα, τῆς τε τροφοῦ Εὐφροσύνης, καὶ φίλου Πολυδώρου, παριστάνουσα αὐτὰ μὲ ἀγάπην ἐγκάρδιον, μὲ ψυχῆς εἰλικρίνειαν, καὶ μὲ ἄπειρον φρόνησιν· τῶν ὁποίων τὰς συμβουλὰς καὶ παραινέσεις, τόσον τῆς τροφοῦ πρὸς τὴν Ἀρετήν, ὅσον τοῦ φίλου πρὸς τὸν Ἐρωτόκριτον, τῷ ὄντι ἁρμόζει νὰ τὰς ἔχουν πρὸ ὀφθαλμῶν οἵ τε νέοι καὶ αἱ νέαι, ἀείποτε ὡς καθρέπτην, διὰ νὰ προβλέπουν τὰ ὀλέθρια συμβεβηκότα τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ἀνομοίου ἔρωτος.

Ἐν τούτοις νουθετεῖ τοὺς γονεῖς νὰ μὴ φέρωνται μὲ τόσην ἀπανθρωπίαν καὶ σκληρότητα πρὸς τὰ τέκνα των, ὡς ὁ Βασιλεὺς Ἡράκλειος καὶ ἡ Βασίλισσα· οὔτε νὰ εἶναι τόσον συγκαταβατικοί, ὑπακούοντες προθύμως εἰς τὰς τῶν νέων θελήσεις τε καὶ λόγους, ὡς ὁ Πεζόστρατος· ἀλλὰ πρέπει νὰ φυλάττουν τὸν μέσον ὅρον διὰ νὰ συγκιρνοῦν μὲ τὴν γηραλαίαν, βραδύπορον καὶ φλεγματώδη κράσιν των, τὴν τῶν νέων ταχύπορον καὶ ὁρμητικὴν θερμότητα.

Παριστάνει πρὸς τούτοις τὰ φρικτὰ ἀποτελέσματα τῆς τῶν γυναικῶν ζηλοτυπίας, μὲ τὸν φόνον τῆς τοῦ Χαριδήμου ἀγαπητῆς συζύγου. Ἑπομένως ἀποδεικνύει τὸ ἀκατάστατον τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων· τὰς ἀφ' ἡμέρας εἰς ἡμέραν φορὰς τοῦ καιροῦ καὶ μεταβολὰς τῆς τύχης· τὰ ἀλλεπάλληλα καὶ ἀχώριστα συμβεβηκότα τῆς τε χαρᾶς καὶ λύπης, καὶ ἐν γένει ἀποδεικνύει τὴν ἀρετὴν τῆς ἀνδρείας· τὴν γενναιότητα τῆς ψυχῆς· τὴν μεθ' ὑπομονῆς καρτερίαν εἰς τὰς θλίψεις καὶ πάθη· τὸ ὕποπτον τῶν ἐρωμένων διὰ τὴν μεταξὺ σταθερότητα τοῦ ἑαυτῶν ἔρωτος. Προσέτι ἀποδεικνύει τὰς ἐντίμους καὶ ἐνδόξους ἀνδραγαθίας τοῦ Ἐρωτοκρίτου· τὴν θυσίαν τῆς ζωῆς του δι' ἀγάπην καὶ σέβας πρὸς τοὺς γεννήτορας τῆς ἐρωμένης του· τὴν ἀξιέπαινον συστολήν του, ὑπακοήν, καὶ σταθερότητα πρὸς αὐτήν· καὶ τέλος πάντων, τὴν ἀπαραδειγμάτιστον σωφροσύνην καὶ φρόνησιν τῆς νεάνιδος Ἀρετῆς, ἥτις ὄχι μόνον δὲ ἐῤῥύπωσε τὸ πολύτιμον τῆς παρθενίας της μὲ τὴν πλέον ἐλαχίστην κηλίδα ἢ μῶμον, ἀλλ' οὔτε ἀφῆν χειρός, οὔτε φίλημα χείλους ἔστερξε πρὶν τῆς συγκαταθέσεως καὶ τελείας θελήσεως τῶν γεννητόρων της, καὶ πρὶν συζευχθῇ μετὰ τοῦ Ἐρωτοκρίτου νομίμως εἰς γάμου κοινωνίαν.

Ὡς ἠθικωτάτη λοιπὸν ἡ παροῦσα μυθιστορία, ἐλπίζω νὰ φανῇ εὐάρεστος, ἀλλ' ὄχι νὰ κατηγορηθῇ παρὰ τῶν ὀρθοφρονούντων Κριτικῶν διὰ τὴν ἔκδοσίν της, ἀφ' οὗ ἐμφιλοχωρήσουν ἤδη ἀκριβῶς εἰς τὴν σκέψιν τοῦ πραγματευομένου· ἐπειδὴ ὄχι μόνον δὲν ἐπιφέρει παντελῶς βλάβην (ὡς τινὲς τῶν ἡμετέρων δεισιδαιμόνων νομίζουσιν, ὅτι τάχα παριστάνει εἰς τοὺς νέους τὴν δύναμιν τοῦ Ἔρωτος) ἀλλὰ μᾶλλον διδάσκει μὲ τὸ παράδειγμα

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

τοὺς νέους καὶ νέας, νὰ μὴν ἐνδίδωσιν εὐκόλως καὶ ἀπερισκέπτως εἰς τὰ ἐρωτικὰ θέλγητρα καὶ κινήματα· καὶ ἄν τινες τύχωσι φύσει ἐπιῤῥεπεῖς νὰ ὑποδουλωθῶσιν εἰς τὸν Ἔρωτα, τοὺς παραινεῖ πάλιν νὰ προσέχωσιν κἂν διὰ νὰ φυλάξωσι καθαρὸν τὸν πολύτιμον θησαυρὸν τῆς τιμῆς των ἀπέχοντες ἀπὸ ἀσέμνους μωρολογίας καὶ ἀναίσχυντα ἔργα τε καὶ κινήματα, καὶ νὰ φέρωσιν ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν εἰς τοὺς γεννήτοράς των, ἕως ὅτου ὁ καιρὸς καὶ ἡ μεθ' ὑπομονῆς ἀρετή των νὰ μεταβάλωσι τὰς διαθέσεις τῶν γεννητόρων, καὶ νὰ συγκατανεύσουν εἰς τὸ ποθούμενον αὐτῶν διὰ νὰ ἀπολαύσωσι τὴν ἡδονὴν πολλαπλασίως γλυκυτέραν, μετὰ τῶν κοινῶν ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων.

Ἐπειδὴ ὁ Ἔρως ὅσον δύσκολος εἶν' στὰς ἀρχάς,
τόσον οὗτος καθηδύνει εἰς τὰ τέλη τὰς ψυχάς.
Ἂν δ' ἔφοδια συστήσῃ καὶ πρὸς ἀρετὴν καλά,
καὶ καρποὺς θέλει τρυγήσῃ, καὶ γλυκεῖς κατὰ πολλά.

ἔῤῥωσθε τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ἐλάχιστος ὁμογενὴς
Διονύσιος Φωτεινὸς
ὁ ἐκ Παλαιῶν Πατρῶν τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Ἀχαΐας.

Către cititorii cei iubitori de neam.

Această epopee fiind compusă în vechiul dialect grecesc cretan, cu expresiuni dialectale urâte şi cuvinte barbare, aproape neînţelese, am socotit potrivit ca în timpul meu liber, în chip de recreaţie, să o transpun în limba vorbită de azi, cea împodobită şi dulce, a învăţaţilor Greci ai neamului nostru.

Pentru ca opera să aibă mai mult farmec şi pentru ca să producă mai multă plăcere cititorilor, n'am păstrat, din îndemnul prietinilor mei culţi şi nobili din Bucureştii Valahiei, acelaş fel de versuri dela început până la sfârşit, cum se obişnueşte în poemele epice, ci, neţinând seamă de acest lucru, am făcut scrierea variată, alcătuind-o din diferite feluri de versuri, ca să placă tinerilor cititori. Am respectat cuprinsul vechiului roman Erotocrit, dar l-am mărit şi desvoltat tot mai mult cu diferite bucăţi în versuri şi cu cântece potrivite cu diferitele împrejurări.

Acest roman, cu toate că s'a numit Erotocrit încă dela prima ediţie, (precum iarăşi se numeşte Noul Erotocrit), totuşi, dacă cineva îl cercetează în mod obiectiv, nu este imoral sau vătămător pentru sufletele tinerilor, ci dimpotrivă serios şi foarte moral; şi întru cât reprezintă puterea amorului, care pătrunde pe nesimţite pe deoparte în inima Aretusei cu ajutorul auzului, iar pe de altă parte în cea a lui Erotocrit cu ajutorul vederei continue, îndeamnă cu această pildă, pe părinţi, ca în faţa tinerilor gingaşi şi inocenţi, să nu se întindă în discuţiuni erotice şi în proslăvirea frumuseţei corpului, şi să aibă grije de a împiedica vederea liberă şi continuă a frumoşilor obraji (căci frumuseţea corupe virtutea sufletului) şi ascultarea melodiilor plăcute ale cântecelor erotice.

In acelaş timp pune în scenă cele două personagii, atât guvernanta Eufrosina cât şi prietenul Polidor, înfăţişându-ni-le cu dragoste cordială, cu sinceritate de suflet şi cu multă înţelepciune; sfaturile şi intervenţiile acestora, atât ale guvernantei către Aretusa, cât şi cele ale prietenului către Erotocrit, se cuvine într'adevăr să le aibă totdeauna ca o oglindă înaintea

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ochilor lor atât băeţii cât şi fetele, pentru ca să preîntâmpine efectele dezastruoase ale amorului nelegitim.

Mai sfătueşte pe părinţi să nu se poarte cu atâta neomenie şi cruzime faţă de copiii lor, ca regele Heraclius şi regina; dar nici să fie aşa de îngăduitori cedând bucuros dorinţelor şi pretenţiilor lor, ca Pezostrat, ci trebue să fie moderaţi pentru ca cu înţelepciunea lor bătrânească, încetinică şi flegmatică să potolească avântul svăpaiat şi iute al tinerilor.

Pe lângă aceasta, cu prilejul uciderei iubitei neveste a lui Haridimos, ne înfăţişează urmările năpraznice ale geloziei femeilor. Prinurmare ne arată nestatornicia lucrurilor omeneşti, schimbările împrejurărilor şi ale soartei dela o zi la alta, întâmplările succesive şi nedespărţite ale bucuriei şi tristeţei şi în genere dovedeşte virtutea vitejiei, curajul sufletului, îndurarea cu răbdare a supărărilor şi suferinţelor, lipsa de încredere a celor cari se iubesc, în statornicia amorului lor. Mai ne prezintă vitejiile pline de cinste şi de slavă ale lui Erotocrit, jertfirea vieţii sale pentru dragóstea şi respectul ce avea faţă de părinţii iubitei sale, sfiala lăudabilă, supunerea şi statornicia lui faţă de ea şi în sfârşit cumînţenia şi înţelepciunea incomparabilă a tinerei Aretusa, care nu numai că n'a pătat cinstea fecioriei ei nici cu cea mai mică pată sau prihană, dar nici nu i-a permis să-i atingă măcar mâna, sau să-i sărute buzele înainte ca părinţii ei să dea aprobarea lor şi înainte de a se fi căsătorit legal cu Erotocrit, cununându-se cu el.

Prinurmare acest roman fiind unul din cele mai morale, sper să placă; deasemenea sper că criticii drepţi, după ce vor pătrunde bine sensul chestiunei, nu-l vor ataca, fiindcă nu numai că el nu e vătămător (după cum îl cred unii dintre noi, stăpâniţi de prejudecăţi, că ar înfăţişa tinerilor puterea amorului), dar dimpotrivă învaţă cu pilda sa pe tineri şi tinere, să nu cedeze uşor şi în mod necugetat îmboldurilor amorului. Şi dacă se va întâmpla ca unii, predispuşi din natură, să fie robiţi de dragoste, pe aceştia îi sfătueşte iarăşi să caute cel puţin să păstreze curată comoara preţioasă a cinstei lor, şi, abţinându-se dela vorbe necuvincioase şi dela fapte şi gesturi nerușinate, să asculte de părinţii lor şi să se supue lor până când vremea şi virtutea lor răbdătoare va modifica dispoziţia părinţilor, astfel ca aceştia că consimţă la ceeace doresc ei, şi atunci, în mijlocul laudelor tuturor, să se bucure de o plăcere cu mult mai foarte dulce.

Căci amorul, cu cât prezintă dificultăţi la început, cu atât mai mult desfată sufletele la sfârşit; iar dacă aduce cu sine calităţi virtuoase, va da roade, şi încă dulci.

Rămâneţi sănătoşi al iubirei domniei voastre
prea umil compatriot, Dionisie Fotino din Patrasul cel
vechiu, Provincia Ahaia Peloponez.

Traducere de N. Camariano.

Vezi V. Grecu, *Erotocritul lui Cornaro în lit. românească*, Cluj 1920 (extras din *Dacoromania*, I (1920), p. 9—72).— N. Cartojan, *Poema cretană Erotocrit în lit. românească şi izvorul ei necunoscut*, în Analele Academiei Române, Mem. secţ. lit., seria III, tomul VII, 1935.

Epopeea s'a tradus în româneşte de Anton Pann, *Noul Erotocrit, compus în versuri de..*, Sibiu 1837. S'au tipărit la Gheorghie de Closius, în 5 tomuri.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. Biblioteca Prof. D. Russo.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

998. Govdela (Panaiotadi Dimitrie), *Elemente de aritmetică*, Iaşi 1818.— Greceşte.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΔΟΥ | τοῦ | ΓΟΒΔΕΛΑ | Δόκτωρος καὶ Καθηγητοῦ τῶν ἐλευθερίων | τεχνῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας | ΣΤΟΙΧΕΙΑ | ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ | ὁδοῦ μαθηματικῆς | μέρος πρῶτον. | Τὐποις τῆς ἐν Ἰασίῳ Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας. | ᾳωιη'. 1818.

Dimitrie Panaiotadi Govdela, doctor şi profesor de artele libere şi de filosofie, Elemente de Aritmetică. Partea întâia a căei (drumului) matematice. Tipărită în Tipografia grecească din Iaşi 1818.

In-8⁰, 32 foi+357 pag.+4 foi, primele şi ultimele nepaginate. Textul *Aritmeticei* dela pag. 1—357, după care urmează lista abonaţilor şi la sfârşit errata.

Pe verso titlului:

Πάντα μέτρῳ, καὶ ἀριθμῷ, καὶ σταθμῷ διέταξε.

Σοφ. Κεφ. ΙΑ'. Ἐδ. 20.

Toate le-a orânduit cu măsură, şi cu număr şi cu cumpănă.

Sof. Cap. 11, pr. 20.

Dedicaţia:

ΤΩ ΥΨΗΛΟΤΑΤΩ | ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΩ ΤΕ ΚΑΙ | ΘΕΟΦΡΟΥΡΗΤΩ | ΑΥΘΕΝΤΗ | ΚΥΡΙΩ ΚΥΡΙΩ | Ι. ΣΚΑΡΛΑΤΩ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ | ΚΑΛΛΙΜΑΧΗ | ΒΟΕΒΟΔΑ | ΤΩ ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΕΣΤΑΤΩ | ΗΓΕΜΟΝΙ | ΠΑΣΗΣ ΜΟΛΔΟΒΛΑΧΙΑΣ | ΕΙΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΑΙΔΙΟΥ | ΤΕΚΜΗΡΙΟΝ | ΙΕΡΑΝ ΑΝΕΘΕΤΟ | Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ.

Prea Inălţatului, Prea piosului şi de Dumnezeu păzitului Stăpân Domnului Domnului I. Scarlat Alexandru Callimah Voevod, prea măreţului Egemon (Principe) întregei Moldovlahii în prea mic semn sfânt de recunoştinţă vecinică autorul o dedică.

ΥΨΗΛΟΤΑΤΕ ΚΑΙ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΕ ΗΓΕΜΟΝ.

Ἦν μὲν ἄρα δυσκόλου τε καὶ καταγελάστου ἀνδρός, εἰ ὧν ἂν τὸ ἐπιχειρούμενον αὐτῳ ἐπερείδοιτο βάθρων ἀφεὶς τὸ κεφάλαιον, τῶν τε χρησίμων παραμελείη, καὶ τοῦ μονίμου καταφρονῶν, ἐπὶ μόνα φροῦδά τε τὰ πολλὰ, καὶ ὀλιγαρκῆ τρέποιτο πράγματα. Ἀλλὰ Τέκτων μέν, οἰκίας ἀναλογιζόμενος μέγεθος, καὶ ὕψος ἀναμετρῶν, εἰκότως τούτοις θέμεθλόν τι πήγνυσι καρτερόν, οὐ μὴν δ' ἕκαστα συμπεριαρμόσας κίοσιν ὑπεστήριξε καὶ ἐκράτυνεν, ὡς ἂν πρὸς τὴν λοιπὴν ὕλην σχοίη τὸ ἔργον ἀκράδαντον. Ἐμοὶ δ' ἐπὶ τοσοῦτον ἔργον μογήσαντί τε καὶ καμόντι πολλὰ, δικαίως καὶ μάλ' ἐναπέκειτο, οὐ μόνον τῶν θεμέθλων αὐτῶν μὴ ὀλιγωρεῖν, ἀλλὰ καὶ κολοφῶνα ἄξιον ἐπιζητῆσαι, καὶ Ἀνδρὸς προστασίαν ἐκλιπαρῆσαι „Χρυσέας ὑποστάσαντι κίονας“ ὡς ἂν αὐτοῦ ἐπὶ βάθρων ἐρειδομένου εὐπαγεστέρων, μηδέποτε τῆς κακίας τὸ δυσμενὲς κατισχύσειε, καὶ ὥς που ὁ Λυρικὸς ἀποφαίνεται.

.....Ὡς ὅτε θαητὸν μέγαρον πάξομεν· ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές.

Τίνα γοῦν Προστάτην οὕτω δαιμόνιον τῆς ἐμῆς Μούσης ἐπιλεξάμενος, ἀτήμελον αὐτὴν καὶ πενιχρῶς ἔχουσαν συμπροπέμψαιμι, οὐ μόνον περιθάλψοντα, ἀλλὰ καὶ τῇ τῆς Ἀρετῆς αἴγλῃ καθωραΐσοντά τε καὶ λαμπρυνοῦντα; Τίνα Θεόν, τίν' Ἥρωα; ἆρα τῶν Μακάρων τίνα,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Τοὶ ἀθάνατα δώματ' ἔχουσιν; Ἀλλ' οὐκέτι Θεοῖς οὕτω κούφοις καὶ ἐπιλήσμοσι πιστευτέον εἶναι, ὁ παλαιὸς ἐκδιδάσκει Μῦθος, Δία ἐπελέγχων αὐτὸν ἐκλαθόμενον ἅμα τε μετὰ τῆς ὄνθου καὶ τὰ τοῦ πτηνοῦ ὠὰ ἀποτρίψαντα.

Τίνι γοῦν ἔδει τὸ τοιοῦτον οἰκειότερον ἀναθεῖναι, ἄλλως τε ἐξ Ἀκαδημίας ἀρτίτοκον τὰ πλεῖστα ὑποστελλόμενον; ἢ ΣΟΙ τῇ τῶν Ἀρετῶν ἀγλαΐᾳ ἐν ἅπασι διαλάμποντι τηλαυγέστερον· ΣΟΙ τῷ Φιλοσόφῳ τε καὶ φιλανθρωποτάτῳ τῶν Ἡγεμόνων· ΣΟΙ, ὃν Προστάτην ἡμῶν ἀναγράφοντες εὐμενέστατον καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Μούσης διαπρύσιον Πρύτανιν, οὐ μόνον Κοίρανον κραταιότατον κατὰ θειοτέραν πως εὐκληρίαν, ἀλλὰ καὶ Φιλοσοφίας τὸν μέγιστον Κηδεμόνα τε καὶ Μελεδωνέα ἔχειν ἅμα τε καὶ κεκτῆσθαι δαιμονίως κατηξιώμεθα. Σὺ γὰρ τῶν Ἡγεμόνων Φιλοσοφώτατε, ἐπὶ τὴν ἀκροτάτην τῆς Ἀρχῆς ἄντυγα ἐπαρθείς, καὶ τοὺς τῆς Πατρῴας Ἡγεμονίας οἴακας ἀποδεξάμενος ἄνωθεν, ὑπερφυᾶ πως τὴν πρὸς τὸ ὑπήκοον εὐδαιμονίαν καὶ ἐλπίδων ἀπέδειξας κρείττονα, τῇ τῶν Μολδαυῶν γῇ τὸν χρυσοῦν ἐκεῖνον ἀνακαλεσάμενος χρόνον, ὅτε ἐσθλὰ πάντα ἔην βροτοῖς, ...

καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα αὐτομάτη.

Καὶ γάρ, τὸν ἀπὸ τοῦ Ἡγεμονικοῦ Κράτους προχεόμενον τοῖς ὑπὸ χεῖρά Σοι ὄλβον, καὶ κέρατος Ἀμαλθείας διέγνωμεν δαψιλέστερον, καὶ Νείλου ἀρείονα, καὶ Πακτωλοῦ τιμαλφέστερον· καὶ ὅπερ ἡμῖν ὁ παλαιὸς Φιλόσοφος κατὰ μοῖραν ἐναπεφήνατο, τοῦτ' αὐτὸ ἐπὶ τῇ Ἡγεμονικῇ ἀγλαΐᾳ ἀτρεκῶς ἐξεικονίζεσθαι κατοπτεῦσαι ἐγένετο, ὑπὸ τῷ Φιλοσόφῳ Αὐτῆς Ὕψει τρισόλβιον γενόμενον τὸ ὑπήκοον.

Πῶς δ' εἶτα ἀξίως τῇ Ἡγεμονικῇ Κηδεμονίᾳ τὰς χάριτας καὶ ἡ Ἑλληνὶς παραπέμψαι Μοῦσα δυνήσεται; ἧς Ἡρωϊκῶς ὤφθης προασπιζόμενος, Φέρτατε ΗΓΕΜΟΝ! καὶ μεγαλοπρεπῶς λίαν προσεπαρκῶν· Ὅς, καὶ τὴν διὰ πολλῶν κραδαινομένην ἡμετέραν Σχολὴν εἰς Ἀκαδημίαν ἐξᾶραι λαμπρῶς οὕτως ἐπένευσας· καὶ φιλανθρωποτάτην διηνεκῶς ταῖς Μούσαις τὴν προστασίαν βραβεύων, Θεός τις ἀνεφάνης τοῖς Λόγοις ἀῤῥωγὸς καὶ σωτήριος, τὸ ἄκρον τοῖς πᾶσι προστιθείς ἄωτον.

Πῶς ἄρα ταῖς Ἡγεμονικαῖς τοῦ Ὕψους τηλικαύταις μαρμαρυγαῖς, οἱ νεογνοὶ Ἀστιδεῖς ἀντιβλέψαι οἷοι ἐσόμεθα; Ποῖον Αὐτῇ ἀντάξιον ἀναπλέξωμεν οἱ Ἕλληνες στέφανον, ὡς ἀπὸ κρουνοῦ πολυχεύμονος δαψιλῶς ἀρυόμενοι ὀσημέραι τῆς εὐεργεσίας τὰ νάματα; Τοῦθ' ἕνεκα καὶ αὐτὸς ἐπὶ τῇ τῶν Ἀρετῶν αἴγλῃ διαπορῶν,

Δίζω, ἢ Σὲ Θεὸν μαντεύσομαι, ἠέ καὶ Ἄνδρα.

Τοίνυν ἐξ Ἑλικῶνος ἄνθεα Μουσῶν δρεψάμενος μαλθακά, τὰ βαιὰ ταῦτα των ἡμετέρων καμάτων προοίμια, αὐτουργῷ τῇ χειρὶ ὁ οἰκέτης Αὐτῆς πρὸ τοῦ Εὐμενεστεστάτου παρελθεῖν Ὕψους τεθάρρηκα· οὐδόλως, οὔμενουν, πρὸς τὸ ὄβριμον καὶ θεῖον τῶν Ἀρετῶν ἀξίας προσοίσων τὰς χάριτας, ἀλλ' ἰνδάλματα μονονοὺ βραχέα ὑποδειξάμενος, ψυχῆς ἀϊδίως πρὸς τὸν ἑαυτῆς Σωτῆρα εὐγνωμονούσης. Οὐδὲν τοῦτο καινόν, ἀλλ' ἢ ἐκ τοῦ Ἀμπελῶνος, ὃν ἔρκεσιν ἡ Μεγαλοπρεπεστάτη Αὐτῆς Κηδεμονία περιστοιχήσασα καὶ φραγμῷ, τὴν ἡμετέραν ἀτέλειαν εὐμενῶς μάλα ἐξεργάζεσθαι ἐπετάξατο, ἄρτι διαμελαινόμενος βότρυς, τὰς τῆς Ἀκαδημίας πρώτας ἐπιφερόμενος ἀπαρχάς, ἃς δή που Δαίμονί τινι καθιεροῦσθαι σεμνότερον ἐκ Πατρίων ἴσμεν ἐθῶν. Καὶ οἶδα μέν, ὡς οὐδ' ἂν προκαλινδεῖσθαι ταῦτα τοῦ Ἡγεμονικοῦ Ὕψους ὁ ὀρθὸς ἀξιώσειε λόγος, μᾶλλον δὲ παραῤῥιπτεῖσθαί που καὶ ἐν παραβύστῳ λανθάνειν, μηδέν τι χλιδὸν ἢ ἀνειμένον ἄλλως, ἐξ αὐτῆς, ὃ λέγεται, τῆς βαλβίδος ἐπαγγελλόμενα. Ἀλλ' ἡ ἀπὸ τοῦ Ἡγεμονικοῦ Θρόνου προϊσταμένη ἐμὴ Τριτογένεια, ὁ ἐν ἅπασιν ἐμοὶ Εὐμενέστατος Κράντωρ, εἴη μοι καὶ ἐν τούτοις ἀποδεχόμενος τὰ τῆς προσφορᾶς προσηνῶς, καὶ ὑπὸ τῇ Κραταιᾷ σκέπῃ ἀϊδίως εὐγνωμονοῦσαν περιέπων ψυχην.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Εἴη δέ μοι καὶ τοῦ λοιποῦ δαιμονίως πάνυ καὶ κραταιῶς τὰ τῆς Ὑπερτάτης Ἀρχῆς ἐπὶ μήκιστον Σκῆπτρα ἰθῦνον τὸ Θεοφρούρητον Αὐτῆς Ὕψος, ἀπειρέσιον μὲν τὴν εὐδαιμονίαν τοῖς Ὑπηκόοις, μεγίστην δὲ καὶ ταῖς Μούσαις τὴν ἀῤῥωγήν τε καὶ προστασίαν ἐπιδαψιλευόμενον.

Τῆς θεοσεβεστάτης μοι αὐτῆς ὑψηλότητος

Ἐν Ἰασίῳ, Ἰαννουαρίου α΄ ᾳωιη΄.

ὑποκλινέστατος καὶ ἐλάχιστος δοῦλος
Δ. Π. ὁ Γοβδελᾶς
Δ.κ.Κ.τ.Εε.Ττ.κ.τ.Φφ.

Prea înălţate şi prea pioase Domnitor,

Intr'adevăr ar fi ciudat şi demn de râs omul, care, întreprinzând o lucrare, ar neglija lucrurile de căpetenie şi folositoare. Dar zidarul, când clădeşte o casă, după ce socoteşte mărimea şi măsoară înălţimea ei, proporţional cu ele, pune o temelie solidă; apoi, combinând părţile, sprijină şi întăreşte clădirea cu stâlpi ca să iasă lucrarea desăvârşită.

Iar eu, care am muncit şi m'am trudit atât de mult, se cuvine, cu drept cuvânt, nu numai să nu neglijez temelia acestei lucrări, ci să caut să găsesc partea culminantă demnă, şi să cer cu stăruinţă sprijinul unui bărbat, care să o pună pe stâlpi de aur ca, fiind sprijinită pe temelii mai statornice, ura răutăţii să nu o biruiască, după cum spune poetul liric undeva:

... Precum când vom pune temelia unui palat demn de admirat; iar când se începe o lucrare trebue să punem înainte o persoană de seamă.

Pe care deci să aleg ca protector iscusit al Muzei mele neîngrijite şi sărăcăcioase, care va putea să îngrijească de ea şi să o împodobească cu strălucirea virtuţii sale? Pe care Zeu, pe care Erou? Oare pe vreunul din cei fericiţi, cari au locuinţe nemuritoare? Dar, cum că nu trebue să ne mai încredem unor Zei atât de uşurateci şi uituci, ne învaţă fabula veche, care mustră pe Jupiter că a uitat şi a prăpădit, în acelaşi timp, împreună cu băligarul şi oule păsărei.

Deci cui ar trebui mai potrivit să dedic o astfel de lucrare, unul ca mine, care de curând am eşit din Academie şi mă ruşinez foarte mult? Cui decât Ţie, care chiar dela mare depărtare întru toate străluceşti cu podoaba virtuţilor; Ţie, filosofului şi celui mai uman dintre Voevozi; Ţie, protectorului nostru foarte binevoitor şi păzitor vestit al Muzei Greceşti, pe care pronia cerească ne-a învrednicit să te avem şi să te posedăm nu numai Domn prea puternic, dar şi cel mai mare patron şi îngrijitor al filosofiei. Căci Tu cel mai mare filosof dintre Voevozi, ridicându-te la cea mai înaltă treaptă a dregătoriei, şi primind de sus frânele Domniei Părinteşti, ai făcut pe supuşi, într'un mod minunat, mai fericiţi decât se aşteptau, readucând astfel în pământul Moldovenilor vârsta aceea de aur, când totul era numai bine pentru muritori:

.... şi când ţarina cea roditoare producea rod dela sine . . . . . .

Intr'adevăr fericirea, ce se revarsă din Statul tău Domnesc celor ce sunt

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

sub oblăduirea Ta, am recunoscut că este mai îmbelşugată decât cornul Amaltiei, mai bună ca râul Nil şi mai bogată ca râul Pactol; şi exact acelaşi lucru pe care vechiul filosof, cu drept cuvânt l-a spus, ni se înfăţişează întocmai acum, în timpul strălucirei Tale Domneşti, ca, prin înalta ta filosofie, supuşii să devină foarte, foarte fericiţi.

Cum va putea oare Muza Elină să treacă cu vederea recunoştinţa datorită Ţie, prea puternice Domnitor, pentru grija ce ai avut de a o apăra în mod eroic şi a o îndestula în mod foarte măreţ? Tu care ai încuviinţat într'un mod atât de strălucit să se înalţe şcoala noastră, care din multe pricini se clătina, în Academie, şi, acordând necontenit protecţia cea mai umană Muzelor, Te-ai arătat un Zeu ajutător şi mântuitor al culturei, făcând ca toate să ajungă la suprema desăvârşire.

Cum vom putea oare noi, nişte plăpânzi pui de vultur, să ridicăm privirile noastre spre sclipirile atât de mari ale înălţimei Tale Domneşti? Ce cunună demnă să împletim, noi Grecii, Inălţimei Tale, ca unii ce scoatem în fiecare zi cu dărnicie, ca dintr'un isvor nesecat, şipote de binefaceri?

Din cauza aceasta şi eu, găsindu-mă în nedumerire pentru strălucirea virtuţilor Tale,

Mă gândesc, să te socotesc pe Tine un Zeu, sau un Om.

Prin urmare culegând flori fragede din Eliconul Muzelor, am îndrăznit cu sluga plecată a Voastră, să prezint această mică lucrare a trudelor mele, cu propria mea mână, înaintea prea Inaltei Tale bunăvoinţi, cu sfială; nici de cum cu scopul ca să prezint daruri demne de virtuţile Tale puternice şi Dumnezeeşti, ci numai ca să arăt nişte neînsemnate oglindiri ale unui suflet vecinic recunoscător faţă de Salvatorul Său.

Aceasta nu este o născocire a mea, ci un ciorchin de strugure de curând copt din via, pe care prea măreaţa Ta îngrijire împrejmuindu-o cu apărări şi îngrădiri, a poruncit, ca nedesăvârşirea noastră să fie perfecţionată cu cea mai mare bunăvoinţă; aducând prima pârgă a Academiei, ştim că era dăruită mai cu cuviinţă unui Zeu. Şi într'adevăr îmi dau seama că un om cu judecată dreaptă ar socoti că acestea nu sunt vrednice de a fi aduse înaintea Inălţimei Tale Domneşti, ci mai de grabă ar trebui să fie aruncate undeva şi menite să nu vază lumină, pentrucă de altfel, dintru început, cum se spune nu făgăduesc nimic plăcut sau desmierdător.

Dar protectorul meu Domnesc şi prea binevoitor Stăpân în toate, binevoeşte şi în acestea să primeşti cu blândeţe darul meu şi ia sub puternica Ta ocrotire un suflet pururea recunoscător.

Fie ca Inălţimea Ta, cea de Dumnezeu păzită, să conducă sceptrul celei mai Inalte Dregătorii foarte înţelepţeşte şi cu tărie, timp foarte îndelungat, şi să dea cu îmbelşugare, pe de o parte supuşilor fericire nemărginită, iar pe de altă parte Muzelor cât mai mare ajutor şi protecţie.

Al Celei mai pioase în Dumnezeu
Inălţimi, prea plecată şi prea neînsemnată
slugă D. P. Govdela.
Doctor şi profesor al Artelor libere şi al filosofiei.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Urmeaza:

ΕΛΛΗΝΩΝ ΠΑΙΣΙ ΤΟΙΣ ΦΙΛΕΠΙΣΤΗΜΟΣΙ ΧΑΙΡΕΙΝ

Τὰς τῆς Φιλοσοφίας ἀρχὰς τοῖς ἡμῶν Φοιτηταῖς ὑπ' ὄψιν προθεῖναι σπουδάζουσιν, ἐκεῖνο πρὸ πάντων τὸν νοῦν ἐπῆει, ὅπως μὴ ἀσυντελῆ αὐτοῖς, μηδ' ἀνόνητον τὴν ἡμῶν ἀπεργασαίμεθα πρόθεσιν. Διὸ δὴ καὶ κατὰ λόγον ἐπιβαλέσθαι ἡμῖν ἔδοξεν, εἰ, πρὸ παντὸς ἄλλου, κρηπίδα οἱονεὶ τῆς Φιλοσοφίας, τῶν Μαθηματικῶν Στοιχείων τὰ βασιμώτατα ὑποθείημεν· ὃ δὴ καὶ ὁ θειότατος Πλάτων φθάσας ὑπέθετο. Τούτων γὰρ ἄνευ πάλαι οὐ μόνον οὐ Φιλοσοφίας, ἀλλ' οὐδὲ τῶν προπυλαίων αὐτῆς θέμις ἦν ἐπιβαίνειν. Τὸ γάρ τοι περιᾳδόμενον ἐκεῖνο, μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω, πρὸ τῶν πυλώνων τῆς Ἀκαδημίας προγράψας, οὐκ ἀλλοτρίαν, οὐδ' ἀσυντελῆ καὶ ἀπρόσφορον τὴν Μαθηματικὴν τυγχάνουσαν, οἰκείαν δὲ καὶ φίλην, καὶ οὐ μικρὰν τὴν συντέλειάν τε καὶ τὸν κόσμον εὑρεπῆ παρεχομένην, τῇ ὑγιεῖ καὶ ἀσφαλεστέρᾳ Φιλοσοφίᾳ ἐδήλωσε. Καὶ μὲν δὴ τῶν τὰ πρῶτα ἐν Σοφίᾳ φρόντων οἱ αὐτοὶ τήν τε προσβυγένειαν ταύτην Μαθηματικὴν καὶ τὴν ἄλλην Φιλοσοφίαν ἀποκυήσαντες ὤφθησαν, ὡς ἑνὶ τοκετῷ ἀδελφὰς οἱονεὶ διδύμους καὶ ἀλλήλων ἀναπροσπάστους, πρὸς ἀδελφὰ γενομένας τὰ ὑποκείμενα. Ταῦτα γὰρ τὰ Μαθήματα ἀδελφά, κατὰ τὸ Ἀρχύτιον, ὄντα, ἀλλήλων τε ἐχόμενα τρόπων ἁλύσεως κρίκων ἡγεῖσθαι ἐπάναγκες. Της γὰρ τοιαύτης ἁλύσεως, ἐφ' ἕνα καταληγούσης σύνδεσμον, μίαν ἀποφαίνεσθαι προσήκει τούτων τῶν Μαθημάτων τὴν συγγένειαν τῷ κατὰ τρόπον μανθάνοντι. Τουτὶ δὲ οὐ μόνον ἡ τάξις οὕτως αἱρεῖ καὶ νόμος ὁ παλαιότατος ἀποδέχεται, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὴ ἡ τῆς Φιλοσοφίας ἀπαιτεῖ φύσις· οὕτω γὰρ αἱ τῆς Μαθηματικῆς Ἀρχαὶ καὶ τὰ ταύτης Στοιχεῖα εἰς ὅλην διαπεφοίτηκε τὴν Φιλοσοφίαν, ὥστε μηδὲν εἶναι, τῶν ἐκ τῆς περὶ τὴν Φύσιν μάλιστα Πραγματείας, ὃ μὴ πρὸς τὴν Μαθηματικὴν ἀκρίβειαν, οἱονεὶ πρὸς στάθμην τινὰ καὶ γνώμονα, ἀναφέρεται.

Ἀλλ' οἱ μὲν οὕτω Φιλοσοφίας ἀρχόμενοι, αὐτίκα μάλα καλῶς ἴσασι, μὴ τηνάλλως, οὐδὲ σφίσιν ἐπιβλαβῶς περὶ τὸ φιλοσοφεῖν κατατριβόμενοι. Ἡμῖν δέ, οἷς οὐ μόνον τῆς τάξεως αὐτῆς, ἀλλὰ δὴ καὶ τῆς ἐκ τῶν ἡμετέρων πόνων ὠφελείας ὀρθῶς καὶ μάλα ἐμέλησεν, οὕτω πως ἐκ τῶν ἐνόντων αἱ ἀρχοειδέσταται τῆς Μαθηματικῆς γνώσεις, αἱ ἀριθμητικαὶ αὗται, φημί, θεωρίαι, ἐσχεδίαστο, ὡς τοῖς κατὰ Φιλοσοφίαν ἡμῖν, ἐν τῇ Ἡγεμονικῇ τῇδε Ἀκαδημίᾳ προσομιλοῦσί τε καὶ προσομιληκόσι Φοιτηταῖς, αὐτάρκεις τε ἐν ταῖς ἀπὸ Καθέδρας εἰσηγήσεσι ταύτας εἶναι καὶ πολλὴν προμνηστευομένας τὴν ὄνησιν. Ὅθεν καὶ τὴν Πραγματείαν ἅπασαν διλῇ διελοῦσιν, εἴς τε τὸ Θεωρητικὸν καὶ τὸ Πρακτικόν, τὰ πραγματευόμενα παραδείγμασι καταλλήλοις τε καὶ ἐναργέσι διαλευκάναι διὰ φροντίδος ἐγένετο, τῇ τῶν Δεκαδικῶν Κλασμάτων θεωρίᾳ τὴν τῶν Ἑξηκονταδικῶν εἶτα ἐπισυνάψασιν, ὡς λυσιτελεστάτην τὰ μέγιστα ἐν τοῖς κατὰ τὴν Ἀστρονομίαν ὑπολογισμοῖς ἐσομένην.

Ἐπεὶ δ' ἐν τῇ, κατὰ τὸ 1806 Σωτήριον Ἔτος, προσκδοθείσῃ Ἀναλυτικῇ ἡμετέρᾳ Ἀλγέβρᾳ διεξοδικῶς πάνυ τὰς περὶ Δυνάμεων, Ῥιζῶν τε καὶ Λογαρίθμων θεωρίας Ἀλγεβραϊκῶς τε καὶ Ἀριθμητικῶς ἐνεστησάμεθα, ἵνα μὴ δὶς τὸν αὐτὸν βυθὸν τηνάλλως ὀφθείημεν παραπλέοντες, ἔδοξεν, οὐδὲ μνείαν γοῦν ἐνταῦθα τὸ παράπαν ἐκείνων ποιήσασθαι. Ἄλλως τε γὰρ καὶ οἱ τῶν πρωτοπείρων ὀργάδες τε καὶ ἀνέργαστοι νόες μὴ ὡς δέον ἐν τοῖς στοιχειώδεσι τούτοις προτελεσθέντες σχολῇ γ' ἂν κατασχεῖν τε καὶ θρέψαι τὰ τῶν καταβαλλομένων σπερμάτων ὑψηλότερά τε καὶ καρπιμώτερα οἷοί τ' ἔσονται. Ταύτῃ τοι τῶν μὲν κεφαλαιοδεστέρων, οἷς ἡ Ἀριθμητικὴ θεωρία στηρίζεται καὶ συνέχεται, εὐμεθόδως τε ὡς ἔνι καὶ εὐρύθμως τὸν λόγον ἐποιησάμεθα· τῶν δ' ἐπὶ τούτοις καὶ περὶ ταῦτα, οἷς περὶ τὸ ἁβρότερον ἡ Πραγματεία ἐκπαίνεται, ἐνταῦθα μὲν οὐδαμῶς ἐμνησάμεθα, τοῖς Ἀλγεβραϊκοῖς δι', εἰκότως, ὡς τελειώτερα ἐναπεταμιεύσαμεν. Οὕτω γὰρ ἂν καὶ τῇ Ἀριθμητικῇ τὰ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

εἰκότα καθυπουργήσαιμεν, μὴ ἐκμελῆ αὐτὴν καὶ ἠκρωτηριασμένην τὰ καίρια χαμαὶ κειμένην ἐάσαντες, καὶ τοῦ χρόνου φεισαίμεθα, μὴ καὶ δόξαιμεν περὶ τὴν τούτου δαπάνην ἀφειδῶς λίαν ἀσωτευόμενοι.

Ἀλλ' αὐτοὶ μὲν οὐκ ἀμογητὶ οὕτω καὶ ἀνὰ τὴν καθ' Ἡράκλειτον τρηχεῖαν ὄνωνιν μαλακὸν ἄνθος ἀληθείας ἀναλεξάμενοι, καὶ ἐξ Ἀριθμητικῶν πιδάκων οὐ βραχύ τι καὶ περφεισμένον ἀποσταζουσῶν, ὅσον κατὰ τὴν ἐνεστῶσαν χρείαν πότιμον ἀρυσάμενοι καὶ εἰς ἓν συναγαγόντες τὰ παρὰ πολλοῖς ἐν μέρει ἀναπιδύοντα Ἀριθμητικὰ νάματα, πηγὴν ταύτην δίκρουνον τοῖς τῷ καλῷ δίψει Σοφίας συνεχομένοις ἀνεστομώσαμεν. Γένοιτο δέ τις (εὐξαίμεθα γὰρ ἂν τὸ τοῦ Ὁμηρικοῦ Ἀγαμέμνονος) ἄλλος,

. . . . Ὅστις τῆς δὲ ἀμείνονα μῆνιν ἐνίσπῃ
Ἢ νέος, ἠὲ παλαιός, ἐμοὶ δέ κεν ἄσμενον εἴη.

Ἔγραφον ἐν Ἰασίῳ, κατὰ μῆνα Ἰαννουάριον ἀρχομένου, τοῦ Χιλιοστοῦ Ὀκτακοσιοστοῦ Δεκάτου Ὀγδόου Σωτηρίου Ἔτους.

Copiilor iubitori de ştiinţă ai Grecilor salutare.

Străduindu-mă ca să înfăţişez studenţilor noştri principiile filosofiei, mă preocupă gândul ca, lucrarea pe care am să le o prezint, să nu fie nici nedesăvârşită, nici nefolositoare. De aceia în adevăr am crezut că mi se impune, cu drept cuvânt, înainte de toate, ca bază a filosofiei să pun elementele fundamentale ale Matematicilor; acestea în adevăr mai dinainte le pusese ca temelie şi divinul Platon. Căci fără aceste elemente în vechime nu era îngăduit, nu numai să nu frecventeze cineva şcoala filosofică, dar nici să intre măcar în localul ei. Căci scriind pe frontispiciul Academiei faimosul dicton, „*să nu intre nimeni care nu cunoaşte geometria*“, a arătat că Matematica nu este străină, nici nefolositoare unei filosofii sănătoase şi sigure, ci din contră îi este familiară şi prietenă, căci nu puţin o desăvârşeşte şi o împodobeşte în mod măreţ. Şi într'adevăr, tocmai filosofii cei mai de seamă, au fost cei ce au formulat principiile de bază, atât acestei bătrâne Matematici, cât şi celeilalte, filosofiei; aceste două ştiinţe, născându-se în acelaşi timp, cum se nasc două surori gemene, sunt pururea nedespărţite, iar obiectele ce tratează, sunt strâns înrudite între ele. Căci, după principiul lui Arhitas,[1]) este necesar să credem că aceste obiecte sunt surori şi se leagă una cu alta astfel, cum sunt legate verigele unui lanţ. Şi astfel fiind constituit acest lanţ, se cuvine să atragem atenţia celui ce cu cuviinţă învaţă aceste două obiecte, cât de strâns sunt ele înrudite. Dar acest lucru nu numai buna rânduială astfel îl hotărăşte şi legea cea mai veche îl acceptă, dar şi însăşi firea filosofiei îl cere. Căci atât de mult au influenţat principiile Matematicii şi elementele acestora asupra filosofiei, în cât, din cele ce privesc studiul Naturei, nimic nu este care nu se referă la preciziunea Matematică, ca un fel de balanţă şi goniometru.

Dar cei cari încep în modul acesta filosofia, recunosc pe dată foarte bine, că nu şi-au bătut capul în zadar şi spre paguba lor în acest obiect. Iar

[1]) Un renumit vechiu matematician, prieten lui Platon şi filosof pitagorian din Tarant (nota traducatorului).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

eu, care am îngrijit foarte mult nu numai de ordinea aceasta, ci şi de folosul provenit din trudele mele, zic că, întru cât s'a putut, cam astfel s'au schiţat cele mai vechi cunoştiinţe ale Matematicei, adică însăşi teoriile aritmetice, ca, atât studenţilor cari urmează încă cursurile în această Domnească Academie, cât şi celor cari au absolvit, să le fie acestea îndestulătoare ca principii instructive expuse de pe catedră, şi aducătoare de mult folos. Şi dat fiind, că studiul întreg va fi împărţit în două părţi, adică: în partea teoretică şi în partea practică, s'a îngrijit ca să se deslușească, cele ce se tratează, cu exemple potrivite şi clare, adăogând apoi la teoria fracţiilor zecimale şi aceea a fracţiilor divizibile din 60 în 60, ca fiind foarte folositoare pentru studiul Astronomiei.

De oarece în Algebra noastră, publicată deja în anul mântuirei 1806, am stăruit pe larg asupra teoriei puterilor, rădăcinilor şi logaritmelor, din punct de vedere algebric şi aritmetic, spre a nu fi nevoit să fac în zadar aceeaşi expunere de două ori, am găsit de cuviinţă nici să amintesc măcar de ele. Căci, de altfel, şi începătorii, atât cei sârguitori cât şi cei mai puţin sârguitori, cari n'au fost pregătiţi îndeajuns în aceste elemente, vor fi în stare mai târziu, să reţină şi să-şi însuşească cele mai de seamă şi cele mai proprii pentru rodire, din seminţele depuse. Astfel deci am vorbit despre principiile cele mai de căpetenie, pe care se sprijină şi din care consistă teoria Aritmeticei, cât se poate de metodic şi cât se poate de potrivit; iar părţile accesorii şi cele cu care se completează studiul nostru, aci nu le-am amintit de loc, ci le am lăsat în seama celor ce se ocupă cu Algebra, ca fiind mai complete. Căci în chipul acesta am servit leal şi Aritmetica, nelăsând-o nici neîntocmită bine şi nici necompletă, şi în acelaşi timp ne-am cruţat şi timpul, ca să nu se pară că pentru această lucrare s'a cheltuit mult fără milă.

Dar noi după multă străduinţă, culegând, după cum spune Eraclit, dintr'o întreagă câmpie de scaeţi ghimpoşi, o floare fragedă a adevărului, şi scoţând din isvoarele Aritmeticei nu câteva picături neînsemnate, ci atât cât este trebuincios pentru nevoia prezentă, şi strângând la un loc toate cunoştinţele aritmetice, înjghebate de mulţi câte puţin, am deschis acest isvor dublu celor cari, în mod lăudabil, sunt însetaţi de filosofie.

Găsească-se (căci am dori ceeace Agamemnon lui Omer a zis) un altul

. . . care ar spune un sfat mai bun decât acesta, fie el tânăr, fie bătrân

şi eu în adevăr m'aş bucura.

Scriam în Iaşi, la începutul lunei Ianuarie, anul mântuirei 1818.

După prefaţă urmează o expunere, «Despre începuturile şi progresele Aritmeticei». Dupa aceasta urmează tabla de materie.

Intre tabla de materie şi text se găseşte aceasta epigrama:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ Τοῦ Ἰατροφιλοσόφου Μ. Π. τοῦ ΓΟΒΔΕΛΑ, εἰς Συγγραφέα τὸν ἑαυτοῦ Ἀδελφόν.

Κάδμος ἀν' Ἑλλάδα δόξαν ἥρατο ὕψοθι φέγγους
Γράμμασιν ἀτρεκέως ἱδμοσύνην ἐάσας
Καὶ ΤΥ δὴ Σοφίης ἀνεδήσαο ἄμβροτον αἴγλην,
Τὰς Πατρίους Μούσας ἂψ μεταπεμπόμενος.

Epigrama Doctorului filosof M. D. Govdela, dedicată fratelui său, autorul acestei lucrări.

384. At. Hristopul, *Lirice*, Viena 1818 (Titlul). (sus: autograful lui Const. Negruzzi).

Cadmos în adevăr a câştigat în Grecia o glorie strălucitoare, fiindcă a lăsat ştiinţă prin litere. Şi tu desigur ai dobândit o strălucire nemuritoare, fiindcă ai adus din nou Muzele strămoşeşti.

Traducere de Sava Saru, profesor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

999. Atanasie Hristopul, *Versuri şi proză*, Viena 1818. — Greceşte.

ΑΥΡΙΚΑ | τοῦ ἄρχοντος μεγ. λογοθέτου | κυρίου | ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ | νεωστὶ μετατυπωθέντα. | Ἐν Βιέννῃ 1818 | Παρὰ τῷ τυπογρ. Σνεῖρερ.

Lirice ale dregătorului marelui logofăt domnului Atanasie Hristopul, tipărite din nou de curând. In Viena 1818. La tipografia Snierer.

In-8º mic de 239 p. Titlul are o gravură, reprezentând pe Cupidon care primeşte nişte săgeţi dela Venus. (facs. 384).

Dela pag. 3—130, diferite poezii lirice şi anume: dela pag. 3—113 inclusiv, erotice; iar dela 114—130 inclusiv, bachice. Dela pag. 131—220 inclusiv este o dramă eroica: Δράμα ἡρωϊκόν. Εἰς τὴν Αἰολοδωρικὴν Διάλεκτον, al cărei subiect este conţinutul Iliadei lui Omer, în patru acte. Dela pag 221—239 sunt diferite noţiuni despre versificaţia limbei eline moderne. Exemplarul Acad. Române are această însemnare scrisă de Const. Negruzzi: Καὶ τόδε Κωνσταντίνου Νεγρούτζη.

Numeroase ediţii ulterioare.

Traducere de Sava Saru, profesor, Bucureşti.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1000. Legiuirea lui Caragea, Viena 1818. — Greceşte.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ | τοῦ | Ὑψηλοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου, Αὐθέντου | καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας, | Κυρίου, Κυρίου | ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ | Βοεβόδα. | Ἐν Βιέννῃ, τῆς Ἀουστρίας. | Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Ταβεκίου. | 1818.

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΤΟΥ

Ὑψηλοτάτου, καὶ εὐσεβεστάτου, Αὐθέντου
καὶ Ἡγεμόνος πάσης Οὐγγροβλαχίας,

ΚΥΡΙΟΥ, ΚΥΡΙΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΤΖΑ

ΒΟΕΒΟΔΑ

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ, ΤΗΣ ΑΟΥΣΤΡΙΑΣ.

Ἐν τῇ Τυπογραφίᾳ τοῦ Ἰωάν. Βαρθ. Τζβεκίου.

1818.

385. Titlul *Legiuirei* lui Caragea, Viena 1818 (ed. grecească).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Legiuire a prea înălţatului şi prea piosului Domn şi Stăpânitor a toată Ungro-Valahia, Domnul, Domn Ioan Gheorghe Caragea Voevod. In Viena, Austria. Tipografia lui Ioan Bart⟨olomeu⟩ Zweck. 1818.

In-8^{0} de 4 pag. liminare+132 pag.+4 foi nenum. ($^{1}/_{2}$ alb) şi o tabelă între p. 88—89; pe foile nenumerotate tabla de materie, pe capitole şi în ordine alfabetică (un fel de indice analitic). Textul propriu zis al Pravilei începe dela p. 9. Stema domnească cu judeţele, similară celei din ediţia românească, se află pe prima faţă a titlului (facs. nr. 385). La sfârşitul foilor liminare este portretul domnitorului Ioan Caragea (facs. nr. 386), sub care se află stema ţarii (aquila cruciata într'o coroana de lauri, timbrata de o coroana princiara; aşezata pe un buzdugan şi un iatagan încrucişate şi susţinută de doi lincorni), cu iniţialele domnitorului pe margine: IΩ. ΓP. K-P. B-B. 1812. Portretul a fost gravat de Blao Hefel la Viena, 1818.

Jos următoarele versuri din Esiod:

Τοῦδ' ἔπε' ἐκ στόματος ῥεῖ μείλιχα οἱ δένυ λαοὶ
πάντως εἰς αὐτὸν ὁρῶσι διακρίνοντα θέμιστας,
ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ, Θεὸν ὡς ἱλάσκονται
αἰδοῖ μειλιχίῃ μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισιν.

Ἡσίοδ:

Din gura acestuia curg cuvinte dulci, iar popoarele negreşit au privirile îndreptate spre el, când împarte dreptate; iar când trece prin cetate, îi atrag mila ca a unui Dumnezeu printr'o smerenie blajină, şi între cei adunaţi străluceşte.

La pag. 3 şi 4 liminare se afla urmatoarea prefaţă, care nu este tradusa în ediţia românească:

Πρὸς τοὺς ἀναγνώστας.

Ὁ Ὑψηλότατος, καὶ Εὐμενέστατος τῆς Βλαχίας Νομοθέτης θεσπίζοντας τοὺς παρόντας ἱεροὺς του νόμους εἰς τὸ ὑπήκοόν του, τοὺς διαίρεσεν εἰς ἕξ τμήματα· τὸ πρῶτον περιέχει τοὺς περὶ προσώπων νόμους· τὸ δεύτερον τοὺς περὶ πραγμάτων κινητῶν, καὶ ἀκινήτων· τὸ τρίτον τοὺς περὶ συμφωνιῶν· τὸ τέταρτον τοὺς περὶ χαρίτων· τὸ πέμπτον τοὺς περὶ ἐγκλημάτων, καὶ τὸ ἕκτον τοὺς περὶ διαφορῶν. Ἡ τάξις τοῦ συντάγματος εἶναι ἀμίμητος· ὁ τρόπος μεθοδικότατος κατὰ σειρὰν ἀλληλένδετον, καὶ ὁ λόγος σύντομος, περιεκτικός, καὶ ἐμφαντικότατος.

Ἂν ἐκαυχῶντο ποτὲ ἡ Σπάρτη, καὶ αἱ Ἀθῆναι διὰ τοὺς Νομοθέτας των, πολὺ πλέον πρέπει νὰ καυχᾶται καὶ ἡ Βλαχία διὰ τὸν μέγαν, καὶ πολιτικότατον Νομοθέτην της, τὸν αἴτιον τῆς μεγίστης εὐδαιμονίας της.

Către cititori.

Prea înălţatul şi prea binevoitorul legiuitor al Ţării-Româneşti decretând aceste sfinte legi ale lui pentru supuşii săi, le-a împărţit în şase părţi. Prima parte cuprinde legile privitoare la persoane; a doua, cele privitoare la lucrurile mobile şi imobile; a treia, cele privitoare la tocmeli; a patra, cele privitoare la donaţiuni; a cincea, cele privitoare la delicte şi a şasea, cele privitoare la judecăţi. Rânduiala lucrării este inimitabilă, expunerea de o înlănţuire metodică şi stilul cuprinzător şi foarte limpede.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dacă vreodată Sparta şi Atena se lăudau cu legiuitorii lor, cu atât mai mult trebue să se laude şi Ţara-Românească cu legiuitorul ei cel mare şi foarte destoinic ca bărbat politic, pricinuitorul celei mai mari fericiri a ei.

La pag. 1—4 se află următorul imn:

Ὕ μ ν ο ς.

Ἡ Θεὰ Θέμις
μ' ἐλαίας κλόνον
εἰς τὸν λαμπρόν Σου,
Αὐθέντα, θρόνον
στεφανωμένη νομοθετεῖ
καὶ ὁ λαός Σου
σ' τὰ ἱερά της,
θεῖα, κ' ἑδραῖα
θεσπίσματά της
κατὰ Κανόνα περιπατεῖ.

Ἡ πλάστιγγά της
σ' τὸ ἴσον ῥέπει·
ὁ ὀφθαλμός της
ποτὲ δὲν βλέπει
οὔτε μεγάλον, οὔτε μικρόν·
κ' ἡ δεξιά της
μὲ τὴν ἀνδρείαν
ἁρματωμένη,
πρὸς τὴν κακίαν
σφίγγει, καὶ δείχνει σπαθὶ πικρόν.

Ἡ σεβαστή της
Δικαιοσύνη
ἐκ δεξιῶν της
σύμψηφα κρίνει,
καὶ ἀδεκάστως δημηγορεῖ·
κ' ἡ ἀδικία
κεραυνωμένη,
καὶ αἰωνίως
ἐξωρισμένη
σ' τὸν κρύον ἅδην μαυροφορεῖ.

Ὅλ' ἡ Βλαχία
λαμπροφορῶντας,
πανηγυρίζει,
καὶ ψάλλ', ὑμνῶντας
τὸν νομοθέτην τὸν σεβαστόν·

386. Portretul lui Ioan Gheorghe Caragea, Domnul Munteniei şi stema lui, *Legiuire*, Viena 1818. (ed. grec.).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

καὶ μὲ τοὺς νόμους,
καὶ τοὺς χρησμούς του,
τοὺς οὐρανίους
καὶ ἱερούς του
κινεῖ τὸ πλῆθός της τὸ πιστόν.

Μέγιστ' Αὐθέντα,
καὶ νομοθέτα!
λαῶν προστάτα,
καὶ εὐεργέτα,
δέξου τοὺς ὕμνους μας προσηνῶς.
δέξου τὴν πίστιν,
καὶ τὴν λατρείαν,
καὶ τὰς εὐχάς μας
αὐτὰς θυσίαν
ποῦ Σὲ προσφέρομεν ταπεινῶς.

I m n.

Zeiţa Themis, încoronată cu o ramură de măslin, legiferează, Stăpâne, lângă al tău scaun strălucit; şi poporul tău se conduce după orânduielile ei cele sfinte, dumnezeeşti şi bine aşezate.

Balanţa ei stă drept, ochiul ei nu face deosebire între cel mare şi cel mic; şi dreapta ei înarmată cu vitejia, ţine o spadă amară şi o arată răutăţii.

Dreptatea ei respectabilă, de-a dreapta ei, judecă în de comun acord cu ea, şi se pronunţă nepărtinitor; iar nedreptatea trăznită, şi pentru totdeauna isgonită, stă îmbrăcată în doliu în iadul cel rece.

Ţara Românească întreagă, îmbrăcată în haine de sărbătoare, e în plină veselie şi cântă slăvind pe veneratul ei legiuitor, care cu legile şi cu oracolele lui cereşti şi sfinte mişcă populaţia ei credincioasă.

O Stăpâne prea mare şi legiuitorule! ocrotitor al popoarelor şi binefăcătorule, primeşte cu bunăvoinţă cântările noastre de slavă; primeşte credinţa şi adorarea şi aceste urări ale noastre ca o ofrandă pe care ţi-o aducem cu smerenie.

La p. 5—7 se află următoarea prefaţă, care, în ediţia românească, este tradusă în mod nereuşit:

Ἰωάννης Γεωργίου Καρατζᾶς Βοεβόδας Ἐλέει Θεοῦ Αὐθέντης καὶ Ἡγεμὼν πάσης Οὐγγροβλαχίας.

Ἡ ἡμετέρα ἡγεμονικὴ καὶ πατρικὴ στοργή, καὶ εὐμένεια νόμον ἱερώτατον κρίνουσα τὸ κοινὸν συμφέρον τῶν ὑπηκόων, καὶ προνοοῦσα διηνεκῶς τὴν σταθερὰν, καὶ ἀμετάπτωτον εὐζωΐαν των, εὐδόκησε νὰ καθησυχάσωμεν τέλος τὴν κατὰ τῆς ἱερᾶς Θέμιδος πολυτάραχον μάχην. Ἡ Βλαχία ἔχουσα παλαιόθεν κανόνας τῶν ἰδιωτικῶν της δικαίων τὰς συγκεχυμένας ἀγράφους συνηθείας της, καὶ τοὺς ὀλίγους, καὶ ἀτελεῖς ἐγγράφους νόμους τοῦ Κώδηκός της! καὶ διὰ τὴν ἀνικανότητα τούτων μὴ δυναμένη νὰ ὀρθοτομῇ κατὰ στάθμην τὸ δίκαιον, ἐδιάζετο καὶ ἀνέτρεχεν εἰς τὰ Βασιλικὰ τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὅλους τοὺς νόμους τούτων ἀδιαστόλως ἐμεταχειρίζετο. Οὕτω λοιπὸν περιπλανωμένη εἰς τρία νόμων συστήματα,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

(τῶν συνηθειῶν δηλονότι, τοῦ Κώδηκός της, καὶ τῶν Ῥωμαίων) συνέβαινε νὰ μὴν ἔχῃ κἀνένα νόμον· ὅτι αἱ μὲν συνήθειαι διαφόρως μεταμορφούμεναι, ἀντέβαινον συχνάκις εἰς τοὺς νόμους τοῦ Κώδηκός της, οἱ δὲ νόμοι τοῦ Κώδηκος εἰς τοὺς τῶν Ῥωμαίων ἀντέφασκον, καὶ αὐτοὶ ἄλλοτε μὲν διφοροὺμενοι, ἄλλοτε δὲ κατὰ διάμετρον συναλλήλως ἀντιμαχόμενοι, ἀντιστρόφως ἀνταγῃροῦντο· ὥστε τὰ δίκαια τῶν μελῶν ὅλων τοῦ πολιτεύματος ἀκαταπαὺστως εἰς πολυσυνθέτους κυκεῶνας ἀντιφάσεων περιπίπτοντα, διεκινδύνευον πάντοτε, ὡσὰν νὰ ἔπλεον εἰς θολερὰ πελάγη ἀπὸ πολλοὺς ἀντιστρόφους ἀνέμους κυματιζόμενα· καὶ τέλος δὲν διευθὺνοντο, ἀλλὰ διεστρέφοντο κατὰ βοὺλησιν τῶν ἰσχυροτέρων, ἢ τῶν πανουργοτέρων σοφιστῶν, προβαλλόντων εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἄλλοτε τὴν συνήθειαν, ἄλλοτε δὲ τὸν τοπικὸν Κώδικα, καὶ ἄλλοτε τὰ Βασιλικὰ κατ' ἀρέσκειαν. Θέλοντες λοιπὸν ἡμεῖς νὰ καταπαύσωμεν τὰς ἀνωμάλους ταὐτας τοῦ δικαίου περιπετείας, πρῶτον βαθυτάτως προεβουλεὐθημεν τὸ, ποία, καὶ πόση νομοθεσία ἀναλογεῖ, καὶ ἐξαρκεῖ πληρεστάτως εἰς τὸ παρὸν τῆς Βλαχίας πολίτευμα· καὶ οὕτως ἔπειτα τινὰ μὲν τῶν παλαιῶν ἀποδεξάμενοι, τινὰ δὲ μεταῤῥυθμίσαντες, τὰ δὲ πλείω προσθέσαντες, διετυπώσαμεν τοὺς παρόντας ἡμετέρους Αὐθεντικοὺς νόμους, ὅσον ἔνεστιν, εὐμεθόδους, καὶ ἁπλουστάτους πρὸς εὐχερεστάτην κατάληψιν καὶ αὐτῶν τῶν πάντη ἀμαθεστάτων. Τούτους λοιπὸν θεσπίζοντες κοινῇ ψήφῳ καὶ συναινέσει τοῦ Πανιερωτάτου ἁγίου Μητροπολίτου, τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων, καὶ πάντων τῶν ἡμετέρων εὐγενεστάτων Ἀρχόντων Βελίτζιδων, καὶ διὰ τῆς ἡμετέρας Αὐθεντικῆς δεξιᾶς εἰς τοὺς προσφιλεστάτους ἡμετέρους ὑπηκόους δημοσιεύοντες, τὸ παρὸν ἡμέτερον Αὐθεντικὸν Θέσπισμα ἐκδεδὼκαμεν, ἐπικεκυρωμένον τῇ ἡμετέρᾳ Αὐθεντικῇ ὑπογραφῇ καὶ σφραγίδι κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν δέκατον ἕβδομον ἔτος σωτήριον, καὶ ἕκτον τῆς ἡμετέρας Ἡγεμονείας.

Ioan Gheorghe Caragea Voevod din mila lui Dumnezeu domn şi stăpânitor al întregei Ţării-Româneşti.

Bunăvoinţa şi dragostea noastră domnească şi părintească socotind folosul obştesc al supuşilor drept cea mai sfântă lege şi veghind neîncetat la prosperitatea statornică şi neclintită a lor, a găsit cu cale să facem să înceteze în sfârşit lupta furtunoasă, care se ducea împotriva sfintei dreptăţi. Ţara-Românească având din vechime ca reguli ale drepturilor ei proprii obiceiurile ei confuze nescrise şi imperfectele legi scrise, puţine la număr, din condica ei de legi, se găsea la strâmtoare, neputându-se face judecăţi drepte, din pricina insuficienţei acestora, şi recurgea şi la Pravilele împărăteşti ale Bizantinilor, utilizând toate aceste pravili fără nicio distincţie. Şi astfel, rătăcind în trei sisteme de legi — a obiceiurilor, a condicei şi a dreptului bizantin — urma a nu mai avea deloc legi, căci obiceiurile schimbându-se în fel şi chip, veneau în contrazicere cu legile din condică; iar legile din condică glăsuiau împotriva legilor bizantine; iar acestea din urmă fiind uneori cu două înţelesuri, alteori nepotrivindu-se unele cu altele, se anulau reciproc; astfel că drepturile tuturor membrilor statului, expuse neîncetat la contraziceri şi confuziuni de tot felul, erau mereu primejduite, parcă ar fi călătorit pe mări cuprinse de furtună, turburate de multe vânturi contrarii; şi la urmă nu se respectau aşa cum se cuvenea, dar erau călcate după voinţa celor puternici sau a sofiştilor vicleni, cari în aceiaşi pricină propuneau în mod arbitrar să se aplice uneori obiceiul, alteori condica ţării şi alteori pravilele împărăteşti. Deci noi voind să facem să înceteze aceste procedări neregulate

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

în împărţirea dreptăţei, mai întâiu am chibzuit foarte adânc ce fel şi cât de întinsă legiuire se cuvine şi este îndestulătoare faţă cu situaţiunea socială a Ţărei-Româneşti; şi astfel păstrând unele din vechile prescripţiuni, modificând pe altele, dar mai multe adăogând, am formulat aceste legi domneşti ale noastre, cât s'a putut cu mai bună rânduială şi mai simple, spre a fi foarte uşor înţelese chiar de oameni lipsiţi cu totul de învăţătură. Şi alcătuindu-le în de comun acord şi cu consimţimântul a prea sfinţitului mitropolit, a de Dumnezeu iubiţilor episcopi şi a tuturor prea nobililor boieri veliţi ai noştri şi făcându-le cunoscute prea iubiţilor noştri supuşi cu propria noastră mână, am dat la iveală această pravilă domnească a noastră, întărind-o cu domneasca noastră iscălitură şi pecete, în anul mântuirei una mie opt sute şapte spre zece, al şaselea al domniei noastre.

Traducere de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1001. Neofit, *Răsturnarea religiei Evreilor*, tradusă din românește de Ioan Gheorghiu, (Iaşi) 1818. — Greceşte.

ΑΝΑΤΡΟΠΗ | Τῆς Θρησκείας τῶν Ἑβραίων καὶ τῶν | ἐθίμων αὐτῶν, μετ' ἀποδείξεων ἐκ τῆς ἱερᾶς καὶ θείας | Γραφῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας. | Μεταφρασθεῖσα ἐκ τῆς Μολδαβικῆς εἰς τὴν καθ' | ἡμᾶς ἁπλουστέραν τῶν Γραικῶν διάλεκτον | ὑπὸ | ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ | Ἐν ᾗ προσετέθησαν περὶ τὸ τέλος ἐκ τῶν παρὰ τοῦ Παύλου | Μεδίκων γραφέντων τὰ ἐκλεκτότερα. | Νῦν τύποις ἐκδοθεῖσα συνδρομῇ καὶ δαπάνῃ τοῦ τιμιωτάτου ἐν | πραγματευταῖς κυρίου | Γ. Κ. Γ. | Καὶ ἀφιερωθεῖσα τοῖς φιλοχρίστοις καὶ φιλομαθέσι Γραικοῖς | 1818.

Răsturnare a religiei Evreilor şi a obiceiurilor lor, cu dovezi din Sfânta şi Dumnezeiasca Scriptură veche şi nouă. Tradusă din moldovenește în limba noastră simplă a Grecilor de către Ioan Gheorghiu. La care s'au adăogat spre sfârşit cele mai alese părţi din medicile scrise de Pavel. Tipărită acum cu ajutorul şi cheltuiala prea cinstitului între negustori domnul G. K. G. şi închinată Grecilor iubitori de Christos şi de învăţătură. 1818.

In-4⁰ mic de 188 pagine şi 1 foaie cu arătarea cuprinsului şi *errata*. Intre pp. 4—5 o gravură reprezentând pe împăratul David (facs. nr. 387); gravura este semnată astfel: Δημήτρη Κοντόλεο Ρομανα ἐχάραξεν ἐν Ἰάσσι 1818.

Prefaţa editorului:

Τοῖς ἐντευξομένοις.

Ἀπὸ ὅσα βιβλία ἔχομεν διαλαμβάνοντα περὶ τῆς θρησκείας καὶ τῶν δεισυδαιμονιῶν τῶν Ἑβραίων κἀγὼ δὲν ἀνακαλύπτει τόσον φανερὰ τὰ ἀπορρήτότερα τῆς πλάνης καὶ τὰς κακουργίας των, ὡς τὸ παρὸν σύγγραμα τοῦ μακαρίτου Νεοφύτου μοναχοῦ τοῦ ἐξ Ἰουδαίων, ὅς τις ῥαββῖνος χρηματίσας καὶ μεμυημένος πάντα τὰ παρ' αὐτοῖς ἀπόῤῥητα, δὲν ὤκνησεν ἅμα λαβὼν τὸ θεῖον χρῖσμα τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, νὰ κοινολογήσῃ εἰς Μολδαβικὴν διάλεκτον, τὰ ὁποῖα καὶ διὰ τῶν τύπων ἐξεδόθησαν. Τῷ 1803.

Ὁ σκοπὸς τοῦ συγγραφέως δὲν ἦτον μόνον διὰ νὰ μάθωσιν αὐτὰς τὰς πλάνας καὶ κακουργίας τῶν Ἑβραίων οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον διὰ τῶν Χριστιανῶν νὰ φω-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

τισθῶσιν οἱ ὑπὸ τῶν ῥαββίνων πλανώμενοι Ἑβραῖοι, οἵτινες ἀγνοοῦσι καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν σκοπὸν τῶν γινομένων, καὶ φωτισθέντες νὰ καταπτύσωσι τὴν δολερὰν πλάνην καὶ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας.

387. David în *Înfruntarea Jidovilor* (grec.), 1818.

Ὁ ζῆλος αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἐπιστροφῆς τῶν ὁμογενῶν του ἦτον τόσον πολύς, ὥστε κατεφρόνησε καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν του, γινώσκων πολλὰ καλὰ τὰς προκειμένας ἀμοιβάς, διὰ τοὺς φονεύοντας τὸν ἀνακαλύπτοντα τὰ ἀπόῤῥητά των. Διὰ τοῦτο ἠμποροῦμεν νὰ τὸν ὀνομάσωμεν μάρτυρα τῇ προθέσει. Δὲν ἔπαυσε δὲ ὅσον ἔζησε μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀπὸ τοῦ νὰ καθοδηγῇ καὶ νὰ διδάσκει τοὺς Ἑβραίους τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ ἀποδεικνύῃ διὰ τῶν Γραφῶν τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν πλάνην, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκονται, ἀποστερηθέντες, κατὰ τὰς προφητείας, καὶ βασιλείας, καὶ ἱερωσύνης, καὶ ναοῦ, καὶ πάντων τῶν νομικῶν τελετῶν, καὶ διασκεδασθέντες εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ἡ πεῖρα του ὅμως καὶ ἡ τριβὴ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν εἶναι πολλὰ μεγαλητέρα, παρ' ὅσην ἠμπορεῖ τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ ἕναν ῥαββῖνον μὴ πεπαιδευμένον εἰς συστηματικὴν ἀκαδημίαν, ἀλλὰ τὰς μὲν ἀρχὰς ἔχοντα ἀπὸ τοὺς κοινοὺς παρὰ τοῖς Ἑβραίοις διδασκάλους, διὰ δὲ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐπιμόνου μελέτης ἐνισχυθέντα ἱκανῶς εἰς τὴν κατάληψιν τῶν τῆς θείας Γραφῆς ῥήσεων.

Ἐγὼ ἰδὼν τὸ βιβλίον αὐτὸ καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τὸ διαδώσω εἰς τοὺς ὁμογενεῖς μου, διὰ νὰ μάθωσι τὰ παρὰ τῶν Ἑβραίων τελούμενα καὶ μᾶλλον στηριχθῶσιν εἰς τὴν εὐσέβειαν, εὐχαριστοῦντες τῷ Θεῷ, ἐπεμελήθην διὰ δαπάνης μου καὶ νὰ τὸ μεταφράσω, καὶ νὰ τὸ ἐκδώσω εἰς φῶς διὰ τῶν τύπων πρὸς κοινὴν ὠφέλειαν.

Ἀποδέξασθε λοιπὸν ἀσμένως φιλευσεβεῖς ἀδελφοὶ τὴν προθυμίαν μου, καὶ ἀναγινώσκοντες τὸ βιβλίον, τὸν μὲν συγγραφέα μακαρίσατε διὰ τοὺς θεαρέστους πόνους του, τοὺς δὲ Ἑβραίους συλλυποῦμενοι διδάσκετε οἱ δυνάμενοι ἐν πνεύματι πραότητος, ἀποδεικνύοντες διὰ τῶν ἁγίων Γραφῶν τήν τε κατάργησιν τῆς νομικῆς λατρείας, καὶ τὴν ἐναντίον τῆς θείας Γραφῆς καὶ δολερὰν διδασκαλίαν τῶν ῥαββίνων. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ προθυμία σας καρποφορήσῃ καὶ ἐπιστρέψητέ τινα ἀπὸ τῆς πλάνης, μακάριοι ἐστέ, ὅτι, „Ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου ὡς τὸ στόμα μου ἔσῃ, λέγει Κύριος διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου (Κεφ. 15. στίχ. 19.)" Εἰ δὲ καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀποδείξεις μένωσιν εἰς τὴν τυφλότητα καὶ συνήθη αὐτῶν σκληροκαρδίαν, ἔξεστε καὶ οὕτως τὸν μισθὸν παρὰ Θεοῦ, ὡς πολυπλασιάταντες τῇ προθέσει τὸ τάλαντον. Ἐῤῥῶσθε.

Ὁ Ἐκδότης Γεώργιος Γάτζος.

Către cititori.

Din câte cărţi avem care tratează despre religia şi superstiţiile Evreilor, nici una nu vădeşte atât de clar misterele amăgirei şi uneltirile rele ale lor, ca prezenta lucrare a răposatului Neofit monah cel din Iudei, care, fiind rabin şi iniţiat în toate misterele lor, n'a pregetat, în dată ce a primit ungerea Sf. Botez, să le destăinuiască în limba moldovenească; pe care le-a şi tipărit în anul 1803.

Scopul autorului nu era numai să afle Creştinii aceste amăgiri şi uneltiri rele ale Evreilor, ci mult mai mult, ca Evreii, rătăciţi de rabini, să se lumineze prin Creştini; cari (Evrei) nu cunosc şi principiile şi scopul celor ce se întâmplă, şi luminându-se să scuipe în faţă (dispreţuiască) rătăcirea vicleană şi să se întoarcă la lumina adevărului.

Dorinţa lui, pentru întoarcerea conaţionalilor lui, era atât de mare, încât a dispreţuit chiar însăşi vieaţa sa, deşi ştia foarte bine răsplata ce se dă celor ce omor pe divulgătorul misterelor lor. Deaceea îl putem numi martir prin afişare (expunere). N'a încetat, cât timp a trăit după primirea Sf. Botez, de a îndruma şi învăţa pe Evrei adevărul, şi a dovedi prin scripturi ticăloşia morală şi amăgirea în care se găsesc, fiind lipsiţi, după profeţii, şi de regat şi de preoţie şi de templu şi de toate sfintele ceremonii ale legei, fiind împrăştiaţi şi în toate părţile lumii.

Experienţa însă şi deprinderea lui în Sf. Scriptură este mult mai mare, cât ar putea să aştepte cineva dela un rabin care nu a învăţat într'o academie sistematică; dar având începuturile dela învăţătorii comuni ai Evreilor, s'a întărit printr'un studiu neîntrerupt şi stăruitor, în de ajuns, ca să poată pricepe învăţăturile Sf. Scripturi.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Eu văzând această carte şi dorind să o răspândesc conaţionalilor mei, ca să afle cele făptuite de Evrei şi mai ales să fie pioşi (să se sprijine în pietate), mulţumind lui Dumnezeu, am îngrijit să o traduc şi să o tipăresc cu cheltuiala mea pentru folosul obştesc.

Primiţi deci cu bucurie, fraţi iubitori de pietate, silinţa mea şi citind această carte, pe autor feriţi-l pentru trudele lui plăcute lui Dumnezeu, iar pe Evrei, plângând, învăţaţi-i cei cari puteţi, în duhul blândeţei, dovedind prin Sf. Scripturi desfiinţarea legei vechi, şi învăţătura vicleană şi contrarie Sf. Scripturi a rabinilor. Şi dacă râvna voastră va da fructe şi veţi întoarce pe cineva dela rătăcire, fericiţi sunteţi, căci, zice Domnul prin profetul Ieremia (cap. 15, vers. 19): „Dacă scoţi un cinstit din nevrednic, vei fi ca şi gura mea". Dacă însă, cu toate dovezile, rămân în orbirea şi obicinuita lor inimă aspră, chiar aşa veţi avea răsplata dela Dumnezeu, ca unii ce aţi îmmulţit talantul prin înştiinţare.

Rămâneţi sănătoşi
Editorul Gheorghe Gaţos.

La pag. 5—8 urmează prefaţa autorului: Ὁ ἐλάχιστος ἐν μοναχοῖς, Νεόφυτος. (Cel mai smerit între monahi, Neofit), pentru traducerea căreia, vezi prefaţa ediţiei româneşti din 1803 *(Bibl. rom. veche,* II, p. 446). După textul lui Neofit urmează, dela pagina 168—187, un supliment al medicilor scris de Pavel, şi anume: pag. 168—171, «despre Talmudul Evreilor»; pag. 171—174, «despre Lilit pe care o cred Evreii»; pag. 174—175, «despre înmormântarea Evreilor»; pag. 175—177, «despre metempsihoză pe care o cred Evreii»; pag. 177—180, «Negare»; pag. 180—182, «despre Demoni»; pag. 182—184, «despre Paradis»; pag. 184—187, «despre Ingeri»; p. 187—188, «Proroci mincinoşi».

Traducere de Sava Saru, profesor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1002. Polizois Kontos, *Invăţătură variată*, Viena 1818. — Greceşte. Ed. III.

ΠΟΙΚΙΛΗ | ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ, | ἤτοι | ἀλφαβητάριον εὐμαθείας, | ἐν ᾧ εὑρίσκονται μαθήματα ὠφέλιμα ἵνα | διδάσκωνται τὰ εἰς Τουρκίαν μικρὰ | παιδία τῶν Χριστιανῶν. | Φιλοπόνως συγγραφέντα παρὰ τοῦ ἐν Ἰερεῦσιν | ἐλλογίμου διδασκάλου | ΠΟΛΥΖΩΗ ΚΟΝΤΟΥ | τοῦ ἐξ Ἰωαννίνων. | Νῦν τρίτον μετὰ προσθήκης πολλῶν ἀξιολόγων τῆς | Φυσικῆς, καὶ Γεωγραφίας, καὶ Ἠθικῆς, παρὰ τοῦ | αὐτοῦ Συγγραφέως ἐκδίδοται· οἷς προσετέθη καὶ | σύντομος Ἀριθμητικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν παιδίων. | Διὰ τὴν ἀνελλιπῆ διδασκαλίαν τῶν παιδίων τῶν | Χριστιανῶν πραγματευτῶν. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας. | Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τοῦ Ἰωάν. Βαρθολ. Σδεκίου. | 1818.

Invăţătură variată sau Abecedar lesnicios în care se găsesc învăţături folositoare pentru instruirea copiilor mici ai creştinilor din Turcia, compuse cu multă grijă de cel între preoţi învăţatul dascăl Polizois Kontos din Ianina. Acum se publică pentru a treia oară de însuşi autorul cu adăogirea a multor noţiuni de Fisică, Geografie şi Morală, la care s'a adăogat şi un rezumat de Aritmetică pentru uzul copiilor. Pentru instruirea complectă a copiilor de negustori creştini. In Viena Austriei. Din tipografia lui Ioan Bart⟨olomeu⟩ Zweck. 1818.

In-8⁰ mic, de 1 foae (titlul)+230 pag. La început, pag. 1—2, o prefaţă-dedicaţie către patriarhul ecumenic, prin care autorul închină cartea sa bisericei de răsărit.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

La pag. 3—4, o a doua prefaţă reprodusă mai jos şi la pag. 5—14 o a treia prefaţă către cititori, în care se condamnă metoda de atunci de a învăţa pe copii la şcoală carte cu ajutorul Octoihului şi Psaltirei, cărţi în totul nepotrivite cu frageda lor vârstă; îndeamnă atât pe părinţii copiilor, cât şi pe dascălii dela micile şcoli din Grecia, să imite pe Europeni, care întrebuinţează pentru instruirea copiilor lor cărţi simple.

Urmează exerciţii de abecedar şi oarecari rugăciuni (p. 15—34), după care, prin întrebări şi răspunsuri, se dau diferite învăţături (pag. 35—192); urmează poezii în opt versuri (ottava) la înşelăciunea şi deşărtăciunea lumii (pag. 192—198), precum şi câteva elemente de Aritmetică (pag. 199—230).

La pag. 3—4 următoarea prefaţă:

Ἐντιμότατε καὶ προσφιλέστατέ μοι κύριε Γεώργιε Μανικάτη Σαφράνου !

Ἡ θεοσεβής σου καὶ πεφωτισμένη ψυχὴ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἔτρεφε καὶ ἐκτρέφει τὸν ἔνθεον ζῆλον πρὸς ἄλλα θεοφιλῆ καὶ θεάρεστα ἔργα, καὶ πρὸς τὴν ἐπίδοσιν καὶ βελτίωσιν τῶν ὁμογενῶν ἡμῶν παίδων· ὅθεν ἐπιπόνως ἐφρόντισεν εἰς τὴν εὐκταίαν ἀποκατάστασιν καὶ συνδρομὴν τῆς ἐν Σιμπινίῳ νεοπαγοῦς Ἐκκλησίας ὡς κτίτωρ γενόμενος· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν σύστασιν καὶ πρόοδον τοῦ ἐκεῖσε Ἑλληνικοῦ καὶ κοινοῦ σχολείου. Τοιαῦτα δὴ τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν παραδείγματα, ὅσα παρὰ τοῦ ἀοιδίμου καὶ εὐσεβοῦς ἐκείνου πατρὸς διαδεξάμενος, μετὰ τῶν ἐντιμοτάτων σοι αὐταδέλφων, διακυβερνῶντες ὁμοῦ καὶ περιέποντες θεαρέστως τήν τε Ἐκκλησίαν, καὶ τὸ σχολεῖον, ἐπὶ πολλῶν χρόνων, ἱερεῦσι, καὶ διδασκάλοις διακοσμοῦντες, πρὸς τὴν τούτων ἐπαγρυπνεῖτε δαψιλῆ διάρκειαν καὶ εὐπρέπειαν. Σύμβολον δέ μοι τοῦ τοιούτου σου ζήλου, ἡ περίστασις, καθ' ἣν ἐμφανίσθη σοι τοῦτο μοι τὸ συγγραμμάτιον, κἂν ἀτελὲς εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἔκδοσιν, ἀλλ' ἀνάλογον καὶ ἀρέσκον πρὸς τὸν εὐσεβῆ σου σκοπόν, διὰ τὴν πρὸς τοὺς παῖδας θεόπνευστον διδασκαλίαν, καὶ διὰ τὴν εἰς ἓν συνδρομὴν τοσούτων μαθημάτων, ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ κοσμικῶν· διὸ παρευθὺς ἔκρινας ἄξιον δι' αὐτοῦ νὰ διδάσκωνται, οὐ μόνον οἱ παῖδες τοῦ ἐκεῖσε σχολείου τῆς ἐπιστασίας καὶ προστασίας σου, ἀλλ' οὐ διέλειπες τοῖς πᾶσι τρανῶς κηρύττων τὴν ἐκ τούτου μεγίστην ὠφέλειαν, καλῶς γινώσκων τὴν πρὸς τοὺς παῖδας τῶν Εὐρωπαίων διδασκαλίαν· διὰ ταῦτα καὶ νῦν ἀπὸ μόνην τὴν ἔμφυτόν σου πρὸς τὰ κοινωφελῆ ῥοπὴν καὶ κλίσιν, ἐν Βιέννῃ διατρίβων, εὐμενῶς ἀνεδέχθης ταύτης τῆς ἐκδόσεως τὴν ἐπιστασίαν· ἄλλως δέ, διὰ τὴν ἀπουσίαν μου, ἀνέκδοτον ἔμενε, καὶ οἱ ἐπ' αὐτὸ ἱδρῶτες μου μάταιοι, εἰς τὴν τρίτην του ἐντελεστέραν καὶ πληρεστέραν ἔκδοσιν, ἔνθεν ἐλπίζεται καὶ πολλαπλάσιος ἡ πρὸς τοὺς παῖδας ὠφέλεια, διὰ τὴν προσθήκην πολλῶν δογματικῶν μαθημάτων, πρὸς τελειοτέραν κατάληψιν τῆς Κατηχήσεως καὶ γνώσεως τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως· διὰ δὲ τὴν θεοφιλῆ σου ταύτην φροντίδα, δῴη σοι Κύριος, ὁ τῶν ἀγαθῶν ἔργων μισθαποδότης, ἐν μὲν τῷ παρόντι βίῳ, ὑγείαν πολυχρόνιον, ἐν δὲ τῷ μέλλοντι αἰῶνι, τὴν μετ' Ἀγγέλων μακαριότητα.

Prea cinstite şi prea iubite domnule Gheorghe Manicati Safranu.

Sufletul tău temător de Dumnezeu şi luminat a nutrit şi nutreşte din vârsta-ţi fragedă un zel dumnezeesc pentru faptele iubite de Dumnezeu şi plăcute lui şi pentru progresul şi propăşirea copiilor concetăţenilor noştri. De aceea ai îngrijit cu trudă atât pentru înfiinţarea aşa de dorită şi pentru susţinerea bisericei de curând clădită în Sibiu, devenind şi ctitor al ei, cât şi pentru crearea şi propăşirea şcoalei primare greceşti de acolo. Moştenind, împreună cu prea cinstiţii tăi fraţi, astfel de pilde de virtute şi evlavie dela acel tată neuitat şi pios; cârmuind şi îngrijind, timp de mai

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

mulţi ani, împreună cu ei în mod plăcut lui Dumnezeu atât biserica, cât şi şcoala, împodobindu-le cu preoţi şi dascăli, vegheaţi pentru continuarea şi buna stare a lor. O dovadă a acestui zel al tău este împrejurarea în care ţi s'a prezentat această cărţulie a mea. Deşi imperfectă în prima ei ediţie, dar potrivită şi corespunzând scopului tău pios, pentrucă iniţiază pe copii în învăţăturile dumnezeeşti şi uneşte într'un tot atâtea cunoştiinţe, atât religioase cât şi profane, imediat ai judecat-o potrivită ca să fie instruiţi cu ea nu numai copiii şcoalei deiacolo, de sub supravegherea şi protecţia ta, dar ca unul ce cunoşti bine învăţătura ce se dă copiilor din Europa, n'ai încetat de a propovedui tuturor cu glas tare folosul ei cel mare. Pentru aceasta şi acum, numai din înclinaţia ta înăscută în tine pentru lucrurile folositoare obştei, aflându-te în Viena, ai primit cu bunăvoinţă supravegherea acestei ediţii. Altfel, din cauza absenţei mele, ar fi rămas nepublicată şi zadarnice ar fi rămas ostenelile mele pe care le-am depus pentru această a treia ediţie, care este mai completă şi dela care se speră un folos cu mult mai mare pentru copii, din cauza adăogirei multor învăţături dogmatice pentru priceperea mai desăvârşită a catehismului şi cunoaşterea credinţei noastre ortodoxe.

Iar pentru această îngrijire a ta, plăcută lui Dumnezeu, Domnul care răsplăteşte faptele bune, să-ţi dea în această viaţă sănătate îndelungată, iar în veacul viitor fericire împreună cu îngerii.

Traducere de N. Camariano.

Cartea lui Polizois Kontos (ed. II din 1806) s'a tradus în româneşte de Arhimandritul Nicodim Greceanul şi s'a tipărit la Sibiu în 1811 sub titlul: *Învăţături de multe ştiinţe*, (Vezi *Bibl. rom. veche*, III, p. 41—45, nr. 791).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1003. Lazăr, Gheorghe, *Înştiinţare despre şcoala dela Sf. Sava*, Bucureşti 1818. Foae volantă.

In folio, 2 foi.

La început 4 strofe în care sunt slăviţi Mitropolitul Nectarie şi Domnul Ioan Caragea; apoi urmează:

Înştiinţare. — De toată Cinstea vrédnică Tinerime.

La sfârşit:

In Sfânta Mitropolie, s-au typărit de Gheorghie biv. 2. Vist. Typ. Râm. 1818 Avgust.

I. B., *Academia lui Lazăr la 1818*, în *Conv. literare*, *XXXVIII* (1904), 399—403.— Al. T. Dumitrescu, *Foi volante din colecţiunea Academiei Române*, Buc. 1912, pag. 3.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1004. Ioan Gheorghe Caragea, Domnul Ţării-Româneşti, *Poruncă pârcălabilor şi locuitorilor jud. Dolj.* (Bucureşti) 1818. Foae volantă.

2 foi (19,2×25 cm), tipar negru şi iscalitura roşie. In fruntea documentului este stema ţării. Conţinutul după Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 3:

«Poruncă slobodă către pârcălabii şi locuitorii din sud. Dolj, pentru iertarea rosurei din banii cferturilor ş. a.». Datat 17 Sept. 1818.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1005. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă. Text germano-român.

1 foae (14,4×25,8 cm.) tipărită pe ambele fețe.

Dupa acest titlu, numai în nemțește, urmează rezumatul, apoi circulara însăși, pe 2 coloane, în stânga nemțește, în dreapta românește.

Rezumatul:

«Prin care să tâlcuește mai lămuritu § 168 părții I. a Cărții praveliĭ pedepsitoareĭ în privire a partașilor streinĭ, cât să atinge de hatăru la furtișaguri, care să întâmplă între soții, părinții și între copiĭ». Datat 20 Ianuarie 1818.

Iscalește guvernatorul Galiției, Franz Freiherr von Hauer (și alți doi).

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

1006. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă. Text germano-român.

2 foi (14.4×25.8 cm.) tipărite pe toate fețele; ultima pagină numai în nemțește (Tariff...)

După titlul german de mai sus urmează textul germano-român, pe 2 coloane, care începe cu următoarele lamuriri rezumative:

«Prin care să vestește spre știre, tarifa cea nou rădulată și îndreptată pentru aducere în lăuntru și scoatere afară din țară a alamiĭ și a marfelor care să facu dintr'însa».

Datat 20 Februarie 1818.

Iscalește guvernatorul Galiției, Freiherr von Hauer (și alți doi).

Al. T. Dumitrescu; *Foi volante*, p. 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

1007. *Invoială despre liberul export*, (Lwów) 1818. Foae volantă, nemțește și românește.

In folio, 6 foi (½ alba). Textul german pe paginele din stânga.

Titlul, în nemțește și rom., ocupă prima pagină; iată cel românesc:

Дѣоимла дѣспре слободъ | Скоатере афарѣ а акерїй, | каре | сас фъкѹтѹ дтре Ѩ са Кесарѹ кръцаскъ апостоли | часкъ Мъриле | ши | дтре Мъре а Ей дпъръцаскъ Принчиписа, Прхидѹчаса | дела Ѩстрїа, Дѹчаса дела Парма, Пїаценца шй Гвстала. | Сас Дкїѣтѹ | ла Пїаценца ла 7ле Ноемврїе 1817. | шй | Ратификацїиле, адекъ: Прїимирле, сас скимбатѹ дспре амъндоаѹ | пърцй ла 1ле Мартїе 1818.

Urmează 9 articole.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

București; Biblioteca Academiei Române.

1008. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă, nemțește și românește.

1 foae (14,6×25,4 cm.) tipărită pe ambele fețe, în 2 coloane.

După titlul german urmează textul care începe cu aceste lămuriri:

«Cum că la podul pe stâlpurĭ cel nou, care s-au făcutu între Kuti (Kutty) și Vijnița pe apa Ceremușuluĭ, trebue să să plătească vama pe podu câte 4 creițarĭ pentru o vită ușoară trăgătoare înjugată sau înhămată la deșerte carate, rădvane, budce și britce»

Datat 7 Martie 1818. Circulara dată de același guvernator ca mai sus.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1009. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

6 foi, (14,6×26,3 cm.) tipărite pe 3 feţe, pe 2 coloane.
Lămuririle care urmează după titlul german sunt următoarele:
«Prin care să vesteşte pravelnică tălcuire lămurită a §§ 430 şi 431 a cărţii de pravila pedepsitoareĭ despre faptele de criminal».
Datat 10 Martie 1818. Dată de acelaşi guvernator ca mai sus.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1010. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

1 foae (14.6×27.3 cm.) tipărită pe ambele feţe, în 2 coloane.
După titlul de mai sus aceste rânduri rezumative:
«Orănduĭala cea noao despre plata a poştiĭ, cât şi despre plata care să dă slugilor de poşta pentru beutura şi pentru ungere a căruţălor, începându dela 1-le April a. c. să vesteşte spre ştire de obşte».
Datat 20 Martie 1818. Iscăleşte acelaşi guvernator ca mai sus.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1011. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

1 foae (15×25,5 cm.) tipărită pe ambele feţe, în 2 coloane.
După titlul, numai în nemţeşte, de mai sus, urmează aceste rânduri:
«Să facu spre ştire judecătoriile a băilor şi a ocnelor, care să află în Galiţie, cât şi ocoluri care să cuvinu la dănsale».
Datat 3 April 1818. Semnează Freiherr von Hauer, guvernatorul Galiţiei şi alţi doi.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60—61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1012. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

Foae volantă (15×25,5 cm.) tipărită pe ambele feţe cu textul pe 2 coloane.
După titlul de mai sus, urmează rândurile rezumative pe care le reproducem şi apoi textul propriu zis.

Rândurile rezumative:
«Cumcă cumpărătorilor creştinĭ a moşiilor Statuluĭ şi a moşiilor de fonduri politiceştĭ să dă pozvolenie spre stăpânire a moşiilor tabularnice, fără ca să aibă vrednicie spre stăpânire tabularnică».
Datat 1 Mai 1818. Semnează acelaşi guvernator al Galiţiei ca mai sus.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1013. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă în nemţeşte şi româneşte.

In folio, 3 foi, cu textul tipărit pe 2 coloane.
Inaintea textului se află aceste rânduri:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

«Despre acele tocmelĭ, suptu care potu să fie priimite acele Persoane din stare ţiviliască, care voescu a să îndeletnicĭ cu măsurare catastralnică a pămănturĭlor».

Datat 4 Mai 1818. Semnează Franz Freiherr von Hauer.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1014. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

In folio, 2 foi, ultima pagină albă, textul pe 2 coloane.

Inaintea textului propriu zis sunt aceste rânduri:

«Prin care să facu de ştire plăţile a ştempluluĭ (die Stempelgebühren) pentru cărţi de jucatu în Craiïa Lombardo-Veneţianiĭască, şi aşezările suptu care să pozvoleşte aducere a Cărţilor de jucatu în Crăiïa ačasta, care sa facu în ţările cele alte a Impăraţieĭ Austrieceştĭ».

Din partea aceluiaşi guvernator.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1015. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

In folio, 2 foi, ultima pagină albă, textul pe 2 coloane.

Cuprinsul se rezumă dupa titlul de mai sus:

«Prin care să vestescu regulele în privire întrebuinţăriĭ a tipografieĭ pe piatra».

Datat 30 Mai 1818. Din partea aceluiaşi guvernator.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1016. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă în nemţeşte şi româneşte.

1 foae (15×24,5 cm.) tiparită pe ambele feţe, în 2 coloane.

Cuprinsul rezumat al circularei:

«Să face de ştire, dela care vreme s-au pozvolitu colectanţălor, adecă: strângătorilor de loterie, a priimi banĭ în moneta de convenţie şi în bancnote, care să dau la joc de loterie».

Datat 14 Iulie 1818. Din partea aceluiaşi guvernator.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1017. Kreisſchreiben des k. k. galizischen Landesguberniums, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

1 foae (15×25,5 cm.) tipărită numai pe o faţă, textul în 2 coloane. Această circulară este urmată de 2 tabele (format 50,7×39,5 cm) în care se fixează preţul «vânzării de obşte», fabricele de tutun pe provincii şi termenul de când să se aplice aceste preţuri.

Rezumatul care urmează titlului de mai sus:

«Prin care să face spre ştire noao tarifa pentru tabacu şi tiutiunu».

Datat 14 Iulie 1818. Din partea aceluiaşi guvernator.

«Tarifa vânzăriĭ de obşte» este un tablou tarifar numai în româneşte şi altul numai în nemţeşte.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1018. Kreisſchreiben des k. k. galizischen Landesguberniums, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

In folio, 4 foi, cu textul pe 2 coloane în primele 3 foi, iar pe ultima numai nemţeşte. După titlu:

«Despre tragere soarţii ceĭ poroncite prin pre înaltu Patentu dela 21 Martie a. c. a datorieĭ Statuluĭ celiĭ mai veche, care s'au împarţitu după rânduri».

Datat 7 August 1818. Semnează acelaşi guvernator al Galiţiei.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1019. Kreisſchreiben vom k. k. galizischen Landesgubernium, Lwów 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

In folio de 3 foi, cu textul pe 2 coloane (primele 3 pagine); p. 4-a nemţeşte, a 5-a româneşte, ultima albă.

După titlu urmează:

«Prin care să aşază vămile de aducere înlăuntru şi scoatere afară pentru marfele de stecla şi pentru articulĭ la ačasta cuviinčoş».

Datat 1 Octombrie 1818. Acelaşi guvernator.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1020. **Francisc I,** Impăratul Austriei, *Patent în privinţa creditului public*, Viena 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

In folio, 4 foi.

Introducere de 5 paragrafe nenumerotate, urmată de 10 articole.

Datat, în litere, 21 Martie 1818.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 60.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1021. **Francisc I,** Impăratul Austriei, *Edict*, Viena 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

In folio de 6 foi, cu textul german în coloana din stânga, iar cel românesc în dreapta. O mică introducere, după care urmează 14 articole numerotate: învoieli între Împărat şi Principesa de Austria, Ducesa de Parma, etc.

Datat, în litere, 1800 [recte 1818, cum este în textul german] Martie 25.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 60.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1022. **Francisc I,** Impăratul Austriei, *Decret..*, Viena 1818. Foae volantă, nemţeşte şi româneşte.

In folio de 2 foi, ultima pagină albă, textul pe 2 coloane. Francisc I, Impăratul Austriei, hotărăşte «...titulu, marca, rangu şi potrivirile personalnice a Prinţipului Franţ Iosef Carl, fiiuluĭ a preiubiteĭ fiiciĭ a nóstre Mariĭa Ludovica...» etc.

Datat 22 Iulie 1818.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 46.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1023. *Rânduĭala slujbei în vréme de războĭu*, ⟨Blaj 1806—1818⟩. Foae volantă.

In-4⁰, 6 pagine.
Drept titlu:

Rânduĭala slujbeĭ în vreame de războĭu.

Apoi, cu litere mai mici: «După ce să gată Utreniĭa şi Proscomediĭa, începe preotulŭ S. Lyturghie...»
In ectenie se pomeneşte numele «Impăratuluĭ nostru Francişc...»
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1024. *Rânduĭala slujbei în vréme de războiu*, ⟨Blaj 1806—1818⟩. Foae volantă.

In-4⁰, 2 foi.
Pentru titlu:

Rânduĭala slujbeĭ în vreame de războĭu.

Intr'unele exemplare: «Rugăčuni la vréme de războĭu asupra Turcilor.»
Urmează, cu litere mai mici: «La Lyturghie: după ce zicem ecteniĭa cea după Evanghelie».
Prima ectenie este pentru biruinţa «credinčosuluĭ Impăratuluĭ nostru Francişc şi ostaşilor luĭ...»
Două ediţii: una cu 31 rânduri pe faţa I-a şi cu ѫ (ŭ) la sfârşitul cuvintelor; alta cu 30 rânduri şi fără ѫ (ŭ).
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1025. *Îndreptare*, ⟨Cluj⟩ 1818. Foae volantă.

Indreptare. Pentru mai uşoară aducerea Vitelor din Bucovina şi treacerea lor prin Ardeal şi ţara Ungurească.

In folio, 2 pagine (16.5×28 cm.), dată în Cluj, 14 Septemvrie 1818 şi expediată sub nr. 10123/1818.
Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, Buc. 1926 (extras din *Revista Arhivelor*, I, (1924—1926), p. 29).

Cluj: Arhivele Muzeului Ardelean.

1819.

1026. *Acathist*, ed. II, Buda 1819.

ÂКѲѢЙСТ | кѕ мѣлтѣ алѣксѣ | Рѕгъчѣвнй | пентрѕ | Ёѵлавїѧ фїѣшїкáрѕѧ Крѣщйн. | Кѕ | Благословéнїѧ чѣлѡ май Мáрй | âкѣм âдóѡ ѿаръ | ѦБѢДЇ | Тѵпърйт ѧ Кръмска Тѵпографїѣ á | Оѱнивєрситáцїй Оѱнгѵрéцкй, лá | Ѣнѵл ѧѿѯ.

In-12⁰ de 3 foi nenumerotate şi 473 pagine.
Tipar negru şi roşu, cu ornamente şi gravuri.
In foile liminare titlul şi arătarea cuprinsului.
La pag. 441—469 «Synaxariul», iar dela 470—473 «Pashalia».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1027. *Acathistŭ*, Râmnic 1819.

ЙКЙѲІЄТЬ | алѣ прѣ сфн҃тїй Нъскъ|тóарій дѣ Дм҃нікѣ. | Шй ѣлте Рѣгъчѣнй,| кáре сáѕ Тѵпъри҃ ѧ зйлеле | ѧнѣлцатѣлѣй Дом҃нь Іѡ | ЙЛЄѮЙНДРЪ НІКОЛАЙЄ| ЄѪЦѪЛЬ Бож Бóдѣ. | кѣ Блг҃ословéнїа ювнтóрюлѣ | дѣ Дм҃нікѣ Єпі҃ко҃ѧ҃ Рм҃. | Кѵ҃ ГЙЛЙКТІОНЬ. | ѦѦ Єпі҃ Рм҃, лѣ ѣнѣ҃ ѧѡїд. | Дѣ Днмúтрїе Мих҃ Пѡ҃ Тѵ҃.

In-16⁰ de 2+235 foi +1 foae, primele şi ultima nenumerotate.

Tipar roşu şi negru, cu 15 rânduri pe pagină.

Pe verso titlului stema ţării cu iniţialele Domnitorului în jur şi cu «Stihurĭ asupra Peceţiĭ prea Innălţátuluĭ Domn Iw Alexàndru Nicolàe Suţul Voevod».

Pe a doua foae liminară este aratarea cuprinsului şi jos scrie: «S'au typărit de Gheorghie 2. Vist[iernic] şi de Nicolae Typ. Râm.»; iar pe recto o gravura: Maica Domnului ţinând pe Isus Hristos în braţe, semnata de «D(imitrie) Myh. T-R.» Aceiaşi gravură şi la f. 42 r. (fasc. nr. 388).

388. Din *Acatist*, Râmnic 1819.

Pe ultimele 3 pag. nenumerotate: «Molitva de călătorie» şi cuvinte de iertare pentru greşelile de tipar; la mijlocul ultimei pagini:

S-au typărit şi s-au diorthosit de Dimitrie Typ(ograful) Râm(niceanul).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1028. *Adunare de rugăciuni din Molitvenic*, (Iaşi) 1819.

ЙДѪНЙРЄ | дѣ кѧтевѣ Рѣгъчѣнй | днн Молитвéник. | ЙдѣкЪ. | Сфн҃цúрѣ ѣпéй чúй мáрй. | Рѫндѹѧла Вечéрнїей кѣ рѣгъ|чѣнйле ѧ҃Дѹмúнека погорѫ|рúй сфн҃тѣлѹй Дх҃. | Рѣгъчѣнйле лѣ примѣждїе дѣ | норóд шй лѣ рáнъ дѣ мóартѣ. | Рѣгъчѣнйле лѣ неплодѣ (sic), шй | Рѣгъчѣнѣ лѣ тóатъ Литїѧ. | Кѣ Блгословéнїа прѣ сфн҃цúтѣлѹй нóстрѹ стъпѫн | Кѵріѡ Кѵріѡ ЕѲНІѦМІН Митрополúт Молдáвїей. | Тѵпърúтъ ѧ҃тра чéстѹй кúп спрѣ ѧ҃дѣмѫнáрѣ | Сфн҃цúлѡр Глѧжитóрй. ѦѦ҃ ѣнѣл ѧѡїд.

In folio, 1 foaie (titlul) +82 pagine.

Titlul încadrat în chenar şi flori: paginele încadrate; tipar negru şi roşu pe primele 27 pag., restul numai negru.

Pe verso titlului o gravură reprezentând pe «Sfà(n)tul Marele Mucenic Gheorghie», semnată de: «П. Σ.» (= Popa Simeon) (facs. nr. 367). În titlu nu se arată locul tipăririi.

La sfârşit: «Preţul aceştiĭ cărţi cu legătura eiĭ, 3 leĭ».

Cartea cu titlul *Sfinţirea apei cei mici*, Iaşi 1819, amintită de Gh. Ghibănescu, *Biserica Sf. Nicolae Domnesc*, Iaşi 1924, p. 48, credem că nu poate fi alta decât aceasta descrisă aici.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1029. *Alcătuirea ponturilor pentru ţărani*, Chişinău 1819. Ruso-română.

ПОСТАНОВЛЕНІЕ ПУНКТОВЪ.

О обязанностяхъ къ владѣльцамъ вотчинъ царанъ | или земледѣльцовъ, Бессарабской области, и | оправахъ въ Дачи имъ отъ владѣльцовъ поземель | ныхъ уголій какъ для самыхъ такъ и скота ихъ | посилѣ журнала заключеннаго въ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Бессарабскомъ | верховномъ совѣтѣ вь 16 день маія 1819 года, | сходственно Молдавскимъ учрежденіямъ.

Посилѣ Указа Верховнаго Совѣта Но. 367 напечатано въ Типографіи | Бессарабскаго Областнаго Правительства въ Кишиневѣ. мѣсяца Августа | 1819 года.

АЛКЪТУИРЕ ПОНТУРИЛОРЪ.

Пентру ѧдаторирилe[1]), супть каре сунть супушй | кътръ стъпжній мошиилорь, църаній сау лукръто-рій де пъмжнту, динь Областе Бассарабіей, | ши дрептъциле чи ау ей спре а ли съ | да де кътръ стъпжнй лок де хранъ пентру джншій | ши пентру витиле лор, дупъ куприндере журналу-|луй чи ау ѧкіет ѧлтул сфат а ачещій области, | ла анул 1819 Май ѧ 16 зиле, пи темеюль ашъзъ-|мжнтурилоръ Молдавіей.

Пи темеюль Указулуй чи сау пріймить дела ѧлту Сфать, супть Но. 367. | Сау типърить ѧ Типографія Окърмуирій Областій Бассарабіей ла ану | 1819 Августъ ѧ орашуль Кишинъу.

In folio, 2 foi nenum.+44 pagine; pe verso titlului, într'un dreptunghiu lung, scrie rusește și românește: «Măsură întocma cu palma domnească, sau a opta parte dintr'onŭ stânjinŭ domnescŭ».

Pe a doua foaie nenum., pe retro rusește, pe verso românește, se arată cuprinsul.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 44—45, nr. 19.

București: Biblioteca Academiei Române.

1030. *Apologhia*, București 1819. Ed. II.

ѦПОЛОГІѦ | **Ѩдекъ** | **кѵвжнт**, **сѧѕ** **ръспѵнс**, **ѧпротивѧ сокотѣлій** | **чѣлѡр фъръ дѣ Дм҃незѣѕ.** | **Шй** | **довѣдѧ** **ѧ чѣлый ѧтрѕ сф҃ций пърйнтелый нострѕ** | **ЇѠѦННЪ Хрисостомѵл ѧпротивѧ Ізделѡр шй ѧ Є҃ллинилѡр, ѩръ ѧкѵм шй ѧ Колтерйцилѡр, кѵм къ** | **дм҃нѵл нострѕ Їс Хс҃ ѩсте Дм҃незѣѕ ѧдевърат.** | **Кѧрѣ** | **ѧкѵм ѧтжю ѧйчѣ сѧѕ дат ѧ тупарю,** | **ѧ зйлелѣ прѣ ѧнълцатѵлый нострѕ домн** | **ѦЛЄѲѢЙНДРѢ НІКОЛѦЄ Сѵцѵл Ев.** | **Ев благословенїѧ прѣ сф҃ций шй дѣ Дм҃незѣѕ ѧлесѵлый Ѧрхіепіскоп шй митрополіт ѧ тоа|тъ Оѵнгровлахїѧ Кѵрїѕ Кѵр ДІОНѴСІЄ.** | **Ѩръ кѵ келтѵѧлѧ ѧ дѵмнѣлѡр** | **РЪДѵКѦЙНѵЛ КЛЄНЧѢНѵЛ Бнв Ев** | **Стълник. шй ДИМИТРЙКЄ ТОПЛИ|ЧѢНѵЛ Бнв Ев Сѵѕцер.** | **ѧ чѣ дѣ нѵѕ фъкѵтъ тупографѧ ѧ дѵмнѣлѡр** | **ѧ Ввкѵрещй. ла ѧнѵл Ѧѡдї. Їѵнїѣ.**

Дѣ Монѧхѵл Їѣлаїа тупографѣ днн Мънъс: Нѣмцѵлый.

In 4° mic, 2 foi + 262 pag., toate încadrate.

Pe verso titlului gravura Domnului Iisus Hristos binecuvântând, iar cu altă mână ține o carte dechisă, cu o legendă în proză. Gravura este semnată de «*Ghervasi Monah*».

Pe foaia a 2-a liminară este o prefață din care extragem următoarele:

Cătră drept credinčosul cetitoriu.

In anul 1816 s'au typărít în Moldávia la sf(â)nta Monastire Neamțul ačástă cărticícă ce să numéște Apologhía, tălmăcítă din límba Grecească de cél întru fericíta pomenire Gherontie Monáhul, care ïaste doveditóare cum că D(o)mnul nostru Iis. Hs. ïaste adevărat D(u)mnezéu, împrotíva Volteríștilor

[1]) In alfabetul rusesc actual neexistând litera ѧ, ca în original, vom transcrie cu ѧ cirilic.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

păgânilor, adecă celor fără de D(u)mnezéu aĭ veaculuĭ acestuĭa. Dar fiind că s'au tipărit puţíne numai pentru céĭ de acolò, acum prin îndemnarea prea sf(i)nţítuluĭ epíscop al Sf(i)nteĭ episcopiĭ Argeşuluĭ Kyríu Iosif o am typărít şi noĭ aícea: lăngă cáre s'au adáos de prea sf(i)nţia sa şi alt cuvânt al sf(â)ntuluĭ Ioann Gură-de-aur, tot pentru ačastaşĭ prícină cuprinzătoriŭ, şi de acelaş tălmăcitorĭu în limba noastră tălmăcít: ca să fie şi acesta spre sláva numelui Domnului . . . . . (după 8 rânduri) . . . dár céĭ ce vor cetí sântem încredinţáţĭ că vor cunoáşte şi cunoscând pre D(u)mnézeu vor proslăvì, că au bine voít şi acum aícea de s'au typărit spre sláva sa şi folósul fráţilor noştrĭ Hristiánĭ.

Eforiĭ typográfieĭ.

La sfârşit, pag. 262:

Sfârşit şi lui D(u)mnezéu slavă.

Ediţia I-a s'a tiparit la M-rea Neamţului, în anul 1816. (Vezi *Bibl. rom. veche*, nr. 897, III, p. 136).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1031. *Biblia*, St. Petersburg, 1819.

БИБЛІѦ | адекъ | Дѹмнезеѧска скрипт҃ръ | а леціи векй ши ачеіи ноаѡ. | Кѹ кіелтѹѧла Рѡссіенеціій Соціетъцй а Біблієй. | ⸸ Санктпетерб҃ргъ | ⸸ Типографіѧ лаѹ Ник. Грека. | ⸸ анѹлъ 1819 Авгѹстъ 15 зиле.

In 8⁰ de 2 foi nenumerotate + 1249 + 303 pag., la acestea din urmă greşeli de paginaţie: 100—103 în loc de 300—303. Tipar negru, pe 2 coloane. Verso titlului alb. Pe f. 2-a recto o prefaţa nesemnată.

In primele pagine se află Testamentul vechiu, iar în cele din urmă Testamentul nou, pentru care s'a tiparit şi un titlu special, formând o carte deosebită:

НОѮЛЬ ТѲѲТѦМѲНТЪ | адекъ | ашъземѫнтѹлъ леціи чей ноаѡ, а домнѹлѹи, ши | мѫнтѹиторюлѹи нострѹ. ІИѲѮЅЬ ХРІѲТОЅЬ.

Prefaţa:

Intru slava sfinteĭ, şi de o fiinţiĭ, şi de viĭaţiĭ făcătoareĭ şi nedespărţiteĭ Troiţiĭ a Tatălui, şi a Fiĭuluĭ şi a Sf(â)ntului D(u)hŭ. Dinŭ porunca pré bineluĭ credinčosŭ şi însuşĭ stăpânitorĭuluĭ, mareluĭ nostru D(o)mnŭ Impăratŭ ALEXANDRU PAVLOVICIU a toată Rossie, în fiinţa soţieĭ sale pré bine credinčoasăĭ Doamnĭ, Impărătesiĭ ELISAVETEĬ ALEXIEVNIĬ, şi a maĭciĭ sale, pré bine credinčoasăĭ Doamnĭ, Impărătesiĭ MARIEĬ THEODOROVNEĬ, şi a bine credinčosului D(o)mnŭ ţesarevičŭ şi mareluĭ cnĭazŭ CONSTANTINU PAVLOVICIU, şi a soţieĭ sale, bine credinčoasăi Doamnĭ mareĭ cneghinĭ ANEI THEODOROVNEI, şi a bine credinčosului D(o)mnŭ mareluĭ cneazŭ NICOLAI PAVLOVICĬU, şi a soţieĭ sale, bine credinčoasăĭ Doamnĭ mareĭ cneghinĭ ALEXANDREĬ THEODOROVNEĬ, şi a bine credinčosuluĭ D(o)mnŭ şi mareluĭ cnézŭ ALEXANDRU NICOLAEVICĬU, şi a bine credinčosuluĭ D(o)mnŭ mareluĭ cnézŭ MIHAILU PAVLOVICĬU, şi a bine credinčoasăĭ Doamni mareĭ cneghinĭ MARÍEI PAVLOVNEI, şi a soţului eĭ, şi a bine credinčoasăĭ Doamnĭ mareĭ cneghinĭ ANEI PAVLOVNIĬ şi a soţuluĭ eĭ şi a bine credinčoasăĭ D(o)amnĭ marei cnejinĭ MARIEĬ NICOLAEVNIĬ, cu blagoslovenie Sf(â)ntuluĭ îndreptătorĭuluĭ a toată Rossiei SYNODU.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

D(u)mnezeĭasca Scriptură a legiĭ vechi şi a ceiĭ noao de pe tălmăcire românéscă, caré mai întâĭu s-au typăritŭ în Transilvanie, iară acumŭ s-au typăritŭ cu chieltuĭala Rossieneştiĭ Soţietăţĭ a Bibliei, în păzita de D(u)mnezeu împărătéscă cetate Sanctpeterburgu în anul dela zidirea lumiĭ 7327, iară dela întruparea Cuvântuluĭ luĭ D(u)mnezeu 1819, Idictionu 6, în a noaospre-zăcilea anŭ alŭ fericiteĭ şi pacinicĭĭ stăpâniriĭ alŭ împărăteştiĭ sale măririĭ.

Asupra «*Societăţii biblice ruseşti, secţia din Basarabia*» se găseşte în Bibl. Academiei Române[1]) o «*Dare de seamă a comitetului, pe anul 1819*» tipărită în limba rusa la Sanctpeterburg, în tipografia lui N. Greča, 1820 (în ruseşte: Отчетъ комитета...) din care reproducem o parte, dela pag. 6:

«... Acum Comitetul are un nou motiv de bucurie. In curând el va primi un transport însemnat din Sanctpeterburg, cu cărţi ale Sf. Scripturi în diferite limbi, între care se află, într'o mare cantitate, Biblia completă în [limba] moldovenească. Simţind valoarea acestui dar, care în aceste ţări este aşa de rar, Comitetul, în şedinţa precedentă a luat măsuri efective pentru răspândirea, pretutindeni, a acesteia. La toţi membrii acestui comitet, la tot clerul din regiunea Basarabiei şi, prin intermediul acestuia, la mirenii cari iubesc cuvântul mântuirei lor, li se va distribui această *Biblie moldovenească* nou tipărita. Comitetul nu s'a mărginit numai la aceasta. S'a hotarît să se întrebuinţeze toate mijloacele posibile pentru răspândirea acestei carţi dumnezeeşti şi între locuitorii din Moldova şi din Valahia. Referitor la primii [Moldoveni], Comitetul are deja încredinţarea dela prea-o-sfinţitul Mitropolitul Ierapol, corespondentul nostru, că ei cu dragoste şi cu mulţumire către Domnul vor primi acest nepreţuit dar al lui» (traducerea facută de d-l D. P. Bogdan).

Vezi şi nr. 1049: *Testamentul nou*, (separat) 1819.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 40—43, nr. 17.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1032. Blanchard Pierre, *Plutarh nou*, traducere, cu adaose, de Nicola Nicolau, Buda 1819. Vol. I—II.

ПЛѢТАРХ НОѢ | сѧ | пє скврт скріерѣ вїєцилор | чєлор | Май вестйцй Бърбацй шй мѣрй ѧ тоатє нѣ|мѧрилор, дин чѣле май векй врємй | пънъ ѧ врємиле ноастре | ѧ лимба франциозѣскъ | Де ПЄТРѢ БЛАНХАРД датъ афаръ. | Йар акѣм ѧтѣ пентрѧ Нацїа Рѡмънѣскъ пре Рѡмънїє | тълмъчйтъ, шй датъ ла лѧминъ. | Томѧ I[—II] кѧ 26[2]) кипѧрй. | Кѧ тоатъ келтѧала Д. Никола Николаѧ сѧ тупърйт. | Ла БѢДА | ѧ Кръала Типог: ѧ Оѹнивєрситатєй Оѹнгарїєй | 1819.

2 vol. in 8°, de 7 foi 172 p. pentru tomul I; 2 foi şi paginele 173—352 pentru tomul II.

In tomul I sunt 24 portrete, câte 6 pe o pagina, a doua arătând numele sculptorului: *Lehnhardt sc. Pest.* In tomul II sunt 2 gravuri cu 12 portrete

Pe foaia a 2-a liminară este dedicaţia: Episcopului Gherasim al Romanului; urmează scrisoarea adresată lui Gherasim; cuprinsul şi o *Înainte cuvântare* sunt pe pag. 1—4; textul propriu-zis începe dela pag 5.

Scrisoarea către Episcopul Gherasim:

Prea sfinţite şi de D(u)mnezeu ales Episcop!

Această carte numită PLUTARH NOU, ce cuprinde în sinul său pe scurt istoriĭa a multor bărbaţĭ cu duh mare, cariĭ adânc avându întru inima sa înrădăcinată acea dreaptă şi întru soţietatea omenească tocma de lipsă

[1]) Cota S. 6049.

[2]) In realitate sunt numai 24.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

maximă, cum că omul nu atâta şie, precum Patrieĭ este născut; cu toate puterile sale s'au nevoit a lucra spre folosul patrieĭ; şi noao pildă arătată ne lăsară, ca cu fierbinte dragoste, după măsura putereĭ noastre, să păşim a folosi patrieĭ.

Această carte, ziseĭ, carea întâĭu s'au typăritu în Paris la anul Domnuluĭ 1803 şi după acéĭa de toate Naţioanele cele deşteptate fù socotită şi pre osebitele ale lor limbĭ întoarsă, ca nu singură limba Românească, carea e una din cele vechĭ ale Evropeĭ limbĭ, ca céĭa ce fu în ruga prea strălucituluĭ popor al Romanilor celor vechĭ, a cărora strănepoţĭ sânt Românii, să fie lipsită de acest vistiĭariŭ preţuitu, şi eu, după pilda altor neamurĭ, m'am străduit a o preface în limba Românească: carea tinereţele le va hrăni, bătrâneţele va desfăta, lucrurile cele norocite va înfrumuseţa şi scumpe roduri va aduce.

Că, măcarcă pământul din fire are bunătatea şi rodirea sa, totuşĭ, lucrându-să, maĭ mult şi maĭ bun rod aduce. Aşa şi neamul Românesc întru nemica nu este maĭ de jos cu talanturile cele fireştĭ, de cât alte neamurĭ, care maĭ de multe veacurĭ se deprind şi sânt luminate întru învăţăturĭ şi întru ştiinţe. Insă, ca acele talanturĭ marĭ, care împreună cu sângele au rămas dela Romaniĭ ceĭ de demultu întru neamul Românesc, să poată cele bine cuviinţate roduri a le aduce şi a să înmulţi, de multă cetanie de cărţĭ spre acela sfârşit întocmite este de lipsă....

După mai multe cuvinte de laudă la adresa Episcopului Gherasim, închee:

Carele îmĭ ţiu norocire a mă numi a Preasfinţiei Tale.

Prealuminată slugă
NICOLAE NICOLAU
Român din Transilvania.

Braşov 1819.

In «*Inainte cuvântare*» traducătorul, după ce arată importanţa tipăririi în româneşte a unor asemenea biografii de-ale «bărbaţilor şi a muerilor celor mai vestiţĭ de toate naţiile», termină astfel:

Drept acéĭa D. Peter Blanchard în limba franţozească în anul 1803, în Paris, în 4 tomurĭ au dat acest Plutarh la lumină. Insă şi atuncĭ numaĭ vieţile celor maĭ interesanţĭ bărbaţĭ au ales, care numaĭ pentru Franţozĭ folositoare a fĭ au socotit, iară multe au trecut cu vedérea. Intru ačastă Rumânească carte s'au adaos toţĭ ceĭ lăsaţĭ şi vestiţĭ şi alţiĭ, cariĭ până acum necunoscuţĭ încă au fost. Şi, pentru ca iubitoriĭ de ştiinţe cetitorĭ, precum cu desfătare cetesc viĭaţa celor aleşĭ bărbaţĭ, aşa şi cu privirea chipuluĭ făptureĭ lor să se îndulcească, am adaos şi chipul fieştecăruĭ dintru aceĭ bărbaţĭ, a cărora viĭaţa aicea se scrie.

Autorul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1033. *Calendar pe anul... 1819*, Buda.

КАЛЄНДАРЮ | ПЄ | ЙНЪЛ ДЄЛІЙ ХРЇСТОЄ 1819. Кáрєле сє кѣпрíндє дин 365 дє зíле. | Âнтокмíт | пе грáдѣриле шн клíма Оѱнгáрїeй, â мá|рєлѣй Принципáт âл Йрдíлѵлѣй, â цáрeй | Рωмънíцй, шн â Мολдóвeй.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ÎPѢTѢ | Зйлеле, Дѹмйнечиле, Схревтóриле, ши | Септѹмáниле прекѹм â Календáрюлуй чéлуй | вéкю, âшà ши â чéлуи нов; Пăрциле ăнтлуй, | скимбáрѣ лŭней, ши Тăргуриле.

Л БѸДЛ. | Ла Крăйска Типографíѣ â Оу̑ниверситáтей | Оу̑нгурещй.

In 8⁰ mic, 48 foi nenumerotate; cerneală roşie şi neagră în partea calendaristică, restul numai neagră. După partea calendaristică (primele 16 foi) urmează: *Gâcituri*; *Cuvântarea filosofului Favorinu, cu care svătueşte pre o cocoană ce de curându născuse fiiu, ca pre născutul său nu prin daïce (sic), ci însăş ïa cu laptele său să-l hrănéscă. Scoasă din Aulus Ghellius: Noctes Attice, Cartea 12, .cap. 1; Târgurile.....; Inţelepţiïa omenéscă. Cap a opta. Despre slava deşértă; Cap a noao. Despre grăirea de rău; Cap a zecea. Despre patimile, sau pornirile, sau poftele cele turburate*; ultimele trei capitole tratează *Despre facerea de rău şi isbănda, Despre virtute, Despre pretiní şi pretinie.*

Bucureşti: Biblioteca Prof. N. Ionescu.

1034. *Carte folositoare de suflet*, Iaşi 1819.

КЇРТЄ ФОЛОСИТОАРЄ | дѣ сѣфлѣт. | Дєспъръцйтъ л҃трéй пăръцй, дйнтрѹ кáре | чѣ дин тжю, | кѹпрйндє л҃къцътѹръ кътръ Дх҃óвник. | Й доа҃ѡ, | канóанеле сф҃тѹлуй Іѡáнн Пóстникѹл | Йр а҃трѣ҃м, | сфътуйре кътръ чéл че съ мъртѹрисѣще. | Тълмъчйтъ дин лймба гречáскъ. | Ши акѹм кѹ благослокéнїѧ ши тóатъ | кїелтуáла прѣ ѡ сфинцйтѹлуй нóстрѹ | Кѵрiѡ Кѵрiѡ ЕЁНІЙМІН | Йрхїепіскопѹл ши Митрополíтѹл â тóатъ Мѡлдáвїѧ. | Сăѹ тупърйт спре фолóсѹл чел де Óбще. | л҃трѹ л҃тжѧ Домніе â Прѣ ѧнълцáтѹлуй | ши прѣ лѹминáтѹлуй Домнѹлуй нóстрѹ | Іѡ МІХЙЙЛ ГРИГОРІѢ СЃЦѸЛ | ВОЄВОД. | Л҃н тупографíѧ сф҃тей Митрополíй. | Л҃н Йшй. Ла Йнїй дела Хс҃: ѧЙѠД.

In-4⁰ de 4+132 foi, aceste din urma numerotate. Pe verso titlului stema ţării şi 6 «stihuri asupra pecétiï» încadrate în chenar de flori. In faţa textului gravura Sf. Gheorghe (facs. nr. 367) cu următoarele versuri subt ea:

Sfinte Gheorghie ostaş ceresc,
Ajută celor ce să pocăesc.

La sfârşit: «Preţul aceştiï carţi fara de legătură cinci lei».

Din prefaţă, care are titlu următor:

Celor întru Hs. prea cinstiţilor părinţi Duhovnicí,
fiïască închinăciune.

. . . . . .

Priimiţi dară, o cinstiţi D(u)hovnicí, cu părintească dragoste ačastă mică cărticică şi cetindu-o pre ïa şi ajutorându-vă, să nu încetaţi de a vă aduce aminte la rugăciunile céle cătră D(u)mnezeu, de ceí ce s'au ostenit de o au typărit.

Iară maí vârtos de a da mulţemire după D(u)mnezeu, Prea sf(i)nţituluí nostru stăpân carele neîncetat pune toată silinţa spre binele şi folosul cel de obşte. Căcí aflând Prea-o-sfinţiïa sa ačastă Prăvilioară, plină fiind de mult folos, ca céïa ce poate folosí şi pre ceí ce sânt aí Oltariuluí şi pre ceí ce sânt afară de Oltariŭ, pre aceïa adecă, ca ceïa ce îi învaţă pre dânşiï, în ce chip să cuvine să dea fieşte căruïa la vréme măsura de grâu a cuvântuluí; iar pre aceştea, ca céïa ce îí sfătuïaşte pre dânşiï, cu ce féliu de

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

maĭnainte gătire să cuvine să o priimească pre ačasta, ca să nu cază în deşărt graiurile céle grăite spre folos, — ne-au poruncit noaă supuselor slugĭ a o scoate la lumină prin lucrarea typăririĭ şi acum iată s'au înplinit porunca Prea-o-sfinţieĭ sale cea de D(u)mnezeu iubitoare şi de suflet mântuitoare. Dintru a căruĭa poruncă şi chieltuială s'au dat şi în typarĭu.

Al părinteştiĭ dragosteĭ voastre
ceiĭ vrédnice de toată evlavia.
D(u)hovniceştĭ fiĭ,
Stratonic Ieromonahul şi Antonie M(onah).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1035. *Cărticica năravurilor bune pentru tinerime*, traducere de Moise Fulea, Sibiu 1819.

К ЬРТИЧЙКЙ | НЪРАКЎРИЛѠР | вѣне | пентрѕ | ТИНЄРЙМЄ. | йкѕм | ѧтжѣ дє прє Нємціє прє Ромжніє | ѧтѳдрєѫ. | ЄИБІЙ, | ѧ Тυпографіѧлѣй Іωάнн Бάрт. | 1819.

In-8⁰ mic, 3 foi şi 146 pagine.

Fără prefaţa. După titlu, tabla de materii.

O. Ghibu aminteşte de exemplare cu o gravura în faţa titlului, care reprezintă mai mulţi copii în jurul profesorului, făcând lecţii la umbra unui copac. Gravura (facs. nr. 389) are urmatoarele versuri:

Iacob bărbatul cel înţălept şi cu minte
Adunând pruncii săĭ şi a vecinuluĭ Andreĭu ferbinte
Iĭ învaţă, cum din copilărie să'nčapă
Ca toată viaţa lor în pace şi norocoşĭ s'o petreacă.

La pag. 111—114 sunt nişte versuri, care încep astfel:

Pentru ca să văd eu o féră,
Care în Ţara noastră să véde rară,
Şi să numéşte Rinòţeros, sau cu un Corn pre nas,

M'am socotit să es afară.
Innaintea porţiĭ ducându-mă,
Şi la jumătatea de zlot uitându-mă,

Mergea înnaintea mea un bogat
Foarte bogat bărbat,
Care dup'a luĭ Fizonomie,

Să părea că strânge datorie,
Şi acéĭa ce pela târgurĭ dobândea,
In mare sumă socotea....

Ed. II, 1837. Dr. O. Ghibu, *Din istoria literaturii didactice româneşti, I. Bucoavnele*, p. 88; III. *Cărţile de cetire din Transilvania*, p. 27—29.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1036. *Ceasoslov*, Sibiu 1819.

ЧАСОСЛОВЪ | ѧкѣм | ѧтрд чѣсташий кѵп тѵпърѧт | сѣпт | стъпжнйрѣ Прѣ лѣмнйтѣлѣй, шй | Прѣ ѧнъдцйтѣлѣй ѧпърйт ѧл | Йѣстрѣй | ФРѦНЦИСК | ѧтжйлѣ.| СЙБІЇ, | ѧ Тѵпографіѣ лѣй Іѡѧнн Бѧрт. | 1819.

Ёйкѡв кѵрвйтѣл чел ѧдѧлѣпт ѡй кѣ лѹйнте
Ѧдѣнжнд прѣчйй сѵй ш ѧ вечйнѣлѵй Ѧндрёю ферйнте
Ѧй ѧкѧіѫ, кѣм дин котнлзріе сѫ н чѧпт
Ѯатоѧтѫ шёѧцѧ лор ѧпаче ши нѡрокоѹй ѻ ѡ петрѣкѫ

Fig. 389. Din *Cărticica năravurilor bune*, Sibiu 1819.

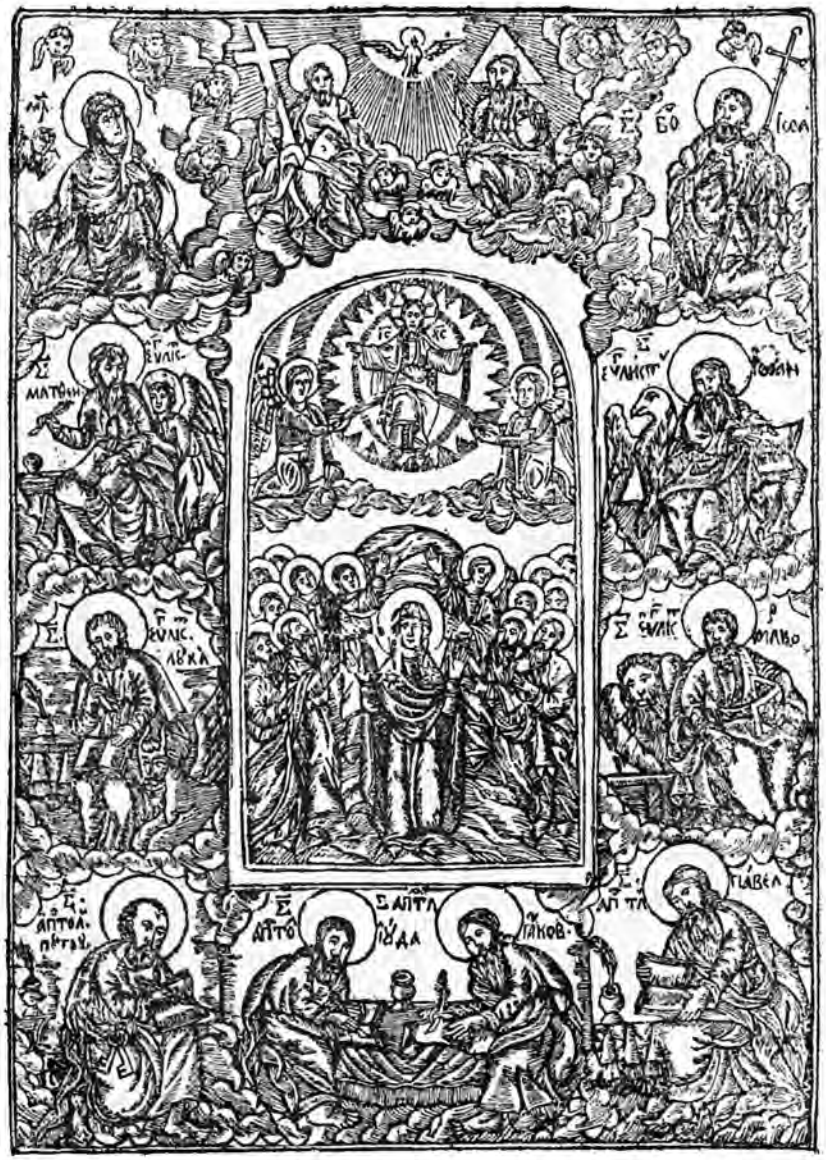
In-8⁰ mic, de 2 foi şi 395 pagine.
Pe verso titlului, Sf. Nicolae, cu un distih ca legendă.
Foile liminare: titlul şi cuprinsul. Sfârşeşte cu pascalia (dela p. 393).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1037. *Cuvintele lui Isaac Syrul*, Mănăstirea Neamţul 1819.

КѢВИ́НТЄЛЄ ШИ ЛЄЪЦЪТѢРИЛЄ | прѣ КѢВІѡ́СѢЛѢЙ Пърѝнтелѣй нострѣ | ÎСПИ́К СѴРѢЛ. | Тълмъчи́тѣ ѣ̆дѣкъ май найнтѣ, да́р | ѣ̂кѣм кѣ то́атъ лѣда́рѣ ѣ̂мѝнтѣ ѻ҆рмáтѣ | шѝ тѵпърѝтѣ ѧ̂ зѝлеле бѣне крєдинчо́ | сѣлѣзи шѝ де хс̃ ювитóрюлѣй

390. Înălţarea Domnului din *Cuvintele* lui Isaac Syrul, Neamţ 1819.

До́мн | МÍХАИЛ ГРИГО́РІЄ ѢВѢОД | ѧ̂нтрѣ ѧ̂тѣ́м Домніе ѣ̂ Мъріѝ сáле. | Кѣ благословéнїа Прѣ сф҃ни́тѣлѣй Ѫрхіепíскоп шѝ Митрополíт | ѣ̂л Молда́вїей | Кѵрїѣ Кѵр ЕВЕНÍПМÍН. | Пр҃ин силѝница шѝ пѣртáрѣ де грíжѣ | ѣ̂ прѣ кѣвíѡшíей сáле Кѵ́р Іларíѳ: | Ѫрхимандри́т шѝ Стáрец ѣ̂л сф҃нтелѡр | Монастѝрй Нѣмцѣл шѝ Сéкѣл. ѧ̂ Тип: сф҃нтей монастѝрй Нѣмцѣл. | ѧ̂ Лиѣ̂ мч҃нтѣирй ѧ҃ѠѲ. Декéм: кд.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In folio, 8+151 pag., primele numerotate cu cifre arabe.

Foaia de titlu seamana cu cea din *Cuvintele* lui Efrem Syrul, 1818 (facs. nr. 377).

Pe verso titlului gravura (facs. nr. 390) Inalțarii Domnului, cu o legendă în proza. Urmeaza pe 5 pag. o «*Innainte cuvântare către cititori*» a lui «*Iosif Ieromonâhul din sf(â)nta Monastire Némțul*».

391. Din *Cuvintele* lui Isaac Syrul, Neamț 1819.

In fața textului se află o gravură (facs. nr. 391) reprezentând pe Maica Domnului cu copilul Iisus în brațe, cu o legendă, care explică simbolul obiectelor din jurul icoanei. Textul se termină pe pag. 450; iar la pag. 451 se află «Troparĭul Sf(â)ntuluĭ».

In prefață, după ce se ocupă de Isaac Syrul și ideile lui, ajunge la istoricul traducerii în limba română a acestor *Cuvinte*. Publicăm întreagă aceasta parte:

. . . . . .

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

392. Frontispiciu, Isaac Syrul, *Cuvinte*, Neamț 1819.

Pre vrémea prea cuviosuluĭ părinteluĭ nostru stareţuluĭ Paisie, după ce cu multe ostenelĭ şi sudorĭ de iznoavă au aşezat şi au alcătuit viaţa de obşte în Moldova, carea acum mai să stinsése, veniĭa la dânsul pentru vieţuirea cea îmbunătăţită şi lui D(u)mnezeu plăcută félĭurĭ de félĭurĭ de fraţĭ, lângă carii să întâmpla de veniĭa unĭi şi din ceĭ învăţaţi întru învăţăturile céle din nafară ale şcolĭĭ: ĭară mai vârtos întru céle elleneştĭ. Şi fiindcă el toată temelia vieţiĭ de obşte o aşezase pre cuvântul luĭ D(u)mnezeu, fără de care nu ĭaste cu putinţă a să alcătuì viaţa monahicească şi cam lipsă fiind atuncea de cărţĭ în limba noastră, punea pre aceĭ fraţĭ învăţaţĭ de tălmăciĭa de pre limba cea ellinească în ceastă românească. Incă şi pr· unĭĭ din fraţĭ carii avea oserdie şi râvnâ fĭ lăsà, ĭară maĭ vârtos şi fĭ îndemnà a să deprinde cât era prin putinţă dela aceĭ învăţaţĭ. Şi aşa să înmulţiĭa cuvântul lui D(u)mnezeu în limba noastră. Lângă care s'au tălmăcit şi ačastă carte a sfântuluĭ Isaac Syrul de un ucenic al său, cu numele Macárie Ieromonáh, de pe izvodul cel tipărit de maĭ sus numitul Kyr Nichifor Theotoche şi la multă vréme citindu-să şi prescriindu-se de părinţĭ, nu numaĭ în Obştea sa, ci şi pre aiurea, nu puţin folos s'au pricinuit.

Iară după câtăva vréme iarăşĭ un ucenic al numituluĭ stareţ Paisie, cu numele Isaac Shimopahul, dela carele şi eu începăturile învăţăturiĭ méle am luat, având mare dragoste şi evlavie spre cuvintele sf(â)ntului, şi găsind un izvod Ellinesc cu cuvintele sf(â)ntului scris cu mâna din sf(â)ntul munte, s'au apucat şi de iznoavă în limba Românească l-au tălmăcit, socotind că ĭaste la noĭme şi maĭ potrivit şi maĭ înţeles duprecum şi să află prela unele locurĭ maĭ schimbat.

Apoĭ când D(u)mnezeu bine au voit ca şi în typariu cuvintele sf(â)ntuluĭ céle însuflate de D(u)hul Sf(â)nt şi pline de Daru D(u)mnezeesc să se dea pentru înmulţirea şi folosul a maĭ multora în neamul Românesc, iară maĭ vârtos al celor ce voesc şi în măsură de a să linişti şi cu singur D(u)mnezeu prin rugăcĭune a vorovi au ajuns, au iconomisit d(u)mnezeĭasca pronie prin oare care chipuri şi cu blagosloveniĭa şi îndemnarea prea sf(i)nţituluĭ Arhiepiscop

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

şi Mitropolit al Moldaviei Kyriu Kyr Veniamin cel înfocat cu râvnă D(u)mnezeiască spre înmulţirea cuvântuluĭ luĭ D(u)mnezeu şi cu oserdiĭa şi purtarea de grijă a înainte stătătorĭului nostru Kyr Ilarie, arhimandrit şi stareţ al sf(i)ntelor monastirĭ Neamţul şi Secul, om împodobit cu faptele bune şi la săvârşire lucrul au venit. Pre cât mi-au fost cu putinţă la urmare silindu-mă a aduce alcătuirea cuvintelor întru potrivire, ca să dea cititorĭuluĭ lesnire la înţelégere. Şi fiind că izvoadele, dupre cum mai sus am zis, sânt cam schimbate de pre care s'au tălmăcit, eu de unde am văzut că la înţelégerea cuvintelor maĭ bine să potrivéşte, de acolo am luat şi am pus, neadăogând, nicĭ scăzând. S'au pus încă şi sholiile din izvodul cel typărit ce sânt alcătuite de numitul Nichifor Theotoche pentru maĭ luminarea; măcar că în cel cu mâna scris nu sânt.

București: Biblioteca Academiei Române.

1038. *Scurtă russască gramatică*, Chişinău 1819. — Ruseşte şi româneşte.

КРѢТКІѦ | РОССІЙСКІѦ ГРѦММѢТИКІѦ, | съ перевóдомъ нá Молдáвскій ѩзы́къ, | для̀ оу҃ченико́въ Кишинéвскіѧ Семинáріи, | и̂ дрéвнихъ въ Бессарáвіи Шкóлъ | съ присовокꙋплéніемъ оу҃потрéбительнѣйшихъ на Россíйскомъ | Молдáвскомъ ѩзы́кѣ слóвъ и̂ Разговóровъ.

СКѪРТЪ | РѪССѢСКЪ ГРѦММѢТИКЪ, | Къ тълмъчи́рѣ ѧ̀ лимба молдовенѣскъ, | пéнтрꙋ оу҃ченичíй Семинáрiей Кишинéꙋлуй, | шѝ а̂ле а̂лтóръ Шкóале динъ Басарáбіа, | къ а̂дъꙋпи́рѣ къкúнтелоръ ши а̂ Дiалóгꙋрилоръ, | чí съ ѧ̀трéбꙋин|цáзъ ман а̂дéсъоръ ѧ̀ лимба Рꙋсéскъ ши | Молдовенѣскъ.

Кашинéꙋ. | ѦѦ Типогрáфіа Митрополíей Кишинéꙋлуй. | а̂нꙋль ѧ҃ѱѫ҃і.

In-4º de 1 foae (titlul) +4+ 138 pagine.

Textul pe 2 coloane: cel rusesc în stânga. In paginele dela început «scara» (cuprinsul).

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 43—44, nr. 18.

București: Biblioteca Academiei Române.

393. Din Isaac Syrul, *Cuvinte*, Neamţ 1819.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1039. Maior Petru, *Orthographia romana sive latino-valachica...*, Buda 1819.

ORTHOGRAPHIA ROMANA, | sive | Latino-Valachica, | una cum clavi, | qua penetralia originationis vocum reserantur. | Per PETRUM MÁJOR | de Ditsö Szent Márton, archidiaconum dioecesis Foga- | rasiensis, districtus Görgényiensis, ac regium revi- | sorem librorum Budensem. | Primum Valachico idiomate concinnata, | deinde in Latinum translata. | BUDAE, | Typis Regiæ Universitatis Ungaricæ 1819.

In-8^{0} de VIII+103 pagine (greşit 190 pentru 102)

Dela pag. 54—102 este scris pe 2 coloane, în stânga cu caractere latine şi în dreapta cu cirilice, «*Dialogu pentru inceputul limbei Romànà. Intra nepotu si unchiu*» (facs. nr. 394).

In foile liminare avem:

Praefatio.

Nonus jam supra trigesimum annus decurrit, a quo Valachorum Grammatici de Orthographia Romana, sive Latino-Valachica inter se disceptant. Sicut enim in exterminandis ê republica literaria Valachorum Cyrillicis characteribus, qui densissimas tenebras Valachicæ linguæ offuderunt, et postliminio restituendis avitis literis Latinis, non modo iidem ultro inter se omnes conveniunt, sed etiam exteri, avidi commercium cum Valachis proprius colendi, diu in id stimulos addunt; ita quænam Orthographia in usu Latinarum literarum sequenda sit, adhuc constanter definiri non potuit.

Etenim, qui inter Hungaros concives vivunt, a pueritia Hungaricæ orthographiæ asueti, Hungaricam orthographiam adoptandam esse sanciunt. Qui vero Germanicam linguam callent, et familiaritate Germanorum fruuntur, Germanorum orthographiam sequi malunt. Alii, non reflectentes ad diversitatem Dialectorum Valachicæ linguæ, dum regulas patriæ Dialecto conformes præscribunt, credunt, se amplissimæ gentis Valachorum universitati satisfecisse.

Omnium horum agendi ratio non modo ad non mediocrem imperfectionem Valachicæ linguæ ingerendam est nata, verum etiam difficiliorem aliis nationibus reddit modum Valachicam linguam perdiscendi, ac desiderato commercio obicem ponit. Nam, sive Hungarorum inducatur Orthographia, sive Germanorum, immaniter obscurabitur Valachica lingua, quæ nullam prorsus affinitatem sive cum Hungarica, sive cum Germanica lingua habet, eaque imperfecta offeretur condiscenda; et non solum alterutri parti, verum etiam Gallis, Italis etc. admodum ardua redderetur. Qui vero propriæ Dialecti regulas orthographicas proponit, is etsi forte suis patriotis complacebit, multitudinem Valachorum vehementer offendet; quin etiam exteris, qui hac Orthographia imbuti fuerint, eandem inter reliquos Valachos conversantibus inutilem reddet.

Ejusmodi igitur orthographia Latino-Valachica amplectenda est, quæ indoli Valachicæ linguæ consentanea sit, et omnes Dialectos ejusdem linguæ comprehendat, ejusve medio omnibus nationibus, quoad ejus fieri potest, æque facilis reddatur Valachica lingua, quaeve demum linguam Valachicam perfectiorem reddat.

Ad hunc finem assequendum nulla alia Orthographia accommodatior

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

DIALOGU

Pentru inceputul linbei Romànà.

Intra Nèpotu si Unchiu.

Nepotu. Pe Romàni şi numele, si faptùra, inpreunà cu tote .plecarile loru quele firesci ii vedesce a fi vițe de Romanii quei vechi, quarii ore quandu preste totà lumea dòmnea, dupò cumu si in Istoria: pentrù inceputul' Romànilor in Dacià limpede se adeverésce: de aquésta nu am indoelà. Ma (darè) de unde se trage inceputul' țesiturei linbei, quare astadi atàt in gura Romànilor se aude, precum si in scripturile lor se vede nu escu (sùnt) fòrà indoelà. Me bucuru Unchiule, che te affài avèndu puçin regadiu de còtrà lucrurile quele multe ale deregitoriei tale, cu quare ne incetat esci cuprènsu; che sùm (sùnt) incredèntiatu, cum totà indoela mea o vi desfaee, si o vi resipì. Rogu te si mi ajuti a me desceptà.

Unchiu. De orà que asupra unui lucru asie frumosu, si mie pre-

ДІАЛОГЪ.

Пентрѫ ѧчепѫтѫла лимбей Ромѫнѫ.

Ѧтрѫ Непотѫ шй Оѫнкю.

Непотѫ. Пе Ромѫнй шй нѫмеле, шй фѫптѫра ѧпрѣѫнѫ кѫтоате плекѫриле лорѫ чѣле фирѣщй ѧй вѣдѣще ѧ фй вицѫ де Ромѫнїй чей векй, карїй ѡаре кѫндѫ прѣсте тоатѫ лѫмѣ домнѣ; дѫпѫ кѫмѫ шй ѧ Історїа: пентрѫ ѧчепѫтѫла Ромѫнилор ѧ Дачїа лимпеде се адеверѣще: де ачѣста нѫам ѧдоѫлѫ. Ма (дарѫ) де оѫнде се трѫце ѧчепѫтѫла цеситѫрей лимбей, каре ѫстѫзй ѧтѫт ѧ гѫра Ромѫнилор се ѫѫде, прекѫм шй ѧскриптѫриле лор се вѣде, нѫ ѳекѫ (сѫнт) фѫрѫ ѧдоѫлѫ. Мѫ бѫкѫрѫ Оѫнкюле, кѫ те афлай ѧвѫнѫ пѫцин регаѳ де кѫтрѫ лѫкрѫриле чѣле мѫлте але дерегѫторїей тале, кѫ каре нѣ ѧчетат ѳщй кѫпринсѫ; кѫ сѫм (сѫнт) ѧкрединцатѫ, кѫм тоатѫ ѧдоѫла мѣ ѡ ви десфаче, ши ѡ ви ресипи. Рогѫ те сѫмй ѫжѫцй ѧ мѫ дещепта.

Оѫнкю. Де ѡарѫ че ѫѫпра оѫнѫй лѫкрѫ ѫщѣ фрѫмосѫ, ши мїе

394. Pagina 54 din *Orthographia romana* de P. Maior, Buda 1819.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

esse videtur, quam Italica, non solum quod hæc in universa Europa est nota, verum inprimis quod hæ duæ linguæ Italica et Valachica, quibus eadem fuerunt incunabula, tam quoad vocabula, quam quoad pronunciationem etc. propinquissima cognatione inter se connexæ sunt, ita ut nemo, qui utramque callet, addubitare queat, easdem olim unam eandemque popularem Latinam linguam fuisse; simul vastissimas duas dialectos Valachorum, in plures quidem ramos divisas, antiquæ, et Aurelianæ Daciæ, counit.

Unum, alterumve exemplum in medium proferam. Sic, Italus dicit cerco, *quaero*, Valachus *cercu*, quod Cyrillice scribitur чєрκѵ. Juxta Hungaricam orthographiam scribi deberet *tserku*, juxta Germanicam *tscherku*. Italus dicit geme, *gemit*, Valachus pariter *geme;* id Cyrillice scribitur ґ҃кмє; secundum Hungaricam orthographiam scriberetur *dseme;* secundum Germanicam *dscheme*. Cum haec vocabula idem significent apud Valachos, quod apud Italos, eodemque modo pronuncient Valachi, quo Itali; nonne, si haec juxta Orthographiam sive Hungaricam, sive Germanicam exarentur, non solum eorum origo admodum obscurabitur, et venusta forma vilescet, verum etiam absque necessitate multiplicarentur entia, hoc est, quæ paucioribus possunt, pluribus literis exprimentur? Et, quoniam nec illa pluralitate literarum sufficienter nativus eorum vocabulorum sonus exprimi valet, quid imperfectum pro perfecto oggeretur discentibus percipiendum.

Quid quod *ce*, *ci*, *ge*, *gi* Italorum, quæ etiam Valachi habent, veteris Daciæ Valachi pronunciant accurate sicut Itali urbis Romæ, i. e. sicut Hungarorum *tse*, *tsi*, *dse*, *dsi;* Aurelianæ Daciæ autem sicut Hungarorum *tze*, *tzi*, *dze*, *dzi*. Unde eadem regula Hungaricæ, aut Germanicæ orthographiæ haud comprehendere potest utramque praefatam Dialectum. E contra idem *ce*, *ci*, *ge*, *gi* Italicæ orthographiæ utrisque satisfacit, dum veteris Daciæ Valachi pronunciant obtusius, Aurelianæ Daciæ acutius: quæ diversitas enunciationis etiam inter Italos, sub eadem Orthographia, hodiedum viget.

Sic, Itali, dum *l* emollire volunt, et sequens *i* uti jod pronunciare, literæ *l* praefigunt *g*, e. g. Tagliare, *scindere*. Aurelianæ Daciæ Valachi etiam dicunt, *Tagliare;* veteris Daciæ autem dicunt acsi juxta Latinam orthographiam scriberetur *Tajare*. *Gli* Italorum igitur apud Aurelianæ Daciæ Valachos more Italorum profertur *l* mole et *jod;* apud veteris Daciæ uti *jod*.

Ceterum facile consentio, ut *G* emolliendo *l* inserviens apud Italos syllabæ *li* praefigi solitum, apud Valachos exteratur. Cum enim communiter *l* tunc emolliendum veniat, et sequens *i* uti *jod* enunciandum, dum syllabam *li* immediate antecedit vocalis; facile pervideri potest, quando *l* molliter sit proferendum tametsi non praefigatur eidem more Italorum *G*. *Li*, inquam, syllabam si praecedat vocalis quaepiam; apud Aurelianæ Daciæ Valachos *l* pronunciabitur molliter, *i* vero uti *jod;* apud veteris Daciæ autem detrita litera *l*, *i* transit in consonantem, e. g. Itali dicunt moglie, *mulier*, Aurelianæ Daciæ *muliere*, veteris Daciæ, *muiere*. Non praefigere *g*, molli *l*, imo hoc omnino expungere, et i proferre uti consonantem, (quod faciunt antiquæ Daciæ Valachi) nec inter Italos est insolitum. Sic, pro mia moglie, *mea uxor*, nonnulli dicunt: *me muiere*. Ergo etiam apud Valachos antiquæ Daciæ in simili casu nec *g* nec *l* necesse est describi, sed solum *i*, idque

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

sicut consonans proferendum, ob majorem facilitatem cum scriptionis, tum pronunciationis. Quaenam autem voces a praestituta regula recedant, et quaenam initio *l* molle, ut liepure, *lepus;* linu, *linum* apud Aurelianæ Daciæ Valachos habeant, usu quisque facile docebitur.

Etsi vero Italica orthographia maxime conformis est Valachicæ linguæ; tamen, cum Itali a nonnullis proprietatibus antiquæ linguæ Romanæ, quibus Valachi adhuc adhaerent, seu sponte, seu commercio barbarorum, qui Italiam invaserunt, eidemque longo tempore dominati sunt, recesserint; Valachi quaedam in sua Orthographia Latino-Valachica propria habent: Quod in decursu hujus opusculi manifestum fiet.

Porro, quisque perspicit, duplicem esse linguæ perfectionem, internam, et externam. Orthographia pertinet ad externam linguæ perfectionem. Idcirco ejusmodi Orthographia, quae diminueret internam linquae perfectionem, etsi forte sua facilitate se se commendaret, tamen, cum potior sit perfectio interna quam externa, haec illi cedere debet. Proinde tametsi nostra Orthographia nonnullas difficultates praesefert, quibus quidem nec perfectissimæ linguæ, ut pote Graeca et Latina carent; quia tamen augendæ, aut potius detegendæ perfectionî internæ Valachicæ linguæ inservit, omnino amplectendam esse censeo.

Dum autem praemissis figuris Dictionis sub quavis Litera ostendo, qui differentia non paucarum vocum per mutationem literarum, aut syllabarum ect. Latinam inter et Valachicam linguam inducta sit; eo ipso clavim suppedito, qua penetralia originationis vocum reserantur, pluresve proprietates antiquæ linquæ Latinæ, quæ hodie in docta sive Grammaticali lingua Latina vix aut ne vix quidem visuntur, apud Valachos hodiedum vigere detego, ita ut vix dubitari possit, linguam Valachicam longe antiquiorem esse Marci Tulli Ciceronis ætate, qua docta sive Grammaticalis lingua Latina ad supremum culmen perfectionis eluctata fuit. Ex quo prono alveo fluit, Valachicam linguam Latinis sive Romanis dialectis ut pote Hispanicæ, Gallicæ et Italicæ modernæ antecellere vetustate.

Dum igitur in hoc opusculo subinde ajo, hanc vel illam vocem a certa dictione Latina, aut Italica, Hispanica, et forte Gallica proficisci; non id innuere volo, quod eam vocem Valachi adoptaverint ex docta lingua Latina, aut praelaudatis Dialectis, sed communionem sive cognationem duntaxat indigito.

In sex autem capita dispesco Opusculum. In quorum *primo* agitur de Literis generatim; in *secundo* de Literis speciatim; in *tertio* de Diphthongis; in *quarto* de Accentibus; in *quinto* de Apostropho; in *sexto* de Divisione syllabarum. His addidi Dialogum, de origine linguæ Valachicæ, inter nepotem et avunculum, Valachico idiomate, ac Latinis literis juxta hanc Orthographiam, et simul Cyrillicis, conscriptum.

La sfârşit:

Extractus

Obervationum ad pronunciationem quarundam literarum pertinentium.

Ç ç . . . . . Pronunciatur sicut Gallicum *ç*, Hungaricum *tz*, Germanicum ʒ, Cyrillicum ц.

Ce, ci . . . . Sicut Italorum *ce*, *ci*, Hung. *tse*, *tsi*, Cyrillicum чѣ, чи.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Аᵗᵗрѹ Слáва
Сфнтей, чéй Дѣ ѡфї-
инцъ, Дѣ Вíцъ фаκаᵗóвей,
шѝ κѣ Дѣпърцúᵗей ТРО́ИЦѢ,
А ТÁТЪЛѸИ, шѝ А ФÍЮ-
ЛѸИ, шѝ А Сфнтѹлѹй ДѢХЪ.
Кѹ Порѹнка Прѣвлагочестúвѹлѹй Оúн-
гѹрь Стъпжнúᵗорюлѹй Мáрелѹй Дóм-
нѹлѹй Нóстрѹ ÂМПЪРÁТѸЛѸИ
ÂЛЕѮÁНДРЪ ПÁѴЛОВИЧЪ А
тóᵗа Рωссíѧ: Афїúнца Соцíей
ОÂЛЕ А Прѣвлагочестúвей Дóмне
ÂМПЪРЪТÉСЕЙ ЄЛÍСАВÉТЕЙ
ÍЛЕѮÍЄВНЕЙ: шѝ А Мáйчей ЛѸИ
Прѣвлагочестúвей Дóмне ÂМПЪ-
РЪТÉСЕЙ МАГÍЕЙ ѲЄѺДѡРО-
ВНЕЙ: шѝ Афїúнца Бинекредúнчо-
сѹлѹй Дóмнь Чесарéвичь шѝ А Мáрелѹй
Кнѧзь КѡНСТАНТÍНЪ ПÁѴ-
ЛОВÍЧЪ, шѝ А Соцíей СÁЛЕ Бúне
кредúнчосей Дóмне Мáрей Кнегúне
ÍННÍЙ ѲЄѺДѡРОВНЕЙ: шѝ
А Бúнекредúнчосѹлѹй Дóмнь Мáрелѹй

395. Titlul la *Mineiul de obște*, Chișinău 1819.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

D d . . . . . Sicut Latinorum *z* ac Cyrillicum з.
É é . . . . . Accentu acuto notatum prope sicut Latinorum *ea* et quasi *ia*.
E é . . . . . Punctatum sicut Latinorum *i*.
Ge, gi . . . . Sicut Italorum *ge, gi*, ac Cyrillico-Valachicum ѥ, ѩ.
J . . . . . Sicut Gallicum *j*, ac Cyrillicum ж.
ñ . . . . . Sicut Hungaricum *ny*, et Italicum *gn*.
Ó, ó . . . . . Accentu acuto notatum prope sicut Lat. *oa*, et Hung. *a*.
Que, Qui . . . Sicut Italicum *ce, ci*, Hungaricum *tse, tsi*, ac Cyrillicum чє, чи.
Ş, ş . . . . Sicut Hungaricum *s*, Germanicum *sch*, Cyrillicum ш et Italicum *s* ante *ce, ci*.
Ţ, ţ . . . . . Sicut Latinorum *t* ante *i* sequente post *i* vocali, et sicut Hungaricum *tz*, Germanicum з, ac Cyrillicum ц.

å, ė, í, ȯ, ů . . Sicut Cyrillico.-Valachicum ъ.

Toată această carte s'a publicat şi ca parte introductivă la *Lexiconul* din Buda, 1825.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1040. *Mineiu de obşte,* Chişinău 1819.

Ѧтрѕ слáва | сфн҃тей, чей дє ѡфі|йницъ, дє вíáцъ фъкътóарей | шй недеспърцйтей ТРóИЦЄ, | â ТѦТЪЛѪИ, шй â ФІЮ|ЛѪИ, шй â сфн҃тѕлявй ДѪХЪ.

Кѕ порѕнка Прѣклагочестйвѕлявй син|гѕръ Стъпѫнитóрюлявй Мáрелявй Дóм|нѕлявй Нóстрѕ ѦМПЪРѦТѪЛѪЙ | ѦЛЄѲѦНДРѪ ПѦѵЛОВИЧЬ â | тóатъ Россіѫ: ѧ фíнница Соцíей | СѦЛЄ â Прѣклагочестивей Дóамне | ѦМПЪРЪТЄСЄЙ СЛЇСѦВЄТЕЙ | ѦЛЄѲІЄВНЄЙ: шй â Мáичей ЛѪЙ | Прѣкблагочестйвей Дóамне ѦМПЪ|РЪТЄСЄЙ МѦРІЄЙ ѲЄѺДѠРОВНЄЙ: шй ѧфíйница Винекреднчó|сѕлявй Дóмнь Цесарéвичь шй â Мáрелявй | Кнѣзь КѠНСТѦНТІНЬ ПѦѵ|ЛОВЙЧЬ, шй â соцíей СѦЛЄ Бине-| кредничóасей Дóамне Мáрей кнегйне | ЙННЇЙ ѲЄѺДѠРОВНЄЙ: шй | â Бйнекреднчóсѕлявй Дóмнь Мáрелявй | Кнѣзь НЇКОЛЙЄ ПѦѵЛОВЙЧЬ, шй â со|цíей СѦЛЄ Бине кредничóасей Дóамне Мáрей | Кнѣгйне ѦЛЄѲѦНДРЕЙ ѲЄѺ'ДѠРОВ|НЄЙ: шй â Бйне кредничóсѕлявй Дóмнь | Мáре Кнѣзь ЙЛЄѲѦНДРѪ НІКОЛЙЄ|ВИЧЬ: шй â Бйне кредничóсѕлявй Дóмнь Мáре | Кнѣзь МИХЙЙЛЬ ПѦѵЛОВЙЧЬ: шй â | Бйне кредничóасей Дóамне Мáрей Кнѣгйне | МѦРІЄЙ ПѦѵЛОВНИ, шй â | сóцѕлявй | ЄЙ: шй â Бйне кредничóасей Дóамне Мáрей | Кнѣгйне ѦННЄЙ ПѦѵЛОВНИ, шй â Сó|цѕлявй ЄЙ.

Йръ кѕ Благословéнїѧ Прѣ | сфн҃тѕлявй ѧдрептъторюлявй СѵНóД, | ши а Прѣкосфн҃цитѕлявй ГѦВРІИЛЬ Ѳѳáрхь | Митрополитъ Кишинѣвлявй ши Хотйнѕлявй, | сѧѕ тѵпърйтъ кáртѣ ачáста, чє съ нѧмѣщтє | МИНЄЮ ДЄ ѲВЩЄ, ѦѦн Ѳѳáрхїчáска Тѵпографíє | â Бессарáбіей, чє съ ѧфлъ ѧ сфн҃та митропо|лíє â Кишинѣвлявй ши а Хотйнѕлявй .ѧ Кишинѣѕ.

Ла ѧнѕль дела фáчерѣ лѧмїй ѣткѕ. Йръ | дела нáшерѣ чѣ дѧпъ трѕпь â лѧй Дн҃езѕ | Квкѧнтѕль, ѣѧ҃ѳі. Їндйктѕль, ѕ. ѦѦ | лѧна лѧй Існіє.

In folio, 1 f. (titlul) +3+221 foi şi alte 18 pagine (o foae albă după f. 221).

Titlul, încadrat în chenar de flori mari (facs. nr. 395), se continuă pe verso încadrat de ornamente mici de compoziţie tipografică. In text iniţiale ornate şi frontispicii.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In fața textului o gravură înfățișând pe Sf. Fecioară în biserică, înconjurata de suită (facs. nr. 396).

396. Sf. Fecioară în biserică, din *Mineiu*, Chișinău 1819.

După foaia de titlu, în afară de «Insemnare slujbelorŭ celorŭ de obște» (f. 2v.—3r.), avem o prefață din care extragem următoarele:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cu mila lui D(u)mn(e)zeu smeritulŭ Gavriilŭ Exarhŭ Mitropolitŭ Chişinăuluĭ şi Hotinuluĭ.

Tuturorŭ celorŭ ce vor ceti ačastă predislovie şi păstorească a noastră învăţătură, blagoslovenie cerească le ceremŭ dela Incepătorĭulŭ Păstorilorŭ şi Mântuitorĭulŭ nostru Ii(su)sŭ H(risto)sŭ.

. . . . . .

Pentru a depărta o aşa de mare ca ačasta lipsă în céle maĭ de trebuinţă bisericeştĭ cărţĭ, noi ca o datorie a noastră amŭ socotitŭ, a împărtăşi acumŭ mai întâĭu bisericile cu Mineĭulŭ de obşte, ce să întrebuinţază pre la bisericile pravoslavnice dinŭ Rossiĭa: şi pentru ačastă darŭ tălmăcindu-lŭ de pre limba slovenească pre cea Moldovenească, l-amŭ tipăritŭ în Exarhičasca tipografie a Bassarabiei, ce să află în Răzădenţiĭa Mitropolieĭ noastre.

. . . . . .

Ačastă carte atâta de trebuinčoasă pentru bisericĭ, nu maĭ puţinŭ este folositoare şi pentru toţĭ temătoriĭ de D(u)mnezeu creştinĭ, cariĭ nezăbovindu-să cu îndeletniciriĭ deşerte, slujba bisericească nu o potŭ ascultà pentru vré o întâmplare de călătorie, sau dinŭ pričina depărtăriĭ, sau a alteĭa oareşĭ căriĭa neînlesniri. Eĭ vorŭ găsi întru ačastă carte afară de slujba de obşte a sfinţilorŭ şi slujba pentru toate zilele şi a învierĭĭ, şi altele de sufletŭ mântuitoare rugăčuni . . . . . .

La foile 208v. — 221v. este «Synaxarĭulŭ», iar pe paginele dela sfârşit Slujba Pocrovuluĭ.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 46—52, nr. 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1041. *Molitvenic bogat*, Bucureşti 1819.

МЛИТВѢНИК | ВСѢГѢТЬ | Йкѣмь сѧ Тꙋпъри́тъ, ѧ҃токмай | Дѧпъ чѣль де Рѫмникъ ѧ҃ зи́леле Прѣ | ѧ҃нълцатѧлꙋй До́мнь | Іѡ ЙЛЄ҃ѲНДРꙋ НІКОЛАЄ | ЄѦЦѦЛЬ ВОЄВОДЬ. | Къ Бл҃гословѣніѥ, шѝ то́атъ кѣлатѧ́ла Прѣ ѡсфн҃ци́тѧлꙋй Митрополи҃т то́атъ Оꙋ҃ггровлахіи, Кꙋрꙋ Кꙋ҃ | НЄКТА҃РІЄ. | ѦѦ Вѣкѧрѣщй ѧ҃ Сф҃ѣта Митрополіе. | Ла а҃нѧль дела Хс̃, ѧ҃ѡ҃ѯ҃. | Де Геѡ́ргіе Бие ѣ Бис̃ Тꙋ҃ Рѫм.

In-4º, de 6+360 foi, primele nenumerotate.

Tipar negru şi roşu; pe verso titlului stema ambelor ţări cu versurile următoare:

Soarele, luna, corbul şi bourul împreună,
Incă spata cu buzduganul spre laudă să adună.
Bourulŭ ighemonŭ alŭ Moldavieĭ îlŭ adeverează.
Corbulŭ alŭ Valahieĭ prea bine îl încredinţează.
Cu amândoao stemele de domnie încoronată,
Do(m)nului Alexandru dela Hs. i s'au datŭ.
Ochiulŭ celŭ linŭ al Mărieĭ Tale, Doamne Luminate,
Rămâe a căuta şi spre noĭ cu multă bunătate.

Pe f. 4v. nepag. jos, se dau următoarele lămuriri:

Fiindŭ silitorĭu şi purtătorĭu de grijă typografieĭ, la typărirea aceştiĭ cărţi, prea sfinţiĭa sa, kyrŭ Ioanichie Stratonichiasŭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

(Iară la toată chieltuĭala orânduit fiind alŭ prea sf. plecată slugă, Nicolae Pitar).

Pe ultimele 2 foi liminare este prefaţa mitropolitului Nectarie, care, după o introducere despre păcatul originar şi putinţa de tămăduire prin rugăciuni şi slujbe, urmează cele reproduse mai jos.

Titlul prefeţei:

Cucernicilorŭ Preoţĭ, Milă, Pace, Sănătate şi mântuire sufletească,
dela D(u)mnezeu vă rugăm.

. . . Deci văzândŭ smereniĭa noastră că ačastă carte ce cuprinde în sine toate céle mai susŭ arătate slujbe şi rugăčĭuni, ĭaste trebuinčoasă fieşte căruia Preotŭ, ne-am îndemnatŭ de o amŭ dat-o în typarĭu, acumŭ întru alŭ 7-⟨lea⟩ an alŭ păstorieĭ noastre, în zilele Măriei Sale Domnului Nostru Alexandru Suţul Voevod. Şi vă pohtim ca să o priimiţi cu dragoste şi vă sfătuimŭ ca la lucrarea şi săvârşirea acestorŭ slujbe, să fiţi cu mare luare a minte, cetindŭ Molitvele rarŭ, cu înţelegere şi negrăbindu-vă, urmândŭ întocmaĭ Sf(i)ntelorŭ Canoane, că să nu căděţi în osândă fiindŭ că treapta Preoţiei ĭaste mare, şi cu deosebită datorie (după cumŭ zice Sf(â)ntulŭ Maximŭ) că Preotulŭ să cade să fie sf(â)nt cu sufletulŭ şi cu trupulŭ, şi ca un stâlpŭ de focŭ să luminéze Besérica curată ca razele soarelui, că să nu-lŭ lase pustiĭu D(u)hulŭ Sf(â)ntŭ, blagocestivŭ, învăţătorĭu, smeritŭ, să nu fie beţivŭ i bârfitorĭu, să nu ţie mânie, nici să fie iubitorĭu de argintŭ; milostivŭ, priimitorĭu de streini, cu dragoste cătră toţi, neluândŭ dobândă, să-nu blésteme, să nu să negoţetorească, să nu minţă, să nu glumească, să nu râză peste măsură, să nu grăĭască cuvinte deşarte, ci céle de folosŭ dinŭ Sf(â)nta Scriptură, să nu fie lacomŭ la bucate, i la desfătare, să nu răspunză cu mânie, ci cu smerenie la toţĭ; pre cela ce l-au ocărâtŭ, să-lŭ ĭarte dinŭ toată inima până a nu apune soarele, să cercetéze cu blândéţe pre ceĭ păcătoşĭ şi slabĭ şi altele asémenea datorĭ ĭaste Preotulŭ a le păzi cu multă nevoinţă.

Având grijă şi priveghĭare apururea pentru alŭ său Poporŭ, ca să nu să primejduĭască vre unŭ sufletŭ dinŭ a lui lenevire, că va avea a da seama la infricoşata judecată, cerându-i-să dinŭ mâna sa fiindŭ că de aĭ luĭ grumazĭ sântŭ spânzurate.

Rugândŭ şi pre Milostivulŭ Dumnezéu pentru prea luminatulŭ nostru Domnŭ şi stăpânitorĭu, cumŭ şi pentru smereniĭa noastră şi pentru toţĭ pravoslavnicilĭ Creştinĭ. Aşa urmând veţĭ luoa plata ostenelilĭ în zioa Venirii Sale, pentru împlinírea datoriei ce veţi face, a căruĭa milă şi darŭ să vă întărească a săvârşi toate după aşa plăcére, Aminŭ.

Smeritulŭ Mitropolitŭ atoată Ungrovlahiĭa.
Nectarie.

Pe ultima pagină (f. 360 v.):

Pre cumŭ celŭ lipsitŭ de lumina ochilorŭ umblând să poticnéşte adése, aşijdèrea şi mintea Diorthositorilorŭ, de multe ori prinŭ slăbičĭunea firiĭ de caré sântemŭ ţinuţĭ, pricinuĭaşte greşale la îndreptarea typăririĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Decĭ pentru ačasta, atâtŭ cătră ceĭ întâĭu stătătorĭu, în rânduĭala Beseričască cu smerenie ne rugămŭ, câtu şi la toată pravoslavnica obştime cu cucerie ne facemŭ datoriĭa céreriĭ.

Ca orĭ ce greşală, în cuvântŭ sau în slovă veţi găsi, să îndreptaţi cu cugetŭ blândŭ şi să ne ertaţi pre noi neputinčoşiĭ.

Şi pentru ne îndămânările ce s'au urmatŭ,
pre cumŭ şi cu ne domerirea celorŭ ce au lucrat.
La cele ce va fi de a să maĭ typări,
să nu fie a să maĭ pomeni,
Rugând pre D(o)mnulŭ D(u)mnezéu, bine să voĭască,
toată înlesnirea să o dăruĭască,
Ca celu ce ştie ascu(n)surile inimilorŭ,
să ne învredničască tuturorŭ doririlorŭ.
Biv, 2 Vist. Gheorghie. Typ.

București: Biblioteca Academiei Române.

1042. Montan Gh., Kurzgefaßte Geſchichte der Wlachiſchen Nazion. [Buda] 1819.— Nemţeşte.

Kurzgefaßte Geſchichte | der | Wlachiſchen Nazion | in | *Dacien* und *Macedonien.* | Vom Georg Montan. | Gedruckt, bei Frantz Joſeph Paßto | 1819.

In-8° mic, de VIII+29+6 pagine.

Verso titlului alb. Pe foile liminare este prefaţa, fără nici un fel de titlu; pe foile nepaginate dela sfârşit se află o însemnare (Verzeichnis) a persoanelor cari au sprijinit publicaţia.

Prefaţa :

Die weltberühmte, die zu ihrer Zeit bekannte Welt bezwingende Stadt *Rom,* war im groſſen Flor und Blühen, und in die eroberten Länder, die durch Kriege und Auſwanderungen entvölkert waren, muſte ſie *Colonien* zur Bevölkerung, und Soldaten zum Schuße zurückla ſſen. Zu dieſer Zeit und in folgenden Jahrhunderten, waren ſehr wenige Geſchichtſchreiber, die dieſe *Colonien* der *Romaner* (Römer) oder ſpäter genannten Wlachen ordentlich beſchrieben hätten: auch unter dieſen Wenigen ſind aus Nazionals-Haſſwegen der ſo lange fortgedauerten Kriegsunruhen — und anderer Mängel groſſe Fehler vorgefallen.

Rom, noch immer im Wachsthum der Gröſſe und Gewalt begriffen, nahm nach der Zerſtörung der reichen ausgebreiteten Stadt *Carthago*, einen Theil von *Africa* in Beſitz, bezwang *Aegypten* und *Asien*, und ließ viele Römer, Soldaten und Volk da.

Dieſe Römiſche Macht wuchs noch immer; zerfiel aber endlich; da ſie ihre ſtaunenswürdige Gröſſe erreicht hatte in Nichts.

Doch ſind aus dieſen alten römiſchen *Colonien* viele groſſe Männer entſproſſen — Männer! die ihr Zeitalter bewunderten[1]), deren Andenken nach mehreren Jahrhunderten in der Weltgeſchichte immer fortleben wird.

[1]) Dieſes ſchadete jedoch den Rechten der wlachiſchen Nazion keineswegs, wohl aber iſt ihr Geſchick eben in dieſem Jahrhunderte, da dieſer Verein errichtet wurde, im größten Flor erſchienen ; denn aus dem Schoße dieſer Nazion von dem Siebenbürger Wlachen *Waich Buti* kam *Joannes Corvinus Hunnyades* zur Welt, der anfänglich zu den größten Würden in Siebenbürgen, dann aber zum Oberſten Rang eines Feld-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Der zweyte kurzgefaßte Theil dieſer Geſchichte der wlachiſchen Nazion wird ſobald es thunlich iſt, und meine Geſchäfte es zulaſſen, erſcheinen.

Die hier für die geneigte Leſer im Druck erſchienene kurze, ſo bündig, als es möglich war, in Frag=und Antworten verfaßte, oder *dialogisirte* Geſchichte, als einen Auszug aus den alten Geſchichtſchreibern, widmet der von dem uralten römiſchen Volke entſproſſenen wlachiſchen Nazion.

der Verfaſſer.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară, II* (Buc. 1931), p. 225, nr. 1112, arată cuprinsul cărţii.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1043. *Omul de lume,* traducere de V. Gergely de Csokotis, Viena 1819.

OMU DE LUME | séu | Sontice Regule Cuviêntiei, gratiei, mai | alesului modu a vieţiei, şi a adeverateloru | blândeţiê spre întribuintiarea tenerimei | Romanesci | Acum | Ântêa pe linba Daco-Romanâ | tradusu, şi adausu | de | VASILIE GERGELY de CSOKOŢIS, | Theologu absolutu din Diecesul'Muncaciului in Convictul' Impêratescu | din Vienna | Cu spesele Domnului Georgie Const. Darvar. | In Vienna 1819. | In Tipografia lui Dimitrie Davidovics.

In-8⁰ de XVI+149+2 pagine, ultimele nenumerotate.

Pe verso titlului motto: «Multora nu voiu plâce, mai multora voiu plâce». Apoi (p. III) dedicaţia: «Domnului Georgie Constantinu Darvar, nascutu in Clisura de Macedonia...»

La p. V-VI această scrisoare către acelaşi Ghe. Darvari:

Multu Onorate Domnule!

Cartea aquésta este o probâ primare, unu lucru de ântêiu al' meu mai nedeplinitu, dequâtu sî pótâ râdica ascultarea Domniei tale la implinirea dorirei méle singurâ; numai curatu arsâtóre cunoscêntia inimei me încumetâ de ame întòrquere la Multu onoratâ Domniea ta! quarele îndato cu rarâ bunîtate încredêntindúmê despre voirea ta, întrecuşi asteptarea zóleloru mele pentru bunul' de publicu, prin quare cu atâta multiêmitâ me ai indatoritu, quatu macar quele mai mici semne a marelui sûu zelu, cu quare neasemênatu altora te porţi spre cultura Românilor numai prin aque voiu pote arêtare, de voiu da de sciutu Lumei, chê singuru qua unu vrednigu mêdulariu a Impêrâtiei, şi Românu adevêratu te ai alesu gata folositoriu, şi repede ajutâtoriu mie querêndu mâna indemânâtóre qua sî potu dare la Tipariu Prefacerea aquésta pe largu cu queva adausaturi tocmitâ, lucru in sîne

---

herrn und Statthalters (Gubernator) in Ungarn gelangte, deſſen unſterblicher, Sohn *Mathias Corvinus* aber zum königlichen Thron des Königreichs gewählt und erhöhet worden.

Um verſchiedene *Woywoden* Siebenbürgens aus dieſer Nazion mit Stillſchweigen zu übergehen, iſt *Joannes Getzy*, von deſſen Nachkommen im *Dobotzer* Komitat nach viele wlachiſche Edelleute vorhanden ſind.

Die höchſte Stelle eines Gubernators in Siebenbürgen, *Stephan Josika* aber hat (laut Zeugniß des Geſchichtſchreibers Wolfgang *Bethlen*) wlachiſcher Abkunft, um das Ende des 16-ten Jahrhunderts unter dem Fürſten Sigmund *Báthory* das Amt eines Kanzlers mit beſonderem Lobe begleitet.

Um die Mitte deſſelben Jahrhunderts, war in Hermannſtadt zu Siebenbürgen von wlachiſchen Eltern *Nikolaus Olahus* geboren, der ein Erzbiſchof von Gran in Ungarn, und deſſelben Königreichs Kanzler geweſen, deſſen Bruder aber *Mathaeus* ebenfalls in Siebenbürgen, im Stuhle *Szász Város* das erbliche königl. Richteramt verwaltet hatte.

Supplex Libellus Valachorum.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

micu, tâtuşî poporului, mai alesu tênerimei de Românu pentru cuprinsul' materiei sale plâcutu, şi de folosu, dequi aşia bine gâtitu spre înplântarea ortografiei a litereloru strâmoşesci, şi prin trânsele cultura natiei.

Bine voiesce darâ, Premultu onorate Domnule, şi caldu Patróne a polirei Romanil'oru Frâtiiloru tûi nu atâta pentru mêne, quâtu pentru fericirea, şi bunu sporiul' înainte a totu poporului Românescu, cu dodata Bunetate a primi carté aquésta, que o dediesu tie cu que mai in naltâ pretiuire, qua prechiara debine facerea aquésta una cu numele tûu pururea cunoscutu, şi lâudatu si remâne la Români. Afarâ de aqueste, pe lôngâ mulţâmirea que fórte frumòsâ pentru tempuranicâ, şi vecinicâ fericirea tá lui Dumneḑeu ne incetatu rugândumê voiu fi.

a Domniei Tale dreptu pretiuitoriu,
Vasilie Gergely.

Dupâ o «Scurta indireptare a ḑicerei aforâ, seu pronuntiatei Litereloru Daco-Romanesci», scrisâ şi în limba latinâ (p. VII-XVI), urmează prefaţa:

Cuvêntu in nainte.

Cu adevêratu Priciperea şi Virtutea sûnt quele mai desusu Insuşiri a Ómeniloru, inveţiâtúra şi lucrarea târiei loru comunâ, dà durère! nù multu sûnt intribuintiate in Cursul' vietiei de tóte ḑilele! bá nique insusu luândusê cadu sé perdu cu totu, quôqui nu sê arétâ in lume cu doritâ plâcerea: adechê vreu aḑicere; quum chê sciêntia, şi inima quea bunâ nu totu dé una se fericesce pe pâmêntu, de nu se dâ afarâ dinpreunâ insotiatâ cu Cuviósâ purtare din afarâ.

Quele din afarâ a Omului sûnt la quare sè uitâ altii, la quare fie quineântêa intórque ochii sûi, şi de nu ì sêpare pe dênsul', atuncea lâpîdatu è dela façia sá, şi ferice de dênsu de incape in gratía strâiniloru cu Inţelepciunea şi virtutea sà ne avêndu jolíe invoirii de plâcutu. Dequi strâduéscâse omu din tótâ firea maiântêiu a quêstiga sie inimile altora, de voiesce a avere pururea o Comórâ şi visthieríe de multu pretiu, ne inpuçinatâ, şi ne ascunsâ de côtrâ plinirea lipseloru sale.

Aqueastà fù causa, quare mê indemnâ spre deprindere cu prelucrarea cârtii aquestie, a o dà la luminâ, quà sî resufle odata şi intru ai mei cu frumusetie şi subtilitate strâbâtâtoriu portul' şi gustùl' Lumei de amù, şi qua sî sê dedeie deschiḑênduşi ochii atrâi cu serine literele a pre dulciloru sûi strâmosi. Io nu potu scrie bucuria şi uşiorare que aflu acum, dedatu cu ortografía aqueasta nóuâ in linba Românéscâ, pe quare io insumi singuru mai cu dé dênsu cu sudórea zelului meu mio amu agonisitu, amú cunoscu quà dintrunu somnu greu desceptatu, alungându din ochii mintei cétia intunecimei, que o punu in limba nóstrâ slovele Ciriliane, dulce asemenarea cuvinteloru din râdîcinâ, cu cuvintele din linba Latinéscâ, Italienéscâ ş. q. l. Insé luaţi aminte sî nu socotiţi chê ḑicu aqueste din urâ defaimându slovele Ciriliane, remânâ éle in Besereci; da grâiescu Invetiaţiloru pentru mai mare procopsirea limbei, quare cu anevoie póate fi intraminte.

Cuprinsul' lucruriloru din cartea aquésta stâ in purtarea omului quea cuviósâ şi de omenie in lume.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Io despre amea parte spuiu adeveratu, chê me amu indreptatu devoie pe cale aque mai uşiórâ a punerei innainte urmându simpliçitatea cuvêntârii quà orí quine fôrâ de greutate sîme inţelégâ, dequi scriseiu pre quum grâiesce poporul'. Nique me prelingu ţênêndumê afi fâcutu unu lucru ne strâmutâtoriu, mai alesu in chitéla Ortografiei: totu începutul' micu è! sciu bine şi aqueia, chê multe linbi ascuţite voru côrâi critiri asupra mea! dà que se facu? oiu tâce, şi rêbda; cautâ omului sî sufere multe quele in lumea astâ doiósâ, dá numai cu stâtâtornicie bârbâtéscâ! Chê quine n'are cu quine sî se lupte, n'are nique pe quine sî invincâ, de nu ar fi zideritori, nu aru fi nique desêne apârîtori, toti aru dormitá, şi s'aru leneví. Io cu ajutoriul' lui Dumnéḑeu voiu sta şi pâzí que amu începutu, dórâ de altâ datâ mis'a dà putere trupéscâ şi sufletéscâ queva lucru ânchê mai bunu aface! Aruncamioru altii érô in ochi: afi greu şi in câlcitu lucru ascrie cu Ortografia aéstá? quôrorá respundu: Au quea Frâncéscâ nu é pede dóo ori mai incruscatâ şi totuşi potu scrie curiosu de ḑisu afarâ cuvintele sale, şi atrâi cu dênsà; tâtuşi o invétiâ partea que mai mare a Europeniloru! mà nique Italienéscâ sora linbei nóstre o intrece cu simpliçitate, cóte numai bine Omù la dênsa quum sî scrie? Au dórâ sî cade mai bine ascrie cuvintele quele Romane cu slovele S. Cyrilu? Au nu chiaru éle furô primare causa strîcârii linbii pequum é astâḑi? au nu prin dênsele mai cu samâ au fost aduşi Românii la varvárie grósâ, şi acoperiţi cu intunecósâ negura nesciêntiei? fiendu chê vitrice slovele aqueste strâmutarô linba, sê schimbarô multe cuvinte, multe se perdurâ, altele slovenesci in locul' loru susu sê luarâ, şi aşi è frecatâ, şi inferecatâ; struncenitâ, şi instrâinatâ linba nóstrâ quea romanâ deque deque mai apusâ, scaḑù şi se depârtâ multu abâtându şi tare retâcindu din firea sà. Ma que é mai multu, fú impedicatâ, ingreoiatâ, şi de totul' opritâ cumine-carea linbei cu alte popórâ Europeiesci, de nu se potu judeca de pre linbâne que sintemu? De aici vine, chê in ḑioa de astâḑi intru atâta mêsurâşi batu jocu de noi unii Serbi, numindune sloveni, şi greci. Dequi pentru aqueasta mai virtosu vrêndu a apâra şi pazí, a springi şi ţêne susu Omeníea Numelui Romaniloru in naintea altoru Natii sênţescu, vedu, pricepu de opu afi innapoiaducerea a literelor strâmoşesci maquar in lucrurile quele politicesci, remânâ de mine in Numele Domnului prin Beserici. Ma şi Europa intrégâ ânchê astéptâ aquéstâ de la noi.

Que se atinge de pârerea mintei Unora, quarii socotescu, şi ḑicu: A nu sê pote scrie linba românéscâ cu litere latinesci, cu quare mai tótâ Europa trâiesce, au des'aru face aşia, maquar in locul' lui ъ şi ѫ alte litere nóo sî se punâ, intr'aquesta formâ o urgisescu. Adevêratu quumchê ḑicerea afarâ a lui ъ şi ѫ fórte grea, şi destinptâ de tóte cunoscute sunetele a altoru linbi, adequâ o alsûuire chiaru insuşitâ' alinbei românesci este. Insê dreptu pentru aque, séu vei insemnà destinptu şi fírei linbei românesci aieptatu sonul' aquela cu ъ şi ѫ Românilor numai, şi v'o quâtora serbi. Au cu quele de nouu in locul' loru aflate şi iscôlite nimerui cunoscute litere vei scrie, totu una este, pururea aqueiaşi remâne greotate, que destinptu curiósâ ḑicerea loru afarâ numai din gura Românului a o invetiare: deci darâ que impedicâ a nú lâsa pe voia queloru que vreu ascrie linba românéscâ cu literele mai

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Mariloru sûi, sî iaie innainte literele aquele, que se apropie de a insemnare râdîcina cuventului in linba latinésca, Italienésca, Frâncéscâ ş. q. l. în aquôrora, locu aufost órequandu pusă ъ şi ѫ p. v. côtrâ, quându, contra, quando? şi qua se in semne dé supra destinptâ greutatea sonului de ḑisu afarâ cù unu acoperişu micu indoitu in forma Unui triunghiutiu, séu cu o jumetate de covrigu, au cercel' dessverigatu? Judecaţi dreptu rogùvo darê voi Romaniloru penţru binele vostru! vói strâiniloru érô pentru iubire de aprópelui, nu pripiţi a alergare qua si inpilaţi la pâmêntu bunâvoirea meà, quí me întimpinaţi cu in durare de ajutoriu şi partinire.

Cap, VI (p. 69—95): «Cultura linbei, şi a graiului».
Pe foile nepaginate dela sfârşit arătarea cuprinsului.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1044. Anton Pann, *Axion,* Bucureşti 1819.

N'am văzut exemplare.

Teodorescu G. Dem., *Operele lui Anton Pann. Recensiune bibliografică*, Buc. 1891, p. 7, reproduce, pentru această operă, propriile cuvinte ale lui A. Pann, din Introducerea dela *Bazul teoretic şi practic al muzicii bisericeşti*, Buc. 1845, pag. XXXIII: «...pe când mă aflam şi eu, ca director, în tipografia sa de muzica bisericeasca [a lui Petru Efesiul] şi pentru întâia dată am tiparit un *Acsion* în româneşte». Vezi şi Teodorescu G. Dem., *Viéţa şi activitatea tuĭ Antonŭ Pann*, Buc. 1893, p. 26—28.

1045. Papadopulu Nicolau, *Cărticică îndemânatică*, traducere de S(finţitul) V(eniamin) M(itropolitul) M(oldovei), Iaşi 1819.

КЪРТИЧЙКЪ | ѦНДѲМѪНЙТѲКЪ. | Ѧнпротйва чѣлwр чє болѣск лa | чѣлє пентрѳ ѣдєвѣрѳл шй ковѫршй|рѣ сфйцйтєлwр скриптѳрй. | Йдѳнáтъ днн кѣрцй Галлїчéцй | спрє фолóсѳл нѣмѳлѳй нострѳ. | Дє | НІКОЛЙѮ ПЙПЯДОПѮЛѮ | Шй скóасъ прє лймба ноастръ дє | Ѳ: Е: М. М. | спрє фолóсѳл нѣмѳлѳй Рwмѫнéск. | Йръ áкѣм тѵпърйтъ ѧ͠трѳ ачéсташй кйп прє кѣм съ кѣдє. Кѳ кїєлтѳ|мла ѻ͠нѳй ѭбнтóрю дє фолóсѳл | Патрїєй сáлє. | Ѧн Тѵпографїѧ сфйтєй Митро|полій ѧ͠ Йшй. Ла Йнѳл: Йѡ͠дї.

In-8⁰ mic de 114 pagine.

Pag. 3—12 prefaţa autorului (în traducere românească). Textul intitulat «Adevarul şi covârşirea Dumnezeeştilor scripturĭ» se întinde dela p. 13—66 şi se arată, la sfârşit, în nota respectivă, ca este prelucrat după «Iacov Sayrinos... născut în cetatea... Gallieĭ, la 1667... iar la 1730, fiind de 63 de anĭ au murit» (p. 103). Dela p. 66—103 sunt 42 note explicative, referitoare la text. Dela p. 104 până la sfârşit: «Adăogire pentru ca îndeletnicirea D(u)mnezeeştilor scripturĭ ĭaste prea de nevoe».

Din prefaţă, al cărei titlu este următorul:

Inainte cuvântare cătră îndemnătorĭul acestuĭ lucru prea cinstitului şi ĭubitorĭului de neam Domnului Mihail Vasiliu să se bucure.

Priĭatene,

. . . . . .

Eu, priĭatene, acestea le-am scris pentru ceĭ de un neam cu noĭ, acărora

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

folosul îmĭ ĭaste precum ştiĭ, prea ĭubit, şi o! de aşĭ nemerì scoposul mieu!

Iară tu fiĭ sănătos şi filotimiséşte-te la acest bun scopos, al ĭubiriĭ neamuluĭ nostru.

In Constantinupoli, luna[1]) Ianuar 1814.
Adevăratul tău priĭaten
N. Padadopulul.

Vezi şi N. Iorga, *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, 404.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1046. Petrovici, Neujahrs-Geſchenk, Buda 1819. — Nemţeşte.

Neujahrs-Geſchenk | den | Herren und Frauen | Bürgern und Bürgerinen | Walachiſcher Nation | zu Peſth, | am Abend des 31-ten Dezember 1819. | dargebracht | vom | Petrowitsch, K. P-r. | Ofen, | gedruckt mit königl. ung. Univerſitätsſchriften.

In 8-0 mic, 14 pag.

Până la pag. 11 sunt versuri de felicitare pentru noul an, după care urmează lămuriri despre o societate a femeilor române din Budapesta; dintre ele amintim: Elena Grabovszky, Ecaterina Gyika, Pelagia Papakoszta, etc.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1047. *Psaltire*, Râmnic 1819.

ѰАЛТЇРЪ | Пр҃рокѹлъ шй Дпъратѹлъ, | ДАВІДЪ. | Йкѹмь дшрачéсть кйпь| Тѹпъришъ, д зйлеле, | Прѣ Лѹминáшѹлъ Дóмй | Їѡ ЙЛЄѮЙНДРѲ НІКѺЛАЄ | ЄѲЦѲЛЬ БоЄВоᴬ, | Кѹ бл҃гословенїѧ ѭбиторюлъ | дє Дм҃нєзéѕ Кѵ́рь. | ГЙЛЙКТІОНЬ Ѥпг҃ко҃ Рж҃. | Ла Йнѹ҃ дела Хс̃, ѧлл̃дї. | Дє Нїкóлає Тѵ̀. Рж҃.

In-32º de 324 foi numerotate, tipar negru şi roşu. Pe verso titlului o xilografie nesemnată reprezentând pe David.

Fără prefaţă.

La sfârşit:

S'au typăritŭ cu chieltuĭala Dumnealuĭ Biv. 2. vist. Gheorghie Vlădescu. De Nicolae brat ego întru a Dumnealorŭ typografie dinŭ Râmnicŭ. 1819.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1048. *Rugăciuni către... Născătoarea de Dumnezeu*, Bucureşti 1819.

РѲГЪЧѲНЙ | Кътрѣ Прѣ Ѳфнта Нъскътóарѣ | дє Дм҃нєзéѕ, шй пѧрѧрѣ Фечоара | Марїа. Фóартє фолоситóарє, | Чéлѡрѣ чє вóрь чети кѹ бѹнъ кре|дйнцъ, ворь âфлà мжнгжáрє | сѹфлетѣскъ, шй трѹпѣскъ.

Йкѹмь дшрачéсташй кйпь, Тѵ̀|пърйтъ, Дзйлеле Лѹминáтѹлъй | Шй прѣ Днъл-цáтѹлъй Дóмнь | ІѲ ЙЛЄѮЙНДРѲ НІКѺЛАЄ | ЄѲЦѲЛЬ БоЄВоᴬ | д Бѹкѹрéщій Д сфжнта Митро|полїє, ла Лѣть ѧл̃дї.

Дє Гєѡ҃ гїє Би҃ є̃ Ей Тѵ̀ Рж҃ничѣнѹл.

[1]) In original greşit: лакà.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8⁰ mic, 15 foi.

Pe verso titlului o gravură, reprezentând Buna-Vestire, cu următoarele rânduri:

Bucură-te ceĭa ce eştĭ lăcaşĭ bucurieĭ
Că numaĭ ţie uniĭa ţi să cade să te bucurĭ.

La sfârşit:

Dimitrache Gârdescu probar.

Comunicată de dl. Sabin Mureşanu.

Cluj: Biblioteca Universităţii.

1049. *Testamentul nou*, St. Petersburg 1819.

НОѪЛЬ ТЄ҃ГТАМЄНТЪ | адекъ | ашъземѫнтѵлъ леціи чеи ноаѡ, а домнѵлѵи, ши | мѫнтѵиторюлѵи нострѵ | ІИСѪСЪ ХРІСТОСЪ. | Кѵ кіелтѵа҃ла Рwссіенѣщій Сѡціетѣцій а҆ Бі҃блі҃ей. | ✠ СА҃НКТПЄТЄРБѪРГЪ | ✠ Типографі҃а лѵй Ник. Греча. | ✠ а҃нѵль 1819 А҃ѵгѵсть 15 зиле.

In-8⁰, de 2 foi nepaginate+303 pagine, cu greşeli de paginaţie: 100—103 pentru 300—303.

Verso titlului alb, iar prefaţa este aceiaşi ca şi la *Biblia* apărută în acelaş an, tot la St. Petersburg.

După prefaţă urmează aceste rânduri, puţin deosebite faţă de cele din *Biblie* (vezi aici nr. 1031):

Impărătească de D(u)mnezeu păzita cetate Sanctpăterburgŭ, depe cea dinŭ Transilvanie typerită românească tălmăcire, acumŭ de al doĭlea s-au typăritŭ Noulŭ Testamentŭ, cu chieltuĭala, şi osirdiĭa Rossieneştiĭ soţietăţĭ a Bibliei, în anulŭ dela zidirea lumiĭ 7327, iară dela întruparea Cuvântuluĭ luĭ D(u)mnezeu 1819 indictŭ 7, în a noaosprezăcilea anŭ a Fericiteĭ şi pacnicilĭ stăpânirĭ alŭ împărăteştiĭ sale Măririĭ.

Nu este decât o detaşare a *Noului testament* din *Biblia* studiată mai sus (nr. 1031), la care s'a tipărit, din nou, numai foaia de titlu.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 45—46, nr. 20.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1 9

1050. *Viĭaţa Sfântuluĭ Vasilie celuĭ Nou*, Bucureşti 1919.

ВІѪЦЯ | Сф҃нтѵлѵй ВАСИЛІЄ чі҃лѵй нѡ҃в. | Ши | ✠ фрикошáтеле вѣмй але вѣздѵхѵлѵй, ши дрѣпта жѵдекáтъ, | пре кáре лѣѵ вѣзѵ҃т Григóріе прин рѵгъчѡніле сф҃нтѵлѵй Васíліе чі҃лѵй нѡ҃в, ши де а҆чі҃лаш Григóріе скрíсе: | Кáре акѵм | Тѫлмъчíндѵсе рѡмѫнѣще, сав дáт ✠ типáрю. | ✠ зíлеле пр҃ѣ ✠нъльцáтѵлѵй нóстрѵ Дóмн, | ЙЛЄѮЙНДРѪ НІКОЛА҃Є Сѵ҆ЦѪЛ ВВ. | Кѵ Благословéніа пр҃ѣ сф҃нцітѵлѵй Митрополíт а҆ тóатъ Оу҆гро|клáхіа Кѵріѡ҃ Кѵ҃р Іѡ҃нѵсіе. | Прин тоатъ кіелтѵа҃ла Дѵмнѣлѵй Васíліе Бѵ҃га. | ✠ БѵКѵРЄ҃ЩИ. | ✠ чѣ де нóв фъкѵ҃тъ Типографі҃е а҆ Дѵмнѣлѡ҃р | РЪДѪКИ҃НѪЛ КЛЄНЧИ҃НѪЛ Бнк вел Стѡ҃лник. Ши | ДИМИТРИ҃КЄ ТОПЛИЧИ҃НѪЛ Бів вел Слѵгéрю. | Ла а҃нѵл Йѡ҃ѳ. Іѵ҃ліе ✠ вї. | Де монáхѵл Исаіа Типографъ дин мънъстѵ҃рѣ | Нѣмцѵлѵй.

In-4⁰, 1 foae (titlul)+150 pag., încadrate.

In faţa textului se află o gravură de un format mai mare, intitulată: «Icoana înfricoşatei judecăţi a Domnului nostru Iis. Hs. la [a] doua venire», la fel cu cea din *Noul Testament*, Măn. Neamţ, 1818. (facs nr. 380).

Icoana—stilizată—e reprodusă şi interpretată de Sim. Fl. Marian, *Inmormîntarea la Români*. Studiu etnografic, Buc. 1892, p. 448-456, capitolul «Vămile».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1051. Evghenie Vulgaris, *Adoleshia filotheos, adecă îndeletnicire iubitoare de Dumnezeu,* trad. de Mitropolitul Veniamin, tom. II—V, Iaşi 1819.

Titlul şi descrierea bibliografică vezi-le la nr. 867 *(Bibl. rom. veche,* III, 113), pentrucă tomul I s'a tipărit încă din anul 1815.

La sfârşitul tomului al V-lea (într'unele exemplare, greşit, la I-ul) se află, ca apendice, cartea cu titlul următor:

Ѝ ТѪРНЇРЄ | Ѧнлóк дє скрисóаре. | Пєсѣпра Таράфѕлѧѕкй ѡкєллíѡнлѡр | пєнтрѕ | Фѵ́рѣ ѣ тóатѣ лѣмѣ.

In-4⁰, 134 pag. şi o tablă după p. 112. Tot textul încadrat în linii. S'au tras exemplare şi ca broşuri separate, fără arătarea anului şi locului.

Traducătorul acestei anexe la *Adoleshia filotheos* nu mai este Mitropolitul Veniamin, ci Petru Stamatiadi, după cum se spune la pag. 134:

S'au tălmăcit şi s'au adunat de înţeleptul Dascal Petru Stamatiadi.

D. Russo, *O scrisoare a lui Evghenie Vulgaris tradusă în limba română,* în *Revista Istorică Română,* I (1931), 7—31 (şi extras), dar în deosebi p. 11, 19—20.— Em. Grigoraş, *Genesa, Demonstraţie ştiinţifică de Petru Stamatiadi (1791),* republicată cu o introducere, un lexic de . . , Buc. 1925.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1052. *Slujba Sfântului martir Ioan din Trapezunt,* Iaşi 1819.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ | ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ | ΙΩΑΝΝΟΥ | ΤΟΥ | ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΥ. | Συντεθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξαν- | δρείας | κυρίου | Νικηφόρου τοῦ Κρητός. | Καὶ | νῦν πρῶτον ἐκδοθεῖσα | εἰς τύπον | μετά τινων προσθηκῶν καὶ διορθώσεων, | φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ κυρίου | ΘΩΜΑ ΜΠΟΥΪΟΥΚΗ | ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΙΟΥ. | Ἐν Ἰασσίῳ | 1819 | Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ.

Slujba sfântului martir Ioan din Trapezunt, compusă de Patriarhul Alexandriei, Domnul Nichifor Criteanul. Şi acum întâia dată publicată prin tipar cu unele adăogiri şi îndreptări, cu mărinimoasa cheltuială a Domnului Toma Buiuchis din Trapezunt. In Iaşi, 1819. In tipografia grecească.

In folio, 3 foi nenum.,+22 pag.

Tipar negru şi roşu. După titlu (alb pe verso), pe 2 foi, urmează prefaţa şi gravura sfântului cu următoarea însemnare şi legendă:

Δ. Κοντολέο ἐχάραξεν ἐν Γιάσσι 1819. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ νέος ἐκ Τραπεζοῦντος, ὁ μαρτυρήσας ἐν Ἀκκερμανίῳ, οὗ τὸ ἅγιον λείψανον σόζεται ἐν Σουτσάβῃ. Διὰ δαπάνης τοῦ Θωμᾶ Μπουϊούκη. (D. Kontoleo a gravat în Iaşi 1819. Sfântul martir Ioan cel nou din Trapezunt, care a devenit martir în Akerman, ale cărui moaşte se află la Suceava. Cu cheltuiala lui Toma Buiuchi).

Prefaţa:

Πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας.

Ἡ παροῦσα Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Τραπεζουντίου, συντεθεῖσα, ὡς ἐπιγράφεται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Νικηφόρου, ἐσώζετο ἄχρι τοῦδε χειρόγραφος εἴς τινας ἐν Ἰασσίῳ ἐκκλησίας καὶ μεταγραφομένης αὐτῆς ὑπὸ διαφόρων ἀντιγραφέων, ἐγίνοντο, προσθῆκαι καὶ ἀφαιρέσεις καὶ σφάλματα πολλά, καθὼς ἐγίνοντο εἰς ὅλα τὰ χειρόγραφα παλαιὰ βιβλία, πρὸ τῆς εὑρέσεως τῆς τυπογραφίας. Μετ' αὐτὴν δὲ συνετέθησαν καὶ ἄλλαι τοιαῦται ἀκολουθίαι τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου ὑπὸ ἄλλων ποιητῶν, οἵτινες διὰ νὰ φανῶσι

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

πρωτουργοὶ τοῦ ποιήματος, δὲν ἠθέλησαν νὰ παραλάβωσί τι ἐκ τῆς πρώτης, πάντῃ ἀλλοῖα ἄσματα συντάξαντες. Ὥστε τριῶν ἢ τεσσάρων τοιούτων Ἀκολουθιῶν εὑρισκομένων, καὶ ἐρχομένης τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου, διηπόρει ἐνίοτε ὁ προεστὼς τοῦ ναοῦ, ποίαν ἐξ αὐτῶν νὰ μεταχειρισθῇ. Διὰ νὰ ἐκλείψῃ λοιπὸν αὐτὴ ἡ σύγχυσις, καὶ νὰ διαδοθῇ ἡ Ἀκολουθία παντοχοῦ, μάλιστα εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Ἁγίου ἵνα δοξάζηται ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν, ὡς πρῶτος μάρτυς ὑπὸ τῶν τῆς Ἄγαρ σφαγιασθείς, ἐφιλοτιμήθη ὁ κὺρ Θωμᾶς Μπουϊούκης ἐκ Ῥοιζείου πόλεως τῆς ἐπαρχίας Τραπεζοῦντος, νὰ τὴν ἐκδώσῃ διὰ τῶν τύπων εἰς φῶς, διορθωθεῖσαν ἐν οἷς ἔδει πρὸς ψυχικήν του ὠφέλειαν, προθυμοποιηθεὶς ἅμα νὰ χαλκοχαράξῃ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ Ἁγίου, ἔκτινος παλαιᾶς εἰκόνος, σωζομένης ἐν τῷ ἐνταῦθα μοναστηρίῳ τοῦ Μπουρνόβου. Ἀποδέξασθε οὖν πάντες ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ προθύμως τὴν βίβλον δοξάζοντες τὸν Θεόν, τὸν ἐνισχύοντα καὶ ἐν τοῖς ἐσχάτοις καιροῖς τοὺς εὐσεβεῖς εἰς τὸ μαρτύριον· τὸν δὲ Ἅγιον ἑορτάζετε ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις πρὸς σωτηρίαν ὑμῶν καὶ ἀντίληψιν.

Către cetitori.

Slujba de faţă a sfântului Ioan din Trapezunt care a fost compusă, după cum se spune în titlu, de către Nichifor Patriarhul Alexandriei, se păstra până acum în manuscris la unele biserici din Iaşi; şi, fiind transcrisă de către diferiţi copişti, s'au făcut adăogiri, omisiuni şi multe greşele, după cum se întâmplă cu toate lucrările vechi manuscrise, înainte de descoperirea tipografiei. In afară de aceasta s'au compus şi alte slujbe de acest fel ale aceluiaş sfânt de către alţi poeţi, cari, ca să pară autori ai cântării, nu au voit să ia ceva din cea dintâi, ci au alcătuit cu totul alte cântări. Incât, găsindu-se trei sau patru slujbe de acest fel şi venind ziua pomenirii sfântului, mai marele bisericii era nedumerit uneori, pe care din ele să întrebuinţeze. Ca să înlăture deci această confuzie şi să se răspândiască pretutindeni slujba, dar mai cu samă în locul de naştere al sfântului, pentru a fi cinstit de către creştini ca cel dintâi martir, care a fost măcelărit de strămoşii Agarenii, şi-a luat osteneala Domnul Toma Buiuchis din oraşul Rizion al eparhiei Trapezuntului să o scoată la lumină prin tipar, îndreptând-o acolo unde era de nevoe, spre folosul lui sufletesc, grăbindu-se în acelaş timp să sape în aramă icoana sfântului după o icoană veche care se păstrează în mănăstirea Bârnova de aici. Primiţi dar toţi creştinii ortodocşi, cu dragă inimă, cartea, mulţumind lui Dumnezeu, care întăreşte în credinţă pe cei evlavioşi chiar în împrejurările cele mai grele; iar pe sfânt sărbătoriţi-l cu psalmi şi cu cântări spre mântuirea şi ajutorul vostru.

Traducere de D. Fecioru.

Exemplar la sfârşitul cărţii greceşti *Serviciul bisericesc*, Târgovişte 1709 (vezi *Bibl. rom. veche*, I, p. 480—481, nr. 157).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1053. [**Gessner S.**], *Amorezatul*, dramă pastorală. Traducere de Ruxanda Samurcaş, Iaşi 1819. — Grecește.

ΕΡΑΣΤΟΣ. | Δράμα Ποιμενικὸν | Εἰς δύο Πράξεις | Μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Γερμανικῆς εἰς τὴν καθομιλου- | μένην ἡμῶν ἁπλῆν διάλεκτον. | ὑπὸ | ΡΩΞΑΝΗΣ ΣΑΜΟΥΡ-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ΚΑΣΗ. | .....[1])ωνηθὲν | Τῷ Ἐξοχωτάτῳ καὶ φιλοστοργωτάτῳ αὐτῆς Πατρὶ | κυρίῳ | ΔΗΜΗΤΡΙΩ ΣΑΜΟΥΡΚΑΣΗ. | Ἐν Ἰασσίῳ | Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ | 1819.

Amorezatul. Dramă pastorală în două acte. Tradusă din nemţeşte în limba noastră simplă vorbită, de Ruxanda Samurcaş. Dedicată prea nobilului şi prea iubitului ei tată Chir Dimitrie Samurcaş. In Iaşi, în Tipografia grecească, 1819.

In-12º. 62 pagine (după comunicarea d-lui Sabin Mureşanu, Cluj).

La început 2 scrisori ale Roxanei Samurcaş, pe care le publicăm după copia trimisă de d-l S. Mureşanu. Deoarece această operă s'a tradus şi tipărit în româneşte de Zoiţa Grigoriu, la 1822 în Iaşi, pentru traducerea acestor 2 scrisori («Pré iubitorĭul mieu părinte!» şi «Cătră doamnele céle de o vârstă cu mine!»), trimitem la cartea bibliografiată la nr.. 1156, unde se găsesc traduse de Zoiţa Grigoriu.

Φιλοστοργότατέ μοι Πάτερ!

Μέγα κατὰ ἀλήθειαν ὡς πρὸς τὰς παρούσας δυνάμεις μου, μικρὸν ὅμως ὡς πρὸς τὸ ὀφειλόμενον εἰς Σὲ τὸν φιλόστοργον Πατέρα ἀπαραίτητον χρέος μου, μοὶ ἐφαίνετο ἡ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ μετάφρασις τοῦ παρόντος Ποιμενικοῦ Δράματος τοῦ κυρίου Γεσνέρου. Ἀλλὰ διὰ νὰ πληροφορηθῇς ὅτι εἶμαι εὐγνώμων διὰ τοὺς καθημερινοὺς κόπους Σου, οἱ ὁποῖοι εἰς μόνην τὴν ἰδικήν μας ἀποβλέπουσιν ἀνατροφήν, ἐπεμελήθην μετὰ πόνου νὰ μεταφράσω αὐτό, διὰ νὰ τὸ προσφέρω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα, ὡς πρῶτον εὐγνωμοσύνης σημεῖον. Παρακαλῶ λοιπὸν ταπεινῶς νὰ τὸ δεχθῇς μὲ πατρικὴν εὐμένειαν, νὰ παραβλέψῃς τὰ ἐν αὐτῷ σφάλματά μου, καὶ νὰ μὲ εὐχηθῇς ἀπὸ ψυχῆς διὰ νὰ Σοὶ προσφέρω εἰς ἄλλον καιρόν, ἀφ' οὗ λάβω περισσοτέραν δύναμιν εἰς τὰς διαλέκτους, ἄλλα μου πονήματα τελειότερα. Μένω δὲ μὲ ὅλον τὸ σέβας τῆς Ὑμετέρας Ἐξοχότητος.

Τῇ α'. Ἰανουαρίου ᾳωιθ'.

Ταπεινὴ Θυγάτηρ
Ρωξάνη Σαμουρκάση.

Πρὸς τὰς Συνομηλίκους μοι Κυρίας!

Εἶναι ἤδη ἕνας ἐνιαυτός, ἀφ' οὗ ἄρχισα νὰ διδάσκωμαι τὴν Γερμανικὴν διάλεκτον. Τῆς γυμνάσεώς μου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ διατριβὴ ἐγίνετο εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ κυρίου Γεσνέρου, ὅπου συναριθμεῖται καὶ τὸ παρὸν Ποιμενικὸν Δράμα. Βλέπουσα ἐγὼ τὴν ἐμπεριεχομένην εἰς αὐτὸ ἠθικήν, τὸ μετέφρασα ὄχι μὲ ὀλίγον κόπον εἰς τὴν καθομιλουμένην Γλῶσσάν μας κατὰ τὰς δυνάμεις μου. Δὲν στοχάζομαι, ὅτι θέλω κατακριθῇ, ὦ Κυρίαι μου! ἐπειδὴ εὑρίσκετε εἰς αὐτὸ στοργὴν καὶ ὑπακοὴν Τέκνου πρὸς Πατέρα, ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην ἀνδρογύνου, βοήθειαν τῆς Θείας Προνοίας, καὶ τύψιν συνειδότος, μὲ τὴν ἀπόκτησιν τῶν ὁποίων ὀνομάζεται τις ἄνθρωπος τῳόντι, καὶ ὁμοίωμα τοῦ Δημιουργοῦ.

Ἀγαποῦσα κατὰ ἀλήθειαν νὰ σᾶς προσφέρω ἄλλο τί μεγαλήτερον καὶ ἠθικώτερον· ἡ ἀσχολία ὅμως περὶ τὰ καθημερινά μου μαθήματα, εἰς τὰ ὁποῖα τώρα μάλιστα κατὰ τὸν δέκατον τρίτον χρόνον τῆς ἡλικίας μου μὲ καθυπέβαλεν ὁ φιλόστοργός μου Πατήρ, δὲν μοὶ δίδει δυνάμεις ἀναλόγους μὲ τὴν προαίρεσιν, οὔτε καιρὸν ἄλλον διὰ νὰ καταγίνωμαι εἰς τοιαῦτα. Ἐλπίζω ὅμως εἰς ἄλλον καιρὸν νὰ σᾶς προσφέρω μεγαλητέρους κόπους μου, ἐὰν κατὰ τὸ παρὸν δεχθῆτε τὴν μικράν μου ταύτην μετάφρασιν χωρὶς νὰ μὲ κατηγορήσητε παντελῶς. Ἔῤῥωσθε.

Cluj: Biblioteca Universităţii.

[1]) Deteriorat. Probabil: [Νῦν δὲ προσφ]ωνηθὲν.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1054. Ralu Suţu, *Sfaturile unei mame către fiica sa*, Veneţia 1819. — Greceşte.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ | ΜΗΤΡΟΣ ΠΡΟΣ ΘΥΓΑΤΕΡΑ | μεταφρασθεῖσαι ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων | συγγραμμάτων τῆς Κυρίας Δελαμπὲρ | εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν | παρὰ τῆς | Ἐκλαμπροτάτης Δομνίτζας | ΡΑΛΟΥΣ ΣΟΥΤΖΗΣ | καὶ προσφωνηθεῖσαι τῷ Ὑψηλοτάτῳ | καὶ Σεβαστοτάτῳ Πατρὶ αὐτῆς | καὶ Αὐθέντῃ | Κυρίῳ Κυρίῳ | Ἀλεξάνδρῳ Σοὺτζῳ Βοεβόδᾳ. | Ἀποδοθεῖσαι δὲ κατὰ χάριν τῇ ἐν | Κωνσταντινουπόλει Βιβλιονομικῇ Ἐφορείᾳ. | Ἐν Βενετίᾳ. | Παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων. | 1819.

Sfaturile unei mame către fiica sa, traduse din operele cele mai alese ale doamnei de Lambert în limba noastră de prea strălucita Domniţă Ralu Suţu, şi dedicate prea înălţatului şi prea respectatului ei tată şi Domn, domnul domn Alexandru Suţu Voevod. Cedate în dar Eforiei Biblionomice din Constantinopol. Veneţia. La Nicolae Glykis din Iannina. 1819.

In-12º de 96 pag.; pag. 1 titlu; pag. 3—6 prefaţa—dedicaţie a traducătoarei; pag. 7—10 o prefaţă a lui Alexandru Seianos, care laudă calităţile traducătoarei; pag. 11 începe textul.

Prefaţa traducătoarei (pag. 3—6):

Θεοφρούρητε Αὐθέντα Τρισέβαστε καὶ Φιλοστοργότατέ μοι Πάτερ!

Προσέφερον ποτὲ οἱ Παλαιοὶ ἐπὶ τοὺς τότε δωμοὺς τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, εὐχαριστοῦντες διὰ τὴν ἐπικαρπίαν· προσφέρω ἤδη καὶ ἐγὼ πρὸ ποδῶν Σου τὴν μετάφρασιν ταύτην, ὡς τῶν γυμνασμάτων μου ἀκροθίνιον, Σὰ ἐκ τῶν Σῶν καθηκόντως προσκομίζουσα. Προσέρχομαι δὲ καὶ προτείνω τὰς χεῖρας μὲ ἄκραν συστολὴν καὶ δέος, ἐπειδὴ καὶ εἶμαι πληροφορημένη, ὅτι τὸ ἀκρόδρυον τοῦτο πολὺ ἐλλείπει τοῦ νὰ ἀνταποκρίνεται εἴς τε τὴν πρὸς ἐμὲ δούλην Σου, καὶ πρὸς ἅπασαν τὴν ἀδελφικήν μου χορείαν, ἀπ' ἀρχῆς καλαβληθεῖσαν, καὶ ἀδιαλείπτως ἤδη καταβαλλομένην φιλόστορον ἐπιμέλειαν, καὶ φιλότεκνον σπουδήν τε καὶ προσπάθειαν τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, εἰς τὰ τῆς ἀπαιτουμένης ἡμῶν παιδείας τε καὶ εὐαγωγίας. Ἀλλ' ὅμως ἡ συγγνωμονεστάτη τοῦ Ὕψους Σου περίνοια, γινώσκουσα τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀτελὲς τῶν πρώτων ἐγχειρημάτων, θέλει ἀποδεχθῇ προσηνῶς τὴν τούτου ἀνάθεσιν, παρεπιβλέπουσα μὲ ὄμμα ἱλαρὸν ὅσα ὑπὸ τῆς πρωτοπειρίας μου παρεισέφρυσαν εἰς τοῦτο μου τὸ πρῶτον οἱονεὶ δοκίμιον. Πᾶσα ἀρχὴ ἔχει φύσει τὰς ἰδίας δυσχερείας καὶ ἐλλείψεις, καὶ αἱ πρῶσαι τῶν πραγμάτων ἐπιβολαὶ δὲν τελειοποιοῦνται, εἰ μὴ διὰ τῆς ἐνδελεχοῦς τριβῆς τε καὶ ἕξεως. Ὅθεν ὅταν κατὰ τὴν βάσιν ταύτην ἀξιωθῶ τῆς Σῆς ὑψηλῆς συγγνώμης, περὶ τῆς τῶν ἄλλων ἔχω χρηστοτέρας τὰς ἐλπίδας, βεβαία σχεδὸν οὖσα, ὅτι οἱ ὁμογενεῖς ἐλλόγιμοι καὶ σοφοὶ τὰ ἐν τῷ παρόντι ἐλλείμματα εἰς τὴν πρωτοπειρίαν μου ἀποδιδόντες, θέλουν μὲ ἀξιώσει ἑτοιμότερον καὶ τῆς ἐδικῆς των, προόδους ἐμοὶ καὶ τοῦ λοιποῦ ἐπευχόμενοι· ἐπειδὴ καὶ τὰ ὑπέροχα εἰς ὅ,τιοῦν, δέδοται ἐκ φύσεως νὰ φέρωνται πρὸς τὰ ὑποδεέστερα συγκαταβατικῶς ὑπὸ γενναιότητος. Ἐν συντόμῳ, Τρισέβαστέ μοι Πάτερ, ἐγὼ δὲν συνέγραψα δι' ἕξεως εἰς ἐπίδειξιν, ἀλλὰ μετέφρασα διὰ πρωτοπειρίας εἴς τε τοῦ νοός μου ἐξάσκησιν, καὶ τῆς καρδίας μου μάλιστα διαῤῥύθμησιν, καὶ ἐὰν δὲν δυνηθῶ νὰ ἀκολουθήσω κατ' ἴχνος τὴν τοιαύτην Σεβαστὴν Μητέρα, μιμουμένη τὰς ἀρετάς της, εἴθε διὰ τῶν φιλοστόργων Σου εὐχῶν, νὰ ἀξιωθῶ τοὐλάχιστον, καθὼς καὶ ἐφίσμαι, νὰ διαζήσω κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τὰς συμβουλάς της, τὰς καὶ μέλιτος γλυκυτέρας, καὶ παντὸς τιμίου πράγματος ἐμοὶ τιμιωτέρας, διὰ νὰ ὑποσημειοῦμαι ἔτι μᾶλλον ἐπαξίως!

Τῆς Ὑμετέρας Ὑπερστόργου, καὶ Τρισεβάστου Ὑψηλότητος
Θυγάτηρ εὐπειθεστάτη καὶ δούλη
Ῥαλοῦ Σοὺτζη.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Domnitorule, de Dumnezeu păzit, prea respectate şi prea iubite tată!

Cei vechi ofereau pe altarele de atunci pârgile roadelor, mulţumind pentru recoltă; acum aduc şi eu la picioarele Tale această traducere, ca cel mai bun din exerciţiile mele, oferind Ale Tale dintru Ale Tale după datoria cuvenită. Vin şi întind mâinele cu cea mai mare sfială şi frică, fiind informată, că acest rod este departe de a corespunde îngrijirei plină de dragoste, ce aţi arătat dela început şi continuu arătaţi, atât pentru mine, sluga Ta, cât şi pentru toţi fraţii mei, şi silinţei şi dragostei de copii a Înălţimii Voastre, în cele necesare pentru instrucţia şi educaţia noastră. Dar binecunoscuta agerime a minţii Înălţimei Tale, ştiind că primele încercări sunt de cele mai multe ori neizbutite, va primi cu blândeţe dedicaţia acestei încercări, trecând cu o privire senină peste tot ce s'a strecurat, din cauza neexperienţei mele, în această primă a mea încercare. Orice început are în mod firesc greutăţile şi lipsurile sale, şi primele sforţări nu se perfecţionează, decât prin continuă usare şi practică. Aşadar, dacă pe baza aceasta mă voiu bucura de iertarea Înălţimei Tale, pentru cea a celorlalţi, am speranţe mai bune, fiind aproape sigură, că învăţaţii şi savanţii concetăţeni atribuind neexperienţei mele, lipsurile din cartea de faţă, îmi vor acorda mai bucuros a lor iertare, urându-mi şi pe viitor progrese. Căci cele superioare, în orice ordine de idei, sunt din natură hărăzite să se arate, din generozitate, cu îngăduinţă faţă de cele inferioare. In scurt, Prea respectate al meu Tată, eu n'am scris, ca de obiceiu, ca să mă scot în evidenţă, ci cu neexperienţa mea am făcut o simplă traducere pentru exercitarea minţii mele şi mai cu seamă pentru transformarea inimei mele. Dacă voiu putea să urmez, pas cu pas, pe acea Respectată Mamă, imitând virtuţile ei, cel puţin, să mă învrednicesc, cum şi doresc, ca cu blagoslovirile Tale afectuoase, să pot trăi conform sfaturilor ei, sfaturi cari sunt mai dulci decât mierea, şi pentru mine mai vrednice de cinste decât orice alt lucru vrednic de cinste şi să mă pot iscăli cu mai mare vrednicie!

A Înălţimei Voastre prea iubitoare şi prea respectată
fiică ascultătoare şi slugă,
Ralu Suţu.

Traducere de N. Camariano.

Autoarea franceză din care s'a tradus este *Anne-Thérèse de Marguenat de Courcelles, marquise de Lambert* (1647—1733), care, între altele a scris şi *Avis d'une mère à sa fille et a son fils* (1728).

Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1055. Kleobul G., *Table pedagogice după metoda învăţăturei reciproce,* Paris 1819. — Greceşte.

ΠΙΝΑΚΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ. | Κατὰ τὴν Ἀλληλοδιδακτικὴν Μέθοδον. Ἀριθ. 1ος. |

Iar în josul paginei este: Συνταχθέντες ὑπὸ Γ. ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΙΤΟΥ, καὶ ἤδη πρῶτον ἐκδοθέντες διὰ δαπάνης τοῦ | εὐγενεστάτου ἄρχοντος Ἄγα Κυρίου Ν. Ῥοσσέτου Ῥοσνοβάνου τοῦ ἐκ Μολδαβίας. | Ἐν Παρισίοις 1819. Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον. | Ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ἐδερχάρτου.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Table pedagogice, după metoda învăţăturei reciproce. Numărul 1.

Compuse de G. Kleobul din Filipopole şi tipărite, pentru prima dată, cu cheltuiala prea nobilului boier Aga domn N. Rosseti Rosnovanu din Moldova. Paris 1819. In luna lui Aprilie. In tipografia lui Eberhart.

In folio mare ; fiecare foaie, scrisă numai pe recto, constitue o tablă care poartă un număr de ordine sus; în total sunt 73 de table încadrate în chenare de linii negre şi poartă titlul reprodus mai sus. Prima tablă începe cu vocalele A, E, H, I, Υ, O, Ω, şi sfârşeşte cu alfabetul grecesc majuscul.

Ultima tablă (73) începe : Ὁ πλοῦτος χωρὶς μάθησιν εἶναι φθορᾶς αἰτία.

Sfârşeşte: Ὡς καὶ οἱ ἐχθροί σου σὲ τιμοῦν κἀνένα μὴ φοβῆσαι.

Traducere de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1056. [Gabriel Bennot de] Mably, *Dialogurile lui Focion,* traducere de Ecat. Suţu, Iaşi 1819. — Greceşte.

ΔΙΑΛΟΓΟΙ ΦΩΚΙΩΝΟΣ. | Ὅτι | οἰκειότατον τὸ ἠθικὸν πρὸς τὸ | πολιτικόν, | ὑπὸ | Μαβλῆ. | Μεταφρασθέντες δὲ | ὑπὸ τῆς Νεάνιδος | ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΣΟΥΤΖΗΣ, | καὶ | ἐκδοθέντες | ὑπὸ | Θεοδώρου Νέγρη. | Ἐν Ἰασσίῳ. | 1819.

Dialogurile lui Focion: cum că morala este în foarte strânsă legătură cu politica, de Mably, traduse de tânăra Ecaterina Suţu şi publicate de Teodor Negri, Iaşi 1819.

In-8⁰ de 3 foi nenumerotate+κς+216 pag. şi 1 foae (errata). Foile nenumerotate cuprind titlul: Διάλογοι Φωκίωνος=Dialogurile lui Focion; cel reprodus mai sus şi o dedicaţie catre Eufrosina Callimachi reprodusă mai jos; pe verso titlului versuri extrase din Prometeul lui Eschil.

La pag. στ'—κστ' (6—26) o introducere a editorului Negri, în care acesta face o scurtă descriere a stării sociale a popoarelor europene, începând dela Greci şi Romani şi mergând până în epoca lui Mably, când lumea ajunsese la deplină decadenţă morală. Pentru a împiedica înaintarea acestei decadenţe Mably a scris Dialogurile sale. Această scriere, ne spune mai departe Negri, a mai fost tradusă odată în limba greacă de I. Kaskaba [1]), dar fiindcă traducerea acestuia nu apăruse decât într'un număr restrâns de exemplare, el crede ca e de folos să se publice şi lucrarea Ecaterinei Suţu.

La f. 3 nenum. următoarea dedicaţie:

Τῇ Ἐκλαμπροτάτῃ καὶ Θεοσεβεστάτῃ Δεσπούνῃ Μεγαλοπρεπεστάτῃ πάσης Οὐγγροβλαχίας, Κυρίᾳ, Κυρίᾳ Εὐφροσύνῃ Καλλιμάχῃ Σούτζου Β. Β. ἀρετώσῃ γυναικί, τὴν παροῦσαν βίβλον μετὰ τῶν κατ' αὐτὴν προσάγει ἡ μεταφραστής.

Prea strălucitei şi evlavioasei Doamne prea măreaţă a întregei Ţării Româneşti Eufrosina Callimachi, virtoasa soţie a lui Suţu Voevod, închină traducătoarea prezenta carte împreună cu cele ce sunt într'însa.

La p. A-E următoarea prefaţă:

Εὐμενεστάτη μοι Κυρία.

Ἦτον τῷ ὄντι ἔργον τολμηρὸν τὸ νὰ ἐπιχειρήσω τοιούτου βιβλίου μετάφρασιν· διότι ἔπρεπε νὰ ἐννοήσω καὶ νὰ ἑρμηνεύσω σοφοῦ Συγγραφέως σοφὰς ἐννοίας, δι' ὅλου ἀνωτέρας

[1]) Traducerea lui I. Kaskaba a apărut în Petersburg la 1813; un exemplar se află în biblioteca Prof. D. Russo; Vezi şi A. Papadopulos-Vretos, Νεοελληνικὴ φιλολογία, vol. 2, Atena 1857, p. 171, nr. 520.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

τοῦ ταπεινοῦ μου νοός. Ἀλλὰ τὸ νὰ προσφέρω πρὸς τὴν ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα τὴν μετάφρασίν μου φυλάττουσα τὸν συνήθη τῶν τοιούτων ἀφοσιωμάτων κανόνα, ἤτοι ἐπαινοῦσα καὶ ἐγκωμιάζουσα τὰς μεγάλας ἀρετάς, δι' ὧν ἡ φύσις ἐξόχως πασῶν τῶν καθ' ἡμᾶς γυναικῶν τὴν ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα κατεκόσμησεν, εἶναι τολμηρότερον καὶ θρασύτερον. Διότι πρέπει διὰ μικρῶν τὰ μεγάλα νὰ παραστήσω, καὶ συγχρόνως πρὸς τοὺς ἀναγνώστας νὰ φανῶ ὀχληρά, φιλοτιμουμένη ἀτέχνως νὰ ἀποδείξω τὰ καὶ Ἡλίου λαμπρότερα, καὶ φανώτερα. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ τῆς ψυχῆς μου ἡ ἀνέκφραστος εὐγνωμοσύνη, καὶ οἱ λόγοι ἁπλῶς τοῦ καθήκοντος, εἰς τὴν ὑμετέραν Ἐκλαμπρότητα μὲ ὑπαγορεύουσι νὰ προσφέρω τὴν μετάφρασίν μου, παρακαλῶ θερμῶς νὰ δεχθῇ προσηνῶς καὶ μετ' εὐνοίας ἁπλουστατον δι' ὅλου τὸ ἀφοσίωμά μου, ὡς μικρὸν σημεῖον μεγίστης εὐγνωμοσύνης καὶ ὁλοκλήρου ἀναθέσεως τῶν ἐμῶν εἰς τὴν μητρικὴν κηδεμονίαν καὶ προστασίαν της. Εἰς χεῖρας τῆς ὑμετέρας Ἐκλαμπρότητος δὲν εἶναι ἀνοίκειον ὡς πολιτικὸν νὰ ἀνατεθῇ τὸ παρὸν βιβλίον. Διότι τὸ κεδνὸν αὐτῆς πολίτευμα, καὶ ἡ Ἀθήνειος φρόνησίς της, ἰσχυροὺς ἔδωκε λόγους πρὸς τὰς γυναῖκας νὰ μετριάσωσι τὴν κατὰ τοῦτο τῶν ἀνδρῶν μεγαλορρημοσύνην ἐκ παραδείγματος νεωτέρου. Εἶναι δὲ προσέτι προσφυεστάτη καὶ καταλληλοτάτη πρὸς τὴν σεβαστὴν αὐτῆς Ἐκλαμπρότητα τοῦ τοιούτου βιβλίου ἡ ἀφιέρωσις· διότι ἐποικοδομεῖ τὰ πολιτικὰ εἰς βάσιν στερεὰν καὶ ἀκλόνητον, προσαρμώζον τὰ βουλεύματα ποτὶ τὰν Σπάρταν τῆς ἀρετῆς, ἤτοι ἀποδεικνύει διὰ λόγων, ὅσα δι' ἔργων ὁ περίβλεπτος αὐτῆς βίος ἐπικυροῖ.

Τῆς ὑμετέρας Θεοσεβεστάτης Ἐκλαμπρότητος

ταπεινὴ δούλη
Αἰκατερίνα Σούτζη.

Prea binevoitoare Doamnă.

Era într'adevăr o faptă îndrăzneaţă să încerc să traduc o astfel de carte, fiindcă trebuia să înţeleg şi să explic idei savante ale unui scriitor savant, cu totul superioare înteligenţei mele smerite. Dar să dedic Măriei Voastre traducerea mea, păstrând regula care se obişnueşte în dedicaţii de felul acesta, adică să laud şi să ridic în slavă virtuţile cele mari cu cari a împodobit natura pe Măria Voastră, mai presus de cât pe toate celelalte femei din vremea noastră, este lucru mai îndrăzneţ şi mai trufaş, fiindcă trebuie cu mijloace mici să înfăţişez lucruri mari şi în acelaş timp să par importună cititorilor, având ambiţia să arăt în mod stângaciu lucruri mari, strălucite şi mai luminoase decât soarele. Fiindcă însă şi recunoştinţa, ce nu se poate exprima prin vorbe, a sufletului meu, precum şi motive de datorie mă îndeamnă să dedic traducerea mea Măriei Voastre, O rog călduros să primească cu blândeţe şi cu bunăvoinţă dedicaţia mea cu totul simplă, ca un mic semn de foarte mare recunoştinţă din parte-mi şi de totală închinare a fiinţei mele către protecţia şi îngrijirea de mamă a Măriei Voastre faţă de mine. A pune în mâinile Măriei Voastre această carte, care se ocupă cu chestii politice, nu este lucru nepotrivit, căci purtarea Voastră înţeleaptă şi înţelepciunea Voastră, care este deopotrivă cu aceea a Minervei, a dat, printr'un nou exemplu, motive serioase femeilor să tempereze mândria bărbaţilor în această privinţă.

Dedicaţia acestei cărţi către venerabila Mărie a Voastră mai este şi foarte dreaptă şi foarte potrivită, fiindcă aşează regimul politic pe o bază solidă şi nestrămutată adaptând principiile ei cu virtutea austeră,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

adică dovedeşte prin vorbe cele ce vieaţa Voastră strălucită consfinţeşte prin fapte.

A Măriei Voastre prea evlavioasă smerită roabă Ecaterina Suţu.

Cartea este tradusă şi în româneşte, dar din limba franceză: *Dialogurile lui Focion, asupra închinării moralului cu politica, traduse din Elineşte de Părintele Mabli în limba franţozească, şi dintr'aceasta în cea rumînească slobod, de Paharnicul Simeon Marcovici*, Bucureşti 1844.

Traducere de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1057. *Contract,* ⟨Lugoş⟩ 181⟨9⟩. — Foae volantă. Românește şi nemţeşte.

Drept titlu:

КОНТРАКТ. — CONTRACT.

In folio mare, 4 pag., ultima scrisă numai în nemţeşte; celelalte în româneşte şi nemţeşte, pe 2 coloane.

Contractul cuprinde 6 puncte şi este făcut între «judele, juraţii şi toata comunitatea Satului ⟨Bucovaţ⟩ din măritul Comitat al ⟨Timişoarii⟩...». Angajamentele luate se referă la «buna stare a Shoalei şi a învăţătoriului nostru naţionalnic.»

Datat: «In ⟨6⟩ de zile ale luneï luï ⟨Noemvrie⟩ 181⟨9⟩.»

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1058. *Instrucţie pentru magistratualişti...*, ⟨Cluj⟩ 1819. — Foae volantă.

Milostiva instrucţie pentru Magistratualiştii, carii Reguiaţia Urbarialiciască o vor duce în săvârşire. (Execuţie).

In folio, 56 pagine (16.5×27 cm.) nenumerotate, traducere din latineşte şi expediată sub nr. 7054/1819.

Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, în *Revista Arhivelor*, I, (1924—1926), p. 364.

Cluj: Arhivele Muzeului Ardelean.

1059. Kreisſchreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1819. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 6 foi, textul pe 2 coloane, nemţeşte în stânga. Ultima foae cu instrucţiuni numai in nemţeşte.

Rezumatul care urmează după titlu: «Prin care să vestesc de iznou spre ştire, pravile pedepsitoare înprotiva călcătorilor a poroncilor la vreme de ciumă».

Datat 17 Decemvrie 1819, semnat de Franz Freiherr von Hauer, guvernatorul Galiţiei şi alţi doi.

Al T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1060. Gavriil Bănulescu-Bodoni, Mitropolitul Basarabiei, *Pastorală în contra beţiei*, Chişinău 1819. — Foae volantă. Rusește şi românește.

In folio, 6 pagine, ultima albă; textul pe 2 coloane.

Drept titlu: БОЖІЄЮ МИЛОСТІЮ, după care urmează pastorala despre «pierzătoarea patimă a beţieï», a Mitropolitului Gavriil, adresată: «... Preoţilorŭ, Diaconilorŭ şi Ţârcovnicilorŭ...». La sfârşit: «S-au datŭ în păzitulŭ de D(u)mnezeu oraşŭ Chişinău. La anulŭ 1819. Iulie 7 zile».

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă* (1812—1918). Bibliografie, vol. I (1814—1880), Chişinău 1934, p. 40, nr. 16.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. Exemplar dăruit de d-l Aurel Sava, magistrat în Chişinău.

1061. *Inştiinţare asupra... cinstiţilor dvoreni a oblastii Bassarabiei*, ⟨Chişinău 1819⟩. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In folio, 8 foi (ultima albă), hârtie albastră. Textul pe 2 coloane, româneşte în dreapta. Începe astfel:

Inştiinţare dela Comisiïa alcătuită spre cercetarïa dovezâlorŭ asupra Dvoreneştiĭ numiri a Dumilorsale Cinstiţâlorŭ Dvorenĭ a Oblastiĭ Bassarabieĭ.

La sfârşit, numai în ruseşte, aceste informaţiuni:

Подписали :

Предсѣдатель Генералъ-Лейтенантъ Инзовъ.
Предводитель Дворянства Бессарабской Области, Надворный Совѣтникъ Димитрій Рышканъ.
Статскій Совѣтникъ и Кавалеръ Александръ Гика.
Колежскій Совѣтникъ Іоанъ Стурдза.
Надворный Совѣтникъ Іордакій Милло.
Матьвѣй Рышканъ.
Колежскій Ассесоръ Петракій Каттаржи.
Титулярный Совѣтникъ и Кавалеръ Федоръ Крупенскій.
Янко Руссо.
Ековакій Палади.
Иванъ Доничь.
Василій Яманди.

Скрѣпили:

Титулярный Совѣтникъ Лексъ.
Титулярный Совѣтникъ Александри.
Scris de mână:
Съ подлиннымъ вѣрно. Титулярный Совѣтникъ (ss) Александри (?)

Au iscălit:

Preşedinte General-Locotenent Inzov.
Conducătorul nobilimei din provincia Basarabia, consilierul de curte, Dimitrie Răşcan.
Consilierul de stat şi cavaler Alexandru Ghica.
Consilier de colegiu Ioan Sturza.
Consilier de curte Iordache Millo.
Matei Răşcan.
Asesor de colegiu, Petrache Catargi.
Consilier titular şi cavaler Teodor Krupenski.
Iancu Russo.
Iacovache Paladi.
Ivan Donici.
Vasile Iamandi.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Au întărit:

Consilierul titular Lex.

Consilierul titular Alecsandri.

Scris de mână:

Conform cu originalul, Consilier titular (ss) Alecsandri.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1820.

1062. Aaron Vasile, *Anul cel mănos,* Sibiu 1820.

ЙНѢЛ ЧѢЛ МЪНОѠ. | Бѣкоріа лѣмеи, | Оу҃н Кѧнтек ѧ стихоурй ѧдемѧнатече, ѧ | каре ѧфлътóареле стѣрй ѣ цїѣтелор | патрѣ Тѧмпоурй ѣле Йнѣлоуй чѣлоуй | ѧфрѣмсецáт кѣ рóдоурй бѣ|не съ кѣпрйнд. | Прин ЕЙѠЙЛІѠ ЙПРОН | Жоратѣл ѧ Мáреле Принципат ѣл Йрдѣлоуй Про|кратор ѣлкътоуйт, шй ѣкѣма ѧтѧм дá|тъ тупърйт.| ѠЙБІЙ. | ѧ привилегїата Тупографіе â лоуй Іѡáнн Бáрт. | 1820.

In-12º, de 2 foi nenum. şi 26 pagine.

Pe verso titlului aceste versuri:

Turturica şi porumbul
Nu maĭ tac mute ca plumbul;
Nicĭ priveghitoarea mică,
Nicĭ noptateca cĭovică,
Când arborul dă verdeaţa
Şi răvarsă mustăreaţa.

Urmează prefaţa:

Cuvânt înnainte.

Întră ştiinţele céle frumoase, pictura (zugrăvia), muzica şi poezia, după cunoştinţa cea de obşte, multe asămănări au întră sine, care întră alte ştiinţe nu să află. Pictorul, urmând firea, cu acéleaşĭ văpséle typărĕşte şi ce e vésel şi trist, urâtul şi frumosul într'o potrivă ĭase din fabrica luĭ. Muzicul după tocmirea şi aflarea stării împrejur pe lângă clătirea dégetelor cea cu măestrie, tot cu o coardă răsună şi răvarsă glas şi veselos şi jalnic. Intocma şi versul poeticilor e schimbătorĭu şi nestatornic. Poeticiĭ şi muzicanşiĭ au din fire, ca rugaţi, să nu cânte bucuros; nepoftiţĭ de nime, să pornesc şi cântă; pricina lesne să poate şti, că lucrarea amândurora ĭaste jucăréĭa fireĭ. Şí pruncilor jucăréĭa, carea le erà maĭ plăcută, de-i silĕşte cineva la dânsa, nu le ĭaste maĭ mult petrecanie de vréme, ci pedeapsă.

Următorĭul cântec cu adevărat încă socotesc aşa a fi întocmit, cât să să poată zice jucăréĭa minţeĭ, însă cu toate acéste cuprinde în sine şi lucrurĭ moraliceştĭ, atârnătoare spre aţiţarea strădanieĭ în rândul economieĭ. Suferind unde şi unde ceva de glume, am judecat, cântecul a să ceti de maĭ multe céte de oamenĭ, a cărora fire şi plecăčune încă va fi învrâstată. Sfârşiturile acéste doao de să pot ajunge în alcătuirea cânteculuĭ mieu, sânt cu totul mulţămit, ca unul, carele întru asémenea alcătuiri nicĭ câştig, sau folosul mieu, nicĭ laudă deşartă, ci sângură petrécerea vremiĭ cerc, vrând

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

încât alte lucruri trăbuincoase îngădue şi chemării ceï fireştï spre Poezie a face destul şi a nu mă arăta mădularïu netrébnic şi nemulţămitorïu Preaputerniculuï D(u)mnezeu, carele după prea înnaltul cuget împarte Talanturile.

Vasilie Aaron.

Ediţia a II-a în 1830.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1063. Agapie Criteanul, *Minunile Fecioarei Mariei*, trad. de Rafail Ieromonahul, Râmnic 1820.

МИНѪНИЛѢ | Чѣле маи пре сѣсь де фи́ре їле Прѣ сфи́тей | Стъпжней но́астре Нъскътоарей де Дм̃неѕеѕ, | ШИ̃ ПѢРѢ̃РѢ ФЕЧОПРЕИ МИ̃РІЕИ. | Кáре пѧцине днь чѣле не нѣмъра́те сѧ́ лѧ́ть ⁘|скри́сь дела фѣлюрй де Дáскълй де Пга́пїе, | кáре тълмъчи́ндѕсъ пре лимба Рѡмжнѣскъ спре фо-|ло́сѣль чель де ѡ̃бще де Рафаи́л Іеромона П̃ сж̃гелѧ | сѧ́ да́ть шй ⁘ Ту-пáрю, а̃кѣмь ⁘тжмаш да́тъ | ⁘ зи́леле Прѣ Лѧминá тѧлй но́стре Дóмнь. | ІѠ И̃ЛЕ̃ЂИ̃-ДРЂ̃ НІКОЛАЕ Ѳѕцѧ Боѥко^а | Кѧ благослóвенїа ѭбитóрюлй де Дм̃неѕеѕ, | КѸРІѢ КѸРЬ ГА̃ЛАКТІОН | Єпїскóпѧль Рмникѧлй. | Лѣть ѕ҃ѡ̃к. | Де Димúтрїе Михаи́ло По̃ Би̃ Ту̃ Рмк.

397. Buna vestire din *Minunile Fecioarei Mariei*, Râmnic 1820.

In-4⁰ de 4 foi nepaginate+148 foi.

Pe verso titlului o gravură încadrată, reprezentând «Buna Vestire» semnată astfel: $П^{n}_{o}$: $Т^{n}_{v}$ (facs. nr. 397). Foaia următoare arată cuprinsul; pe ultimele 2 foi liminare o prefaţă, din care extragem următoarele:

Cătră Pravoslavniciï Cetitorï.

. . . . . .

Tălmăciïu ačastă carte a minunilorŭ şi în typarïu o dedéïu şi pentru aceïa carii au întinat icoana sufletuluï, să nu cază în deznădăjduire. Decï primiţi-o dar cu mare dragoste şi dorŭ, nimica îndoindu-vă, că nimicŭ n-am adăogat den mintea mé, ci dupre cum le-au aflat Agapie tipărite Elinéşte şi Italienéşte în félïuri de cărţi ale dascălilor grecï şi italiïanï, aşa şi eu de aseménea dupre a luï carte le-amŭ tălmăcit, nimica adăogând. Şi le crédeţi cu toată inima, cum că toate sânt adevărate şi încredinţate că Eï toate îï sânt cu putinţă. Şi să nu să lenevéscă cineva despre dragostea şi dorul cătră făcătoarea noastră de bine şi mijlocitoarea. Ci să crească cătră Dânsa evlaviïa şi dorulŭ şi să citéscă în fieşte carea zi céle 24 de Icoase şi céle deaciïa înnainte, dupre cum aicea înnainte le avemŭ tipărite. Că multŭ folos află sufletulŭ luï, déca zioa şi noaptea să va ruga Eï şi Numele Eï să-l aibă în

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

gură şi în minte dupre cum vedem că au făcut şi acéĭa cătră cariĭ s-au făcut minunile acéstea, urmându-le lorŭ. Şi alte fapte bune să facem, să ne ispoveduim cu deamăruntul şi adése, că fără de ispovedanie nimenea nu să va mântuĭ, cât de multe fapte bune de arŭ face, aflându-să în vreunŭ păcat de moarte şi să păzim canonul d(u)hovniculuĭ şi la alte fapte bune să ne silim, la milosténiĭ şi la postirĭ şi dorul şi dragostea înfocată să o avem cătră ačastă Impărătésă Cerésc̆ă, rugându-ne Eĭ în tot časul, că aşà făcând, ne va învrednici Impărăţiĭ ceĭ Cereştĭ. Iară câţĭ sânt afundaţĭ în niscarĭ păcaté de moarte, să nu să deznădăjduĭască, ci să alérge cătră Impărătésa ačastă milostivă, pentrucă nu ĭaste fără de lége carea să biruĭască D(u)mnezeĭasca milostivire, numaĭ să se căĭască şi să plângă şi să facă pocăinţa de o potrivă cu păcatulŭ, adecă pre câtŭ ar fi rana păcatuluĭ celuĭ de moarte, pre atâta să fie şi doftoriĭa pocăinţiĭ maĭ usturătoare şi pârаele şi curgerile lacrămilor mai multe. Şi iarăş să nu zică, ĭa să păcătuim şi noĭ şi cu puţină pocăinţă ne vom pocăi, că uniĭ ca aceştea morŭ fără de pocăinţă; decĭ pentru ačasta am tălmăcitŭ ačastă carte rumânéşte şi în tiparĭu o dideĭu, ca cetindu-o, ceĭ înbunătăţiţi să aibă maĭ multă dragoste cătră Maica miliĭ, iară ceĭ afundaţĭ în păcate să se deştépte şi să se pocăĭască alergându la folositoarea păcătoşilorŭ, că cela ce o are pre dânsa ajutătoare şi mijlocitoare cătră Stăpânulŭ, să va învrednici de ertare. Iară câţĭ veţi ceti cartea ačasta folosindu-vă, rugaţĭ pre D(u)mnezeu şi pre prea-Lăudata Maica luĭ, ca să mă învrednicéscă să-m(i) săvârşesc şi eu drumul nemerniciĭ méle întru pocăinţă, că să dobândesc fericirea cea véčnică.

Alŭ pravoslaviĭ voastre prea plecatŭ,
Rafail ieromonah pr(o)t(o)singhelul.

La sfârşit, jos:

Popa Dima Arnăuţanu ce amŭ fost jăţarĭu la Minunile Maiciĭ Domnului.

Există exemplare cu titlul puţin schimbat şi care au pe verso titlului «Scara ..», în loc de icoana Bunei Vestiri, care se află, în schimb, pe ultima pagină liminară, dar încadrată în text. In aceste exemplare nu se mai adaogă la sfârşit menţiunea despre Popa Dima Arnăuţanu, iar cuvintele sunt scrise fără ŭ la sfârşit.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1064. *Apostol*, Bucureşti 1820.

Ꙑ̃ПОСТОЛ | чє кѵпрúндє ⁂трѵ сúнє | ФúПТѲЛѲ шй ѢПЇСТОЛÌИЛѲ | ѲФНЦИЛѲѺ ꙐПÓСТОЛЙ, | Кáрє ⁂фÌєщєкарѣ зй ⁂ Бисѣрикъ съ проповѣдúск. | Ꙗкѵм ѿдрѣш тѵпърúт, шй дѵпрє йзвóдѵл Тєстамéнтѵлѵй чéлѵй тѵпърúт | ⁂ сфнта Монастúрє Нѣмцѵл ⁂дрєптат, | ⁂ зйлєлє Прѣлѵминáтѵлѵй шн Прѣ⁂нълцáтѵлѵй | нóстрѵ Дóмн | ÌѠЙНН ꙐЛѲѮÚНДРѴ НЇКÓЛЛѲ ѲѮЦѴЛ ВѢ, | кѵ блгословéнїа Прѣсфн̃цúтѵлѵй шй дє Дм̃нєзѣ ⁂лéсѵлѵй | Митрополúт ⁂ тóатъ Оу̑нгроклáхїа | КѴРÌѮ КѴРÌѮ ДÏѺНѶѲÏѲ, | ⁂ чѣ дє Дм̃нєзѣ ⁂трѵ Прáвослáвїє пъзúтъ Полúтїє | ВѮКѮРЄЩЙ | Ла ꙗнѵл дєла мѫнтѵúрѣ лѣмїи ѧѲѮ.

In-4⁰ de 178 foi. Pe verso titlului gravura Invierii lui Hristos, semnată de ieromonahul Constantie.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Tipar negru şi roşu, iniţiale mari şi ornate; sunt şase frontispicii executate tot de ieromonahul Constantie, reprezentând Invierea, Inălţarea, Pogorîrea Sf. Duh, Dumineca tuturor sfinţilor, Naşterea şi Botezul.

N'are prefaţă. (Comunicată de dl. Sabin Mureşanu, dela Biblioteca Universitaţii Regele Ferdinand din Cluj).

Cluj: Biblioteca Universităţii.

1065. *Apostol*, Chişinău 1820.

N'am văzut exemplare.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 57, nr. 26, după indicaţiile lui A. Stadnickij, C. N. Tomescu şi N. A. Popovschi.

1066. *Calendar*, Sibiu 1820.

КАЛЄНДАРЮ | пѣ | ЇНЪЛ ДЄЛЇЙ ХРІЄТОЄ | 1820. | Кáре їасте Бисѣкт, шй съ квприндє | дни 366. дє зйлє. | Ѧтокмйт | пє Грáдврилє шй Клйма Мáрелвй Принципáт їл | Йрдѣлвлвй, шй ї їлтwр Църъ Ѧвечинáтє. | ЄЙБІЙ, | Ѧ Тупографїа лвй Іwáнн Бáрт.

In-8⁰ de 24 foi nepaginate. Tipar negru şi roşu.

Textul începe chiar pe verso titlului cu genealogia familiei împărăteşti din Austria; apoi însemnarea Zodiilor, planetelor şi partea calendaristică. După această parte urmeaza: «Adaogere la calendarîul ..», apoi «A dóo adaogere» cu versuri «Către Mars Stăpânitorîul Anuluî» şi «vro câteva anecdote». Pe ultima pagină însemnarea poştelor: «Dela Sibiî până la Timişoară şi maî încolo până la Beciŭ...»

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1067. *Chrestomaticul românesc*, traduceri de Teodor Racoce, Cernăuţi 1820.

КХРЄЄТОМЯТІ|КЪЛ | РОМЪНЄЄКЪ | сaв | Ядвнаре а тот фелюл дє Йсторїй, шй алтє фъпторїй, скол-|сє дни Ясторїй днпє | wсєбитє Лимбй. | Пє анвл | 1820.| Партє Ѧтъю. | Єaв тълмъчитв дє къторъ Θєwдор | Ракочє, К. К. Тълмачъ а Гвбер|нїй дє Галицїа. | Чернъвц | Єaв типърит шй съ афлъ ла Петрв | Єкарт Тупограф Крансвлвй Бъковинєй.

In-12⁰ de 195 pag.

Titlul încadrat în chenar şi alb pe verso.

Cuprinde multe povestiri, din care notăm pe cele mai întinse:

«Zuma sau descoperire a scorţişoarei vindicătorii de frigurî, adecă: a Hineî» (p. 3—53) [1]).

«Sofronim: Greaca noao. S'au tălmăcit depe grecie de către Dumnealuî Iordachie Slatineanul vel. paharnic în Bucureştî» (p. 54—74). Este o reproducere, foarte puţin schimbată (nu se mai reproduce «predoslovie»; modernizări în vocabular: «tatăl său» în loc de «tată-său»; «îndestulat» în loc de «îndăstulat» etc; dar şi «astă» în loc de «ăcasta», etc.), a tipăriturii din 1797, *Ahilefs la Schiro*, p. 100—120.

«Socratis Mainomenos, sau dîalogiî a luî Dioghen dela Sinope din Viland». (p. 74—95). Este un dialog între Diogen şi Alexandru Impărat Makedon, urmat de «graîul soluluî tătărasc, către Alexandru Makedon...».

«Poveşti din Elian. Cum au smerit Socratis trufiîa uceniculuî său Alchibiîad.»

Urmează alte povestiri mărunte. Apoi: «Din Ştelin. Poveştî despre Petru cel Mare, împăratul Rosieî» p. 115—138. Restul, până la sfârşit, traduceri «din Maisner.»

---

[1]) Originalul acestei povestiri morale este francez, *Zuma ou la découverte du Quinquina*, scrisă de Madame de Genlis (Nestor Camariano, *Primele încercări literare ale lui C Negruzzi şi prototipurile lor greceşti*, Buc. 1935, p. 13).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

La sfârşit: «Sfârşitul mănunchĭuluĭ întâĭu. Istoriile céle în lucrare vin în tomul următorĭu» (n'a mai apărut).

Asupra autorului şi cuprinsului cărţii vezi studiul lui Teodor Bălan, *Teodor Racoce şi Chrestomaticul românescu*, în *Codrul Cosminului*, Cernăuţi, II şi III (1925 şi 1926), 349—370 şi *Teodor Racoce, Crestomaticul românesc din anul 1820, ediţie critică îngrijită de Teodor Bălan*, Cernăuţi, 1930.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, P. I 4701.

1068. *Condica criminalicească, partea întâĭu* ⟨Iaşi 1820⟩.

ПАРТѢ ѦТѪЮ | Ѧ. | КОНДИЧІИ | КРЇМИНАЛИЧЄЩИ.

In-4⁰, 61 pag., numerotaţia cu cifre arabe.
Pe verso titlului:

Partea ačasta întâĭ a Condicіĭ Criminaliceştĭ, ce s'au alcătuit, să pune acum în typarĭu şi să dă în Obşte, pentru o înştiinţare; iar după ce să va isprăvi şi Partea a doa, atuncea de iznoavă să va pune în typarĭŭ, întreg tot trupul Criminaliceştiĭ Condicĭ şi să va da în publicŭ, puindu-să în lucrare, după luminatul Domnesc Hrysov, ce să va alătura la început.

Din aceste rânduri rezultă că, înainte de a se tipări *Condica criminalicească*, întreagă, (în 1826; vezi aici nr. 1272), s'a tiparit mai întâi numai partea I-a, procedura condicei, într'o ediţie fără an şi fără locul tipăririi. Intr'adevar, dispoziţia tipografică a procedurii este deosebită în această ediţie, faţă de aceea din 1826.

Şt. Berechet, *Condica criminalicească cu procedura ei din Moldova (1820—1826)*, Chişinau 1928 (studiu şi text); idem, *Istoria vechiului drept românesc, I, Izvoarele*, Iaşi 1933, 319—328, precizează că s'a tipărit în Iaşi, la 1820.

Bucureşti: Blblioteca Academiei Române.

1069. *Copie după predlojenia domnului Namestnic*, Chişinău 1820. Ruseşte şi romîneşte.

Copie după predlojenia Domnului împuternicitului Namestnic a Oblastiei Basarabiei şi cavaler dată cîrmuirei Oblastĭei la 24 Februarie 1820.

N'am văzut exemplare.
In folio, 10 pagine.
Tipărită cu caractere ruseşti vechi.

Şt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*, p. 152—153.— Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 52, nr. 22.

1070. *Evanghelie,* Chişinău 1820.

N'am văzut exemplare.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 57, nr. 25, dar după indicaţiile lui A, Stadnickij, C. N. Tomescu şi N. A. Popovschi.

1071. Florian, *Istoria lui Numa Pompilie*, traducere de Alexandru Beldiman. Iaşi 1820, I—II.

ІѠТОРІѦ | лѕй | НѪМѦ ПОМПИЛІѠ | ѦЛ ДОМЛѢ КРАЮ | ѦЛ РѠМІИ. | Тълмъчи́тъ дин лѝммба францѕзѣскъ, дѣ | ДѪМИТРАШКѪ ПОСТѢЛНИКѪЛ | ѦЛЄѮѦНДРѪ БѢЛДИМА́Н. | Шѝ да́тъ шѝ ѧ͡н тѵпа́рѡ кѕ â Дѕмиса́лѣ | кїѣлтѕа́лъ, спрѣ подо́аба Ли́мбїй Рѡмжнѣщй, | шѝ ѧ͡нделѣтничи́рѣ Патрїѡцилѡр. | ѧ͡н

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ꙁи́лєле Пр҃ѣ Лѣмина́тѣлꙗ́ши и Пр҃ѣ Ѧнълца́|тѣлꙗ́ши нѣ́стрѣ ДѺМН ал Мѡлда́вїей | МІХАЙЛ ГРИГОРІѢ ꙊꙈꙋЛ ВОЄВѺД. | Ѧ҃трѣ ал дои́лѣ Й҃ѧ а Домніей Ѧнълцимій сáле. | Ла Йнѣ 1820.

2 vol.; in 4⁰ de 3 foi şi 192 pag. vol. I; 209 pag. vol. II.

In foile liminare titlul şi prefaţa. Fiecare capitol este precedat de un rezumat: «Pricina în scurt», sau «Prescriere în scurt». Prima foae numerotată, la ambele volume, are pe recto titulatura: «*Numa Pompilie, al doilea craiu al Romii. Tomul întâiu* (sau «*al doilea*»); pe verso, rezumatul amintit. Pe pag. 208 — 209: «*Indreptarea greşalelor ce s'au găsit la tomul întâi şi al doilea trecute cu vederea la diorthosire.*»

Prefaţa:

Inainte cuvântare.

Câtă stricăcune nu aduce omuluĭ trândăvirea, cât să micşuréză şi să face de nimică, când lasă a tréce vrémea tineréţelor sale întru deşărtăcune şi întru lenevire, căcĭ viĭaţa întru acéstea petrecând, nu numaĭ mintea îĭ rămâne întru nelucrare, dar şi cugetul neroditorĭu. Şi după socotinţa a multor înţălepţĭ, trândăvirea ĭaste otrava victiĭ şi rodul pomenirĭĭ eiĭ cu sunet. Acest fél de cugetărĭ hrănind întru mine, încă din cea maĭ fragedă vrâstă a tineréţelor méle, m-am îndeletnicit întru tălmăcirĭ din limba Franţuzéscă, întru cé Românească a Patrieĭ méle. Cé dintâĭ ispită au fost pentru al mieu folos, pentru a mé deprindere, dar mai la urmă, gustul obştiĭ, plăcérea şi îndemnările a multora, m-au sâlit a face ispita a tălmăcì cevà folositorĭu şi a da întru lumină.

Istoriĭa lui Numa Pompîlie al doilea Craĭu a Romiĭ ĭaste cé dintâĭ ispită ce am făcut, pe carea cu mulţĭ anĭ maĭ înaĭnte o aveam tălmăcĭtă. Nenumăratele greutăţĭ ce am întâmpinat, glasul obştiĭ că ĭaste cu neputinţă a scrie cevà întru o limbă necanonisită şi lipsită de tot meşteşugul grammaticesc, mă adusésă la deznădăjduire, dar puind în mintea mé, că toate sânt supuse sârguinţiĭ şi despre altă parte că nicĭ un început nu poate fi cu desăvârşire, apoĭ nu m-am fălit, dar nicĭ măcar în mintea mé, am pus a da în lumină vre un lucru vrédnic de vedere. Ačasta m-au înbărbătat a o cerceta de iznoavă, a o îndrepta încât mi-au fost cu putinţă a da o pildă înbărbătând pe ceĭ cu maĭ multă isteţime şi învăţătură şi a o pune în typarĭu.

Istoriĭa ačasta am aflat-o vrédnică de cetíre şi plină de învăţăturĭ Ithiceştĭ de care Patrioţiĭ mieĭ pot a să folosí. Nú socotesc că cetitorĭul, văzând mulţimea Dumnezeilor, ce să cuprind întru ĭa, să va abate cu mintea la nişte socotéle deşarte, căcĭ închinătoriĭ idolilor, necunoscând pe cel adevărat D(u)mnezeu, carele sângur numaĭ poate săvârşi lucrurĭ marĭ şi minunate, dà toate acéstea la mulţiméa Dumnezeilor lor. Încredinţez pe cetitorĭul mieu, că în mijlocul spinilor celor tufoşĭ, luând séma cu luare aminte, află trandafiriĭ ceĭ myrositorĭ.

Mare bucurie au sâmţit sufletul mieu, văzând a să isprăvì tomul întâĭ şi a întrà al doilea în typarĭu, dar cu asupră de măsură maĭ mare, isprăvindu-să întru prea fericitele zile, a prea înălţatului nostru Domn Mihail Grigoriu Suţul Voevod, căruĭa cu cé maĭ adâncă plecăcune după neapărata mé datorie, hărăzesc nevrédnicul rod a ostenélelor méle puindu-l smerită pârgă înaintea sa. Şi rog din adâncul sufletuluĭ pe dătătorĭul fericirilor, pe

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

prea putérnicul nostru D(u)mnezeu, că să-l întărească întru Inaltul strămoşesc scaun al Moldavieĭ, întru mulţĭ fericiţĭ anĭ, ca prin drèptă şi plină de blândéţe a sa oblăduire să aducă Patria noastră întru cè maĭ fericită şi dorită de cătră toţĭ stare. Fie, fie.

1820.

Alexandru Beldiman Postélnic.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1072. Fulea Moise, *Bucoavnă... cu slove românești și latinești,* Sibiu 1820. Ed. II-a.

N'am văzut exemplare.

In Biblioteca Academiei avem numai copia manuscrisă a exemplarului tipărit. dar și aceasta necompleta: dela pag. 17—105+5 pag. nenumerotate.

Publicam dupa această copie:

[Bucoavnă... cu slove românești şi latineştĭ de Moisi Fulè, Directorul Şcoalelor naţionaliceştĭ neunite din Ardél. Sibiĭu, 1820].

Pe paginele din stânga textul este cu litere cirilice, pe cele din dreapta cu latinești și în ortografie ungurească.

Ultimele pagine nenumerotate: *Cuprindere.* (Tabla de materii).

V. Popp, *Disertaţie.* p. 34. D. Iarcu. *Annale bibliografice române.* Buc. 1865. p. 31 (ed. 1873, p. 26) — dar aceştia dau titlul oarecum modificat: Bucoavnă *de nume....* sau Iarcu. ed. 1873: Bucóvnă *de normă.* — Dr. O. Ghibu. *Din ist. lit. didactice românești. I. Bucoavnele.* Buc. 1916. p. 89: despre ed. I. din anul 1815, *ibidem,* p. 86—88 şi *Bibl. rom. veche.* III. p. 117-118, nr. 876.

1073. Ioan Gură-de-Aur, *Cuvânt la tăierea capului Sf. Ioan,* Bucureşti 1820.

Ѩ чѣлъвъ ѧтръ сфѣцъ | пърѝнтелъвъ ностръ | ÎѠѺННЪ ГѪРЪ ДЄ ЙѪР. | КѪВѢНТ| ла | Тѣѩрѣ чинстѝтѫлъвъ Кап, ѧл чинстѝтѫ|лъвъ слъвѝтѫлъвъ Проро́к, ѧнаѝнте мер-| гъто́рюлъвъ шѝ Ботезъто́рюлъвъ Îва́нн. | Пентръ мѫ́рнле чѣле рѣле | шѝ чѣле бѫне. | ѧ БѪКѪРЄЦЙ. 1820.

In-16⁰ de 34 pagine.

La pag. 25 începe o «Povestire din Pateric aratatoare pentru sufletele celor ce mor. cum sânt după despărţire.»

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1074. Ioan Gură-de-Aur, *Cuvinte șase pentru preoție și ale altor trei Sfinți părinți trei canonicești Epistolii,* Bucureşti 1820.

Ѩчѣлъвъ ѧтръ сфѣцъ пърѝнтелъвъ нóстръ | ÎѠѺННЪ ГѪРЪ ДЄ ЙѪР | кѫвѝнте шáсе пентръ прѣщѣ. | Шѝ | âле ăлтор трéй Сфѣцъ Пърѝнцъ трéй канонѝчѣцъ Ѥпїстолíй | ѧпротѝва Сѣмѡнíей, ăдекъ â дѧрїй шѝ лѫ́дрїй де бáнй | пентръ дáрѫрнле чѣле Дм̃незéцъй. | Тѫлмъчѝте | дни лѝмба Ѥллинѣскъ ѧ лѝмба Рѡмѫнѣскъ, ѩр Ѥпїстолíнле шѝ ѧ лѝмба | прóастъ Грéчáскъ. | Шѝ | акѫм ѧтѫ́й тѵпърѝте ѧ зѝлеле Прѣ лѫмнáтѫлъвъ | шѝ Прѣ ѧнълцáтѫлъвъ нóстръ Дóмн | ÎѠѺННЪ ѦЛЄѪѲНДРЪ НÎКОЛѦЄ ГѪЦѢ БОГѢОД, | кѫ Благословéнїѧ Прѣсфѣцѝтѫлъвъ шѝ де Дм̃незѐ âлéсъвъ Мѝтрополíт | а тóатъ Оу̃нгровлáхїа | КѵРЇѪ ДЇОНѵСЇЄ. | ѧ Бѫкѫрещи. ѧѰк. 1820.

In-4⁰, de 2 foi şi 160 pagine: verso titlului alb. apoi prefaţa mitropolitului. Frontispicii şi iniţiale mici ornate.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dela p. 133—160 textul este pe 2 coloane, greceşte şi româneşte, cuprinzând epistolele lui Vasile, arhiepiscopul Chesariei Capadochiei, a lui Ghenadie, patriarhul Constantinopolului şi a lui Tarasie al Constantinopolului şi Romei cei noua.

Prefaţa:

Dionysie cu mila luĭ D(u)mnezeu Arhiepiscop şi Mitropolit a toată Ungrovlahia celor ce să numără în clirul bisĕricesc dela D(o)mnul sporire întru céle bune le rog.

Pentru preoţie şi datorîile preoţeştĭ au arătat cu adevărat şi alţiĭ din sf(i)nţiĭ Părinţĭ şi Dascaliĭ bisĕriciĭ, în multe cuvinte ale lor pentru acéstea vorbind, dar maĭ cu deadinsul şi maĭ pre larg au scris sf(â)ntul Grigorie Theologul în Cuvântul cel pentru preoţie şi sf(â)ntul Ioann Hrysostomul în Voroava ačasta ce să face cătră sf(â)ntul Vasilie al Seleuchieĭ, carea să împărţéşte în şase cuvinte, întru care ca înaintea ochilor pune, ce felĭu să cuvine să fie cel ce i să încredinţéză vrédniciĭa ačasta şi de câtă purtare de grijă are trebuinţă lucrul acesta. Iar pentru preoţie scriind, au cuprins împreună şi pre episcopĭ şi pre preoţĭ, urmând şi la ačasta D(u)mnezeesculuĭ Apostol, carele în Epistolia I cătră Timotheĭu, precum zice acestaş Gură-de-Aur în Voroava 11, la tâlcuirea Epistolieĭ aceiĭa, după ce au închipuit pre episcop, s-au mutat la diaconĭ, lăsând tagma preoţilor. Pentrucă nu ĭaste, zice, multă deosebire între dânşiĭ şi între episcopĭ; că şi ei au priĭmit asupră învăţătura şi purtarea de grijă a bisĕriciĭ. Şi céle ce au zis pentru episcopĭ, să potrivésc şi preoţilor. Iar Matheĭu Vlástar la Nomocanonul său slova 4. cap. 7. zice, că episcop (adecă cum am zice românéşte, pândarĭu de sus, că ačasta însemnéză cuvântul tălmăcindu-să) s-au numit dela σκοπεῖν ἀκριβῶς ὡς ἐξ ὑπτίπτου καὶ μετεώρου τὰ τοῦ λαοῦ. Adecă dela a pândí şi a lua aminte cu deamăruntul ca dintru un loc maĭ sus şi înalt céle ale norodului. Şi pentru ačasta şi în sfântul Oltarĭu cu închipuire Cathedra s-au aşăzat arhiereului la loc înalt, ĭar preoţilor s-au dat acolo să şază împreună cu dânsul. Pentrucă lucru de obşte al amândurora ĭaste sporirea norodului la céle bune. Pentru ačasta dară nu numaĭ arhiereiĭ, ci şi preoţiĭ sânt datorĭ a le cetí pre acéstea minunate şi de D(u)hul Sf(â)nt însuflate Cuvinte şi maĭ nainte de hirotonie şi după hirotonie, ca, cunoscând dintru acéstea datoriile preoţeşti, să se siléscă ca obiceĭurile céle nepotrivite preoţieĭ să le părăséscă, ĭar céle cuviinčoase să le imbrăţişéze. Că cu acest scopos s-au şi tălmăcit prin osârdiĭa ĭubitoriluĭ (sic) de D(u)mnezeu episcop al Argeşuluĭ, iar al nostru întru D(o)mnul prea ĭubit frate Kyr Iosif, de unul din ceĭ ce au tălmăcit şi Theologhicon al Sf(â)ntului Ioann Damaschin şi acum cu cheltuĭala Dumnealuĭ doftoruluĭ Konstantinache Caracaş, în typografia sa cea dela Cişméoa răposatuluĭ Mavroghenĭ s-au dat în typarĭu.

La pag. 160, jos, scrie «sfârşit»; însă paginaţia se continuă, pe o altă hârtie mai groasă, până la 167 şi, după 4 pagine nenumerotate, se reia paginaţia regulată dela 172—212. Dela pagina nenumerotată 169, Grigorie, Mitropolitul Ungrovlahiei, începe o altă tipăritură, din Bucureşti, 1827: *Învăţătură pre scurt pentru nunţi.* (Vezi aici anul 1827).

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, Chişinău 1927, p. 140—141.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1075. *Invăţătură theologhicïască despre năravurile şi datoriile oamenilor creştini*, Sibiu 1820. Partea I-III.

ÂNЪЦЪТЪРЪ | ѲЄѠЛОГИЧЇСКЪ | Дєспрє | Нъравꙋриле шй Дєтворїйле | ѡаменилор крєщйнй. | Пентрꙋ тревꙋйнца | Кандидацилор дє Прєѡцїє Нє-Оу́нйцй. | Йкѣм ѧтѫ́м ѿаръ | тупъри́тъ кꙋ Благословє́нїѧ Прѣѡсфѧ̑цїй са́лє | Дѡмнꙋлꙋй ЕВСЇ́ЛІЄ МОГЛ, | Є̑пископꙋлꙋй дє Лѣ́пѣ Грєча́скъ Нє-Оу́нйтъ | дин Йрдѣ́л. | СИБІЮ | ѧ Тупографїѧ лꙋй Іѡа́н Ба́рт. | 1820.

In-8⁰, de 2 foi şi 100 pagine, pentru partea I; 2 foi şi 308 pag. pentru partea a II-a, 2 foi şi 36 pagine+6 foi pentru partea a III; 21 pagine pentru «Spiţele rudeniĭ de sânge». In cele 6 foi dela sfârşitul parţii a treia sunt cuprinsul şi errata.

Pe verso titlului un motto din Matei, IX, 17.

Prefaţa:

Maĭnainte gătirĭ şi temeĭurĭ a moralului preste tot şi a moralului creştinesc deoseb.

Un moral, râvnitorĭule spre fapte bune, ţi să dă în mână, despre care în treĭ părţĭ să va cuvânta. Insă maĭnainte de a te duce în marele câmp al învăţăturiĭ creştineştĭ despre năravurĭ, care cu un cuvânt să chiĭamă Moral, ceva cunoştinţe şi temeĭurĭ să vor spune despre Moral preste tot, despre Moralul creştinesc şi despre statul omuluĭ moralicésc, toate acéstea să vor cuprinde în partea dintâĭu. După acéstea gătirĭ întru a doao parte să va tâlcui Moralul creştinesc. Maĭ pre urmă întru a treĭa parte să vor arătà mijlocirile creştineştĭ spre vârtute.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1076. Leon, Arhimandritul, *Cuvânt de pomenire*, Iaşi 1820.

КꙋВѢНТꙋЛ | Чє сꙋ ѧлкътꙋйт шй сꙋ грѣйт дє ѧ͡нсꙋшй Йрхїмандрйтꙋл | Митрополїй Кир Лєѡн Ѧ̑н Ишй ѧ͡н Митрополїѧ | Молдавїй.

Кѫ́нд прѣ Ѧ̑нъльца́тꙋл но́стрꙋ Домн | МЇХА́ЙЛ ГРЇГОРЇ̆Ꙋ СꙋЦꙋ́Л БОЄ̑ВОД | ѧꙋ фъкꙋ́т поменйрѣ Бꙋ́нилор прѣ Ѧ̑нъльцймей са́лє, прѣ фери|чйцилор шй пꙋрꙋрѣ поменйцилор Дѡмнй Міхаил Сꙋцꙋл Воє|во́д. шй Севастїѧ Дѡамна, | фа́цъ фїйнд Ѧ̑нъльцймѣ сѧ кꙋ прѣ стръльчйта фамйлїє, | шй кꙋ тóт Сꙋтклйтꙋл ѧл Ѧ̑нъльцймей са́лє.|

Кѣм шй Прѣсфинцйтꙋл Митрополйт ѧл Мѡлда́вїей | КѵРІЄ̑ КѵРІЄ̑ ВЄ̑НІЙМІН КѺСТЇ́КЇ̆. | Кꙋ а͡цй прѣсфи͡нциĭ Йрхїерéй шй кꙋ тóатъ Бесеричѣ́ска та́гмъ. | Ѧ̑нтрꙋ ѧдꙋна́рѣ ѧ мꙋлтъ мꙋлцйме дє норóд.

Ла Йнꙋл 1820. Лꙋна лꙋй Іꙋлїє. ѧ͡н 4. зйле. Дꙋмйникъ.

Сѧ дат ѧ͡н тупа́рю̆ кꙋ Благословє́нїѧ Прѣ Сфинцйтꙋлꙋй Стъ|пѫ́н. Ѧ̑ ѧчєлашй ѫ̑н, Іꙋлїє 26:

In-4⁰, 6 foi nenumerotate.

Pe verso titlului extras din Psalmul 29.

Primele două părţi ale discursului sunt adresate Domnului: *Prea înălţate* (şi *Prea luminate) Doamne*. A treia începe prin: *Prea sfinţită şi strălucită adunare.*

Bucureşti: Biblioteca Prof. Nae Ionescu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1077. *Molitvenic,* Chişinău 1820.

Ѧтрѳ Слáва Сфнтíй, чнй | дє ѡфíницъ, дє вíлцъ фъкътóрей, ши | не дєспърцíтей ТРОЙЦѢ, а ТѦТЪЛѲЙ, | ши а ФІЮЛѲЙ, ши а сфнтѳлúй ДѲХЪ. Кѳ порѳнка Прѣ благочестúвѳлúй сѫнгѳрь | Стъпѫнитóрюлúй Мáрелúй Дóмнѳлúй| нóс-|трѳ ѦПЪРѦТѲЛѲЙ ЙЛЄѲЙНДРЪ ПЙѴЛО|ВИЧЬ а тóатъ Рѡссíѧ: ѧ фíница Соцíей | Сáле а Прѣблагочестúвей Дóмне ѦПЪРЪ|ТЄЄЙ ЄЛÎЄЙ-|КѢТЄЙ ЙЛЄѲЗІЄВНЄЙ[1]) . . . . . .

. . . . . .

Йръ кѳ благословéнїѧ прѣсфнтѳлúй Ѧдрептъторюлúй ЄѴНОДЬ, и й а Прѣѡсфнцúтѳлúй ГЯВРІЙЛЬ Ѳѳáрхъ | Митрополíтъ Кишинѣѳлúй ши Хотúнѳлúй, кáртѣ âчáста че съ | нѳмѣцще МОЛИТВЄННЙКЬ, дѳпъ âшъзáрѣ Молитвенникѳлúй Сло|венескь че съ ѧтрѳвúницазъ ѧ Православни|чиле Бисѣричúй а Ѧпъ|ръцíей Рѡссíей, ѧдрептатъ ши адáѡсь не асемънать май | мѳлть дє кжть чель че ѳ ѳшúть май нáинте ѧ Йшь, сѳ тѵ|пърúть ѧ ѳѳархíческа тѵпографíе а Бассарáбíей, че съ âфлъ ѧ | сфнта Митрополíе а Кишинѣѳлúй ши а Хотúнѳлúй ѧ Кишинѣѳ. | Ла анѳль дела фáчерѣ лѳмíй, ѯтки. Йръ дела Иадерѣ чѣ | дѳпъ Трѳпь а лѳи Дмнєзѳ Кѳѫнтѳль, ѯаѡк. Íндúктѳль, й. | ѧ лѳна лѳй Йгѵѳсть.

In-4⁰ de 1 foae (titlul) şi 4+551 foi. Are diferite ornamente şi iniţiale mici împodobite. După foaia de titlu urmează cuprinsul, «Pinaxŭ»; în faţa textului gravura Sf. Treimi. Dela f. 527 v. începe «Synaxarĭulŭ», iar dela f. 548 «Adunarea numelorŭ dupa alfavíta».

Şt. Berechet, *Bis. ort. rom.*, 41 (1922—1923) p. 354, numind impropriu această carte *Liturghia cea mare,* spune despre ea următoarele:

«In anul 1820 se tipăreşte *Liturghia cea mare,* care este un amestec între originalul slavon şi traducerea românească. După o cercetare amănunţită se vede că la temelia traducerei româneşti se află originalul de Kiev, deşi în rânduiala tunderei celei mici şi rugăciunile la sfinţirea odoarelor şi icoanelor bisericeşti s'a lăsat traducerea din vechile ediţii româneşti. In calendarul dela urmă s'au lăsat afară mulţi dintre sfinţii pe cari îi găsim în ediţia de Kiev şi cea românească.»

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă,* I, p. 52—54, nr. 23.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1078. Paris Mumuleanu, *Rost de poezíi,* Bucureşti 1820.

РОСТ. | дє | ПОѲЗÍЙ | ѣдекъ | ѲТÍХѲРЙ. | Йкѳм ѧтжй âлкътѵúтє ѧ Лúмба Рѡмжнѣскъ | дє ПѦРИС. ММЛЄНѲ. | Ѧ Бѳкѳрéщй. | Ѧ чѣ дє нóѳ фъкѳ́тъ Тѵпографíе. | 1820.

In 8⁰ mic de 4 foi nenumerotate+67 pagine.

Pe verso titlului următorul extras din «*Clód Merme*» [Claude Mermeix]: „De va vorbi neştine din zavistie pornit pentru cărticica ce-am făcut, eu îl rog fără necaz să facă alta mai desăvârşit».

Inainte cuvântare.

Cum că toate némurile Evropiĭ sânt poleite cu învăţăturile, noĭ vedem prin lumina ştiinţelor ce dobândim dela dânşiĭ. Necurmat vécurile au scos oamenĭ marĭ, după cum în Plutarh vedem mulţĭ moraliceştĭ scriitorĭ, mulţĭ filosofĭ, mulţĭ ritorĭ, mulţĭ istornicĭ şi mulţĭ poeţĭ. La câte un véc s'au arătat

[1]) Se continuă la fel ca în *Rânduiala sfinţirii bisericeĭ.*, 1820 (vezi nr. 1084).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

foarte nalţĭ scriitorĭ, carii au scris minunate scrierĭ în poeziĭ. Unii au scris tragodiĭ şi drame, alţiĭ opere şi comodiĭ, iar alţiĭ ode şi cantaturĭ. Această supţire materie şi organ al duhuluĭ au luat începutul dela vestitul Omir, carele au scris războĭul Troadiĭ. Acesta au fost întâĭul poet şi dela acest ş'au luat începutul poeziĭa, a căruĭa iscusinţă de condeĭu este pildă întru

398. Titlul: *Rost de poezii* de Paris Mumuleanu, Buc. 1820.

toate Academiile Evropeilor. Alt care ar fi născocit această faptă maĭ nainte de dânsul nu avem cunoscut, ci acesta au fost începutul, şi asemenea luĭ nu ĭaste, măcar de i-au şi urmat mulţĭ, dar nu au putut ajunge la acé mărire de condeĭu, şi ceĭ maĭ în urmă de dânsul poeţĭ eliniştĭ, cum Aristofan, Evripid, Esiod au scris minunate poeziĭ theatriceştĭ, tragodiĭ, drame şi comodiĭ. Apoĭ 'acé aşternere de condeĭu şi naltă fandasie nimenĭ nu au maĭ avut-o. Nu puţin au fost şi fandasiĭa lui Virghilie, şi a luĭ Ovid, vestiţiĭ poeţĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

aĭ Romanilor, dar tot cel dintâĭu Omir este vârf poeţilor şi în toate vécurile va fi mai mare lauda luĭ. Noĭ vedem că şi între vestiţĭ poeţĭ franţezĭ au eşit duhurĭ şi fandasiĭ, mai vârtos între ceĭ lalţĭ mulţĭ, Rasin şi Boalò nu puţin naştere de duh şi fandasie au arătat. Iar întâerea şi căderea toţĭ luĭ Omir au dat. Toţĭ ceĭa ce înţeleg pre acest poet să spăĭmântéză de înălţimea condeĭuluĭ său. Ačastă faptă a poeziĭ nu iaste alt, decât o mişcare a simţiriĭ, o patimă sufletéscă şi o naştere a fandasiĭ. Acel năluc al minţiĭ pătimind de un ce, ţese ideĭ şi părerĭ, alcătuind stihurĭ după patimĭ şi înălţimea duhuluĭ. La ačasta materie râvna cé firéscă şi duhul covârşaşte ştiinţa. Ştiinţa este numaĭ pentru buna podoabă, iar nu şi pentru mult ajutorĭu. Unde duhul fierbe ca o smoală, ajutorĭul este firesc, numaĭ gustul lipseşte. Eu numind stihurĭ şi poeziĭ, nu zic alt, decât un organ musicesc, lucru cel maĭ pătimaş şi maĭ simţitorĭu la fire. Aceste de o potrivă au putére a domoli veri-ce inimă împietrită. La muzică se întrebuinţéză stihurĭ, şi la stihurĭ muzică. Nu este ureche, nicĭ suflare a nu simţi puterea aceştiĭ mişcărĭ.

D'o asemené mişcare a patimilor celor din lăuntru fiind plecat şi eu, îndemnul cel de din afară m'au suppus acestor ostenele şi în slobozeniĭa vremiĭ ceĭ politiceştĭ am întins condeĭul spre céĭa ce fandasiĭa au ajuns, iar nu şi ajutorĭul ştiinţelor. Firea mi-au dat aceĭa, creşterea m'au suppus ticăloşiilor. Nimic alt ajutorĭu din streĭne limbĭ nu am de a împuternici condeĭul, decât o lirică a luĭ Athanasie Hristopul.

Acestuĭa la unele din bucăţĭ am fost următorĭu, precum şi acesta luĭ Anacreon; şi acest între ceĭ vechĭ au stătut vestit liricesc poet, şi Athanasie între ceĭ de acum Grecĭ.

Lauda acestuĭa au mişcat şi patimile mele, şi cu al luĭ ajutor am alcătuit şi eu aceste bagateluri, nu privind la a mé laudă, ci ca cu acest mijloc să aprinz o obştéscă râvnă între ceĭ de acum tinerĭ.

Şi cel care să va arătà dintâĭu scriitorĭu şi poet neamuluĭ, vom alege patriĭa luĭ, şi-i vom da întâere, precum Ellinii Heronii pentru Plutarh.

Ediţia II-a în anul 1822.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1079. *Penticostar*, Bucureşti 1820.

ПѢНТІКОѠТА́РІОН | Чє кѣпрі́нде ѧ҃трѣ сі́не слѣ́жба чє і҃съ | кѣві́не, дни сф҃ѣ́та ші́ лѣ́мна́та | Дѣмі́некъ а҃ Па́ші́лѡр, пжнъ ла | Дѣмі́нека тѣ́тѣрѡ́р Ѳф҃ѣ́цилѡр | Ікѣ́м ѣ̈ръш тѵпърі́нт ѧ҃ зі́леле Пр҃ѣ ѧ҃нъліца|тѣлѣ́й но́стрѣ |Дѡ́мн | І҃ѠАННЪ А҃ЛЕ҃ѲА́НДРѢ НІКО́ЛАЄ | ѠѢЦѢЛ ВОЄВО́Д. | Кѣ блгословє́нїѧ Пр҃ѣ сфнці́нтѣлѣ́й | ші́ дє Дм҃незе́ѣ а҃лéсѣлѣ́й А҃рхїепі́скоп ші́ Мн|трополі́т а́ тоатъ Оу҃нгровла́хїѧ | Кѵрі́ѣ Кѵ́р Ді́оні́сіє. | ѧ҃ чѣ́ дє Дм҃незе́ѣ ѧ҃трѣ правослáвїє пъзі́тъ Полі́тїє | Бѣкѣрє́щі́й | ла а҃нѣ́л дела мжнтѣ́нрѣ лѣ́мї́й. ѧлѡк.

In folio, 2+217+1 foi, cele dela mijloc numerotate. Titlul încadrat de figuri cu aceste legende: *1. Inpăr. 17. David să unge înpărat de Samoil.—1. Inpăr. 17. Davi⟨d⟩ omoar⟨ă⟩ pre Goliath.* (facs. nr. 399). *S. Ioan Damaschin. — S. Iosif făcător de cânlă⟨ri⟩. — S. Theodor Studit. — S. Cosma pre cuv⟨ios⟩. — 1. Inpărat 17 David omór⟨â⟩ leul şi ursul. — S. Co⟨stantin⟩. S. Ele⟨na⟩. — 1 Impăr. 12. Din vorba lui Nathan, David să poc⟨eşte⟩.* Verso titlului alb.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

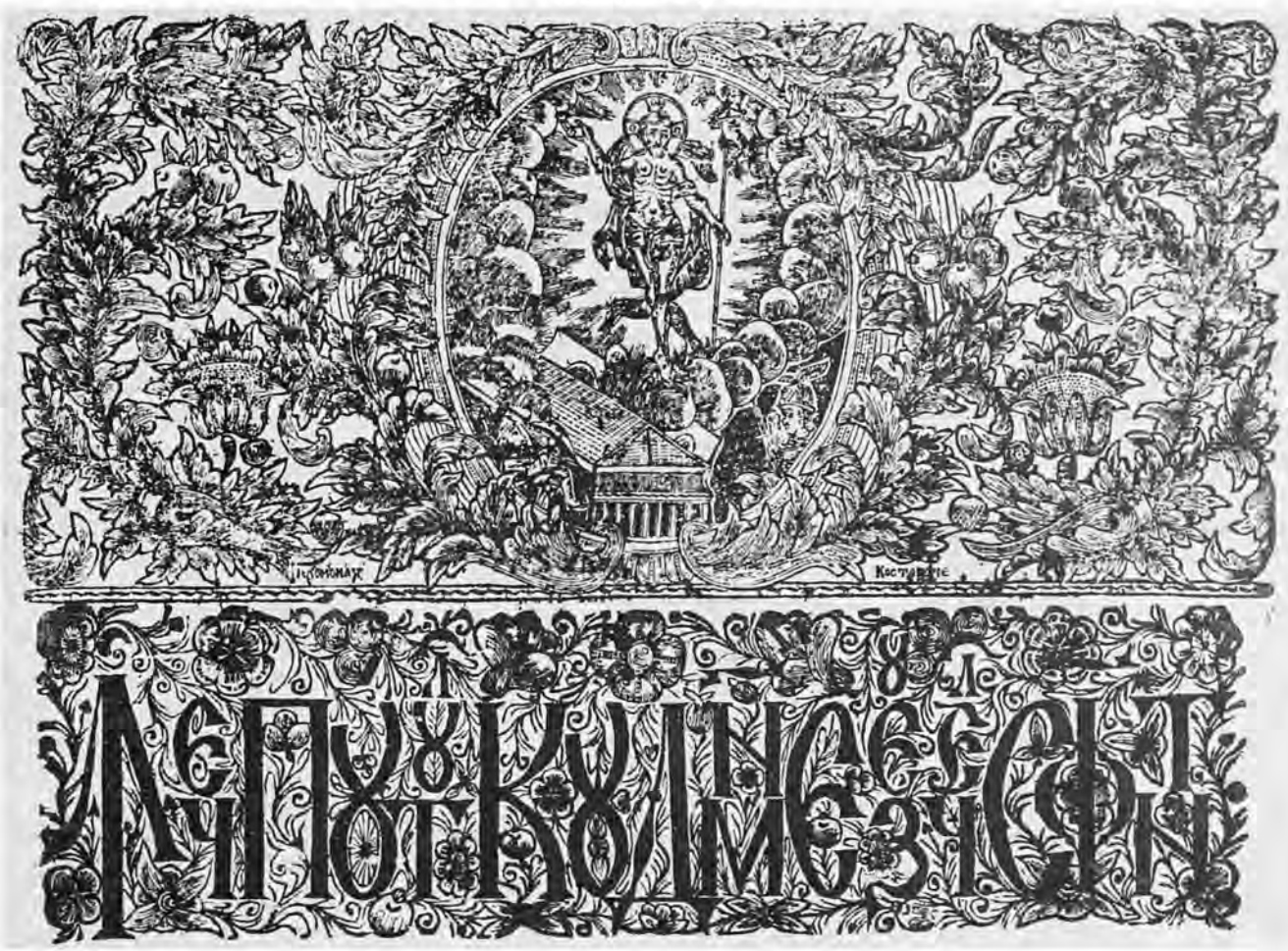

399. Din titlul *Penticostarului*, Bucureşti 1820.

Tipar negru şi roşu, pe două coloane; pagina încadrată în linii; frontispiciul pag. 1 reprezintă *Învierea*, încadrata de flori şi este semnat de *Ieromonah Costantie*. (facs. nr. 400).

Foaia a doua liminară cuprinde prefaţa, *Către pravoslavniciĭ cetitorĭ*, din care reproducem cele ce urmează:

....Şi decĭ acum întâĭu între céle bisericeştĭ şi de laudele céle D(u)mnezeeştĭ cuprinzătoare cărţĭ, cu voĭa şi blagosloveniĭa Preasfinţituluĭ nostru stăpân şi a toată Ungrovlahia de D(u)mnezeu ales Mitropolit Kyriu Dionysie, am typărit Penticostarĭul acesta, protimisindu-l pre el de cât célelalte, dupre sfătuirea Preasfinţieĭ sale cé cu bună socotélă şi râvna către céle D(u)mnezeeştĭ cé cu multă fierbinţeală, nu numaĭ că era prea de nevoe, ci şi pentru că ĭaste cel întâĭ între acelea, ca cela ce cuprinde întru sine biruinţele céle minunate şi slăvite ale D(u)mnezeescluluĭ şi Mântuitorĭuluĭ Praznic al Invieriĭ ceiĭ purtătoare de lumină a biruitorĭului Iis, pentru carele toate celelalte Praznice şi Sărbătorĭ s'au făcut şi la carele toate să aduc. Pentru că întru acesta D(o)mnul Nostru pre tot neamul şi pre ceĭ ce au murit şi pre ceĭ ce sânt viĭ şi pre ceĭ ce de acum să vor naşte oamenĭ, au mântuit; şi pre céle cereştĭ împreună şi pre céle pământeştĭ prin unire le-au împodobit şi de lumină pre toate le-au umplut. Dar fiindcă ale Penticostarĭuluĭ în limba ačasta să atlă doao izvoade, unul adecă tâlmăcit de fericitul episcopul Râmnicului Kyr Damaschin, ĭar altul prin îndemnarea Fericituluĭ Mitropolit Kyr Neofyt, Preasfinţitul episcop al sf(ĭ)ntei episcopiĭ Argeşuluĭ Kyr Iosif au judecat cu cuviinţă ca să se typărésckă izvodul cel tălmăcit de Episcopul Damaschin, ca cela ce au apucat maĭ de multe orĭ de s'au typărit şi aşa dupre urmare şi ascultătorilor ĭaste maĭ običnuit, afară numaĭ că prin osârdiĭa şi silinţa Preasf(i)nţieĭ sale, pre unde au fost ceva greşit şi de izvodul cel ellinesc depărtat, pre cât au fost cu putinţă s'au maĭ îndreptat şi la adevărata înţelégere s'au adus, fiindcă răposatul urmase mult celuĭ slavenesc, dupre carele poate că l-au fost şi tâlmăcit. Apoĭ fiindcă Tripésneţul Penticostarĭuluĭ carele să citéşte la Pa-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

400. Din pagina 1 a *Penticostarului*, Buc. 1820.

vecerinţă, în izvodul cel ellinesc nu ĭaste typărit, s'au iconomisit prin Preasf(i)nţitul Mitropolit al Moldavieĭ Kyriu Veniamin de s'au adus din sf(â)nta Monastire Lavra a sf(â)ntului Munte al Athonuluĭ un izvod scris cu mâna şi dupre acel izvod epitheorisindu-să şi Tripésneţul asémenea; unde au fost vre o trécere cu vedérea, s'au îndreptat şi céle lipsite s'au adăogat, precum Marţĭ în săptămâna a cincea Tripésneţul întreg, carele în céle ce până acum rumânéşte s'au typărit, lipsea, ĭar întru acela să află.

Acum dar ĭată că îl punem înainte curat la typarĭu, privit la tâlmăcire, pentru care un daru cérem, că să ne ajutaţĭ cu rugăcĭunile cătră D(o)mnul, să ne învrednicéscă să aducem la sfârşit şi célelalte, care dupre socoteala cea cu dreaptă chipzuire şi ajutorĭul cel cu mare cuviinţă al Preasf(i)nţituluĭ nostru Păstor, avem scopos de acum înainte spre podoaba sf(i)ntelor Bisericĭ şi folosul fraţilor noştri.

Eforiĭ typografieĭ:
Constantin Caracaş doftorul politieĭ.
Răducanul Clinčanul biv-vel stolnic.
Dimitrache Topličanul biv-vel sluger.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

401. Titlul la *Urmări pe morminturi* (Prohodul), de Ioan Prale (1820).

1080. Ioann Prale, *Urmări pe morminturi*, [Iași] 1820. — Grecește și românește.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ ΕΠΙΤΑΦΙΟΙ. | ΔΙΓΛΩΤΤΟΙ. | Περιέχουσαι τά τε τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ, καὶ | τὰ εἰς τὴν κοίμησιν τῆς Θεοτόκου χρησιμεύοντα. | Τὰ μὲν πρῶτα ἐκ τοῦ Τριῳδίου. Τὰ δεύτερα δὲ ὡσαύ-|τως παλαιὰ ποιήματα Μανουὴλ Ῥήτορος τῆς μεγά-|λης Ἐκκλησίας, τοῦ Κορινθίου. | Πάντα δὲ εἰς τὸ Μολδαβικὸν νεωστὶ προσηρμόσθη-|σαν κατὰ τοὺς τόνους τῆς Ἑλληνικῆς συνθέσεως, καὶ | τύποις ἐξεδόθησαν, 1820, ὑπὸ Ἰωάννου Πράλη Μ.

ЎРМЪРЙ ПЄ МОРМИ́НТИРИ. | ЦИ́МНАН ЛИМБЙ (†. *. (Н. 3.) | Кѵпри҃зій †кѣ: шй дє дн҃ чѣ, тѡ҃ †, ѝ лѣ*, | май трєвѣ. | Л҃тѣюл ѣсте дн҃ Трїѡд. Ѣдо́вл ѣр вєкє фа́чере а | лвй Манвйл Ри́тор Мар҃ій Бєскрничй Кори҃нѳнвл. | Тоате дар †молдовїѳ дн҃ ноѳ потрнвйте пе | тонвра Єллинічє́щій †токми́рй ши'н тупар | дарѣ, † 1820, дє Іѡанн Пра́ле Молдова́нѳл.

In-4º de 16 foi nepaginate. Sub titlul de mai sus (facs. nr. 401) sunt 3 ornamente și o linie împodobită, care-l despart de restul textului. Tipar negru și roșu; textul grecesc pe paginele din stânga și cel românesc pe cele din dreapta; ultimele 3 pagine, numai românește.

La sfârșit: «Sfârșind azvediul să începem».

Acest Prohod al Domnului și al Sf. Fecioarei îl terminase Prale încă din 1810, la mănăstirea Slatina (Cfr. Pr. Nic. M. Popescu, *Viața și activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, Buc. 1908, 56—57).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

N. Iorga, *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII-lea*, vol. II, Buc. 1901, p. 494, reproduce versuri din această operă a lui Prale, dar o intitulează altfel: *Cîntările la Sîmbăta Mare, 1820.*

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1081. *Psaltirea.... scurtată de Sfinţitul Augustin*, Bucureşti 1820.

ѰАЛТИ́РЪ | лѣй ДАВЇ́Д | Скѹртáтъ де сфн҃ци́тѣл Ѩгѹ́ст-|стúн мáйчїй сáле. | шй | Йлте ѡарекáре Рѣгъчю́нй. | Йкѣм ѧтрѣ а҆чѣ́ст кúп тупърúте а҆йчѣ, | пѣртѧнд кѫрма чѣ Бнсѣрнчѣскъ, | прѣ сфн҃цитѣл шй де Дн҃мнезе́ѹ | а҆лéсѣл Митрополúт | КѸРЇЄ ДЇОНѸСІЄ | гр҃ чѣ політúчѣскъ, прѣ Лѣминáтѣл шй | прѣ ѧнълцáтѣл Дóмн ЙЛЕ҆ѲЙНДРѢ НЇКОЛАЙЄ | СѢЦѢЛ БОЄВО́Д | ѧ. Бѣкѣрещй. 1820.

402. Verso titlului din *Psaltirea scurtată*, Buc. 1820.

In-16⁰ de 31 pagine.

Pe verso titlului e reprezentat Iisus Hristos într'o gravură de «*Ghervasi Monah*» (facs. nr. 402). Rugăciunile sunt ale lui Ioan Gură-de-Aur. In acelaş an apare, tot la Bucureşti, o versiune grecească. (Vezi mai jos, nr. 1098).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1082. *Psaltire*, Braşov 1820.

ѰАЛТИ́РЪ | ферúчитѣлúй проро́к | шй ѧпъра́т | ДАВИ́Д. | Кѣ молúт | вселе лá тóате Кадúсмеле, | кѣ кънтáриле лѣй Мóйсїй, кѣ ѱáл-|мїй чéй алéшй, шй кѣ припѣлеле | лѹ́р: кѣ Пасхалíѧ, Параклúсѣл | Прѣчестúй, шй Скáра | ѱáлмилор, | âкѣм | ѧтрачéст кúп тупърúтъ: ѧ зúлеле прѣ | ѧнълцáтѣлúй Ѧпъра́т âл Йѣстрúй | ФРѢН-| ЦИСКѢС ЧЕ́Л ДИН ТѪЮ. | Брашóв. | сѣ тупърúт ѧ Типографíѧ Дóмнѣлúй| ФРѢНЦИСК ДЕ ШОБЕЛН прин | ФРИ́ДРИХ ѨГѢСТ ХЕРФѢРТ, | 1820.

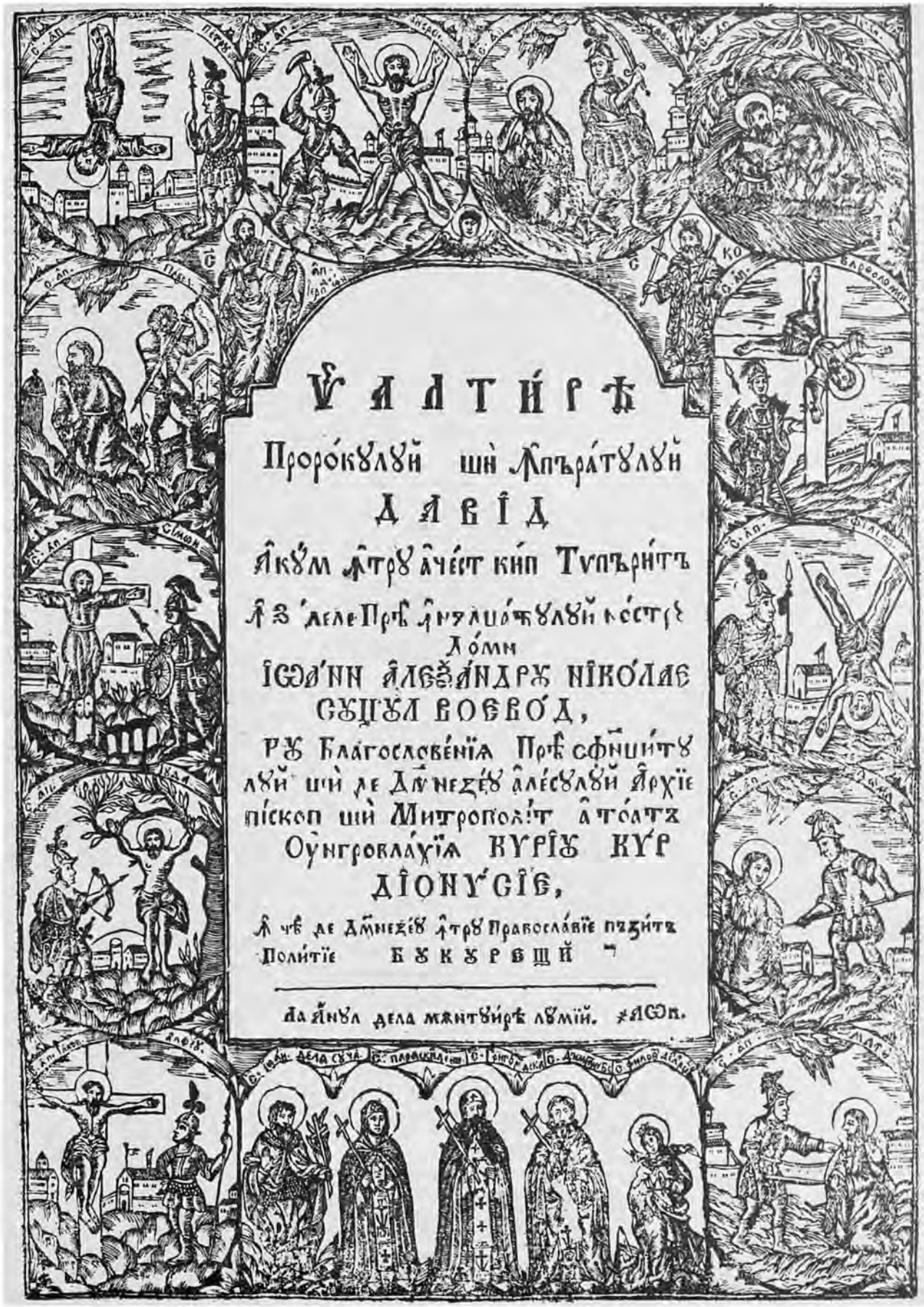
In-8⁰ de 7 foi nenumerotate + 470 pagine şi alte 5 foi. Verso titlului alb. In foile dela început, în afară de arătările citirii psalmilor în postul mare şi peste săptămână, mai avem (f. 2—3) aceste versuri semnate de Ioan Bărac:

Ačastă Psaltire Sf(â)ntă
  Decând s-au alcătuít
In stíhurĭ frumós să cântă
  Având glásul potrivít.
Căc' a Psálmilor cântáre
  Este dela D(u)hul Sf(â)nt,
Prorocíe fóarte máre,
  Şí D(u)mnezeésc cuvânt.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Aşà dară din Psaltíre
Şi din Orgáne cântând
Câştigăm o îndulcíre
Mişcáţĭ cu folós la gând.
Orgáne răsunătóare
Strúnelor s-au potrivít,
Cu glásurĭ îndulcitóare
Dúlce s-au alcătuít.
Dávid númaĭ cu Orgánul
Pre Sául cél îndrăcít
De vrăşmáşul şi dujmánul
Glăsuínd l-au izbăvít.
Dar încă únde să cântă
In glasurĭ Psalmi împletíţĭ
Şi cu rânduĭală sf(â)ntă
Armoníeĭ întocmíţĭ.
Atúnč tóate pátimile
Şi dela nóĭ să gonésc,
Căč vărsând cu lácrămile
Rugăčunĭ ne folosésc.
Aşà dară când Psaltírea
O cetim curát şi rár
Câştigându-ĭ folosírea
Nu o cetim în zadár.
Alés când cu armoníe
Vom cântà Psalmiĭ frumós
Atúncea cu bucuríe
Luóm şi maĭ mult folós.
Că mişcárea cúgetuluĭ
E cântárea Psálmilor
Şi línişţea súfletuluĭ
Gonírea pátimilor.
Turburârea gândurilor
Să potolésţe cântând
Şi mâniĭa súfletelor
S-au îmblînzit glăsuínd.
Cântárea Psalmilor face
Unire la despărţiţĭ,
Şi la ceĭ învrăjbiţĭ pace
Că să fie toţĭ ĭubiţĭ.
Ridicându-şi lenevírea
Pravoslavnícul Creştín
Cetínd desluşít Psaltírea
Fie orĭ din care cin,
Înţălegând ce cetéşte
La Duh să va îndulci

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

403. Titlul *Psaltirei*, Buc. 1820.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

404. Frontispiciu, *Psaltire*, Bucureşti 1820.

Şi bună i să priímeşte
Ca când i s'ar prorocì.
Ačastă sf(â)ntă Psaltire
Cu acél cúget şi nóï
O am typărít cu simţíre
În maï mărunţéle foï.
Şi tot deplin aşezáte
Toate stíhurile sânt
Cu Molítvele cu tóate
Tot până la un cuvânt.
Drept acéĭa rog fierbínte
Pre ĭubitul Cetitorĭu
Să ĭa séma la cuvinte
Ca un bine voïtorĭu,
Şi văzând vreò greşálă
Să nu mă ţie de rău
Să nu facă socotélă
A fi din adínsul mieu,
Ci trecând cu ochiï firiï
Décă mi s-au întâmplat
Greşínd în rândul cetíriï
Mă rog ca să fiu ertát.
Ioan Bărac
Maghistr. Translátor.

Pe foile dela sfârşit arătarea cuprinsului.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1083. *Psaltire,* Bucureşti 1820.

ѱАЛТЙРЪ | Прорóкъвый шй а҃пърáтъвый | ДАВÍД | Йкѣм а҃тр҃ъ а҃чéст кúп Тупърúтъ | а҃ зúлеле Пр҃ѣ а҃нълцатъвый нóстр҃ъ | Дóми | ІѠÁНН АЛЕѲЎНДРЪ НÎКОЛАЄ | ѠѪЦЪЛ БОЄВÓД, | къ Блгословéнїа Пр҃ѣ сф҃ицúтъ|вый шй де Дм҃нѣзѣ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ѧлéсѣлвй Ѻрхіе|пíскоп шй Мнтрополíт ѧ тóатъ | Оу҃нгровлáхіа КVРÎѠ КѴ҃Р | ДІОНѴСІѲ, | ѧ чѣ дѳ Дм҃незéѳ ѧтрѳ Прлкослáвіе пъзйтъ | Полйтіе БѪКѪРѲЩЙ | Лл Йнѣл дѣлл мжнтвйрѣ лѣмїй ѧѮѲК.

In folio, 5+172+2 foi, primele şi ultimele nenumerotate.

Titlul încadrat în gravuri care reprezintă pe cei 12 apostoli în chinuri, iar jos sfinţii din cuprinsul ţărilor româneşti: Ioan dela Suceava, Paraschiva dela Iaşi, Grigore Deca-

405. Iisus şi Samarineanca la fântâna Patriarhului Iacob, *Psaltire* Buc. 1820.

politul, Dimitrie Basarabov şi Filotheia dela Argeş (facs. nr. 403). Paginele încadrate în linii; cerneală neagră şi roşie (începutul cathismelor), cu foarte numeroase şi frumoase ilustraţii: iniţiale, frontispicii (facs. nr. 404), vignete, icoane. Unele gravuri sunt nesemnate (f. 1 r., 6 r., 11 v., etc.); altele semnate: *Ieromonah Costantie* (f. 18 v., 31 r., 45 v., 51 r., etc.; facs. nr. 405 şi 406; altele semnate: *Mon(ah) Ghervasie* (f. 78 r., 83 v., 126 r. etc. facs. 407).

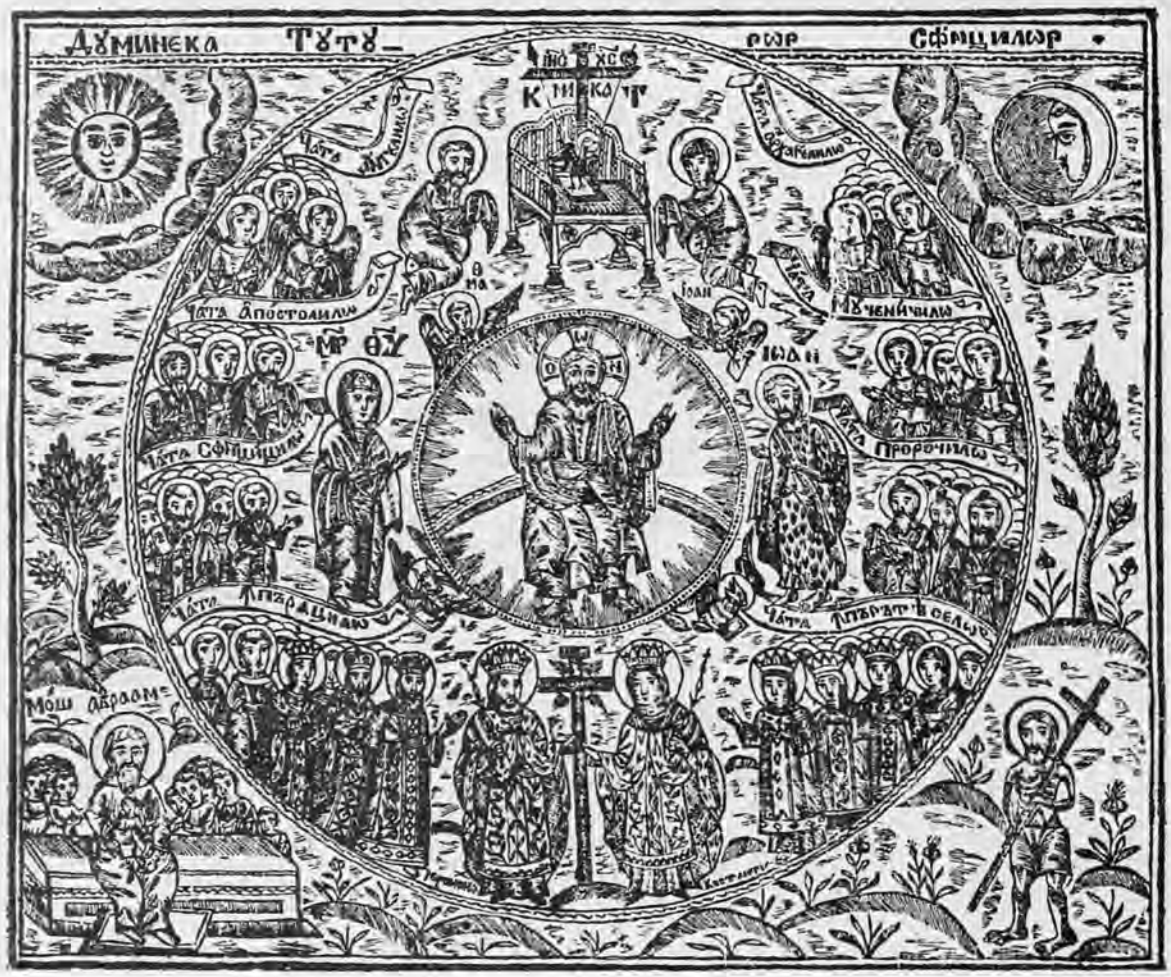
Pe verso titlului, rândurile reproduse mai jos, din partea eforilor tipografiei; apoi o predoslovie, cu conţinut religios, a lui Chesarie, episcopul Râmnicului; urmează «Învăţătura cum să ceteaşte psaltirea în sf(â)ntul şi marele Post». Dela f. 146—167: pashalia; dela 167 v.—172 v. paraclisul «al doilea, al prè sfinteĭ de D(u)mnezeu Născătoareĭ». Se termină cu un indice alfabetic de «nume jidoveşti».

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe verso titlului:

Cătră drept credinčoşiĭ cetitorĭ.

Măcar că de multe orĭ şi în multe chipurĭ s-au typărit psalmiĭ prorocului şi împăratului David, prin osârdiïa a multor bărbaţi, carii au voit să fie folositorĭ celor de aproape şi cu folosul ce izvoraşte dintr'înşiĭ spre mântuirea sufletului.

406. Soborul tuturor sfinţilor din *Psaltire*, Buc. 1820.

Pentrucă decât toate cărţile D(u)mnezeeştiĭ Scripturĭ ceiĭ vechĭ, cé maĭ umiličoasă ĭaste psaltiriïa, precum şi decât toate céle ale Dumnezeeştiĭ Scripturĭ ceiĭ noao, sf(â)nta şi Dumnezeĭasca Evanghelie. Dar fiind că céle bune ca să nu să stingă de vréme, céïa ce pre toate le mistuïaşte, trebue adése orĭ a să înnoi, pentru ačasta şi noĭ am pus silinţă ca să se tipăréscă şi acum, însă dupre chipul carele să véde, cu slova adecă mare şi cu typărirea curată: privind întâĭ spre podoaba sfintelor Bisericĭ, la care socotim că sînt foarte potrivite; iară după acéïa şi spre uşurarea celor ce s-au însărcinat cu povara bătrâneţilor, a cărora vedérea, precum are trebuinţă de ajutorĭul sticlelor, aşa

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

și de al slovelor. Pentru acéĭa și ne rugăm, ca priimindu-o și folosindu-se, să-ș(i) aducă aminte și de noĭ întru cetire, precum și noĭ de eĭ întru typărire.

Eforiĭ typografieĭ.
Costantin Caracaș, doftorul politieĭ.
Răducanul Clinčanul biv vel stolnic.
Dumitrache Topličanul biv vel sluger.

București: Biblioteca prof. Nae Ionescu.

407. Din *Psaltire*, Buc. 1820.

1084. *Rânduiala sfințirii bisericii și a primirii ereticilor în Biserica Răsăritului*, Chișinău 1820.

Ѧтрѹ слава сфн҃тей, чі҃ĭй дх҃ѡ҃йнцъ | дх҃ѡ҃вцъ фъкътѡрей, шй҃ недиспърцйтей | ТРОЙЦѢ, а҃ тй҃тълѹй, шй҃ а҃ | сфн҃тѹлй дх҃ѣ. Кѹ порѹнка Прѣбла|гочестйвѹлй сингѹрь стъпжнитѡрюлй Мр҃|лй Дмнѹлй нѡстрь ѦПЪ-РЙТѸЛѸЙ ѦЛЕ҃ѯНДРЪ ПѸВЛОВИЧЬ а҃ тѡлъ Рwссіѧ: ѧ҃|фі҃йнца соціѧ Гѧлі а҃ Прѣблагочестйвей | Дѡмне ѦПЪРЪТЄСЄЙ ЄЛІСѸЄТЄЙ ѦЛЕ҃ѯ|ЄВНЕЙ: шй҃ а҃ Мй҃чій лѹй, Прѣблагочестй-|вей Дѡмне ѦПЪРЪТЄСЄЙ МЙРІЄЙ ѲЄѠДѠ-|РОВНЕЙ: шй҃ ѧ҃ фі҃йнца Бинекрєдинчѡсѹлѹй | Дѡмнь Цесарєвичь шй҃ а҃ Мрлѹй Кнѧзь | КѠНСТѸНТІНЬ ПѸВЛОВИЧЬ: шй҃ а҃ Бине|крєдинчѡсѹлѹй Дѡмнь Мрлѹй Кнѧзь НІ|

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

КОЛІЄ ПА́ВЛОВИЧЬ, шй â Сощіей Сâлѣ Би|некредиичо́асей Дѣ́амней Мâрей Кнѣгйие Й|леѯа́ндрей ѳеѯо́дѡровнеи: шй â Бинекре|диичо́свлай Дѣ́мнь Мâре Кнѣзь Йлеѯа́н|дрѫ НІКОЛА́ЕВИ́ЧЬ, шй â Бинекредиичо́ес|лай Дѣ́мнь Мâре Кнѣзь МИХАЙЛЬ ПА́ВЛОВИЧЬ, шй â Бинекредиичо́асей Дѣ́амие Мâ|рей Кнѣжие МАРІЄЙ НІКОЛА́ЕВНЕЙ: шй | ѧ фіница Бинекредиичо́асей Дѣ́амней Мâрей | Кнегйие МАРІЄЙ ПА́ВЛОВНЕЙ, шй â Со́цслай | ЄЙ: шй â Бинекредиичо́асей Дѣ́амней Мâрей | Кнегйие ЙННЕЙ ПА́ВЛОВНЕЙ, шй â Со́цслай | ЄЙ.

Йръ кѫ благословє́нїѧ Прѣсфнтслай ѧ|дрептъто́рюлай СУНОДЬ, шй а Прѣwсфнци|тслай ГАВРІЙЛ Єѯа́рхъ Митрополі́тъ Ки'шинє́слай шй Хотинслай, Къртичйка â чâс|та, че кѫприйнде ѧ сйие РЖНДѪМЛѦ ЄФНЦИРЇЙ | БИСѢРИЧЇЙ âшнждрѣ шй ржндслйлие кѫмь | съ се пріимѣскъ Жйдовїй, Сараци́нїй, Єре|тйчїй шй Сухѫматичїй, карїй вйнь съ се | ѧпрє́зне кѫ православ̀ника Бисѣрикъ â ръсърнтс|лай, ѧдрептáтъ ѧто́кма дѫпъ ржндслйлие | че сѫнт ашъѯáте ѧкѣрцнле Словенє́цй, шй съ | ѧтребѫинцáѯъ ѧ православ̀ничиле Бисѣричй â | ѧпъръцієй Рwссієй, сав типърйт ѧ єѯархичáс|ка Типоґрáфїе â Бассарабїей, ѧ Ѡрáшел Кишн-|нє́в, ла йнслє ѯ҃а҃ѡ҃к, ѧ лѫна лай Ѡктѡ́вріе.

408. Sf. Ioan Înainte Mergătorul din *Sfinţirea bisericii*, Chişinău 1820.

In-4° de 2 foi nepaginate+113 foi.

Pe a 2-a foae liminară, recto, însemnarea cuprinsului; verso, gravura Sf. Ioan, semnata: Иwніцъ Іw Вона (facs. nr. 408).

F. 31 r.—70 r:

«Rânduĭala cumŭ să cade a priĭmi pre Jidovĭ, ce sântŭ în vârstă, carii vinŭ cătră una sf(â)nta săbornicască şi apostoléscă Bisérică şi cu adevăratŭ voescŭ a să împreuna cu dânsa».

F. 70 v.—88 v.:

«Rânduĭala cumŭ să cade a priĭmi pre ceĭ dinŭ Saraţinĭ vârstnicĭ, adecă ceĭ dinŭ Turcéscă, sau dinŭ altă oareşŭ care a luĭ Mehmet păgânéscă credínţă, vinŭ cătră...» (continuă la fel ca mai sus).

F. 89 r.—99 v.:

«Rânduĭala cumŭ să cade a priĭmi pre ceĭ ce vinŭ la pravoslavnica credinţă dinŭ ereticĭ, carii nicĭodată n-au fostŭ drepţĭ credincoşĭ, ci dinŭ tineréţe s-au crescutŭ în eresŭ; însă botezulŭ adevăratŭ au cu treĭ afundărĭ în apă: în numele Tatăluĭ şi alŭ Fiĭuluĭ şi alŭ sf(â)ntuluĭ D(u)hŭ. Iară célelalte sf(i)nte Taĭne şi obicéĭurile bisericeştĭ le lépădă şi alte multe eresurĭ le ţinŭ, precum sântŭ Lĭutăranii şi Calvinii şi ceĭalalţi.»

F. 99 v.—113:

«Rânduĭala cumŭ să cade a unge cu sf(â)ntulŭ Myrŭ pre ceĭ dinŭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ereticĭ, carii vinŭ la pravoslavnica credinţă şi să împreună cu Săborničasca Bisérică.»

Şt. Ciobanu, *Cultura rom. în Basarabia...*, p. 57; la pag. 61 aminteşte, după Stadnickij, de o ediţie în 1821 a acestei *Rânduelĭ*, din care făcea parte şi aşa numita *Cărticică pentru primirea din alte religii în religia ortodoxă*. Ne îndoim însă de existenţa ediţiei 1821, care, cel mult, a fost ediţie de titlu.— Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 54—56, nr. 24.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1085. *Schematism şi Calendar*, Oradea-Mare 1820. — Latineşte şi româneşte.

Schematismus venerabilis Cleri dioecesis Magno-Varadinensis Graeci-Ritus Catholicorum pro anno bissextili a Christo nato MDCCCXX. Magno-Varadini, Typis Joannis Tichy.

Calendariu pe annu visectu dela nasceré lui Christos 1820. Quare aréta' Dilele, Dominecile, Serbâtorile, si Septîmânele a Calendariului vechiu, si nouu, pârtile annului, si schimbaré Lunei.— In Oradé Mare, Cu typariu lui Joan Tichy.

In-8⁰ mic, de 76 pag. şi 2 foi; aceste două titluri sunt pe foi separate.

După o fişe scrisă de d-l G. Cardaş, fost funcţionar la Academia Română.

1086. Voltaire, *Tragodia lui Orest,* traducere de Alexandru Beldiman, Buda 1820.

ТРАГѠДІА | люй | ѺРЄѺТ | де | прѣ ѧкъцѣтъл | шй кѫ ѧкъпъѧтъ драгосте | спре прокопсйрѣ | Нѣмцлюй Рwманѣск | мареле постѣлник | ѦЛЄѯѦНДРѫ БѢЛДИМѦН. Ѧкѫм ѧтѫ҃ тълмъчйтъ дин лимба франсезѣскъ ѧ чѣ Рwманѣскъ. | Ла БѫДА | Ѧ кръѧска Тѵпографіе а Оѵнивєрситатєй Оѵнгарієй. | 1820.

In-4⁰ de 96 pagine şi 1 foaie pentru «Indreptarea greşelelor».

Pe verso titlului arătarea «obrazelor» din tragedie, după care urmează «Scurtă cuprindere a tragodieĭ».

La sfârşit:

Mult pre învăţáte şi de bun nĭam născute.
Arhon, mare Postelnice.

Maĭ bine de treĭ ani de când mi-ai încredinţat mie ačastă frumoasă carte a o da în typar după cĭa maĭ bună orânduĭală typografičască, însă fiind ačastă carte cĭa mai întâĭ tipărire într'aşa marĭ şi lăudate versurĭ în linba Romănĭască şi tocma fiĭnd culésă aicĭ de mână streină, nu au fost prin putinţă a nu întra aceste greşelĭ ce prin ochĭ omeneştĭ au scăpat. Acum, mă rog de bunătate Evghenii tale şi de pre ĭubitoriĭ de cultivire patrioţi a bine voi a ierta aceste greşelĭ.

1820. Iulie 30 Buda.

Umilită slugă
Zaharie Carcalechi.

Calendarul pe anul 1818, Buda (vezi aici nr. 974) anunţă la sfârşit, printre cărţile «acum de curând noao eşite din typarĭu», şi «Tragodia luĭ Orest, de Arhón Aga Alexandru Beldiman, de pe franţozie pe românie în stihurĭ poeticeştĭ prefăcută». Deci, *Orest* a ieşit

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

mai întâi, pela sfârşitul anului 1817, iar nu *Moartea lui Avel*, (cum greşit scrie Andrei Veress, *Tipografia românească din Buda*, în *Boabe de grâu*, III (1932), 603: «Tragedia lui Orest s'a pus în lucru şi a apărut în vara anului 1820...». Probabil însă, că, din cauza multelor şi marilor greşeli de tipar, din cauza lui Carcalechi care nu achitase tipografiei banii daţi de Beldiman (A. Veress, *loc. cit.*), s'a amânat redactarea definitivă şi punerea în comerţ până în 1820.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1087. *Culegere de diferite tragedii*, Bucureşti 1820. 2 vol.—Greceşte.

ΣΥΛΛΟΓΗ | ΔΙΑΦΟΡΩΝ | ΤΡΑΓΩΔΙΩΝ, | ὅσαι παρεστάθησαν εἰς τὸ θέατρον | τοῦ Βουκουρεστίου. | Μεταφρασθεῖσαι εἰς τὴν κοινὴν ἡμῶν | γλῶσσαν, καὶ ἐκδοθεῖσαι διὰ συνδρο|μῆς τῶν φιλογενῶν καὶ φιλομούσων. | Τόμος πρῶτος. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου | Τυπογραφείου. | 1820.

Culegere de diferite tragedii, care au fost reprezentate pe scena teatrului din Bucureşti. Tălmăcite în limba noastră comună şi tipărite cu concursul iubitorilor de neam şi de carte. Volumul întâiu. În Tipografia de curând întemeiată în Bucureşti. 1820.

In-8^{0} 2 volume; primul volum cuprinde trei tragedii: *Brutus* de Voltaire, *Filip* şi *Orest* de Alfieri; al doilea volum cuprinde numai o singură tragedie: *Merope* de Voltaire. Fiecare tragedie din primul volum are paginaţie separată. *Brutus* are 1 foae (titlul) + 90 pag. + 1 foae (errata); *Filip* 80 pag. şi *Orest* 94 pag. + 1 foae (errata pentru *Filip* si *Orest)*.

La începutul primului volum sunt 16 pag. numerotate cu litere greceşti; pag. α′ titlul, pag. γ′ dedicaţia, pag. ε′—στ′ prefaţa-dedicaţie a editorului, pag. ζ′—ιε′ prefaţa editorului şi pag. ιστ′ lista tragediilor cuprinse în primul volum.

Vol. II are acelaş titlu, cu adăogirea: Τόμος δεύτερος. Are 1 foae (titlul tragediei *Merope*) + 92 pag. + 1 foae (errata); pe foaia nenum. dela început se află titlul şi persoanele dramei. Este greşit dat întâiu titlul tragediei şi pe urmă titlul culegerei.

La pag. γ′ din primul volum se află următoarea dedicaţie:

Πρὸς τὸν εὐγενέστατον κύριον Γεώργιον Λεβέντην διερμηνευτὴν τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ ῥωσσικοῦ κονσολάτου.

Către prea nobilul domn Gheorghe Leventi, interpret al consulatului rusesc din Bucureşti.

La pag. ε′ se află prefaţa-dedicaţie:

Εὐγενέστατε!

Εἰς ποῖον ἄλλον ἔπρεπε κατ' ἀξίαν ν' ἀφιερωθῇ ἡ παροῦσα μετάφρασις, εἰμὴ εἰς Ἐσέ, ὅστις κινούμενος ἀπὸ φιλογένειαν καὶ ἔνθερμον ζῆλον πρὸς τὰ καλά, συνήργησες πρῶτος καὶ εἰς τὴν ἔκδοσιν τούτων τῶν τραγῳδιῶν.

Ὄχι σήμερον πρώτην φοράν, Φιλογενέστατε Γεώργιε, ἐπλήρωσες τὸ πρὸς τὴν πατρίδα χρέος Σου. Μάρτυρες τῶν λόγων μου εἶναι οἱ παρὰ Σοῦ τρεφόμενοι μαθηταί, καὶ οἱ σταλθέντες νέοι εἰς τὴν φωτισμένην Εὐρώπην, διὰ νὰ πολλαπλασιάσωσι τὰ φῶτα εἰς τὸ γένος. Ἔργα τῷ ὄντι γενναῖα καὶ πατριωτικά! Ἔχω χρηστὰς ἐλπίδας ὅτι πολλοὶ πλούσιοι τοῦ γένους μας θέλουν μιμηθῇ τὸ φιλογενὲς παράδειγμά σου, ἂν δὲν ἀγαποῦν νὰ μείνῃ σκοτεινόν, καὶ ἀσήμαντον τὸ ὄνομά των, περιοριζόμενον εἰς πολλὰ μικρὸν ὁρίζοντα, καθὼς καὶ ὁ χρυσὸς εἰς τὸ κιβώτιόν των.

Δέξου λοιπόν, παρακαλῶ, ταύτην τὴν παραμικρὰν προσφοράν, διότι εἶναι καὶ καρπὸς τοῦ Γραικικοῦ Θεάτρου, τὸ ὁποῖον προθυμοποιεῖσαι νὰ ἰδῇς τελειότερον.

Ὁ Ἐκδότης Χριστόφορος Κρατερός.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prea nobile!

Cui se cuvenea mai bine să se dedice traducerea de faţă, decât Ţie, care, îndemnat de iubire de neam şi de un zel cald pentru tot ce e bun, ai contribuit cel dintâiu şi la publicarea de faţă a acestor tragedii.

Nu astăzi pentru prima dată, prea iubitorule de neam Gheorghe, ţi-ai îndeplinit datoria către patrie. Martori spuselor mele sunt elevii întreţinuţi de tine şi tinerii cari au fost trimeşi în Europa luminată, ca să înmulţească luminile neamului. Fapte într'adevăr generoase şi patriotice! Am speranţe bune că mulţi oameni bogaţi ai neamului nostru vor imita pilda ta patriotică, dacă nu doresc ca numele lor să rămâie obscur şi neînsemnat, mărginindu-se într'un orizont foarte restrâns, întocmai ca şi aurul lor, în lada lor.

Primeşte deci, te rog, acest mic prinos, fiindcă el este şi rodul teatrului grecesc, pe care te grăbeşti să-l vezi mai desăvârşit.

Editorul
Hristofor Krateros.

La pag. ζ′ următoarea prefaţă:

Πρόλογος.

Τὸ Θέατρον εἰς τοὺς προγόνους μας ἐθεωρεῖτο ὄχι μόνον τερπνῆς χρονοτριβῆς ἀντικείμενον, ἀλλὰ καὶ σκέψεως καὶ μελέτης· ὅθεν ἐνασχολήθησαν εἰς αὐτὸ μεγάλοι νόες, διορθόνοντες τὰ ἤθη, καὶ τελειοποιοῦντες τὴν γλῶσσαν. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ δυστυχεῖς ἀπόγονοι ἐκείνων, ἀφοῦ μαζὶ μὲ τόσα ἄλλα καλὰ ἐστερήθημεν καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ κοινοῦ τούτου τῶν ἠθῶν σχολείου, ἐκινδυνεύαμεν ἴσως νὰ λησμονήσωμεν καὶ αὐτὸ τ' ὄνομά του, ἂν φιλογενεῖς τινες δὲν ἔδιδαν τὴν πρώτην νύξιν περὶ ταύτης τῆς ὕλης, μεταφράζοντες εἰς τὴν γλῶσσάν μας διάφορα θεατρικὰ ποιήματα [1]).

Τὸ μετὰ τόσους αἰῶνας (ἀγαθῇ τύχῃ) συστηθὲν ἐνταῦθα Γραικικὸν Θέατρον ἐκίνησεν εἰς ἄμιλλαν πολλοὺς φιλογενεῖς, νὰ μεταφράσωσι διὰ στίχων, καὶ εἰς τὸ πεζὸν διαφόρους τραγῳδίας. Τούτων τὰς ἀξιολογωτέρας φίλοι τινές, ζηλωταὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, μὲ κατέπεισαν νὰ ἀναδεχθῶ τὴν φροντίδα νὰ τὰς ἐκδώσω διὰ τοῦ τύπου [2]). Περὶ τῆς μεταφράσεως τῶν ὁποίων ἂς μοὶ συγχωρηθῇ νὰ προτάξω ὀλίγας τινὰς παρατηρήσεις μου....

Prefaţă.

Teatrul la strămoşii noştri era socotit nu numai ca un obiect de distracţie plăcută, dar şi de gândire şi de studiu; de aceea s'au ocupat de el minţile mari, îndreptând moravurile şi perfecţionând limba. Dar noi, nenorociţii urmaşi ai acelora, după ce, pe lângă atâtea alte lucruri bune, am fost lipsiţi şi de folosul acestei şcoale comune a moravurilor, riscam să-i uităm chiar numele, dacă câţiva iubitori de neam nu dedeau primul imbold în

---

[1]) Συνθεμένη εἰς τὴν γλῶσσάν μας πρώτη (ὅσον ἠξεύρω) τραγῳδία εἶναι ἡ Πολυξένη· ποίημα γλαφυρὸν καὶ χαρίεν. Ἔμαθον ὅτι ὁ εὐγενὴς συγγραφεὺς εἶχε σκοπὸν νὰ τὸ ἐπεξεργασθῇ καλήτερα, ἂν τινες φίλοι δὲν ἐπρολάμβανον νὰ τὸ ἐκδώσωσι χωρὶς τὴν εἴδησίν του. Ἀλλὰ καὶ τοιοῦτο ἐπαινέθη ἀπὸ τοὺς πεπαιδευμένους τοῦ γένους μας, καὶ ὁσάκις παρεστέθη, πάντοτε ἐχειροκροτήθη.

[2]) Εἰς τὴν ἔκδοσιν τούτων συνήργησαν μάλιστα καὶ οἱ εὐγενεῖς κάτοικοι τοῦ Βουκουρεστίου διὰ τῆς γενναίας συνδρομῆς των.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

această direcţie, traducând în limba noastră diferite piese de teatru în versuri [1]).

Teatrul grecesc întemeiat—într'un ceas bun—aci după atâtea veacuri, a stârnit emulaţie printre mulţi iubitori de neam, să traducă în versuri şi în proză diferite tragedii. Câţiva prieteni, râvnitori pentru binele obştesc, m'au convins să iau asupra-mi grija de-a da la tipar pe cele mai bune dintre aceste tragedii [2]), despre traducerea cărora să-mi fie îngăduit să fac câteva observaţii.....

Urmează consideraţiunile lui Krateros despre rima şi metrul iambic în limba greacă modernă.

Iată şi titlul fiecărei tragedii. Vol. I.

ΒΡΟΥΤΟΣ. | Τραγῳδία | παρὰ | ΒΟΛΤΑΙΡΟΥ. | Μεταφρασθεῖσα ἐλευθέρως διὰ στίχων | Ἰαμβικῶν. | Παραστάθη εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ Θέατρον | πρώτην φορὰν κατὰ τὴν 17 Μαρτίου | τοῦ 1820 ἔτους. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου Τυπο|γραφείου κατὰ τοὺς | 1820.

Brutus, tragedie de Voltaire. Traducere liberă în versuri iambice. A fost reprezentată pentru prima dată pe scena teatrului din Bucureşti la 17 Martie în anul 1820. In Tipografia de curând întemeiată în Bucureşti, 1820.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ | Τραγῳδία | Συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ | ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΑΛΦΙΕΡΟΥ, | καὶ ἐκ τῆς (sic!) Ἰταλικῆς μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν | καθομιλουμένην ἡμῶν διάλεκτον. | Παρεστάθη εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ Θέατρον | πρώτην φορὰν κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1820. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου Τυπογραφείου. | 1820.

Filip, tragedie scrisă de Victor Alfieri şi tradusă din italieneşte în limba noastră vorbită. A fost reprezentată pentru prima dată pe scena teatrului din Bucureşti în luna lui Mai a anului 1820. În tipografia de curând întemeiată în Bucureşti. 1820.

ΟΡΕΣΤΗΣ. [Τραγῳδία. | Συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ | ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΑΛΦΙΕΡΟΥ, | καὶ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς μεταφρασθεῖσα εἰς | τὴν καθομιλουμένην ἡμῶν διάλεκτον. | Παρεστάθη εἰς τὸ ἐν Βουκουρεστίῳ Θέατρον | πρώτην φοράν, κατὰ τὴν 21 Νο|εμβρίου τοῦ 1819. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου Τυπογραφείου. | 1820.

Orest, tragedie scrisă de Victor Alfieri şi tradusă din italieneşte în limba noastră vorbită. A fost reprezentată pentru prima dată pe scena teatrului din Bucureşti, la 21 Noemvrie 1819. In tipografia de curând întemeiată în Bucureşti. 1820.

Vol. II. ΜΕΡΟΠΗ | Τραγῳδία. | Μετάφρασις ἐλευθέρα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ | εἰς τὸ νέον Ἰαμβικόν. | Παραστάθη εἰς τὸ πεζὸν ἐν τῷ ἐν|ταῦθα Θεάτρῳ πρώτην φορὰν κατὰ | τὴν 20 Ἀπριλίου τοῦ 1819 ἔτους. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου | Τυπογραφείου. | 1820.

---

[1]) Prima tragedie compusă în limba noastră — după cât ştiu — este Polyxeni, operă în versuri, elegant scrisă. Am aflat că nobilul autor avea de gând s'o prelucreze îndreptând-o, dacă câţiva prieteni nu apucau mai înainte s'o tipărească fără ştirea lui. Dar şi aşa cum era, a fost lăudată de învăţaţii neamului nostru şi, ori de câte ori s'a reprezentat, a fost totdeauna aplaudată.

[2]) Pentru publicarea acestor tragedii au contribuit şi nobilii locuitori din Bucureşti cu obolul lor generos.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Merope, tragedie. Traducere liberă din franţuzeşte în noul metru iambic. A fost reprezentată, în prozâ, pentru prima dată pe scena teatrului de aci la 20 Aprilie, anul 1819. In Tipografia de curând întemeiată în Bucureşti. 1820.

Tragediile de mai sus există şi în volume separate; vezi nr. 1088—1091. Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1088. ⟨**Voltaire**⟩, *Merope*, tragedie. Bucureşti 1820. — Greceşte.

Vezi Nr. 1087.

1089. Voltaire, *Brutus*, tragedie. Bucureşti 1820. — Greceşte.

Vezi Nr. 1087.

1090. Alfieri, *Filip*, tragedie. Bucureşti 1820. — Greceşte.

Vezi Nr. 1087.

1091. Alfieri *Orest*, tragedie. Bucureşti 1820. — Greceşte.

Vezi Nr. 1087.

1092. Petre din Efes, *Noul Anastasimatar*, Bucureşti 1820. — Greceşte.

ΝΕΟΝ | ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΑΤΑΡΙΟΝ, | μεταφρασθὲν κατὰ τὴν | νεοφανῆ μέθοδον | τῆς μουσικῆς | ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μουσικολογιωτάτων διδασκάλων | καὶ ἐφευρετῶν τοῦ νέου μουσικοῦ συστήματος, | νῦν πρῶτον εἰς φῶς ἀχθὲν διὰ τυπογραφικῶν χαρακτήρων | τῆς μουσικῆς | ἐπὶ τῆς θεοστηρίκτου Ἡγεμονίας τοῦ Ὑψηλοτάτου ἡμῶν Αὐθέντου | πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου κυρίου Ἀλεξάνδρου | Νικολάου Σούτζου Βοεβόδα.

Ἀρχιερατεύοντος τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας | κυρίου Διονυσίου. | Ἐκδοθὲν σπουδῇ μὲν ἐπιπόνῳ τοῦ μουσικολογιωτάτου κυρίου ΠΕΤΡΟΥ | ΤΟΥ ΕΦΕΣΙΟΥ, φιλοτίμῳ δὲ προκαταβολῇ τοῦ πανευγενεστάτου ἄρχοντος μεγάλου | βορνίκου κυρίου Γρηγορίου Μπαλλιάνου. | Ἐν τῷ τοῦ Βουκουρεστίου νεοσυστάτῳ Τυπογραφείῳ, 1820.

Noul Anastasimatar, tradus după metoda nouă a muzicei, de prea învăţaţii dascăli de muzică din Constantinopol şi inventatorii noului sistem muzical, acum pentru prima oară dat la lumină cu caractere tipografice muziceşti în timpul domniei, de Dumnezeu păzită, a prea înălţatului nostru Domn Alexandru Nicolae Suţu Vodă, fiind Mitropolit al Ungrovlahiei prea sfinţitul Domn Dionisie.

S'a publicat prin osârdia stăruitoare a prea învăţatului dascăl de muzică kir Petre din Efes şi cu anticipata binevoitoare cheltuială a prea nobilului boer, marele vornic domnul Grigorie Băleanu. In Tipografia de curând întemeiată în Bucureşti 1820.

In-8⁰, 5 foi nenumerotate + 260 pag. + 5 foi nenumerotate cu errata şi cu o listă a abonaţilor iubitori de învăţătură, (din Bucureşti, Iaşi, Botoşani, Andrianopol şi Melenic).

Prima foaie cuprinde titlul reprodus mai sus. Pe verso primei foi următoarele versuri din psalmii lui David; *Cântaţi Domnului cântarea nouă; lauda lui în biserica cuvioşilor.*

Pe foaia a doua următoarea dedicaţie:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Γρηγορίῳ Μπαλλιάνῳ μεγάλῳ βορνίκῳ, ἀνδρὶ φιλομουσοτάτῳ, καὶ φιλοκάλῳ, εὐγνωμοσύνης ἕνεκεν ταύτην τὴν βίβλον ἀνέθηκεν ὁ ἐκδότης.

Lui Grigorie Băleanu, marele vornic, bărbat prea iubitor de muze şi de frumos, drept recunoştinţă această carte i-a dedicat-o editorul.

Pe foaia a treia următoarea prefaţă-dedicaţie:

Πανευγενέστατε καὶ φιλομουσότατε κύριε!

Εἰς τὴν Ὑμετέραν εὐγένειαν ἔκρινα καὶ πρέπον καὶ δίκαιον νὰ ἀφιερώσω τοῦ πρώτου τούτου μουσικοῦ βιβλίου τὴν πρωτοφανῆ ἔκδοσιν. Πρέπον μέν, διὰ νὰ κηρύξω δημοσίως δι' αὐτῆς τὴν βαθεῖαν τῆς ψυχῆς μου εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας χάριτας, ὅσας παρὰ τῆς φιλοκάλου καὶ φιλανθρώπου ψυχῆς Σου ἀπήλαυσα. Δίκαιον δὲ, διότι διὰ τῆς προτροπῆς καὶ μεγαλοπρεποῦς βοηθείας τῆς Ὑμετέρας εὐγενείας ἠδυνήθην νὰ ἀπαντήσω τὰ μεγάλα ἐμπόδια, ὅσα συνειθίζουν νὰ ἀναφύωνται εἰς παντὸς πρωτοφανοῦς ἀγαθοῦ τὴν σύστατιν, καὶ νὰ φέρω εἰς ἔκβασιν εὐτυχῆ ταύτην τὴν ἐπιχείρησίν μου. Ἐὰν ἐπροσπάθουν διὰ τῆς προσφωνητικῆς μου ταύτης ἐπιστολῆς νὰ κηρύξω τὰς παντοίας καὶ ἀξιαγάστους ἀρετάς, ὅσαι κατακοσμοῦσι τὸ ἀξιοτίμητον ὑποκείμενόν Σου, ἤθελα ἐπιχειρήσει πρᾶγμα δυσκολώτατον, ὡς ὑπερβαῖνον τῶν δυνάμεών μου τὰ μέτρα. Ἀφίνω εἰς τοὺς δεινοὺς τῶν λόγων δημιουργοὺς νὰ πλέκωσιν ἀξίως τὰ εἰς τὸ μουσόστεπτον ὑποκείμενόν Σου ἐπανήκοντα ἐγκώμια. Αὐτοὶ ἂς ἐπαινῶσι τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας θεάρεστον ζῆλον Σου, τοῦ φωτισμοῦ τῶν ὁμογενῶν Σου διακαῆ ἔρωτα καὶ τ' ἄλλα τῆς ἀγαθῆς καὶ φιλομούσου ψυχῆς Σου τὰ τρανώτατα δείγματα. Ἐγὼ δὲ ὁ τοσούτων χαρίτων ἀξιωθεὶς παρὰ τῆς Ὑμετέρας γενναίας καὶ εὐεργετικωτάτης ψυχῆς, ἀρκοῦμαι εἰς τὸ νὰ προσφέρω πρὸς αὐτὴν τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην μου, (τῆς ὁποίας μικρότατον δεῖγμα ἐτόλμησα νὰ δείξω τὴν εὐτελῆ μου ταύτην προσφώνησιν) καὶ νὰ ὀνομάζωμαι

Τῆς Ὑμετέρας πανευγενείας δοῦλος ταπεινὸς
Πέτρος Μανουὴλ Ἐφέσιος.

Prea nobile şi prea iubitor de muze Domn.

Am socotit că se cuvine şi că e drept să închin Domniei Voastre această primă ediţie a acestei prime cărţi de muzică. Se cuvine, pentru ca să aduc prin aceasta la cunostinţa publică, adânca recunoştintă pentru multe şi marile binefaceri de care m'am bucurat dela sufletul tău iubitor de frumos şi de oameni. E drept, fiindcă prin îndemnul şi prin ajutorul mărinimos al Domniei Voastre am putut să înfrunt marile greutăţi, care se ivesc de obiceiu la întocmirea oricărui lucru bun, apărut pentru prima dată, şi să duc la bun sfârşit această întreprindere. Dacă prin scrisoarea prezentă de închinare aş fi căutat să fac cunoscute diferitele şi admirabilele calităţi, care împodobesc persoana ta vrednică de cinste, aş fi încercat ceva foarte greu, care trece peste măsura puterilor mele. Las meşterilor în oratorie să întocmească după merit engomiile cuvenite persoanei Tale iubite de muze. Ei să laude zelul tău pentru evlavie, plăcut lui Dumnezeu, dragostea Ta fierbinte pentru a lumina pe conaţionalii Tăi şi celelalte dovezi prea vădite ale sufletului Tău bun şi iubitor de muze. Iar eu, care m'am împărtăşit de atâtea binefaceri

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

dela sufletul Tău generos şi prea binefăcător, mă mărginesc numai în a declara adânca mea recunoştinţă, (în al cărei mic semn am îndrăznit să prezint această umilă închinare) şi să mă iscălesc a Domniei Voastre slugă smerită.

Petre Manuil din Efes.

Pe foile 4 şi 5 următoarea prefaţă:

Φιλόμουσοι ὁμογενεῖς.

Ὅτι ἡ μουσικὴ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας μας εἶναι ἀναγκαιοτάτη καὶ ἐπωφελής, ὡς συμβάλλουσα εἰς δοξολογίαν τοῦ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων ἀκαταπαύστως ὑμνουμένου Θεοῦ, εἰς κατάνυξιν τῶν χριστιανικῶν ψυχῶν καὶ εἰς εὐπρέπειαν τῶν θείων ναῶν μας, περὶ τούτου βέβαια δὲν ἀμφιβάλλει κἀνείς. Ὅτι δὲ ἡ διδασκαλία τῆς ἐναρμονίου καὶ καλῆς ταύτης τέχνης ἦτο μέχρι τινὸς ἐπίπονος καὶ πολὺν ἀπαιτοῦσε χρόνον, τὸ εἰξεύρουσιν ἐξ ἰδίας πείρας ὅσοι κατεγίνοντο εἰς τὸ νὰ τὴν διδαχθῶσι· διότι μόλις μετὰ πολλῶν ἐτῶν χρόνον καὶ κόπον ἠδύναντο νὰ μάθωσι μόνον ὅσα ἐδιδάχθησαν, διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων εἰς τὴν τέχνην ⟨τῶν⟩ κανόνων.

Πρῶτοι οἱ ὁποῖοι ἐγνώρισαν τὴν ἀτέλειαν ταύτην καὶ ἤρχισαν νὰ παρατηρῶσι τὴν μουσικὴν μὲ φιλοσοφικὸν ὄμμα, προσπαθήσαντες νὰ τὴν μορφώσωσι συστηματικώτερον καὶ νὰ τὴν καθυποβάλωσιν εἰς γενικοὺς κανόνας, ὑπῆρξαν οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, μουσικολογιώτατοι, κύριος Γρηγόριος Λαμπαδάριος τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, Γεώργιος Χουρμούζης, Χαρτοφύλαξ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ Χρύσανθος ὁ Ἀρχιμανδρίτης, ἄνδρες ἀληθῶς ἔμπειροι, καὶ ἱκανῶς προπαρασκευασμένοι μὲ τὰ εἰς τοῦτο ἀπαιτούμενα μέσα. Οὗτοι πρὸ ἓξ ἤδη ἐτῶν συσκεφθέντες φιλοσόφως μεταξύ των καὶ μεταῤῥυθμίσαντες τὴν μουσικὴν εἰς τὸ μεθοδικώτερον διὰ προσθέσεως τῶν ἀναγκαίων καὶ ἀφαιρέσεως τῶν περιττῶν καὶ ἐξομαλίσαντες τὴν πρὶν ἀκανόνιστον ταύτην τέχνην, ἐκατώρθωσαν μέγα τῳόντι ἔργον, τὸ ὁποῖον θέλει ἀποθανατίσει τὰ σεβάσμια ὀνόματά των εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεὰς καὶ θέλει τοὺς πλέξει ἀμαραντίνους ἐγκωμίων στεφάνους.

Ἓν ἀκόμη ἔμενε, τὸ ἀναγκαιότατον εἰς συναπάρτισιν τῆς ἐντελοῦς εὐκολίας τῆς τέχνης ταύτης, ὁ διὰ τύπου δηλονότι πολλαπλασιασμὸς τῶν μουσικῶν βιβλίων, καὶ ἡ ἐκ τούτου κοινοτέρα ὠφέλεια εἰς τὸ γένος. Διότι πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁμογενεῖς μας, ἐπιθυμοῦντες μὲν νὰ γείνωσιν ἐγκρατεῖς τῶν μουσικῶν μαθημάτων, μὴ δυνάμενοι δὲ νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἕως τέλους τὴν ἀντιγραφὴν διὰ τοῦ ἔργου τὸ πολυδάπανον καὶ πολύπονον, μένουσιν ἡμιμαθεῖς καὶ ἀτελεῖς εἰς τὰς τῆς μουσικῆς γνώσεις, στερούμενοι ὅ,τι ἠδύναντο νὰ μάθωσιν εὔκολα, ἐὰν εἶχαν τυπωμένα τῆς μουσικῆς τὰ βιβλία.

Ταῦτα στοχαζόμενος ἐγὼ πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἐλευθερώσω τοὺς σπουδαστὰς τῆς μουσικῆς ἀπὸ τῆς ἀντιγραφῆς τοὺς κόπους ὡδήγησα ἕνα τῶν ἐδῶ χρυσοχόων τὸν κύριον Σεραφεὶμ Χριστοδούλου εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν χαρακτήρων τῆς μουσικῆς, καὶ ἔφερα ὁπωσοῦν εἰς τέλος τὴν δυσκολωτάτην ταύτην ἐπιχείρησιν. Ἀλλ' οὔτε ἡ ἰδική μου προθυμία καὶ ἐπιμονή, οὔτε τοῦ Χρυσοχόου ἡ συνεργία ἤθελαν δυνηθῇ νὰ κατωρθώσωσι τί, διὰ τὰς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἀπαιτουμένας μεγάλας δυσκολίας, ἐὰν ἔλειπεν ἡ ἀξιέπαινος προτροπὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς βοήθεια τοῦ Πανευγενεστάτου Ἄρχοντος Μεγάλου Βορνίκου κυρίου Γρηγορίου Μπαλλιάνου, ἀνδρὸς εὐσεβεστάστου καὶ φιλομουσοτάτου καὶ τὰ πρῶτα φέροντος μεταξὺ τῶν τοῦ Βουκουρεστίου εὐπατριδῶν. Ὁ ἀξιάγαστος οὗτος καὶ φιλογενέστατος ἄρχων, ὑπὸ ἐμφύτου καλοκἀγαθίας παρακινούμενος καὶ θείου ζήλου πλησθεὶς δὲν ἔπαυσεν ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ νὰ μὲ ἐνθαῤῥύνῃ καὶ διὰ λόγου καὶ διὰ ἔργου εἰς τὰς ὁποίας καθημέραν ἀπαντοῦσα δυσκολίας, γενναῖος προστάτης καὶ πρόθυμος βοηθὸς εἰς τὸ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ἔργον ἀναφανείς. Τοιούτων φιλοκάλων καὶ φιλανθρώπων ἀνδρῶν τὰ ὀνόματα πρέπει δικαίως νὰ κηρύττωνται μετ' εὐφημίας εἰς τὸ κοινὸν πρὸς αἰώνιον ἔνδειξιν τῆς περὶ τὰ καλὰ προθυμίας των, καὶ ὡς σημεῖον εὐγνωμοσύνης τῶν εὐεργετουμένων. Εἴθε καὶ οἱ λοιποὶ τῶν πλουσίων καὶ δυνατῶν ὁμογενῶν νὰ γίνωνται μιμηταὶ τοιούτων ἐναρέτων πράξεων πρὸς δόξαν τοῦ γένους καὶ σύστασιν πολλῶν κοινωφελῶν ἀγαθῶν, τὰ ὁποῖα κατὰ δυστυχίαν στερούμεθα!

Ἡ ἔκδοσις τοῦ πρώτου τούτου μουσικοῦ βιβλίου ἔγεινε βέβαια πολὺ ἀργότερα παρ' ὅσον ἤλπιζαν οἱ συνδρομηταί. Ἀλλὰ δὲν τοὺς λανθάνει, ὅτι τῶν νεοφανῶν ἔργων ἡ ἐκτέλεσις ἀπαιτεῖ καὶ χρόνον πολὺν καὶ προσοχὴν ὄχι ὀλίγην. Διὰ τοῦτο ἐλπίζων ὅτι θέλουσι δικαιώσει τὴν ἀργοπορίαν τῆς ἐκδόσεως. Ὡσαύτως εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλουν παραβλέψει, καὶ ἐὰν παρεισέφρησαν λάθη τινὰ εἰς τὸ βιβλίον (τὰ ὁποῖα δὲν ἠμέλ⟨η⟩σα νὰ διορθώσω εἰς τὸ τέλος, κατὰ τὸ σύνηθες) καὶ μάλιστα, ἐὰν μουσικά τινα σημεῖα ἢ γράμματα δὲν ἐτυπώθησαν μὲ τὴν ἀπαιτουμένην ἐντέλειαν. Ἐφεξῆς θέλουσι λάβει τὰ λοιπὰ βιβλία τυπωμένα ἐντελέστερα καὶ καθαρώτερα καὶ γρηγορώτερα μὲ καλητέρους χαρακτῆρας.

Τὸ πρῶτον τοῦτο βιβλίον περιέχει καὶ τὰ Ἀπολυτίκια, τὰ Καθίσματα, τὰς ὀκτὼ Ἤπακοάς, τοὺς Ἀναβαθμοὺς, τοὺς Μακαρισμοὺς καὶ τὰ Ἐξαποστειλάρια, τὰ ὁποῖα εἶχε μὲν ἀφήσει ἀτύπωτα ὁ ἀοίδιμος διδάσκαλος Πέτρος Πελοποννήσιος ὁ Λαμπαδάριος, ἐτύπωσαν δὲ καὶ ἐπρόσθεσαν εἰς τὸ Ἀναστασιματάριον οἱ μουσικολογιώτατοι διδάσκαλοι, οἱ ἐφευρεταὶ τοῦ νέου συστήματος. Ἐφεξῆς θέλει ἐξακολ⟨ου⟩θήσει σὺν Θεῷ ἡ τύπωσις τοῦ Δοξασταρίου τοῦ μακαρίτου κυρίου Πέτρου Πελοποννησίου, ἔπειτα τὸ Εἱρμολόγιον τῶν Καταβασιῶν τοῦ αὐτοῦ, καὶ καθεξῆς τὰ λοιπὰ μουσικὰ βιβλία κατὰ τάξιν.

Σεῖς δέ, ὦ φιλόκαλοι νέοι ἐρασταὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ἰδοὺ ἔχετε ἤδη καὶ τὴν τέχνην πρόχειρον καὶ κανονικήν, καὶ τὰ εἰς αὐτὴν συντείνοντα βιβλία τυπωμένα. Τὸ πρῶτον πρέπει νὰ χρεωστῆτε εἰς τοὺς ἀκαμάτους ἀγῶνας τῶν σεβασμίων διδασκάλων μας, τὸ δεύτερον εἰς τὴν φιλογένειαν καὶ φιλοκαλίαν τοῦ εὐγενεστάτου καὶ φιλομουσοτάτου ἄρχοντος μεγάλου Βορνίκου κυρίου Γρηγορίου Μπαλλιάνου, ὅστις συνεισέφερε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἔκδοσιν ὡς προεῖπα. Ἀγωνίζεσθε λοιπὸν εἰς τὸν καλὸν τοῦτον ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον σᾶς εὐκόλυναν κατὰ πάντα ἄνδρες σεβάσμιοι, εὐγνωμονοῦντες μὲν εἰς αὐτούς, συγχωροῦντες δὲ τὰς ἐλλείψεις τῆς βίβλου καὶ τελειοποιούμενοι εἰς τὴν ἁρμονικωτάτην ταύτην τέχνην πρὸς εὐπρέπειαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν ἐκκλησίας καὶ δόξαν τοῦ ὑπερτάτου ὀνόματος.

Ἀπὸ Βουκουρεστίου, 1820 Μαΐου.

Πέτρος Ἔφεσιος διδάσκαλος
τοῦ ἡγεμονικοῦ μουσικοῦ σχολείου.

Conaţionalilor prea iubitori de muze.

Că muzica sfintei noastre biserici este foarte necesară şi folositoare, ca contribuind la slăvirea lui Dumnezeu cântat neîncetat de îngeri, la umilinţa sufletelor creştine şi la buna cuviinţă a sfintelor noastre biserici, despre aceasta desigur nu se îndoeşte nimeni. Că învăţarea acestei frumoase şi armonioase arte era până la un timp obositoare şi cerea mult timp, o ştiu, din propria lor experienţă, toţi cari se ocupau cu învăţarea ei, fiindcă abia după mulţi ani de zile şi după multe osteneli puteau să înveţe numai ceeace li s'a predat, din cauză că lipseau regulele necesare în această artă.

Cei dintâi cari şi-au dat seamă de această lipsă şi au început să privească muzica cu o privire filosofică, încercând să o alcătuiască mai sistematic şi să o supue unor regule generale, au fost prea învăţaţii dascăli de

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

muzică din Constantinopol: kir Grigorie Lambadarie al marei biserici lui Cristos, Gheorghe Hurmuze hartofilax al marei biserici şi arhimandritul Hrisant, bărbaţi într'adevăr cu experienţă şi destul de pregătiţi cu mijloacele necesare pentru aceasta. Aceştia, acum şase ani, consfătuindu-se în mod filosofic între ei, reformând muzica mai metodic prin adăogarea celor necesare şi înlăturarea celor de prisos şi regulând această artă, care mai înainte era neregulată, au izbutit într'adevăr un lucru mare, care va face nemuritoare, la generaţiile viitoare, respectabilele lor nume şi li va împleti coroane de laudă neperitoare.

Rămânea încă ceva, lucrul cel mai necesar pentru desăvârşita înlesnire a învăţărei acestei arte şi anume: să se înmulţească prin tipar cărţile de muzică pentru folosul comun al neamului. Căci mulţi din conaţionalii noştri dorind să înveţe arta muzicei, dar neputând să continue până la sfârşit copierea, fiindcă lucrul acesta cerea şi multe cheltueli şi multă muncă, rămân cu jumătate învăţătură şi neisprăviţi în cunoştinţele muzicei, neavând cărţile necesare ca să înveţe uşor, ceeace nu s'ar fi întâmplat dacă aveau cărţile de muzică tipărite.

Cu trei ani în urmă dându-mi seama de această împrejurare şi dorind să scutesc pe acei cari studiază muzica de osteneala copierii, am iniţiat pe un aurar de aci, pe domnul Serafim Cristodulo, să facă caractere muzicale şi întru câtva am adus la bun sfârşit întreprinderea aceasta foarte grea. Dar nici bunăvoinţa şi stăruinţa mea, nici colaborarea aurarului n'ar fi putut să izbutească din cauza marilor greutăţi cerute de această operă, dacă lipsea îndemnul demn de laudă şi ajutorul mărinimos al prea nobilului boier marele vornic, domnul Grigorie Băleanu, bărbat foarte pios şi foarte iubitor de muze şi cel dintâiu printre boierii din Bucureşti. Acest admirabil şi foarte iubitor de neam boier, îndemnat de o bunătate înăscută în el şi fiind însufleţit de un zel dumnezeesc, n'a încetat dela început de a mă încuraja prin vorbe şi prin fapte la greutăţile ce întâlneam în fiecare zi, arătându-se pentru lucrarea noastră un generos protector şi un binevoitor ajutător. Numele unor astfel de bărbaţi iubitori de frumos şi de oameni trebue, cu drept cuvânt, să se facă cunoscute publicului, cu laude pentru arătarea veşnică a bunăvoinţei lor de a face binele, ca un semn de recunoştinţă al celor ce au primit binefacerile. Să dea Dumnezeu ca şi ceilalţi bogaţi şi puternici conaţionali să imiteze asemenea fapte bune spre gloria naţiei şi desăvârşirea multor lucruri de obşte folositoare, de care din nenorocire suntem lipsiţi.

Tipărirea acestei prime cărţi de muzică s'a făcut de sigur cu mult mai târziu de cum nădăjduiau abonaţii. Lor însă nu le scapă din vedere că săvârşirea operelor noi cere pe de o parte mult timp, pe de alta multă atenţie. Pentru aceasta nădăjduesc că ei vor scuza întârzierea publicărei. De asemenea sunt sigur că vor trece cu vederea şi dacă s'au strecurat în carte unele greşeli, pe care n'am neglijat să le îndreptez la sfârşit, cum e obiceiul, şi mai cu seamă dacă unele semne muzicale sau litere nu s'au tipărit cu perfecţia necesară. Pe celelalte cărţi le vor primi în viitor tipărite mai desăvârşit, mai curat, mai repede şi cu caractere mai bune.

Această primă carte conţine Apolitichiile, Şezândele, cele opt Ipacoe

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anavatmele, Fericirile şi Exapostilariile, pe care le lăsase neintonate răposatul dascăl Petre Lambadarie din Peloponez, dar le-au intonat şi le-au adăogat la Anastasimatar prea învăţaţii dascăli de muzică, inventatorii noului sistem. După aceasta va urma, cu ajutorul lui Dumnezeu, tipărirea Doxastarului răposatului kir Petre din Peloponez, pe urmă Irmologhiul Catavasiilor de acelaş şi aşa mai departe, rând pe rând, celelalte cărţi de muzică.

Iar voi, tinerilor iubitori de frumos şi de muzică bisericească, iată aveţi acum şi arta la îndemână şi pusă în bună rânduială şi cărţile referitoare la ea publicate. Primul lucru îl datoriţi ostenelilor neobosite ale respectabililor noştri dascăli, al doilea iubirei de neam şi de frumos a prea nobilului şi iubitorului de muze boier, marele vornic domnul Grigorie Băleanu, care a contribuit foarte mult la publicare, cum am spus mai sus. Osteniţi-vă, dar, ca să dobândiţi învăţătura acestei arte, pe care v'au înlesnit-o în toate privinţele bărbaţi respectabili, arătându-vă recunoscători către ei, iertând lipsurile cărţii şi perfecţionându-vă în această artă foarte armonioasă pentru buna cuviinţă a sfintei noastre biserici şi slava numelui cel prea înalt.

Bucureşti, 1820 Mai.
Petre din Efes, dascăl la
Şcoala domnească de muzică.

Traducerea de N. Camariano.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1093. Kontos P., *Fantezii morale*, Bucureşti 1820. — Greceşte.

ΗΘΙΚΑΙ | ΦΑΝΤΑΣΙΑΙ | τοῦ ἐν ἱερεῦσιν ἐλλογίμου διδασκάλου | κυρίου | ΠΟΛΥΖΩΗ ΚΟΝΤΟΥ, | ἐπὶ τῆς κατὰ Πλοέστιον διατριβῆς αὐτοῦ, | προσφωνηθεῖσαι | τῷ Πανιερωτάτῳ καὶ | Θεοπροβλήτῳ Ἁγίῳ Μη|τροπολίτῃ Οὐγγρο|βλαχίας κυρίῳ κυ'ρίῳ Διονυσίῳ.| Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου Τυπογραφείου. | 1820.

Fantezii morale ale învăţatului preot dascăl chir Polyzois Kontos, scrise în timpul petrecerei sale în Ploeşti. Dedicate prea sfinţitului şi de Dumnezeu alesului mitropolit al Ungrovlahiei domnul domn Dionisie. In Tipografia de curând întemeiată în Bucureşti 1820.

In-8⁰ mic, cu două paginaţii, 1 — 28 + dela 5 — 42 pag. Primul capitol din partea a doua, puţin modificat, e publicat în Λόγιος Ἑρμῆς din 1820, pag. 458—460.

Pe verso titlului următoarea dedicaţie în versuri:

Πανιερώτατε καὶ θεοπρόβλητε Δέσποτα.

„Κἂν πρὸς μέγιστον προσφέρω,
μικρὸν τὶ καὶ εὐτελές.
„Δέξαι Δέσποτα τὸ δῶρον
ὡς δοκοῦν ἐπωφελές.
„Τἀληθῆ δ' οὕτω προσάδων
αὐτῇ εἴην συγγνωστός.
„Ἐκκλησίᾳ συνεισφέρω
τάδε, ὡς αὐτῇ πιστός.

Ὁ ἐν ἱερεῦσιν ἐλάχιστος
Πολυζώης Κοντός.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prea sfinţite şi de Dumnezeu alese stăpâne.

Chiar dacă ofer unei persoane mari ceva mic şi neînsemnat, primeşte stăpâne darul ca ceva folositor. Să-mi fie iertat că spun astfel adevărul. Acestea le aduc ca prinos bisericii, ca un credincios al ei.

Neînsemnat printre preoţi
Polyzois Kontos.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1094. [**J. J. Barthélemy**], *Harito şi Polydor*, Bucureşti 1820. — Greceşte.

ΤΑ ΚΑΤΑ | ΧΑΡΙΤΩ ΚΑΙ ΠΟΛΥΔΩΡΟΝ, | ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ. | Παραφρασθεῖσα ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ εἰς τὴν ἡμετέραν | ἁπλῆν διάλεκτον παρά τινος φιλογενοῦς | Βυζαντίου. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου Τυπογραφείου | κατὰ τοὺς | 1820.

Harito şi Polydor, roman. Tradus din franţuzeşte în limba greacă modernă de către un iubitor de neam originar din Bizanţ. In Tipografia de curând întemeiată în Bucureşti 1820.

In-8°; 5 foi + 122 pag. + 1 foae, primele şi ultima nenum.; pe foile liminare. titlul, dedicaţia, dedicaţia-prefaţă şi prefaţa traducătorului; la pag. 7 începe textul; pe foaia dela sfârşit se află errata.

La pag. 3 nenum. dedicaţia:

Τῷ ὑψηλοτάτῳ, εὐσεβεστάτῳ καὶ φιλογενεστάτῳ Αὐθέντῃ καὶ Ἡγεμόνι πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Ἀλεξάνδρῳ Νικολάου Σούτζῳ Βοεβόδα.

Prea înălţatului, prea evlaviosului şi iubitorului de neam, Stăpânitor şi Domn a toată Ungrovlahia, domnul domn Ioan Alexandru Nicolae Şuţu Vodă.

La pag. 5 se află următoarea dedicaţie-prefaţă:

Ὑ ψ η λ ό τ α τ ε Α ὐ θ έ ν λ τ α (sic!)

Τὸ φιλάνθρωπον, τὸ φιλοδίκαιον, τὸ φιλόπτωχον, τὸ πρὸς τοὺς ὑπηκόους Σου ἵλεων, ἥμερον καὶ ἐπιεικὲς ὁ λαός Σου ὁμολογησάτω. Ὁ λαὸς αὐτός, ὁ τῆς ἡδύτητος τῆς πατρικῆς Σου κηδεμονίας γευόμενος τῶν ἡγεμονικῶν Σου προτερημάτων κῆρυξ γενέσθω.

Ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ, ὅτι ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ καὶ λαμπρὰ ἐφάνησαν τὰ τὴν Σὴν φιλογένειαν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς πατρικήν Σου προστασίαν διαμαρτυρούμενα, ἐνασμενιζόμενος, καὶ ἐκ τούτων εὔελπις καὶ διὰ τὸ ἑξῆς γινόμενος, τῷ τὸ Ἑλληνικὸν μουσεῖον οὐ μόνον ἀνορθώσαντι, ἀλλὰ καὶ τοὺς λαμπροὺς αὐτοῦ γόνους λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ παραδείγματι τοὺς ἐνδεεῖς τῶν μαθητῶν ἐμψυχώσοντας ἐν τῷ αὐτῷ μουσείῳ μαθητεύειν διατάξαντι· τῷ τὴν σύστασιν τῆς τυπογραφίας ἐπισφραγίσαντι· τῷ βίβλων νομικῶν καὶ ἄλλων ἑρμηνείας καὶ ἐξηγήσεις ἐπιτάξαντι, καὶ τούτων προϊσταμένῳ τῷ τιμήσαντι αὐθεντικῶς καὶ εὐεργετήσαντι ὅσους τῶν πεπαιδευμένων ὁμογενῶν ἔφθασε νὰ ἰδῇ καὶ νὰ γνωρίσῃ· καὶ ἐπὶ τούτοις τῷ τὴν Ἑλληνίδα φωνὴν καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν γνησίαν αὐτῆς θυγατέρα τὴν καθομιλουμένην ἡμῶν διάλεκτον εὐμεθόδως καὶ εὐφραδῶς κομψῶς τε καὶ χαριέντως καὶ ὁμιλοῦντι καὶ γράφοντι, καὶ ἐπὶ τούτῳ συμνυνομένῳ ἔγνων νὰ ἀφιερώσω τὸ πονημάτιον τοῦτο εἰς σημεῖον τῆς παρὰ πάντων τῶν ὁμογενῶν ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οἱ Γραικοὶ διὰ τιμῆς ἄγουσι καὶ λατρεύουσι τῶν ὁμογενῶν των τοὺς προύχον-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

τας ἐκείνους, ὅσοι ἰσχύοντες δὲν παρατρέχουσι τὰς ἀφορμὰς τοῦ νὰ τοὺς εὐεργετῶσι φωτίζοντές τους.

Ζώης τοῖς σοῖς ὁμογενέσι ἐπιμήκιστον, Ἡγεμόνων ἄριστε καὶ φιλομουσότατε! τοιούτῳ ἡγεμόνι σεμνύνομαι κἀγὼ ὢν καὶ ἐσόμενος.

ὅλως προσηλωμένος
ὁ παραφραστής.

Prea înălţate Domn.

Poporul tău să mărturisească iubirea ta de oameni, de dreptate, iubirea ta de săraci, îngăduinţa faţă de supuşii tăi, blândeţea şi îndulgenţa ta. Acest popor, care se bucură de dulceaţa ocrotirei tale părinteşti, să se facă crainicul însuşirilor tale domneşti. Ţie, care ai făcut în scurt timp multe lucruri strălucite, cari dovedesc iubirea ta de neam şi ocrotirea ta părintească faţă de conaţionali, fapte care promit şi în viitor alte binefaceri; ţie, care nu numai ai ridicat din nou şcoala grecească, ci ai poruncit să facă studii în aceiaşi şcoală chiar strălucitelor tale odrasle, pentru ca ele, cu vorba cu fapta şi cu pilda, să încurajeze pe şcolarii săraci; ţie, care ai aprobat înfiinţarea tipografiei; care ai poruncit să se facă tălmăciri de cărţi juridice şi altele şi le-ai patronat; ţie, care ai cinstit în mod domnesc şi ai răsplătit pe toţi învăţaţii conaţionali, pe cari i-ai văzut şi i-ai cunoscut; şi pe lângă toate acestea, ţie, care vorbeşti şi scrii cu metodă şi cu elocvenţă, cu eleganţă şi cu graţie limba greacă şi în special fiica ei adevărată, limba noastră vorbită şi te mândreşti pentru acest lucru; ţie, m'am gândit să închin această mică lucrare în semn de recunoştinţă, care ţi se datoreşte de către toţi conaţionalii, şi drept dovadă că Grecii cinstesc şi adoră dintre conaţionalii lor pe acei fruntaşi, cari, având putere, nu pregetă să le facă bine, luminându-i.

Să trăieşti cât mai mult spre binele conaţionalilor tăi, prea bunule şi de muze iubitorule Domn! Unui astfel de Domn mă mândresc şi eu că sunt şi voi fi

Cu totul devotat,
Traducătorul.

Ed. franceză: J. J. Barthélemy, *Les amours de Carytè et de Polydore.* Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1095. Lambadarie P., *Scurt Doxastar*, Bucureşti 1820. — Greceşte.

ΣΥΝΤΟΜΟΝ | ΔΟΞΑΣΤΑΡΙΟΝ | τοῦ ἀοιδίμου | ΠΕΤΡΟΥ ΛΑΜΠΑΔΑΡΙΟΥ | ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ, | μεταφρασθὲν κατὰ τὴν νέαν μέθοδον τῆς μουσικῆς | τῶν μουσικολογιωτάτων διδασκάλων τοῦ νέου | συστήματος. | Ἤδη εἰς φῶς ἀχθὲν ἀναλώμασι τῶν ἐκδοτῶν. | Ἐν τῷ τοῦ Βουκουρεστίου νεοσυστάτῳ τυπογραφείῳ | 1820.

Scurt Doxastar al răposatului Petre Lambadarie din Peloponez, transpus pe noua metodă a muzicei a prea învăţaţilor dascăli ai noului sistem de muzică. S'a dat acum la lumină cu cheltuiala editorilor. In Tipografia de curând întemeiată în Bucureşti. 1820.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREŞTI

In-4⁰, 4 foi nenum. + 436 pag. + 4 foi nenum.; pe pag. liminare: titlul, dedicaţia, prefaţa-dedicaţie, iar la pag. 1 începe textul. La pag. 2 dela sfârşit este un Doxastar, care a fost omis la pag. 87; la pag. 3 errata, la pag. 5—8 lista abonaţilor din Bucureşti, Salonic şi Melenic.

La pag. 3 liminară se află dedicaţia:

Ἀλεξάνδρῳ Νικολάου Σούτζου τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Εὐμενεστάτῳ Αὐθέντῃ καὶ Ἡγεμόνι πάσης Οὐγγροβλαχίας ἱερόν.

Lui Alexandru Nicolae Suţu prea înălţat şi prea binevoitor Stăpân şi Domn a toată Ungrovlahia.

Prefaţa-dedicaţie:

Ὑψηλότατε καὶ εὐμεν[έ]στατε Αὐθέντα.

Πρὸς τίνα ἄλλον ἔπρεπε δικαιότερον νὰ προσφωνηθῇ τὸ παρὸν ἐκκλησιαστικὸν μουσικὸν βιβλίον, παρὰ πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα; Ἡγεμόνων ἄριστε! Ὅς, τῆς τε Ἐκκλησίας, εἴπερ τις ἄλλος, ὤφθης προνοούμενος, καὶ τὰς Μούσας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων θεραπεύων οὐ διέλιπες. Τάξιν γὰρ ἀρίστην, καὶ βάσιν ἀσφαλῆ πάσης ἀρχῆς τὸ ἐκ Θεοῦ ἄρχεσθαι εὖ εἰδώς, ἅμα τὴν Ἀρχὴν διεζωσμένος, ἣν θεόθεν ἐνεπιστεύθης, ἐκεῖθεν ἤρξω, ὅθεν ἄρχεσθαι δέον. Καὶ ὡς τέκνον μὲν τῆς Ἐκκλησίας γνήσιον, ἐκείνης πρότερον ἐφρόντισας, προέδρους ἐν ταύτῃ καταστήσας, πράξει καὶ θεωρίᾳ διαλάμποντας, καὶ εἰς τὸν σωτήριον λιμένα τὸν χριστώνυμον λαὸν εὐαρέστως διϊθύνοντας. Μουσοτραφὴς δὲ ὢν ἀνέκαθεν, Σοφίαν ἐκ νεότητος ἐφίλησας, ἧς, ἀρετὰς μὲν τοὺς πόνους ἐκ πείρας γνούς, σωφροσύνην δὲ καὶ φρόνησιν, καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀνδρείαν, ὧν οὐδὲν ἐν βίῳ χρησιμώτερον ἀνθρώποις παρ' αὐτῆς διδαχθείς, καὶ τῇ τετρακτύϊ τῶν γενικῶν τούτων ἀρετῶν, ὥσπερ τέτταρσι στοιχείοις, τὴν Ἡγεμονίαν συναρμόσας, εὐκλεῶς διέπεις τὸ ὑπήκοον, καὶ πρᾳεῖ φθέγματι, καὶ σιγῇ νοήμονι καὶ προσηνεῖ βλέμματι, καὶ γαληνῷ σχήματι, καὶ παντὶ κινήματι τοὺς συνόντας διεγείρων εἰς ἀρετῆς περιποίησιν. Ὕστερον δέ, καὶ τὰ[ς] κλεινὰς Μούσας δρασμὸν τέως βουλευσαμένας, καὶ ἀειφυγίαν ἐντεῦθεν μελετησάσας, οὐ μόνον ἐπέσχες εὐμενεῖ νεύσει, ὡς συννάους καὶ συνεστίους τοῦ Ὕψους Σου, ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπεστέρας αὐτὰς καταξιώσας Αὐθεντικῆς περιθάλψεως, καὶ τὴν κοινὴν αὐτῶν ἑστίαν λαμπροτέραν ἀναδείξας τῇ καθεκάστην παρουσίᾳ τῶν φιλτάτων, οὐδ' ἔστιν εἰπεῖν ὅσον τῷ καλῷ τούτῳ ὑποδείγματι ταῖς τῶν ὑπηκόων ψυχαῖς φιλομαθείας ζῆλον ἐνέθηκας, καὶ παιδείας ἔρωτα, παντοίας ἀρετῆς γονιμώτατον. Δικαίως ἄρα ὀφείλει ἡ μὲν Ἐκκλησία Σὲ προστάτην, ἡ δὲ πόλις πατέρα, αἱ δὲ Μοῦσαι Μουσηγέτην ἑαυτῶν Ἀπόλλωνα ἐπιγράφεσθαι· ἀλλ' ἐκείνων ταῖς μὲν ἄλλαις μελήσει ἐν καιρῷ ἀποδοῦναι τῆς εὐγνωμοσύνης τὸ ὀφειλόμενον· ἡδ' ἐμὴ διδάσκαλος καὶ Δέσποινα Εὐτέρπη, τῆς ἐμαυτοῦ ἀσθενείας συναισθανόμενον, καὶ διὰ τοῦτο ἀναδυόμενόν με τὸν ἑαυτῆς θεράποντα, καὶ ὀκνοῦντα, παῤῥησιάσασθαι ἐνθαῤῥύνασα, καὶ τῆς χειρὸς λαβομένη, προσάγει τῷ Ὕψει Σου δουλικῶς προσφέροντα τὸ ἀνὰ χεῖρας Δοξαστάριον τοῦ ἀοιδίμου Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, κατὰ τὴν νέαν μέθοδον τῆς Μουσικῆς παρὰ τῶν ἐν Βασιλευούσῃ Διδασκάλων καὶ ἐφευρετῶν αὐτῆς μεταφρασθέν, καὶ ἐμμερίμνῳ ἐπινοίᾳ τοῦ Ὑμετέρου δούλου καὶ ἐπιμελεῖ φιλοτεχνίᾳ τῶν συνυποσημειουμένων χρυσοχόων νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν διὰ τυπογραφικῶν στοιχείων, πρὸς εὐκολίαν τῶν σπουδαστῶν τῆς Μουσικῆς· ἀπαγορευόντων πρότερον πρὸς τοὺς κόπους τῆς ἀντιγραφῆς, καὶ ὀκλαζόντων διὰ τοῦτο εἰς τὴν περὶ τὰ μαθήματα πρόοδον, εὐχερεστάτην ταυῦν γενομένην διὰ τῆς τυπογραφικῆς ἐκδόσεως ἐν τῷ νεοσυστάτῳ ἐνταῦθα Τυπογραφείῳ, ἐπὶ τῷ Πανσκλάμπρῳ Αὐθεντικῷ τοῦ Ὕψους της ὀνόματι κομπάζοντι. Δέξαιο τοίνυν εὐμενῶς φιλομουσότατε Ἡγεμών! τῆς τε κλεινῆς Μούσης τὸ μικρὸν φιλοπόνημα, καὶ τὸ σπουδῆ, καὶ ζήλῳ τῶν ταπεινῶν δούλων

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

τοῦ Ὕψους της κατορθωθὲν φιλοτέχνημα. Κἀκείνην μὲν τῷ χορῷ τῶν παρὰ τοῦ Ὕψους της ὑπερασπιζομένων Μουσῶν κατατάξεως, ἐμὲ δὲ τὸν πιστὸν αὐτῆς τε καὶ τοῦ Ὕψους της θεράποντα, καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ εἰς τὸ κοινωφελὲς τοῦτο ἔργον πονήσαντας τῆς Αὐθεντικῆς εὐμενείας της καταξιώσεως.

Τῆς Ὑμετέρας Θεοστηρίκτου Ὑψηλότητος ἐλάχιστοι δοῦλοι

Πέτρος Μ. Ἐφέσιος, Διδάσκαλος Μουσικός.
Στέφανος Δ. Ἀρχιχρυσοχόος ἐκ Λινοτοπίου.
Χτζ. Θεοδώσιος Στεργίου ἐκ Ναούσσης.

Prea înălţate şi prea binevoitor Domn.

Cui altuia se cuvine mai cu drept să fie închinată cartea de faţă de muzică bisericească, decât Înălţimei Voastre, cel mai bun dintre Domni, care te-ai arătat cu grijă pentru biserică mai mult decât oricine altul, şi n'ai încetat de a cultiva muzele din mică copilărie. Căci ştiind bine că a începe dela Dumnezeu este orânduiala cea mai bună şi baza sigură a oricărui început, de îndată ce ai primit puterea, care ţi-a fost încredinţată dela Dumnezeu, de acolo ai început, de unde trebuia să începi. Şi ca fiu adevărat al bisericii ai avut grijă mai întâiu de ea, rânduind în ea şefi, cari strălucesc prin faptă şi prin chibzuinţă, şi cari conduc poporul creştin la limanul mântuirei. Fiind dela început crescut de muze, ai iubit din tinereţe înţelepciunea; şi cunoscând din experienţă că ostenelile ei sânt virtuţi şi învăţând dela ea iscusinţa şi cuminţenia, dreptatea şi vitejia, de cât care nimic nu-i mai folositor oamenilor în viaţă, şi potrivindu-ţi domnia după aceste patru virtuţi generale, ca pe patru temelii, conduci în mod strălucit poporul şi îndemni pe cei din jurul tău la cultivarea virtuţii cu vorbe blajine, cu tăcere înţeleaptă, cu privire binevoitoare, cu gest liniştit şi cu mişcări de tot felul. Iar pe urmă şi pe strălucitele muze, care mai dinainte se hotarîseră să fugă şi chiar s'au pregătit să plece de aci pentru totdeauna, nu numai că le-ai reţinut cu privire binevoitoare, ca pe unele ce au acelaş loc de închinăciune şi acelaş cămin cu Înălţimea Ta, dar le-ai învrednicit şi de o mai mare îngrijire domnească, şi căminul lor comun l-ai făcut să pară şi mai strălucit prin prezenţa prea iubiţilor tăi fii; nici nu se poate spune cât de mult zel pentru învăţătură, prin acest bun exemplu, ai sădit în sufletul supuşilor tai şi câtă dragoste pentru cultura, care aduce după sine toate felurile de virtuţi. Aşadar, cu drept cuvânt biserica e datoare să Te socotească ca protector, oraşul ca părinte, iar muzele ca Apollon conducător al lor. Celelalte din cle vor avea grijă să-Ţi acorde la timp recunoştinţa datorită; iar învăţătoarea şi stăpâna mea muză Euterpe, văzându-mă pe mine slujitorul ei că îmi dau seama de slăbiciunea mea şi că de aceea stau în rezervă şi mă codesc, m'a îndemnat să am curaj şi, apucându-mă de mână, mă aduce înaintea Înălţimei Tale să-Ţi înfăţişez cu smerenie Doxastarul de faţă al răposatului Petre Lambadarie din Peloponez, transpus, pe noua metodă a muzicei, de dascălii din Constantinopol, inventatorii ei şi tipărit pentru prima dată cu caractere tipografice cu iscusinţa bine chibzuită a slugei Voastre şi cu meşteşugirea sârguincioasă a subsemnaţilor aurari, spre uşurinţa celor cari studiază mu-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

zica, şi cari mai înainte se codeau la ostenelile copierei şi din cauza aceasta se dedeau obosiţi când era vorba de propăşirea învăţăturii, care învăţătură acum s'a făcut mai uşoară prin ediţia tipărită în tipografia de curând întemeiată aci, şi care se mândreşte cu prea strălucitul nume al Înălţimei Tale. Primeşte dar cu bunăvoinţă, Stăpâne iubitor de cultură în cel mai înalt grad, mica lucrare a celebrei muze şi opera săvârşită prin sârguinţa şi zelul slugilor smerite ale Înălţimei Tale. Aşeaz-o şi pe ea în corul muzelor ocrotite de Înălţimea Ta, iar pe mine, credinciosul muzei şi servitorul Înălţimei Tale, şi pe cei cari împreună cu mine s'au ostenit pentru această operă de obşte folositoare, învredniceşte-ne de favoarea Ta domnească.

Ale Înălţimei Tale de Dumnezeu ocrotite, smerite slugi
Petre M. Efesios, profesor de muzică.
Ştefan D. meşter aurar din Linotip.
Hagi Teodosie Sterghios din Nausa.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1096. Polyenis N., *Istorie universală*, Iaşi 1820. — Greceşte.

ΓΕΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ | ἐκ διαφόρων παλαιῶν | καὶ | νέων ἱστορικῶν | συνερανισθεῖσα, | καὶ | συνταχθεῖσα ἐν ἐπιτομῇ | ὑπὸ | Ν. Π. | Τόμος Α΄. | Ἐν Ἰασσίῳ | 1820 | Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ.

Istorie universală adunată din diferiţi istorici vechi şi noi şi alcătuită pe scurt de N. P. Volumul I. Iaşi 1820. In Tipografia grecească.

In-8⁰; ιϐ′ + 330 + 4 pag. nenum.; la pag. α′ se află titlul; la pag. 6′ un motto din Isocrate; la pag. γ′ prefaţa autorului către Greci, iscălită: Νικόλαος Πολυαίνης,; la pag. 1 începe textul; la paginele dela sfârşit se află erata.
Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1097. Polyenis N., *Tratat despre Epir*, Iaşi 1820. — Greceşte.

ΔΙΑΤΡΙΒΗ | εἰς τὴν παλαιὰν ἱστορίαν τῆς Ἠπείρου. | Ὑπὸ | ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΠΟΛΥΑΙΝΟΥ | Ἠπειρώτου | Ἐν Ἰασσίῳ. | 1820.

Tratat cu privire la vechea istorie a Epirului de Nicolae Polyenis din Epir. Iaşi 1820.

In-8⁰, 2 foi + 102 pag. La pag. 1 nenum. se află titlul, pe verso cu un motto latino-grec din Virgil, eclog. 1.; la pag. 3 nenum. o prefaţă către Epiroţi; la pag. 101 se află următoarea notă:

Ἐξεδόθη διὰ δαπάνης Κ. καὶ Γ. Παπᾶ Δημητρίου Σκαμνελιτῶν τῆς Ἠπείρου. (S'a tipărit cu cheltuiala lui K. G. Papadimitrie din Scaunele Epirului).

Tratatul de faţă a apărut într'un singur volum cu cartea dela numărul precedent.
Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1098. *Psaltire scurtată*, Bucureşti 1820. — Greceşte.

ΤΟ ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ | ΤΟΥ ΔΑΒΙΔ. | Ὑπὸ τοῦ ΙΕΡΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ συνεπιτμηθέν, | καὶ ἐκ τῆς Λατινίδος εἰς τὴν Ἑλληνίδα μεταγλωττισθὲν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ ἱεράρχου | Εὐγενίου | τοῦ Βουλγάρεως. | Ἔνθα | προσετέθησαν καί τινες εὐχαὶ καὶ στίχοι ἱκετήριοι πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον. | Τύποις δὲ ἐκδοθὲν φιλαδέλφῳ προαιρέσει τοῦ | Στολνίκου Κωνσταντίνου Μπουρῆ ἐπὶ | τῷ διανεμηθῆναι εἰς χρῆσιν ψυχοφελῆ | τῶν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας πρόνοιαν ποιουμένων. | Τῷ ᾳωκ΄ 1820 Σωτηρίῳ ἔτει, | μηνὶ Ἀπριλλίῳ | Ἐν τῷ τοῦ Βουκουρεστίου Τυπογραφείῳ.

Psaltirea lui David. Scurtată de sfinţitul Augustin şi tălmăcită din limba latină în limba greacă de învăţatul ierarh Evghenie Vulgaris. La care s'au adăugat câteva rugăciuni şi versuri de rugăciune către prea sfânta Născătoare de Dumnezeu. S'a tipărit din bunăvoinţa frăţească a Stolnicului Constantin Buri pentru a se împărţi spre folosul sufletesc al acelora cari se îngrijesc de mântuirea lor. Anul Mântuirei 1820, luna Aprilie. In Tipografia din Bucureşti.

In-16⁰, foaia de titlu + 22 pagine.
Pe verso titlului:

Ἐπὶ τῆς Ἡγεμονίας τοῦ γαληνοτάτου Αὐθέντου πάσης Οὐγγροβλαχίας κυρίου Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου Σούτζου Βοεβόδα. Ἀρχιερατεύοντος τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας κυρίου Διονυσίου.

Pe timpul domniei a prea luminatului Stăpânitor a toată Ungrovlahia domnul Ioan Alexandru Suţu Vodă. Păstorind ca arhiereu prea sfinţitul Mitropolit al Ungrovlahiei domnul Dionisie.

Vezi şi ed. românească, nr. 1081.
Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1199. *Slujba Sf. Gherasim*, Iaşi 1820. — Greceşte.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ τοῦ ἐν τῇ κωμοπόλει Μακαριωτίσσῃ, ἢ Μακρηνίτζῃ τῆς Δημητριάδος, νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα, φιλοτίμῳ δαπάνῃ Γεωργίου Γούστῃ τοῦ ἐκ τῆς Μακρηνίτζης. ᾳωκ΄. Ἐν Ἰασίῳ 1820. Ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Τυπογραφίᾳ.

Slujba cuviosului părintelui nostru Gherasim din orăşelul Macariotisa sau Macriniţa, eparhia Dimitriada, acum pentru întâia oară dată la lumină cu generoasa cheltuială a lui Gheorghe Gusti din Macriniţa. 1820. Iaşi 1820, în Tipografia grecească.

In-4⁰ de 40 pag.
Academia Română nu posedă această carte; titlul a fost luat din S. G. Mgr. Louis Petit, *Bibliographie des Acolouties grecques*, Bruxelles 1926, pag. 98.

1100. *Table pedagogice*, ⟨Iaşi 1820⟩.

Exemplarul Academiei, dăruit de C. Erbiceanu, începe cu o foaie care are urmatorul titlu:

Πίνακες | παιδαγωγικαὶ | κατὰ τὴν ἀλλη- | λοδιδακτικὴν μέθοδον.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Table pegagogice după metoda mutuală.

In-8⁰ mic, 165 pag. (pag. 3 numerotată greşit 5). Pe verso copertei este lipită o foaie din codul lui Calimah din 1817 şi anume foaia a 3-a din prefaţă.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1101. *Instrucţiuni către preoţi*, 182[0]. Foae volantă.

In-4⁰ de 22 pag.

Carte prin care se aduc la cunoştinţa preoţilor din oraşe şi sate, 32 instrucţiuni. Fără titlu; textul începe dela prima pagină, având sus scris mai mare:

Кѣ милa лѣй Дм҃незѣ смеритѣл епїскоп.

La sfârşit:

Лѣт 182 . . ., care se completă cu mâna, caşi numele preotului caruia i se trimeteà, numele plasei şi al judeţului unde păstoreà.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1102. Mihail Grigore Şuţu, Domnul Moldaviei, *Intărirea anaforalei marilor boeri*, (Iaşi) 1820. Foae volantă.

1 foae 26 × 40 cm.

Mihail Grigoriu Şuţul «întăreşte anaforaua marilor boeri în privinţa pedepselor ce se vor da acelora ce desgroapă lucruri şi bani ascunşi, pricinuind întinderea ciumii».

Datată anaforaua la 9 Februarie 1820, iar întărirea Domnitorului la 1 Martie 1820.

Boerii care semnează sunt: Constantin Balş logofăt, Iordache Canta log., Grigorie Sturza log., Dumitrache Sturza vel log., Const. Catargiu vel vornic, Ralet vel vornic, Andronache Donicĭu vel vornic, Costache Conachi vel vornic, Dracachi Roset vel vornic, Alecu Calimah vel vornic, Şerban Negel vornic.

Al. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1103. Alexandru I, Ţarul Rusiei, *Inştiinţare*, Chişinău 1820. Foae volantă.

1 foae: 17.5 × 26.5 cm.

Alexandru I, Ţarul Rusiei, aduce la cunoştinţa supuşilor sai desfacerea căsătoriei dintre Marele Cneaz Constantin Pavlovici şi soţia sa Ana Theodorovna.

Dată în «Sactpeterburgŭ, Martŭ în 20 zile»; tipărită mai întâi în limba rusă la 31 Martie şi comunicată Sinodului în aceiaşi zi.

Jos scrie: «S-au tălmăcitŭ moldoveneşte şi s'au typăritŭ în Exarhičasca Typografie a Mitropolieĭ Chişinăului, în Chişinău. Anulŭ 1820 Aprilie 28 zile».

Al. Dumitrescu, *Foi volante*, 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1104. Alexandru I, Ţarul Rusiei, *Ucaz privitor la aşezarea locuitorilor în Basarabia*, Ţarscoe Selo, 1820. Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

1 foae (8+8) + 28 cm. tipărită pe 2 coloane în 8 articole (ponturi). Drept titlu: «*Dumisale Împuternicitului Namĕstnică a Oblastieĭ Bessarabieĭ*»

Textul se referă la fugarii intraţi în Basarabia înainte şi după 1812 (Tractatul dela Bucureşti).

Datată 7 Iunie 1820.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

O altă ediţie, la fel datată, are literele puţin mai mici şi numerotaţia ponturilor cu cifre cirilice (cealaltă are cifre latine). Numai titlul puţin deosebit: «*Către D(umnealui) Imputernicitulă...*»

Al. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1105. Gavriil, Mitropolitul Chişinăului şi al Hotinului, *Carte pastorală*, Chişinău 1820. Foae volantă.

1 foae; 18×30,3 cm., tipărită numai pe o faţă.

Indeamnă pe credincioşi să păstreze Duminica zi de sărbătoare, sa nu mearga nici măcar la târguri în această zi.

Datată 2 Sept. 1820.

Al. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1106. *Afiş teatral*, 1820. Foae volantă. Ruseşte şi românește.

СЪ ДОЗВОЛЕНІЯ НАЧАЛЬСТВА.

СЕГО 1820 ГОДА СЕНТЯБРЯ 26-го ДНЯ ВЪ ВОСКРЕСЕНІЕ.

КОМПАНІЯ АКТЕРОВЪ

Подъ Дирекціею Г. Гензеля, будетъ имѣть честь, представить весьма искусную Комедію съ Французкаго Г. Молїера, — Г. Богуславскимъ переведенную въ 5-ти дѣйствіяхъ.

ПОДЪ НАЗВАНІЕМЪ

ШКОЛА ЖЕНЩИНЪ

или,

НОЧНЫЕ ПРИКЛЮЧЕНІЯ.

ДѢЙСТВУЮЩІЯ ЛИЦА:

Анзельмъ подъ названіемъ Богацкаго Старостій	Г. Гензель.
Ануся его воспитанница	Га. Гензель.
Росодницкій братъ Анзелъма	Г. Гецы.
Старушкѣвичъ помѣщикъ	Г. Домозырскій.
Порутчикъ	Г. Долубовскій
Филютовскій слуга его	Г. Геровскій.
Фелюся служанка Ануси	Г. Ольшевска.
Баршекъ, сторожа	Г. Радзиковскій.
Машьѣй, сторожа	Г. Мельпеменск.

Дѣйствіе происходитъ въ Варшавѣ.

Компанія Актурилоръ суптъ Дирекція Д. Гензель чинсте ва аве ѧшѫяж дашь а приставлиси Комедія ѧ чинчй диспърцирй

Супш нумиле

ШКОАЛА МУЕРѢСКЪ

сау

ѦТЪМПЛЪРИЛЕ НОПЦИ,

Цѣна мѣстъ

Билетъ въ Кресльи . . . . . 5-шь левовъ.

„ въ Парперъ . . . . . 2 лева 30 паръ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Мѣсто Театра въ Домѣ Г. Крупенскаго. Билеты во всѣкое время получать можно въ Домѣ Г. Крупенскаго — Или же въ кассѣ при входѣ.

Начало въ 7-мъ часовъ.

Traducerea de d-l. Damian P. Bogdan, funcţionar la Academia Română:

CU APROBAREA AUTORITĂŢII

DUMINICĂ, 26 SEPTEMBRIE A ACESTUI AN 1820

COMPANIA ACTORILOR

sub conducerea domnului Ghenzel, va avea onoarea să prezinte o comedie foarte reuşită în 5 acte a d-lui Molière tradusă din franţuzeşte de d-l Boguslavskij.

SUB TITLUL

ŞCOALA FEMEILOR

sau

AVENTURI NOCTURNE

ACTORII:

Anzel'm sub numele: starostele Bogaţkij . . . . . D-l Ghenzel.
Anusia, eleva lui . . . . . D-na Ghenzel.
Rossondniţkij, fratele lui Anzel'm . . . . . D-l Gheţă.
Staruşkevici, moşier . . . . . D-l Domozărskij.
Porutcic . . . . . D-l Dolubovskij.
Filiutovskij, servitorul lui . . . . . D-l Gherovskij.
Feliusia, servitoarea Anusei . . . . . D-ra Ol'şevska.
Bartek, Matei — paznici . . . . . D-l Radzikovskij. D-l Mel'pemensk.

Acţiunea se petrece la Warşovia.

(Urmează textul românesc reprodus mai sus).

Preţul locurilor.

Biletul pentru fotolii . . . . . 5 lei
„ „ parter . . . . . 2 lei, 30 parale.

Locul teatrului în casa d-lui Krupenskij. Biletele se pot obţine în orice timp în casa d-lui Krupenskij sau la Cassă la intrare.

Inceputul la ceasurile 7.

1 foae (18×28,5 cm.), încadrată în chenar; textul rusesc separat de cel românesc printr'un şir de ornamentaţii tipografice.

T. T. Burada, *Un afiş teatral din anul 1820*, în *Arhiva*, Iaşi, XVII (1906), 498—500, studiu şi reproducere facsimilată a textului.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Foi volante, XIV.

1107. Alexandru Beldiman, *Inştiinţare pentru cărţi tipărite*, Iaşi 1820. Foae volantă.

N'am văzut exemplare.
1 foae: 11,8×14,5 cm.

«Inştiinţare cătră toţi iubitorii de ştiinţă. Pentru cărţile ce să află din

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

nou typărite, care sânt acéste, arătate, tomuri: 1. Moartea lui Avel; 2. Istoriïa lui Orest; 3. Numa Pompilie».

Datată 8 Oct. 1820.
Al. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

1108. Francisc I, Impăratul Austriei, *Orândueli*, Viena 1820. Foae volantă. Nemţeşte şi românește.

In folio, 15 foi, textul pe 2 coloane, cu 31 articole; pe ultimele 5 foi sunt tipărite formulare, tipurile A-D, pe o faţă nemţeşte şi pe alta românește.

După titlurile de posesie ale împăratului, scrise numai în nemţeşte, urmează aceste rânduri rezumative:

«Ca să să aşeze în toate provinţiile a Impărăţieï Austrïeceştï asemene sistemu pentru dare a privileghiilor numaï pentru o persoana slujitoare pentru descoperirï, aflărï şi îndreptărï a Industrieï, şi ca să să căştige printr-îns deşteptare a duhuluï spre aflărï şi spre sporire a Industrieï naţionalnice, am aşezat următoare orânduelï după propoziţie, care ne au făcut Comisie a noastră a negoţuluï de Curte.»

Datată 8 Dec. 1820.
Al. Dumitrescu, *op. cit.*, 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1821

1109. Vasilie Aaron, *Istoria lui Sofronim şi a Hariteï..*, Sibiu 1821.

ИСТѠРІА | лѣй | СОФРОНІЙМ шй ѣ ХАРИТЄЙ | чій фрѣмоасѣ, | фіїчей лѣй Пристіф май Мáрелѣй дин | Милéт.

Прин ВАСИЛІЄ ÂРОН | жѵрáт Прокѵрáтωр, ѧ Ершѵрй âлкътѣйтъ, шй â | кѣма ѧтжю тѵпърйтъ.

СИБІЮ, ѧ Тѵпогрáфіа лѣй Іωáн Бáрт. 1821.

In-8° mic de 4 foi şi 46 pagine.

Pe verso titlului se află următoarele versuri, ca motto:

Multe lucrurï să văd réle,
Şi după părére gréle,
Care orï cum sânt în sine, . .
Totuş au oare ce bine.
Bozul ïaste puturos,
Şi spinele înghimpos,
Insă amânduror floare
E bine mirositoare.

Urmează acest:

Cuvânt înnainte.

Cunoştinţa cea de obşte şi experiinţa de toate zilele luminat ne arată, precum erburile céle maï amară şi maï veninate adéseorï aduc bolnavilor tămăduire şi dulcaţa sănătăţiï prin amărala boalelor, pierdută, de nou o câştigă. În gunoïul cel aruncat de o parte de lucrătorïul pământuluï, să află câte şi maï câte lucrurï neplăcute, în sine socotite, care totuş pe locul cel de

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

arătură, sau de coasă, la vrémea sa împrăştiéte şi la rădăcina viţeĭ cei de vie aşăzate, umplu grădinile de fân şi de pae, jitniţile de bucate şi pivniţăle de vin.

Credinţa cea deşartă, în carea Greciĭ şi Romaniĭ şi alte némuriĭ, în vécurile céle vechĭ rătăcind, lucrurile céle multe şi surde le tămâĭa şì le cinstea ca pe Dumnezeĭ, cu adevărat nime acuma precum nu să îndoĭaşte, cu lăţirea Sf(i)nteĭ Evangheliĭ şi prin ivirea luminеĭ credinţeĭ ceĭ adevărată a fi cu totul călcată, aşa nu e putinţă din potrivă a nu să mira de nenumărate cărţĭ şi pilde, tocma de aceĭ oamenĭ ce întru atâta rătăcise, date afară şi până astăzĭ aflătoare, pline de învăţăturĭ moraliceştĭ, ca un izvor de apă plăcută dintr'un loc almintrile neĭubit ochilor şi în chipul florilor celor bine mirositoare de boz puturos şi de spin înghimpos.

Următoarea istorie a luĭ Sofronim şi a ĭubiteĭ sale Harite încă ĭaste întocmită stărilor împrejur a vremiĭ, în carea Greciĭ încă ţinea Légea elinéscă, însă învăţăturile céle moraliceştĭ care într'însa vin înnainte şi întâmplările ce să înşiră, atâta dulčaţă au în sine, cât m'au făcut în verşuri a o alcătui şi spre folosul ĭubitorilor de poezie a o face lumeĭ cunoscută.

Sofronim ca prunc de 12 anĭ, rămâind lipsit de părinţĭ, în toată zioa mergea şi plângea pe mormântul acestora; apoĭ, întorcând acasă, mânca pânea ce o căpăta în dar dela un preot al Minerveĭ, arătând cu pildă evlavia cu carea sînt fiiĭ detorĭ părinţilor săĭ şí după moarte. Pronia celuĭ atot Putérnic îl povăţui cu întâmplarea la Praxitel, cel şi cu multă avere şi foarte procopsit în rândul faceriĭ de idolĭ şi aşa dela acesta atât procopsire prin sârguinţă, cât şi avére cu testament câştigă, încât în cetatea Milet, în carea îşĭ alesése cu aşăzământ a şădea şi într'alte locurĭ vecinate, în rândul măestriĭ sale era cel maĭ vestit. Iscusirea sa şi maĭ pe urmă amorul (Ĭubirea) de care lumea să bântuĭaşte, acolo îl adusă, cât pentru Harite cea frumoasă, fiica lui Aristef, mai mareluĭ judecătorĭu al Miletuluĭ, carea după starea sa nu o putea nădăjdui, supt acoperământ de altă ceva vină să izgoni din cetate. Alungat şi surugum în mare din ruperea corăbiĭ sîngur scăpă şi cu întîmplarea aruncându-să la un Ostrov pustiĭu, trăĭa în sîngurătate îndestulat şi mulţămit, fără de a vinovăţi sau învârtoşarea judecătoréscă, sau pe aceĭa din cariĭ cugeta a i să trage hotărîrea pedépsiĭ ceĭ nedrépte. — Norocul, carele îl părăsise, de nou îl îmbrăţoşă, aşa cât cu scăparea dela prinsoare a luĭ Aristef să făcu acestuĭa jinere şi următorĭu în avére, bărbat Hariteĭ, de care lucru nice că putea vro dată visa. Pildă vie a nestătornicieĭ noroculuĭ, prin carea să joacă după plăcére cu ticăloasa omenire şi a răbdăriĭ, prin carea toate să pot învinje.

Verşurile în care să află istoria alcătuită, sânt din rîndul celor de câte 12 syllabe şi aşa vrând neştine mai apriat a gusta din dulčaţa lor, în cetanie, la mijlocul fieştecăruĭa stih să stée până când s'ar putea număra: unul, doi treĭ, pentru pildă

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Omul cât să naşte . . . cu cât să mărĕşte,
Grija şi năcazul . . . . încă cu el crĕşte.
De vrea oare cine . . maĭ chear să să'ncrézĕ,
La a noastră stare . . privească şi vază.
Inpăraţiĭ câtă . . . . . greutate poartă?
Şi ceĭ ce viaţă . . . . . au supt eĭ nemoartă,
Lipsitul că n'are . . . tot să jeluĭaşte,
Avutul de câte . . . . trude să căĭaşte.

să află întră acéste verşurĭ şi de céle de unsprăzéce syllabe, când adecă syllaba cea depe urmă, sau a jumătăţiĭ ceĭ maĭ dintâĭu, sau a ceĭ maĭ depe urmă a stihuluĭ să sfârşĕşte cu ĭu, ĭ, sau ŭ, a căruĭa sunet numaĭ de jumătate să aude dintră care, u, acuma de vro câţiva anĭ încoace, de tot să lasă afară, iară maĭnainte în locuĭ i să punea L, pentru pildă

Te rog, o ĭubite! . . . . . maĭ vină la noĭ,
Să maĭ grăim céva . . . . . şi despre nevoĭ.
Cum făcea ceĭ vechĭ . . . . având timp şi vréme,
Nicĭ fiind dedaţĭ . . . . . ca tot să să chéme,
Cunoscuşĭ pe unchĭul? . . . . cât fu de mărit?
Spune-mĭ era altul . . . . . ca el odihnit?
Când vedea că are . . . . vr'un om învăţat,
Şi ca el întocma . . . . . la graĭu şi la sfat.

Din céle maĭ sus zise de sine urmează, cum că pot să fie verşurile şi de zéce syllabe, când syllaba cea maĭ depe urmă a jumătăţiĭ şi ceĭ dîntâĭu şi ceĭ maĭ de pe urmă a stihuluĭ iaste ĭu, ĭ sau u, a cărora sunet numaĭ de jumătate să aude, precum sânt:

Maĭ bine să morĭu . . . decât tot căznit
Să trăesc de fraţĭ . . . . şi prétinĭ lipsit.

Acéstea scurtărĭ să află în rândul acestor verşurĭ şi atuncea, când sau a cincea syllabă a jumătăţiĭ ceĭ dintâĭu, sau cea depe urmă a stihuluĭ să sfârşĕşte orĭ în ce glasnică carea să spune lung afară, precum să véde din céle următoare

Au maĭ poate fi . . . cum acela fu?
Mie mi să pare . . . cum că altul nu.
Cérce cine vrea . şi vază din sine
Fără îndoĭală . . . va zice ca mine.

Ce să atinge de stylul poeziĭ méle, fiind că eu mărire deşartă, sau tolosul mieu nu cerc, las să judece ce vor vrea ceĭ ce vor ceti ačastă istorie mică, aducându-şi aminte şi de altele ce până acuma au eşit din typarĭu şi foarte tare s'au trecut, trecând cu tăcérea alte multe, care să află de mine gata, însă netypărite până acuma . . .

Cu adevărat Limba noastră nu ĭaste aşa avută ca Sorióra eĭ Limba cea Talienéscă, şi ca amânduror Maĭcă, Limba Latinéscă; totuşĭ tăcând despre aceĭa, că dacă alte Limbĭ în Europa procopsite, dela acéstea doao nu s-au

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

rușinat și nu să rușinéză în lipsele sale a să împrumută, de sine urméză, că nice noĭ avem vreo pricină cuvioasă în alcătuirea Cărților celor Românești, a nu năzui când și când la Maĭca cea dulce și Sorióra Limbeĭ noastre, atâta fără părtinire pocĭu zice, că Limba noastră nu ĭaste așa de sarbădă, cât ceva rod plăcut la vrémea sa să nu poate aduc[a].

Vasilie Aaron.

Urmează narațiunea în strofe de câte 4 versuri și cu 29 note istorice și mitologice.

Sunt și ediții în care nu se arată anul tiparirii (1821), publicate «în typografia luĭ Gheorghie de Clozius». Dintre acestea, unele au menționea autorului («Prin Vasilie Aaron jurat Procurator, în versurĭ alcătuită»), altele n'o au. Edițiile lui Clozius au pe pagina de titlu o vignetă, care reprezintă, într'un cadru negru, o persoană sau cântând la liră, sau scriind la tablă.

București: Biblioteca Academiei Române.

1110. *Acatist*, Sibiu 1821.

ЙКЛѲЇСТѪЛ | прѣ Сфѣтеи | Нъскътóарей де Дм̃незéѕ, | шй ăлте | Йкадíсте шй Рѫгъчѫ́ний | фóарте | ѣвлáвниче шй де фолóс. | СЙБÎЙ, | ✝ Тупографíѧ лѫй Іωáнн Бáрт. | 1821.

In-12⁰, de 2 foi și 427 pagine. Tipar negru și roșu.

Pe verso titlului e reprezentat Sf. Nicolae; urmează «Scară». In interior alte gravuri. Cuprinde rugăciuni, pravila cuminecăturei, acatistul Maicii Domnului, al Domnului Isus Christos, al Sf. Niculae, paraclisul, diferite rugăciuni și pashalia.

București: Biblioteca Academiei Române.

1111. **Athanasie-cel-Mare**, *Intrebări și răspunsuri theologhicești..*, traduse de Monahul Gherontie. București 1821.

Ѧтрѣбърй шй рѫспѫнсѫрй | ѳеолоГїчéщи | ăле сфнтлуй Й|ѳйнйсїе чéлуй мúре. | Фóарте фолоситóаре чéлор дрéпт крединчóшй Хрїстїáнй, шй кáрїй кѫ лѫáре | ăмúнте ле вор четй. | Тълмъчúте дин лúмба Ѣллинѣскъ де чéл ✝тре Мо-| нáхй Гѳрóнтїе дин сфнта Монастúре Нѣмцѫл. | Шй ăкѣм ă трем ώаръ тупърúте кѫ Благоволéнїѧ | шй келтѫáла Прѣсфнцитлуй шй де Дм̃незéѕ | ăлéсуй Митрополíт ă тóатъ Оѱггровлáхїа, | КѪрїѫ КѪрїѫ Дїонѫсїе | Ѧ зúлеле Прѣлъминáтлуй шй Прѣ✝нълцáтлуи | нóстрѫ Дóмн | Ѧлѳѯúндрѫ Нїкóлаѳ Сѫцѫл ВВ: | ✝ Бѣкурéщи ѧωка.

In-8⁰ de 32 pagine.

Titlul are un frontispiciu cu stema Țării-Românești, lucrat de Іеромонах Костантіи. Pe verso titlului gravura Domnului Isus Christos, semnată de Гєрмáєн монах.

București: Biblioteca Academiei Române.

1112. **Barac Ion**, *Risipirea Ierusalimului*, București 1821.

Рисипúрѣ | чѣ депре ѕрмъ | ă Іерѫсалúмлуй | Кáрѣ сăѫ ✝плинúт дѫпъ кѫ-вѫнтѫл | че сăѫ зúс къ нѫ ва ръмжнѣ | пїáтръ пре пїáтръ. | Скóасъ дин кáртѣ луй | ІѠѲйф Флúвїѳ | пре скѫрт | шй ✝ 9 Кжнтáрй ✝ стíхѫрй ăлкътѫúтъ | де| ІѠúнн Бúрлк | Магíстратлă Трансláтор ăл Брашóвлуй. | ✝ Бѣкурéщй 1821.

In-8⁰ de 245 pagine.

Pe verso titlului un citat biblic. Prefața ocupă paginele 3—8; fiecare cânt este rezumat și are multe note explicative.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Cuvânt înnainte.

Ierusalimul au vânat ochiĭ lumiĭ spre sine atât cu slava sa, cât şi cu patimile sale cĕle de pre urmă. Vrédnic este şi astăzĭ de pomenire. Poate află omul aicea, ca un casnic bun şi ca un creştin bun, nişte învăţăturĭ vrédnice de a le ţinea...

„КАЛЕНДАРЮ 1.
ПЕ
АНУЛ ДЕЛАХРІСТОС,
1821.
Лнкареле съкупринд 365• де зиле•
АРЪТЪ
Тимпуриле анулуй• кум ши лн фїе ще карѣ зи че врѣме вафи•
Лнтокмит дупъ клима локулуй ачестуя ал Молдавїей• ши а алтор локурй меџїешите•
Аратъ ши алте сѣмне• кум ши дин Тромовник• Купремуриле• ши тунетеле• че врємй вор съфїе дупъ ачѣсте сѣмне•
Акум лнтрачесташ кип тупърит• лн тупографїя Полїтїчаскъ• ку слобозенїя стъпънирїй•
Анул 1821• Іануарїе 1•
А•

409. *Calendariu* pe anul 1821, Iaşi. — Titlul.

Poate vedea aicea un casnic bun, câte necazurĭ şi câte primejdiĭ pricinuĭaşte zarva şi răscoala cea fără de cale. Drept acéĭa poate învăţà cât trebue a grijì pentru pacea de obşte şi cum să cade a depărtà zarva, carea s-au obĭcnuit a văpsì pământul cu sângele a multor casnici nevinovaţĭ. Poate vedea de aicea un creştin bun, că s-au înplinit prorociĭa D(o)mnuluĭ nostru Ii(sus) H(risto)s, care au fost prorocit pentru patimile cetăţii aceştiĭa şi pentru stricarea Evreilor; prin carea să poate întărì întru legea sa cea creştinească, văzându-ĭ toate adevărurile, să poate mira de odată creştinul de înţăleapta pronie a lui D(u)mnezeu, care au îngăduit a să pustiì Bisérica Ierusalimuluĭ pentru păcatul Evreilor. Iară făcând sfărşit legiĭ aceiĭa, apoĭ au deşchis Ii(sus) calea sf(i)nteĭ Evangheliĭ, spre a să înpărtăşì tuturor învăţătura cea Cerească.

Spre acest sfârşit poftesc a slobozì ačastă cărticică înnaintea lumiĭ. O am scris cu rânduĭala acéĭa cu carea Iosif Flavie o au scris. M-am ţinut de slobozenĭa acéĭa, de scrisorile luĭ céle maĭ pre larg scrise, unde s-au căzut le-am scurtat; şi céle scurte, unde au fost de lipsă, le-am maĭ luminat. O am înpărţit în 9 cântărĭ, şi aşa o am înbrăcat întru o formă de cuvântare în stihurĭ alcătuită.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

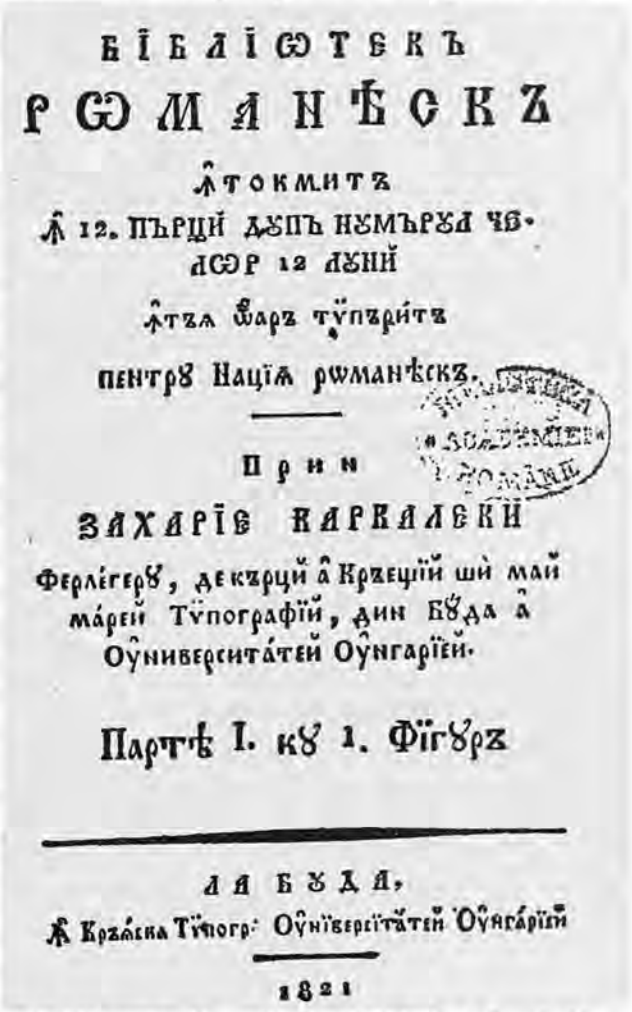
Intâmplările şi curgerea răscoalelor nu le-am schimbat, ci aşa le-am arătat înnainte toate, după locul, vrémea şi după chipul lor, cum au fost; ca aşà, în locul rânduĭaliĭ cu turbureală, în locul adevăruluĭ cu minciuni şi în locul adevăratelor întâmplărĭ cu o închipuire scornită a nezdravenelor măestrĭi, pre nimenea să nu înşăl.

Nădăjduesc, că cetitorii aceĭa carii vor să ştie patimile Ierusalimuluĭ în chipul lor cel adevărat, vor mărturisì că nu le-am turburat rândul lor.

Adevărat că maĭ temeĭnică şi maĭ cunoscută întâmplare ĭaste ačasta, de cât să sufere nişte jucăriĭ din nezdravănă măestrie scornite.

Am adus înainte înplinirile prorociilor D(o)mnuluĭ nostru Ii(su)s H(risto)s, unde am văzut că ĭaste cu cuviinţă. Acélea sânt foarte legate de primejdiile Ierusalimuluĭ. Cine ştie păcatele Evreilor şi cunoaşte prorociile, nice înplinirile lor dintru ačastă cărticică nu le poate şterge. Ačasta pentru acéĭa aduc aminte, ca să am mântuinţă asupra celor ce s-au običnuit a scrie în stihurĭ nişte poveştĭ din nezdravăna măestrie scornite.

Am scris înprejur luările unor oraşe, care pentru acéĭa am făcut, ca să vază cetitorĭul, cum au crescut focul răscoaleĭ şi turbata pornire a războĭnicilor. Şi pentru ca să vază vitejiĭa nu numaĭ a Romanilor, ci şi a Evreilor, pre care neam, mulţĭ prea de jos a fi fost îl socotesc. Ne putem mirà aicea la multe lucruri şi de Romanĭ şi de Evreĭ.

БІБЛІѠТЕКЪ
РѠМАНѢСКЪ
ѺТОКМИТЪ
Ѻ 12. ПЪРЦІЙ ДѪПЪ НѪМЪРѪД ЧѲ.
ДѠР 12 ДѪНІЙ
ѺТѪЛ ѠАРЪ ТѶПЪРИТЪ
ПЕНТРѲ НАЦІѪ РѠМАНѢСКЪ.
ПРІН
ЗАХАРІѲ КАРКАЛЕКІЙ
Ферлігерѳ, декърцій ѺКръціій шй май
мáрей Тѷпографіій, дин БѲда Ѻ
Оѷниверситáтей Оѷнгарієй.
Партѣ I. кѲ 1. Фігѳръ
ЛѪ БѲДѪ,
Ѻ Крăлéска Тѷпогр: Оѷнівеpсітăтій Оѷнгáріій
1821

410. *Biblioteca românească* întocmită de Zaharia Carcalechi, Buda 1821. (Titlul).

Décă să poate întinde prin ačastă osteneală a mea o cunoştinţă despre lucrurile céle vechi; décă poate să învéţe supuşiĭ ca să fie plecaţi şi ascultătorĭ; décă să poate întărì pacea casnicilor şi décă poate să créscă cât de cât măcar măestriĭa Poezieĭ în limba Românéscă, foarte mă voiŭ bucurà.

Şi poftesc ca acel scopos, spre care s-au scris, să poată face desăvârşită lucrare în inima cetitorilor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1113. *Calendar pe anul 1821*, (Iaşi) 1821.

КАЛЕНДАРЮ 1, | пе анул дела Христос, | 1821. Ѧн кареле съ купринд 365. де зиле. | Арътѫнд | тимпуриле анулуй, кум ши ѧн фїе|ще карѣ зи че врѣме ва фи. | Ѧнпокмит дупъ клима локулуй ачестуя ал Молдавїей, ши а алтор локурй мецїешиме.

Арашъ ши алше сѣмне, кум ши дин | Громовник, кушремуриле, ши шунете-| ле, че времй вор съ фїе дупъ ачѣсте сѣмне. | Акум ѧнтрачесташй кип тѵпърим, | ѧн тѵпографїя полїтїчаскъ ку сло|бозенїя стъпѫнирїй.

Анул 1821, Іануарїе 1 | А.

In-8⁰ de 68 pagine.

Exemplarul Academiei Române are şi coperta originală, încadrată de flori, cu o gravură la mijloc, tot de flori; doi vulturi în sbor ţin în cioc o coroană. Sus acest titlu:

Календарю | пе анул ачеста, | 1821.

Verso titlului alb. Partea calendaristică, tipărită cu litere cirilice şi pe alocuri cu ruseşti, ocupă paginele 7-32; restul textului este tipărit cu litere ruseşti.

Cuprinsul calendarului este cel arătat în titlul de mai sus (facs. nr. 409), iar dela p. 59—68 «Scurte poveşti iscodite».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1114. *Bibliotecă romanească.* Publicaţie periodică tipărită de Zaharia Carcalechi, Buda 1821.

БѢБЛѢѠТѢКЪ | РѺМѦНѢѢКЪ | ѧтокмитъ | ѧ 12 пърцй дѵпъ нѵмърѵл челор 12 лѵнй | ѧтъм ѿаръ тѵпърйтъ | пентрѵ Нацїѫ рѡманѣскъ. | Прѣн | ЗѦХѦРІѢ КѦРКѦЛѢКИ | ферлѣгерѵ, де къръцй ѫ Кръецїй шѝ май | мѧрей Тѵпографїй, дин Бѵда а | Оѵ̑ниверситатей Оѵ̑нгарїей. | Партѣ I. кѵ 1. фїгѵръ | Ѧл Бѵда, | ѧ Кръмска Тѵпогр: Оѵ̑ниверсїтатей Оѵ̑нгарїей | 1821.

In-12⁰ de 4 foi nenumerotate + 192 pagine + 10 foi nenumerotate afară de ultima, paginată greşit 195—196.

In faţa titlului o gravură reprezentând pe Рѡмѵлѵс стръмошѵ Рѡмънилѡр. (facs nr. 411).

Prima foaie liminară, titlul; a doua foaie are pe verso această dedicaţie:

De bun neam născutuluĭ şi onoratuluĭ boerĭu Gheorghie Oprian, închinată Partea, I. a acesteĭ Bibliotecĭ.

Pe a treia foaie liminară:

Onorate Boĭarĭu!

De nu aş fi din destul încredinţat pentru bunele fapte ce neîncetat facĭ şi pentru cea maĭ mare şi nemuritoare bunătate ce arătĭ cu marĭ ajutorinţe spre cultivirea Românească, nu aş fi îndrăznit cu închinarea aceştei cărţĭ a arăta Naţieĭ Româneşti bunătatea inimeĭ ce aĭ spre cultivire.

Dé-ţi Dumnezeu mulţămire şi ajutorĭu a putea da pildă Patrioţilor Româneşti.

În Buda Ianuarie 1821.

Rămâind al evgheniei tale
Umilită slugă
Zaharie Carcalechi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe ultima foaie liminară:

Ĭubitorilor de ştiinţă !

Nu am avut maĭ mare vrere în inima mea, nicĭ n-am aflat maĭ de lipsă a fi de cât a putea slujì némului mieu cu typărirea cărţilor Romaneşti folositoare. După putinţa mea am socotit, că de lipsă ar fi o Bibliotecă ca ačasta în 12 părţĭ, ce va cuprinde de tot felĭul de lucrurĭ, a typărì pentru mulţămirea a toată starea omenéscă.

„Rogu-vă priimiţĭ ačastă frumoasă şi folositoare carte spre lauda né-«muluĭ, spre binele patrieĭ. Fiind eu încredinţat că veţĭ afla mulţămire de «ostenéla mea, mă voĭu socoti cel maĭ norocos a sluji némului meu.

Acelaş izvoditorĭu.

Cuprinde: pag. 1-68 istorioare, «Folositoare învăţaturĭ» şi o poveste mai mare *Lauzus şi Lydia*. Urmează (p. 69—87) un fragment din istoria Românilor, fără titlu; aici (dela p. 82-87) se spune că, dacă Românii se vor arăta bucuroşi să cunoască istoria strămoşilor lor, se va continua cu această expunere în numerele viitoare.

Istoria de Sandford şi Merton, pag. 88—123. *Despre muşte şi furnici*, pag. 124—132 *De Androcles cu leul*, pag. 132—147. *O aflare noo pentru tămăduirea čumeĭ*, pag. 147—151 Mici articole şi date statistice până la pag. 164.

Izvoru cărţilor (pag. 165—180) este un fel de cronică a cărţilor tipărite, la noi, în anul 1820. *Observaţie către ţăreni (plugari) Româneşti D. O. B.*, pag. 181—187. *Un stih a luĭ* * * *, pag. 188—189. *Bătrâneţele unuĭ Român* şi *Un vis minunat*, pag. 190—192.

Pe foile nenumerotate dela sfârşit lista prenumeranţilor şi un «Lexicon pentru vorbele Româneştĭ neobičnuite între unĭĭ Români, ce s-au pus în cartea ačasta» şi «greşelĭ-îndreptărĭ».

In 1821 a apărut numai o parte. Publicaţia reapare în 1829 (două părţi), în 1830 (două părţi) şi în 1834 (nouă părţi).

Al. Sadi-Ionescu şi Nerva Hodoş, *Publicaţiunile periodice româneşti*, cu o introducere de Ioan Bianu, Buc. 1913, p. 66—67. —I. Lupaş, *Cea mai veche revistă literară românească*, în *Anuarul Inst. de istorie naţională*, I (1921 -1922), p. 120—137.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1115. Clemens Andreas, Walachiſche Sprachlehre für Deutſche nebſt einem kleinen Wörterbuche, Buda 1821.

N'am văzut exemplare.

Reproducem titlul şi descrierea bibliografică din Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, Buc. 1931, p. 229—230, nr. 1126.

Walachiſche Sprachlehre für Deutſche, nebſt einem kleinen Walachiſch-Deutſch und Deutſch-Walachiſchen Wörterbuche. Verfaßt von Andreas Clemens Evangeliſcher Pfarrer in Brenndorf bey Kronſtadt in Siebenbürgen.

Ofen, 1821. Gedruckt mit königl. hung. Univerſitäts Schriften.

In-8° pag. XII şi 330 + 2 tabele.

Prefaţa: (nedatată) pomeneşte de cele două gramatici româneşti anterioare (Râmnic, 1787 a lui Ienache Văcărescu şi Viena, 1788 a lui Ioan Molnar), pe care, spune autorul, le-a completat.

Cap. 3: Von den walachiſchen Buchſtaben und ihrer Ausſprache.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Andrei Veress mai aminteşte despre aceasta ediţie şi în articolul *Tipografia românească din Buda*, în *Boabe de grâu*, III (1932), 607.

Ediţie nouă în 1823; (vezi nr. 1178).

Budapesta: Muzeul Naţional.

1116. Clemens Andreas, Kleines Walachiſch-Deutſch und Deutſch-Walachiſches Wörterbuch, Buda 1821.

411. Romulus în *Bibliotecă Românească*, Buda 1821.

N'am văzut exemplare.

Reproducem titlul şi descrierea bibliografică din Dr. Andrei Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, Buc. 1931, p. 230, nr 1127.

Kleines Walachiſch-Deutſch und Deutſch-Walachiſcher-Wörterbuch verfaßt von Andreas Clemens Evangeliſcher Pfarrer in Brenndorf bey Kronſtad in Siebenbürgen.

Ofen, 1821. Gedruckt mit königl. ung. Univerſitäts-Schriften.

In-8°, pag. 440.

Este de mirare cum rezoluţia de imprimare reprodusă de A. Veress — *Budae die 27 Februarii 1822* — poate figura pe o carte tipărită încă de un an! Această rezoluţie este identică celei din ediţia 1823 (vezi aici nr. 1179). Însă titlul ediţiei 1821 este schimbat puţin faţă de acela al ediţiei 1823. Pe de altă parte, pe ediţia din 1837 a acestui dicţionar (Bibl. Acad. Rom. I 73.146) scrie: «*Zweite verbesserte Auflage*, Hermannstadt 1837». Dacă s'a tipărit în 1821 şi în 1823, de ce nu scrie «Dritte.... Auflage» pe ed. 1837?

A. Veress a văzut totuşi exemplar în Bibl. Univ. din Budapesta.

1117. Columb Zaharia, *Gramatica limbii germane*, Buda 1821.

N'am văzut exemplare.

Gramatică teoret⟨ică⟩ pract⟨ică⟩ de limb⟨a⟩ germ⟨ană⟩, Buda.

D. Iarcu, *Bibl. chronologică rom.* ed. 1873, p. 26.

1118. *Culegere a multor rugăciuni*, Buda 1821.

КѪЛѢЦЄРЄ | а | МѪЛТѠР РѪГЪЧІѠНЇ | пѣнтрѫ | Трѣбѫ прѫвнічлѫр чѣлѫр Рѡмѫнѣцій | нѣвінцій, кáрїй ѧвáцъ.

А БѪДА, | ла кръáска Типографїе а Оўнівєрсітатей Оўнгрéцій. | 1821.

In-8° mic de 16 foi şi o gravură. Verso titlului alb, fără prefaţă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

412. Sf. Evanghelist Ioan din *Evanghelie*, Neamț 1821.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

413. Frontispiciu din *Evanghelie*, Neamţ 1821.

1119. Diaconovici-Loga, Const., *Chiemare la tipăriré cărţilor românești și versuri,* Buda 1821.

КѢЄМѦРЄ | ла Тυпърирѣ Кърцилωр Ρωмανещй | шй | Ерсєвρй пентрѳ ѧдрепта|рѣ Тинερилωр. | Фъкѳтє | дє | КОНѲТѦНТѢН ДѦКОНОВИЧ ЛОГѦ, | ѧл Школелωр Препαρанде Ρωмανещй дин Ѫрад | Професωр.

Ѧ БѢДѦ | кѳ тυпαрюл крълещѣй Оѫнгерсѣтъщй ѧ Оѫнгарїей | 1821.

In-16⁰ de 30 pagine; pag. 2, 15 albe; pag. 6 cu un rând, p. 7 cu 7 rânduri tipărite, restul alb.

Pe pag. 3—7:

Înştiinţare.

Al.... an curge de când s-au îndurat prea milostivul Împăratul nostru Franţişc întâĭu de ne-au deschis Şcolĭ Preparande aicĭ în Arad pentru luminarea neamuluĭ Romanesc, unde tineri(i) nostriĭ dela optsprezece anĭ în sus, pentru diregătoriĭa dăscălieĭ se gătesc întru învăţeturĭ şi sciinţele de lipsă cătră ačastă treaptă: dintră cariĭ apoĭ, spre mângâĭarea Sf(i)ntelor Bisericĭ şi în čata preoţească mulţĭ sânt primiţĭ; (până cu vreame osebite Şcolĭ se vor redica pentru învăţarea celor ce voesc să se preoţească) ba uniĭ încă dintre Preparanziĭ nostri şi în diregătoriile ceale cetăţeneşti cu laudă împlinesc datorinţele sale.

In Şcoalele aceste Preparande următoarele învăţeturĭ se propun; precum: întâĭu: din învăţetura Legiĭ creştineştĭ.

1. Theologhia dogmatică şi morală.
2. Istoria vechĭuluĭ şi a nouluĭ Testament.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

3. Tâlcuïala S. Evangheliï în tote Duminecile şi Serbătorile.

4. Cântarea Bisericiï cu typicul.

5. Grammatica romanească.

6. Epistolografia: sau învăţetura cum se fac tot felïul de scrisorï şi zapisurï în trebile vieţiï omeneşti, foarte de lipsă.

7. Pedagoghia şi Methodica, sau: învăţetura de a desvăli în Şcolarï puterile céle sufleteştï şi trupeştï; modul cum trebue a li se împărtăşi învăţeturile.

8. Arithmetica până în sfârşit.

9. Gheografia matematică, fysică şi politică.

10. Cetaniïa şi scrisorea limbiï Sloveneştï, Nemţeştï şi Ungureştï dinpreună cu regulele Grammaticeştï.

Aceste învăţeturï le învaţă tinerii doï anï dela patru învăţetorï, dintre carii unul estă Preot, adecă Catihet, carele învăţeturile Legiï propune. Iară ceïalalţï se numesc Profesorï şi propun célelalte maï sus zise învăţăturï.

Acum, ca să se uşureaze tinerilor greotatea scrisoriï, am căpătat poruncă dela Măriïa sa Domnul Urosie Nestorovič crăescul Svétnic şi al Şcolelor Preparande Director, ca fieşte carele profesor cu manuscriptele învăţeturilor sale să fie gata a le da la typarïu.

Iată eu cel subscris de astă dată cu aceste următore, sânt gata a le da la typ, precum:

1. Grammatica; 2. Epistolografia; 3. Typicul cu cântările céle de lipsă, pentru îndreptarea preparanzilor şi a clericilor, adecă: a celor ce se gătesc spre treapta dăscălieï şi a preoţieï; 4. Plutarhu pentru creşterea pruncilor; 5. Viïaţa mareluï viteaz Velizarie [1]). (urmează spaţiu alb).

Pe pag. 6—7:

Acum cu acest prilej se va typări: (urmează iar spaţiu alb)

Aceste temeïurï, în maï sus zisa carte puse, sânt pentru tinerï forte de lipsă. Deci, ca să se potă typări, mă întorc către Patroniï neamului Romanesc rugându-mă că să dea ajutorïu la typărire, drept văzând, câtă folosinţă va aduce ačastă carte tinerimeï nostre.

Pe pag. 8—14:

Chiemare la typărirea cărţilor Romaneştï.

Fraţilor şi ïubiţï fiï aï neamului Romanesc!

Acum al noosprezeacelea veac numărăm, de când Mântuitorïul nostru au pogorît lumina din cerïu pe negura pământuluï să strălucească aicea jos între fiï neamuluï omenesc şi totuşï mult am rămas îndepărtaţï de cunoştinţa cea deplinită a învăţeturiï luï ceiï cereştï, din pricina că nu am avut pretutindenea Şcolï trăbuincose, nu am avut vreadnicï învăţetorï, nicï cărţile ceale de lipsă.

[1]) Cărţile anunţate aici s'au tipărit astfel: *Gramatica*, Buda, 1822, tipicul în *Octoih*, Buda 1826, *Epistolariu Românescu*, Buda 1841. Celelalte două nu s'au tipărit. Vezi informaţie bibliografică bogată în broşura *Primii gramatici români bănăţeni.... Reproducere din «Foaia diecezană»*, Caransebeş 1923.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Bărbaţiĭ învăţaţiĭ trebue să aibă neamul cel ce poftește să se cunoscă că estă om; după ačasta Şcolĭ, apoĭ cărţiĭ: că numaĭ aceste treĭ sânt tot capul lucruluĭ, de a se putea lumina neamul. In şcolĭ învaţă fieşte carele hotarele sale; adecă: datorinţele cătră D(u)mnezeu, cătră Impăratul, cătră cel de aprope şi cătră Sine însuşĭ. Că fără cunoştinţa acestora tot omul sub lumina soreluĭ estă orb cu sufletul. Au nu din mânile orbuluĭ toţiĭ răpesc: şi lupul şi mâţa şi cânile. Omul multe le păţeşte din neştiinţă, că nicĭ ştie ce estă el datoriu să facă altuĭa, nicĭ iar ce alţiĭ luĭ, adecă el nu cunoşte hotarăle. Deci:

Tânărul trebue învăţat nu numaĭ cum să fie el om bun şi nimănuĭ să facă nicĭ un rău, precum îl îndreaptă învăţetura legiĭ creştineştĭ; ci şi cu aşa felĭu de învăţeturĭ trebue adăpat pruncu, cum are a se purta, ca nicĭ luĭ să nu-ĭ potă face nimenea vreun rău sau nedreptate, precum se pot învăţa dela bărbaţiĭ ceĭ cu sciinţele céle înnalte întrarmaţiĭ. Omul trebue să fie bun, dar şi înţelept; că bunătatea fără înţelepcĭune este prostietate, pre caré totdeauna o încalecă sărăciĭa şi mişălătatea. Tote acelea, cum trebue fieşte carele om să se porte cătră cel deaprope al său cu înţelepcĭune şi cu dreptate în Şcoli se învaţă, tote acestea dela omeni învăţaţiĭ, ca şi dela luminătoriĭ neamuluĭ se pot auzì: tote acestea în cărţiĭ se află scrisă. Iată acum şcoli avem unde se cresc învăţetoriĭ spre luminarea tinerimeĭ şi a neamuluĭ; ci ne maĭ trebuesc Şcolĭ şi prin sate înzăstrite cu tote céle de lipsă spre ţinerea învăţetoriuluĭ. Ne trebuesc maĭ departe cărţiĭ, din care se potă cetì şi învăţa pruncii, ca şi ceĭ ce sânt îndepărtaţi de şcolă. Aşa au făcut şi alte neamurĭ care astăzĭ strălucesc pre faţa pământuluĭ, aşa să facem şi noĭ acum; şi să ne înbărbătăm, că prea departe am rămas; apoĭ zic, tocmaĭ în limba maicĭi să ne luminăm, că putem, cum au putut şi alte neamurĭ, care până n-au început aşa, erau şi ele întunecate. Numaĭ cărţiĭ de tot felĭul să căutăm a face a maĭ scote şi din alte limbĭ, apoĭ a le da la typariu să nu întârziem. Ca ačasta să se potă implini, se cer a maĭ multor puterĭ şi darurĭ. Precum stă scris! Că Duhul Sf(â)nt au împărţit darurile: unuĭa au dăruit una, altuĭa alta. Pre unul l-au hotărît a fi Impărat, pe altul ostaş armat; pre unul învăţetoriu, pre altul neguţitoriu; pre unul plugariu, pre altul păcurariu: apoĭ toţiĭ aceştea pentru a fi vrednici de diregătoriile sale, în şcole dela omenĭ învăţaţiĭ şi din cărţiĭ au trebuit să ĭa îndreptare. Pentru ačasta ceĭ ce se învaţă trebue ajutaţiĭ şi la typărirea cărţilor, tot însul e îndatorat după puterile sale să dea mână de ajutoriu: că aşa se zidéşte oltariul Neamuluĭ şi din darurile a mai multora se aduc jertvele luminăriĭ, de unde totă fericirea soţietăţiĭ omeneştĭ atârnă. Decĭ jărtvele céle maĭ plăcute înaintea luĭ D(u)mnezeu şi înaintea omenilor sânt acelea care le face cineva ajutând pe ceĭ tinerĭ să se luminéze, că în uniĭ ca aceştea se rezimă fericirea neamuluĭ şi a următorilor nostri. Jertvenicul luminăriĭ neamuluĭ prin maĭ a multor ajutorinţe trebue să se rădice. Au nu când vrem să facem o casă pentru lăcuinţa uneĭ familiĭ, câte acolo se cer: piĭatră, var, lemn, fer şi meşterĭ; dar la un jertvenic al luminăriĭ a unuĭ neam, au nu sânt de lipsă maĭ multe ajutorinţe: că aci ne trebuesc şcolĭ, acĭ cărţiĭ, aci preoţiĭ şi învăţetoriĭ luminaţiĭ cu învăţeturĭ, că cel ce nu are învăţetură, cum va şti îndrepta pre altul, aceştea toţiĭ în şcolĭ se învaţă. Decĭ aceştea trebue ajutaţiĭ ca să aibă

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

puterĭ a se învăţà, că învăţetorĭul şi preotul sânt ceĭ dintâĭu luminătorĭ aĭ neamuluĭ.

Spre luminarea neamuluĭ sânt de lipsă maĭ departe cărţĭ: acestea trebue typărite, care cu cheltuĭală se face. Acum cine să dea cheltuĭala? Zic: toţi dinpreună să dăm, că toţĭ laolaltă facem un neam; apoĭ vedem că neamuluĭ e de lipsă lumina: aşa toţĭ din puterile sale trebue să dea daruri, ca să ajute neamul: toţĭ acum să se apuce de lucru, că au sosit primăvara luminiĭ neamului Romanesc, aicea: uniĭ să aducă ajutorĭu cu învăţeturĭ, alţiĭ cu sfătuirea, alţiĭ cu ajutorinţele cheltuelilor, toţĭ dintre ale sale puterĭ să aducă jertve pre altarĭul neamuluĭ, că atuncea va urma strălucire preste tot fiĭul de Roman, ca să apuce odată calea, caré-l va putea pre el aduce la fericire. Aicea să încetéze aceĭa: rugina omenilor le zic: cariĭ nu se ruşinează a grăì aşà: deacă nicĭ tată-meu n-au maĭ ştiut de acestea, nicĭ au învăţat carte, apoĭ tot au trăit bine. Eu cred, că au mâncât şi au băut bine: ačasta fac şi dobitoacele, însă omul e îndatorat nu numaĭ trupul, ci şi sufletul să-l arănească: apoĭ maĭ departe nu numaĭ pe sine, ci şi pre altul, ĭar maĭ vârtos neamul să-l ajute: că altmintrelea bogatul se va asemenà porculuĭ, care, până e viu, nimea nicĭ un folos dela dânsul nu are, că numaĭ pre sine se îngraşă, până cându-l ucid, apoĭ atuncea tote se ung, mesele, cuţitele, uşile, până şi podele. Bogăţiĭa e dar bun, deacă au căzut în mânile omuluĭ înţelept şi milostiv, că are mijlocire de a ajuta şi a face mult bine neamuluĭ. Ĭară deacă au căzut în mânile omuluĭ lacom şi rău, atuncea el cu bogăţiĭa luĭ caută, cum va aduce altuĭa peričune, până şi pre dânsul îl sugrumă altul: iată apoi că şe-au dat de topor.

Crezi-mă frate! că până nu vei semăna, nu veĭ nicĭ secera şi după ce aĭ semănat trebue să maĭ daĭ cu sapa, deacă vreaĭ să aĭbĭ seceriş bun. Au nu stă scris în S. Scriptură: Milueşte-mă, ca să-ţĭ cânt ţie; adecă neamule, dărueşte-mă, că să te pot ajuta; dă-mĭ mijlocirile céle trebuinčoasă, că să pot lucra pentru cultura şi luminarea ta. Ačasta cere Jertvenicul luminiĭ dela tine, carele şi cu ačéĭa capătă puterĭ, precum am zis: deacă cineva ajută vreo carte, dând cheltuĭala typăririĭ, ca să potă eşi la lumină, de unde se vor lumina mulţĭ. Un Patron ca acela se fericeşte că şi lasă nume bun la următoriĭ neamuluĭ său, că i se va pune numele în carte, ca a unuĭ ĭubitorĭ de luminarea neamuluĭ, arătând, că cu cheltuĭala luĭ s-au dat cartea la typarĭu.

Acum fiindcă atare Patron în vremile acestea, cu durere zice: la noĭ nu se află, ca la alte neamurĭ, carele la typărirea uneĭ sau alteĭ cărţi unul singur să dea ajutorĭu. Drept aceĭa acum ce se atinge de typărirea maĭ sus numiteĭ cărţi: mă apropiĭu cu rugăčĭune de ĭubitoriĭ luminăriĭ Neamuluĭ, să se îndure a se prenumăra; adecă: preţul typăririĭ a-l plătì înainte, care cu legătură cu tot va fi (alb.....), ştiind că afară de acest ajutorĭu, altă mijlocire nu s-au aflat, ca să potă ačastă carte eşi la lumină.

Cred, că nicĭ unul dintre cinstiţiĭ preoţĭ nu se va trage dela prenumeraţiĭa acestiĭa cărţi, iară maĭ vârtos învăţetoriĭ, ba încă şi părinţiĭ cariĭ au pruncĭ la şcolă, sau doresc de aci înainte a-ĭ da să se înveţe; dinpreună cu aceĭa părinţĭ, cariĭ n-au pruncĭ, toţĭ sântem datorĭ a pune jertvele nostre pre altarĭul luminiĭ şi a ajuta neamul. Că nu-i nicĭ un om aşa de selbatec

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

şi fără simţire, carele, deacă nu are însuşi învăţetură, nu ar pofti la aĭ săĭ a fi învăţaţĭ; dăoarece sufletul omuluĭ estă făcut să luminéze, precum ştim, că omeniĭ ceĭ bătrânĭ jelesc, că în tinereţe nimica n-au învăţat. Decĭ ar fi cu nedreptul, ca ceĭ bătrânĭ acum să nu îndemne şi să nu ajute pre ceĭ tinerĭ la învăţetură; de unde sf(â)nta dreptate îndatorează pre ceĭ bătrânĭ, ca dinadins să caute tote mĭclocirile, prin care se pot fiĭ neamuluĭ lumina, că întru acest chip îşĭ vor câştiga ceĭ tinerĭ cunoştinţă şi lumină. Ĭară bătrâniĭ vor avea laudă şi aducere aminte dela ceĭ tinerĭ, şi când vor fi de céĭa parte de mormânt. Aşa mijlocire estă şi ačastă carte la carea se cer acum ajutorinţele cheltuelilor, ca să se potă typări.

Urmează versurile, în 49 strofe neegale.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, Buc. 1931, p. 231—232, nr. 1133.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1120. *Evanghelie*, M-rea Neamţ 1821.

Ѧ тр҃ѕ слáва Сф҃нтей, шй чёĭй де ѡ́ ѳ҃ĭнцъ, шй де | кїацъ ѳ҃ѣкътóрей, шй не деспъріцúтей **ТРЕЙМИ** | а̑ **ТАТЪЛЪИ**, шй а̑ **ФІЮЛЪИ**, шй а̑ | **СФНТЪ҃ЛЪ҃Й ДХЪ.** | Йкѕмь Ѧтж҃й Ѧтр҃ѕ а̑чéсташй кúпь сѧ̀ тупъритъ | **СФ҃ТЯ ШИ ДМ҃НЕЗЕѦСКЯ ЕѴ҃ГЛЇѦ ЯЧЯСТЯ** | Ѧ зилеле Бине крединчóсѵлъй шй де Хс̃ ѡ҃битóрюлъй | Дóмнѵлъй нóстрѕ | **МІХЯИЛЬ ГРЙГОРІЄ ѴЦѴЛЬ БОЄ҃ВОД.** | Кѕ блгословéнїа Пр҃ѣ ѡ̑ Сф҃ницúтѵлъй Йрхїепúскопь шй | Митрополúть а̑ тóатъ Молдáвїа | **КѴРІЄ КѴРІЄ ЕЄНІЙМІНЬ.** | Ѧтр҃ѕ âль нóѡлѣ ăнь âль Йрхїпъстоpiéй сáле дѧпъ а̑ доа | кїемáре шй сѧ̀йре ла скáвѵлъ сф҃нтей Митрополíй. | Прінь ѡ̑сéрдїа Пр҃ѣ кѵвїѡсѵлъй Йрхїмаⷩдрíть шй Стáрець | âль Сф҃нтелѡрь монастúрй Нѣмцѵлъй шй Єúкѵлъй. | **КѴРЬ ІЛЙРІЄ.**

Ѧ̑ тѵпографíа Сф҃нтей Монастúрй Нѣмцѵль. | Ѧ̑ ăнѵль дела зидúрѣ лѣмїй зт҃кд. | Йръ дела Ѧтрѵпáрѣ кѵвѫ́нтѵлъй лѣй Дмнезéѕ, Йѿка. | Індíктѵль, ѳ̃. лѣта, Мр̃: кѕ.

In folio mare, (32 × 45 cm.) de 4 foi nepaginate + 676 pagine. Textul, pe toate foile, este încadrat în ornamente de flori, de 5 cm. grosime, iar printre flori, aşezaţi simetric, cei 12 apostoli; pe laturea de sus este Sf. Treime, Maica Domnului şi îngeri.

Volumul are şi alte multe ornamente şi gravuri; pe verso titlului, Inalţarea Domnului, semnată лет 1817, мс(nah) грѵ(asie); la începutul fiecărei evanghelii, gravura evanghelistului respectiv (facs. nr. 412); frontispicii mari şi înflorate (facs. 413), la fiecare evanghelie altul; iniţiale în coloare roşie, mari şi împodobite; diferite gravuri reprezentând scene din evanghelie (facs nr. 414); titlurile în culoare roşie.

Cartea este un model de artă tipografica.

Pe foile nepaginate dela început, afară de titlu, avem *Innainte cuvântare* a lui Theofilact, Arhiepiscopul Vulgariei, *Viaţa Evanghelistului Ioanŭ* (după Sofronie) şi *Arătare pentru cetirea Evangheliilorŭ*. La sfârşitul acesteia scrie:

Ačastă arătare pentru cetirea Evangheliilor ĭaste dupre typicul rusesc, dupre care şi noĭ cu typărirea am urmat.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1121. Grigorie din Nazianţ, *Cuvânt pentru preoţie*, Bucureşti 1821.

Йл челъй Ѧтр҃ѕ сф҃нцй пърúнтелъй нóстрѕ | **ГРИГÓРІЄ НЯЗЇЯНЗИНЄ́НѴЛ** | кѵвѫ́нтътóрюлъй де Дмнезéѕ | **КѴВѪ́НТ ПЄНТРѢ ПРЄѲѠЦІЄ** | тѫлмъчúт | де âчéлаш

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

тѫлмъчнторїѡ карелѣ ѧѕ тѫлмъчйт шй чѣле лѧтѣ шасѣ квйнте | пентрѫ Прѣщіе ѧлѣ Сфнтѫлѹй Іѡѧнн Гѵръ де ѧѵр. | Шй | акѹм ѧтѫй тупърйт кѫ Блгословенїѧ шй келтѫѧла | Прѣсфнцйтѫлѹй шй де Дмнезѣѕ Ѧлѣсѫлѹй Митрополіт | ѧ тѹтѫтъ Оунгровлахїа | КѵРЇѠ КѵРЇѠ ДЇѠНѵСЇС. | ѧ зйлеле Прѣлѹмнйтѫлѹй шй Прѣѧнълцтѫлѹй нѹстрѫ | Домн | ІѠѦНН ѦЛЄѲѤНДРѪ НІКОЛѦЄ СѪЦѪ КОСѢѴѢД. | ѧ Бкѹрѣщи. ѧдѡка. 1821.

Ѧмѫндѹй вѡрь кѫдѣ ѧ гроапѫ ; * Нѫ пѫтѣ оучѣ-
нйкь май пре сѹѣь дедѧскалѹль сѣѹ: Ѧр тѹтъ чѣль
де сѫвѫршйтъ, ва фй ка дѧскалѹль сѣѹ * Шй
че вѣхй щѣркѹль, чѣль че пѫсте ѧ
Ѹкюль фрѧтелѹй тѣѹ: Ѧр
бѫрна кѧрѣ пѫсте ѧ Ѹкюль
тѣѹ, нѫ ѡ сймцй ; * Вѧѹ
кѹмь поцй зйче фрѧтелѹй тѣѹ:
Фрѧте, лѧѣ съ скоць щѣр-
кѹль карелѣ пѫсте ѧ Ѹкюль тѣѹ,
Цѹцй не вѣзйндь бѫрна кѧрѣ
пѫсте ѧ Ѹкюль тѣѹ; Фѣцѧр-
нче, скоѧте ѧтѫй бѫрна дйнь Ѹкюль тѣѹ: Шй
ѧтѫнчѣ вей ведѣ съ скоцй щѣркѹль карелѣ пѫсте ѧ

414. Fragment de text și gravura parabolei: *Vezi bârna din ochiul tău* din *Evanghelie*, Neamț 1821.

In folio mic, de 72 pagine, fără prefață.

In exemplarele văzute, cartea de mai sus se găsește legată la un loc cu Ioan Gură-de-Aur, *Cuvinte șase pentru preoție*, Buc. 1820 și Grigorie Mitropolitul Ungrovlahiei, *Învățătură pentru nunți*, Buc. 1827. Acestea doua din urma au chiar paginația în continuare.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV*, Chișinău 1927, p. 141.

București: Biblioteca Academiei Române.

1122. Inzov, I. N., *Instrucția pentru Bulgarii așezați în Basarabia*, trad. de Mitropolitul Dimitrie Sulima, Chișinău 1821.

Instrucția pentru Bulgarii-coloniști așezați în Basarabia. (În tipografia eparhiala din Chișinău).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

N'am văzut exemplare.
Şt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*, p. 64, 146.
Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia*, p. 57, nr. 27.

1123. *Istoria bisericească*, Buda 1821.

ІСТОРІЯ | БІБЛІЧЕСКЪ | кѵ | ѧтрекѣрй шй Рѣспѣнсѵрй ѧтрѵ ѧчѣст кйп | ѧшезáтъ, | пéнтрѵ фолóсѵл | ШКОЛЛСЛСѴР РСѴМЖНЄЦЙЙ | чѣлѵр дни | ЦЄРЯ ОѶНГѴРЄСКЪ, | шй дни пѣрциле ёй ѧпрезнáте. | Кѵ милостика ѧгъдѵйницъ ѧ Кéсарѵ Кръéцией шй | Апостолúчéцией Мърúрй.

ѧ БѴДЯ, | Ла Кръмска Тѵпографíе ѧ ОѶнїверсїтáтей | Оѵнгѵрéций. 1821.

In-8⁰ mic de 56 pagine. Pe titlu aquila bicefală austriacă, având pe pieptul ei stema Ungariei.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1124. Pann Anton, *Calendarul lui Bonifatie Setosul*, Bucureşti 1821.

N'am văzut exemplare.
Teodorescu G. Dem., *Operele lui Anton Pann. Recensiune bibliografică*, Buc. 1891, p. 7 o trece în rândul cărţilor tipărite, întemeindu-se pe *Bibliografia cronologică română* de Dim. Iarcu (1873, ed. II), la anul 1821, pag. 26,V, cât şi pe afirmaţia însăşi a lui A. Pann din prefaţa către cititori la *Fabule şi istorioare*, Buc. 1841, p. 5: «...am şi tipărit întâiu *Calendarul* luĭ Bonifatie Setosul.,».

1125. *Pannyhidă şi litia mică*, Iaşi 1821.

ПѦННѴХІДЪ | ѧ͡презнъ шй лїтіѧ. мúкъ. | Кáрѣ кѵпрúнде ѧ͡н сúне тóатъ Рждѵ|áла пентрѵ чéй мóрцй. Че съ фáче Ей|нериле дѵпъ вечéрїе, престе тóт Йнзл.

Кѫнд нѵ ёсте ѧнайнте Пръздѵйре, Прá|здник, сáѕ дѵпъ Прáздник, сáѕ Єфйт | кѵ Полуелéѕ, сáѕ кѵ Славослóвїе.

Йкѣм ѧ͡трѵ ачéсташй кúп, ѧ дówа ѿа|ръ Тѵпърúтъ. Кѵ благословéнїѧ Прѣ|сфиницúтѵлѵй Митрополúт Й тóатъ Мол|дáвїѧ | КѴРЇЄ КѴР ЕЄНІѦМІН. | ѧ͡н тѵпографíѧ Єфйтей Митрополúй | ѧ͡н Йшй. Ла Йнзл: 1821.

Іwáнн ѧшъзътóрїѻ слóвелѵр.

In-4⁰ de 40 pagine. Pe verso titlului gravura Sf. Gheorghe (facs. nr. 367).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1126. Popp Vasilie, *Despre apele minerale*, Sibiĭ 1821.

Дéспре | ЙПЄЛЄ МИНЄРáЛЄ | дéла | Йрпътак, Бодок, | шн | Ковáсна, | шй деспре | ѧтрекѵницáрѣ ѧчѣлѵрашй ѧ дескилнúте | Пáтнмй.

Єкрисъ пентрѵ Бúнеле комѵн | прни | ЕѦЄНИЛІЄ ПОПП, | а фрѵмоаселор ѧвъцътѵрй ѧ Философíей шй ѧ Ме|дичéй Дóфтѵр.

Єнбíй ѧ Тѵпографíѧ лѵй Іwáн Барт, | 1821.

In-16⁰, 2 foi+36 pagine (la început prefaţa).
N'am văzut exemplare.
Ion Muşlea, *Viaţa şi opera Doctorului Vasilie Popp* (1789—1842), în *Anuarul institutului de istorie naţională*, V (1928—1930), Cluj 1930, p. 101—103.

Braşov: Biblioteca liceului Honterus.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1127. Saint-Piérre (Bernardin de), *Bordeiul indienesc,* trad. de Leon Asachi [1]), Iaşi 1821.

БОРДЄЮЛ | ИНДІЄНЄСК | Їлкътзйт .л͡н лимба Францезъ. | Прин І: Е: Х: де Сен-Пиер. | Їр âкѣма пе Рωмжніе Традѣс. | Де прѣ Квкїѡсва Леон Їсакй | Їрхїмаи͡дрит͡ â Митрополіей Їшзазй.

Тупърйт .л͡н Їшй, | 1821.

In-16º de 7 foi, 106 pagine şi 1 foaie (½ albă).
După foaia de titlu, albă pe verso, urmează această dedicaţie:

Înalt evgheniei sale Vornicului a Prinţipatului Moldavii Mihail Sturza.

Curator a shoalelor publice
Şi a seminarĭuluĭ dela Socola.
A bunelor învăţăturĭ şi a limbiĭ
Daco-Romane alesuluĭ protéctor.

Înalt evgenisule Arhon Vornice!

Mare nepotrivire ar urma, de a hărăzi Î.(nalt) E.(vgheniei) V.(oastre) un umilit bordeĭu; când Proniĭa dându-vă spre lăcuire palaturĭ, nu v-ar fi înzestrat cu o inimă îndurătoare asupra celora ce lăcuesc în bordée şi carii în mijlocul sărăcieĭ lor adésăorĭ păzesc odorul uneĭ drépte povăţuirĭ spre o viĭaţă ferice, prin cunoştinţa datoriilor sale.

Pătruns fiind şi eu de acéĭa îndatorire cu carea sânt legat către soţietate, semăn câte un grăunte în ţarina cea puţin lucrată şi prefăcând acuma pentru Românĭ acest Bordeĭu, rog pe Î. E. V. ca pre unul ce cu sârguinţă pliniţĭ înaltă chiemarea sa, de a înainţa luminarea Patrieĭ, a căriĭa sânteţĭ podoaba şi binevoĭtorĭul; şi doresc să luaţĭ acest Bordeĭu supt a voastră apărare şi să gustaţĭ vre un scurt măcar răpaos supt acoperemântul său. Aflând apoĭ în lăcuitoriĭ lui o plăcută soţietate, să îndemnaţĭ pre alţiĭ către acea părăsită sângurătate, când atuncea să va plini scoposul mieu, décă prin aşa o călăuzie, să va strânge o număroasă adunare înprejurul celuĭ ce caută adevărul.

Iaşĭ 1 Ghen. 1821

a Inalt Evgenieĭ Voastre
cucernic rugătorĭu,
Leon Asachi Arhimandrit.

Prefaţa:

Către cetitorĭu.

Ştiut ĭaste că limba carea o vorbim s'au urzit din acea Latină întru o epohi cu acea Italiană, Franţeză, Spaniolă şi Portogheză, care sânt astăzĭ maĭ învăţate şi armonioase limbi a Evropiĭ, dar stările înprejur, priind acestora, înpiedecase pre a noastră limbă de a le urma întru înainţarea lor, aşa dar depărtată fiind gheograficéşte, între néamuri streine şi a luĭ Mars neîncetate turburărĭ, pierzind podoaba eiĭ şi mult timp în nemernicie petre-

[1]) In franţuzeşte opera *(Chaumière Indienne)* apare în 1790.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

când, până atâta să dezbinasă dela cea Latină, încât deabiïa să zărea o umbră de a eiï strălucită începere.

«Insă a ghintelor Romane
N-a peri faimosul nume.
Şi voroava de-a lor viţă,
Inflori-va toată lume!»

Care plinire arătându-să prin însuşï fapta vădéşte a Pronieï privighiïare asupra némuluï acestuïa, căcï după cursul cel maï mult de o mie de anï, vedem astăzï treziţï şi pe Românï, cu multe opintéle sârguindu-se în toate treï ţărï, că să aducă limba lor la căzuta eiï stare, prin carea să se lumineză compatrioţiï întru relighioase şi politiceştï învăţăturï; ci până acuma să află în mâinile streinilor ca o moştenire privileghïuită de carea numaï cu multă iconomie eï ne înpărtăşà, de unde să trage vederata şi trista a némului înapoïare întru cunoştinţa celor ce i să cuvinè a şti, precum şi a limbiï de multe vécurï pruncie.

Mulţemind acuma pré puterniculuï D(u)mnezeu pentru însufleţirea Românilor cu acé lăudată râvnă, de carea şi în Moldaviïa vrédniciï bărbaţï dau vederate dovezï că cunoaştem cu toţï datoriïa noastră de urma pildeï lor, şi de a dorì din inimă ca să se unéscă cătră ačasta şi protecţia Părintesculuï şi Luminatuluï Domnitoriu, Mihail Grigoriu Şuţul Voevod, înpreună cu a strălucituluï Synat, prin a cărora ajutoriu înainţindu-să limba noastră va vestì odoarăle folositoarelor ştiinţe şi vrédnică să va arăta de al eiï putérnic izvor, ce poate a o adăpa, ca să créscă la înălţimea înfloritelor sale surorï.

Ačastă îndatorire ïaste din céle maï teméïnice a unora patrioţï; ïa să înplinéşte cu cé maï învăpăïată râvnă de cătră toate némurile ce doresc a să civiliza, precum şi din istorioara ačasta chiar să vădéşte. Câtă sârguinţă au învăţaţiï în Evropa, nù numaï de a folosi pe a lor, dar şi pe tot némul omenesc, prin lămurirea cunoştinţelor ce sânt spre fericirea şi îndemânarea noastră şi din protivă ïa arată; în câtă inbuimăcire a minţiï să află ghintele céle lipsite de sf(â)nta lumina Hristianismosuluï, ce ïaste basis a adevărateï înţelepčuni. Aşa dar sârguindu-ne de a lua pildă dela ceï întâï, să plângem oarba rătăcire a Indianilor şi să ne fericim că ne-am născut în sânul sfinteï relighiï Orthodoxe, spre a căriïa drépta plinire ne-au dăruit D(u)mnezeu pre înbunătăţitul Arhipăstoriu Veniamin, carele cu pilda sa necurmat ne înbie cătră mântuirea véčnică şi urmarea patrioticeştilor fapte.

Drept acéia, lucrând eu spre maï sus arătatul scopos, în traducerea acéştiïa şi a altor cărţï, cuvintele ce ne lipsesc sau nu sânt legiuite a noastre, am cercat de a le înprumuta dela maïca limbiï noastre şi a le alcătui după haractirul eiï, iar une în minte a le înoi din cărţile céle vechï a Românilor.

Aşa dar ïubite cetitoriule! aflând tu une ziceriï ce să vor părea ţie streine, să nu te îngreoezi a le căuta la capătul cărţiï aceştiïa, unde acéle cuvinte să află orânduite după alfavitul. Iar prin ačastă urmare, deprinzându-te a le întrebuinţa în voroavă şi în scris şi priimindu-le drept ale limbiï Romane veï spori scoposul bine gânditorilor patrioţï, să viezi ferice.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dela pag. 81—106: *Vocabulariu. Cuvintelor trase din alte limbĭ şi întrebuinţate spre maĭ lămurita înţelégerea ideilor în Bordeĭul Indieĭ dejghiocate şi din carea unele sânt Române, iar altele de multe nèmurĭ priimite.*

Pe recto ultimei foi această poezie:

Sonetu
a luĭ G. Asachì.

Céle neguriĭ ce-s în râpa Fleghetonului născute,
A lor aripĭ întinsése preste-a Dachieĭ câmpie,
Ĭar fantomĭ al rătăcirii, prin un somn de trândăvie,
Ţiné mult timp îngânată a Românilor vârtute.

Musele în nemernicie spăimântate unbla şi mute,
Neîndrâznind idioma Patrieĭ din cenuşa eĭ s'învie !
Numaĭ Zefirul şi râul cu întristată armonie,
Tânguĭa, gemând, a Patrieĭ strălucirile pierdute.

Insă proniĭa îndurată né-au sfărmat fatale fiere,
Şi în zare acum răsare dulcea zorelor scântéa,
Ce pre soarele vestéşte dela depărtate sfére.

Ş'aşteptând Moldaviĭa zioa, când văzu raza întéa,
Înălţând spre stèle ochiĭ c'un suspin de mângâere;
«A'învieriĭ méle, zis-au, zioa întâĭ va fi acéa!»

N. Iorga, *Ist. lit. rom. în secolul al XVIII-lea*, II, Buc. 1901, p. 513-517.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1128. *Sfătuire pentru Biblie*, Chişinău 1821.

СФѢТѪИРЄ | дела | Комитѣтѫлъ Библіѣчѣщіи Рwс|сіѣнѣщіи | Соціѣтѣцй.

In-4⁰ de 11 pagine. După titlul de mai sus începe textul, pe aceiaşi pagină, astfel:

Orĭ cine aĭ fi tu, cuĭ i să va întâmpla a ceti ačastă filadă, dă-mĭ voe a te întreba pre tine: oare aĭ tu Biblie?

Pe ultima pagina:

La cè rusască este scrisŭ aşà:

S'au datŭ voe a să tipări. In 24 Avgustŭ 1820. Ţenzórulŭ, svétniculŭ statuluĭ şi cavalerŭ, Ioannŭ Tijcovschiĭ.

Sanct Peterburgŭ, la tipografiĭa luĭ N. Grečŭ, 1820.

Iară moldovenește s'au tălmăcitŭ şi s'au tipăritŭ în exarhičasca typografie a Bassarabieĭ, în Chişinău. La anulŭ 1821.

Al. David, *Tipăriturile romineşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 58, nr. 29.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1129. *Urmare în Duminica Paştelui şi săptămâna luminată*, Iaşi 1821.

ѲРМИ́РЄ | ѧ҃тръ прѣ сфѧ҃та Дмйника҃ | а҃ Пáщелвй, шй ѧ҃тръ тѣатъ сѫп-| тѫмѧ́на чѣ҃ Лвминáтъ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ꙗкѣм ѧтрѣ ѧчѣсташй кнп | тупърѝтъ, кѣ Благословѣнїѧ | прѣ ѿсфѣщїєй сѧлє Кѵрїѡ Кѵрїѡ | ВѲНІѦМѝН, Ꙗрхїєпїскоп | шй Мнтрополѝт ѧ тѣатъ Мол|дѧвїѧ.

Ѧ^ Тѵпографѝѧ сфѣтѣй Мн|трополѝй ѧ^ Ꙗшй.

Ла Ꙗнѣл ѧѿка, Фєнрѣрїѣ.

In-8⁰ mic, de 4 foi nenumerotate+117 pagine.

Textul încadrat în chenar de flori, de compoziţie tipografică. Verso titlului alb. Pe primele foi, nenumerotate, avem «Typic pentru slujba sfinteĭ Invieri», după care urmează o gravură de o pagină, a Invierii Domnului, semnată: Іеромонахъ Костантіє.

De la pag. 111: «Typic pentru urmarea Artosuluĭ».

La sfârşit:

Preţul aceştiĭ cărticică o rubiĭa.

Mai jos, sub o gravură, iarăşi:

Intre ceĭ maĭ micĭ, fratele Gheorghie şi Ioan şi Iordachi aşezătorĭ slovelor. Şi eu între ceĭ maĭ micĭ, Dimitrie Platenchi Prubarĭu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1130. *Der neue griechische Anakreon.* (=Atanasie Hristopulos), Viena 1821. — Greceşte şi nemţeşte.

Der neue | griechische Anakreon. Ὁ νέος | Ἑλληνικὸς Ἀνακρέων. | Ins Teutsche übersetzt | von | Anastassio Emmanuel Pappa, | aus Macedonien. Ἐν Βιέννῃ, 1821. | Ἐκ τῆς Τυπογραφίας τοῦ Δημητρίου Δαβιδοβίκῃ.

In-12⁰, 1 foae (titlul)+XXIII+237 pagine.

Pe foile cu paginaţie latină o prefaţă adresată *An die hochgeschätzte Republick der teutschen Philologen*, semnată: *Wien den 15 Aprill 1821. Erfurchtsvoll und dankbar der Uebersetzer.*

La pag. 1 un titlu care arată felul poeziilor: Ἐρωτικά. | Liebes-Gedichte. La pag. 189: Βακχικά. | Bacchica.

Comparată cu ediţia din 1818 (vezi aici nr. 999), ediţia de faţă omite următoarele poezii: Στεφάνωμα p. 3, Προσκάλεσμα p. 4, Ἀπολογία p. 5, Γράμμα p. 56, Ἀπιστία p. 60, Μῆλα p. 61, Πληγωμένος p. 64, Φίλος p. 74, Σύντροφοι p. 75, Τὸν Εὐγενέα. Ἄρχ. Μέγ. Ποστέλ. κύριον Ἰακωβάκην Ῥίζον p. 94, Ἔρωτας ἀπολογούμενος p. 95.

Ediţia din 1818 mai are, în plus, o dramă eroică şi noţiuni elementare despre versificaţie.

Poeziile sunt traduse în proză, afară de Ἀποθέωση = Die Vergötterung, care este în versuri, fiind ajutat la aceasta de un prieten din Bavaria, Wagner (p. 59, nota); şi de Κατάρα = Betheurung (p. 196—197), pe care o reproduce din revista *Sammler*, nr. 10, anul 1821, după o traducere semnată de *Kosmelli*.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Bucureşti: Biblioteca Prof. D. Russo.

1131. Esop, *Fabule*, Bucureşti, 1821. — Greceşte.

Συλλογὴ | ΑΙΣΩΠΕΙΩΝ ΜΥΘΩΝ, | μεταφρασθέντων εἰς τὴν καθομιλουμένην | γλῶσσαν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπροστέθησαν | καί | τινα καθήκοντα τῶν παίδων | ὑπὸ | Θ. Δ. | Ἐν Βουκουρεστίῳ | 1821.

Colecţiune din fabulele lui Esop traduse în limba vorbită, la care s'a adăogat şi ceva despre datoriile copiilor de Th. D. In Bucureşti 1821.

In-16⁰ de peste 158 pagine.

N'am văzut exemplare; cele de mai sus reproduc o însemnare scrisă de Al. T. Dumitrescu, fost funcţionar la Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1132. Ipsilante Alexandru, *Proclamaţie*, Iaşi 1821. Foae volantă.

1 foae: 23 rânduri tipărite numai pe o faţa.

Titlul: Къторъ народѫл Цѣрій Молдавіей.

Datat: 23 Febr. 1821, Iaşi.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21.

Diacon Paul Mihailovici, *Mărturii Româneşti din Bulgaria şi Grecia (1468—1866)*, Chişinău, 1933, p. 49—50, nr. XLIV.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1133. Ipsilante Alexandru, *Proclamaţie*, Iaşi 1821. Foae volantă. Greceşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, tipărită, în 2 coloane, numai pe o faţă; titlul:

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ	ВѢСТИРѢ
Ἄνδρες Δᾶκες!	Бърбаціи Ромѣнй!

La sfârşit: «In Iaş.... Martie 1821. Alexandru Ipsilant».

Exemplar în ms. rom. 322, fila 101.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 21. Textul (grecesc şi românesc) şi facsimil, vezi la Emil Vîrtosu, *1821 Date şi fapte noi (Aşezământul Cultural Ion C. Brătianu)*, Buc. 1932, p. 71—73 şi planşa nr. 4.

«Aceeaşi proclamaţie, Aricescu o dă, în traducere schimbată, după Filimon şi Fotino *(Acte justificative*, p. 100—101), datînd-o însă: Focşani, 13 Martie». (Em. Vîrtosu, *op. cit.*, 73, nota 1).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1134. Ipsilante Alexandru, *Proclamaţie*, Iaşi 1821. Foae volantă. Greceşte.

1 foae: 21 rânduri tipărite numai pe o faţă.

Această proclamaţie e adresata Grecilor din Moldova şi Ţara Românească.

Inc.: Ἄνδρες Γραικοί, ὅσοι εὑρίσκεσθε εἰς Μολδαβίαν καὶ Βλαχίαν! Ἰδοὺ μετὰ τοσούτων αἰώνων ὀδύνας....

Bărbaţilor Greci, cari vă aflaţi în Moldova şi în Ţara Românească! Iată după atâtea secole de suferinţe, ...

Dată în Iaşi la 24 Fevruarie 1821.

Această proclamaţie e reprodusă de Atanasie Xodilos, în *Istoria revoluţii greceşti dela 1821*, care ni s'a pastrat în manuscris sub titlul: Πρόοδος τῆς ἑταιρείας τῶν φιλικῶν ἐν τῇ ἐπαναστάσει pag. 52—54. Acest ms., care descrie evenimentele petrecute în Basarabia şi Moldova, se afla în biblioteca d-lui Prof. D. Russo, Bucureşti.

Proclamaţia este publicată în Filimon Ioan, Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, Atena 1859, vol. II, pag. 85. Vezi şi numărul următor.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 21.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1135. Ipsilante Alexandru, *Proclamaţie*, Iaşi 1821. Foae volantă. Greceşte.

1 foae: 14 rânduri tipărite numai pe o faţă.

Această proclamaţie e adresată membrilor Societăţii Amicilor.

Inc.: Ἀδελφοὶ τῆς Ἑταιρίας τῶν Φιλικῶν. Ἔφθασε τέλος πάντων ἡ ποθομένη ἐκείνη λαμπρὰ στιγμή!....

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Fraţilor ai Societăţii Amicilor. A sosit în sfârşit momentul prielnic şi dorit! . . . .

Dată în Iaşi la 24 Fevruarie 1821.

Reprodusă de Xodilos, *op. cit.*, pag. 51—52. Publicată de Filimon I., Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, Nauplia 1834, pag. 305—6. S'a publicat în traducere românească de Aricescu C. D., *Acte justificative la istoria revoluţiunii române de la 1821*, Craiova 1874. pag. 92—93. Originalul grecesc e reprodus în facsimile în Paparigopulos Constantin, Ἱστορία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ed. P. Karolides, Atena 1925, vol. VI, pag. 8. Cp. Filitti I. C., *Frământările politice şi sociale în Principatele Române de la 1821 la 1828*, Bucureşti, 1932, pag. 42. — Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 21.

Proclamaţia de mai sus a fost adresată *confidenţial* membrilor Societăţii Amicilor, după cum ne asigură Filimon, secretarul lui Ipsilante, în al sau Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας, pag. 304.

Proclamaţiile de sub Nr. 1134 şi 1135 s'au păstrat pe o singură hârtie volantă in 4⁰, una tipărită pe jumătatea din stânga şi alta pe jumătatea din dreapta.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1136. Ipsilante Alexandru, *Proclamaţie*, Iaşi 1821. Foae volantă. Greceşte.

Proclamaţia este adresată Grecilor de pretutindeni.

Inc.: Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος. Ἡ ὥρα ἦλθεν, ὦ ἄνδρες Ἕλληνες!....

Luptă-te pentru credinţă şi patrie. A sosit ceasul, bărbaţilor Greci!....

Dată la 24 Fevruarie 1821, în cartierul general din Iaşi.

Această proclamaţie a fost redactată de Tipaldos la Chişinău, precum ne spune Filimon în al său Δοκίμιον περὶ τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, Atena 1859, vol. 2, p. 289, nota 2.

Ea este reprodusă de Xodilos, *op. cit.*, pag. 44–51 şi publicată de Filimon, *op. cit.*, 79—82. S'a publicat şi în traducere românească de Aricescu, *Acte justificative*, 93–95.

Cp. Filitti, *Frământările politice...*, 42 şi Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21. Este o foae de 32,5×21 cm., tipărită numai pe o singura faţă.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1137. Ipsilante Alexandru, *Proclamaţie*, Târgovişte 1821. Foae volantă. Greceşte.

Proclamaţia e adresată Grecilor din Moldova.

Inc.: Ἀδελφοὶ ὁμογενεῖς ὅσοι εὑρίσκεσθε εἰς Ἰάσι καὶ εἰς ὅλην τὴν Μολδαυΐαν. Ἔφθασαν εἰς τὰς ἀκοάς μου αἱ ἀνωμαλίαι ὁποῦ ἔτρεξαν εἰς τὴν Μολδαυΐαν μετὰ τὴν ἀναχώρησίν μου ἀπὸ αὐτοῦ,....

Fraţilor conaţionali cari vă aflaţi în Iaşi şi în toată Moldova. Au sosit la urechile mele neorânduielile cari s'au întâmplat în Moldova după plecarea mea de acolo, . . .

Dată la 6 Mai 1821, în cartierul general din Târgovişte.

Această proclamaţie s'a tipărit (12 rânduri) pe jumătatea de sus a unei foi in 4⁰, iar pe cealaltă jumătate de jos se repetă aceiaşi proclamaţie, aşa încât pe o singură foae o avem de două ori tipărită, una după alta. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 4.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1138. Tudor Vladimirescu, *Proclamaţie* 1821. Foae volantă.

2 foi: 17×25 cm., ultima pagină albă. Exemplar în ms. rom. 4075, f. 4—5.

In loc de titlu:

Дѣла славѣрюл Ѳеѡдѡр Влъдимирѣскѫ, după care urmează: «Catră toţi lăcuitorii oraşelor şi satelor din sud: (Vâlcea) din orî ce trèptă, adeca Némuri, Postelniceî, Manzil, Breslaşî, Ruptaşî, Birnicî, Scutélnicî, Poslujnicî şi Slujitorî şi către toţi streini birnicî dintr'acest judeţ».

La sfârşit: 1821 Martic . Theodor.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 3-4.

Publicată de N. Iorga, *Izvoarele contemporane asupra mişcării lui Tudor Vladimirescu*, Buc. 1921, p. 383—385.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1139. *Inştinţare*, (Iaşi) 1821. Foae volantă.

Drept titlu: Григовіе кѫ мила лѧи Дмнезеѫ арχїепіскоп Кѡнстантїноүетъцін шн а тоатъ лѧмѣ Патріарχ.

In folio mare, 2 foi, ultima pagină albă.

Inştinţarea, făcută «de Veniamin, Mitropolit Moldavieî, Gherasim, Episcop Romanuluî, Meletie, Episcop Huşuluî», se adreseaza «cucernicilor iconomî şi protopopî», facându-i atenţi asupra Carţii Soborului din Constantinopole dela 11 Martie 1821, pe care o şi tipăreşte la inceput, cu privire la înşelăciunea Eteriştilor, că ar interveni Rusia în mişcarea lor.

Data: 1 Apr 1821.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1140. Cantacuzino Gheorghe (Deleanu), *Manifest*, Iaşi 1821. Foae volantă.

In folio, 2 foi, ultima albă.

Drept titlu: Къторъ тоате стъриле Лъкѫиторилор Молдовеній.

Cneazul Gheorghe Cantacuzino indeamnă pe boerii pamânteni să se adune de pe unde sunt risipiţi, iar puşcaşii şi plăeşii sa se uneasca cu oştile sale împotriva Turcilor; arată şi reformele ce se vor face în urmă.

Data: «1821 Maî 24, în Iaşî».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1141. Cantacuzino Gheorghe (Deleanu), *Manifest*, Iaşi 1821. Foae volantă.

Drept titlu: Лъкѫиторилор Молдовени.

Urmează manifestul cu prilejul retragerii din Iaşi a lui Ghe. Cantacuzino Deleanu.

1 foae: 18,5×33,6 cm., tipărită numai o faţa.

Data: *In stratopédu dela Copóu. 1821: Iunie, 1.*

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1142. Cantacuzino Gheorghe (Deleanu), *Inştinţare*, (Iaşi) 1821.

1 foae: 11,9×11,9 cm., tipărită numai o faţă.

Fără titlu, nici altă introducere. Cneazul Gheorghe Cantacuzino Deleanu porunceşte

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ca «atât Comendatul şi Dumnealuĭ Constandin Pendedéca, cât şi oricine altul din ostaşĭ sa nu fie volnicĭ.... a sa amesteca.... în trebile cêle pământeştĭ fara osebita porunca a mea».

Data: «1821. Iunie 3. In lagarul dela Stânca».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1143. Goliţinŭ Alecsandru, *Manifest*, 1821. — Foae volantă. Rusește și românește.

In folio 1 foae, cu textul pe 2 coloane, numai pe o pagina. Textul românesc tipărit tot cu litere ruseşti.

Cere ajutor pentru refugiaţii greci şi moldoveni în Odessa şi în Basarabia.

Data: «Iulie în 24 zile anulŭ 1821».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1144. Evghenie, Patriarhul Constantinopolei, *Inștințare*, 1821. — Foae volantă.

Drept titlu:

Є'вгéніе дни мйла лѣи Дмнезѣ Архіепіскоп Царіградѣлѣи, Ромїи чеїи новѣ, ши â тоáтъ лѣмѣ Патріáрх, după care urmează îndemnuri, către Grecii din imperiul otoman, să se potolească.

1 foae: 34,2 cm.×40,9 cm. tipărită numai pe o faţă.

Data: «In luna luĭ August: în indictionul al 9-le. 1821».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1145. *Ucazul pentru taxele de înregistrare*, Petersburg 1821. — Foae volantă.

In-folio de 9 foi cu caractere ruseşti, nenumerotate.

Pentru titlu, pe prima pagină, sus, următoarele: «Ucazulŭ înpărăteştiĭ sale măriri sângurŭ stăpânitorŭ a toată Rossiĭa».

Pe foaia a 6-a verso scrie: «S'au tipărit în Sanctpeterburgŭ la Senatu, Dechemvrie 4 zile anul 1821». Urmează 5 pagine cu tablele care fixează taxele.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1146. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1821. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio de 6 foi, cu textul pe 2 coloane, ultima pagină albă.

Inainte de textul propriu-zis al circularei, se face un rezumat: «Prin care să vesteşte, cumcă vama de drumurĭ şi podurĭ înpărăteştĭ, trebue să sa plătiască în moneta de convenţie, şi cumcă să face asemene organizaţie acestor venitурĭ».

Data: «Leov la 15-le Iunie 1821».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1147. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1821. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio de 9 foi, ultima pagină albă.

Rezumatul: «Să fac spre ştire staţiile a diregătoriilor vamiĭ de drum, departare a lor după mile, cât şi podurĭ şi trecătorĭ, pentru care trebue să să platiască vama».

Data: «Leov la 16-le Iunie 1821.»

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1822.

1148. Antim, Patriarhul Ierusalimului, *Învățătură părintească*, traducere de Meletie Episcopul Huşului, Iaşi 1822.

ꙖЕѢЦѢТѢРЪ | ПѢРИНТѢСКЪ | алкътѵйтъ де Прѣ фернчйтѵл Патрїа̑рх | а̑ сфн̃тей Четѣцй а̑ Іерѵсалимѵлѵй Кѵр ЙНѲЙМ | спре фолосѵл Православнічилор Хрїстїанй.

Йр акѵм тълмъчйтъ депре чѣ грекѣскъ ⁂ | лн̃ба Молдовенѣскъ де Прѣ сфн̃цїм съ Кѵрїѡ | Кѵр МЄ̑ЛЄ̑ТІЄ̑ Єпископ а̑ сфн̃тей Єпіс|копіи̃ Хш̃шѵлѵй, шй Екн̃ сфн̃тей Мн|трополій Мѡлдавїей.

Ꙗ зйлеле Бйне Кредн̃чѵсѵлѵй шй Прѣ Ꙗнъл|цатѵлѵй Нѵстрѵ Патрїѡ̃ Доми | ІѠЙН СЙНДѪЛ СТѢРЗЙ ЕОЄ̑ВОД. | Шй кѵ а̑ Ꙗнълцймїй сале Порѵнкъ шй Кїел|тѵмлъ сѵ дат ⁂ тѵпа́рїѡ̆ а̑йчѣ ⁂ Тѵпографі́м | сфн̃тей Митрополій ⁂ ЙШЙ, спре а̑ съ ⁂|нъ|цй ⁂ да пе ла то́ате Бесѣрничиле Цѣрїй а̑чѣцїм. | Йнѵл 1822 Ноєвріе.

In-4⁰ de 15 pagine; toate foile încadrate.

Pe verso titlului stema Moldovei. Exemplarul Acad. Rom. păstrează copertele exterioare, de o hârtie mai groasă şi frumos împodobite: în mijloc un Serafim.

București: Biblioteca Academiei Române.

1149. Asachi Gheorghe, *Odă către neamul Moldaviei*, Iaşi 1822.

КЪТРЪ НѢМѪЛ МОЛДАВІЄЙ | Пѣнтрѵ ⁂тоарчерѣ Прикилегїилор сале, | Шй Пръзнѵйре а̑ зйлей 8, Ѳктѡмвріе | Ѯнтрѵ кар̆ѣ сѵ сѵнт пре скѵмпѵл Домней | Прѣ Ꙗнълцатѵл бйнѣ крѣдйнчосѵл | шй Патрнѡтѵл Дѡмн | ІѠЙНН СЙНДѪЛ СТѢРЗЙ ЕЕОД. | ѠДЙ | а̑ лѵй Геѡргїе Йсакй. | Йшй 1822.

In-4⁰ de 4 foi, ultima albă.

Oda are 12 strofe numerotate, de câte 6 versuri fiecare.

După o însemnare scrisă de Al. T. Dumitrescu (a copiat titlul) şi d. G. Cardaş (descrierea bibliografică).

1150. Bobb Ioan, *Dicționar româno-latino-unguresc*, I-II, Cluj 1822—23.

DICTIONARIU | RUMANESC, LATEINESC, | SI UNGURESC, | dein orenduiala excellentii sale | preosfintitului | IOAN BOBB Vladeicul Fagarasului asediat | si cu venitu cassi clerului typarit | in doao tomuri. | Tom. I[-II]| A-L.[M-Z].

IN CLUS | cu typariul Typografii Collegiumului Reformatilor | prin Stephan Török 1822[-1823].

2 vol. in-8⁰, de 2 foi 656 pag. pentru vol. I şi 1 foaie+576 pag. şi 1 foaie (errata) pentru vol. II (vezi facs. 415 şi 416).

Pe verso titlului următorul distih latin:

Lexicon hoc poterit multum relevare studentes
Qui linguas has tres discere plene volunt.

Prefața:

Cuvent innainte.

Acest Lexicon am voit al asedia pentru Scolasteici, cari se nevoesc ase procopsi in limba lateineasca, si ungureasca cu litere lateinesthi, fiindc acele le invatie in Scoale, cu care si Rumani mai de mult au trait pona ce au

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

DICTIONARIU

RUMANESC, LATEINESC,

SI UNGURESC,

DEIN ORENDUIALA EXCELLENTII SALE

PREOSFINTITULUI

IOAN BOBB

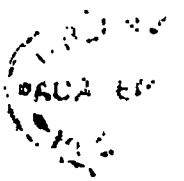
VLADEICUL FAGARASULUI ASEDIAT

SI CU VENITU CASSI CLERULUI TYPARIT

IN DOAO TOMURI.

TOM. I.

A—L.

IN CLUS

cu typariul Typografii Collegiumului Reformatilor

prin STEPHAN TÖRÖK 1822.

415. *Dictionariu*, tipărit de Ioan Bobb, Cluj 1822 (titlul).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

luat literile Cirilinesthi, si sunt mai lesne de ceteit, si ivetiat. Dintru acesta mult se pot ajuta Scolasteici, ca sau pus si Synonime lateinesthi. Inse macarca stredanie multa a mai multora au fost intru asediare acestui Lexicon, dare pentru multe datorii a deregatoriilor noastre, si pentru ca acesta este cel deintei intru aceasta forma, şi pentru ca suptiri sunt inceperile lucrurilor, nu se poaete dice a fi de plin asediat, ca multe or fi remas, multe de indreptat, unele si de lesat afare, ci ponequand, alti cari avend temp si voe spre acee, orvoi al asedia mai de plin, se pot ajuta Scolasteici cu acesta.

Vladeica Ioan Bobb m. pr.

In faţa textului se dau urmatoarele reguli şi observaţiuni ortografice:

Literile lateinesthi in cuvintele Rumanesthi tin sunul seu de orend, iare unele litere precum acie dein dsos se vede il mute:

C. inainte de *e. i.* suna ca *ts. Cerb, Cires,* Cervus, Cerasus.
A unere suna ca *tz. Cinta, Ceremonie.*

D. inainte de *i.* suna ca *z. Di,* dies, *dic,* dico. Inainte de *s* suna ca *zs. Dsumetate,* dimidietas, *Dsos,* deorsum. In cele grecesthi remane sunu lui de orend, *Diacon.*

G. inainte de *e. i.* suna ca *gse. Gemine,* geminus, *Ginere,* Gener. Se pune cate odate *h.* intre *g.* si *e.* sau *i.* apoi suna ca *g.* lateinesc, *Ghibos,* gibbosus, *Gheenna,* Gehenna. Iara a unere remane sunu lui cel de orend pre cum: *Germania.*

I. inainte de vocalisuri suna ca *j.* lateinesc, *Ioan, Iacob.*

Q. nu demult sau luat de se pune in loc de *C.* acesta litere se poate pune, dare in rumanie mai bine cade *c.* precum si in italianie se pune *C.* in loc de *qv.*

T. inainte de *i.* suna ca *tz.* unguresc, *Tine,* tene. Se pune *h.* intre *t.* si *i.* cand voesthi se remane *T. Thina Quina.*

S. rotund suna ca *s.* unguresc.

S. lungareti suna ca *sz.* unguresc, precum si s. cel mic: scurt.

J. suna ca *zs.* unguresc, *Jude,* Judex.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară,* II, p. 235, nr. 1141.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1151. *Bucoavnă,* Braşov 1822.

Bucoavna pentru învăţătura pruncilor. Tipografia domnului Francisc de Şobeln prin Fridrich August Herfurt 1822.

In-8°, 84 pag.

Julius Gross, *Kronstädter Drucke 1536—1886,* Kronstadt, 1886, p. 103, nr. 940. — Dr. O. Ghibu, *Din istoria lit. didactice rom.* I. *Bucoavnele,* 91. Face parte dintre numeroasele reeditari, cu sau fără dată, ale *Bucoavnei* tipărită la Sibiu în 1795 şi la Braşov în 1805.

Altă ediţie, Braşov 1826.

1152. *Bucoavnă,* Chişinău 1822. Ruseşte şi româneşte.

БѢКВІЇРЬ, | йлй | Нанáльное оу҃чéніе, хо|тѧщимъ оу҃чйтисѧ книгъ | пйсмены славéнскими. | Напечáтасѧ въ Бессарáб|ской дѹхóвной Тупо|грáфіи, въ Кишинéвѣ. | ѧа҃ѱкв гóда.

БѢКО́ЛЕНЬ, | ѣдекъ | ѧчепътóре ѧвѣцътворъ | пéнтрѹ чéй че воескь â | ѧвѣцà кáрте молдове|нещѣ. Сѹб типърйтъ ѧ | дѹховничáска Тупогрáфіе â Бессарáбіей, ѧ Ки|шинъѹ. ѣнѹль ѧа҃ѱкв.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

DICTIONARIUM
VALACHICO-LATINUM
ET HUNGARICUM.

AB.

A litera se pune in ainte unor cuvinte, si face intielès precum urmeaze. A litera ponitur ante quaedam nomina verba, et dat eis significationem prout in exemplo videre est.

Acasa Ita: a cása, Domi, *Othon*; Afara, foris, *kün*, Acum, Nunc; Acost, Incepi a ruga, Incipio rogare, *kezdek kérni, imádkozni.*

Ábba, Abba, *Atya.*

Abacum, Abacuc, *Abakuk.*

Abbà, Abbas, atis, m. 3. *Apátur.*

Abbatie Abbatia, tiæ, f. 1. *Apáturság*

Abatissa, Abbatissa, sae, f. 1. *Fő Apátza.*

Abat, Averto, erti, ersum, ere. *Elforditom, Eltéritem.*

Deflecto, exi, xum, ere, *Méghajtom, Eltéritem.*

Reflecto, exi, xum, *Elforditom.*

Abatere, Aversio, onis, f. 3, *Elfordulás, Elforditás.*

Abat apa, Riu, Aquam, rivum derivo, avi, vatum, are. *A' vizet másfelé viszem fólytatom.*

AB.

Abatere apei, riului, Derivatio, onis, f. 3. *Elfólytatása, Elvitele a' víznek.*

Divergium, rgii, n. 2. *Víznek másfelé eltérkolása.*

Abat ceva, men, Abigo, egi, ctum, igere. *Fére hajtom, Elhajtom.*

Abat cuventu, Nomen declino, avi, natum, nare. *A' szót hajtogatom*

Inflecto, xi, xum, ere.

Abatere cuventului, Nominis declinatio, onis, f. 3. *Szónak hajtogatása.*

Inflexio, onis, f. 3.

Abat deincale Ex via deflectere facio, ci, ctum, ere. *Eltéritem az útból.*

Abat reu, Malum averto, erti, ersum, ere. *A' Roszszat eltávoztatom.*

Abatere reului, Mali aversio, onis, f. 3. *Roszszak éltérítése.*

Abatume ita: abbatersi, Incido, occurò, Diverto, erti, ersum, *Kitérek, Eltérek, Betérek.*

Deflecto, exi, exum ere.

416 Pagină din *Dicționariu rumanesc, latinesc si ungurese* tipărit de Ioan Bobb, Cluj 1822.

N'am văzut exemplare.

In-4°, pe hârtie verzue, textul pe 2 coloane.

O. Ghibu, *Din istoria lit. didactice românești. I. Bucoavnele*, p. 117, spune ca a vazut un exemplar defectuos (până la pag. 32), care cuprindea: slovele mari în ordine alfabetică,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

slovele mici; «Alcătuiré dinŭ doao slove..,», «. .dinŭ treĭ slove», «Alcatuiré cuvinteloru dupa buche, suptŭ title» şi «fără title»; prozodiile şi rugaciuni. Titlul şi o pagina, vezi-le facsimilate de Dr. O. Ghibu, *op. cit.*, 118 şi 119.

Al. David, *Tipăriturile rom. în Basarabia*, p. 58—59, nr. 30.

1153. *Carte pentru tăiarea capului Sf. Ioan*, Bucureşti 1822.

N'am văzut exemplare.

Cu acest titlu o citează D. Iarcu, *Bibl. chronologica rom.*, ed. 1873, p. 26.

1154. *Ceasoslov,* Sibiu 1822.

ЧАСОСЛОВЪ | âкѣм | ѧтра чѣсташй кнiи тупърйт | сѣпт | сгъпжнйрѣ Прѣ лѣмнна́тѣлѣй, шй | Прѣ ѧнълца́тѣлѣй ѧпра́т ăл | Йѣстрiéй | ФРЯНЦЙСК | ѧтжнлѣ. Снвiю, | ѧ Тупографiм лѣй Iѡа́нн Ба́рт. | 1822.

In-8⁰ mic de 2 foi + 395 pagine.

Titlul încadrat; pe verso titlului figura Sf. Niculae, încadrată şi cu inscripţie sub ea. Pe a 2-a foae liminară arătarea cuprinsului. La pag. 393—395: «Invăţătură pentru înţelesul Paschalieĭ».

Se mai găsesc gravuri la pag. 264 şi 308, 324 şi 382.

La pag. 307, versuri cinstitului paraclis.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1155. Const. Diaconovici Loga, *Gramatica românească*, Buda 1822.

ГРАММАТІКА | РѲМЯНѢСКЪ | пентрѳ | ѧдрептáрѣ тннерилѡр. | Йкѣм | ѧтжм ѡаръ лѣкрáтъ | прнн | КОНСТАНТІН ДЇАКОНОВИЧ ЛѲГА | ăл Шкóлилѡр Препарáнде Рѡманéцкй днн Йрáд | Профéсор.

Ла БѢДА. | ѦѢ Крълѧска Тупографíе â Оуннверснтéцкй Оѵнгáрскй | 1822.

In 8⁰ de 8 foi+XVI + 206 pagine + 5 foi.

Pe verso titlului: Budae 11 Martii 1822. *Imprimatur.* Georgius Petrovits m. p. *Librorum Censor.*

Pe a doua foaie liminară este următoarea dedicaţie:

Măriĭ Sale, de înnalt şi bun gen născutuluĭ Domn Urozie Nestórovič al C. C. şi Apostoliceştei Maiestate Consiliar, al Şcolelor Naţiĭ Romaneştĭ şi Sârbeştĭ Mareluĭ Inspector, precum şi al Şcolelor Preparande acelor Romaneştĭ din Arad şi acelor Sârbeştĭ din Sombor Director, ĭară al Măriteĭ Deputaţiĭ Fundusurile aceloraş Şcole ocârmuitore purtătorĭu de Presidium!

Prefaţa către acelaşi Urozie Nestorovici:

Măriĭa Ta,

Domnule Crăesc Consiliar, Domnule mie părtinitorĭu Patron!

Sosind primăvara luminăriĭ neamurilor Besearicĭi răsărituluĭ celor ce se află sub fericitul schip'ru al Casiĭ Austrieĭ, Măriĭa Ta Domnule Crăesc Consiliàr, ca un stâlp plin de razele luminiĭ staĭ strălucind între acestea neamurĭ; cel ce cu înţelepcĭune ocârmueştĭ şase Directoraturĭ:

Directoratul	Budei	cu 49 de Şcolĭ.
—	Timişorei	cu 180 —
—	Caransebeşuluĭ	cu 238 —
—	Orăziĭ Marĭ	cu 416 —

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Directoratul Bacĭuluĭ cu 66 de Şcoli.
— Sremuluĭ şi al Slavoniĭ cu 93 —

Afară de acestea încă doo Şcolĭ Preparande prin orânduelile Tale capata putere; precum una în Arad pentru Romani, cu un localnic Director,

ГРАММАТІКА
РѠМАНЕ҆СКѢ
ПЕНТРѢ
ÎНВѢЦАРЕ҆ ТИ́НЕРИМѠР.
ÎНКѹ́М
ÎТѪМ СѠЛРЪ ДѢКРЯ́ТЪ
ПРИН
КОНСТАНТІ́Н ДІАКО́НОВИЧ ЛѺ́ГА,
ÎН ШКО́ЛЕ҆ЛѠР ПРЕПАРА́НДЕ РѠМАНЕ́ЦІЙ ДИН ÂРА́Д
Профе́сор.
ÎН БѹДА.
ÎН КРѦ́СКА ТИПОГРАФІЕ҆ Â ОѸНИВЕРСИТЕ́ЦІЙ ОѸГАРІЙ.
1822

417. Titlul din Diaconovici Loga, *Gramatica romanéscă*, Buda 1822.

Catahet şi cu treĭ Profesorĭ, şi alta în Sombor pentru Sârbĭ, iarăşĭ cu un localnic Director, Catahet şi cu treĭ Profesorĭ, în care se învaţă tinerĭĭ acestor doo neamurĭ, gătindu-se spre treapta învăţetoricĕ. Maĭ departe ca un bun

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

chivernisitoriu, ţinî în bună stare fundul acestor şcole, crescându-l şi înputernicindu-l, de unde se plătesc Domniî: Directorî, Cateheţiî, Profesoriî şi alte onorate Persoane, care se află la Deputaţia Şcolelor neamuluî slujind pe plată. Tot dintru accstaşî fundus al Şcolelor se vor face Şcolî prin satele ccle maî serace, şi învăţetoriî acestor comunităţî ajutoriu şi penzie de aci vor primi.

Ačastă întocmire au eşit după planul organizaţiî şcólelor, care Măriîa Ta l-aî dat la Innaltul Thron înpărătesc, şi după acesta apoî se zidì jertvenicul luminării neamuluî Romanesc şi Sârbesc, care se află în Ţara Ungurească.

Nespusă este purtarea de grijă a Măricî Tale, cel ce cu necurmate ostenćle zioa şi noaptea lucrezî, de a ţinea ačastă sf(â)ntă întocmire în bună stare. Acum, de aşî avea puterea grăiriî ca Ţiţero şi dulceaţa cuvântăriî ca Demosten, cred că încă n'aş putea din destul vădi laudele Tale, de care te-aî învrednicit. Multe daruri strălucesc în sufletul Tău, că prin învăţeturî cauţî a lumină mintea tinerilor şi a înbunătăţi inima lor cea crudă; să capete Innălţatul Inpărat supuşî credinčoşî, patria lăcuitorî buni şi vrednicî, besearica creştinî cucernicî, iară părinţii fiî ascultătorî. Că numaî prin uniî ca acestea se aduce fericire soţietăţiî omeneştî. Precum şi marele orator Ţiţero cu acestea cuvinte mărturiseşte, zicând: «Quod munus Reipublicae afferre majus, meliusve «possumus, quam si docemus atque erudimus juventutem. Adecă: Ce slujbă «maî mare şi maî bună putem aduce Ţeriî nostre, de cât aceaîa, când învăţem «şi îndreptăm tinerimea. Mai departe iară acelaşî lăudat orator zice: «Non «armis solum, verum consilio etiam tutatur Patria. Nu numaî cu armele, ci «şi cu sfatul se apără Patria».

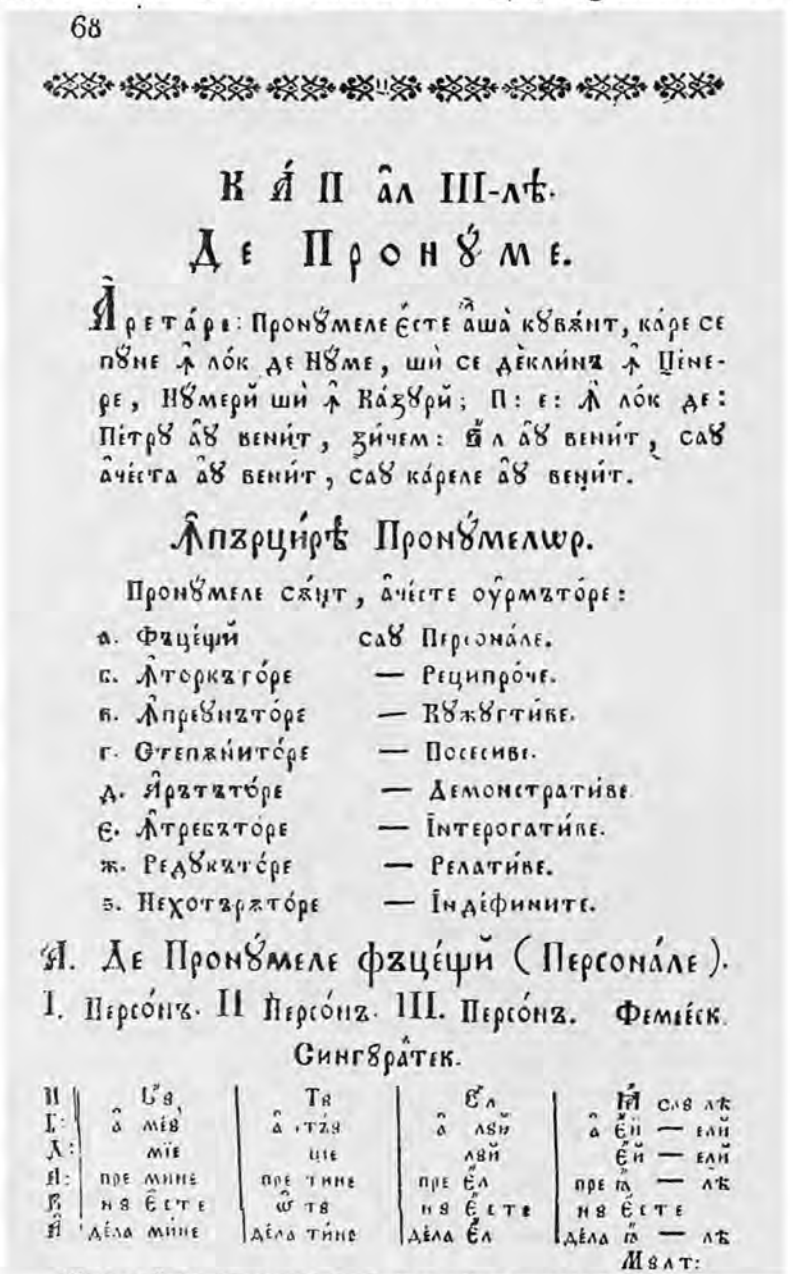
Câtă bunătate acum de după orânduelile Tale se varsă spre neam, spre Ţară şi spre Besearică, în aceştî trecuţî annî, s-au putut vedea: că de când s-au deschis Şcólele Preparande, mulţî învăţetorî harnicî de aci au eşit, cariî spre mângâerea neamuluî îndreaptă pruncii întru învăţeturî şi în purtarea cea bună; mulţî îarăşî dintre acestea învăţetorî au întrat în starea preoţască spre evlavia Beséricii şi sprc dica clerului; ba încă uniî şi în diregătoriî cetăţeneştî, cu credinţă şi cu laudă înplinesc datorinţele diregătorieî sale. Iată rodul ostenélelor Tale Domnule Consiliar! cu câtă virtute se varsă spre bunul patrieî, spre folosul neamuluî şi spre fericirea soţietăţiî omeneştî. Veacurile céle trecute spre Tine luminătoriul strenepoţilor săî nu te-au putut şti, fără acest fericit veac, cu Tine pre un stâlp strălucitoriu de lumină patrieî şi neamuluî nostru te-au dăruit; cel ce norocósă faci sórtea celor ce întru acest timp înpreună cu Tine vieţuesc şi întemeezî luminarea şi fericirea următorilor.

Aicea şi eu mă apropiiu purtând simţirî pline de mulţemire cătră Măria Ta, pentru părintеasca părtinire la Innaltul Thron mijlocindu-mî aşezemânt şi întărire întru ačastă Diregătorie, întru carea astăzî mă aflu. Acum, deacă pot ca profesor cu învăţetura şi cu sfatul să aduc neamuluî şi patriei méle vreun folos, pentru ačasta zic nu mie vor avea următoriî neamuluî de a mulţemì, ci Innălţatuluî Inpărat şi Măriei Tale, cu a cărora putére şi învoire în diregătoriîa profesorieî sânt aşăzat.

Al zecelea an curge de când ţin cathedra Grammaticiî, Styluluî şi cântăriî besericeştî în Şcólele Preparande, în care timp văzând meritele Tale

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

céle marĭ, Domnule Consiliar, ca să arăt neamuluĭ pre mijlocitorĭul luminăriĭ sale, ačastă Grammatică Romanească am întocmit şi o închin strălucituluĭ nume al Măriei Tale cu adâncă veneraţie, rugându-mă să o primeştĭ

68

К А П Â Л III-Л Ѣ.

Де Пронѹме.

Ѧретáре: Пронѹмеле е́сте а̂шà кѹвѣнт, кáре се пѹне а̂ лóк де нѹме, шѝ се дѐклинѣ а̂ цінере, Нѹмерй шѝ а̂ Кáзѹрй; П: е: а̂ лóк де: Пе́трѹ â̂ѕ вени́т, ѯи́чем: ѓ̈л â̂ѕ вени́т, сâѕ â̂чéста â̂ѕ вени́т, сâѕ кáреле â̂ѕ вени́т.

Â̂пзрци́рѣ Пронѹмелор.

Пронѹмеле сѫ́нт, â̂чéсте оу̑рмѣто́ре:

а. Фѫцéщй	сâѕ Персонáле.
с. Â̂торкѣто́ре	— Реципро́че.
в. Â̂прѣзнѣто́ре	— Кѹжѹгтúве.
г. Степѣни́то́ре	— Посесúве.
д. Ѧрѣтѣто́ре	— Демонстратúве.
є. Â̂трѣбѣто́ре	— Інтерогатúве.
ж. Редѹкѣто́ре	— Релатúве.
ѕ. Нехотѣрѣто́ре	— Індéфините.

Я. Де Пронѹмеле фѫцéщй (Персонáле).

I. Персóнѣ. II Персóнѣ. III. Персóнѣ. Феміéск.

Сингрáтек.

И	Еѹ	Тѣ	Е́л	Е́я сâѕ лѣ
Г:	â мéнѣ	â тéбѣ	â лúй	â е́й — елúй
Д:	мїе	цїе	лúй	е́й — елúй
В:	пре мине	пре тине	пре е́л	пре е́я — лѣ
Б	нѣ е́сте	нѣ е́сте	нѣ е́сте	нѣ е́сте
Й	дéла мине	дéла тúне	дéла е́л	дéла е́я — лѣ

Мѕлт:

418. Pagină din Diaconovici Loga, *Gramatica romanéscă*, Buda 1822.

sub acoperemântul Tău cel patronesc, ca, precum este ačastă carte învăţetura limbeĭ şi cheĭa altor învăţeturĭ, aşa şi ceĭ ce au de a învăţà ačastă limbă din temeĭu, încă dela unghiile céle tinere să se înveţe a cunóşte pre mijlocitorĭul şi ajutătorĭul Şcólelor Preparande, din a cărora gredină ačastă carte, ca o floricea, spre înfrumuseţarea limbeĭ s-au desvălit.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Decĭ întru acest chip, acum întâĭa óră întocmită şi pentru folosul tinerilor adusă la lumină cu chilină (sic) veneraţie o închin strălucituluĭ nume al Mărieĭ Tale celuĭ vrednic de aducere aminte a următorilor nostri, carele maĭ departe recomendându-mă Patronimeĭ Tale cu fiĭască şi adâncă aplecăciune remân.

Al Mărieĭ Tale prea umilit şerb.

Constantin Diaconovič Loga
Profesor.

In Arad, 10 Martie 1822.

Pe paginele cu numerotaţia latină se află tabla de materii.

Pe foile nepaginate dela sfârşit: «Indreptarea smintelor..» şi lista prenumeranţilor. Prenumeranţii, profesori şi elevi, sunt înscrişi pe şcoale: *Institutul Şcólelor Preparande Romaneşti din Arad.* — *Tinerimea Romanéscă din Ghimnasiul Şcólelor Latineşti.* — *Şcóla Romanéscă Trivială din Arad.* — Apoi profesori şi elevi din *Directoratul Caransebeşuluĭ, Orăzii-Marĭ* şi *Timişórii.*

In *Foaia diecezană*, Caransebeş 1923, nr. 11 sq. se analizează pe larg această *Gramatică* (şi extras: *Primii gramatici români bănăţeni*, Caransebeş 1923).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1156. Gessner S., *Erast*, trad. de Zoiţa Grigoriu, după trad. grecească a Roxanei Samurcaş, (Iaşi) 1822.

ЄРАСТЪ. | Повестйре де ѡ Трагодіе | пъсторѣскъ. | Анпърцйтъ л҃ дóаѡ пѣрцй: шй тълмъчйтъ дн҃ лм҃ба Немцѣскъ л҃ лм҃ба Гречѣскъ âплà: де кътрѣ дѫмнѣéй | РѠѮЙНЙ ЄЙМѪРКЙШ: | шй афїерóсйтъ ѡбнтóрюлѫй сѣѫ Пърн҃те | дѫмисáле дóфторѫлѫй | ДЙМЙТРІЄ ЄЙМѪРКЙШ. | Йр âкѣм тълмъчйтъ л҃ лм҃ба Мѡлдоке-| нѣскъ, де кътрѣ дѫмнѣéй Єардарѣса | ЗѠЙЦЙ. | Дн҃ л҃дéмнѫл сóцѫлѫй сѣѫ, дѫмнѣлѫй | Єардáрюл КѠЄТЙКЙ ГРИГОРІЄ. | Кáреле кѫ а са кїелтѫжлъ ѡ дѫ шй дáто | л҃ типарѣ лà ан҃ѫл 1822.

In-12⁰ de 62 pagine; titlul este pe pag. 3, prima foae fiind albă. La început sunt 2 scrisori ale Roxanei Samurcaş.

Scrisoarea-dedicaţie către tatăl său:

Pré ĭubitorĭul mieu Părinte!

Mare cu adevărat lucru după puterile méle de astăzĭ, mic însă după ncapăratele méle cătră tine datoriĭ, mi-au părut tălmăcirea din limba nemţéscă a aceştiĭ Tragodiĭ a luĭ Kyr Ghesner.

Dar că să te încredinţez că sânt mulţemitoare pentru céle din toate zilele ostenélele tale, care numaĭ la a noastră créştere privesc, m'am sălit cu ostenélă să o tălmăcesc, că să o închin dumitale, drept cel întâĭu semn a cunoştinţiĭ méle.

Decĭ mă rog cu plecăcune ca să o primeştĭ cu părintéscă milostivire şi să trecĭ cu vedérea greşalele dintr'însa şi să-mi pofteştĭ din suflet ca să-ţĭ afierosesc după ce oĭ lua maĭ multă putere la limbĭ, alte roduri din ostenélele méle maĭ cu săvârşire. Rămân cu toată cucerniciĭa a dumitale plecată fiĭcă

Roxana Samurcaş
1819: Ianuarie 1.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

A doua scrisoare:

Cătră Doamnele céle de o vârstă cu mine!

Este acum un an de când am început să învăţ limba Nemţéscă. Petrecerea lucruluĭ mieu în céle maĭ de multe orĭ erà cu cărţile acestuĭ Ghesneru, între care ĭaste şi ačastă Tragodie. Văzând dar cuprinderea obicéĭurilor celor bune într'ınsa, o am tălmăcit-o nu cu puţină ostenélă, după puterile méle, la limba Grečască. Nu socotesc că voĭ fi defăimată, o Doamnelor, fiindcă găsiţĭ într'însa ĭubire de părinte, unirea şi dragostea uniĭ soţietatc, cu a cărora câştigare să numéşte cineva om cu adevărat şi asemănare a Ziditorĭuluĭ.

Doresc întru adevăr să vă afierosesc altă cevà maĭ mare şi maĭ ithicéscă; îndeletnicirea mea însă, cu învăţăturile din toate zilele, la care acum cătră al treĭsprezécelea an al vârsteĭ méle m'au însărcinat Părintele micu, nu-mi dă potrivite puterĭ cu voinţa, nicĭ altă vréme ca să lucrez la asemenea. Nădăjduesc însă la altă vréme să vă închin maĭ marĭ ostenelĭ a mélc, décă deodată veţĭ priimĭ ačastă mică a mea tălmăcire fără să mă defăimaţĭ cât de puţin.

Roxana Samurcas.

Urmează (pag. 9–10) scrisoarea Zoiţei Grigoriu către soţul ei:

Iubitul mieu soţior!

Am spus Dumitale că în vremea ce trăĭa Părintele micu răposatul Adamachi Ioann, am învăţat puţin Moldovenéşte şi după moartea sa, maĭ puţin Grecește: pentru acéĭa mi-au părut muntele lui Synà, tălmăcirea ačasta. Dar pentru ca să înplinesc porunca Dumitale ce mi-aĭ dat la carantina Sculenilor, am ostenit, m-am sâlit şi sfârşindu-o, iată o trimit. M'au îndreptat însă pe multe locurĭ ĭubitul Dumitale priĭaten, fratele mieu, bădiţa Iancul şi de voeştĭ ca să maĭ tălmăcesc o istorioară ce au tălmăcit-o pomenitul fratele mieu din limba franţuzéscă, carea cuprinde datoriile unuĭ fiĭu sàmţit cătră casa părinţéscă, a păzi cinstită şi umbra ţărâniĭ mormânturilor lor, un lucru foarte pătrunzătorĭu pentru un om ce să lenevéşte a face céĭa ce cunoaşte sf(â)nt şi cuprins în toate pravelile lumiĭ, a fyriĭ şi a dreptei judecăţĭ, apoĭ mă rog să daĭ tragodiĭa ačasta în typarĭu acum ce eştĭ în Moldova, cu a Dumitale chieltuĭală şi créde că mă veĭ afla înmiit filotimă întru asemenea îndeletnicire (cea întâĭ mulţemirea Dumitale), căcĭ nu are ce nu fi bun într'însa, precum şi Dumnéeĭ Cocoana Roxana mărturiséşte, iar cartea însăşĭ cu totul pre larg haractirurĭ de inimĭ bune zugrăvéşte.

1822: Maĭu 1
a Dumitale plecată soţie
Zoiţa.

La pag. 11—12: «Pricina în scurt» şi «Féţile Tragodieĭ».
Pentru ed. grecească (anul 1819), vezi aici nr. 1053.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1157. Kováci Mihail, *Intru primejdioasa întâmplare a morţiĭ ceiĭ fără de veaste*, (Buda 1822).

Intru primejdioasa întâmplare a morţiĭ ceiĭ fără de veaste ajutoare tablă întâia scrisă în limba ungurească de Doctorul D. Mihail Kováci.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

N'am văzut exemplare.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, Buc. 1931, p. 235, nr. 1143, descrie exemplarul: textul cirilic de 39×50 cm., 2 table. Prima tabla cuprinde 4 sfaturi medicale, a doua 8. Nu se notează traducătorul din ungureşte; se explica uneori, în paranteza, termenii socotiţi de el neînţeleşi, cum de ex: *aer* — văzduh.; *arină* — pesac, nasip, etc. Originalul unguresc era în formă de carte şi s'a tiparit la 1820; s'a tradus şi în sârbeşte la 1822.

Mus. Nat. Budapest.

1158. Ioan Molnar, *Elementa Grammaticae latinae*, Sibiu ⟨1822⟩.

N'am văzut exemplare.

Verzeichniss der Sprachlehren welche zu Hermannstadt in der v. Hochmeisterischen Verlagshandlung um beygeseste billige Preise in W. W. zu haben sind — pusa la ultima foae a *Vocabularium*-ului, Sibiu 1822 (v. cartea urmatoare), înregistrează şi această gramatică cu date precise:

Elementa Grammaticae latinae, Cibinii ⟨1822⟩.

In-8°; costá 40 cr.

1159. Molnar Ion, *Vocabular nemţesc şi românesc*, Sibiu 1822.

Wörterbüchlein | Deutsch und Wallachisches.

ВОКАБЎЛАРІЎМ | Нѣмцѣск шѝ Ромжнѣск.

Hermannstadt | Im Verlag bey Martin v. Hochmeister.

Тѵпърѝт ѧ Сибіѝ лa К. К. привилегіáтѣл Тѵпографѣ | Мáртин Хохмаистер, оѵ̈ндѝ | шѝ дѣ вжнзáре съ ăфлъ | 1822.

In 8° de 2 foi, 184 pag.+44 foi nepaginate.

După titlu urmează prefaţa editorului; apoi textul vocabularului, în care cuvintele româneşti sunt scrise cu litere latine, dar cu ortografie nemţească şi cu litere cirilice; ex.: Uas, ſtäerv стѧрк.

Prefaţa:

Vorrede des Herausgebers.

Der verdienſtvolle Verfaſſer der Deutſch-Wallachiſchen Sprachlehre, Herr Joh. Molnar v. Müllersheim, hat um einigermaſſen dem Mangel eines wallachiſchen Wörterbuches abzuhelfen, am Schluſſe derſelben ein Repertorium aller darinn vorfindiger deutſcher Wörter geliefert und mit Zahlen die Nachweiſung des Blattes auf welchem deren wallachiſche Benennung zu finden iſt, beygeſetzt.

Da aber viele, welche die wallachiſche Sprache nur zeitweilig benöthigen, die Anſchaffung dieſer Sprachlehre zu koſtſpielig finden, ſo iſt aus dem derſelben angehängten Repertorio dieſes deutſch-wallachiſche Vocabularium mit vielen Zuſätzen, vorzüglich mit der Benennung aller in Siebenbürgen wild wachſender Pflanzen (mit der Bezeichnung Pfl.) geſammlet worden. Es enthält dieſes kleine möglichſt wohlfeile Werkchen, bey aller ſeiner Kürze dennoch die meiſten im gemeinen Leben zu wiſſen nöthige Ausdrücke; begünſtiget den Deutſchen beym Bedarf der wallachiſchen Sprache und nützt dem ſchriftkundigen Wallachen in der Anwendung der deutſchen Sprache.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Schlüßlich wird für Jene, welche der eigenthümlich wallachiſchen Lettern nicht kundig ſind, ſondern den Druck mit lateiniſchen Buchſtaben benützen, die Nachweiſung gegeben: das ae wie im Deutſchen ö, z. B. maena (die Hand) möna; das ę wie œ, z. B. rętund (rund) raetund, das ę̈ wie j, z. B. ęu (ch), jeu, geleſen werden muß.

Hermannſtadt den 6-ten Jänner 1822. Der Herausgeber.

Pe foile nepaginate dela sfârşit este tipărit un repertoriu alfabetic al cuvintelor româneşti, arătându-se pagina din corpul vocabularului, unde se găsesc traduse în limba germană:

Wallachiſches Regiſter zu deu deutſch-wallachiſchen Vocabularium.

Reghister românesc adăogat Vocabulariumuluĭ celuĭ nemţesc şi românesc.

Pe ultima foae (recto) lista cărţilor de gramatică tipărite de editorul-librar Hochmeister din Sibiu, cu preţurile lor; trei dintre ele, sunt înregistrate aici la nr. 1158, 1159 (aceasta) şi 1186.

Pe verso aceleiaşi foi se anunţă apariţia vol. 5 din revista sibiană, Siebenbürgiſche Provinzial-Blätter şi se reproduc titlurile articolelor; numerele 5, 7 şi 8 au o deosebită importanţă pentru Români.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 234, nr. 1138, susţine: «Cărticica pare a fi o întregire a gramaticei lui Ioan Molnar din 1810 (vezi *Bibl. rom. veche*, III, p. 27, nr. 781), existând şi exemplare cu numele său pe foaia de titlu».

Greşit socoteşte Dr. G. Crăiniceanu, *Lit. medicală rom.*, p. 13, acest *Vocabular* ca o detaşare din *Deutsch-walachische Sprachlehre*, ed. 1823, faţă de al căreia *Deutsches-Register* este cu totul deosebit: *Deutsches-Register* n'are traducerile româneşti, cuvintele sunt mult mai puţine, iar partea de vocabular româno-german lipseşte. Greşită este şi părerea aceluiaş că *Wörterbüchlein-Vocabularium* s'a publicat în 1828. — Pentru lexicul medical din acest dicţionar, vezi V. Bologa, *Terminologia medicală românească a doctorului Ioan Piuariu (Molnar von Müllersheim)*, extras din *Dacoromania*, IV (1926).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1160. Paris Mumuleanu, *Rost de poezii*, (Bucureşti) 1822.

РОСТ | дѣ | ПОЕЗІЙ, | ѣдекъ | СТИХУРЙ | ѣкѣм ѧтжй ѣлкътѹйтѣ ѧ лимба рѡмжнѣскъ. | 1822.

In-8⁰ mic, 3 foi nepaginate+64 pag.

Caracterele tipografice sunt mai mici în această ediţie şi hârtia de o culoare mai închisă.

Prefaţa, aceiaşi ca în ediţia din 1820 (vezi aci nr. 1078).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1161. Pann Anton, *Cântări de stea*, Bucureşti 1822.

N'am văzut exemplare.

Teodorescu G. Dem., *Operele lui Anton Pann. Recensiune bibliografică*, Buc. 1891, p. 8: «In anul 1822, Anton Pann publică o mică culegere de 128 pagine intitulată „*Cântări de stea*", ca simplă încercare, căci bibliografiele nu specifică unde şi de cine a fost tipărita». Apoi, în notă, citează *Bibliografia cronologică română* de Dimitrie Iarcu (Buc. 1873, ed. II) pag. 26, anul 1822, unde într'adevăr o găsim menţionată ca primă ediţie, dar fără indicarea autorului; se menţionează, în paranteză, anul 1830, pentru ediţia următoare.

Ediţia a II-a în anul 1830.

1162. *Povăţuire către Arithmetică*, Buda 1822. Ed. II.

ПОВѢЦУЙРЕ | кътрѣ | ЙРІѲМЕТИКѢ | слѹ ѧвѣцътѹра нѹмѣрилор | спре фолосѹл | Шкѡлилор Рѡмжнѣщй | чѣлор дин | Цѣра Оѹнгврѣскъ, | шй дин пѫрцилѣ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ёй ѧпрѣзнáтѣ. | Къ милостúвѣ ѧгъдъúнцъ â ѧпърътѣщей, шú Кесарѡ|кръѣщей, шú ѧпостоличѣщей Мърúрú. | ѧ БѫДѧ, | Тúпърúтъ къ келтъѧла Кръѣщтей Тúпографúй â | Оу҃нúверситáтей Оу҃нгърѣщú. 1822.

In-8⁰ de 102 pag.
Verso titlului alb, fără prefață.
Ed. I, Buda 1816 (Vezi aici nr. 899).
București: Biblioteca Academiei Române.

1163. *Schematismus și Calendar pe anul 1822*, Oradea-Mare. — Românește și latinește.

SCHEMATISMUS | venerabilis | CLERI | Dioecesis | Magno-Varadinensis | Graeci-Ritus Catholicorum | Pro anno | a | Christo Nato | MD. CCCXXII.| Magno-Varadini, | typis Joannis Tichy.

Pe foaia următoare:

CALENDARIU | pe | annu dela Christos | 1822 | quare arétá | Dilele, Dominecile, Serbâtorile, si | Séptîmânele, a Calendariului vechiu, | si nouu pârtile annului, si schimbare | a Lunei.
In Orade Mare, | Cu Typariu lui Joan Tichy.

In-16⁰ de 80 pagine+2 foi, ultimele nepaginate.
Pe primele 30 pagine, socotite la paginație dar nenumerotate, este partea calendaristică, scrisa în limba română.
Partea a II-a, scrisă în limba latină (pag. 31—80), cuprinde tabloul personalului clerical de sub jurisdicțiunea lui Samuel Vulcan, episcopul Diecezii Oradiei-Mari, de ritul greco-catolic și are următorul titlu:

Venerabilis Clerus Dìoecesis Magno-Varadinensis Graeci-Ritus Catholicorum pro anno Domini 1822. Pag. 32: Sub Gubernio Illustrissimi & Reverendissimi Domini, SAMUELIS VULCAN Divina Providentia | episcopi | Magno-Varadinensis | Graeci Ritus Catholicorum.

In dreptul numelui se arată atribuțiunile fiecăruia, localitatea, districtul și comitetul cărora el aparține.
Pe ultimele 2 foi nepaginate avem 2 indice: «Index personarum» și «Index parochiarum».

București: Biblioteca Academiei Române.

1164. *Socoteala Societății biblice pe anii 1820—1821*, Chișinău 1822.

СОКОТѢЛѦ | комитѣтълúй Бєссарáбїєчѣщїй дєспърцúрú | â Россїєнѣщїй библїєчѣщїй | соцїєтáцú пéнтрѫ ѫнзъ ѧѡ҃к. | Тълмъчúтъ дєпрє чѣ Рѕсѣскъ дє К. Ѧ. С. Марцѣлла. | Сѫѕ типърúтъ, ѧ Дѫховничáска Тúпográфїє | â Бєссарáбїєй, ѧ Кишинѣѫ, ѫнзъ ѧѡ҃кѳ.

In-4⁰ mic, 1 foae (titlul)+38 pagine. Exemplarul Acad. Române n'are titlu; cel de sus este reprodus din Al. David, *Tipăriturile romînești în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 59, nr. 31, care a văzut însă exemplare numai cu 1 f+32 pag. (? !).
Până la pag. 15 avem o expunere de mare interes pentru starea culturală și bisericească a Basarabiei. Se menționează la pag. 2 despre «îngrijirile și trudile Comitetuluĭ Bessarabiceștiĭ Despărțirĭ a Rossieneștiĭ Bibliceștiĭ Insoțirĭ în curgerea trecutuluĭ anŭ 1820...» La pag. 23: «Izvodŭ de clenĭĭ Comitetuluĭ Bessarabieĭ pe anulŭ 1821».

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1165. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1822. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

1 foae in folio, ambele feţe tipărite pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează acestui titlu: «Precum că cametele pentru întârziere plăţii sa întind şi asupra plăţilor ci au să deïa părţile la vreun politicesc fondu sau cinu, sau şi la vesteriile stărilor şi oraşilor, încât sânt ïale de vină, când s-ar întârzie cu plata a banilor».

Data: 14 Ianuarie 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1166. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1822. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

1 foae in folio, ambele feţe tipărite pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Cum că § fu III. a patentului de vamă dela anu 1788, are să slujască încă şi pentru vinitul de tiutiunu şi de tabacu».

Data: 17 Aprilie 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 61—62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1167. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1822. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

1 foae in folio, ambele feţe tiparite pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Să veşteşte noaă rănduială vămii pentru ţinc crud sau şpiianter şi pentru bleah de ţinc, adecă de nişte alamă albă».

Data: 11 Iunie 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1168. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1882. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

2 foi in folio, tiparite pe ambele feţe pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Despre aşezare a epitropilor pentru copii, carii să află la sălaş de sprijineală a copiilor părasiţi şi săraci de părinţi».

Data: 8 Oct. 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1169. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1882. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

1 foae, in folio, tipărită pe ambele feţe pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Prin care să vestesc plăţile vămii aşezate pentru nescareva pieï turceşti dubite».

Data: 26 Oct. 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1170. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1822. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1 foae in folio, numai o faţă tipărita, pe 2 coloane.

Rezumatul care urmează titlului: «Cum ca să scoboară vamă de scoatere pentru mătasă toarsă».

Data: 29 Oct. 1822.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1171. *Tălmăcirea Impărătesculuĭ firman*, Iaşi 1822. — Foae volantă.

1 foae: 25,3×34,3 cm.

Foaia începe cu următoarele cuvinte, pentru titlu: «Talmăcirea Impăratesculuĭ Ferman Sosit aicea în oraşiĭ Iaşiĭ, la anul 1822, luna luĭ Iulie în 9».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1 2

1823.

1072. *Acatist*, Bucureşti 1823.

ÂКѲ.ѺЇСТЄ́Р | кáрѣ | Кѵпрѝнде, Йкадѣ́стѵл, а̃дѣкъ | лáѵда чⷮ нешѣѵ̀тъ кътръ Прⷮсфн̃та | Нъскътóарѣ де Дм̃нѣзѣ́, шѝ Параклѝ|сѵл, Рѵгъчіóннле Пречещіáнїей, шѝ Ка|нóнѵл кътръ Дм̃нѵл нóстрѵ Іс̃ Хс̃. | Йкѣ́м ⷭтѫ́ю ⷭтрѵ̀ âчѣ́ст кѝп тѵпърѝт | ⷭ зѝлеле Прⷮ ⷭнълцáтѵлѵй шѝ Прⷮлѵ|мнáтѵлѵй нóстрѵ Дóмн. | ІѠ ГРИГОРЇЄ ДИМИТРЇѪ ГѝКѲ ВѢ: | Кѵ благословенїѧ Прⷮсфн̃цѝтѵлѵй шѝ | де Дм̃нѣзѣ́ âлѣ́ѵлѵй Мнтрополíт â | тóатъ Оу̃нгровлáхїа | КѴРЇѪ КѴРЇѪ ГРИГОРЇЄ. | ⷭ Бѣкѵрѣщѝ ѧа̃ѡкг.

In-4⁰, 1 foae (titlul)+162 pagine. Tipar negru şi roşu.

Pe verso titlului o gravură reprezentând Buna-Vestire, semnată de *Ghervasie mon(ah)* (facs. nr. 419). Foile încadrate de chenare cu flori şi figuri de sfinţi; aceste chenare sunt semnate, din loc în loc, astfel: «P⟨opa⟩ Symeon: 1819».

Cartea are numeroase ilustraţii, frontispicii şi iniţiale mari ornate.

Ed. asemănătoare în 1828.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1173. *Aghiasmatar*, Iaşi 1823.

ЙГЇЙЗМЙТЙРЮ | мѝк | а̃дѣкъ | а̃лѣ́ѵере â рѫндѵ́ѧлѣлѡр шѝ Рѵгъчѵ́нилѡр чѣ́лѡр| май де трѣбѵ́нцъ шѝ де невóе | Прⷮѣ̃ѡцѝлѡ̃р. | Скóасе дни Молитвⷮѣникѵл чѣл мáре.| Йкѣ́м де нзнóавъ дѲрдѡсѝндѵсъ, сав тѵпърѝт: | âдъѡгѫ́ндѵсъ шѝ кѵ а̃лте рѵгъчѵ́нѝ трѣбѵнтóаре. | ⷭ зѝлеле Прⷮ Лѵмнáтѵлѵй шѝ прⷮ | ⷭнълцáтѵлѵй Дóмнѵлѵй нóстрѵ | ІѠЙНН СЙНДѢЛ СТѢ̃РЗЙ КОЄ́КОД. | Кѵ Благословенїѧ шѝ кѵ тóатъ келтѵ́ѧла Прⷮ | сфн̃цѝтѵлѵй Мнтрополíт â тóатъ Молдáвїѧ | Кѵріѡ Кѵріѡ | ВЄ̃НІЙМЙН. | ⷭ Тѵпографїѧ сфн̃тѣй Мнтрополíи ⷭ Йа̃шй | Ла Йнѵл дела Хс̃. Йѡ̃кг.

In-4⁰, 2 foi nenumerotate+176 pag., acestea din urmă numerotate cu cifre arabe.

Pe verso titlului gravura Maicii Domnului cu Iisus Hristos în braţe, înconjurata de 2 chenare şi de următoarea inscripţie:

Pre cărbunele cel gândit, pre carele l-au văzut Isaia, îl porţĭ în braţe,
Prea-curată de D(u)mnezeu Născătoare, pentru ačasta toţĭ te mărim.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Sub gravură:

Bucură-te céĭa ce ţiĭ în braţe,
pre cela ce ţine toate.

Gravura este semnată: ΣΗΜΗΩΝ.

Pe a doua foaie liminară se arata cuprinsul.

La sfârşit, cuvinte de iertare pentru greşelile de tipar strecurate şi slavă lui Dumnezeu pentru ajutorul dat la terminarea lucrării; apoi, în formă de cruce, ИМИН.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

419. Buna Vestire, *Acatist*, Bucureşti 1823.

1174. *Bucoavnă*, Blaj 1823.

БѢКОВЕНЪ | Пентрѹ дeпрíндерѣ лa чи|тáніе, шй лa темéюл вѣ|цътѣрíй крещинéщй. Шй | чѣле лáлте: | Кѹ Блгослове́нїа Сѣселе́н|цій сáле Прѣ Лѹминáтѹ|лѹй, шй прѣ Wсфи́цѣтѹ|лѹй Дмнѹлѹй дмн. | ІѠЇНН БѠБЪ | Блъдúкѹл Фъгърáшѹлѹй, | â Прѣ Лнълцáтей Кесáрѡ | Крăíцíй Мърúмй Сфѣтник | дни лъѣнтрѹ, шй ѿрдѹлѹй | ăл Ѣ: Лéопшлд Комендáтѡр | ✝ Блáж лa Мѵтропшлíе, | Йнѹл ѕѡѯг.

In-16⁰, 1 foae (titlul; v. facs. 420)+77 pagine. Pe verso titlului o rugăciune. Dela pag. 10 încep mici texte cu rugaciuni.

Dr. O. Ghibu, *Din ist. lit. didactice rom.* I. *Bucoavnele*, p. 93—95.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1175. *Calendar pe 140 de ani* (1816—1956), [Bucureşti] 1823.

КѦЛЄНДЇРЮ | âшесáт пе шáптe плa-нéте, | ✝ кáре | съ кѹпрúнд 140 де ăнй, ✝чепнúндѹсъ дела | 1816 шй пънъ лa 1956, ăрътнúнд Тúмпѹриле | ăнлѹй, кѹм шй ✝ фíеще кáрѣ зй, че | врѣме ва фй. | ✝Токмúт | дѹпъ Клúма меуíешúтелѡр лóкѹрй. Прáтъ âнцй дела | Хс. Мжна ăнлѹй, Крѹгл лѹнтй, Земелíа, | кѹм шй дни Громóвник, Кѹтрéмѹриле, шй | Тѹнетеле, че врéмй кѡр съ фíе дѹпъ â|чѣсте сѣмне, шй ăлтеле мѹлте прекѹм | ✝ скáръ съ âрáтъ. | Йкѹм ✝трачéсташй кúп типърúт лa âнлѹ 1823 | Іанѹáрíе 1.

Pe coperta exterioara alt titlu:

Календарю | пе 140 де ăнй, алкътѹúт | пе шáптe планéте.

In-8⁰ mic de 152 pagine.

In interior sunt mai multe gravuri reprezentând diferitele planete şi zodii. La pag. 58 o gravură mai mare, semnată de «Ioan Zugraf», înfăţişând un horoscop, sau, cum scrie în *Calendar* (p. 57): «Prognosticon, sau mai-nainte ştire pentru schimbarea văzduhului şi a lucrurilor văzute...» (facs. nr. 421).

Partea pur astrologică se termină la pag. 107, după care urmeaza: «Trepeatnic

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

pentru sémne omeneştĭ» p. 108—114; «O aflare noao pentru tămăduirea de vătămătoarea boală a čumiĭ» p. 115—117; zodiac, p. 118—146.

Spre sfârşit (p. 146—151) pagine glumeţe sub titlul: «Câteva curióznice aflărĭ».

Ediţii existente la Bibl. Acad. Române: III, 1836 (reproduce exact ed. dela 1823 schimbând numai foaia de titlu); VI, 1847; IX, 1856; [X] 1858 (ediţiile comunicate de d-l G. Baiculescu).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1176. *Carte pentru Pravilă*, Măn. Neamţului 1823.

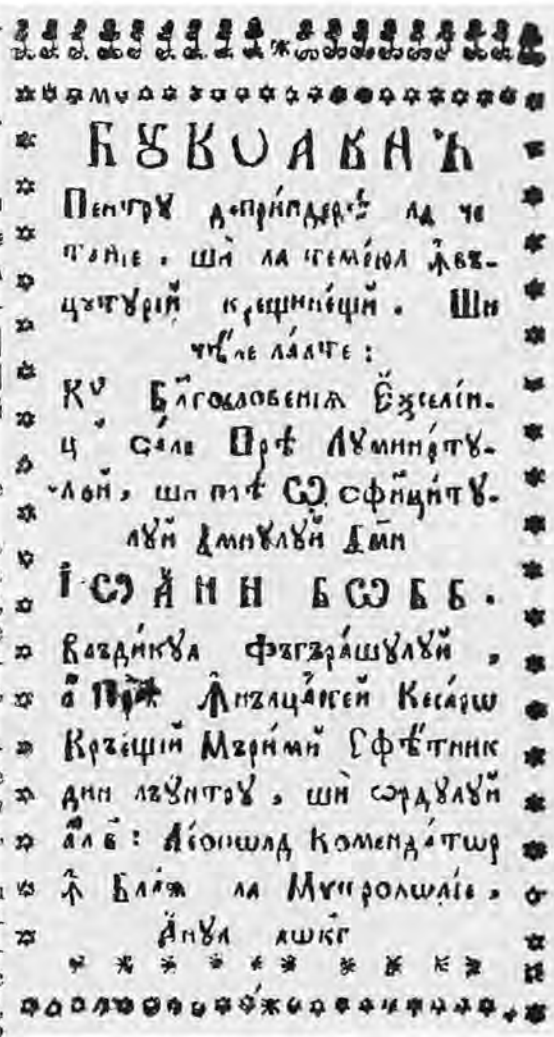
КНРТЄ | Пентрꙋ ПРАВИЛЪ | дин Октωйхꙋл чел мáре | лꙋáтъ шй кꙋ ăлтеле ·ѧм|богъцúтъ, кáрѣ сáꙋ тр̃|пърúт âкѣм ·ѧнтѧлѣ кꙋ | Блгословéнїа Прѣ сф̃ци-тлꙋй Мр̃: âл Мо^да|вїей Кр̃ю Кр̃ю| ВСНЇММЙН. | Пе крѣмъ стъ^ц: кꙋк:| сáле Кꙋ^ IIИРІЄ. | ·ѧ тр̃и: Сф̃тей Мон: | Нѣмцꙋ^. ·ѧн Йнꙋ^ ѧйшкг.

In-16⁰, de peste 11+276 foi, primele nenumerotate.

Pe verso titlului începe însemnarea cuprinsului cărţii; însemnarea se termina cu explicarea cuvântului аггел (=anghel, înger) şi foloseşte urmatoarele carţi pe care le citeaza: *Adunare pre scurt a dumnezeeştilor dogme*, Măn. Neamţ 1816, *Liturghia*, Iaşi 1818.

Se dă, apoi, alfabetul cirilic (44 litere), însoţit de interesante observaţiuni pe care le reproducem mai jos. Urmează *Din viiaţa marelui Vasilie*, neterminată în ex., defectuos, al Academiei.

Intre foile 1—247 se întinde textul cu caracter bisericesc (rugăciuni, cântari, sinaxarul, etc.), înfrumuseţat de diferite gravuri, ca: la f. 197 v. un horoscop, identic cu cel din cartea precedentă (facs. nr. 421), dar cu inscripţia în limba slavă; la f. 222 gravura Bunei-Vestiri (facs. 419).

420. *Bucoavnă*, Blaj 1823 (titlul).

La f. 248 urmează: «Al Sf(â)ntului Vasilie celuĭ mare cuvânt, ce ĭaste chipul Monahicesc şi cu ce sa asémănă; şi care trebue să le păzéscă monahul déca voĭaşte să se asémene chipul luĭ cu chipul cel Anghelicesc».

La f. 254 verso este: «Al Sf(â)ntului Dimitrie Mitropolitul Rostovuluĭ, Cuvânt la Dumineca după Înălţarea Cinstiteĭ şi de vieaţă făcătoareĭ Crucĭ...»

Dela f. 273 până la sfârşit se dau mai multe instrucţiuni pentru monahii neştiutori de carte şi shimonahi.

Observaţiunile, din foile liminare, privitoare la întrebuinţarea slovelor cirilice:

...Puţină arătare foarte în scurt pentru aşăzarea slovelor.
Slovele să împărţesc în doao, în glasnice şi în neglasnice. Şi glasnice

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

să numesc acélea care îşĭ dau din sine glasul. Iară neglasnice sânt acélea care fără de ajutorĭul celor glasnice nu pot să-şi dea glasul.

Decĭ glasnice sânt acéstea: а, є, и, і, о, ѹ, ъ, ы, ѣ, ѡ, ѡ, ѣ, ѫ, ѧ, ѩ, ѭ, ѯ, ѱ, ѵ-; Iară neglasnice acéstea: б, в, г, д, ж, ѕ, з, к, л, м, н п, р, с, т, ф, х, ц, ч, ш, щ, ѳ, ѱ, ѳ, ѯ.

а, б, в, г, stau şi la început şi în mijloc şi la sfârşit.

421. Horoscopul din *Calendariu. . pe 140 anĭ*, [Bucureşti] 1823.

г. puindu-să înaintea altuĭ г. să glăsuĭaşte în loc de и. precum: евг҃гєліє, а҃ггєл, în cuvinte streine.

д, є, ж., drept şi prost, adecă pretutindenea stau.

ѕ. pentrucă ĭaste pus la număr şi la pashalie, iară maĭ mult nu îl întrebuinţem în limba noastră.

з. pretutindenea stă şi ĭaste alcătuit din д. şi din с.

и. urmând numaĭ neglasnică întru început şi orĭ unde să pune.

і. urmând glasnică. Iară întru cuvinte streine să pune şi înaintea neglasniciĭ precum: історіє.

к, л, м, н, drept şi prost să închipuesc şi pretutindenea stau.

о. întru începutul cuvântuluĭ în limba noastră loc nu are, iară uniĭ l-au obĭcnuit la acéste cuvinte: о҆кѡ, о҆гра́н, о҆стро́в, о҆ц҆е́т, о҆стáш şi altele, poate pentru frumseţé.

п, р, с, т. pretutindenea stau.

ѕ. la începutul cuvântuluĭ loc nu are.

ѹ. numaĭ la început, ĭară la mijloc şi la sfârşit loc nu are şi ĭaste din ѵ şi din о.

ф, х. pretutindenea stau.

ъ. întru început loc nu are.

ы. numaĭ la pashalie umblă.

ь. la pashalie numaĭ: ĭară uniĭ îl obĭcnuesc a-l pune pururea la sfârşitul cuvântuluĭ după neglasnică; Cĭ ceĭ maĭ mulţĭ l-au lăsat, negăsindu-să vreo pricină binecuvântată de a-l pune.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ѡ. la pashalie şi la număr, aĭurea nu să întrebuinţéză.

ѡ. pururea la început. Des în mijloc întru cuvintele céle streine şi la nume. Iară acum ceĭ maĭ mulţĭ l-au obicinuit a-l pune înaintea luĭ ҏ. precum:

ѣѡр, сѡр, нѡр, лѡр.

ц, ч, ш, pretutindenea stau.

щ, fiindcă ĭaste la pashalie. Ĭară noĭ am putea ceti fără de dânsa, făcând aşa: шт.

ѣ, ѧ, ѫ, din а şi din і sânt alcătuite şi la început nu pot să stea.

ꙗ. din а şi ѵ să alcătuĭaşte şi numaĭ la început stă.

ю. din ѵ şi о şi pretutindenea stă.

ѯ. ѱ. sânt puse la număr şi numai întru cuvintele streine să întrebuinţéză. Decĭ ѯ să alcătuĭaşte din к şi din с. ĭară ѱ, din п şi din с.

ѵ. stă la început şi în mijloc.

ѧ. ĭaste curat ѫ. şi numaĭ ca să stea la început pičorul din mijloc i să lungéşte în jos şi cu ačasta să deosebéşte de ѫ. Căruĭa mulţĭ luându-i seama, au cunoscut că are trebuinţă a-ĭ da ajutorĭu pe н, sau lângă dânsul, sau deasupra luĭ; a cărora cunoştinţă adevărată ĭaste. Că precum de am scrie aşa: оу҃плѣт оу҃блат оу҃де, ar fi lipsă în slovnire, aşa socotéşte şi de ѧ. Iară înaintea п, stând ѧ, îi dau pe м, precum ѧмпъра́т, ѧмподобѝт, ѧмпъришит, numaĭ vechĭul obicéĭu biruĭaşte.

ѧ. la număr numaĭ şi întru cuvinte streine şi la nume.

ѵ. în cuvinte streine să glasuĭaşte ca і, precum: ѵ҃постас, кѵр, мѵр. Iară pre la multe locurĭ să ĭa şi loc de к, precum Ѥѵаггéліе, Ѥѵлавіе, Павел, să obicĭnuesc uniĭ în limba noastră şi în loc de ѕ a-l unelti, dar cu greşală fac ačasta: că înţălégă dela кѵр şi мѵр.

Numele prosodiilor.

(̓) oxía, sau lovire supţirc, să pune pururea în mijlocul cuvântuluĭ, precum лѕми́на, ѧтѕнѣрекѕл, ѧнѣъцътѣра.

(̀) varía, lovire sau apăsare groasă, să pune pururea la sfârşitul cuvântuluĭ, precum: оу҃мбла, ѕндѣ, съдѣ.

(̔) ison sau psilí cu oxie, pururea la început pe glasnică, la cuvântul care nu să oxiĭaşte înlăuntru precum: ӑкрѕ, ӑпъ, ӥнимъ, ѻкіѳ, іѻте.

(̓) psilí pururea la început pe glasnică, la cuvântul care să oxiĭaşte înlăuntru precum: а҆чáста а҆ѕзи́тъ и҆ сѧ ѳъкѣт.

(̆) vrahía sau scurtătoarea să pune la mijlocul şi la sfârşitul cuvântuluĭ pe glasnica căriĭa i să ĭa pe jumătate glasul, precum: пжѝне, мáйкъ, ноѝ, коѝ. Şi numaĭ pe и, ѕ, şi pe ю să pune scurtătoarea.

(̃) títla, la noĭ numaĭ la acéstea să întrebuinţéză: Дм̃нѕл Дм̃нѕіѕ Іс̃ хр̃, Ад̃ сфн̃т. Şi pe număr să obicnuĭaşte.

(,) comma[1]), opritoarea sau jumătate de picătură, să pune printe cuvinte de le desparte, care unele către altele nemijlocit nu să cuvin şi încheeturile

[1]) Exemplele, de aci înainte, le vom transcrie cu litere latine, privind semnele de punctuaţie, iar nu valoarea fonetică a slovelor cirilice, ca până acum.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

céle micĭ care sânt părţile ceiĭ întregĭ, precum: créşterea bună, învăţătura, nevoinţa şi înţelepcĭunea, aduc pre om la adevărata norocire şi fericire.

(:) doao picăturĭ să pun şi la începerea uniĭ istoriĭ, precum: zis-au D(o)mnul pilda ačasta: unuĭ om bogat foarte i s'au rodit ţarina. Să pune şi la jumătate de pricină, precum: mintea celuĭ înfrânat, Bisérică ĭaste a Sf(â)ntuluĭ Duh: Iară a lacomuluĭ cu pântecele lăcaş ĭaste a corbilor.

(.) picătura să pune la cuvinte cu deplină înţelégere, precum; Cela ce nu să scârbéşte de sărăcie, bogat ĭaste. Nu cela ce are puţin: Ci cela ce poftéşte multe, ĭaste sărac.

(;) semnul întrebăriĭ să pune la acest felĭu de cuvinte: Adame, unde eştĭ; şi, cine ţe-au spus ţie că eştĭ gol;[1])

(!) semnul de mirare ĭaste care arată mirare sau durére sau bucurie: precum: o milostivire şi îndelungă răbdare D(u)mnezeĭască! O prea slăvită minune!

( ) semnul încăperiĭ ĭaste care încue cuvintele céle ce sânt streine, sau céle ce sânt pentru vreo tâlcuire, precum în Faptele Apostolilor: Şi în zilele acélea sculându-să Petru în mijlocul ucenicilor, au zis: (şi era mulţime de nume înpreună, ca la o sută şi doaozecĭ). Bărbaţĭ fraţĭ.

(-) cratima sau împreunătoarea, să pune la cuvintele care trec dintru un rând într'altul, de pildă: pre-cum no-rul as-cun-de pre so-a-re: A-şa gân-du-ri-le cé-le ré-le în-tu-ne-că pre min-te.

(„) aducătoare, să pune la începerea şi sfârşitul vorbeĭ, a încheeturiĭ sau a pirioduluĭ care să aduce din gura altuĭa; de pildă: Precum au zis şi Vrienie „ carte ni-să cuvine a învăţa, şi învăţîndu-o a avea minte; că mulţĭ multă învăţătură având, minte nu au"

(*) arătătoare, să pune la tâlcuirea unuĭ lucru trebuinčos: de multe orĭ în locul eiĭ să pun slove sau ţifre.

Maĭ sânt şi alte sémne şi prosódiĭ; cel ce voĭaşte, le va afla în gram-matecĭ. Iară aicea acélea s'au pus, pre care şi singurĭ le întrebuinţem, în-destulându-ne cu atâtea.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1177. *Ciasoslov*, Buda 1823.

Inregistrat pe una din fişele scrise de Al. T. Dumitrescu, fost funcţionar la Academia Română.

1178. Clemens Andreas, Walachiſche Sprachlehre, Ofen 1823.

Walachiſche | Sprachlehre | für | Deutſche | nebſt einem kleinen | Walachiſch-Deutſch | und | Deutſch-Walachiſchen | Wörterbuche. Verfaßt von Andreas Clemens. Evangeliſchem Pfarrer in Brenndorf bey Kronſtadt in | Siebenbürgen.

---

[1]) In punctuaţia limbii greceşti, până astăzi, semnul întrebării (?) se face prin punct şi virgulă (;).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Hermannſtadt u. Kronſtadt 1823, bey W. H. Thierry, Buch=und Kunſthändler.
Ofen, gedruckt mit königl. hung. Univerſitäts=Schriften.

In-8⁰ de XII + 330 pag. şi 2 tabele.
Pe verso titlului:

Budae die 27 Febr. 1822 Admittitur ad typum
per Georgium Petrovics m. p.
Librorum Censorem.

Prefaţa:

Vorbericht.

Eine gedruckte walachiſche Sprachlehre zu haben, war ſchon längſt der innige Wunſch derer, welche die walachiſche Sprache regelmäſſig zu lernen Belieben trugen. Durch zween geſchickte Männer wurde dieſer ihr Wunſch endlich vor einigen Jahren zu ihrem Vergnügen befriedigt. Jeder derſelben hat zu dem Ende ein beſonderes Werk verfertigt und es zum Drucke befördert. Das erſte erſchien 1787 in der Walochey in Rimnik, und zwar ganz mit walachiſchen Lettern gedruckt. Das zweyte, welches Herr von Müllersheim verfaſſet hat, iſt 1788 unter dem Titel: Deutſch=Walachiſche Sprachlehre, in Wien herausgekommen, und mit einigen Zuſätzen vermehrt, in Hermannſtadt 1810, wieder aufgelegt worden. Letztere befindet ſich als ein gemeinnütziges Buch in den Händen vieler Liebhaber der walachiſchen Sprache.

Da alſo den bisherigen Mangel abgeholfen iſt, ſo dürfte es manchen überflüſſig ſcheinen, die Summe grammatiſcher Werke durch die Ausgabe eines neuen zu vermehren. Dieſer Vorwurf wird ſeinen Schein verlieren, wenn man bedenkt, daß, weder die Anzahl der beſtehenden Grammatiken noch zur Zeit zu groß ſey, noch die bereits vorhandenen, nach dem eignen Geſtändniſſe ihrer Verfaſſer, für ganz vollkommen ausgegeben werden können. Der Herausgeber dieſes neuen Werkes iſt weit entfernt, den anerkannten Werth der gedachten Sprachlehren herabzuſetzen, oder etwa ſeine Arbeit für unverbeſſerlich zu erklären. Nein, er hat vielmehr die Arbeiten ſeiner Vorgänger beſtens zu benützen ſich befliſſen, und dazu bloß dasjenige noch beygefügt, was ſeiner Einſicht nach in einer Sprachkunſt geſucht werden darf. Wie weit es ihm hierin gelungen ſey, überläßt er dem Ausſpruche unparteyiſcher und verſtändiger Beurtheiler.

Für Unkundige der walachiſchen Buchſtaben und ihrer Ausſprache iſt im § 3. geſorgt worden: nach deren Kenntniß werden dieſe ſich auch der im 2=ten Paragraph enthaltenen Wörter zu Leſeübung mit Nutzen bedienen können. In dieſen beyden Paragraphen ſtehen alle da befindlichen Worte entweder mit lateiniſchen, oder auch ungariſchen Buchſtaben ausgedruckt; je nachdem einige walachiſche Buchſtaben mit lateiniſchen, andere aber mit ungariſche Buchſtaben gleiche Ausſprache haben, wie § 3. zu ſehen iſt. Zur bequemern Erlernung der walachiſchen Sprache kann das kleine beygefügte Wörterbuch nützlich dienen.

Was die Einrichtung des ganzen Werkes überhaupt betrifft, hat ſich der Verfaſſer angelegen ſeyn laſſen, in ſeinem Unterricht eine natürliche Ordnung zu beobachten, ſich deutlich und beſtimmt auszudrücken, und ſeinen Vortrag durch Beybringung paſſender Beyſpiele zu bewähren. Uebrigens wünſchet er, daß dieſe ſeit mehreren Jahren fertig geweſene Arbeit dem eigentlichen Zwecke einer Sprachlehre entſprechen, und den Liebhabern der walachiſchen Sprache zu ihrem Behuf förderlich ſeyn möge.

der Verfaſſer.

Pe restul foilor liminare se arată cuprinsul.
Ediţie de titlu a celei din 1821. (Vezi aici nr. 1115).
Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară, II*, p. 237, nr. 1148.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1179. Clemens Andreas, Kleines walachiſch-deutſch und deutſch-walachiſches Wörterbuch, Ofen 1823.

Kleines | Walachiſch-Deutſch | und | Deutſch-Walachiſches | Wörterbuch. | Verfaßt | von | Andreas Clemens. | Evangeliſchem Pfarrer in Brenndorf bey Kronſtadt in | Siebenbürgen. | Hermannſtadt u. Kronſtadt 1823, | bey W. H. Thierry, Buch- und Kunſthändler. | Ofen, | gedruckt mit königl. ung. Univerſitäts Schriften.

In-8⁰ de 440 pagine. Cuvintele româneşti sunt scrise şi în cirilică şi în alfabetul latin. Dela pag 191 începe Deutſch-Walachiſches Wörter-Buch. Pe verso titlului, ca şi la sfârşit, este scrisă în limba latină aceiaşi autorizaţie de tipărire a lui George Petrovici, cu data: *Budae die 27 Febr. 1822.*

Ediţie de titlu a celei din 1821, înregistrată aici la nr. 1116.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 237, nr. 1149; id., *Tipografia românească din Buda*, în *Boabe de grâu*, III (1932), 607.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1180. Mitterpacher Ludovic, *Creşterea frăgarilor*, Buda 1823.

Лекцетеръ | деспре | КѢЛТѢРЯ СѪѢ КРЕЩЕРѢ | ФРЪГЯРИЛОР | шй а | ЕЕРМИЛОР ДЕ МЪТАСЬ | пентрѫ | ѧтрекѫинцарѣ школелор нацїонале | де | Йрхїмандритѫл ЛѪДЕЇГ МИТЕРПАХЕР.

Unterricht über Seiden-Bäumer Cultur. | Л БѪДА | ла Кръмска Тѵпографїе а Оѵнїверсїтецїй дин Песта | 1823.

In-8⁰ mic, 60 pagine.

Pe verso titlului: «Budae die 6 Septembris 1823. *Imprimatur* Antonius Tumara m. p. Censor». La pag. 3—6 o introducere despre creşterea frăgarilor şi a viermilor de mătase în şcoli.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1181. *Invăţături hristianiceşti*, Iaşi 1823. Ed. III.

ЛЕЪЦЪТѪРИ | ХРІСТІАНІЧЕЩИ | фолосітоаре де сѫфлет. | Якѣм а дова варъ тѵпърйндѫсъ | спре фолосѫл Общеск. | Л зйлеле Прѣ лѧминатѫлѫй шй Прѣмънъл|цатѫлѫй нострѫ Дѵмн, | ІѠАНН СЙНДѪЛ СТѪРЗЯ ЕЕОД. | Кѫ благословенїа шй кѫ тоатъ келтѫала | Прѣсфѣцитѫлѫй Митрополіт а тоатъ | Мулдавїа, Кѵріѡ Кѵріѡ | ЕЕНІАМЙН. | Сас тѵпърйт Л Тѵпографїа | сфѣтей Митрополій Л Йшй. | Ла анїй дела Хс, ѧЛѡкг.

In-8⁰ de 3 foi nepaginate + 100 pag., numerotate cu cifre arabe.

Titlul încadrat. Pe verso titlului stema ţării cu următoarele versuri:

Stihurĭ asupra Peceţiĭ Prea-înălţatuluĭ şi bine credincosuluĭ Domnuluĭ nostru, Ioann Sandul Sturza Voevod, domn Moldav(iei).

Bourul ce în pecéte s-au însemnat,
Domnuluĭ Ioan Sandul Sturza i s-au încredinţat
Sabiĭa şi buzduganul ce deasupra să ivesc,
Domn Ţăriĭ Moldavieĭ îl adeveresc.
Păzească-l D(u)mnezeu cu a sa putére,
Pre scaunul aceştiĭ ţărĭ tără de cădére.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Ĭubiţilor cetitorĭ.

La îndoită alcătuirea omuluĭ cea din trup şi suflet, nimenea vreodată, întrégă minte având să poate îndoì că partea cé maĭ de căpetenie şi maĭ de cinste ĭaste sufletul. Pentru carele noĭ atât de puţin grijim, cât dinprotivă céle maĭ marĭ şi grŏaznice evangheliceştĭ hotărîrĭ pentru el ne poruncesc zicându-ne: Că ce va dobândì omul de va câştiga lumea toată, şi-şi va pĭĭarde sufletul său? Sau ce va da omul schimb pentru sufletul său? Marc. Cap. 8. stih, 36—37. Cărticica pe care o ţiĭ în mâinĭ, ĭubite cetitorĭule, într-alt chip nu o aĭ puté numì, decât numaĭ hrană şi desfătare sufletéscă. Pentru că singură alcătuirea eiĭ nu ĭaste decât de céle maĭ de nevoe hristianiceştĭ învăţăturĭ şi deşteptărĭ cătră neprihănită credinţa noastră, adunată fiind din tot ce are maĭ scump D(u)mnezeĭasca Scriptură. Şi pe care deşi învechită o am găsit, dată fiind în tiparĭu, la anul 1700 în Bucureşti, de folos nu mic am socotit a o da de a dooa oară [1]) la lumină, în Tipografiĭa Mitropolieĭ noastre, în Iaşĭ.

Nu vă scumpiţĭ dar, ĭubiţilor, cătră câştigarea eiĭ, nicĭ vă leneviţĭ întru adése orĭ cetirea eiĭ, décă purtaţĭ grijă (precum să cuvine, neapărat) de suflet. Căcĭ din toate céle văzute numaĭ pe acela şi după moarte îl avem nemuritorĭu.

Al dragostiĭ voastre de tot binele voitorĭu

Veniamin Mitropolit Moldavieĭ.

Pe ultima pagină:

Diorthositorĭu şi purtătorĭu de grijă fiind nevrédnicul Ierodiacon Evthymie Andrievicĭ.

Cătră toţĭ prea-plecaţĭ rugătorĭ, Vasilie Ioanovicĭ, prubarĭu.

Şi noĭ maĭ micĭĭ între ceĭ supuşĭ, Ioann Pavlovicĭ şi Gheorghie, aşăzătorĭĭ slovelor.

Ediţia I s'a tipărit la Snagov, 1700 *(Bibl. rom. veche,* I, p. 390, nr. 118). Veniamin nu cunoştea ediţia dela Viena, 1785 *(Bibl. rom. veche,* II, p. 306, nr. 491).

Bucureşti: Biblioteca Academiéi Române.

1182. *Învăţătură pentru lucrătorii de tabacă,* Buda 1823.

ꙗ̀ѢѢЦѢТꙊРѢ | пентрꙋ | лꙋкрѣтóрїй | дє | ТѢЬЙ́КѢ | ѧ̀ Цáрд оу҃нгрꙗ́скѣ | шй ѧ̀ | Гáлиціа. | Ѵ҃ Ѣ҃ДѢ | ѧ̀ Крѣ́ска Тꙋ҃пографíа а̀ Оу҃ниверсита́тей длн | Пе҃шта. 1823.

In-8⁰ mic de 56 pag.; între paginele 48—49 o tabelă.

Verso titlului alb. La început o prefaţă:

Luare aminte!

Lucrătoriĭ de tăbacă în ţara Unguréscă şi în Galiţia, pentru ačastă de faţă învăţetură despre lucrarea tăbaculuĭ, sânt îndatoraţĭ de a mulţemì: la a Sa Preasfinţită Maiestate şi părinteştĭ purtărĭ de grijă despre ale Sale Ţărĭ: care învăţetură fără îndoĭală le va aduce mare folos de vor lua în minte şi după dânsa a urma se vor sârgui.

[1]) Ediţia a 2-a este, în realitate, cartea *Învăţături creştineşti,* Viena 1785, pe care probabil, Veniamin n'a cunoscut-o.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Afla-vor încă întru ačastă cărticică la lucrarea tăbaculuĭ înrădăcinate multe necuviinčoase lucruri sau abuzuri, care nu sânt de lipsă şi prin care până acuma o parte mare din a lor ostenélă s-au pierdut: apoĭ pentru acéĭa s-au dat următoarele mijlociri la lumină, ca de acum înainte fieşte carele lucrătoriu de tăbac să se poată feri de acéle réle: decĭ căştigând maĭ multă şi maĭ bună tăbacă şi a lor venit de banĭ se va putea înmulţi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1183. Macarie Ieromonah, *Anastasimatarĭu*, Viena 1823.

ÎНѪГТѪГНИѦЙТѪРЮ | Бнсѣричѣскъ | дѯпъ âшъзъмѧнтѯль Гѝстнмїй чѣїй нодѡ. | Ѩкѯмь | ѧтѧшй дѧтъ тѵпърйть ѧ зйлнле Прѣ лѯминѧтѯлѯй, | шй Прѣ ѧнълцѧтѯлѯй нóстрѯ Дóмнь | ÎѠЙННЬ ГЙНДѮЛЬ ГТѮРЗѪ ВОѢВÓДЬ | ѧтрѯ ѧтѧюль âнь âль Домнїей Гѧле. | Кѯ вѡм шй блгословéнїѧ Прѣ Ѡсфиницїей Гѧле пърйнтелѯй | Ѩрхїепїскопь шй Митрополйть âль | Молдѧвїей | Кѵрíѡ Кѵрь | ВѢНЇѪМЙНЬ. | Ѩлкътѯйть дѯпъ чѣль Грчéскь прѣ лймвѧ Рѡмаѣскъ, дѣ смерйтѯль | МѪКÁРЇѢ ÎѠРОМОНѪХѮЛЬ | Портáрїѣ [1]) аль Ѳфѣтей Митрополїй â Бѣкѵрѣщилѡрь Дѧскалѯль школéй | дѣ Мѯсикїѣ. | ВЇѢННѪ, 1823.

In-4º de 2 foi nepaginate+300 pag.+1 foae nenumerotată.

In faţa textului o gravură pe o pagină întreagă, reprezentând *Invierea lui Hs.*, semnată jos de «*J. Seher s c.*» (facs. nr. 422).

Cartea cuprinde cântările de Sâmbătă seara şi Duminică dimineaţa ale celor opt glasuri ale Octoihului.

Tipar negru şi roşu, paginele încadrate. Verso titlului alb.

Urmează o prefaţă:

Pré o Sfinţituluĭ, Pré înţeleptuluĭ şi de D(u)mnezeu alesuluĭ Arhiepiscopŭ şi Mitropolitŭ alŭ Moldavieĭ, Kyrio Kyrŭ Veniaminŭ, alŭ mieu Pré milostivŭ şi mare făcătoriu de bine stăpânŭ, céle de slugă smerite şi pré plecate închinăcĭunĭ.

Ştiind râvna care aĭ Pré o Sfinţiĭa Ta spre sporirea învăţăturilorŭ ce aducŭ podoabă sf(i)ntelorŭ biericĭ şi némuluĭ, după dreptate şi cu cuviinţă amŭ socotitŭ ca să aducŭ acéstă carte musicéscă ce s-au typăritŭ întâĭu în limba graĭuluĭ Patrieĭ, Pré înaltuluĭ haractirŭ a Prea o Sfinţieĭ Tale, ca cela ce eştĭ şi cu némulŭ strălucitŭ şi cu fapta bună înpodobitŭ, ca cela ce dinŭ mica vârstă aĭ fostŭ ĭubitoriu Muselorŭ şi singurŭ eştĭ înpodobitŭ cu acelea. Ca cela ce dinŭ tinereţe aĭ îmbrăţişatŭ smereniĭa şi pretutindenea în pământulŭ Moldavieĭ aĭ întemeĭatŭ viĭaţa monahicéscă, cu toate chipurile ajutorindŭ pre ceĭ ce după D(u)mnezeu voescŭ a vieţuĭ. Pré o Sfinţiĭa Ta, Pré o Sfinţite Stăpâne, aĭ sistisitŭ întâĭu şcoală Romanéscă de ştiinţe în pământulŭ Moldavieĭ şi cu ačasta aĭ deşteptatŭ şi ţara noastră de au făcutŭ asémenea, dinŭ care şcolĭ, nu puţină deşteptare şi sporŭ să face. Pré o Sfinţiĭa Ta aĭ sistisitŭ typografie în sf(â)nta Monastire a Némţuluĭ în carea s-au typăritŭ, *Vieţile sfinţilorŭ*, *Sf'ântul Ioannŭ Scărarulŭ*, *Sf'ântulŭ Efremŭ Syrulŭ*, *Kecragarionŭ alŭ*

[1]) Despre sensul acestui cuvânt (= rang bisericesc, care se da unei persoane de încredere a palatului Mitropolitan), vezi Nifon N. Ploeşteanu, *Carte de Musică Bisericéscă pe Psaltichie şi pe note liniare pentru treĭ vocĭ*, Buc. 1902, pag. 59, nota 1.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Sfîntuluĭ Avgustinŭ [1]) şi alte cărţĭ folositoare şi de sufletŭ mântuitoare şi neîncetat eştĭ îndemnătorĭu şi în totŭ chipulŭ ajutătorĭu spre folosulŭ, sporirea

422. Invierea lui Hs. din *Anastasimatar*, Viena 1823.

[1]) Sublinierile ale noastre; toate cărţile sunt cunoscute *Bibliografiei*.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

şi podoaba sf(i)ntelor biserică şi a Patriei. Pré o Sfinţiia Ta eşti celŭ întâiu, carele aĭ îmbrăţişatŭ pre dascaliĭ sistimiĭ musichieĭ ceiĭ noao şi sistisindŭ Şcoală în sf(i)nta Mitropolie, nu puţinŭ sporŭ s-au făcutŭ, pentru care şi ţara noastră luându deşteptare au făcutŭ asémenea. Deci Pré o Sfinţiia Ta eşti celŭ dinŭtâiu pricinuitoriu şi deşteptătoriu a totŭ folosulŭ Patriei, atâtŭ a celorŭ d(u)hovniceşti, precum şi acelorŭ politiceşti, pre care faceri de bine, râvna, bunătăţile şi blândéţile Pré o Sfinţiei Tale, ştiindu-le eu prea plecata sluga Pré o Sfinţiei Tale, amŭ îndrăznitŭ ca să înpodobescŭ ačastă carte «Anastasimatariulŭ bisericescŭ», cu încuviinţatŭ şi Pré cinstitŭ numele Pré o Sfinţiei Tale, după dreptate şi cuviinţă, afierosindu-lŭ stăpânéştiĭ Ierarhiei Tale, ca unuĭ pricinuitoriu a totŭ folosulŭ, ca celuĭ înpodobitŭ cu toate cuviinčoascle daruri şi după D(u)mnezeu adevăratŭ păstoriu. Priiméşte darŭ cu blândéţe, milostive şi Pré o Sfinţite Stăpâne şi-mŭ ĭartă îndrăznirea, neprivindŭ la micimea aduceriĭ, cĭ maĭ vârtosŭ la osârdiia pré plecateĭ slugiĭ Pré o Sfinţiei Tale. Şi Domnul Nostru I(su)s H(risto)sŭ, începătoriulŭ păstorilorŭ, să păzéscă pre Pré o Sfinţiia Ta în mulţĭ pačnicĭ şi fericiţĭ anĭ, până la adâncĭ bătrânéţe, întăritŭ pre scaunulŭ Arhipăstorieĭ, ca în viĭaţa acésta să străluceştĭ întru dregătoriia cé păstoréscă, povăţuindŭ turma şi oile céle încredinţate Pré o Sfinţiei Tale la păşunile céle de sufletŭ folositoare şi mântuitoare ale dogmelorŭ celorŭ evangheliceştĭ. Iară după slobozirea de aicĭ să te învrédniceşti a fi cu H(risto)sŭ, priimindŭ dela dânsulŭ cununa dreptăţiĭ cé gătită Pré o Sfinţieĭ Tale şi îndulcindu-te de bunătăţile luĭ céle véčnice. Iară eu smeritulŭ totŭdeauna mă voĭu socoti fericitŭ a fi

alŭ Pré o Sfinţiei Tale smerită şi plecată slugă
Macarie Ieromonahulŭ
Portarie alŭ sf(i)ntei Mitropoliĭ a Bucureştilorŭ, dascalulŭ şcoaleĭ de Musichie.

Ultima foae: «Îndreptare a oare cărora trecerĭ cu vedérea, ce s-aŭ facutŭ în aşăzarea alcătuiriĭ».

Cartea a apărut şi într'o altă ediţie, pentru Muntenia, având acelaşi titlu caşi aceasta, cu arătarea însă a Domnului şi a Mitropolitului muntean: Grigorie Dimitrie Ghica Vv. şi Grigorie, Mitropolitŭ a toată Ungrovlahia.

Prefaţa ediţiei muntene, puţin mai mare şi schimbată, este tipărită cu alte caractere tipografice; celelalte foi sunt identice cu cele din ediţia pentru Moldova.

Extragem din prefaţa ediţiei pentru Muntenia, partea mai mult schimbata; întreagă, a fost publicată de C. Erbiceanu, *Biserica ortodoxă română*, XVI (1892—93), p. 817—820:

... Deci căruia maĭ cu dreptate şi maĭ cu cuviinţă să cade ca să afierosescŭ acéstă carte de Musichie: *Anastasimatariului bisericescŭ*, de câtŭ Pré o Sfinţieĭ Tale, ca celuĭ ce dupre maĭ nainte ştiinţa, dinŭ vréme eştĭ hotărîtŭ şi de D(u)mnezeĭasca Pronie alesŭ. Ca celuĭ ce vârsta cé dinŭtâiu, cu multă silinţă şi însetoşare de sporire, o aĭ cheltuĭtŭ întrŭ îndeletnicirea învăţăturiĭ a toate Musele şi a Theologhieĭ. Şi pre cé de alŭ doilea, întrŭ liniştea şi ostenélele podviguluĭ monahicescŭ întrŭ cé după D(u)mnezeu supunere şi ascultare, întru răbdare, întru smerenie, în postiri, în priveghieri, întru lucrarea poruncilorŭ luĭ D(u)mnezeu şi întru nepregetate ostenelĭ, înpodobindŭ Sfintele Biserici şi luminândŭ inimile şi sufletele celorŭ de unŭ némŭ, cu cărţĭ ithiceştĭ, dogmaticeştĭ şi theologhiceştĭ. Prefăcândŭ tâlmăcirile cărţilorŭ celorŭ maĭ trebuin-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ĉoase şi folositoare în graĭulŭ Patrieĭ, cu atâta scumpătate, dreaptă socotélă şi cu atâta putere de adâncŭ alŭ înväţăturiĭ şi ceiĭ dinŭ afară şi ceiĭ vistierite în sufletulŭ Pré o Sfinţieĭ Tale, d(u)hovniceştĭ lucrărĭ, încâtŭ iroasŭ bisericescŭ Patrieĭ te-aĭ arătatŭ. Iară acumŭ, în cé maĭ deplină vârstă nemaĭ putându-se lumina a să ascunde suptŭ obrocŭ şi ca pre celŭ maĭnainte de D(u)mnezeĭasca pronie hotărâtŭ, puindu-te în scaunŭ o! câte suflete prinŭ Pré o Sfinţiĭa Ta au să se aducă la calea adevăruluĭ şi la pocăinţă. O! câte suflete doritoare de céle cereştĭ, curate şi fără prihană au să se arate prinŭ sârguinţa, sfătuirile céle folositoare, nevoinţele céle neadormite, prinŭ blândeţele şi înalta smerita cugetare a aşăzăriĭ vieţiĭ Pré o Sfinţieĭ Tale. Ci o! cela ce pre smerenie o aĭ adâncŭ sălăşluită în sufletul Pré o Sfinţieĭ Tale, o! céla ce eştĭ vrăjmaşŭ măgulirilorŭ şi laudelorŭ, dă-mŭ voe să strigŭ adevărulŭ, ce nu pocĭu a-l tăcea, o! cela ce aĭ firea maĭ blândă decâtŭ a porumbilorŭ! O! Ierarhe, dă-mĭ voe să te numescŭ Părinte alŭ Patrieĭ, fierbinte folositorĭu alŭ Pravoslavieĭ şi alŭ Pré Sfinteĭ Troiţe neadormitŭ apărătorĭu.

Nifon N. Ploeşteanu, *Carte de Musică Bisericéscă...*, Buc. 1902, p. 54, nota 1, zice că acest exemplar «a avut de normă» Anastasimatariul alcătuit de Petru Efesiul în 1820, de care se deosibeşte prin aceea că «a pus cuvinte româneşti în locul celor greceşti şi numai unde nu se potrivea textul cuvintelor, a adăogat semne musicale de la sine».

Ediţii noi în 1856, 1875 şi 1898. — Pr. Nic. M. Popescu, *Viaţa şi activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, Buc. 1908, p. 48—51.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1184. Macarie, Ieromonahul, *Irmologhion*, (Viena) 1823.

ІРМОЛО́ГЇѠНЬ | сѧ̀ | Катакаси́ю Мѵсичє́скь. | Ка́ре | кѵпри́нде ѧ҃ сине Катавасі́ниле Пра́зничилоръ ѧ҃пъръте́щй, | шй а̑ле Нъскъто́арей дѣ Дм̃незе́ѵ, а̑ле Трй́ѡдѧрй, шй а̑ле | Пентикоста́рюлѧрй, прѣкѵ́мь съ кѧ́нтъ ѧ҃ Сф̃та лѧ́й | Х҃ъ Дм̃незе́ѵ Бесе́рика ч҃к маре. | Йкѵ́мь | ѧтѫ́шй датъ тѵпъри́тъ ѧ҃ зи́леле Пр҃к лѧминатѧрй, шй Пр҃к ѧнълцá|тѧрй ностр҃ До́мнь шй Игемѡнь а̑ тоа́тъ Оуггроклáхїа, | Ію ГРИГО́РІЄ ДИМИ́ТРІЄ ГИ́КА КОСЕ́ОДЬ | ѧтр҃ѵ ѧтѫ́юль а̃нь а̃ль Домні́ей са́ле. | Кѵ ко́м шй благословє́нїа Пр҃к ѡ̑ Сф̃ници́тѧрй | Митропо́лить а̑тоа́тъ Оуггровлáхїа | Кѵрі́ѡ Кѵ́рь | ГРИГО́РІЄ. | Йлкътѧ́ить Рѡманє́ще прѣ а̑шъзъмѫ́нтѧль сѝстимїй чє́їй ноáѡ дѧпрѣ чє́ль | Грече́скь дѣ смерѝтѧль | МѪКАРІЄ ІЄРОМОНѪХѴЛЬ Портáре а̑ль Сф̃тей Митропо́лїй а̑ Кѵкѵрѣ́щилоръ Дáскалѧль шкоáлей | дѣ Мѵсикі́е. | 1823.

In-4º de XIV+220 pagine. Tipar negru şi roşu, paginele încadrate.

Verso titlului alb. Pe primele pagine este prefaţa, publicată fragmentar de C. Erbiceanu, *Biserica ortodoxă română*, XVI (1892—93), p. 813—820, în comparaţie cu forma manuscrisă.

«Cartea cuprinde Catavasiile praznicilor împărăteşti şi ale Născătoarei de Dumnezeu, ale Triodului şi ale Penticostarului. La urmă mai are Sedelnele dela Utrenie şi cântările Triodului din Săptămâna cea mare, Canonul sfintei Casii din Sâmbăta cea mare, Tropare din Prohodul Domnului, Binecuvântările Invierii şi sfârşeşte cu Podobiile dela Vecernie» (Pr. Nic. M. Popescu, *op. cit.*, 52).

Prefaţa:

Cinstituluĭ şi în H(risto)sŭ ĭubitŭ Patriotŭ Cântăreţuluĭ Romanŭ cea în H(risto)sŭ îmbrăţişare.

Podoaba şi fericirea unuĭ nému, ĭubitule, vine dinŭ paza legilor stră-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

moşăştĭ şi dinŭ dragostea şi râvna cé fierbinte spre sporirea împodobirii némuluĭ. Pentrucă légile, ca nişte isvoară adapă sufletulŭ, înmulţescŭ şi hrănescŭ acé strânsă legătură a dragostiĭ şi a râvniĭ de carea spânzură sporirea şi fericirea, lucréză şi înmulţescŭ ştiinţele, care atâtŭ de trebuincoase sântŭ în viĭaţa oamenilorŭ, încâtŭ unŭ némŭ nebăgătorĭu de samă, călcătorĭu de legile strămoşeştĭ, fără dragoste, urătorĭu spre ceĭ de unŭ némŭ şi fără râvna fapteĭ bune şi a împodobiriĭ némuluĭ său, cade în cé maĭ jalnică nefericire şi să surpă întru adâncŭlŭ nesimţiriĭ şi a ticăloşieĭ.

Şi ačasta, ĭubitule, întocmaĭ o amŭ pătimitŭ noĭ Romaniĭ, némulŭ celŭ maĭ slăvitŭ alŭ lumiĭ oarecândŭ, celŭ maĭ iscusitŭ şi maĭ înţeleptŭ întru ştiinţe şi celŭ maĭ puternicŭ şi nebiruitŭ întru arme.

Că dinŭ nestatorniciĭa şi prefacerea vremilorŭ şi a fericirilorŭ, însă-ne de bună voe lăsându-ne ca să fimŭ lipsiţĭ întâĭu dela céle maĭ puternice, ne-amŭ depărtatŭ dela slovele céle strămoşăştĭ şi ne maĭ avândŭ pre ale noastre, prinŭ încetŭ încetŭ, fără a simţi, ne-amŭ surpatŭ în desăvârşita prostie şi ticăloşie.

Şi încă de atuncĭ în multe cursurĭ de anĭ, nu numaĭ cu slovile céle ţiriliceşti ne-amŭ slujitŭ, ci şi cu cărţile şi cu graĭulŭ lorŭ ne-amŭ întrebuinţatŭ, precumŭ până în zioa de astăzĭ încă să vădŭ cărţile lorŭ prinŭ besericile noastre rămase şi hrisoavele încă toate netălmăcite, a pururea protimisindŭ pre céle streine şi totŭdéuna huliţĭ fiindŭ de ceĭ streinĭ, cu celŭ maĭ necinstitŭ titlu, proştĭ proştĭ, proştĭ. . . . . .

Precum şi cu cartea elinéscă şi cu Psaltichiĭa grecéscă de a pururea ne-amŭ slujitŭ şi până în zioa de astăzĭ atâtŭ protimisimŭ şi cartea cé elinéscă şi Psaltichiĭa cé grecéscă, încâtŭ ceĭ maĭ mulţĭ, după ce învaţă câte puţină elinéscă, să ruşinéză a să arăta că sântŭ Romanĭ şi dinŭ câtŭ potŭ îşi tăgăduescŭ şi Patriĭa şi Némulŭ.

Aşijderea şi ceĭ ce învaţă câte puţină Psaltichie grecéscă, până în zioa de astăzĭ să ruşinéză, nu numaĭ de a cânta „heruvicŭ“ şi altele Romaneşte, ci şi «D(oa)mne milueşte» de a zice pre limba luĭ.

Mulţĭ râvnitorĭ în vremĭ s-au arătatŭ cu râvnă, ca să facă câte cevà spre folosulŭ şi podoaba Némuluĭ în Patrioticésca grăire, darŭ totŭdeauna au stătutŭ piedicile atâtea, nu numaĭ dela ceĭ ce apururea pândescŭ deşteptarea şi sporirea noastră, dară şi dela ceĭ deşărţĭ dinŭ însuşi némulŭ nostru, cariĭ nesimţindŭ ticăloşiĭa întru carea să află prăpăstuiţĭ, totŭdeauna, să facŭ îndemnătorĭ acelora spre rău şi dinŭtr-acestŭ felĭu de pricinĭ, sporirea în limba noastră zăcé primejduindu-se în céle maĭ jalnice suspinurĭ.

Mulţĭ şi dinŭ psalţiĭ ceĭ desăvârşitŭ dinŭ némulŭ nostru s-au arătatŭ cu râvnă în vremĭ, ca să facă câte cevà în limba noastră precumŭ fericitulŭ întru pomenire Arsenie Ieromonahulŭ Coziĭanulŭ, Calistŭ Protopsaltulŭ Sfinteĭ Mitropoliĭ a Bucureştilorŭ şi Şărbanŭ Protopsaltulŭ Curţiĭ Domneşti, cariĭ nu numaĭ Anastasimatarĭu melosŭ, Stihirariulŭ melosŭ, Heruvicile, Pricesnile toate, Catavasiile, Irmoasele toate şi altele, darŭ şi partea cé maĭ multă a Papadichieĭ o au prefăcutŭ Romaneşte, cu toată desăvârşita alcătuire, minunaţĭ dascalĭ şi alcătuitorĭ vremiĭ lorŭ stândŭ în cé veche Musichie. Insă una pentru greotatea şi alta pentru zavistiĭa celorŭ cé nu potŭ să vază sporirea şi să le

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.“; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

auză pre acestea în limba graĭuluĭ nostru, dinŭpreună cu moartea lorŭ au peritŭ şi ostenelile lorŭ.

Acumŭ însă în vremile noastre, Pré înalta Pronie cu milostivire suflândŭ râvnă în sufletele a mulţĭ bărbaţĭ cuvioşĭ şi de D(u)mnezeu temătorĭ, puternicĭ întru toate învăţăturile, împodobiţĭ cu toate ştiinţele filosofieĭ a theologieĭ şi cu toată drépta socotélă a tălmăcirii, precumŭ fericiţii întru pomenire părinţiĭ dascalĭ, Ilarionŭ, Gherondie şi Isaacŭ, dinŭ Sf(â)nta Monastire a Némţuluĭ şi părintele dascalulŭ Macarie Arhimandritulŭ dinŭ Sf(â)nta Monastire Căldoraşaniĭ, cu aprindere de Patriotičască râvnă, toată viĭaţa, cu toată iscusinţa şi drépta socotélă o au chieltuitŭ întru drepte înfiinţate şi nestrămutate tălmăcirĭ, nu puţine cărţĭ lăsândŭ Bisericiĭ şi Patrieĭ. Cărora vecinică să le fie pomenirea, ca unorŭ folositorĭ şi marĭ strălucitorĭ aĭ némuluĭ nostru.

Şi acestora urmândŭ însuşi Pré o Sfiinţiĭa Sa Părintele Mitropolitulŭ Ungrovlahieĭ Kyrio Kyrŭ Grigorie şi Prea cuviosulŭ şi multŭ învăţatulŭ părintele dascalulŭ Grigorie Arhimandritulŭ Râmnicanulŭ şi părintele dascalulŭ Iosifŭ Ieromonahulŭ din Sf(â)nta Monastire a Némţuluĭ, cu aceĭaşi înfocare de râvnă încă dinŭ tinereţe neîncetatŭ să îndeletnicescŭ întru tălmăcirea a totŭ felĭuluĭ de scripturĭ şi de nevoe Sf(i)ntelorŭ Bisericĭ şi patrieĭ dintr-ale cărora cărţĭ multe s-au datŭ şi în typarŭ, iarŭ céle maĭ multe, dinŭ neîndemânarea încă, nu; şi neîncetatŭ tâlmăcescŭ altele cu aceiaşĭ nevoinţă.

In câtŭ dinŭ Sf(i)ntele Scripturĭ bisericeştĭ, dinŭ cărţile părinteştĭ şi theologhiceştĭ, dinŭ Vieţile Sf(i)nţilorŭ şi dinŭ Cazaniĭ, Beserica atâtu s-au împodobit în limba noastră, câtŭ cu toată îndrăznéla putemŭ să ne lăudămŭ că pre acestea toate maĭ cu îndestulare, maĭ cu bună orânduĭală şi maĭ cu înţelegere le avemŭ acumŭ noĭ decâtŭ alte némurĭ vecine.

Şi lângă acestea, cu vreo câţĭva anĭ maĭ nainte Proniĭa cé pré înaltă, căutândŭ cu blândeţe asupra patrieĭ noastre şi rădicândŭ în scaunulŭ arhipăstorieĭ pre Pré o Sfinţiĭa Sa Părintele proinŭ Mitropolitŭ Kyrio Kyrŭ Dionisie, Romanŭ dintre fiiĭ patrieĭ, blagorodnĭcŭ cu némulŭ şi înfocatŭ cu râvnă spre folosulŭ şi podoaba patrieĭ, îndată au şi aşăzatŭ şcoale întru care să se predé toate ştiinţele filosofieĭ romaneşte, pre graiulŭ patrieĭ. In care şcolĭ adunându-se mulţime de ucenicĭ dinŭ toate părţile şi dinŭ şcoalele greceştĭ, cu minunata îndemânare a limbiĭ părinteştĭ, în puţină vreme atâta sporŭ au tăcutŭ, încâtŭ multŭ numărŭ de ucenicĭ au eşitŭ desăvârşiţĭ Engineriĭ şi Filosofi, care dinŭ şcoalele greceştĭ ce cu multă cheltuĭală a ţării să ţinŭ, nu s-au văzutŭ să iasă. . . . . [1]).

Şi lângă aceste şcolĭ, n-au rămasŭ de a nu judeca Pré o Sfinţiĭa Sa şi starea cântărilorŭ Sf(i)ntelorŭ Bisericĭ a patrieĭ, în carea şi ceĭ cariĭ ştiu câte puţinŭ greceşte şi ceĭ cariĭ nimicŭ nu ştiu, sântŭ siliţĭ ca să cânte Heruviculŭ şi céle maĭ tainice cântărĭ, a Sf(i)nteĭ noastre credinţe pre limba grecească, fără a înţelege ceĭa ce zicŭ, atâtŭ ceĭ ce cântă, cumŭ şi ceĭ ce ascultă.

Decĭ Pré o Sfinţiĭa Sa, ştiindu-mă pre mine smeritulŭ între Ieromonahĭ, desăvârşitŭ întru amândoao sistimile, îndestulatŭ cu iscusinţa cé de mulţĭ

[1]) Punctele de suspensie şi în original.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

anĭ şi cu dréptă socotélă de a preface şi a le aduce pre acestea în graĭulŭ patrieĭ în cé maĭ cuviinčoasă şi nestrămutată a lorŭ înfiinţare şi aprinsŭ cu râvna, ca unulŭ ce şi pe sistima cé veche nu puţine cărţĭ în limba noastră amŭ prefăcutŭ şi cântărĭ amŭ alcătuitŭ, chiemându-mă mi-au poruncitŭ, ca toate cărţile sistimiĭ ceiĭ noao să le prefacŭ Romaneşte şi să le paradosescŭ, sistisindu-mĭ şi şcoală de Musichie Romanéscă.

Insă la ačastă şcoală privindŭ eu trebuinţa care au ucenicii de cărţĭ şi neîntimpinarea prescrieriĭ, pentru ca cu statornicie şi večnicŭ să se facă acestŭ lucru folositoriu şi de D(u)mnezeu plăcutŭ, amŭ cerutŭ voe ca să le şi typărescŭ, pre care dându-mĭ şi nicĭ o ispravă putându a face, cu ceĭ ce avé acolé typarulŭ, cu aceĭaşĭ înfocare amŭ trecutŭ în părţile loculuĭ de aicĭ, unde după multe împrotiviriĭ ce amŭ întimpinatŭ, în cé maĭ de pre urmă ajungându aicĭ întru înpărătésca cetate Vienna şi numaĭ prinŭtr-unŭ sufletŭ făcătoriu de bine, toate chipurile înlesnindu-mi-să, cu ajutoriulŭ luĭ D(u)mnezeu amŭ typăritŭ Theoriticonulŭ şi Anastasimatariulŭ pre care ţi le-am şi trimisŭ.

Acumŭ darŭ iată puĭu înaintea dragostiĭ tale şi Irmologhionŭ, după făgăduinţă cu desăvârşita alcătuire atâtŭ a Tonuluĭ cuvintelorŭ, precumŭ şi a buneĭ viersuiriĭ a Melosului şi cu vre o câteva axioane maĭ multŭ. Incât nu maĭ în josŭ decâtŭ celŭ grecescŭ îlŭ vei afla, ci întru toate maĭ împodobitŭ, întru nimicŭ stricându nici curgerea Melosuluĭ, nicĭ alcătuirea cuvântuluĭ, care întru toate spiţele luĭ, cu toată întregimea să cade să se întoarcă. Intru toate protimisindŭ înfiinţarea cuvântuluĭ, pentru că de a pune însuşĭ acele semne pe unŭ cuvântŭ care vine îndoitŭ maĭ lungŭ sau maĭ scurtŭ decâtŭ celŭ grecescŭ, ĭaste dobitocie, pentrucă la dânşiĭ aşa vine Tonulŭ cuvântuluĭ şi aşa să scrie, iară unde şi la dânşiĭ multe nu să potrivescŭ după podobie, alcătuirea să face asupra Tonuluĭ cuvântuluĭ, iară nu după curgerea podobieĭ.

Şi iarăşı pentru lungimea sau scurtimea cuvântuluĭ de a înstreina curgerea Melosuluĭ, ĭaste o nesimţire cu totulŭ greşită şi păcatŭ.

Pentrucă ceĭ dinŭtâĭu făcătoriĭ atâtŭ a cuvintelorŭ Catavasiilorŭ, Irmoaselorŭ, a Podobiilorŭ şi Troparălorŭ, precumŭ şi a viersuiriĭ, au fostŭ Sf(i)nţĭ Părinţi, cariĭ cu toate că era împodobiţĭ cu toate învăţăturile şi înţelepcĭunea cé dinŭ atară, darŭ până n-au priimitŭ descoperirĭ D(u)mnezeeştĭ şi darulŭ pré Sf(â)ntuluĭ D(u)hŭ întru simţire, nimicŭ n-au făcutŭ [1]).

Iară câtŭ despre partea legăturiĭ acestorŭ sf(i)nte cântărĭ, era foarte adâncĭ la înţelesŭ, grele şi nelesničoase şi toţĭ alcătuitoriĭ cariĭ maĭ pre urmă în vremĭ au stătut, păzind evlaviĭa celorŭ dinŭtâĭu alcătuitorĭ, asemenea lăsă şi eĭ facerile lorŭ grele şi nelesničoase.

Până în zilele lui Hrisafŭ celuĭ nou protopsaltulŭ şi a luĭ Balasie Preotulŭ, cariĭ într'o vreme stândŭ au lăsatŭ Mathimile lorŭ sf(i)nteĭ biericĭ, maĭ lesničoase oareş cumŭ şi plăcute.

Iară după dânşiĭ fericitulŭ întru pomenire Petru celŭ dulce glăsuitoriu Berechetŭ, au arătatŭ maĭ lesničoase facerile luĭ, maĭ potrivite, minunate şi maĭ dulcĭ. Întru nimicŭ şi elŭ pururea fericitulŭ n-au stricatŭ noima dru-

[1]) Omitem 24 rânduri de un conţinut pur dogmatic.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

muluĭ sf(i)nţilor părinţĭ. Pentrucă atâta evlavie şi dragoste către D(u)mnezeu şi către pré curata Maica lui D(u)mnezeu avé pururea pomenitulŭ, câtŭ în toată viĭaţa luĭ, fără lacrămĭ nimicŭ n-au cântatŭ, nicĭ în biserică, nicĭ cândŭ paradosiĭa, nicĭ cândŭ alcătuĭa Mathimile luĭ céle maĭ dulcĭ decâtŭ mierea şi fagurulŭ, încâtŭ dinŭ lacrămile céle multe ce curgea din ochiĭ luĭ pururea pomenitulŭ, sémne să făcuse prelângă ochelariĭ cariĭ apururea îi purta în nasŭ.

Iară după fericitulŭ Petru celŭ dulce, Ioannŭ şi Daniilŭ, Protopsalţiĭ sf(i)nteĭ bisericĭ ceĭ marĭ, au arătatŭ drumulŭ scrieriĭ maĭ supţire, alcătuindŭ şi Mathimĭ noao pré frumoase şi dela aceştĭ doĭ au începutŭ a să deosebi cântările céle vechĭ de céle noao. Intru toate însă şi eĭ pururea pomeniţiĭ au păzitŭ pre céle vechĭ, ca lumina ochĭuluĭ.

Apoĭ Petru Lambadarie Peloponisitulŭ maĭ îndemânatccŭ au arătatŭ drumulŭ scrieriĭ, care foarte isteţŭ şi iscusitŭ fiindŭ, atâtŭ în céle bisericeştĭ, precumŭ şi în cele persieneşti maĭ multŭ decâtŭ toţĭ alţiĭ, au înmulţit cântările céle noao şi deosebirea de céle vechĭ au prisositŭ foarte.

Şi drumuluĭ scricriĭ acestuĭa urmândŭ şi toţĭ ceĭalalţĭ alcătuitorĭ după dânsulŭ, s-au înmulţitŭ foarte atâtŭ înlesnirea, precumŭ şi amestecarea celorŭ streine în alcătuirĭ. Insă cu toată înlesnirea ce arăta unŭ acestŭ felĭu de drumŭ alŭ scrieriĭ, înfiinţarea nu o avé, schima şi întregimea nu să puté îngrădi şi cuprinderea a toată dulcaţa era neapropiĭată.

Decĭ, pre ačasta cu ochĭu filosofescŭ, privindu-o aceştĭ dinŭ zilile noastre Hrisanth Arhiereulŭ, Grigorie Protopsaltulŭ şi Hurmuzŭ Schevofilaxŭ alŭ sf(i)nteĭ bisericĭ ceiĭ marĭ şi pentru îndemânarea şi înfiinţarea, luândŭ oareş ce dela Evropeĭ, au alcătuitŭ ačastă noao sistimă îngrădindu-o în nestrămutate canoane, înlesnindu-o întru toate chipurile înfiinţăriĭ şi filosofeşte cuprinzându-o pre ačasta în epistimĭ. Prefăcândŭ şi toate cărţile pe această sistimă, atâtŭ a celorŭ dinŭtâĭu Sf(i)nţĭ Părinţĭ precumŭ şi a tuturorŭ celorŭ vechĭ şi noĭ dascalĭ, întru nimicŭ stricândŭ Melosulŭ, atâtŭ a celorŭ vechĭ, precumŭ şi a celorŭ noĭ, cărora večnică să le fie pomenirea, dinŭ némŭ, în nému, ca unorŭ străduitorĭ luminătorĭ şi aflătorĭ aceştiĭ epistimĭ folositoare.

Darulŭ luĭ D(u)mnezeu darŭ, până acumŭ au păzitŭ pre sf(i)ntele cântărĭ céle bisericeşti şi acelaşŭ darŭ în veci le va păzi nestrămutate.

Cu toate că ceĭ maĭ mulţĭ în zioa de astăzĭ, fieşte carele după plăcerea şi patima inimiĭ sale cântându-le pre acestea, le amestecă cu cântece urâte de D(u)mnezeu şi creştinilorŭ vremiĭ noastre deprinzându-li-să auzulŭ cu taximurile şi pestrefurile turceştĭ, de acestea să îngreţoşază şi nu voescŭ să le asculte, însă darulŭ lui D(u)mnezeu prinŭ ceĭ puţinĭ evlavioşĭ şi de D(u)mnezeu temătorĭ le va păzi nestrămutate în vecĭ.

Pentru că maĭ nainte temătorĭ de D(u)mnezeu şi cu evlavie fiindŭ creştiniĭ şi doritorĭ de sufletésca mântuire, unŭ felĭu de cântare aşăzată să cântă luĭ D(u)mnezeu, în beserica de pre faţa a totŭ pământulŭ, nu numaĭ în Ţarigradŭ, în Sfântulŭ Munte şi într'alte părţĭ a lumiĭ, ci şi în ţările noastre, cântândŭ cu mare evlavie în sf(i)ntele slujbe şi priveghierĭ, Mathimĭ dinŭ Ichimatarĭu şi din Mathimatarĭu. Veniĭa Părinţĭ Sfetagoreţĭ şi cânta prinŭ sf(i)ntele beserică dinŭ Ţarigradŭ şi era o cântare plăcută şi priimită, mergea ţărigrădenĭ şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cânta în sf(i)ntele biserică dinŭ Sf(â)ntul Munte şi era o cântare priimită şi plăcută pre cumŭ şi într'alte părţĭ şi în ţările noastre.

Citeşte Hronografulŭ ce să chiamă *Sinopsis diaforonŭ istorionŭ* şi vezĭ că viindŭ în ţările noastre solĭ dinŭ Ţarigradŭ şi văzândŭ evlaviĭa Creştinilorŭ, podoaba sf(i)ntelorŭ besericĭ şi auzindŭ pre ceĭ dinŭ nemulŭ nostru cântândŭ Ichimatarĭu şi Mathimatarĭu pre care le învăţa dela părinţĭ Sfetagoreţĭ ce veniĭa în ţările noastre, s-au miratŭ de meşteşugulŭ şi de firesculŭ glasŭ celŭ dulce alŭ Romanilorŭ.

Şi iarăşĭ cu multŭ maĭ încoace în zilile fericituluĭ întru pomenire dascaluluĭ Şărbanŭ Protopsaltulŭ, viindŭ cel maĭ desăvârşitŭ şi cel maĭ vestitŭ dascalŭ alŭ vremiĭ aceĭa dintre Grecĭ, Anastasie Rapsaniotulŭ, cu socotélă ca să-şĭ găséscă noroculŭ şi să rămâe în ţara noastră, cândŭ au văzutŭ desăvârşirea meşteşuguluĭ şi au auzitŭ prea dulcea firésca glăsuire a luĭ Şărbanŭ, a luĭ Konstandinŭ şi a celoralalţĭ dascalĭ dinŭ nemulŭ nostru, s-au înspăimântatŭ şi singurŭ judecându-se că nu ĭaste trebuinčosŭ, nearătându-se în multe zile, s-au întorsŭ şi au muritŭ în ţara luĭ.

Pentru acestea dară toate, iubitule, adevărulŭ ĭaste că până în zilile lui Petru Moraitulŭ o aşăzare de cântare să cântà în toate părţile lumiĭ, ĭară elŭ puţinŭ eşindŭ dinŭ drumulŭ celorŭ vechĭ şi oareşce streinŭ semănândŭ în mathimile luĭ, ceĭ după dânsulŭ, puţinŭ de nu toţĭ, nu numaĭ că cu totulŭ le-au dejghinatŭ darŭ şi schimonositurĭ, dinŭ capŭ şi dinŭ trupŭ au începutŭ a face cândŭ cântă în sfînta biserică şi dela aceştea şi încoace au începutŭ a să urî cele aşăzate şi bisericeştĭ şi pre céle de pré Sf(â)ntulŭ D(u)hŭ însuflate a le numì greţoase şi plicticoase şi cu unŭ cuvântŭ au începutŭ a să cânta cântece lumeştĭ şi de multe orĭ a să auzĭ, în sfânta beserică chiarŭ, acelea care le cântă Turciĭ în cafenele şi prinŭ adunările lorŭ şi pretutindenea a să auzĭ şi a să striga cântărĭ noao şi proforà de Ţarigradŭ, cântărĭ noao şi yfosŭ de Ţarigradŭ.

Şi de nu va cânta cineva cântece şi amestecăturĭ de pestrefurĭ în sf(â)nta beserică nu ĭaste priimitŭ nicĭ dascalŭ, iară de va cânta chiarŭ alcătuirĭ turceştĭ, măcarŭ că nu ştie nimicŭ besericescŭ, acela ĭaste şi priimitŭ şi lăudatŭ şi desăvârşitŭ şi cu yfosŭ turcescŭ de Ţarigradŭ.

O nerušinare! o neevlavie! o cumplită căderе! o jalnică depărtare a luĭ D(u)mnezeu! De ar fi celŭ dinŭ néamulŭ acela câtŭ de ticălosŭ, de ar cânta căpreşte, de ar gongănì ca dobitoacele, de s-arŭ schimonosì câtŭ de multŭ, pentru că ĭaste dinŭ némulŭ acela, îndată ĭaste şi dascalŭ şi desăvârşitŭ şi cu yfosŭ de Ţarigradŭ. Iarŭ Romanulŭ de ar avé meşteşugulŭ şi iscusinţa lui Orfevsŭ şi glasulŭ nu alŭ luĭ Cucuzelŭ, ci alŭ Arhangheluluĭ Gavriilŭ, pentrucă ĭaste Romanŭ, îndată îi dau titlu că nu ĭaste nimicŭ, cântă vlahica, n'are proforà de Ţarigradŭ şi-ĭ împletescŭ miĭ de defăimărĭ.

Văzŭ că unŭ deşărtŭ dintr'aceĭa până acolo să sue cu nesimţirea, încâtŭ îndrăzneşte de scrie că «totŭ cel ce va voì să înveţe ačastă sistimă să caute ca să o înveţe dela dascalŭ elinŭ, pentrucă toate célelalte némurĭ urmândŭ Evropeilorŭ, nu potŭ să-ş aducă glasulŭ pre treptile scărilorŭ» şi m-amŭ miratŭ de satanicésca lorŭ mândrie.

Darŭ de voescŭ eĭ fără cuvântŭ, numaĭ din patimă şi dinŭ zavistie să

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

întunece lumina, defăimându pre toate némurile şi dinŭpreună cu acelea şi pre noĭ, ca cumŭ arŭ fi lucru mare de a ne aduce glasulŭ pre scărĭ pre care noĭ fireşte le avemŭ, adevărulŭ străluceşte ca soarele şi poate să-lŭ judece şi celŭ cu simţirĭ şi înţeleptŭ şi celŭ fără simţirĭ şi cu totulŭ orb. . . . . .

Ia aminte mă rogŭ însuţĭ dragostea ta, dă ascultare şi tuturorŭ Romanilorŭ ce aţĭ învăţatŭ sistima dela dânşiĭ, judecă cu dréptă socotélă şi vezĭ oare nu călcaţĭ maĭ bine decâtŭ dânşiĭ pre treptile scărilorŭ? oare toate alcătuirile şi toate cântările nu le cântaţĭ maĭ frumosŭ şi maĭ dulce decâtŭ dânşiĭ? şi lângă aceştea dă ascultare şi celorŭ ce nimicŭ nu ştiu, oare în cântările lorŭ, fireşte, nu glăsuescŭ treptile scărilorŭ cu toată întregimea? şi oare fireşte n-au o minunată şi patrioticéscă dulce glăsuire, maĭ multŭ decâtŭ dânşiĭ, încâtŭ să atinge de inimile ascultătorilorŭ?

În trecuţiĭ anĭ au venitŭ în ţările noastre celŭ maĭ întâĭu dascalŭ alŭ némuluĭ lorŭ, care, cu toate că meşteşugulŭ îlŭ avé ca celŭ întâĭu, darŭ la dulcéţa glasuluĭ, cândŭ cânta cu ceĭ de aĭ némuluĭ nostru dascalĭ Romani, în simţirile ascultătorilorŭ da unŭ sălbatecŭ sunetŭ ca de o cucuvae, pre lângă nişte rândurele bine glăsuitoare. Care, până ce au muritŭ fericitulŭ, n-au defăimatŭ, ci maĭ vârstosŭ să minună şi lăuda firésca glăsuire a Romanilorŭ şi îndemânateca lesnea întoarcere, ceĭa ce cu toată întregimea şi cu firéscă dulcéţă să atinge de inimile ascultătorilorŭ.

Darŭ de ne defaimă eĭ pentru că ne pizmuescŭ şi nicĭ într-unŭ chipŭ nu voescŭ nicĭ a vedé, nicĭ a auzĭ binele şi sporirea noastră, de-ş(i) închid ochiĭ ca să nu vază şi dinŭ câtŭ potŭ îşŭ ascutŭ limba spre defăimări, cine dinŭ némurĭ nu-ĭ ştie? că eĭ apururea au fostŭ trufaşĭ, dinŭ câtŭ mergŭ sporescŭ în mândrie şi apururea va înnota întru aceĭa, încâtŭ să potrivéşte la dânşiĭ cuvântulŭ proroculuĭ şi împăratuluĭ Davidŭ, «Mândriĭa celorŭ ce te urăscŭ pre tine, s-au înălţatŭ pururea». Şi pentru că ne pizmuescŭ, nicĭ o mirare nu ĭaste, ci ĭaste mirare, cumŭ alte némurĭ toate îi cunoscŭ şi numaĭ noĭ până acumŭ încă nu!

Şi dinŭpreună cu noĭ, de defaimă eĭ şi pre Evropeĭ, nesimţitorĭ şi fără minte poate să-i socotească şi să-ĭ cunoască orĭ cine. Că Evropeiĭ întru atâta desăvârşită înfiinţare au puterea meşteşuguluĭ cântărilorŭ, încâtŭ potŭ să aducă sufletulŭ în spaimă şi întru îndrăznélă potŭ să pue de faţă mâhnicĭunea şi veseliĭa, întristarea şi bucuriĭa cu toate chipurile înfiinţăriĭ şi în scurt au minunata armonie (de care eĭ cu totulŭ sântŭ neîmpărtăşiţi) încâtŭ, ori cine poate să judece, că meşteşugulŭ Elinilorŭ celorŭ vechĭ eĭ l-aŭ moştenitŭ şi însuşĭ, eĭ, seciĭ, oare cândŭ n'ar fi luatŭ o mică părticică dintru o mie a Evropeilorŭ, ar fi pututŭ alcătuĭ ačastă sistimă întru înfiinţare. Eu aicĭ aş ştĭ să zugrăvescŭ adevărulŭ cu toate cuviinčoasele luĭ împistriturĭ şi văpsele, darŭ nu voescŭ, pentrucă ačasta însuţĭ dragostea ta o veĭ cunoaşte, cândŭ de acumŭ înainte te veĭ sluji cu cărţile limbiĭ tale şi cândŭ de acumŭ nu veĭ maĭ primi a-ţi feşteli strălucirea némuluĭ tău cu vicleşugurĭ de laude sataniceştĭ surpătoare fericiriĭ tale.

Pentru acestea darŭ toate te rogŭ, o ĭubitule patriotŭ cântăreţŭ Romanŭ, că de acumŭ înainte să te facĭ adevăratŭ slăvitŭ Romanŭ şi cu râvna şi cu fapta să te facĭ ĭubitorĭu de némŭ şi folositorĭu patrieĭ. Cântă de acumŭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

înainte vitejaşte şi cu îndrăznélă orĭ ce cântare în limba patrieĭ tale, cu minunata firésca dulce glăsuire a patrieĭ tale, cu înţelegere, cu evlavie, cu dragoste către Milostivulŭ D(u)mnezeu şi către Pré Curata Maica Luĭ, cântă luĭ D(u)mnezeu cu proforaoa cé ĭubită luĭ, cu D(u)mulŭ celŭ umilitŭ şi cu zdrobirea inimiĭ. Cântă glasurile bine în locului lorŭ, atâtŭ pré céle suitoare cumŭ şi pre céle pogorâtoare, lucréză bine ftlioralele şi nu-ţĭ maĭ întoarce auzulŭ spre ceĭ ce neavândŭ în ce maĭ multŭ a să lăuda, să fălescŭ numaĭ întru o deşartă proforà şi cu vicleşugŭ te sfătuescŭ că să nu întrebuinţezĭ cântările în limba patrieĭ tale, pentru că aceĭa pizmuindŭ sporirea ta, voescŭ ca nicĭ odată să nu-te trezveştĭ dinŭ vămătoarea (sic) nesimţire şi pentruca totŭdeauna avândŭ trebuinţă de dânşiĭ, totŭdeauna să te aibă supusŭ întru călcarea picioarelorŭ.

Cine nu-ĭ ştie că eĭ nu voescŭ, nicĭ să vază, nicĭ să auză sporirea şi deşteptarea noastră! Dândŭ s-au începutŭ întâĭu a să paradosi în Bucureştĭ ştiinţele filosofieĭ în limba noastră, pre dascalĭ şi prinŭ divanurĭ i-au purtatŭ înrăotăţiţiĭ pentruca să-ĭ înpiedice şi în toate zilile cu cetele să vedé adunându-se şi înarmaţi cu limbĭ pline de otravă, în toate părţile alerga, pentruca să facă pricirĭ şi turburărĭ, umblândŭ în totŭ chipulŭ ca şi pre dascalĭ cu multele supărărĭ să-ĭ împiedice şi pre ucenicĭ să-i slăbéscă dinŭ osârdie şi văzândŭ că cu acestea nu potŭ a întuneca lumìna, nu să ruşina pré înrăotăţiţiĭ de a lipi pre părеţĭ noaptea stihurĭ cu lătrărĭ turbate, în care îşi arăta pizma şi toată urăcĭunea ce hrăniĭa în vistieriĭa inimilorŭ lorŭ, asupra némuluĭ şi asupra stăpânitorilorŭ şi pricinuitorĭlorŭ acestuĭ folosŭ şi cu acestea să desplesné în inimile lorŭ, ca şi beşica ce să face pre apă dinŭ spume.

Decĭ leapădă departe dela tine necuvioasa ruşine şi mârşava sfiĭală şi cu îndrăznélă cântă cântările şi D(oa)mne Milueşte, Romaneşte, în graĭulŭ patrieĭ tale, fă-te ĭubitorĭu de némŭ şi folositorĭu patrieĭ şi pre aceĭa de acumŭ lasă-ĭ să se totŭ laude cu proforaoa lorŭ. Fă-te râvnitorĭu silindu-te şi dragostea ta în totŭ chipulŭ şi cu toată fierbinţala, ca diuŭ înţelegerea şi darulŭ ce ţ(i)-au datŭ Milostivulŭ D(u mnezeu, Dătătorĭulŭ darurilorŭ şi a talanturilorŭ să nu te leneveştĭ de a te nevoì şi a preface şi dragostea ta, orĭ ce în graiulŭ patrieĭ apururea de acumŭ slujindu-te precumŭ şi alte némurĭ, cu cărţile limbiĭ tale şi arătândŭ îndoită osârdie spre a-ţĭ împodobi şi a-ţĭ îmbogăţĭ némulŭ cu acestea după putere. Pentruca şi dragostea ta să te numerĭ în rândulŭ fericiţilorŭ bărbaţi carĭĭ cu fierbinte râvnă, cu osârdie şi cu răbdare în toată viĭaţa lucrândŭ şi aicĭ pre pământŭ nume nemuritorĭu ş(i)-aŭ lăsatŭ şi în vecnica viĭaţă cununa dreptăţiĭ au moştenitŭ.

Că ĭată acumŭ cu bunavoinţă şi cu darulŭ luĭ D(u)mnezeu, începutulŭ s-au făcutŭ şi toate chipurile de buna sporire ni s-au înlesnitŭ. Pentrucă nu întunecatŭ şi ca prinŭ perdé, ci chiarŭ curatŭ şi luminatŭ vedemŭ, că cu milostivire ĭarăşĭ căutândŭ Milostivulŭ D(u)mnezeu asupra némuluĭ nostru după atâtea vécurĭ a ticăloşieĭ, ĭaraşĭ ne-au alesŭ şi ne au orânduitŭ Domnĭ oblăduitorĭ ĭubitorĭ de Dumnezeu şi de nému dinŭ fiiĭ patriei noastre.

Arhiepiscopĭ şi Mitropoliţĭ, ne-au orânduitŭ pré înalta luĭ Pronie, în Moldova pre Marele Vasile, pre celŭ întocmaĭ la obiceĭu cu Apostoliĭ, pre

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

celŭ aprinsŭ cu râvna luĭ Ilie, cu prisosulŭ milostivirilorŭ luĭ Ioannŭ şi cu blândeţile luĭ Davidŭ.

Şi în ţara noastră după minunatulŭ şi multŭ râvnitorĭulŭ şi de némŭ ĭubitorĭulŭ Dionisie, pre theologulŭ Grigorie, pre celŭ înaltŭ întru ştiinţe şi întru înţelepcĭune, pre celŭ adâncŭ în noimă şi smeritŭ cugetătorĭu în isprăvĭ şi în lucrare. Carii amândoĭ într-unŭ chipŭ arzându cu râvna şi întru toate o lucrare, unŭ cugetŭ şi unŭ sufletŭ în doao trupurĭ ca şi ceĭ doi de demultŭ fiindŭ, ce bine nu socotimŭ şi ce fericirĭ nu aşteptămŭ norociteĭ patrieĭ noastre prinŭ ĭubitoriĭ de D(u)mnezeu patrioţi Ighemonĭ!

Ci fiindŭcă Proniia cé pré înaltă păretile celŭ dinŭ mijlocŭ alŭ tuturorŭ piedicilorŭ noastre l-au stricatŭ şi vremea lucrării ne-au orânduitŭ, te rogŭ darŭ, ĭubitule, ca orĭ carele eştĭ chiematŭ spre acestŭ sf(â)ntu lucru, orĭ carele aĭ priimitŭ talantulŭ dela D(u)mnezeu, sileşte-te ca să-lŭ îndoeştĭ şi să-lŭ préîmulţeştĭ pre elŭ. Orĭ carele te simţĭ în stare, întru buna înţelegere şi iscusinţă, nu te lenevi de a lucra cu toată silinţa, cu evlavie şi cu frica luĭ D(u)mnezeu, spre folosulŭ, buna sporire şi podoaba némuluĭ, ca şi dragostea ta, ĭubitule, să auzĭ glasulŭ celŭ fericitŭ. «Bine slugă bună şi credincoasă, preste puţinŭ ai fostŭ credincosŭ, preste multe te voĭu pune».

Iară omŭ neiscusitŭ, fără evlavie spre céle sf(i)nte, ĭubitorĭu de cântece, nedreptŭ credincosŭ, nou începătorĭu şi carele în mulţĭ anĭ nu ş(i)-au paradositŭ mathimile luĭ, omŭ fără înţelegere şi fără dréptă socotélă de a judeca atâtŭ cuvântulŭ câtŭ şi curgerea Melosuluĭ cu adâncime, să nu îndrăznéscă a să apuca de acestŭ sf(â)ntŭ lucru, că unulŭ ca acela găsindŭ cuvântulŭ părete şi nicĭ într'unŭ chipŭ putându a-lŭ pleca spre alcătuire, va fi silitŭ ca, sau cuvântulŭ să-lŭ strice, sau Melosulŭ să-lŭ înstreineze, şi unulŭ ca acela în locŭ de darŭ, va lua pedépsă de la D(u)mnezeu şi va auzì pre céle mustrătoare: «pentruce tu ai luatŭ cuvântulŭ dreptăţiĭ mele prinŭ gura ta? iarŭ tu ai urâtŭ învăţătura şi aĭ lepădatŭ în deşărtŭ cuvântulŭ mieu». Celŭ iscusitŭ şi înţeleptŭ mă înţelege ceĭa ce zicŭ eu, iarŭ celŭ încă neiscusitŭ, apuce-să şi va înţelege.

Fiĭ darŭ sănătosŭ, ĭubitule, silindu-te, întru toate bine sporindŭ, îmulţindu-te şi întemeindu-te, iarŭ eu rămâĭu alŭ dragostiĭ tale de amândoao fericirile doritoriŭ.

Macarie Ieromonahul
Portarie alŭ sf(i)ntei Mitropoliĭ a Bucureştilorŭ,
Dascalulŭ Şcoaleĭ de Musichie.

Vezi Pr. Nic. M. Popescu, *Viaţa şi activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, Buc., 1908, p. 51—54.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1185. Macarie, Ieromonahul, *Theoreticon*, Viena 1823.

ѲЄѠРИТЇКОНЬ. | Сѧ́ | Привиѓе, кѵпринзътоа́ре, а҃ Мєщешѵгѵлавй Мѵсикїй Бисєри|чещй, дѵпъ а҃шъзъмѧ́нтѵлъ Сйстимїй Чєїй ноа́w.

Ѣкѵмь | ѧтѧ́шй да́тъ тупъри́ть ѧ зйлиле Прѣ лѵмина́тѵлавй, | шй Прѣ ѧнълца́тѵлавй ностр҃ Домнь | І҃Ѡ ГРИГОРІЄ ДИМИТРІЄ ГЙКЙ ВОЄВОД | ѧтр҃ ѧтѧ́кѵль а҃нь а҃ль Домнїей Сале.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Къ вóм шн Благословéнїм Прѣ Ѡсфиницїей Гáле Пърúн|телвй Митрополúтвль â тоáтъ Оу҃гровлáхїм | КѵРЇѠ КѵРЬ ГРИГОРЇЄ.

Тжлмъчúтъ дúнь Гречéще, прє лúмва Рwманѣскъ, дѣ смерúтвль | МАКáРЇЄ ІЄРОМОНáХѵЛЬ | Портáрїє âль Сфúтей Митрополїй â Бѣкѵрещилwрь Дáскалвл шкоáлей | дѣ Мѵсникѣ. | БЇЄННЯ, 1823.

In-4º, de 2 foi nenumerotate+30 pag.+6 planşe. Titlul şi paginele încadrate în chenare simple împodobite; frontispicii şi vignete; cerneală neagră şi roşie

După prefaţa urmează partea teoretica expusă în 19 capitole şi termină cu exerciţii de muzică cu notaţie bisericeasca. In cursul expunerii se trimite la tablele dela sfârşit (de ex. la p. 16: *Tabla a treĭa;* p. 20: *Tabla a cincea,* etc.). Aceste *table,* de un format mai mare decât paginele cartii, sunt dintr'o hârtie groasă şi reprezintă: 1) *Scara întâiu a tonurilor diĭatoniceştĭ.* 2) *Scara a doa a diĭatoniceştilor tonurĭ în starea şi fiinţa eĭ.* 3) *Scara a treĭa hromaticéscă,* împreună cu *Scara a patra a aceştiĭ fthorá armonicéscă.* 4) *Scara a cincea..., a şasea..., a şaptea..., a opta..,* cu lamuririle respective. 5) *Scara a noaă..., a zecea..., a unsprezecea...* 6) Scarile 12—15.

Prefaţa:

Cinstiţilorŭ dascalĭ aĭ sistimiĭ de musichiĭa cea noao bisericéscă: Costache şi Grigorie, bucuraţi-vă în D(o)mnulŭ.

Nu puţină bucurie au priimitŭ sufletulŭ mieu, ĭubiţilorŭ, cândŭ amŭ auzitŭ că şcoala de musichie, pre care în lipsa mea eu amŭ încredinţatŭ dragostiĭ voastre, cu vrednicie o ocârmuiţĭ şi cumŭ că cu multă punere aveţĭ silinţa, în câtŭ pre mulţĭ dinŭ ucenicĭ la desăvărşire ĭ-aţĭ adusŭ şi cu alţiĭ de asemenea vă siliţĭ [1]). Dară ştiindŭ că lipsa cărţilorŭ nu puţină împiedicare face spoririĭ, în mare mâhnire mă aflamŭ, în vremea cândŭ nu aveamŭ îndemânarea de a săvârşi în grabă lucrulŭ typăririĭ după dorinţă. Acum însă cu ajutorĭulŭ luĭ D(u)mnezeu şi cu blagosloveniĭa Prea-o-Sf(i)nţieĭ sale Părinteluĭ Mitropolitulŭ Stăpânuluĭ mieu, înlesnindu-mi-să toate greotăţile, sântŭ, sârguindu-mă zioa şi noaptea cu toată silinţa spre a săvârşi lucrulŭ pentru care suntŭ trimisŭ, cu toată întregimea şi fără greşală. Decĭ, acumŭ de odată, iată puĭu înaintea dragostiĭ voastre Theoriticonulŭ, sau Gramatica sistimiĭ, dinŭpreună cu toate scările câte facŭ trebuinţă, de a înlesni ucenicilor toate nedomiririle acestuĭ meşteşugŭ, romaneşte, rugându-vă ca întru toate să fiţĭ cu luare aminte dezlegându toate împleticirile ceale greŭ de înţelesŭ şi paradosindu-le fiilorŭ Patrieĭ, după însuşimea fiinţiĭ graĭuluĭ patrioticescŭ. Luându seama la toate, că eu hronulŭ l-am numit vreme şi în locul acestuĭa: $\bar{\chi}$ amŭ aşezatŭ, după înţelegerea graĭuluĭ nostru, pre acesta: $\bar{\text{в}}$, care însemnéză vreme zăbavnică; şi pre acesta, $\bar{\text{в}}$ care însemnéză vreme grabnică; şi pre acesta, $\bar{\bar{\text{в}}}$ care însemnéză îndoitŭ grabnică. Lângă acestea luaţĭ seama şi la numărarea treptelorŭ scărilorŭ, că pre cumŭ trépta care ĭaste însemnată cu tonurĭ nu să numără, ci cea de alŭ doilea, până iarăşĭ la cea însemnată, aşa şi la treptile Tetartimoriilorŭ, adecă a Pătrarălorŭ, nu amŭ pusŭ în numărŭ pre cea însemnată deasupra şi pre cea însemnată de desuptŭ, ci lăsându în mijlocŭ treĭ trepte, curatŭ ne însemnate, dinŭ doaosprezece a unuĭ tonŭ mare, le-amŭ aşăzatŭ de Pătrară. Ajiĭderea şi altele

[1]) Aceşti dascali îi ţineau locul la şcoala sa din mitropolia Bucureştilor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

dinŭtr-acestŭ Theoriticonŭ luaţi-le aminte şi precumŭ eu le-amŭ tălmăcitŭ şi le-amŭ aşăzatŭ, aşa şi dragostea voastră să le paradosiţĭ. Iară după doao lunĭ cu ajutoriulŭ luĭ D(u)mnezeu şi cu blagosloveniĭa stăpânuluĭ mieŭ, vă voĭu trimite şi Anastasimatariulŭ şi dăpă puţină vreme şi Irmologhionŭ, toate alcătuite cu cea maĭ desăvârşită întregime, atâtŭ a tonuluĭ cuvintelorŭ, câtŭ şi a buneĭ viersuirĭ a melosuluĭ. Şi după acestea de mă va ajuta Némul, Prea-o-sfinţiĭa sa Părintele Mitropolitulŭ Stăpânulŭ mieu şi Prea înnălţaţiĭ domnĭ, pre cariĭ d(u)mnezeĭasca pronie dinŭ fiiĭ Patrieĭ i-au alesŭ, şi pre toate célelalte cărţĭ ale sistimiĭ, pre rândŭ le veţĭ priimi, typărite de asemenea cu negru şi cu roşu, cu ţoată întréga desăvărşire a meşteşuguluĭ typograficescŭ şi a alcătuiriĭ, ca pre toate de acumŭ înnainte să le paradosiţĭ fiilorŭ Patrieĭ, în limba graiuluĭ patrioticescŭ.

Decĭ, priimiţĭ cu blândeţe acéstă dinŭtâĭu carte Theoriticonulŭ ca o pârgă a ostenelilorŭ mele, care şi de să arată mică în privire, darŭ foarte scumpŭ trebuinčoasă la înţelesŭ şi cuprinzătoare, nu numaĭ pentru o carte saŭ doao, ci pentru toate cărţile ce sântŭ alcătuite după noulŭ aşăzământŭ a aceştiĭ sistime şi povăţuitoare nu numaĭ cumŭ a scrie cântărîle céle bisericeştĭ, ci şi tragodiile céle politiceştĭ şi fiţĭ silitorĭ în lucrulŭ chiematŭ ce vă stă înnainte, ca şi numele dragostiĭ voastre să rămâe nemuritorŭ şi pre mine, smeritulŭ, maĭ desăvârşitŭ să mă bucuraţĭ. Iarŭ darulŭ D(o)mnuluĭ D(u)mnezeu şi Mântuitorĭuluĭ nostru Is. Hs. şi blagosloveniĭa Prea-o-sfinţieĭ sale Părintelui Mitropolitulŭ să vă întăréscă şi să vă fie ajutătoare spre sporirea atotŭ lucrulŭ bunŭ.

Al dragostiĭ voastre, în Hs., smeritŭ Părinte d(u)hovnicescŭ Macarie Ieromonahulŭ, portarie alŭ sf(i)nteĭ Mitropoliĭ a Bucureştilorŭ, Dascalul şcoaleĭ de musichie.

Puţine exemplare s'au imprimat «cu voiĭa şi blagosloveniĭa» Mitropolitului Veniamin şi le închină «cinstiţilorŭ dascalĭ aĭ sistimiĭ musichieĭ ceiĭ noao bisericestĭ din Moldavia». După cum se vede din prefaţă, este prima carte tipărită a lui Macarie. Vezi: Nic. M. Popescu, *Viaţa şi activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, Buc. 1908, p. 45—48.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1186. Molnar Ioan, Deutſch-Wallachiſche Sprachlehre, Sibiu 1823. Ed. III. — Nemţeşte.

Titlul, la fel cu cel din ed. II-a (anul 1810), vezi-l reprodus în *Bibl. rom. veche*, III (Buc. 1912), p. 27, No. 781.

In ed. III-a, înainte de cuvintele «k. Landes Augenarzt», se adaogă şi «vormahligen». Mai jos, despre ed. III-a se spune că este numai «verbeſſerte», nu şi «vermehrte».

In-8⁰, 4 foi + 413 pag. + 42 foi, primele şi ultimele nenumerotate. La început titlul, prefaţa şi cuprinsul. Pe ultimele foi nenumerotate «Deutſches Regiſter», un fel de indice al cuvintelor amintite în corpul gramaticei.

Prefaţa, identică cu cea din ed. I (an. 1788), este reprodusă în *Bibl. rom. veche, II*, p. 325-326; se termină însă cu vorbele: «bis ein wallachiſches Lexicon ſie entbehrlich machet» (deci în ed. III-a prefaţa nu este toată cât în ed. I şi II).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1187. *Pentru datoriile presbiterilor de popor*, Chişinău 1823.

Ѧтрѣ слáва сфѧтéй, чéїй дѣ ѡ фїíницѣ, дѣ | вїмцѣ фъкътóрей, шй недеспърцѧтéй ТРОИЦѢ, | â ТѦТЪЛѢЙ, шй â ФÏЮЛѢЙ, шй â сфѧтѣлвй | ДѪХЪ: кѣ порѣ́нка Прѣблагочестѧвлвй сѧ́нгѣр | Стъпѫнитóрюлвй Мáрелвй Дóмнвлвй Нóстрѣ Ѧ|пърáтѣлвй ѦЛЕ҃ѪНДРѢ ПѦВЛОВИЧЬ â тóатъ | Рwссíѧ: ѧ фїíница соцíей СѦЛѢ â Прѣблагочес-| тѧвей Дóамней ѦПЪРЪТЕ́СЕЙ СЛЇСѦВЕ́ТЕЙ П|ЛЕ҃ÌЕВНЕЙ: шй â Майчїй лѢ́Й, Прѣблагочестѧвей | дóамней ѦПЪРЪТЕ́СЕЙ МАРÍЕЙ ѲЕѠДѠРОВНЕЙ: | шй ѧ фїíница Вінекредничóсвлвй Дóмнь Цесарéвичь | шй â Мáрелвй Кнѣзь КѠНСТѦНТÌНЬ ПѦВЛОВИЧЬ: | шй â Вінекредничóсвлвй Дóмнь Мáрелвй Кнѣзь | НЇКОЛѦЕ ПѦВЛОВИЧЬ, шй â соцíей СѦЛѢ Вінекредничóсей Дóамней Мáрей Кнегúне ѦЛЕ҃ѪН|ДРЕЙ ѲЕѠДѠРОВНЕЙ: шй â Вінекредничóсвлвй | Дóмнь Мáре Кнѣзь ѦЛЕ҃ѪНДРѢ НИКОЛѦЕВИЧЬ, | шй â Вінекредничóсвлвй Дóмнь Мáре Кнѣзь МИ|ХАÍЛЬ ПѦВЛОВИЧЬ, шй â Вінекредничóселшрь | Дóамне Мáрй Кнѣжне МАРÍЕЇ НЇКОЛѦЕВНЕЙ | шй СѠЛГЪЙ НЇКОЛѦЕВНЕЙ: шй ѧ фїíница Вінекре|дничóсей Дóамней Мáрей Кнегúне МАРÍЕЙ ПѦВ|ЛОВНЕЙ, шй â Сóцвлвй ЕЙ: шй â Вінекредни|чóсей Дóамней Марей Кнегúне ЇННЕЙ ПѦВЛОВ|НЕЙ, шй â Сóцвлвй ЕЙ: Їръ кѣ благословенїѧ | Прѣсфѧтвлвй Ѧндрептътóрюлвй СѴНѺД: шй â | Прѣ-wсфѧщѧтвлвй ДИМÍТРÏЄ Їрхіепископвль Кн|шинъвлвй шй Хотúнвлвй, сав тълмъчúть пре | лúмба Рwмжнѣскъ дѣ пре чѣ Словенѣскъ къртн|чúка âчáста, че съ нѧмѣще: Центрѣ даторíиле | пресвтерилшрь дѣ попóрь, шй сав тупърúть ѧ | дѫховничáска Тупографíе â Бессарáвїей, ѧ ѿрáшвль | Кишинéѣ, ла Їнвль дела зндúрѣ лѧмїй, ѧтла, | Їръ дела нашерѣ чѣ дѫпъ трѫпь â лвй Дмнезéѣ Кѫ|жнтвль, ѧѡкг, Ìндúктвль аї, ѧ лѧна лвй | Ìѧніе.

In-4º de 6 foi nenumerotate şi 279 pagine.

Foaia de titlu încadrată. Pe foile liminare arătarea cuprinsului şi o prefaţă nesemnată, cu un cuprins religios, intitulată: «Inainte cuvântare catră preoţi».

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 59—63, nr. 32 (reproduce şi prefaţa).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1188. Popescu Constantin, *Odă Episcopului Iosif Vurus*, Oradea-Mare 1823.

N'am văzut exemplare.

Amintită de dr. A. Veress, în *Bibl. română-ungară*, II, p. 237, nr. 1150, de unde reproducem aceste date:

Ode honoribus Ill. ac Rev. Domini Josephi Vurum episcopi almae dioecesis Magno Varadinensis, dum festam nominis sui coleret diem humillime oblata a Constantino Popescu.

Magno-Varadini, 1823. Typis Joan. Tichy.

In-8º de 6 pagine.

Budapesta: Muzeul Naţional.

1189. *Slujbă de mulţumire în ziua încheierii păcii între Rusia şi Suedia şi la aducerea moaştelor sf. Alexandru Nevschii*, Chişinău ⟨1823⟩.

Слѫжъ дѣ мълцмúре лвй Дмнезéѣ, чé|лвй ѧ сфѧта Трóицѣ слъкúтъ, ѧ зíwа | поменирїй ѧкгéрїй пъчїй ѧтре ѧмпъръцíѧ Рw|ссíенѣскъ шй ѧтре Крълѧ Шфéзнлшрь.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Шй ла | âдѹчерѣ мóаиелwрь сфѣнтѹлѹй шй Бйнекре|динчóсѹлѹй Мáрелѹй Кнѣзь ѦЛЄ҃ѪНДРѪ НЄ́VСКІЙ.

In-4⁰ mic, 42 foi (½ albă).
Textul începe imediat sub titlul de mai sus. De la f. 27:

Slujba sf(â)ntuluĭ prorocŭ Zaharĭa şi a sf(i)nteĭ şi drépteĭ Elisabeteĭ, care să săvârşaşte în 5 zile Septemvrie.

D-l Dim. Balaur, care ne-a împrumutat cartea, a mai găsit un astfel de exemplar în biserica din comuna Truşeni (Basarabia), pe care se află scris: «Această cărţuliĭ s'au dat la biserica din sat(ul) Truşenii să să urmezi în tocmai după ocazŭ. Anul 1823 Blagocinul preot Feodor Costin».

Cum astfel de tipărituri bisericeşti se distribuiau bisericilor îndată după tipărirea lor, credem că această carte s'a tipărit în anul 1823.

On. Ghibu, în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 313, nr. 12, înclină a o crede tiparită «probabil» în 1826.

Biblioteca d-lui Dim. Balaur, funcţionar la Sf. Sinod.

1190. *Socoteala societăţii biblice pe anul 1822*, Chişinău 1823.

СОКОТѢЛА | комитетѹлѹй | Бессарабїечкїй дєспърцúрй | â Рwссїенєцкїй Библїечєцкїй | Соцїетъцй | пéнтрѹ ан҃ѹль 1822. | Сѹб тупърить ✝ Дѹховничáска Типографúѣ â Бессарáбїей | ✝ Кишинѣ́ѹ, ла ан҃ѹль 1823.

In-8, mic, 46 pagine.
Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, p. 63—64, nr. 33.

1191. Thomici Ioan, *Cultura albinelor*, Buda 1823.

КѪЛТѪРА ѦЛБИНѢЛѺР | сѹб | âвъцътѹра | дєспрє цинѣ́рѣ стѹ́пилwр ✝ | Магацїнѹрй. | Пéнтрѹ тóтє пъ́рцилє, | дѹшъ кáрє, дéла 25 дє мáткє бѹ́нє, âтрѹ ѻ҃ н тúми дє мúжлок, бѹ́н пéнтрѹ âлбúнй, ѡ̂ | сѹтъ; ѓаръ ✝трѹ ѻ҃нѹл бѹ́н шй мънóс дє | мíаре, дów сѹ́тє дє флорúнцй, ✝ баній дє | Конкéнцїє сє пóатє къпъта, шй тóатє | мáткєлє ѓаръшй âнтрéцй шй ✝ бѹ́нъ стáрє | ръмъ́нѣ.

Традѹ́съ шй прин искѹсúнца дин май мѹ́лцй | ан҃й чєркáтъ, шй пéнтрѹ фолóсѹл | дє комѹ́н ✝токмúтъ, | прин | ІѠАННЪ ѲѠМИЧ, Прwтопрескутерѹл Карансє́|бешлѹй, шй âл Ч: Консїстóрїй âл | Ершéцкѹлѹй Їєрєѳор, | ла БѹДѪ | кѹ тъпáрюл Кръéцией Ѻ҃ніверсїтатє дин Пéшта. | 1823.

In-8⁰ mic de 180 pag. + 2 foi nenumerotate şi o tabelă. Primele 8 foi sunt paginate cu cifre latine, celelalte arabe.

Pe verso titlului rezoluţia de imprimare a lui G. Petrovics poartă data de 17 Noemvrie 1823. In plus, pe verso titlului, mai este şi o mustrare către omul leneş, căruia îi arată hărnicia albinei.

O «Inainte cuvântare» în faţa textului; cuprinsul cărţii se arată pe ultimele 2 foi nepaginate.

Precup E., *O carte veche: Cultura albinelor...*, în *Anuarul lic. «Petru Maior» din Gherla pe anul jubiliar* 1928—29, Gherla 1929, p. 121—127 publică prefaţa şi extrage terminologia stupăritului.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1192. Thomici Ioan, *Cultura bombiţelor*, Buda 1823.

КꙋЛТꙋРА БОМБИЦЄЛОР | сав | ДЕЪЦЪТꙋРА | деспре цинерѣ шй крѣщерѣ ѡмйделор, сав | гоанцелор де мътасъ, ка ѡ ѣдевгаре, | мѣлт фолоситоаре, лѫнгъ цинерѣ стѫ|пилор Ѧ Магацінѹрй, | традѹсъ | дѹпъ Манїпѹлаціа чѣ май ноаw шй Ѧдрептатъ ѣ домн: Іwсйф Блашковичй, | ал кѹлтивйрей мътасей Дїрéктор: шй пентрѹ | лъкѹиторій дин Кръймѣ Оѹнгѹрѣскъ шй | пентрѹ Єхóлеле Рwманéщй дин ци|нѣтѹл ёй Ѧтокмітъ | прин | ІѠѦИН ѲѠМИЧ | Прwтопрескйтерѹл Карансébешѹлѹй, шй ал Ч. | Консїстóрїй ѣ Ершéцѹлѹй Ассéссор.

De Cultura Bombicum.

Ла БѪДА | кѹ тупáрюл Кръéщей Оѹнїверсітáте дин Пéста. | 1823.

In-8⁰ mic de 70 pagine, primele 8 fiind notate cu cifre latine, restul cu arabe.

Pe verso titlului: «Budae die 21 Novembris, 1823. *Imprimatur*. Georgius Petrovics m. p. Libror. Censor».

O «Inainte cuvântare» precede textul; la pag. VII se spune, între altele, că:

...După cultura Bombiţelor cé maĭ noao şi îndreptată a Domnuluĭ Iosif Blaşcovicĭ, după care Cărticica ačasta pre scurt şi chiar s-au întocmit...

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1193. *Tipic bisericesc*, Chişinău 1823.

ТꙊПИКЪ БИѲЄРИЧЄѲКЪ, ЯДѪНѦТЪ | Ѧ скѹртъ | пéнтрѹ чѣ май лéсне Ѧкъцътѹръ чéлор че | нѹль цїѹ шй Ѧдрептáрѣ прінь трѫшѹль, че | кѹпрйнде Ѧ сине ѣчѣстѣ: кáре, дѹпъ кáре, | шй кѹмь съ кѹвйне слѫжитóрилwрь бисеричéщй ѣ четй, шй ѣ кѫнтѧ, | кáре тупйкь | (фїйндь къ слѫжба бисеричáскъ, дѹпъ дewсебйрѣ Ѧ сѹшйрилwрь ёй чéлwрь май Ѧтѫіѳ, май ѣлéсь де трéй | фéлюрй ѓасте, къ ѣлмйнтрелѣ съ кѫнтъ слѫжба дѹ мйнекъ, ѣлмйнтрелѣ сѫмбътъ, шй ѣлмйнтрелѣ | Ѧ чѣле чйнчй зйле ѣ съптъмѫнеĭ: ѓдекъ, лѹнй, | мáрцй, мїéркурй, цóй шй вйнерй) дѹпъ кѹвїинцъ Ѧпърцйтъ ѓасте Ѧ трéй май цóсь пѹсе кáпете кѹ | деспърцйриле лѫрь.

Сав тълмъчйтъ Молдовенéще де пре чéль Словенéскь, шй сав типърйтъ Ѧ дѹховничáска Тупогрáфїе ѣ Бессарáбїеĭ, Ѧ Кишинѣѹ. ѓнѹль ѩѿкг.

In-4⁰ de 1 foae (titlul)+76 pagine.

Pe verso titlului: «Cu pozvoleniïa comitetului a Ţenzurïĭ, ce ïaste aşăzată în duhovničasca Academie a Sanctpeterburguluï.»

N'are prefaţă.

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p 64—65, nr. 34.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1194. Vajda Ladislau, de Sóósmezö, *Dictiones quinque*, Oradea Mare 1823.

Dictiones quinque quas in auditorio facultatis juridicae lycei regii Claudiopolitani diversis occasionibus auditoribus suis dixit. Magno-Varadini 1823 Typ. Joan. Tichy.

In-4⁰, 55 pag.

Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, vol. 3, p. 735. — Szinnyei József, *Magyar írók*, XIV, col. 761.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1195. Mihail G. Boiagi, *Scurtă gramatică neogrecească*, Viena 1823.

Kurzgefaßte Neugriechiſche Sprachlehre, | nebſt einer Sammlung der nothwendigſten Wörter, | einer Auswahl von freundſchaftlichen Geſprächen, Redensarten, Sprichwörtern und Leſeübungen.

Zunächſt | für die griechiſche Jugend in den k. k. | Öſterreichiſchen Staaten, | und dann | für Deutſche, | welche ſich dieſe Sprache eigen machen wollen | beſtimmt. | Von Michael G. Bojadſchi.

Σύντομος | ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ | ΤΗΣ ΓΡΑΙΚΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ, | χάριν τῆς νεολαίας τῶν ἐν τῇ Ἐπικρατείᾳ τοῦ Καίσαρος | εὑρισκομένων Γραικῶν | ὑπὸ ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΜΠΟΪ-ΑΤΖΗ. | Εὑρίσκεται παρὰ Ἀντωνίῳ Δόλλ. | Ἐν Βιέννῃ τῆς Αὐστρίας. | 1823.

In-8°, XXIV+380 pag.+1 foae nenumerotată (errata).

La pag. III—VIII dedicaţie, în greceşte, cu următorul început:

Τῷ ἐντιμοτάτῳ, φιλογενεστάτῳ καὶ φιλομούσῳ κυρίῳ Ἰωάννῃ Γ. Καρζιᾷ, τῷ ἐκ Κλεισούρας τῆς Μακεδονίας, εὐεργέτῃ τοῦ Γένους, εὐγνωμόνως ἀνατίθησι. Apoi: Ἐντιμότατε Κύριε!

Aceiaşi dedicaţie în limba germană, la pag. IX—XIV. Începutul:

Dem Hochverehrten, um ſeine Landsleute und die Wiſſenſchaften höchſt verdienten Herrn Johann G. Karſia, in Kliſura in Macedonien, dankbar gewidmet.

Urmează o prefaţă scrisă numai în limba germană: Vorrede. (p. XV—XVI). Dela p. XVII—XXIV despre litere, accente şi semnele de punctuaţie.

Gramatica are 7 capitole (p. 1—154). Apoi urmează:

P. 155—230: Συλλογὴ τῶν ἀναγκαιοτάτων Ὀνομάτων. Sammlung der nothwendigſten Nennwörter.

P. 231—253: Συλλογὴ τῶν ἀναγκαιοτάτων Ἐπιθέτων καὶ Ῥημάτων. Sammlung der nothwendigſten Bey- und Zeitwörter.

P. 254—313: Προγυμνασίαι εἰς τὴν μετὰ τῶν φίλων Συνομιλίαν. Vorübungen zu freundſchaftlichen Geſprächen.

P. 314—342: Συλλογὴ τινῶν Φράσεων καὶ Ἰδιωτισμῶν. Sammlung einiger Redensarten und Idiotismen.

P. 343—348: Τινὲς δημώδεις Παροιμίαι. Einige gemeine Sprüchwörter.

P. 349—352: Γυμνάσματα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν. Leſeübungen.

P. 353—366: Αἰσώπειοι Μῦθοι. Aeſopiſche Fabeln.

P. 367—380: Τέσσαρα Εἰδύλλια ἐκ τῶν τοῦ Γεσσνέρου. Vier Idyllen von Geßner.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1196. Kokon I., *Abecedar*, Bucureşti 1823. — Greceşte.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ | ΝΕΑ | εὐμέθοδος, διὰ τῆς ὁποίας δύνανται τὰ παιδία | εὐκόλως νὰ προχωρήσουν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν | συντεθεῖσα ὑπὸ | ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΚΚΩΝΟΣ. | Σμυρναίου | Ἔκδοσις τρίτη | μετὰ τινος προσθήκης καὶ ἀφαιρέσεως. | Ἐν τῷ νεωστὶ τυπογραφίῳ τοῦ Βουκουρεστίου. | 1823.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pedagogie nouă, făcută după o metodă bună, prin care copiii pot uşor să facă progrese în citire; compusă de Ioan Kokon din Smirna. Ediţia a treia cu câteva adăogiri şi omiteri. In tipografia de curând întemeiată în Bucureşti. 1823.

In-8⁰ mic; 8+48 pag., primele nenum.; pe foile liminare: titlul cu patru versuri pe verso, prefaţa către învăţaţii pedagogi, alfabetul grecesc cu litere grase; în faţa textului o gravură cu inscripţia: διπλοῦν ὁρῶσιν οἱ μαθόντες γράμματα (dublu văd cei cari învaţă carte); această gravură se repetă în *Bucoavna*, Buc. 1825 (vezi facs. nr. 427). La pag. 47 Ἀριθμοὶ Ἑλλήνων καὶ Ἀράβων (cifre greceşti şi arabe) şi la pag. 48 Πυθαγορικὸς πίναξ (tabla lui Pitagora).

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1197. Grigorie Dim Ghica, Domnul Ţării Româneşti, *Instrucţiuni la Pravilă*, ⟨Bucureşti⟩ 1822. Foae volantă.

1 foae: 16,6×23,5 cm., textul încadrat; ambele feţe tipărite.

Extragem rândurile care preced instrucţiunile: «Céle ce n-au fost deslușite întru ačastă Pravilă asupra Clăcaşilor de pre moşiĭ. Şi acum la leat 1823 Ianuarie 24 s-au hotărît şi s-au publicarisit cum să se urméze, precum în treĭ Capete la vale să arată». Data: 16 Martie 1823.

Al. A. Dumitrescu, *Foi volante*, pag. 4.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1198. Grigorie Dim. Ghica, Domnul Ţării-Româneşti, *Circulară*, ⟨Bucureşti⟩ 1823. Foae volantă.

In folio, de 11 pagine numerotate.

Prima şi ultima pagină cuprind textul ordinului Domnesc către locuitorii judeţelor (din 20 August 1823) şi către Marele Vistiernic (din 29 Aug. 1823).

La mijloc, textul circularei însăşi, care are, drept titlu, aceste rânduri: «Intocmirea ce s-au leğuit pentru drepturilor (sic) ce au, i pentru datoriile ce să cuvine a le păzi Ispravniciĭ, i Sameşiĭ Judeţelor şi Zapcii(i) plaşilor».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 4.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1199. Ioan Sandu Sturza, Domnul Moldovei, *Intărirea anaforalei clirosului*, (Iaşi) 1823. Foae volantă.

In folio mare de 4 foi; ultima pagină albă.

Intărirea anoforalei Clirosului bisericesc şi politicesc în privinţa scutelnicilor.

Data: «Aprilie 1823».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit*, 21.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1200. *Pentru împedecarea schimosirii trupului*, Cluj 1823. Foae volantă.

[Patent pentru împedecarea schimosirii trupului de frica cătănitului].

Foae volantă (16,5×28 cm.) dată în Cluj, la 22 Decemvrie 1823, în numele lui B. Ioan Iojika, Ladislau Ceadin *Cănţălarius* Prov(incial) şi Antonius Holaki secretar şi expediată sub No. 12479/1823.

Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, în *Revista arhivelor*, I (1924—1926), p. 364.

Cluj: Arhivele Muzeului Ardelean.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1201. *Instiinţare pentru pricini judecătoreşti*, (Chişinău 1823). Foae volantă. Ruseşte şi românește.

In folio, 2 foi; textul pe 2 coloane; cel românesc este scris cu caractere ruseşti, în coloana din dreapta.

N'are titlu; începe: «La ačastă Cârmuire s-au ascultatŭ Ucazulŭ Verhovniculuĭ...». Termină: «... să să triimată predstavlenie».

Cuprinde dispoziţiuni pentru locuitorii «care, trăindŭ în Moldaviĭa, Valahiĭa şi Bucovina, au pricinĭ de gĭudecată în Oblastiĭa Basarabieĭ.. ». Nedatat; se aminteşte însă în text de o copie din 16 Martie 1822, curând după care dată trebue că s'a tipărit, la Chişinău, această înştiinţare. Pe prima pag., sus scrie în ruseşte de mână: «получ. 1. [г]енваря 1824». (S'a primit la 1 Ianuarie 1824).

Exemplar dăruit de d-l Aurel Sava, magistrat Chişinău.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1202. **Alexandru I,** Ţarul Rusiei, *Instinţare*, Ţarscoe Selo 1823. Foae volantă.

In folio de 2 foi.

Alexandru I, Ţarul Rusiei, aduce la cunoştinţă supuşilor săi renunţarea la tron a fratelui sau Marelui Cneaz Constantin Pavlovici, rămânând cironom numai Marele Cneaz Nicolae Pavlovici.

Data: «... în 16 zile Avgustŭ... 1823».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române [1]).

1824.

1203. **Berovici Petre,** *Bucvar*, Braşov 1824. — Bulgăreşte.

Буквaръ съ различны поученія, собрани отъ Пе́тра Х. Бе́ровича за бо́лгарски-тѣ оучилища. Напечата сѧ сѣсъ помощь-тă Г. 'Анто́ньова 'Іоа́новича [въ Брашовъ], въ годѣ 1824.

Bucoavnă cu felurite învăţături adunate de Petru H. Berovici pentru şcolile bulgăreşti. S'a tipărit cu sprijinul lui G. Antonov-Ioanovici [în Braşov], în anul 1824.

In 8°, 140 pag. +1 tabelă+2+3 foi, ultimele nenumerotate.

N'am văzut exemplare. Alte ediţi la Bucureşti, la 1841, 1846, 1847, 1850.

I. Bogdan, *Românii şi Bulgarii*, Buc. 1895, p. 39.

A. Teodorov Balan, Български книгописъ за сто години 1806—1905, Sofia 1909, p. 68, nr. 584 şi p. 120—121, nr. 1178.

1204. *Calendar pe anul 1824*, Buda.

КАЛѲНДАРЮ | ѡ | ѣнѵл дела Хрїстоѯ | 1824 | кáрєле ѐ кисєкт шй сѯ кѵпрйндє дин | 366 дє зйле, | ѧтокмйт | прє грáдѵриле шй клймa Цѣрїй Оѳ̑нгѵрéцкй, | â мáрєлѵй Принципáт âл Прдѣлавлѵй, â Цѣ|рїй Рѡманéцкй, шй â Молдáкїей. | Йрѣтъ | зйлеле, Дѵмйнечиле, Съръътóриле шй септъ|мѧниле Календáрюлѵй вєкѡ, шй â чéлѵй

[1]) Pentru anul 1823 menţionăm, cu toată rezerva, alte două cărţi semnalate în mod foarte vag pe 2 fişe scrise de d-l Ghe. Cardaş, fost funcţionar la Academia Română: *Octoih*, Cernăuţi şi **Samuil Vulcan,** *Pastorală*.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

нóѕ, | пѣ́рциле шй тймпѵриле а̃нѕлѵй, скимбáрѣ лѵ̆|ней, Рѣсъри́рѣ Ѳоарелѵй, Генелогіа Кáсей а̂ѕ|стрїей, тѣ́ргѵриле, шй а̃лте фолоситóаре лѵ̆крѵрй. | ✠ БѴ̆ДИ. | ла Крѣ̂ска Тѵ̀пографіе â Оу̑ниверситáтей Оу̑н|гѵрéщй.

In-8° de 40 foi nenumerotate, încadrate de linii.

La început partea calendaristică, după care urmează «Adaogere la calendarĭu», care cuprinde despre anotimpuri, eclipse, genealogia Casei de Austria, alţi împăraţi ai Europei, personalul clerical al bisericii Răsăritului din Ungaria, târgurile, reţete de mâncări şi o tabelă de venituri şi cheltueli.

Pe recto ultimei foi:

Budae die 30. Iunii 1823 Imprimatur

Georgius Petrovics. m. p.
Censor Librorum.

București: Biblioteca Academiei Române.

1205. *Catavasier*, Blaj 1824.

КАТѢ́ВЕ́ЇСІАРЇѺ | къ благовлоѵе́нїѧ Ѳе̑ц̑клѣ́н|цїй сале Прѣ лѵминатѵлѵ́й | шй Прѣ ѡ сфн̃цитѵлѵ́й | Дóмнѵлѵй Домн, ЇѠ́А́ННЪ БОББ | Елъдíка Фъгърашѵлѵ́й, шй â тóатъ Цара а̂рдѣлѵлѵ́й, | прекѵм шй â прѣ ✠нълцатéй | Кесарѡ Крѣщїй мъри́рй | Ѳфѣтни́к дин лъ̆нтрѵ, | шй â лѵминатѵлѵ́й ѡрд | ал ✠пъратѵлѵ́й Леѡполд | Комендáтѡр.

Тѵ̀пърит | ✠ БЛАЖ. Йннѵл дела мжн|тѵ́ирѣ лѵ̆мїй ѧѡкд.

In-12°, 1 foae (titlul)+460 pag. Pag. 449 notată cu cifrele inversate: ѳ̃ѵ; dintre celelalte 11 pagine, unele sunt nenumerotate, altele au paginaţia greşită: 451—453.

Pe verso titlului gravura în lemn a mănastirii dela Blaj, semnată de *Vlaicul* (facs. nr. 296, v. *Bibliografia rom. veche, II*, p. 141), pusa şi în *Molitvenicul* dela Blaj, 1757. Catavasiile la Naşterea Domnului nostru Isus Hristos (p. 324—408) sunt scrise în greceşte, dar cu litere cirilice.

După Sinaxar (p. 409—448) urmeaza «Rânduïala pashalieï», însemnările cuprinsului şi «Rugăcĭunea la blagoslovenïïa coliveï».

De sigur, *Catavasierul* dela 1824, semnalat necomplet de Atanasie Popa. *Biserici vechi de lemn româneşti din Ardeal*, în *Anuarul Comisiunii Monum. Istorice, secţia pentru Transilvania*, 1930—1931, Cluj 1932, p. 255, nu-i altul decât acesta.

București: Biblioteca Academiei Române.

1206. Diaconovici-Loga Const., *Abecedar sau Bucvar sîrbesc*, Buda 1824.

N'am văzut exemplare.

Amintit în *Foaia diecezană*, Caransebeş 1923, nr. 22, pag. 2—3 (şi extras: *Primii gramatici români bănăţeni..*, Caransebeş 1923, p. 43 şi 48).

Se zice ca a aparut, unul pentru şcolile oraşeneşti, altul pentru cele sateşti; ca an de tiparire se admite anul 1824, dar se aminteşte şi parerea despre anul 1822.

Dr. Teodor Botiş, *Istoria şcoalei normale (preparandiei)... din Arad*, Arad, 1922, p. 158 spune că *Abecedarele* este o traducere dupa un *Bucvar sârbesc*, gasit în arhiva inspectorului Nestorovici, facută din îndemnul acelaiaş inspector (*ibidem*, v. şi p. 390).

1207. *Dovedire împotriva eresului Armenilor*, Bucureşti 1824.

ДОВѲ́ДЇРѲ | ✠протйва е̑рéсѵлѵй | Йрмѳ́нилѡр | йкѵм тѵпъри́тъ ✠ зйлеле Прѣ✠нълцáтѵлѵй шй Прѣлѵмина́тѵлѵй | нóстрѵ Дóмн | ГРИГОРЇѲ ДИМИТРЇѪ ГЙКЇ ББ: Къ благовлокéнїѧ Прѣсфницитѵлѵй | Митрополи́т â тóатъ Оу̑нгровлахїа|

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

КѵРЇѠ КѵРЇѠ ГРИГО́РІЄ | дє кáрєлє шй сaѕ âдѕнáт шй сaѕ | тжлмъчйт спрє фолóсѕл нѣмѕлѧй | нóстрѕ.

Л БѫКѫРЄЩЙ ѧѡѮКД.

In-8⁰ de 2 foi nepag.+155 pagine.

Verso titlului alb. Urmează prefaţa, nesemnată:

Cătră drept credinčosul cetitoriu.

Multe cu adevărat pentru alte eresuri în limba noastră şi s-au scris şi s-au typărit: ĭar pentru eresul Armenilor de nimenea nimic nu s-au pomenit, fără numaĭ în theologhia sf(â)ntuluĭ Ioann Damaschin la vreo ‹ âteva capete şi întru acélea ĭarăş nu anume pentru dânşiĭ. Drept acéĭa şi mulţĭ să aflá la socotélă ca ačasta, că aceştĭ Armenĭ s-ar fi ţiind de eresul luĭ Arie cel surpat şi dărăpănat încă dela Soborul cel dintâĭ dela Nichea. Decĭ ca să fie ştiut şi eresul acesta de când s-au început şi carii au fost începătoriĭ luĭ şi câtă depărtare au ceĭ ce să ţin de el dela drépta credinţă a Bisericiĭ răsărituluĭ, am adunat ačastă cărticică dela ceĭ vechĭ scriitorĭ în limba noastră în anul 1822, când mă aflam în sf(â)nta Monastire Căldăruşaniĭ. Nu sântem dar la îndoĭală că ĭubitorĭul cetitorĭu adăogându-ş ştiinţele şi cu descoperirea unuĭ eres ca acesta şi cunoscând întru întregimea dreptiĭ credinţe sănătoasa luĭ dărăpănare prin adevărul ce ĭaste pus înaĭnte, vor da slavă celuĭ întru Treime închinat şi slăvit D(u)mnezeu, al a căruĭa daru au apărat némul nostru de toată ereticeasca rătăcire.

Din raportul consulului Kreuchely catre von Miltitz (27 Iunie 1824) rezulta că autorul acestui tratat a fost însuşi Mitropolitul Grigore al Ţării-Româneşti, de care este scrisa şi prefaţa.

Hurmuzaki, *Documente*, X, 279–281. — Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV...*, p. 141—142.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1208. *Invăţătură pentru măsura cotului*, 1824.

Л БѢЦѢТѪРЪ | Пентрѕ мъсѹра кóтѕлѹй. | Л чє кúп сѣ мъсóарѣ бѹ́цилє, | сaѕ ѣлт фúл дє кáсє.

Й трúм ѿарѣ тѵпърúтъ. | Ла Лѣт ѧѡѮКД.

In-12⁰ de 6 foi nenumerotate.

Textul începe chiar pe verso titlului. Pagina cu titlul este încadrata. Nu se arata locul tipăririi (Bucureşti ?).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1209. *Istoria lui Alexandru ⟨Machedon⟩ şi a corăbierilor ruseşti*, 1824.

ИѠТОРІѦ | лѹй | ЛЛЄ҆ѪНДРѪ | âкѹм | â дóаѡ ѿарѣ тѵпърúтъ. | Ла анѕл 1824.

In-8⁰ mic, 3 foi nenumerotate+188+26 pag.

Titlul, încadrat în chenar simplu de flori, este alb pe verso; dupa el urmeaza: «Scara de céle ce să află întru ačasta Alexandrie» (2 foi).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

După textul Alexandriei, pe 24 pag. urmează:

Vrednica de însemnare întâmlare a patru corăbierĭ ruseştĭ carii au fost strâmtoraţĭ de ĭarnă în Ostrovul Spiţberg la anul 1743 şi până la scăparea lor au lăcuit acolo întră sălbatece şasă anĭ şi treĭ lunĭ.

Povestea se termină (p. 24—26) cu versuri în care se laudă «omul viu cu isteţie», caşi Muscalii din poveste, în antiteză cu «omul cu fîrea moartă».

Textele s'au tipărit odată, pentrucă paginaţia coalelor, jos, este în continuare: 12, 12 ѣ—13, 13 ѣ—14, 14 ѣ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1210. Kengyelácz Pavel, Arhimandrit sîrb, *Istoria Universală*, trad. de I. Theodorovici, Buda 1824. Partea I.

ІСТОРІѦ ОУ҃НІВЄРСАЛЪ | сaѕ | а̂ тѡатъ лѹмѣ. | Дѹпъ ѳтокмі́рѣ Д. Па́вєл Кєнгі́лац, а̂рхїман|дрі́тѹл Мънъстѝрєй Сѳфі́тѹлѹй Гєѡргі́є ѳ̂ | Бъна́т, а̂кѹм ѳтжѫ ѿаръ прє лѝмба | Ромлнѣскъ прєфъкѹ́тъ шѝ а̂шєзáтъ | дє | ІѠАННЪ ѲЄѺДѠРОВИЧ, | ла Бєсѣ́рика Грєко-Ромлнѣскъ дин Пі́єста Парѡ́х | шѝ а̂л Чинстѝтєлѡр Консїстѡ́рїй дин Бѹ́да | шѝ Бєрші́ц Їєсїєсѡр | Пáртѣ I. | Кѹ ѡ̂ Мáпъ дєспрє Пъмжнтѹл Фъгъдѹ́инцєй сaѕ Палєстїна | Historia Universalis Pars I.

Ла БѸДА | кѹ тѷпáрюл Кръі́цєй Оу҃нївєрсїтатє дин Пі́єста | 1824.

In-8⁰, de 7 foi nepaginate, 390 pag. şi alte 8 foi nepaginate. Pe verso titlului, în l. latină, rezoluţia de imprimare din 8 Febr. 1824. Pe restul paginelor dela început dedicaţia şi prefaţa. Pe foile nepaginate dela sfârşit: «Insemnarea D. D. Prenumeranţĭ» (care începe cu «înalt învăţatul D. Constantin Diaconovič Loga» din Arad) şi «Smintélele typarĭuluĭ».

Dedicaţia:

De bun ghen născutuluĭ domn Athanasie Grabovschi, domnuluĭ deşi în Apadia, la mărita deputaţie, caré administréză fundusurile Shoalelor naţionale, în crăimea Ungarieĭ, de légea Răsărituluĭ neunită, dela locul cel maĭ înnalt, alesuluĭ Condeputat.

De bun ghen născute Domnule!

Fiindcă eu de toată ocasia, carea îmĭ aduce materie de a arăta familieĭ Domnieĭ tale, obligarea mé, cu sătoasă bucurie şi cu amândoao mânile mă apuc: pentru acéĭa nicĭ ačastă de acum ocasie nu putu să trécă, ca să nu arăt eu printr-însa simţirile méle céle mulţămitoare, pentru multe şi nenumerate facerĭ de bine, cărora eu în casa Domnieĭ tale pururea părtaş am fost şi până astăzĭ sânt. Nu numaĭ eu singur, ci mulţĭ naţionaliste Romanĭ sânt, cărora vrérea Domnieĭ tale cé bună, cu cugetul şi cu fapta totdeauna le-aĭ adus ajutorĭu; apoĭ aducerea aminte la aşa plasă de facerĭ de bine, întru inima mé şi a aceloralalţĭ, carii au căpătat dela Domnia ta vre-un bine, nicĭ odată nu se va stinge; şi drept acéĭa am mărginit întru mine ca să-ţĭ dedicăz acest opus, carele ţi-l pun aicĭ înnainte.

Voind eu ačastă carte, pentru ĭubitul ghen Romanesc pré folositoare, să o trimit în mijlocul publicumuluĭ, cuĭ o putém maĭ cu cuviinţă închina, decât Domnieĭ tale, de bun ghen născute Domnule, carele la maĭ multe ocasiĭ, precum Romanilor drept părtinitorĭu, aşa şi literatureĭ Romaneştĭ patron a fi te-aĭ arătat?

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Decĭ rogu-te cu cuviinţă, ca să primeştĭ acest semn mic al cunoaşterii şi al mulţămiriĭ méle cu acea vrére, cu carea eu îl închin şi pre Dumnezeu pentru buna stare a Domnieĭ tale şi a toată familieĭ cu inimă fierbinte rugând, rămân

al Domnieĭ tale sufletesc păstorĭu
Ioann Theodorovič, paroh.

In Pesta 1-a Ianuarie 1824.

Prefaţa:

Înnainte cuvântare.

De când am căpătat ocasie de a ajunge la locul acela, adecă aicĭ în Pesta, de unde, precum din tinerége dorém, să pot lucra pentru créşterea şi luminarea ĭubiteĭ Naţieĭ méle Romaneştĭ, socotesc, de ajuns a fi arătat cu fapta, în ce mod m-am îndeletnicit pururea, pre lângă sarcina chiemăriĭ méle, ca acé dorire a inimeĭ să o înplinesc şi ĭubiteĭ Naţieĭ Romaneştĭ după putinţă, ba încă adése orĭ şi cu scădéré mé să servesc. Ačasta o las acelora cinstite fége spre adeveričune, cu care eu de cincĭsprezéce anĭ încoacĭ am de lucru, trimiţindu-le cărţĭ, spre folosul Naţieĭ, prin mine scrise şi în typarĭu date. Insă, sânt cărţile méle, céle până acuma în mijlocul Naţieĭ trimise, spre vre-un folos şi orĭ poate Naţia suge vre-o învăţătură şi îndreptare dintr-însele, acéĭa ĭară las spre judecare acelora, cariĭ au cumpărat acélea cărţĭ şi le cetesc. Mie, judecând după cuget, mi-se împare, că de ar fi o carte cât de simplă în ochiĭ celor ce nu sânt ĭubitorĭ de cetire, totuşĭ înaintea celor ĭubitorĭ de ştiinţă şi de cultura naţională, va fi o carte ca aceĭa, carea de autorul eĭ, cu bună cugetare şi spre folositorĭu scop s-au urzit, bine venită şi bine plăcută; apoĭ toţĭ scriĭtoriĭ de cărţĭ numaĭ pentru aceştea scrie opusurile sale.

Prea-cinstitul domn Pavel Chenghelaţ, arhimandritul mănăstireĭ a Sfântuluĭ Gheorghie în eparhia Timişoareĭ, déte maĭ deunăzĭ întâĭa parte a Istorieĭ universală, adecă a toată lumea; şi venindu-mĭ ačastă Istorie la mână, îndată m-am încredinţat de folosul eĭ: apoĭ ştiind eu, cu câtă séte aştéptă Romaniĭ să poată ceti vre o istoriuţă, am mărginit întru mine, ca să prefac zisa parte a istorieĭ universală şi să o întocmesc pre limba Romanéscă. La întocmirea acestuĭ opus, carele cuprinde în sine Pământul Făgăduinţeĭ sau Palestina, m-au îndemnat şi acé ţircumstanţie, căcĭ Palestina, nu numaĭ pentru vechimea eĭ, ci şi pentru toată creştinătatea, cé maĭ vrédnică ţară de aducere aminte ĭaste. Au nu acĭ vrù Dumnezeu Tatăl, ca să se nască Mântuitorĭul lumei, Domnul nostru Iisus Hristos? — Aşa dară acest opus, carele îl trimit acum în mijlocul Romanilor, poate fieşte carele să-l cetéscă, trăgând mare folos şi scoţind multe ştiinţe dintr-însul. Şi pentruca cetitorĭul maĭ uşor să înţelégă céle ce va cetí şi maĭ bine să se facă cunoscut cu cetăţile şi oraşele, cu munţii şi cu apele Palestineĭ, care în carte ici colé le va afla, am adăogat la capătul cărţiĭ mapa a Pământuluĭ Fagăduinţei. Despre ačastă mapă nu pot să nu aduc aminte, cât folos şi câtă uşurare ar aduce ţa pruncilor în Shoalele céle Naţionale, când învaţă istoria Biblieĭ; căcĭ spunându-se lor despre cetăţĭ, oraşe, munţĭ şi despre ape, eĭ numaĭ numele acestora auzind, ĭarăşĭ îl uită; însă din contră, de li s-ar arăta lor numele acestora pre mapă, după cum zac însemnate, nu aşa uşor ar uita de ĭale, încă şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

istoria maĭ cu bucurie şi maĭ cu folos o ar învăţa. Decĭ eu aşĭ sfătuĭ pre toţĭ bine-înţelepţiĭ învăţători aĭ Shoalelor Romaneşti, ca să-şi căştige fieşte carele ačastă mapă, carea în maĭ multe exemplare o voĭu trimite la domniĭ districtualniciĭ aĭ Shoalelor directorĭ, pentru învăţăceiĭ săĭ şi se va încredinţa de folosul eĭ. Cu acéstea comendându-ţĭ opusul mieu, remân când scriam la Pesta în 1 Ianuarie 1824.

Al tău voitorĭu de bine
Auctoru.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1211. *Istoria Vechiului şi a Noului Testament*, trad. de Veniamin Costache, Mitropolitul Moldovei, Iaşi 1824. Vol. I—III.

ІСТОРІѦ | СКРИПТѢРІИ ВЄКІОЛѢИ | ТЄСТѦМЄНТ [vol. II: **Новѣи Тєстамєнт**; vol. III: **Скрипт҃ѣрии чєиĭ новъ**].

Спре ѧтрєбѣинцарѣ Рωманєщии | тинєрими. | Тълмъчйтъ де пре лимба ёлинѣскъ [vol. II: **грєчáскъ**] **пе ѣ нóастръ | Рωманомолдовенѣскъ, де смерйтѣл | ВЄНІѦМІН КΩСТѦКИ Митроп: Мωлдав: | шй тупърйтъ кѣ ѣ сѣ келтѣáлъ. | ѧ зйлеле Прѣлѣминáтѣлуй шн Прѣнълцáтѣлуй Домнѣлуй нострѣ, | ІΩѦННЪ СЃНДѢЛ СТѢРЗѦ ВΩΩВОД. Томѣл ѧтáю,** [pentru celelalte: **ал доеле, ал трееле**]. [în plus, în vol. II: **Кѣпринзйнд Історїа тинерéщїй вѣрстей шй ѣ прогътйрїй луй Іс̃ Хс | спре петрéчерѣ са чѣ ѧ йвѣкла норóдѣлуй, пре ѣчéй трéй а̃нй ѣй ѣрътá|тей ѧ лѣме вїéщїй луй пжнъ ла маренкѣвїн̃цата сѣ ѧтрáре ѧ Іерѣсалим̃**].

Саѣ тупъри҃ ѧ Тупографїѧ Сф̃нтéй Митрополїй Мωлдáв: | ѧ ѿрáшѣл Йшїй. Ла анѣл дела Хс̃ 1824. | **Де Іеродїáконѣл Єѵдѵмїе Йндрéѣ.**

3 vol., in 4⁰ de 12 foi nepaginate+431 pag. pentru vol. I; 1 foae (titlul)+372 pag.+2 foi nepaginate pentru vol. II; 1 foae (titlul) şi 350 pag. pentru vol. III.

Pe verso titlului, la toate vol., aceiaşi stemă a Moldovei, cu stihurile ce reproducem mai jos.

Vol. I: pe foile nepaginate este o lungă prefaţa a Mitropolitului Veniamin Costache; în faţa textului un extras din Ev. Luca, XVI, 31, încadrat în chenar dublu.

La sfârşit (p. 424), înainte de însemnarea cuprinsului (p. 425—431), sunt scrise urmatoarele:

S'au început tălmăcirea Tomuluĭ întâiŭ în anul 1822. Maiŭ 15. şi s'au sfârşit la Iulie 25 de smeritul V. M. M. în zilele certăriĭ neamuluĭ Romano-dachicesc, în ţinutul Hotinuluĭ, satul Colincăuţiĭ.

Vol. II: începe textul imediat dupa titlu; pe ultimele 2 foi nepag. este însemnarea cuprinsului, înaintea careia (pag. 372), sunt scrise urmatoarele:

S'aŭ săvârşit tălmăcirea Tomuluĭ al doile cu ajutorĭul lui D(umne)z(c)u, în 29 a luĭ Octomvrie, 1822, de smeritul V. M. M. în Bosancca Bucoviniĭ.

Vol. III: şi el fara prefaţa; însemnarea cuprinsului (p. 346—350); la pag. 345, jos, scrie: «Sfârşitŭ Tomuluĭ al treelea şi slavă ziditorĭuluĭ meŭ. MD.»

Versurile stemei:

Stihurĭ asupra Peceţiĭ prea înălţatuluĭ şi bine credinčosuluĭ Domnuluĭ nostru Ioann Sandul Sturza Voevod, Domn Moldav.

Bourul ce în Pecéte s-au însemnat,
Domnuluĭ Ioan Sandul Sturza V(oe)v. i s-au încredinţat.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Sabiĭa şi buzduganul ce deasupra să ivesc,
Domn Ţăriĭ Moldavieĭ îl adeveresc.
Păzéscă-l D(u)mnezeu cu a sa Putére,
Pre scaunul aceştiĭ ţărĭ fără de cădére.

Din prefaţă:

Inainte cuvântare cătră cetitorĭ.

. . . . . .

Uniĭ din oameniĭ cireziĭ politiceştĭ socotesc ca o disfătare pre sarcina şi îngrijirea unuĭ dătătoriu de samă pentru norod cătră D(u)mnezeu, căcĭ eĭ nu numaĭ cu mintea nimic nu voesc a privi, dar apoĭ şi cu ochiĭ văd numaĭ acéĭa ci voesc şi acéĭa ci le înlesneşte sârguinţa şi plăcere de a jărtfi momuluĭ îngânătoriu toată drépta cunoştinţă şi judecată. Eu însă de ačasta nimic nu mă voĭu sfii şi niminca înţălept nu mă va împrotivi, nicĭ grăitoriu de sine-mi mă va socoti, zicând, că nişte luărĭ aminte ca acestea maĭ sus zise, me-au pricinuit mare întristare şi îngrijare. Şi socotind că eu nevrednicul luând pre umere sarcina arhipăstorieĭ ţărĭĭ aceştiĭa, de nu mă voĭu sârgui a depărta pre cuvântătoarea mea turmă dela nişte prăpăstuirĭ ca acestea, maĭ înfricoşat mă va mustra dreptul judecătoriu pentru ačasta, decât pentru însăşĭ păcatele mele: de apururea am prigonit acest felĭu de vătămătoare îndeletniciriĭ şi nu am încetat, şi în partea şi de obşte, a sfătui asupra şi a dojăni din suflet jălind neîngrijarea pentru hristianicésca creştire a tinerilor. M-am sârguit şi prin îndemnare, dar şi prin însăşĭ a mea ostenélă şi cheltuĭală de am tălmăcit şi am tipărit cărţĭ cu felĭurĭ de învăţăturĭ, povăţuitoare la adevărata cunoştinţă şi dătătoare de mult folos sufletesc. Neapărat însă au trebuit pentru tinerĭ maĭ fragidă hrană, pricinuitoare de hristianicéscă creştire şi relighicéscă ştiinţă: şi pre o aseminea şi întocma potrivită înlesnire me-au hărăzit-o de bun ném dumnealuĭ marele vornic Ghorghie Ghika, cătră carele netăgăduită mulţămire şi îndatorire mărturisim, pentru sârguinţa ce au avut a ne trimite ačastă carte în treĭ tomurĭ în limba grecéscă, pe care o am tradus în limba naţieĭ noastre, în céle maĭ amărâte zile a vieţiĭ méle, la satul Colincăuţiĭ în ţinutul Hotinuluĭ, din întâmplare ca ačasta.

La anul (1821) Fevru.. 22: séra spre 23 [1]), când fără de legile noastre au încordat arcul D(u)mnezăéştiĭ urgiĭ şi l-au gătit pre el şi într-însul au gătit vasele morţiĭ, ca un trăsnit din cerĭu au căzut preste ticăloasa ţara ačasta, cumplita răzvrătire a Grecilor şi îndată după ačastă ne maĭ putând suferi grozăviile şi relile ce urma cu necontenire şi cu sporire, au început fieşte carele a-şĭ căuta scăparea vieţiĭ sale. Toate averile clironomisite şi agonisite era de nespusă supărare celuĭ ci le avea şi unde apuca zvârlindu-le le mistuĭa, de nimic alt îngrijându-să fără numaĭ de viĭaţă. Câmpĭ cu necuprinsă de ochĭ întindere era plinĭ de norod, cerĭul având acoperemânt şi aşternut numaĭ pământul: şiraguri necurmate pre drumurĭ de bărbaţĭ şi femeĭ cu copiĭ în braţe înbulzîndu-să, năvalea la scăpare. Codriĭ ceĭ maĭ adâncĭ gemea de

[1]) Data aceasta, dela arătarea lunei, este imprimată pe o bandă mică de hârtie ce s'a lipit ulterior peste locul care se lăsase alb la prima tipărire.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

norod rătăcind. Cel maĭ ticălos bordeĭu în locul de scăpare să părea palat la ceĭ cariĭ maĭ înainte nu încăpea in céle maĭ desfătate curțĭ, ĭar ceĭ maĭ mulțĭ dintru ačeștiĭa să desfăta pe supt trăsurile lor, dosându-să de soare și de ploae. Intru o așa înfricoșată priveliște am dat și eu dosul urgieĭ și am trecut peste hotar într'o căruță proastă îmbodolit preste obraz cu un brâu de lână, cu o mânta nemțască îmbrăcat și cu o pălărie pe cap: ticălosul om.., ce nu-șĭ închipuește că să-șĭ apere viĭața! Și am ales loc de tristă petrecere în satul Colincăuțiĭ. Fiește care vestire din jalnica patrie îmĭ adăogea rană în suflet și pârae de lacrâmĭ în ochĭ. Am găsit prilej de puțină alinare în tălmăcirea cărțiĭ ci s-au numit de alcătuitorĭul eĭ, prea sfințitul Evghenie, *Funie întreită* [1]), dar în grab săvârșindu-o nu-mĭ maĭ rămăsesă altă zăbavă decât sângură cugetarea că amărâta mea viĭață nu-mĭ prisosește de alt, fără numaĭ spre răscumpărarea păcatelor mele. Din năstăvirea însă cerească me-au trimis mai sus numitul boerĭu ačastă carte într-a căriĭa tălmăcire îndeletnicindu-mă, am aflat alinare scârbelor și oprirea lacrămilor. Și o am șĭ isprăvit până la sfârșitul zilelor urgieĭ în ticăloasa nemernicie. Ertațĭ ĭubiților cetitorĭ ačastă spre pomenire puțină întindere.

Începutul fiește căruĭa lucru are în sine oareșcare nădejde de vre-un folos și după măsura luĭ să mișcă sârguința și să adaoge îndemnare spre lucrarea și săvârșirea aceluĭ început lucru. Nădejdea carea am hrănit și hrănescŭ în sufletul mieu, că îmulțindu-să cărțile și științele în limba națieĭ, dacă nu eu, dar urmașiĭ mieĭ să vor învrednici a să folosi de cliros învățat și încuviințat și a câștiga norod luminat în știința hristianiceștilor învățăturĭ, m-au făcut neadormit și neobosât în tălmăcirea sfintelor cărțĭ, din care multe stau netipărite pentru neînlesnire. În tălmăcirea însă aceștiĭa și în tipărire am fost maĭ cu multă sârguință bine nădăjduit fiindcă întrebuințindu-să de toate vârstele și treptele, va pricinui la toțĭ de obște neprețuit folos și duhovnicesc și politicesc, pentrucă întru ačastă carte să cuprinde totul și a legiĭ și al moraluluĭ. Vețĭ vedea, ĭubiților cetitorĭ, în tomul acest dintâĭ, începutul lumiĭ și al vostru; sfintele și adevăratele dintru el istoriĭ vă vor lămuri cum D(u)mnezeu au proslăvit pre făcătoriĭ de bine, ĭar pre ceĭ răĭ i-au pedepsit și aceste pilde vă vor învăța și pre voĭ a vă ferì de rău și a face bine ca să vă învredniciți și voĭ răsplătiriĭ drepților. Veți vidé în tomul al doilea sârguința, osârdie și strădănuirea sf(i)nților apostolĭ cariĭ au propoveduit în toată lumea toțĭ într'un glasŭ pre adevăratul D(u)mnezeu și au statornicit în inimile oamenilor credința cé adevărată întru carea vă veți întări și voĭ, în destul povățuindu-vă din sf(i)ntele lor epistoliĭ și maĭ ales văzând că atâțĭ încuviințați bărbațĭ ș-aŭ vărsat sângele pentru un singur numaĭ adăvăr, defăimând toate lumeștele mulțămirĭ și interesurĭ. Iar în tomul al treilea vă veți învăța taina cé mare a întrupăriĭ cuvântuluĭ [2]), a D(u)mnezeștilor lui învățăturĭ, a minunilor, a patimilor, a îngropăriĭ, a învieriĭ și a suiriĭ luĭ la cerĭurĭ. Veți aduna din trustele acestea tomurĭ moralul cel maĭ strălucit și cucerniciĭa cé maĭ sf(â)ntă, văzând câtă îndurare și milostivire au întrebuințat

[1]) Σπαρτίον ἔντριτον [s'a tipărit la Iași, 1831].

[2]) Și cuvântul trup s-au făcut.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

D(u)mnezeu pentru voĭ şi la câtă smerenie şi răbdare s-au pogorît. Nu puţin vă veţĭ folosi şi din moraliceştile în scurt învăţăturĭ, ce sânt la sfârşitul fieşte căriĭa pricinĭ. Şi toate acestea ştiinţe de adevărată credinţă şi povăţuirĭ la împlinirea faptelor bune, înfiinţézĕ un drept şi bun credinčos hristian plăcut lui H(risto)s D(u)mnezeu aducând jărtfă vie sf(â)ntă şi bine plăcută înaintea luĭ pre cunoştinţa de D(u)mnezeu şi împlinirea poruncilor luĭ, fără de carea zădarnică ĭaste numirea de credinčos şi de hristian, dupre cum maĭ sus s-aŭ dovedit. Fiţĭ însă, ĭubiţilor, cu luare aminte la cetirea aceştiĭ cărţĭ, ca nu toată trecându-o cu ochiĭ, în minte să nu rămâe nimic, sau foarte puţine din céle ce aţĭ cetit. Mintea ĭaste întocma ca şi stomahul şi dupre cum multa mâncare aduce ne mistuire şi după vréme ajunge stomahul să nu poată mistui nimic, asemenea şi mintea, când cineva o încarcă cu multă cetire, îndată ce au închis cartea, au uitat tot ce au cetit şi după vréme ajunge mintea nelucrătoare şi uită şi céle ce au ştiut maĭ înainte. Aşa dar cel ce voĭaşte a să folosì din cetire, trebue neapărat să urmeză dieta ačasta, adecă, după ce va ceti în linişte şi cu bună luare aminte o încheĭare a uniĭ pricinĭ, să închiză cartea şi să se întrebe pe sine ce au cetit şi toate acelea poftorindu-le în gândul său, să urmeză ĭarăşĭ înainte cât va socotĭ că va puté mintea sa mistui şi cu acest chip să folosésţe cu adevărat: căcĭ toate aşternându-să cu bună rânduĭală în mintea sa, ori când poate împărtăşi şi pre alţiĭ cu ştiinţele sale, dar apoĭ şi mintea sa să face bine lucrătoare, ţiind în bună stare pre toate câte au auzit sau au cetit.

Pre ačastă de mare folos pricinuitoare carte vă puĭu astăzĭ înaintea, ĭubiţilor patrioţĭ, şi vă rog să o primiţĭ ca pre o înplinire a unor din datoriile méle cătră cuvântătoarea mé turmă. Indelevniciţi-vă dar în cetirea eiĭ, ca să fie în legea D(o)mnuluĭ voĭa voastră şi în legea luĭ să cugetaţĭ zioa şi noaptea şi veţĭ fi ca un pom răsărit lângă izvoarăle apelor, aducând roada faptelor bune în toată vréme. Sărguiţi-vă a înfiinţa în inimile fiilor voştrĭ ačastă adevărată şi de suflet folositoare înţelepčune, fără de carea toate célelalte ştiinţe şi filosofie ĭaste dovedită nebunie; pre ačasta să o înveţă maĭ întâĭ de cât toate, cu ačasta să hrăniţĭ fragida lor minte: întru învăţăturile eiĭ să se statornicască, ačasta să le fie temelie, pre carea poate sta neclătită şi bine încuviinţată orĭ şi carea altă ştiinţă. Binevoĭască darul Prea-sf(â)ntuluĭ Duh, a înfiinţa ačastă sf(â)ntă cugetarea şi folositoare cunoştinţă în sufletul vostru şi să vă întăréscă a le aduce toate în săvârşire, după bună plăcerea sa prin carea voĭ să vă învredniciţĭ a dobândi amândoaă fericirile, ĭar patriĭa slavă şi laudă dela némurĭ şi dela D(u)mnezeu darŭ şi milă, Amin.

Al pravoslavieĭ voastre cătră D(u)mnezeu smerit rugătoriŭ,
Veniamin Mitropolit Moldavieĭ. 1824.

București: Biblioteca Academiei Române.

1212. Palladi Teodor, *Către... iubitoriĭ de lumină compatrioţĭ*, ⟨Bucureşti 1824⟩.

Drept titlu:

Къtрѣ тоцй іббиторїй дѣ лѫмінъ компатрїоцй, | чинстѣ шй ѯнкинъчѫне!

In-4º, 16 foi.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Textul urmeaza după titlul reprodus mai sus şi termina cu: «Al tuturor compatrioţilor mieĭ slugă prea-plecată Teodor Palladi». Cuprinde apologia metodei lancasteriene.

D. Iarcu, *Bibl. chronologică rom.*, ed. 1873, p. 27 da ca an de tiparire 1824, spunând (p. 28), că ediţia a II-a a apărut în 1826, in 4⁰, de 16 foi; de sigur este o confuzie cu prima ediţie, din 1824.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1213. *Paraclisul Sf. Haralambie*, (Braşov) 1824.

Ѩчáстъ кънтичíкъ кѡприндѥ | ѧ сíне | Параклíсъл сф. сфинцíтълŭй марѣлŭй мŭченúк | ХАРАЛАМВІЄ | шй ал сф. марѣлŭй мŭченúк | МЙНА. | Сăс дáт ѧ тúпарй прúн ѡсердіа шй тóатъ | кѣлтŭа́ла ч. пърúнтелŭй ВОЙНА пáроχс | Сф. Б. чей Нóаѡ â Брашóвлŭй χрáмс | прѥ сф. Трóице. Спрѥ фолóсъл | Євлакиѡшйлѡр крещúнй. | Тúпърит ла ăнŭл 1824.

In-8⁰ mic de peste 44 pagine.

Prima foae este titlul, care, pe verso, are gravura sfântului, calcând în picioare pe drac.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1214. Piscupescu Şt. (Dr), *Mijloace de ocrotirea ciumei*, Bucureşti 1824.

МИЖЛÓАЧЄ шй лѢкŭрй | дѥ | ѺКРОТúрѢ ЧЮМЇЙ. | Ѩлкътŭúтѥ шй ѧтокмúтѥ спрѥ âжŭтóрюл | шй фолосъл нѣмлŭй Ρωмжнéск | дѥ | СТЄ́ФАН ПЇСКŬПЄ́СКŬЛ | дóфторъл | Политїй Бŭкŭрéщилѡр Принципатŭлŭй Цѣрїй | Ρωмжнéщй.

Съ ăфлъ ѧсемнáтѥ, шй кŭ печѣтѣ алкътŭитó|рюлŭй ал К. Васíлїе легътóрюл дѥ кѣрцй, | ѧ χáнŭл сфѭтлŭй Гεωргїе чéлŭй нóс. | Бŭкŭрещй 1824.

In-16⁰ de 30 pagine.

Pe verso titlului aceste rânduri: «Viiaţa şi moartea sânt lumina şi întunérecul pământuluĭ omenesc. St.»

Pe pag. 3–8 urmatoarea prefaţa:

Precuvântarea:

Viĭaţa ce stă întru o cumpănă cu mila, cu carea să înalţă şi să pogoară, ĭaste cé maĭ întâĭu şi cé maĭ scumpă avuţie a omuluĭ: să prigonéşte în toată vrémea cu moartea, ca şi lumina cu intunérecul: ciuma o hrănéşte maĭ în grab şi maĭ în scurt, decât toate boalele omuluĭ: ĭa pustiĭază sate şi oraşe şi ţinuturĭ întregĭ de oamenĭ şi potoléşte şi stinge némul cel rădicat şi înălţat de mulţime de anĭ, în puţină vréme şi-l înţărânéză în uĭtate vécurĭ. Pentru ačasta au fost, ĭaste şi va fi în vécĭ, cé maĭ întâĭu şi cé maĭ mare priveghiĭare şi îngrijire a stăpâniriĭ de a pune cât maĭ în pripă şi cât maĭ în grab, mijloacele céle ştiute şi cercate, de ocrotirea şi potolirea grozăvieĭ eiĭ, în lucrare, şi a le ţiné cu cuviinčoasă străjnicie. Acéstea mijloace sânt obşteştĭ şi coprind maĭ întâĭu, încă până a nu să zmreduì, un sat sau un oraş al ţinutuluĭ, liniĭa lazareturilor, de aferéla şi apărarea oamenilor şi a mărfurilor ce vin din loc smreduit, spre a nu să amesteca cu lăcuitoriĭ loculuĭ celuĭ sănătos şi a nu să înpărtăşi cu vânzarea şi cumpărarea lor şi eĭ de ačastă boală, preste ačasta, să priveghiĭază şi curăţeniĭa lăcuitorilor şi a loculuĭ lăcuinţiĭ lor, a caselor, a curţilor şi a uliţilor, spre a fi curate de

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

toată duhoarea şi putoarea ré şi grė şi de toată îngălăčunea şi scărnăviĭa lacurilor, gunoĭuluĭ şi a mortăcinilor şi a lepădăturilor scaunelor de carne, de pėşte şi de racĭ, cu scoaterea şi cărarea lor, în locurĭ depărtate şi nelăcuite: a cărora dospiĭală şi putoare clocėşte şi înprăştiĭază în aer otravă de tot fealĭul de boale. Ĭar cėle de al doilea obşteştĭ mijloace, coprind îngrădirea şi străjuirea cė maĭ de credinţă a loculuĭ sau a casiĭ ceiĭ smreduite, cu poprėlă de intrare şi de eşire de oamenĭ dintr-însa, cu purtare de grijă de înplinirea trebuinţelor, atât a celor smreduiţĭ bolnavĭ, cât şi a celor sănătoşĭ lăcuitorĭ cu dânşiĭ: cu orânduĭală de rădicarea morţilor şi de îngroparea lor .n pripă şi fără de zăbavă. Şi cu bună şi desăvârşită pază şi ferėlă, de apucarea lucrurilor lor, din care sânt cėle după dânşiĭ şi desupt dânşiĭ, de arsu cu foc.

Dar fiindcă numaĭ cu acėste obşteştĭ şi politiceştĭ mijloace, ce să urmėză cu bună şi înţėleptă orânduĭală, nu să poate ocroti norodul şi în parte şi când să va zmredui un om, nu ştie cum să se caute şi de sineşul său; pentru ačasta, nu lipsesc din datoriĭa mė a face, fraţilor pământénĭ, ačastă arătare şi învăţătură, din partea ştiinţiĭ cunoscut, de obşte tuturor, cum să se ţie şi să se poarte fieşcare, spre a să ocroti şi a să căuta şi în parte, de ačastă cu totul grozavă şi înfricoşată boală, cu care dau bună încredinţare a mė că să va slăbi lipiĭala şi moartea eĭ, spre ocrotirea némuluĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1215. Popovici Toma, *Cuvântare la îngroparea lui Naum Petrovici*, Buda 1824.

ТРИСТЪ КѢКЪНТИРЄ | ла ѧгропарѣ | стрелѣчнтѣлѣй шн ѧналт ѧвъцатѣлѣй Домн | НАѢМ ПЄТРОВИЧ | ла мърнта депѣтацїе, карѣ адмїнїстрѣзъ фѣндѣсѣрнле Сχолелор Нацїонале де лѣцѣ | Ресъринтѣлѣй нєѣнитъ ѧ Крънмѣ Ѵнгарїей | Кассе | перцептор, | алкътѣнтъ шн знсъ прин | ΘОМѦ ПОПОВИЧ | ѧѣзиторюл Геометрїей, шн | кѣ келтѣмла челѣй ѧвъпъмт де зелѣ Роман, | де кѣн ген нъскѣтѣл Домн | ЙΘѦНАСЇЄ ГРѦБОВЄСКИ, | Домнѣл де-шн ѧ Йпадїа, прекѣм шн ла май сѣс мърнта депѣтацїе алес | Кондепѣтат | ѧ тут(sic) датъ. Йнн 1824. 3 Йгѣст. | Ла БѢДѦ | кѣ тнпарюл К. Ѵнївєрсїтате дин Песта 1824.

In-4° de 6 pagine, ultima alba; 2 gravuri: una pe titlu şi un frontispiciu la pag. 3. Prima foae este titlul, care are pe verso urmatoarele:

Pulvis et umbra sumus.
Unda omnibus enaviganda, sive Reges, sive inopes erimus Coloni. Horatius.
Omul ca ĭarba, zilele luĭ ca flórea campuluĭ, aşa va înflori. Psalm. 102, sh. 15.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1216. *Psaltire*, Mănăstirea Neamţul 1824.

ѰΛΛТЙРѢ | Пророкѣлѧ шй ѧмпъратѣлѧ | ДѦВІД | акѣм ѧтрѣ âчѣст кнп тупъ|рйтъ âдоѡаръ ѧ зйлеле прѣ лѣ|мйнатѣлѣй Домнѣлъй нострѣ | ІѠѦННН СЙНДѢЛ СТѢРЗѦ | БОЄВОД | кѣ благословенїа Прѣ ѡсфнцн тѣлѧ Митрополйт âл Молдавїей | Кѵрїѣ Кѵр БЄНЇѦМЙН | прин ѡсєрдїа кѣвїѡсѣлѣй Ярхм: | шй Стăрец âл сфнт: Монастйрй | Нѣмц: шй Сєкѣлѧ Кѵр | Дѡметіан. | ѧ сфнта Монастйре Нѣмцѣл. | Ла âнѣл дела Хс, ѧāѡкд.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In folio de 6 foi nenumerotate şi alte 201; acestea din urmă cu greşeli de paginaţie (172, 183, 184 în loc de 182, 184, 187), iar dela 188—199 paginaţia este întreruptă.

Tipar negru şi rare ori roşu cu negru; paginele încadrate în linii. Titlul încadrat de figurile apostolilor, ca în *Cuvintele* lui Efrem Syrul tip. la Neamţ 1818 (facs. nr. 377), iar pe verso gravura Înălţării Domnului, semnată: ѧѕт 1817 Мѳ(nah) гиѳѕ(asie) (v. facs. nr. 378). In text sunt numeroase gravuri (facs. nr. 423), frontispicii şi litere iniţiale ornate.

Până la textul psalmilor avem: Tipicul cetirii Psalmilor şi Cuvânt pentru puterea psalmilor. Pe foile cu paginaţia întreruptă (188—197) avem: *Învăţătură pentru Cliuciul (sau Cheia) pashalieĭ*, Cuvântul lui Efrem Syrul despre psalmi şi Pomeainicul monahului şi mireanului. Cartea se termină cu nişte instrucţiuni din «Pravila, pre carea o au dat anghelul D(o)mnuluĭ mareluĭ Pahomie».

In Biblioteca Ion I. C. Brătianu (Bucureşti) am văzut această carte într'o ediţie foarte puţin schimbata: alte iniţiale şi ornamentaţii, rândurile uneori puţin schimbate.

423. Tăerea-Împrejur, *Psaltire*, Neamţ 1824.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1217. *Schematismus şi Calendar pe anul 1824*, Oradea-Mare. Românește şi latinește.

Titlul Schematismului se deosebeşte de acela al anului 1822 (vezi nr. 1163) numai prin aceste cuvinte, care urmează după *PRO ANNO: BISSEXTILI 1824.*

Numele tipografului cu litere cursive. Titlul Calendarului se deosebeşte de asemenea prin specificarea: *PE ANNU VISECT 1824...*

Titlul interior dela pagina 31 deasemenea modificat: *PRO ANNO BISSEXTILI M D.CCC.XX.IV.*

Formatul, paginaţia, cuprinsul la fel ca la nr. 1163.

Exemplarul Academiei Române este legat în mătase şi foile la margine cu aur.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1218. *Sholasticescul fruct al tinerimei romane*, Buda 1824.

ѲХОЛАСТЇЧЄСКѢЛ ФРѪКТ | ал тинєримєй романє | дин | лївєрд крѣмскъ чєтатє | ПЄШТѢ, | карєлє | .л кѵрсѣл' дє вѣръ лаѕ фъкѵт, | шн лд | ПѢБЛІКѢ ЄКЄЛ-МЄНПРЄ | .л 2. Сєптємврїє анн8л 1824. | Сад арътат.

Classification der walachiſchen Schuljugend in Peſth.

Ла БѢДѢ | кѕ тѵпарюл К. Оѵнївєрсїтатєй дин Пєшта. 1824.

In-4°, 4 foi nenumerotate.

Pe verso titlului resoluţia de imprimare a lui *Georgius Petrovics*, datată *Budae die 8 Septembris 1824.*

Cuprinde numele personalului didactic, materiile învăţate «...la toate treĭ clasele întru acest curs de vară...», clasificaţia «...tinerimeĭ sholastice...» şi «oraţia înnainte de ecsamen» şi cea «după ecsamen».

Prima oraţie, a rostit-o în româneşte Vasilie Thomuţa, în nemţeşte Sofia Musico; a doua, în româneşte, Maria Şcutari, în ungureşte Gheorghie Grabovschi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1219. Samuil Vulcan, Episcop, *Carte către cler şi popor*, Oradea-Mare 1824.

CARTEA | preluminatu lui episcop | Grecô-Catholicu | a Oradiei Mari | SAMUIL VULCAN | cotrâ clerul', şi poporul' quelor septe deci | si dóe de Parochii, quare in XX Se|ptemvrie 1824, de Eparchia Mun|caciu lui s'au despreunatu, | si Eparchiei sà le | s'au adausu.

În Oradea Mare | cu Typariu lui Joan Tichy.

In-8⁰ mic de 16 pagine.

Foaia întâia titlul, alb pe verso.

Un paragraf despre: «In quantu este pentru Tenerime» (p. 10).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1220. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 2 foi.

Textul german în coloana din stânga. Rezumatul circularei, care urmează titlului de mai sus: «Aşezările pentru plată despre partea drumeţilor la călătorie cu delijansu obicinuit; şi la călătoriile grabnice şi sepărate.».

Datat: 30 Ianuarie 1824.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1221. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae.

Circulară: «Pentru aducere Teriaculuĭ de Veneţia şi de Triest».

Datat: 20 Aprilie 1824.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1222. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 3 foi, ultima pagină albă.

Rezumatul: «Cum că stăpânitorii a zapisurilor Statuluĭ în moneta de convenţie, care s-au dobândit din sortuire, poat (sic) să tragă dobânda dela dânsele şi din visteriile de credit cele pela provinţiĭ».

Datat: 13 Maĭ 1824.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1223. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, tipărită numai pe o pagină.

Cuprinsul: «Aducere şi vămuire a sămânţeĭ de pădure şi de in să pozvoleşte şi pela diregătoriile de vamă».

Datat: 29 Iunie 1824.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1224. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae.
Rezumatul: «Pentru aşezarea visteriilor de credit la Veneţia şi Mailandu».
Datat: 21 August 1824.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1225. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1824. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae.
Cuprinsul: «Pentru scutirea nemărginita a podanelor Rosieĭ în c. c. Staturĭ Austriaceştĭ de plată adetĭuluĭ pentru scoatere afară avereĭ».
Datat: 24 Noemvrie 1824.
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1226. Ioan Sandu Sturza, Domnul Moldovei, *Carte slujbaşilor goştinari*, Iaşi 1824. Foae volantă.

In folio mare, 2 foi; numele judeţului (Sucevii) completat cu mâna.
Cuprinde 20 de ponturi despre strângerea banilor slujbii.
Datat: «anul 1824 Aprilie».
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 21.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1227. Ioan Sandu Sturza, Domnul Moldovei, *Carte slujbaşilor vădrari*, Iaşi ⟨1824⟩. Foae volantă.

In folio mare, de 2 foi; numele judeţului (Putnii) completat cu mâna.
Cuprinde 15 ponturi despre strângerea vadraritului.
Data manuscrisă: *1824 Sept(em)v(rie) 14.*
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 22.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1228. *Circulară*, Chişinău 1824. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

Списокъ съ цыркѹлярнаго предписанїя отъ Господина исправлающаго должность Бессарабскаго гражданскаго Гѹвернатора даннаго градскимъ и земскимъ Полицїямъ отъ 23 Ноября 1824 года.

Extras din circulara dată de d-l locţiitor al Gubernatorului civil al Basarabiei către poliţiile orăşeneşti şi judeţene, din 23 Noembrie 1824.

N'am vazut exemplare. In folio, 8 pagine; textul pe 2 coloane.
Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 65, nr. 35.

1229. *Formă la Ectenii*, Chişinău 1824. — Foae volantă.

In folio, 1 foae tipărită numai pe pagina întâia.
Drept titlu avem acestea: «Forma la Ecteniile céle întâĭ marĭ, la vecernie, la utrene şi la liturghie».
Mai jos: «Adăogire către tabla Înaltelorŭ Împărăteştĭ praznice şi a Victorialnicelorŭ zile». Se recomandă ca sarbători naţionale zilele 1 Ianuarie şi 21 Mai.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ultimele rânduri arată că: «S-au tălmăcitŭ de pre cé rusască şi s-au typăritŭ în duhovničasca Typografie a Chişinăuluĭ, 1824 anulu».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1230. *Ponturi pentru arendare*, ⟨Iaşi 1824⟩. — Foae volantă.

In folio, 2 foi, ultima pagină netipărită.

In loc de titlu: «Comitetul moşiilor monastireştĭ»... din Moldova.

Ex. în ms. rom. nr. 1154, f 134 şi 139.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 22.

1231. *Despre modul ţinerii de Kontumaţie*, ⟨Cluj⟩ 1824. — Foae volantă. Ungureşte şi româneşte.

Indreptare. Despre modrul ţinerii de Kontumaţie fără închidere, care spre binele gazdelor cu vite din Ardeal s'au îngăduit, după care ciurdele de marhă şi acelora productumuri în vreamea primejdii pot trăi.

N'am vazut exemplare.

In folio, 7 pagine (de 17×29 cm.) pe 2 coloane, scrisă de Iosif Benigni Secretariu de Tabără şi expediat sub No. 6894/1824 şi a doua oară sub No. 7615/1824.

Dr. A. Veress, *Orânduieli româneşti vechi tipărite în Ardeal (1744—1848)*, în *Revista arhivelor*, I (1924—1926), p. 364.

Cluj: Arhivele Muzeului Ardelean. [1]

1825.

1232. *Antologhion*, Mănăstirea Neamţ 1825.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΟΝ | чє сѣ зйчє | ФЛОΛРѢ КѸВЙНТЄЛОР. | Кáрє Кѵпрйндє ⁂трѵ сйнє тóатъ | слѫжба Дм̃незеéщилор Прáзничє | шй âлє тѵтѵрѡр сфн̃цилор дє прес|тє тóт а̃нѵл. | Йкѵм âтрéм ѡáрѣ ⁂ Молдока | тѵпърйт, ⁂ зйлєлє прѣ лѵминáтѵлăй шй прѣ Благочєстйкѵлăй Дóм|нѵлăй нóстрѵ, | ІѲΑΝΝ ЄΛΝДѸΛ ЄГѲРΖΛ ΒΒΟД | кѵ блаґословéнїм шй тóатъ кел|тѵмăла Прѣ ѡ сфн̃цйтѵлăй Йрхїепі|скоп шй Митрополіт âл Молдáвїей | Кѵрїѵ Кѵр ΒЄΝΙΑΜΙΝ: | ⁂ Тѵп: сфн̃: мона̃: Нѣмцѵл, | пє врѣмѣ кѵвїѡшїй сáлє | Кѵр Дометіáн Йрхїмандрйт, | шй Ѥтáрец с̃:Мон: Нѣм: шй Ѥéкѵ | ⁂ а̃нѵл дела Хс̃ а̃ѡ̃кє. мáр̃: а̃.

In folio de 4 foi+568+88 pagine. Tipar negru şi roşu numai pe prima pagină din textul Antologhionului, restul numai negru.

Pe verso titlului stema Moldovei, iscălită de *Protoierei Mihailă*, (v. facs. nr. 342) cu stihuri sub ea.

Titlul încadrat de chenar gros cu figuri: cetele îngerilor, apostolilor, ierarhilor, etc. (facs. nr. 424 şi 425). Alte numeroase gravuri în interior, frontispicii şi iniţiale mari ornate.

La început două prefeţe, din care extragem fragmentele de mai jos. Pe ultimele 80 pag.: «Inceputul cu D(u)mnezeu cel sf(ă)nt a slujbelor de obşte».

---

[1]) Cu toată rezerva amintim pentru anul 1824 şi un *Ciaslov*, tiparit la Sibiu, semnalat pe o fişe scrisă de d-l G. Cardaş.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

424 Titlul din *Antologhion*, Neamț 1825.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe verso titlului:

Stihurĭ poetice, doaosprezéce, cătră stema pré luminatuluĭ şi pré înălţatuluĭ şi bine credinčosuluĭ Domnuluĭ nostru, Ioann Sandul Sturza Voevod.

D(u)mnezeu cela ce toate le ştie maĭnainte de a să face,
Pre unsul său aflându-l bărbat duprecum îi place:

Pre Măriĭa Sa, zic, pre Domnul nostru Ioann Sandul Sturza, patriot,
Ca unul ce dupre viţă să trage al luĭ Drogoşĭ strănepot.

Pre scaunul domnieĭ Moldoveĭ l-au pré înălţat,
Intru a căruĭa ighemónie şi turburarea nepăcĭuiriĭ au încetat:

Şi cu semnul sf(i)nteĭ crucĭ prin prejur l-au îngrădit;
Şi cu spată şi cu buzdugan l-au întărit:

Că pre văzuţiĭ şi nevăzuţiĭ săĭ vrăjmaşĭ să-ĭ prăpădéscă:
Ĭară ţara cu linişte şi cu pace să şi-o domnéscă.

Să ne rugăm, ca Domnul D(u)mnezeu, să-l îndelunge întru domnie,
Aicea adecă vremélnic, iară acolo cu sf(i)nţiĭ în vecie.

Din prefaţa arhimandritului Domeţian către Veniamin Costache, mitropolitul Moldovei:

Prea-o-sf(i)nţituluĭ şi de D(u)mnezeu alesuluĭ Arhiepiscop şi Mitropolit al Moldavieĭ Kyriu Kyr Veniamin, al nostru pré milostiv stăpân şi de obşte Arhipăstorĭu, pre cea de slugă plecată închinăcĭune aducem.

...Că atâta au lucrat putérea celuĭ Pré-înalt întru Prea-o-sf(i)nţiĭa ta spre a înmulţi cuvântul luĭ D(u)mnezeu, ca cum numaĭ şi numaĭ spre ačasta te-ai fi născut şi vécurile pre Prea-o-sfinţiĭa ta te-ar fi aşteptat, pentrucă *Theofylactul al Evangheliei*, *Theologhia S. Ioann Damaschin*, *Céle 7 taine*, *Typicul bisericesc*, *Adolesliĭa*, tomurile *Istorieĭ Sf(i)nteĭ Scripturĭ ceiĭ vechĭ şi a ceiĭ noao* şi altele, prin Prea-o-sfinţiĭa ta tălmăcindu-se s-au typărit. Precum şi în monastirea noastră Crugul de cele *12 minee* al vieţiĭ sf(i)nţilor, *Kyriacodromion* al Apostoluluĭ, Sfântul *Ioan Scărarĭul*, tomurile sf(i)nţilor *Isaac* şi *Efrem Syrianiĭ*, *Kegragarion*, hotărîrile în scurt a *Dumnezeeştilor dogme*, *Apologhiĭa* împrotiva volteriştilor, *Bogorodična* şi altele maĭ micĭ şi acéstea toate nefiind maĭnainte în limba Românéscă.

Aĭ înmulţit multe şi din céle maĭnainte, precum *Evanghelie* mare, *Psaltire* bogată, însă cu chip care maĭnainte nu s-au mai văzut aşa typărite, cum şi *Noul Testament*, *Liturghiĭ* marĭ, *Časosloave marĭ* şi altele. De unde luând pricină din strălucirea obşteştiĭ aceştiĭa fapteĭ bune şi ceĭ de preste hotar, cu acéste scurte cuvinte tuturor luminat te-au arătat: «Iaşul are astăzĭ Mitropolit pre Prea-o-sfinţitul Veniamin, carele cu înväpăĭată dragoste să arată către némul Românesc prin typărirea folositoarelor cărţĭ Româneştĭ» [în *Gheografiĭa* typărită în Buda, la anul 1814, faţa 82]. Las a zice că şi încéperea ştiinţiĭ în Moldova, a Psaltichieĭ, în sistima noao şi a însăşi typăririĭ cărţilor meşteşuguluĭ acestuĭa Românéşte, Prea-o-sfinţiĭa ta eştĭ pricinuitorĭul.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Decĭ şi ačastă de nevoe şi pré trebuinčoasă carte pentru slujirea sf(i)ntelor biericĭ, *Antologhionul*, zic, carea tot de Prea-o-sfinţiĭa ta s-au mai fost typărit la anul 1806 [1]), aĭ poruncit în Monastirea noastră a să typări ĭarăşĭ. Şi gătindu-să partea ačasta, carea s-au typărit dupre chipul şi povăţuirea pre carea Prea-o-sfinţiĭa ta o aĭ dat typografuluĭ, maĭ bogat decât céle mai denaĭnte Anthologhionurĭ, scopos având şi de alte folositoare cărţĭ, cu dragoste şi arhiereşte talandul dându-l şi împărţindu-l lumiĭ; noĭ cu smerenie o aducem ĭarăşĭ cătră Prea-o-sfinţiĭa ta, rugându-ne să priimeştĭ ale tale dintru ale tale, pre carea acum în locul tuturor o aducem Prea-o-sfinţieĭ tale. Şi împreună cu cartea şi inimile noastre cariĭ dorim ca să te ţie D(o)mnul Începătorĭul păstoriĭor şi să te păzéscă întrarmat cu toată întrarmarea D(u)huluĭ Sf(â)nt, asupra văzuţilor şi nevăzuţilor vrăjmaşĭ, spre paza hristianătăţiĭ, spre întărirea, spre ajutorĭul şi îndreptarea tagmeĭ bisericeştĭ şi spre mângâĭarea şi cinstea Politieĭ, aicea întru mulţi anĭ, iară acolo întru aniĭ ceĭ nehotărîţĭ, împreună cu toţĭ sf(i)nţiĭ arhiereĭ şi cu toţĭ drepţiĭ, Amin.

Al Prea-o-sfinţiei tale cu totul plecat
Dometian arhimandrit şi stareţ dimpreună cu toţĭ ceĭ întru H(risto)s fraţĭ.

Din prefaţa către cititori:

Cătră pré cinstiţiĭ şi de D(u)mnezeu ĭubitoriĭ cetitorĭ.

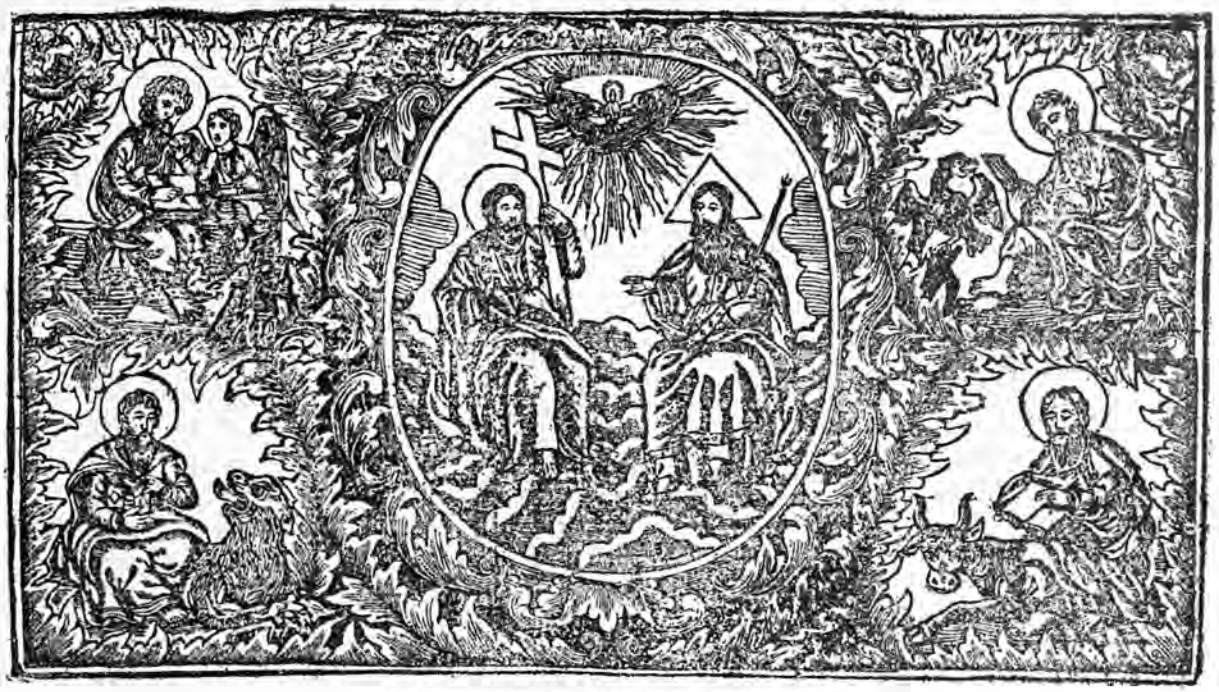
...Acest cuvânt D(u)mnezeesc, cu pré multă putére şi bogăţie, învistierit fiind şi întru ačastă sf(â)ntă carte, carea de sf(i)nţiĭ părinţi, din mişcarea D(u)mnezeesculuĭ D(u)h, s-au alcătuit întru slava luĭ D(u)mnezeu celuĭ în treime slăvit, întru cinstea Pré sf(i)nteĭ Stăpâneĭ noastre Născătoareĭ de D(u)mnezeu şi pururea Fečoareĭ Marĭeĭ şi întru lauda tuturor sf(i)nţilor luĭ D(u)mnezeu, cariĭ prin multe chipurĭ de nevoinţe ale faptelor bune i-au bine plăcut luĭ şi de sf(i)ntele soboară privită şi întocmită şi sf(i)nteĭ biericĭ afierosită şi predanisită, i-au dat titlu pré bine potrivit, numindu-o pre ĭa *Anthologhion*, adecă floarea cuvintelor şi Trifologhion, care să zice desfătarea cuvintelor.

De ačastă pré folositoare carte încă şi de altele multe, în biericĭ lipsă fiind şi din alte neajungerĭ, iară, maĭ ales, din pricina întunecateĭ şi nopţiĭ asémenea răzmeriţe, carea s-au întâmplat la anul 1821, cu depărtarea luĭ D(u)mnezeu, pentru păcatele noastre, întru carea înfricoşată furtună, mai pretutindinea, nu numaĭ curţile boĭarilor, ale neguţătorilor şi casele lăcuitorilor de ţară, au fost călcate, jăfuite şi stricate, ci şi sf(i)ntele biericĭ asemenea au pătimit, jăfuire, stricare şi călcare a sf(i)ntelor, pe multe locurĭ şi de tot ardere. Decĭ după trécerea aceiĭ întunecate nopţĭ, prin D(u)mnezeĭasca pronie, începând zorile liniştiĭ şi ale păciĭ a să ivi, şi mai ales când acéĭaşĭ D(u)mnezeĭască pronie au mişcat pre Impărăţie a asculta plânsuroasele jalobe ale patrieĭ ceiĭ în jalnică stare şi au ales, au hotărît şi au pus, Domn, Ighemon şi Voevod, pe Prea blagocestivul şi de H(risto)s iubitorĭul patriot, Ioann Sandul Sturza, carele împreună cu alţiĭ mersése la poartă a mijloci ertare, milă şi pace patrieĭ. Atuncea dar, maĭ mult s-au întărit liniştea şi pacea şi s-au

[1]) Vezi *Bibl. rom. veche*, II, pag. 472, nr. 690.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

chiemat înapoĭ şi Arhipăstorĭul, carele, dupre cuvântul proroculuĭ Isaieĭ să didése în láturĭ şi ca întru o cămară oare carea, după uşa hotaruluĭ să ascunsése puţin, aşteptând trécerea mânieĭ Domnuluĭ. Viind dar Arhipăstorĭul şi ca o făclie în sfeşnic la scaun aşezându-se, după alte punerĭ la cale câte să cuvin arhipăstorilor, cu oftătoare şi suspinătoare inimă şi cu lăcrămoşĭ ochĭ privind spre primejdiile ţărĭĭ şi ale bisericilor, au pus în lucrare, cum pentru altele, aşa şi pentru typărirea cărţiĭ aceştiĭa, socotindu-să a fi maĭ de nevoe. Decĭ au cercetat cu ce rânduĭală maĭ naĭnte cartea ačasta s-au typărit. Cel maĭ întâĭu Anthologhion în limba românească tălmăcit şi typărit

425. Frontispiciu la *Antologhion*, Neamţ 1825.

în Râmnic, ĭaste acela care s-au tălmăcit de vrédnicul de pomenire, Kyr Damaschin, prea sf(i)nţitul episcop al Râmniculuĭ şi s-au typărit de cel asémenea răvnitorĭu Kyr Climent, prea sfinţitul episcop al aceiĭaşĭ episcopiĭ la anul 1737. Acest Anthologhion la sfinţiĭ ceĭ de rând are maĭ la toţi contace şi icoase şi la praznice, la sf(i)nţiĭ cu polyelee şi la ceĭ numaĭ cu slavoslovie, împreună cu slujbele céle cuvinčoase, s-au pus de faţă şi Apostoliĭ şi Evangheliile. Asemenea şi la obşte, la un Apostol, la un Proroc şi čl: ĭară typic de învăţătură acest Anthologhion foarte puţin are. După acéĭa la anul 1755, pré sf(i)nţitul Arhipăstorĭu Kyr Iacov Putnénul, au typărit în Iaşĭ acelaşĭ Anthologhion. Insă maĭ cu micşorare că au scăzut dintru dânsul contacele şi icoasele dela sf(i)nţiĭ de rând: aşijderea şi Apostoliĭ şi Evangheliile nu au pus de faţă, ci numaĭ le-au arătat cu začaluri. Şi să poate înţelége, căčĭ când s-au typărit întâĭu Anthologhionul, bisericile încă nu să îndestulase cu Apostole şi cu Evangheliĭ typărite osebit, şi pentru ačastă neajungere să

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

običnuĭa a citi şi Apostoliĭ şi Evangheliile din Anthologhion: Iară când s-au typărit de numitul Mitropolit Iacov, erà îndestulate. Pré sf(i)nţitul Mitropolit Iacov au maĭ adăogat în Anthologhion slujba Sfântuluĭ Spyridon, episcopuluĭ Trymithundeĭ, carea, în cel dintâĭu typărit, nu ĭaste. Şi l-au împodobit cu typicurĭ şĭ învăţăturĭ, carea era pré de nevoe. S-au maĭ typărit ačastă carte ĭarăşĭ în Râmnic al doilea, la anul 1758, asemenea celuĭ dintâĭu, că Evangheliile şi Apostoliĭ le-au pus de faţă, ĭară contacele şi icoasele dela sf(i)nţiĭ de rând nu le-au pus şi au maĭ adăogat într-însul slujba Sf(â)ntuluĭ Grigorie Decapolitul cu viĭaţă cu tot [1]). Aşijderea la anul 1806 s-au typărit al doilea Anthologhion în Iaşĭ, urmându-se întru toate celuĭ de Mitropolitul Iacov Putnénul typărit; s-au maĭ adăogat şi întru acesta slujba sfântuluĭ mucenic Ioann al Suceviĭ, împreună cu istoriĭa Mucenieĭ şi aducerĭĭ şi a întoarcereĭ moaştelor luĭ din ţara leşască. Iară acum Prea-o-sfinţie sa chiemându-mă, ačastă povăţuire mi-au dat să urmez la typărire, întru toate să urmezu tipiculuĭ bisericesc

КЪ КОАВНЪ
ПОНТРЪ
ЛЕЪЦЪТЪРИ
ПРЪНЧИЛОР
Де а сз депринде аткт ла кѵноашерѣ Слокелшр, ла словенире, ши ла четаніе; кът ши ла ръндѵала Вечернієй, Оутреніей, ши а сфинтей Литѵргій.
Кѵ кіелтѵѧла дѵмнезѵй Анастасіе Хаци Георгіе Полиѯ.
КЪКЪРЪШИ 1825.
Ла типографіа дела Чишмеа

426. *Bucoavnă*, Bucureşti 1825.

[1]) Acest Anthologhion typărit ĭarăşĭ în Râmnic din anĭĭ 7266 şi 1758, prin osârdiĭa cuviosuluĭ Episcop Kyr Parthenie; în poarta luĭ să zice, că s-au typărit a patra oară. Şi ĭaste nedomerire că nu s-au văzut alte Anthologhionurĭ românéşte typărite, afară de care s-au pomenit. Nu cumva să va dezlega aşa nedomerirea. Să află un Anthologhion typărit cu Typicul, Parimiile, Evangheliile şi Apostoliĭ, românéşte. Iară celalalt trup tot slovenéşte, poate pe acela îl zice întâĭu. Al doilea compune pre cel întâĭu typarit românéşte din anul 1737 de Climent Episcopul Râmn(iculuĭ). Al treilea, în Iaşĭ de Mitrop. Iacov Putnénul şi al patrulea, din vremea sa, adică a Episcopuluĭ Parthenie.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

(care ĭarăşĭ de Prea-o-sfinţiĭa sa ĭaste tălmăcit şi typărit, la anul 1816) Incât toate sf(i)ntele marĭ praznice câte să cuprind în Anthologhion a să typări, toată slujba lor de faţă cu învăţăturile şi cu typicurile ce li să cuvine. Asemenea şi la priveghierile sf(i)nţilor şi la ceĭ ce au polyeleu şi la ceĭ ce numaĭ slavosloviĭ au, dupre typic să li-să pue slujba de faţă, cu cuviinčoasa rânduĭală. Iară la ceĭalalţĭ sf(i)nţĭ, cariĭ adecă la typic au slave la vecernie, la stihovna Vecernieĭ şi la stihovna Utreniĭ, să se typărésckă de faţă cum şĭ svétilnele. Că întru acéstea să află céle maĭ bogoslovitoare, maĭ lăudătoare şi maĭ putérnice cuvinte. Aşijderea la toţĭ să se pue şi contacele şi icoasele [1]). Şi sf(i)nţiĭ ceĭ ce au la typic Apostolĭ şi Evangheliĭ, să se arate cu încéperĭ. Încă şi la toţĭ să se pue istoriĭa în scurt, în ce chip s-au nevoit, cum au pătimit, în care loc şi la ce an şi cu cuviinţă. Că ačasta ştiindu-să, osebită râvnă dă ĭubitorilor de fapta bună spre cinstirea sfinţ(i)lor. Aşa dar dupre ačastă povăţuire a Pré sfinţituluĭ cap, a cereştiĭ minţĭ, a arhipăstoruluĭ zic, dupre poruncă ne-am silit a fi următorĭ. Şi pre la multe locurĭ s-au maĭ adăogat, precum în 28 Septemv. slujba cuviosuluĭ Hariton, cu polieleu; Octovrie întâĭu, Procovul, adecă acoperemântul Prea-sf(i)nteĭ Născătoareĭ de D(u)mnezeu; Octomvrie în 14 un canon al Prea-Sf(i)nteĭ Născătoareĭ de D(u)mnezeu şi un canon al cuvioaseĭ Paraschevi; Dechemvrie în 13 slujba celor 5 mucenicĭ şi pela prazni (sic) Naşteriĭ Domnuluĭ, multe s-au pus, typicul aşa cerând. Pentru carea adăogire şi cartea maĭ mare făcându-să, s-au socotit a să despărţi în doao trupurĭ, pentru maĭ înlesnirea de cuvinčoasa eiĭ slujbă; încă fieştĭ care trup are slujbele sf(i)nţilor de obşte deplin, cu bogorodičnele sau dogmatele învieriĭ, cu bogorod., troparelor învieriĭ şi cu céle ce să cântă séra şi la D(u)mnezeu ĭaste Domnul şi la sfârşitul Utreniĭ. Încă s-au maĭ pus din Octoih bogorodičnele, care să cântă după slavele sfinţ(i)lor ce s-au typărit la rând dupre cum să véde la sfârşitul cărţiĭ. Primiţi-o, dar, cu dragoste şi cântaţĭ pre dânsa cu umilinţă şi o cetiţĭ cu luare aminte şi cu evlavie ca şi de vrédnica plată dela D(o)mnul să vă învredniciţĭ, că zice: Pre ceĭ ce mă proslăvesc pre mine, îi voĭu proslăvi. Şi pentru Pré-o-sfinţitul arhipăstorĭu vă rugaţĭ să ni-l dăruĭască Milostivul D(u)mnezeu în pace, întreg, cinstit, sănătos, îndelung înzilit, ca dupre scoposul ce are să înmulţéscă cuvântul luĭ D(u)mnezeu, care ĭaste hrană neputredă şi nemuritoare. Iară pre mine smeritul, carele din parte m-am ostenit la typărirea şi diorthosirea cărţiĭ aceştiĭa, învredniciţi-mă, mă rog, întrucât ca un om voĭu fi greşit, cuvântul cel de obşte, însă pré dorit a mi-l zice cu dragoste, acesta: D(u)mnezeu să-l ĭarte.

A pravoslavieĭ voastre al tuturor plecat şi doritorĭu de mântuire.

Gherontie Ieromonahul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

---

[1]) Contacul ĭaste cuvânt latinesc şi însemnéză o bucată de hârtie strânsă: că întru dânsul să află însemnată istoriĭa prazniculuĭ sau a sfîntuluĭ. Iară icosul, ĭaste elinesc şi să tâlcuĭaşte casă: că în scurt cuprinde întru sine toată istoriĭa prazniculuĭ sau a sfântuluĭ şi pentru nedespărţita lor legătură, la amândoao să află sfârşitul întru un chip.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1233. *Bucoavnă*, Bucureşti 1825.

БѫКОЛЕНЪ | пентрѫ | ѦБЪЦЪТѪРѦ | ПРѪ'НЧИЛѠР | де а съ деприндѣ аткт ла кѵнóа|церкѣ слóвелѡр, ла словенúре, шй | ла четáніе; кáт шй ла рѫндѫáла | Вечéрнїей, Оутрéнїей, шй а сфн|тей Литѫргíй. | Кѵ кїелтѫáла дѫмнѣлѣй | ІИСТѲСЇЄ ХЇЦЇ ГЄѠРГЇЄ ПОЛИѪ. | Бѣкѵрещи 1825.

Ѧ типографїа дела Чишмѣ.

In-16º, 96 pag.; ultimele 4, nenumerotate, cuprind: îndrumări pentru facerea semnului «sf(i)ntei cruci», «Arătarea numerilor» şi «Odată unul» (tabla înmulţirii).

Pe verso titlului o gravură cu un soldat, ţinând în mână un filacter cu câteva litere ale alfabetului (grecesc), pe care citesc 3 copii; are legenda: «Îndoit căutaţi ucenicï la slove».

O. Ghibu, *Din istoria lit. didactice româneşti*. I, în Anal. Acad. Rom., Mem. Secţ. lit. XXXVIII (1915—1916), p. 90—92, reproduce în fototipie 3 pagine (vezi-le şi aici, facs. nr. 426, 427 şi 428) şi consideră (vezi legenda clişeului nr. 24, p. 90) Bucoavna drept o retipărire, în Bucureşti, la 1825, a Bucoavnei religioase dela Sibiu, 1818.

Bucureşti: Biblioteca pedagogică, Casa Şcoalelor, cota 5374.

427. Verso titlului, *Bucoavnă*, Buc. 1825.

1234. Cantemir D., *Descrierea Moldovei*, M-rea Neamţ 1825.

СКРИСѺРѢ МОЛДѺВСЙ де | ДИМИТРЇЄ КАНТИМИР Дом|нѵл ЕЇЙ.

Кáрѣ âкѣм ѦНтѫю сав тѵпъ|рúт ѦН зйлеле бúне крединчóсвлй | шй де Хс ювитóрювлй Дóмнвлй | нóстрѫ ІѠѪНН СИН|ДѪЛ СТѢРЗѪ ВОЕВОД | кѵ Благословéніѧ Прѣ ѡсфнцй|твлвй Архіепíскоп шй Митрополиτ | КѴРЇѠ КѴРЇѠ ВСЕН|ЙМÌН. ѦѠ мол^{A}: | Пе врѣмѣ Прѣ квлѡсвлвй Стáрец ѦѠ сфнтелѡр Монастúрй Нѣм|цвлвй шй Сéквлвй. | КѴР ДОМЕТÌПН. | Ѧн сфнта Монастúре Нѣмцѵл | ла âнѵл 1825. Ѧвгѵ ѦН 19.

In-4º mic de 4 foi nepaginate, 344 pagine.

Titlul încadrat de flori (facs. nr. 429), iar pe verso stema Moldovei gravată de Прото іерм Мнханл:—cu 4 versuri sub ea (v. *Bibl. rom. veche*, III, 88, facs. 342, reprodus din *Vieţele Sfinţilor* pe Martie, 1813). La început mai sunt 2 steme cu deviza *Non solum armis*

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

(facs. 344, *Bibl. rom. veche*, III, 93). La sfârşit o altă ornamentaţie (facs. nr. 393). Textul lui D. Cantemir începe la pag. 31 cu titlul: «Scrisoarea Moldavieĭ de Dimitrie Cantimir Domnul eiĭ». Până aici avem: titlul, o lămurire a lui Gherontie ieromonahul, cuprinsul, «Viĭaţa lui Dimitrie Cantimir» [1]), «Inştiinţarea luĭ Bişing [2]) dascalul Scripturilor», un «Cuvânt înnainte» al lui «G. F. Miler» [3]), din 1764 şi un alt «cuvânt înnainte».

Cătră ĭubitoriĭ de ştiinţă cititoriĭ.

Poate să va părea oarecărora cartea ačasta (căriĭa alcătuitoriul eiĭ i-au dat acest nume: «Scrisoarea Moldoveĭ») nu atâta de nevoe, iară mai ales celor ce au îmbrăţişat viĭaţa monahičască şi pustničască, netrébnică; iară ĭubitorilor de istoriĭ şi de ştiinţĭ, o socotesc a fi foarte ĭubită şi pré folositoare. Iară de nu, apoĭ de unde s-au îndemnat bărbaţiĭ ceĭ înţelepţĭ şi Mathimaticĭ de au tălmăcit-o întru ale sale limbĭ şi au typărit-o? Pentru acéĭa, zic şi eu acéĭa ce au zis Filipp luĭ Nathanail: «Vino şi vezĭ». Citéşte-o întâĭu, o pré cinstite cititoriule şi atuncea însuţĭ o veĭ cunoaşte şi veĭ înţelége.

Cartea ačasta de alcătuitoriul eiĭ s-au făcut moldovenéşte, depe care izvod s-au tălmăcit latinéşte, depe cea latinéscă nemţéşte s-au tălmăcit şi s-au şi typărit, la anul 1769, în Berlin.

428. Tabla slovelor, *Bucoavnă*, Buc. 1825.

[1]) Reproducem nota (a), dela pag. 1, referitoare la această biografie: «Ačastă scrisoare pentru viĭaţa luĭ Cantimir, s-au tălmăcit în limba nemţéscă, din *Istoriĭa turčască*, ce au făcut-o acest Domn, pre carea au dat-o întru un typariu minunat nemţesc, la anul 1745, Vurthaĭmer Şmid, talmăcitoriul Bibliei cel învăţat, de pe tălmacirea cea englizéscă; şi tălmăcitoriul cel englizesc al căruĭa lucru au eşit la typariu la anul 1734, se véde a fi şi alcătuitoriul scrisoriĭ vieţiĭ aceştiĭa a lui Cantimir, luând izvod dela Antioh, fiĭul acestuĭ Domn. Şi, duprecum socotéşte Domnul Miler, sfétnicul coleghiilor, au luat izvod şi dela Baer, profesorul Petruburguluĭ».

[2]) Büsching, cel care a revăzut şi adnotat traducerea germană — din engleză — a lui Ioan Lud. Redslob şi a publicat-o la 1769—1770 în *Magazin für die neue Historie und Geographie*, III şi IV şi, ediţie separată, în 1771.

[3]) G. F. Müller, consilier al învăţământului în Petersburg pe vremea când Antioh, fiul lui D. Cantemir, îşi urma studiile; unul din deţinătorii manuscriselor ramase dela D. Cantemir.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

429. Titlul dela *Scrisoarea Moldovei* de D. Cantemir, Neamț 1825.
(Iscălitura: *Manolachi Marina Ghica Didcul*).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Iară cum ačastă carte împreună cu altele, ale înnaltuluĭ alcătuitorĭu şi mult învăţatului Dimitrie Cantimir, Domnul Moldoveĭ, s-au întors în Rossiĭa, vezĭ înainte la féţele 28 şi 29.

De ačastă carte, carea acum era neştiută de patrioţĭ, nu ştiu în ce chip s-au înştiinţat înfocatul răvnitorĭu spre tot folosul de obşte, ĭară maĭ ales spre înmulţirea cărţilor, nu numaĭ ale celor canonisite bisericeştĭ, ci şi ale celor politiceştĭ, care nu aduc vreo prihană pravoslavieĭ, Prea-o-sf(i)nţitul, zic, Arhipăstorĭul nostru, pre carea judecându-o Prea-o-sfinţiĭa sa a fi nu numai vrédnică, ci şi cu necuviinţă şi cu prihană a nu o avé patrioţiĭ: pentru acéĭa, la anul 1806, au iconomisit Prea-o-sfinţiĭa sa de s-au tâlmăcit din cea nemţască, căcĭ izvodul cel Moldovenesc nu s-au aflat şi atuncea o ar fi şĭ typărit, décă nu ştiutele întâmplărĭ ale vremilor l-ar fi zăticnit. Decĭ după atâtea schimbărĭ,... o şi uitasă Prea-o-sfinţiĭa sa: Iară ĭa era păzindu-să de un înnalt şi pré cinstit Ypokimen carele când au socotit vréme cuviinčoasă, au împublicarisit-o. Şi aşa Pré cinstitul Ypokimen (carele ĭaste Prea-o-sfinţitul şi sporitul întru bogoslovie Mitropotilul Ungrovlahieĭ, Kyrio Kyr Grigorie) au îndemnat spre typărirea eiĭ: Prea-o-sfinţitul nostru Arhipăstorĭu cu dragoste au blagoslovit: şi pré cuviosul nostru stareţ au bine voit şi noĭ cu bucurie am priimit: şi doriţi sântem pururea a ne nevoi la nişte ascultărĭ şi poruncĭ ca acéstea, spre typărirea, zic, folositoarelor cărţĭ.

Al pravoslavieĭ voastre tuturor pré plecat şi ca să căştigaţĭ âmândoao fericirile doritorĭu

Gherontie Ieromonahul.

La pag. 30—31:

Cuvânt înainte.

Folosul scrisoriĭ aceştiĭa ĭaste destul de cunoscut de cătră ceĭ învăţaţi, cariĭ au avut-o înnaintea ochilor săĭ. Şi Domnul Miler sfétnicul Coleghieĭ s-au pré învrednicit politieĭ, pentrucă au învrednicit pre dumnealuĭ D. Bişing că să o dea în typarĭu şi să o pue în bibliotica sa ca pre o noao istorie şi geografie şi altele. Insă preţul cel pré mare al numiteĭ bibliotechiĭ au împiedecat pre aceĭ maĭ mulţĭ ĭubitorĭ de a putea cunoaşte maĭ de aproape ţara intru carea s-au întâmplat pre vremile noastre războaele céle maĭ minunate.

Ačasta au înduplecat pre poruncitorĭul typăririĭ aceştiĭ de a doa, ca să pue în lucrare alt typarĭu deosebit pentru scrisoarea ačasta a luĭ Cantimir şi fără de a urma pré cu amăruntul typarĭuluĭ celuĭ dintâĭu, putem să încredinţăm cu îndrăznire cum că s-au îndreptat mulţime de greşale care întrase întru acel typarĭu, maĭ înmulţindu-o şi cu oare care adăogire cu slova T, adică a typografuluĭ cestuĭ de al doilea, care era pré de trebuinţă pentru mulţĭ cetitorĭ; la care ĭaste de a să lua aminte, că adăogirile acélea care sânt însemnate cu slova B. sânt ale D. Bişing, ĭară célelalte care nu au nicĭ un semn, sânt ale pré înnaltuluĭ alcătuitorĭu.

Célelalte arătărĭ asupra scrisoriĭ aceştiĭa poate să le vază cititorĭul la înştiinţarea luĭ Bişing şi la înnainte cuvântarea luĭ Miler.

Este prima ediţie tipărită în limba română. Traducerea, făcută de banul Vasile Vârnav, din îndemnul Mitropolitului Veniamin, reproduce textul german tipărit în 1771.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Are în plus numeroase şi importante note, cum de ex. nota (a), dela pag. 340, despre Petru Maior, susţinător al introducerii literelor latine în locul celor cirilice.

Ediţii nouă în 1851, 1865 (C. Negruzzi şi Boldur Latiescu).

Vezi *Prefaţiune*-a lui A. Papiu Ilarianu la *Operele Principelui Demetriu Cantemiru..*, Tomu I. Descriptio Moldaviae, Buc. 1872.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1235. Carcalechi Z., *Carte de mână şi Calendar pe anul 1825,* Buda.

КѢРТЄ дє МѪНЪ | ѧпрєвнъ кѵ | КѢЛЄНДѢРЮЛ | прє анѵл | 1825. | карєлє сє кѵпрїндє днн 365 дє зилє, | кѵм шн | ГЄНЄѦЛОГІѦ | а Ѧпъратилωр, Крайлωр шн а Прїнцн|пилωр дин Єѵрωпа, шн алтє фело|сїтоарє лѵкрѵрй шн Історїй. | Кѵ чиничй · ікодиє. | Прин ЗѦХѢРІѦ КѢРКѦЛЄКИ Фєрлєгєрѵл Кърцилωр. | БѪДѦ | ѧ Крълєска Тѵпографїє а Ѳнивєрсїтатєй Ѳѵнгар:

In-8⁰ mic de 112 pagine + 4 foi; primele 39 pagine (partea calendaristică) şi ultimele 4 foi, nepaginate.

Textul începe pe verso titlului.

Exemplarul nostru păstrează coperta exterioară, încădrată şi cu gravură, având următorul titlu:

«Carte de mână pentru naţia Românéscă. Prin Zaharie Carcalechi în Buda».

«Cuprinderea cărţii» se arată pe recto copertii finale şi o reproducem aici:

Hronologhia lumii.
Calendarul cu schimbarea timpului pe anul 1825.
Hronologhia sfinţită.
Hronologhia politicească.
Ghenealoghia Inpăraţilor, Crailor şi a Prinţipilor.
Pentru starea şi zidirea omului.
Istorii mici.
Fabule mici.
Anecdote.
Pilde.
Zodii despre naşterea omului.
Târgurile.
Inştiinţarea Bibliothecii.
Proba slovelor.
Preţul cărţilor.

La sfârşit, într'un N(ota) B(ene) se anunţă că la Buda se tipăreşte româneşte şi greceşte.

La sfârşitul exemplarului Academiei Române se găsesc 4 foi nepaginate, formând un fel de *catalog-reclamă* al caracterelor tipografice greceşti şi ruseşti din atelierele tipografiei Universităţii regale din Budapesta.

Catalogul are titlul următor:

Proben | aus der | Schriftgiesserey | der königlichen ungarischen | Universitäts-Buchdruckerey | zu Ofen.

Mit Schriften der königl. Universitäts-Buch|druckerey 1824.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREŞTI MUNICIPALIS 1825

După expunerea probelor de litere, urmează, pe 2 pagine, «Insemnarea cărţilor ce se află de vindut, în craïasca typografie a Universitateï Ungarii din Buda».

Pe ultima foae:

Imprimatur. Budae 8. Octobr. 1824. Georgius Petrovics, m. p.
Libr. Censor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1236. *Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos.* Trad. de Gavriil Vineţchi. ⟨Bucureşti⟩ 1825, Ed. II.

ЇЧИСТЪ КЪРТИЧИКЪ | ѧтѫ́й тълмъчи́тъ дѣ пѣ лимба Лешаскъ, | пѣ лимба рѹмънѣскъ. | Кáрѣ кѹпри́нде ѧтрѹ сине мѹ́лте лѣкрѹрй, | спрѣ фолóсѹл â тóатъ ѿѣцѣ, âтѫ́т ѿаме|нилор кѫ́т шѝ добитóачелор, кѫ́т шѝ | пéнтрѹ âчéа чѣ съ вор силй кѹ тóатъ йни|ма, â ѧвъцà врѣ́ме мещершѹг. | Кáрѣ лѣкрѹрй ѧтѫ́й сѫнт черкáте, шѝ ѧпой | тълмъчи́тъ, шѝ тѵпъри́тъ кѹм съ кѣде. | Гъсиндѹсъ дáтъ фїинд ѧ тѵпáрѹ ѧ врéмѣ | лѹминáтѹлѹй Дóмн, ІѠѦН КОСТѦНДИ́Н ѦЛЄѮѦНДРѢ | ІѰИЛИ́НТ КОЄКОД ѧ Еалаχїа. Ла лéт 1806.

Дѣ фолóс нѹ́ мúк, сáѹ сокотúт â съ дà | шѝ дѣ â дówа ѿаръ ѧ тѵпáрѹ. 1825. | Кѹ тóатъ келтѹ́ѧла Дѹмисáле Хрúстѣ Θеѡдор.

In-4⁰ mic de 4 foi nepag.+76 pagine.

Pagina cu titlu încadrată. Pe verso titlului începe însemnarea cuprinsului. Această ediţie nu mai are prefaţă.

Ediţia I-a în 1806 (v. *Bibl. rom. veche*, II, 476, nr. 692).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1237. Cassian Râmlénul, *Doao cuvinte*, Bucureşti 1825.

ДÓѦѠ КѲВѝНТЄ âле сфѭтѹлѹй | КѦССІѦН РѫМЛѢНѲЛ | плине дѣ тóт фѣ́клѹл дѣ фолóс Дѯовничéск. | Якѹ́м ѧтѫ́мш дáтъ тѵпъри́тѣ ѧ зи́леле прѣ ѧнълцáтѹлѹй | шѝ прѣ лѹминáтѹлѹй нóстрѹ Дóмн | ГРИГО́РІЄ ДИМѝТРІЄ | ГѝКА ЕѦЕ: | Кѹ влагословéнїа шѝ келтѹ́ѧла Прѣ сфѭцúтѹлѹй | Митрополúт | â тóатъ Ѳнгровлáχїа | Кѵрíѕ Кѵрíѕ ГРИГО́РЇЄ. | ѦѦ Бѹкурéщй. | ѧ Тѵпографúа сфѭтей Митрополúй, ла лѣт: ѧѡкѕ: | дѣ Їеромонáхѹл ЄТРѦТОНѝК Тѵпографѣ.

In-4⁰ de 2 foi nepaginate+26 foi.

Titlul, încadrat, are sus un frontispiciu de flori cu stema Munteniei, semnat de *Ieromonah Costantie* (asemănător cu cel din facs nr. 404). Verso titlului alb. A doua foaie liminară are (recto) cuvinte despre viaţa Sf. Cassian (pomenit în biserică la 29 Febr.), iar pe verso extrase din Moisi şi din Pateric.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie* IV..., p. 143.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1238. *Catihisis mic*, Buda 1825.

КѦТИХѝЄЇЄ | мúк, | сáѕ | скѵртъ мъртѵрисúре Православникъ | пентрѹ | Єхóалеле невнúте Рѡмънéщй чѣле дин Цѣ́ра Оѵнгврéскъ, шѝ дин пърциле ёй | ѧпрезнáте.

Кѹ милостúва ѧгъдѹ́инцъ â ѦѦпърътéщей, Кесарѡ-Кръé|щей, шѝ Ѧпостолúчéщей Мърúрй.

ѦѦ БѲДѦ, | тѵпъри́т кѹ кѣлтѹ́ѧла Кръéщей Тѵпографúи | â Оѵнúверситáтей Оѵнгврéщй. 1825.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8⁰ mic, 79 pagine.

După o «Întrare» urmează 3 părţi: *Pentru credinţă* (p. 5—41), *Pentru dragoste* (p. 41—61), *Pentru nădéjde* (p. 61—79).

Exemplar dăruit de Papa Pius al XI-lea, la 12 Noemvrie 1923.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1239. Dion Filosoful, *Cuvinte*, trad. de Ianache Papazoglu, Bucureşti 1825.

ДИН КѪВИНТѢЛѢ | лѫй | ДЇѠН ФЇЛОѠѺФѪЛ | чѣ с'ѣѫ нѫмйт дѣ Грéчй Хрусóстом', ѣдѣкъ | Гѫръ-дѣ́-лѫр'. | Тѫлмъчйрѣ дéпрѣ лймва Ѣллинѣ́скъ дѣ | ЙНЙКѢ ПЙПѢ́ЗОГЛѪ МѢДѢЛНИЧЕ́Р'. | Ѯнкинáтъ кѫ тóатъ сѫппѫнерѣ, шй плекъчѫнѣ дѣ | май-микъ шй крéдинчóасъ слѫгъ, кътръ Прѣ-ѯн|нълцáтѫл, шй Прѣ-лѫминáтѫл, шй Бине-крéдин|чóсѫл, Милостúвѫл нóстрѫ Дóмѫ, стъпѯнитóр' | â тоатъ Цáра Рѫмѯнѣскъ, | ІѠ: ГРИГÓРІѢ ДИМЙТРІѢ ГЇКЯ ВѢ[А]:

Шй дáтъ ѯ тѵ̑пáр лá привелегїáта Тѵ̑пографїе дин ! Бѫкурéщй. | Сѫпт ѣфорíа Дѫмнѣлѡр Боúрилwр Ръдѫкáнѫл Клинчáнѫл Бúв Вúл | Стóланик шй Димитрáкѣ Топлинчáнѫл Бúв Вúл Сúрдáр. | Лá ѣнѫл дéла Нашерѣ Дóмнѫлѫй шй Мѯнтѫнитóрѫлѫй нóстрѫ. | 1825.

In-4⁰, 216 pag. şi o tabelă+1 foae (errata).

Pe verso titlului cugetări din Vias Priinefs şi Isocrat; urmează 2 prefeţe ale traducătorului, una către Domn (p. 3—13), alta către cititori (p. 15—22) şi despre «Viiaţa lui Dion Filozoful» (p. 23—28). La pag. 29—30 cuprinsul cărţii şi un fragment din Epistola Apost. Pavel către Romani.

Textul cuvintelor începe dela pag. 31, având frontispiciu de flori cu stema Ţării-Româneşti în mijloc, semnată de *Ieromonah Costantie* (asemănător cu cel din facs. nr. 404).

Pe pag. 209—216 lista celor cari au ajutat la tipărirea cărţii.

Tabela de un format mai mare, este intitulată astfel: «Oareşcare adaos de priviri asupra scrierii bine a unor ziceri din părţile Cuvântului».

Din prefaţa către Domnitor (p. 11—12):

. . . Tălmăcindu drept aceïa cuvântul cel dintâiu al luï Dion pentru Domnie, am încăput şi într-altul, al treïlea, tot pentru Domnie, părându-mi-să acesta şi mai cuviincos de cât cel de al doilea. Şi după aceste dooă, spre a nu fi de tot supţire trupul cărţiï, în dooă cuvinte numaï cuprins, ci ca să-l maï lăţesc oareş-ce, am adaos tălmăcirea şi altor treï cuvinte mai scurte, precum să vor vedea; unul pen'ru suppunere şi slobozenie, altul pentru întristare şi cel de pre urmă pentru nesăţioasa poftă de avuţiï.

Semnează: Ianache Papazoglu Medelnicer.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1240. *Lexicon româno-latino-ungaro-german,* Buda 1825.

LESICON | Roma'nescu-La'tinescu-Ungures|cu-Nemtescu | quare | de mai multi autori, in cursul'a trideci, si | mai multoru ani s'au lucratu. | Seu | LEXICON | Valachico-Latino-Hungarico- | Germanicum | quod | a pluribus auctoribus decursu triginta et | amplius annorum elaboratum est. | Budae Typis et Sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae | 1825.

In-8⁰ de 8+VIII+103+771 pagine.

Ordinea celor publicate în prima parte de pagine: titlul (facs. 43'). *Typographia Regia.*

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

LESICON
ROMA'NESCU-LA'TINESCU-UNGURES-CU-NEMTESCU

QUARE

DE MAI MULTI AUTORI, IN CURSUL' A TRIDECI, SI MAI MULTORU ANI S' AU LUCRATU.

SEU

LEXICON
VALACHICO-LATINO-HUNGARICO-GERMANICUM

QUOD

A PLURIBUS AUCTORIBUS DECURSU TRIGINTA ET AMPLIUS ANNORUM ELABORATUM EST.

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMANE

BUDAE

Typis et Sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae

1825.

430, *Lexiconul* dela Buda, 1825.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Budensis. Datum Budae die 30 Augusti 1825 (p. 3—4). *Crâiésca Tipografie din Buda* (p. 5—8, textul fiind cules cu litere latine și cirilice, pe 2 coloane). *Orthographia romana, sive Latino-Valachica, una cum clavi, qua penetralia originationis vocum reserantur* (p I—VIII *Praefatio;* 53 pag. studiul scris în limba latină). *Dialogu pentru inceputul linbei Românâ. Intra Nepotu si Unchiu* (p. 54—102; e o greșeală de paginație cifra 190). *Extractus observationum ad pronunciationem quarundam literarum pertinentium* (p. 103).

Toate aceste studii, afară de cel intitulat «Typograhia Regia Budensis. Crâiésca Tipografie din Buda» sunt scrise de Petru Maior și alcătuesc cartea lui *Orthographia romana sive latino-valachica...* Buda, 1819 (v. mai sus nr. 1039, unde se găsesc reproduse prefața, extractul și facs. 394).

Deci, aici, extragem numai partea dela început și anume traducerea românească, alegând textul din coloana stângă, cel scris cu litere latine și în sistemul etimologic:

Crâiésca Tipografie din Buda. Bĕnevoiitoriului Cetitoriu sănĭtate!

Aquestu Lesicon Românescu-Lătinescu-Ungurescu-Nemțescu, quare in cursul'a trițeci si mai multoru ani, de Bărbați, in lucrul' sciĕntielor, și mai ântĕiu in cunóscerea Linbei Românesci, bĕne deprinși; adeche mai ântĕiu de toți prin reposatul' Cinstitu Părĕnte Samuil Klein, odineórá lónga Tipografia Crâiescei Universitâți, a Cărților Românesci de Légea Greco-Catholică Revisor, si Corector; — aquesta murindu, prin Cinstitul' Domnu Vasilie Kolosy, Parochul', si Protopopul' Secărembului (Nagyág) in Ardélu, in Eparchia Fagarașului, quare Lesiconul' lui Klein fórte multu l'au avuțitu, și cu Limba Unguréscă, și Nemțéscă l'au adausu, quì de mórte mai inainte de tĕmpu răpitu fiĕndu, nu l' putù duce la deplĕnire; — dopó aquéa, din porunca, și cu spesele Prĕluminatului, si Précinstitului Domnu Samuil Vulcan, Episcopului Greco-Catholicu a Orădii Mari, prin Précinstitul' Domnu Ioan Corneli, a Cathedralei Biserici Greco-Catholice din Oradea Mare Canonicu, a Părților Banatice Archi-Diaconu, și in Districtul' Orădii Mari a Schólelor Naționale Greco-Catholice interimal Directoru, la socotélă luatu, de nouu inmulțitu, și scrisu; — aquesta, de mai nomitul' Preluminatul' sùu Episcopu, si Mecenas, asiè poftindu lipsa Eparchiei, din Buda, unde mai indelongatu au lucratu, la Orade inapoi chiămatu fiĕndu, prin Cinstitul' Domnu Petru Major, asemene a Eparchiei Fagarașului Preot, și lóngă Tipografia Crâiescei a Sciĕnților Universitâți aquestei Unguresci, a Cărților Românesci Greco-Catholicu Revisor, quare de odată si Ortografie Romană, séu Latino-Romanéscă, inpreună cu chéa, cu quare quele asconse a rădĭcinei covĕntelor se. deschidu (adeche modu de a conóscere rădĭcina covĕntelor Romanesci) cu apriată dovédă despre intemeata să sciĕntiă in quele que se țĕnu de Linba Română, in fruntea questui Lesicon au pusu; quare anchè au reposatu mai inainte de ar fi ĕsprăvitu quea mai de pre urmă revisie, și mai vîrtosu pre sĕne luata cercare a rădĭcinei covĕntelor, qua si se védă a fire asemene altoru convĕnte in Linba Itâliănéscă, Spanioléscă, si Fráncéscă, séu din aqueste luate; — mai pre urmă prin Cinstitul' Domnu Ioan Theodorovics Parochul' de aquum Românescu ne unitu din Pesta, și a Sântelor Consistoriumuri din Buda și Versetz Asesor, și prin D. Alesandru Theodori, a Iveteturilor' quelor' fromóse, a Filosofiei și a Medicinei Doctor, in quele que prin mai sus nomiții Bărbați, quarii cu aquestu lucru deprĕndĕndu se au reposatu, nu furó de ajunsu avuțite, incepĕndu dela Litera I. cu queà mai de pre urmă stredanie

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

A.

ABAL. — ABEC.

A *partic.* I. *praefigitur Substantivis, et reliquis declinabilibus orationis partibus, et denotat* 1) *tacitas, subin etiam apertas praepositiones: ad, apud, in, pro, prae, e. g.* me dieu â cásá, *eo domum*: megyek haza: ich gehe nach Hauſe. — Am a mánů: *est mihi ad manum, habeo prae manibus*: Kezemnél vagyon: es iſt mir bey der Hand, ich habe es in den Händen. — Scju a buná samá: *scio pro certo*; tudom minden bizonnyal, ich weiß es zuverläßig. — A lungu: *in longum, in longitudinem*; hoszszára: der Länge nach. 2) *constructa quibusdam verbis neutris, innuit accusativum rei: e. g.* mirosu a şofranu: *oleo croccum*: Sáfrany szagot botsátok: ich rieche nach Safran. — putu a pirciu: *oleo hircum*: bak bűzű vagyok: — ich bocke, bockenze. — Cobescu a fóme: *Animus meus praesagit famem*: éhséget érzek elöl: mir ahndet die Hungersnoth. 3) *est pars articuli genitivi in utroque numero nomini praeponi solita: e. g.* a Domnului.: *Domini*: az Uré: des Herrn 4) *denotat pronomen possessivum: e. g.* a meu, a mea: *meus, mea*: enyim, mein, meine. 5) *designat numeros ordinales: e. g.* a dóa órá; *secundo*: másodszor: zweitens. II. *Praefixa verbis, denotat gerundium in dum, e. g.* incepu a scrie; *incipio scribere, quasi: dicerem: incipio ad scribendum*: kezdek irni: ich fange an zu ſchreiben. *Nota: adhibetur etiam pro futuri 3 persona singularis: e. g. a venì: pro*: va veni: *veniet*: el fog jönni: er, ſie, wird kommen.

Abaldá, *femi. plur:* de. Ἀβάλδζ, *subst: horreum, emporium mercium*: le rakó hely: die Niederlage der Waaren.

Abatere, *f. pl.* teri. Ἀβάτερε, *subst:* 1) de undeva spre vre o parte: *degressio, decessio, secessio*: kitérés, eltérés: das Ausweichen. 2) la quineva pentru remánerea: *deversio, diversio*: betérés, megszállás: das Einkehren.

Abatu, tere, tutu. Ἀβάτ, τερε, τστ, *verb:* I. *neutr:* strúduescu, silescu: *studeo, nitor, conor*: igyekezni, iparkodni: trachten, zuſchauen, *e. g.* abate de pornésce: *age moveas*: induly már el: trachte, daß du aufbrecheſt. *II. ne,.tr: vel recipr*: abatu: 1) spre vre o parte a fará din cale: spre drépta, seu spre stánga: *degredior, diveredior, excedo, secedo, decedo, propello, deflecto*: kitérni, eltérni: ausweichen. 2) la quineva pentru remánerea, sálaşuirea: *divertō, deverto, devertor*: be szállani, megszállani: einkehren. *III. impers:* mi abate: adechè: mi caşună, mi vène fórá scire in mente: *ad cogitationem incido, repente mihi incidit*: véletlenül eszembe jut: ſich etwas einfallen laſſen, auf einen Gedanken verfallen. pentru esemplu: que ţi au abátutu? *quid tibi incidit?* mi jutott eszedbe? was iſt dir eingefallen?

Abátútóre, *f. pl.* tori. Ἀβτζτόαρε *subst:* — locu de abátutu: *deversorium, diversorium*: meg szálló hely: die Herberge, Einkehr.

Abecedá, *f. pl.* de. Ἀβεδέαζ, *subst:* alfabetu, séu alfavitu: *abecedarium, liber elementaris*: abétzéskönyv: das Abcbuch, die Fiebel.

Abiè

431. Pag. 1 din *Lexiconul* dela Buda, 1825.

intocmitu, adausu, şi indreptatu, şi asiè cu mare lucru s'au ésprávitu, — Ti se pone inaintea ochilor bénevoiitoriule Cetitoriu! şi prin serguéntia aquestei Tipografii a Cráiescei Universitáţi, indelongatei Tale asteptári, pre quarea fatumurile a tántoru Bárbaţi trebueá si o ostenéscá, se face destul.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Que s'au datu Literaturei Românesci, cu aquestu Lesicon, prin Barbaţii pentru cinstea mai sus nomiti, quarii in lucrarea lui au asudatu, şi şiesi mai ne murire ş'au agonisitu, Tu singuru lesne vi judecà, şi de comva vi vedé a lipsire queva in deplinirea, quarea dórá intr'énsul o ai fi poftitu, aduţi aménte, comche aquesti Bárbaţi au intratu intr'o cale greà, pre quarea mai inainte némine nù ámblase.

Quelor aflate mai lesne voru odauge Urmátorii. Fii sánitosu. Datu in Buda 30 Augustu 1825.

«Dialogu pentru începutul limbei Română» n'a apărut separat, şi în 1820, cum afirmă dl. Iorga, *Ist. lit. rom. în sec. al XVIII,* vol. II, Buc. 1901, p. 319, interpretând greşit afirmaţiunile lui Zaharia Carcalechi din 1821, din *Biblioteca românească.* Intr'adevăr, Z. C., vorbind de cercetările lui P. Maior cu privire la *Ortographia romana,* spune că «la aceaste aŭ adaos un Dialog...», el fiind, cu adevărat, un adaos la *Ortographia romana...,* dela pag. 54–102, tipărită cu un an mai înainte, adică în 1819.

Dr. Zenovie Pâclişanu, *Din istoria Dicţionarului de Buda,* în *Transilvania,* I—II (1921), 260–269.

Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară, II,* p. 244 nr. 1174 spune (după *Trausch,* vol. I, p. 54) că «articolele nemţeşti şi latineşti ale acestui «Lesicon» cu literile A, B, G, H, I şi C. (până la cuvântul Confibula) au fost scrise — sau cel puţin adăogite — de către învăţatul profesor din Mediaş, Ioan Mihail Ballmann».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1241. Mumuleanu Paris, *Caracteruri,* Bucureşti 1825.

КАРАКТЕРУРЙ | компусе | де | ПАРИС МУМУЛЕАНУ | Бъкурещй | ↓ Типографїа дела Чишмеа лъй Мавроґени. | 1825.

In-16⁰ de 1 foae (titlul) + 172 pagine.

Pe verso titlului scrie: «Ochĭ avem să vedem... urechĭ avem s'auzim...».

Dela p. 1–80 o «Procuvântare» pe care o publicăm mai jos; urmează versurile. Dela p. 163–172 explicarea, în ordine alfabetică, a neologismelor, sub titlul: «Zicerile cele streine».

p. 1 Procuvântare.[1])

Pipăit şi învederat lucru este la toţi că realele năravuri, care aduc moliçunea şi desfrânarea, sânt prăpădeniĭ nu de familiĭ şi oraşe în parte, ci de noroade şi împărăţiĭ întregi; ačastă ştiinţă nu să cuvine numaĭ celor marĭ şi învăţaţĭ, carii prin deprinderea multor citiri şi a predariĭ de istorie, ce este oglinda întru carea vedem luminat aniĭ veacurilor trecute grămădiţi
p. 2 şi popoa|răle dărăpănate şi căzute în prăpastia nimiculuĭ, ci la toţi de obşte şi maĭ vârtos la orăşani, cariĭ totdeauna sânt aplecaţĭ la patimi şi supuşi prin tragere firească cătră dăsfrânărĭ; fireaşte, omul este pornit spre desfătări precum orăşanul şi ţăranul, dar mai mult şi mai cu deadinsul sânt căzuţi orăşani(i) în dulcele dăsfrânări ce aduc neîncontenite amărăçuni lor, pentrucă
p. 3 din oraşe ese şi naşte lucsusul ce molipseşte şi turbură o|dihna şi fericirea lor şi aţâtă ambiţia, carea dărapănă toată odihna lor; d'această nepreţuită şi mai pre sus de toate alte fericiri învăţătura istorii, care este judecătorul împăraţilor celor tirani şi desfrânaţi, îndreptar de viţii în viitor şi cunună de laudă bărbaţilor celor mari şi virtuoşi, fiind lipsită patria noastră, au

[1]) In redarea acestei prefeţe, pentrucă este de o întindere prea mare, am notat şi paginele originalului.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ajuns creşterea din care atârnă toată fericirea unui neam, în nebăgare de
seamă. O soartă a norocului, o în|tâmplare duşmană a neamului omenesc, p. 4
preserând adeseori nenorocirile ca o ceaţă prin munţi în patria noastră, au
acoperit atât întunerecul neînvăţăturiĭ neamul nostru, încât nici cea mai
bună maică, ce este dascăl de moral fiilor săi, nu ştie nici catihisul care
este temeĭul legii şĭ credinţii noastre. Tristă întâmplare! a vedea pe părinţi
carii sânt învăţători familii sale, înşişĭ eczemplul relelor năravuri şi pre toţi
orăşanii într'o | moliĉune şi lăsând învăţătura în nebăgare de seamă. Această p. 5
lumină a fericirii omeneşti fiind de tot stinsă dela noi, umblăm fieşcare
dintre noi prin noaptea poftelor, lăsând să să stingă de tot lumina învăţă-
turii, carea luminând ne arată întunerecul ambiţeoasei Semiramis; ca o făclie
ne luminează d'aicĭ şi până la zadarnicile cheltueli ale Corintului şi până
la căderea Romanilor strămoşilor noştri; aceştia prin semplitate, | prin băr- p. 6
băţie şi lucrarea pământului, să făcură biruitori lumii, ĭar prin lucsus şi
zadarnicele cheltueli, de care neamul nostru astăzi este molipsit, căzură de
tot biruitori lumii; lucsusul ce stinse şi dărăpănă atâtea noroade şi republici,
să întinse atât şi în neamul nostru, cât fieşcare cârmuit de capriţia sa, pune
numaĭ poftele sale obiecturĭ înainte, întrebuinţând felurimĭ de mijloace spre
lăcomia nesăţioaselor pofte; beţi toţi de beţia ambiţii, vrem fieşcare a fi p. 7
nobil, cinstind numai rangurile şi dregătoriile şi nesocotind meşteşugurile şi
lucrarea pământului, din care ese îndestularea şi fericirea neamului omenesc.
Noi preţuim mai mult treptele boeriilor care ne fac nefolositori în soţietate,
decât lucrarea pământului, pe carea toţi prinţipi(i) şi legĭuitorii cei mari au
cinstit-o şi mai vârtos Medii şi Persiĭ după cum scrie Milot despre iconomia
luĭ Ksenofont, cum că însuş Craĭul prânzea în|tr'o zi cu plugarii săi, dându-le p. 8
semne de cinste celor bărbaţi şi pedepsind pre cei leneşi şi că Chiru cel
tânăr au sădit multe felĭuri de pomi însuşi cu mâinile sale şi ačastă pildă
încă şi până astăzi să ţine în China, că într'o zi a anului fac ca la o săr-
bătoare pompe şi ţârmonii împăratului, când sângur povăţueşte coarnele
plugului spre îndemnul supuşilor săi şi ačastă paradă este mai mare decât
toate alte pompe şi ţâr|monii magnifisenţe ale tronului său. Iar noĭ gonind, p. 9
precum zic, zadarnicile pofte, lăsăm acest izvor nedeşărtat al îndestulării şi
al veselii cei nevinovate, vrând să arătăm mărimea noastră prin ranguri,
socotind că printr-aceastea ne deosebim de ceilalţi oameni şi acestea preju-
decăţi mai mult adaogă şi aspreşte capriţia noastră ca să ne socotim nobili,
fără a judeca că nobleţea este a sufletului şi nici sigur Monarhul cel ce | dă p. 10
vredniciile nu este nobil, de nu a fi virtuos ca să îngrijască de fericirea
supuşilor săi şi să dea cinstile şi boeriile celor ce au merit. In China mai
adeseori să înalţă dintre plugari în ceata mandarinilor, decât din ori ce alt
clas; ĭar noi, nesocotind acest scump şi nepreţuit lucru, buna rodire a pă-
mântului maicii noastre, umblăm după capriţii, ne întrecem fieşcare în
podoabe, ne înbrăcăm cu haine mai mult decât starea noa|stră, ne îngâmfăm p. 11
în blane scumpe, peste dreptul merit şi sântem goli de toată buna învă-
ţătură care face pe om să să cunoască pre sine, să cunoască pre adevăratul
Dumnezeu, datoriile către mai marii săi, către patrie, către neam şi unul
către altul în soţietate.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Preţuim blana râsului mai mult decât buna iconomie şi smerenie, nejudecând că aceaste nu ne face cinste, ci mai vârtos ne adaogă râs şi defăimare dela celelalte neamuri când sântem lipsiţi de buna învăţătură. |

p. 12 Printr'aceste moličuni şi trageri smreduindu-ne boala poftelor nu vedem alt decât lucsusul triumfând cu steaguri pe toate uliţile oraşelor în patria noastră. La atâta au ajuns cinstea hainelor, cât de s'ar înfăţişa prost îmbrăcat, în chip necunoscut, înaintea cuiva însuş Petru cel Mare, carele au turburat cu duhul său toată Evropa, ar fi prea nesocotit; ĭar de am îmbrăca
p. 13 o statue în blane scumpe şi am scoate-o la plimbare într-un e|chipaj scump, poleit cu aur, negreşit că toţi speriat o am privi; deaceĭa poci zice că lucsusul este boer acum şi boerĭul, sluga lucsusului. O! Ce ruşine a neamului văzându-ne într'această stare! să ne speriem de cele din afară ale omului, să fim îmbrăcaţi cu haine scumpe, care ne aduc la peire şi goli de buna
p. 14 învăţătură, care ne face şi pentru acum şi pentru viitor fericiţi; să vedem pre bărbaţi cum prin răul lor eczemplu stric pe muerile lor | şi pre mueri cum prin reaoa creştere ticăloşescu pre bărbaţii lor, să vedem pre părinţi cum să dezbrac pentru măritişul fetelor lor şi pre sarmani(i) tineri cum să
p. 15 robesc singuri pentru zestre, din pricina neînvăţăturii, neştiind nici unii a preţui cinstea, nici alţii a meritarisi dridul vrednicii. Ce tristă stare! să vedem ĭar pre sărmani(i) fii lipsiţi de o bună creştere, ce-i poate aduce la fericire, părăsiţi de mumele lor şi nă|pustiţi pe mâinile doicilor şi a slugilor. Mai
p. 16 mult iubesc maicile plimbările şi conversaţiile, decât pe scumpi(i) lor fii, mai plăcut le este a petrece vremea şi a să zăbovi întru defăimări şi bârfeli zadarnice, decât a să deprinde în lucruri căsniceşti şi a citi Catihisul, Gheografia şi Istoria sfântă întru auzul fiilor săi, ca să-i facă creştini buni şi să-i înveţe frica lui Dumnezeu, «căci începerea înţelepčunii, zice | Solomon, este frica lui Dumnezeu» şi Istoria sfântă să cuvine să fie cea mai dintâi
p. 17 învăţătură a creştinului, precum zice Milot; încredinţează pe fii lor slugilor, carii strică năravurile lor şi dascăli(i) lor dela carii d'ar învăţa toate ştiinţele şi filosofia, cu cel mai bun metod şi sistemă al unii Universităţi, nimic nu ĭ-ar folosi, de n'ar fi drept credinčos şi plin de moral din eczemplu părinţilor săi. |

p. 17 Această rea creştere au adus şi credinţa noastră, care este mai pre sus de toată nădejdea unui om cinstit în nebăgare de seamă. Mai cu veneraţie şi mai mult respectăluim pe un mai mare al nostru, decât pe Dumnezeul Dumnezeilor; înaintea unui mai mare al nostru stăm tremurând cu capetele goale şi înaintea marelui jărtfelnic, unde să jărtfeşte Mielul lui
p. 18 Dumnezeu, stăm cu căčulile în cap vorbind şi râzând de multe ori, ne mai | privind şi la celelalte neamuri creştineşti, cu ce cinste stau în biséricile lor, nu pricinuesc delicateţii şi slăbičuni de cap ca noi. Şi n'avem pildă numai din Evropei apuséni, ci şi din răsăriteni; dar noi lipsiţi fiind de buna creştere, am urmat streinilor numai la cele rele năravuri, ĭar cele bune au rămas tot pe seama lor, neîmpărtăşindu-ne şi noi dintr'însele. Dela unii am luat
p. 19 dăsfătările, plimbările, jocul cărţilor şi | cheltuelele cele peste seama noastră.... Şi dela alţii zavistiile, neunirea, hrăpirea, întrecerea la cinste, stricarea sângelui şi mândria păcatul cel neertat.... Vedem ĭaraşi pre stăpâni că prin

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

relele întrebuinţări stric şi desfrânează pe supuşi lor, fără a gândi că sânt datori pentru fericirea lor şi că au să răspunză odinioară pentru datoriile lor; la ačasta şi Ţiţeron zice: «Că cei mari să să facă pildă norodului şi toate | p. 20
vor fi bine, ĭar când patimile şi răutăţile celor mari să prea întind, atunci smreduește oraşe întregi. Când ceĭ mari trăesc dăsfrânaţi, cu doao chipuri să fac vătămători în obşte şi nu numai că sânt răi orăşani, ci dau şi la ceĭalalţi răutatea, nu numai ei ĭar sânt desfrânaţi, dar desfrânează şi pe ceilalţi; eczemplu răutăţii lor este mai mare decât ceĭa ce fac ei înşişi».|

Toate acestea câte zic nu vin din alt de cât din reaoa creştere, că ceĭa p. 21
ce văd fii la părinţi, aceĭa şi imitează, unii părĭnţi las(ă) pă ticăloşii lor fii în braţele sărăcii relelor năravuri, alţii să trudescu să le lase averi fără creştere, arme cu care să să omoare pre sine şi să rănească patria şi neamul lor, întrebuinţând averea numai în dezmerdările lor. Vai! sermani părinţi, cum fac însuşi nenorociţi pe fii lor! nu să căznesc să lasă fiilor | vistieria cea p. 22
neînpuţinată a temerii de Dumnezeu, comoara cea nedeşărtată a moralului şi caracterul bărbatului cinstit, care este rangul cel mai înalt, ce rădică pe om la treapta fericirii şi a nemuririi. Nu văd atâtea zidiri dărăpanate aici în patria noastră, pe care le moştenească pustiirea, dacă fii celora ce le-au făcut au fost fără bună creştere şi fără frica lui Dumnezeu. Părintele cel bun îngrijaşte să lasă mai întâi bună | învăţătură fiilor săi, ĭar nu bogăţii, care nu p. 23
sânt ale lor, ci ale vremiĭ; nimic nu este al omului, decât numai virtutea prin care împlineşte fapta cea bună, pre care nu o putem dobândi prin alt, decât prin învăţătură şi prin buna creştere; învăţătura numai singură este şi ne va fi îndreptarul vieţii noastre şi aici şi după mormânt, ĭar nu averile cele multe, care ne moloşesc şi ne face trântori în soţ:etate, trăgându-ne cu totul | la desfrânări, şi ne mai putând niciodată a stâmpăra setea faptelor p. 24
noastre, sântem siliţi a întrebuinţa mijloace necinstite, sau a hrăpi dela aproapele nostru cel mai slab, în loc să ajutăm greotăţii lui, precum zice Apostolul «că noi cei tari să purtăm sarcina celor slabi». Şi nu numai la această prăpastie ne aduce bogăţia cea fără bune năravuri, ci şi la neomenie, la asprime şi la nemilostivire, depărtându-ne de toată fapta cea bună, pre- p. 25
cum zice Evanghelia: «că mai lesne este a întra funia corăbiĭ prin urechile acului, decât bogatul întru împărăţia lui Dumnezeu»; ačasta o zice singur Mântuitoriul, Invăţătoriul Invăţătorilor, gura cea nemincinoasă, nu defăimând bogăţia, ci pre bogat, carele ori că o ţine numai pe seama sa, sau că o cheltueşte în desfrânatele lui pofte, ne mai gândind vre o dată la nemurirea sufletului sau a numelui său, ca din | agonisirile sale ce au câştigat din bunul p. 26
patrii să facă vre-un monoment santimental, precum o casă pentru săraci ce să tăvălesc pe la uliţe, vre o zidire pentru copii ce să arunc pe la răspântii, sau ceva cărţi de ştiinţe în limba patrii pentru luminarea neamului; acestea şi altele asemenea acestora sânt faptele bogatului cu care poate să-şi agonisească şi nemurirea sufletului şi a numelui său, ĭar nu milostenia ce o dau pe la uşile bisé|ricilor, întinzind mâna cu câte o para săracului, carii în p. 27
urmă umblă hrăpştind şi gemând pe uliţile cetăţii, tăvălindu-să în picoarele noastre şi noi înbuibaţi de tot binele, nu simţim durerea lor, socotind mai vârtos c'am făcut datoria noastră cu paraoa ce am dat, lipsiţi fiind de în-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

văţătură, nu ştim cât sântem datori, că tot patriotul ori ce agoniseşte din
p. 28 bunul patrii sale, dator este a cheltui în folosurile ei jumătate, căci | ĭa este muma lui şi neamul fraţiĭ săĭ şi poate că sânt mulţi, care ar putea face şi asemenea lucruri şi să lase din destul şi fiilor săi. Aceastea sânt datoriile moralităţii nu care este dator fieşcare patrii sale, şi numai cel ce împlineşte acestea este adevărat fiĭul său şi vrednic de cinstile sale. Acestea sânt faptele cele ce caractirisesc nobleţea ĭar nu desfătările, lenevirea şi lucsusul. Pre băr-
p. 29 baţii cei mari nu-i stânjinesc | rangurile să alérge după interesuri, să lucreze câmpul, să ţie iconomia casii şi c'un cuvânt nu să ruşinează a fi gazdă bună. Nu umblă totdauna în echipaj îmbrăcat în haine scumpe, nici face bogate mese, căci acestea sânt capul desfrânării, precum zice Apostolul «că mâncările nu ne vor pune înaintea lui Dumnezeu fraţilor»; printr'aceasta însemnează Dumnezeescul Ritor, cum că nici mâncând peste măsură ne fo-
p. 30 losim, nici | postindu-ne mult ĭar fără a avea fapte bune nu ne foloseaşte.

Acestea şi altele asemenea acestora, stându-m⟨i⟩ ca o oglindă înainte, le privesc în toate zilele, tristă şi dioasă privelişte a vedea unele ca acestea în patria noastră, boală ce nu să poate prin alt a să tămădui, decât prin doftoria învăţăturii şi a bunelor sfaturi; acestea socotindu-le eu de lipsă şi
p. 31 trebuinčoase, de multe ori am hotărît să scriu | ceva spre a împlini datoria către patrie şi către neam, dar fiind neputinčos d'o aşa întreprindere grea, nu îndrăzneam, apoi ĭar socotind că tot din cât are şi dă jărtfă i să primeşte mai bine de cât celui ce dă din prisos, am luat îndrăzneală de am scris aceste obiecturi satere, prin care arăt osebite caracteruri şi rele năravuri, nu defăimând neamul şi persoanele oamenilor, ci deferitele caracteruri,
p. 32 pentru că eu nu zic că este Constan|din, Alecsandru, Frideric, Vlaicu, sau Maria, ci numai pe singură patimă o defaim; cu toate acestea, tot mă tem de judecata oamenilor şi ştiu bine că mulţi citind s'or aprinde şi îm(i) vor înputa, unii zaluzi de vreo capriţie şi alţii ruşinaţi de vre o patimă; cei ruşinaţi de patimă mă vor defăima şi mă vor ponoslui, zicând, cumcă numai eu unul m'am aflat carele voi să dau sfaturi şi să îndreptez pe oameni
p. 33 dintr'atâta | lume şi oameni mari, pentrucă la noi sânt oameni mari numai bogaţii şi cei cu stare, ĭar cei ce ştiu ceva ş'au talanturi, neavând acestea, nu sânt oameni mari. Acéstea le vor zice cei proşti carii s'ating şi carii sânt stăpâniţi cu totul de vr'o asemenea patimă, pentrucă chelul după proverbul č'avem în limba noastră, orice ĭ-ar zice neştine, nu să mânie, ĭar de-i va zice chel, să aprinde, să turbéază de mânie. Iar cei zaluji de capriţie
p. 34 vor | zice că ce am scris şi cum pocĭu scrie ceva bun, în vreme ce n'am învăţat ştiinţele şi filosofia, nici multe limbi şi că mai de lipsă era Rumânilor acum acéstea, decât poezia şi versurile meale. La acéstea nici eu nu mă împrotivesc, nu mă lasă adevărul să zic alt fel, de cât că filosofia şi ştiinţele sânt mult mai trebuinčoase şi de lipsă în viaţa soţială; dar când moralul
p. 35 lipseaşte Loghica şi Metafizica nimic nu ne folo|seşte, decât ne ascute mintea spre răutăţi, ne agereaşte duhul spre desfrânare şi ne dă arme de născociri cu care să rănim şi să ne rănim; acesta este folosul învăţăturii fără moral. Iată dar îndreptarea mea, de ce îndemnu am făcut aceaste satire, socotind că mai întâi printr'aceste glume, să fac doao folosuri, adecă şi să-şi mai

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

îndrepteaze unii năravurile lor şi aflând plăcere să se deprinză mai mult
la cetit, că nici un lucru | nu este mai plăcut la om decât muzica şi poezia. p. 36
Acestea sânt fermecul oamenilor, afion ce amorţéşte bărbăţia lor şi entu-
siasm ce-i face eroi nebiruiţi; acéasta este cea dintâi învăţătură a oamenilor
şi prin poeţi şi poezie, s-au deşteptat toate neamurile. Şi de vom mearge
întâi la izvorul cel nedeşertat al Grecilor, vedem poezia luĭ Omir, apoi, tre-
când în Istoria sfântă, vedem ceale mai frumoasă cântări ale psalmistului
David | tot în versuri; aceaste cântări nu sânt vreadnice de judecata omului, p. 37
fiind lucrarea Duhului sfânt; dar şi toate cealelalte neamuri din vechime şi
până acum, tot prin poezie au luat începapere întru învăţăturile lor şi poeţi(i)
sânt cei mai vestiţĭ şi lăudaţĭ de veacuri pentru jenia şi talantul lor;
printr'această numaĭ singură lucrare să poate deştepta şi Rumânii şi adă-
pându-să din fântâna dulcei poezii, prin fermecul eii | vom începape a gusta p. 38
şi din nepreţuitele ştiinţe ale filosofii, ĭar alte orĭ, ce cărţi am face, nu vor fi
mai mult, de cât pentru cei învăţaţi şi pentru şcolari, carii la noi sânt prea
puţini şi cealelalte cărţi i-ar sta sărmanului om toate în casă ca nişte hârtii
netrebuinčoase, căci această cercare au făcut-o unii ĭubitorĭ de neam din
Transilvania cu ceva cărţĭ ce au typărit şi au cercat simţitoare pagube,
pentrucă cumpatriolţii noştri mai bucuroşi dau o sută de lei p'un mod nou p. 39
să fie modist, decât zeace lei p'o carte să fie înţelept; nu este la noi beţia
învăţăturii, care ne cinsteşte, ci este beţia lucsului, care ne ticăloşeşte. În
limba franţozească vedem ediţii de opt, de zeace şi până la doaozeci de ori,
ĭar la noi nu numai că nu s'ar face ediţii mai multe, dar nici a treĭa parte
a părţii din ceale ce s'ar typări nu s'ar vinde; aceste sânt pricinile ce | m'au p. 40
îndemnat să compuĭu acéste satire şi de'm(i) vor zice unĭ precum zic, că
n'am scris bine, nici ceva lucruri vrednice de cinste, eu nici mă îndreptez
cu îndreptări zadarnice care ar privi la a mea laudă, nici mă micşorez de-
făimându-mă, că aceĭaş laudă îm(i) va fi, ci zic că ceĭace am scris, aceĭa să
veade şi nici mă tem că voĭ avea atâta împutare dela bărbaţi, cât dela mueri,
frică-m(i) este ca să nu rădice şi rebelie asupra mea; poate că în adunările
dumnealor vor face | şi divan, defăimându-mă şi osândindu-mă ca p'un cel p. 41
mai rău vrăjmaş, dar eu socotindu-mă făcătorĭu de bine, nu mă tem d'un
senat aşa slab al căror ministru este capriţia, nici mă turbur d'o anafora ce
să scrie pe aer, ci mai vârtos mă voĭu bucura văzându-le că simpt ocara şi
atunci numai pocĭu aştepta şi îndreptarea când vor simţi cele scrise; şi
lăsând toată gluma, eu fac judecător pe ori care damă simţitoare, să judece p. 42
şi cele din prozăcut şi ceale din obzăcut şi de nu vor fi adevărate toate zisele
mele, atunci mă mulţămesc a fi socotit de cel mai rău flecar.

Fiţĭ afară din toată patima, socotiţi-vă că nu sânteţi Romînce, ci nişte
Spartane, care ura lucsusul şi atunci numai veţi cunoaşte adevărul, când
dup'amara dojană a mustrărilor meale, veţi dobândi nectarĭul dulcii învăţături
şi vă veţĭ împrieteni cu muzele, prin care puteţi afla folosul şi calea fericirii p. 43
ceii adevărate; acum ştiu că vi să va părea aspru sfatul mieu, dar în urmă
cunoscând folosul, veţi dori de prieteşugul mieu, mă veţi face familiar ca şi
altă dată să vă mai scriu versuri; sânt prea încredinţat că satirile meale vă
va face plăcere.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Solon cântând numai doao trei versuri prin Atina, i-au entusiasit pre
p. 44 toţi s'apuce armele, iar eu dârdâind atâ|tea multe satire, n'oĭ putea face pe fămeile noastre să să dăprinză la cetit mai mult decât la plimbat. Printr'acasta numai vor cunoaşte că învăţătura este izvorul moralului, carele împărţindu-să ca un râu în doao, adecă în moral religios şi moral politicesc, constau într'o unire amândoao şi dând Biserica, maica noastră, filosofii, fiicii sale, glasul temeriĭ de D(u)mnezeu, leagă împreună pre cel slab cu cel tare,
p. 45 pre bogatul | cu săracul, pre orăşan cu ţăranul şi pre împăratul cu păstoriul. Nod sfânt! legătură a nemuririi! vino acum şi la noi, dorito; destul ai fost acoperită de întunerecul varvarismului şi omorâtă dă fanatismul stărilor împrejur.

Arată-ne noao Eliconul şi Olimbul, ca împreună cu muzele să înstrunăm lira lui Apolon şi cântând c'o armonioază şi dulce melodie, cântarea cuno-
p. 46 ştinţelor, să ne arate ele în urmă şi celor|lalte naţii, în scurt să ne facă fraţi lor şi prieteni Omirilor, Ovidilor, Metestaziilor şi Rasinilor. Destul am dormit, vremea este să ne dăşteptăm! să ne grăbim a întra în templul lor ca să nu mai rămânem afară, umblând întru întunerec. Până când să dormim nedeşteptându-ne ca să vedem slava celorlalte neamuri? Privind la toate neamurile Evropii, vedem că prin lumina învăţăturii au aflat umbletul
p. 47 pre mări şi oţe|an ca pre uscat, au măsurat înălţimea şi mărimea soarelui, au desăvârşit atâtea şi atâtea ştiinţe şi au aflat mulţimĭ de meşteşuguri trebuinčoase în soţietate, de care mintea noastră să spăimântează; prin singură numai iscusinţa şi născocirile noastre, cunoaştem adevărul psalmistului David ce zice că «puţin oareşce decât îngeriĭ cu mărire şi cu cinste ai
p. 48 încununat pre om». Şi precum din necazuri prin rugă|čune ne apropiem de Dumnezeu, aşa şi prin învăţătură cunoaştem mai mult înţelepčunea mărimii lui. Invăţătura dar este izvorul înţelepčunii, duhul adevărului, lumină din lumină, pentru căci de la Dumnezeu ese şi purcede, din singură lumina lui cea pururea fiitoare; nu scumpetea hainelor şi a podoabelor ne va face fericiţi, de cât numai singură frica lui Dumnezeu şi dragostea aproapelui, care
p. 49 nu să poate prin alt do|bândi decât prin învăţătură. Nu preţul cel bogat al blanelor ne va face omeniţĭ şi fericiţi în puţine časuri ce avem, ci numai singură învăţătura; nicĭ strălucirea firului celui ţesut pe hainele noastre nu ne luminează mintea, nici ne străluceşte numele înaintea celorlalte neamuri, ci încă ne întunecă cu pete de ocară, cu ponosurĭ şi defăimări.

p. 50 Ajunge dar, fraţii mei conpatrioţi, ĭubirea de cinste a | întreceri(i) de haine ce ca un dujman stinge viaţa noastră. Vie la noi iubirea de cinste, ca să fim priĭatini muzelor, şi întrecerea la învăţături cu celelalte neamuri, căci acesta este numai lucru ce este şi va fi cu noĭ. Solomon, nimic nu ne-au lăsat din slava casii sale, că măreţile lui pompe şi bogatele şi vestiturile monomenturi şi zidiri, toate le-au dărăpănat viteajii Romani şi le-au acoperit
p. 51 veacurile cu nimicul în | pământ, numai duhul şi înţelepčunea lui au rămas nesupuse stricăčunii. Destule veacuri sânt de când umblăm într'acest labirint al neînvăţăturii. Acum este vremea să urmăm înţelepčunii albinelor, şi strângându-ne ca ele la olaltă într'o împreună glăsuire, să lucrăm cine şi ce va putea şi neamul cu bucurie să primească a fieşcărui osteneală; fie şi cât de mică, de va fi morală, să să socotească drept mare, pentrucă în starea |

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

care ne aflăm acum, nu putem scoate d'odată nici poeţi mari, nici autori p. 52
vestiţi pe care să-i priimim în şcoalele noastre de clasici. Prea bine vedem
în istorie că toate lucrurile şi învăţăturile la început au fost proaste şi cu
vreme s'au desăvârşit şi au ajuns în starea care le vedem; nici noi.
dară nu trebue să cerem lucruri peste putinţa noastră, ci să mulţumim celor
ce să ostenesc pentru orice ne va da. In dăstul că ceĭace zi|desc, zidesc p. 53
fără de materie, lipsiţi fiind şi d'un dicsioner, de unde să putem ideile şi
zicerile noastre prin termeni hotarâţi să le arătăm, ci fieşcare ceĭace scrie,
scrie după genia şi ideile luĭ, pentrucă din pricina întâmplărilor niminea
n'au îngrijit de vre-un folos aseminea patrii, ci până în anul 1688, în zilele
vredniculuĭ de pomenire Şărban Vodă Cantacozino, am fost lipsiţi şi de
biblie, de noul şi vechiul | testament, temeĭul credinţii noastre; ĭar de alte p. 54
cărţi şi scrieri, încă şi de o gramatică, am fost foarte lipsiţi în limba noastră,
până în zilele vredniculuĭ de laudă boer Enăchiţă Vacărescul. Acest vrednic
de pomenire au dat întâi neamului grămatica la lumină, dar în urmă cine
au îmbrăţişat râvna ca să-i fi pus ostănelele în lucrare? Nimeni nu s-au
aprins d'această râvnă, ci ĭ-au lăsat ostenelile în nebăgare de seamă; lucrul
cel scump s-au socotit | ca cel mai de nimic; nimeni nu i-au moştenit râvna, p. 55
precum zice însuşi, prin cuvântul gramatici(i) ce face către răposatul întru
fericire Filaret Episcopul Râmniculuĭ, în anul 1787, că «las clironomi şi pă
fiĭ mei cei trupeştĭ şi pă fiĭ mei ceĭ grămăticeşti ca să clironomisească
dragostea, râvna şi silinţa cea pentru cinstea şi folosul patrii». Triste şi
dioase suveniruri ne sânt noao aceste vorbe! Când vedem că ni|minĭ nu ĭ-au p. 56
urmat, şi pocĭu zice că de cei învăţaţi, nici s-au văzut nici s'au citit această
observaţie ce ne face asupra limbii noastre, ci nesocotite ostenelile erouluĭ,
stau răsipite aicea şi colo prin mânile şi casele cele prostatice, carii nu
să pot folosi din lumina lor, dar va veni vremea şi la noĭ, când cei ce nu
să tem de nenorocirile lui Omir, ci gonesc slava lui, ca să ne arate cât
sântem datori ţărâni(i) acestui boer; şi | bine ar fi fraţiĭ mieĭ compatrioţi p. 57
ca să fie veacul nostru acest aurit timp. Vremea este să lăsăm toate
neputinţele şi pricinuirile ce au fost până acuma în neamul nostru; să lăsăm
vorbile şi dăfăimările ĭubitorilor de întunerec ce zic că limba noastră nu să
poate aduce la desăvârşire. In destul ne-au pătat prin amăgiri răi bârfitori
şi noi, beţi de amăgirea lor, uitasem că noi avem limbă şi că sântem neam.
Necunoştinţa limbii | ne-au făcut să uităm datoriile naţioanele (sic) şi să fim p. 58
neutri. Să rădicăm dar boala de pre ochii noştri, să vedem dăzvolt folosul
ce au căpătat celelalte neamuri prin cultivirea limbilor lor. Nimic să nu ne
proprească sărăcia limbii noastre, căci maica ei latina este izvorul de unde
s'adapă toate limbile Evropi(i) şi orice idei şi ziceri ne-ar lipsi, nici să ne
ruşinăm a o lua, nici să ne sfiim, zicând că nu-e rumânească, că vre|mea p. 59
le va face cunoscute de obşte în neam, precum s-au făcut multe greceşti şi
slavoneşti în toate canţelariile noastre, precum logofăt za divan, vătaf za
vistierie, tolcopisah şi altele asemenea; şi acei care le zic parcă le dă Dum-
nezeu sănătate, părându-li-să că de vor zice altfel, păcătuesc înaintea lui
Dumnezeu. Acestea sântu ideile celor ce ştiu puţină grămatică grecească,
oameni carii n'au sperienţie de lucruri, plini de superstiţii | şi carii îşi întă- p. 60
resc judecata pă câte o idee ruginită, fără a cerceta să vază că toate limbele

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

au o ţesătură şi sânt împrumutate una dela alta. Ruşii, carii au pă slavoana foarte bogată şi încă au luat o mulţime de ziceri din limba latinească; şi limba noastră, care este o fiică latinii, nu să poate împrumuta mai bine dela maica sa, decât dela flocoasa slavoană?

p. 61 Indestulă vreme ne-au făcut surzi, ca şi cei ce n'aud ni|mic, în sfintele bisearici şi de au fost acea politică pentru enteresul nostru, după cum scrie Petru Maior, în cartea ce face pentru începutul Românilor şi pentru creşterea şi scăderea limbii, vremea e să-i mulţumim aceii faceri de bine, să mulţumim Slavoanii, să mulţumim Grecii şi să îmbrăţişăm pe Latina maĭca noastră. Nu zic ca să învăţăm numai pe latina şi să trecem ştiinţele într'însa, că *p. 62* aceasta ne va fi aceĭaşi nebunie, ce | am avut că să învăţăm limba elinească, ci să lucrăm limba noastră cea vorbitoare şi să luăm numai acelea care ne vor fi de lipsă dela Greci şi dela Latini, ĭar ceale slavoneşti vorbe şi ziceri, câte sânt dulci la auzul nostru şi câte sânt prea de obşte în norod, să le întrebuinţăm, ĭar câte sânt numai în gurile celor învăţaţi şi câte sânt aspre de fărâmă limba şi dinţii noştri, să le lăsăm.

p. 63 Acesta este chipul prin care ne putem folosi şi noi din | ceĭace ne aflăm. Eu nu dau sfaturi, nici nu zic să lăsăm de tot limbile cele streine, că aceasta ar fi o nebunie nesocotită a mea, dar mai întâi trebue să învăţăm Gramatica şi ştiinţele în limba noastră, precum toate neamurile, ş'apoi să învăţăm limbi streine cât de multe, că atunci ne vom folosi mai bine dintr'însele, ĭar nu copilăria noastră să o pierdem p'o Gramatică şi în urmă când vreame nu *p. 64* ne mai rămâne să ne apucăm de | ştiinţe. Copilul are trebuinţă numai a citi în limba sa, şi în urmă întră în Gramatică ş'în ştiinţe, căci limba o ştie, ĭar nu-şi pierde vremea cea mai scumpă a sa, să înveţe limbi moarte şi ziceri ca papagalul, precum obişnuesc unii, că învaţă franţozeaşte numai ca să zică «bonjur» şi «je vu saliu», iar nu ca să'nţeleagă pe autori şi poeţii cei mari, şi ca să zică oamenii că ştiu franţozeşte, ĭar nu ca să se folosească.

p. 65 Unii ca aceştia nici odată nu | umblă după folosurĭ, ci după vânturi şi capriţii; cum pot conjuga un verb şi cunoaşte glasurile muzicii şi doao trei note, să socotesc învăţaţi; încă mulţi din cei ce ştiu ceva, împutându-li-să de alţii că nu ostenesc pentru neam, să îndreptează cu sărăcia limbii, alţiĭ ĭar să căznesc să arate tot cu o zicere românească mai multe idei, lucru care nu să poate, ĭar nu cum n'avem o zicere s'o luăm latinească sau grecească, ci vrem să *p. 66* fim noi | mai pre sus decât Franţezii. Nu vedem că dicsioneru lor e plin de cuvinte greceşti şi înţeleg foarte bine că scriitorii nu scriu pentru lumânărari şi pentru croitori neînvăţaţi, ci scriu pentru cei ce iubesc cetirea; d'aceĭa şi eu am întrebuinţat multe cuvinte streine şi ştiu că mulţi o să facă dispote şi-or să mă dăfaime, dar facă ş'împuteaze-m(i), că sânt mulţi cărora le va *p. 67* plăcea şi părearea mea, şi de mă rătăcesc eu, mă mulţu|mesc a mă rătăci cu Văcărescul întâĭul neamului gramatic, pentrucă de ne vom ţinea tot d'aceste prejudecăţi, totd'auna mai rău vom fi rătăciţi şi limba nu să va mai lucra în veac şi atunci în zadar ne mai putem numi că sântem şi neam.

Toate neamurile au naţională mândrie. Englezii să mândresc întru înţelepčunea lor, Franţezii în duhul lor şi Nemţii în filosofia lor, toţi au ĭubirea *p. 68* de sineşi şi învăţ | limbile lor, ĭar noi necunoscând această naţională mân-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

drie, am lăsat de tot în nebăgare de seamă limba noastră şi poate că sânt multe case care n'o cunosc de leac, din pricini ce arăt mai sus; zadarnice îndreptări ale unor ca aceştia, pentru că la silinţa cea cu scumpătate nimic nu este cu anevoe şi ĭubitoriĭ de osteneală şi de folos neamului omenesc, cu mari primejdii şi trude au brăzdat ş'au născocit lucruri cu totul necuno|scute p. 69
lor, ĭar noi limba noastră, lucru ce este început, nu-l putem aduce la desăvârşire? Râvnă numai de patriotismu şi mândrie naţională să între între noi, ş'atunci toate nevoirile ni să vor părea lesnicoase. Neamurile să mândresc şi are cinste a zice Portogalezu că e Portogal şi Danimarchezu că e Danimarc, ĭar noi în starea care ne aflăm să ne fie ruşine a ne mai numi Români. La această stare ajunge neamul cel ce pierde mândria cea | naţională p. 70
şi râvna de patriotism.

Acest scump şi nepreţuit lucru, de tot s'au pierdut dela noi. Mult mai mult patriotismu era între moşii şi strămoşii noştri, când învăţăturile nici în Evropa nu era în starea de acum, decât la noi acum. Aceĭa plini de fapta cea bună n'au lăsat moştenitori fii şi nepoţi pe avutul lor, ci au lăsat neamul şi patria a moşteni ostenelile lor, adecă mănăstirile ceale mult înze|strate, lăsându-le ca nişte p. 71
magazii pentru săraci şi ajutoare obşteşti. Mult mai bună era învăţătura lor, căci era plini de râvnă către Dumnezeu şi entusiasiţi de patriotismu, simţirea cea mai sfântă. Prea fericiţi aceştiĭa strămoşi ai noştri pentru dragostea ce avea către Dumnezeu, către patrie şi către neam, s'au silit cu mari osteneli şi cheltueli de ne-au întradus toată sfânta Scriptură şi ceĭa ce să începea de un Domn sau de | un Arhiereu şi nu să isprăvea, următorii le p. 72
urma cu mare silinţă. Aceştiĭa s-au silit mai întâĭu la ale legii după dreapta datorie şi sântem datori ţărânii acestora şi altor carii au lucrat şi ne-au lăsat multe cărţi bisericeşti, de care acum nu e timp să-i arăt pe nume, cu toate că sântem datori pe toţi a-i cunoaşte şi eu să-i arăt hroniceşte, pentrucă mulţi au stătut vrednici de toată lauda în Istorie, dar noi nici pre cei mai strălu|ciţi bărbaţi ai neamului nostru nu-i ştim. Pre cei mai din nainte p. 73
vestiţi Domni şi mari bărbaţi, îi cunoaştem în istoria neamului, ĭar pe cei ce s-au ostenit întru luminarea neamului în lege şi credinţă, îi putem găsi prin cărţile ce s-au typărit aici, în Moldova şi în Transilvaniĭa. Aceştia n'au pricinuit pricinuiri zadarnice cu sărăcia limbi(i), precum noi acum şi toţi câţi pun înainte această îndreptare mai mult să defaimă | pentru că pe ĭubitorii p. 74
de neam nici o nevoire ce este pentru favorul neamului nu-i stânjineşte.

Protopopu Petru Maior, revizor al typografii Universităţii din Buda, pentru iubirea de neam, multă vreme s-au ostenit la cartea ce ne-au făcut, ca să ne arate că sântem din Romani ĭar nu din Dachi, a căruĭa osteneală este vrednică de toată cinstea, socotindu-l de autor în limba românească. Asemenea scriitor să poate soco|ti şi un Dimitrie Ţichindeal, preot ĭarăşi din p. 75
Banat, carele au compus fabule asemenea lui Esop în limba românească, dar, pentrucă noĭ nicĭ ştim, nicĭ cunoaştem limba patrii, nicĭ cărţile acestor iubitorĭ de neam nu le ştim; maĭ mult să cunoaşte un pârcălab bogat în patria noastră, decât un bărbat č-ar scrie. Toţi câţi s'au ostenit d'au scris, nimic n'au folosit, ci mai vârtos au cercat şi pagube. Români(i) din Transilvania totdauna au fost | doritori de limba neamului; ei nici au pregetat, p. 76

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

nici au pricinuit ceva, ci unii s'au ostenit de ne-au dat şi ceva cărţi de ştiinţe în limba patrii, dar cine din noi le-au cumpărat că să-şi împlinească şi datoria către neam, să cercetăm şi limba şi să facem şi ajutor celor ce s'au ostenit ca să poată săvârşi tot şirul lucrului ce au început. Niminĭ din cum-
p. 77 patrioţii noştri din cei ce ştiu preţui acest fel de osteneli, nu le-au cumpă|rat ci au rămas de să tăvălesc prin mâinile meşterilor, pricinuind şi la aceasta unĭi, cum că limba din Transilvania nu este plăcută, ci şi aceasta este o proastă îndreptare, pentrucă albina nu scoate miere numai din cele bune flori, nici cel greu bolnav nu să sânătoşaşte numai dintr'o doftorie.

Acestea sânt eczemplu netăgăduit şi urmează ca şi noi ori ce carte vom vedea în limba patrii, să o priimim cu cea mai mare dragoste, mai bine
p. 78 să aruncăm bani pă cărţi cât de proaste romă|neştĭ, decât pă jurnale sărăceşti.

Acesta este chipul cu care numai putem tămădui veninatele rane ale neînvăţăturiĭ şi toate nevoirile şi popririle pe care adesea le schimba norocul, nimic să le socotim, pentru că nu ne mai iartă vremea a pricinui schimbări de stări împrejur, sau să zicem că streina stăpânire vrăjmăşeşte binele nostru. Acum avem Domn şi stăpânitor fiu al patrii din însuşi sângele şi mădulările
p. 79 eiĭ, pre carele privindu-l în scaunul cel domnesc, îl cunoaştem Domn şi | stăpânitor, ĭar afară din pompele monarhuluĭ privindu-l, îl cunoaştem un mădular al neamuluĭ şi un părinte la tot cel cinstit român ce lucrează pentru binele şi folosul patrii. Prevederea ceĭa ce ĭ-au încredinţat cârma stăpânirii şi l-au ales a fi cârmuitor ca să ne scoaţă din furtuna şi viforul ticăloşiilor la limanul fericirii, mai nainte au cunoscut inima Unsuluĭ cea iubitoare de neam. Voioşi dar şi noi a scăpa din vifor la limanul fericirii, trebue să fim vislaşi buni bunului cârmacĭu. |

p. 80 Ingrijirea ce au arătat boerii, patronii noştri, cu trimiterea tinerilor în Evropa, pentru luminarea neamului, este semnul fericiriĭ noastre. Datori sântem şi făcătorilor noştri de bine, datori sântem şi patrii. Tinerii s'aştept, Apollon ne cheamă, muzele ne strigă, lira este întinsă, Olimbul e slobod. Toţi dar să ne facem prieteni muzelor; unii Caliopii, alţii Uranii şi alţii ĭubiti(i) Erato şi întinzând cu ele lira, să cântăm noă epocă, să răsune iho dăpărtând cele trecute.

Poeziile publicate: *Ceĭ marĭ* (p. 81—89), *Linguşitorĭ* (p. 90—96), *Nobilul făcut şi nemvăţat* (p. 96—101), *Nobilul vechĭu şi sărac* (p. 101—106), *Bogatul mojâc* (p. 106—110), *Scumpul* (p. 110—117), *Ipocritul* (p. 117—120), *Muerile* (p. 120—133), *Mândrul* (p. 133—137), *Defăimătorul* (p. 137—140), *Lăudărosul* (p. 141—145), *Flecarul* (p. 145—150), *Nerodul* (p. 151—153) *Scolasticĭ* (p. 153—162).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1242. *Octoih*, Blaj 1825.

ѠКТОЇХ | ⁂прѣвнъ кѵ | слѫжебе҃ѣ сфі҃нці҃лwр дⷭ҃ wвцⷯ҃. | Й҃шезáт дѵпъ рѫндѵ́ѧла Бесѣрнчіи Рѣсърйтвлвй сѵ́в стъ|пж҃йрѣ Прѣ ⁂нълцáтвлвй Й҃пърáт а҃л Йстрíей, Крáюл | Й҃постwличéск, Мáреле Прн҃ц а҃л Йрдѣлвлъ ѡ҃ чѣле лáлте | ФГЙ҃НЦЙѲК Й҃. | Кѵ бине кѵвжнтáрѣ Ѳ҃дсѣлѣнцíй сáле прѣ Лѵминá|твлвй шй прѣ wсфинцйтвлвй Дóмн Дóмн | ІѲЙ҃НН БѲЖЬ | Блъдíкѵл Фъгърáшвлвй шй â тóатей Цѣрй â Йрдѣ|лвлвй,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

прекѣм шй â прѣ ѧнълцáтей Кесáрw Кръ|ѣцiй шй â Ѫпостwлнчѣцiй Мърйрй консилиáрiѣ дин Лѡнтрѫ, шй â прѣ Мърйтѧлѣй Ѡтрдер ál ѧпърá|тѧлѣй ЛЄѠПѠЛД Комендáтwр.

Тѵпърйт | ѧ БЛЙЖ кѫ тѵпáрюл Ѳемѵнáрiѫмѧлѣй | лá ăнѣл дела мжнтѣйрѣ лѣмiй ѧawкѣ.

In-4⁰ de 1 foae (titlul)+434+239+2 pagine, acestea din urmă nenumerotate. Tipar negru şi roşu. Fără prefaţă.

Pe verso titlului o gravură, reprezentând pe Sf. Ioan Damaschin. Sfârşitul Octoihului este la pag. 434, după care începe un alt text intitulat astfel:

Începutul cu Dumnezeu cel sf(â)nt al slujbelor de obşte ce să cântă la unul şi la mulţĭ sfinţĭ după rânduĭală.

Pe ultimele 2 pagine următoarea poezie:

Cântarea pentru împăratul.

1

D(oa)mne! p-al nost împărat
Franţisc ţine-l minunat,
Multe zile să trăĭască,
In noroc să strălučască,
In către va să pornéscă,
Laurĭ de cununĭ să-ĭ crească.
D(oa)mne! p-al nost împărat
Franţisc ţine-l minunat.

2

A luĭ stĭag să vérsă frică,
Şi totdéuna să-nvingă,
Dă! să fie a-luĭ sfat,
Inţelept ş-adevărat,
Şi dintr-a sa înălţie
Numaĭ dreptate să vie,
D(oa)mne! . . . (acelaşi refren)
. . . . . .

3

Cornul Prisosinţeĭ varsă,
Preste El şi a luĭ casă
Şi-l păzéşte de 'ncurcare,
Dându-o la arătare.
El légea ta să voĭască,
Şi ce vré-n noĭ să plinéscă,
D(oa)mne! . . . (acelaşi refren)
. . . . . .

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

4

Franţisc unde-npărăţéşte
Cerĭul mană dăruéşte,
Pământuluĭ dă rodire,
Supt buna luĭ stăpânire,
A luĭ nume să ne fie,
Ne-ncetat de bucurie.
D(oa)mne! . . . (acelaşi refren)
. . . . . .

5

S'ajungă cu-ndestulire
Ş'a ţărilor înflorire,
Ce cu unire frăţască,
Peste alte ţărĭ să créscă.
Apoĭ târziu la eşire
Ş'a nepoţilor mărire.
D(oa)mne! p-al nost Impărat
Franţisc ţine-l minunat.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1243. ⟨**Mumuleanu Paris**⟩, *Plângerea şi tânguirea Valahiei*, Buda 1825.

ПЛѢНЦѲРѢ ши ТѢНГѪИРѢ | ВѢЛАХІѲЙ | асѫпра | не мѫлцемирїй стрѣнилор чї ай | дерѣпънато. | Ла БѪДА | къ Тѵпáрюл Крълеєй Оунїверсїтате дин Песта | 1825.

In-8⁰ de 16 pagine.

Pe verso titlului resoluţia de imprimare din 22 Martie 1825.

Pe pag. 3 se repetă titlul, adăogându-se jos: «S-au typărit în anu trecut — —». Versurile încep la pag. 5.

Această lungă poemă are următoarele subdiviziuni:

Pentru nedreptatea ce i s-au făcut. — Blăstem asupra ne mulţemirii lor. — Rugăčune. — Sfătuirĭ către Pământenĭ.

Pompiliu Eliade, *Histoire de l'esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle*, Paris 1905, p. 284—286, combate pe C. Erbiceanu care atribue, greşit, această operă lui Naum Râmniceanu.

Poema e reprodusă de A. Pumnul, *Lepturarĭŭ rumînescu*, III, Vieanna 1862, p. 332—341 (cu ortografia lui Pumnu) şi de Il. Chendi, *Mumuleanu, Hrisoverghi, Cuciureanu, Scrieri alese*, Bibl. Minerva, nr. 24, p. 12 sq.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1244. Pleşoianu Gr. şi **Gheorghie Librier**, *Abeţedar greco-român*, Bucureşti 1825.

ÎѢѲЦѲДÎР | ГРѲ́КО РѺМÍНѪ | къ фрѫмóасе дїалóгѹрй, рѫгъчю́нй, | лѣчй моралничéцй, îдéй фѵзичéцй, | гѣѡграфичéцтй, шй îсторичéцй.

Îкѫм ѧтжіо пентрѫ фолóсѫл копíлор, кѫлес дѣ | оун ѡбїтóріо де нацїе. Шй дат ла тѵпáріо. | Прин | ГРИГОРÍѲ ПЛѲШОЇНѪ. | шй | ГѲÔРГÍѲ ЛИБРÍѲР. | Бѫкѹрещй. | 1825.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8º mic de peste 94 pagine.

Pe verso titlului o cugetare patriotică. Urmează alfabetul, pronunţia literelor şi a silabelor; vocabular «pentru Dumnezeire», «pentru lume şi elementuri», «pentru timpu anuluĭ» etc. Dela pag. 20 urmează rugăciuni şi dialoguri, cu textul pe 2 coloane, greceşte în stânga.

Ediţii noi în 1827 (vezi mai jos nr. 1317) şi în 1834.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleşoianu*, în An. Acad. Rom., Mem. Sec. ist. XXXVII, (1914–15), p. 365–366.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1245. Scavinskiĭ Daniil, *Odă* ⟨Iaşi⟩ 1825.

ѺДЪ | дин партѣ шпщіен | ѧтрѹ слáва нѹнцїй лѹминáрїй сале | Принцесін, | ЄЛЄНКѺ СТѸРЗѦ. | Че съ пръзнѹáщѥ астъзй | Ѻктóмврїй, 18. Ѧнѹл, 1825. | Ѧлкътѹйтъ | прин | ДѦНЇЙЛ СКѦВЙНСКЇЙ.

In-8º de 4 foi nenumerotate (ultima albă).

Titlul (facs. nr. 432) are pe verso stema Moldovei încadrată, cu urări pentru Domnitorul Ioan Sandu Sturza. Poezia este alcătuită din 12 strofe, despărţite între ele prin câte un vers.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

ѺДЪ

ДИН ПАРТѢ ѠШЩІЄН

Ѧтрѹ Слáва Нѹнцїй Лѹминáрїй Сáле

ПРИНЦЄСІН,

ЄЛЄНКѺ СТѸРЗА

Чє съ Прѣзнѹáщє Астѣзй

Ѻктóмврїй, 18. Ѧнѹл, 1825.

Ѧлкѣтѹйтѣ

Прйн

Данїíл Скавйнскїй.

432. Daniil Scavinschiĭ, *Odă* (la nunta Prinţesii Elenco Sturdza), 1825.—Titlul.

1246. *Sfânta Muceniţă Eofimia*, Chişinău 1825.

Sfânta şi prealăudata maré muceniţă Eofimiĭ care s-au numit hotarul părinţilorŭ şi prestăviré fericitei Olgăi Cneghinei Rossiei, care în sfântul Botez s'a numitu Elena. Chişinău 1825.

In-4º, 16 foi.

N'am văzut cartea. Citată cu acest titlu de Onisifor Ghibu, în *Societatea de mâine*, II (1925), p. 313, nr. 15.

Biblioteca m-rii Frumoasa din Basarabia

1247. *Sfântul maslu*, Măn. Neamţului 1825.

Intru slava | unuĭa î(n) treime pros. Dm | cu blagosloveniĭa Prea o| Sf(i)nţituluĭ Arhiepisco(p), şi | Mitropolit al Mo(l)davie(ĭ) | Kyriu Kyr Veni-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

amin | Pri(n) oserdiĭa Prea cuvios: | Arhiman(d) şi Stareţ: al S: Mona(st): Neamţ: şi Secu(l): Chyr Dometian. | S-au typ: această că(r)tici: că | ce cuprinde î(n) sine Sf(â)nt Maslu, osfeşt: cea mică, | şi alt: la anu(l) 1825.

N'am văzut exemplare.

La început tabla materiei, apoi textul pe 124 pag.

Ghe. Adamescu, *Istoria Seminariului «Veniamin» din Iaşi* (1803—1903), Bucureşti 1904, p. 38, nr. 22.

Biblioteca Măn. Neamţului.

1248. Gorjanu I., *Calendar...* pe anul 1825. Foae volantă.

Autorul, în *Discursŭ*-l ce face la *Kalendarŭ pentru următori trei ani 1851, 1852, 1853*, Bucureşti 1851, afirmă acestea: «Nu poate tăgădui nicĭ unulŭ din câţĭ îşĭ potŭ surveni că la anulŭ 1825 nu am dat eŭ la lumină pentru întâia oară doă calendare romaneşti, *unulŭ de masă* şi *altulŭ de părete...*».

Vezi şi la anii 1827 şi 1830.

1249. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1825. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Pentru aşezarea vămiĭ de drum la Gaie în ţănutul Samboruluĭ, şi vămiĭ de poduriĭ la Zavadov în ţănutul Strieluĭ».

Datat: 4 Ghenarie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1250. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1825. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Precum că rămasă averea unuĭ diregătoriu Statuluĭ, care punerea samelor au avut asupra sa, numaĭ cu pozvolenie de maĭnainte a diregătorieĭ cameralnice poate să să deae afară».

Datat: 27 Ghenarie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1251. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1825. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Despre scăderea vămiĭ de eşire pentru felĭuriĭ de holerce la scoatere afară atât în ţăriĭ străine cum şi în provinţiile crăieĭ Hungaria».

Datat: 30 Ghenarie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1252. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1825. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, tipărită numai pe o pagină.

Cuprinsul: «Cumcă meşteriĭ şi neguţătoriĭ, care n-au dreptatea oreşenéscă, la în-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tămplările unde uricu trebue să să ştempluïască după însuşie persoaneï, au să să socotéscă ca oreşenï».

Data: 23 Fevruarie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1253. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1825. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, tipărită numai pe o pagină.

Rezumatul cuprinsului: «Pentru înpreunarea ţănutuluï Claghenfurtuluï cu cel a Vilahuluï».

Data: 28 Martie 1825

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1254. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1825. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, tipărită numai pe o pagină.

Rezumatul cuprinsului: «Despre scoborirea vămiï de podu lângă Monasterjisca din clasul al 2-le pe clasul 1-le».

Data: 30 Martie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1255. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1825. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 3 foi volante.

Textul pe 2 coloane, româneşte în dreapta, este numai pe prima foae; foaia a 2-a nemţeşte, iar traducerea ei românească este pe foaia a 3-a.

Rezumatul cuprinsului: «Despre hotărirea ranguluï şi titluluï a mediatizatelor maï naintea domnitoare fiitorilor familiï de Prinţipiï».

Data: 23 Octomvrie 1825.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 62.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1256. *Formular de adaos la slujbă*, Chişinău 1825. Foae volantă.

In folio, 1 foae, tipărită numai pe o pagină.

Ediţie nouă care repetă aceleaşi norme ca în ediţia I, din 1824 (vezi aici nr. 1229).

Spre deosebire de ediţia I, se precizează data emiterii din cancelaria Ţarului Alexandru: «S. Peterburgŭ. 22 Martie 1825 anulŭ»; şi data tipăririi în româneşte: «Aprilie 6 zile 1325 anulŭ».

Aici, ca sărbători naţionale, se recomandă zilele 25 Fevruarie şi 22 Iulie.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1257. Neofit, Episcopul Râmnicului, *Instrucţiuni preoţilor pentru nunţi*, ⟨Râmnic⟩ 1825. Foae volantă.

In folio, 2 foi, ultima albă.

Titlul, încadrat de 3 părţi în chenar de flori, este următorul: «Neofyt cu mila lui

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

D(u)mnezeu Episcop alŭ Râmniculuĭ Noului Severinŭ». Se cere preoților să cunoască «spițele céle așăzate de sfinții Părinți pentru leguita însoțire a oamenilor creștinĭ».

Datat la sfârșit: «1825. Iulie». La sfârșit pecete în tuș cu următoarea inscripție:

НѢ ΦТ | Ѣ П | ꙮМ НК | 1824. (Neofit, Episcopul Râmnicului, 1824).

București: Biblioteca Prof. Nae Ionescu.

1258. Veniamin, Mitropolitul Moldovei, *Pastorală pentru serbarea Duminecelor*, Iași 1825.

In folio, 2 foi volante.

Veniamin Mitropolitul Moldovii, Gherasim Episcopul Romanului și Meletie Episcopul Hușilor îndeamnă creștinii să serbeze Duminecile și toate praznicile, afară de «céle nălucite de mintea omenéscă, precum Joéle céle de după Paștĭ, Rusaliile și altele ca de acest felĭu scornĭturĭ băbeștĭ»; se oprește orice lucru în zile de sărbătoare, fie boeresc, fie mergerea la vânătoare și la târguri, poruncindu-se în acelaș timp ca: «stăpânitoriĭ să lase zapčalâcurile céle sâlnice deasupra ticăloșilor supușilor săĭ; neguțitoriĭ să-și închiză dughenile sale, să înceteză alijverișurile».

Data: 1825 August 12.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1259. Veniamin Costachi, Mitropolitul Moldovei, *Tablă alilodidactică*, Iași 1825.

1 foae volantă 25,4×42,7 cm. Tipărită numai pe o pagină, încadrată în linii. Drept titlu:

«Table pentru povățuirea copiilor dupre noul chip a să învățà unul pre altul. Chipul al 2. Pentru unirea literilor. 4».

Iar jos se notează:

«Acum întâĭașĭ dată tipărită prin osârdiĭa și toată cheltuĭala Prea-osfințituluĭ Mitropolit Veniamin Costachi. In tipografiĭa sfinteĭ Mitropoliĭ în Iașĭ. Anul 1825».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1260. *Apel*, ⟨Sibiu 1825⟩.

1 foae volantă: 15,2×8 cm.

Are tipărite, cu litere mari cirilice, aceste cuvinte: «Milă spre hrana ostașilor slutiți, și a văduvelor lor, și a pruncilor rămași săracĭ de părinți de catane». In continuare: locul, data scrise cu mâna: «Sibiĭ 26 Marție 825».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1261. Pavlovici Constantin, *Scrisorĭ de renunțare*, Varșovia 1825. — Foae volantă.

In folio, 2 foi.

Pe prima foae scrisoarea către «preaiubita maică», pe a 2-a: «Prea iubitule frate»; ambele anunță renunțarea la moștenirea tronului în favoarea lui Nicolae, fratele său.

Datate: «Varșava 26 Noemvrie 1825 anulŭ».

Pe un exemplar, la sfârșit, scrie în plus: «Vearno secritarŭ», urmate de iscălitură (indescifrabilă).

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1262. Pavlovici Const., Mare Cneaz al Rusiei, *Scrisoare Domnului Ministru al Justiției*, Varşovia 1825. — Foae volantă.

In folio, 1 foae, tipărită numai pe o pagină.
Scrisoare în chestia renunțării sale la moștenirea tronului Rusiei.
Datată: «Varşava, Dechemvrie 8 zile 1825 anulŭ».
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1263. Nicolae I., Țarul Rusiei, *Manifest*, S. Petersburg 1825. — Foae volantă.

In folio, 2 foi
Se aduce la cunoștință actele de renunțare la tron a Marelui Cneaz Constantin Pavlovici, în favoarea sa; apoi cere să i se depună juramântul de credință ca Țar al Ruşilor, dela 19 Noemvrie 1825.
La sfârşit, la dreapta de «locul peceti» se arată următoarele:

«S-au tipăritŭ în Sanctpeterburgŭ la Senatŭ, Dekemvrie în 14 zile, iară de pre acela la Prea-Sfântulŭ Synodŭ, în 15 zile a anuluĭ 1825».

Un exemplar, dintre cele 3 ale Academiei Române, are la urmă adăogat: «Vearno Secretarŭ» după care urmează iscălitura (nedescifrabilă).
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 67.

București: Biblioteca Academiei Române.

1264. *Apel...*, Timişoara 1825. — Foae volantă. Nemțeşte.

Apelul lui *Basilus Georgievich*, protopop, pentru strângerea colectelor necesare la clădirea bisericei greco-neunite din mahalaua românească (in der walachischen, Mehala).
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

1265. *Copie de pe hotărîrea consiliului regal Ungar, către Episcopii greco-catolici din Munkacs și Košice*, Oradea-Mare 1825. — Foae volantă. Latineşte.

In folio mare, 2 foi, ultima pagină albă.
Foaia începe cu acest titlu: «Copia Intimati Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis Hungarici, 4-ta Octobris 1814 Nro 23034, ad Vicarium Graeci Ritûs Catholicum Munkácsiensem, item et Episcopum Cassoviensem dimmissi, atque medio Intimati ejusdem E Consilii R. dd-o 13 Augusti 1816 Nro 23353, etiam in hac Magnô-Varadinensi-Graecô-Catholica Dioecesi, pro Cynosura, et stricta observantia, praescripti».
Datat: *In fidem praesentis copiae Magno-Varadini 1-a Aprilis 1825.*
Iscălește: «Dr. Alexander Dobra m. p. Consist. Magno-Varadinensis G. R. C. Notarius et Assessor».
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1826.

1266. Alexi I., *Gramatica Daco-Română*, Viena 1826. Latineşte.

GRAMMATICA | DACO-ROMANA | sive | VALACHICA | latinitate donata, aucta, ac in hunc | ordinem redacta | opera et studio JOANNIS ALEXI | clerici almae Dioeceseos g. r. c. Magno-Varadinensis | in caesareo regio convictu Viennensi Alumni | theologi absoluti. | Viennae, | apud bibliopolam Josephum Geistinger | 1826.

In-8⁰ de XX+347 pagine.

Pag. III-VIII prefaţa; pag. IX-XX cuprinsul, scris în latineşte, dar dela pag. XVII, începând cu *Vocabulariu*, scris în latineşte şi româneşte. Pe prima foae din text este scris: *Grammatica Daco-Romana sive Valachica.*

La sfârşit: *Errata* (p. 337—338) şi *Index nominum D. D. Praenumerantium* (p. 339—347). Intre aceştia, din Blaj, este notat şi Timotei Cipariu.

Prefaţa:

Praefatio ad Candidum Lectorem.

Ad Grammaticam Daco-Romanam sive Valachicam Latino Idiomate, latinisque sive aviticis Daco-Romanorum literis adornandam, elaborandam, lucique publicae edendam, trina me impulit ratio. Prima, quae maxime ursit, summa fuit penuria Grammaticarum in hacce lingua Latino Idiomate, iisdemque omnibus cultis Nationibus communibus literis exaratarum. Secunda in meo iam dudum amore Nationis meae charissimae perfuso, non gloriae, non laudis, non aestimationis lucrique cupido haerebat animo, hasce laborum meorum primitias publici iuris faciendi, ut meum publicae utilitati prospiciendi studium, et amorem contester, atque obsecundem votis Daco-Romanorum Alumnorum Caesarei-Regii Convictus, qui ut sunt eruditionis amantissimi, pridem postularunt, ut hoc opusculum luci edam. Tertiam denique suggesserunt repetitae ac continuae multorum, hancce perfacilem et amoenam, per amplissimas Europae partes extensae Gentis Daco-Romanae Linguam, addiscendi desiderio perfusorum interpellationes, quibus eo lubentius meum praebui adsensum, quod longe prius praeviderim, multos cuiuscunque Nationis, conditionis, statusve homines, summum exhoc meo labore emolumentum relaturos; iisque, quibus sive commercium exercendi, sive munia aliqua capessendi, gerendique, sive solum peregrinandi, conversandique gratia ad Daco-Romanos olim accedendi fuerit animus, non modo utilem, sed et maxime fore necessariam.

Nos enim quidam Daco-Romani Linguam nostram perfectius addiscere volentes, aliisque eam notam reddere cupientes, nunquam non studemus, media quoque quaerere, quibus tam proficuus finis quo facilius obtineri queat; inquibus quaerendis multi Doctissimi Nationis nostrae Viri multum desudarunt, actuque desudant, quos nominatim adferre longum foret. Unicum hic silentio praeterire haud possum Reverendissimum ac Celeberrimum Dominum suae Nationi immortalem Petrum Major de Ditsö Sz. Márton Archidiaconum Dioecesis Fogarasiensis in Transylvania, ac olim penes Typographiam Regiae Scientiarum Universitatis Hungaricae Librorum Revisorem, qui edidis multis, iisque Nationi summe necessariis libris, postremo typis

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

divulgavit Orthographiam Romanam sive Latino-Valachicam, quae mihi normae instar in conscribendo hocce opusculo exstitit. Grammaticam huic operi accomodatam iam iam publici iuris faciendam pariter habuit paratam, ast fatis functus ad aliorum devenit manus, et sic (fors) periit. Denique Dictionario quadrilingui a Reverendissimis D. D. Samuele Klein et Basilio Kolosy incepto, conscribendo ac elaborando manum admovit, quod morte illius pariter cessare debuit. Nihilominus illud a pluribus egregiis ac doctissimis Nationis nostrae Viris continuatum et correctum, nunc tandem Deo ter Optimo Maximo adjuvante Budae typis et sumtibus Typographiae Regiae Universitatis Hungaricae publicam vidit lucem.

Nihil itaque supererat, quam existentibus duobus mediis addiscendae linguae Daco-Romanae aptissimis, tertium quoque ad eandem normam elaboratum in medium prodeat, scilicet Grammatica.

Manum proin protinus Operi huicce adposui, et conatus sum, diurna nocturnave vigilantia, quousque per limitatas mihi vires permissum fuit elaborare. Procul tamen sit arrogantia, qua seducerer, ut opus omnibus numeris absolutum, confecisse, mihi videar! me potius minime fugit, et huic Operi suas non deesse lacunas, quas tamen studiis futuris meis magis in dies magisque explere adnitar, praesertim si rerum in libello hoc pertractatarum, periti iudicesque aequi candore illo, quo sapientia distinguitur, meos me errores edocuerint. Correctionem veritati innixam, grato semper accipiam animo, certus, errare hominis esse, sapientis autem errorem agnoscere, agnitum profiteri et, quousque licet emendare: homo enim non nisi per errorum scalam, ad sapientiae altitudinem et fastigium ascendit.

Ad hunc laborem feliciter perficiendum, plurium Clarissimorum Virorum lucubrationibus usus sum, quos enumerare non vacat. Unius hic nomini adferendo silentio supersedere nequeo Clarissimi Domini Constantini Diaconovits Loga Scholarum Praeparandarum V. Aradinensis Professoris P. O. viri de Natione et Literatura Daco-Romana optime meriti, cujus Grammaticae Daco-Romano Idiomate exaratae haeres exstiti, eius, cum indole Orthographiae Romanae convenientes suquendo regulas, repugnantibus aliis substitutis, eidem adamussim correspondentes; Cui iterum iterumque grates referro.

Linguam quam Tibi Lector Candidissime hocce mediante opusculo addiscendam ob oculos pono, Lingua est facillima, eaque vetus illa Romana, quam ante correctionem Linguae Itaticae cum eadem unam eandemque fuisse refert *Covacius in Dial. de Administr. Regni Transylv.* (quem citat Laurentius Toppeltini Transylvanus in *Libr. de Orig. et Occ. Transylvanor. Cap. IX.* loquens de Lingua et literis Valachorum) qui observans vernaculum istorum (Daco-Romanorum seu Valachorum) sermonem, plus fere in se habere Romani et Latini sermonis, quam praesens Italorum lingua, dicit: «*Existimo, antequam Dantes, Boccatius, et Petrarcha ex Barbarismis Longobardorum, Gallorumve, et familiaris Latini sermonis reliquiis, novam hanc Italorum, elegantem et pene Divinam composuissent, Valachicam Italicae linguae, per omnia similem fuisse*». Haec dialectos habet Gallicam, Hispanicam et per omnia simillimam Italicam.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Illud mihi a Te postremo Lector Humanissime etiam atque etiam petendum est, ne ad ferendum praeposterum de Lingua nostra iudicium accedas, priusquam eam bene perspectam, eiusque Dialectos T i b i notas propriasque non reddideris, secus similis eris caeco de coloribus, surdo de sono iudicare volentibus. Neque puritatem Linquae inter alienigenas aut extra patriam degentes Valachos quaeras.

Haec Grammatica tres complectitur partes. P a r s I agit de Orthoepia et Orthographia seu de recta aviticis Daco-Romanorum Literis scribendi ratione. P a r s II continet Etymologiam novem Orationis partium Linguae Daco-Romanae exactissimae elaboratarum. P a r s III denique methodum disjunctas Orationis partes rectissime construendi adornat, una cum Appendice de recto pronuciandi modo. His accedit Vocabularium Daco-Romanum et Latinum, continens omnis generis Substantiva in sermone quotidiano occurentia, eo ordine, quo in optimis Italicis et Germanicis Grammaticis se excipiunt, nec non Adjectiva, Verbaque selectiora ac maxime necessaria. Vocabularium excipiunt Dialogi diversissimi Lingua Daco-Romana ac Latina conscripti. Deinde veniunt pulchrae Anecdotae cum Narratiunculis delectantibus. Denique finem faciunt Fabulae Aesopi Idiomate Daco-Romano conscriptae cum morali doctrina ex iis promanante.

In elaborando hoc Opere multum me adjuvit Doctissimus Dominus *Dr. Alexander Theodori*, qui etiam typi correctionem, quousque licuit, diligentissime curavit, Cui pro indefesso labore infinitas publice referro gratias.

Tu interea, Candide Lector, hunc qualemcunque nostrum gratuitum laborem ac fatigium aequi bonique consulito et Valeto.

București: Biblioteca Academiei Române.

1267. *Bucoavnă*, Braşov 1826.

БꙋКОАВНЪ | пентрꙋ | ѧвъцътꙋра | прꙋнчилор | де а съ депрíнде âтѫт ла кꙋнóщерѣ | слóвелор, ла словенíре, шѝ ла | четáнїе; кѫт шѝ ла рѫндꙋѧлa | вечéрнїей, оу҃трéнїей, шѝ | â сѫ҃нтей литꙋргíй. | Брашов, | сăꙋ типърúт ѧ҃ Типографїѧ Дóмнзлуй | Франциск де Шóбелн, | прин | Фрúдрих Íнгꙋст Хéрфꙋрт, | 1826.

In-12⁰ de 84 pagine, ultimele 3 nenumerotate.

Textul (scrierea alfabetului) începe pe verso titlului.

Rugăciunile încep dela pag. 13, având în faţa paginei o gravură a Sf. Treimi, semnată cu iniţialele M. A.

Pe ultimele 3 pag. nenumerotate găsim «Arătarea numerilor» şi «Odată unul» (tabla înmulţirii).

București: Biblioteca Academiei Române.

București: Biblioteca pedagogică, Casa Şcoalelor, cota 16.355.

1268. *Bucoavnă*, Sibiu 1826.

Bukoavne', szau ke'rticsike' de nume pentru trebuintza Pruntsilor Romaeneştĭ Ne-Unitzi din Ardeal.. Szibii 1826.

In-8⁰, 105 pag.+6 foi.

Comunicată de d-l Septimiu Mureşanu, Cluj.

Cluj: Biblioteca Universităţii.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1269. *Calendar pe anul 1826*, Buda.

КАЛЕНДАРЮ | пе | ѣнѹл дела Христо́с. | 1826. | ка́реле се кѹпри́нде дни 365 де зи́ле, | ѧтокми́т | пре гра́дѹриле ши́ клима Цѣсарїй Оу́нгѹре́цкй, | а ма́релѹй прїнцїпа́т ал Ѣрдѣлѹлѹй, а Цѣ|сарїй Рѡмане́цкй, ши́ а Молда́вїей. | Їарѣтъ | зи́леле, Дѹми́нечиле, сърбъто́риле ши́ септъ|мѣ́ниле Календа́рюлѹй ве́кїѹ, ши́ а челѹй но́ѹ, | пѣ́рциле ши́ тѷмпѹриле ѣнѹлѹй, скимба́рѣ лѹ́ней, ръсъри́рѣ со́арелѹй, Генеалогі́а Ка́сїй Ѣѹ|стрїей, тѣ́ргѹриле, ши́ ѣлте фолосито́аре лѹ́крѹрй. | ѦБѪДѢ | ла Кръмѣ́ска Тѷпографі́е а Оу́ни|версита́тей Оу́н|гѹре́цкй.

In-8⁰ de 38 foi nenumerotate.

Foaia de titlu are pe verso aceste rânduri: «Budae die 30 Junii 1825 Imprimatur. Georgius Petrovics. m. p. *Censor Librorum*».

Urmcază 13 foi cu partea calendaristică (în ex. Academiei Rom. lipsesc foile pentru Ianuarie—Mai), după care vine o «Adaogere la calendariŭ» compusa din: «Despre stăpânitorĭul anuluĭ acestuĭa 1825» (sic!?); despre eclipse, genealogia Cassei Austriei, alţi împăraţi din Europa, personalul clerical, însemnarea târgurilor; «Nişte învăţaturi maralnice» (sic), anecdote, cursa poştelor şi, la sfârşit, tabela veniturilor şi cheltuelilor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1270. *Rugăciune de mulţumire* (Te-deum), Chişinău 1826.

Оу́рма́рѣ кѫнтѣ́рїй де рѹгъчѹне чѣ́й де | мѹлцъмі́ре кътръ Дм҃нѹль Дѹмнезе́ѹ, ка|ре съ кѫнтъ ѧ зіwа На́шерїй Мѫнтѹ|нто́рюлѹй но́стрѹ Іс҃ъ Хс҃ъ, ши́ а поме|нѝрїй ѩзбъвѝрїй | Бисѣ́ричѝй, ши́ а Ѧпъръцїей Рwссіей де нъпъдѝрѣ Га́лилwрь, ши | кѹ дѫ́ншій де доwзе́чи де нѣмѹри.

In-8⁰, 14 foi. Iniţiale mari şi ornate.

La sfârşit (f. 14 r.):

S-au tălmăcitŭ pe limba românéscă, dinŭ cea slovenéscă şi s-au tipăritŭ în duhovničasca typografie a Bessarabieĭ, în Chişinău, anulŭ 1826, în luna luĭ Septemvrie.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 67, nr. 38.

1271. *Carte de suflet.. sau nevăzut războiu*, M-rea Neamţului 1826.

Ѧнтрѹ сла́ва Та́тълѹи, ши́ а Фїю|лѹи, ши́ а сф҃тѹлѹи Дх҃ а ѹнѹ Дм҃незе́ѹ.| Ка́рте де сѹфлет пръ фолосито́аре, чѣ съ нѹмѣ́ще: | НЕВѢЗѢТ РѢЗБО́Ю. | Ѩлкътѹи́тъ ѣдекъ маиндйите де ѡаре ка́реле ѧ҆ц҃елѐпт бърба́т, | їаръ ѧ҆подоби́тъ май пре о҆́рмъ, ши́ ѧ҆дрептатъ кѹ мѹлтъ сѫргѹ|ни́цъ де пръ кѹвїѡсѹл ѧ҆тре мона́хй кѷр Нїкѳ́дим. | Ѧнтрѹ ка́рѣ сад ѣдѣwс де ѣчѣ́лаш ши́ рѹгъчю́ний дѹпре Ѩлфа Ѩйта ѧ҆ | кѝп де Ікѳ́асе кътръ Дм҃нѹль но́стрѹ Іс҃ъ Хс҃ъ, оу́мили́чѳасе ши́ фрѹ|мѳ́асе. Ши́ ѣшѣ ѧ҆тре ѣчѣ́сташій кѝп ѧ҆тѣ́й сад тѷпърѝт Гре|чѣ́ще, ла ѣнѹл, 1796.

Ѩ҆ръ ѣкѹ́м сад тълмъчѝт, ши́ сад ши́ тѷпърѝт ши́ ѧ҆ лѝмба | но́астрѹ ча́стъ Рѡмѫнѣ́скъ спре ас҃кменѣ́ фолѳ́с де ѳбще.

Ѧ҆и зи́леле вѹи крединичѳ́сльи ши́ де Хс҃ ѡбитѳ́рюлѹй До́м|нѹлѹй но́стрѹ ІѠ҃ѺѺННН СѪНДѪЛ СТѪРЗѪ Ковко[A].

Кѹ благословѐніѣ Пръ сф҃ѝцѝтѹлѹй Ѩрхїепїскоп ши́ Ми|трополі́т ѣл Молд: КѵРІѪ КѶР ЕѲНѪММІН.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Прин ѡсе́рдїѧ Прѣ кѵв: Ѳрхїмандри́т шѝ ста́рец ѧл сф҃нт: | Монасти́рй Нѣмцѵлѵй шѝ Сѣкѵлѵй Кѵр Дометїан.

Ѧн сф҃нта монас҃т: Нѣмцѵл, ѧ҃тр҃ѳ ѧ сѧ тѵпогра́фїе: | Ѧн а҃нѵл, 1826. лѵна лѵй Ісла́ѥ, ѧ҃ 24.

In-4⁰ de 12+494 pagine; primele numerotate cu cirilice, ultimele cu cifre arabe Tipar negru, foile încadrate de linii, iniţiale şi frontispicii ornate. Pe verso titlului o mică gravură, sus, iar jos un extras din Biblie. O «Înnainte cuvântare» (lipsită de interes) pe pag. ṙ—aĩ, nesemnată; pe pagina din faţa textului aceste versuri:

Stihurĭ asupra cărţiĭ aceştiĭa.

De voeştĭ priĭatene, săvârşiriĭ să te învredniceştĭ:
De voeştĭ pre Dumnezeu să-l vezĭ şi cu dânsul să te uneştĭ;

De voeştĭ din suflet să dobândeştĭ cereştĭ cununĭ:
Sârguĭaşte-te de-a pururea bărbătéşte pre gândiţiĭ vrăjmaşĭ să-ĭ detunĭ.

Luptă-te, alérgă şi cu pumnul lovéşte,
Insegetéză, tae şi bine nemeréşte.

Ca un ostaşŭ vitéz al lui Hs. şi bun luptătoriŭ,
Asupra trupuluĭ şi a draculuĭ bântuitorĭu.

Asupra lumiĭ şi asupra patimilor;
Asupra rélelor plecărĭ şi a tuturor poftelor.

Improtiva dulceţilor celor prihănite,
Şi a urîtelor năravurĭ celor obĭcnuite.

Că aşa ca pre un gunoĭu părăsind céste de jos,
Veĭ câştiga adevărata vistierie pre Hristos.

Şi prin Sf(â)ntul Mântuitorĭul Nume Iisus,
Vei moşteni cerésca Împărăţie cea de sus.

Iară chipurile, cum pre acest războĭu veĭ bate,
Te veĭ învăţa, des cetind acĭastă carte.

Dela pag. 489 urmează: «Scară cuprinzătoare a cărţiĭ aceştiĭa».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1272. *Condica criminalicească*, partea I—II-a, Iaşi 1826.

ПѢ́РТѢ Ѧ̀ТЖ̀Ю | ШЍ Ѩ ДО́ГѺѪ | ѧ кѻ́ндичій криминалічѣ́цій | че сѧ́ ѧлкъ-тѵ́ит ѧ̀ скѵ́рт пѣ́нтрѳ | мѵ́лта фѣлюри́ме ѧ фа́птелѡр | криминалїчѣ́цій.

Да́тъ ѧ̀ типа́рїѳ ѧ̀ зи́леле прѣ | лѵмина́тѵлѵй До́мн, | ІѺѪННЪ ГѢ́НДЖЛ | ѦТЖРЗѪ БОѦВО́Д | шѝ ѧ прѣ ѡсфинцѝтѵлѵй | Ѳрхїепи́скоп шѝ Мїтрополі́т | ѧл Молда́вїей, | КѴРІЄ КѴ́Р ВѦНІѪМИН | ѧ̀ типогра́ф: Ѳ: М: ѧ̀ Ишй. | Ѧнїй дела Хѣ: 1826.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8⁰, 6 foi nenum.,+96 pag. (numerotaţie cu cifre arabe)+2 foi nenumerotate.

Titlul este încadrat în chenar de flori semnat cu Σ[imeon?] şi are pe verso stema Moldovii cu 6 versuri închinate ei. Pe următoarele 3 foi avem o «Scară» a cuprinsului, apoi aceste întăriri reproduse aici:

Noi Ioan Sandul Sturdza V(oe)vod cu mila lui D(u)mnezeu Domn Ţării Moldavieĭ.

Cetindu-să anaforaoa ăcasta înnaintea Domnieĭ méle şi văzindu-să atât încredinţarea ce fac Dumnealor boerii iscăliţi, i adecă theorisind arătata condecă din anul 1820 a hotărîrei pedepsilor pentru faptele criminaliceştĭ, au aflat-o următoare buneĭ rânduĭale, şi potrevită cu pravelile şi obicéĭurile ţării precum şi socotinţa de a să da în typarĭu spre ştiinţa de obştie şi pre la alte judecătorii. Şi de cuviinţă găsind şi Domniĭa mea ăcastă a Dumilorsale socotinţă, poruncim ca întocmaĭ să se urmeze, scriindu-să ţidula Domnieĭ méle către Duhovnicescul nostru Părinte, Prea-o-sfinţiĭa-sa Părintele Mitropolit a ţării, ca să orânduĭască a să da în typarĭu un îndestulat număr de arătatul felĭu de condecĭ spre a să împărţi, dupre cum s-au maĭ zis, şi pre la celelalte judecătorii şi ţinuturĭ.

L. P.

La 31 Augu(s)t 1825
Procit Cuza Vornic

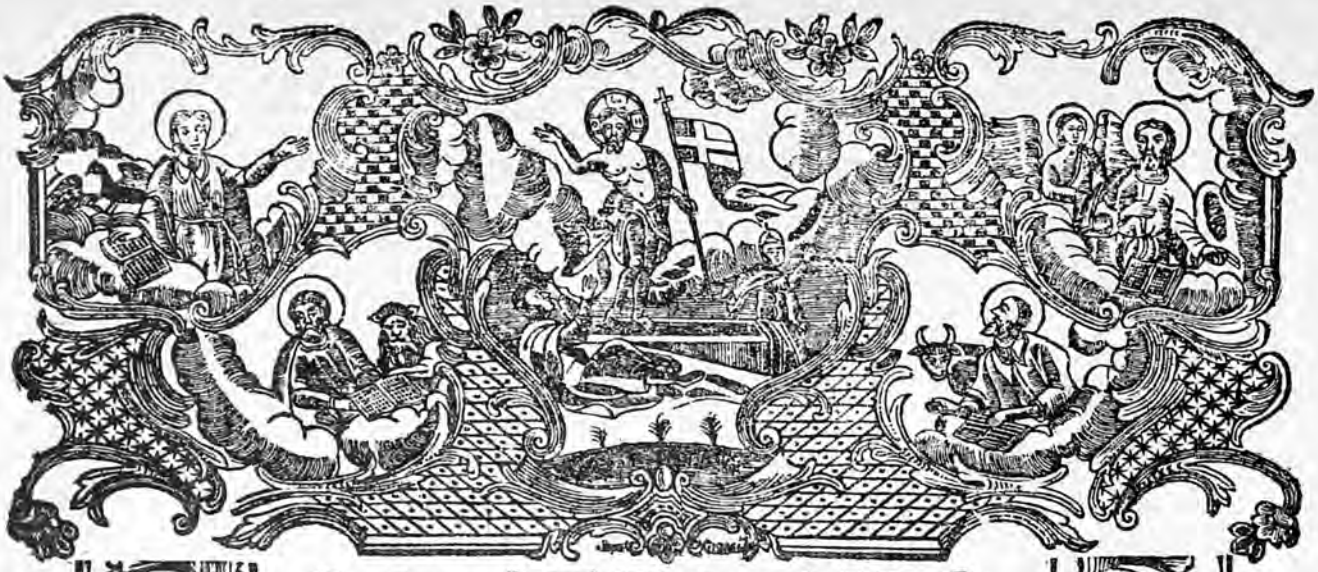
Prea înnălţate Doamne,

După a înnălţimeĭ tale Domnească ţidulă, poruncitoare, că bine voind înnălţimea ta, spre a să alege şi a să canonisi în judecătoriĭa departamentuluĭ criminal, o condecă praviličască după carea să se urmeze hotărîrile în faptele de vinovăţie. Orândueştĭ Înălţimea ta ca să cercetezi alcătuirea de pravele criminaliceştĭ ce s-au făcut dela anul 1820, din poruncă domnéscă de către boerii cu ştiinţă de pravelile criminaliceştĭ şi de rânduelile şi obiceĭu pământuluĭ. Carea acea alcătuire fiind despărţită în doaă părţĭ:

Partea întâĭ ce ĭaste cuprinzătoare de orânduelile praviliceştĭ întru cercetarea faptelor de vinovăţie, de atuncea s-au şi dat în typarĭu. Iară partea al doilea fiind cuprinzătoare de legiuitele pedepsĭ a faptelor criminaliceştĭ, iarăşĭ de atuncea s-au fost dat în cercetare pren ţidulă Domnéscă, rânduindu-să pe Dumnealuĭ biv vel logofăt Iordachĭ Canta Cozonò, pe Dumnealuĭ biv vel logofăt Grigoraşĭ Sturdza şi pe Dumnealuĭ biv vel vist Iordachĭ Roset. Care aceştĭ boerĭ după poruncă theorisindu-o şi văzindu-o următoare cu bună rânduĭală după pravile şi obiceĭurile ţării, au adeverit-o cu a Dumilorsale iscăliturĭ.

Acum dară şi noĭ din porunca înnălţimeĭ tale de iznoavă theorisind ăcastă al doilea parte cuprinzătoare de faptele criminaliceştĭ şi de pedepsile lor şi luând sama tuturor capetilor de pravelă, le găsim alcătuite cu bună cuviinţă şi dreptate şi potrevite cu obiceĭurile şi rânduelile pământuluĭ şi precum şi ceĭalanţĭ fraţĭ maĭ sus numiţĭ boerĭ lé-au adeverit cu a Dumi-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ЄVАГГЕЛИЄ ТѢРИ.

Кáре кѹприндє оўрмáрѣ ѥvаггелíстилωр, Де оўнде сѫ ѫчéп шѝ оўнде сѫ сфѫршéск.

ѪАкѫ канонáше, 35. ѪАлрѹ кáре сѫ гѫсéск пѹрѹрѣ ѥvангéлїа, шѝ ѪАпоíтолѹл Доминíничилωр áтóт ѪАнѹл.

ѪАсѣменѣ шѝ сфетúлна, шѝ кáре Глáс сѫкѫ-тѫ ѫ фíеще кáрѣ Домíнекѫ. Шѝ ѪАлтеле де невóе пéнтрѹ де áгѫсѝ ѫфíеще кáре ѫн ѫкáре лѹнѫ шѝ ѫкѫтє зúле алѹнíй сѫнт Сфíтеле Пáшй, шѝ ѫкáре ѫн пѫстє вíсєкт, ѫлкѫтѹúтѫ декѫтрѫ Манѹíл Глѹзωнїе. Пр поменúтеле Канωнáше дúн нóѹ сáѹ ѫрептáт кѹ ѫдемнáрѣ прѣ ферúчитѹлѹй ѿáре кáнд Патрїáрх ал Ґерѹсалúмѹлѹй, КѸР ХРУСАНѲ. Прѫ акѹм ѫтóкма дѹпѫ ѫчѣ Еллїнéскѫ, Пе Ρωманомωлдовенéскѫ, сáѹ дáт ѫтупáрѝ ѫтрѹ ѫтѫл Домнíе ѫ прѣ лѹминáтѹлѹй шѝ прѣ ѫнѫлцáтѹлѹй нóстрѹ Домн,

ЇѺ ѠНН СѠНДѸЛ СТѸРЗѠ ВОЄВѺД.

Кѹ Благословéнїа шѝ тóатѫ кїелтѹмáла ѫ прѣ Сфинцúтѹлѹй Мїтрополúт ѫл Мωлдáвїей

КѸРІѬ КѸР ВЄНІѠМІ́Н.

433. *Evanghelistar*, Iași 1826 (fragment din titlu).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

lorsale iscăliturĭ, asăminea şi noĭ adiverim că sânt cu bună rânduĭală alcătuite şi încuviinţate de a să pune în lucrare în departamentul criminaluluĭ. Dându-să şi în typarĭu şi împărţindu-să pe la toate judecătoriile ca să fie cunoscute tuturor şi înştiinţăm.

1825 Avgu(s)t 3.

A înnălţimeĭ tale prea plecate slugĭ,
Theódor Balş log(ofăt). Andron(ache) Don(ici) vel log(ofăt). Costandin Aslan vel vor(nic). Ioan Grecean(u) vel vor(nic). Ioan Tăut vor(nic).

Pe ultimele 2 foi nenumerotate avem o înştiinţare din partea Domnului Ioan Sandu Sturdza (incipit: *Totul ce după adevăr poate...*), care priveşte publicarea acestei condici; este datată: «1826 Dechem. 15» şi mai jos: «Procit Reşcan Vornic».

Ediţii: 1838. 1849, 1858, 1862, 1928.

Şt. Berechet, *Condica criminalicească cu procedura ei din Moldova (1820 şi 1826)*, Chişinău 1928, (studiu şi text); idem, *Istoria vechiului drept românesc. I. Izvoarele*, Iaşi 1933, 319—328, susţine că Procedura ei s'a tipărit încă din 1820 şi că în 1826 s'a tipărit din nou Procedura, însoţită şi de Condica însăşi. Vezi aici nr. 1068.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1273. *Evanghelistar*, Iaşi 1826.

ЄVΛΓГЄΛИЄ|ТΛРИ. | Кáрє кѫпрйндє ѻ҃рмáрѣ Є҆ваггєлíстилωр, дє | ѻ҃ндє сѫ ⸗чéп шй ѻ҃ндє сѫ сфѫршíєск.

⸗К҃кѫ канонáше, 35. ⸗К҃трѫ кáрє сѫ гѫсíєск пѫ̆|рѣрѣ Є҆ванґєлíа, шй 'Апóстолѫл Домйничилор | а тѣт ă̈нѫл.

⸗Íсѣкменѣ шй сфєтйлна, шй карє глáс сѫ кѫ̑|тѫ ⸗ фíєще карѣ Домйнєкѫ. Шй ă̈лтєлє дє не|вóє пентрѫ дє â гъсй ⸗ фíєще кáрє ă̈н ⸗ кáрє лѫ̆нѫ | шй ⸗ кѫ̑тє зйле â лѫ̆нїй сѫнт Сфн̄тєле Пáщй, шй | ⸗ кáрє ă̈н ă̈стє вíсєкт, ălкътѫйтѫ дє кътрѫ Манѫ̆ил | Глѫзѡнїє. Йр поменйтєлє Канонáше дйн | нóѫ сáѫ ⸗дрептáт кѫ ⸗дємнáрѣ прѣ ферничйтѫлай | ѡ̂áрє кѫ̑нд Патрїáрх âл Їерѫсалímѫлай, Кѵр | ХРѴСΘПΘ. Йрѫ âкѫ̆м ⸗тóкма дѫ̆пѫ âчѣ | Єллйнѣскѫ, пє Рωманомωлдовенѣскѫ, сáѫ | дáт ⸗ тѵпáрїѻ ⸗нтрѫ ⸗нтѫ̑м Домнíє â прѣ лѫминá|тѫлай шй прѣ ⸗нълцàтѫлай нóстрѫ Дóмн, | ЇѠ̂ÁNN ΘЙNДѪЛ ΘТѪ̆РЗЯ | КОΘВѺ̀Д. | Кѫ̆ благословенїа шй тóатѫ кїелтѫмáла â прѣ | сфинцйтѫлай Мїтрополíт âл Мωлдáвїей | КѴРІѪ̆ КѴ̑Р ВΘНІΑΜІ̀Н.

⸗К҃ Тѵпографїа Сфн̄тей Митрωполíй ⸗ Йшй ла ă̈нїй дела Хѣ 1826.

Грнгóрїє Їконóм ѡ̂стєннитóрюл.

In folio mare de 1 foae (titlul) şi alte 20 foi.

Foaia de titlu şi ultima, albe pe verso. Tipar negru şi roşu.

Titlul, încadrat în 4 rânduri de chenare, are sus o gravură semnată: *Ierei Simeon*, care înfăţişează Invierea Domnului, înconjurată de figurile celor 4 evanghelişti (facs. nr. 433).

Fără prefaţă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1274. Dinicu Golescu (Radovici Constantin din Goleşti), *Adunare de pilde*, Buda 1826.

ΑДѪ̆НΑРѢ | дє пилдє | Бисєричєщй шн Фїлософєщй. | дє ⸗тѫмплърй вредничє дє мирарє, дє бѫнє гѫн|дирй, шн бѫнє нравѫрй. | Дє фаптє историчєщй шн анекдотє | тълмъчнтє дє прє лимба грєчѣскъ ⸗ чѣ | рωманѣскъ | дє | КѠΝСТΑΝТΙΝ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ДИН ГОЛЄЩЙ | Де wснвитъ ѧ трей пърцй шн датъ ѧ типар | Moraliſche Samlungen aus der Kirchengeſchichte, und gemeinnützige Sätze aus der Philoſophie. | Ла БѢДА | ѧ Кръмска Типографіе а Оуниверситатей Оунгаро: | 1826.

In-8⁰ de VIII+416 pagine şi alte 7 foi nepaginate.

In faţa titlului o foae pe care scrie numai: «Adunare de folositoare învăţături». Pe verso titlului rezoluţia de imprimare a lui G. Petrovics, din 18 Mai 1826.

Prefaţa pe 4 pagine:

Iubite cetitoriule.

Cartea ce ţii în mână adunată din zilele celor maĭ învăţaţĭ sfinţĭ părinţĭ şi maĭ vestiţĭ filosofĭ, dată în tiparĭu greceşte, am văzut-o de demult tălmăcită şi tipărită în limba noastră, supt tit(l)ul Pildele filosofeştĭ. Ştiind însă micşorimea eĭ şi rărimea în care au ajuns această carte, (din pricinile care au rărit şi tot binele în neamul nostru şi au amorţit precum puterile cele sufleteştĭ şi cele trupeştĭ ale neamuluĭ, aşa şi tipografia făcătoarea de bine a omenirĭĭ şi izvoditoarea înlesnirĭĭ, ceĭ maĭ îndemănate spre răvărsarea luminilor între naţiile cele poliite); acum alegând din toate cele maĭ cuviinčoase spre folosul învăţăturiĭ copiilor, de iznoavă o am tălmăcit depre limba grečască în strămoşasca mea romanească, maĭ sporind şi altele tot spre folosul învăţăturiĭ celor de maĭ mare vârstă copiĭ, tălmăcindu-le tot depre limba grečască, din cărţile dascăluluĭ mieu, Kirie Ştefan Comita, ce şi sfinţia sa are adunate dela alţĭ maĭ vechĭ scriitorĭ şi aşezate pentru întrebuinţarea învăţăturiĭ, ca niştе cetirĭ scurte ce pot face plăcere şi folos prin pildele lor, câştigarea bunelor năravurĭ

Cum şi alte învăţăturĭ din cartea franţozului şi anume M. H. Lemeru, ce o numeşte «luminoasă pildă sau noao adunare de fapte istoriceştĭ şi anecdote» foarte vrednice de a împodobi mintea tinerimiĭ, care săvârşaşte fericirea şi slava omuluĭ ce trăieşte în adunarea političască, tălmăcită în limba grečască, de Dumnealuĭ Alexandru Racoviţă ginere mieu şi de mine tălmăcită în limba romanească, cu oareş care alegere de cele maĭ trebuinčoase în viaţa omuluĭ.

Aceste toate date în tiparĭu ca să le aduc dar celor de un neam cu mine, nu pentru de a-m(i) arăta puterea condeiuluĭ, căcĭ îm(i) cunosc uşurimea, ci ca să nu lipsască cu totul o carte atât de folositoare, nu numaĭ spre învăţătura copiilor; ci de ar fi cu putinţă şi tot omul, de orĭce vârstă şi stare şi de orĭce treaptă să nu o aibă depărtată, fiind aducătoare aminte pentru toate datoriile omuluĭ, de cum să naşte şi până călătoreşte dintr'ačastă viaţă, adecă: de a-şĭ cunoaşte datoriile către dumnezeire, către sineşĭ şi către omenire; şi ca să-mĭ arăt şi eu pre cât îm(i) este prin putinţă osârdia în binele obştesc, ce-l aştaptă neamul din înţeleptele măsurĭ ce întrebuinţază ocârmuirea spre râsipirea luminilor, prin aşezarea de scoale, la care ocârmueşte Kyr Efrosin Poteca Ieromonahul professorul filosofiĭ.

Primeşte dar cu dragoste, o cetitorĭule! şi căutând nu la micşorimea, ci la coprinderea eĭ cea folositoare şi la râvna mea, roagă-te dinpreună cu mine Tatăluĭ luminilor să le răverse şĭ în patrĭa noastră cea acoperită de norul cel întunecos al neînvăţăturiĭ, că să putem şi noĭ ceĭ rămaşĭ în urma

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tuturor naţiilor, zărind lumina cea adevărată, să fim fiĭ luminiĭ şi slăvind pre cela ce ne-au arătat-o, să vedem pacea pe pământul nostru şi bunăvoire între oamenĭ.

La sfârşit (p. 416), jos, se arată: «Tălmăcirea de asemenea folositoare pilde va urma în al doĭlea tom».

Pe foile nenumerotate dela sfârşit: «Îndreptarea greşalelor orthograficeştĭ din typarĭu ale aceştiĭ cărţi».

P. V. Haneş, *op. cit.* (aici la pag. 495), p. XV—XIX.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1275. Dinicu Golescu (Radovici Const. din Goleşti), *Adunare de tractaturi*, Buda 1826.

ꙈДꙋНИРѢ | дѣ | ТРИКТИТꙋРИЛѢ | чѣ сас ѳꙋрмат ѧтрѣ прѣ пѫтерника | ѧпърѫцїѣ а Рѫссїй, ши налта Поартъ; ѧсъ ачелѣ нѫмай, карѣ сѫнт пѣ сѣма | Принципатꙋрилор Еллаχїй ши | Молдавїй.

Ѧнчепѫтѣ дела пачѣ, чѣ сас съвѫрш|шит ла Кайнарџик ѧ анѫл 1774. ши | пѫнъ ла чѣ дѣ акѫм дела Ѩкерман. 1826. | Тълмъчитѣ | дѣ | КОНСТѦНДИН РѦДОДИЧ ДИН ГОЛѢЩЙ | Марелѣ Логофът дѣ Цара дѣ жос ал Принципа|тꙋлꙋй Еллаχїй. | Friedens-Tractaten.

Ла БꙋДѦ | ѧ Кръм: Типогр: а Оꙋниверс: Оꙋнгар: 1826.

In-16⁰ de 88 pagine

Pe verso titlului, rezoluţia de imprimare a cenzorului cărţilor, G. Petrovits, arată data de *12 Ianuar 1827*. Tot pe verso această cugetare:

Binele ce caută spre folosul obştiĭ, fie cât de mic, este cu mult maĭ folositorĭu de obşte, decât cel maĭ mare bine, ce caută numaĭ spre folosul personale.

Prefaţa:

Către cititor!

Intr'acastă vreme, când prin cele de acum înpăcuirĭ între aceste 2 puterĭ, ne-au dobândit Patria multe fericirĭ şi cea maĭ dintâĭu, dobândirea de Domn pământean, după ale căruĭa bune măsurĭ şi a tutulor de obşte fraţĭ compatrioţĭ, aşteaptă Naţia în scurtă vreme mare folos; socotind că nu puţin folos va aduce de a şti fieşcine din lăcuitoriĭ acestui Prinţipat al Valahiĭ toate capetele de tractaturĭ, ce caută spre foloasele Patriĭ noastre, am hotărît, ca după putere-m(i) să aduc şi eu acest mic folos, adunându-le şi tălmăcindu-le în limba Naţională, să le fac de obşte cunoscute.

Decĭ dar, dobândind aceste foloase, ce sânt pricinuitoare de toate felurimile fericirilor, care să adună, din negoţul cel slobod, din deşteptarea şi luminarea prin şcoale, din depărtarea lucsuluĭ şi a lenevii (sic), din înbrăţişarea iconomiĭ şi a vredniciĭ cea cuviinčoasă spre deschiderea tutulor producturilor pământuluĭ şi a fabricilor şi spre orĭce altă bună faptă, ce au luminat şi au înbogăţit şi pe alte Naţiĭ; nu vă leneviţĭ, ca fieşcare după a sa messerie să aducă binele înfiinţat în folosul obştesc, părinţiĭ străduindu-să cu lucrarea pământuluĭ, maĭcile înbrăţişind toată Iconomia casiĭ şi fiĭ toţĭ de obşte al tot norodului alergând la şcoale spre câştigarea învăţăturilor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1276. Dinicu Golescu (Radovici Const. din Goleşti), *Insemnare a călătoriei mele*, Buda 1826.

Ѧсемнаре | а кълъторіи мѣле | КОНСТѦНДИН РѦДОВИЧѦ | ДИН ГОЛЕЩІЙ | фъкѹтъ | ѧ анѹл 1824, 1825, 1826. | Reise-Beſchreibung von Konſt. Goleſti. | Ла БѪДА | Ѧ Кръмска Типографіѣ а Оуниверсітатей | Оунгар: 1826.

In-8⁰ de 237 pagine şi altele 3 nenumerotate.
Pe verso titlului:

Însemnare a călătoriĭ ce am făcut eu Constandin Golescu, coprinzătoare de câte oraşe am văzut şi într-însele orĭ-ce vrednic de însemnare, cum şi prin câte sate, sau pre drumuri orĭ-ce deosibit lucru am văzut.

Aşijderea şi deosibirea neamurilor şi a semănăturilor, cum şi apele şi poştele şi orĭ-ce obiceĭu şi faptă bună am văzut, spre folosul Naţiĭ méle am însemnat, arătând şi urmările céle réle ce cunosc că să urma în Patria noastră, carele nelipsind, hotărît, nicĭ noĭ cinste, nicĭ norodul fericire, nu putem dobândi.

Apoi următoarea prefaţă:

Către cititor.

De este slobod aceluĭa ce umblând prin casele altora, să vază şi să gândească la a sa, slobod au fost şi mie, în toată călătoriĭa, ce se coprinde întru această cărticică, să gândesc nu la casa, ci la Patria mea, la care cine nu gândeşte, nicĭ face pentru dânsa orĭ-ce bine, poate n-are nicĭ casă şi de are, o lasă.

Şi de este silită fireaşte în om pohta a avea or ce lucru bun véde la altu şi făr de a-l hrăpi dela acela, să să silească, de nu îl are, să-l câştige, ĭar de îl are rău, să-l prefacă în bun; nu poate nimeni, drept judecând, să mă dojenească, căcĭ în toate pasurile méle nu am putut, după or ce vedére, să nu îm(i) întorc către dânsa ochiĭ minţiĭ.

Pre acéste vedéri şi gândirile ce îm(i) aţiţa în suflet întâmpinarea lor, am socotit ca prin tipar să le comunesc doriţilor mieĭ compatrioţi, îmboldit spre aceasta maĭ mult de ruşine. Căcĭ în bibliothicile ce am văzut, poate cinevaş să încarce cară de cărţĭ coprinzătoare de călătoriĭ făcute de Evropeĭ nu numaĭ prin India şi prin China şi prin alte ţărĭ şi ostroave maĭ depărtate şi puţin cunoscute, ci încă şi prin ţările céle maĭ apropiete. Iar la noĭ nu s-au văzut o acest felĭu de carte, nicĭ de aceĭa cariĭ au putut să scrie şi maĭ multe şi maĭ bine.

Infrenat de cunoştinţa micşoriri(i) méle în ştiinţe şi ascultări întru învăţăturĭ, nu aş fi îndrăznit nicĭ odată să apuc condeĭul. Dar cum puteam, ochi având, să nu văz, văzând, să nu ĭau aminte, luând aminte, să nu aseamăn, asemănând, să nu judec binele şi să nu pohtesc a-l face arătat compatrioţilor mieĭ. Şi cum puteam să nu însămnez céle văzute, deaca în toată călătoria şi în privirea lucrurilor celé maĭ multe vrédnice de văzut, întovărăşit de mulţĭ oamenĭ dintr'alte neamurĭ, îi vedeam pre toţĭ însemnând şi culegând binele ca să-l facă cunoscut celor de un neam cu eĭ.

Binele l-au învăţat oamenĭ(i) întâĭ un(i)ĭ dela alţ(i)ĭ, neamurile maĭ pre

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

urmă unul dela altul pre cum vedem în istorii, că Elini(i) prin călătorii la Eghipet au tras de acolo luminăririle ştiinţilor, multe din meşteşuguri şi Romanilor, strămoşilor noştri, înmulţite le-au comunicat. Iar aceştia în toată Evropa cea luminată le-au răvărsat şi aceasta din zi în zi sporindu-le, însutit roditoare le-au făcut. Şi îş(i) fericeaşte noroadele prin comunicaţia bineluĭ adunat din călătoriile ce fac neamurile unile prin ţările altora şi publicarisindu-le prin cărţi.

Plină este Evropa precum de altele aşa şi de asemenea cărţi. Nici un unghĭu cel maĭ nebăgat în seamă de pământ, nicĭ o ţeară, nicĭ un oraş, nici un sat, nu este necunoscut la nicĭ un Evropeu, ajunge să ştie citi. Iar noĭ ca să ne cunoaştem ţeara bine, trebue să câştigăm această cunoştinţă din citirea a vre-unĭ(i) cărţi scrisă de Evropeu. Mulţime de istorii ale ţărĭ(i) Româneştĭ să află în Evropa, scrise în limbele eĭ şi în limba Românească, dar tot de streĭnĭ, ĭar de vre-un pământean al aceştiĭ ţărĭ făcută, nu să pomenéşte. Acum dar când şi domnia este încredinţată pe mâini de otcârmuitor şi domn pământean, Măriĭa sa Grigorie Vvd Ghica, când şi şcoale naţionale s-au aşăzat, când şi filosofia în limba Românească a vorbi acuma întâĭ s-au început prin părintele ieromonahul Efrosin Poteca, professorul filosofiĭ, ale căruĭa osirdiĭ ne dau foarte bune nădejdi. Când mulţĭ din nobila tinerime a Patriĭ noastre, după ce ş-au săvârşit cursul învăţăturilor în Evropa cea luminată, în patrie s-au întors, prin care putem să dobândim şi multe tălmăcirĭ de cărţi în limba naţională şi mijloace spre folosul lumini(i), podoabă şi bunelor orândueli a Patrii noastre. Vremea este a ne deştepta, ca nişte bune gazde, care, când es din casele lor, adună pe seama lor şi a casnicilor lor; aşa şi noĭ adunând binele, care din citiri de cărţi bune şi folositoare, care din călătoriĭ, care din întâlniri şi adunărĭ cu oameni de neamuri luminate, să-l împărtăşim compatrioţilor noştri şi să-l sădim în pământul nostru spre rodire înmulţită ca să câştigăm şi noĭ dela următorĭ(i) noştri mulţumirile ce le aud moşi(i) şi strămoşi(i) câţĭ, sau dela sine au aflat, sau dela alţĭ au luat şi ne-au lăsat vre-un bine. Căcĭ ĭată fericim pre izvoditiri(i) cărţĭ(i) Româneşti, părintele Chiril, în al şeaptelea veac şi întemeĭate în Valahia de Vvd Vlad Dracula 1439, după sinodul dela Florentia. Pre aducătorĭul tipografiĭ Mateĭu Basaraba Vvd, pre aşăzătorĭ(i) de şcoale, Nicolae Vvd Mavrocordat şi Constandin Vvd Mavrocordat, carele au alcătuit şcoale Elinească, Italinească, Turcească, Slovenească şi Românească şi pre ceĭ întâĭ tălmăcitorĭ aĭ Evangheliĭ şi Bibliĭ, ĭar Mateĭ Basaraba în anul 1654. Şi pre ziditori(i) şi zăstrătorĭ(i) de spitalurĭ Spătarul Mihaĭ Cantacozino şi pre întâĭul izvoditor al gramaticiĭ, Ioan Văcărescu şi întâĭul aducător al sămânţi(i) porumbuluĭ, ĭar Constandin Mavrocordat. Şi pre alţĭ începătorĭ şi săditorĭ de or ce bine şi iubitorĭ de om şi folositorĭ de obşte, care cu cât de puţini sânt la număr, cu atât şi lauda lor este maĭ mare şi vina noastră a următorilor în neam şi neurmătorilor în fapte, este maĭ neertată şi netăgăduită.

Cartea se termină, pe foile nepaginate, cu o «Arătare despre cele ce să coprind în călătoria ce am făcut în anul 1824. 1825. 1926», din care extragem numirile oraşelor şi capitolelor; în original se trimite la paginaţia volumului prin: f(aţă) şi r(ând):

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Braşov	Elenatal
Făgăraş	Cuvântărĭ deosebite
Avric	Ailvaghen
Sibiĭ	Linţ
Sas-Seabeş	Graţ
Beligrad	Cuvântărĭ deosebite
Torda	Laibah
Clujul	Vaporul
Oradia Mare	Veneţia
Peşta	Padua
Buda	Viţenţia
Naidorf	Cuvântări deosebite
Raab	Verona
Viselburg	Bresţia
Aghenburg	Milanu
Pojunu	Cuvântare deosebită
Cuvântări deosebite	Pavia
Becĭul	Cremona
Cuvântărĭ deosebite	Mantua
Cuvântărĭ deosebite	Cuvântare deosebită
Facerĭ de bine	Cuvântare deosebită
Spitalurĭ	Cuvântare deosebită
Şcoale	Cuvântări deosebite
Cuvântărĭ deosebite	Minhen
Cuvântărĭ deosebite	Biblioteca
Cuvântărĭ deosebite	Icoane şi cadre
Clasi	Grădinile
Cuvântărĭ deosebite	Şcoale, spitaluri şi altele
Folx-Garten	Cuvântare deosebită
Paradais-Garten	Cuvântărĭ deosebite
Prater	Cuvântărĭ deosebite
Belvedere	Bern
Şenbrun	Birturile
Laxemburg	Losana
Au-Garten	Geneva
Dornbah	Universitate
Calenberg şi Leopold-berg.	Cuvântare deesebită
Baden	Cataractul Rinuluĭ

In sfârşit, pe ultima pagină, scrie: Budae die 2 Septemb. 1826. Imprimatur G. Petrovits m. p. Librorum Censor.

Pompiliu Eliade, *Histoire de l'esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle*, I, Paris 1905, p. 171—219.

N. Iorga, *Ist. lit. rom. în veacul al XIX-lea, I*, Buc. 1907, p. 87—100.

G. Bogdan-Duică, *Istoriografie literară* în *Conv. lit. XL* (1906), 185 şi 778.

Ediţii noui: *Constantin (Dinicu) Golescu, Insemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826. Tipărită din nou şi însoţită de o introducere de Nerva Hodoş. Buc. 1910,*

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

LX + 148 + 3 pag. [şi ilustraţii]. *Idem*, ediţie populară, No. 108—110, Bibl. pop. Socec, Buc. 1911, X+246 pag. (îngrijită de Nerva Hodoş).

Constantin Golescu, Insemnare a călătoriei mele în anii 1824, 1825 şi 1826, cu o prefaţă, indice de lucruri şi de cuvinte de Petre V. Haneş, Bucureşti (Minerva), *1915* [cu ilustraţii] XXXII+238 pag.— Ediţie fragmentară de acelaşi în colecţia *Literatura Clasică Românească*, ⟨Buc. 1934⟩.— Ediţie fragmentară în *Pagini alese din scriitorii români*, no. 75.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1277. Dinicu Golescu, (Radovici Constantin din Goleşti), *Înştiinţare pentru Şcoala din Satul Goleşti*, ⟨Bucureşti 1826⟩.

Înştiinţare pentru Şcoala din Satul Goleşti, ce să află în Judeţul Muşcelului, către Părinţii cei ce vor voi să învéţe copii Dumnélor Limba Românéscă, Nemţéscă, Grecéscă, Latinéscă şi Italienéscă: şi mai vârtos să învéţe cel dintâiu Temeiu al omului, — pentru care Invăţătură să şi typăresc Cărţile céle trebuincioase.

N'am văzut exemplare.

Nerva Hodoş în prefaţa ediţiei *Insemnărilor* (Buc. 1910, pag. XL—XLIV) spune că «prospectusul acestei şcoale, [s'a] tipărit în formă de broşură. El are titlul următor» (şi reproduce titlul de mai sus şi prospectul însuşi).

Reeditat de P. V. Haneş, *Insemnări* ed. citată, p. X—XII.

1278. Atanasie Staghiritul, *Prescurtarea istoriĭ universale*, trad. de Grigorie, egumenul m-rei Sf. Ioan din Bucureşti, Bucureşti 1826—1827, 4 volume.

ПРѲСКѪРТѢРѢ | ІСТОРІЇ ОѶНИВЄРСѢЛѤ. | Тълмъчѣтъ дѵпъ чѣ Єлли-нѣскъ ѧ лимвѣ нѡастръ | Рѡмънѣскъ, шй ѧкинѣтъ ла ѿбитѡрѵл дѳ Нѣм, | мѧрєлє Двѡрник шй Ънстїєр âл Прінципѣтѵлѵй | Влаѧхїй | Дѡм҃н҃ МЇХАЇЛ ДИМЇТРІѲ ГЇКѦ. | Къ â кѣрѵм ѿсѣрдїє шй кѣлтѵѣлъ câѵ тѵпърѣт | спрє трєбѵінца шкѡалєлѡр нѡастрє шй ѿбщєскѵл | фолѡс âл нѣмѵлѵй Рѡмънєск | дє | кѵвїѡсѵл Їгѵмєн âл Мънъстїрїй | Ѳфїтѵлѵй Їѡáин дни Бѣкѵрєщй | кѵр Грнгѡрїє. | Тѡмѵ I. [2, 3, 4] | Шй дáтъ ѧ тѵпар лa прнвєлєгїѧта Тѵпографїє дни | Бѣкѵрєщй. | сѣпт ѣфорíм дѵмнѣлѡр воярилѡр Ръдѵкáнѵл Клиничѣнѵл вѣв вéл | Стѡлник, шй Димитрáкє Тѡпличáнѵл вѣв вéл Ѳрдáр. | 1826 [vol. 3 şi 4, 1827].

4 vol., în 4⁰ de 12+340 pag. + 1 foae (½ albă), pentru vol. I; 236 pag. pentru vol. II; 260 pag. + 1 foae (½ albă), pentru vol. III; 267 pag. pentru vol. IV.

Pe verso titlului o cugetare din Solomon. Pe cele 12 pag. numerotate în cirilică avem închinarea şi prefaţa traducătorului, reproduse mai jos. Pe foile dela sfârşitul vol. I şi III sunt greşelile de tipar, îndreptate.

Inchinarea:

Prea blagocestivuluĭ şi de bun neam mareluĭ Dvornic şi vistier al Prinţipatuluĭ Valahii Domn Mihail Dimitrie Ghica.

Iată acum, după râvna cea mare a Blagorodiĭ tale, dobândeşte şi neamul nostru prescurtarea Istorii universale de care până acum era lipsit.

La cine dar altul să cuviné maĭ cu cuviinţă a o aduce, decât la Blagorodia ta, carele aĭ fost şi pricina tâlmăcireĭ şi a typăririĭ.

Primeşte dar aceasta cu umilinţă ca pre un lucru al Blagorodiĭ tale şi aibĭ aceĭaş purtare de grije pentru tâlmăcitor. Ĭar Dătătorul bunătăţilor şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Izvorul luminei să-ţi dăruïască toate fericirile, păzindu-te întru lungime de zile şi adâncï bătrânéţe spre slava şi cinstea neamuluï Românesc şi spre ajutorul şi ocrotirea săracilor.

Al Blagorodiï tale către D(u)mnezeu fierbinte rugător şi plecat slugă

Grigorie Igumn. Mn. Sf. Ioann.

Prefaţa:

Către cetitorï.

Tot omul socotindu-să întru sineş, simte că are oareşcare firească râvnă a afla şi a şti toate, de care ca de un bold ascuţit înboldindu-să apururea, să porneşte şi întră în iscodirea lucrurilor: căcï mintea omuluï niciodată nu să astâmpără, nicï să odihneşte, ci totdeauna să străduieşte şi pofteşte să afle; pentru aceïa când vede omul ceva nou, sau frumos, sau mare, sau čudat, sau alt oarece ca acestea, să bucură foarte şi să veseleşte. Vrând ca să ştie toate, nu să mulţămeşte să cunoască numaï cele ce sânt de faţă, ci voeşte să afle şi cele trecute şi cele ce vor să fie. Incepe să se gândească şi să întrebe pre sineş: ce lucruri s-au făcut maï nainte cu atâţea anï în lume, din ce s-au întâmplat acésta şi ce au pricinuit neamuluï omenesc.

La aceste întrebărï ce face luiş omul, niminea alt nu-i poate răspunde maï desluşit fără numaï *Istoria*, pentrucă aceasta povesteşte curat toate cele ce s-au făcut în lume maï nainte cu atâţea miï de anï: începutul, înălţarea şi căderea tuturor neamurilor şi împărăţiilor, izvodirea meşteşugurilor ş'a tuturor ştiinţelor, iscusinţa, legile, aşăzările, orânduelele şi toate obicéïurile.

Drept aceïa *Istoria* este de mare folos la toţï oamenii de opşte, pentrucă ne pune înainte tot felul de pilde, ca un bun povăţuitor, toate bunătăţile şi răotăţile, darurile şi greşalele tuturor celor maï de nainte, că să urmăm judecând din cercarea acelora toate faptele cele bune, prin care aceïa au izbutit şi să ne ferim de cele rele, care pre aceïa i-au vătămat. Ne arată nestatornicia lumiï şi prefacerea lucrurilor omeneştï, ne spune ce au fost maï nainte de noï, pentruce este lumea într'acest fel de stare şi nu într'alta şi ne deşteaptă, că să nu rămânem în toată viaţa pruncï fară pricepere, nicï să judecăm veacul cel trecut cu cel de acum, arătându-ne că de s-au şi schimbat şi s-au prefăcut persoanele şi întâmplările, nu s-au făcut însă nimic nou în lume, nu ne lasă să ne spăimântăm şi să ne minunăm ca nişte deşărţi, pentru fiece întâmplare sau vedere, ci ne obicinueşte să privim şi să vedem toate lucrurile după firea şi felul lor şi aşa ne astâmpără sufletul de toată mirarea.

Acésta este ca un sicriu întru care să păzesc pentru ceï din urmă, toate sfaturile şi părerile bărbaţilor celor marï, bunele fapte şi răotăţile, cinstea şi ocara multor neamurï ş'a unor bărbaţï şi mueri, aşăzările, descoperirile şi iscodirîle meşteşugurilor într-însa să păzesc, căcï de nu s'ar fi dat prin dânsa formele celor maï dinainte şi iscodirile la ceï din urmă, nicï o ştiinţă, nicï meştesug n'ar fi ajuns până la noï. Intr-însa vedem pre cei dintâïu aşăzătorï de legï cum au înfrânat pornirea oamenilor cea de fiară cu zăbala praviliï şi au dumestnicit firea lor cea sălbatecă; vedem cum aceï prea slăviţï bărbaţï făcând, prea slăvite şi de mirare isprăvï, au arătat

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

înălţimea şi puterea minţii omeneşti. Oglindă este a vieţii omeneşti întru care omul poate vedea curat toate izvoadele şi pildele purtării politiceşti şi ca un mădular al împărtăşirei politiceşti să se facă şi el destoinec aceştia şi după putere să dea ajutor.

In scurt, *Istoria* este de trebuinţă la toţi oamenii mai vârtos la ceĭ ce stăpânesc noroade şi la ceĭ ce să află în slujbele împărăţiilor, căci într-însa pot afla bunele şi relele aşăzământurĭ. La învăţătorii legii, ca să afle dela dânsa începutul şi lucrarea legilor, începutul priveleghĭurilor şi al dreptăţilor omeneşti, la ostaşi că să înveţe mai cu scumpătate meşteşugul ostăşăsc şi să cunoască pre toţi vitejii ceĭ marĭ, carii nebăgând în seamă nicĭ primejdia, nicĭ moartea, s-au luptat pentru patria lor şi prin iscusinţa şi înţelepcunea lor au întemeĭat împărăţii. La poeticĭ şi ritorĭ ca să ĭa dela dânsa pildele faptelor bune şi ale înţelepcĭunii. La învăţătorii bisericeştĭ că să încredinţeze adeverirea Sfinteĭ-Scripturĭ. La filosof ca să cunoască cu scumpătate firea omenească, căcĭ dela dânsa aflăm cum că oamenii sânt toţi asemenea, carii deşi sânt întru slăbicĭune şi supuşi la multe împiedecărĭ şi greşale, însă de marĭ lucrurĭ săvârşitorĭ, slabĭ întru sine-şi, orânduiţi însă de D(u)mnezeĭasca Pronie, ca să facă pre sine-şĭ şi pre alţii norociţi, pre cât să poate într'această lume şi cumcă numaĭ prin înţelepcĭune şi prin curăţenia sufletuluĭ sânt oamenii lăudaţi şi fericiţi în lume, ĭar nu prin bogăţie şi slavă.

Aceasta ne pricinueşte şi nespusă desfătare, văzând înaintea ochilor noştri felurimĭ de întâmplărĭ şi prefacerĭ ne nădăjduite. Către acestea ne veselim privind vremile cele vechĭ şi judecând obicéĭurile şi faptele cele de atuncĭ cu cele de acum, ne veselim asemenea văzând oare care marĭ prefacerĭ în lume, pricinuindu-să de oarecare foarte mici pricinĭ şi cunoscând pre bărbaţii ceĭ marĭ şi prea slăviţi aĭ veacurilor trecute, ale cărora isprăvĭ să pomenesc şi să laudă de toţi până în zioa de astăzĭ.

Dar pentru că istoricii ceĭ vechĭ au scris, unii Istoria neamurilor celor cunoscute lor, alţii numaĭ a unuĭ războĭu şi alţii altele, adunând acestea şi pre cele după acestea toate, istoricii ceĭ maĭ noĭ şi aşăzând pă fieşcare în locul cel cuviinčos, după vrémea anilor, ca să poată alătura şi istoria cea din urmă a fieşcăruiĭa neam, au aşezat acea alcătuire de laudă şi folos a Istoriĭ universale.

Dar fiindcă ačastă alcătuire cu anevoe să poate dobândi de fieşcare, pentru preţul cel mare şi pentru mulţimea şi mărimea tomurilor întru care este împărţită, grea şi anevoe de purtat, încât trebuĭa să trăĭască cineva mulţĭ anĭ că să poată s'o petreacă numaĭ odată cu cetania, pentru aceĭa dar au scurtat unii aceasta cu bună chipzuire şi iscusinţă, alegând întâmplările céle maĭ alese şi maĭ vrednice de pomenire şi le-au aşăzat întru lesnirea tuturor şi spre învăţătura pruncilor îndemânatecă, după izvodul şi chipul tuturor cărţilor celor ce sânt spre trebuinţa şi învăţătura tinerilor, precum să vede şi aceasta a luĭ Domeron, care maĭ pre urmă s-au tâlmăcit de Athanasie Staghiritul, după cea franţozéscă în limba grecéscă.

Acum dar, îndemnându-mă şi eu de ĭubitorul de neam, Domn Mihail Ghica, am tâlmăcit aceasta în limba noastră Românéscă, lângă care adăogând şi Istoria Dachilor, Avarilor, Bolgarilor şi a Sârbilor până acum în zilele noastre, am împărţit-o în 4 tomurĭ.

54774

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Nu pot tăgădui că n-am întâmpinat într'această tâlmăcire marĭ greotăţĭ, pentru multă felurimea pricinilor pentru care vorbeşte şi pentru lipsa şi sărăcia limbiĭ noastre; însă, cu cât au fost de marĭ aceste înpiedecărĭ, nu m-au putut face să părăsesc lucrul, socotind că de voĭu şi greşì, voĭu avea de judecătorĭ pre ceĭ maĭ învăţaţĭ, cariĭ atât din încercare, cât şi din cunoştiinţa învăţăturiĭ lor, toţĭ ştiu că nicĭ un lucru nu este atâta de lesne la om precum greşala. Cea dintâi grij'a mea au fost ca să scriu desluşit să mă înţeleagă fieşcare. La câte pricinĭ am putut tâlmăci chimenul autoruluĭ din cuvânt în cuvânt şi între acestea să păzesc şi idiotizmul limbiĭ mele, am urmat aceluĭa cu mare luare aminte; ĭar la câte am văzut că este cu neputinţă, m-am silit să ridic curată înţelegerea autoruluĭ, purtându-mă după întâmplărĭ, uneorĭ scurtând şi alte orĭ adăogând.

Cât pentru chipul alcătureĭ care am păzit, este din destul să arăt cetitorilor, că m-am silit precât am putut ca să scriu precum înţeleg şi precum vorbesc, fără să amestec vorbe şi cuvinte streine neobičnuite. Mie dă-m(ĭ) veţĭ da voe să spuĭu părerea mea, zic; că neamul pătimeşte de lipsa cărţilor, precum de toţĭ e ştĭut, decĭ nevoe este ca fieşcare ĭubitor de neam să se străduĭască a-l îndestula sau cu ale sale scrisurĭ, sau cu tâlmăcirea din alte limbĭ, alegând totdeauna acelea ce sânt maĭ de trebuinţă spre luminarea neamuluĭ şi să scrie fieşcare precum ştie, precum poate şi precum i să va părea mai cu cuviinţă, căcĭ neamul nu este încă într'atâta îndestulare ca să lase cele micĭ întru nebăgare de seamă. Nicĭ să cuvine în starea ce să află, să se poprească condeĭul oare cuĭ de frică, temându-să nu cândva să cază în osânda altora, căcĭ nimenea nu este rob părerilor altuĭa.

Noĭ, îndreptătorĭ limbeĭ, nu ne putem face, să lăsăm aceasta pentru ceĭ după noĭ. Când prin sporirea întru învăţăturĭ să vor potolĭ patimile, care din nenorocirea neamuluĭ omenesc totdeauna la începutul dăzmeticireĭ unuĭ neam stăpânesc între duhurile orăşanilor, atuncĭ ceĭ după noĭ aflându-li-să sufletele în liniştire, vor judeca fundamentul părerilor fieşcăruĭa şi într'un cuvânt unindu-să, vor îndrepta chipul scrieriĭ care noĭ nu sântem în stare să-l îndreptăm.

Nu socotiţĭ că eu îndemnând să scrie fieşcare precum ştie şi precum poate, crez cum că chipul scrieriĭ mele este drept şi fără prihană, sau că cu aceasta caut să scap de judecata cetitorilor pentru greşalele, câte, sau din nebăgare de seamă, sau din neştiinţă, am făcut într'această tâlmăcire; întru adevăr mărturisesc că sânt departe de aceste părerĭ, căcĭ şi neputinţa mea cunosc şi mărturisind aceasta înaintea tuturor, nu mă ruşinez. Eu m-am aflat gata să mă arăt cu o mică slujbă către neamul mieu: de va fi priimit lucrul mieu, s-au plinit pofta mea, ĭar de nu va fi priimit, ĭarăş nu mă scârbesc, încredinţat fiind că cel ce este cu adevărat învăţat şi ĭubitor de neam, ertându-mi slăbičunea, va lăuda râvna mea.

Intre acestea cu umilinţă vă rog, priimiţĭ această pârgă a ostenelilor unuĭ mic mădular al neamuluĭ, ale căruĭa puterĭ, deşi nu sânt deopotrivă cu râvna luĭ, să străduească însă apururea, că să inplinească măcar parte din datoria ce are către neam şi să se numească vrednic strănepot al Romanilor.

Tâlmăcitorĭul.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cartea este o prelucrare a operei Ἐπιτομὴ ἱστορίας γενικῆς, 3 vol. in 12⁰, Viena 1812 şi aceasta traducere de *Athanasie Staghiritul* (Ἀθανάσιος Σταγειρίτης) a operei lui *Louis Domairon* (1745—1807), *Les rudiments de l'histoire ou idée générale et précise des peuples les plus célèbres, tant anciens que modernes*, Paris 1801, 4 vol. in 12⁰ şi alta ediţie, revăzută, la 1804, în 3 vol. in 12⁰. Comp. *Revista Istorică*, VI (1920), p. 129—131.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1279. *Povăţuitoriul tinerimei*, Buda 1826.

ПОВѢЦѪИТО́РЮЛ | ТИНЄРИМЄИ | кътръ | ѧдєкъра́та шѝ дрѣпта четѝрє. | Ѧ́тръ ѧчѣ́ст кѝп ѧкѹ́м ѧтѫ́м ѯа́ръ лѹкра́т | дє | Д. Ла́зар, фо́стѹл профѣ́сор ѧ ѧнѧл|-телор шко́лє Романѣ́щй дин Бѹкурѣ́щй. | шѝ | ѧкѹ́м ѧтѫ́ш да́тъ тѵпърѝт кѹ тоатъ кел|тѹѧ́лла | Прѣ чинстѝтѹлѹй, прѣ врѣ́дникѹлѹй шѝ дє мъ|рѝт Нѣ́м нъскѹ́тѹлѹй Д. Д. Григо́рїє дє | Бълѣ́нѹ Ма́рєлѹй Дко́рник ал Прїнцїпа́тѹлѹй | Валаχїе́й. | Unterricht für die Jugend. | Ла БѪДѦ | ѧ Кръ́ска Тѵпографїє ѧ Ѵнївєрсїт: ѧ Ѵнгарїе́й | 1826.

In-8⁰ mic de 110 pagine; pe primele 19 pag. nu este trecută numerotaţia.

Pe verso titlului rezoluţia de imprimare cu data de 5 Oct. 1826.

După titlu urmează o foae pe care este scrisă închinarea cărţii lui «Grigorie de Bălénu». Apoi 2 prefeţe: a lui Zaharia Carcalechi cu litere mai mari şi a lui Ghe. Lazăr.

Exerciţiile şi regulele elementare pe pag. 20—39. De aici înainte diferite texte.

Prefaţa editorului Z. Carcalechi către boerul Grigorie Baleanu:

Prea vrednice şi de mărit neam născute boeriule!

Maĭ bine de 14 anĭ sânt, de când am primit slujba cu typărirea cărţilor Romaneşti în C. Typografie din Buda, şi într'aceştĭ anĭ s-au şi typărit maĭ bine de o sută de miĭ de fiorinĭ, cărţi bisericeşti şi moraliceşti! şi eu în maĭ multe rânduriĭ lungă şi depărtată călătorie am făcut în Prinţipatul Valahieĭ şi Moldavieĭ ca să pocĭ vinde din aceste cărţi, dar în tóte rândurile m-am întors către casă cu mare pagubă, fiindcă nu am putut vinde nicĭ atâtea cât să pot scóte cheltuĭala drumuluĭ, că Românii mai bucuros cumpără cărţĭ greceştĭ, decât Romaneştĭ; la ačasta am întrat în mare băgare de seamă a ştì, de unde să pricinueşte nedreptatea ačasta. Dară răposatul Lazar cu oftărĭ au început a-mĭ spune ce este pricina împedecăriĭ literatureĭ (învăţătureĭ) Romaneştĭ, după cum înaintea cuvântăriĭ singur arată. Aşa dară de lipsă au fost, cu mare mâhnire a mă părăsi de ačastă slujbă şi fiind împresorat de o familie de pruncĭ nevârstnicĭ, am trebuit a neguţători ca să nu cad întru adâncă sărăcie; fără totuşĭ Pronia cerească au schimbat athmosfera şi s-au coborît binecuvântarea luĭ Dumnezeu pe neamul Romanesc şi îndată m-am lăsat de neguţătorie şi m-am apucat a typărì. Am alergat în Prinţipatul Valahieĭ şi Moldavieĭ şi am aflat mulţĭ patrioţĭ cariĭ bucuros ar scrie, tălmăcì şi typărì cărţĭ pentru luminarea neamuluĭ Romanesc, dar stările din prejur nu-ĭ lasă a gândì la luminarea Neamuluĭ. Aşa dar fiind eu prea bine încredinţat de Patriotismosul Domnieĭ-Tale cel adevărat, prin care totdeauna te-aĭ jertvit pentru Neam şi Patrie, am făcut Domnieĭ-Tale arătare că răposatul Lazar, fostul dascăl Romanesc în Bucureştĭ, au lăsat doă manuscripturĭ a să typărì pentru folosul tinerimeĭ Romaneştĭ şi Domniĭa Ta, cu tóte că te afli înstreinat de Patrie şi cu mare cheltuĭală cuprins, îndată me-aĭ poruncit a să da sub împărătéasca ţensură şi cu tótă cheltuĭala Domnieĭ-Tale să se typă-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

rească şi în dar să se împartă la fii Patrieĭ şi la şcólele Romaneştĭ, poruncindu-mĭ ca nicĭ o laudă să nu pun în cuvântarea cărţiĭ pentru Domnia-Ta.

La ačasta aş face eu o mare nedreptate a ascunde bunătatea Domnieĭ-Tale şi a nu închina Domnieĭ-Tale cartea ačasta şi a nu o arăta Neamuluĭ spre pildă; căcĭ cine póte zice că nu aĭ făcut faptă sfântă şi nemuritoare pentru folosul tinerimeĭ? Cine póte zice că n'aĭ apărat patria de foc şi de pradă? Cine póte zice că în vremea năprasniceĭ boaleĭ de čumă, nu aĭ arătat corajie cu primejdia vieţiĭ, a curăţi Patria de această boală năprasnică? Cine póte zice că n-aĭ fost îndemnătorĭu a să zidi spital pentru sănătatea omenireĭ? Cine se va plânge de Domniĭa-Ta că n'aĭ făcut dreaptă judecată, aflându-te în drăgătoriĭ şi administraţii? Au n'aĭ fost totdeauna gata a ajuta pe săracĭ? Au n'aĭ cumpărat totdeauna cărţĭ Romaneştĭ a le împărţi la copiĭ săracĭ? Au într'ačastă vreme ce aĭ fost înstreinat de Patrie, nu te-aĭ ostenit a tălmăci cărţĭ Romaneştĭ? Au n'aĭ trimis fii Domnieĭ-Tale la Viena şi Paris să învéţe învăţăturile céle maĭ înalte ca să dea Patrieĭ folos? Au nu este vrednic de tótă lauda fiĭu Domnieĭ-Tale Manolache, dela care aşteaptă şi nădăjduesc fii Patrieĭ folos prin tălmăciriĭ de cărţĭ Romaneştĭ şi alte scrieriĭ şi arătăriĭ. Au n'aĭ dat educaţie bună la fii şi fiicele Domnieĭ-Tale, înzestrindu-ĭ cu învăţăturĭ şi creştere bună? Acestea tóte cu documenturĭ dela stăpânire şi dela oblăduitoriĭ Patrieĭ să dovedesc, ba şi din hrisoavele ţăriĭ să dovedeşte că aĭ urmat strămoşilor Domnieĭ-Tale la tóte faptele cele bune, care nicĭ în crepăturile pământuluĭ nu să vor putea ascunde, ci cu dreptul spre pildă sânt vrednice a să arăta Neamuluĭ ca numele familieĭ Domnieĭ-Tale nemuritorĭu în vecĭ să rămână!

Rămâind al Domnieĭ-Tale prea umilită slugă

Zaharia Carcalechi
ferlegherul C. Typografiĭ din Buda.

Prefaţa lui Ghe. Lazăr:

Procuvântare. Iubiţilor şi fraţilor mieĭ Romanĭ!

Fericit este pământul, carele ţine pe trupul său ómenĭ bunĭ, lucrătorĭ şi harnicĭ economĭ! fericit este Némul acela carele are credinčoşĭ patrioţĭ şi ómenĭ întru ştiinţe luminaţĭ! Insă patrioticésca însufleţire şi înfrumuseţarea fericireĭ Némuluĭ, vine din statornică pacea legilor strămoşeştĭ şi din îndemnul cel ferbinte către sporirea luminăriĭ, căcĭ legile ca nişte râuri curate adapă sufletul cel patrioticesc, ca o hrană vie satură acé strânsă poftă a dragosteĭ către înfrumseţarea fericireĭ Némuluĭ; înmulţesc ştiinţele şi căştigă večnică fericire, care atât de trebuinčóse sânt în viĭaţa ómenilor, întru cât un Ném nesimţitorĭu, călcătorĭu de legile strămoşeştĭ şi pismaş spre ceĭ de un sânge; fără pofta dragostei cei spornice către luminare, fără ĭubirea fapteĭ bune şi fără îndemnul înfrumseţăriĭ Némuluĭ, cade întru întunerecul nefericireĭ şi să surpă din adins întru adâncul nesimţireĭ, gemând pururea întru ticăloşie! Ačasta, noĭ Romaniĭ (cu mare durere a inimiĭ zic!) şi până în zioa de astăzi o pătimim.

Decĭ văzând eu, cum că numaĭ macsimurĭ greceştĭ sânt, care împedecă sporĭul către înfrumseţarea fericireĭ nóstre şi înmulţirea, am hotărit a venì

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

într'acest ales şi de Dumnezeu binecuvântat pământ Romanesc că să samăn grâul cel curat şi fără neghină; apoĭ deşi am aflat într'acest pământ o mulţime de mărăcinĭ, totuşĭ nu me-au trebuit prea multă ostenélă de a-ĭ puté curăţi, căcĭ toţĭ patrioţiĭ ceĭ adevăraţĭ dându-mĭ ajutoriu, am putut fórte lesne sămăna grăunţele cele adevărate, fără tocmaĭ când dintru semănatele grăunţe nenumărate miĭ de florĭ strelucéu pe holdele Romane! ĭată atuncea şi mulţime de lăcuste au venit, căutând ca sămănăturile, încă până a nu aduce doritele fructurĭ, să le strice. — La ačasta nu puţin m-am fost mâhnit, nu atâta căcĭ ştiĭam, că lăcustele nicĭ odată vin ca să de rod, ci să mănânce sudoarea şi osteneala pământeanuluĭ!!, ci maĭ vârtos căcĭ tare eram încredinţat că uniĭ din neamul Romanesc sânt cu totul predaţi în linba grecească şi maĭ bucuros zic: «Κύριε ἐλέησον» decât: «Doamne miluește-ne». O! cum de bine au ştiut Greciĭ a să lingări cătră Romanĭ, cât ĭ-au făcut chér înprotivnitorĭ linbeĭ Romaneşti; nu-ĭ destul ačasta, ci încă şi legile ţăriĭ le-au stricat şi legĭ nove au făcut; ba şi năravurile Fanarioţilor [1]) s-au făcut de obşte, ca o datorie a le urma Romaniĭ întru tóte legile ţăriĭ şi năravurile Romaneştĭ încet încet s-au părăsit; şi de nu era Prea-o-Sfinţitul Mitropolit Dionysie şi cu alţĭ aleşĭ patrioţĭ şi şcoala ačasta Romanéscă, cu totul o dărăpâna; şi de nu să trimitea fiĭ de aĭ Patrieĭ la învăţăturĭ în Austria, Germania şi Franţia, rămâneam totdeauna ca viĭa cea nelucrată, plină de ştir şi boz, pentrucă să încuibase atâtea nedreptăţi în ţară, cât de-ar fi înviĭat un Radu-Vodă, un Mateĭ-Vodă şi un Stefan-Vodă al Moldavieĭ, să vază legile şi năravurile Romanilor de acum, încă de s-ar uita şi la portul şi módele de acum, cu plâns şi cu amar s-ar ruga de Dumnezeu, a-ĭ trimite în adâncimea pământuluĭ, a nu maĭ vedea nedreptatea ačasta ce să face!

Aşa urmează Neamul Romanesc în zioa de astăzĭ, fiind că patrioţiĭ ceĭ adevăraţĭ, cariĭ sânt de strămoşiĭ lor clironomĭ, lăsaţĭ cu hrisoave şi legĭ întăriţĭ, acum sânt cu totul nesocotiţĭ şi neprimiţĭ în slujbe şi trebue cu oftărĭ adâncĭ să tacă, că de va vorbì pentru Patrie, îndată să trimit în urgie, căcĭ streiniĭ au cuprins tóte veniturile ţăreĭ şi s-au înbogăţit! Patrioţiĭ deşi căştigă banĭ, ĭarăşĭ neamuluĭ său ĭi înparte şi în Patrie! firesc lucru: «Sângele apă nu să face». Uniĭ ĭarăşĭ, deşi sânt lipsiţĭ de Patriotismos, ştiinţă şi luminarea neamuluĭ, totuşĭ nu se ruşinează a împiedeca sporiul şi înfrumseţarea fericireĭ nóstre; maĭ vârtos aceiĭa, cariĭ sânt sub aripile streinilor crescuţĭ, căcĭ să ruşinează a vorbi Romaneşte, ma ce e maĭ mult, că defaimă linba Romanească, ascunzând bunătatea patrioticească şi mărirea Neamuluĭ nostru Roman; Ah! cu mare durere a inimilor simţesc ačasta uniĭ strănepoţĭ luminaţi, cariĭ pórtă numele şi sângele strămoşilor Romanĭ, a cărora neam oare când era cel maĭ mărit al lumiĭ, era cel maĭ iscusit, era cel maĭ înţelept, înfrumseţat întru ştiinţe, cel mai mare în suflet patrioticesc, căcĭ la Romanĭ asemenea era îndemnul luminăriĭ neamuluĭ, precum a celor de jos şi săracĭ, aşa şi a celor de sus şi bogaţĭ! ba toţĭ cu un cuget erau, lucrând pentru bunul cel de obşte naţional; dar noĭ Romaniĭ de acum, cariĭ sântem adevăraţĭ strănepoţĭ aĭ Romanilor, avem în ochi o čaţă, prin caré nu putem vedea

[1]) Fanarioţĭ sânt Greciĭ din Constandinopol.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

lumina soareluĭ! Au doară nu putem şi noĭ avé doctorĭ Romanĭ, ca să ne lumineze ochiĭ din vrerea inimeĭ, ĭar nu din interesul cel mare, că am văzut fiĭ de aĭ Patrieĭ din starea de jos, că au rămas orbĭ cu totul, nu de alta, ci că n-au avut banĭ mulţĭ de a plăti? Au nu putem avé şi noĭ filosofĭ, ca să ne înveţe filosofia în linba Romană? tóte putem a le dobândi, că şi noĭ sântem născuţĭ ca şi alte Neamurĭ şi noao ne-au dat Dumnezeu acele darurĭ ca şi la alte Neamurĭ, numaĭ vrere să avem! Dumnezeu să întărească pe aceĭ vrednicĭ patrioţĭ Romanĭ, ce au stat de s-au pus în faptă, ca să se trimiţă din fiĭ Patrieĭ în Viena, Ghermania şi Paris la învăţătură! În scurt timp să vor întórce aceştĭ fiĭ aĭ Patrieĭ cu cununĭ de dafinĭ, a împărţĭ tinerimeĭ Romaneştĭ! Cine póte zice, că un Eufrosin Poteca, nu va puté întraduce filosofia în linba Romană? Cine póte zice, că acesta nu este fiĭu de Roman? Cine póte zice, că fiĭ Romanilor nu vor puté învăţa tóte învăţăturile în linba Patrieĭ? — Eu văd acum ce putere şi vrere au fiĭ Romanilor la învăţătură? Aşa dară m'am îndatorat şi eu din tóte puterile méle a pune tóte cărţile şcolasticeşti în bună regulă în linba Patrieĭ, dar nefiind eu cu tóte gata, am socotit că maĭ de mare lipsă este, maĭ întâĭu a să typări ačastă cărticică, ce este pentru învăţătura pruncilor a sylabi şi a ceti. Ačastă cărticică este laptele pruncilor de mumă! Cuprinsul eĭ este bun, ĭubiţilor mieĭ fraţĭ şi părinţĭ aĭ fiilor!

Din ecsperienţia nóstră cé de toate zilele, bine ştim, că plugarĭuluĭ sărac, nu numaĭ sămânţa de a-ş puté holdele sale a le sămăna, fiĭ este de lipsă, ci şi uneltele: plugul, grebla şi alte, prin care să lucră pământul; tocmaĭ aşa este şi tinerimea, nu-ĭ destul numaĭ să cunóscă literile (buchile) şi a sylabi să învéţe şi îndată la Časoslov a-ĭ da; ci de lipsă este maĭ întâĭu a învăţa regulele a ceti şi a pricepe aceĭa ce ceteşte, după cum urmează şi alte Neamurĭ luminate!

Aşa dară, vă rog ĭubiţilor părinţĭ aĭ tinerimeĭ, ca să primiţĭ ačastă cărticică şi să o daţĭ tinerilor fiĭ cu aceia încredinţare, cu caré ačastă cărticică, de autorul său spre bunul scop lucrată este; ĭară, că este bună şi folositoare, însuşi sporul cel temeinic în scurt timp nădăjduesc că va adeveri. Dintru ačasta va învăţa tinerimea învăţături regulate şi urmând aceste regulĭ, vă încredinţez că şi în linba nóstră Romană putem a ne înălţa la cele maĭ marĭ învăţăturĭ, că nu lipseşte alta, decât a-ş face tot patriotul datoriĭa sa, a gândi de luminarea Neamuluĭ şi a tălmăci şi a typări cărţĭ folositóre; şi de vom urma ca alte Neamurĭ, uniĭ a tălmăci, alţiĭ a typări şi ĭarăşĭ toţĭ a le cumpăra, în scurt timp apoĭ vom fi şi noĭ ca alte Neamurĭ luminate, cu şcóle marĭ, cu bibliotecĭ şi cu bărbaţĭ învăţaţĭ şi luminaţĭ. Decĭ de a puté ajunge la ačasta, altă nu ne lipseşte, decât a fi patrioţĭ adevăraţĭ şi subpuşĭ credinčoşĭ Impăratuluĭ şi Domnuluĭ stăpânitorĭu şi vom fi fericiţĭ şi norocoşĭ!

Scrisu-s-au în Bucureşti 1820.
de Lazar
Dascălul Şcólelor Romaneşti din Bucureşti.

Vezi: A. Vizanti, *Abecedarul lui G. Lazăr. Notiţă bibliografică*, în *Revista pentru istorie archeologie şi filologie*, I (1883), ed. II, 461—469, unde se reproduce prefaţa în caractere latine

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dr. Onisifor Ghibu, *Din istoria literaturii didactice românești*, în *Analele Academiei Române, Mem. secț lit.*, Seria II, tom. XXXVIII (1915—16), pag 97—113, ocupându-se de această lucrare, afirmă: «O privire mai minuțioasă în acest Povățuitor mi-a dat convingerea că el nu poate fi nicidecum opera lui Gheorghe Lazăr» (p. 99). *Ibidem*, p. 104—108, se reproduce prefața, însoțită de note care argumentează că «numai un Carcalechi putea spune astfel de cuvinte umflate».

Reeditat de Z. Carcalechi în 1833, la Buda.

București: Biblioteca Academiei Române.

1280. Grigorie, Episcopul Argeșului, *Logică*, București 1826. Traducerea Logicei Sf. Ioan Damaschinul.

ЛѺГЇКЪ | кѵр҃к | âкѕм ѧтѫіѳ сѧѕ тѫлмъчйт ѧ лимвѣ Пѧтрі|ей, кѕ ѧдмнѧр҃к Пр҃ксфн҃цйтѕлѹй Митро|полйт âл Ѹггровлахі|ей | Кѵр ГРИГѺРЇЄ: | ѧ҆ зйлѣле бйне кредйнчѡсѧлѹй шй ѧѕмина|тѕлѹй ностр҃ѕ дѡмн | ГРИГѺРЇЄ ДИМИТРЇѮ | ГЇКѲ ВОЄВѺД, | ѧтрѧл пѧтрѹлѣ ѧн âл Домнїей Мѫрїи сале. | Шй сѧѕ тѵпърйт кѕ келтѹѫла ѳбитѡрюлѹй де | Дм҃незѣѕ Є҃піскоп âл Ѱрѵешѕлѹй | Кѵр ГРИГѺРЇЄ, | де кѫрѣле ѩсте шй тѫлмъчйтъ. | ѧ҆ Бѣкѹрѣщй. | ѧ Тѵпографїѫ сф҃нтей Митрополїй, | ѧ ѧнѕл мѫнтѹйрїй. ѧѱѡкѕ. | Де Їеромонѧхѕл СТРѦТОНЇК тѵпографѧѕл.

In-12⁰ de 1 f. (titlul)+32+304 pagine.

Titlurile de capitole și inițialele cu tipar roșu, restul negru. Paginele încadrate.

Pe verso titlului este stema Munteniei și versurile stemei. Urmează o «Procuvântare» a traducătorului, apoi cuvintele către Cosma «episcop al Maĭumă» și cuprinsul.

La sfârșit, p. 293—298, un fel de indice alfabetic de lucruri, subt numele: «Scara celor ce să cuprind într-ačastă Loghică».

După aceasta urmează: «Lexiconaș al zicerilor și numirilor celor nooă, care acum de nevoe pentru înțelégerea aceștiĭ Loghicĭ, s-au găsit din însăș limba noastră rumânéscă».

Din prefață omitem începutul și o parte la mijloc:

... Când râvna acestuĭ rădicat păstoriu (Mitropolitul Grigorie) spre apărarea pravoslavieĭ turmeĭ sale, au tălmăcit atâtea cărțĭ. Acum, zic, întru ačastă vârstă de vréme, s'au ivit și ačastă Loghică a sfântuluĭ Ioann Damaschin, tălmăcită din limba ellinéscă, de mine cel maĭ jos numit patriot, carele și de nu m-am cunoscut în deprinderea altor destoiniciĭ, dar în trudirea cărților limbiĭ Patrieĭ, cu saţ̦iu am petrecut. Decĭ încă maĭ denainte știind eu că uniĭ din dascăliĭ altor limbĭ, poate de vreo patimă răpindu-se, nu lipsesc a zice, că cu neputință ĭaste a să muta filosofia și în limba rumânéscă, pentru sărăcia zicerilor și a numirilor, am pus toată osârdia de am tălmăcit și pre céle maĭ nelesničoase graĭurĭ și nume, păzind de aproape pre înțelégerea tălmăciriĭ, pentru ca să rămâe greșită și deșartă părérea acelora și să se arate prin lucru dovedit, cum că toate limbile fără osebire sânt îndămânatece la toate științele. Că maĭ mult place Muselor a vorbi în fieștecareném cu limba luĭ, decât cu alta streină, fiindcă numaĭ limba Patrieĭ ĭaste destulă a învita pre ceĭ ce doresc a le ști, spre a le învăţ̦a cu deslușire și cum că fără limba Patrieĭ nu numaĭ puțin folositoare s-au arătat școalele și cărțile, ci și fără niciun sporiu. Nu ĭaste dar îndoĭală a nu fi așa. Căcĭ în câtă vréme némurile Evropiĭ nu băgà în sémă limba sa céĭa ce să vorbiĭa, erà Musele închise în Mănăstirĭ și în Palaturĭ, numaĭ la aceĭa, cariĭ avé vréme și mijloace, ca prin limba latinéscă să le câștige. Iar după ce au

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cunoscut paguba care urma la obşte din pricina ačasta, au început fieştecare ném a-ş înpodobi limba sa cè vorbitoare şi a să apropiïa de filosofie. Decï dintru ačastă urmare s-au făcut acum acolo ştiinţele de obşte şi să fălesc prin târgurï, prin prăvăliï, printre meşterï, prin tabere şi prin toate bréslele.

Incetéze dar de acum înainte sfiïala acéïa, care să pricinuïa noaoă, sau dela dascălii altor limbï, cariï precum am mai zis, ne îndărăcnè pentru câştigul lor, sau dela ceï ce învaţă câte cincï-şase franţozeştï, sau şapte-opt ellineştï şi îndată să umflă, căscând gurile spre a-ş defăimà limba sa cè de Patrie, fără a socoti că pre orïce meşteşug şi pre orïce ştiinţă vrémea le créşte şi le măréşte, când necurmat să pun în lucrare. . . . .

Cătră acéstea trebue să ştim, că numele «Loghica» ïaste glas ellinesc, care măcar că are şi alte însemnărï, însă doao sânt maï alése, adecă gândirea şi spunerea. Şi pre amândoao le îndreptéză Loghica, cu a face ačasta, ca gândirea noastră să se potrivéscă cu lucrurile, iar spunerea sau cuvântul cel de afară să se potrivéscă cu gândirea. Deci Loghica ïaste meşteşug ce învaţă pre mijlocul de a îndrepta mintea din lipse pre lucrările sale céle începătoare şi aşa să se săvârşască, ca să poată a să sui la cunoştinţa cè adevărată a lucrurilor şi la înpărtăşirea lor. Ci fiind că începătoarele lucrărï céle mai alése ale minţiï sânt patru cu numărul, drept acéïa pentru întorsăturile la acéste patru lucrărï ale minţiï, care sânt a să face de dânsa, atâtea părţi pot a să însemna drept. In cé dintâïu dintr-acéstea să cuprinde pentru ideï sau închipuirï, adecă pentru goala cuprindere a minţiï. In cea de a doao pentru acélea, care fac la judecată. In cea de a treïa, pentru acélea, care caută la cursul judecăţiï. In cea de a patra, pentru acélea care caută la orânduirea cunoştinţilor, de unde altă noaă hotărîre răsare la Loghică. Adecă, iaste meşteşug, care dă regule cu deslušire şi de a pricépe cu alégere, de a judeca drept, de a socoti cum să cade şi a înpodobi cunoştinţile cum să cuvine. Acum dar câţi vor fi înţelepţi şi cu dréptă socotélă a minţiï, nu mă vor mustra, căcï n-am tălmăcit vreo Loghică din céle cu adăogirï ale celor noï, ştiind că şi aceştï noï, de nu-ş ascuţiïa mintea cu arcérele celor vechï, nu ar fi izvodit aflările ce au scos. Li să dă încă a şti, că după râvna cea bună a Prea-sfinţii-sale Părinteluï Mitropolituluï, ce au arătat spre a să deprinde preoţiï în dogmele pravoslavnicii noastre credinţe, altă Loghică maï cuviincïoasă şi maï cu bun nume la theologhie, decât a sfântuluï Ioann Damaschin, n-am găsit. Şi pentru acéïa am şi tălmăcit-o, rugându-mă tuturor cu cucerie, ca orïce greşală vor găsi într-însa, sau la cuvinte, sau la numirï, sau la ziceri, să îndreptéze cu inimă blândă, ştiind că numaï unul D(u)mnezeu ïaste fără greşală. — Să maï ascultăm şi ačasta. Numărul de şapte, sau şeptimea au fost încă dela zidirea lumiï, nu numaï în laudă, ci şi în mare trebuinţă. Că zice sfânta Scriptură: şi au blagoslovit Dumnezeu zioa a şaptea şi au sfinţit-o pre ïa, fiindcă într-însa s-au odihnit de toate lucrurile sale, care au început să facă. Decï numărul de şapte ïaste măsura acéïa de obşte, cu care măsurăm sau numărăm lunile şi aniï şi vremile şi vécurile. Cu numărul acesta au acoperit Prorocul Daniil tainile prorocieï sale. Dar nu-mï ajunge, nici vrémea, nici putérea a arăta aicea în puţintică hârtie locurile sf(i)ntelor Scripturï, în câte să pomeneşte acest număr de şapte. Atâta apuc

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

numaĭ de zic, că acesta să numeşte numărul cel de aur şi că cu putérea luĭ s-au aşăzat epactiile celor doaosprezece lunĭ şi cum că cu degetul luĭ putem să aflăm începerea fieştecăriĭa lunĭ, şi praznicile înpărăteştĭ şi sărbătorile sf(i)nţilor. Intr-acest număr de şapte, adecă în vécul al şaptelea, sau în suta a şaptea, s-au luat frâele oblăduiriĭ Ţăriĭ noastre din mâinile streinilor şi s-au dat pământenilor, de cătră prea puternica Impărăţie a Ţarigraduluĭ de acum, încredinţându-se aceste frâe în mâinile prea înălţatuluĭ nostru domn, bine-credinčosul şi iubitorĭul de Hs, *Grigorie Ghica Voevod,* unul din ceĭ aleşĭ aĭ înşiruireĭ vestituluĭ ném al vechilor domnĭ Ghiculeştĭ, lucru cu adevărat vrednic de băgare de sémă, care mă îndémnă a asemăna Ţara ačasta, cu un puĭu de pasăre, carele făcând nenumărate învârcolirĭ, în micşoara sferă a zămisliriĭ sale, în cé de pe urmă să sparge gheoacea eiĭ şi ese puiul la lumină şi la tragerea a aeruluĭ celuĭ slobod şi pricinuitoriu de viaţă şi cu încetul, încetul crescând, să bucură şi ciricăeşte înprejurul maicĭĭ sale. Să maĭ asémănă Ţara-Rumânéscă şi cu pasărea care să numéşte Finix, care dupăce să învecheşte şi voeşte a să maĭ întineri, adună grămada de gătéje uscate şi stând deasupra lor în pripecul soareluĭ, fâlfâe cu aripile sale până să şi aprinde flacără şi arde înpreună cu gătejile până rămâne cenuşă, apoĭ din cenuşa acéĭa zămislindu-să, să face iarăş cum au fost şi cu vârsta înnoită. Aşa s-au întâmplat şi Ţăriĭ noastre într-a şaptea sută de anĭ a nacealnicieĭ Domnilor. Că după atâta prăpădeniĭ şi focurĭ şi întoarcere în cenuşa sa, iarăş s-au zămislit din însăşĭ cenuşa eiĭ şi fără nădéjde scuturându-şĭ ghioacea au eşit la aer slobod.

Trebuĭă dar ca într-această a şaptea sută de anĭ să ĭasă la lumină şi un lucru nou, care n-au avut limba rumânească până acum. Decĭ acest lucru ĭaste Loghica ačasta, caré ca o fântână cu dulce şi limpede şi răcoritoare apă, s-au despletuit şi s-au pus înaintea celor ce vor bine voi a să adăpa dintr-însa. Priimiţi-o dar cu dragoste şi veţĭ cunoaşte în faptă folosurile eiĭ. Că eu sânt al tuturor osârdnic ascultătoriu

Grigorie smeritul episcop al
Argeşului.

Reproducem cuprinsul, însemnat pentru terminologia filosofică dela începutul sec. XIX-lea, din care am omis, însă, trimiterea la paginaţia originalului:

Arătare a capetelor celor filosofeştĭ.

Pentru cunoştinţă.
Ce ĭaste scoposul adecă, cel maĭ nainte orânduit sfârşit.
Pentru Filosofie.
Pentru lucru ce ĭaste (sau pentru fiitorĭul) şi fiinţă şi întâmplare.
Pentru glas.
Pentru despărţire.
Pentru cel cu fire maĭ întâĭ.
Pentru hotărîre.
Pentru neam.
Pentru félĭu.
Pentru cel netăiat, sau nedespărţit.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pentru osebire.
Pentru întâmplare.
Pentru însuşire.
Pentru céle ce să zic asupră.
Pentru zicerea asupră cea de un împreună nume şi cé de un nume.
Pentru zicerea asupră întru ce ĭaste şi întru ce félĭu ĭaste.
Unirile şi deosebirile celor cinci glasurĭ.
Unirea şi deosebirea némuluĭ şi a deosebiriĭ.
Unirea şi deosebirea némuluĭ şi a félĭuluĭ.
Unirea şi osebirea a némuluĭ şi a însuşiriĭ.
Unirea şi osebirea némuluĭ şi a întâmplăriĭ.
Unirea şi deosebirea a osebiriĭ şi a félĭuluĭ.
Unirea şi osebirea a osebiriĭ şi a însuşiriĭ.
Unirea şi osebirea osebiriĭ şi întâmplăriĭ.
Unirea şi osebirea félĭuluĭ şi a însuşiriĭ.
Unirea şi osebirea félĭuluĭ şi a întâmplăriĭ.
Unirea şi osebirea însuşiriĭ şi a întâmplăriĭ ceiĭ nedespărţite.
Pentru ypostas şi în ypostas sau ypostalnic şi fără de ypostas sau neypostatnic.
Pentru fiinţă şi fire şi formă şi pentru netăĭat şi obraz şi ypostas.
Pentru céle de un nume.
Pentru céle de un împreună nume.
Pentru céle cu multe nume.
Pentru altele şi céle cu alte nume.
Pentru nume dela nume.
Pentru céle zéce némurĭ prè de sus.
Pentru céle de un ném şi de un felĭu şi pentru céle de alt ném şi de alt félĭu şi care cu numărul să deosebesc.
Pentru cuvântul ce zice, în ce.
Incă pentru fiinţă.
Pentru fire.
Pentru formă sau chip.
Pentru ypostas.
Pentru faţă.
Pentru ypostatnic, adecă în ypostas.
Pentru neypostatnic, adecă fără de ypostas.
Despărţire fiitorĭuluĭ, adecă a lucruluĭ ce ĭaste.
Despărţirea fiinţiĭ.
Incă pentru céle de un ném şi de un félĭu: şi pentru céle de alt ném şi de alt félĭu şi pentru céle de un ypostas şi care cu numărul să deosebesc.
Pentru câtăţime, adecă sumă.
Pentru céle cătră cevà.
Pentru félĭurit şi félĭurime.
Pentru a face şi a pătimì.
Intru a stărù.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pentru unde.
Pentru când.
Pentru a avé.
Pentru céle protivnice.
Pentru deprindere şi lipsire.
Pentru cel maĭ întâĭ şi maĭ pre urmă.
Pentru deodată.
Pentru mişcare.
Pentru a avé.
Pentru spunere, tăgăduire şi adeverire.
Pentru hotar şi punere înainte şi sylloghism.
Hotărîrĭ de multe félĭuri.
Incă pentru unirea cé după ypostas.
Hotărîrĭ ale filosofiei, şase.
Pentru céle patru meşteşugirĭ ale Loghicĭĭ.
Dezlegare de cuvinţele.
Meşteşugul sylloghismilor, toată hotărîrea arată.
Hotărîrĭ.
Intâĭa figură.
A doao figură.
A treĭa figură.
Pentru întoarcerea figurĭĭ a doao şi a treĭa la figura cea dintâĭu Şi pentru ducerea la cea cu neputinţă.
Pentru sylloghismiĭ ceĭ împleteciţĭ, cum pot a să aduce la sylloghismiĭ ceĭ de obşte şi a să cerca.
Pentru cé din minte, adecă enthymima.
Pentru sylloghismiĭ ceĭ întorşĭ.
Pentru sylloghismul ce să numéşte apucătură, carele să zice ellineşte 'epihírima.
Pentru prosylloghismŭ.
Pentru apucătura ce să numéşte grămăditorĭu, caré eillineşte să zice sorítis.
Pentru apucătura din doao, caré ellinéşte să zice dílima.
Pentru prestaducere.
Pentru intemeitorĭĭ sylloghismi.
Scara celor ce să cuprind întru această Loghică.
Lexiconaş al zicerilor şi numirilor celor noaă, care acum de nevoe pentru înţălégerea aceştiĭ Loghicĭ s-au găsit din însăş limba noastră Rumânéscă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1281. Maniu Montan Nicolaus, *Orthoepia*, Sibiu 1826. Latineşte.

ORTHOEPIA | LATINA, LATINO-VALACHICA, | HUNGARICA, GERMANICA, | ET SERBO-VALACHICA. | JUXTA | GUSTUM HODIERNAE | PAEDAGOGIAE | IN | NOVUM ORDINEM COMPOSITA. | A | MANIU MONTAN' NICOLAO, | Absoluto Theologo Viennensi et in | Primaria Regia Normali Schola | Balásfalvensi Primae Clas|sis Magistro.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

CIBINII, | Typis MARTINI de HOCHMEISTER, Caes. Reg. priv. Typograph. et Bibliop. | 1826.

In-12⁰ de 118 pagine.
Pe verso titlului aceste rânduri:

A! tu non merito primas hucusque tenebas,
Attamen hem quantum stabile semper eras!

Potest imprimi.
Claudiopoli die 10. Octobris 1825.

Ioannes Szabó m. p. Revisor.

Cuprinde: prefața (p. 3—6), ortografia latină (p. 7—24), ortografia românească cu litere latine (p. 25—42), ortografia ungară (p. 43—60), ortografia germană (p. 61—80), și ortografia românească cu litere chirilice *(serbo-valachica* p. 81—98). Urmează un *Vocabularium Latinum Valachicum, Hungaricum et Germanicum* (p. 99—116).
Pe ultima foae: *Tabula nominum numeralium cum suis notis.*

Prefața:

Prefatio Generalis.

Characteres Latini non tantum pro aliarum Europae Nationum lingvis, verum etiam pro ipsa lingva Latina sunt omnino insufficientes. Ad hanc insufficientiam resarciendam Latini caeteraeque Nationes partim uni literae praeter proprium, et alterius literae defectivae sonum sub certo respectu attribuerunt. Tales sunt: c, t, s, g, a, e, etc. Partim duas tresve literas in unum combinando defectivas suppleverunt. Hujusmodi sunt Latinorum: ch, th, sch, oe, ae, ai, etc. Hung. hy, gy, ts, zs etc. Germ. ch, ß, ſch, ey, eu, oe etc. Partim vero suppleverunt signo aliquo literis imponendo. Sic Valachorum: á, ó, ñ, ţ, ḑ etc. Hung. á, ö, ü etc. Ex his sponte fluunt sequentia consectaria:

1. c, t, s, g etc. nomen commune desummant opportet a majori sui officii parte. Nam denominatio fit a parte majori. Hinc ergo ista c, litera non amplius nomine Communi ce, sed ca este compellanda. Quia ter pluries sonat ca, quam ce. Tantum enim ante sonos i, e, sonat ce; alibi autem uti: ante u, o, a, ante omnes consonantes, ac ubique in fine sonat ca. Dum vero abecedatur, tunc omnes hae literae ita nominentur prouti sonant. vg: ce-i-ci, ca-o-co. Secus pro pueris admodum difficile, et contra regulas paedagogicas est, ut prius alii soni edantur, quam qui dein consequentur.

2. Curiosum et imprudens ferme appareret, si, cum aliquis totum quoddam compositum proprio nomine compellare deberet, nominaret partes, ex quibus illud totum constaret. Nam prudentis est: non multis efficere, quod paucis fieri posset. Similiter sane faciunt nostri hodierni Ludi Magistri. Sic dum volunt dicere cha, acutum, numerant ejus partes: ce, ha — ch. Loco hungarici zsé dicunt: z. s; loco tyé: t, ypsilon. Loco germanici s, crassi dicunt: ſ, c, ß. Loco ey dicunt: e, ypsilon. Ubi tamen deberent dicere: cha, zsè, tyè, eſch, ey — ai etc. Quia haec in Unum componuntur ad supplendam literam defectivam, quae proprio nomine gaudet. Et hem illis tamen non curiosum, non imprudens apparet! quoniam sic est usus, talis est Consvetudo, *aşé ne-am pomenit.* Quae tamen Methodus quam difficilis, et curiosa sit, vel ex his tribus verbis exemplo adductis satis apparebit, nempe: chymia, gyász, ſchün. Primae

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

vocis prima syllaba sic abecedatur: ce, ha, ypsilon — chy. Plane aliud praemittitur, et aliud consequitur. Sic hung. g. ypsilon, á, s, z = gyász, et germ. ſ, c, ſ, o, e, n = ſchön. Cum tamen ad hanc recentem methodum ita facillime fieret: ch, y = chy. — gy, á, sz = gyász. — ſch, ö, n = ſchön.

3. Litera signo notata, illius literae nomine compelletur, ad quam denotandam signatur. Sic v. g: ü, ö, ä non; ui, oe, ae sed: i, e, e, dicantur. Item Valachorum: å, non a, sed ъ. — ó, non o, sed: oa—ň, non: n, sed ny—ţ non: de, sed: z, etc.

Contra omnes sanae Paedagogiae regulas agere Valachorum Magistros, nemo non concesserit. Retinent enim Valachi adhuc literas Slovenicas (praesertim in pagis) una cum integris articulatis nominibus Slovenicis v. g: Az, Buche, Vide, Glagolea, Dobra, etc. Jam dum deberent abecedare hanc vocem: Cornu, корнь, sic abecedant: káko, on, ritze, násu = iorutz = корнь, Cornu. Hoc sane ruditatis est signum, quod non tam risu, quam commiseratione dignum est! Vel ex hoc solum satis videtur ipsorum literaturam absque nutrice in cunis adhuc haerere! Invigilandum itaque esset Archididascalis, ut suos fratres e talibus inveteratis inscitiae laqueis emergere juvent.

Quo simplicius et sine longa articulatione literae proferi possent, eo melius foret. Hinc quidam Paedagogi eo pervenerunt, ut tentarent consonantes sine ulla vocalis adjectione docere. Quod, quamvis aliquo murmure, dentium stridore, ac oris conformatione etiam sine vocali nonnullae exprimi possent, tamen ob varias difficultates incommendabile evanescit. Literae igitur vix, aut ne vix quidem simplicius ac facilius efferri possunt, quam una sibi ab ante, vel a post adjecta vocali. v. g: en, em, be, de, ha etc. Quare ypsilon, jot, vau, zet, ita simplicius efferri debent: y = i, je, ve, ze.

Quod ordinem attinet juxta quem literae coordinate sunt. Puto non hic esse locum hac de re disserendo memet extendere; sufficiat modo vel hoc tantum innuere: Ego partim rem ipsam percontando, partim libros paedagogicos legendo ad talem literarum ordinem instituendum perveni, in quo, me judice, nulla litera sine sufficienti ratione suum occupat locum, nihil invenitur in consequentibus, quod in praecedentibus explicari debuisset, sed ita, existimo, omnia semet invicem excipi, ut faciliora difficilioribus praecedant, unum ex altero fluat, et unum alterum explicet, atque facilitet. Qui vero amplius hac de re scire voluerit, legat opportet hos libros paedagogicos: Weintopf Joſeph, Didaktik und Methodik. Wien 1822 — Hye Anton, Ehren-Domherr, Methodenbuch. Wien 1820, etc.

In docendo autem juxta hunc libellum, ita progrediendum est: Primo doceantur vocales, his bene cognitis consonantes, et quidem primum, quae intra lineam sunt, dein quae supra, tum quae infra, postea quae supra et infra lineam semet extendunt; tandem compositae et diphtongi, denique literae majores. His vero omnibus clare distincteve cognitis progrediatur ad abecedandum. Ubi hoc expedite fiet, transeatur ad syllabisandum, et dein ad legendum.

Quoad scribendum: Postquam puer noverit legere ad manuscriptum, incipiat calamo formare literas minores, et quidem primo eas, quae lineam non excedunt, et sic porro gradatim eundum erit. Literae autem minores

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

intra lineam non omnes ad semel dandae sunt; sed illae solum prius dentur, quae constant lineis rectis. Si hae expedite formantur, procedat ad illas, quae constant arcuata forma, et sic porro usque finem. Cum autem sciverit omnes literas minores bene formare, exercendus est gradatim in thematibus illis. His finitis aggrediatur literas majores, et figuras numericas, etc.

Afară de această prefață, autorul scrie alte cinci mai scurte, la începutul fiecărui capitol, ocupându-se despre sistemul ortografic respectiv. Ele sunt scrise în limba respectivă; astfel, câte una în limba latină, ungară, germană; apoi în limba română: una cu litere latine, alta cu cirilice. Reproducem din aceste prefețe numai pe cele scrise românește.

Orthographia Latino-Valachica.
Praefatio.

Est' acum peste trei sute de ani, de pe quănd ura intra Besérica Grecească şi intră qué Latinească mai tare ferbea. Viḑénd atunci Slovénii şi Grecii, cumche Rumănii din Dacia sunt una cu Italii prin Neam, prin linbă, şi prin litere Latinesci, cu quare ănche scria, se temea ei fórte, qua nu Rumănii, şi cu ei doar şi alţii sĭ se impréune cu Besérica Latinească. Pentruque impresurănd pe Rumăni cu svat, şi cu ajutoriu iiau amăgit, de cu scărbire lăpĭdare pe queli mai frumóse, şi mai lesne de scris litere in toată lumea, şi in contră: cu evlavie luare pe queli mai urĭte şi mai anevoe de scris slove. Ma quei mai mult! una cu slovele chiriliene au introdus şi linba Slovenească in Besérecile Rumanilor. Dupŏ aquésta faptă nu mult trecú, şi vesteḑinduse Literatura, Linba şi Numele Rumanescu, peste tóta Rumănia se intinse o Negură fórte intunecată, quare şi astădi ănche pe qué mai mare parte a Rumanilor o orbecheasă.

Acum nu de mulţi ani incoace incepĕnd Rumanii nostri a se mai destepta, au priceput, cumche intră queli mai mari cause a Scădérei nóstre sŭnt şi slovele questi Chiriliene. Pentruque cu tot deadinsul mai Invăţiatii Rumănilor stau qua in locul slovelor Chiriliene, si cuprindem iarăş literile Latinesci, quare sŭnt a nóstre, şi numai prin aquéstea putem cultiva linba nóstră dupŏ natura sa. La aqueasta mult ne indemna Eselentia Sa Joan Bobb Episcop Unit al Ardealului prin un Lexicon Rumănescu in anú trecut eşit de sub tipariu, in quare linba nóstră fórte néted numai cu litere Latinesci e scrisă. Precum din éste a Prefatiei cuvinte se vède: «Acest Lexicon am voit al aşeḑia... cu litere Latinesci.... cu quare şi Rumanii mai de mult au trăit, pŏne que au luat literile Cirilicesci, şi sŭnt mai lesnę de cetit, şi de invăţiat". Spre mare indemnare ne póte fi şi fapta Mariei Sale Samoil Vulcan Episcop Rumănesc in Oradea mare, che in Diecesul sŭu tóte lucrurile afară de Cărţile quele Besericesci, cu litere Latinesci se scriu. Quel mai mare intră Rumani Literator Reverendisimu Domn' Petru Maior în Recensiile sale contra Kapitár aşe ḑice: «Bone Vir!... quamdiu Valachi litteras Cyrillicas retinebunt, vix, aut ne vix quidem Grammaticam suae lingvae notam aliis Nationibus reddere quibunt, minus tenebrae, quibus per Cyrillicas literas obducta est lingva Valachica, dispelli valebunt. Haud Caecus est ergo amor, quo ducuntur Valachi in literas Latinas; sed ii potius caeci sunt, ac deplorandi, qui non vident harum litterarum utilitatem, et necessitatem.»

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Vĭḑĕnd io acum pe aquesti Mari, Invătiaţi, şi plini de Autoritate Bărbaţi, che ne incetat ne indémnă prin faptele sale, mas fi socotit, ches'a Patrii un fiiu indereptnic, şi fer de nique o iubire, de nas urma aquestor Părinţi. Aşedar nu numai pre mine, qui şi pre Scholarii mei, quarii acum un' anu era 87, am inceput ai destepta in acest lucru invătiăndui, ne fiind chărţi, numai din auḑit cu litere Latinesci a ceti, a scrie şi a pricépe causele, quare ne indémnă a cuprinde aqueste litere. Prin aqueste dar, şi prin svatul a altor mai mari mam deprins cu aquest prilegiu a face Ortoepie Rumănească şi in Ortografia asta, prin quare sĭ se indémne şi queilalţi Dascăli Rumani, qua in lucrul aquesta sĭ putem avere o inţelègere şi o inimă toţi.

Sunarea Literilor. i u e o a. ĭ ŭ ė ȯ å — ѣ. ca, er, en, eñ — ny, em, ve, es, eş — ш, te, ţe — ц. el, ef, ha, be, de, de — з. pe, q. g, ja — жа. cha, the, ste — Diftongii şi Triftongii, aşe trebue ḑiş̣i, qua sĭ nu se audă dóe silabe, qui numai una, vg: nu i — u, i — o, u — i, che aşe ar fi dóe silabe; qui qua quănd ar fi cu j, latinescu scris: ju, jo, uj, etc.

Esceptii, Ci, Ce, qui, que — чи, че. quu, quo, qua — кѫ, ко, ка. gi, ge — ци, це. sci, sce — щи, ще.

A doua prefaţă *scrisă românește* cu litere cirilice (p. 81):

Orthographia Serbo Valachica.
Insămnare.

Literile céstĭ Sârbeştĭ nu trăbue numite cu numele célĭ lungĭ articulate sârbeştĭ, care până acum sânt obişnuite: ci să să numĭască precum să poate maĭ scurt, vg: vocalele să să numĭască aşea, precum sună împreunate cu consonante. Nu ige, ci i. Nu est, ci e. y̆ nu ypsilon slovă de-asupra, ci y̆ — i grecesc, ş, č. Consonantele aşea: Es, ce, er, ghe, be, ve, el, em, en, pe, ţe, ge, şe, şte, te, de, the, ef, pse, ze, cse, ha, ca, ju. Diftonghiĭ şi triftonghiĭ aşea să să zică, ca să fie numai o silabă. Să ee omu sama bine în cetire, şi lesne va pricépe cum trăbue zişĭ triftonghiĭ. vg: nu e — u, ci eu; mieĭ nu ĭ — e — i, ci ĭeĭ, etc.

Pentru fiecare fel de ortografie se dau texte scrise de tipar şi de mână (cursive), afară de ortografia «serbo-valachica», în care nu avem şi scrierea cirilică de mână.

Dr. Onisifor Ghibu, *Din ist. lit. did. rom. I. Bucoavnele...*, p. 95—97.

București: Biblioteca Academiei Române.

1282. *Mulţămire către Dumnezeu... spre surparea dzurbaliĭ*, Chişinău 1826.

ѠРМИРѢ | кантѣрїй де рѫгъчѫне чѣїй де мѫлцъмире | къторъ Дмнѫлъ Дмнезѣ, | чѣлъ че âѫ дъръпть âцѫторюлъ сѣ | Прѣблагочестивѫлъй Домнѫлъй Нострѫ | ДМПЪРѢТѪЛѪЙ НІКОЛІЄ ПѢВЛОВИЧЬ, | спре сърпърѣ зърбалїй, каре ѧгроазѫ пре ѧпъръцїа | â тоатъ Россіа кѫ ръзбоюлъ чѣлъ | днитрѫ сине шй кѫ невон.

Сѫ тълмъчить де пре чѣ Словенѣскъ, шй сѫ | типърить ѧ Дѫховничаска Типографїе | â Бесарабїей, ѧ Кишинѣѫ. | Ѣнѫлъ ѧѿ Сѣптѣмкрїе.

In-4⁰, 1 f. (titlul)+10 foi.

Şt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*, p. 64 atribue mitropolitului Dimitrie Sulima traducerea în românește a acestei rugăciuni.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 66, nr. 37.

Bucureşti: Biblioteca d-lui Dim. Balaur, funcţionar la Sf. Sinod, care ne-a împrumutat exemplarul.

1283. Nicodim, dela Atos, *Pentru păzirea celor cinci simţiri*, traducere de Arhim. Domeţian, Mr. Neamţ 1826.

Ѧ НТРѪ СЛА́ВѢ ТАТѢЛѪИ ШИ Ѝ ФІЮ | ЛѪИ, ШИ́ Ѝ СФѢ́ТѪЛѪИ ДХ̃ Ѝ ЖНѪ́ ДМНЕЗЕ́Ѫ.

Кáрте сфътѫитóаре, пентрѫ пъзи́рѣ чѣ́лор чинчѝ сим|ци́рй, а нълъчи́рїй ши а̃ йнимїй. Ши пентрѫ ачѣ́а, кáре | сѫнт ѧ͡дълчи́рите чѣ́ле Дх̃овничє́щй, ши кїáр але мúнцїй.

Сѫ̀ ада́ос Ѧнкъ лѫнгъ ачѣ́стѣ ши минѫ́нѣ че сѫ̀ фъ|кѫ́т а лиѱи́рей сáѫ ѧ͡тѫнекáрїй Сóарелѫй пе врѣ́мѣ Ръстигни́|рїй Дмнѫлѫй. Ѧнкъ ши фóрма инимїй ѿмѫлѫй.

Ѩлкътѫи́тъ, де Прѣ ѧнѣъцáтѫл Даскал ал Бúсе́ричíй. ръ|съри́тѫлѫй, КѴР НІКОДИМ, Монáхѫл дин Сфѝтѫл | Мѫ́нте | ши тупъри́тъ Гречѣ́ще ла Йнѫл 1801. Прин ѡсе́рд|никъ келтѫ́лъ а Прѣ сфи̃ци́тѫлѫй Митрополи́т, майнаи́нте | а̃л Єврíпѫлѫй, і̃а̃ръ пре о̑́рмъ ал Йпíрѫлѫй, КѴРІ̃Ѫ КѴР | ІЄРОѲЄ́Ю НѪ̃ІѪЛ пентрѫ кáреле сѫ̀ ши а̃лкътѫи́т.

Йръ а̃кѫ́м сѫ̀ тълмъчи́т ши сѫ̀ ши тупъри́т ѧ͡н лим|ба Ромжнѣ́скъ спре фолóсѫл де Ѻ̃бще.

Ѧ̀н зи́леле бѫ̃н Крединчóсѫлѫй ши де Хс̃ юбитóрюлѫй Дóм|нѫлѫй нóстрѫ ІѺЙ́ННН СѪНДѪЛ СТѪРЗИ́Я БОѲЕОД.

Кѫ̀ благословéнїа Прѣ сфи̃ци́тѫлѫй Йрхїепúскоп ши Ми|трополи́т ал Молд. КѴРІ̃Ѫ КѴР ЕѲНІЙМІ́Н.

Прин ѡсе́рдїа Прѣ кѫ̀в. Йрхїмандри́т ши Стáрец ал Сфѝт: | Монасти́рй Нѣ́мцѫлѫй ши Сѣкѫлѫй КѴР ДОМѲТІЙ́Н.

Ѧ̀н Сфи̃та Монас͡т. Нѣ́мцѫл, ѧ͡тѫ̀ а сѫ̀ Тупографи́е.

Йнѫл, 1826. Лѣ́на лѫй Ма́йй, 1.

In-4° de 42 pag.+1 foae (nenumerotată)+506 pag.; dintre acestea din urmă, primele 8 sunt numerotate cu cirilică. Titlul şi paginele sunt încadrate în linii, cu numeroase frontişpicii, vignete, iniţiale ornate şi gravuri, dintre care semnalăm, la p. 5, portretul lui «Ierotheïu Naxul maï nainte ierarh al Evripuluï, iară pre urmă al Ipiruluï, 1826» (facs. nr. 434. Ierotheiu, pomenit în titlu, a cheltuit pentru tipărirea în greceşte a cărţii). La pag. 14 portretul lui «Nicodim Monah Sfetagoreţul şi dascal al Bisericiï Răsărituluï 1826» (Nicodim e pomenit în titlu ca autor al cărţii; facs. nr. 435).

Capitolul I începe la pag. 13; până acolo cartea cuprinde: o prefaţă «Cătră cetitorï», p. 2—4. Urmează: «Prea cuviosuluï şi învăţatuluï bărbat, Kyr Nicodim, darul cel dela D(o)mnul şi rugăciunea şi blagosloveniïa cea dela smereniïa mea întru D(u)hul Sf(â)nt îï trimitem», scrisoare a lui Ierotheiu al Evripului, p. 5—13.— «Prea Sf(i)nţituluï, prea învăţatuluï şi prea cinstituluï mieu stăpân, Arhiepiscop al Evripuluï, Kyriu Ierotheïu, închinăciunea cea de rob îï trimit», scrisoare a lui «Nicodim dela Skyropullis a Erimonisuluï», p. 14—12. — «Şi iarăşï fratelui mieu Nicodim, cea întru Sf(â)ntul D(u)h blagoslovenie şi dobândire a celor ce plac lui D(u)mnezeu», probabil a aceluiaş Ierotheïu (p. 22—25), urmată de răspunsul lui Nicodim (p. 26—30).

Urmează: «Scara cuprinzătoare a cărţiï aceştiï sfătuitoare», p. 31—42; foaia nenumerotată are pe verso gravura unei icoane, iar pe recto, în mijlocul unui chenar frumos

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

înflorat, acest extras: «Căile nebunilor drépte sunt înnainteá lor. Iară înţeleptul sfaturĭ ascultă. Pild. 12. 16». De aici până la p. 13 (numerotaţia nouă) o «Inainte cuvântare», după care începe materia propriu zisă a cărţii.

Din prefaţa «Cătră cetitorĭ» vom extrage începutul şi sfârşitul, fiind mai importante:

Cătră cetitorĭ.

Priiméşte cu iubirea şi dragostea ta cea običnuită, o prea iubite cetitorĭule, şi ačastă carte cu adevărat sfătuitoare şi sfinţită: Pre carea, ceĭ pré încuviinţaţi şi de D(u)mnezeu aleşĭ bărbaţĭ, unul adecă alcătuindu-o, iară altul (pentru carele, după a lui cérere s'au alcătuit) s'au cheltuit cu typărirea (grecéşte). Şi acum iarăşĭ alţiĭ, râvnind acelora, o au tălmăcit şi o au şi typărit în limba noatră castă Moldovenéscă, spre asémenea folos de obşte, pre carea toţĭ o aduc ţie din inimă, ca pre o fălie de pâine sau colac, sau dulcéţă d(u)hovnicéscă. . . . . .

Şi în scurt cartea aceasta iaste pré de suflet folositoare şi pré dulce, mai mult decât alt ceva.

434. Portretul lui Ierotheiu Naxul din *Cele cinci simţiri*, Neamţ 1826.

Decĭ cetindu-o pre ačasta şi folosindu-te, frate, roagă-te luĭ D(u)mnezeu şi pentru mântuirea cea sufletéscă a celor ce o au dat la lumină spre al tău folos. Iară acum şi pentru ce s'au făcut ačastă carte sfătuitoare, te vei învăţa dintru céle patru trimiteri următoare, pre care le punem aicea înainte. Fiĭ sănătos.

435. Nicodim Sfetagoreţul din *Cele cinci simţiri*, Neamţ 1826.

Dela p. 459—467: «Pentru câte minunĭ cuprinde întru sine minunea lipsiriĭ soareluĭ ceĭa ce maĭ pre sus de fire s'au făcut la răstignirea D(o)mnuluĭ, sau mai bine a zice, a întunecăriĭ soareluĭ»; la p. 458 este lipită o foae, pe care avem desenată evoluţia întunecării soarelui.

Dela pag. 468—497: «Dare de răspuns pentru însemnarea ce ĭaste pusă în cartea nevăzutuluĭ războĭu pentru D(oa)mna noastră Născătoarea de D(u)mnezeu».

Dela p. 497—506: «Pentru inimă. Ce félĭu de formă are inima omuluĭ dupre anatómiĭ (adecă spintecătoriĭ omuluĭ) ceĭ maĭ de curând». La pag. 505 avem chiar o foae lipită, pe care sunt desenate două inimi, explicate în note, la pag. 504—506.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1284. Octoih cu Catavasier, Buda 1826.

ѺКТѠЙХ | КѪ | КАТАВАСІЄРЮ Ѧтъмъ ѿаръ Ѧтрѣ ѧчѣст кйи âшєзат, шй тр҃пъри́т | дѕѣъ Рждѕ҃ма Бєсѣричій Ръсъри́тѕлый | сѕб | стъпжнйрѣ Прѣѕмината-тѕлый шй Стъпжнитóрюлый Ѧпъра́т҃ шй Кра́ль

ФРАНЦЇСК ѦТЬЮЛ

кѕ | благословє́нїм Ѳ҃ацелє́нцїей Сѧле Прѣ-|wсфйцитѕлый Дóмн

СТЄФАН СТРАТЇМИ́РОВИЧ,

Ѧрхїепїскóпъ шй Митрополи́тъ Бєсѣричій Ръсъ|ри́тѕлый дин Ка́рловец.

Ла Бѣда | ѧ Крѣ҃ска Тѵпографїѣ â Оу҃нїверсїтатей дин Пѣста. | Ла а҃нѣ дела Хс҃. ѧ҃ѿѯѕ. Ѯндíктъ а҃.

In-4º de 5 foi nenumerotate+141 foi.

Verso titlului alb. In faţa textului gravura mare a *S. Ioannŭ Damask.* O vignetă, reprezentând Sf. Treime, serveşte drept frontispiciu; cartea este ornată şi cu alte frontispicii mai mici. Textul urmează pe două coloane şi este tipărit cu cerneală neagră şi roşie. Pe foile liminare o prefaţă a lui Constantin Loga şi arătarea cuprinsului: cântările octoihului, catavasiile şi sinaxarul; polieleul şi rugăciuni de mulţumire.

Prefaţa:

Cuvânt înnainte.

Onoraţĭ şi iubiţiĭ meĭ cetitorĭ!

Légea creştinéscă ĭaste ca şi soarele ce în toate părţile întinde razele sale şi luminézĕ pre ceĭ credinčoşĭ, cariĭ prin fapte bune caută să ajungă la bunătatea D(u)mnezeeştiĭ fericirĭ: că precum trupul, nu numai cu un feliŭ de mâncare se ţine şi creşte, aşa şi sufletul pre maĭ multe cărărĭ, ca şi prin neşte raze, caută mijlociri de a străbate la fericire. Besérica noastră, după învăţătura Mântuitorĭuluĭ Hs, mărturisésţe că numaĭ prin credinţă şi prin faptele cĕle bune se poate omul mântui. De unde S(fi)nţiĭ Părinţĭ au întrodus în Besérica creştinéscă, afară de alte învăţăturĭ îndreptătoare şi cântarea, ca o mijlocire mângăitoare de a deştepta simţirile noastre spre pofte şi porniri bune, după carc apoĭ şi faptele ca şi umbra după trup urmézĕ, că precum cineva cugetă, aşa şi fapte aduce. Au nu prin cântărĭ de întristare ne pornim şi noĭ în lacrămĭ, că simţim condorére şi iară prin cântărĭ de bucurie ştergem lacrămile şi cu toată soţietatea împreună ne bucurăm. Intru asemenea chip şi omuluĭ păcătos se întâmplă, vrând să se întórcă dela viĭaţa cé necuviósă pe caléa faptelor bune: el urdină la Besĕrică, unde maĭ din învăţătura şi sfătuirea Preotuluĭ, maĭ din cântărĭ de pocăinţă îşĭ aduce aminte de alunecările sale în păcate, cunoaşte şi mărturisésţe după cugetul său faptele sale cele urîte şi multe: prin cântări aude lăudându-se mărirea, dreptatea şi înţelepcĭunea Făcătorĭului; aşijderea din cântări aude de trimiterea Fiĭuluĭ luĭ D(u)mnezeu pre pământ de a ferici tóte nemurile: întru asemenea, din cântărĭ aude de Patimile, Moartea, Invierea şi de Inălţarea luĭ la cerĭu, care omul, apoĭ, toate acéstea întru inima sa pecetluindu-le, dă laudă luĭ D(u)mnezeu şi cu lacrămĭ se roagă, strigă şi cére ertăcĭune, ca după nemăsurata sa bunătate să-i ĭarte toate pucatele (sic) luĭ. Iată apoi cântările se fac spre mângăerea omuluĭ păcătos şi-l aduc la îndreptare. Cântărĭ cu atare înţeles se află scrise în cartea ačasta ce se zice Octoih sau Optversuitorĭu, ce ĭaste îmbogăţit cu

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

maĭ multe cântărĭ şi ale Catavasiilor, având alăturat şi Typiconul ce l-am resplicat din cel Slovenesc, zis: Ustav şi s'au întocmit ačastă carte, întru carea Typicul propune theoreticésca, iară Octoihul practicésca îndreptare a cântăriĭ besericeştĭ, cuprinzând mai vârtos céle ce adése orĭ vin a se cânta prestă an. Aci s'au adaos Pashalia [1]) pe 308 de anĭ de acum înainte şi maĭ alte încă rânduelĭ pentru folosul tinerilor şi a sf(i)ntelor besérici.

Mult au asudat dascăliĭ besériciĭ şi alţĭ crescătorĭ aĭ némului omenesc, ca să aducă cântarea la trépta cé maĭ covârşită. Ştim pe Orfeu poetu cu fluera şi cu préformosul său vers o fi tras pe oamenĭ din păduri şi din codriĭ la viĭaţa soţietăţiĭ; şi aşa din sălbătăcie i-au adus la omenire. Au nu poporul Israiltenesc prin cântărĭ şi prin sunetul organelor dădé laudă lui Savaoth? Au nu şi însaşĭ D(u)mnezeirea prin sunete şi în ton de buccină, prin strălucirĭ de fulgere şi de tunete au dat luĭ Moysi şi la tot Israilul, legĭ în muntele Synaĭ? Au nu Muscaliĭ, cu toată Rusia, prin cântarea cé foarte desfătată, carea o auzisă la Constantinopol (Ţarigrad), aprinzându-se de poftă cătră légea grecéscă, au trecut la creştinătate? Şi alte încă urmărĭ bune au adus cântarea némului omenesc.

Acum, în Besérica Resărituluĭ, melodia cântăriĭ în doao forme se află. Greciĭ cântă după semnele Psaltihieĭ, ce ĭaste întocmită după gustul popoarelor celor dela Resărit; iară Ruşiĭ, cântă după notele Italienilor, care ĭaste gustul tuturor popoarelor dela Apus. Intru amândoao acéstea chipurĭ cu desfătare ĭaste a asculta, unde cu plina măestrie şi cu întréga harmonie se cântă.

Cântarea Grecilor după semnele Psaltihieĭ întocmită ĭaste vrednică de laudă, iară maĭ vârtos de mirare, pentru redicările şi apăserile tonuluĭ, care cu mare măestrie în coardă melodia şi foarte cu desfătare o ascultă ceĭ ce sânt dădaţĭ cu dânsa.

Iară cântarea Ruşilor ĭastă maĭ pompoasă şi pentru serbătorĭ de mare solenitate maĭ întocmită, fiindcă maĭ cu mărire poartă tonul şi redică simţirile cătră sf(â)nta evlavie.

Aicea în shoalele Preparande Pedagoghiceştĭ, precum şi în céle clericale theologhiceştĭ din Arad, după melodia amânduror chipurilor se cântă, fiindcă unele cântărĭ maĭ desfătat merg după melodia grecească, iară altele după cé rusască.

Primiţĭ decĭ ačastă carte, iubiţilor tinerĭ Romanĭ, cariĭ spre trépta învăţătorieĭ şi a preoţieĭ vă gătiţĭ şi folosiţi-vă dintr-însa, ca să fiţĭ întregĭ împlinitorĭ a sf(i)nteĭ Diregătoricĭ voastre, că aşa voĭu culége şi eu roduri de bucurie din ostenélele méle. Plata mé cé maĭ deplină mi se dă atuncea, când văd că am putut şi eu în cevă folosi némuluĭ mieu şi sf(i)ntelor besérici. Pentru ačasta am şi luat cântarea spre mine, deşi nu era ačasta între învăţăturile cathedriĭ méle dela împărătescul thron orânduite, şi-mĭ ţin de dică căcĭ şi dintre acéstea spre podoaba sf(i)ntelor besericĭ, pot împărtăşi tinerimeĭ Poporuluĭ Roman.

Scris-am în Arad 21 Maĭu 1826. Constantin Loga.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

[1]) Insă ea nu există la sfârşitul volumului, care termină, la pag. 141, cu vorbele: «Svârşitul şi luĭ D(u)mnezeu mărire».

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1285. Octoih mic, Sibiu 1826.

Чѣле | wпт гласѹй | сѧѕ | ѠКТОЇХѪЛ | ЧСЛ МЇК | кѕ | wржндѹѧла Вечѣрнїей, Литѹргїей, ✠прѣѕнъ Гласѹриле кѕ Подобїйле, Катавасїйле, Ірмоаселе | Полиелеѹл, Припѣлеле кѕ Свѣтйлнеле, шй Во|скрѣснеле де преете тѡт анѕл. Сйбїй, | ✠ Типографїа лѹй Іѡанн Карт. | 1826.

In-8⁰ mic de peste 320 pagine.

Pe verso titlului icoana lui Iisus Hristos, ţinând în mână un filacter cu inscripţia: «Neîncetatŭ vă rugaţi». La sfârşit Pashaliïa cu «Învăţătură pentru înţelesul . . .» ei.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1286. *Oştiré Franţezilor în Rossia*, Bucureşti, 1826.

Ѡщйрѣ ФРЇНЦЄЗЇЛОР ✠ РОСЄЇѪ лѧ лѣт: 1812: Кѕ âдеwгáре дѐ ѡáреш кáре кáрци ✠пърътѣщи | пѕбликѹйте ✠ врéмѣ Ръзмирицїй. | Тжлмъчйтъ дѹпъ чѣ гречѣсвь ✠ лймба | Рѹмжнѣскъ | дѐ | ПЇРЇСКЄВЯ клѹчéрѹл де Йрїе. | Шй дáтъ ✠ тѵпáр лѧ привелегїáта тѵпографїе | дйн Бѣкѹрéщй | сѧпт Єфорїѫ дѹмнѣлѡр Боѐрилор Рѣдѹкáнѹл Клинчѣнѹл бйв вѣл | Стóлник. Шй Димитрáке Топличáнѹл бйв вѣл Сердáр. | Лѧ Йнѹл дéла Нáмтерѣ Дóмнѹлѹй шй Мжнтѹнтóрѹлѹй нострѹ. | 1826.

In-4⁰ de 3 foi liminare (numerotate greşit cu cirilice) şi 132 pag. cu cifre arabe+1 foae.

De-asupra textului un frontispiciu de flori, având în mijloc Stema Ţării-Româneşti, este lucrat şi semnat de *Ieromonah Costantie.*

Istoricul campaniei urmează pe pag. 1—103, apoi sunt reproduse şapte scrisori ale Ţarului Alexandru al Rusiei, subt titlul următor: «Cărţi împărăteştĭ publicuite în vremea războïuluĭ la anul 1812».

Pe ultima foae intitulată «Obrazile ajutătoare», se arată, în ordine alfabetică, persoanele care au ajutat la tipărirea volumului.

Prefaţa:

Procuvântare.

Poate să pricinuïască cinevà zicând că némul Rumânesc, fiind ném pačnic şi slobod despre a fi suppus la îndatorarea întrebuinţărilor războïuluĭ precum sânt alte némurĭ streine, nu poate agonisi folos dintr-o Istorie ca acésta povestitoare unuĭ războïu. Zic şi eu asemenea. Dar fiindcă acest războïu ş-au avut tot adâncul privirii spre dărâmarea şi stingerea Pravoslavieĭ, precum s-au şi cunoscut în urmă şi va cunoaşte orĭ cine să va îndeletnici a citi acéstă Istorie. Căcĭ maĭ întâĭu va vedé toate relile urmărĭ ce au lucrat protivniciĭ credinţiĭ, atât la intrarea lor, cât şi la eşire din pământurile Rossieĭ. Apoĭ văzând multa blândeţe şi ïubirea de omenire a mareluĭ împărat al Rossiei, Alexandru I: (Cel ce întru una din obĭčnuitile sale călătoriĭ în coprinsul împărăţieĭ, întâmpinând la trecerea unuĭ râu, unde scoseseră câţ(i)va lăcuitorĭ ţăranĭ pre unul asemenea lor, ce cu câteva minuturĭ mai nainte să înnecase în apă, şi-l socoté ca pre un mort. Iar el fără a să scârbi, însuş cu mâinile sale scuturându-l şi frecându-l pre trup, apoĭ slobozându-ĭ şi sânge prin lucrarea dohtoruluĭ său, când l-au văzut că răsuflă şi dăschide ochiĭ, au strigat cu o deosibită bucurie zicând: «Acest minut este cel mai fericit minut al vieţiĭ méle»). Pă lângă acestea văzând temeinica Pravoslavnică credinţă a norodului Rossieĭ către Dumnezeu neabătuta suppunere

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

către stăpânirea şi fierbintea ĭubire de Patrie; şi pă lângă acestea toate neasemănatele marĭ isprăvĭ ce s-au făcut, va înţelege că într-acest războĭu mare, care nu să pomeneşte asemenea ca acesta nicĭ în vécurile cele vechĭ, s-au oştit împrotiva vrăjmaşilor Pravoslavieĭ însuşi drépta atot-puternicului Dumnezeu. Acéstea dar văzându-le eu în cé grecéscă Istorie şi chipzuind că nu numaĭ un stăpânitor, ci şi norodul de obşte şi în parte poate nu puţin să se foloséscă, privind urmările şi isprăvile ce s-au făcut în curgerea acestuĭ războĭu, m-am îndemnat de am tălmăcit-o în limba Rumânéscă, dându-o şi la lumină prin typar spre a câştiga şĭ némul nostru ştiinţă de cele ce s-au urmat într-un pré vestit războĭu ca acesta, ca să se foloséscă ceĭ marĭ din pilda blândeţelor şi iubiriĭ de omenire a Stăpânitorului Rossieĭ. Iar ceĭ suppuşĭ dintr-a norodului Rossieĭ temeinică credinţă, ne-abătuta suppunere şi fierbinţéla iubiriĭ de Patrie.

Şi în cele după urmă să cunoască înfiinţat că cu asemenea cugetare aflându-se un Stăpânitor Pravoslavnic şi un norod suppus, deapururea va fi apărat de către Dumnezeĭasca Pronie şi nicĭ odată la orice întâmplătoare primejdie nu să va întări preste dânsul relile cugetărĭ ale vrăjmaşului.

Rog dar pre fieşcare ĭubitor de ştiinţe, îngăduitor cititor, a fi priimită cu blândeţe acéstă tălmăcire şi citindu-să cu deadinsul şi cu ochiul dragostiĭ privindu-să, nu numaĭ că va afla mulţămire, ci încă nădăjduesc că va hărăzi ostenitoruluĭ tălmăcitor ertăčune, atât pentru niscareva greşale ce din neputinţa omenéscă să vor fi trecut cu vederea, cât şi pentru îndrăznéla ce au luat cutezând peste a sa nedăstoĭnicie.

Tălmăcitorul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1287. Poteca Eufrosin, *Cuvinte panighyrice şi moralnice*, Bucureşti 1826.

КѢЕЙНТЄ ПАНИГѴ́РЇЧЄ | шй моралничє | дє ЄѴФРО́ЄѴН ПОТЄКА | ІєромонáХ шй Профѣсор дє фїлософїє Â БѢКѢРЄ́ЩЙ. | Â Тѵпографїа Сфйтей Митрополїй. | Аѡкѕ. | Дє Їєромо: СТРАТОНÍК Тѵпографф.

In-12⁰ de 45 pagine.

Titlul, acesta interior puţin scurtat, este reprodus şi pe coperta din faţă. Pe ambele foi titlul este încadrat în chenar dublu de flori. Tipar negru şi roşu; iniţiale mari, ornate; paginele încadrate; un frumos frontispiciu.

Broşura cuprinde trei cuvântări:

1. «Cuvânt zis la zioa Invierii D(o)mnuluĭ nostru Iis. Hs. 1826. Cătră Inălţimea Sa Grigorie Ghica Voevod, Prinţ Inpărăţitoriu Valahieĭ». La sfârşitul lui se arată: «In Bucureştĭ în şcoală la Sf(â)ntul Savva».

2. «Cuvânt zis la zioa Naşterii D(o)mnuluĭ nostru Iis. Hs. 1825. Cătră Inălţimea Sa Grigorie Ghica Voevod, Prinţĭ Inpărăţitoriu Valahieĭ». La sfârşit: «In Bucureştĭ în şcoală la Sf(â)ntul Savva».

3. Cuvântare, care începe cu vorbele: «Prea Sfinţite Stăpâne şi blagorodnicĭ boerĭ?». După cum se arată la sfârşit (pag. 45), această cuvântare a rostit-o E. Poteca în faţa Mitropolitului Grigorie, a boerilor din Eforia şcoalelor, precum «şi alţiĭ nu puţinĭ boerĭ şi şcolarĭ», în şcoală la Sf. Sava, cu prilejul deschiderii lecţiilor sale de filosofie, la 1825, Octomvrie 1.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1288. Psaltire, Sibiu 1826.

ѰАЛТЇРЪ | Прwрокъславї | шй | ѧпъратъславї | ДАВИД | ѧ зйлеле Прⷭ ѧнълцатъславї ѧпърат | ФРАНЦИСК ѦТЖИЛЪ | тупърйтъ. | СЇБІЇ, ѧ типографіи лъвї Іwанн Барт. 1826.

In-4⁰ de 4 foi liminare+228 pagine.

In primele 4 foi, pe lângă titlu, mai avem o «Predoslovie» care tratează despre însemnătatea «meşteşugului cântărilor» bisericeşti, semnată astfel: «Al tuturor fierbinte rugătoriu catră D(u)mnezeu». Apoi, învăţătura cântării psalmilor în postul cel mare.

In faţa textului gravura «David proroc» încadrată. La pag. 150 gravura Domnului «Iis(us) H(risto)s» la fel încadrată, iar la pag. 213 figura Maicii Domnului.

După catisme urmează: «Cântarea lui Moysi» şi psalmii aleşi; «Dela facerea a toată făptura şi dela Adam Omul cel întâiu zidit, întoarcerea Indictionului, a 532 de ani al 14», împreună cu explicarea pashaliei; «Cinstitul paraclis» şi «Istorie», adică un fel de indice alfabetic al numelor de persoane pomenite în psaltire, «cu istoriia lor».

Sfârşeşte cu însemnarea psalmilor ce se citesc «la vréme de primejdie».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1289. *Rînduiala pomenirii ostaşilor*, Chişinău 1826.

РѪНДУѦЛА ПОМЕНИРІЙ | Пентрⷭ православнічїй ѡсташій | шй пентрⷭ тѣцій кáрїй пентрⷭ крⷭ|дйнцъ шй Пáтрїе сáⷭ оу҃чись ѧ | ръзбóе.

In-8⁰ mic, 22 foi.

Pe ultima pagină (f. 22 v.):

S-au tălmăcitŭ de pre cea Rusască şi s-au tipăritŭ în duhovničasca Typografie a Chişinăului, anulŭ 1826, luna Ianuarie.

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 65—66, nr. 36.

1290. Simeon (Logothetul), *Graiurile Maicii lui Dumnezeu*, Iaşi 1826.

ГРАЮРИЛЄ | МАЙЧИ ЛУИ | ДМ̃НЄЗЄУ, | чⷭ ла Рⷭстигнйрⷭ, шй | ѧгропáрⷭ Фіюлъй сⷭ, | кⷭ Плѫнгерⷭ грⷭ. Ѧ канóн. Плкътъйрⷭ шй фáчерⷭ лъй СИМЄѺН | Логодéт. | Дáтⷭ ѧ тупáрѣ, ѧ зйлеле прⷭ | ѧнълцáтъславї Дóмн | Іwанн Гандъл Стърза Воєвóд. | Кⷭ благословéніа шн тóатⷭ келтъѫла | а прⷭ ѡсфиницйтъславї Архиепископ шй | Митрополіт Молдáвїей. | Кирiw Кйр Веніамйн. | Ѧ типографіа Сфйтей Митрополій ѧ Йшй | Йнїй дела Хⷭ, 1826.

In folio de 6 foi nenumerotate (ultima alba); în plus, coperte frumos înflorate şi încadrate.

Tipar negru şi roşu; titlul şi paginele încadrate în chenare de flori.

Pe verso titlului două gravuri: răstignirea şi îngroparea Domnului, cu scurte rostiri tiparite de o parte şi de alta a gravurilor respective.

La sfârşit, în dreapta, jos: «Grigorie Sachelarie ostenitoriul».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1291. Thornton T., *Starea Valahiei şi a Moldaviei*, Buda 1826.

СТЇРЪ ДЄ ЇКѪМ | Дин | Ѳблъдѫирⷭ Геwграфичаскъ, Ѳръше|нѣскъ шн Политичаскъ а Прinципа|тѫрилор | ВЛЛЇХЇЄЙ ШИ Я МОЛДЇВЇЄЙ | дѫпъ ѧнгрижирле фъкѫтⷭ дⷭ w лъкѫирⷭ дⷭ | аній чинчйспръзѣче, атѫт ѧ Цариград, кѫт шн |

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

.Ѧ .Ѧпъръцїѧ Тѫрчѣскъ | дѣ | ѲОМѪ ѲѺРНТОН | Енглезѫ, Сол фїинд ла Цариград, типъритъ ла | Парис .Ѧ анѫ 1812. | шр акѫм | тълмъчитъ .Ѧ лимба романѣскъ, шн датъ ла типарїѡ спре | кѫноцїница нѣмѫрилор ачестор доаѡ Принципатѫрй дѣ оуи Роман поѣтиторїѡ дѣ .Ѧндрептарѣ Нерадѫрилѡр нѣмѫлѫй ро маиеск, шн а са лѫминаре, спре мърире шн кѫна фериціре.

Die dermalige geographisch-bürgerlich-und politische Lage der | Fürstenthümer Walachey und Moldau.

Ла Бѫдѧ | .Ѧ кръмска Типографїе а Оуниверситатей Оунгар: 1826.

In-8º mic de 1 f. (titlul) + XVI + 99 pagine; paginaţia începe dela p. 3.

Pe verso titlului rezoluţia de imprimare semnată de *G. Petrovits*, cu data de 18 Aug. 1826.

Prefaţa:

Iubite cetitoriule!

Păcatul mărturisit nu maĭ este păcat; măcar cât s'ar strădui cineva să se ascundă după deaget, precum zice pilda, nu poate rămânea până în sfârşit ascuns, căcĭ pre fieştecarele sau portul, sau faptele sale îl vădeaşte despre toate mişcările sale. Ačasta dar cunoscând şi eu şi fiind încredinţat că pe ori carele va lăsa inima să apuce în mână ačasta tălmăcire a o ceti, negreşit trebue să fie Român, fiind în limba Romanească. Pentru căci alte neamurĭ au ačasta pre scurtă Istorie a neamuluĭ nostru în limba lor, fiind scrisă întâĭu în limba englezească de un englez Thoma Thornton, apoi tălmăcită în limba franţozească şi tipărită în Pariz la anul 1812, alăturată fiind în sfârşitul Istoriĭ Otomanicestĭ, scrisă şi ačasta tot de mai sus numitul Englez. Şi eu tălmăcitoriul aflându-mă iarăşĭ Român din Strămoşĭ, moşĭ şi părinţĭ născuţĭ neaoşĭ Românĭ, cu toate că însumĭ mă cunosc nedestoinic să apuc condeĭul a scrie ceva în însuşĭ limba mea părintească, cu cât mai vârtos să tălmăcesc din alte limbĭ, care nicĭ părinţiĭ meĭ le-au cunoscut, fiind cutrupiţĭ de adâncul întunerec, carele şi până astăzĭ, supt aceaĭaşi cutrupire şi jalnică întunerecime, ţine pre ticălosul neamul nostru. Dar cu toate aceastea mi-am luat inima în dinţĭ şi cu hotărîre am pus înnainte toate câte privesc spre hula şi dojenirile câte mulţĭ din însuşĭ compatrioţiĭ meĭ vor lipi în obrazul meu şi în spatele mele; uniĭ judecând tălmăcirea că nu este bine alcătuită (carea ačasta şi eu însuşĭ nu o tăgăduesc, mărturisindu-mĭ neputinţa), alţiĭ dojenindu-mă şi maĭ mult cred că ocărându-mă şi înjurându-mă, vor zice: că cu m'am găsit iscusit să puĭu de faţă şi în tiparĭu defăimările ale unui neam întreg. Eu pre acestea când aş auzi, sau când m'ar întreba, le aşĭ răspunde, că să rău turbură şi să mâhnesc asupră-mĭ; căcĭ trebue fieşte carele cetind să se gândească, că acel Englez de neam strein fiind, nicĭ având vreo patimă în parteşĭ cu cineva din pământeanĭ, nu au scris nicĭ o minčună despre lucrările şi năravurile ceale ce să običnuesc în Ţeara-Românească şi Moldova; nicĭ au trecut cu vederea şi cu nebăgarea de seamă bunătăţile ceale fireştĭ şi tânguirea ticăloşilor lăcuitorĭ, a amândurora Prinţipaturilor; ci pre ceale bune cu dulceaţă şi cu inimă umilită le-au scris; iar ceale vrednice de defăimare şi hulă, cu batjocură spre batjocură le-au înşirat prin condeĭu şi ca unul din neam slobod, fără sfiĭală le-au aşezat. Aceaste văzându-le şi cetindu-le şi eu, m'au aprins văpaĭa ruşinii, m'au pătruns obida ticăloşiĭ neamuluĭ meu, ale căruĭa ruşinĭ, obide defăimărĭ, ticăloşiĭ, năravurĭ scârboase, leneviriĭ, trândăviriĭ,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

amăgirĭ, adormirĭ, înşelăcĭunĭ, despoerĭ, răpirĭ, jefuirĭ, pedepse, chinurĭ şi neaplecarea la dulcile, folositoarele, luminătoarele învăţăturĭ şi meşteşugurĭ. Aceaste toate văzându-le povestite şi scrise maĭ în toate limbile Evropiĭ şi tipărite; şi de asemenea cărţĭ maĭ toate bibliotecile şi maĭ toate casele Evropeilor pline, râzând cetindu-le şi batjocorind zicând, întocma precum zicem şi noĭ Româniĭ pentru Ţiganĭ, că Ţiganu nu este bun pentru altă nimică a-l întrebuinţa, decât numaĭ la mărăcinĭ şi să care cărămidă şi var la nameastiĭ când să zidesc; asemenea zic şi cealelalte neamurĭ luminate şi putearnice; că Românii sânt orânduiţĭ de triştea lor să fie supt jug munciţĭ, jefuiţĭ şi în veacĭ să muncească golĭ, despoĭaţi spre desfătările şi desfrânările celoralalte neamurĭ, şi celor din păcate maĭ marĭ aĭ lor, cariĭ numaĭ după cuvânt să zic Patrioţĭ, dar în faptă-s maĭ cumpliţĭ decât lupiĭ ceĭ turbaţĭ şi pedepsiţĭ la întunerecul neînvăţăturilor; că eĭ de să vor lumina cu învăţăturĭ unde vor maĭ găsi norod orb să-l jupoae de pele şi el gemând şi suspinând să tacă, neştiind ce să vorbească şi să rabde, neştiind ce să facă. Carea ačasta în faptă o vedem că maĭ oropsit şi maĭ hulit neam altul nu maĭ este, decât, vai! cel Românesc, acela, carele odinioară au fost vrednic de a trage căotările a multor neamurĭ şi pohtele multor Împăraţĭ asupră-şĭ; unele neamurĭ căutându-l cu ochĭu zavistnic văzând vieţuirea luĭ în vitejie şi în neatârnare; altele iarăşĭ poftind şi dorind să-l ĭa supt stăpânirea sa, măcar supt ocrotirea luĭ şi nu putea. Precum aceastea toate, atât şi ceale spre bine şi pohfala neamuluĭ Romanesc; cât şi ceale spre rău, hula şi ticăloşia acestuĭ dosădit norod sânt scrise şi prea scrise şi tipărite în toate limbile streine de mulţime de scriitorĭ Englezĭ, Ghermanĭ, Ungurĭ, Ruşĭ; şi ceĭ maĭ mulţĭ au scris pentru păcatele neamuluĭ în limba franţozească şi pentru păcate zic; căcĭ ačastă limbă fiind obştească în toată lumea, maĭ lesne s'au împrăştiat şi s'au trâmbiţat defăimările obidatuluĭ meu neam.

Iubite cetitorĭule! te rog spune-mĭ fără prefăcătorie şi cu inimă curată, sânt eu vinovat, căcĭ am tălmăcit în limba părintească această prea scurtă încondeiere? Aşĭ fi fost vinovat, când le-aş fi scris eu din capul meu cu vreo pismă în parte către cineva, carea şi de mine însuşĭ de ar fi fost scrisă, nu ar fi fost scrisă, nu ar fi trebuit să mă hulească; căcĭ vedem că firea aşa orânduĭaşte, că părinţiĭ ceĭ bunĭ să-şĭ dojenească copiĭ lor spre învăţul faptelor celor bune şi spre dobândirea celor spre laudă neamuluĭ lor, precum şi dascăliĭ ceĭ cu dureare de inimă, nu numaĭ învaţă, sfătuesc, ci şi pedepsesc pre ucenicĭĭ lor spre luminarea învăţăturilor şi direagerea neravurilor lor.

Dar la aceastea cine este vinovat? Cel ce este datorĭu şi nu-şĭ împlineaşte datoria; şi cine este datorĭu? Dela Vlădică până la opincă (după pilda Românească) căcĭ după chipul cu care să oblăduesc Prinţipaturile amândoao, clirosul bisericesc este vârful tuturor puterilor asupra celorlalţĭ lăcuitorĭ carele cliros când ar urma canoanelor şi făgăduelilor celora de dânşiĭ date înaintea înfricoşatuluĭ jertfelnic, (la întrarea lor în clerul bisericesc) de a nu-şĭ maĭ căuta de folosu-şĭ în parte; ci să îngrijască şi să-şĭ jertfească tot pentru turma ce păstoreaşte. Atunci acel cliros nu s'ar sfii, nicĭ s'ar teame de nicĭ un obraz al nicĭ unuĭ chip de stăpânitorĭu sau boer; ci fără îndoĭală, s'ar pune în orânduĭală şi în bună lucrare toate ceale spre folos, luminare, învăţă-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tură şi fericirea neamuluĭ turmiĭ sale. Dar unde să găsesc acest fealĭu de Păstorĭ? Că unora le plac baniĭ, altora le place cinstea, altora le place slava, altora le place îndestularea mâncărilor şi a beuturilor, altora le place odihna; alţiĭ să fac că nu îndreznesc, alţiĭ să fac fricoşĭ, alţiĭ nu sânt vrednicĭ să-şĭ cunoască cinul, alţiĭ nu ştiu de unde să înceapă şi unde să sfârşască. Şi toţĭ acestea ca să nu-şĭ pearză înlesnirile poftelor lor, nu numai că nu îndrăznesc a să împotrivi la ocârmuitoriĭ după vremĭ şi la boeriĭ ceĭ ce sânt îndiregătoriĭ şi cu puterĭ în mânile lor, ca să nu jefuĭască; ci şi ajută să chinuĭască pre ticălosul norod cu toate chipurile de tiraniĭ. Acum însă în veacul nostru, abea s'au fost găsit un Gherasim (de neam Român neaoş) fostul Episcop Buzăuluĭ, carele din durerea inimii sale neputând suferi să vază şi să iscălească sfaturile şi hotarele ceale spre despoĭarea şi tirania norodului, s-au mulţemit maĭ bine să se leapede de toĭagul cel păstoresc şi de slava arhierească şi să se tragă la un schit, să se prostească, a nu maĭ vedea ceale nevrednice de văzut şi a nu maĭ auzi ceale ce pricinuesc cutremur şi pârlirea păruluĭ la cel mai strein când le aude; lăsând să se mustreaze de cuget, ceĭ ce au rămas a ocârmui un norod ticălos, iar cugetul său să nu-l mustreaze, căcĭ ar fi primit a fi părtaş printr'o iscălitură numaĭ, la toate fealurile de dosădirĭ ale jalniculuĭ norod. Acest Gherasim dar s-au arătat numaĭ că în vinele sale are sânge de Român, iar nu de viperă şi de lipitoare; şi aşa arătându-să îndată fără perdere de vreme şi de multe vorbe, s-au luat toĭagul dela dânsul şi s-au dat la altul mai vrednic. Apoĭ când păstoriĭ lasă turma lor de o spărgăluesc şi o ocârmuesc lupiĭ, de cânĭ ce aşteptĭ? Cânii turmiĭ să uită numaĭ când să rămâe ceva din gurile lupilor să apuce şi dânşiĭ. Ce este mai firesc că lupiĭ mănâncă numaĭ carnea depre oĭ, iar cânii turmiĭ mănâncă şi oasele; întocma să urmează la noĭ; că ceĭ cu puterea stăpâniriĭ mănâncă carnea şĭ oasele ceale mai fragede, iar ceĭ ce sânt pre supt stăpânitorĭ şi ocârmuitorĭ rod şi oasele, ling încă şi bătătura ticălosuluĭ lăcuitorĭu, să nu i să mai ulme nicĭ urma unde l-au mâncat. Poate dară fieştecarele să judece şi să cunoască, că neamul Românesc de păstorĭ şi cliros bisericesc, întemcĭat în datoriile sale, nu are noroc să aibă, de boerĭ şi oblăduitorĭ încă cu atât mai rău, căci acestea numaĭ gândesc nicĭ odată la folosul şi slava neamului; ci numaĭ în veacĭ fĭ trec sudorĭ muncindu-să la născocirĭ cum şi ce mĭjloc să facă să ia diregătorie maĭ câştigoasă şi să închipuiască ceale maĭ strecurate mijloace de a despoĭa pre fraţiĭ săĭ. Aşa dar, iubite cetitorĭule, n-au venit încă vremea să aşteptăm folosul, luminarea, slava, dreptatea şi odihna, răpaosul noroculuĭ dela căpeteniile ceĭ ce să numesc patrioţĭ şi pământeanĭ; ci poate dela alte neamurĭ vom putea dobândi vreuna din ceale mai sus zise; iar acum când una dintră dânsele ar simţi ticălosul norod, ar fi fericit.

Apoĭ eu ticălosul aflându-mă Român neaoş şi văzând atâţea scriitorĭ în limbi streinĭ, precum acest Thornton, Peysonel, Cara, Montalban, Baur Gheneralu, Cantemir, Leunclavius, Puchevil, Čagit, Halcocodil, Marsilie, Vilkenson, Formont, carii au scris toate ceale reale spre defăimare. Şi ce este maĭ de mirare, maĭ de obidă şi de lăcrămat, că ceale reale maĭ nicĭ una nu este minciună, ci toate adevărate şi încă multe le-au trecut cu vedearea

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tăcându-le, poate din neştiinţă, sau scârbindu-să nu le-au scris; n'au trecut însă cu vederea, nicĭ cu părerea, toate ceale din fire podoabe şi îmbunătăţiri ale loculuĭ şi ale pământuluĭ, tânguindu-le că sunt pre acest felĭu de cânĭ de stăpânitorĭ, oblăduitorĭ şi ocârmuitorĭ. Şi aceste batjocurĭ şi hule şi defăimărĭ sânt ştiute şi cunoscute de toate neamurile Evropiĭ; ajunge numaĭ să cetească şi numaĭ decât înceape a râde şi batjocori pre Românĭ. Zic apoi iarăş, eu ticălosul, dece să nu le fac cunoscute, măcar prin tălmăcire să vază şi să cunoască neamul meu cel Românesc, în ce hulă, în ce defăimare şi în ce necinste şi în ce rând, ce neam de nimic, adormit, neprocopsit, tipărit din nesimţire, lenevit, trândăvit şi stăpânit numaĭ de o mândrie, trufie şi de un lucs fără socoteală şi fără margine. Acest felĭu cunosc toate neamurile pre neamul nostru, căcĭ streiniĭ scriu pentru noĭ, iar noĭ, după ce nu scriem pentru noĭ, nicĭ nu vrem să ştim; ce scriu ceĭ streinĭ spre binele şi spre răul nostru.

De aceaĭa dară am judecat şi am hotărît, puind în minte toate ocările şi hulele şi pismuirile ce-m(i) vor lipsi şi am tălmăcit din limba Franţozească în limba strămoşască pentru Români(i) ce ştiu Româneaşte şi sânt Românĭ adevăraţĭ, la socotinţe, la fapte, la sânge şi la gânduri, ca să ştie şi eĭ ce scriu şi în ce stare de cinste şi de necinste ne au Evropeniĭ şi toate cealelalte neamurĭ. Şi încă sânt alţĭ Evropeĭ, carĭĭ scriu ceale de acum curgătoare în pământurile noastre maĭ cumplit, prisosind altă pată mai mare şi otrăvită, hulind că acum să stăpânesc amândoao Prinţipaturile de neamurile sale şi că văd maĭ reale urmărĭ în toate chipurile şi maĭ desfrânate şi reale năravurĭ, când ar fi putut să le direagă şi să le aducă la bună stare, în vreame ce pildele ceale reale şi peadecele cumplite Fanarioţĭ, cu a cărora pricinuire, zic scriitoriĭ, că până acum ne apăram şi şi ne îndreptăm; acum dar, ce îndreptare ne mai rămâne, decât de nu să vor deştepta din somnul cel împetrit, să se direagă şi să se pună la o bună orânduĭală, alta nu maĭ rămâne, decât să creape pământul şi să ne înghiţă pre toţi de viĭ.

Pentru ačasta dară, rog şi chem la cunoştinţa dreptuluĭ şi folositorĭuluĭ adevăr pe toţĭ compatrioţiĭ cetitorĭ, carĭĭ cu blândeaţă şi cu inimă umilită vor fi îndupleca[illegible]ĭ să cetească ačastă mică şi în faptă folositoare a mea osteneală, ca şi pre însuşĭ să se sfătuĭască şi pre alţiĭ, ce nu vor voi să cetească, încă mai cu deadinsul să-i îndemne, ca să lapede să depearte (sic) din neamul românesc toate neravurile şi faptele ceale reale câte să văd defăimate de neamurile streine şi să îmbrăţoşeaze cu cea mai desăvârşită sirguinţă, întâĭ învăţăturile de tot felĭul, care aceastea aduc luminarea, strălucirea, lauda şi toate îmbunătăţirile la un neam, carele voĭaşte să fie în numărul neamurilor celor luminate şi mărite; ĭară să nu voĭască a să vedea în veacĭ cufundaţĭ în întunearecul neştiinţelor şi în laţurile ticăloşiĭ. Al doilea: economia ceaĭa ce întemeĭază bună starea, vieţuirea unuĭ neam, carele voĭaşte să fie odihnit şi scăpat din ticăloşie. Şi economia este părăsirea lucsuluĭ, adecă a cheltuelilor preste măsura averiĭ fieştecăruĭa, îngrijirea cu osârdie a moşiilor şi a altor avuturĭ, cine va avea punerea în lucrare a neguţetoriĭ fieştecarele după putinţa sa, căcĭ prin mijlocirea neguţetoriĭ, toate neamurile şi toate împărăţiile să înalţă şi să înbogăţesc, iar nu prin cumplita şi afurisita chiverniseală, care numaĭ la aleşiĭ nostriĭ să običnuĭaşte. Şi ce este ačastă

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

chiverniseală? despoĭarea şi jupuirea fraţilor nostriĭ, cariĭ cu sudorile lor ne hrănesc; căcĭ la noĭ numaĭ cela, carele nu este cu opincă în picior, apoĭ toţĭ ceĭalalţĭ ce să învârtesc de obşte printre norod, nu maĭ ştiu nicĭ un fealĭu de tocmeală, nicĭ un alt fealĭu de măestrie; decât numaĭ un cuvânt toţĭ ştiu să scoată din gură: adă şi acest adă este fără sfârşit.

Pune, Do(a)mne, hotar acestuĭ fealĭu de vieţuire unuĭ neam ce pre tine te slăveaşte în veacĭ; iară de ai săĭ aleşĭ este în toate chipurile chinuit, fără milostivire; iară de ceĭ streinĭ batjocorit! Intoarce mila ta spre eĭ şi dintru aceaste ticăloşiĭ ĭĭ isbăveaşte. Amin.

Despre originalul francez din care s'a tradus, despre numele traducatorului — dupa unii Eufrosin Poteca, după alţii Dinicu Golescu — vezi P. V. Haneş, *Un călător englez despre Români. O scriere englezească despre Principatele Române, tradusă în romăneşte de Constantin Golescu*, Bucureşti 1920.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1292. Typiconul, Buda 1826.

ТѶПІКОНЪЛ | ѧтѣѫ ѿаръ ѧтрѣ ачѣст кнїи ашєзат, шй тупърйт, | дѧпъ Рѫндѧѫла Бєсѣрничїй Ръсърйтѧлѧй, | сѣпт | стъпѫнйрѣ Прѣлѧмнилтѧлѧй шй стъ|пѫниторюлѧй ѧпърат шй Крлѣ | ФРѧНЦІСК ѧТЬЮЛ, | кѧ | Благословенїѫ Сѫцєленцїєї Сѫле Прѣ|wсфйцнтѧлѧй Домн | СТЄФѦН СТРѦТІМЙРОВИЧ, | Йрхїепіскопѧл шй Митрополітѧл Бєсѣрничїй Ръсъ|рйтѧлѧй дни Кѫрловец. | ЛѦ БѢДѦ | ѧ Кръѫска Тѵпографіє ѫ Оѵниверсітатей дни Пєста | Ла ѣнѧл дела Хс ѧѡкз. Індіктѧл Ѧі.

In-4⁰, 73+3 foi, ultimele nenumerotate.

Titlul încadrat în chenar de flori. Tipar negru şi roşu, frontispicii la începutul capitolelor. După sfârşirea tipiconului (f. 49 v.), urmează «Arătare despre indict, pashalie şi despre schimbarea luneĭ» (până la f. 64), apoi «Ramurile rudeniilor».

Pe ultimele foi nenum., este «Scara typiconuluĭ».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1293. Vasile-cel-Mare şi **Grigorie Bogoslovul**, *Cuvinte*, Bucureşti 1826.

КѶВИНТЄ ПѶЦЙНЄ ѦПРЄКЙРЄ | Дни чѣле мѧлте ѧле чѣлwр ѧтрѧ сфйцй пъ|рйнцилwр ноцрй | ВѦСЙЛЇЄ ЧѢЛѦЙ МЙРЄ, | шй | ГРИГОРЇЄ КѶВѪНТЪТОРЮЛѦЙ | ДЄ ДѪМНЄЗЄѪ, | Тѫлмъчйте дни лймба Єллинѣскъ, шй | ѧкѧм ѧтжй тупърйте, | ѧ зйлеле прѣлѧминѧтѧлѧй шй прѣ ѧнълцѧтѧ|лѧй нѳстрѧ Домн | ГРИГѲРЇЄ ДИМИТРІѪ ГЙКЯ КОЄВѲДѢ | спрє фолѳсѧл нѣмѧлѧй нѳстрѧ. | ѦѪ Бѧкѧрєщй | ѧ сфйта Митрополіє. Ла ѣнѧл ѧѡкз. | дє Матдєй Бъбѣнѧл Тупографѧл.

In folio de 2 foi nepaginate şi alte 189 foi; f. 184 greşit numerotata 182.

Tiparul negru pe 2 coloane; iniţiale mari ornate.

Titlul încadrat între 2 stâlpi ornamentaţi, cari susţin, sus, figuri de sfinţi, iar jos termină într'un chenar de flori.

Pe verso titlului stema Ţării-Româneşti, încadrata şi însoţită de versuri din care reproducem pe al 4-lea:

Când şi ţara dobândi desăvârşită înnoire.

A 2-a foae liminară are pe o faţă, prefaţa, reprodusă mai jos, iar pe cealaltă, figura Sf. Vasile, bogat împodobită.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Cătră Cititoriul.

Ačasta ïaste, pe sémne céïace zice Apostolul: Nu ïaste nicï aceluï ce voïaşte, nicï aceluï ce alérgă, ci a lui Dumnezeu celuï ce miluïaşte [1]). Exaimeron al mareluï Vasilie au voit răposatul Episcopul Rădăuţului Kyr Dositheï să-l tălmăcéscă şi să-l typăréscă. Voind, au găsit pe dascălul Ilarion răposatul, om cu ştiinţă destulă în limba ellinéscă. L-au poftit, rugându-l să facă ačastă tălmăcire. Făcându-o, n-au apucat să o typăréscă, din pricinï împrotivă ce s-au întâmplat. Am alergat maï pre urmă să se typăréscă şi tot nu s-au putut. Au miluit D(u)mnezeu în zilele celuï acum Mitropolit al Ungrovlahieï Kyr Grigorie, deşi tălmăcirea s-au îndreptat de Prea Sfinţiïa-sa, cât s-au putut şi typărirea s-au lucrat din porunca Prea Sfinţiï-Sale şï alte câteva cuvinte, precum să văd, tot ale mareluï Vasile, tălmăcite de singur Prea Sfinţiïa Sa, s-au adaos spre folosul şi îndreptarea năravurilor, aducându-şi aminte de laudele Bogoslovuluï Grigorie, ce face acestor cuvinte, zicând: Când voïu vorbi cu cuvintele céle ithiceştï (adecă îndreptătoare de năravurï) şi lucrătoare ale mareluï Vasilie, mă curăţesc la suflet şi la trup şi bisérică mă fac priimitoare de D(u)mnezeu şi organ ce să lovéşte de D(u)hul şi laudă slava şi putérea cé D(u)mnezeïască. De acesta (adecă de D(u)hul) mă prefac şi mă puïu la rânduïală şi altul din altul mă fac cu D(u)mnezeïască schimbare, schimbându-mă [2]). Lângă acéstea fiindcă marele Vasilie au fost ca un suflet în dooă trupurï cu Bogoslovul Grigorie după cum singur Bogoslovul Grigorie mărturiséşte într-atâtea locurï, zicând, în unele, un suflet să păré că ïaste întru amândoï, carele purta dooă trupurï [3]). In altele ïarăş, un trup fără de suflet, că va trăi maï mult socotém, decât eu fără de tine, o Vasilie [4]). Şi iarăşï despre partea mareluï Vasilie pentru Bogoslovul Grigorie zice: Aicea m-au pus Chesarinéniï, pre priïatenul luï Grigorie, pre carele din suflet l-am ïubit [5]).

Deci tălmăcind câteva (ne având vréme de maï multe) cuvinte, epistoliï, stihurï de ale Bogoslovuluï Grigorie, le-au unit cu ale mareluï Vasilie, ca să se cunoască, că precum în viïaţă au fost iubiţï şi uniţï, aşa şi în cartea ačasta să fie uniţï. Aşa dar fiind voinţa şi aşa alergarea şi aşa mila, să slăvim pre D(u)mnezeu cel ce ne-au miluit cu acéste cuvinte şi în limba noastră, după trécerea a o mie patru sute şaptezecï şi treï de anï, de când au fost sfinţiï şi le-au scris. Fiindcă şi singur Apostolul zice: Că pentru milă să slăvim pre D(u)mnezeu, a căruïa slavă în vécï. Amin.

Cel ostenitorïu întru ale typografieï
Pafnutie.

Dela f. 180 v.: «Ale sf(â)ntuluï Grigorie Bogoslovul, Câteva epistoliï cătră marele Vasilie şi către alţiï». Dela f. 184 v. — 189 r. urmează: «Ale sf(â)ntuluï Grigorie Bogoslovul stihurï oarecare pré puţine din céle multe, care în limba ellinéscă sânt făcute cu mare meşteşug, la féliurï de pricinï. Stihurï făcute în limba ellinéscă după alfavita din care fieştecarele are sfârşitul sfătuiriï sale». Pe verso ultimei foi se arată cuprinsul.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV.*, 144—145.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

---

[1]) Rom: IX, 16. [2]) Cuvânt. 20. [3]) Cuv. 20. [4]) Stihurï pe mormânt. [5]) Tot acolo.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1294. Sturza (Ioan Sandul), Domnul Moldovei, *Carte pentru birul satului..*, 1826. Foae volantă.

In folio de 4 foi; prima şi ultima pagină albe. Anumite locuri punctate din original, trebuiau completate cu mâna.

Noi Ioan Sandul Sturza V(oe)v(o)d cu mila luĭ Dumnezău Domn ţăriĭ Moldavieĭ.

Carte «Maziloruptaşilor şi ruptelor Vistierieĭ, Vorniceiĭ şi de obşte voi toţĭ lăcuitoriĭ satuluĭ.... dela ţinutul....», pentru bir şi altele. Formular cuprinzând 18 ponturi despre birul satului, banii hacului surugiilor, fânul şi orzul menzilurilor, zahereaua imareturilor, cherestelile; tot felul de iznaseà zaherea, slujba goştinei, deseatinii, vădritului, plata rusumaturilor; slujba pogonăritului, căldărăritului; brudina podurilor apelor mari, etc.

Datat: «Anul 1826. Iannuarie».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, pag. 22, unde, însă, se arată greşit că este un exemplar şi în ms. rom. 4077 f. 71.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1295. Florian Aaron, Invăţătoriul limbiĭ latineştĭ, *Inştiinţare*, (Bucureşti, 1826). Foae volantă; latineşte şi româneşte.

In-4⁰, 1 foae, cu textul pe 2 coloane.

Inştiinţare către părinţi, spre a-şi trimite copiii la şcoala Marelui Logofăt Constantin Golescul, din satul Goleşti, judeţul Muscelului, «unde afară de mijloacele spre hrană trebuincoase, pentru lăcaş şi învăţătură, nimic nu trebue a să îngriji».

Se dă programa celor două cursuri: «ghimnasticesc» şi «filosoficesc».

Exemplar în ms. rom. 4076, f. 50.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.* p. 4.

Reprodusă de P. V. Haneş, ediţia citată a *Insemnărilor*, p. *XII-XIV.*

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1296. Formular la ectenii, Chişinău, 1826. Foae volantă.

Ne găsind printre foile volante ale Academiei Române această publicaţiune, reproducem întocmai descrierea făcută de Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 67—68.

1826 Iunie 13. «Formă la ecteniile ceale întâĭ mari, la vecernie, la utrenie şi la liturghie. Pentru Preablagocestivulŭ singurŭ stăpânitoriulŭ Marele Domnulŭ nostru Impăratulŭ Nicolae Pavlovici a toată Russia şi...»

«S-au tălmăcitŭ de pre cea Rusască şi s-au tipăritŭ în Duhovnicească Typografie a Chişinăului. Iunie 30 zile., 1826 anulŭ.

Academia Română, Foi volante, vol. VI (Basarabia) are, printre foile *nedatate* privitoare la *Cult*, exemplare din formularele rostite la ectenii, din vremea împăratului Alexandru Nicolaevici, scrise pe 2 coloane, în românește și rusește.

1297. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1826. Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio de 24 foi nenumerotate; tiparul pe 2 coloane, românește în dreapta.

Cuprinde: «Despre introducerea isvoadelor de birurĭ»: instrucţiuni ce trebuiau aplicate pentru «anu economicesc» 1827, din care cauză anexele circulării («adaogere către ţircularĭu») şi tablourile-tip au data de 1827.

Circulara este datată: 14 Septemvrie 1826.

Al. T Dumitrescu, *op. cit.*, p. 62—63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1298. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium. Lwów 1826. Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio; 1 foae, cu tiparul pe 2 coloane.

Cuprinsul: «Cum ca adaogere în deobşte tipăritu tariſu a poşteĭ de răvaşurĭ, «că fieştecăruĭa om slobod ĭaste a scrie singur reţépisul şi a să scuti prin aceĭa de plată cuviincioaseĭ plăţiĭ pentru reţepise», să desrădică».

Datat: 24 Noemvrie 1826.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1827.

1299. *Apanthisma*, Mănăstirea Neamţului 1827.

Кѣпрíндере .л͡ѳ. скѣрт дин пророчéщiй ѱáлмй âй лѣй Давíд. | ЇПЇНѲІСМЇЙ, (ăдекъ âдѣнáре де флóрй) фѣлюрй де | фѣлюрй де рѣгъчúúнй оу̑милнчóасе: кáре кѣпрíнде шй Дм̃не|зеéщиле кѣвѧнтáрй, шй чѣрерй привнтóаре кътръ Дм̃незеéска | дрáгосте âле сфн̃цйтѣлѣй Їѵгѣстíн ênіскопѣлѣй V̂ппóвіей.

Їдъшгѧндѣсъ ла л͡ѳчепѣт ŵаре кáреле кѣвѧнт пентрѣ по|кънúнцъ: Шн ла сфршúт âлт кѣвѧнт пентрѣ Їрхíерíе.

Їкѣм ăдекъ сав дáт л͡ѳ тупáрю, кѣ келтѣáла â Прѣкш|сфн̃цитѣлѣй шй прѣ ѧндмнезеúтѣлѣй â тóатъ лѣмѣ | ПЇТРЇЇРХ КѴРЇѢ КѴРЇѢ НЄѺФѴТ. | Шй л͡ѳдрептѧндѣсе прин ŵсéрдіа â чéлѣй май мнк л͡ѳтре | Монáхй Нікóдим, спре фолóсѣл де Ôбще âл дрéпт кредни|чóшилор. | Ла Тупографíа Патрíархíеĭ Царнградѣлѣй. Ла ăнѣл, Їѱ̃ѳ.

Кáрѣ âрътатъ кáрте л͡ѳтокма тълмъчúндѣсъ, л͡ѳ зúлеле | бúне кредничóсѣлѣй шй де Хс̃ Їбнтóрюлѣй Дóмнѣлѣй нóстрѣ | ІѾЙНН ЄѪНДѢЛ ЄТѢРЗЇЙ КОЄВѺД. | Кѣ благословéнїа Прѣшсфн̃цитѣлѣй Їрхіепíскоп шн Мн|трополíт âл Молдáвіеĭ КѴРЇѢ КѴРЇѢ ЄЄНЇЙМІН.

Прин ŵсéрдіа Прѣ кѣвіŵсѣлѣй Їрхімандрúт шй Стáрецѣ | âл сфн̃телор Монастúрй Нѣмцѣлѣй шй Єкѣлѣй Кѵр | Дометíан, сав тупърúт спре âсѣменѣ фолóс âл | нѣмѣлѣй Рѡманéск.

Ла сфн̃та Монă: Нѣмцѣ, ла ăнѣл ѧЇѡкѯ. Лѣна Їѣле. | Де Геронтíе Іеромонáх Тупографѣ.

In-4º, 2 foi nenum. + 587 pag.

Foile încadrate în chenar de linii; iniţialele mari şi ornate, cu ilustraţiuni mici în text. Pe foile liminare titlul, un extras din ep. către Romani şi în faţa textului o icoană, Înălţarea Domnuluĭ, înfaţişând la mijloc pe Maica Domnului, înconjurată de Sf. Treime, cei 4 evanghelişti şi 4 dintre apostoli (facs. nr. 390), ca în *Cuvintele* lui Isaac Syrul, Neamţ 1819.

Pe verso titlului:

(Martoriĭ grecĭ)

Noĭ, ceĭ dupre rânduĭala înnalteĭ închinăcĭunĭ, desăvârşiţĭ întâĭ stătătorĭ aĭ tipografieĭ ceiĭ din Patriarhiĭa Ţarigraduluĭ, facem arătat, că ačastă carte scrisă cu mâna, cuprinzătoare în scurt, scrisă fiind din proroceştiĭ psalmi, aĭ luĭ David şi čl: s'au arătat noao de pré înţeleptul boĭarĭu doftor Vasilie şi epistat Typografieĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Şi precum că nu cuprinde ceva împotrivnic către sf(â)nta noastră bisérică şi lăcuinţeĭ obşteştĭ, s'au găsit cu cale spre darea şi slobozirea vânzăriĭ prin prăvăliĭ, carea pecetluită fiind (adecă întărită cu pecetea Patriarhieĭ) spre arătarea şi adeverirea. 1799 Septemvrie 13.

Neofyt, cu mila luĭ D(u)mnezeu Arhiepiscopul Ţarigradului Romiĭ ceiĭ noao şi a toată lumea Patriarh.

Alexandru Suţu marele tâlcuitorĭu.
Samuil al Efesuluĭ.
Ioachim al Kyziculuĭ.
Alexandru Panu Hamgerli.
Ioann Caragea, marele postelnic.

Pag. 1—38 o «Inainte cuvântare către cetitorĭ» nesemnata, în care se tratează despre rugăciune şi puterea ei. Termină cu vorbele: «Fiţi sanatoşĭ», dupa care urmează această notă:

Cartea ačasta s'au typărit grecéşte la anul 1799, când pe scaunul Patriarhieĭ Ţarigraduluĭ îl înfrumseţa Ierarhul acesta Kyriu Neofyt, căruĭa dascălul Nicodim Sfeatagoreţul îi face în cuvântul acesta oarecare scrieri împrejur, ale vrédnicieĭ, împreună şi laude împletindu-ĭ. Şi cu adevărat acéstea toate să cuvin şi Arhipăstorĭuluĭ nostru, Kyrio Kyrio Veniamin. Pentrucă cu acelaşĭ răvnă spre de asémenea obştesc folos şi préosfinţiĭa sa să ostenéşt(e) (G. T.).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1300. Bozsinka D. T., *Animadversio in dissertationem Hallensem*, Pesta 1827.

ANIMADVERSIO | in | Dissertationem Hallensem | sub Titulo: | Erweiß daß die Walachen nicht | Römiſcher Abkunft ſind etc. | vom k. Rath von *** 1823 editam.

Cui adnectitur fidedignis Scriptoribus fulta | Probatio, | Valachos esse veros | Posteros Romanorum. | Authore | Damasceno Th. Bozsinka. | 1827. | Pestini, | Typis Ludovici Landerer de Füskút.

In-8⁰ de 56 pagine şi 1 foae *(Errata-Corrige)*.

Pe verso titlului acest vers din Horatius: *Vis consili expers mole ruit sua*

Este răspuns la cartea apărută la Halle în 1823, cu acest titlu: Erweis, dass die Walachen nicht Römischer Abkunft sind, und diesz nicht aus ihrer Italienisch—Slavischen Sprache folgt. Vom k. Rath v. ***.

Halle, 1823. In der Gebauerschen Buchandlung. Gedruckt in der Gebauerschen Buchdruckerey. In 8⁰ de 31 pagine. Autorul acestei broşuri (cf. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 239, nr. 1158) este «von [Sabbas] Tökŏli aus Arader Comitat in Ungarn». Pentru identificarea autorului vezi şi Dr. C. Diaconovich, *Enciclopedia română*, Sibiiu 1898, I, p. 524: «făcuta de Tököly-Tuculie, mare contrar al Românilor».

Cartea germană a lui Tökŏli este tradusă şi în româneşte, la anul 1827; vezi aici nr. 1327.

Ediţia românească a carţii lui D. Bojinca a apărut în 1828; vezi aici nr. 1357.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1301. Caian Dem., *Predică despre statul milităresc*, ⟨Blaj⟩ 1827. Românește şi nemţeşte.

PREDICĂ | despre | STATUL MILITARESC', | şi semnele lui de invingere, | quare | DEMETRIE CAIAN, | Canonic' lector in Capitulu Blasiulu | cotră | quel d'ăntea Cesario Crăescul | Regiment a Românilor din | Ardeal Nro. 16. | La sanţirea steagurilor | in | adunarea la Cristian | in 4. ḑi a lui Junie 1827 au ţenuto | 1827.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Blicke | auf die | erhabene Beſtimmung des Militär-Standes | und | ſeiner Siegeszei-chen. | Freye Ueberſetzung | der | Predigt, | zur Fayer der am 4. Juni 1827. | im | Lager bei Großau | vollzogenen Weihe | zweyer neuen Fahnen | des | kaiſ. kön. erſten Wallachen Gränz Infanterie- | Regiments Nro. 16. | gehalten in wallachiſcher Sprache | von | Demetrius Kajan, | Domherrn des grichiſch-katholiſchen Dom-Kapitels|zu Blaſendorf. | 1827.

In-12º de 44 de pagine.

Textul românesc pe paginele cu soţ. Inaintea titlului românesc (pe aceiaşi foae, recto) acest titlu:

Predică | despre | Statul Militäresc' şi semnele lui de | invingere. | Pretiu unui Esemplar este 30 Cr. in Argênt spre | Folosul Schólelor al. Regiment Romanilor.

Blicke | auf die | erhabene Beſtimmung des Militär-Standes | und ſeiner Siegeszeichen. | Koſtet ungebunden 30 Kr. Conv. Münze, und der Erſtrag iſt den Schul-Anſtalten des 1-ten Wall. Regiments gewidmet.

La pag. 42: Cuventare quand Domnul Oberster Michael de Fligely au dat Steagurile quele sănţite.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1302. *Carte folositoare de suflet*, Bucureşti 1827.

КАРТЄ ФОЛОСИТОАРЄ ДЄ СѢФЛЄТ | дєспъріцѝтъ ѧтрѣй пѫрцй. Диитрѳ кѫрѳ, | чѣ дин тѫй кѣпрѝнде | ѧвъцътѣръ кътръ дѣхѡвник. | Й дѡмѫ, | канѡанеле сфѝтѣлѹй Іѡáнн Пѡстникѹлѹй. | Ѿр à трєм, | сфътѣѝре кътръ чѣл чє съ исповѣдѫщіє. | Тѫлмъчѝтъ дин лѝмба чѣ грєчѫскъ, | шй ѫкѣм ѫйчѣ ѫтрємѡаръ тѹпърѝтъ, | ѧ зѝлеле прѣ лѣмнѫтѣлѹй шй прѣ ѧнъщѫтѣлѹй | нѡстрѳ Дѡмн | ГРИГѠРЇЄ ДИМѝТРЇЄ ГѝКЯ ВОЄВѠД. | Дин порѣнка Прѣсфѝщіей сѫлє Кѵрѝѕ Кѵр | ГРИГѠРЇЄ, | Ѩрхіепископѹ шй Мнтрополѝтѹ ѫ тѡатъ | Ѫнгровлахіѫ. | Кѣ келтѣѫла ѿарєкѫрѣѫ ѿбнтѡрѡ дє Хс̃, | спрє фолѡсѹ чѣл дє ѿбщіє. | ѧ Бѣкѹрєщй. | ѧ сфѝта Мнтрополіє. Ла ѫнѹл ѧѡѵкѯ. | Дє Матѳєй Бъбѣнѹл Тѵпографѫ.

436. Iniţială din *Carte folositoare de suflet*, Buc. 1827.

In-4º de 3+91+3 foi, primele şi ultimele nenumerotate.

Titlul şi gravura din faţa textului (Isus Hristos drept judecător, stând pe jeţ) încadrate în chenare de flori şi figuri de sfinţi. Verso titlului cuprinde stema Ţării-Româneşti şi versurile ei, fiind încadrate în chenar numai de flori. Iniţiale (facs. nr. 436), frontispicii ornate, unele semnate: Π. Cymiwn *1819* (facs. nr. 437).

Din prefaţa intitulată «Celor întru Hs. prea cinstiţilor Părinţi duhovniceşti fiiască închinăciune», dăm sfârşitul:

Pentru ačasta, ca să se facă oareşcum maĭ lesničoasă greotatea, ce pătimesc duhovniciĭ la lucrul dregătorieĭ lor, s-au adunat cu multă silinţă ačastă învăţătură, dela mulţĭ sfinţĭ dascalĭ, adăogându-se şi canoanele sf(â)ntuluĭ Ioann Postniculuĭ, încă şi altele oarecare de nevoe pricinĭ, ca să canonicéscă după acéstea pre ceĭ ce să pocăesc.

Priimiţĭ dar, o cinstiţĭ duhovnicĭ, cu părintéscă dragoste, ačastă mică cărticică şi citindu-o şi ajutându-vă dintr-însa, nu încetaţi de a vă ruga luĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dumnezeu pentru sufletele acelora, carii s-au silit de o au tălmăcit şi o au typărit şi odată şi de dooă orĭ: ĭar maĭ ales pentru sufletul blagoslovituluĭ acestuĭa, carele acum a treĭa oară cu a sa cheltuĭală o au dat în typarĭu, spre folosul cel de obşte al némuluĭ Rumănesc.

La f. 58 începe partea a treia cu acest titlu, care ocupă o pagină întreagă:

Partea a treĭa. | Sfătuire frumoasă şi scurtă | cătră | cel ce să pocăĭaşte. | Cum să cuvine să se mărturiséscă. | Dela mulţĭ dascalĭ | adunată, | spre folosul | de obşte | a celor ce vor citi.

Pe verso acestei foi icoana Sf. Troiţe. Foile 59—60 sunt ocupate cu o *Innainte cuvântare*, urmată de o *Epigramma, adecă, deasupra scriere.*

Pe foile 89v· până la sfârşit se arată cuprinsul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

437. Frontispiciu din *Carte folositoare de suflet*, Buc. 1827.

1303. *Catihismul mic*, Sibiu 1827.

КАТИХИ́СМЫЛ | МИ́К, | сaѕ | скꙋрта́тъ правосла́вникъ мъртꙋ|рйсйрѣ а лѣ́цiй грекѣ́цiй не|ꙋ́нйте, | пéнтрꙋ трѣ́бꙋинца́ прꙋ́нчилор чѣ́лор | неꙋ́нйци Рꙋмънѣцiй, фъкꙋ́т. | Шй дела Неꙋни́тъл Е́пископе́скꙋл ѧ Карловѣ́ц ла а́нꙋл | 1774. цинꙋтъл Сунóд ѧтъри́т, шй кꙋ ѧтъ|ри́рѣ Йрхіепископꙋлꙋй, шй Митрополи́тꙋ|лꙋй тупъри́т. | Сaѕ тупъри́т ла Си́вїю ѧ Типографі́а лꙋй Іоа́нн Ба́рт | кꙋ Прив. Ѧпъратѣцiй Кръѣщ. Мъри́рй. | 1827.

In-12⁰ de 79 pagine. Fără prefaţă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1304. Chiriacopul Nic. Dr., *Doăsprezece învăţături folositoare pentru femei*, Iaşi 1827.

ДОѪЪСПРЕЗЕ́ЧЕ | ѦВЪЦЪТЪ́РИ | фолосито́аре. | Пéнтрꙋ фимéиле ачѣ́ле ѧгрека́те, пéн|трꙋ чáсꙋл наiерїй, пéнтрꙋ лехꙋсéа, | пéнтрꙋ кúпꙋл а съ хрънй копíй ачéй | мúчй, шй пентрꙋ бóалеле лóр. | Ѫлкътꙋйте | де | ДѪФТОРꙋЛ НЕКО́ЛИЕ | КИРІЯКОПꙋЛ. | Дин спита́лꙋл Сфѣ́тей Мънастúрй | Прéчиста дин Рóман. | Шй да́тъ ѧ типа́рю́ | ѧ зúлеле прѣ лꙋмина́тꙋлꙋй Дóмн | ІѪЙН СúНДЪ СТꙋРЗА | ВОЕВО́Д. | ѧ Тип: Сф: Мѣ: Мол: ѧ Йшй. 1827.

In-8⁰ mic de 4 foi nepaginate + 160 pagine.

Verso titlului şi pagina următoare albe. Pe următoarele 2 feţe: *Cuprindere.* O altă pagină albă.

Urmează această dedicaţie.

Pre nóbilă cucóană.

Văzând cu totul neştiinţa a moaşilor patrieĭ noastre, am alcătuit ačastă dietetičască carte, pentru partea fimeĭască; prin care nădăjduind că să va pune oareşcare stavilă primejdiilor ce să pricinuesc la obştie în vremea naşterii

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

din neştiinţa moaşilor şi încredinţat fiind eu de bine voinţa ce aveţi pentru folosul obştesc, am îndrăznit a o afierosi pre nobileĭ persoaneĭ voastre. Doresc decĭ ca să fie priimită ca o adeverinţă a adâncieĭ smerenieĭ ce am către bine voitoare naţieĭ şi prietina omenireĭ.

Al nalt nobileĭ voastre
Pré plecată slugă.
Doftor Nicolaĭ Chiriacopol

Pre Nobileĭ şi Favoritoareĭ bineluĭ Naţieĭ Dumisale Mareĭ Vistieresiĭ Cucoaneĭ.

Anica Roset născută Bogdan.

Cu căzută cinste să afierosăşte ačastă învăţătoare carte.

La sfârşit:

Cu ačasta dau sfârşit aceştiĭ cărticele. Şi doresc din toată inima mea, ca să fie priimită de către ĭubitoriĭ de ştiinţe.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1305. Nicolas Costin., *Histoire de la Moldavie,* traduite en grec moderne par Alexandre Amiras ⟨et publiée⟩ par M. Hase, Paris 1827. Greceşte.

D'un Manuscrit de la Bibliothèque du Roi, contenant une Histoire inédite de la Moldavie, composée en moldave par Nicolas Costin, grand logothète à la cour d'Iassy, et traduite en grec moderne par Alexandre Amiras. Par M. Hase.

Cu acest titlu publică Hase (în *Notices et extraits des manuscrits de la Bibliothèque du Roi et autres bibliothèques; publiés par l'institut Royal de France..*, Tome onzième, (seconde partie) Paris, Imprimerie Royale, 1827, p. 274—394) un studiu (p. 274—331) şi şapte fragmente din cronica lui Nicolae Costin, traduse în greceşte de Alex. Amiras (p. 332—394), însoţite de numeroase şi interesante note explicative.

Capitolele reproduse de Hase, ca un *Appendice à la notice précédente,* sunt în traducerea lor franceză, următoarele:

No. Ier. Expédition fabuleuse de l'empereur Trajan dans la Grande-Tartarie. — Mur de Trajan. — Fondation des premières villes en Moldavie.

No. II. Victoire d'Étienne le Grand, remportée sur les Turcs le 17 Janvier 1475, près de la rivière de Berlad.

No. III. Mort et caractère d'Étienne le Grand.

No. IV. Traité d'alliance entre l'empereur Soliman II et Jean de Zapolya, roi de Hongrie.

No. V. Expédition des Turcs contre la ville d'Astracan.

No. VI. Règne du prince Radoul fils de Michna, surnommé le Grand (1623—1626).

No. VII. Révolte contre le Prince Douka, surnommé l'Albanais (le. 29 Octobre 1671).

Capitolele VIII şi IX, atribuite de Hase tot lui Nicolae Costin, povestesc evenimente posterioare morţii cronicarului:

No. VIII. Surprise de la ville d'Iassy par un parti Autrichien (le 10 Janvier 1717).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

No. IX. Pièce officielle datée du 6 Septembre 1729, et relative à des négociations entre le prince Grégoire Ghikas, hospodar de Moldavie, et Mengueli Guéraï IIe. de ce nom, chan de Crimée.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, A 14.813.

1306. Darvari N. Dim., *Culegere de înţelepciune*, trad. de Iancu Nicolae Moldovean, Bucureşti 1827.

КѪЛЄ́ЦЄРЄ | дє | А҆ЦЄЛЄПЧІО́НЄ. | Єкрúсъ а҆ лúмвы Грєчѣ́скъ: | дє | Дѫмнѣлѣ́й Димúтріє Нїколаѫ Дáрвар. | іа҆р âкѣм | тълмъчúтъ а҆ чѣ Рѫмжѣ́скъ: | дє | ІЙНКѪ НЇКОЛАЄ МОЛДОВЕ́ЙН. | Шй âкѣм а҆тжмúаръ дáтъ а҆ тупáрѣ.

Ла Прнвелегїáта Тупографúє дни | Б ѫ к ѫ р é щ й. | Сѫпт ѓфорíм Дѫмнѣлúр Боєрнлыр Ръдъкáнъл Клни'чáнъл Бúв Вєл Столнник. шй Дмнтрáкє Топли|чáнъл Бúв Вєл Сєрдáр. | 1827.

In-8⁰ mic, 8+129 pag. (primele au numerotaţie cirilică, celelalte cu cifre arabe) + peste 11 pag. nenumerotate.

Pe verso titlului stihul 12, cap. 25 din Sirah; urmează prefeţele reproduse mai jos. Dela pag. 125—129 poeziile cu următoarele titluri: *Chibzuire şi rugăčune, O lumină să răvarsă şi să arată Românilor celor adevăraţi table de aur cu buna vestire.* Aceste poezii se găsesc şi în colecţia de poezii ale Văcăreştilor (ed. I. Voinescu, Buc., 1848, p. 69—70, şi 71—72); Al. T. Dumitrescu, «*Trâmbiţă Românească*» *manifest public, patriotic şi revoluţionar de Ienăchiţă Văcărescu, cu un studiu introductiv* (Analele Acad. Rom., Mem. sec. lit., 37 (1914—15), p. 37—38 atribue prima poezie lui Ienăchiţă Văcărescu, care ar fi scris-o «pentru revoluţia din 1769».

Preasfinţituluĭ Duhovnicesculuĭ Păstorĭu Mitropolit al Moldavieĭ Kyriu Kyr Veniamin fĭască închinăcĭune.

Prea sfinţite Părinte! trimis de Preasfinţiavoastră la Şcoala din Bucureştĭ ca să mă luminez prin învăţătura Naţională, de mult doream ca să-mĭ arăt mulţămirea cătră Preasfinţiavoastră pentru ačastă facere de bine; dar neavând alt mijloc ca să-mĭ împlinesc acéstă dorire, am năzuit a tălmăci pe limba Patrieĭ noastre acéstă cărticică ce să numeşte Culegere de înţelepčune scrisă în limba grecéscă cea vorbitoare de înţeleptul răposat Dimitrie Darvar. Ideile ce se coprind într-însa privesc la împodobirea şi îmbunătăţirea tinerimiĭ. Şi fiindcă Duhovniceştile povăţuirĭ, ce Preasfinţiavoastră daţĭ în scris şi prin graĭu fiilor Moldavieĭ, privesc tot la îmbunătăţirea fiilor celor Duhovniceştĭ aĭ Patrieĭ noastre, de aceĭa şi eu închin Preasfinţiilor voastre ačastă dintâĭa pârgă a ostenelilor mele, împlinindu-mĭ prin acésta parte din datoria ce am cătră Păstorul Patrieĭ şi făcătorul meu de bine. La tălmăcirea aceştiĭ cărţĭ m-au ajutat şi m-au îndreptat la multe unu din învăţătoriĭ dela Şcoala de aicĭ; şi eu m-am silit a o face cât me-a fost prin putinţă, maĭ desluşită, încât să o înţelégă foarte lesne câţĭ vor binevoi să o citéscă cu luare de seamă. Scriitorul grec adăogase la sfârşit oare care regule pentru paza sănătăţiĭ; dar eu văzând într-însele oarecare idee şi vorbe, care nu ar suna bine la urechile noastre, am luat îndrăzneală să le scoţ şi în locul lor am pus, după povaţa învăţătorilor mieĭ, vreo câteva versurĭ morale ale Dumnealuĭ Coconuluĭ Iancu Văcărescu, adecă: Chipzuire şi rugăčune şi Tablele Românilor, prin care ne îndémnă la unire şi iubire de patrie.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Preasfinţite Părinte, dacă ideile ce să coprind în acéstă cărticică vor aduce vreun folos fraţilor mieĭ compatrioţĭ, eĭ trebue să-l cunoască dela Preasfinţiavoastră, ca unu ce sânteţĭ pricina trimiteriĭ noastre aicĭ şi învitării la luminare.

Priimiţĭ dar, Preasfinţite Părinte, acest dar ce vă fac din bună voinţă şi după cuviinţă şi nu-l judecaţĭ după micşorimea luĭ, ci după folosul ce nădăjduesc să aducă şi după râvna ce am de a fi apururea.

In Bucureştĭ
1827 Martie 29.

Al Preaosfinţiilor voastre
prea plecat fiĭu sufletesc
Iancu Nicólae.

Precuvântarea Scriitoruluĭ.

Ačastă cărticică este o adunare din deosibite cărţĭ a multor bărbaţĭ înţelepţĭ, cariĭ prin privire am cercat cu amăruntul firea oamenilor şi prin cercare au cunoscut lucrurile lumiĭ. Crez că am făcut bine typărind adunarea acestor înţelepte regule, fiindcă folosul lor este mare şi întrebuinţarea lor aduce oamenilor liniştire, mulţămire şi prin urmare fericire. Nu m-am sfiit a o numi Culegere de înţelepčune, fiindcă este floarea înţelepciuniĭ omeneştĭ şi puţine cărţĭ coprind în atâtea puţine foĭ adevăruriĭ atât de mariĭ şi atâtea bune mijloace întemeĭate pe cercare spre dobândirea fericiriĭ omeneştĭ.

La sfârşit am adăogat o învăţătură în versuriĭ pentru paza sănătăţiĭ[1]), care să uneşte foarte tare cu fericirea omenéscă, fiindcă mintéa şi sănătătea este fericirea cea desavârşit a omuluĭ. Decĭ aĭ în ačastă cărţulie, o iubitorule de învăţătură tinere, şi regule înţelepte ale buniĭ purtăriĭ şi păzitoare ale sănătăţiĭ.

Intrebuinţaze-le, daca îţi ĭubeştĭ liniştirea, mulţămirea şi prin urmare fericirea ta. Pentru mine va fi destulă răsplătire, daca să va înmulţi maĭ mult binele în lume, care doresc din fundul inimiĭ mele.

Dimitrie Nicolae Darvar.

Viena la 25 Iunie 1811.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1307. Vamva Neofit, *Elementuri de filosofie morală*, traducere de Radovici Constandin din Goleşti, Bucureşti 1827.

ЄЛЄМЄ́НТЪРЙ | дє | ФЇЛОЄОФЇЄ МОРА́ЛЪ. | âлкътъ́йтє | дє | Нєо́фйт Вáмва | пентрѫ́ ісвитóарѣ дє âвъıцътъ́ръ тинерйме | â Грéчилор. | Фирéıцє тóатє съ стрйкъ дин линґйрє, шй прин|сосйрє (Пріст: Мор: Кáрт: 2. Кап: 2) | Шй тълмъчйтє â лймба Рωмжнѣскъ, спрє | фолóсѫл тйнерилωр Рωмжний. | дє | КѲНСТЯНДЙН РА́ДОВИЧЮ дин|трє Голеıцй.

â Бєкурéıцй. | Ла Тυпографѣїа дела Чишмѣ. | 1827.

In-8° mic de 380 pagine.

Pe verso titlului o cugetare. Urmează (p. 3—52) o «Înnainte cuvântare», în care tra-

[1]) Omise de traducătorul român, după cum afirmă el însuşi în prefaţă.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tează pe larg despre sistemele lui Zoroastru, Confuchie, Esop, Socrat, Platon, Aristotel, Theofrast, Chicheron, Seneca, Plinie-cel-mai-tânăr, Epictit, Plutarh, Marcul Avrilie, Grigorie, Vasilie-cel-Mare şi Hrisostom.

Din această lunga expunere, care depăşeşte cadrele unei prefeţe, reproducem începutul şi sfârşitul.

Innainte cuvântare.

Ştiinţa moralicéscă este cé maĭ folositoare şi maĭ trebuinčoasă omuluĭ, căcĭ îl învaţă cum să-şi înfrâneze patimile şi să-şi reguleze faptele, ca să petrécă cinstit şi fericit această viaţă şi să aibă bune nădejdĭ şi pentru cé viitoare. Cu toate acéstea n-au pâşit, pe cât se cădé, mai mult înainte aceste ştiinţe şi maĭ vârtos partea eiĭ cé practică, căcĭ multe au fost şi încă sânt piedicile eiĭ; din care cele maĭ de obşte şi maĭ cuprinzătoare de cât celelalte, sânt, după cum mi să pare, aceste dooă următoare.

Cé dintâĭu stânjinire din început au fost neînvăţătura şi neştiinţa oamenilor. Născuţĭ că să trăĭască viaţă soţiĭală şi siliţĭ de firésca neputinţă să céră ajutorĭu unul dela altul, s-au strâns mulţĭ la un loc şi încet, încet au făcut sate, oraşe, domniĭ şi împărăţiĭ. Dar adunările lor le-au făcut din început copilăreştĭ după puterea înţelegeriĭ lor, fiind neînvăţaţĭ şi făr de ştiinţă de lucrurile soţiĭale, lipsiţĭ de legĭ înţelepte şi rătăciţĭ în ideile cele pentru D(u)mnezeu. Dintr-aceste dar pricinĭ trebuĭa să ĭasă multe şi marĭ înşălăčiunĭ, obiceĭurĭ, şi năravurĭ varvare, necuvinčoase şi împotrivitoare la obştescul scopos al unirĭi lor ceĭ pentru vieţuire. Aceste obiceĭurĭ şi înşălăčiunĭ înrădăcinându-să cu vremea şi întărindu-să cu îndelungata običnuinţă, au rămas din ném în ném atât de întărite, încât au fost peste putinţă, sau cel puţin, anevoie, de a să dăzrădăcina.

Boalele morale nu sémănă cu cele trupeştĭ, cu toate că sânt maĭ rele şi maĭ prĭmejdioase. Omul fireşte caută să-şi păzéscă fiinţa cé trupéscă şi totdeauna este împrejurat de estimĭ fireştĭ, care au puterĭ asupră-ĭ. Are simţirĭ din afară şi din lăuntru, care îl înştiinţează la cel maĭ mic lucru ce va fi împotriva estimiĭ sale. Aşa dar numai decât simte orice firesc rău i-să va întâmpla şi îi caută tămăduire. Dar boalele cele moraliceştĭ sânt nesimţite şi ce e maĭ rău, căcĭ totdeauna încep cu simţirĭ de înşălătoare plăcerĭ. Decĭ dar omul este ticălos şi pătimeşte făr de a cunoaşte adevărata pricină ca să o tămăduĭască. Dintru acéstă pricină multe năravurĭ şi obiceĭurĭ întraduse în oraşe şi în némurĭ fără de bănuĭală de stricăčiune şi după trecere de anĭ s-au făcut prăpăditoare.

Al doilea. Boeriĭ şi cârmuitoriĭ oraşelor şi aĭ némurilor nesimţind sau nevoind să simţă că cinstea cé adevărată, puterea şi fericirea lor spunzură din învăţătură şi din năravurile cele bune ale supuşilor lor, nu le pasă nimic pentru bună creşterea şi moralicésca învăţătură a lor şi maĭ vârtos de multe orĭ cu meşteşug politicesc îi prefac în răĭ, cu toate că, ném cu moral stricat şi neînvăţat nu poate niciodată să fie propté temeĭnică a scaunuluĭ împărătesc, nicĭ unéltă a fericirĭi şi a cinsteĭ ceiĭ din lăuntru şi ceiĭ din afară. Când marele Alexandru au văzut mormântul lui Ahilleu, fericé pe acest irou, căci în viĭaţa luĭ au dobândit un astfel de prieten ca Patroclu şi după moarte un asemenea Rapsod (adecă alcătuitor de pesne) ca Omir. Negreşit fieşcare

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

domn poate a avé pe toţĭ supuşiĭ săĭ, în viĭaţă Patroclĭ şi după moarte Omirĭ lăudătorĭ. Şi cel maĭ dintâĭu mijloc este învăţătura şi statornica prefacere şi îndreptare a năravurilor.

Decĭ dar cercetând cu amăruntul aceste dooă mai sus, în scurt, zise pricinĭ, nu trebue să ni să pară cu mirare, cu toate că este lucru vrednicŭ şi de întristare, că acéstă trebuinčoasă ştiinţă a buneĭ vieţuirĭ încă nu au înbrăţişat-o némurile noastre. Dar maĭ înainte de a începe moralicésca învăţătură, socotesc că este de folos să arăt la ceĭ ĭubitorĭ de învăţătură, pe ceĭ maĭ vestiţĭ dintre ceĭ vechĭ scriitorĭ de moral, câţĭ au scris pentru acéstă ştiinţă...

Aceştiĭa sânt ceĭ maĭ numiţĭ vechĭ cuvântătorĭ de Moral, cariĭ au pus multă silinţă spre a scrie şi a învăţa Moralul; maĭ sânt şi alţĭ mulţĭ, din ceĭ din urmă slăviţĭ scriitorĭ şi dascălĭ de Moral, cum sânt Nicolaĭ, Pashaliĭ şi Malevranhiĭ şi alţiĭ; şi să maĭ găsesc încă încoace şi încolé sumă de sfătuirĭ folositoare spre Moral ce au scris alţĭ mulţi poeţĭ, scriitorĭ, pictorĭ şi istoricĭ, făcătorĭ de basne, filologhĭ, politicĭ, scriitorĭ de comediĭ şi de traghediĭ şi de multe felĭurimĭ alcătuitorĭ înţelepţĭ. Dar orĭ care va fi scriitorul uniĭ cărţĭ pe care noĭ o citim, trebue să avem mare băgare de sémă, ca să nu priimim fără a judeca orânduelele luĭ, căcĭ din adevăr nu ne temem de vreo vătămare şi oameniĭ nu sânt însuşĭ adevărul, ci de multe orĭ ne arată ideĭ mincinoase în chip de adevărate, sau fiindcă şi eĭ sânt înşălaţĭ, sau vrând să înşale pe alţiĭ. Şi lângă acéstea maĭ sânt şi ideĭ care ni să par adevărate, pe care de nu le vom cerceta cu amăruntul, sântem în primejdie de a le înbrăţişa întocmaĭ ca cele adevărate. Incât în orĭ care idee, până a nu o priimi, trebue cu amăruntul să cercetăm şi maĭ vârtos în cele moraliceştĭ. Căcĭ din ideile cele moraliceştĭ spânzură faptele noastre, cele moraliceştĭ şi din moraliceştile noastre fapte spânzură toată fericirea vieţiĭ noastre ceiĭ de acum şi ceiĭ viitoare. Aşa dar cu dooă regule trebue să cercăm fiece moralicéscă idee, adică cu cuvântul cel drept şi cu cerésca noastră credinţă.

După acéstă pe scurt întraducere, vreme este acum, ĭubiţĭ ascultătorĭ, să întrăm în theoria ştiinţiĭ virtuţilor, la care Patria, Némul, Filosofiĭa şi sf(â)nta noastră Biserică să roagă a vă vedé iscusiţĭ la punerea Moraluluĭ în lucrare.

La sfârşit (p. 375—380): «Însemnarea capetelor».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1308. Hosszu Dimitrie., *Versuri episcopului Nicolae Kováts*, Oradea-Mare 1827.

N'am văzut exemplare. Cartea este înregistrată de Dr. A. Veress, *Bibl. română-ungară*, II, p. 250, nr. 1188 astfel:

Marirei suale pre-osantitu-lui, şi pre-luminatu-lui Domn — «Nicolae Kováts episcopu-lui diecesei Belgradu-lui, în marele principat» — Ardeal — «smeritul, si umilitul fiu Dimitrie Hosszu Parochul d'in Sállyi a'Diecesei Oradiei Mare Graeco-Catholicâ.

In Oradea Mare, 1827. Cu Typariu-lui Joan Tichy.

In-8⁰ de 6 pagine; versuri.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Imprimatur: M. Varadini die 11-a Junii 1827. Ladislaus Gedeon, m. p. Reg. Distr. Libr. Revisor.

Budapesta: Biblioteca Universităţii.

1309. *Instrucţia blagocinului bisericilor*, Chişinău 1827.

ІНСТРѢКЦІѦ | благочи҃нѣлѣй | Бисѣричилwрь май ꙗ҃сь ѧ҃семна҃те. * (şi în notă, jos:) **Изводь бисѣричилwрь съ ѧ҃лътѣрѣзъ пе | лѫ҃нгъ ѧ҃частъ йнстрѣкцїе.**

In-4⁰, 20 foi.

Textul începe imediat sub titlul de mai sus şi e împărţit în 66 capitole, după care urmează (f. 19 r.—20 v.): «Învăţătură în scurtă ce să citéşte de blagocinulŭ la cercetarea bisericilorŭ». La sfârşit:

S'au tipăritŭ la Prea-sf(â)ntul Synodŭ la anulŭ 1820. Iară de pre cea Slavenéscă s-au tălmăcitŭ pe limba moldavenéscă şi s-au typăritŭ în duhovničasca typografie a Bessarabieĭ, în Chişinău, la anulŭ 1827.

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 68, nr. 40.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1310. Grigorie, Mitropolitul Ungrovlahiei, *Învăţătură pentru nunţi*, Bucureşti 1827.

ѦВѢЦѢТѢРЪ ПРѢ СКѢРТ | ПѢНТРѢ НѢНЦЙ, | Їкѣм тѫлмѣчи҃тъ шй ѧ҃тѣ ѧ҃чѣст кйп ѧ҃шезѧ҃тъ дѣ Прѣсфи҃цїѫ сѧ | Пърйнтеле Митрополи҃тѣл Ѣнгровлаχїей | Кѵр ГРИГОРІЄ, | Шй кѣ ѧ҃ Прѣсфи҃цїй сѧ҃ле Блгословѣнїе Тѵпърйтъ | ѧ҃ зйлеле Прѣславминѧ҃тѣлѣй шй Прѣѧ҃нъцѧ҃тѣлѣй нѣстрѣ Дѣмн | ГРИГО҃РІЄ ДИМИТРІѢ ГИКЇ ВОЄВО҃Д. | Ѧ҃ Бѣкѣрѣщй | ѧ҃ Тѵпографи҃а сфи҃тей Митрополі҃й. Ѧ҃ ѧ҃нѣл ѧwкѕ.

In folio mic, cu 1 foae de titlu şi paginele numerotate în continuare 171—212.

Pe pagina cu titlu, stema Munteniei. După arătarea «spiţelor» rudeniei urmează «Epistolie a mareluĭ Vasilie către un Diodor oarecarele» (p. 209—212).

Atât exemplarul Academiei Române, cât şi exemplarul Seminarului de bizantinologie al Facultăţii de Litere şi Filosofie din Bucureşti, sunt legate la un loc cu: 1. Grigorie Nazianzineanul, *Cuvânt pentru preoţie*, Buc. 1821 (v. nr. 1121); 2. Ioan Gură-de-aur, *Cuvinte şase pentru preoţie*, Buc. 1820 (v. nr. 1074), cu aceasta din urmă fiind chiar în continuare de paginaţie.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV...*, p. 147—148.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1311. Ioan Gură-de-aur, *Cuvânt*, Bucureşti 1827.

Йчелѣй ѧ҃тѣ сфи҃цй | пърйнтелѣй нѣстрѣ | Їѡанн гѵ҃ръ дѣ ѧ҃ѵр. | КѢВѪ҃НТ | ла | тѣмѣ҃рѣ чинстѝтѣлѣй кѧ҃п, ѧ҃л чинсти҃|тѣлѣй слъвѝтѣлѣй Пророк, ѧ҃наѝнте | мергъто҃рюлѣй шй Ботезъто҃рюлѣй Їѡа҃нн. | Пентрѣ мѵ҃рнле чѣле рѣле | шй чѣле бѵ҃не. | Ѧ҃ Бѣкѣрѣщй 1827.

In 12⁰ de 27 pagine. Titlul încadrat. Fără prefaţă. La pag. 20: «Povestire din Pateric arătătoare pentru sufletele celor ce mor, cum sânt după despărţire».

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV.*, p. 146—147.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1312. **Ioan Gură-de-aur,** *Cuvinte*, Bucureşti 1827.

КѢВѢНТЄ пѣцине ѡарекáре | дин чѣле мѣлте âле чѣлѹй ѧтрѹ | сфн҃цй пърінтелѹй нóстрѹ | Іѡáнн гѹръ де ăѹр. | Йкѣм ѧтжй тупърíте, | ѧ зйлеле прѣлѣминáтѣлѹй шй прѣ.ѧнъл|цáтѣлѹй нóстрѹ Дóмн | ГРИГÓРІЄ ДИМИТРІѢ ГЙКЙ ВОЄВÓД | кѹ благословéнїа чѣлѹй де акѣм â тóатъ | Ѹнгровлáхїа Митрополíт | Кѵрíѣ Кѵр ГРИГÓРЇЄ. | Де кáреле сав шй тжлмъчйт дин лúмба Єлли-|нѣскъ, спре фолóсѣл нѣмѣлѹй нóстрѹ. | ѦБкѹрéщй | ѧ сфн҃тѹ Митрополíе. Ла ăнѣл лѡкѹ. | Де Матѳéй Бъѣѣнѣл Тупографѣл.

In folio de 2 + 192 + 2 foi, primele şi ultimele nenumerotate.

Tipar negru pe 2 coloane. Titlul este incadrat între figuri de sfinţi sus şi 2 stâlpi, flori, în laturi şi jos. Pe verso lui stema Munteniei, cu versuri închinate lui Grigorie Dimitrie Ghica Voevod Domn Ţării Româneşti. Urmează o prefaţă, reprodusă mai jos, iar pe verso acestei foi liminare este gravura Sf. Ioan Zlatoust.

In fruntea textului este un frontispiciu înflorat, cu figura Maicii Domnului, a lui Isus Hristos şi a Sf. Ioan, lucrat de un *Grigorie tipo(graf)* semnat în stânga jos. Iniţialele sunt mari şi ornate.

Pe ultimele 2 foi se tipăresc «Cuvânt la sfintele Paşti» al lui «Proclu, arhiepiscopul cetăţii luĭ Constantin» şi cuprinsul.

Prefaţa:

Către cititorĭul.

Ceĭ treĭ sfinţĭ şi aĭ lumiĭ marĭ dascalĭ, Grigorie, mintea cé deştéptă, Vasilie, înnălţimea dogmelor cé împărătéscă şi Ioann, noĭanul cel plin de daru al tâlcuiriĭ celor de Dumnezeu însuflate Scripturĭ, cu rugăcĭunile lor céle întreite către Sfânta Treime, dela carea s-au învăţat şi apoĭ au învăţat, dela carea s-au luminat şi apoĭ au luminat, pre carea o au proslăvit şi apoĭ s-au proslăvit, au ajutat de s-au tălmăcit şi acum în limba noastră din céle prea multe ale lor cuvinte, prea puţine. Şi fiindcă în anul trecut s-au typărit céle ale celor doĭ, nu au suferit sfântul Ioann, cel întocmaĭ cu eĭ întru toate, să rămâe întru ačasta maĭ jos. Şi ĭată că au eşit şi céle ale Sfântuluĭ din typar. Ca precum în limba cé ellinéscă au fost fluere de Duhul mişcate câte treĭ ale Treimiĭ, aşa şi întru a noastră cé Rumânéscă. Ci fie ca precum cu rugăcĭunile lor au ajutat de s-au tălmăcit şi s-au typărit, aşa cu acéleaş să ne întăréscă ca şi să le citim şi să ne folosim şi mântuire să dobândim.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV.*, p. 145—146.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1313. *Irmologhion*, Mănăstirea Neamţul 1827.

Інтрѹ слáвл ѵнѣѧ ѧн | трі҃йме Дм҃незéѳ. | Кѹ благословéнїа Прѣ ѡ сфн҃|цйтѣлѹй нóстрѹ Йрхіпъстóрѣ Кѵ|рíѣ Кѵрíѣ ВЄНІАМІН Йрхіе|пíскоп шй Митрополíт Мо^Да-вїéй. | ѦѦн зйлеле бйнекреднічóсѣлѹй | шй де Хс҃ ѡбитóрюлѹй Дóмнѣлѹй | Іѡ ІѠЙНН҃ СЙНДѢ^ СТѢРЗѦ ВОЄВОД: | прин ѡсéрдїа Прѣ кѣкѡѣлѹй | Йрхимандрíт Кѵр ДОМЄТІАН | Стáрецѣл сфн҃телѡр Монастúрй | Нѣмцѣлѹй шй Єкѣлѹй. | Сâѣ тупърит ІРМОЛОГЇѠНѢЛ | âчéста, ѧ^прéвнъ кѣ Рждѣмла | М҃сїй | ѧн сфн҃тѹ монастúре Нѣмцѣл. | Ла ăнѣл, ѕѡкѣ. Ла Мáртіе е҃ї.

In-4⁰ de 2 foi nepaginate +344 pagine şi alte 6 foi nepaginate.

Tarip negru şi roşu; titlul încadrat în chenar de flori (facs nr. 438), iar pe verso o

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

gravură care reprezintă pe Maica Domnului şi soborul Apostolilor, înconjurată de figurile celor 4 evanghelişti, a 4 apostoli şi sus de S-ta Treime cu Sf. Ion Botezătorul şi Maica Domnului (facs nr. 390).

438. *Irmologhion*, Neamț 1827. (Titlul).

Cartea are paginele încadrate în linii; iniţiale mari, ornate şi frontispicii.

La pag. 217, începând «Rânduiala blagoslovenieĭ mésii», avem 2 gravuri frumos xilografiate, înfăţişând scena îndestulării credincioşilor cu 5 pâini şi 2 peşti; alături aceiaşi scenă, însă cu 7 pâini şi 4 peşti. (facs. nr. 439).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe foile liminare, în afara de titlu, mai avem arătarea cuprinsului; iar pe ultimele foi nepaginate avem: «Megalinariĭ la sf(i)ntele şi d(u)mnezeeştile praznice, care să cântă la cĕĭa ce eştĭ maĭ cinstită».

La sfârşit o frumoasă vignetă, dintr'un vas cu flori (facs. nr. 393), înconjurată de 3 părţi de flori, printre care, jos şi la dreapta, citim: *Filotheu Monah Prubariu.*

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

439. Binecuvântarea mesii, *Irmologhion*, Neamţ 1827.

1314. *Izvoade de pomenirile ce să fac în fieştecare an,* Chişinău 1827.

ЙЗВѢ҆ДЪЛЬ Й̃. | Де поменирнле че съ фáкь ѧ фіеще кáре а̃нь ла лѣ|нile шй зйлеле май ѹось ѧсемнáте пéнтрѫ Мáрій | Дóмній ѦМПЪРÁЦЙ шй ѦМПЪРЪТЁС҆С҆, пéнтрѫ | Цáрїй шй Царйцеле, шй пéнтрѫ прѣ.ѧнъл|цáта Лѡ́рь фамнлїе, кѫ âрътáре, ѧ кáре | зй, шй пéнтрѫ чйне âнѣме, пре|лѧ́нгъ чѣмлáтъ бнсѣричáскъ | сфи̃тъ слѫжбъ, съ кáдь | съ се фáкъ поменйре | дѫпъ рждѫмла | бнсѣричáскъ.

In-4°, 20 foi (½ alba).

Paginele sunt încadrate în linii. Textul începe pe verso titlului şi cuprinde 3 izvoade de nume, cu indicaţiuni când şi cum să se pomenească în biserică.

La sfârşit:

S-au tipărită în typografie cĕ dinŭ Moscva, la anulŭ 1826; ĭară în duhovničasca typografie a Bessarabieĭ în Chişinău, la anulŭ 1827.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 72, nr. 42.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1315. *Liturghii*, Sibiu 1827.

Сфи̃тле шй дмнезеѣцнле | ЛѴТѮРГІЙ | ачелѡ̃р | дѧнтрѫ сфнцй пърйнцйлор ноцрій, | â лѣй | Їѡа́нн Злáтоѹст, | â лѣй | Вáсйлїе чел мáрї | ă | прѣждѣѡсцїённій. | Тѵпърйтъ ѧ зйлеле Прѣ.ѧнълцáтѫлѣй | Ѧпърáт а̃л Йѣстрій | Францйск | ѧтѫ́йлѣ. |

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Къ слобозѣніѧ Ѧнълцатъслъй Кръіескълъй Гъвѣрнїѣм ѧ тот Ѩрдѣлъслъй. | Сас тъпърит ѫ Сйкїй ѫ Тъпографіѧ лъй Іоáнн Бáрт. | 1827.

In 4⁰ de 2 foi + 316 pagine.

Tipar negru şi roşu. Titlul încadrat şi alb pe verso. Pe a 2-a foae liminară se arată cuprinsul. In text figurile celor 2 sfinţi: Ioan Zlatoust şi Vasilie-cel-Mare (facs. nr. 440), precum şi frontispicii mari (facs. nr. 441).

La pag. 248—259 Synaxariul; apoi rugăciuni «la vréme de nevoe» (p. 260—309); învăţătură pentru sfânta liturghie (p. 310—314); sfârşeşte cu rugaciunea lui «Kyr Ioann Vrotopopa marele doftor Kyrkyra.... la ceïa ce de grab cad în neputinţă şi să bântuesc de duhuri necurate».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1316. Macarie, Ieromonah, *Tomul al 2-lea al Anthologhiei* [Utrenier], Bucureşti 1827.

ТѺМЪЛ ЇѦЛ ДОИЛѢ | ѧл ЙНѲОЛОГІЄЙ. | Дъпре ѧшъзъмѫнтъл Сѵстнмій чѣїй нѣѡ | ѧ Мъсникіей Бисерничѣщій. | Ѩкѣм ѧтѫѣ тъпърйт ѫ зйлеле Прѣлъмнйа|тъслъй шй Прѣѧнълцатъслъй нѣстрѣ Дѣмн | ГРИГѺРІЄ ДИМЙТРІЄ ГЙКЇ ВОЄВОД | ѧтрѣ ѧл шáселѣ ѣн ѧл домніей сале. | Къ вѣм шй благословéніѧ Прѣ ѡсфиницйтъслъй | Митрополіт ѧ тѣатъ Оѵнгровлáхїѧ | Кърїѣ Кѵр ГРИГОРІЄ | ѫтрадъс дъпъ чéл грéческ пре лúмба нóастръ | Рѡмжнѣскъ, | де Макáрїе Іеромонáхъл | дáскалъл Шкóалелѡр де Мъсникіе ѧ Пáтрїей. | Ѫ Бъкърéщій | ѫ сфѣта Митрополіе. Ла ѣнъл: аѡкз.

In-4⁰ de 3 foi nepaginate + 435 pagine; paginele 1—40 au numerotaţia arabă, restul cirilică.

Paginele încadrate în chenare subţiri; titlul şi gravura din faţa textului *(Sf. Troiţă)* încadrate, ca în *Carte folositoare de suflet*, Buc. 1827, în chenare mai groase de flori şi figuri de sfinţi, apostoli şi proroci. Două tipuri de frontispicii se repetă la începutul cântărilor, cel mai subţire dintre ele fiind semnat: П. СИМЄОН 1819. (facs. nr. 437), ca în *Carte folositoare de suflet*, Buc. 1827. Iniţialele sunt mari şi bogat împodobite.

Cartea cuprinde, în afară de prefaţa cunoscutului ieromonah Macarie, reprodusă mai jos, diverse cântări bisericeşti, alcătuite de următorii compozitori bisericeşti vechi şi noui: *Kyr Ioann Protopsaltul Bisericii ceii mari; Grigorie Protopsaltul sfinteĭ luĭ Hs. Bisériciĭ ceiĭ marĭ; Kyr Daniil Protopsaltul...; Kyr Petru Lambadarie Peloponisiianul; Kyr Sinesie Sfetagoreţul; Kyr Hurmuz, aflătorĭul sistimiĭ ceiĭ noao şi hartofylax...; Kyr Iacov Protopsaltul...; La rândul Vavilonuluĭ facere a luĭ Kyr Grigorie Protopsaltul sfinteĭ Bisèriciĭ ceiĭ marĭ, după cécerea Prea-o-Sfinţituluĭ Mitropolit al Moldavieĭ Kyriu Kyr Veniamin (p. 242); Kyr Damiian Vatopedinènul; treĭ axioane şi lumină lină după cécerea ucenicilor din şcoale (p. 357); Polyeleu facere a răposatuluĭ Sărdarul Dionysache Moraitul ce au stătut aicĭ în Bucureştĭ (p. 359); Mathimă carea să cântă când să îmbracă Arhiereul în mijlocul Besèriciĭ, Facere a Prea Cuviosuluĭ Părinteluĭ nostru Ioann Cucuzel Maistorul, exighisită din Papadichie (p. 427).*

Prefaţa:

Prea Inălţatuluĭ şi Luminatuluĭ nostru Domn Grigorie Dimitrie Ghica Voevod, cé de slugă închinăcĭune.

Să véde (Prea Inălţate Doamne) că au fost şi ačasta întru adâncul D(u)mnezeĭaştilor judecăţĭ, ca să ajungă şi cé mult ostenită şi neodihnită de multele supărărĭ dorită Patrïa noastră, la céle îndemânatece şi cuviincoase folosurĭ ale eĭ şi să poată cu slobozénie şi fără împiedicare să alérge în lărgimea prefacerïĭ a tot câştigul dreptăţilor sale. Că ĭată acum al şaselea an ĭaste de când Inălţimea Ta după ce aĭ priimit Schiptrul Ighemonieĭ, Patrïa îndată s-au învrédnicit să vază cu toată slobozéniïa politicéştile eĭ îndrep-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tărĭ şi céle din lăuntru şi céle din afară, pre care în toate zilele privind că să adaogă, au luat întemcĭate nădéjdĭ întru toate şi acum alérgă spre bunele sfârşiturĭ a tot chipul de bunele vieţuirĭ. Să grijaşte dară

410. Sf. Vasile, *Liturghĭĭ*, Sibiu 1827.

D(u)mnezeu de ţara românéscă, puindu-ne noao acest felĭu de Domn făcătorĭu de bine şi ĭubitorĭu de Patrie, carele în tot chipul cu neadormit ochĭu să sârguĭaşte ca să o aducă în starea buneĭ vieţuirĭ, buneĭ norocirĭ şi a toată fericirea. Cu adevărat să grijaşte D(u)mnezeu de Patriĭa noastră. Că de au stătut Domn, iubitorĭu de buna sporire a Patrieĭ, Măriĭa Ta eştĭ carele nu numaĭ adevărul lucrurilor celor de drépta

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Măriei Tale cé făcătoare de bine le ișprăvéște, dar și ca pre un patriot și tată iubitoriu de fii Patriia te cunoaște. Care fapte singure de sine și acum propoveduesc și vor propovedui totdeauna cu mărturie vrédnică de pomenire în toată vrémea facerile de bine ale Măriei Tale. De au stătut Domn crescut în buna credință, înpodobit cu toată fapta bună, iubitoriu de toată buna podoabă, cu evlavie spre cele sfinte și cu râvnă de a-ș râdica némul și a-l face slăvit, Măriia Ta eștĭ, carele, îndată după suirea în scaun, întâiu școalele aĭ întemeĭat pentru folosul de obște, prea bine știind Măriia Ta, că alt nimic nu rădică némul și dezruginéște rélele obicéiurĭ, decât pedépsa învățăturiĭ bunelor năravurĭ și iscusul științelor. Care iată că și Grammatica și Musica besericéscă și alte științe le vedem acum în norocită domniia Măriei Tale în tot locul vorbind și cântându-se românéște și însușĭ Musele filosofind în școala de obște, care de Măriia Ta s-au alcătuit și s-au întemeiat cu toată cuviincoasa podoabă a îndemânăriĭ, spre tot chipul de buna sporire, din care să aștéptă la politică împodobirea științelor și la partea besericéscă lauda și scumpătatea dogmelor. Dintr-acestea dar, m-am îndemnat și eu a adăoga la Inălțimea Ta slavă preste slavă și dreptate lângă dreptate a pune Inălțimeĭ Tale și a deosebi Măriei Tale ostenéla mé ačasta ca o datorie adusă dela mine bunătăților Măriei Tale, care din poruncă cu baniĭ școalelor, acum întâiu o am typărit, spre podoaba sfintelor besericĭ a Patriei și trebuința și întemeĭarea școalelor musicéștĭ celor din politie și dupre afară, care de Măriia Ta s-au alcătuit și pentru de obște folosul credincoșilor supușĭ aĭ Măriei Tale, la care nădăjduesc că mult va să fie la obște folosul dintr-ačastă carte musicéscă ce să numește *Tomul al doilea al Anthologhieĭ*, carele cuprinde în sine toată rânduĭala utreniĭ, dela începutul Troičniculuĭ până la Slavosloviĭ și carele să va adăoga lângă célelalte trei cărțĭ musicești, care ĭarăș în luminate zilele Măriei Tale s-au typărit; ĭar după acésteca nădăjduesc și pre célelalte care urméză, ca așa toate cărțile musicești luând stârșit, să se cânte prin bisericĭ și să se paradoséscă prin școale în limba Patriei, ca toți rădicându-șĭ mâinile să înalțe către D(u)mnezeu mulțămită că și de unile ca acéstea în zilele céste maĭ de pre urmă s-au învreadnicit prin facerea de bine a Măriei Tale. Priiméște-o dară, o Prea Milostivule Ighemon, în sânurile Măriei Tale céle făcătoare de bine și îmbrățișindu-o (o) dă cu lesnire tuturor, a dobândi dintr-însa roada cé folositoare, fiind aceĭa cu scumpătate, că după moarte nimic nu ĭaste al nostru, fără numaĭ aceĭa la caré ne-am făcut folositorĭ aproapeluĭ. Fiĭ dar Măriia Ta, prea blagocestivule Domn, în tot veacul ocârmuind și sporind Domniia carea de sus aĭ luat-o spre pohvala și lauda Patriei.

Al Măriei Tale pré plecată slugă,
Macarie Ieromonahul dascalul Școalelor
de Musichie în limba Patriei.

Cartea, deși numită «Tomulŭ alŭ doilea...», este independentă: slujba Duminecii fiind compusă, după tipicul grecesc, din 3 tomuri (Vecernia, Utrenia și Liturghia), Macarie traducând din grecește numai Utrenia, își intitulează cartea astfel. (Cfr. Nic. M. Popescu, *Viața și activitatea dascălului de cântări Macarie Ieromonahul*, Buc. 1908, p. 54–56.)

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1317. Manole Vasilie., *Abeţedar greco-romano-bulgar*, Bucureşti 1827.

ÂБѢЦѢДА́Р | ГРѢ́КОРѠМА́НЪ | Ѝ | БѢ́ЛГАРѠ | Ѧ трі́й лю́мбй, къ фрѣмо́асе Дїало́гѣрй, Рѣгъчѡ-|ній, Лі́цй Мора́личі́цй, Йдѣ́й Фѫзичі́цй, Гєѡ|графичі́цй, шй Їсторичі́цй. | Ѝкѣм Ѧтъ҃ѣ тѫпъри́тъ пентрѣ фоло́сѣл копи́лѡр. | Къ келтѣа́ла дѣмнѣкѣ́й БѦСЇЛЇЄ МАНО́ЛЄ | Ѣпистáтѣл Тупографі́ей. | Ѧ Бѣкѣрі́цй ла Чишмѣ́. | 1827.

In 12⁰ de 112 pagine şi un tablou (cu numerele dela 1—10.000). La început un vocabular, în cele 3 limbi; cuvintelor greceşti li se arată pronunţia şi în cirilică. Dela pag. 35, de unde încep rugăciunile, continuându-se cu dialoguri, textul urmează pe 2 coloane, numai în limbile greacă (în stânga) şi română.

La pag. 80 un Serafîm (Сєрафим) în gravură.

Pe verso titlului această cugetare:

Virtutea, moralul, ştiinţele şi bunele învăţăturĭ, aceste numaĭ ne fac vrédnicĭ de cinste; ĭar de slavă şi mărire, când ĭubim şi ajutăm Patria.

Acest abecedar este a doua ediţie a *Abecedarului greco-român* al lui Gr. Pleşoianu, tipărit la Bucureşti, în 1825 (vezi mai sus nr. 1244).

Vasile Manole, epistatul tipografiei din Bucureşti, văzând succesul ediţiei din 1825, «se apucase a-l tipări dânsul ca lucru nou, sub titlul de *Abeţedar greco-romanu şi bulgaro*, după ce-i adăogise, pe la început şi câte un rând de *sârbeşte*. Pentru frauda sa, Pleşoianu îl ameninţă cu proces, socotind *Abeţedarul* său [cel din 1834] ca a treia ediţie.» (Vezi N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleşoianu*, în An. Acad. Rom., Secţ ist. XXXVII (1914—1915), p. 365; şi prefaţa ed. a III-a, din 1834).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1318. Margela Ştefan, *Gramatică russască şi rumâniască,* Sanctpeterburg 1827. Vol. I-II. Ruseşte şi româneşte.

РОССІЙСКО-РУМЫ́НСКАЯ | ГРАММА́ТИКА, | состáвленная | СТЕПА́НОМЪ МАРЦЄ́ЛЛОЮ, | и изданная | Департáментомъ Наро́днаго Просвѣще́нія. | Кни́га пе́рвая [şi втора́я] | Санктпетербургъ. | Въ типографіи департамента Народнаго Просвѣщенія. | 1827.

ГРѦММА́ТІКЪ | РѪССѦ́СКЪ шї РѪМѪ́НѦСКЪ | жнкіпѫ́ітъ | дѣ ЩЄ́ФѦН МѦРЦЄ́ЛѦ, | шї тїпъритъ | дѣ Дїпартамє́нт ѫл опщє́ш'єї жмѣъцѣрї. | Тѣм жнтѫ́ї. [şi тѣмѫл ѧл дѫ́іле].

In-4⁰, de 214 pag. (primele 7 paginate cu cifre latine, pagina 8 albă) + 3 foi nenum. + III pag., pentru vol. I. Volumul II: 319 + III pag. şi o tabelă.

Pe recto primei foi de titlu, la ambele volume:

РОССІЙСКАЯ ГРАММА́ТИКА — ГРѦММѦТІКЪ РѪССѦСКЪ.

In vol. I, după titlu, urmează prefaţa, în ruseşte, pe 3 pag., reprodusă şi tradusă mai jos (traducerea în româneşte o datorăm d-lui Damian P. Bogdan). Textul pe 2 coloane, ruseşte în stânga, cuprinde vocabular şi dialoguri; pe foile nenumerotate dela sfârşit errata ambelor texte, iar pe ultimele 3 pag., numai în ruseşte, se arată cuprinsul cărţii.

In vol. II: textul rusesc pe paginele din stânga, cel românesc în dreapta, cuprinde partea gramaticală.

Dela p. 313—319 errata la ambele texte, apoi o «scară» a cuprinsului, numai în româneşte.

La sfârşit o tabelă cu declinarea terminaţiilor la substantivele ruseşti, cu aceest titlu: «Tăbliţ'a plecări-lor asupra numi-lor. Număr-ul singuratic... Număr-ul multoratic [1])».

[1]) După ortografia lui Margela, articolul (terminaţiunea) se scria separat de rădăcina cuvântului.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

441. Frontispiciu, *Liturghiĭ* Sibiu, 1827.

Prefaţa [1]):

Предисло́вie.

Счита́ю обя́занностію сказа́ть нѣсколько сло́въ о се́й Россiйско Ромы́нской Грамма́тикѣ, кото́рая не то́лько мо́жетъ бы́ть поле́зна, но и необходи́ма; и́бо да́етъ сре́дства пріобрѣсти позна́ніе Россiйскаго язы́ка осьми́ ста́мъ ты́сячамъ Румы́намъ, обита́ющимъ въ Бессара́бiи, состоя́щей въ тече́ніе двадцати́ лѣтъ сли́шкомъ по́дъ влады́чествомъ Россiи, неимѣющимъ никаки́хъ посо́бiй для сего́ изуче́нія. Све́рхъ того́ мо́жетъ о́ная принести́ по́льзу нѣсколькимъ милліо́намъ Румы́новъ, обита́ющихъ за Пру́томъ и Дуна́емъ; та́кже и Россія́намъ, жела́ющимъ вы́учиться язы́ку Румы́нскому.

Необходи́мость таково́й кни́ги и усе́рдное мо́е жела́ніе спосо́бствовать о́бщему бла́гу поси́льными свои́ми труда́ми, давно́ уже́ побужда́ли меня́ заня́ться си́мъ дѣломъ, но недо́статокъ сре́дствъ къ изда́нію въ свѣтъ таково́й Грамма́тики, препя́тствовалъ мнѣ къ исполне́нію сего́ намѣре́нія. Нынѣ при великоду́шномъ ободре́нiи и посо́бiи почтеннѣйшаго Нача́льника моего́, Его́ Высокопревосходи́тельства Господи́на Мини́стра Наро́днаго Просвѣще́нія, приказа́вшаго напеча́тать о́ную наровнѣ съ други́ми общеполе́зными сочине́ніями, употребилъ я на составле́ніе о́ной всѣ мое́ стара́ніе, и е́сли труды́ мои́ не бу́дутъ безполе́зны, тѣ, кото́рые бу́дутъ по́льзоваться, бу́дутъ обязаны си́мъ покрови́тельству Его́ Высокопревосходи́тельства, Г. Министра, неутоми́мо пеку́щагося о распростране́нiи просвѣще́нія въ страна́хъ, благоде́нствующихъ по́дъ Россiйскимъ ски́петромъ.

Жела́я оправда́ть на дѣлѣ по мѣрѣ си́лъ свои́хъ благодѣтельное ко мнѣ вниманіе Его́ Высокопревосходи́тельства при́нялъ я на себя́ не мало важной тру́дъ изложи́ть пра́вила Грамма́тики на языкѣ необразо́ванномъ, неимѣющемъ никаки́хъ учебныхъ кни́гъ, и нужда́ющемся въ выраже́нiяхъ техни́ческихъ. Исполни́въ сiе гла́вное дѣло, что́бы облегчи́ть изуче́ніе языка Россiйскаго для Румы́новъ, а Румы́нскаго для Россія́нъ, я присовокупи́лъ собра́ніе сло́въ Румы́нскихъ и Рос-

[1]) Neexistând caratere tipografice corespunzătoare unora dintre vechile litere ruseşti *cu accente*, ne-am folosit în transcrierea lor de literele cirilice respective.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

сíйскихъ, бóлѣе прочихъ въ общежúтіи употребля́емыхъ и разговóры на обóихъ языкáхъ о сáмыхъ необходúмыхъ предмéтахъ.

Если книга сія бу́детъ благосклóнно прúнята Публúкою, я непремину́ заня́ться и другúми не мéнѣе полéзными посóбіями, Грамма́тиками, Словáрями и проч. для изучéнія не тóлько Россíйскаго и Румы́нскаго, но и Грéческаго языка, кáкъ дрéвняго, тáкъ и нóваго.

Traducerea.

Prefaţă.

Socot de a mea datorie să spun câteva cuvinte despre această gramatică ruso-română, care poate să fie nu numai folositoare, dar şi prea trebuincioasă, pentrucă dă putinţa de însuşire a limbii ruseşti celor opt sute de mii de Români, cari locuesc în Basarabia, care se află de mai bine de 20 ani sub stăpânirea Rusiei şi cari n'au niciun mijloc pentru învăţarea ei. Mai mult, ea poate fi de folos celor câteva milioane de Români, cari locuesc peste Prut şi peste Dunăre; de asemenea şi Ruşilor, cari doresc să înveţe limba română.

Trebuinţa unei asemenea cărţi şi dorinţa mea stăruitoare de a contribui la binele obştesc, în măsura puterilor mele, de mult mă îndemnau să mă ocup de această chestiune, dar lipsa de mijloace pentru darea la lumină a unei astfel de Gramatici, m'a împiedicat în realizarea planului meu. Astăzi, cu încurajarea şi ajutorul generos al prea veneratului meu Şef, Excelenţa Sa Domnul Ministru al Instrucţiunei Publice, care a dispus să se tipărească aceasta, împreună cu alte lucrări de folos obştesc, am depus toată silinţa mea la compunerea ei şi, dacă străduinţele mele nu vor fi fără de folos, acei cari se vor folosi de ea, vor fi îndatoraţi protecţiunii Excelenţii sale Domnului Ministru care se îngrijeşte, neostenit, de răspândirea culturii în ţările ce înfloresc sub sceptrul rus.

Dorind a îndreptăţi prin faptă, în măsura puterilor mele, atenţia binefăcătoare a Excelenţii Sale, am luat asupra mea munca considerabilă de a expune regulele de gramatică într'o limbă incultă, lipsită de orice fel de lucrări didactice şi care are nevoie de expresii tehnice. Indeplinind această operă principală de a uşura Românilor învăţarea limbii ruse şi Ruşilor învăţarea limbii române, am adăogat o culegere de cuvinte române şi ruseşti, dintre cele mai folosite în vieaţa de toate zilele şi dialoguri în amândouă limbile asupra celor mai trebuincioase lucruri.

Dacă această carte va fi primită binevoitor de public, nu voiu întârzia să mă ocup şi de alte manuale, nu mai puţin folositoare, gramatici, dicţionare şi altele pentru învăţarea nu numai a limbii ruse şi române, dar şi a celei greceşti, atât cea veche, cât şi cea nouă.

Şt. Ciobanu, *Cultura rom. în Basarabia*, p. 93—102.

Al. David, *Tipăriturile româneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 68—72, nr. 41. Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1319. Noák Moyse, *Versuri episcopului Francisc Laicsák*, Oradea Mare 1827. Latineşte.

Isitirion, quod Illustrissimo ac Reverendissimo Domino Francisco Laicsák, Episcopo M. Varadinensi, dum e dioecesi Rosnaviensi veniret Vara-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

dinum ingressuro obtulit Moyses Noak de V. Hunyad, *Dioec. Gr. C. M. Varad. Alumnus.*

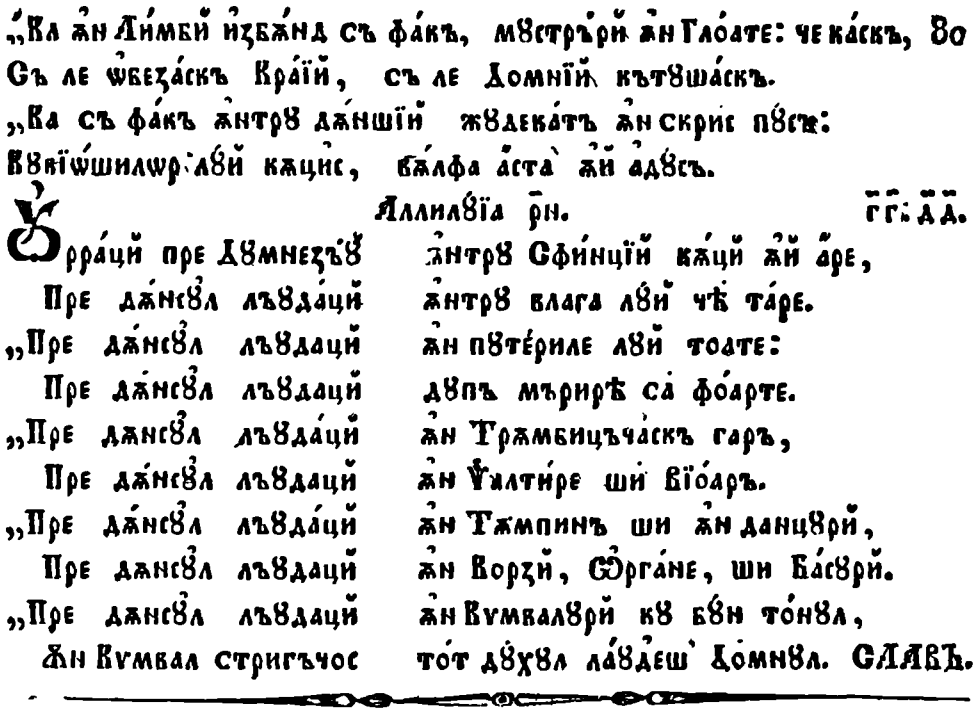
Magno-Varadini, 1827. Typis Joannis Tichy.

In-8⁰ mic, 7 pag; versuri.

Imprimatur: M. Varadini die 5-a Novembris 1827. Ladislaus Gedeon, m. p. Reg. Distr. Libr. Revisor.

Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ungară*, II, p. 252, nr. 1195.

Budapesta: Bibl. Univ.

„Ка ѫн Ли́мбй ꙗзбѫ́нд съ фа́къ, мѫстрꙑ́й ѫн Гло́ате: че ка́скъ, Бо
Съ ле ѡбезя́скъ Краи́й, съ ле Домнїи́ къ тѫша́скъ.
„Ка съ фа́къ ѫнтрѫ дѫ́ншїй жѫдека́тъ ѫн скри́с пѫ́ск:
Кѫкїѡ́шилѡр лѫ́й кѫцис, ка́лфа а́ста ѫ́й а́дѫск.
Аллилѫ́їа р̄н. г̄г̄: а̄а̄.
Ѹ рра́цй пре Дѫмнезꙋ́ ѫнтрѫ Сфи́нцїй кѫ́цй ѫ́й а́ре,
Пре дѫ́нсѫл лъѫда́цй ѫнтрѫ влага лѫ́й чѣ та́ре.
„Пре дѫ́нсѫл лъѫдацй ѫн пѫте́рилє лѫ́й тоате:
Пре дѫ́нсѫл лъѫдацй дѫпъ мърирѣ са́ фо́арте.
„Пре дѫнсѫл лъѫда́цй ѫн Трѫмбицъча́скъ гаръ,
Пре дѫ́нсѫл лъѫдацй ѫн Ѱалти́ре ши Кїо́аръ.
„Пре дѫ́нсѫл лъѫда́цй ѫн Тѫмпинъ ши ѫн данцѫрй,
Пре дѫнсѫл лъѫдацй ѫн Корзи́, Ѻрга́не, ши Ба́сѫрй.
„Пре дѫнсѫл лъѫдацй ѫн Кумвалѫрй кѫ бѫ́н то́нѫл,
Ѫн Кумвал стригъчос тот дѫ́хѫл ла́ѫдеш Домнѫл. СЛАВѢ.

442. Din *Psaltirea* versificată de I. Prale, Braşov 1827

1320. **Noák Moise**, *Versuri episcopului Samuil Vulcan*, Oradea-Mare 1827. Latineşte.

N'am văzut exemplar. Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară, II*, p. 252, nr. 1193 o înregistrează astfel:

Ode amplissimis honoribus *Illustrissimi, ac Reverendissimi domini domini* Samuelis Vulcan Episcopi Magno-Varadinensis Graeci Ritus Catholicorum, vere patris Dioeceseos, recurrente XIII. Cal. Sept. *fausta onomasi* patroni sui benignissimi, în clientelaris, gratitudinis tesseram *a* Moyse Noák de V. Hunyad, Praefatae Dioeceseos Alumno et SS. Theologiae. In Seminarió L. R. ad B. M. V. Elysabeth Visitantem, in Annum primum Auditore Absoluto oblata.

Magno-Varadini, 1827. Typis Joannis Tichy.

In-8⁰, 4 foi.

Imprimatur: M. Varadini die 16-a Julii 1827. Ladislaus Gedeon m. p. Reg. Distr. Libr. Revisor.

Budapesta: Bibl. Univ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1321. *Obiceiul de a se roşi ouă,* ⟨Iaşi⟩ 1827.

Пентрȣ | ѧнчепȣтȣл' обічеіȣлȣї | де а съ ѧнтребȣінца ѧн зілеле сфінтелор' | Паштї оаѣ рошіі.

Сад | алкътȣіт' ѧн лімба Гречѧскъ де Іконо|мȣл' ші Проповедȣіторȣл' де чеде сфін-|те, Преотȣл' Патріархіі | Царіградȣлȣї | КОНСТѦНТІН'.

Іар' дін лімба Гречѧскъ акȣм' ѧнтѫмш' | датъ сад тълмъчіт' романо-молдовенеще | ѧн С. П. Б. | ші | сад тіпъріт' ѧ анȣл 1827.

Съ афлъ де вѫнзаре ѧн Бȣкȣрещї ла Длор | І. Романов ші І. Поповічї — ѧн Іаш' Мол-|давіі ла дд товароші Д. Ніка.

Прец ȣніѫ есте 1 сфанціх.

In-12⁰, 48 pag.
Pe verso titlului:

Iubiţilor'!

Aflându-mă petrecând' tot' într'un' oraş' cu izvoditorul' aceştiĭ micĭ la vedere, iar' mare la înţelegere cărţĭ, şi însuşi el' dându-mĭ şi mie în' dar' una în zioa sfintelor' Paştĭ a următoruluĭ an' tipărită în limba grecească, o am' priimit' cu bucurie, o am' citit' şi apoĭ o am' şi tălmăcit moldoveneşte spre ştiinţa şi a domniilor voastre; şi ca unul' ce şi ieŭ am' căpătat' mare mulţumire când' o am' citit', pentru lămurirea ce să face ceĭ din'tâiŭ începerĭ a ouluĭ celuĭ roşu, de aceea iată că o şi dau în tipar' spre ştiinţa şi a naţiĭ aceia dela care am' învăţat vorbirea moldovenească, i a altor' noroade care să slujesc' cu aceieaş vorbire.

Priimiţĭ dar', citiţĭ şi aflaţĭ ceea ce prin ghiciriĭ le vorbeaţi oare când.

Tălmăcitorul'.

Pe pag. 48, la sfârşit:

Iubiţilor în Hristos' fraţi Hristieani primiţi-o cu toată căldura şi dragostea inimi ačastă acum întâĭ pă rumânie tipărită cărticică şi lăudaţĭ pe Dumnezeŭ din tot' sufletul' şi cugetul' că au început' înmulţirea cărţilor' şi în limba naţiĭ noastre şi avem nădejde de civilizaţie în scurt' timp.

Exemplarul Academiei Române are şi copertele exterioare, din carton verde, cu ornamentaţii de compoziţie tipografică. In faţă se repetă 4 rânduri din titlul reprodus mai sus. La sfârşit se repetă ultimele 4 rânduri din titlul de mai sus, dar corectând greşala:

Să află de vânzare în Bucureşti la DD. I. Romanov şi I. Popovici tovaroşi, — în Iaşiĭ Moldaviĭ la D. D. Nica. Preţ' uniia este 1 sfanţ.

Desvoltă legenda că ouăle roşii amintesc pe cel dat de Maria Magdalena împăratului «Tiberie», cu vorba: Hristos a înviat! Vezi această credinţă înregistrată şi de T. Pamfile şi Mihai Lupescu, *Cromatica poporului român*, Bucureşti, 1914, p. 180, nr. 5.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1322. *Psaltirea în versurĭ*, Braşov 1827.

ѰѦЛТЇРѢ | прорóкȣлȣй шѝ ѫ'мпърáт | Давѝд | ѫ'н вéршȣрй ѧлкътȣйтъ | де| мйкȣл ѧнтре мȣскóшїй сйстнмїй вéкй. | ЇѠѦН ПРѦЛѦ днн Ішнл Молдóвїй. | Ѫн зйлеле трйстнлѡр ѧнтѫмплáрй чѣ сад ѫнчепŭт | прнн Цѣрнле Рѡмѫнéщй днн ѧнȣл 1821. | Спре â съ ѫнноѝ âдŭчерѣ âмннте де чéле | че стрйгъ ѱалмїй: шѝ спре

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

фолосѹл | чѣлѡр дѣ Нацїѫ сѣ Ρѡмѧнѣй, шѝ ѣ ѻбн-|тѳрнлѡр лѹ́р: ѣкѹм ѧнтѧй кѹ | келтѹ́ѧлл сѣ, лл | Брашо́в, | сѧ̆ тѵпърѝт ѧн Тѵпографі́ѫ Д. Франциск дѣ | Ш̀о́вели, прнн Фрѝдрнх Хѣрфѹрт, | 1827.

In 4⁰ de 7 + 90 foi, primele nenumerotate; numerotaţia cu cifre arabe începe dela 3, la prima foae din text numărându-se, probabil şi paginele.

Titlul încadrat în ghirlande de flori. Pe verso titlului o gravură înfăţişând pe David cântând la harpă, încadrată în ornamente de compoziţie tipografică şi pe margini, un citat din psalmi. La începutul textului un frumos frontispiciu.

Pe foile liminare urmează această prefaţă a d-rului Vasilie Popp.

Cătră cinstit dumnealuĭ Ioan Prale, autorul Psaltiriĭ [1]) in versurĭ.

Mult cinstite!

Pentru adaosul ce aĭ făcut literaturiĭ Românesc atât prin aflarea lesnicosuluĭ acela method cu maĭ puţine litere şi cu maĭ sigură pronunţie a scrie de cât până acum, cât şi prin alcătuirea Psaltiriĭ în versurĭ: fieşte care adevărat Român trebue să-ţ(i) mulţeméscă şi eu deosebit pentru multa încredinţare cu care ambe manuscrisele cu acé cinstită condiţie mi le-aĭ împărtăşit: ca despre amândoao slobod să pot judeca. Insă veĭ şti, că şi acé cumplită plagă, cu care au vrut Dumnezeu a mă cerceta, care Dumitale bine îţ(i) este cunoscută, cât şi turburata Praxis, care atâtea časurĭ odihnite mi le răpeşte, mă împedecă a răspunde după cuviinţă. Totuş, fiindcă aşa poftesce omeniĭa, cevaş voĭu însemna, dar şi ačasta pe scurt şi cum să zice, cam pe deasupra. Methodul acela al scrieriĭ cu maĭ puţintele litere şi cu mai sigură pronunţie, e îndestulată mărturie, că duhul Românilor încă e aşa lucrătoriu şi iscoditoriu ca duhul altor naţiĭ; şi când ar fi ceva maĭ slobod de multe prejudecăţĭ şi când ar fi acest felĭu de duhurĭ cât de puţin ajutate prin ceĭ puternicĭ aĭ naţieĭ, ar puté fi, întru adevăr zic, de multe lucrurĭ noao şi folositoare, iscoditoare. Despre acest felĭu de methodurĭ lesnicoase de mult gândesc filosofiĭ Evropiĭ şi deosebit înainte de vre o câţĭva anĭ învăţatul acela ungur Alexandru Kiş [2]). Scoposul amânduror v-au fost unul şi acelaş: adecă lesnirea scrieriĭ şi statornica pronunţie, ĭar chipul şi modul la amândoĭ deosebit. Când să va typări methodul Dumitale, care lucru lesne se poate face prin ajutorĭul patrioţilor, atuncĭ va puté lumea cé învăţată cu desăvârşire a judeca, care din doĭ v-aţi apropiat maĭ mult de adevăr.

Ĭară câtu-ĭ pentru prefacerea Psaltiriĭ în versuri, pré bine aĭ făcut, că batăr eştĭ al treilea [3]) care aĭ călătorit pe ačastă cale, totuş, precum crez eu, au rămas şi celor următorĭ poete câmp destul de larg, în care să-şĭ deprindă duhul şi în care să-şĭ arate isteţimea până vor ajunge la înălţimea ideilor, care sânt răşchirate în toate părţile Psaltiriĭ. Psaltiriĭ zic, care nu e alt ceva decât o adunare de cântece scrise şi cântate în deosebite timpurĭ şi cu

---

[1]) Psaltirea, cuvânt grecesc, care evreeşte să zice Navlon, însemnéză un instrument musicesc făcut ca o pavăză în patru cornur' cu zéce corzĭ: precum scrie S. Ieronim. Vezi: Psalm 32. şi 91.

[2]) Vezĭ cartea aceluĭa, care se numeşte: Elementare Universale totius generis humani. Budae 1813.

[3]) Cel dintâĭ, care au făcut Psaltirea în versurĭ au fost Dositheĭu Mitropolitul Moldavieĭ 1673. Al doilea au fost Theodor Corbe Transilvanénul, care au scris Psaltirea în Kiov, fiind în slujba rusască, la 1720 şi s-au typărit la Bălgrad în Trans(ilvania).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

deosebite prilejurĭ, cu un cuvânt o prea frumoasă poezie. Ceĭ ce înţeleg limba evreĭască şi cetesc Psaltirea în orighinalul eĭ, să minunéză de înnălţimea duhuluĭ care o înviĭază şi cu o rugă mărturisesc că maĭ înnalte ideĭ să află în ačasta de cât în vestiţiĭ poete a vechimiĭ: Omer şi Virghilie. Puté David rugăčunile sale a le scrie şi cu styl slobod, însă au maĭ vrut a le îmbrăca în styl poeticesc, ca cu atâta maĭ mult duhul său şi acelor ce-l ascultă pre el să se înnalţă spre cinstea luĭ Dumnezeu. Nimica nu e aşa pătrunzătorĭu, nimic aşa mişcătorĭu şi la céle maĭ împetrite inimĭ, de cât o poezie bine alcătuită. Acĭasta moae inimile céle învârtoşate, sutlă curagĭu în céle desnădăjduite; pe scurt, lucréză ca o maghie ori în ce suflet. Pentru acéĭa de să şi povesteşte ca o fabulă, cum Orfeu Thracul ar fi cântat aşa de frumos, cât ar fi tras după sine pădurile şi petrile, totuş supt scoarţa aceştiĭ fabule e ascuns oareş care adevăr, care vré să zică, că Orfeu, prin cântecele sale, aşa au muĭat pre selbateciĭ şi maĭ împetriţiĭ lăcuitorĭ ai Thrachiĭ, cât au putut să-ĭ tragă spre a lăcuĭ în soţietate. Ačastă maghičască putere a poezieĭ au priceput-o mulţĭ şi din S. Părinţĭ, pentru aceĭa Ieronim, Lactanţie, Augustin, Amvrosie, Chypriĭan şi alţĭ, toate oraţiile sale cu oareş care aromate poeticeştĭ le-au presurat. Insuş S. Pavel, care din fariseu să făcu Apostol neamurilor, arată Athinénilor cu un vers împrumutat dela poeta Aratus, cum că, din semânţa luĭ Dumnezeu (thĕion génos) sântem. Isidor Episcopul Betiţeĭ, zice: că toată Psaltirea e scrisă după forma şi măsura lui Pindar Grecul şi a luĭ Horaţie Romanul, care forme şi măsurĭ Grecii şi Romaniĭ le-au numit când ĭambiceştĭ, când alhaiceştĭ, când saficeştĭ. Adevărat, David acestea numirĭ nu le-au ştiut, dar el totuş au fost poetă mare şi nu încoronat cu dafin, ci cu corónă de aur şi versurile luĭ să pot cânta pe orĭ ce coardă. Despre céle treĭ cărţĭ ale luĭ Solomon, zice S. Ieronim (care au fost prė învăţat în limba evreĭască) că sânt scrise, acum după măsura exametričască, acum după cé pentametričască. Aşa judecă ceĭ învăţaţĭ aĭ Evropiĭ şi despre cărţile Isaieĭ şi plângerea Ieremieĭ. Vază acum Greciĭ şi ceĭ ce urmĭază lor, cariĭ zic cum că şi măestriĭa poeziĭ la ei ar fi luat începutul. Ba, de e adevărat, ce zic ceĭ învăţaţĭ, cum că poetele au fost ceĭ dintâĭ filosofi, atunč' cu adevărat au putut zice Efrosin Poteca, profesorul filosofieĭ în Academiĭa Bucureştilor, cum că maĭ nainte au filosofit aceĭa, pre care Ellinĭĭ îi numé varvarĭ, decât însuş Ellinĭĭ[1])... Insă ačasta pe scurt. Pre aceştĭ de Duhul S. însuflaţĭ Evreĭ ĭ-au urmat şi acéle strălucitoare stéle ale creştinătăţiĭ: Damasie Patriĭarhul Romeĭ, Grigorie Episcopul Cappadokieĭ, Kypriĭan Epis. Carthaghenĭĭ, Paulin Epis. Noleĭ, Prudentie şi deosebit întru aceştea Amvrosie Epis. Mediolanuluĭ, a căruĭa stihurĭ sânt întru adevăr amvrosie şi nectar. Pre aceştea şi alţĭ asemenea lor văzind acel suflet duhovnicesc Dositheĭu Mitropolitul Moldavieĭ, mişcat fiind din lăuntru, luând toată greutatea asupra sa, au întrat întru o cale pe care nimenea dintre Românĭ încă nu călătorisă şi prefăcu toată Psaltirea în versurĭ după chipul şi stylul care grăĭa atuncea Moldoveniĭ. Aşa dar de să şi dă întâĭa cinste Românilor Transilvanénĭ pentru întâĭa typărire

[1]) Vez' Cuvintele luĭ céle panighiriceştĭ şi moraliceştĭ. Bucureştĭ 1826, foaia 31.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

a cărţilor Româneştĭ [1]), precum şi aceştiĭ Psaltirĭ [2]) cu styl slobod, totuş începutul Poeziĭ întru adevăr singur Moldovenilor să cuvine.

Că de s-au şi ivit în Transilvaniĭa şi Valahiĭa (de vremile céle maĭ noao grăesc) oareşĭ care bărbaţĭ cariĭ duhul lor cel poeticesc maĭ de vréme l-au arătat lumiĭ decât Moldoveniĭ, totuş' şi în ačasta nu au întârziĭat duhul Moldovenesc. Că de are Ungariĭa un Gheorghie Montan [3]), Transilvania un Theodor Corbe [4]), un Vasile Aron [5]), un Ioan Bărac [6]), un Stefan Crişan [7]); de să laudă Valahia cu un Ioan Banul Văcărescul [8]), cu un Alexandru Văcărescul [9]), cu un Gheorghie Slătinénul [10]), cu un Nicolae Văcărescul [11]), cu un Ioan Văcărescul [12]) şi cu un Paris Mumuleanul [13]), poate şi Moldavia a să făli cu un Dositheĭ Mitropolitul [14]), cu un Alexandru Beldiman [15]), cu un Costantin Conache [16]), cu un Nicolae Dimache [17]) şi cu un Gheorghie Asachi [18]) şi acum de nou cu Dumneata, care prin alcătuirea aceştiĭ poeziĭ nu puţin folos aĭ adus literaturiĭ Româneştĭ. I. Titula cărţiĭ va sluji istoricilor viitorĭ spre însemnarea aceĭ nefericite epohă, care s-au întâmplat în vremea în care aĭ scris Cartea. II. Aĭ îmbogăţit limba Românéscă cu mulţime de cuvinte, care sânt adevărate Româneştĭ, însă care era afară de obicéĭu. III. Aĭ dovedit că limba Românéscă rabdă şi compositiĭ, şi decompositiĭ, în care, precum şi în cuvinte neobičnuite şi altele de nou făcute de aĭ fi fost ceva maĭ scump

---

[1]) Intâĭa carte în limba Românéscă supt titula, Cazanie s-au typărit în Braşov, la 1580, supt Mitropolitul Ghenadie.

[2]) Psaltirea întâĭ prefăcută de pe Jidovie pe Românie s-au typărit în Bălgrad în Transilvania, prin Ştefan Mitropolitul la a. 1651. Vezi Istoria Bisériciĭ Românilor făcută de Petru Maior, typărită în Buda la a(nul) 1813. foaia 147.

[3]) Vezi: Streinul în Pesta, la Buda 1816.

[4]) Acesta e al doilea autor al Psaltiriĭ în versurĭ.

[5]) Vez': Patimile luĭ H(risto)s. Typ. în Braşov 1805. Vorbire în versurĭ între Leonat şi Dorofata muerea sa. Sibiĭu 1815. Pyram şi Thisbe. Sibiĭu. Anul mănos. Sibiĭu 1820. Sofronim şi Harite. Sibiĭu 1821. Au rămas de acesta şi céle X Ecloghe ale luĭ Virghilie în manuscris.

[6]) Vez' Arghir şi Elena. Typ. în Sibiĭu 1802. Răsipirea Ierusalimuluĭ. Typ. în Bucureştĭ 1821. Are acesta în manuscris pe Odisevs şi Lucreţia: doao poeme pré frumoase.

[7]) Acesta multe au tradus din Metastasie.

[8]) Acesta e, care întâĭ au pus Prosodia Românéscă la rânduĭală şi au făcut multe stihurĭ de probă în multe chipurĭ. Vez': Gramatica luĭ. Typ. în Râmnic 1787.

[9]) Acesta e nemuritoriul acela Ovidie al Românilor, pe care norocirea Naşteriĭ l-au înălţat, dar pizma Fanarioticască l-au dărăpănat. Mult bine şi mare cinste ar face Naţieĭ Româneştĭ, care ar aduna versurile acestuĭa şi le-ar da la lumină.

[10]) Vezĭ: Ahilevs la Schiro. Typ. în Sibiĭu 1797.

[11]) Acesta multe lucrurĭ şi însemnărĭ poeticeştĭ au lăsat între scrisorile sale la moartea sa.

[12]) Mulţime şi felĭurimĭ de poeme să află la acesta, care de le-ar face cunoscute Naţieĭ: pentru că toate sint vrednice de a vedé lumina, foarte mult o ar îndatora.

[13]) Vezi: Rost de Poeziĭ. Typ. în Bucureştĭ 1820. Şi cartea care numéşte Caracterĭurĭ, cu un prolog vrédnic de cetit. Typ. în Bucureştĭ 1825.

[14]) Acesta e întâĭul autor al Psaltiriĭ în versurĭ şi întâĭul poet al Românilor.

[15]) Vezĭ. Traghedia, Orest. Typ la Buda 1820. Au rămas de acesta între altele şi Descrierea Revoluţieĭ, ce s-au întâmplat în Moldova la anul 1821, în stihurĭ scrisă, sub titula: Grapsodie.

[16]) [17]) [18]) Toţĭ aceştea au felĭurimĭ de poeme şi mult frumoase şi deosebit întru acéste Crugul anuluĭ scris de Dumnealui Conache.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

poate nu era spre stricăcune. IV. Aĭ arătat cum că în limba noastră să poate scrie orĭ despre ce lucru înalt. Şi V. aĭ arătat că spre îmbogăţirea limbiĭ Româneştĭ nimica nu-ĭ aşa de trebuinčos decât a cunoaşte toate dialecturile limbiĭ, întrebuinţând toate acéle vorbe, care lipsesc în una din célelalte şi unde nu ajung nicĭ acéste, să ne împrumutăm dela maica limbiĭ noastre: limba Latinéscă. Ştiu, prietene! că pentru aceste cuvinte şi recomendaţie a limbiĭ latineştĭ, dela mulţĭ, multe împotrivirĭ veĭ auzi, dela aceia maĭ vârtos carii nu ştiu din ce evlavie mare ar vré să o aibă departe de hotarăle sale. Insă aceştea ar trebui să citéscă şi să vază cu câtă ură grăĭaşte Cantimir [1]) despre acel Mitropolit, care au lepădat din Moldova literile Latineştĭ şi iar cu câtă evlavie scrie despre aceĭa carii îmbrăţoşază limba Latinéscă [2]). Acestora ar trebui adus aminte că toţĭ ceĭ învăţaţĭ aĭ Moldaviĭ şi a Valahiĭ, atât în vécurile vechĭ cât şi cele noao, unia şi singure limbiĭ Latineştĭ au a mulţămi mărirea numeluĭ său. Grigore Ţamblek [3]) şi următoriul lui, Damian [4]) Mitropoliţiĭ Moldavieĭ; Petru Moghilă [5]) din prinţipéscă familie a prinţipilor Moghileşti Mitropolitul Kiovuluĭ şi Dositheĭ [6]) Mitropolitul; Dvornicul Uréche [7]), Miron Logofătul [8]), şi maĭ pe urmă slava şi cinstea nu numaĭ a Moldovénilor, ci a toateĭ Naţiĭ Româneştĭ, Prinţipul Dimitrie Cantimir [9]); iar în Valahia Damaschin, Chesarie, Filaret Episcopii Râmniculuĭ [10]), Grigorie, Ilarion Episcopii Argeşuluĭ şi cel ce acum aşa cu mare înţelepčune ocârmuĭaşte scaunul Mitropolicesc, Grigorie Mitropolitul; Radul Grečanul [11]), Ioan Banu Văcărescu

---

[1]) Vezĭ: Descrierea Moldaviĭ. Typ. în Moldova, la Néamţul 1825. foaĭa 340.

[2]) Acelaş. Acolo, foaĭa 347.

[3]) Acesta au fost unul din ceĭ marĭ Theologhi aĭ véculuĭ său. Acestuĭa au scris Evghenie IV. Patriarhul Romeĭ invitându-l la Synodul ce era să se facă la Florenţia. Vez': Reyn. ad annum 1436. Num. 27. Le Quien, Oriens Christianus. Tom. I Pag. 1252.

[4]) Acestuĭa ĭ-au scris însuşĭ Impăratul Constantinopoluluĭ Ioan Paleologul ca să mérgă la Synodul de la Florenţia şi să ajute bărbăteşte lucrările acestuĭ Sinod. Vez': Syropuli Conc. Florent. Sect. 3. Cap. 18. Le Quien ibidem.

[5]) Acesta e care întâĭ au scris Grecéşte şi Latineşte cartea care să numeşte, Pravoslavnica Mărturisire şi care fu întărită de Parthenie Patriarhul Constantinopoluluĭ şi ceĭalalţĭ patriarhĭ la an. 1643. Apoĭ maĭ pe urmă s-au typ. în Amsterdam la an. 1662. Vez': Prologul cărţiĭ ce să numeşte Orthodoxa Confessio. Wratislaviae 1751.

[6]) Cum că au fost acesta învăţat în limba Latinéscă, dovedeşte Psaltirea ce s-au typ. de dânsul în Iaşi 1680. Citeşte acolo foaĭa 209.

[7]) Cel întâĭ istoric al Moldovénilor, care au cules întâmplările Moldavieĭ din istorici Latineştĭ ai Ungariĭ şi Poloniĭ.

[8]) Cel mai bun istoric al Moldavieĭ, care nu numaĭ că singur au fost mare Latin, dar şi fičoriĭ săĭ ĭ-au trimis în Polonia pentru învăţătura limbiĭ Latineştĭ. Vez': Cantimir, Descrierea Moldavieĭ, foaĭa 343.

[9]) Cé maĭ mare parte a carţilor sale sânt scrise Latineşte. Vez': Descrierea Moldavieĭ, foaĭa 21 şi 22.

[10]) Vez': Prologurile celor XII Minée, care îndestul dovedesc ştiinţa limbiĭ Latineştĭ.

[11]) Acesta e cel întâĭ şi maĭ bun istoric al Valahiĭ. Scris-au istoria Valahiĭ până la vremea luĭ Constantin Voda Brâncovénul, cuĭ o au şi închinat, însă care până acum nu s-au typărit. Acest manuscript l-au prefăcut pe grecie şi amestecând întrĭ-nsul multe rătunde şi în patru cornurĭ, l-au typărit supt numele său vestitul acela Plaghiar (un plagiare) Dionysie Fotino Grecul, în Viena 1819. Află-să ačasta în manus. de pe Românie pe Nemţie tradusă în Bibliotheca Ghymnasiumuluĭ evanghelicesc din Braşov. Vez': Johann Chriſt. von Engel, Geſchichte der Walachey. Seit. 58 Nro. XLVII. Halle 1801.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

şi Grigorie Banu Brâncovénu [1]), toţĭ aceştea au fost şi sânt adăpaţĭ din dulcaţa limbiĭ Latineştĭ.

Privéscă aceştĭ împrotivitorĭ şi vază ce face vecina Rosia? şi care limbă să învaţă în céle patru vestite Academii ale ei? şi cuĭ are a mulţămi acé ghiganticéscă cultură?, prinză aceştĭ împrotivitorĭ harta în mână şi privind, vază, că unde e limba Latinéscă, acolo e şi cultură şi unde nu să preţuĭaşte, ačasta nu sânt nice semne de cultură. Maĭ înalt au gândit ceĭ vechĭ Moldovenĭ despre această limbă. Pentru acéia încă în vécul XVI, supt Vasilie Despota, au făcut în Cotnarĭu [2]) vestita aceĭa Academie, în care ceĭ maĭ învăţaţĭ profesorĭ a Ghermaniĭ şi Poloniĭ învăţa limba Latinéscă. Au simţit lipsa aceştiĭ limbĭ acel departe privitorĭu ochĭu Dionisie Mitropolitul Valahiĭ. Pentru aceĭa îndată după primirea înalteĭ păstoriĭ, numaĭ decât au rânduit profesor pentru ačastă limbă pe învăţatul acela şi mult răvnitorĭul culturiĭ naţionaliceştĭ Gheorghie Lazar Transilvanénul, şi la Italia, véchea noastră patrie, pentru învăţătura aceştia şi a dulciĭ limbiĭ italieneştĭ, patru tinerĭ, nu cu puţintéle cheltuelĭ, au trimis. Au simţit ačasta buniĭ aceĭa patrioţĭ, părintele Veniamin Mitropolitul Moldaviĭ şi Mihail Sturza, inspectorul şcoalelor naţionaliceştĭ şi cu mari jertfe, pentru că să statorničască ačastă limbă în patria sa, nu numaĭ profesorĭ Transilvanénĭ au chemat la sine, dar şi S. mănăstire Socola cu toate veniturile eĭ muselor Latineştĭ o au închinat.

Şi batăr de lăcuĭa acéle muse la câmp şi în căsuţe micĭ (pentru că în Politie şi în palaturĭ să răsfăţa céle streine), totuşĭ marĭ roduri ar fi adus, dacă acé nefericită revoluţie a căriĭa urme şi până astăzĭ să văd în Moldavia, nu le-ar fi alungat din dulcea lor odihnă. In zădar le e străduirea împotrivitorilor, pentrucă cultura Evropiĭ străbate şi în părţile acestea atât prin boerimea, care călătoreşte prin Evropa [3]), cât şi prin tinerimea nobleţiĭ, cariĭ čarcă Academiile aceiaşĭ. Aceştea la întoarcerea sa nu numaĭ lucrurĭ folositoare aduc cu sine, care le răsădesc în Patria sa [4]), dar şi cu titule [5]) Academiceştĭ încoronaţĭ să întorc; titule, care numai prin cunoştinţa limbiĭ Latineştĭ să pot câştiga; de care nicĭ ceĭ maĭ marĭ a Evropiĭ nu să sfiesc a le primi şi care maĭ multă vază au în ochiĭ celor învăţaţĭ decât orĭ ce cavalerie.

---

[1]) Acesta au prefăcut pe ellinie: Hainecii Elementa Philosophiae, şi de pe ellinie le-au facut acum Româneşte Evfrosin Poteca pentru prelecţiile sale în Academia Bucureştilor.

[2]) Vez': Pauli Wállászky. Consp. Reipub. Liter. in Ungaria Budae 1808. Fol. 182. Andreas Wolf. Beſchreibung des Fürſtenthums Moldau 2-ter Theil. Seit 90 Hermannſtadt 1805.

[3]) Multe bune şi folositoare pentru cultura némuluĭ şi economiĭa câmpuluĭ au văzut şi au însemnat în călătoria sa prin Evropa Dumnealuĭ Costantin Radovič din Goleştĭ; care de le va pune în lucrare atâta cât poate un om privat, mare folos va aduce patriĭ. Vez': Călătoria luĭ. Typ. în Buda 1826. Şi Adunarea pildelor filosofeştĭ de acelaş tot la Buda 1826.

[4]) Aşijderea Dumnealuĭ Nicolae Roznovanul, întorcându-să de la Academia Parisuluĭ au adus cu sine methodul împrumutatei învăţaturĭ (Alilodidactica) în Iaş.

[5]) Titulŭ Academicescŭ între tinerimea Valahiĭ întâĭ au primit în Academia Parisuluĭ Gheorghie Bibescu la 30 Avg. 1824, făcându-să doctor legilor, care au şi scris doao dissertaţiĭ, una în limba franţozască supt titula: Droit francais; Alta în limba Latinéscă supt titula: De jure Romano et in specie: De acquirenda et ammittenda possessione. Al doilea iaste Constantin Pop, profesorul legilor în Academia Bucureştilor. Acesta s-au făcut doctor legilor în Academia de la Pisa, la 7 Fevr. 1825.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Insă vremea iaste ca să tragem pânzele lăsând pe împotrivitorĭ să mérgă încătrăŭ au început. Alt soare au răsărit acum preste orizonul acestor Provinţiĭ, care încălzéşte fără a pârjoli. Au dobândit din Dumnezeĭască Providenţă, amândoao pământurile Domnĭ şi oblăduitorĭ din sinul său. Are Valahia pe Măria sa D. Grigorie Ghîca, a căruĭa iubire de cultură destul o adeveréză pardosirea uliţilor cu petri, rădicarea şcoalelor pe la toate oraşele şi acéle frumoase palaturĭ, care le au zidit şi le au sfinţit muselor naţionaliceştĭ. — Are Moldavia pe Măria sa D. Ioan Sturza, născut din una din céle maĭ slăvite familiĭ ale Moldaviĭ, a căriĭa ramurĭ în vechime era întinse prin Ungaria, Transilvania, Valahia [1]) şi în vrémile céle maĭ noao şi în Rosia: pretutindinea în céle maĭ frumoase dregătoriĭ aşăzaţĭ. Multe pot aştepta musele Moldaviĭ de la patriotismul M. S. pe care şi până acum le-ar fi mângăiat, dacă nu ar fi fost silit a pune balsamul mângăeriĭ pe atâtea rane, care au răbdat Moldavia în timpul a şase anĭ şi cărora nu maĭ dăunăzĭ le-au urmat alta nu puţin maĭ groaznică [2]).

Alt ceva a maĭ scrie acum nu am, că poate şi aşa am trecut peste hotarăle uniĭ epistoliĭ, decât a-ţ' pofti ca milostivul Dumnezeu, care te-au întărit spre săvârşirea acestuĭ lucru, acela să te întăréscă, ca să poţĭ culége şi rodurile osténelelor.

Fiĭ sănătos şi până veĭ vieţui, adu-ţĭ aminte şi de noĭ.

Al cinstit Domnieĭ-tale de tot binele doritoriu

Vasilie Popp,
a frumoaselor Măestriĭ a Filosofieĭ şi Mediţineĭ doctor.

Scris-am în Braşov Oct. 1 1827.

Dela f. 88 v. până la sfârşit urmează, pe 2 coloane, un «Lexicon după înţelesul din ăcastă carte». Pentru a se vedea spiritul inventiv al luĭ Prale, când era vorba de crearea cuvintelor, vom reproduce, la întâmplare, câteva cuvinte din cele explicate de el în acest glosar (f. 89 r.):

Lumnic : sfečnic, ochiŭ sufletesc.
Lăfăzară: lăfăĭară, disfătară.
Li gáţĭ : li găţĭ, li găteştĭ.
Lipcă : lipit, ne depărtat.
Lae : bag samă, de la laós. greč:
nu era maĭ bunĭ de cât lăeşiĭ.

Pe ultima pagină, jos:

Insemnarea Typografuluĭ. Ăcastă formă şi chip a săţuiriĭ s-au făcut după însuşĭ pofta autoruluĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

---

[1]) In Ungaria şi Transilvania s-au stins ăcastă familie încă pe la mijlocul véculuĭ XVII. In Valahia au veţuit până la mijlocul véculuĭ XVIII. La an. 1673, supt Grigorie Ghica, Toader Sturza era Spătariu mare. Vez': hrisovul lui Grigorie Ghica scris în Bucureşti la 23 Apr. 1673, între scrisorile mareluĭ dvornic Grigorie Bălénul. Iar la a. 1760 era Dumitraşcu Sturza, supt Scarlat Ghica Ban mare. Vez': hrisovul lui Scarlat Ghica scris în Bucureştĭ la 25 Avg. 1760 în Arhivumul S. Bisericĭ a S. Nicolae din Bolgarseghio Braşovuluĭ.

[2]) La 20 Iulie s-au întâmplat un foc mare, care cè maĭ bogată parte a Iaşuluĭ o au făcut cenuşă, la care întâmplare au ars şi curtea Domnéscă cu toate documenturile.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1323. *Pravoslavnica mărturisire*, Bucureşti 1827. Ed. III.

ПРАВОСЛАВНИКЪ | МЪРТЪРИСАНИЕ | Й Соборничѣщїй шѝ Апостолѣщїй Би|сѣрнчй а Ръсъръ́тъ́лъ́й, а҃кѣм цръ́шй | а҃йчѣ а трѣ҃м ѡ҃ръ тупъръ́тъ, ѧ҃ зѣ́лле | Прѣ҃лъмна́тъ́л·й шѝ Прѣ҃ѧнълца́тъ́|лъ́й но́стрѡ Дѡ́мн | ГРИГО́РІЄ ДИМИТРІ́Ѯ | ГИ́КѦ ВОЄВО́Д, | Кѝ благослокѣнїѧ Прѣсфѣщи́тъ́лъ́й | Митрополі́т а҃л Ѹнгровлахі́й | КѶР ГРИГОРІЄ. | ѦБъкърѣщй. | ѦТупографі́а сфѣ̃тѣй Митрополі́й. | Ла а҃нъ҃л а҃ѡкъ. | Дѣ Матѳі́й Бъѣ́кнъ҃л Тупографъ҃л.

443. David, *Psaltire*, Buc. 1827.

In 8⁰ mic, 7 foi nenumerotate + 336 pagine.

Titlul este încadrat în chenar de flori şi are pe verso stema Munteniei cu versuri închinate ei şi Domnului Grigorie Dim. Ghica:

... Neamul Ghicăĭ în vecie?
Mult lăudat ca să fie?

Faţă de ediţiile anterioare (ed. Buzău 1691 şi ed. Bucureşti 1745, vezi *Bibl. rom. veche*, nr. 92 şi 244), aceasta are în plus la început, pe foile nenumerotate, două binecuvântări arhiereşti: una dela «Nectarie... patriarh al sfintei Cetăţi Ierusalimul..», datată «în Constantinupolĭ în anul 1662 Noemv. 20»; alta dela «Parthenie... arhiepiscop al Constantinupoliĭ, Romiĭ ceiĭ nóoă şi patriarh a toată lumea», datată «1643, în luna luĭ Martie 11». Urmează numele a 26 feţe bisericeşti ale Răsăritului care au iscălit ultima binecuvântare.

In faţa textului icoana Mântuitorului drept judecător.

La p. 332, după sfârşitul textului:

Căutând sf(â)ntul Grigorie al Neochesarieĭ să se învéţe cu deadinsul dogma drépteĭ credinţe, i s-au arătat prea sfânta Născătoare de D(u)mnezeu şi theologul Ioann, carele cu porunca Maiciĭ luĭ D(u)mnezeu i-au descoperit lui Taĭna theologhieĭ, carea ĭaste întru acest félĭu, precum ellinéşte la s(â)ntul Grigorie Nysis să află şi aicea Românéşte cuvânt din cuvânt s-au pus.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1324. *Psaltire*, Bucureşti 1827.

ѰАЛТЇРЪ | прорóкѹлѹй шй ѧпърáтѹлѹй | ДАВЇД. | Їкѹм ѧтрѹ âчест кйп тупърйтъ | ѧ зйлеле Прѣлѹминáтѹлѹй шй Прѣѧнълцá|тѹлѹй нóстрѹ Дóмн | ГРИГÓРІЄ ДИМИТРІѢ ГЇКЇ ВОЄВÓД | кѹ благословéнїѧ чéлѹй де âкѹм Їрхїепíскоп | шй Митрополít â тóатъ Ѹнгровлáхїа | КѸРІѢ КѸР ГРИГÓРІЄ. | ѧ Бѹкѹрéщй | ѧ сфнта Митрополíе. Ла ãнѹл ѧѡкз. | Де Матѳéй Бъѣ҃кнѹл Типографъ.

In-4⁰ de 5 + 190 + 4 foi (cu greşeli de paginaţie), primele şi ultimele nenumerotate. Paginele încadrate în linii.

Titlul încadrat în chenar de flori, cu figuri mici de sfinţi. Pe verso titlului stema Munteniei, încadrată, având jos versuri şi în jurul ei următoarea inscripţie: «Cu mila luĭ Dumnezeu Grigorie Dimit. Ghica Voevod Domn Ţăriĭ Românești».

In volum, iniţiale mari şi împodobite; frontispicii, vignete asemenea împodobite. La sfârşitul foilor liminare gravura «S. Pro(roc) Dav(i)d», pe o pagină, este semnată jos în stânga: П. СѸМЄОНЪ (facs. nr. 443).

Pe foile liminare se arată cum să se citească psalmii; dela f. 179—190 v. sunt «Pripélele la praznicele D(u)mnezeeștĭ şi la toţĭ sf(i)nţiĭ carii au Polyeleu, facerea luĭ Filotheĭu Monahul», după care urmează până la sfârşit, «Pashaliĭa».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1325. *Schematismus şi Calendar pe anul 1827*, Oradea Mare. Românește şi latinește.

Cele 3 titluri (schematismul, calendarul şi cel interior dela pag. 3) sunt la fel cu cele ale anului 1822 (vezi nr. 1163), schimbându-se numai anul, scris cu cifre latine la schematism şi titlul interior, cu cifre arabe la calendar. Alte deosebiri: la Schematism, după an, continuă: *Incorporationis 72 Parochiarum Anno III,*. La Calendar: PRE (în loc de PE...) ORADEA. Cel interior: ALMAE DIOCESEOS.

Formatul, cuprinsul la fel ca la nr. 1163. Ediţia anului 1827 este însă mai desvoltată: 109 pagine + 6 pag., acestea nenumerotate.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1326. Thomici Ioan, *Scurte învăţăturĭ*, Buda 1827.

ЄКѸРТЄ ѦВЪЦЪТѸРЙ | пентрѹ крѣщерѣ шй бѹна пѹр|тáре â тинерймей Романъ, | прекѹм шй | нйще âлѣсе кѫнтáрй бесѣрнчéщй, шй | ѹнеле кѹвїóасе шй десфътътóарелѹ|мéщй, | ѧтокмйте де | ÎѠÁННЪ ѲѠМИЧ, | протопресвйтерѹл Карансébешѹлѹй, âл | чинстйтѹлѹй Консїстóрїѹм Єпархїáл|ник дин Ерше́ц Ïссéссор, шй прéсте | Схóалеле чѣле дин дїстрíктѹл сѣѹ | Дїрéктор. | Кѹ кїелтѹмла де бѹн Гéн нъскѹтѹлѹй Дóмн. | ÎѠÁННЪЇЄ ГРИБÓВСКИ | де Їпáдїа. | Ла Бѹда | кѹ тѷпáрюл К. Vнївєрсїтáте дин Пéста | 1827.

In-16⁰ de X + 122 pagine + 1 foae.

Pe verso titlului resoluţia de imprimare, din Pesta 23 Sept. 1827, a lui Ioan Theodorovici (Ioannes Theodorovits). Pe paginele dela început dedicaţia pe care o publicăm mai jos. Volumul cuprinde cap. I «Învăţături despre buna creştinătate şi despre buna purtare a Sholarilor»; cap. II «Despre buna purtare în soţietatea omenéscă»; cap. III «Despre cântarea Besearicéscă.»

Dela pag. 87—122 se publică versuri: cântec de stea, cântecul pustiei (p. 90—93), un fragment din vicleim şi «Cântecul bunuluĭ Impăratuluĭ nostru Franţ I-ĭul şi a Milostiveĭ Impărătésiĭ noastre Carolina care-l cântă supuşiĭ lor, la zioa naşteriĭ lor şi la alte prilejurĭ» (p. 94—96).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dedicaţia:

De bun ghen născutuluĭ Domn
Athanasie Grabovski

Domnuluĭ deşi în Apadia alesuluĭ cetăţén şi la mărita deputaţie, carea administréză fundusurile Şcoalelor Naţionale neunite în Crăimea Ungarieĭ, dela locul cel mai înalt aşezatuluĭ condeputat se dedică cărticica ačasta.

Domnule prea onorate,
Patron bun adevărate!

Autoriĭ scriind vr'o carte,
Şi vrând lumiĭ s'o arate,
Când acéĭa la typ dau
Pré lăudat običaĭu au,
Inchinându-o vr'unuĭ domn
Naţieĭ sale ales Patron,
Socotind ca să-l cinstéscă,
Numele luĭ să măréscă.
Decĭ şi eu, ĭată, frate!
Am alcătuit o carte,
După cum aicĭ priveştĭ,
Pentru sholarĭ romaneştĭ,
Să se dé de premium
Sholarĭuluĭ celuĭ bun,
Să créscă'n creştinătate,
Şi bună moralitate,
Să se bucure cântând,
Şi pre Dumnezeu lăudând.
Insă când cartea gătaĭ,
In mare grijă întraĭ,
Cuĭ cu dreptul s-ar cădè,
A o puté dădicà.
Cu acest gând 'nsărcinat
Mă fură somnul în pat,
Şi m' aflaĭ ca şi răpit,
Intr' altă lume venit,
Şi văzuĭ, o Doamne bune!
Ce abé se poate spune, —
Pr' aluĭ Romulus nepoţĭ,
La un loc adunaţĭ toţĭ.
Şi o cunună pistrită
Din trandafirĭ împletită,
Ţiind toţĭ cu mâna dréptă,,
Ziceau: Ačasta aştéptă
Pre un patron prea ĭubit,
ATHANASIE numit,
Ce în Peşta lăcuĭaşte,
GRABOVSKI se pronuméste.—
Ş' când acest nume s'cuvântă,
Muza Dachieĭ s'arătă,
Şi zburând preste cunună,
Cu o dulce voe bună,
Şi cu lina sa zburare,
Facé aureĭ mişcare,
In laturĭ toate privi,
Apoĭ odată porni,
Prin a buzelor clătire
A vărsa un viers subţire:
„Acé cunună pistrită
„Lui GRABOVSKI e gătită,
„Insă GRABOVSKI să ştie,
„Cum că târziu va să vie
„Să ĭa el a sa cunună,
„In nespusa voe bună;
„Dânsul are să trăĭască,
„Şi mulţĭ anĭ să vieţuĭască,
„Ca el cu cele avute,
„Ghinteĭ sale să ajute.»
Când muza aşa grăi,
Tare în aripĭ lovi,
La min' aproape veni,
Şi mereu aşa şopti:
„Dă cărticica la lume
„Intr'aluĭ GRABOVSKI nume,
„Nu-ţĭ fie nicĭ cât sfiĭală,
„Căcĭ fără de îndoĭală
„Acel bun şi milostiv om,
„Şi a naţieĭ patron
„Cărticica va 'ndregi
„Şi voios o va primi".
Decĭ ATHANASIE frate!
Lăsând gluma la o parte,
Priĭmeşte acest op al mieu,
In séma luĭ Dumnezeu,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Carele să-ţĭ dé viaţă,
Spre sporĭul celor ce'nvaţă,
Spre binele némuluĭ
Spre folosul cleruluĭ
Intru mulţĭ anĭ fericiţĭ,
Cu de toate îndulciţĭ;
Norocul să-ţĭ înflorésc㠄,
Şi toate să-ţĭ prisosésc㠄;
Paşul care-l veĭ păşi,
Orĭ unde şi în ce zi,
Să-ţĭ răspundă bucurie,
Şi pacnică veselie: —
Care toate eu poftind
Rămân pururea şi sânt,

Al nobilătatei Tale. Cel maĭ umilit autor
Ioann Thomič.

Pe ultima foae, nenumerotată, avem tipărite, cu litere mici, mai multe explicaţiuni de cuvinte, din care reproducem începutul:

Insămnarea vorbelor celor streine, care în cărticica ačasta tot cu aceleaş adevărate Romaneştĭ vorbe (în linba Românésc㠄 aflătoare) s-au schimbat, precum urméz㠄:

In loc de	Maĭcă, Maĭca,	zicem	Mumă, Muma.
—	svârşitul	—	capătul
—	haĭna	—	{îmbrăcământ / vestmânt
—	časul	—	oara
—	vremea	—	timpul, etc.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1327. Tököly Sava, *Arătare că Vlahii nu-s Romani..*, Buda 1827. Nemţeşte şi româneşte.

Erweis, | daß die Walachen nicht römiſcher | Abkunft ſind, | und | dies nicht aus ihrer italieniſch-ſlaviſchen | Sprache folgt | mit | mehreren Gründen vermehrt, und in die walachiſche | Sprache überſezt durch S. T.

ПРѢТПРѢ | къ Елахїи съѫ рѫмжнїи нѫс де вицъ | Романїи, | шн | къ рѣдъчинъ ачѣѫ дни лимбъ лwр | славенѣскъ местекатъ къ тална-|нѣскъ нѫ се ѹрмѫза, дни | лимбъ нѣмцаскъ пре чѣ рѫмжнѫскъ ѧтоарсъ, | шн къ мли мѫлте мъртѫрїе ѧмѫлцитъ | прнн G. T. | Ofen gedruckt mit k. ung. Univerſitäts-Schriften. 1827. | Zu finden bey J. Eggenberger Buchhändler in Peſth.

In-12⁰ de 182 pagine.

Nemţeşte pe paginele din stânga; limba românească stricată şi cu multe greşeli de ortografie. Pe verso titlului aceste rânduri semnificative:

— — — — — — — nec ego omni
Lectori, Lector, nec mihi quisque placet.
— — — — — — — nici eu la tot
Cititorĭu, nič tot cititorĭul mie vao place.

Apoi pe o pagină: «Den guten Walachen — La Rumâni bunь.»

Dela pag. 4—19 este prefaţa pe care o reproducem aici (reproducem numaĭ textul românesc). Dela p. 162—182 avem anexate mai multe argumente pătimaşe, sub titlul «Adogarea», îndreptate mai ales contra lui D. Bojincă, *Animadversio in dissertationem Hallensem*, Pesta 1827.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Cuvântul înainte!

Mai mult de zeci, doră şi de doizeci de ani, de când se ostanesc unii, că se né făca să credem cum că Rumâni său Vlahi ar fi nu numai stremutatori lucraşi, său colonie Romanilor, ci ar fi purces chiar din sângele a Romanilor. Mulţii deci, carii fără de nici o ispitiré s-au şi luat după povesta ačasta, ca de un adever neîndoit şi se înbucură ca de o mare şi fericită dobândă, bater că mai mulţii oameni învaţaţi ţin gândurile ačăste numaĭ de o povesta său basna a oamenilor celor fără de ştiinţă.

In anul 1823 au eşit o cărticuţă în Halla ţări Nemţeşt [1]) întru care arăta, cumcă gândurilé acele despre purcedere Rumânilor din sângele a Romanilor sânt numai visuri, minte sboratore şi gând înşeletoriu luat despre asemenarea a numeleluĭ Rumân cu Roman; ĭară cum că Rumâni, carii vorbesc limbă slavenească amestecată cu ce talianească, ar fi neam slavinésc, carii erau supuşi la Romani, precum şi Grecii, carii au fost supt Romani şi limbă lor au mestecat cu cea talianească, sânt adeveraţi Grecii ci numele Roman ar fi primit prin pruncă împărătului Caracalla, carelé au poruncit că toţii supuşi a Romanilor să se numasca Romani aşa şi prin alta poruncă că tot insu să înveţe limbă Romanilor. De unde curat se vede că nu sângele, ci poruncă ĭaste pricina cea adevărată, pentru care un Daţiu, Miziĭu, Grecu, Ţiganu şi alte neamuri la Romani supuse, silite au fost a se chiama Roman şi înveţând limbă Romanilor au mestecat cu a lor şi au stricat limbă stremoşilor săi.

Ačasta cărticică au făcut mare foc întru aceia, carii s-au ostenit cu tote puterile a încrede pe Rumâni, că ar fi din viţa Romanilor şi supărâiidu-se, că se nu se afle cuvântele a lor de minčună, sparg capul, cum că încreaza pe Rumâni, precum ar pofti ei, că sânt adeverate colonie a Romanilor şi despre acéa ar fi şi din sângele Romanilor. Iară alţii ţinând cărticică ačastă înainte ochilor săi, luare în prejudicarea şi începure a se întreba: oare pote fi adeverat, cum că Rumânĭ său Vlahi de acuma ar fi colonie şi de viţă Romanilor? şi ce folos au lăudă ar fi Rumânilor, de ar fi colonie Romanilor? cu duhul adeverului îndemnaţi începure a urmi penă la rădăcină Romanilor şi aşa urmezând aflare, cum că Romani sânt din purcedere Greci, carii au venit din Troĭa cu Enea în ţara Talianească [2]), s-au împăcat cu Latini şi s-au aşezat întru ei, apoi ĭară s-au

---

[1]) In scriarea cărticuţi său titula este: «Arătare că Vlahii nu-s de viţa Romani şi că rădăcină acea din limbă lor slavenească mestecată cu talianească nu se urmeaza. Prin craec soveatnik. In Halla 1823.

[2]) Liviĭu în Istoria Roman. Cap. I şi Virghiliĭu în Eneidu cap. I zice:

Pre arme şi pre bărbăt cânt, carele din părţele Troi
In Italia prin nenarocerea fucitor au venit pre Lavineşt
Ţermuri, mult s-au arùncat pre mare şi pre pământ
Prin sila înalţaţilor, pentru nezuitătore mânie a Ĭuni,
Incă mult au paţit prin tabară, când au redicat oraşul
Şi au pus în Laţiĭu dumnezei. De unde ĭaste neamul latinesc,
Şi părinţi Albani şi nalţi păreţelé Romi.

Ĭare în C. I. s. 210. Dar pruncul Ascanii cui sprenume Iulii
S-ău adogat. Ilu au fost, când au stat Ilii Ţără,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

despărţit în grabă şi au zidit pentru sine un oraş de tilin, căruĭa au pus numele Alba, după acea s-au împreunat cu Sabini [1]); deci dăcă Romul s-au născut şi s-au facut poruncitorĭu peste Albani au întărit oraşul Alba, pe carelé apoi l-au şi numit cu numele seu Roma şi pe orăşeni sei din Alba au numit Romanĭ: însă Romani de viţă, de neam şi de sânge sânt greci, au dardani, de aesta au fost alt neam.

Fieştecare, care ştie limbă grečască, cea mai curată său elinească, lesne pote cunoşte că limbă Romanilor cea învăţată ĭaste făcută despre cea grečască. Incă trebue să luam în seama, că oameni, carii porta numele acăruĭa oraş, trebue să fie născut, au mai lungă vreme lacuit în oraşul acela, precum la omul din Braşeu îi zic braşovan, aceluĭa din Cluj, clujan, ca şi aceluĭa din Oradie, oradan ş. a.; aşa dară acela numai, carele s-au născut, au s-au aşezat în Roma, s-au potut cu dreptul a numi Roman; însă afară din oraşul Roma nimene nu s-au potut cu dreptul a numi Roman, nici au avut drepteţele oraşului Romi, cu mult mai terzeo s-au întins drepteţele a oraşului Romi peste lăcuitori a Italii, apoi încă mai terzeu la alţi oameni din alte ţărele la Romani supuse, de cinsta şi folos mare s-au dat drepteţele a lăcuitorĭului din Roma, apoi prin Caracalla pre toţi supuşi Romi s-au întins.

Un orăşan din Roma au fost stăpân şi orăşăni împreuna poruncitori peste multe ţări. Un orăşan din Roma nu s-au potut trimete în colonie să lucre pământurile céle pustie, carii în Roma au fost stăpânitorĭu ţărilor. In colonie s-au trimes supuşi, robi şi slujile a Romanilor, carii nu er au orăşeni precum din ţăra talianească şi din alte ţărele supuse. De aici se vede cum că Vlahii său Rumâni, de ar fi fost o colonie a Romanilor, tocma pentru aceĭa n-au potut fi Romani, încă mai puţin din sângele a Romanilor, celor poruncitorilor a lumi, pruces.

Fie să zicem că Rumâni ar fi colonie a Romanilor. Dar ce sânt colonie? Colonie nu sânt alta numai strinsura de lucrători, carii se trimet în ţărele

---

Trizeci mare lumi întorcându-se lunele
Cu împărăţia au plini şi împărăţia de pe scaun latinesc
Au duce şi lungă, cu multă putere au întări pre Alba
Acia tri sute de ani s-au porunci
De supt Hectorului neam, până împărăteasa preota
De Marsu îngreată ğameni prunci au naşte Ilia
De unde cu galben copăremântu a daichi lupi vigan
Romul au primi pre neamul şi tăboresc au redica
Ziduri şi Romani despre numele seu au în zice.

C. 10 s. 81. Tu poţi pre Enea grecu cu mânele scote.
C. 12 s. 166. De aci părintele Enea ĭaste începutul a neamului Romanilor.

[1]) Monteschiĭu de în mărire şi scădere a Romanilor zice: Roma au îmulţit tare putere sa cu împreunare cu Sabini neam tare şi tăborean ca şi Lachedemoni din carii au purces. Unii ţin că Spartani ar fi neam slaveneasc şi nu de mult Domn. Solarič au strins multe cuvântele latineşti, care se ved a fi din purcedere slaveneşt, semiindu-le în cărticuţa înscrisă, Romani slavenizând. Ce ar fi, de ore scriitori Romanilor carii în loc de V scria B, precum în loc de Vasilica, Bazilica, în loc de Vivlia, Biblia şi lăsând L., au scris în loc de Slavinĭ, Sabini.

Şi pe Troĭani, din carii purced Romani, spun unii că ar fi Slaveani pentru că s-au chiamat şi Dardani, care cuvânt în slaveanesc spune Gidarĭu şi pântru că Dardania cea veché ĭaste hotarită cu Srbia, unde lăcueşte neam slavenesc.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

pustie să le săluïasca şi să le lucre, unii pământuri pustie; deci din cunoştiinţă de colonie ne învăţăm, cum că colonie au fost slugi, robi şi supuşi a Romanilor, însă nu orăşeni din Roma. Noi vedem că şi acuma se trimet în colonie oameni, cei mai slabi, cei mai de pe urmă şi cei mai seraci. De acea eu nu cuprind ce marirea, ce lăudă, au ce folos pun unii într-acea? a fi colonie Romanilor!

Luând tote aceaste în socotinţă, întorsei cărticică ačasta din limbă némţască pe acea românească şi cu mai multe mărturie luate din scriitori o înmulţi, ca să văda şi să cunosca fieşte care, ba încă şi Rumânul, ce ïaste mai de aprope de adever şi de încrezemânt şi să socotească ce ïaste mai de cinstă, a fi colonie a Romanilor, au a fi din neamul acela, carele au avut atâtea puteri a pune hotar la siluitori a lumei şi întocmi perirea lor, şi carii din vreme au frânt jugu lor şi sters prin poruncă vrajmaşilor sei aruncat pe ei numele, apoi întorcându-se cătră limbă, cea mai curată a stremoşilor sei, curăţindu-o de cuvântele străine prin pismaşi Romani încărcate.

Intorcând cărticică ačasta se redică întrebarea; ce drept scriarea (sau ortografia) să iau? cea care ïaste în cărţele, au care se aude din gura Rumânului? Eu alesei a doile, dar fiind lucru gătă, la uni nu placea şi-m(i) săvetuire a scrìa precum se afla în cărţele rumânilor; scrisei dare a doa ora, fiind gătă, ïare eu m-am găsit cu multe pricine înghemnat încă a trea ora său scriïu, precum se aude în gura rumânului, pentru că de o parte scriïu nu numai pentru Rumân învăţat, ci şi pentru acela carele ştie numai ceti, au numai auzând, să pota înţelege; de o parte gândesc, că cărticică ačastă poţe veni şi în ţărele, unde nu se aude rumân vorbând şi tot ar pofti oameni învăţaţi a şti adeverat glasu graïului românesc; de o parte aflu, că rumânul tot au ţinut în graïu seu glasu cel stremoşesc îmoind unele slove, carele slavi adese ori slobod din gura mai molea, precum b. g. l. n.; de acea am luat slova ь, carele slavi ïau pentru îmoïarea slovi înainte puse, precum unguri fac cu slova y. Nu se mire cineva gasând altă dreptscriarea în cuvântul dintâïu şi altă apoi încolo, că eu am vreut arăta amandoo. Unii, ales cei rumâni, carii se ţin cătră beserică din Roma său papisteşască se silesc a încrede pe rumâni, să scrie cu slove latineşti de aceştii n-am alta ce spune, numai aduce cuvântele a cinstitului Ğudecătoriului (Reţenzentu) a cărţi D. Maioru scrisă despre Inceputul a Romanilor în Daţia, acesta omul învăţat au scris şi de cărturarea (literatura) a Rumânilor, arătând nesocotire gândului, de a primi slove latineşti în scrisore românească, despre ce aşa greïaşte. «O! de ar lapăda odată Rumâni înşeluïalma gândului, cum că ar fi Romani, apoi nu vor ţipa pre sine în mâncele acćle, în care se gasesc alţi naroduri, carii običluesc a scria în limbă lor cu slove latineşti, ci ar mulţămi la Dumnezeu, că le-au trimes pe svântu Chiril, carele au dat lor slovele, cu care şi acuma scriu Rumâni».

Jos, pe ultima pagină:

Manuscriptum Parte sui Germanica revisum — omiss. del. imprimatur 1827, Drescher m. p.

Manuscriptum hoc Valachicum ex Germanico transversum, Parte sui Valachica revisum, omissis deletis imprimatur. Pestini die 12 Junii 1827.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ioannes Theodorovits m. p. G. n. u. R. Parochus Pestiensis, Assessor Consistorialis, et Librorum Valachicorum Int. Censor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1328. Darvari D., *Carte grecească cu bucăţi alese*, Bucureşti 1827. Greceşte.

Ἐκλογάριον | γραικικὸν | εἰς χρῆσιν | τῶν Πρωτοπείρων τῆς ἁπλῆς διαλέκτου | συλλεχθὲν | ὑπό, | ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ τοῦ ΔΑΡΒΑΡΕΩΣ | τοῦ ἐκ Κλεισούρας τῆς Μακεδονίας, | τύποις δὲ τὸ τρίτον ἐκδίδοται | δαπάνῃ καὶ ἐπιδιορθώσει | φιλογενοῦς τινὸς καὶ φιλομούσου. | Ἐν τῷ νεοσυστάτῳ Τυπογραφείῳ τοῦ Βουκουρεστίου. | 1827.

Carte grecească cu bucăţi alese, pentru uzul celor cari încep să înveţe limba greacă vorbită, cumpusă de Dimitrie Nicolae Darvari din Clisura, Macedonia, se tipăreşte pentru a treia oară cu cheltuiala şi îndreptarea unui iubitor de neam şi de muze. In tipografia de curând întemeiată la Bucureşti 1827.

In-8°; 247 pag.; la pag. 3 o prefaţă cu dată: Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας τῇ 26 Ἀπριλίου 1804 şi iscălită Δημήτριος Νικολάου Δάρβαρις; la pag. 6 începe textul.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1329. Molière, *George Dandin*, Bucureşti 1827. Greceşte.

Γεώργιος Δαντίνος | ὁ ἐντροπιασμένος σύζυγος | Κωμωδία | εἰς πράξεις τρεῖς. | Συγγραφεῖσα παρὰ τοῦ περιφήμου Γάλλου ΜΟΛΙΕΡ, | μεταφρασθεῖσα δὲ εἰς τὴν καθομιλουμένην ἡμῶν | διάλεκτον παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀριστείου. | Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ νεοσυστάτου Τυπογραφείου | Κατὰ τοὺς | 1827.

George Dandin, soţul ruşinat, comedie în trei acte. Compusă de vestitul francez Molière, şi tradusă în limba greacă modernă de Constantin Aristia. In tipografia de curând întemeiată în Bucureşti, 1827.

In-8°; 70 pag. la pag. 1 titlul, la pag. 2 persoanele, iar la pag. 3 începe textul.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

Bucureşti: Biblioteca prof. D. Russo.

1330. Gorjanu Ioan, *Calendar... pe anul 1827*. Foi volante.

Autorul însuşi afirmă că era de 2 feluri: «unulŭ de masă şi altulŭ de părete» (v. *Kalendarŭ pentru următori trei ani 1851, 1852, 1853*. Bucureşti 1851, în *Discursŭ-l* dela început).

V. aici şi pag. 478, nr. 1248 şi la anul 1830.

1331. Grigorie Dimitrie Ghica, Domnul Munteniei, *Carte pentru iertarea dărilor*, ⟨Bucureşti⟩ 1827. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Carte către părcălabi şi toţi lăcuitorii judeţelor, prin care li se aduce la cunoştinţă, că, după ce la 1818, pe când el se afla în dregătoria Vistieriei cei mari, prin dânsul, a binevoit Stăpânirea să scadă dăjdiile, acum va fi «ertare, în doĭ anĭ hotărîţi, de obicinuitele dărĭ ale Ţăriĭ către prea puternica Impărăţie, adecă a Haracĭuluĭ, a Bairamlĭculuĭ şi a Richeabielĭĭ». Datat: 5 Iunie 1827. Exemplar în ms. rom. 4075, f. 6.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 4.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1332. Ioan Sandul Sturza, Domnul Moldovei, *Carte către goştinari*, ⟨Iaşi⟩ 1827. Foae volantă.

In folio, 2 foi.
Cartea lui Ioan Sandul Sturza Voevod către goştinari pentru strângerea goştinei.
Datat: (17) Aprilie 1827. Exemplar în ms. rom. 5, f. 29—30.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 22.

București: Biblioteca Academiei Române.

1333. Ioan Sandul Sturza, Domnul Moldovei, *Întărirea anaforalei*, Iaşi 1827. Foae volantă.

In-4°, 40 pagine încadrate în chenare simplu înflorate.
Întărirea anaforalei dată de Veniamin Mitropolitul Moldovei şi de alte 70 persoane bisericeşti şi mireneşti, în Iaşi 9 Aprilie 1827.
Textul anaforalei şi numele persoanelor pe pag. 2—19, după care urmează comentarea şi întărirea anaforalei (p. 20 - 40). Confirmarea se face şi prin semnatura autografa a Domnitorului, la urmă şi prin aplicarea pecetii domneşti în tuş roşu: «Noi Ioan Sandul Sturza V(oe)voda cu mila lui Dumnezău domn Ţărăi Moldaviei».
Hrisovul începe astfel (p. 1—2):

Noi Ioan Sandul Sturza Voevoda cu mila lui D(u)mnezeu Domn Ţării Moldavviei.

Cetindu-să ačastă obştéscă Anafora înnaintea Domnieĭ méle şi cercctând cu scumpătate şi aflând toate acéste cuprinsă printr-însa, drépte şi din vechime leğuite, carea au avut şi au nestrămutata lor lucrare.

Drept aceĭa spre a fi aceste pronomiĭ şi dreptăţĭ în véčnică întemiĭare şi urmare, întărim ačastă Anafora cu a noastră Domnéscă iscălitură şi pecete şi poruncim Dumisale Vel Logofăt al Ţăriĭ de jos a să face Hrisov sobornicesc anume cuprinzătorĭu şi întăritorĭu tuturor celor de maĭ jos arătate.

1827 Aprilii 10.

Noi Ioan Sturza Voevoda

L. P.

Alexan(dru) Stur(za)
Agă Proc(itoh)

Anaforaoa cuprinde 20 puncte tratând despre:

1. Slobozeniĭa ce au avut lăcuitoriĭ.....
2. Lăcuitoriĭ precum s-au zis sânt datoriĭ a da birul.....
3. Moşiile tuturor de obşte.....
4. Cele ce să vor zidi şi să vor face pe moşiile lor.....
5. Dijmile.....
6. Codriĭ, pădurile, dumbrăvile, rădĭurile, luncile.....
7. Orânzile, băuturile.....
8. ..... toate târgurile ţăriĭ care sânt slobode...
9. Casile din oraşŭ şi târguriĭ.....
10. Judecăţile ci vor fi între Boĭariĭ.....
11. In ocârmuirea pământuluĭ.....
12. Breslaşiĭ, slugile şi poslușniciĭ moşiilor.....
13. Toate docomenturile, zapisile, cărţile de judecăţi....

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

14. Vite ce vor avea.....
15. Pentru moşiile şi acareturile ci vor trece prin moştenire.....
16. Averile mişcătoare şi nemişcătoare.....
17. Săcvestrurile.....
18. Lăcuitoriĭ ce vor fi pe moşiile boereştĭ.....
19. Boĭariĭ, némurile şi aceĭ cinstiţĭ pământenĭ.....
20. Locurĭ de vecĭ în oraşŭ şi în târgurĭ.....

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.
Cluj: Biblioteca Universităţii.

1334. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae, cu tiparul pe 2 coloane.
Cuprinsul: «Să face de ştire scăderea vămiĭ de eşire pentru unile felĭurĭ de mătasă».
Datat: 27 Ghenarie 1827.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1335. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 2 foi, ultima pagină albă. Textul pe 2 coloane.
Cuprinsul: «Cumcă nicăir lângă drumul înpărătesc nu poate să să facă de acumă înnaintea vreo zidirea, nicĭ să să pue un zaplazu sau staheturi, până ce nu s-au făcut aratarea la Comisariatu drumuluĭ de care să atinge, şi până ce nu s-au priimit pozvolenie dela acesta în scris». Datat: 30 Ghenarie 1827.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1336. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae.
Cuprinsul: «Pricirĭ despre dreptatea iurisdicţieĭ între Dominiile sau între Dominiile şi cuviinčos organizuitele Maghistraturĭ au să să tractirisască în calea judecăţiĭ».
Datat: 16 Februarie 1827.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1337. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio de 10 foi.
Cuprinsul: «Cum au să să scrie mărturiile aflărĭ despre vătămările şi rănirile pe viĭ şi morţĭ». După circulară (2 foi) urmează 2 formulare, în nemţeşte şi apoi româneşte, de mărturii. Datat: 27 Martie 1827.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1338. Kreisſchreiben vom galizĭſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio de 2 foi; ultima pagină albă.
Cuprinsul: «Pentru darea afară novelor cupone de dobândă împreună cu talone catră obligaţiile în moneta de convenţie celor căte un proţent». Datat: 7 Aprilie 1827.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1339. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio de 2 foi.

Cuprinsul: «Oprirea de a duce afară arme şi alte lucruri trebuinčoase la războiu să dezrădică.» Datat: 17 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1340. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio de 2 foi, ultima pagină albă.

Cuprinsul: «Cumcă dela caĭ ceĭ înhămaţi la butcile săpărate a c. c. institutu de poştă, începând dela 1-le Maĭ 1827, are să să plătéscă vamă de drum şi de podu».

Datat: 21 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1341. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio de 10 foi, ultima pagină albă.

Cuprinsul: «Pentru învăţătură privatnică a ştiinţelor ghymnazialniceştĭ şi materiilor a despărţiturilor de ştiinţe maĭ înnalte». Urmează 29 articole. Datat: 26 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1342. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Appellazionsgerichte, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, de 2 foi.

După titlul de mai sus, urmează rezumatul cuprinsuluĭ: «Propisu despre ispitirile apelatoriceştĭ pentru Judecătoriĭ şi Ascultanţi». Urmează 4 capitole şi este datat 8 Mai 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1343. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Pentru lucrarea diregătoréscă a diregătorilor de judecătoriĭ patromonialnice». Datat 15 Mai 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1344. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Despre cercetarea de înnaintea a facultăţiĭ doftoreştĭ dela Viĭană şi la obiecturĭ de privileghiĭ acele ce să întâmplă dela alte provinţiĭ şi care să cuvin la materie de sănătatea». Datat 21 Iunie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1345. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Cum că scaunile şi persoanele care de plătirea banilor pentru poştă scutite sânt la corespondenţie din slujbă nu sânt îndatorite a întrebuinţa reţepisurĭ dela diregătorie de poştă şi a plăti pentru aceĭa câte 2 cr. în moneta de convenţie.»

Datat 13 Iulie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1346. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Hotărirea pedepselor pentru aceĭa când visteriile săracilor şi de depoziturĭ cele la stăpânirile locurilor cu nedreptatea să stăpânesc». Datat: 25 Iulie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1347. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 3 foi, albe pe verso.

Prima foae este cu circulara, având textul tipărit pe 2 coloane. Pe ultimele 2 foi, pe una în nemţeşte, pe alta româneşte, tabloul cu «Numele lucrurilor». Cuprinsul: «Pentru aşezarea unor felĭurĭ de vame hove». Datat: 3 Noemvrie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1348. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae.

Cuprinsul: «Văpsirea acelor materiĭ, care au să atingă trupul omenesc, cu văpsele mineralnice cele otrăvitoare, să opreşte». Datat: 6 Noemvrie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63—64.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1349. *Învăţătură pentru gospodari*, Lwów 1827. Nemţeşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio de 6 foi.

Titlul, în nemţeşte şi româneşte; reproducem pe cel românesc: «Învăţătură pentru gospodarĭ sau stăpânĭ de oĭ şi pentru ciobanĭ, spre a cunoaşte stricăcĭunea erbeĭ sulă sau ruină (lătineşte stipă şi ruseşte новыл), care să găseşte pe la imaşurĭ pentru oĭ».

Urmează 14 articole. Datat: 27 Aprilie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 63.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1350. *Înştiinţare,* ⟨Chişinău 1827⟩. Ruseşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae, verso alb.

Textul tipărit pe 2 coloane, ruseşte în stânga. «Înştiinţare» făcută de Graf Palin «ocărmuitorĭu a guberniilorŭ Novorossieĭ şi a Oblastiĭ Bessarabieĭ» despre oprirea circulării monetei turceşti numită pară, dela 1 Ianuarie 1828.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1351. *Inştiinţare*, Odessa 1827. Ruseşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae, verso alb.

Textul tipărit pe 2 coloane, ruseşte în stânga.

«Inştiinţare» făcută de Graf Palin, «Ocărmuitoriulŭ Guberniilorŭ a Novorossieĭ şi a Oblastieĭ Bessarabieĭ», cum că «Deplinŭ împuternicitulŭ Nameastnicŭ a Oblastieĭ Bessarabieĭ D. Gheneralŭ Adĭutantŭ Grafŭ Voronţovŭ, spre a ăgutorà lăţirea aleşverişuluĭ..., au mijlocitŭ... pentru ca să lipsască pe vremea viitoare otcupulŭ ce să află în Oblastie a vânzăriĭ vinaţilorŭ de poamă în târgurile şi satele împărăteştĭ...». Datat: 8 Februarie 1827.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1352. *Formular la ectenii*, Chişinău 1827. Foae volantă.

In folio, 1 foae, verso alb.

Formă la ecteniile ceale întâĭ marĭ, la vecernie, la utrenie şi la liturghie.

La sfârşit: «S-au tălmăcit de pre cea Rusască şi s-au tipăritŭ în duhovničasca Typografie a Bessarabieĭ în Chişinău, Septemvrie 7 zile, 1827 anulŭ».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1353. *Inştiinţare*, Chişinău 1827. Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

O foae cu 28 rânduri, text pe 2 coloane; textul românesc cu litere ruseşti. Inştiinţează despre plata dărilor «în monetă de argint, după curs, socotind rubla de argint.. drept trii ruble şaptezăcĭ copeĭce în assignaţiĭ. Anul 1827 Octombrie ⟨15⟩ zile».

Jos scris de mână, în cirilică: «La satul Jora de ğos să să citească de multe ori în bisărică înaintea norodului». Exemplar dăruit de d. Aurel V. Sava, magistrat Chişinău.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1354. *Hrisov domnesc de întăritură*, Chişinău 1827. Ruseşte şi româneşte. Foae volantă.

In folio, 9 + 1 foi, ultima nenumerotată.

Textul pe 2 coloane, româneşte în stânga. Este întărirea şi reeditarea hrisovului Domnului Moldovei, Alexandru I Mavrocordat, dat la Iaşi 28 Dec. 1785. Drept titlu:

НѠЙ ѦЛѲЗѦНДРЪ ÎѠѦН МѦ-ВРѠКОРДѦТ БѦВ.	МЫ АЛЕКСАНДРЪ ІОАННОВИЧЬ МАВРОКОРДАТЪ ВОЕВОДА.

In plus faţă de ediţia din 1785 avem pe f. 9, jos:

Переведено 1824 года, а печатано въ Кишиневской Духовной Типографіи 1827 года, въ Октябрѣ мѣсяцѣ.

Tradusă în anul 1824, şi tipărită în Tipografia duhovnicească din Chişinău în anul 1827, luna Octombrie.

Pe ultima foae, în româneşte şi ruseşte, următoarele (noi reproducem numai textul românesc), care rezumă cuprinsul hrisovului:

Hrisovŭ domnescŭ de întărităra,

După Soborničasca îndreptare şi hotărîre ce s-au făcutŭ pentru rânduĭala daniilorŭ de moşiĭ, de viĭ şi locurĭ de case şi vânzărĭ şi schimburĭ şi zălogiturĭ şi pentru moşiile Monastireştĭ;

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

aşijderea şi

pentru rânduĭala înpărţirilorŭ de ţiganĭ şi pentru partea Moldovenéscă ce s-au amestecatŭ cu partea ţigănéscă prinŭ însurărĭ şi măritărĭ; cumŭ şi alte bune îndreptărĭ pentru ţiganĭ a félĭŭ de félĭu de obraze.

1785. Dechemvrie 28.

Exemplar dăruit de d-l Aurel V. Sava, magistrat Chişinău.

Pentru ed. I-a, vezi *Bibl. rom. veche*, II, p. 306, nr. 490 şi Ion Peretz, *Curs de ist. dreptului român*, IV. *Hrisoavele domneşti*, Buc. 1931, p. 57—71.

Şt. Ciobanu, *Cultura rom. în Basarabia*, 153.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1828.

1355. Aaron Theodor, *Apendice la istoria lui Petru Maior*, Buda 1828.

ЄКѪРТЪ ЛПЄНДИЧЄ | ла | ІЄТОРІЙ | лѧй | ПЄТРѪ МЛІОР | карѣ | прин адевърате мъртврисирй а май | мѧлтор скрїпторй векй, .ѧчепѧтѧл Ромънилор дин Романй адевъраций, ла | май маре лѧминъ .ѧл пѧне. | Цесѧтъ | де | ѲЄОДОР ЛПРОН. | Kurzer Anhang zur Walachiſchen Geſchichte des Peter|Maior | Ла Бѧда | кѧ типарюл К. Оунїверсїтъцій дин Песта. | 1828.

In-8⁰ de 79 pagine.

Pe verso titlului: «A istorii lauda cea mai mare e adevărul — Ὁ ἄνθρωπος εὐεργετικὸς πέφυκε. M. Ἀντώνινος. Omul este născut spre a face bine. M. Antoninus».

Până la intrarea în subiect (pag. 15: «Marginile Dakiĭ vechĭ după Ptolomeĭu»), urmează dedicaţia, prefaţa şi un prolog, pe care le transcriem aci.

Dedicaţia:

Prea cinstituluĭ şi de bun ghenu născutuluĭ domnuluĭ domn Athanasie Grabovschi de Apadia.

Precum şi la mărita deputaţie, carea administrează fundusurile naţionale de legea grec(ească), alesuluĭ condeputat ş. a. a sciinţelor mareluĭ Meţenas şi Părtinitorĭu, spre cunoascerea patroniĭ, cu umilite blăndeaţe încredinţată.

De mare laudă prea vrédnice Domnule!

De aur şi chedru prea vrédnică era a maĭ marilor nostriĭ Romanĭ faptă! cariĭ nu-şi pregeta, cu altare, icoane şi cununĭ a sărbi şi a mări numele mai ales a celor bărbaţĭ, cariĭ spre luminarea naţiĭ, ajutarea sciinţelor şi chivernisirea de bine a publiculuĭ, cu totul era dedaţĭ. O fericite timpurĭ trecute! Cu ce să te încununăm noĭ, a sciinţelor marele Meţenas şi a Naţiĭ noastre prea bune patrone?

Cu ce laude să-ţĭ înnălţăm numele? şi cu ce cuvinte să-ţĭ descriem bunătatea inimeĭ, cea cu totul spre luminarea naţieĭ aplecată şi virtutea sufletuluĭ, din caré isvoresc înaltele aceste fapte? De nu m-aş teşi io de minunate blândeţele vredniciĭ tale, cu care firea peste măsură te au înfrumseţat, doară limbeĭ méle, spre răsunarea laudelor, care ţi se cuvin, nice o mărginire nu ia-ş puté pune; ci fiindu-mĭ prea cunoscut, cum că «nu laude, ci fapte

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

vrédnice de laudă voeştĭ», cu înnaltă bucurie cuvănt: O fericită eştĭ naţie Românească!, caré aĭ ajuns a crésce un bărbat aşé mare, cum e nobilul Athanasie Grabovschi de Apadia, care spre deşteptarea şi luminarea ta, nice sudorile, nice averile nu-şĭ cruţă, semn şi mărturie a prea dedateĭ inimiĭ sale spre facerĭ de bine, de pururea va rămăné şi ačasta cărticică, pre caré sub prea puternică patronirea sa a o primi, de bună voe cu mănă darnică s-au îndurat.

Pentru o facere de bine aşé de mare şi eroică cum e aceasta a domniĭ tale ceĭ prea mărite, a-ţĭ da io umilită mulţămire înnaintea publiculuĭ, datorĭu m-am ţinut.

Autorul.

Prefaţa:

Cătră cetitorĭu.

Când mijlocesc eu cunoaşterea acesteĭ cuvântărĭ la publicum, datoria, caré cé maĭ mare dintre toate (în legea luĭ Ţiţero) cătră patrie şi naţie avem, mi-o împlinesc şi cu adevărat pentru aceia maĭ tare, că ačasta scrisoare cuprinde în sine cercarea despre începutul şi naşterea ghinteĭ româneştĭ din Romanĭ adevăraţĭ, care înnaintea Românilor celor doioşi de amorul naţiĭ, întru atâta e maĭ vrednică de luare aminte, încât sporĭu şi meargerea înnainte spre polirea şi iscusirea naţiĭ noastre, prin disărtăţiĭ şi cuvântărĭ istoriceştĭ foarte se ajutorésţe. Ca maĭ multe să nu întind, cunoscut este înnaintea tuturor, cum că mijlocirea şi modru spre cultivirea şi procopsirea naţiĭ fieşte căria, cel maĭ dintâĭu, e cultivirea limbiĭ; ačasta se vede la toate ghintele, care se ţân maĭ iscusite în Europa; şi cu adevărat cine poate aştepta, că să înflorească ştiinţăle în sinul naţiĭ oare căria, pănă ce limba atâtea înţelégerĭ şi cuvinte va avea, ca toate ideile şi sânţirile inimiĭ cu alţiĭ deplin şi pe înţeles să se poată împărtăşi? Forma şi măsura, după care limba noastră s-ar puté maĭ bine cultiva, ne o mărginéşte istoria. Pentru că naţia Românească, precum sângele şi-l trage din Romanĭ adevăraţĭ, aşca şi limba. Toate dară vorbele şi cuvintele, care în limba Românilor nu sună latineaşte (înţeleg eu limba cea poporeană a Romanilor vechĭ), ca împrumutate dela alte ghinte, precum volnicĭ era Românĭĭ a le împrumuta, aşea volnicĭ sânt şi acuma a le părăsi şi cum că pe lége putem limpezì limba de coade străine, ne îndreptează iarăş istoria. Cum că literele ţirilicestĭ cele împrumutate dela Sărbĭ şi Ruşĭ pe dreptate le putem izgoni, iară istoria ne îndreaptă, învăţându-ne cum că poporul Românesc e maĭ vechĭu de suta a noaă, în care s-au ivit literele ţirilicestĭ.

Prologul:

Prologul cărţeĭ.

De vro câţva anĭ încoace, cercarea despre începutul Românilor a maĭ multor bărbaţĭ, nu numaĭ din mijlocul Românilor, ci şi din alte naţiĭ iscusâţĭ, luarea aminte au tras spre sine; dintre cariĭ mulţĭ de pofta adevăruluĭ aţâţaţĭ, cunosc în Românĭ sânge de Romanĭ, iară alţiĭ, de mănie şi ură (pre care cu laptele dela părinţĭ a le suge se văd) asupra Românilor încătrăniţĭ, nu se înruşinează a stărni batjocurĭ şi dăfăimărĭ (cu care orbesc ochiĭ unora nebăgătorĭ de samă) ca pre strălucita a Românilor din Romanĭ curaţĭ viţă,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cu dea-dinsu să o micşoreze; dintre acestiĭ uniĭ în vorbe osăbite, între patru păreţĭ, cum se zice, alţiĭ în publicum cu condeĭul a înegri zâorile, care cu ochi înveninaţĭ le văd răsărind pe deasupra naţiĭ româneştĭ, se străduesc.

Acestea a fi adevărate, nimenea se va îndoi, cuĭ e cunoscută lumea deacuma. Şi măcar că prea-învăţatul şi al naţieĭ nemuritoriul Maior, cu adâncĭ dovede afară de toată îndoiala au pus lucru, cum că Romăniĭ, cariĭ cu mulţimea stau într-o floare cu célelalte naţiĭ, sângele şi începutu şi-l trag din poporul Roman, cel prin împăratul Traian din Italia sădit în Dachia, totuşĭ defăimătoriĭ, linba de batjocurĭ, de tot nu-şi o contenesc.

Eu aicea a mă legiui făţâş cu nimenea dintre defăimătoriĭ neamuluĭ românesc nu me-am prepus, fiindu-mĭ prea cunoscut lucru, cum că, în maĭ marĭ temeĭurĭ să razimă viţa şi sângele Românilor din Romanĭ, decât să-l poată întuneca cu neşte vorbe goale. Numaĭ vreau a aduce din istoriĭ vechĭ acelea adeveriri, care începutul Românilor din Romanĭ adevăraţĭ îl pun la maĭ mare lumină. Toată cuvântarea în patru capete o împărţesc: în capu 1: va să arătu, cum că trécerea Romanilor luĭ Traian peste Dunăre, în zilele luĭ Aurelian, cătră anu 274, nice-decum se poate aşea înţelége, cât cea maĭ mare parte, să nu fi rămase dincoace de Dunăre, fiindcă apriat fac pomenire scriitoriĭ ceĭ vechĭ despre Romaniĭ, cariĭ lăcuĭa în Dachia luĭ Traian, după moartea luĭ Aurelian. Intr-al 2. cap însămnez, cum că Romaniĭ sau Româniĭ, cariĭ rămăsése în Dachia luĭ Traian, totdeauna au fost osăbit popor de célelalte ghinte şi cum că nice odată până la suta a şeptea, petrecerea şi împărtăşirea la olaltă întru Romaniĭ ceĭ dincoace de Dunăre şi între ceĭ dincolo n-au fost împedecată; acestea ĭară din dovéde vechĭ. In al 3. aduc mărturiĭ vechĭ, din care se véde, cum că împrejuru Dunăriĭ neîncetat, nemărginit popor Roman au lăcuit. Al 4. cap stă din scurtă adeverire, cum că Romăniĭ nicedecum nu pot să fie rămăşiţă de Dachĭ, Slavĭ sau Bulgarĭ, ci numaĭ Romanĭ adevăraţĭ.

La sfârşit:

Imprimatur. Pestini die 24-a Aprilis 1828. Joannes Theodorovits m. p. G. n. u. R. Parochus Pestiensis, Venerabilis Consistorii Assesor, et Librorum Valachicorum Int. R. Censor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1356. *Acatistul Născătoarei..*, Bucureşti 1828. Ed. II.

ÎКѲІСТЄ́Р | кáре | кѵпрúнде | ÎКѲІСТѴ́Л, ѣ̆дєкъ | лáѵда чѣ нешезѣ́тъ кътръ прѣсфѣ́та Нъ|скътóаре дє Дм̃незе́ѵ, шѝ Параклúсѵл, | Рѵгъчюннле Пречещáтєй, шѝ Канóнѵл кътръ | Дм̃нѵл нóстрѵ Іс̃ Хс̃.

Íкѵм âдóаw ѿаръ ѩтрѵ âчéст кúп тѵпърúт | ѩ зúлеле Прѣѩнълцáтѵлѵй шѝ Прѣлѵмнá|тѵлѵй нóстрѵ Дóми | ГРИГО́РІЄ ДИМИТРІ́Ѵ ГИ́КЇ ВѢ: | кѵ благословéнїм Прѣсфѣцúтѵлѵй Мнтро|полúт â тóатъ Оѵнгровлáхїа | КѴРІ́Ѵ КѴРІ́Ѵ ГРИГОРІЄ.

ѩ Бѵкѵрéщй. ѩ сфѣ́та Мнтрополíє аѿкн.

In 4⁰, de 1 foae (titlul) + 154 pagine.

Pe verso titlului icoana Bunei Vestiri de Гѵркаєв мон(ah), ca în *Acatistier* Buc. 1823 (facs. nr. 419). Paginele sunt încadrate în chenar de flori şi figuri de sfinţi. Tipar negru şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

roşu. Majuscule roşii şi frumos împodobite. Numeroase gravuri. La sfârşit o vignetă mare, iar în marginea de jos a chenarului este scris: *P[opa] Symeon 1819.* Fără prefaţă.

Ed. I. la 1823; vezi aici nr. 1172.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1357. Bojinca Damaschin., *Respundere desgurzătoare,* Buda 1828.

РЄСПѢНДЄРЄ | ДЄСГѢРЗѢТОѦРЄ | ла | кѣртиреѣ, чѣ ѧ Хале ѧ анѣл 1823 сѣв тїтѣла: | Erweis, daß die Walachen nicht römiſcher Abkunft ſind. | (адекѣ арѣтаре, кѣм кѣ Ромѣнїй нѣ сѫнт вницѣ | де Романй) де К. Конслїар де*** фѣкѣтѣ.

Ла карѣ се адаѣсѣ арѣтарѣ кѣ скрїпторй вереднічй де кредницѣ ѧтѣрнтѣ: кѣм кѣ Ромѣнїй | сѫнт адевъраці стрънепоці а Романилор. Ѧттѣѣ латїнєсче цєсѣтѣ, їарѣ акѣма ѧ лнвба | Дако-Романѣскѣ прѣтоарсѣ, тот де ачѣлаш Ѧѣтор | ДѦМѦСКИН Ѳ. БОЖЖНКѢ | Ла ѧналта таблѣ кр. а Ѵнгарїй Жѣрат Нотарош.

Ла Бѣда | ѧ Крѣїаска Типографїє а Ѵнївєрсїтатєй Ѵнгѣрєсчн | днн Пєста. 1828.

In-8⁰ de 120 pagine.

Pe verso titlului: «Vis consilii expers mole ruit sua. Horatius. Tot lucrul fără socotinţă, de sine singur se surupă. Horaţiu». Apoi această prefaţă:

Prefaţie.

Precum are toată făptura resăritul şi isvorul, din care s-au înfinţat, aşa are toată ghinta rădăcina şi trupina sa, din care şe-au luat ecsistenţia şi începutul. Unele ghinte sânt de c h e p e t e n i e, altele p ă r t i n i t o a r e. Ghinta de căpetenie este acéïa, dintru caré descalecă alte popoară, ca cum se întind rădăcinile din trunchiul arboreluï maï în multe laturï: din care rădăcinï deşi împuiază un arbore tinerel într-una distanţie atâta de departe, cât cu greu se deschilineşte, de unde-şi trage acesta începutul său. Totuşï dupăce se curăţă muşchïul şi se desvăléşte pământul de pe lângă rădăcinele luï, se vădeşte cum că isvorul, din care şe-au luat cest tinăr începutul, este trunchïul arboreluï celuï mare din acè distanţie. Ghintele particulare sau abătătoare sânt acele, care se deduc din cele de căpetenie, p. e. Romanii erau ghintă de căpetenie; din Romanï, descălecară: Românïï, Italianïï, Spaniolïï, cea maï mare parte a Frăncilor, Thevalïï din Anglia ş. a.; aceste naţione sânt toate spiţele ghinteï Romane. Precum ghintele de căpetenie, aşa şi cele părtinitoare sau abătătoare au istoria sa, de scriptorï domesticï şi străinï scrisă, caré adeverează resăritul şi strămutările lor; însă a unora istorie e maï vederoasă, fiind de maï mulţï scriptorï străcurată şi maï de adese orï în cumpăna adevăruluï măsurată, iară a altora maï întunecată, pentru că din negrijirea scriptorilor, nu s-au cercat întru adevăr. Caré este istoria alteï naţie româneştï de astăzï, lămurit poate tot cetitorïul cunoasce, precum din Istoria luï Petru Maior despre începutul Românilor în Dachia, (caré e cu neînfrânţï în credinţă scriptorï răzimată) aşa şi dintru alte istoriï, care limpede arată, cum că Românïï sânt resăriţï din coloniile Romane, cele de Traian în Dachia aduse şi mărturisesc toate strămutările, care s-au întâmplat Românilor.

După ce scăpătară Proviinţiile, în care se aşezase coloniile luï Traian, de către împărăţia Romanilor, asuprindu-se Românïï ceï în Dachia remaşï,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

precum şi ceĭ din Dachia Aureliană, de popoarăle streine, care veniră preste dânşiĭ şi fiind maĭ tot cu apărarea vieţiĭ sale deprinşĭ, puţin grijiră de a-şĭ scria de după încungĭurări, sau de a-şi păstra istoria sa. Neamurile slăveştĭ, care cătră capetul suteĭ a 6 înbulziră în ţerile aceste, dăderă Românilor nome Vlah, cu care nome (după mărturiseala luĭ Lucius şi altor mulţĭ scriptorĭ) s-au fost îndatinat Sclaviĭ şi se îndatină şi până astăzĭ, a numi pre toate ghintele latine.

Nomele acestu Vlah se lăţi în toate laturile din gura Sclavilor întru atâta, cât începură uniĭ scriptorĭ greceştĭ, sloveneştĭ ş. a. (cariĭ urmau acestora) a numi pre Românĭ Vlahĭ, când scria ore ce despre dânşiĭ; deşi prea luminat sciau că Româniĭ, nicĭ când în linba sa, ci în linbĭ streine se chiemau Vlahĭ. Nomele Vlah, cel Românilor prin Sclavĭ alipit, déde povaţă unora scriptorĭ (cariĭ îndepărtaţi fiind, nu cunosciau ghinta românească, nicĭ ceteau istoriile şi strămutările popoarălor) de a zice: că Româniĭ ar fi viţă de Sclavĭ. Ci acestĭ scriptorĭ maĭ mulţĭ Sclavĭ şi aşa înteresaţĭ fiind, lucrează din pofta de a-şĭ lăţi neamul său prin tragerea Românilor cătră sine; pentru aceia cu atâta maĭ puţină credinţă a li se da se cuvine, fiindcă nu au altă proptă, cu caré şe-ar întări cugetul său, decât singur nomele Vlah, din care se ostenesc a arăta că sângele Românilor ar fi slovenesc. Alţiĭ scriptorĭ sânt de aceiĭ, cariĭ cetind vreo scartetă orecum scrisă şi necercând adevărul lucruluĭ cu deamăuntul, scrie şi dânşiĭ ca şi aceĭ, ducându-se în rătăcire printr-înşiĭ. Sânt şi de aşa plasă scriptorĭ, cariĭ pizmuind măritul sânge şi nomele Românilor, nu numaĭ minţesc viţa acestora, zicând că nu se trage dela vechiĭ Romanĭ, ci încă defăimărĭ, urgisirĭ, clevetirĭ şi altele batjocurĭ bucnesc asupra Românilor, cu acea vicleană propunere, ca să înşele pre uniĭ ca aceiĭ cetitorĭ, ceĭ ce cred unor ca aceste scornirĭ necunoscând din temeĭu istoria naţionuluĭ românesc. De asemenea plasă este şi cărtitorĭul de Românĭ consiliarĭul de ***, carele tipărind în anul 1823 în Hale o cărticică sub anonimo, (fără numele autoruluĭ), sub larvă, că vrea să arăte, cum că Româniĭ sânt viţă sclăvească, orĭ ce putu scorni asupra Românilor, cu care se socoté a fi în stare de a-ĭ defăimà, nimic n-au cruţat, aflându-şi toată desfătarea ca în urgisirĭ şi defăimărĭ de ghinta Românească.

Chiemarea şi pornirile, care s-au desvălit în mine de a lucra pentru folosul naţionuluĭ românesc, neîncetat mă îmboldesc a nu cruţa sudoarea orĭ în ce faptă, din carea ar poté naţionalistiĭ să culeagă fructurĭ nutreţe. Drept acéĭa după ce scuturaĭ pulberu scolastic de pe umer, tocma când lucram la o carte Românilor de bun folos (pre caré cu ajutorĭul celuĭ de sus, fără întârziere a o da la lumină doresc) îmĭ căzu în minte mai sus numita cărtire din Hale, cea spre defăimarea Românilor ţesută; la caré deşi al patrălea an trecé, de când văzuse lumina, totuşĭ nima nu-şĭ déde osteneală de a resufla-o. Judecând dară eu urmările, care pot să se nască din răbdătoarea a Românilor tăcere, pusăĭ cartea cea maĭ sus însciinţată la o parte şi fără întărziere apucându-mă de respunderea, prin caré se restoarnă, bârfelele, sécile argumente şi necuvinčoasele batjocurĭ a cărtitorĭuluĭ din Hale, alcătuiĭ întâia oră acé respundere în linba latină, pentru ca să o înţeleagă şi să o judece şi învăţaţiĭ a tuturor naţiilor străine, cărora sânt cunoscute vechimile şi schimbările

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

timpurilor, cugetând, că de vom avé securitatea sau scutirea din afară, lesne vom păstra cele din lăuntru şi mijlocul nostru. Iară a doă oară întorcându-o pe Românie, o astern ĭubitorĭuluĭ de cetire naţionalist îna(i)nte, ca cetindu-o să înţeleagă cum se cuvine a respunde defăimătorilor de naţie, să cunoască defăimările unora şi altora, precum şi minciunile lor, care le scornesc asupra Românilor, maĭ apriat să le priceapă, ca nu cumva să se amăgească de a crede înşălăciunilor lor; maĭ vârtos pentru aceiĭ cetitorĭ grăesc aceste, carii numaĭ linba românească sciind, nu pot ceti istoriĭ şi în linbĭ străine scrise, din care ar învăţa ce se cuvine a crede şi ce nu?

Primeşte dară, iubite cetitoriu românesc, acest opu, ca întâĭul fruct al meu, pre care îl dau naţionuluĭ meu spre gustare, cu bucurie! Ceteşte-l cu judecare pătrunzătoare şi nu negriji nimic, ce nu veĭ putea cu o clipită înţeleage, ci învârteşte foile acele maĭ adese orĭ prin mânĭ şi fi cu totul încredinţat, că le veĭ pricepe. Inţelegând ačastă cărticică din rădăcină, spune şi altuia, în care încă nu s'au desvălit pofta de a-şi agonisi şi a ceti cărţĭ în linba românească tipărite, ca să scie şi el, din ce sămânţă este resărit; iară de veĭ afla ore ce în cartea ačasta, care ţi s'ar părea cam aspre, nu judeca, că doară pofta mea e de a urgisi şi a defăima pre cineva, ci să sci, că ţesetura cârtiriĭ din Hale, m-au împins spre unile ca acele.

Maĭ pre urmă rogându-te, ca, de veĭ afla vreo părere de îndoială în častă cărticică, sau de aĭ a mână nescarĭ argumente de orĭ cariĭ scriptorĭ verednicĭ de credinţă însemnate, care ar fi spre scopul apărăriĭ naţieĭ Romaneştĭ, să te bine învoeştĭ cu vreuna ocasie despre aceste a mă înscinţa; şi aşa la ačasta cea maĭ ferbinte mulţămită, iară la cea dintâĭu maĭ vederoasă lumină, spre respândirea îndoeliĭ a-ţĭ da, mă voĭu sărgui. Incă te încredinţez, cum că cea maĭ mare bucurie şi mângăiere va simţi inima mea, de veĭ ceti ačastă cărticică cu bună luare aminte şi te veĭ întări a fi statornic în naţionalitate, nicĭ te veĭ subpune înşelăciuniĭ acelora, cariĭ se sârguesc să te amăgească, zicând că eşti viţă de sclavĭ; de veĭ împlini cu vrere curată toate cele spre cinst(e)a ta şi bunul de comun a naţieĭ Romăneştĭ cuvincoase, mă veĭ avea totdeauna spre folosul tău neostenit lucrătoriu şi de bine voitoriu.

Autoru.

La sfârşit rezoluţia de imprimare a lui Ioan Theodorovici, din 23 Noemvrie 1827.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1358. *Bucoavnă*, Sibiu 1828. Ed. III.

N'am văzut exemplare.

Vasilie Popp, *Disertaţie despre tipografiile româneştĭ*... Sibiu 1838, p. 35 şi G. Ionescu, *Tipografia în Sibiu*, în *Rev. p. ist. arch. şi filologie*, XIII (1912), p. 143 dau acest titlu:

Bucoavnă pentru pruncii ceĭ rumâneşti. Sibiĭu în tipografia luĭ Ioann Bart 1828.

O. Ghibu, *Din istoria lit. didactice româneşti. I. Bucoavnele*, Buc. 1916 (Anal. Acad. Rom.), p. 80 o consideră drept ediţia a III-a a Bucoavnei din 1808, tipărită tot la Sibiu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1359. *Calendariu pre anul 1828*, Buda.

CALENDARIU | pre | anu'l dela Cristos | 1828 | quarele este visectu, şi se cuprinde din | 366 de ḑile. | In Buda | cu Tipariu'l Crảiescei Tipografiĭ a Univer|sitatei Unguresci din Pesta.

In-16⁰, de 46 pagine + 1 foae nenumerotată; numerotaţia începe dela pag. 33.

Tipar negru şi roşu în partea calendaristică (primele 31 pag.).

Pe verso titlului: «Virtute Bgsi Decreti Excelsi Consilii Regii Lottlis Hungarici Datto 27-mae Novembris 1827. Nro. 31294, praesens Graeco Valachicum Calendarium latinis literis imprimendum admittitur.

Budae 7-a Decembr. 1827. Antonius Nagy m. p. Librorum Censor et Revisor». Pe aceiaşi pagină urmează şi rezoluţia lui Ioan Theodorovici.

Cuprinsul calendarului: cronologie, sărbători, despre anotimpuri şi eclipse; partea calendaristică; genealogia Curţii de Austria, târgurile în Ungaria, «a Ţerilor din afarè» şi «din Ţéra Turcéscà».

Calendarul, după cum rezultă din prefaţa *Calendarului* pe anul 1829 (vezi la acest an, nr. 1414), este alcătuit de Ştefan Niagoe.

Pe ultima foae:

Scurtă previdere.

Observatiile quele de cảpetenie dupò quum poftesce proprietatea Linbei Daco-Romanà în a sùa diréptà pronunçiatià sùnt urmàtòrele:]

Ç, ç	Se respunde qua şi Ungurescu'l *tz;* Alemánescu'l (Nemçesu'l) ʒ; Cirilicescu'l ц.
Ce, ce, Ci, ci . .	qua şi Italienescu'l *ce, ci;* Ung. *tse, tsi;* Alem. tſch, tſchi; Ciril. чє, чи.
Ch, ch	qua şi Ung. *k;* Alem. k; Ciril. к.
D, ḑ	qua şi Ung. *z;* Ciril. ʒ.
Ė, é	qua şi diftongu'l Latinescu *ea;* Ciril. ѣ.
Ė, ė	qua şi *i* linpìdù.
Ge, ge, Gi, gi . .	qua şi Ital. *ge, gi;* Ciril. ѧє, ѧи.
J, j	Fránciscu'l *j;* Ciril. ж.
Ó, ó	qua şi *oa,* în cetirea Daco-Romanà cu Literile Ciriliane.
Que, que, Qui, qui	qua şi Ital. *ce, ci;* Ung. *tse, tsi;* Ciril. чє, чи.
Ş, ş	qua şi Ung. *s,* Alem. ſch, Ciril. ш.
Ţ, ţ	qua şi Latin. *t,* ante *i;* Ung. *tz;* Alem. ʒ; Ciril. ц.
ả, ė, ỉ, ỏ, ủ . . .	respondu qua şi Franc. *ê;* Ciril. ъ; în cetirea Daco-Romanà cu Literile Ciriliane.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1360. *Catihisis*, Iaşi 1828.

КАТИХИСІС | сăѕ | ѧвъцътъ̈ръ ѧ скъ̈рт пѣнтрѫ̈ хрістіанитáтє | ăлкътъ̈йт дє оу̑н ръвнитóрю ăл дóгмилор Христї-|анитѣцій, прє ăдекърáтє мъртъ̈рíй ă Сфѣ̃нтєлор | скриптъ̈рй ѧтемєѧт. Пѣнтрѫ̈ тóт Христїанъл | ръвнитóрю ăл дóгмилор Христїанитѣцїй. ѧ кáрє | ла сфършйт сăѕ ăдáюс шй дóаъ ѧвъцътъ̈рй кътръ | Прéюцй, ă Сфѣ̃нтълъй Васи́лїє чéл маре, Шй ă | сфѣ̃нтълъй Мăдим Мъртъ̈рисинтóрюл.

Сăѕ тупърйт кѫ̈ благословéнїѧ шй тóатъ | кєлтъ̈ăла прѣ ѿсфинцйтълъй Митрѫ-

полíт âл | Мwлдáвїей | KVPÌCѠ KVPÌCѠ ЄѠНІИМІН КѠѲСТѝКИ. | Â тупографíѧ Сф҃тей Митрwполíй Â Їши. | Лa ѣнїй дела Хс̃: ѩ҃ки. | Григóрїє Їконóм, wстенитóрь.

In-4º de 2 foi nepaginate + 123 pagine.

Foaia de titlu încadrată, având pe verso un vultur cu două capete (stema Rusiei).

In faţa textului este gravura Sf. Gheorghe (facs. nr. 367). La începutul textului un frontispiciu înflorat, semnat de *Ieromonah Costantie.*

Prefaţa:

Către cetitori.

Pre cât ĭaste de nevoe şi trebuinčoasă fyriĭ omeneştĭ mâncarea şi beutura, pre atâta (şi încă şi maĭ mult) ĭaste de nevoe şi trebuinčoasă unuĭ hrystian a şti dogmile credinţiĭ, pentrucă precum omul lipsindu-să de céle de nevoe spre ţinerea fyriĭ, cé desăvârşit stricăčune şi vătămare luişĭ pricinuĭaşte, aşa şi cel ce lipsit de stiinţa înţălegerii dogmilor şi de puterea Dumnezeeştiĭ scripturĭ şi de urmarea faptelor bune, mort ĭaste sufletéşte. Iară cel ce în légea Domnuluĭ voĭa luĭ şi în légea luĭ cugetă zioa şi noaptea şi întru acéstea să îndeletnicéşte şi spre lucrarea lor o are, acela după cé zisă: «ĭaste ca un pom răsădit lângă izvoarăle apelor, carele rodul său va da în vremea sa şi frunza luĭ nu va cădea şi toate orĭ câte va face vor spori». Pentru acéĭa dară cel ce voĭaşte acest félĭu de rod să aducă şi plată vrédnică să ĭa, să priiméscă ačastă cărticică, carea învaţă pentru credinţă şi întru învăţătura eiĭ să se îndeletničască şi céle ce ĭa învaţă să le lucréze, că să se învredničască şi plăţiĭ ceiĭ făgăduite celor ce păzesc poruncile Domnuluĭ nostru Iis. Hs., căruĭa împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, să cuvine slava în véčĭ. Amin.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1361. *Cazanii*, Bucureşti 1828.

КИЗАНІИ | чє кѕпринд Â сúнє Є҃вангєлїилє тлкѕúтє âлє | Дѕмúнечилwр дє прєстє ѣн, шй кѕ Казáнїилє | Єѵнаѯáрюлѕй Прáзничилwр Âпърътéщй, шй â|лє Сф҃ницилwр чíлwр Мáрй, â Ѳ҃ї, лѕний | дє прєстє ѣн.

Кáрє сaѕ Âчєпѕ́т â съ тупърй Â зúлєлє прѣ лѕминáтѕ|лѕй шй прѣ Âнълцáтѕлѕй нóстрѕ Дóмн | ГРИГÓРЇЄ ДИМИТРÍѲ ГИ́КЫ ВОЄВОД. | Мр сфршúт âѕ лѕáт дѕпъ чí âѕ Âтрáт âйчѣ ѣрмїѧ Прѣпѕ́тѣрничїй Âпъръцій â тóатъ Рwсíѧ.

Кѕ блгословéнїѧ чíлѕй дє âкѕм Митро|полíт âл Ѹ҃ггровлахíей | КVРÍѲ ГРИГОРЇЄ. | Мр прин wсѣрдїѧ шй тóатъ келтѕѧлa ѡбитóрилwр | дє Дм̃незéѕ Єпíскопй, âл сф҃тей Єпїскопíй Рѫмник | Кѵ̀р НЄÓФѴТ, | шй âл сф҃тей Єпїскопíй Бѕзѧѕ | Кѵ̀р ВЄВЯ́РІЄ.

Â Бѕкѕрéщй. | Â Сф҃нта Митрополíє, лa ѣнѕл мжнтѕйрíй дwки | дє Матдéй Бъвѣнѕл Тупографѕл.

In folio de 2 + 243 + 1 foi, primele şi ultima nenumerotate.

Titlul încadrat în chenar de flori. Pe verso titlului stema Munteniei cu versurile ce publicăm mai jos. Urmează o prefaţă, reprodusă mai jos, iar pe verso o gravură, reprezentând, într'un cerc, pe Domnul Iisus Hristos înconjurat de cei 4 evanghelişti şi de cetele apostolilor, mucenicilor, prorocilor şi de alte cete; gravura este semnată: ИВАНЪ БИКОВ – 1678. (facs. nr. 184, ca în *Cheia înţelesului*, Bucureşti 1678). La începutul textului un frontispiciu

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

mare cu flori şi figuri, semnat de *Grigorie tipo⟨graf⟩*, care se mai găseşte şi în fruntea altor pagine. In text sunt şi alte frontispicii şi iniţiale mari ornate (facs. 444).

Pe ultimele 3 pagine însemnarea cazaniilor. Versurile stemei:

Semnul biruinţei, cu carele moartea ĭaste călcată,
Acum şi corbul în pecetea Valahieĭ îl arată,
Armă de izbândire vitejilor ostaşĭ rusieneştĭ,
A supune pre înprotivitoriĭ credinţiĭ creştineştĭ,
Şi spre descoperirea a toată réoa împrotivire,
A celor ce să vor arăta cătră eĭ cu nemulţămire.
Rugăm dar pre prea înaltul Impărat al cereştiĭ măririĭ,
A întări bună ocârmuirea aceştiĭ stăpâniriĭ,
Ca preste multe némuri cu fericire să stăpânéscă
Şi pre tot vicleşugul vrăjmaşilor eĭ să-l biruĭască.

Prefaţa:

Cătră cetitoriu.

444. Iniţială, *Cazanii*, Bucureşti 1828.

Ačastă carte mult folositoare de suflet la toţĭ hristianiĭ de obşte, ĭar maĭ vârtos la ceĭ proştĭ şi lăcuitoriĭ pă afară la sate, s-au typărit maĭ înainte în multe rânduriĭ şi în deosebite vremĭ de ceĭ maĭ dinnainte Arhiereĭ şi Păstoriĭ aĭ némuluĭ nostru, aĭ căriĭa făcătoriul ĭaste neştiut, ĭar folosul foarte vederat. Fiindcă acum din pricina vremiĭ prea s-au răritşi după urmare de folosul eĭ ceĭ mulţĭ s-au lipsit, s-au învoit între sine ĭubitoriul de Dumnezeu Episcopul Râmniculuĭ Kyr Neofyt, cu ĭubitoriul de Dumnezeu Episcopul Buzăuluĭ Kyr Chesarie, de iznoavă acum de o au typărit aicĭ în typografia Sfintei Mitropoliĭ. Cariĭ din multă râvnă, nicĭ greotatea vremiĭ nu o au socotit, nici cheltuĭala o au cruţat, numaĭ la folosul sufletesc cel de obşte au privit. De carele toţĭ totdeauna şi în tot minutul a purta grija datorĭ sântem: şi pentru carele în toate chipurile vieţiĭ Dumnezeu poruncĭ au pus, după cuvântul Proroculuĭ David, carele zice: «Cine este omul cel ce se téme de Domnul, lége va pune luĭ în calea care au ales».

Priimiţi-o dar cu bucurie şi folosindu-vă dintr-însa, veţĭ face îndemnare a da şi alte cărţĭ la lumină. Şi aşa urmând şi Prea-o-Sfinţia lor să vor învrednici de fericirea acéĭa de care s-au zis: Fericiţĭ ceĭ ce grăesc în urechile celor ce aud. Şi înşi-vă veţi auzi din însuş gura Mântuitoriuluĭ: Fericiţĭ ceĭ ce aud cuvântul luĭ Dumnezeu şi îl păzesc pre dânsul, fie, fie.

La sfârşit aceste versuri:

Cetéşte-mă pre mine, o creştine,
(Cartea zice dela sine).
Cetéşte-mă cu luoare aminte,
Şi cu osârdie fierbinte.
Că déca cu dragoste mă veĭ ĭubi,
Şi des mă veĭ unelti:
Veĭ vedea cum sfinţiĭ s-au nevoit,
Şi pre dracĭ ĭ-au biruit:
Şi au câştigat cerésca Impărăţie,
Odihna cea de vecie.
Iar déca şi cuvintele ce-s în mine
Le veĭ luoa în minte bine:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Te veĭ învăţa minuni cereşti,
Şi laude Dumnezeeşti.
De unde veĭ luoa mult folos,
Dela Mântuitorĭul Hristos.
Ĭar de veĭ afla în mine ceva lipsire
Şi greşale în tipărire,
Nu-s vrednică eu de prihănit,
Ci ceĭ ce m-au typărit.

Insă tu, ĭubite frate,
De pofteştĭ sfânta dreptate,
Indreptéză ce găseştĭ,
Pre nimenĭ să nu prihăneştĭ.
Că şi tu eştĭ neputinţiĭ supus,
Ca şi ceĭ arătaţĭ maĭ sus.
Unul pentru altul vă rugaţĭ
Ca raĭul să câştigaţĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1362. *Ceasoslov*, Bucureşti, 1828. Slavoneşte. Ed. II-a

Во слáвѣ Ѻ҃тцíа, Ѻ҆диносѵ̑щ-|нымъ, животворя́щiмъ, и̑ нераз-|дѣли́мымъ Трои҆цы, Ѻ҃цà, и̑ | Сн҃а, и̑ сто́гw Дх҃а: | Повелѣнíемъ Бл҃гочестúвѣ́йшагw и̑ Высо-|ча́йшагw, Гд҃рм Нáшегw, | ГРИГО́РІЙ ДИМИ́ТРОВИЧЪ | ГИ́КА ВОЕВО́ДЪ. | и̑с' | Бл҃гослове́нíемъ Прewсщ҃енне́йшагw На-|шегw Мúтрополúта Оу҆нгровлахíйскагw | ГД҃ИНЪ ГРИГО́РІЙ. | На печáта сѧ̀ Книга сíѧ. | ЧЛСОСЛО́ВЪ | То́чно по Москóвскагw Изво́да въ Вѣкѵ̑|рéщкой Типографи́и. Въ лѣ́то ѿ Сотво-|рéнíѧ мíра ѕѵтлѕ. ѿ рж҃тва̀ же по плóти | Кр҃а слóва ѕаѿ́кѵ̑. Íндíкта а̂. мц҃а Мáртíѧ.

Pe verso titlului:

Въ Типографíи Гд҃ам҃ъ Ефори Радѵ̑кáнъ Клинчáнъ Бúк Вел Стóлникъ Бояръ. Димитрáки Топличáнъ Бúк Вел Сердáръ Бояръ. Предстоúтели Часослóва сегѡ́.

Íнастáсíа Х: Геѡ́ргíе Полúзовъ.

Дóбрѧ Х.: Iѡáнна Бакáлогла.

И Стефáнъ Ѥвстáтíа Пóповичь.

Traducerea făcută de d-l Damian P. Bogdan:

Întru slava sfintei, de o fiinţă, creatoarei de viaţă şi nedespărţitei Treimi, a Tatălui şi a Fiului şĭ a Sfântului Duh.

Din porunca bine cinstitorului şi Prea Înălţatului Domnului Nostru, *Grigorie Dimitrie Ghica* Voevod şi cu binecuvântarea Prea-o-sfinţitului nostru Mitropolit al Ungrovlahiei, Kyr *Grigorie*, s'a tipărit această carte, *Ciasoslov*, întocmai după izvodul moscovit, în tipografia Bucureşti, în anul dela facerea lumii 7336, iar dela Naşterea prin trup a cuvântului lui Dumnezeu 1828, indictionul 1, luna Martie.

În tipografia domnilor Efori: boerul Răducan Clincianu fost mare stolnic, boerul Dumitrachi Toplicianu fost mare serdar.

Infăţişetorii acestui Ciasoslov.

Anastasia H. Gheorghe Polizov.

Dobrea H. Ioanna Bacaloglu.

şi Ştefan Eustatie Popovici.

N'am văzut cartea. Un exemplar, din care lipsesc pag. ѯ҃ч—ѯ҃ѣ (290—302), se găseşte la Biblioteca Naţională (Народната Библиотека) din Sofia, cota 528 (171) secţia manuscriselor. Informaţiile de aci sunt extrase după fotografii şi notiţe trimise de d-l P. Caraman, directorul Institutului român din Sofia.

In-8⁰ (19,6 × 12 × 3,5 cm.), de 16+303 pag.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Tipar negru şi roşu; cartea este bogat ilustrată cu gravuri, ornamente de compoziţie tipografică, frontispicii şi iniţiale împodobite. Unele gravuri au legende tipărite în româneşte, ceeace înseamnă că s'au folosit clişee destinate cărţilor bisericeşti româneşti.

Paginele liminare cuprind titlul, tabla cuprinsului, predoslovia şi un capitol cu sfaturi privitoare la semnul crucii. Urmează textul cu o paginaţie nouă. Limba este slava bisericească rusă.

Predoslovia începe astfel: **ПРѢДИСЛОВІѢ ВЪ ЧАСОСЛОВЪ. Искѣсствомъ повсѣдѣвнымъ поучаемни ѥсмы, читателю православный, ѩкw чесомь...**

Rezumatul cuprinsului:

Editorul, adresându-se către cititorul ortodox, dă sfaturi ca oamenii să se ocupe cu cititul cărţilor sfinte, încă din fragedа tinereţe, pentrucă ceeace se învaţă în tinereţe, rămâne până la adânca bătrâneţe şi chiar până la moarte. Compară, cu acest prilej, pe oameni cu pomii, cari pot fi mlădiaţi după dorinţă când sunt tineri. Deaceea, din copilărie, omul trebue păzit de cuvinte ruşinoase şi urâte, de jocuri şi flecăriri deşarte, fiindcă acestea sunt pierzătoare de suflete. Urmează o alegorie de inspiraţie biblică, în care tinereţea este comparată cu primăvara vieţii şi inimile oamenilor cu nişte ogoare unde cuvântul lui Dumnezeu este aruncat ca seminţele bune. Recolta va fi un seceriş bogat în roade, ce va răsplăti pe om în iarna vieţii, dându-i putinţa de a trăi cinstit până la moarte şi făcându-l fericit pe lumea cealaltă. Apoi conchide:

«Сегw рáди во общєю пóльзꙋ всѣхъ православныхъ Хр҃тїанъ, напечáтасѧ сїѧ книгá, именꙋемаѧ Часослóвъ, содержáщаѧ въ себѣ мл҃твы, ѱалмы и хвалы повседнéвнw ѿ цр҃кве Бг҃ꙋ возсылáемыѧ и йнаѧ во цр҃кви потрéбнаѧ: Да обучáщесѧ дѣти пи́сменъ чтенїю, кѣпнw ѡбы́кнꙋтъ молúтисѧ Гд҃ꙋ Бг҃ꙋ ѡ всѣ́ческихъ нꙋ́ждахъ, и слáвꙋ ѥмꙋ́ возсылати...»

(Pentru aceasta, spre folosul obştesc al tuturor creştinilor pravoslavnici, s'a tipărit această carte, numită *Ciasoslov*, care cuprinde în ea rugăciuni, psalmi şi laude adresate lui Dumnezeu, zilnic din biserică şi altele trebuitoare în biserică: pentruca acei copii, cari învaţă cetitul cărţilor, împreună să se deprindă a se ruga lui Dumnezeu despre orice nevoi şi a-i trimite lui slavă...).

După acestea face apel la părinţi ca să dea Ceasoslovul copiilor, să-l înveţe:

«.... ѩ́же кни́гꙋ вы́ родúтелїе бл҃гочестúвїи, ѩкw началоположéнїе житїѧ хр҃тїáнскагw стáжꙋще, чáдwмъ вáшымъ врꙋчáйте ко ꙋ́ченїю, ꙋвѣщáюще ѧ̃ невсы́пнw прилежáти навы́кновéнїю въ нéй содержи́мыхъ.

(... voi, părinţi bine credincioşi, cari căpătaţi această carte, ca un început al vieţii creştineşti, încredinţaţi-o copiilor voştri spre învăţătură, îndemnându-i să se străduiască cu osârdie la deprinderea celor cuprinse în ea).

Apoi se adresează copiilor cu următoarele îndemnuri:

«Вы́ же чáда хр҃тонмени́таѧ, рáдостнw пріе́млюще ю̃, тщúтесѧ чести́, и разꙋмѣ́ти напечáтанаѧ, да и чтꙋ́ще мóлитесѧ, и молáщесѧ чтéте, и тáкw чтúте Бг҃а, да тáкw вы́ съ Бг҃омъ гл҃ете, и Бг҃ъ вáмъ собесѣ́дꙋетъ йбо мл҃тва ѥ́сть гл҃аніе къ Бг҃ꙋ чтéніе же, Бж҃їе къ вамъ бесѣ́да, по ѥ́дномꙋ ѿ ꙋ́чúтель глаго́лющꙋ сúце: ѥгдá ты́ чтéши, Бг҃ъ къ тебѣ́ бесѣ́дꙋетъ, а̂ ѥгдá мóлишисѧ, ты́ бесѣ́дꙋеши съ Бо҃мъ, и ѥ́сть твоѧ̀ мл҃тва ѥмꙋ́ жéртва пріáтна, тебѣ́ же посо́бїе сúльное въ трꙋдѣ́хъ, и во бráни съ дéмwномъ: йбо томꙋ́ дна̀ жéзлъ нестерпи́мый, и мéчь сѣкẁ ѻ̃стрый....»

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

(Iară voi, copii, cari vă numiţi de creştini, primind-o cu bucurie [cartea], osteniţi-vă să cetiţi şi să înţelegeţi cele tipărite [în ea] şi cetindu-le, rugaţi-vă şi, rugându-vă, cetiţi şi astfel veneraţi pe Dumnezeu, pentru că astfel voi vorbiţi cu Dumnezeu, iar Dumnezeu vă grăeşte vouă, căci rugăciunea este vorbire către Dumnezeu, iar cetitul vorba lui Dumnezeu către voi, după unul dintre învăţători, care a spus aşa: când tu cetești, Dumnezeu grăeşte către tine, iar când te rogi, tu vorbeşti cu Dumnezeu şi rugăciunea ta îi este lui jertfă plăcută, iar ţie sprijin puternic în nevoi şi în lupta cu diavolul, căci acestuia ea [rugăciunea] îi este toiag neîndurat şi paloş foarte ascuţit).

După predoslovie urmează capitolul despre semnul crucii, cu acest titlu:

Дрéвнее сѣ́тыхъ а҃пла, и̂ сѣ́тыхъ о҃ц҃ъ | предáніе, кáкw всѣкомꙋ правослáкно|мꙋ, Хрїстїáнинꙋ подобáетъ на | знáменіе крт҃а сѣ́тагw, на лицѣ | своймъ рꙋкй своéю пéрсть, и̂ | кїм слагáти, и̂ кáкw на себѣ ѻ҃ный и̂зъwбражáти.

(Veche tradiţie a sfinţilor Apostoli şi a sfinţilor Părinţi, cum se cade fiecărui creştin pravoslavnic, în semnul sfintei cruci, să aşeze pe faţa sa degetele mânii sale şi care anume şi cum asupra sa să-l închipuie).

Acest *Ceasoslov* face parte dintre tipăriturile pregătite de Bulgari, la începutul renaşterii lor culturale, în Muntenia, pentru a fi trecute peste Dunăre. El este însă ediţia a II-a, o retipărire, într'un format ceva mai mare şi în condiţiuni tehnice superioare, a ediţiei din Bucureşti, 1825.

Compară şi B. Ţonev, Описъ на ръкописитѣ и старопечатнитѣ книги на Народната Библиотека въ София, I, Sofia 1910, p. 501, care, neobservând lacuna de 6 foi din exemplarul bibliotecii, prezintă Ceasoslovul ca exemplar complet, numai cu 154 foi.

Pentrucă nu pot adăoga *Ceasoslovul*, Bucureşti 1825, la locul respectiv, partea aceea fiind trasă în coale, voiu adăoga aici datele bibliografice necesare şi ale ediţiei I (1825), după fotografii şi notiţe trimise de d-l P. Caraman, directorul Institutului român din Sofia:

Ceasoslov, Bucureşti 1825. Slavoneşte.

Titlul este la fel cu cel din anul 1828; se deosibesc numai anii de tipărire cel dela crearea lumii: ѕ҃ѯѳ҃лг, iar cel dela Hristos: ѕ҃аѿѵѳ҃ Îндíкта г҃ мц҃а Îѳ҃ла.

Pe verso titlului se arată numele aceloraşi persoane care au editat şi au prezentat Ceasoslovul, caşi în ediţia din anul 1828.

In-12⁰ (16,7×10,2×4,8 cm.), de 20 + peste 406 pagine.

Un exemplar defect (numai cu 406 pag. la sfârşit, dar, după conţinut, nu lipsesc decât 3-4 pag.) se găseşte în Biblioteca Naţională (Народната Библиотека) din Sofia, încă necatalogat, fiind achiziţionat numai din luna Oct. 1935. Hârtia este albastra, cu nuanţă verzue. Distribuţia materialului din foile liminare cât şi din text, cuprinsul predosloviei şi unele ilustraţii sunt la fel ca în ediţia din anul 1828.

Facsimilele trimise de d-l P. Caraman după ediţia I-a, din anul 1825, au în Biblioteca Academiei Române cota 1238₁.

Sofia: Biblioteca Naţională.

1363. *Cultura cânepei*, Buda 1828.

Ѧ҃ѢЦѢТѪРЪ | Дєспрє | КѪЛТѪРЯ | сѧ | ѧѕкрáрѣ кѧнепéй.
Anweiſung zum Hanfbaue, walachiſch.
Ѧ҃ Бѫда | кѫ тѵпáрюл Крѣщєй Тѵпографíй â Оѵнїверсі|тáтей дин Пéшта. | 1828.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-12⁰ de 47 pagine.

Textul începe dela pag. 13, până aci paginele fiind ocupate cu titlul (prima foae) şi o «Inainte cuvântare», din care extragem numai sfârşitul.

...Decĭ, décă nu se vor tréce cu vedérea nişte micĭ probe şi pre lângă acéĭa starea loculuĭ, fie orĭ de care plasă, întru socotinţă se va lua, slobod pot zice, cum că mare folos fieşte-care om poate aştepta. Eu, întru cât îm' va fi cu putinţă, mă voĭu sârgui toată theoria a lăsa la o parte şi numaĭ curata practică o voĭu pune înnainte, aşa cum e la însuşĭ lucrarea: şi aşa voĭu scriĭa, ca tot însul, ba şi plugarĭul cel maĭ prost să mă poată înţelége.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, vol. II, Buc. 1931, p. 260, nr. 1209.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1364. *Cuvântare despre posturi,* Buda 1828. Traducere din greceşte.

КѢВѢНТАРЄ | деспре | постѣрнле Бесѣрнчĭй гречещй | а Рѣсъритѣлѣй.

Маĭ ѧтъй пре лнмба гречаскъ скрисъ, | шрѣ акѣма скоасъ пре лнмба ромжнѣскъ.

Кѣ благословенїѧ Пѣртъторюлѣй Православїей | Прѣсфиницитѣлѣй Митрополїт а Оуггровла|хїей Ѳнастасїе типъритъ.

Betrachtungen über die Faſten.

Ла Бѣда | ѧ Крълеска Тнпографїе а Оуниверсїтъцїй Оуигѣ|рещй дни Пещa ѧ лнѣл дела Хс̃. 1828.

In-8⁰ de 96 pagine. Fără prefaţa. La sfârşit:

Budae 12-a Aprilis 1825.
Imprimatur, Antonius Tumara m. p.
Librorum Censor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1365. *Ectenii*, Chişinău 1828.

Є̃КТЄ́НІЙ пéнтрѣ бнрѣйница чéĭй кѣ нѣмеле лѣй Хс̃ъ нѣмúте wасте âсѣпра ѧпротúвничилорь, кáре съ кѣвúне â ле зйче ла вечéрнїе, ла бѣтрене шй ла лĭтѣргїе.

N'am văzut exemplare.

In-4⁰, 4 foi (numerotate).

La sfârşit:

S-au typăritŭ în Sanctpeterburgŭ la Preasf⟨â⟩ntulŭ Indreptătorĭulŭ Synodŭ 1828 anulŭ, Aprilie 14 zile.

Iară după acéĭa s-au tălmăcitŭ pe limba Moldovenéscă şi s-au typăritŭ în duhovničasca Typografie în Chişinău, anulŭ 1828 Aprilie 27 zile.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 73, nr. 44.

Exemplarul Academiei Române este în 4⁰ cu 30 foi, dar fără arătarea anului, nici a locului de tipărire, dar cu menţiunea, la sfârşit: «Preţulŭ 2 leĭ, 20: parale».

O. Ghibu, *Societatea de mâine*, II (1925), p. 313, nr. 3 consideră şi această din urmă versiune ca ediţie din acelaşi an, 1828, la Chişinău. D-sa a văzut şi ediţia cu locul, şi anul arătate (Chişinau, 1828) şi ediţia fără arătarea acestor elemente de datare, precum şi o ediţie din 1844.

Titlul ediţiei fără arătarea locului şi a anului de tipărire se deosibeşte faţă de cel reprodus mai sus (dupa Al. David), prin cuvintele âчйй în loc de чйй şi ѿщй în loc de wасте

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1366. Eliad I. (Rădulescu), *Gramatica românească*, ⟨Sibiu⟩ 1828.

ГРАММАТІКЪ | РОМЪНЕСКЪ. | Де | Д. І. ЕЛІАД. | Датъ ла тѵпар' къ кѣтъіаа'а | Д. Кокоивлвй Скарлат' Росет' | 1828.

In-8° de XXXIV + 166 pagine şi o foae *(Erata)*.

Pe verso titlului, jos: «Câte nu vor' avea această subt-însemnarea, sânt fară voea mea». Autograf: «I. Eliad». Urmează o dedicaţie (p. III-IV) şi prefaţa (p. V-XXXIV).

Dedicaţia:

Către Dumnealuĭ marele Vornic' Gheorghie Golescu şi către Dumnealor' Domni Profesorĭ aĭ şcoalelor' naţionale din Bucureştĭ.

Domnilor', această Grammatică dela început' am' avut' cinste să o închin' cistiteĭ Soţietăţi literale Rumâneştĭ ce s'a început' în casele dumnealuĭ Mareluĭ Logofăt' Constandin' Golescu. Acuma însă, crez', din pricin'a vremilor' celor' pline de neodihnă, că va fi încetat din nenorocire adunarea ce se făcea pentru îndreptarea limbiĭ; va fi încetat' cu adevărat', dar mădulările eĭ sânt' în fiinţă şi cu aceleaşĭ sentimenturĭ, căldură, dorire şi silinţă şi aşà norocit'a mea Grămmatică tot' înnaintea lor' este adusă şi acum când îndrăsneşte a se face cunoscută şi a intra în judicat'a tutulor Românilor' celor literaţĭ. Persoanele cele maĭ alese ale aceştiĭ soţietăţĭ, fără a vă o spune eu, ştiţi Domni'a voastră bine, çă nu sânt' altele decât înşi-vă. Inşi-vă sânteţĭ cari şi lucraţĭ şi vărsaţĭ sudorĭ şi simţiţĭ adesea orĭ mâhnirĭ amare ale sufletuluĭ pentru literatur'a Rumânească; voĭ compuneţĭ şi traduceţĭ geografiĭ' istoriĭ, filosofie, matematică şi legĭ; ostenelile cele nepregetătoare ale Dumnealuĭ Mareluĭ Vornic Gheorghie Golescu va maĭ desăvârşi şi lumina limb'a şi maĭ bine în Grămmatica şi dicsionerul' său, prin cercetarea cu de amăruntul' ce face părţilor' cuvântuluĭ. Al vostru vot' trăgea şi maĭ mult' în norocitele adunărĭ ce se făceà; voĭ aţĭ şi curăţit'o când a intrat' în dreapt'a voastră cercetare; voĭ dar acuma priimiţi-o, când vine înnaintea voastră şi făceţi-o cunoscută la toţĭ ceĭ ce vor' voi să o judice.

Simţiţĭ pentru dânsa aceasta, că este fiŭ al' însuşi şcol'i, unde voĭ sunteţĭ alţ'i Efori şi alţ'i Profesorĭ.

Ea aci s'a născut', această şcoală ĭ-a fost légănul' său, aci a crescut', aci s'a pus' în lucrare, aci s'a cercetat' de voi, unde mi-aţĭ fost' tovarăşĭ, îndreptătorĭ şi curăţitorĭ gândurilor' şi judicăţilor' mele. Simţiţĭ că de sânt' astăzĭ Rumânĭ car'i au învăţat' chiar Grămmatică Rumânească, maĭ întâiu şi acuma învaţă şi eĭ pe alţ'i; această Grămmatică au îmvăţat' şi au cunoscut' maĭ întâiu în Craiov'a, în Slatin'a şi şcol'a voastră, ea este de şase anĭ acuma înıtre mâinile şcolarilor'. Eu acuma spuĭu aceea ce este şi orĭ cine vede că eŭ mă cam laud', dar fie, că pentru schimb' şi răsplătire să laud' şi pe voĭ. Şi vă spuiu pă simplul' adevăr', că de ştiam' în Bucureştĭ alte persoane maĭ vrednice şi maĭ îmfocate de cât' voĭ, atuncĭ negreşit' la dânscle înclıinam' Grămmatica mea.

Al Dumneavoastră conlucrător' şi frate. I. E.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Prefaţă.

Eĭ! dar ce fel' de carte e asta?!!! Uite-te minune!! Aci lipsesc'o grămadă de slove! Aştia vor' să ne lase săracĭ! Aci fălosul' şi purtătorul' de ortografie ѝ lipseşte; măreţul' şi îngâmfatul' ѡ asemenea; ѳу cel' bogat' în loc' nu se maĭ vede! în loc' de ѣ, unde şi unde se vede ѧ; în loc de ѭ, ѩ! Vaĭ de mine, ce grosime şi mojâcie!!! Ia te uită, că ăştia şi pe delicatul' şi plinul' de dulceaţă ѳ 'l-au scos'! Nu, zău, ăştĭa sânt' Rumânĭ groşi, bădăranĭ de la ţară, nu vor' să aibă cât' de puţină Evghenie pă dânşi! Dar ce văz'! Eĭ în loc' de ѫ pun ѫѕ, în loc' de ѱ, пс! Sântŭ vrednicĭ de răs' întru adevăr'!

Vedeţĭ lucrurĭ copilereştĭ! Vedeţĭ eresurĭ, vedeţĭ nesocotinţĭ! Toată lumea se sileşte din ce maĭ are să mai adaoge şi să se maĭ înbogăţească; dar eĭ! Ia uitaţi-vă că şi din ce maĭ avem' vor' să maĭ lepede!...

Aĭt! s'a stricat'!! s'aaa-duuus' acum şi limb'a!!

Ei au lepădat' şi ocsiile! şi psili! şi dasia!!! O drăguţele, ca de ele de nimic' nu'mi pare aşà de rău, că par'că era nişte floricele! Oamenilor' fără gust' fără leac' de ortografie! dar, cine v'a pus' pe voĭ să vă arătaţĭ maĭ iscusiţĭ de cât' atâţéa înţelepţĭ bătrânĭ? Voĭ v'aţĭ găsit' să stricaţĭ aceea ce au găsit cu cale atâţea inşĭ, şi nu ca voĭ, ci alt'fel' de învăţaţĭ! Şi apoĭ, nu ştiţĭ voĭ că obiceĭul' este bătrân' şi că trebue să purtaţĭ ciste şi sfială către dânsul?

Păcat' de Dumnezeu să se ducă atâtea slove!!!

— Aşà, Domnule, s'au dus' şi acuma dumneata să fiĭ sănătos; ele s'au dus' şi nu se vor' maĭ întoarce, căcĭ le-a gonit' o soţietate întreagă, le-a gonit' însuşĭ dreptul cuvânt' Şi Dumneata, Domnule, maĭ stâmpără-ţĭ furi'a puţin' şi gândeşte mai bine, ce va să zică o soţietate şi ce au făcut' soţietăţile în lume, ca să ştiĭ către cine îţĭ îndreptezĭ cuvântul'; şi, după ce veĭ începe a cunoaşte ce va să zică unu şi ce va să zică o soţietate, ascultă glasul' eĭ cel' serios' liniştit' şi fără atâtea strigărĭ şi mirărĭ lungĭ; învaţă că glasul soţietăţ'i este glasul' norodului şi că ca poartă şi înfăţoşază persoan'a obşt'i.

Nevoea a făcut' pre oamenĭ să-'şi afle cele ce le erà de trebuinţă; când oamen'i au aflat' maĭ întâiu slovele, au băgat' de seamă câte sunete şi câte glasuri sânt' în limb'a lor' şi aşa au hotărît' pentru fieşte care sunet' şi pentru fieşte care glas' câte un semn', adică câte o slovă.

Aşà au făcut toate némurile când au vrut să scape de semnele ieroglifice şi aşa au făcut pe urmă după dânsele şi Grec'i. Eĭ au adaus' maĭ întâiu din Fenici'a 17 slove, pe urmă au văzut că în limb'a lor nu le erà destule acestea şi aşa aŭ maĭ adăogat' treĭ, şi în sfârşit' patru adică au văzut', că în limb'a lor', de multe orĭ pe ѳ îl răspund' maĭ lung şi aşa văzând' că preţueşte maĭ ca doĭ ѳ, au hotărît' să'l maĭ lungească şi înţelepţeşte' l'au scris aşa ѡ, adică ca doĭ ѳ unul lângă altul'; au văzut' iară că pre ѥ de multe ori îl citesc' mai lung', şi şi pe dânsul, când au fost' lung' au hotărît' să'l scrie aşa ѣѕ, adică ca doĭ ѥ faţă în faţă [1]); pe urmă, din vreme în vreme,

[1]) Asfel se găseşte ѧ scris' în inscripţiile ale vechĭ prin piatră şi în altele şi şi Latin'i Eta îl pronunţiază, iar nu Ita, a căror' limbă este o dorică schimbată.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

începând' a se pierde pronunţi'a a veche a Grecilor', ceĭ maĭ noĭ aŭ socotit', că aceştĭ doi ε sânt' doi *i* şi 'l-aŭ scris aşa H, numindu-l' ita sau *i* lung. Să venim' iarăşi la vechimie. Grec'i ceĭ vechĭ până nu aflaseră pe ϑ, scria în locul' lui pe ο, dar maĭ pe urmă văzând' că pot' să ajungă la multe regulĭ din pricin'a încurcătur'i căcĭ uneorĭ trebuia să'l citească ca ϑ, precum ϑύλομαι, în loc de ϑέλομαι; alte ori ca θ, precum ϑύλογῶ [1]); alte ori ca φ, precum ϑῦθυμος şi alte ori ca *i*, precum ὑπερίφανος; au hotărît ca când se va răspunde ca ϑ, să-l scrie ca doi ο, adică unul preste altul' aşa ϐ şi pe urmă asfel ϑ, care apoi a dat' pricină celor' noĭ să gândească că este ο şi ο, şi aşa îl numesc' până astă-zi.

Când au vrut' ei, până nu aflase pe ζ, să scrie ζωή, scria σδωή, care i-au silit' să afle altă slovă, pe care o au numit' ζήτα ş. c. l., până când' şi au împlinit' nûmărul' cu care scria şi îşĭ făcea trebuinţ'a; şi până când limb'a lor' era vie şi o învăţa fii dela părinţĭ, n'aveà trebuinţă nicĭ de ocsiĭ, nicĭ de variĭ, nici de perispomenĭ, nicĭ de psiliĭ, nicĭ de dasiĭ, nicĭ de nimic' ce nu le trebuia; iar după ce mai pe urmă au început' a veni alte limbĭ preste dânşiĭ şĭ eĭ a se amesteca cu dânsele, a început' a se pierde şi pronunţi' a limb'i lor pe care maĭ întâiu, când intra cineva în Aten'a, i se părea că o aude cântându-se. Aceasta văzându-o ceĭ maĭ învăţaţĭ, ca să nu se piarză acea armonie plăcută a limb'i, au început'a se gândi pentru mijloacele ca să o păstreze şi aşa au aflat προσωδία, semnele acestea: (᾽) ψυλή, (῾)δασεῖα, (᾽) ὀξεῖα, (᾽) ϐαρεῖα, (῀) περισπομένη, adică au văzut că vocalele sau glasnicile la început' se citesc une-orĭ maĭ subţirĭ şi alte orĭ maĭ groase, şi, spre deosebire, le-au pus câte un semn ᾽ d'asupra, precum οἶκος d'asupra are alt' semn' şi οἶνος altu, pentrucă negreşit' cel de al doilea οι s'a citit' maĭ gros' care' ne-o arată însuşi limb'a latinească, ce accastă zicere o are împrumutată dela Greci, precum şi altele multe, şi în care se citeşte aşa: *vinum* şi mai pe urmă *vinŭ*. Intr' acest' chip' (῾) δασεῖα sau groas'a câte odată se asemănà cu θ, câte odată cu *h* sau cu χ, precum la ἥρως ὑποκριτής, pe care Latin'i şi Europen'i le pronunţiază *herous*, *hypocrita*, adică heroŭ, hypocrit'; şi alte ori ca φ, precum la υἱός, pe care noi il pronunţiem' *fios* şi după natur'a limb'i *fiu*.

Şi fiind'că aceste doă semne, se citesc' sau să răsuflă oare cum din gât', cu dreptul' eĭ le aŭ numit' πνεύματα adică d u h u r i.

Au văzut' iară pre la mijlocul' zicerilor', că vocalele se citescŭ une-orĭ maĭ ascuţite, alte orĭ maĭ apăsate şi pe la sfârşit' de multe orĭ maĭ grele; şi spre deosebire au aflat' pre aste'lalte treĭ-semne pe care, le-au numit ὀξεῖα (ascuţită), ϐαρεῖα (grea) şi περισπομένη (apăsată), numai ca să se pestreze prosodi'a, adică cântarea zicerilor' pe care cu toată osteneal'a lor cea vrednică de cinste, vremea tot'o a pierdut'. şi semnele acestea acum rămaseră numaĭ de un' obiceĭu la Grecĭ, şi câte odată ca să ne arate deosebirea înţelesuluĭ zicerilor', ce acum se citesc' tot într'un' fel', pierzându-se pronunţi'a, şi atuncĭ fieşte care îşĭ avea pronunţi'a sa.

Asfel' au fost' cu aflarea slovelor' la Grecĭ'; asfel după dânş'i au făcut şi Latin i, priimind' numai cele ce le-au trebuit'; asfel şi încă şi maĭ înţelepţeşte Italien'i; asfel' şi toate naţiile cele înţelepte şi gânditoare într'această

[1]) Vezi pe θ latinesc' că se scrie aşa, *v*.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

pricină ce au umblat' numaĭ după ce le-a trebuit; asfel' a trebuit' firește să urmăm' și noĭ, dar fiind' că [atunci] când am' început a ne întrebuința cu slovele cele slavonești a fost' tocmaĭ în vremea când turburările, neodihnile, fugile și războaele ce aveam cu vrăjmașĭ noștri, nu ne da pas' să ne gândim' de alte lucruriĭ maĭ interesătoare, necum de acest' bagatel'; de aceea până maĭ deunăziĭ, câte slove au avut' Slav'i, noĭ le grămădeam' cu loc fără loriĭ (!) prin cărțile noastre; ni se părea că tot'un'a poate să fie ortografi'a slavă cu ortografi'a noastră și că printr'însa dăm' o strălucire limb'i noastre, puindu-i o năpaste în spinare.

Apoi când am' început' a învăța și grecește și am' văzut' cu cât' sântem' noĭ' maĭ presus decât' mulțimea, când știm unde să scrim ѡ unde *o;* unde ѯ, ι, ѵ, ει, οι; unde ѕ, unde αι, și când scrim' pe ῥ cu dasia; și a ne îngâmfa între noĭ și a râde de ceĭ ce nu știa să scrie ca noĭ și a gândi, că îĭ întrecem' noĭ cu mult' printr'această mărginită științță a noastră, de atunciĭ cu dasil'a am' început' a subjuga nenorocit'a noastră limbă să se îmbrace în niște haine de arlechen' și cu totul' streine și nepotrivite cu firea eĭ.

Noĭ nu cunoaștem' ce va să zică *o* și *i* lung' și scurt'; noĭ de vom' scri ѻм, sau așa sau asfel' ѡм, tot om va să zică; de vom' scri ѳїинцъ sau așa, sau ѳїинцъ, tot ființță fa să zică, și așa fără nici-un' cuvânt' facem' pre nevinovat'a tinerime, vremea, în care poate să învețe alte lucruri folositoare, să o piarză, învățând' aceea ce caprici'a noastră a găsit' cu cale fără nici un' cuvânt' de săvârșit'.

Iată treabă și facere de bine!

Pentru ѕ, noĭ unul' cunoaștem' în limb'a noastră, și și pe acesta trebue să'l cunoaștem' de o singură slovă, iar nu de diftong', căutând' însuși la firea luĭ, iar nu la aceea cum îl scriu Grec'i și pentru aceasta am' mai vorbit'.

Pre ѣ toată lumea îl' știe că este un' diftong', că diftongurile sânt' din doă vocale sau glasnice și că vocalile, din care el stă, sânt ѣ și ѧ; apoi, ce greșală face cineva, de va pune în loc' de ѣ, ѣа, care prețuește tot' cât' dânsul?

Cine poate să pronunțieze pe ѣа alt'fel' de cât' cum este, știindu'l maĭ vârtos' că este și diftong'?

Incât' pentru diftongul' іѕ, care până acum se scria ю (cu totul' dimprotivă după cum se citește), pentru dânsul, cercetează, mă rog' pronunți'a, și ea îțĭ va arăta că oamen'i car'i vor' să scrie după cum vorbesc', nu fac' niciĭ de cum asfel' de greșale, ce nu se îmvoesc' cu dreptul' cuvânt'; sau daca, din nenorocire, prejudicățile, care din mic'a copilărie 'ți au fost' stăpâne, nu te lasă să judiciĭ sănătos' și bărbătește, ia un copil, care niciĭ de cum' să nu cunoască slovele, și învață'l să cunoască numaĭ glasnicile și neglasnicile, fără a amesteca și diftongh'i; ziĭ să scrie іѕ și veĭ vedea cum se gândește și cum îșĭ mișcă buzele cele tinere, alăturând' și despărțind' în gândul' său glasnicile, până când în sfârșit' îl veĭ vedea că îșĭ ardică capul' și îțĭ caută în ochiĭ, arătându'țĭ ceeace a făcut' și așa poate atunciĭ te veĭ rușina, cunoscând' că știe să se gândească maĭ bine de cât' Dumneata, sau daca nu îl' veĭ vedea că scrie ѕ în loc' de іѕ, iar ю niciĭ odată.

Voești să subțiezi pe Rumâniĭ și să'i facĭ delicațĭ prin ѳ cel vestit' de atâta vreme prin cărțile Rumânești? Pentru aceasta învață că limb'a și oamen'i

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

nu se subţiază prin pelticimea limb'i; eĭ au trebuinţă de ideĭ, de cunoştinţĭ şi de ecsperienţă, ca să se subţieze.

In toată limb'a noastră nu găsim' o zicere, care se coprinză pe acest' Θ, ba încă deşi avem' în limb'a noastră vre-o vorbă împrumutată de la Grecĭ, care să aibă în sine pe Θ, Rumân'i nu'l citesc' decât' ca pe т, sau cari voesc' să se pocească, aceia îl citesc' ѳт. Rumânul' zice Toader' sau Tudor' şi Toma, iar nu Theodor' şi Thoma şi aşà zic' şi toate némurile Europ'i.

Această slovă sau glăsuire Θ este născută în braţele căldur'i şi moliciun'i Asii şi Afric'i, unde oamen'i vorbesc' din gât' mai mult' şi din vârful' limb'i cei lăţite de căldură.

D'acolo au venit' şi Grec'i în Greci'a şi de acolo au şi addus'o. In tot' locul', unde oamen'i sânt' sănătoşĭ şi toate organele vorbir'i şi le au întregi, desăvârşite şi sănătoase, acolo, o acest' fel' de glăsuire ca Θ, nu este socotită de cât' ca un' defet' saŭ o greşală a natur'i; un' acest' fel' de om' ce pronunţiază aşà, trebue să aibă felurimĭ de adjéctive spre batjocoră, pecum: peltic', gângav' şi altele; aşa dară, cum poţĭ Dumneata să gândeştĭ că poate naţi'a noastră să se nobileze prin defeturile şi greşalele natur'i.

Incât' pentru ѯ şi ѱ, am' vorbit' că oamen'i ceĭ înţelepţĭ nici odată nu se încarcă, nici nu se îngreuiază cu acelea ce nu le trebue şi nu le adduce nici o înlesnire şi nici un' folos'. Noi prea bine putem' să scrim' în locul' lui ѯ pe кс şi în locul' lui ѱ pe пс, fără nici o schimbare a pronunţi'i. Dar iată nevoea! că Dumneata zici, «că când putem' să scrim' cu o slovă, pentruce să scrim' cu doă?» Şi eŭ zĭc' iară, că când putem' cu maĭ puţine slove să ne slujim', pentru ce să ne îngreuiem' cu mai multe şi să încărcăm' alfabetul' nostru? Ce minune! Vezĭ, cum ne potrivim' la vorbe? Atâta numaĭ păcat', că nu ne înţelegem', şi ca să ne putem' desluşi, să luăm' vorb'a Dumitale', să-i facem' analysul', ca să vedem' ce folos' saŭ ce înlesnire poate să iasă dintr-însa. Să zicem' că, propoziţi'a sau regul'a Dumitale este dreaptă, generală şi poate fi cuviincioasă la toate întâmplările asemenea; apoĭ atuncĭ, precum' este bine în locul' luĭ кс să scrim' pe ѯ, şi în locul' lui пс, pe ѱ, este asemenea bine şi tot cu acelaş' cuvânt' şi în locul' lui ст să aflăm alt semn'; în locul luĭ кр, кл, др, вл, стр, скр,.... alte semne asemenea, ca să scrim' maĭ bine în loc' de doă sau treĭ slove cu un'a. Şi iară mergând' tot' cu acest' cuvânt', în locul' sylabelor' mai bine ar' fi să se afle câte un semn' singur' şi deosebit'; şi ca să prescurtăm' şi maĭ mult', în loc de doă saŭ treĭ semne, care însemnează, syllabe, să scrim' unul', adică în locul fieşte căria ziceri să avem' câte un' semn' sau o slovă, precum' sânt' numerile arăpeştĭ şi semnele zodiaculuĭ, unde în loc' de *unu*, *doi*, *treĭ*, *patru*...., scrim' 1, 2, 3, 4....; şi în loc' de *cumpănă* scrim' ♎, în loc de gemenĭ scrim' ♊ ş. c. l.; aşa atuncea ne-am face Chinezi, şi câte ziceri ar' fi în limb'a noastră, atâtea şi slove ar' trebui să avem', şi să ne trebuiască toată viaţ'a noastră, ca să le învăţăm'. Apoi mergând' treptat' şi mai nainte cu prescurtarea, ar' trebui în loc' de maĭ multe ziceri, care' fac' un' cuvânt', să avem' numai un' semn' până când ne vom' băgà în întunecimea labyrintuluĭ ieroglificilor' Eghyptuluĭ, despreţuind' şi nesocotind' ingeniosul' meşteşug' al' scrier'i. Şi în sfârşit', ca să fie lucrul de tot' lesne şi cum' se cade, să aflăm' mai

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

bine în locul' unei limbĭ întregĭ un' semn', să-l învăţăm pe acela, şi să scăpăm' odată de a tot' îmvăţà şi a tot' scri atâtea slove şi atâtea ziceri. Şi iată folosul' cel mare', ce ese din' propoziţi'a Dumitale. Acuma gândesc' că ne am' înţeles.

Dar bine, daca aţĭ hotărît' să lepădaţĭ pentru înlesnire slovele, care au tot' un' glas' şi tot' un' sunet', pentru ce n'aţĭ lepădat şi pe ѵ, care are tot un glas cu *i*? — Aici ai dreptate, Domnule, şi prea filosoficeşte ai vorbit'. Acesta a fost' şi cuvântul' şi hotărîrea soţietăţ'i, dar fiindcă această Grămmatică a fost' prescrisă mai nainte de hotărîrea soţietăţ'i, a rămas' deocamdată aşà; însă pentru aceasta îţi făgăduesc' cinstit', că de va avea Grămmatic'a norocirea de a se mai da încă odată în typar', ve-ĭ vedea-o curăţită şi de dânsul', ca să semene întru toate cu cea italienască, bun'a eĭ sor'.

Dar pentru tonurĭ, ce-o să mai ziceĭ? Cum o să îmveţe copiĭ să citească? Şi cum o să îmveţe strein'i limb'a noastră? — Asfel' cum învaţă şi pe a latĭnească, nemţească, italienească, ş. c. l. Limb'a grecească, cu toate tonurile ce are, nici de cum nu o învăţam' noĭ mai lesne de cât' pe cea latinească, nemţească, ş. c. l. Nu ne fac' tonurile să pronunţiem' bine, ci deprinderea şi ştiinţ'a care avem' într'o limbă. Pune Dumneata doĭ inşi să citească greceşte, unul' să cunoască limb'a şi altul' nu, cĭ numai să ştie să citească, şi ascultă la dânşi. Cel dintâiŭ va pronuncia bine şi frumos', nu pentrucă limb'a este scrisă cu tonuri pe d'asupra, ci pentru că o a îmvăţat', şi pentru dânsul' tonurile sânt' indiferente; ar putea să lipsească şĭ el tot' aşa să citească. Pe cel d'al doilea îl vei vedea că se căzneşte şi cu toate semnele prosodii, ce sânt' pe d'asupra, să scoaţă niştе sunete urâte, şi limb'a să suffere în gur'a luĭ. Limb'a cea vie care o îmvaţă fi'ĭ dela părinţĭ, n'are trebuinţă de tonurĭ. N'au făcut' semnele prosodii limb'a, ci limb'a a dat' pricină oamenilor' să afle aceste semne, când au văzut' că cade şi îşi pierde pronunţi'a.

Meşteşugul' scrier'i este aflat' ca să ne înţelegemŭ şi cu ceĭ ce nu sânt' de faţă cu noĭ. De multe orĭ însă scrierea cea nedesăvârşită a pricinuit' comfuzie şi neînţelegere, care a stat' cea dintâĭu pricină de a se pune regulile ortografii: tot ce aduce neînţelegere trebueşte lămurit'. Şi aceasta a făcut' să se nască atâtea semne ale prosodii şi ale puntuaţii.

Dar fieşte-ce limbă îşĭ are ortografi'a sa şi aceea a stătut' maĭ norocită, care s'a supus' la maĭ puţine regulĭ. Puntuaţi'a numaĭ a stătut' şi este tot' aceea la toate limbile, pentrucă oamenĭ tot' într'un' fel' se gândesc' şi mişcările şi oprirele lor' în vorbire sânt' tot' acelea. Cel' mai delicat' şi cu gândire lucru în ortografie şi care face cinste duhuluĭ omenesc' este puntuaţi'a: ea desparte şi face chiare judicăţile noastre, arată şârul' şi relaţi'a lo'r şi ne face să înţelegem' şi să ne facem' înţeleşĭ în scrierile noastre; şi ea singură împlineşte sfârşitul' pentru care s'au aflat' regulile ortografii, mai vârtos' în limbile cele viĭ. Toate cele'lalte nu sânt' de cât' o pedanterie şi o lipsă în gândul' şi duhul' omenesc', adică un' semn' de necunoştinţă a folosului şi sfârşitului ortografiĭ. Fraţi'i noştri Italien'i, foarte înţelepţi şi gânditorĭ, au cunoscut' ce le este de lipsă şi care sânt' roadele pedantismuluĭ într'această materie. Pre dânşi şi drumul' păşir'i întru cunoştinţĭ al' duhului omenesc' trebue să urmăm' şi noĭ. Aci îndrăznesc' a vorbi pentru fraţ'i noştri din

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Transilvani'a şi Banat' cari sânt' vrednici de toată laud'a pentru ostenelile şi silinţ'a ce pun' pentru literatur'a românească. Pentru ortografi'a însă, care voesc' să o întruducă, scriind' cu literile latineştĭ, bine ar' fi fost' să urmeze duhului italienesc', adică a scri după cum' vorbim'. Şi să nu se ia după ortografi'a franceză şi englezească, care păzeşte derivaţi'a zicerilor', care este născută în veacurile sholasticismuluĭ, şi de care chiar' singurĭ acum' ar' voi să se scuture. Un meşteşug care voesc' să rămâe păstrat' numaĭ pentru cei ce vor' avea norocire să ştie latineşte, şi fără nici un folos' aşa de mare, în cât' să stea în cumpănă cu greutatea şi neînlesnirea.

Cel' ce cunoaşte limb'a latinească ştie, că zicerea *timpŭ* vine dela *tempus*, saŭ de va fi scrisă *timpu'*, saŭ de va fi scrisă *tempu*; asemenea şi *primăvar'a* este cunoscută de unde vine, saŭ de va fi scrisă *prima-vera*, sau de va fi scrisă *prima-vara* ş. c. l. Pentru cel' ce nu cunoaşte limb'a latinească este în zadar' orĭ cum' vor' fi scrise zicerile, căci mijlocul' scrier'i nu poate să-l facă să cunoască isvorul', când el nici-odată n'a fostŭ acolo. Aşa dară pentruce să nu scrim', după cum' pronunţiem', când scrim' pentru ceĭ car'ĭ trăesc', iar nu pentru cei morţĭ. Roman'i, strămoş'i noştri scria după cum pronunţia. Ciceron, Virgilie şi ceilalţĭ autorĭ, nu au scris' faptele lor' pentru Roman'i ce au trăit' pre vremea luĭ Romulu şi Brutu, ci pentru contimporan'i săĭ. Asemenea şi noi nu scrim' pentru strămoş'i noştri, pe cari' ĭ-a addus Marele Traian aci, ci pentru contimporan'i noştri, şi nu trebue să-ĭ căznim' şi să-ĭ muncim' atâta până să ne înţeleagă, şi să le luăm' dreptul' de a'şĭ scri limb'a, rămâind' pe seama numaĭ celor ce ştiŭ latineşte şi celor' ce în toată viaţ'a lor' vor' sta cu dicsionerul' în mână.

Ia să lăsăm' acestea, că eu aci nu te înţeleg', vino de-mĭ spune mie de cele maĭ dinainte; spune'mĭ pentru cum am' scris' până acum', ce faceţi voi ăştia iscusiţ'i ce aţĭ eşit' acum cu filosofiile voastre? — Ce faceţi obiceiuluĭ? — Este adevărat, Domnule, că obiceiul' este bătrân' şi că el' nu se strică aşà lesne; însă eu nu ştiu pentru care obiceĭu îmĭ vorbeştĭ, pentrucă de veĭ să zici de scrisorile de mână, aci pă nicĭ unul' nu văz' scriind' ca pe cel' al alt': un'i scriu фиинд', alţi' фиинд'; uni scriu вiдцъ, alţ'i вiмцъ, alţ'i вимцъ şi alţ'i cum le vine; un'i scriu фъкътwр, alţ'ĭ фъкътор, alţ'ĭ фъкътwрѡ; un'i scriu Iлїе, alţ'i Илиє; uni scriu cu tonurĭ, alţ'ĭ fără tonurĭ şi alţ'i cu tonuri cu cârligele şi cu picături la toată sillab'a şi la toată slov'a ş. c. l.

De vreĭ să vorbeştĭ de cărţile typărite, să adducem' înnainte toate ediţiile cărţilor' şi vom' vedea, că nici un'a nu se aseamănă cu ceilaltă în ortografie, ci din protivă, că fieşte-cine a scris' după cum i s'a părut, fără nicĭ o regulă şi fără nicĭ un' obiceĭu. Apoi acuma, ce să numim' noĭ obiceĭu? Pote că vei zice, ia numai aşà, să aruncăm' unde şi unde de poftă măcar câte un ѡ şi câte un и, şi câte un' cârligel' d'asupra glasnicilor' când sunt înainte, pentrucă stă frumos' şi pentrucă, frate dragă, aşà scriu şi Greci şi aşà a fost obiceiul' de a se presăra unde şi unde. — Domnule, aceasta n'are alt' nume decât' obiceĭu de a nu se gândi, sau mai bine obiceĭul'nerozilor [1]). La

[1]) Reverenţ'ia sa Domnul Teolŏgul' absolut' şi Protopop' Nicolae Maniu de Montan' a facut' o Ortoepie Latinească Românească Nemţească şi Ungurească, pre care a şi dat'o la lumină la anul 1826. Intr'însa, pentru înlesnire, la început' când vorbeşte de slove, mai

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

aceasta vrednicul' de pomenire Dumnealuĭ Marele Ban' Ioan' Văcărescul', al doilea scriitor' de Grămmatică Rumânească, destulă osteneală a simţit' şi 'ş-a pus' toată silinţ'a să afle acest' obiceĭu şi să-l pue în reguli, dar nici singur' n'a putut să-l afle din pricin'a celor mai sus' zise şi după cum singur' o mărturiseşte, nicĭ ceĭ următorĭ n'au putut' să urmeze regulilor' sale; pentrucă câţĭ mai pe urmă au scris' şi au typărit' cărţĭ, au urmat' tot' vestitului acela obiceĭu, de care te ţiĭ Dumneata.

Eĭ! de astea de ale voastre spuĭ tu multe, dar eu nu voiu să ştiŭ, eu nu'mĭ es' din cele ce am' apucat', şi la părinţ'i meĭ nicĭ n'am pomenit' asfel' de nimicurĭ: cum au fost' eĭ, aşa o să fiu şi eŭ, şi spuneţĭ şi scorniţĭ voĭ iscusiţilor', câte veţĭ vrea. Bine facĭ, Domnule, ţine-te, te rugăm, de dânsele ca orbul' de gard' şi rămâĭ tot' în cele ce aĭ apucat', căcĭ pentru Dumneata nicĭ nu se osteneşte cineva. Toate câte fac' şi scriu oamen'i astăzĭ nu sânt' pentru noĭ, în cari au prins rădăcină ruginoasele şi de Dumnezeŭ blestematele prejudecăţĭ, pre care numaĭ moartea dinpreună cu fiinţ'a noastră le va curăţa, nu sânt' zic' pentru noĭ, ci pentru simpl'a şi nevinovat'a tinerime; ea este floarea omenir'i şi dintr'însa se aşteaptă şi rodul'. Toate prefacerile şi întocmirile cele bune, ce s'au făcut' dela începutul' lum'i până astăzi, nu s'aŭ aşăzat' nicĭ pentru ceĭ cari au murit', nicĭ pentru cei ce era de faţă, ci pentru cei ce se gătea să fie şi pentru cei fiitorĭ. Moisi nu a întocmit' legile sale pentru bătrâni'i, cari se gătea să moară şi pe cari el' îi hrănea mană cerească şi eĭ nu putea să uite ceap'a şi usturoĭul' Eghyptului şi mâncările, cu care să îndopa la jărtfile idoleşti; ci pentru prunc'i şi strănepoţ'i lor, Hristos, Mântuĭtorul' nostru, nu a îmvăţat' sfânt'a sa lege pe Cărturarĭ nicĭ pre Fariseĭ, ci pe prunc'i cei mici şi pre cei ce au venit' în starea pruncilor' la nevinovăţie; el' nu şi-a ales' ucenici săĭ din Fariseĭ; el' n'a zis' nicĭ An'i, nicĭ Caiaf'ĭ «vino după mine», ci lui Petru, care era pescar' şi nu ştia să tălmăcească legea luĭ Moisi pe dos', ci curat' şi nevinovat' ca prunc'i, fără a se îngâmfa întru ştiinţă, asculta cuvântul' luĭ şi se lua după dânsul'. Sfinţ'i Apostolĭ n'au propovăduit' Evanghelia luĭ Hristos popilor idoleştĭ, cari îmvita pre împăraţĭ şi lumea ca să-i ommoare şi pre dânşĭ şi pre cei ce asculta cuvintele lor'. Până la anul' 1440, oameni scria cărţile tot' cu mân'a, nefiind' până atuncĭ aflat' typarul' şi prinurmare cărţile era foarte rare şi din pricin'a scumpet'i şi din pricin'a greutăţ'i până a fi scrise. Cel' dintâiŭ, carele a aflat' typarul' a fost' Ioan Gutemberg', ajutorat' de Doctorul' Ioan' Faust', la Mayenţa, după ce ş'aŭ cheltuit' toată starea şi averea lor'. Cea de a doilea carte dată în typar' şi maĭ desăvârşită a fost' Bibli'a latineşte, in folio, la anul' 1462, care s'a împrăştiat' în toată Europ'a. Pe vremea aceea era în Paris', precum şi în toată Europ'a, nişte oamenĭ care nu voia să'şĭ

întâĭu are pre cele glasnice, pre urmă pe neglasnicele puind' din ele maĭ întâĭu pre cele maĭ lesne de scris' şi aşa păşaşte catre cele maĭ grele şi în sfârşit' are diftongh'ĭ. Această carte folositoare, intrând' în mâinile a multora aci în Transilvani'a, aŭ început' mulţĭ a-l' defăima cu nume de Raţionalist' şi Ateŭ, căcĭ a stricat' rândul' slovelor' şi Hristos' în Evanghelie zice: «Eu sânt' alfa şi omega» adică începutul' şi sfârşitul'; şi sfinţi'a sa pentru aceasta, daca era creştin' adevărat', trebuia să pue pe alfa în capul' slovelor' şi pe omega la sfârşitl Apoĭ, iaca treabă.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cunoască pre fii lor'.... Aceştia maĭ cu seamă erà copietor'i cărţilor', şi bibliile le vindea până la 500 galbenĭ un'a. Când s'a ivit' vrednicul' de toată adducerea aminte, Doctorul' Ioan' Faust' în Paris cu Bibliile sale, care le vindea maĭ întâiu 60 şi pe urmă 30 de talere una, aceştĭ neguţătorĭ vechĭ au început a striga că acest' meşteşug' de a se face cărţile aşa lesne este aflat' în iad, şi că acel' bun' om' are prieteşug' şi tovărăşie cu draci'i şi este fermecător', pentru care imvita pre oamen'ĭ să nu priimească cărţile luĭ, până când în sfârşit', după ce'l aŭ omorît' ei, poate, au scornit', că draci de viu l-aŭ sfişiat' şi l-aŭ răpit în iad [1]). Aşà, aceştĭ oamenĭ, cărora le este datoare omenirea luminarea ei şi păşirea cea iute a ştiinţilor către desăvârşire, nu'şi aŭ cheltuit' starea, averea şi viaţ'a lor' în aflarea acestuĭ meşteşug' pentru' acest' fel' de oamenĭ, cari voia să rămâe omenirea întru neştiinţă, să asculte în gurile lor' ca în oraclu, şi să le cumpere cărţile lor' după preţul' cel' păgânesc' ce ei îl punea; ci pentru ceĭ viitorĭ noĭ şi pentru strenepoţ'i omenir'i, cari gustă din roadele ostenelilor' şi meşteşuguluĭ lor' şi cu lacrămi îşi adduc' aminte de dânşi. Eroul' şi luminătorul' Rusii, Petru cel Mare, n'a aşăzat regulile şi întocmirile sale pentru împrotivnic'i Streliţĭ, ce voia să stingă făcli'a cunoştinţilor' şi a slavi ce el' purta, ci pentru slăviţ'i săi strenepoţĭ, cari s'aŭ mărit şi s'aŭ fericit' prin păzirea şi desăvârşirea aşăzământilor' sale şcl. şcl. Aşa dar iarăşĭ o mai zic, că nu pentru noi se fac' şi se scriu cele din zioa de astăzi, ci pentru fii şi strenepoţ'i noştri.

Şi ce lucrurĭ se fac? Şi ce lucrurĭ se scriu? — S'a făcut' şcoală, prin care se slăveşte naţi'a şi cei ce au întemeiat'o (şi aci este vremea a arăta pre Dumnealuĭ Marele' Ban' Constandin' Bălăceanu, protectorul' şi apărătorul' şcoalelor Rumâneşti, care cu ostenelĭ le-a început' şi iarăşi prin ostenelĭ cu pieptul' şi braţul' său cel Rumânesc' şi viteaz' le apără şi le păzeşte până în zioa de astezi de toţĭ înprotivnic'i, cari vor' să se atingă de dânsele, să le dărapene şi să le schimbe numele); s'a făcut' filosofia rodul' ceruluĭ în limb'a Rumenească, se învaţă legile şi dreptatea în limb'a Rumânească; se învaţă matematic'a, geografi'a şi istori'a în limb'a Rumânească; este catedră în şcoală în care se cercetează şi se învaţă limb'a Rumânească; metodul lui Lancaster', prin care învaţă Angli'a, Franţ'a şi Rusi'a carte, este întrudus' în limb'a Rumânească; sânt atâţea fraţĭ profesorĭ cari scriu', traduc' şi se ostenesc' pentru folosul' şi cultur'a limb'i şi a naţii. Sânt atâţea boerĭ înflăcăraţi, cari lucrează şi jărtfesc' pentru folosul obşt'i: Dumnealuĭ Marele Ban' Barbu Văcărescu a dăruit' venitul' bănii dupe un an' (la 90.000 lei aproape) şcoalelor'; şi toate acestea tot' pentru luminarea şi îndreptarea tinerilor', iar nu pentru noĭ, cari nu voim' să cunoaştem' filosofi'a şi mântuitorul' cĭ glas'; nu pentru noi, pre cari cu lacrămi ne roagă nevinovat a tinerime să rămânem' în cele ce am', apucat' să ne hrănim' cu dânsele, să le cugetăm, să le lăudăm daca voim', şi pe dânsa să o lăsăm în pace din preună cu făcător'i săĭ de bine; să ne fie milă de dânsa şi de vremea eĭ pe care o pierde şi pe care noĭ o stingem' şi o ommorîm'. Ne zice să vedem' că Dumnezeŭ 'şi-a întors ochiul

[1]) Aci fieşte cine poate ghici cine au fost' drac'i cari l-aŭ sfişiat' de viŭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

săŭ şi către noĭ şi a arătat drumul' care duce la slavă, cinste şi fericire celor' maĭ înţelepţĭ şi îmfocaţĭ din naţi'a noastră; eĭ 'l-aŭ destupat' cu mare muncă şi osteneală şi aŭ îndreptat'o să meargă pe dânsul'; ne roagă să vedem' şi să cunoaştem această milă şi îndurare Dumnezeiască şi să nu voim' a ne face de o potrivă cu Diavolul' care pizmueşte şi pune stavilă fericireĭ şi bineluĭ omenesc', să nu ne asemănăm' luĭ voind' a o opri şi a o abate din drumul care a apucat'; ne zice în sfârşit' să ne ardicăm' och'i în sus', să vedem' dreptatea şi răsplătirea ceruluĭ preste capetele celor' ce au vrut' să oprească şi să ommoare binele omenir'i; să vedem' ce nume aŭ şi cum' a'şi adduce lumea aminte de răsticnitor'i Mântuitorului nostru, cum de otrăvitor'i luĭ Socrat', cum de muncitor'i Sfinţilor' Martyrĭ şi de toţĭ înrăutăţiţ'i ce au stătut' dela începutul' lum'i până acum'. Fie, că numaĭ până aci să fie împrotivirea noastră şi să dăm' linişte şi odihnă odată celor' ce voesc' şi lucrează binele; lasă, Domnule, toată răutatea, pizma şi interesul' care sânt' rodurile Iaduluĭ, lasă-le şi uneşte-ţĭ gândul' cu al' tutulor' Rumânilor', şi cu eĭ toţĭ dinpreună: «Fie bine cuvântată toată tinerimea, coboară-se mil'a şi fericirea ceruluĭ preste dânsa; slăvească-se naţi'a Rumânească; îmulţească-se ceĭ ce o apără şi o ajută; stingă-se numărul' celor' ce voesc să o dărapene; stingă-se cu sunetŭ numele lor' din cartea pomenir'i şi a vieţ'i; pâşască cu repezicune sfânt'a filosofie şi ştiinţile dela marginile pământuluĭ până la cele'lalte, întinză-se şi îmulţească-se şi în nenorocit'a noastră patrie; fie bine priimite ca să rămâe şi să se večniceze între noĭ».

Acuma fie o pace şi înceteze disput'a ca să vorbim' pentru Grămmatică şi limb'a Rumânească. Limb'a este mijlocul' prin care ne arătăm' ideile şi cugetările noastre: acela ce cunoaşte şi ştie maĭ multe lucruri, a aceluia limbă este şi maĭ bogată de vorbe şi maĭ plăcută. Pruncul' când este în braţele şi la pieptul' maic'i sale, alte vorbe şi numiri nu ştie, decât' numaĭ a lucrurilor' ce sânt' pre lângă dânsul' în casă: ştie să zică mamă, tată, papă, apă şcl. După ce se maĭ măreşte şi începe a vedea şi a cunoaşte şi lucrurile de prin curte, începe a îmvăţa şi numirile cu care se numesc' acele lucruri şi limb'a luĭ maĭ creşte şi se maĭ îmmulţeşte. Când se adună cu ceĭ de o potrivă cu dânsul', acolo îmvaţă alte vorbe care nu le ştia: ale jocurilor' şi ale jucăriilor'; când merge la şcoală, acolo iarăşĭ îmvaţă alte numirĭ ale lucrurilor', ce acuma poate le vede întâĭu; după ce vine în vârstă şi începe a îmvăţa sau un' meşteşug', sau o ştiinţă cu care să trăiască în lume, aci din preună cu lucrurile iarăşĭ maĭ îmvaţă şi alte numiri, care până acum nu le ştia, cu toate că era în limb'a sa şi aşa, cu cât' creşte şi vede maĭ multe lucrurĭ şi se adună cu lumea maĭ mult', cu atâta limb'a luĭ se maĭ îmfrumuseţează şi se desăvârşaşte. Merge la plugar' şi vede alte instrumente şi alte numirĭ, merge la lemnar' asemenea; merge la zidar', la fierar', la croitor', la cojocar', la cizmar', asemenea ş.c.l. Va să zică dară, că fieşte-care meşteşug' şi ştiinţă îşi are numirile şi termen'i săĭ. Noĭ Rumân'i pentru câte meşteşuguri aŭ fost' între noĭ până acum şi pentru câte ideĭ şi cunoştinţĭ am' avut', am avut' asemenea şi numirile lor', sau din limb'a noastră făcute, saŭ împrumutate dela aceia, cari întâiaşĭ dată s'aŭ arătat' între noĭ cu acel' meşteşug'. Acuma să punem, că Rumânul' va-să vorbească de

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Grămmatică, de Retorică, de Poezie, de Geografie, de Istorie, de Filosofie, de Matematică, de Legi, de Teologie, de Medicină ş.c.l. Toate meşteşugurile şi ştiinţile acestea îşi aŭ numirile şi termin'i lor' deosibiţĭ fieşte-care; urmează dară ca, când va învăţa Rumânul' Grămmatic'a, să înveţe asemenea şi termen'i saŭ limb'a ei, şi a aşa şi cele'lalte ştiinţĭ. Negreşit'că va găsi într'însele vorbe şi numiri pe care în limb'a familieră nu le-a găsit; apoi poate să zică: de unde sânt vorbele acestea, că nu sânt' Rumâneştĭ? Sântŭ de acolo de unde este toată limb'a noastră, de unde sânt' zicerile omŭ, cap', ochiŭ, ureche, nas, gură, dinte, limbă, barbă, braţ, mână, deget', şcl.; pâine, apă, vin', fiină şcl. Cum poate zice pentru termen'i ştiinţelor' că nu sânt' Rumâneştĭ, asemenea poate zice şi pentru zicerile aceste familiere tot' aşa, până când se va lepăda Rumânul' de toată limb'a sa, rămâind cu buzele umflate după vorb'a de obşte? Ş'apoi pe care să îmbrăţoşeze?

Εὔκαρπε Μητὲρ πανύμνητε.

445. Din *Molebnic*, Iaşi 1828.

Fieşte-care limbă când a început' să se cultiveze, a avut' trebuinţă de numirĭ noă, pe care, sau 'şi le a făcut' dela sine, saŭ s'a împrumutat' măcar de unde şi maĭ vârtos' de acolo de unde au văzut' că este isvorul' ştiinţilor' şi al' meşteşugurilor. Grec'i s'au împrumutat' dela Fenicienĭ, Egypţienĭ, Arapĭ, Asirienĭ şcl. de acolo de unde şi învăţa ştiinţile şi meşteşugurile; Roman'i dela Grecĭ; ceste'lalte naţiĭ ale Europ'i dela Romanĭ şi dela Grecĭ, acelea care s'au împrumutat' şi Roman'i. Noi asemenea o să urmămŭ şi maĭ vârtos' când avem' de unde. Noĭ nu ne împrumutăm', ci luăm' cu îndrăzneală dela maica noastră, moştenire şi dela surorile noastre, partea ce ni se cuvine.

Noĭ când auzim' câte un'a din vorbele degenerate greceştĭ pe care chiar' Greci le urăsc', precum «catadecsesc', metahiriesc', pliroforiesc', plicsis', stenahorie, syntrofie, ypolipsis, arhonta, kyramu, ypokimen'» şcl., ni se pare că curge miere, miroase omul' acela a simţitor' şi a politicos: ĭar când auzim' «fras', problemă, emblemă, abys', enigmă, systemă, haos', atom', ymnŭ, fas', eclips', ecliptică» şcl. care sânt' asemenea greceştĭ dar trebuinčoase, ni se par' streine şi neînţelese şi zicem' că sânt' a n o s t e.

Trebue să ne împrumutăm', dar trebue foarte bine să băgăm' seamă să nu pătimim' ca neguţător'i aceia cari nu îşĭ ĭau bine măsurile şi rămân' bancruţi (mofluzi). Trebue să luăm' numaĭ acelea ce ne trebue şi de acolo de unde trebue şi cum trebue. Un'i nu voesc' nici de cum să se împrumute şi fac' vorbe noă Rumâneştĭ: Cuvintelnic (Dicsioner'), cuvintelnică (Loghică), pres-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

tentindere (epitas'), ascuţit-apăsat' (ocsiton'), neîmpărţit' (atom', individ'), asuprăgrăit' (predicat), amiazăziesc' (meridian), şcl. Alţ'i se împrumută de unde le vine şi cum le vine. De ĭau o vorbă grecească o pun' întreagă grecească, precum' «patriotismos, enthusiasmos', cliros» şcl.; de ĭau dela Francezĭ, o pun' întreagă franţozească, precum; «naţion; ocazion, comision» şcl.; de ĭau dela latineşte le pun' întregi latineşti, precum: «privileghium», coleghium, cenarum, punctum» şcl.; de ĭau dela Italienĭ asemenea, precum: «soţieta, liberta, cvalita» şcl. Vorbele streine trebue să se îmfăţoşeze în haine Rumâneştĭ şi cu mască de Rumân' înaintea noastră. Roman'i, strămoş'i noştri, de aŭ priimit' vorbe streine, le-au dat' typarul' limb'i lor'; eĭ nu zic' patriotismos, enthusiasmos, cliros şcl., ci «patriotismus, entusiasmus, clerus». Francez'i asemenea nu zic' «gheografia, energhia chentron', ci jeografi, enerji, santr»; precum şi Italien'i «geografia, energia, centro». Asemenea şi noi de vom' voi să rumânim' zicerile aceste toate de sus', trebue să zicemŭ «patriotismŭ, entusiasmŭ, clerŭ [1]), naţie, ocazie, comisie, geografie, energie, centru, punt', soţietate, libertate, cualitate, privileghiŭ, coleghĭu, sau mai bine privilegiu, colegiŭ» după geniul' şi natur'a limb'i.

Tot în materi'a pentru împrumutare intră şi acest' paradocsŭ: Noĭ când luăm' câte un' verb' din latineşte, saŭ de alt' unde-va să'l conjugăm', fieştecare loc' şi ţară are câte o stravaganţă, după vecin'i şi conlăcuitor'i săi. Rumân'i din Ţar'a Rumânească având' până acum a face cu Grec'i, ne am' învăţat să sisiim şi să pipiriim'; Rumân'i din Transilvani'a, Bănat' şi Bucovin'a, auzind' ĭară tot'daun'a limbĭ maĭ tarĭ şi maĭ aspre, s'aŭ învăţat' să ururuiască şi să ăluiască. Adică când luăm' verburile «formare, recomandare, repetire, pretendere, descriere», ceĭ din Ţar'a Rumânească zicem' «formalicesc', recomandarisesc', repetirisesc, pretenderisesc'». Ceĭ din Transilnani'a, Banat' şi Bucovin'a, zicem' «formăluesc', recomăndăluesc', repetiruesc', pretendăluesc', describăluesc'» şcl. Nu băgăm' seama să vedem' fieşte-care verb' de ce conjugare este şi cum se conjugă; nu ne uităm' că verburile formare, recomandare sânt' de 1-a conj. şi că trebue a se zice aşa: infinitivul' a forma şi formare; partiţipia trecută, formatŭ; pe urmă prezentul' la îmmulţit', formăm' şi la singurit' formŭ, formĭ, formă; recomandŭ, recomanzĭ, recomandă; saŭ formezŭ, recomandezŭ, după cum avem' şi alte verburĭ dela 1-a conj. lucrezŭ, înfiinţezŭ şcl. Asemenea şi verbul' repetire este de a 2-a conj. şi face «a repeti şi repetire; repetitŭ, repetimŭ»; şi prezentul' la singurit' «repetescŭ, repeteştĭ, repeteşte». Şi aşa, tot după raţionementul' acesta, pretendere saŭ (pretindere) şi descriere, fac': «pretendŭ, pretenzĭ, pretende», saŭ maĭ rumâneşte «pretinzŭ, pretinzĭ, pretinde; descriŭ, descriĭ, descrie» şcl.

Trebue a se cercetă şi a se învăţa limb'a Rumânească şi geniul' săŭ şi pentru aceasta este destul o băgare de seamă luminată şi fără prejudicăţĭ

---

[1]) Latin'i la κλῆρος au făcut pe η, e, şi pe ο, u, după firea limb'i lor'; noĭ după firea limb'i noastre lepădăm' pe s dela sfârşit' şi zicem' clerŭ; şi pentru aceasta sânt' vrednicĭ de mirare maĭ cu seamă Rumân'i dela Blaj', cari pociŭ zice că trebue să fie ceĭ maĭ literaţĭ şi în limb'a Latinească şi în cea Rumânească, după Şcolile ce aŭ; şi această zicere nu numaĭ că nu o cunosc', că nu trebue a se zice după firea limb'i greceştĭ, cliros', făcând un barbarismŭ, ci fac' şi dispută că trebue să se zică aşa.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

şi un' parallelismŭ al limbilor' ce au relaţie cu dânsa. Ea a început' a se cerceta încă din veacul' trecut' şi Grămmăticĭ s'aŭ făcut' de mulţĭ simţitorĭ bărbaţĭ cari au cunoscut'o şi au ştiut să o preţuiască [1]).

Dar ca să se desăvârşască Grămmatic'a Rumânească, n'au fost' destul ca să fie făcute aceste Grămmăticĭ; era de trebuinţă şi de nevoe ca să se pue şi în lucrare, dându-se în mâinele copiilor' prin Şcolĭ; şi învăţător'i cu eĭ dinpreună asupra acestor' Grămmăticĭ, să facă analysul' limb'i, atât' grămăticeşte, cât şi loghiceşte; şi în cât' pentru aceasta Bucureşti se pot' făli; pentrucă încă dela anul' 1816 s'a deschis' aci Şcoală Rumânească în care să se înveţe Grămmatic'a şi ştiinţile în limb'a Rumânească, unde cel' dintâiŭ profesor' care a aruncat' într'însa cele dintâiu seminţĭ spre luminarea Rumânilor', a stătut' fericitul' Arhidiaconul' şi Doctorul' în Teologie şi Legĭ *Gheorghie Lazar*', a căruia pomenire trebue să fie de mult' preţŭ la toţĭ Rumân'i. El' aci a început' a croi Muzelor haine Rumâneştĭ şi a învăţa Matematic'a şi Filosofi'a în limb'a patrii la anul' de sus numit până la 1822. Într'această Şcoală şi a luat' începutul' şi această Grămmatică şi s'a pus' în lucrare.

---

[1]) Până acum ştiute, zece Grămmăticĭ s'au vazut' afară asupra limb'i Rumâneştĭ, care sânt' acestea:

1-a. Grămmatic'a cu litere latineştĭ a vredniculuĭ de pomenire părinteluĭ Ieromonahuluĭ Samuil' Klain' typărită la Viena, la anul 1780. Acest' bărbat' a cunoscut' şi a scris' foarte bine limba Rumânească.

2-a. A Mareluĭ Ban' Ioan' Văcărescul' typărită în Episcopi'a Râmneculuĭ la anul 1787 şi pe urmă la Vien'a. Acest a stătut' cel' dintâiŭ în ţara Rumânească ce a dăschis' drumul' Rumânilor' spre cultur'a limb'i şi pe urmă a lăsat' ca o datorie fiilor' şi nepoţilor' saĭ cercetarea şi îndreptarea limb'i. Scumpă trebue să fie pomenirea lui la toţi Rumân'i.

3-a. A. D. Ioan' Molnar' Doctorul' de ochĭ, typărită Rumâneşte cu Nemţeşte la Vien'a la anul 1788. Această Grămmatică până acum s'a dat' de treĭ ori la typar'.

4-a. A Sfinţii sale părinteluĭ Protopopul' şi Directorul' Şcoalelor' Rumâneşti Neunite din Transilvania, Radu Tempian', typărită la Sibiĭ la anul 1797.

5-a. A. D. Revizoruluĭ C. C. typografiĭ din Buda Gheorghie Şincaĭ, typărită cu litere latineştĭ în Buda la anul 1805.

6-a. A. D. Anton de Marki Directorul' Şcoalelor' naţionale din Bucovin'a, typărită Rumâneşte cu Nemţeşte în Cernovicĭ la anul 1810.

7-a. A. D. Mihail' Boiagi Profesorul' de limb'a Grecească noă în Viena. Această Grămmatică este pentru limb'a Macedono-Rumânească, typărită cu litere latineştĭ în Viena la anul' 1813.

8-a. A. D. Constandin' Diaconovicĭ Loga Profesorul' Şcoalelor' preparande Rumâneştĭ din Arad', typărită în Buda la anul' 1822.

9-a. A. D. Andreas' Climens' typărită la Buda Rumâneşte cu Nemţeşte, la anul' 1823.

10-a. A. D. Ioan' Alecsi Teolorul' Absolut', typărită la Viena cu litere latineşti la anul' 1826.

Fericitul' D. Protopopul' Petru Maior' nimic' n'a uĭtat' din câte se aduc' la luminarea şi cinstea Rumânilor' şi a scris' şi pentru Ortografi'a Rumânească cu litere latineştĭ, unde are şi un dialog' pentru începutul' limb'i Rumâneştĭ. Vezi Dicsionerul' ce s'a dat' în Buda, la anul 1825.

Vrednice de toată laud'a sânt sfaturile pentru cum să se îndrepteze limb'a Rumânească ale D.... Iorcovicĭ typărite la Bud'a în veacul' trecut'.

Poate să fie şi alţi bărbaţi cari aŭ lucra(t) asupra Grămmatic'i Rumâneştĭ şi nu ne sânt' cunoscuţi din pricina lips'i uneĭ gazete Rumâneştĭ, ce va fi poate vremea a se întruduce între noĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dar, limb'a Rumânească acum pâşaşte către desăvârşire şi pentru cultur'a eĭ se ostenesc' atâţea bărbaţĭ: Dumnealuĭ Marele Vornic' Gheorghie Golescu găteşte asemenea o Grămmatică şi un' Dicsioner' Rumânesc', prin a cărora dare în typar', va maĭ pâşi limb'a încă câteva trepte către desăvârşire; Dumnealuĭ Marele Logofăt' Iancu Văcărescu are încă o Grămmatică Rumânească cu litere latineştĭ gata, în care, zice, că «prin litere se naşte literatur'a, iar dela slove să n' aştepte cineva de cât numaĭ slovnire». Acest' credincos cercetător' şi cultivator' al limb'i şi Anacreon' Rumânesc' are asemenea şi destule şi mult' preţuite poeziĭ, prin care limb'a Rumânească a câştigat aripĭ şi sboară dinpreună cu fantasi'a: pagubă numaĭ că nu le dă la typar ca să arate tuturor' cât' poate şi limb'a Rumânească, şi să bucure pre toţĭ Rumân'i prin cântările sale cele dulcĭ, vesile, tinere şi viteze ca el însuşĭ. De nu le va da afară, sânt silit' a ĭi spune, că o să i le fur' şi o să i le daŭ eŭ la lumină.

416. Coperta din faţă, G. Pleşoianu, *Abeşedar* 1828.

Dar ca să se desăvârşască limb'a şi maĭ bine şi ca să se hotărască o dată cum să rămâe termin'i ceĭ noĭ, aceasta nu se va putea, până când nu se va întocmi o academie de câţiva bărbaţĭ, a căror treabă să fie numaĭ literatur'a Rumânească, carĭ cu vreme vor pune în regulă şi vor desăvârşi limb'a prin facerea unuĭ dicsioner'. Dicsionere ne trebuesc' şi maĭ vârtos' deocamdată pentru înlesnirea traducţiilor: precum Latineşte cu Rumâneşte, Franţozeşte cu Rumâneşte, Italieneşte, Greceşte, Nemţeşte cu Rumâneşte. Lucreze care cum poate şi înlesneascâ-se traducţiile: traducţiile cele bune înfrumuseţează şi nobileşte limb'a; prin ele intră în limbă toate frasurile şi mijloacele de vorbire cele maĭ frumoase a deosebiţilor' autorĭ vestiţĭ şi îmbrăţoşându-le le face ale sale, apoĭ în sfârşit' se poate face şi un' Dicţioner' Rumâneşte cu Rumâneşte.

In cât pentru Dicsionere, trebue a adduce înainte nepregetătoarea osteneală a celor' ce aŭ început şi aŭ lucrat' asupra aceştiĭ materiĭ. Mulţĭ şi maĭ de mult' s'au ostenit' spre facerea unuĭ dicsioner' Rumânesc', dar cel' dintâiŭ ce s'aŭ văzut' la lumină este cel' ce s'a dat' în Cluş în doă tomurĭ, la anul 1821 cu cheltuial'a Ecselenţii-sale Părinteluĭ Episcopul' Ioan' Bob' dela Blaj' şi al doilea cel' ce s'a dat la Buda într'un tomŭ la anul 1825.

Dea Domnul, ca să sporească râvn'a culturi între Rumânĭ şi să înceteze toate înprotivirile. Coboare-se pacea şi fericirea ceruluĭ preste mult-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

sufferitoarea noastră patrie; fie lacrămile şi necazurile eĭ cele îndelungate şi pline de dăsnădăjduire auzite la cer' şi vază de acolo mângâere; împărăţească sfânt'a unire în braţele eĭ cele ostenite şi dreptatea însoţească toate pasurile şi săvârşirile Rumânilor' ca să fie eĭ toţĭ fraţĭ şi toţĭ să se bucure de drepturile pământuluĭ lor' celuĭ blagoslovit! fie! fie! fie!

Prefaţa se găseşte reprodusă şi de Lazăr Şaineanu, *Ioan Eliad Rădulescu ca gramatic şi filolog*, Bucureşti 1892, p. 55—72.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1367. Hosszú Dem., *Versuri episcopului Iosif Vurus*, Oradea Mare 1828. Latineşte.

Vale syntagma...[1]) *Illustrissimi* et *Reverendissimi Domini* Josephi Vurum, antea Varadinensis, nunc vero Nitriensis Episcopi Regii Consiliarii honoribus adornavit Demetrius Hosszú Parochus Graeco Catholicus Sállyiensis, ductu filialis observantiae.

Magno-Varadini, 1828. Typis Joannis Tichy.

In-8⁰, 6 pag. (poezie).

Imprimatur: M. Varadini, die 11-a Junii 1827. Ladislaus Gedeon, m. p. Reg. Distr. Libr. Revisor. N'am văzut exemplare. Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 257, nr. 1201.

Budapest: Bibl. Univ.

1368. *Începăturile învăţăturii creştineşti*, Chişinău 1828.

Ѧ ЧѢПЪТѪРИЛѢ | Ѧ ВѢЦЪТѪРЇЙ КРѢЦИНЄЦЙ, | сѧ | сфѧ́нта їсторіѥ ѧ скѫ́рть, | шй | катиҳи́зисѫль ѧ скѫ́рть. | Сѧ́ чєрчєтать шй сѧ́ ѧ́бѫнътъцить дє прѣсфѣ́тѫль | ѧ́дрептъто́рюль Сѵнѡ́дь, шй сѧ́ типъри́ть ѧ́кѫмь ѧ́ | патра ѡ́варъ дѫпъ Прѣ ѧ́нѧ́та порѫ́нкъ ѧ́ Ѧмпъръ|тєцій Сѧ́ле Мъріѧ́рй, спре ѧ́ сє ѧ́трєбѫ́ницѧ ѧ | школй.

Ѧ Типографі́ѧ Сѵнѡ́дѫлѫй чѣ дела Мо́сква ѧѡкн. | Сѧ́ тълмъчи́ть дє пє лѝмба Рѫсѧ́скъ шй сѧ́ типъ|рить ѧ Дѫховничѧ́ска Типографі́ѥ ѧ́ Кишинѧ́ѫлѫй ла| ѧ́нѫль дела Хсѣ ѧѡѧ.

(Datele sunt greşite: inversându-le, obţinem datele exacte, adică la 1804 s'a tipărit în ruseşte, la Moscova; iar la 1828 s'a tipărit în româneşte, la Chişinău).

In-4⁰ de 2+28+1+14 foi, primele 2 fiind nepaginate; prima foae din partea a doua iarăşi nepaginată.

Pe verso titlului un citat biblic; urmează o foae pe care scrie numai «Sfânta istorie în scurtŭ.» Pe foaia nepaginată dela mijloc scrie numai «Catihizisulŭ în scurtu», dupa care urmează întrebări şi răspunsuri până la f. 11 r. Dela f. 11 v. până la sfârşit urmeaza un adaos la Catehism: «Învaţaturile creştineştĭ potrivite cu chiemarea ostaşilor».

Omisă de Al. David, *op. cit.*

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1369. *Instrucţia blagocinului asupra mănăstirilor*, Chişinău 1828.

ÎНѦТРѪКЦЇѪ | БЛѦГОЧИНѪЛѪЙ ѦѦ̀ПРѦ МОНѦѦТИРИЛОРЪ. | Сѧ́ тълмъчи́ть пє лѝмба Молдовенѣ́скъ дє пє чѣ сла|венѣ́скъ шй сѧ́ типърить ѧ дѫховничѧ́ска Типографі́ѥ | а Бєссарабі́єй ѧ Кишинѧ́ѫ, ѧ́нѫль ѧѡ̃кн. (f. 1 r. nenumerotată).

In-8⁰ 1 foae+10 pag. La sfârşit vignetă reprezentând 2 îngeri în zbor.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia sub stăpînirea rusă*, I, p. 73, nr. 45.

[1]) Cuvânt suprimat de cenzor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1370. *Instrucții pentru starostii bisericești,* Chișinău 1828.

N'am văzut exemplare.

Al. David, *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă,* I, p. 73, nr. 46.

1371. *Învățătură creștinească,* București 1828.

Ѧ БЕѢЦѢТѪРЪ КРЕЩИНѢСКЪ | КѦРѢ | ѧКѪѠ СѪ ТИПѢРИТ СПРЕ ФОЛОСѪ | ТѪТѪРѮР ДЕ ѮБЩЕ, ѮР МАЙ ѦЛЕС ПЕН|ТРѪ ЧЕЙ ДИН ТАГМА БИСЕРИЧѢСКЪ.

Ѧ ЗѢЛЕЛЕ ПРѢѪМИНАТѪЛѪЙ ШИ ПРѢ | ѦНѢЦАТѪЛѪЙ НОСТРѪ ДѺМН | ГРИГОРІЄ ДИМИТРІЄ | ГѢКѦ ВОЕВѺД | КѪ КЕЛТѪѦЛА СѨНТЕЙ МИТРОПОЛІЙ.

Ѧ БѪКѪРЕЩІЙ | Ѧ СѨНТА МИ|ТРОПОЛІЄ ЛА ЃНѪЛ ѠШКИ. ДЕ МАТѲЕЙ БѢВѢНѪЛ ТИПОГРАѪѪЛ.

In-8º mic de 1 foae (titlul)+24 pagine.

Pe verso titlului gravura Mântuitorului în scaunul de judecător.

București: Biblioteca Academiei Române.

447. Coperta finală, Gr. Pleșoianu, *Abecedar,* 1828.

1372. *Învățătură creștinească,* Iași 1828.

ѦТРѪ СЛАВА, ЃНѪЙ ДѪНЄЗЄѮ | Ѧ ТРѺНЦѢ СЛѢВИТ, Ѧ ТѦТѢЛѪЙ, | ШИ Ѧ ФІѠЛѪЙ, ШИ Ѧ СѨНТѪЛѪЙ | ДѪ.

СѦѪ ТИПѢРИТ ѦЧѦСТѢ ѦКѢЦѢ-|ТѪРѢ КРЕЩИНѢСКѢ: СПРЕ ѨОЛО|СѪЛ ТѪТѪРѮР ДЕ ѮБЩЕ.

КѪ БЛАГѺСЛОВЕНІѪ ШИ ТѺАТѢ | КЕЛТѪѦЛА ПРЕѠСФИНЦИТѪЛѪЙ | МИТРОПОЛИТ СѪЧЕВІЙ ШИ | ѠШЛДАКІЙ КѵРІѪ КИР | ВЕНІѦМИН КОСТАКИ.

ЙНѪЛ, ѠШКИ. ІѪНІЄ КА, | Ѧ СѨНТА МИТРОПОЛІЄ, Ѧ ШИЙ.

In-8º mic de 1 foae (titlul) + 99 pagine.

Pe verso titlului câteva cuvinte despre «cât de folositoare și trebuincoasă este cartea ăcasta», intitulate: «Pravoslavnicule cetitoriŭ».

După exercițiile elementare de bucoavnă (p. 1—41), urmează o serie de articole numerotate și intitulate «meșterșugul allilodidacticesc» (p. 42—64), apoi diferite rugăciuni (p. 65—77). Termină cu un «Catihisis mic».

Dr. Onisifor Ghibu, *Din istoria literaturii didactice românești,* I, Buc. 1916 p. 115—116, în An. Acad. Rom., Mem. secț. lit., seria II, tom. XXXVIII.

București: Biblioteca Academiei Române.

1373. *Învățătură despre firea lăcustelor celor umblătoare și prăpădirea lor,* Sibiiu 1828.

N'am văzut exemplare.

Citată cu acest titlu de G. Ionescu, *Tipografia în Sibiiu,* în *Rev. p. istorie, archeologie și filologie,* XIII (1912), p. 143.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1374. *Molebnic*, Iaşi 1828.

МОЛЕБНИК | ăдекъ: | кáрте кѣ рждѣáла рѣгъчѣнилор пéнтрѣ †пъра|тѣл â тóатъ Россіа, кѣм съ се оурмéзе.

Ла Йнѣл Нóѣ. Ла врéмѣ ръзбóюлуй †протúва | връжмáшилор. Ла нъвълúрѣ връжмáшилор âсѣпръ.

Пентрѣ кăщигáрѣ чѣрерúй мѣлцъмúре. Ла â †пъ|рáтѣлуй нáшере, ла сѣúрѣ † скáѣнѣл †пърътéск, | шй ла †коронáціе, кѣм шй ла тóатъ фамúліа | †пърътѣ́ск. Шй ла Вечéрніе, ла оутрúни, шй | ла Лутѣрúе, †ианинте де Évaггéліе, шй дѣпъ Éва|ггéліе, шй ла рждѣáла Параклúсѣрилор †пърътé|цій, дѣпъ кѣм âрáтъ † тáблъ че деѡсъбúт сáѣ ти|пърúт, † фіецекáре лѣнъ, шй зй. Йшà тóт кліероѣл Бесерúч́ск, съ âйвъ â оурмà негрешúт.

Маріа Хріса пе Коконицеле
поаспе Коні

448. Gr. Pleşoianu, *Abecedar*, 1828.

Сáѣ тупърúт дни порѣнка †нáлт Прѣѡсфинці|тѣлуй Митрополúт â тоатъ Молдáвіа | КѵрÎѠ КѵР ВЕНÌѦМИН. | † тупографіа сфúнтей Митрополúй † Їѿш. | Ла ăнúй дела Хс 1828. Ìѣнúе.

In-4°, 2 foi liminare+87 pag.

Prima foae liminară: titlul, care are pe verso icoana Maicii Domnului cu Iisus Christos în braţe, semnată ΣΗΜΗΩΝ. (facs. nr. 445; în original gravura este înconjurată de mai multe chenare de flori şi linii).

A doua foae liminară are «Însămnare....» a cuprinsului. Frontispicii frumoase; cel dela pag. 28 este semnat Іеромонах Костантіи.

La sfârşit: Preţul cărţiĭ aceştiĭa, legată cum să véde, ĭaste doĭ leĭ şi cincĭ parale.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1375. *Pateric*, Bucureşti 1828.

ПѦТЕРúК | Че кѣпрúнде † сúне кѣвúнте фолоси|тóаре âле сф҃нцилор Бътрѫнй. | Кáре сáѣ †чепѣт â съ тупърú † зйлеле прѣ лѣ|минáтѣлуй шй прѣ †нълцáтѣлуй нóстрѣ Дóмн. | ГРИГÓРÏЄ ДИМИТРÏѮ ГúКЇ ВОЄВÓД. | Шр сѫршúт âѣ лѣáт дѣпъ че âѣ †трáт âйчѣ | ăрмîа Прѣпѣтѣрничій †пъръцій â тóатъ Рѡсіа. | Кѣ благословéніа чéлуй де âкѣм Митро|полúт âл Ѹнгровлáхіей | КѵРÍѮ КѵР ГРИГÓРÏЄ. | Спре фолóсѣл шй †демнáрѣ чéлор че вѫр съ гри|жáскъ шй съ се невоúскъ пентрѣ â лор мънтúре. | † БѮКѮРЄЦЇЙ | † сф҃нта Митрополíе. Ла ăнѣл ЗѠКИ. | Де Матдéй Бъбѣнѣл Тупографѣл.

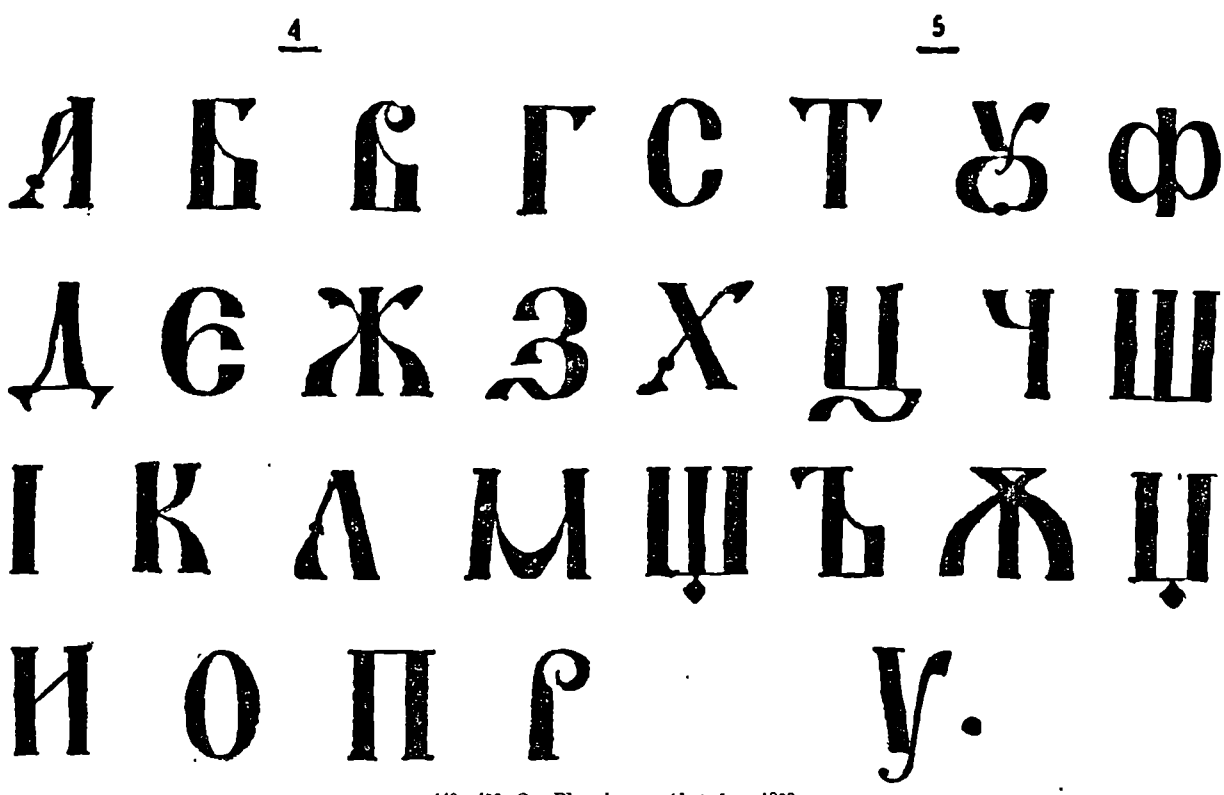
In folio, 2 + 162 + 2 foi, primele şi ultimele nenumerotate.

Titlul încadrat în ornamente (flori şi 2 stâlpi), având sus gravurile Sf. Împăraţi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Constantin şi Elena cu 2 ucenici. Pe verso titlului stema Ţării-Româneşti, încadrată în chenar de flori, cu aceste versuri sub ea:

Porumbul odinioară bucurie luĭ Noe îi vestì,
Iar corbul pre minunatul Proroc Ilie bine îl hrănì.
Acela adecă semn aduse de a apelor încetare,
Iar acesta poartă în gura luĭ arma cea biruitoare,
Carea pre marele Constantin biruitorĭu l-au arătat,
Şi întru credinţa cea pravoslavnică bine întemeĭat.

449—450. Gr. Pleşoianu, *Abeţedar*, 1828.

Ačasta şi întru ačastă dată să arată păzitoare,
Bine credinčoşilor ostaşĭ creştineştĭ ajutătoare,
Ca prin puterea eĭ să poată a apăra dreapta credinţă,
Precum a tuturor ĭaste cererea şi buna voinţă.

Urmeaza o prefaţă catre cititor (reprodusă aici), pe verso căreia este o «Innainte cuvântare, la cartea cé pentru nevoinţa fericiţilor Părinţĭ».

Textul este scris cu litere mici, pe 2 coloane; are frumoase frontispicii şi iniţiale. Până la f. 80 v. avem extrase din vieţile şi învaţaturile sfinţilor Parinţi pe alfa-vita, iar dela f. 81—162 v, «Cuvinte folositoare ale sfinţilor bătrânĭ celor fără de nume aşăzate în capete». Penultima foae nenum. are o *Adăogire*, iar ultima foae o *Scară* şi nişte versuri.

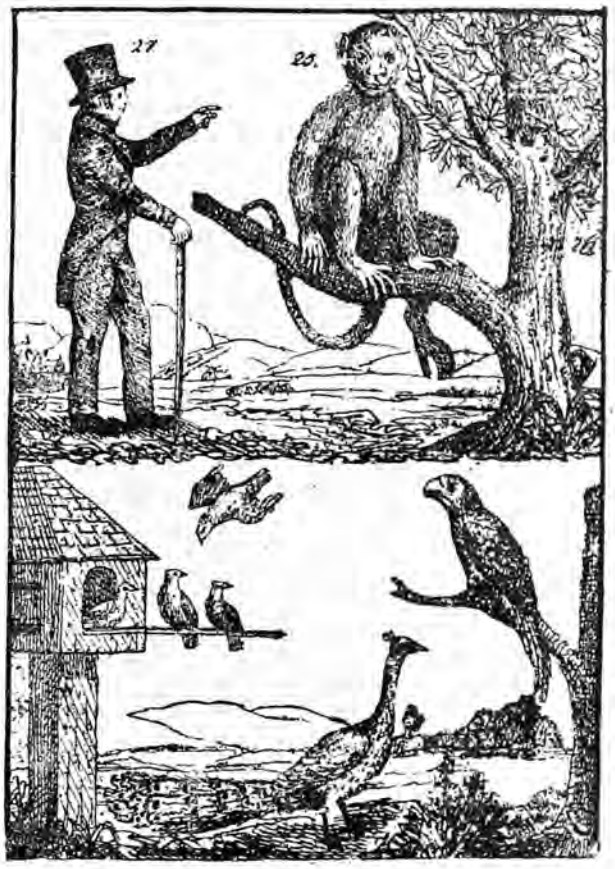
Prefaţa:

Cătră pravoslavnicul cetitorĭu.

Iată, iubite cetitorĭu, că cu darul şi ajutorĭul luĭ D(u)mnezeu au luat sfârşit şi de tălmăcire, céle ce au avut trebuinţă de tălmăcire şi de typărire, cuvintele sf(i)nţilor bătrânĭ, care până acum întru ačastă vréme era pentru

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

a lor rărime mai ca niște izvoară pecetluite întru înțelegerea Patrioticeștii noastre limbi. Care cuvinte câte au fost cu nume după Alfa, Vita, s'au tălmăcit de iznoavă din Patericul cel grecesc, de cel întru fericita pomenire dascalul Pafnutie. Iar câte sînt așăzate în deosebite pricini fără de nume, unile s'au pus din Patericul cel rumânesc, după cum s'au găsit scrise cu mâna, iar altele iarăș de iznoavă s'au tălmăcit din cel grecesc, așăzându-să fieștecarea pricină la locul eii în capete, după cum să văd. Care ca un raiu d(u)hovnicesc fiind alcătuite din însuși nevoințele céle lucrate în faptă ale sf(i)nților bătrâni, nu puțini povățuesc pre cei ce să nevoesc cu osârdie și să învață întru dânsele, pornind și luminând pre osârdiia sufletului, spre lucrarea faptelor celor bune. Că, precum erburile céle mirositoare îndulcesc simțirile și veselesc ochii, așa și aceste cuvinte pre simțirile sufletului céle amărâte cu otrava păcatului le îndulcesc și din somnul leneviriĭ deșteptând sufletul cătră urmarea nevoințelor, îl aprind și cătră calea ceĭa ce duce la împărățiia cerĭurilor îl povățuesc, mai vârtos pre cela ce ș-au ales luișĭ viĭața cea monahicască. Deci având în mâinile tale, cititorĭule, o acest félĭu de comoară și vistierie neprețuită, dă laudă dătătorĭuluĭ tuturor darurilor și mulțămește și celor ce s'au ostenit întru tălmăcire, cum și celor ce n'au cruțat chieltuĭala la tipărire. Și, îndeletnicindu-te cu osârdie întru cetirea nevoințelor sf(i)nților bătrâni, întinde-te cătră râvna și urmarea faptelor lor, ca împreună cu dânșiĭ să moștenești împărățiia Cerĭurilor, carea să ne fie noao tuturor a o dobândi cu darul D[o]mnuluĭ nostru Is. Hs.

451. Gr. Pleșoianu, *Abețedar*, 1828.

Versurile dela sfârșit:

Stihurĭ despre partea cărțiĭ către cetitorĭ.

Sad de grădină sînt înverzit, frumos și minunat,
De cerésca mână presădit și pré bine lucrat.
Ingrădit cu chibzuirĭ înalte și îngerești
Și adăpat cu sudorĭ de nevoințe pusnicești,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ale bărbaţilor celor bine nevoitorĭ
Şi de frumuseţile céle cereştĭ doritorĭ.
Totdeauna înfloresc florĭ cu bună minunare,
Nicĭ cum plecându-mă vre odată spre vre o stricare.
Rodesc roduri însufleţite şi pré frumoase,
Prin multe sudorĭ şi nevoinţe osteničoase,
Vrédnice de a raĭuluĭ bună împărtăşire
Şi de a véčniciĭ vieţĭ frumoasă lăcuire.
Decĭ orĭ carele voĭaşte bine a să veselì
Şi de rodurile méle frumos a să îndulcì,
Mişcătoare facă pre a luĭ curată simţire,
In livezile méle cu frumoasă chibzuire;
Şi cu mintea sa rodurile méle gustându-le,
Iar cu lucrarea în faptă cu sudorĭ puindu-le.
Atuncĭ va cunoaşte pre buna mé mirosire,
Carea o dau tuturor de obşte fără sfârşire.

Acest *Pateric* a fost reprodus întocmai (fără *scara* şi versurile dela început şi sfârşit) în 1913, «tipărit cu osteneala şi cheltuiala smeritului Arhiereu» Antim Petrescu, fostul Episcop al Râmnicului Noului Severin, cu aprobarea Sf. Sinod. A treia ediţie s'a tiparit «de către Institutul de editură creştină al Sf. Episcopii a Râmnicului Noului Severin. Râmnicul Vâlcii. Tiparul Tipografiei Cozia a Sfintei Episcopii 1930».

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV.*., p. 149.

Bucureşti: Biblioteca Prof. Nae Ionescu.

1376. Pleşoianul Gr., *Abecedar*, 1828.

ꙗБѢЦѢДꙗР' | жлѣснїтор' | пентрѫ жмвѣцѣтѫр'а копіїлор'. | де Г. ПЛѢШОIꙗНѪЛ' | професор' де жмпрѫмѫтат'а жмвѣцѣтѫрѣ | ал' шкоалелор' Націонале | дин | Крaіок'а. | 1828.

In-16º de 1 foae (cu o gravură pe vérso) + 80 pagine şi 7 gravuri interioare (una din ele v. facs. nr. 451). Exemplarul Academiei are şi coperte, cu ornamentaţii.

Pe coperta din faţă (facs. nr. 446) scrie:

ABEŢEDAR'.

Unirea 'ntăreşte,
Totul' ea îl' ţine;
Intre noĭ lipseşte,
? Şi aşteptăm' bine.

Pe cea dela sfârşit (facs. nr. 447), pe o tăbliţă la care scrie un înger, avem: «Cununa este a celor' vrednicĭ. 1828».

Pe verso foii dela început o gravură (facs. nr. 448), reprezentând o mamă care îşi învaţă copilul sa citească; sub ea, cu litere cursive, scrie: «Asfel cresc' şi coconiţele noastre copii».

Pe verso titlului: «Copiĭ care învaţă sânt' drăgăstoşĭ. Câte nu vor' avea această subt însemnare, se vor' cunoaşte de typărite pe furişĭ. *G. P.*». In grosimea acestor iniţiale se completeaza numele astfel: *Gregoire Plechoian 1828.*

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Urmează:

Introducţie.

De vreme ce ştiinţ'a citiriĭ este cel' maĭ anevoe meşteşug' şi tribue cele maĭ uşoare mijloace spre a-l' putea pricepe copii(i), prea bine se-a chibzuit'

452. *Dumnezeu face dobitoacele,* din *Cele dintâi cunoştinţe,* Buc. 1828.

soţietatea de a hotărî ca literile să nu se maĭ citească sârbeşte, ci firește; adică: a, be, ve, ghe, de, e, je, ze, şi cl. Şi de vreme ce îmvăţătur'a citiriĭ priveşte maĭ cu samă de a face pe un' copil' să fie om' bun' şi cinstit' în soţietate şi în partriea sa, nu e nicĭ o greşală de a apuca neştine drumul'

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cel' maĭ scurt' care îl' poate duce acolo. Fără această băgare de samă, nu este decât o vreme pierdută la îmvăţătură, de care ferindu-mă, am' alcătuit' acest' Abeţedar' cu chipul' cel' mai lesnicos' şi cu totul' deosebit' de acelea care avem' typărite până acum, pe care cercarea m'a făcut' să le dovedesc' d'un' folos' negustat' de duhul' pruncilor' cel' crud.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleşoianu*, în An. Acad. Rom., mem. secţ. ist., ser. II, tom. XXXVII, (1914—15), p. 366.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1377. Pleşoianul, Grigorie P., *Cele dintâiu cunoştinţe*, 1828. Traducere şi prelucrare după P. Blanchard.

ЧѢЛѢ ДІНТѪІѢ' | КѢНОЦІІН|ЦѢ, | пентрѫ трѣбѣінц'а | копіілор' | каре жнчеп' а чіті.

Традѫсѣ дін францозеще ші адъогатѣ | де | ГРІГОРІѢ П. ПЛѢШОІАНѢЛ', | професорѫл' де жмпрѫмѫтат'а жмвъцъторъ ал' | шкоалелор' Націонале | дін | Крaіов'а. | 1828.

In-8⁰, de 158 pagine (primele fiind notate I—VIII) şi alte 3 foi nenumerotate; 5 gravuri.

Gravurile reprezintă: 1. «Dumnezeu face dobitoacele» (facs. nr. 452). 2. «Soarele şi depărtarea planeţilor' dela el'». 3. «Patrupedele. Sburătoarele. Peştiĭ. Târâtoare şi gângăniĭ» (facs. nr. 453). 4. «Ovreĭ. Eghiptean'. Grec'. Roman'». 5. Figurile zeilor.

Pe verso titlului, aceste rânduri: «Ferice de aceia care se desfătează învăţând'. (Fenelon')». Şi mai jos: «Câte nu vor' avea această subt însemnare, sânt' ale celuĭ ce calcă dreptul' traducătoruluĭ». Urmează apoi iniţialele latine şi cursive ale numelui: G. P., în grosimea cărora se completează numele astfel: *Gregoire Plechoian 1828.*

Până la intrarea în materie (pag. 9), urmează o dedicaţie, o precuvântare a traducatorului, alta a autorului şi câteva cuvinte către şcolari.

Dedicaţia:

Prea cinstituluĭ şi nobilului patron' Dumnealuĭ marele logofăt'
al' ţării de sus' Alecsandru Ghica.

Daca cea maĭ din-tâiŭ deşchidere a şcoalelor naţionale din Craiov'a [1]) s'a închinat' dumitale, ca unuia ce atuncĭ eraĭ Caimacam' Rumâniĭ micĭ, şi care aĭ îndemnat' toată rostirea deşchideriĭ şi aĭ dat' tinerilor' copiĭ cel' mai bun' curaj' la frumoasele învăţăturĭ prin cuvântare şi patrioticeasc'a mângâere ce le-aĭ făcut', cu dreptul' este dar, ca şi cea maĭ din-tâiŭ carte eşită din roadele acestor' şcoale, să binevoeştĭ a o primi închinată Dumitale.

Al' Dumitale prea plecat' Grigorie P. Pleşoianul'.

Prefaţa traducatorului:

Precuvântare.

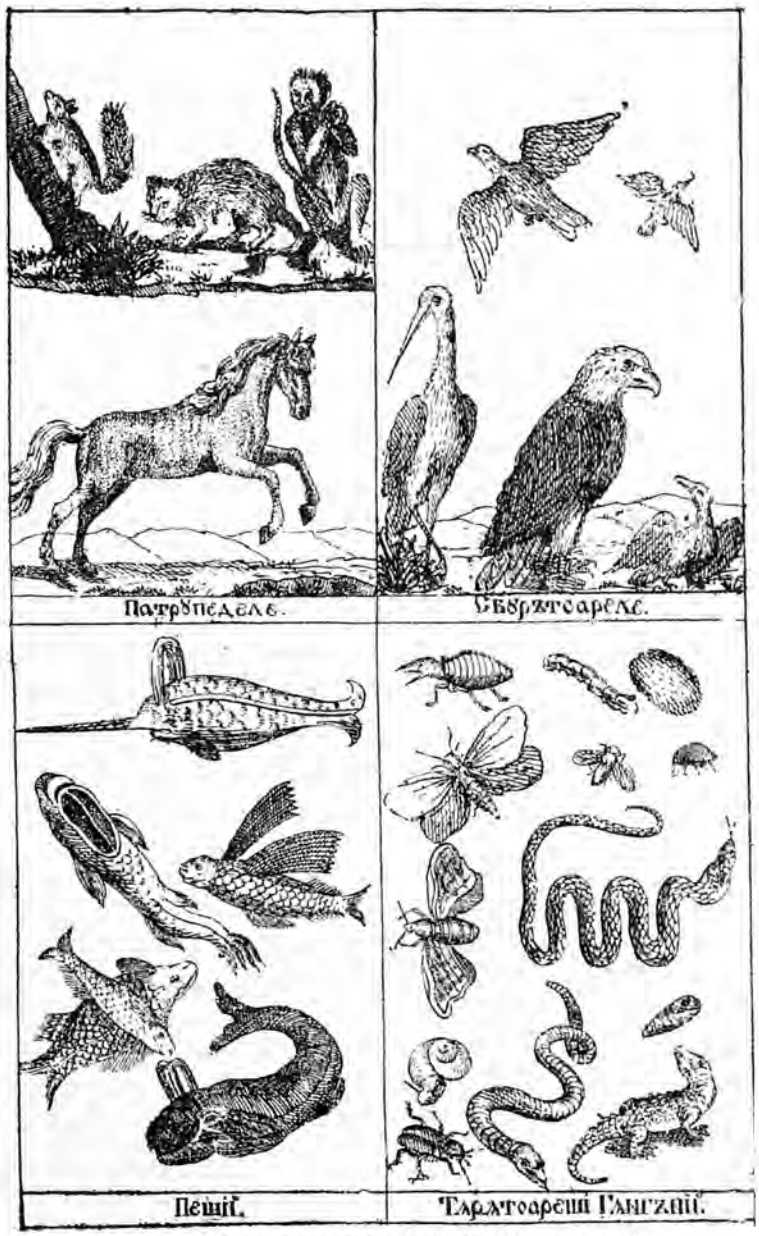
Pe când Patriea noastră ş'aŭ câştigat' acele priveleghiurĭ de care încă ne maĭ bucurăm' până în zioa de astăzĭ, era o vreme în care ceĭ marĭ aĭ Neamuluĭ nostru jertfea pentru Patrie, nu numaĭ avutul' lor', ci şi chiar viaţ'a, făcând' trebuinţă. Dup'a ceea s'a văzut' alta tocma din protivă, în care tot'

[1]) Şcoalele de ştiinţe pe limb'a Romanească s-aŭ deşchis în Craiov'a de D. Stanĉu Căpăţineanul', profesor' naţional', la 1826, Maiŭ 20.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

celce făcea bine Patriĭ şi Neamuluĭ Rumânesc', orĭ cu sfatul', orĭ cu osteneal'a, sau cu avutul', se lua în râs' şi se socotea de om' eşit' din minte şi nebun'.

Acum slavă luĭ Dumnezeŭ, iată-ne într'alta, în care nu se maĭ ruşinează Rumânul' de numele Naţional', de cât numaĭ când îşĭ adduce aminte că acest'

453. Din *Cele dintâiu cunoştinţe*, trad. de G. Pleşoianu, 1828.

nume Rumân', stăpânea odată lumea, iar acum abia se simte între celelalte Neamurĭ. Acum sântem', zic', într'o vreme când, fiecare din noĭ cunoscându-şĭ adevăratele datorii, contribueşte cu mare plăcere pentru luminarea Neamuluĭ şi fericirea Patriĭ; când fiecare Rumân' simţitor' ar' vrea să fie el' însuşĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

pricinuitorul' fericirii celor'lalți, și când obștea nu mai tăgăduește mulțumirile cuviincoase celui ce lucrează pentru binele ei.

Intr'această vreme dar, socotiiu că nu mai este nici o primejdie de a pune și eŭ înnaintea copiilor' Neamului mieŭ această mică traducere; folosul' ce poate pricinui, îl' simte fie cine care a avut' norocire să crească cu bună educație.

Adevărat', altă dată n'aș fi îndrăsnit' să daŭ o carte ce lasă Psaltirea și Ceaslovul' în mâinele copiilor' numai până să se roage, iar ceĭlaltă vreme o cere după dreptate pentru sine, de numai acum când școalele nu se mai cârmuesc' cu bice, înjurături și țipete de bătăile cele necontenite, care mânca copii când adormea cu Ceasloavele pe genunche. Școalele se țin' cu regule bune și omenoase. Imvățătur'a se dă systimaticește și cu blândețe și biĉul' ce purta vătașii dascălilor', atârnat' pe spate, pe dinaintea copiilor', îndemnându-i ca la sapă, acum s'a aruncat' iarăși pe umărul vătașilor de țigani, de unde să și luase mod'a aceia.

De aceea dar sânt' încredințat' că, o cărticică așa de folositoare și într'aceiași vreme și desfătătoare, e cu neputință să nu o îmbrățâșeze toți copii ce doresc' să intre odată în numărul' oamenilor' bine crescuți; numai vr'o zavistie împrotivitoare bineluĭ aproapeluĭ să nu-i ție de rău dela asemenea luminătoare îmvățături. Dar nici de aceasta nu am' pricină să mă tem', căci, ori câți sânt' în slujbele obștești, tribue negreșit', nu numai să fie primitori de lucruri folositoare obștii, ci încă prin mijloace Părintești să și silească pe ceĭ mici a îmbrățișa cele folositoare ca să ajungă la fericire.

Primiți dar cu toții, fraților' compatrioți, această mică osteneală și întrebuințându-o cu blândețe și luare aminte, fiți încredințați de bunele isprăvi și de dragostea oamenilor' ce iubesc pe ceĭ buni și luminați.

Traducătorul.

«Inștiințarea autorului» este semnată cu litere latine cursive: *P. Blanchard.* Urmează:

Către copii ce încep' a citi.

Iubiții mieĭ prieteni, acum după ce ați biruit cele dintâiu greutăți ale citirii, vă îndatorezu prea mult' ca totd'auna când puteți, să luați a citi acest' fel' de cărți care să fie potrivite vârsteĭ voastre, din care să vă puteți folosi cu cevași. Pentru voi toate sânt' nouă, căci până acum mai nimic' nu știți; dar cunoștințele prin silințe vor' intra puțin' câte puțin' în mintea voastră și nu stă decât la voi, ca odată să vă numărați între persoanele cele mai îmvățate. Citiți cărțile cele bune, luați sfat' dela bărbați ceĭ îmvățați și ascultați cu luare aminte cele ce eĭ vă povățuesc: iată cele mai dintâiu mijloace de a vă face îmvățați.

Eu voiu printr'această cărticică să cerc' a vă da cele dintâiu cunoștințe de științele omenești, acele cunoștinți pe care toată lumea tribue să le aibă și care printr'o mică deprindere vă vor' face așa de îndemânatici precum sânteți la cuvintele ce le auziți și le vorbiți totd'auna.

La sfârșit, pe foile nepaginate, este arătarea cuprinsului; apoi «Catalog' de numele prea cinstitelor' persoane ajjutătoare la tipărirea aceștiĭ cărți». Persoanele sunt din Craiova și din Cerneți, locul lui de naștere.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ediţie nouă în 1833.

Capitolul dela p. 102—109: *Idee repede despre istoria Românilor* s'a reprodus în *Curierul românesc*, I (1829), p. 251—258.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleşoianu*, în An. Acad. Rom., mem. secţ. ist., ser. II, tom. XXXVII, (1914—15), p. 366—368.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1378. *Schematismus şi Calendar pe anul 1828*, Oradea Mare.—Românește și latinește.

Titlurile (trei) sunt, la Schematism, la Calendar şi la cel interior dela p. 31, la fel cu cele ale anului 1822 (vezi nr. 1163), afară de indicarea anului 1828. După anul M. D. CCC. XXVIII din titlul Schematismului, se adaogă, ca şi pentru anul 1824: «Incorporationis 72 Parochiarum Anno IV». Localitatea, aici, cu litere cursive: *Magno-Varadini — In Oradea Mare.* La titlul interior: ALMAE DIOECESEOS (în loc de: DIOECESEOS). La Calendar: PRE (în loc de PE).

Formatul şi cuprinsul la fel ca pentru anul 1822.

Ediţia anului 1828 are mai multe foi: 114 + 6 pag., ultimele nenumerotate.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1379. Seligher I. (Dantistul), *Povăţuire pentru curăţeniia gurii*, Bucureşti 1828.

ПОВѢЦѪИРЄ | пентрѫ кѫрѣцѣнїѧ гѫрїй | шй | пѣстрáрѣ сънѣтѣцїй дйнцилѡр, | шй | â ѧлтѡр бóале âле гѫрїй. | Ла йспрѣвйт кѫ ѡ ѧдѫнáре â Рецéтилѡр чéлѡр | трєбѫинчóасє.

Йлкѣтѫйтє де дѫмнѣлай | ДѦНТИ́СТѪЛ Î: СЄ́ЛИГЄР | шй | тѵпърúтъ кѫ â дѫмнѣлай келтѫ́ѧлъ.

Ла Привелегїѧта Тѵпографíє дин | Бѫкѫрéщй. | 1828.

In-8⁰ mic, de 30 pagine.

Pe verso titlului această cugetare din Plinius: *Non esse liberum tam malum, ut in aliqua parte non prodesset. Plin. Sen.* Pe ultima pagină se arată cuprinsul.

La început această

Inştiinţare.

Mulţĭ crez că vor găsi această carte prea bună şi privind spre folosul obştesc, dar prea mică şi coprinderea eĭ prea scurtă. Pricina acestuĭa este că de vreme ce prin cheltuĭala mea au eşit acum la tiparĭu, am socotit cuviinčos, ca prin mărimea eĭ să intru în maĭ mare cheltuĭală şi apoĭ să-mĭ văz nădejdea minţită. Iar dacă să va priimi această acum de către cinstitul public, făgăduesc că să va da la typarĭu o al doilea compunere asemenea înmărită şi îmbogăţită cu maĭ multe şi folositoare lucrurĭ şi cu cadre arătătoare instrumenturilor tuturor, prin care să poată fieşcine a-ş curăţi singur dinţiĭ, a-ĭ plumbui şi a-ĭ pune.

Şi rămâĭu al cinstituluĭ public prea plecat

Dantistul I. Seligher.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1380. Theodorit, *Cuvinte zéce..*, traducere de Mitropolitul Grigorie, Bucureşti 1828.

ЙЛЄ ПРѢ ФЄРИЧЙТѪЛѪЙ | ѲЄОДѠРÍТ | Є́пíскопѫл Кѵ́рѫлай | Кѫвйнтє зѣчє пентрѫ Дм̃нєзе́ска Прóнїє. | Каре | ѧ́кѫм ѧтжй сав тѵпърúт дѫпъ | кенúрѣ ѧ̃рмїй прѣпѫтѣрничїй шй | â тóатъ правослáвїѧ âпърътóарей | ѧпъръцíй â тóатъ Рwсíа.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Къ благословéнїѧ чéлъй дѣ âкъм | Митрополíт âл Ѹнгровлáхїей | КѸРІѠ ГРИГО́РІЄ. | Дѣ кáрелѣ сав шй тжлмъчйт.

А Бѣкврещй | ↑ Тыпографíѧ Сфйтей Митрополíй. | Ла âнѵл ЌѠКИ.

Дѣ Матдéй Бъбѣкнѵл Тыпографѵл.

In-8° de 2 foi nepaginate + 268 pagine.

Pe verso titlului stema Munteniei şi 6 versuri, încadrate. Pe a 2-a foae nepaginată este o mică prefaţă, iar pe verso se arată cuprinsul cărţii. Prefaţa:

Către cititorĭ.

Fericitul Theodorit de neam au fost Syrian, iar de patrie din Antiohia. Şi mic încă fiind el, au fost dus de părinţiĭ săĭ întru o Monastire de la Antiohia, ce să numiïa a luĭ Evprepie, întru carea să afla atuncea şi sfântul Ioann Gură-de-aur, căruïa s'au făcut următorĭu. După acéïa s-au pus ocârmuitorĭu Bisériciĭ Kyruluĭ. Acesta, lângă cealelalte multe tâlcuirĭ şi cărţĭ, au lăsat Bisériciĭ şi pre aceste zéce cuvinte pentru Dumnezeĭasca Pronie, care acum aşa ačastă Dumnezeĭască Pronie iconomisind, când s-au tălmăcit, au luat sfârşit şi de typărit. De cât dar folos sunt pricinuitoare, singurĭ ceĭ ce vor ceti, vor mărturisi, zicând şi eĭ pentru aceastǎ, céïa ce au zis David pentru sine şi prin sine pentru om: Minunată s-au făcut cunoştinţa ta de către mine.

Const. N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV...*, p. 148.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1381. НОВЫЙ ЗАВѢТЪ (*Noul Testament*), Bucureşti 1828. Bulgăreşte.

НОВЫЙ ЗАВѢТЪ | Сйречъ чéтырите Ёѵаггéлйи на четырмѣхъ Ёѵаггелйста, | перевéдены ѿ Ёллинскїѧ на Бѣлгáрскїѧ ѩзыкъ, кóйто | сѧ ѹпотреблѧва сегà въ Болгáрїата. | КОЙТО | съ Благословéнїето на сегáшнагѡ Мїтрополíта на | сйчката ѹнгровлáхїа | ГОСПОДИ́НЯ ГОСПОДИ́НЯ ГРИГОРЇѦ | При прєсвѣтлагѡ й превысóкагѡ Кнáзѧ | ГРИГО́РЇѦ ГИКЯ ВОЄВО́ДЯ | начѣ да сѧ печáти | â подйрь дохóжданїето на Йрмїата на нáи сйлното | ІМПЄ́РІЄ | на сйчката Россíѧ прiѣ прйличното 'окончанїе. | Презъ ѡсѣрдїето на ѣдногѡ ѿ переводителыте, â съ спомощество-|канїето, й харчьтѣ на ѣдноплéмѣнцыте благочестйвы хрїстіаны. | Въ Бѣкврéщъ | въ сѣтáта Митрополíа въ лѣто ЌѠКИ Ісллїа Мѣсеца. | (Тыпографъ Матдéй Бабáновъ.) | (Словарѣдйтель Слáвъ Кáнювъ Калóферыцъ.)

Noul Testament. Adică cele patru Evanghelii ale celor patru Evanghelişti traduse din limba elinească în cea bulgărească ce se întrebuinţează acum în Bulgaria. Carele, cu blagoslovenia actualului Mitropolit a toată Ungrovlahia Domnului Domn Grigorie, în zilele Prealuminatului şi Preaînaltului Principe Grigorie Ghica Voevod, a început să se tipărească; iar după venirea armatei celui mai puternic Imperiu a toată Rusia a primit sfârşitul cuviincios. Prin osârdia unuia din traducători, dar cu ajutorarea şi cheltuiala dreptcredincioşilor creştini de acelaşi neam. In Bucureşti. In Sfânta Mitropolie, în anul 1828, luna lui Iulie. (Tipograf Matei Băbeanu). (Culegător Slav Kaniuv din Kalofer).

In-4°, 2 foi + 220 pagini.

Titlul şi paginele încadrate în chenare simple. Iniţialele mari şi înflorate. Caracterele tipografice sunt slavoneşti. Cuprinde numai cele 4 evanghelii, aşezate în ordinea canonică.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prefaţa:

Innainte-cuvântare.

Iubite cititor! Iată îţi pun înnainte roadele îndelungatelor mele ostenceli şi ale răposatului părinte Serafim din Eski-Zagora, adică Noul Testament, sau cele patru Evanghelii traduse în limba slaveno-bulgărească.

Desfătează-te cu citirea limbii tale materne, gustă şi vezi minunile pe care Mântuitorul nostru Iisus Hristos le-a făcut în petrecerea sa pe pământ. Fie nouă, iubitorilor de Dumnezeu şi celor cari ne iubim unul pe altul, ca toată viaţa noastră să o dăm lui Dumnezeu şi Tatălui prin Sfântul Duh, cu care a învrednicit pe ucenicii săi, cărora: Tată şi Fiu şi Duh Sfânt [se cuvine] mărirea, cinstea şi închinăciunea în vecii vecilor, amin.

Iubite cititor! Aceste de Dumnezeu însufleţite cuvinte foarte îndreptează viaţa noastră şi ne ajută să fim preaînţelepţi, milostivi, cumpătaţi şi iubitori unul faţă de altul. Pentru aceea, văzând neamul nostru de atâtea veacuri stând în întunerec, neputând înţelege Sfânta Scriptură, după puterea câtă ne-a dăruit nouă atotmilostivul Dumnezeu, [ne-am ostenit] să traducem, să putem să ajutăm, pe cât ar fi cu putinţă, neamului nostru. Şi cu voia lui Dumnezeu s'au dat la iveală, cu cel dintâiu prilej, cele patru Evanghelii, care, dac'om vedea că vor fi primite cu râvnă, curând s'or adăugi lor şi Faptele Apostoliceşti şi Apocalipsa; din această pricină s'au şi legat uşor pentruca, cu vremea, să fie legate [toate] la un loc. Chiar dacă aş fi vrut să tipăresc şi Faptele, nedestoinicia mea a stat împotrivă. Pentru aceea, e nevoe să se vândă mai întâiu o parte din cele tipărite, cu care să tipărim şi restul netipărit. Rog cu adevărat pe oricine din acelaşi neam, care doreşte mai curânda tipărire şi a restului, să cheme unul pe altul din prietenii săi să cumpere toţi. Acesta este mijlocul înlesnirii, care poate să ducă la mai repedea tipărire. Fiţi cu adevărat urmaşii preasfinţiei sale Domnului Grigorie, mitropolitul Ungrovlahiei, carele nu numai tiparul a dăruit, ci şi ajutor bănesc a făcut, căruia toată Bulgaria e datoare să-i mulţumească şi să roage pe atotmilostivul Dumnezeu pentru sănătatea şi lunga-înzilire a preasfinţiei sale. Pentrucă, dacă n'ar fi fost acest mare ajutor al său, n'ar fi fost cu putinţă să fie dat repede la iveală. Iar odată cu tipărirea Faptelor, numele tuturor ajutătorilor vor fi arătate, — cine cât ajutor a făcut întru vecinică pomenire. Fiţi sănătoşi.

Traducător, Petru Sapunov Trevneanul.

La traducere, în afară de Sapunov, a mai ajutat şi părintele Serafim din Stara-Zagora. Ediţie nouă la 1833. S'au folosit indicaţiile şi traducerile (a titlului şi a prefeţei) Pr. Paraschiv Angelescu, *Noul Testament bulgar de la 1828*, în *Biserica Ortodoxă Română*, LII (1934), 306 - 325 (şi extras), cu bogată bibliografie, la care adăogăm *Curierul românesc*, I (1829), 40.

Biblioteca I. P. S. S. Tit Simedrea, Episcopul Hotinului.

1382. Bredov G. G., *Istorie universală pe scurt*, Bucureşti 1828. Greceşte.

Συνοπτικὴ | γενικὴ ἱστορία | τῶν | ἀξιολογωτέρων συμβεβηκότων | τοῦ κόσμου. | Εἰς χρῆσιν τῶν κοινῶν σχολείων. | Συντεθεῖσα μὲν | ὑπὸ Γ. Γ. ΒΡΕΔΩΒ. | Μεταφρασθεῖσα δὲ ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ | παρὰ Ἰω. Σκαρλάτου. | Ἐν Βουκορεστίῳ. | Ἐν τῷ Νεοσυστάτῳ Τυπογραφείῳ | 1828.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Istorie universală pe scurt a celor mai însemnate întâmplări din lume. Pentru uzul şcoalelor primare. Compusă de G. G. Bredov şi tradusă din nemţeşte de I. Scarlat. Bucureşti, în tipografia de curând întemeiată. 1828.

In-8°; 2 foi nenum.+189+ιϑ′ pag.+1 foaie nenum.; pe foile liminare se află o înştiinţare referitoare la publicarea acestei cărţi; pe pag. α′-ιϑ′ lista abonaţilor din Bucureşti, Târgovişte, Craiova, Buzău, Ianina, Zagora, Melenic, Seres, Braşov; pe ultima foaie, de un format mai mare, errata.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1383. Eliad I., Moroiu C., *Înştiinţare*, ⟨Bucureşti 1828⟩. — Foae volantă.

In-4° de 2 foi, ultima pagină albă.

Sub titlul «Înştiinţare» scrie: «După înnalta slobozenie, prin strălucirea sa Graful, dată prea cinstituluĭ Divan, avem cinste a face cunoscut cinstituluĭ public: că cu începerea anuluĭ nou, sau cel mult a anuluĭ astronomicesc, adică cu începutul luĭ Martie, 1829, să vor ivi şi începuturile Gazeteĭ Rumâneştĭ Curierul Bucureştilor».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 4; reprodusă de N. Hodoş, Al. Sadi Ionescu, *Publicaţiunile periodice româneşti*, Buc. 1913, p. 175—177 şi aici p. 625—627.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1384. *Înştiinţare*, ⟨Iaşi⟩ 1828. Foae volantă.

In folio, 1 foae, cu textul încadrat.

Titlul: «Înştiinţare» [«De la duhovnicasca decasterie a Sfinteĭ Mitropoliĭ Moldavieĭ»] (adaose cu cerneală), despre deschiderea Şcolii din Mânăstirea Trei Ierarhi din Iaşi, la 23 Ianuarie, în care şcoală «să vor paradosi ştiinţele începătoare în limbile rumânéscă şi latinéscă». Inscrierea «la dum. profesorul Iordachi Săulescu». Datat: *1828 Ghenarii 5.*

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1385. *Tablă pentru înaltele împărăteşti praznice,* Iaşi 1828. Foae volantă.

2 foi: 34,3 × 43 cm.

Textul, încadrat în linii şi dispus în mai multe compartimente, are un lung titlu rezumativ, din care extragem următoarele:

«Tablă în care s-au însămnat în ce lună şi zi să prăznuesc peste tot anul înaltele înpărăteştĭ praznice a Naşterieĭ şi a Numeluĭ Preablagocestivuluĭ Inpărat a toată Rossiĭa... precum şi zilele de biruinţe, ce să zic victoriĭ, cu arătarea, cu ce rânduĭală beserĭcască sfânta slujire la acéste praznice şi victorii să cuvine a o săvârşi».

In dreapta, jos, în afara cadrului de linii, scrie:
«S'au typărit in typografiĭa Sfinteĭ Mitropoliĭ în Iaş. La anul 1828 Iunie».
Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 22.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1386. *Evanghelie latinească*, ⟨Blaj⟩ 1828. Latineşte. Foae volantă.

In folio, 1 foae, verso alb.

Textul încadrat în chenar. Drept titlu avem: «EVANGHELIE LATINEASCĂ», după care urmează, în limba latină, dar cu litere cirilice, formulele tipiconale care preced rostirea evangheliei şi 8 versete dintr'o evanghelie a lui Ioan.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe ultimul rând: Θ: Φ: Д: К: І: Іφ: 1828 Φевр. 23.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 52.
București: Biblioteca Academiei Române.

1387. Kreisschreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemțește și românește.

In folio, 2 foi (ultima pagină albă), cu textul pe 2 coloane, nemțește în stânga.
Sub titlul nemțesc de mai sus urmează rezumatul acesta: «Așezarea plaților vămii de eșirea pentru mai multe felîurî a marfelor de bumbacu, de lână și de mătasa».
Data: *Leov la 7 Ghenarie 1828.*
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.
București: Biblioteca Academiei Române.

1388. Kreisschreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemțește și românește.

In folio de 3 foi (a patra pagină și ultima albe).
Textul pe 2 coloane pe primele 3 pagine, iar ultima foae cuprinde formulare de bilete de drum, sus în nemțește și jos românește. Sub titlul nemțesc urmează acest rezumat:

«Dela diregătorii și persoanele militerești, care fac călătorii în trebele slujbeĭ n-au să vă ĭae boleturĭ de vamă drumuluĭ a stațiilor de vamă celor ce nu s-au dat în arândă, la stație de vamă cea maĭ de aproape».

Data: 24 Iunie 1828. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 46.
București: Biblioteca Academiei Române.

1389. Kreisschreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemțește și românește.

In folio, 3 foi, cu textul pe 2 coloane pe prima foae; celelalte foi sunt, una în nemțește Ausweis, alta în românește «Izvodu». Sub titlul nemțesc de mai sus acest rezumat:

«Despre suirea plățiĭ pentru călătorie cu poștă în ținutul Sanoculuĭ»

Data: 27 Iunie 1828. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.
București: Biblioteca Academiei Române.

1390. Kreisschreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemțește și românește.

In folio, 2 foi (ultima pagină albă), cu textul pe 2 coloane.
Sub titlul nemțesc de mai sus urmează acest rezumat:

«Despre stăngerea dreptăților personalnice de a ave meșteșugurĭ».

Data: 25 Iulie 1828. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.
București: Biblioteca Academiei Române.

1391. Kreisschreiben vom galizischen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemțește și românește.

In folio, 1 foae, textul pe 2 coloane. Sub titlul german de mai sus urmează acest rezumat:

«Despăgubirile a pagubelor ce s-au pricinuit cu arderea de foc pentru zidurĭ cele asecuruite nu pot să să abată dela scoposul a lor».

Data: 25 Iulie 1828. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.
București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1392. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, cu textul pe 2 coloane. Sub titlul german se arată cuprinsul:

«Afară de diregătorĭ ce fac călătoriĭ în trebele slujbeĭ şi afară de persoanele militereştĭ, au să să arăte boleturĭ de vamă despre fieştecine la staţie de vamă cea maĭ de aproape».

Data: 5 Septemvrie 1828. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1393. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, cu textul pe 2 coloane. Sub titlul german se arată cuprinsul:

«Prin ačasta să lămureşte §. 1336 a cărţiĭ de pravilă ţivilésckă cea de obşte întru privire de banĭ de despăgubirea ce au să să hotărésckă la o împrumutare pentru întâmplarea unde s-au întârziet plată».

Data: 17 Septemvrie 1828. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1394. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, cu textul pe 2 coloane. Cuprinsul:

«De vitele de trăsură, care să deshamă înnaintea de rogatcă vămiĭ de drumu sau înnaintea poduluĭ trebue să să plătéscă vamă de drum şi de podu».

Data: 7 Octomvrie 1828. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1395. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 1 foae, verso alb, cu textul pe 2 coloane. Cuprinsul:

«Să face de ştirea, cumcă diregătorie de vamă la Gorca s-au dezrădecat».

Data: 18 Noemvrie 1828. Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1396. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1828. — Foae volantă. Nemţeşte şi româneşte.

In folio, 2 foi, ultima pagină albă, cu textul pe 2 coloane. Cuprinsul:

«Să fac de ştirea propisurĭ despre umblătoară întrebuinţarea harmasarilor prin hărgălăgiĭ călătorĭ».

Data: *Leov la 10 Dechemvrie 1828.* Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 64.
Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1397. *Aşezământul ocârmuirii Basarabiei,* Chişinău 1828. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

УЧРЕЖДЕНІЕ | Для Управленія Бессараб|ской Области.

ꙗ҃шєꙁѢмѪнтꙋлъ | Пѣнтрꙋ ѡ-кѫрмꙋйрѣ Ôбла|стей Бєссарáбїей.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In folio, peste 20 foi nenumerotate. Textul pe 2 coloane, ruseşte în stânga.

Primele 9 foi cuprind 94 articole, iar foaia a 10-a: «Ucazŭ catră Ocârmuitoriulŭ Senatŭ», dat în numele lui «Nicolaï. S. Peterburgŭ. 29 Fevruarie 1828 anulŭ».

Partea a doua a *Aşezământului* începe dela f. 11 şi cuprinde aplicarea dispoziţiilor legale de ordin administrativ şi judecătoresc. Această parte începe cu titlul:

ШТАТЪ | Управленію Бессараб-ской Области. ШТѦТЪ | Ѻбкжрмѵйрій ѧ Ѻбластей Бесарáбскій.

Data 29 Fevr. 1828, este data sancţionării împăratului Nicolae, pentrucă data publicării, în ruseşte, de către Senat, este 16 Martie 1828 (cfr. Alex. Boldur, *Autonomia Basarabiei sub stăpânirea rusească în 1812—1828. Studiu*, Chişinău 1929, p. 89). Pentrucă exemplarul Academiei n'are sfârşitul, care cuprinde data tipăririi în româneşte, vom reproduce acest sfârşit, aşa cum l-a publicat Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia*, I, p. 74, nr. 47:

S-au tălmăcitŭ pe limba Moldovenească şi s-au tipăritŭ în Duhovnicasca Typografie în Chişinău 1828 anul, Aprilie 27 zile.

Al. David, *loc. cit.*, în mod greşit face dintr'o singură carte două individualităţi bibliografice (nr. 43 şi 47); apoi, arată greşit paginaţia lor 30 pag., pentru un ex. complet, când ex. Academiei, necomplet, are 40 pag.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1398. Nicolae I., Ţarul Rusiei, *Manifest pentru strângerea recruţilor*, S. Peterburg 1828. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In folio, 2 foi; ultima pagină numai în ruseşte; textul românesc este tipărit cu litere ruseşti. Data: «Tipărit în Sanctu Peterburgŭ la Senatŭ. April 15, anul 1828».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1399. Nicolae I., Ţarul Rusiei, *Manifest,* Chişinău 1828. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In folio, 2 foi, ultima pagină albă, cu textul pe 2 coloane, ruseşte în stânga.

Manifestul este în legătură cu războiul Ruşilor cu Perşii şi despre încheerea păcii.

La sfârşit scrie: «S-au tălmăcitŭ pe limba Moldovenéscă şi s-au typăritŭ în duhovnicasca Typografie a Bessarabieï în Chişinău, Aprilie 25 zile, 1828 anulŭ».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1400. Nicolae I., Ţarul Rusiei, *Declaraţia războiului cu Turcii*, Chişinău 1828. — Foae volantă.

In folio, 1 foae. Textul, numai în româneşte, termină cu aceste cuvinte:

«S-au tălmacitŭ pe limba Moldovenéscă şi s-au typăritŭ în duhovnicasca Typografie a Bessarabieï în Chişinău. Aprilie 27 zile, 1828 anulŭ».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1401. Witgenstein, General Feldmareşal, *Proclamaţie*, 1828. — Foae volantă.

In folio, 1 foae. Drept titlu: «Lăcuitorilorŭ Moldavieï, şi Valahieï!». (Armatele ruseşti intrase în Principate).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Datat: «1828 anulŭ, April 25»; în unele exemplare luna şi ziua sunt completate cu mâna.

Ex. în ms. rom. 5, f. 67.

Al. T. Dumitrescu, *Foi, volante*, p. 78.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1402. Witgenstein, General Feldmareşal, *Tarif pentru îndestularea oştirilor rossieneşti*, 1828. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

Tabelă tipărită pe 2 foi, româneşte în dreapta, cu acest titlu:

«Tarifă pentru îndestularea oştirilor rossieneştĭ piste graniţă. La anul 1828».

Semnează: «Gheneral Feldmar(e)şal Graf Vidghenştain». Ex. în ms. rom. 4075, f. 12–13.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 78.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1403. Petrovici Palin Fedor, *Predlojănie pentru proviziuni* (copie), 1828. — Foae volantă. Româneşte şi ruseşte.

In folio, 2 foi, textul românesc în coloana din stânga.

Drept titlu: «КѺПІЄ — КОПІЯ», după care urmează aceste lămuriri: «După predlojăniĭa D: de plin împuternicitul Prezedent al Divanurilor Prinţipaturilor Moldaviĭ şi Valahiĭ, Sfetnicul de taină şi Cavaler Graf Fedor Petrovicĭ Palin, dată pe numele Vistieriĭ, împreună cu Comisiĭa îndestulătoare armieĭ, dela Noem. 1: 1828. No. 5181», (pentru procurarea proviziunilor trebuincioase ostilor ruseşti). Insoţită de ordinul Visteriei către toţi locuitorii de prin judeţe. Ex. în ms. rom. 4075, f. 10—11.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, 78.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1404. *Relaţii despre războiul ruso-turc,* Chişinău 1828. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In-4⁰, 9 foi volante, cu textul pe 2 coloane, româneşte în dreapta. Exemplarul Academiei Române — dăruit de dl. Aurel V. Sava, magistrat Chişinău — are foile numerotate cu cerneală de un contimporan, dela 107—115 fiind cusute la un loc, în succesiunea aceasta. Fiecare foae cuprinde un comunicat oficial despre operaţiunile armatei ruseşti:

1828 Iunie 15, Chişinău: «Copie depe copie». Graf Dibicĭu despre trecerea avangardului rusesc, la 27 Mai 1828.

(nedatată), Incipit: «In urma trecerii avangardului nostru în 27 zile Maĭ...».

(nedatată), «Copie. — Inştiinţare dela Glavnaĭa Cvartira a Domnuluĭ Impăratŭ».

1828 Iunie 20, «Glavnaĭa Cvartiră în lagherulŭ ce ĭast(e) lângă Carasŭ 20 Iunie 1828 anulŭ».

(1828) Iulie 16, «Inştiinţare... Lagherŭ lângă cetatea Şumlĭa».

August 1828, «Inştiinţare dela armiĭa cea lucrătoare».

Intr'al cincilea rând amintindu-se de «15 a trecuteĭ lunĭ Iulie», datăm August 1828.

(nedatată), «Vâpiscă dinŭ înştiinţările pentru luarea cetăţiĭ Ahalţâculŭ».

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1828 Septemvrie 6, «Inştiinţărĭ dela armiĭa cea lucrătoare». La sfârşit: «Corabiĭa Parijŭ la Reida Varneĭ 6 Septembrie 1828 anulŭ».

Octomvrie 1828, «Copie». Incipit: «In Valahiĭa cea mică lângă satulŭ Baĭleşti,...».

Amintindu-se de luarea cetăţii Varna la 29 Sept., datăm cu aproximaţie Octombrie 1828.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 68, cunoaşte numai primele două din aceste comunicate; negreşit, se vor mai găsi şi altele.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1405. *Pomelnicul morţilor familiei Sturza*, ⟨1822—1828⟩. — Foae volantă.

«Pomelnicul morţilor familieĭ Sturza, după spiţa neamuluĭ». Incipit: Ioan Vvd. Baliţa, Sămina, Filip,..».

1 foae (22,3 × 33,2 cm.) tipărită pe o faţă, încadrată în chenar de flori; un monument funebru drept frontispiciu, cu semnături indescifrabile.

Se găsesc şi exemplare cu textul pe 2 pagine, plus o foae albă, legate sub formă de carte. Acestea au în plus, la sfârşit, o gravură: un vas cu flori şi o coroană funebră.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 22.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1829.

1406. ⟨**Aaron Vasile**⟩, *Patima şi moartea Domnuluĭ Isus Christos*, Sibiu 1829. Ed. III-a.

ПѢТИМА | шѝ | МѢРТѢ | Дм҃нвлвй шѝ Мжнтвитѡрювлвй | нѣстрв | ІСЪС ХРІСТОС. | СИБІЇѠ | ѧ Тупографіѧ лвй Іѡáнн Бáрт. | 1829.

In-8⁰ mic, 3 foi nenumerotate, 373 pagine; în faţa fiecărui cânt este o ilustraţiune (în total 10 ilustraţiuni) cu scene din vieaţa Mântuitorului şi versuri explicative.

Foile nenumerotate cuprind: titlul operii mai mare şi împodobit (litografie), o gravură şi titlul reprodus mai sus. Pe verso titlului al doilea aceleaşi versuri ca în ed. din 1808.

Pentru ediţiile anterioare, vezi *Bibl. rom. veche*, II, p. 454, nr. 676 (ediţia din 1805) şi p. 520—522, nr. 732 (ediţia din 1808).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1407. *Acatist*, Sibiu 1829.

ѦКѲѲЙСТЪЛ | Прѣ Сфн҃тей | Нъскътóрей дѣ Дм҃незéв, | шѝ ѫлте | Ѭкадѝсте шѝ Рвгъчвний | фóрте | ѐнлакниче шѝ дѣ фолóс. | СИБІЇѠ, ѧ Тупографіѧ лвй Іѡáнн Бáрт. | 1829.

In-12⁰, 2 foi nenumerotate + 427 pag. Tipar negru şi roşu. Pe verso titlului icoana Sf. Nicolae. La începutul textului un frontispiciu cu ochiul lui Dumnezeu, pe care este scris Ô ΘΕΟΣ.

In foile liminare, în afară de titlu, avem tabla de materie: *Scară*. Pe lângă *Acathistul Précestet* mai cuprinde: *Acathistul Domnuluĭ nostru Is. Hs.* (p. 221), al *Sf(â)ntuluĭ Nicolae* (p. 267), Paraclisul Maicii Domnului (p. 305), *Canon de rugăčune* (p. 325), Slujba din toate zilele (p. 356), Rugăciuni spre somn (p. 379) şi la masa (p. 394), Sinaxarul (p. 398) şi Pashalia (p. 420).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

АЛБИНА
РОМЖНЪСКЪ

ТАZЕТЪ ПОЛПТИКО-ЛИТЕРАЛЪ

ПАРТЕ I

DE АА І ІОНІЕ ПЪН АА 31 DEKEMBPІE 1829.

„Сте Албинеи доръ ши леце
„Дин флорі мїере а квлеце.

Пропрїетате привилегїать ши дрепере алуи А. Г. Асаки цюдикьторїо ал департаментул привиниторї стрьине референдарь дрьцьтъ, рилорї нацїонале а молдовей ши мъзъларїо академїей де рома.

Типърит ши публика д. ешї.

454. *Albina românească*, Iași 1829.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1408. *Adunare de rugăciuni*, Iaşi 1829.

Adunare de rugăcĭunĭ | cătră | Prea sfânta de D(u)mnezeu | născătoare | Paraclisul mic, şi al doilea Paraclis şi a sf(â)ntuluĭ Haralambie Paraclis. | Şi canon cătră sf(â)nta Treime. | Mijlocitoare pentru orĭ ce ne vom ruga, | şi la primejdiĭ de boala cĭumiĭ | cu blagoslovenie | prea sfinţitului Mi|tropolit al Suceveĭ şi Moldavieĭ, | Kiriu Kir Veniamin Costachi | în Iaşi 1829.

N'am văzut exemplare; 1 foaie + 72 pag.
Ghe. Adamescu, *Istoria Seminariului «Veniamin» din Iaşi*, Bucureşti 1904, p. 39.
Biblioteca Mănăstirii Neamţ.

1409. *Albina românească*, Iaşi 1829.

Но 1. Ĭшiĭ 1 Юнiе 1829

АЛБИНА РОМЪНЕСКЪ

ГАЗЕТЪ ПОЛИТИКО-ЛИТЕРАЛЪ

455. *Albina românească*, Iaşi 1829.

ЇЛБИНЇ | РОМЪНЕСКЪ | газетъ политико=литералъ | Парте I. | Дела 1 Юніе пън ла 31 Декемвріе 1829.

«Есте албинеї дорѣ шн леце
«Дин флорї мїере а кълеце.

Пропрїетате привилегїатъ шн дрепере а лѣи | Л. Г. Ясаки ЦЮДИКЪТОРЇЮ | ла департаментѣл причиннлорї стрънне референдарѣ ДЕЪЦЪТѢ|рнлорї націонале а Молдовеї шї мъдѣларїѣ Ікадемієї де Рома. | Типърит шн пѣблика[т] Ѧ Ешї.

Titlul de mai sus este încadrat şi aplicat pe o foae în 4⁰ (facs. nr. 454), restul în folio mic. Pe gravură este imprimat: *Tarde sed tute.*

După titlu urmează 2 foi (una litografiată, alta tipărită) în legătură cu administraţia gazetei (reproduse mai jos) şi altele 3 cu «Novitale dela armie». Toate aceste foi au precedat apariţia gazetei, ca foi volante (vezi foile volante pe anul 1829).

Invitaţia litografiată (are şi completări de mâna) este transcrisă şi de N. Hodoş şi Al. Sadi Ionescu, *Publicaţiunile periodice româneşti*, Buc. 1913, p. 19.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cătră cinstit Dumnea(lui) ⟨Starostile Malinescu în Botoşanĭ⟩.

Din alăturata înştiinţare, Dumnata te veĭ plirofosi de scoposul tipărireĭ uneĭ gazete în limba românească. Incredinţându-se de dorinţa Dumitale pentru îndămânarea mijloacelor ce privesc cătră luminarea neamuluĭ, Redacţia aceşteĭ gazete îţi face poftitoare cerere, se bine voeştĭ a îndemna pe evghiniştiĭ boerĭ şĭ pre alţĭ ŭubitorĭ de cetire, ca să se prenumere în alăturata filă, în care îndeletnicitorĭul prenumerant lămurit să-ş scrie numele seu la locul însemnat. Drept acea să alăturează ⟨două zăci şi patru⟩ bileturĭ cu poftire de a înturna aice pe acele neprenumerate. După priimirea a 78 leĭ 30 par(ale), ce este preţul gazeteĭ dela 15 Maĭ, până la sfârşitul luĭ Dechemv(rie) 1829. Dumnata veĭ bine voi a însemna pe fieştecare prenumerant în biletul de supt acelaş numer, supt carele însuş se va iscălĭ şi ĭĭ ve(i) da pre acest bilet spre a-ş cere dela ⟨Dumneta⟩ de doaă orĭ pe săptămână gazeta ce va veni supt a sa adresă. Sârguindu-te Dumnata de a închie prenumeranţia cât maĭ curând, partea bileturilor iscălite de prenumeranţĭ, împreună cu banĭĭ ce vor număra, veĭ bine voi a le triĭmete cel maĭ târziu până la 15 Maĭ viitoriŭ, aice supt adresa: *Cătră Redacţia Albineĭ Româneştĭ.* Adunându-se prin a Dumitale sârguinţă îndestuĭ prenumeranţĭ, vei îndămâna statornicirea acestuĭ lucru plăcut şi folositorĭu, pentru care tot publicul şi mai ales Redacţia va rămâne îndatorită.

Eşĭ ⟨20⟩ April 1829.

Redacţia Albinei Româneştĭ.
(pecetia gazetei)

Înştiinţarea prin care se anunţă apariţia gazetei, transcrisă şi de N. Hodoş şi Al. Sadi Ionescu, *op. cit.*, p. 19—20.

Înştiinţare despre Gazeta Românească din Eşĭ.

Nu să află astăzĭ în lumea politică neam, deşi maĭ mic la număr decât Româniĭ, carele, între alte ale sale folositoare instituţiĭ, să nu aibă în limba naţieĭ, un jurnal periodic, sporiul acel vrednic de mirare, la carile acum au ajuns ştiinţile, măestriile şi negoţul, au răsărit în parte din asemene împărtăşitoare mijloace, prin carile lăcuitoriĭ dispărţiţĭ de munţĭ şi de mărĭ să fac vecinĭ şi, împrumutându-se cu rodul cercărilor, îndămânează traĭul însoţitorĭu. Luătorĭu aminte cetitorĭul gazeteĭ, ca într'o oglindă în ĭa vede înfăţoşate toate interesantele întâmplărĭ de carile el însul atârnă, martor să face cruntelor bătăliĭ, vede faptele, aude vorbile strălucitilor bărbaţĭ, să minunează de fenomenele fireĭ şi, ca un călătorĭu de pre rătunzimea pământuluĭ, culege folositoare pilde şi învăţăturĭ.

Intru părintească îngrijire, ce pentru binele public păstrează cătră patriĭa noastră SCUTITOARE IMPARĂŢIA ROSSIEĬ, înnalta ocârmuire au bine voit a da voe să se tipărească în Eşĭ Gazetă Românească; în puterea sus arătateĭ înnalte învoirĭ, D. Aga Asachi însărcinându-se cu direcţia acestuĭ lucru, Redacţia Gazeteĭ, adecă: Soţietatea alcătuitoare, nu pregetă a înştiinţa pe evghenistiĭ boerĭ şi pe toţĭ simpatrioţiĭ, că jurnalul acest politico-literal să va tipări în Eşĭ, supt nume de ALBINA ROMÂNEASCA, în următoarile condiţiĭ:

1. Incepând de la 15 Maĭu viitorĭu, Albina românească se va tipări de doaă orĭ pe săptămână.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

2. Mărimea şi forma gazetei va fi pe septămână de o coală şi ğumătate în 4.

3. Ia va cuprinde: politiceşti şi interesante novitale din toate ţările lumei, Buletine dela teatrul războiului, culegeri istorice, literale, morale, filologhice, acele despre folositoare aflări şi mai ales adese se vor împărtăşi din vrednici scriitori povăţuiri despre economia câmpului, despre care pentru toate timpurile anului se vor însemna regule după sistema practisită în ţările politicite, atât despre mai bună lucrarea pământului, a pometelor, a viilor, a stupilor, a vermilor de mătasă, a velniţilor, a pădurilor, cât şi povăţuiri pentru ferirea şi vindecarea epizotiei (boalei vitilor) şi alte folositoare pentru moşinaşi şi possesori. Prenumerantul ci-ş va păstra şirul întreg al acestor gazete, va ave în casa lui un hronograf deplin de întâmplările în mijlocul cărora însul viază şi carile în adevăr întrec pe multe alte epohe. In suplementul ci să va adăogi câte odată, se vor tipări poroncile Ocârmuirei ce au să fie tuturor cunoscute. Asemene acele ce, atingându-să de negoţul Moldovei, se vor slobozi în megeişitele ţări. In acel suplement să vor mai publica mezaturile, vânzările şi ştiinţările particulare, acii carii vor ave trébuinţă a li să tipări asemene cuprinderi, supt a lor iscălitură, întărită de deregătoria locului, le vor trimite către: Redacţia Albinei Româneşti, adăogând şi cheltuiala publicaţiei.

4. Preţul acesteï gazete pentru Moldova va fi patru galbini pe an, care preţ foarte măsurat este în alăturare cu cele mai eftine străine gazete, când Albina Românească va cuprinde în filile sale toate înştiinţările adevărate ale altor jurnale. Dar pentrucă dela 15 Maiu, când se va începe gazeta, pân la încheerea anului 1829, rămân numai şepte luni şi ğumătate, aşa dar analogul ce să cuvine acuma la prenumeraţie, este de 78 lei 30 parale. Deacă ačastă gazetă va căpăta doritul sporiu, de care în toate chipurile redacţia să va sirgui a să învrednici, atunce dela începutul anului 1830, Albina Românească se va tipări cu mai mare deplinătate, cu nou tiparîu şi pe mai fină hârtie. Ce să atinge de stilul gazetei aceştiia, redacţia va urma după cel cerut de regulile limbei şi pe carile orîce filolog ideat îl va afla potrivit. Precum de datorie este a nu mai întârzie de a aduce limba vorbită de mai mulţi decât patru milioane Români, la gradul deplinirei, către carele strălucitul ei început o împuterniceşte, iar paradigma cultivitilor sale surori o îndeamnă.

In Eşi prenumeraţia să va face de odată în mănăstirea Sfinţilor Trii Ierarhi, iar pela ţinuturi Redacţia s'au adresuit către persoane binevoitoare, trimiţându-li bileturile cuviinčoase şi împuternicire de a priimi preţul sus arătat dela prenumeranţi şi de a le da bileturile însemnate cu sighilul Redacţiei, prin carile şi vor cere gazeta la locul şi zioa arătată.

Cu ace întâie gazetă să vor tipări pe o filă, spre pomenire, numile prenumeranţilor, carii unui lucru obşteşte folositoriu vor da razemul şi îndemnul dorit, fără carile nu să va putea înfiinţa.

Eşii 17 Aprilie 1829. Redacţia Albinei Româneşti.

«No. 1» al gazetei poartă data: «Eşii 1 Iunie 1829» (facs. nr. 455). Cuprinde la început o «Innainte cuvântare» reprodusă mai jos (transcrisă şi de N. Hodoş, Al. Sadi Ionescu, *Publicaţiunile periodice româneşti*, Buc. 1913, p. 20—22), o listă alfabetică cu «Numele binevoitorilor prenumeranţi din carii o samă au dat şi osăbit ağutoriu», precum şi o poezie *Albina şi trântorul*, nesemnată.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Innainte cuvântare.

Epoha în carea trăim poartă semne însuşite şi vrednice de mirare! Dorul învăţăturilor nu numaĭ că înfrăţeşte pe lăcuitoriĭ uneĭ ţeriĭ întru câştigarea acesteĭ moralice avuţiĭ, prin care o naţie se face puternică şi fericită, ci încă şi oameni neasemănaţiĭ cu relighia, cu limba şi cu legile, sânt însufla[illegible] tot de aceieşĭ simţire lăudată de a pofti unul altuĭa gradul deplinirei moralice al învăţătureĭ şi al măestrieĭ. In zilele de acum oricare înbunătăţire şi aflare a vreuneĭ naţie trece în posesia tuturor spre folosul omenireĭ. De asemene cugetăriĭ povăţuiţĭ să vădu în Evropa mulţĭ învăţaţĭ, cariĭ supt umbrirea guvernuluĭ şi cu ağutoriul celor avuţĭ, uniĭ lucrează în patria lor pentru sporiul bunelor învăţăturiĭ, alţiĭ fără a se teme de ostinele şi primejdiĭ, petrec luciul mariĭ, călătorescu ţăriĭ necunoscute, înpărtăşind pretutindenea razile moraluluĭ, ale politicireĭ şi ale ştiinţelor. Prin asemine mijloace în Eghipet, în India, în America, carele odinioară era întunecate de negura vărvărieĭ, vedem astăz pre aciĭ sălbaticĭ lăcuitoriĭ dumesniciţĭ politicindu-să, învăţindu-se şi supuindu-se dreptelor legĭ. Oare putemu noĭ privi la aceaste bune urmate înnaintea ochilor nostri, fără a ni întrista că numaĭ naţia noastră în cea maĭ mare parte este lipsită de acesti înbunătăţiriĭ şi înnapoetă decât toate némurile Evropeĭ şi decât multe altele ce lăcuescu pre celelalte părţĭ ale pământuluĭ? Cine nu sâmte în ţara noastră lipsa aşezământurilor prin a cărora lucrare, precum sântem politiceşte, se ne putemu face şi moraliceşte mădulăriĭ folositoare ale familieĭ Evropiene, a căria raze de învăţătură, de atâtea veacuriĭ, se refrângu pe orizonul nostru?

In aseminea înnapoiere deacă astăziĭ ne povăţuimu de maĭ nalte cugetăriĭ, deacă voim a urma în lucrarea noastră paradigmeĭ aducătoare statuluĭ de folosuriĭ şi de nume strălucit şi carea revarsă îndestulare asupra fieşte căruie, să cuvine cu îndoite pasuriĭ şi sirguinţe a ni porni spre câştigare în parte a celor întârziete.

Precum măestriile îndeplinescu lipsa vârtuteĭ omuluĭ, aseminea şi noĭ spre a pute spori în scoposul nostru, trebuie a ni folosi de uneltile, ce spre aceasta s'au cunoscutu şi se mărturisescu a fi cele maĭ nemerite. Dorinţa celor ce de mult poftescu înfiinţarea unuĭ mijloc înlesnitoriu prin carele să poată naţia noastră cunoaşte înbunătăţirile şi înaintirile minteĭ omineştĭ, precum şi cursul întâmplărilor lumeĭ, de carele tot omul atârnă, astăziĭ să plineşte prin publicaţia acesteĭ gazete, ce supt prea puternică paveza a Impăraţieĭ Rossieĭ s'au privilighiat şi prin ağutoriul Evghenistilor compatrioţĭ s'au înfiinţat. Numile binevoitorilor prenumeranţĭ păstrate în filile aceste vor fi cunoscute în Evropa şi în toată lumea politicită şi trăitoare în istoria naţieĭ, iară nepoţiĭ nostri, cariĭ de plin vor gusta rodul acesteĭ bunătăţĭ, vor binecuvânta lăudatul lor nume.

Albina Românească astăziĭ întâiu vede lumina zileĭ şi tinerelile sale aripĭ le cearcă în ostinitoarea sa călătorie, miĭ şi miĭ de florĭ cu felurite văpsele şi mirezme împodobescu câmpul pre carele ea va să zboare, înse numaĭ acele florĭ iĭ vor fi plăcute, care aduc mană şi vindecare, de însaşĭ eĭ blândă fire povăţuită, se va feri de cele ce supt amăgitoare frumuseţe ascund farmăc şi venin în sinul lor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

(Натура не ѵкаіѵ.)

456. *Bibliotecă românească*, publ. de Z. Carcalechi. (*Natura ne învață*).

Asemine şi Redacţia gazeteĭ nu se va abate dela acéle ce privesc cătră înbunătăţirea inemeĭ şi a minţeĭ, dogmile sfinteĭ noastre relighieĭ orthodoxe, sévas (?) cătră ocârmuirea şi legile ţăriĭ o vor povăţui întru a sa lucrare înştiinţerĭ adevărate, pre cât vor ağunge la cunoştiinţa sa şi învăţăturĭ folositoare vor cuprinde filile sale. Fiind înse că tot lucrul la începutul său nu poate ave deplinătatea, care se câştigă numaĭ prin o îndelungată pracsis, drept aceasta şi bine voitoriul cetitorĭu va îngădui la neağunsurile ce poate întimpina în această gazetă şi, spre a eĭ întocmire, Redacţia pururea va priimi cu cunoştinţă înţeleptele îndreptărĭ, atât ale celor din lăuntrul Ţăreĭ, cât şi a celor streinĭ, ce prin chipurile cuviinčoase le vor împărtăşi Redacţieĭ.

Pe pag. 4 a numărului 1 din gazetă:

Ačastă gazetă politico-literală să tipăreşte în Eşĭ, preţul eĭ este de 4 galbenĭ pe an. Iară acum să prenumeră pe 7 lunĭ ğum., începând dela 1 Iunie şi eşind de doă orĭ pe săptămână, adecă: Dumineca şi Joia înainte de amează̆zi.

Prenumeranţia şi împărţirea gazetelor se fac în cantora eĭ în Monastirea Sfinţilor Treĭ Ierarhĭ.

Aceĭ ci vor voi a să prenumera şi după 1 Iunie, vor afla încă până la o vade numerile gazetilor din început. Pela ţinuturĭ iubitoriĭ de gazete să vor înştiinţa dela Dumnealor deregătoriĭ de numile persoanilor ce au binevoit a se însărcina cu prenumeranţia şi carile vor împărţi prenumeranţilor gazetele ce dela Redacţie în plicurĭ pecetluite li să vor trimite supt numele fieştecăruia. Toţĭ cariĭ vor avea a publica în gazete niscaĭva înştiinţărĭ pentru interesul lor, sânt poftiţĭ a le triimite cătră Redacţie, întărindu-le maĭ întâĭu de diregătoria loculuĭ şi adăugând cheltuĭala publecaţieĭ carea este câte un leu de rândul tipărit într'un numer al gazeteĭ.

N. Hodoş, Al. Sadi Ionescu, *op. cit.*, p. 18—22.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, P. II 50 III.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1410. *Bibliotecă românească.* Publicaţie periodică tipărită de Zaharia Carcalechi, Buda 1829—30. (Continuare) partea I—IV.

Titlul acestor părţi deosebindu-se de acela pe care-l avea publicaţia în 1821, îl reproducem întreg.

БІБЛІОТЄКЪ | РОМЇНЄСКЪ | сaѵ | адѵнърй де мѵлте лѣкрѵрй фолоситоаре, | ѧтокмитъ | ѧ 12. Пърцй, ѧтжїа оарѣ тълмъчитъ де прѣ ѧвъцацй | бърбацй, | ши типъритъ | пентрѵ Нѣмѵл Романеск | прин ЗАХАРІЄ КАРКАЛЄКИ | Изводиторюл ачестей Бївліотечй. | Партѣ I.

Кѵ ѧкипѵирѣ Прінцїпѵлѵй Дїмїтрїе Кантемїр (Партѣ II. Кѵ ѧкипѵирѣ Прінцїпѵлѵй Радѵ Шербан. — Партѣ III. Кѵ ѧкипѵирѣ Прінцїпѵлѵй Мїхай ши Їоѵлѵй. — Партѣ IV. Кѵ ѧкипѵирѣ Прінцїпѵлѵй Ѳтефан челѵй маре).

Ла Бѵда | ѧ Кръласка Тѵпографїе а Ѵнївєрсїтатєи Ѵнгарїей. 1829. (1830, la partea III—IV-a).

In-4⁰ de 4 foi nenum. + 56 pag. pentru partea I-a; 2 foi nenum. + 64 pag. pentru partea II-a; 2 foi nenum. + 60 pag. pentru partea III-a şi 2 foi nenum. + 68 pag. pentru partea IV.

Textul cu litere cirilice. Fiecare volum are drept frontispiciu o gravură cu inscripţie, de ex.: *Ora et labora.* — *Natura docet* (*Natura ne învaţă*). (facs. nr. 456). Celelalte gravuri, fără inscripţie, reprezintă Dreptatea (facs. nr. 457) şi figuri din antichitate.

Cuprinsul primei părţi:

Dedicaţie Mitropolitului Dionisie.
«Către cetitorĭ».
«Cuprinderea Bibliotecei va urma întru această formă».
«Damaschin Th. Bojâncă, Prefaţie la Istoria Romanilor» şi «Istoria Romanilor», p. 1—26.
«Izvoditorĭul K(arcalechi), Luare aminte», p. 26.
«Viaţa lui Dimitrie Cantemir...», p. 27—38.
«Invingerea (încredinţarea) despre sine singur o unuĭ Lord Şoticesc», p. 38—40.
«Testamentul (diata) unuĭ Jidov bogat, anume Pinedo din Amsterdam», p. 40—41, urmat de acela al lui *Friderih Şadel*, p. 41—47. Ştiri diverse, p. 47—52 şi lista prenumeranţilor, p. 53—56.

Cuprinsul părţii a doua:

Dedicaţie lui Grigorie Băleanu.
«Păşire mai departe în Istoria Romanilor», p. 1—27.
«Dam. Boj., Istoria luĭ Radu Şerban...», p. 27—36.
«O istoriuţă» traducere din nemţeşte de Dam. Bojincă, p. 37—49.
Ştiri şi sfaturi, pag. 50.
Dam. Bojincă, Istoria lumii («arătări hronologhice»), p. 51—54.
Inştiinţare şi lista prenumeranţilor (continuare), p. 55—64.

Cuprinsul părţii a treia:

Dedicaţie lui «Alecsandru de Filipescu».
«T. Bojâncă, Conţinerea Istorieĭ Romanilor», p. 1—24.
«Cuvânt» al lui Simeon Marcovici, la deschiderea Şcoalei naţionale din Bucureşti, în 1827 Sept. 15, p. 25—31.
«Cuvântare de rugăcĭune a Naţieĭ Romaneşti către strălucitiĭ boerĭ a Ţeriĭ Romaneştĭ şi a Moldavieĭ, întocmită de Emanuel Gojdu...», p. 31—36.
Istoria lui Mihai Viteazul de D. Bojincă, p. 36—56.
«Urmarea Istorieĭ popoarelor şi a staturilor. — Istoria culturiĭ», p. 57—60.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

457. *Bibliotecă românească*, publ. de Z. Carcalechi (*Dreptatea*).

Cuprinsul părţii a patra:

Dedicaţie Mitropolitului Moldovei Veniamin.

«D. Bojánca, Conţinerea Istorieĭ Romanilor», p. 1—32.

«Dialog între doĭ tinerĭ Romaneştĭ», p. 33—40.

Anunţ despre o istorie a lui Ştefan-cel-Mare, care va apărea în numărul următor al Bibliotecii şi despre un portret al aceluiaşi Domn zugrăvit de pictorul Const. Leca.

«Călătoria luĭ Martineli la Paris» de Z. Carcalechi, p. 41—56.

«D. Bojáncă, Urmarea Istorieĭ popoarelor şi a staturilor», p. 57—58.

«Neşte gâcĭturĭ», p. 59. — Istoria culturei», «Preţul mărfurilor», p. 60, apoi lista prenumeranţilor, p. 61—68.

Vezi şi nr. 1114, anul 1821, o parte; se continuă în 1834 ultimele nouă părţi.

Curierul românesc, I (1829), p. 50, anunţă părţile I—II cu portretele lui Dim. Cantemir şi Radu Şerban Vodă (al doilea portret în ex. Acad. lipseşte); *ibidem*, p. 54, reproduce testamentul ovreiului Pinedo (16 puncte).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1411. Bota Moysi, *Versuri îndemnătoare... tinerimei româneşti,* Buda 1829.

VERSURĬ | indemna'tóre | ca'tre' | deprinderè | TÉNERIMEĬ ROMA'-NESCHĬ | intru | INVA'TZETURĬ, | ca un dar de gratulaţie pe auritù' Annu Nou | M. DCCC. XXIX | de | Moysi Bota | Fostu' înva'tzetoriu Roma'nesc in Lippova lucrate shi typa'rite.

Glückswünſche auf das goldene Jahr 1829.

In Buda | cu literile Cra'eshteĭ Typografiĭ a Universitateĭ Ungureshtĭ din Pest'.

In folio mic, 52 pagine.

Textul scris în româneşte, pe 2 coloane: în stânga cu litere latine, în dreapta cu litere cirilice. Numai cu litere latine sunt: titlul, dedicaţia şi prefaţa.

Pe verso titlului extrase din Sirah şi Solomon; urmează 2 foi cu dedicaţie, lui «Ioann Kövér de Réthát..... ca unuĭ adeva'rat patron iubitoriu de înfrumseţarè fericirĭĭ Genuluĭ Roma'n» — iscălite: «In Lippova in 25. Noemvrie 1828, umilit serv Moysi Bota Fost. Syst. Inva't». Apoi un tablou intitulat:

«Scurtă previdére despre intzelégerea pronunţieĭ in legtoria (cetirea) Cártiĭ acesthia, dupá modu' fratilor nostri Itálienĭ; cu Strémosheshtile Litere in ante pusé» (facs. nr. 458).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

După prefața reprodusă mai jos, urmează următoarele poezii: *La sórtea omenească, Fabula traiului he'rciogilor de ca'mp pistritzĭ, shi a celor lungĭ în coda';.. cu a epurilor casnicĭ.. (de Cas'a). Ca'nta'rĭ de salutare* (cu prilejul aniversării zilei de naștere a împăratului «Frantz I-iu», $^{12}/_{24}$ Februarie 1828) din partea «adeva'ratzilor strenepotzĭ Romanĭ», a «poporuluĭ Roma'n», a «inva'tzetorilor systhematiceshtĭ, a «patrionatuluĭ popor roma'nesc» și a școlarilor din Lipova; alte poezii erotice și la sfârșit *Ca'ntecul va'ere'riĭ dreptuluĭ in patria streina'*.

Prefața :

Cuvènt' in ante.

Próspètè inchipuire varsè cunoshintza mèntzeĭ nóstre ceiĭ sènătóse despre starè inceputuluĭ sortiĭ omeneshtĭ, caré maĭ 'nainte de cultivire nèmica altă erà, de quòt o simplitzitate, o selbătecie, shi o adevărată stăpènitóre fricá a tótă Lumè, iară dupá desvălirè culturiĭ, dupá ivirè shtièntzelor formóse, dupá găsirè tehneler, shi dupá intemeérè omenilor intru cunoshintza sèngelui shi a Genuluĭ lor, la acéa flóre a fericiriĭ au ajuns, la carè astezĭ Austria, Anglia, Frantia, sh. a. cu frumsetzé culturiĭ lor preste tótă Lumè acestuĭ pământ ca razele Sóreluĭ: ales exemplu strelucesc. — Fericitzĭ sùnt dar'acea lòcuitorĭ cariĭ sub scripturile a lor asha Impèrătziĭ, sau născut, fericitzi sùnt că au bărbatzĭ exelensĭ, cu frumusétia culturiĭ inavutzĭ, shĭ sùnt fericitzĭ maĭ vèrtos că au adevèratzĭ,—shi credincioshĭ Patriotzĭ,—iubitorĭ de adevăr, shi dreptate; invionatzĭ cu patrioticiască insufletzire, statornicĭ intru împlènirè Legilor Tzeriĭ, temeinicĭ in păzirè strèmosheshtilor drepturi: invăpăiatzĭ in cuget de aplecăciunè dragosteĭ cătră procopseala shi bun sporiul fericiriĭ Geneluĭ prin infrumsetzarè tehnelor shi a shtièntzelor luminate: care din zi în zi infloresc. Nèmic maĭ putzin, aflăsè shi in tèmpù de acum de multe plase de omenĭ, dintre cariĭ uniĭ, de shi ȵu sùnt in treapta sèlbăteciască, simpli, fricoshĭ, shi spărioshĭ: totushĭ indepărtatzĭ fièind de asha sèmtziriĭ bune, se fac intradins călcătorĭ de păzirè inplènireĭ Legilor, shi a drepturilor strèmosheshtĭ, ne avènd maĭ de parte dragoste cătră fapta bună de ashĭ luminà fiiĭ sùĭ, ca se ajungă la frumsétia fericiriĭ Genuluĭ; ei intradins remănènd la intunèrecul simplitzitateĭ, shi la niagra ticăloshie, pătimesc lungóre de mórte.

Crédemè frate! Că patima aciasta tocma'ĭ la noĭ Romăniĭ invèrtoshatè se aflè. — Apoĭ de shi chiar fieshte carele ushor sèmte, că numaĭ din lipsa dragosteĭ cătră Patrie, cătră shtièntze shi cătră luminarè mènteĭ se inpédecă tótă frumsétia fericiriĭ Genuluĭ; ma: totushi ceĭ maĭ avutzĭ dintre aĭ nostriĭ, cuprinshĭ fièind de ne setiosa poftă cătră comorĭ, remăn recĭ de cătră dragostè Patrieĭ, de cătră luminarè shi procopseala fiilor sùi, apoĭ nicĭ o indemnare au de a fericì Genu' cel de un sânge cu eĭ, de a se deprinde intru faptele bune, care curg din intemeérè cè statornică a shtièntzelor formóse shi a tehnelor, prin care se deduce la culturè shi se luminează mèntè omuluĭ.

Eu cu adevèrat am vèzut pe multzĭ Romănĭ maĭ ales de acea cariĭ au crescut sub arèpĭ străine, cuprinshĭ de momiri politice, in asha nèroiu alunecatzĭ, quòt ascunzèndushĭ bunătatè patrioticiască, shi dreptul strèmoshilor sùi' se rushineazè a spune că sùnt Romănĭ shi numaĭ de quòt inboldinduĭ cineva (precum C ă r t i t o r i u') din Haale — au inceput pe stènga fără fórfecĭ pènză noò a croiĭ — — —) uniĭ ca acea shi de insushĭ strèmoshescù lor sènge al vestitzilor Romanĭ sar lăpădà. Aciasta totzĭ misheiĭ shi nemernicii acea

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ar face; carii nu au crescut intre aĭ sŭĭ, shi carii n'au căpătat sĕmtziriĭ de dragoste cătră fericirè Patrioticà a Genuluĭ sŭu; shi maĭ vĕrtos acea carii nu sau adĕpat cu cunoshtintza temeiuluĭ strĕmoshilor sŭĭ Romanĭ, acelor fórte vrédignĭ de laudà shi aducere a mĕnte hèroĭ bărbatzĭ. Cà aceshtè pentru dragostè cătră Patrie shi cătră luminarè Genuluĭ, punéu virtutè cè maĭ mare in procopseala Tènerilor, in gĕsireà tehnelor, in purtarè ostăshieĭ shi in ocărmuirè cè intzeleaptà a biruintzeĭ lor; avutau intocmiri bune, unde fiiĭ celor puternici shi heroĭ bărbatzĭ, dinpreunà cu fiiĭ celor orfenĭ la olaltà se'nvătzau, shi se procopséu crescànd intru sĕmtziriĭ bune, de a apĕra Patria sa; shi a tzènè Genu' in fericità stare.

Scurtà previdére despre intzelégerea pronuntieĭ in leĕtoria (cetirea) Cărtiĭ acesthia, dupa modu fratilor nostri Italienĭ; cu Strĕmosheshtile Litere in ante pusè.

Intzelesu'																
Italienesculuĭ.	i.	ia.	oa.	zz.	g. gh.	c. ch. qu.	sc.	s.	s.	ci.	j.	gi.	st.	st.		
Unguresculuĭ.	i.	ia.	oa.	tz.	g.	k.	s.	sz.	z.	ts.	zs.	dzs.	st.	szt.		
Cyrillesculuĭ.	ï	ѣ.	ѡа.	ц.	г.	к.	ш.	ѕ.	ʒ.	ч.	ж.	џ.	щ.	ст.		
Suna cu Literile Latine. Romànéshte.	i. é.	é è	o.	tza.	ga.	ca. qua.	sha.	sa.	za.	cia.	ja.	gia.	shta.	sta.		
				tze.	ghe.	cà. che.	she.	se.	ze.	ce.	je.	ge.	shte.	ste.		
				tzi sau ti (urmànd luĭ i. sunàtore.)	ghi.	chi.	shi.	si.	zi.	ci.	ji.	gi.	shti.	sti.		
				tzo.	go.	co.	sho.	so.	zo.	cio.	jo.	gio.	shto.	sto.		
				tzu.	gu.	cu.	shu.	su.	zu.	ciu.	ju.	giu.	shtu.	stu.		

Nota: à, è, ĭ, ò, ŭ, insèmnate, sunà ca Cyrillescul ѫ. sau Litera ѫ

458. Din Moysi Bota. *Versuri îndemnatoare*, Buda 1829.

Dintru acest' temeiu à dragosteĭ cătră Patria noastră shi cătră fericitul Schiptru al putérniculuĭ nostru Austricesc' Stăpènitoriu m'am indemnat shi eu a aduce ceva spre deprinderè activà intru poleirè Tènerimeĭ Române cu Cyrilleshtile slove shi cu Strèmosheshtile Litere lucrat; maĭ vĕrtos căcĭ noĭ cu Linbàne cu totŭ Romànĭ sùntem, adecà fiĭ strènepotzilor a Romanilor celor vechĭ, cariĭ nu cu Slovele Cyrilliane, ci chiar cu Literile Latine se intrebuintzau: de acéa nu numaĭ ni se cuvine, ma tocma datorintza sàngeluĭ Roman' Strèmoshesc spre maĭ formósà poleire Linbeĭ nóstre ne chiamà: iarèshĭ cu dènsele a ne intzelége, care eu ca cel din àntèiu fruct al ostenélelor meale il pun semn de DAR shi de GRATULATIE pe acest' AN NOU 1829.

Autorŭ.

Cartea are numeroase note şi explicări de cuvinte; interesantă este, de pildă, nota dela p. 49 despre *leliță, lelişoară* (lat. Lilia, nume de floare.

Dr. A. Veress, *Bibliografia rom.-ung.*, II, p. 263—4.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1412. Bota Moysi, [*Versuri,* Arad 1829].

Bibliografiez după un exemplar defectuos, căruia îi lipseşte foaia de titlu şi foile dela început. In-8⁰ mic, peste 8 foi nenumerotate, textul tipărit cu litere latine.

Pe foaia penultimă, la sfârşit:

Scrisam în Lippova în 15. Iulie 1829. cel mai umilit serv *Moysi Bota* fost Praeparat Invatietoriu.

Pe verso ultimei foi:

Nota. Acéste VERSURI, si alte mai multe Carti Romanesti si Serbesti se afla in Arad, la Decretalnica vendare a Craéstei Universitatei din Buda, care prin Domnélui Mult zelosu' Nationalist

NICOLAE DASCALO.
se prevend.

Exemplarul Academiei începe cu o lungă poezie fără titlu, un fel de dedicaţie la instalarea lui Nestor Ioanovici (1767—1830) ca episcop românesc al Aradului (22 Oct. 1829); se pomeneşte numele lui *Czikindeal,* al lui *Josif* şi *Pavel Jorgovics, Georgovics Vasilie,* şi al lui *Nicora Moysi.* Urmează alte poezii: *Poftire, Multiemire* şi *Cantare.*

Ştefan Pop, *Frământări româneşti în jurul scaunului episcopesc ortodox dela Arad,* Arad 1929, p. 89—90. Dr. Gh. Ciuhandu, *Din viaţa lui Nestor Ioanovici,* Arad 1929, p. 30.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1413. *Calendar pe anul 1829,* Buda.

КАЛЕНДАРІЮ | пе | АНУЛ дела ХРІСТОС | 1829. | Кáреле се кúпрúнде дин 365 де зúле. | Âтокмúт | пре грáдúриле шú клúма Цáрїй Оу̂нгúрéщй, | â Мáрелúй Прїнцїпáт âл Прдéлúлúй, â Цáрїй Рωманéщй, шú â Молдáвїей. | Прéтъ | зúлеле Дúмúнечиле, сърбътóриле шú септъ|мúниле Календáрюлúй вéкю, шú âчéлúй нóú, | пáрциле шú тúмпúриле âнúлúй, скимбáрѣ лú|нéй, ръсърúрѣ содрелúй, генеалогía кáсїй Âú|стрїей, тúргúриле, шú âлте фолоситóаре лúкрúрй.

Âⷯ Бúда | ла Кръúска Тύпографíе â Оу̂нїверситáтей Оу̂н|гúréщй.

In-8⁰ de 40 foi nenumerotate.

Tipar negru şi roşu pe primele 16 foi (partea calendaristică). Paginele încadrate în linii.

Cuprinde, în afară de cele menţionate în titlul de mai sus, «Doao nepreţuite scrisorĭ, adecă: 1. Scrisoarea lui Avgar Craĭul Edesieĭ către Mântuitorĭul Iis. Hs. carele s-au arătat în trup omenesc în părţile Ierusalimuluĭ. 2. Scrisoarea Mântuitorĭuluĭ Iis. Hs. către Avgar Craĭul Edesieĭ». «Inştiinţarea luĭ Lentul Proconsulul Iudeieĭ către Senatul Romeĭ, pentru faţa şĭ forma Mântuitorĭuluĭ Iis. Hs.». Termină cu «Nişte ecsemple morale», anecdote şi «Un flaster pentru orbanţ (Rodláuf), bubă şi alte umflăturĭ.

La sfârşit, pe 3 pagine, «Insemnarea cărţilor celor Româneştĭ ce se afle de vindut la Crăĭasca Typografíe în Buda» şi a celor cari «se află la lăcaşul autoruluĭ lor Ioan Theodorič..». Pe ultima pagină o «tabelă» de cheltueli şi venituri.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1414. *Calendar românesc pe anul 1829*, alcătuit de Şt. Niagoe, Buda.

CALENDARIU
ROMANESCU
PE
ANU-L DELA CRISTOS
1829

Quare se cuprinde din 365 de
die-le şi este aquum a duò órå
intr'aquestu modu lucratu de

STEFANU P. NIAGOE
Invètiåtoriu Scóle-i Romanesci din Pesta
IN BUDA
Cu Tipariu Cr. Tipografii tipăritu.

Scris de S. P. Niagoe *Scobit d. L. Colman*

In-12⁰, 2 foi nenum.+128 pagine; apoi alte 13 pag.+3 pag. nenum.+4 planşe caligrafice scrise de S. P. Niagoe şi litografiate; numerotaţia începe dela pag. 32.

Titlul litografiat; tipar negru şi roşu în partea calendaristica (p. 3—31), restul negru; ilustraţiuni, una în faţa textului, alta între pag. 38—39, ambele cu legende care îndeamnă Românul spre «luminare». Exemplarul Bibliotecii Academiei Române — fost al lui Em. Picot (cu autograful acestuia) şi dăruit lui D. A. Sturdza — este legat în matase, pe care s'au imprimat cele 2 ilustraţiuni din text.

Cuprinde: dedicaţia către Georgiu Mucio, ce reproducem mai jos; cronologie, sarbători, planete, eclipse, partea calendaristică, p. 3—31; târgurile, p. 32—37.

Dialogu sèu vorbire intre invèţiåtoriu şi scolariu, despre Romani şi Romåni sèu Daco-Romani, p. 38—119; dela pag. 38 textul urmează în litere latine şi ortografie etimologică pe paginele cu soţ şi în litere cirilice, pe paginele fără soţ. Acest *Dialogu* este o expunere asupra istoriei romane până după colonizarea Daciei, în care se amestecă versuri de proslăvire Impăratului Traian, consideraţiuni asupra literaturii latine, asupra limbilor neolatine, asupra gramaticii şi ortografiei limbii româneşti, citându-se din Gramatica (1828) lui I. Eliad pasagiul despre Iancu Văcărescu.

Statistica Daco-Romani-loru şi a Serbi-loru in quele trei Dieçesi: Arad, Témèşóra şi Verşeti, p. 120—121.

O istorie, p. 122—123.

Epigrame monologe, p. 124—128; cele dela pag. 126—128 numai în litere latine.

Pe 15 pagine din numerotaţia nouă, în limba română cu litere cirilice şi în limba germană, avem: *Scurtă ortografie a linbeĭ Daco-Romană cu stremoşescile Latinescĭ Litere.* Kurz verfaßte *Orthographie* der *Daco-Romaniſchen* Sprache mit Lateiniſchen Buchſtaben 1829.

In faţa tabelelor caligrafice este rezoluţia de imprimare cu data: Pestini 13-a Octobris 1828.

Dedicaţia:

De bunu Genu născutu-lui Domnu Georgiu Mucio Localu-lui-Directoru a Scole-i Romanesci şi Grecesci din Pesta, qua adevèratu-lui Patronu al aquestu-i Calendariu cu cuvènciósă plecăciune se dedică.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

De bunu Genu náscute Domnu-le!

Dorire-a qué de mulţi ani a Nému-lui nostru quelui pré insetatu dupó inbráçişarea de nouu a stremoşesci-loru Litere, s'au inplênit' de totu in Anu trecutu cu eşiré aquestui Calendariu[1]); quarele nu numai prin indemnu-l Domnie-i Tùa-le s'au lucratu, qui mai vîrtosu şi singur prin zelu-l quel mare al Patronime-i Tùa-le putù vêdea lumina. Sántá datorintiá daré a fi am ţênutu, nu numai publicá mulţiámire nationalá a Ţi face, qui şi Nému-lui a aretá invápóiata inimá a Patronime-i Tùa-le, quel que cu asîmînê bunâ vrere şi alte cárti, quare cu pré bunu folosu se intorcu astá-ḑi prin máni-le Români-loru, a sî dà la luminá ai mêḑîlocitu. Dequi fiênd che aquéstá pré láudatá faptá aşiè de plácutá se vîḑiu tutu-roru Românîloru; quát luând inscientiári dela mai multe Medulare a Genu-lui nostru despre facere-a Calendariu-lui şi pe Anu-l aquèsta, una şi despre aquésta am fostu cercetat, qua ţesetura aquestui Calendariu sî o invrêstesu unu séu doi ani, şi cu scrisóre-a Cirilicescá, qua o mêḑîlocire, prin quaré mai uşor şi fórá diferentiá fieşque quare Romanu trágênd folosu-l din iel, sî se agiungá doritu-l scopu.

Pentru aquea fácêndu-se publice-i cereri de agiunsu, fiênd' aquestu Calendariu dupó poftita formá întogmitu, cu Nationalá sêmţire se inclinâ Patronime-i Tùa-le prin

Autoru.

Amintit de St. Niagoe, în *Unirea cugetelor*, foae volantă din anul 1829 (vezi aici nr. 1445). Citat de Ioan Papiu din Gherla, în *Gazeta Transilvaniei*, Braşov, nr. 235, Marţi-Miercuri 28 Oct. (9 Noemvre) 1898, p. 2.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1415. *Cântare Episcopului Maxim Manuilovici*, Buda 1829.

Cuvântarea şi cântarea, carea s-au făcut la aşteptarea şi întâmpinarea Înalt Preaosfinţiei Sale a Domnului Episcop Maxim Manuilovici, în Caransebeş în 19 Iulie 1829 prin Ĭ. Θ. Π. K.

Geſang für Herrn Biſchof Maxim Manuilovics.

In Buda, 1829. Cu Tiparul Crăeştei Tipografiĭ a Universitateĭ din Peşta.

In-8^{0} mic, 6 pag. *Cuvântarea* de 2 pagine, *Cântarea* de 4 strofe.
Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 279, nr. 1228.

Budapest: Muzeul Naţional.

1416. Ciocârlan Ioan, *Carmen illustrissimo.. Josepho Putnik*, Buda 1829. Latineşte.

CARMEN | illustrissimo ac reverendissimo | domino domino | IOSEPHO PUTNIK | Episcopo Temessiensi | plurium I. Comitatuum | assessori | dum | a sua Sacratissima Maiestate | e | Pakracziensi ad hunc transfertur | Episcopatum | devote per | IOANNEM CSOKERLYAN | Absol. theologum sacratum.

Budae | Typis Typogr. Reg. Universitatis Hungaricae | 1829.

---

[1]) Vezi *Calendar pe 1828* (nr. 1359).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8⁰ mic, 8 pag. nenumerotate, ultima albă. Pe verso titlului şapte versuri extrase din *Horat. L. I. Ode XXVI.*

Urmează 42 versuri (distihuri elegiace) tipărite pe partea inferioara a paginei.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

Sibiu: Biblioteca «Astra».

1417. Ciocârlan Ioan, *Declamatio.. Stephano Stratimirovits,* Buda 1829. Latineşte.

Declamatio Excellentissimo Illustrissimo ac Reverendissimo Domino STEPHANO STRATIMIROVITS de Kulpin Orientalis Ecclesiae Archiepiscopo Carlovicziensi, nec non in provinciis Austriacis Illyricae et Valachicae nationis metropolitae insignis Leopoldi Ordinis Magnae Crucis equiti, S. C. R. et A. Maiestatis Intimi Status Consiliario etc. Domino benigno gratiosissimo devotissime oblata per IOANNEM CSOKERLYAN absolutum theologum. Albo-Ecclesiis die 1 Februarii MDCCCXXIX.

Budae, Typis Regiae Universitatis Hungaricae.

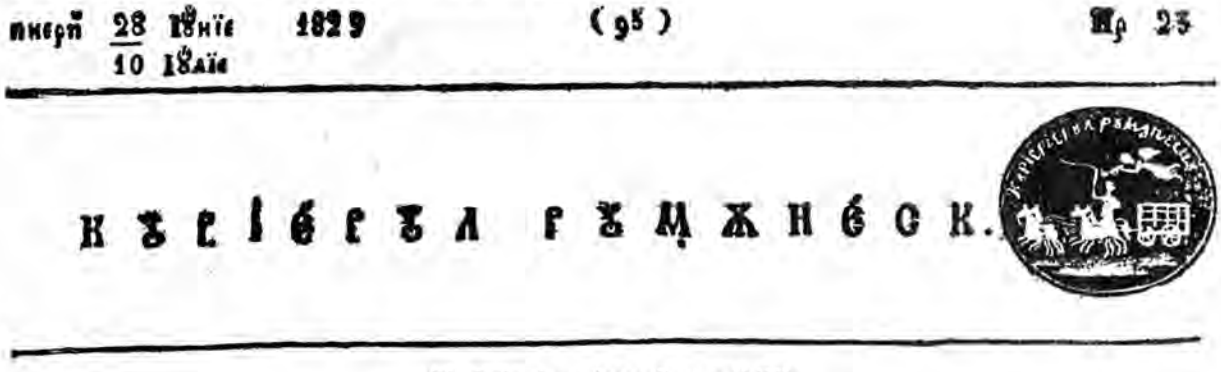
In-4⁰, 6 pag.

N'am văzut exemplare. Inregistrată de Dr. A. Veress, *Bibliografia rom.-ungară,* II, Buc. 1931, p. 265—266, nr. 1218; argumentele lui Veress, că autorul nu este român, cu tot numele lui românesc (*Ciocârlan*), ci Sârb nascut în Becicherecul-mare la 1800, care a scris în sârbeşte, ca preot, nu sunt plausibile, pentrucă Becicherecul are majoritatea populaţiei românească; apoi şi un Român putea scrie sârbeşte.

Budapest: Mus. Naţional.

1418. «*Curierul Românesc, Luni Aprilie* $^{8}/_{20}$ *1829. Nr. 1*».

Cu acest titlu apare primul număr al gazetii (pentru alte numere vezi facs. nr. 459 şi 460); formatul în 4⁰ cu textui pe 2 coloane.

пиеръ 28 Іюнїе 1829 (95) № 23
10 Іюлїе

КЪРІЕРЪЛЪ РЪМЪНЕСКЪ.

459. *Curierul românesc,* Bucureşti 1829.

O «Inştiinţare» pe 3 pag. (a 4-a albă), semnată de «I. Eliad. Şi C. Moroĭu», precede numărul de gazetă; această *Inştiinţare* a circulat şi ca foae volantă, v. aici nr. 1383. Reprodusă de N. Hodoş şi Al. Sadi Ionescu, în *Publicaţiunile periodice româneşti,* Buc. 1913, p. 176—177, o transcriem, după original, pentru importanţa ei:

Inştiinţare.

După înalta slobozenie prin strălucirea sa Graful, dată prea cinstituluĭ Divan, avem cinste a face cunoscut cinstituluĭ public: că cu începerea anuluĭ noŭ, sau cel mult a anuluĭ astronomicesc, adică cu începutul luĭ Martie 1829 să vor ivi şi începuturile gazeteĭ Rumâneştĭ Curierul Bucureştilor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Acest vestitor de obşte de atâţea anĭ cunoscut de neapărată trebuinţă în luminata Evropă, a ajuns astăzĭ a îşĭ împrăştiia vestirile sale şi între neamurile cele maĭ necunoscute, care încă în turburările şi neodihnile lor au simţit lipsa şi trebuinţa luĭ. El astăzĭ cunoaşte maĭ toate limbile Evropiĭ, încă şi ale acelor naţiĭ ce trăesc supt apărarea şi ocrotirea altor legĭ şi foarte trist era pentru noĭ, iubiţilor Rumânĭ, când el încă până acum nu cunoştea limba noastră şi noĭ vestirile luĭ le priimeam în limbĭ streine, în vreme ce ne aflăm în pământul nostru şi trăim supt legile şi cârmuirea noastră. Acuma însă aceĭaşĭ putere ce până acum părinteşte ne-au apărat, încât să ne bucurăm de aceste drepturĭ ale pământuluĭ nostru, aceĭaşĭ însuşĭ ne face să simţim şi această bucurie de a ne făli în mâinile noastre cu gazeta patriĭ noastre şi scrisă chiar în limba noastră. Acuma poate cineva vedea pe simţitorul Român curgându-ĭ lacrămĭ de bucurie, văzând în toate casele bătrânĭ, tinerĭ, bărbaţĭ, femeĭ, învăţaţĭ şi maĭ de rând, îndeletnicindu-se şi petrecând cu gazeta în mână şi înmulţindu-şi ideile, având cunoştinţă şi ţiind un şîr de întâmplările lumiĭ. Va putea cineva vedea încă şi pruncĭĭ ceĭ micĭ lăsându-şĭ jocurile lor cele nevinovate şi adunându-se împrejurul mumelor şi taţilor lor ca să citească eĭ singurĭ sau să asculte gazeta.

Folosul gazeteĭ este de obşte şi de o potrivă pentru toată treapta de oamenĭ; într'însa politicul îşi pironeşte ascuţitele şi prevăzătoarele sale căuturĭ şi să adâncează în gândirile şi combinările sale; aci liniştitul literat şi filosof adună şi pune în lumină faptele şi întâmplările lumiĭ; îndrăzneţul şi neastâmpăratul războĭnic se desăvârşaşte într'însa povăţuindu-se din norocirile sau greşalele altor războĭnicĭ. Băgătorul de seamă neguţător dintr'însa îşi îndreptează maĭ cu îndrăzneală spiculaţiile sale. Până când, în sfârşit şi asudătorul plugar şi el poate afla aceĭa ce înlesneşte ostenelile sale şi face să umple câmpurile de îmbilşugătoarele sale roduri. Nu este nici o treaptă, nu este nici o vârstă, care să nu afle plăcere şi folos într'această aflare vrednică şi cuviinčoasă cuvântăriĭ anuluĭ, adică în gazetă.

Pentru ačasta dar făgăduim că acest Curier al Bucureştilor va coprinde în sine: 1. O culegere de cele maĭ folositoare şi interesante lucrurĭ din gazeturile Evropiĭ. 2. Insemnărĭ pentru creşterea şi sporirea literaturiĭ rumâneştĭ. 3. Inştiinţărĭ pentru cele maĭ folositoare articole ale negoţuluĭ. 4. Cele din lăuntru şi slobode săvârşirĭ ale statuluĭ nostru: precum judecăţĭ însemnate, sfaturĭ şi hotărîrĭ ale Divanuluĭ pentru înbunătăţirea Patrieĭ; voinţĭ ale Divanuluĭ pentru publicarea a vreuneĭ pricinĭ şčl. 5. Vânzărĭ şi mezaturĭ deosebite şi în sfârşit, multe însemnărĭ folositoare, precum pentru curăţenĭa oraşelor, pentru păzirea sănătăţiĭ, pentru depărtarea boalelor celor gréle şčl, şčl.

Acest Curier va pleca de doă orĭ pe săptămână din Bucureştĭ cu ecspediţiĭa în forma aceştiĭ înştiinţărĭ ce să vede şi într'o jumătate de coală.

Dar fiindcă o acest fel de întreprindere nu să poate aduce la sfârşit decât cu destule şi grele cheltuelĭ, de aceĭa sânt rugaţĭ câţĭ vor cunoaşte învederat folosul şi trebuinţa aceştiĭ gazete, să bine voĭască a să prenumăra spre înlesnirea cheltuelilor eĭ şi spre păstrarea şi statornicirea eĭ. Preţul fieşte căruĭa trup pe un an, ţine aci în Bucureştĭ doĭ galbenĭ împărăteştĭ, iar afară, pentru cheltuĭala poştiilor, să va încărca analoghiceşte după depărtare, în cât

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cele ce vor eşi din ţinutul Ţăriĭ-Rumâneştĭ să vor sui până la 40 sfanţĭ; cele din judeţile dincolo de Olt, 36 sfanţĭ; cele din judeţ.: Oltul, Teliormanul, Argeşul, Muşcelul, Prahova, Bucovu, Buzăul, Focşani, 34 sfanţĭ; şi cele din Vlaşca, Dâmboviţa şi Ialomiţa, 32 sfanţĭ.

КУРІЕРУЛ РУМЪНЕСК

БУКУРЕЩІ

460. *Curierul românesc*, Bucureşti 1829.

Banii, fieşte care, spre siguranţă, îi va număra la locurile cele de jos însemnate.

In Bucureşti, la dătătorii gazetelor.
In Craiova, la casa D. H. Constandin Pop.
In judeţe, la Sameşul judeţuluĭ.
In Iaş la ⟨loc alb⟩.
In Braşov, la D. Niculae şi I. Pan.
In Sibii, la D. Tieri librerul.
In Blaj, la D. Unufrie Profesorul normal.
In Peştea, la D. A. Grabofschi.
In Arad, la ⟨loc alb⟩.
In Bucovina la „
In Basarabia la „

sau în sfârşit orĭ ce oraş la neguţătorul de cărţĭ ce să va afla acolo, lăsându-şĭ numele înscris.

Şi fiind că cunoscut poate să fie fieşte căruĭa cheltuelile cele dintâĭu ale gazetiĭ, de aceĭa sânt rugaţĭ toţi iubitorĭ de ačastă începere să bine-voĭască a plăti pe acest an banii înnainte.

Dătătorii gazetelor.
I. Eliad şi C. Moroĭu

N. Hodoş şi Al. Sadi-Ionescu, *Publicaţiunile periodice româneşti*, Buc. 1913, p. 174—177. Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1419. *Noao cuvinte ruseşti şi româneşti*, Bucureşti 1829. Ruseşte şi româneşte.

НОВОЙ ВЛАХСКОЙ | и | РУСКОЙ СЛОВАРЬ. | Съприсокоупленїемъ оупотребитель нѣйшихъ на Россі|йскомъ й Романскомъ ѩзыкѣ словъ и Разговоровъ.

НОВО КУВИНТЕ РОМЕЩЙ | шй | РОМЪНЕЩЙ.

Къ адъвгйрѣ Квинтелор шй а Дїалогърилор, че съ | ѧтребѫинцѣзъ май адѣсѣ ѹрй ѧ лимба Рѫсѣскъ шй | Романѣскъ.

Ѧ Бъкърещй. | ѧ Тѵпографїа дела Чишмѣ ѧЩЮКѲ:

In-12⁰ de 62 pagine + 1 foae (cu numerele).

Textul rusesc în coloana din stânga. După vocabular (p. 3—43), urmează «dialoguri».

Fără prefaţă. Exemplar dela M-rea Dobruşa (Basarabia) dăruit Academiei Române de I. P. S. S. Mitropolitul Puiu al Bucovinei.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1420. Heineccius, *Elemente de filosofie, logică şi etică*, traducere de Eufrosin Poteca. Buda 1829

ФІЛОСОФІЯ | кѫвѫнтѫлъй шн а нъравѫрилор, | ъдекъ | ЛОГІКЯ шй ЙѲІКЯ | Елементаре, | кърѫра съ пѫне ѧнайнте Їсторїа Фїлосо|фїчѣскъ | скрйсе ѧтрѫ латїнѣще де лъѫдатѫл Професор Їѡ. | ГОТТЛЇЄВ ЙЇНЄКЇЄ, фїнд ѧ кѳдедра фїлос. | дин Йлла. Їпой традѫсе ѧ лимба Єллинѣскъ | де | Дѫмнѣлъй Мареле Бан | ГРИГОРІЄ БРЪНКОВЕНѪЛ, | гр а кѫм ѧ лимба Ромънѣскъ | де | ЄѴФРОСѴН ДИМИТРІЄ ПОТЄКЯ, | Їером. шй Професор де Фїлософїе дела Бъкърещй спре | повъцѫйре ла лецїиле сале де фїлософїе.

Logica und Moral-Philosophie walachisch.

Ла Бѫда | ѧ Кръѫска Тѵпографїе а Оѹнїверсїтатей Оѹнгарїей. | 1829.

In-8⁰ de 24 foi nenumerotate + 398 pagine (greşit 389 pentru 397, iar 398 nenumerotată).

Pe foile nenumerotate avem: titlul, pe verso un extras din «Parim[iar]ş»; dedicaţia reprodusă mai jos; «Precuvântare a scriitoriului către iubitoriul de învăţătură cetitoriu», scrisă în «Francofort după Biandru 1728». «Către fiiĭ Românilor! Euf. Poteca Ierm. Introducere la Filosofie, sau leţie începătoare», care se termină cu vorbele «Dea noo D(o)mnul să filosofească toţi fiiĭ Românilor! Şi fie numele D(o)mnuluĭ bine cuvântat!».

La începutul textului (1—348 pag.) un frontispiciu care reprezintă o femee împrăştiind lumină. Textul se sfârşeşte cu vorbele: Πάντα καλῶς ἔσται. — «Toate bine vor fi. — Sfârşit».

Dela pag. 349—368 sunt tipărite 2 cuvântări ale lui Eufrosin Poteca: la Naşterea Domnului în anul 1827, rostită înaintea Domnitorului Grigorie Ghica, a mitropolitului Grigorie şi a boerilor, la curtea domnească; cealaltă la examenul public dela şcoala Sf. Sava, în 20 Iulie 1827 şi errata.

Dela pag. 369—398 tabla cuprinsului şi altă errată mai mică.

Dedicaţia:

Dumnélor Preacinstiţilor, Prealuminaţilor şi Prealăudaţilor bărbaţi aĭ Ţăriĭ-Româneştĭ!

Mareluĭ ban D(o)mnuluĭ mieu Constantin Bălăčanul, M(areluĭ) vornic Gheorgache Golescul şi M(arilor) logofeţĭ Alexandru Filippescul şi Nestor; bunilor patrioţĭ şi iubitorilor de ştiinţe Eforĭ aĭ şcoalelor, şi č. l.

Ačasta este cartea cea filosoficească, Preacinstiţĭ bărbaţĭ, pre carea D(o)mnul mieu, marele ban G. Brâncoveanul din latineşte a făcut-o ellineşte,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

şi pre carea, maĭ de mult cetindu-o eu, când eram în Şcoala grecască dascăl al sf(i)ntelor noastre dogme, m-au îndrăgit cu filosofia. Ačastă carte m-au îndemnat atuncea de am tâlmăcit şi am tipărit în limba noastră pre acea cărticică filosoficească numită: Gătire spre cunoştinţa de D(u)mnezeu. Dar şi când am venit dela Paris şi cu învoirea şi cinstea de obşte am fost aşăzat profesor de filosofie în limba Patrieĭ, tot ačastă carte, nu pentru numele cel strălucit ce avea în frunte, ci pentrucă este cu adevărat folositoare, au fost aleasă cu învoirea de obşte spre povăţuire la leţiile mele de filosofie. Pentru ačasta dar, de atuncea m-am osârduit a o traduce în limba ţăriĭ noastre; însă m-am slujit în şcoală cu dânsa manuscrisă, până când într'acest an cu bună voirea D. v. am plecat la Peşta ca să o dau în typarĭu spre înlesnirea de obşte a iubitorilor de filosofie.

Ačasta dar acum, fiindcă s'au hotărît, iubiţilor de lumină, ca să se typărească cu bună voirea D. v., pe dreptate trebuĭa să-şĭ arate faţa împodobită cu luminatele acelea numele D.v. şi afară de ačasta, fiindcă tot prin osârdia D. v. şi ačastă şcoală de ştiinţe în limba Patrieĭ s-au aşăzat şi întru mine şi când am fost trimis spre învăţătură şi alte dăţi, multe şi luminate semne de dragoste aţĭ arătat: pentru ačasta zioa şi noaptea mă socotesc că trebue să mă străduesc, întâĭu, pentru ca să-mĭ împlinesc toată datoria cătră Patrie; apoĭ, pentru ca să vă arăt în faptă mulţămirea mea cătră D. v., ca nu cumva vreodată pe dreptate să vă pară rău de nădejdea ce aveaţĭ la mine şi la învăţăturile mele. Iată dar şi pentru acest cuvânt afierosesc D. v., pre aceste străduniĭ ale mele, Prea-cinstiţĭ bărbaţi. Dar însă nu sânt eu aşa, încât sau pre acestea să le socotesc foarte vrednice de Persoanele D. v., sau pre mine, cu atâta putere de a scri şi acest felĭu de ritor, încât să pocĭu împodobi cu laude, au măcar să povestesc vârtutele şi înţelepcĭunea D. v. şi încă atâtea vredniciĭ în trebile ţăriĭ. Şi apoĭ pă D. v. vă ştiu, prea slăviţĭ bărbaţĭ, că la celelalte bunătăţĭ ale D. v. şi pre aceĭa o adăogaţĭ, adecă voiţĭ maĭ bine a face cele de laudă, de cât a vă citi înşivă laudele; D. v. voiţĭ să aveţĭ maĭ bine ştiinţa faptelor D. v., de cât orĭ ce laudă dela mine. Innaintea aceştiĭ cărţĭ am aşăzat o leţie de ale mele întroducătoare, iar la sfârşit, cuvântul ce am pus la examen în 20 Iulie 1827, în care este scrisă istoria şcoalei noastre cu drepte laude ale D. v., precum şi un Cuvânt, care s-au zis la Curte, la Naşterea Domnuluĭ 1827. M-am străduit şi toate vorbele streine le-am desluşit, cât am putut, însă toate unde s-au aflat întâĭu. Cetitorĭul să ţie minte. La scris am urmat orthografia de obşte. Deaca limba e mai frumoasă aceĭa ce să înţelege, aşa scrisoarea e maĭ bună cea običnuită de obşte. Nu toate cele vechĭ sânt rele, nicĭ toate cele noo bune.

Mă rog dar acum, prea-cinstiţĭ bărbaţi, ca cu fruntea deschisă, precum običnuiţĭ, să priimiţĭ aceste străduniĭ ale mele, ačastă filosoficească Carte, cea dintâĭu în felĭul acesta din şcoala noastră, tâlmăcită şi typărită în limba ţăriĭ noastre, carea e cea maĭ frumoasă pentru noĭ. Dar eu sânt plin de nădejde că D. v. mulţămiţĭ veţĭ priimi şi veţĭ apăra pe aceste străduniĭ ale mele şi veţĭ avea cinste şi slavă, care neîncetat vă petrec şi dela ceĭ ce vor să fie. Ačasta este summa doririlor mele, care împlinindu-mi-să, voiu începe a mă bucura şi eu de rodul privigherilor mele. Iar pă D. v., bărbaţĭ prea-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cinstiţĭ, D(u)mnezeu să vă ţie întru mulţime de vreme, pentru Stăpânitorĭul, pentru ţara noastră, pentru luminate familiile D. v., pentru Şcoala noastră, în cea după urmă pentru mine!.

Al cinsteĭ D. v. osârdnică slugă
In Peşta. 28 Fevruarie 1829. Euf. Ierm. Poteca.

In catalogul bibliotecii lui Kopitar ce se află la liceul din Liubliana (Laybach), publicat de Ov. Densuşianu în *Rev. critică-literară*, II (1894), p. 258, această carte este trecută astfel: *Brankowitschul, Elemente der Logik u. Ethik.* Wallach. 8⁰ Ofen 1829.

Curierul Românesc, I (1829), nr. 5 $\frac{22 \text{ Apr.}}{4 \text{ Mai}}$, are o foae volantă, în 8⁰ mic, ataşată între pag. 18—19, cu titlul «Inştiinţare», semnată de «Eufrosyn Ierom. Poteca. Peşta 1829, Martie 2» care anunţă apariţia Filosofiei Cuvântului după Ainechie; altă «Inştiinţare» *ibidem*, între pag. 182—183.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1421. Athanasie-cel-Mare, *Intrebări şi răspunsurĭ theologhiceştĭ*, trad. de Gherontie, Bucureşti 1829. Ed. IV.

Ѧ ТРѢБѢРЙ шй РѢСПѪНСѪРЙ | ѲѢОЛОГИЧЄЩЙ | âлє Сфнтѫлѫй | ѦѲѦ-НѦСЇѢ ЧЄЛѪЙ МѦРЄ. | Фóартє фолоситóарє чѣлwр дрѣпткрє|динчóшй Хрїстїáнй, шй кáрїй кѫ лѫá|рє âминтє лє вwр четй.

Тжлмъчйтє дин лймба Єллинѣскъ дє чѣл Ѧтрє Мо|нáхй ГЄРÓНТЇЄ дин сфнта Монастйрє Нѣмцѫл.

Шй âкѣм â патраѡръ тупърйтє дѫпъ венйрѣ Йрмїей | â прѣпѫтєрнєкѫлѫй шй â тóатъ православáвїм âпъръторй. | НЄКÓЛАЄ ПѦВЛОВИЧ: Ѧ-НПЪРѦТ. | â тóатъ Рwссїм: йпрóчй, йпрóчй, йпрóчй.

Шй кѫ Благословєнїм Прѣwсфнцйтѫлѫй ѳбитóрѫлѫй | дє Дм҃нєзєѫ Єпйскоп âл сфнтєй Єпископїй Ржмнєк: | чє ѣстє âкѣм вєкйл шй ѡкжрмѫитóрю âл сфнтєй Ми-|трополїй КѵРЇѪ КѵР НѲОФѵТ, шй пѣсъ Ѧтѵ|пáр кѫ тóатъ келтѫжла прѣкѫвїwшїй сáлє Кѵр Домн|тїє Дѫхóвнєк шй Ѡрхимандрйт âл сфнтєй | Єшископїй Ржмнєк. | Ѧ Бѣкѫрещй, ѧwкѧ.

In-8⁰, 29 pag.

Aceiaşi gravură pe verso titlului, ca în ed. din 1821, dar nesemnată; acelaşi frontispiciu (ochiul lui Dumnezeu) deasupra textului.

Ediţii anterioare: Iaşi 1803, Bucureşti 1821 şi a treia necunoscută; ed. post., Craiova 1857.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1422. Mutso Gh., *Ortografia limbei daco-romane*, (Pesta) 1829. Româneşte şi nemţeşte.

Скѫртъ | ОРТОГРѦФЇЄ | а | Линбей Дако-Романъ | кѫ | стрємошєсчнле Латїнєсчй лїтерє.

Kurz verfaßte. | ORTHOGRAPHIE | der | Daco-Romaniſchen Sprache | mit | Lateiniſchen Buchſtaben. | 1829.

In-32⁰ de 16 pag., dintre care ultimele 3 sunt nenumerotate.

Textul românesc este pe paginele cu soţ şi începe chiar pe verso titlului.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

La sfârşit:

Virtute Benigni Gratiosi Decreti Excelsi Consilii Locumtenentialis Hungarici dato 27-ae Novembris 1827. Nro. 31294, ad Petitum Georgii Mutso Scholae Graeco-Valachicae Pestiensis Directoris, Calendarium Valachicum latinis Literis imprimendum admittitur.

Pestini 13-a Octobris 1828.

Joannes Theodorovits m. p. G. n. u. Ritus Parochus Pestiensis ad Assumptam, Assessor Consistorialis, et Librorum Valachicorum Reg. Inter. Censor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1423. Nicola Iancu, *Manual de patriotizm*, Iaşi 1829.

МАНѢАЛ | дє ПАТРІОТИЗМ. | Тълмъчѧт шн маѧ ѧдъогѧт | дє ІѠНКѢ НИКѺЛѦ | шѧ ѧкѣм ѧтѧ ѣаръ типърѧт кѣ Благословєнїѧ | шѧ тѺатъ кѣлтѣѧла Прѣсфиницѧтѣлѣѧ Митропо-|лѧт Сѣчєвїѧ шѧ Молдавїєѧ | Кирїѣ Кѧр ВЄНІѦМИН Костѧкє.

Ѧ Ѩшѧ ѧ Типографїѧ Сфи$^{\overline{и}}$: Митр: 1829. Ізлїє.

In-8^{0} mic de 3 foi nenumerotate + 34 pagine.

Pe verso titlului o cugetare despre patriotism a *tălmăcitorĭul*-ui, apoi această prefaţă:

Prea Sfinţituluĭ şi de D(u)mnezeu alesuluĭ Arhipăstor Kirio Kir Veniamin Arhiepiscop şi Mitropolit Sucevĭi şi Moldavieĭ.

Prea Sfinţite Părinte! Ştiut este că din toate virtuţile soţietăţiĭ politiceştĭ, virtutea patriotičască este ceĭa ce pricinueşte maĭ mult şi maĭ simţit folos; fiind că printr-însa să reformează neamurĭ întregĭ, să rădică jugurĭ tiraniceştĭ din mijloc, să întemeĭază constituţiĭ bune şi să face fericirea staturilor; şi iarăşĭ eĭ au a mulţămi şi nenorocitele acelea neamurĭ, care prin eroitatea patrioţilor celor adevăraţĭ scapă de supt jugul cel tiranicesc al vrăjmaşilor lor şi ajung la libertate şi fericire.

In zădar ar căuta cineva să găsască şi la alte neamurĭ ale vechimeĭ, ačastă virtute patriotičască, într-aceĭaşĭ înaltă treaptă, în care au fost la Romanĭ; căcĭ eĭ numaĭ să pot făli că au crescut-o în sinul Naţieĭ lor şi au fărmăcat cu dânsa atât de mult pe Con-naţionaliştiĭ lor, încât fieştĭ care dintr-înşiĭ nu avea într'o nimic să-şĭ jertfească orĭ ce ar fi avut mai scump pentru binele şi fericirea Patrieĭ lor. Eĭ numaĭ sânt aceĭa care au produs pe un Oraţie Cocli, pe un Muţie Sţevola, pe un Camil, pe un Caton, pe un Curion şi pe alţiĭ maĭ mulţĭ, într-acărora marĭ virtuţĭ patrioticeştĭ, nu puţină iubire către aproapele poate vedea cineva. Eĭ în sfârşit au gustat şi rodurile aceştiĭ virtuţĭ patrioticeştĭ şi s-au făcut neamul cel mai strălucit al vechimiĭ, pe care orĭ ce neam poate a-l avea înaintea ochilor luĭ, ca o oglindă, prin care să-şĭ îndrepteze fieşĭ-ce pas al său şi fieşĭ-ce întrebuinţare.

Cu toate că este cu adevărat că şi Greciĭ nu maĭ puţin sânt vrednicĭ de laudă la ačasta; dar însă nestatornicia, intriga şi iubirea de a fi fieşĭcare

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

mare, întunecă celelalte vrednicii ale lor şi-ĭ dejosesc din treapta cea înaltă cu care eĭ ar putea să să alăture cu Romanii.

Drept aceĭa căutând şi la strănepoţii lor Rumâni, vedem că şi orizonul lor să luminează de scânteĭa ca strămoşască a aceştiĭ virtuţĭ patrioticeştĭ, deşi nu întocmaĭ ca la strămoşiĭ lor; pentru că de Patriotismul celor vechi, destul ne adeverează ruinele cetăţilor prin care eĭ îşĭ apăra Patria lor de varvarele neamuri de pe vremile acelea şi sistisirea Monastirilor, ce sânt făcute pentru cele maĭ enteresante trebuinţĭ publice: adecă pentru măretişul fetelor sărmane, pentru întemeerea spitalurilor şi pentru facerea şcoalelor; iar de a acestor noĭ destul model de Patriotismu vă avem pe Prea-Sfinţia voastră şi pe Prea Sfinţitul Dionisie, fostul Mitropolit al Ungrovlahieĭ.

Pe Prea-Sfinţia-voastră, fiindcă după ce maĭ întâĭ aţĭ îmbogăţit literatura Rumânească cu atâtea cărţĭ Rumâneştĭ, (din care cea maĭ bună şi maĭ folositoare va fi Istoria beseričască în patru tomuri a luĭ Meletie Mitropolitul Athineĭ, ce acum o tălmăciţĭ); şi la 1803 aţi afierosit sfânta Mănăstire Socola a fi Seminar pentru îmvăţătura preoţilor ce sânt lumina lumiĭ, apoĭ acum între toate strâmtorările vremilor, aţĭ rădicat din ruine şi părăsita de atâta vreme Ghimnazie Vasiliană în sfânta Monastire Treĭsfetitele dinpreună şi cu Dumnealuĭ marele Vornic Mihalache Sturza, a căruĭa simţire patriotičască nu puţin s-au putut cunoaşte şi din întrebarea ce au făcut în examenul public din 20 Fevruarie a acestuĭ an, zicând: «Spune-m(i), copile, cine au fost întemeetoriul Romanilor strămoşilor noştriĭ?» — întrebare care poate umplea de lacrămĭ ochiĭ fieşti-căruĭa Rumân simţitoriu.

Pe Prea-Sfinţitul Dionisie, fiind că la 1817, îmbrăţoşind pe mult îmvăţatul răposat D. Gheorghie Lazar, nu numaĭ că s'au făcut cel dintâĭ pricinuitoriĭ sistisireĭ şcoalelelor naţionale, în care să să predea slobodile ştiinţă în pământul Rumânesc în limba naţională; dar au stat şi pricină de a să trimite şasă tineri Rumânĭ în Evropa cu cheltuĭala Patrieĭ (lucru ce Moldavia noastră încă nu l-au făcut), care întorcându-să înapoĭ cu feluri de ştiinţe îmbogăţiţĭ, Filos(o)fie, zic, Mathimatică, Iură şi Fizică, au sistisit acel vestit Parnas de Muze, din care nu puţin să folosea tinerimea Romană şi care acum vaĭ! din nenorocire şade ruinat cu totul.

Acum dar văzând că şi ačastă prea mică pârgă a ostenelilor mele nu priveşte la altă decât la iubirea de Patrie şi ştiind iarăş că cel singur model de Patriotism nu poate fi altul în Patria noastră decât Prea-Sfinţiĭa-voastră, pentru ačasta îndrăznesc şi eu a v'o închina Prea-sfinţiilor voastre, ca celuĭ mai bun şĭ Arhipăstoriĭ Patriot. Priimiţ-o dar, vă rog, ca de un semn de recunoştinţă şi de supunere şi nu o judecaţ(i) după micşorimea figureĭ eĭ, ci după râvna ce am pentru înaintarea neamuluĭ Rumânesc; şi cât pentru rău râvnitoriĭ de înaintarea neamuluĭ Roman, ziceţ' dinpreună cu Apostolul Pavel, unde zice către Efesenĭ: «că nu este noă lupta împrotiva trupuluĭ şi a sângeluĭ, ci împrotiva căpeteniilor şi a domniilor şi a stăpânilor întunerecul acestuĭ veac».

Iar Naţia Rumânească, dea Domnul să păşască cu cele maĭ marĭ pasurĭ ale sporireĭ şi să capete şi alţĭ maĭ mulţĭ ocrotitoriĭ şi făcătoriĭ de bine ca

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Prea-sfinţia-voastră! Dea Domnul să să învrednicască a câştiga în faptă ceĭa ce dispoziţia cea iubitoare de neam a Prea-sfinţieĭ-voastră le făgădueşte şi să priimesc şi eu până la sfârşitul vieţiĭ mele mulţămirea de a mă lăuda că sânt cu cel maĭ mare respect şi supunere al Prea-sfinţiilor-voastre.

In Iaşi, 1829. Iulie 12. Prea plecată slugă, Iancu Nicóla.

După cum spune titlul, cartea este o prelucrare după autori străini.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1424. Noak Moyse, *Elegia Domino Joanni Delinger*, Oradea Mare 1829.

Elegia Rev. Domino Joanni Delinger, Abbati B. M. V. de Tormova... 6 Id. Febr. onomatisanti oblata a Moyse Noak.

Magno-Varadini, 1829. Typis Typographicae Tychianae.

In-8⁰, 2 foi.

N'am văzut exemplare. Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ung.*, II, p. 265, nr. 1216, după Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, II, p. 884.

1425. Piscupescu Şt. V., *Oglinda sănătăţiĭ*, Bucureşti 1829.

ѺГЛИНДА | сънътѣцїй шй ѣ фрѣмсѣцїй | Ѻменѣцй. | Мижлоачє шй лѣкѣрй дє ѡкротйрѣ | шй дє ѧдрептáрѣ стрикъчѣннлwр. | ѥлкътѣйтъ шй ѧнтокмйтъ спрє фолóсѣл нѣмѕлѣй | Рwмжнéск. | Дє | Щєфáн Касйлїє Пискѣпéскѣ Дóхторѕл Полй|тїєй Бѣкѣрéщилwр, ѣ Принципáтѕлѣй Цáрїй | Рwмжнéцй.

Шй пѣсъ ѧ тупáр кѣ келтѣмла дѣмнѣлѣй Касйлїє | Манолє Ѳпистáтѕл Тупографїй, ла кáрє съ шй аф|лъ спрє вжнзáрє.

ѧ Бѣкѣрéцй. | ѧ Тупографїа дела Чишмѣ. | 1829.

In-8⁰ mic de 2 foi nenumerotate + 330 pagine.

Pe verso titlului următoarea cugetare: «Sănătatea şi frumuseţea sânt mărimĭ lumeştĭ şi cununĭ de vĭĭaţă de puterĭ cereştĭ».

A doua foae nepaginată cuprinde această dedicaţie:

Prea înălţatuluĭ şi prea luminatuluĭ nostru Domn
Grigorie Dimitrie Ghica Voevod.

Şi slăviţilor noştri marĭ boerĭ şi stâlpĭ luminătorĭ aĭ Neamuluĭ:
Dumnealuĭ Biv-vel Ban Grigorie Brâncoveanu.
Dumnealuĭ Biv-vel Ban Costandin Creţulescu.
Dumnealuĭ Biv-vel Ban Barbu Văcărescu.
Dumnealuĭ Biv-vel Ban Costandin Bălăceanu.

Cu zmerită plecăcune.
Să jărtvească ăcastă osârdie de alcătuitor.

Pe verso:

Domnul mieu şi stăpânĭĭ mieĭ, văzând înalta cugetare şi slăvitele chibzuelĭ ce să fac pentru înbunătăţirea stărĭĭ Neamuluĭ, aduc şi eu, plecata slugă, ăcastă mică scântee de lumină dohtorească şi puţină roadă a sârguinţiĭ mele spre ajutor, ce o am dobândit dela iubitorĭĭ de oamenĭ, marĭ înţelepţĭ aĭ Austrieĭ, a Universitateĭ Becĭuluĭ, adevărată cămară luminătoare a Evropiĭ, pentru care după cuviinţă le dau slavă de mulţămire, ca unul ce mă cunosc

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

şi sânt dela dânsa luminat şi folosit, spre luminarea şi folosinţa Neamuluĭ mieu; de aceĭa mă rog să fie priimită cu bună credinţă şi judecată în sfârşit şi îndestulă bucurie de răsplătirea ostenelilor mele îm(i) va fi văzând pă fraţiĭ mieĭ ajutându-să şi folosindu-să printr-însa în nevoile neputinţilor lor.

Plecată slugă,
Şt. P. D.

Prefaţa (p. 1—49):

Procuvântare.

„Acum văzând sănătatea şi frumuseţea neamuluĭ, de toată mila şi îngrijirea părintéscă slăvită şi de toată privigherea şi strejuirea stăpânéscă părăsite şi slobozite patimilor, în scârba stricăcuniĭ lor înomolite, prădându-se şi dărăpănându-se vrăjmăşaşte şi fără de milă!

„Şi ce ĭaste maĭ mult şi maĭ vârtos, privind peste ăcasta, tinerimea cea crudă şi ne-ajunsă în vârsta sănătăţiĭ şi în floarea frumuseţiĭ eĭ, din care să aşteaptă tot darul şi toată bunătatea unuĭ neam, vălmăşindu-să şi în tot chipul sucindu-să din firească eĭ creştere şi scurgându-să şi topindu-să dela cea maĭ întâĭ vrâsnicie, fără de vreme şi fără de rod în deşert. Am socotit după a cinuluĭ datorie, a unuĭ pământean Doctor, să fac oareşcare câtuşĭ de puţină luminare întru acest noĭam al neştiinţiĭ, pământenilor mieĭ, de cunoştinţa purtăriĭ sănătăţiĭ şi a frumuseţiĭ cea adevărată şi mult folositoare şi am alcătuit ăcastă în scurt cărticică, drept o privelişte povăţuitoare, de care să-şi poată fieşcare vedea obicinuitele sale greşelĭ de îndreptarea lor şi să fie acest început, atât pentru cele de împreună cât şi pentru cele maĭ din urmă, rost de înţeles şi de urmat, iubitorilor şi luminătorilor de neam, îndestul.

„Dar ăcasta este cea mai de frunte treabă, cere vremea înţelegeriĭ şi a cunoştinţiĭ folosuluĭ celuĭ adevărat, care întâmpină toată prigonirea şi ocârmuĭaşte toată starea şi întâmplarea omenească? acela care să va înhăma cu dânsa, trebuĭaşte să simtă mai întâĭu, întreagă sarcina eĭ şi să prevază urma în care va adusă şi aşezată, voĭu să zic la sănătatea şi la frumuseţea neamuluĭ cea de ispravă? Şi cum să vor întoarce acéstea, din stăpânirea şi orânduĭala obiceĭuluĭ nostru la arătata lor urmă? Ăcasta zic că ĭaste şi rămâne la vreme ce ĭaste Dascăl tuturor.

„Multe şi marĭ bunătăţĭ de ale sănătăţiĭ şi ale frumuseţiĭ omeneştĭ sânt la noĭ necoprinse în cunoştinţa noastră şi neobicinuite şi multe nicĭ să pomene(s)c noaă streine, dar şi de să vor pomeni, cum să vor priimi, şi să vor rodi. Neavând legĭuirea şi obicinuinţa lor şi fără de legĭuire şi strejuire ca aceĭa, sânt şi rămân toate deşărtăcuni...

„Pentru ăcasta nu să arată, nicĭ să stăveşte ĭubitor de neam şi luminător de sănătatea şi de frumuseţea luĭ şi să petrec minţile cele deştepte împreună cu gloata noroduluĭ, nevăzute şi fără de rod în deşărt.

„Unirea ce este rod al credinţiĭ? Dreptatea ce este rod al legĭuitoareĭ prăvilĭ? Supunerea şi îngrădirea frăţiĭ, ce este rod a buneĭ stăpânirĭ şi a părinteştiĭ ocârmuirĭ? Mila şi dragostea de părinţĭ, de fraţĭ, de rudeniĭ şi de neam, ce este rod al buneĭ creşterĭ? Bogăţia ce este rod al bărbăţieĭ şi a buneĭ iconomiĭ? Cinstea ce este rod a înfrânateĭ purtărĭ şi al izbândeĭ de opştescu folos? Adevărul ce este rod a bunei cunoştinţĭ? Sănătatea şi frumu-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

seţea ce este rod al curăţenieĭ şi al fecŏrieĭ? Şi altile asemenea multe, sânt temeliile întemeitorilor noroadelor, care la noi lipsesc!

„Că deşi ni să pare că sânt, sânt numaĭ numele, iar nu şi lucrarea lor! Şi ce este maĭ rău unuĭ norod, uneĭ familiĭ, sau unuĭ om singuratec, ca când îi va fi părerea şi mai vârtos între acestea, greşită, adică înşelată! Acela petrece lumea şi viaţa ăcasta în rătăcirea deşărtăcuniĭ şi a minčuniĭ, spre stricăčunea luĭ.

„Cine nu vede şi nu ştie mărimea stricăčuniĭ noroduluĭ românesc, ce să pricinuĭaşte cu beţia şi cu curvia şi să lucrează în nenumăratele cârčumĭ cu priveleghéte celetnice! Aceĭa izmeneşte şi sărăceşte pe om. Iar ăcasta sfrinţeşte, bolnăveşte şi scurge puterea şi viaţa luĭ de moarte! Câte fečoare să strică şi câte femeĭ şi bărbaţĭ şi câţĭ flăcăĭ tinerĭ şi voinicĭ să sfrinţesc pe toată zioa într-însele, că întrece numărul lor al răniţilor din războae. Acestea, zic, strică şi dărapănă maĭ mult norod creştinesc, pe cât pierde de čumă şi să prăpădeşte în războae! Şi nimin din noĭ nu le întâmpină, nicĭ să spăimântéză de stricăčunea lor, fiindcă ne-am običnuit cu dânsile. Ca şi cu alte asemenea multe.

„Să ne întoarcem dar la cunoştinţa cé adevărată a omenirиĭ şi a orânduĭalilor eĭ, la stările şi întâmplările noroadelor celor vechĭ de maĭ de demult, ca să ne aflăm rostul din care ne-am abătut şi ne-am rătăcit şi să culegem roada de sănătatea şi de frumuseţea noastră! Să vedem din istoria întâmplărilor lumeştĭ, cum au petrecut noroadele şi din ce au pătimit, cum s-au învârtoşit şi s-au întremat şi s-au îndreptat din cruzimea sălbătičuniĭ lor, în putere de sănătate şi în slavă de frumuseţe? Acestea dar trebuesc adunate, arătate şi însinuite în cugetul şi în cunoştinţa fieşcăruĭa fiĭu maĭ mult şi maĭ cu seamă din toate, fiindcă au stătut aşa de minunate, încât să părea că vorbeşte D(u)mnezeirea cu dânsile.

„Némul românesc au fost în multe dăţĭ înzestrat după coprinsul luĭ, cu strălucitoare slavă şi cu multe şi marĭ daruri de vârtute şi de frumuseţe! O mână de oameni îngrădiţi săvârşa izbândă de un împărat! Şi cu un cuvânt, încheĭa un sfat întreg!, încât era iubiţĭ şi înfricoşaţĭ tuturor. Acum noĭ, iubite frate, sântem înmoliţi în ticăloşiĭa peričuniĭ, de mulţimea patimilor şi a trebuinţelor modelor, a desfătătoareĭ mândriĭ ca o muscă împrejuită în mréja unuĭ păianjin!, încât am ajuns să ne şi ocărăm şi să ne ruşinăm, cu însuşĭ numele nostru cel mare şi sfânt! Că, când zice streinul, Rumâne! înţelegem rob înfierat de dajdie, iar când zice Rumânul, Rumâne! să înţelege hain!—

„Ăcasta este şi ne-au venit noaă, dintre noĭ însuşĭ, cu urăčĭunea frăţieĭ şi cu cugetarea şi desfătarea în parte, din slăbirea şi zmintéla uniriĭ şi a dreptăţiĭ noastre; aceĭa vedem, care ocroteşte şi apără pe norod de stricăčĭune, de noĭ călcându-să şi spre încredinţare să adeveréză lucrarea lor, până la un om singuratec şi cine nu ştie, că este norodul cel unit şi drept, cel maĭ statornic şi cel maĭ avut la vârtute de sănătate şi de frumuseţe şi cel maĭ izbânditorĭu şi înfrĭcoşat din lume! asemenea bărbatul cel unit şi drept în familia luĭ şi în sinetul său, este cel maĭ de ispravă şi cel maĭ fără de zmintélă.

„Cugetarea şi faptele običeĭurilor nostre cercetându-le, să găsesc streine şi nu să pot asemăna cu nicĭ unile din lume, decât numaĭ cu cele deandoasile

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ale faraoniților, pe când muncea pe jidovĭ, cu zidirea și înălțarea piramidilor celor minunate și ajunse până la cer; dar și acelea era pentru prigonirea de néam, nevrând să se boteze, să se închine idolilor lor și ĭarăș ce sfârșit au dat! Iar noĭ că ne numim pravoslavnicĭ creștinĭ și le urmăm acelea între noĭ, ceĭ de o ființă și de un ném!...

„De răsare pământul de mila supușilor noștri, ce răspuns vom da!... Noroadelor care ne privesc, ce bunătățĭ frământăm intre noĭ! Pentru ačasta nu se poate ajunge și aduce némul la vârtute de sănătate și de frumusețe în vecĭ!

„Legea ce este temeĭu al fericirĭĭ vieții omenești, plină de luminoase și învederate bunătățĭ, care adapă și hrănește nădejdea, ș-au pierdut credința noastră și lucrarea ei! Stăpânirea nu are leğuitoare pravilă de dreptățĭ, ci o silitoare voĭa de găsire cu cale! Cinstea ce să cumpănește cu slujba opștesculuĭ folos, nu să dă după cuviință, ci după voința folosuluĭ în parte! Căsătoriĭa ce are din vechime cunună de cinste, la noĭ e de ocară și smintélă de sărăcie! Creșterea copiilor, ce ĭaste în tot locul și în toată vremea cé maĭ scumpă îngrijire și privighere stăpânéscă, este ajunsă la noĭ de scârbă și de bajocura năravurilor și pilduirilor celor rele, ale slugilor, ale doĭcilor și dadacilor, ce sânt înprejurașiĭ lor! Acestea zic și altele asemenea multe, sânt mari și grele piedicĭ de sporirea și înălțarea némuluĭ nostru.

„Mumile s-au lepădat de netăğăduita lor datorie, a crește pe pruncĭ cu țâța lor și s-au nărăvit rău, toate după opștearsca modă, să-i créscă cu țâță streină și să petrécă fără de milă și fără de grijă în desfătărĭ dărăpănatoare de viĭață și cheltuitoare de stare și de avere; iar părinții izmenesc, peste sucitura slugilor, pe copiĭ din cruzimea lor, pe când trebuește a să semăna într-înșiĭ, numaĭ pilduirile părinteștĭ și pământeștĭ cu cuvinte și arătărĭ luminoase și învederate, lesne de apucat și de priceput, spre a nu să zminti cunoștința minții de adevăr, în care stă dreapta judecată și norocita petrecere a unuĭ om. După atuncea încep a-ĭ împodobi cu haine de tot felĭul de mode, ca pe niște păpușĭ; după ačasta, încep dela vârsta de patru cincĭ anĭ, până a nu fĭ deprins încă a glăsui limba lor, a-ĭ da la carte și la limbă streină!..., cu care îi muncesc peste toată puterea și orânduĭala firiĭ lor, până li să stinge lucrarea minții de tot, și vin la ața vieții! și mor ceĭ maĭ mulți de ačastă sucită și împotrivă trudă, pela schimbarea dinților, de vârsta de șapte opt anĭ.

„Peste ačasta și așa după atâta silnică și primejdioasă trudă, începând copii a să domiri, ca dintr-o orbire de un întunerec adânc și a li să năluci oareșcare luminare și pricepere a învățăturiĭ lor, să dau îndată în altă văpae și maĭ mare! Dela vârsta de doĭsprezece și cincĭsprezece anĭ, pe când trebuește să se împileze tineriĭ maĭ vârtos, cu smerenia și ascultarea și cu împlinirea datorii cătră părinții și maĭ mariĭ lor, după atuncea îĭ gătesc, îi fălesc și îĭ îndrăznesc părinții pe fečorĭ și mumele pe fete, în podoaba haĭnilor celor falnice și scumpe și îĭ scot încordați și semeți de procopseală, în adunărĭ de tot felĭul de pilduirĭ réle, în care să și deprind lesne și în grab, spre arătare de îngăduita lor desfătare, de să și nărăvesc apoĭ cu tot deadinsul într-însele și în mustra curvieĭ, spre petrecire de vreme și de urît, în care să și înécă de tot și până la vârsta de treizecĭ de anĭ, pe când să căsătoré

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

moșiĭ și strămoșiĭ noștrĭ, ei sânt scurșĭ și sfârșițĭ de toată vârtutea sănătățiĭ și a frumușețiĭ și de toată dulcéța viețiĭ lor, de să privesc umbre în loc de oamenĭ și petrec smoliți și buhavĭ la față și cu o pré meșteșugită viețuire să țin și îmbătrânesc și mor de tinerĭ, de-ĭ îngroapă părinților pre eĭ, sătuĭ de toată izbânda și isprava vieții!...

„Pentru ačastă mare și ré greșală dar, trebuește să ne întrebăm însu-ne noi! Unde s-au maĭ auzit și s-au maĭ pomenit la vre un ném din lume să-și dé părinții pe copii lor, maĭ întâĭ la carte și la limbă streină, până a nu învăța și a nu să deprinde maĭ întâĭ la cartea limbiĭ părinteștĭ și la orânduĭala obiceiurilor pământeștĭ, cu care și unde este să viețuĭască și să petrécă în lume? Că de va întreba cinevaș cu a cuĭ povață urmăm ačasta la noĭ, vom fi siliți să răspundem, cu a dascalilor noștrĭ; și cu a cuĭ minte, noĭ vom zice tot cu a lor, și ce felĭu de oamenĭ sânt aceștĭa, atuncĭ vom arăta! că eĭ sânt de toată limba, ĭar noĭ de nicĭ una! de ne înstreinăm însu-ne noĭ de ale noastre, până a nu ne trage nimenĭ de urechĭ, dela dânsile!...

„Aceștĭ deprinșĭ în desfătărĭ și rău nărăviți tinerĭ sânt pe toată séma vieții lor stricați la minte și la sănătate și nu să maĭ pot întoarce la tréba și orânduĭala omenirii, cé bună și de folos, până la moarte? Că eșind de supt stăpânirea părintéscă în lume și între oamenĭ și așăzându-să în trébă, sau pe la casele lor, vor purta atât cătră ceĭ marĭ, cât și cătră supușiĭ lor, cârma și orânduĭala cé apucată și dobândită dela părinți, maĭ cu sémă și maĭ cu adăogare, văzându-să de sineșĭ stăpânĭ; iar în potrivă, strimtorați fiind de običnuitele cheltuelĭ, cum să vor puté stăvĭ în cinstea și orânduĭala trebiĭ și a căsniciei lor, neputându-să vedé atuncĭ, maĭ scăzuți și maĭ strâmtorați din nărăvitele lor desfătărĭ și în podoaba hainilor copilărești, fără de tânguĭală și strigare de nenorocire și de sărăcie?... Dar de vor fi cunoscuți și cu cărturăria, la tréba casiĭ, a slujbiĭ și a mult folositoareĭ cităniĭ, cum vor puté ședé? Și povățuirea cé de îndreptare și de folos a maĭ marilor lor, cum vor puté priimi? Văzându-să intr'o sémă cu dânșiĭ! dar de vor fi adăpați din franțozéscă și cu zmintelĭ de lége, la bisérică cum să vor scula și mergând spre fală de obiceĭu, cu ce dulcéță să vor adăpa?... Pentru acestea dar, neputându-să ajunge, să vinde tinerimea împreună cu rămasul părintesc desfătărilor lor.

„Intr-ačastă stare de frumusége aflându-să un ném căzut cu odraslile luĭ, ce rod de bunătate și de frumusețe poate să se nădăjduĭască și să se aștepte dela dânsul? de cât tot maĭ rău și maĭ desfrânat în desfătărĭ de răutățĭ, de zmintéla și de stricăčĭunea aproapelor lor, precum vedem răsărind pe dintreg spre dărăpănarea și stingerea luĭ! Care altă urmare și sfârșit poate să aibă slujba și căsătoria lui, decât acéstea ce vedem? și curg pe toată zioa, prigonirea tinerilor cu părinții și bătrâniĭ lor, scârba și urâčĭunea soției lor, răcéla de milă și de dragoste a nenorocitelor lor odrasle, stricăčĭunea de toată tréba și orânduĭala și de toată bunătatea și frumuséța luĭ. Nu este dar de mirare să cugete tinerii moartea părinților lor, nicĭ de cĭudă să rădice peste hulă și mână asupra maĭ marilor lor, aflându-să strâmtorați și înnecați de trebuințe običnuite.

„Aceasta este matca pricinilor, a urâciuniĭ, a pizmuiriĭ, a pârĭĭ și a zavistuiriĭ dintre noĭ! care ne întunecă cunoștința de dreptate și de adevărată

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

slavă, de frumusețe și de bunătate, de ne înșălăm și ne hrăpim frate pe frate, fiĭ pe părinți, pământén pe pământén, ca slugile pe stăpânĭ. Iar când ne orânduim în trébă de slujbă, atuncea ne prădăm cu numire de chivernisélă dréptă și adevărată... Și când ne scoatem și nu ne putem înfige într-însa, atuncĭ o! atuncĭ! răsturnăm pământul cu toată frumusețea luĭ, spre dobândirea eĭ, cu strigărĭ falnice și marĭ, că avem pământ, patrie și sântem pământenĭ patrioțĭ și de ném.

„De patrie și de patrioțĭ, adecă de pământul nașterii și de pământénii luĭ, dau înțelepțĭ legiuitorĭ de sémă, că este cel maĭ întâĭu cap de dreptate firéscă și politicéscă, împotriva celor veneticĭ, fiind tot pământul unuĭ deosebit ținut, muma burienilor i a pământenilor luĭ. Ačasta să numește patrie, care îi răsare, îĭ hrănește, îi crește, și-ĭ ajunge îi brațĭul eĭ, la cea desăvârșită vârtute a sănătățiĭ și a frumusețiĭ rodiriĭ lor, după a eĭ sémă maĭ lesne și maĭ de ispravă.

„Asemenea sânt toțĭ aceĭa, care să nasc și cresc pe dânsul și în brațul eĭ, fiĭ pământenĭ și frațĭ de o naștere și de o creștere, de o mumă, și de o comoară! Că unde e comoara omuluĭ, acolo și inima luĭ! Iar neam zicând, sânt adevărați toțĭ aceĭa, care aduc roada bunătăților patrieĭ și patrioților lor și fac cunoscute sârguințele lor de binele obștesc: maĭ de ném sânt, care să trudesc și pătimesc pentru binele și folosul fraților lor? Iar ceĭ ce să vor jertvi pentru binele și folosul obștiĭ, aceĭa sânt eĭ și odraslele lor, maĭ de frunte și maĭ de ném. Vedeți dar, iubiții mieĭ frați, cât ne-am depărtat de rostul omenirii și de slava bătrânimeĭ némuluĭ nostru.

„Acest pământ al patriĭ noastre pe care îl lăcuim noĭ pământeniĭ luĭ, are multe și marĭ dreptățĭ, agonisite cu multe și marĭ vărsărĭ de sângĭurĭ de strămoșiĭ noștri și nu le moștenim din zmintéla stăpânirii lor, cu necredința și neunirea noastră! Acest pământ, zic, este de coprins mic, pe jumătatea uneĭ crăĭe, dar roditor foarte, încât ar puté cu o lucrare bună și înțeléptă stăpânire, să hrănéscă o împărăție de oamenĭ și să se neguțătoréscă cu toată Evropa și cu tot felul de materie și de marfă, de mătase și de bumbac! Și, ce este mai mult și mai vârtos peste ačasta, șiru munților, apele și vadurile luĭ sânt de toată isprava frumusețiĭ. Ce zidirĭ, ce monumenturĭ s'ar rădica și ce viață și orânduĭală s'ar așeza întru acest codru de loc?! Care din nenorocirea noastră stă inchis și plin de ticăloșie și nu ș'au putut dobândi un stăpânitor ca acela până acum, să fi tras măcar o brazdă spre pildă și îndemnarea cuivașĭ, de slava și de frumusețea némuluĭ și nicĭ să va putea stăvi dobândirea luĭ, până nu ne va răsări și noaă soarele dreptățiĭ și al cunoștințiĭ, de adevărată slavă de frumusețe?

„Pe când nu cunoștea și nu știĭa moșiĭ și strămoșiĭ noștri altă roadă a pământuluĭ nostru celuĭ de mare și de mult preț, de cât iarba, pășune vitelor, păstoria și bucatele arăturiĭ lor, era ceĭ maĭ ticniți și ceĭ maĭ avuți la minte și la sănătate. Iar de când s'au adus în Evropa roada viții și s'au sădit și în pământul țăriĭ, s'au stors și s'au făcut vin și s'au înmulțit peste măsura trebuințiĭ, după atuncĭ au început némul nostru a să da în vremelnice desfătărĭ de stricăcĭune și a să povârni în nevoĭ. Iar de când au părăsit părinții noștri munca și agoniséla cea dréptă și adevărată a lucrăriĭ pămân-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

turilor de tot, a le da streinilor în arendă și a să trage de la dânsile toți, la scaunul stăpânirii, de atuncĭ ni s'au stricat rostirea bunătății și a frumusețiĭ noastre, de tot și întru toate și am început să ne împovărăm cu nenumărate grijĭ și cu trebuințe zadarnice și deșarte și ne-am obicinuit cu toțiĭ să zăcem pe oasele muncitorilor supușilor noștri, spre împlinirea lor, care nădăjduesc milă și aștéptă ajutorĭul nostru; noĭ dăm un sac de lână, pentru un cot de postav; una sută și două de hârșiĭ de miel, pentru un işlic și o turmă de oĭ, averea unuĭ moș, pentru o blană! și maĭ pe scurt înainte; până aci pentru noĭ și pentru ale noastre.

„Némurile cele vechĭ ale batrânimeĭ din veacul de demult, avea patru furme de stăpâniri și să ocârmuĭa cu un deosebit fel și cu o deosebită pravilă a eĭ. Cea mai veche și maĭ întâĭ furmă de stăpânire era arhierésca (Theocratie), întra numaĭ unșiĭ și tainicĭi D⟨o⟩mnuluĭ și avea căpetenia părțiĭ mireneștĭ de împlinirea orânduelilor eĭ, cu totul și întru toate supusă, încât priimea spre osânda morțiĭ lațul ce i să trimitea de către jețul măririĭ Dumnezeeștĭ judecățĭ, de să sugruma cu însuși mâinile luĭ, pentru învinovățirea greșalelor sale. Cea de al doile furmă de stăpânire era împărătesca (Monarhie). Ačasta au supus partea bisericéscă întru ascultare și să ținea în treĭ chipurĭ: să schimba împăratul, ce era cap amândurora părților, mireneștĭ și bisericéștĭ, după împlinirea anuluĭ; sau să lăsa și împărățea până la moarte și să înalța din boariĭ némuluĭ, altul în loc; sau moștenea împărăția și după moarte, odrasla luĭ până în sfârșit. Cea de al treile furmă de stăpânire era alegătorésca (Aristocratie) de doĭsprezece aleși boerĭ, care să schimba din an în an, de către bătrâniĭ noroduluĭ și să orânduĭa alțiĭ în loc. Cea de al patrulea furmă de stăpânire era opșterésca (dimocratie) ce-ĭ zice și republicéscă. Intr'ačasta avea drid și întra toțĭ bătrâniĭ noroduluĭ în sfatul și în hotărîrea treburilor și a pricinilor lor, pentru care ačasta să va maĭ zice maĭ la urmă.

„Dar ce este maĭ mult peste ačasta de mirare noă, că slăvea cinstea și sporirea căsătoriilor, curățenia și bărbăția creșterii copiilor, fečoria și supunerea tinerilor și credința și dreptatea bătrânilor, drept capete sfinte în umbra legiĭ! pe care le privighea și le strejuĭa bătrâniĭ lor, din toată vârtutea și să coprindea tot marafetul lor politicesc, în rostul cuviosii noroduluĭ, și să ținea cu acestea unirea și dreptatea credințiĭ, în lipsa adevăratei credințĭ și a prăvililor noastre politicești!.. Dreptățile lor era sfințite numaĭ pentru dânșiĭ, cinstea și folosul le ținea neclintite și numaĭ pe seama lor, pământenĭ adevărațĭ și nu le slobozea streinilor nicĭ pentru cel maĭ mare obștesc folos carea aducea lor.

„Pentru ačasta să și privighea între dânșiĭ unul pe altul; partea cea cheltuitoare (boerească) era de către cea lucrătoare a noroduluĭ, hotărîtă și privită în toată vremea, spre a nu să înmulți peste cumpătul stăvirii, nicĭ eĭ, nicĭ trebuințile lor. Partea céa căsătorită, de către cea necăsătorită și slobodă, ținea cumpăna așezământuluĭ și orânduĭala sănătățiĭ și a frumusețiĭ noroduluĭ, de învârtoșirea și creșterea luĭ. Ceĭ slobozĭ și necăsătoriți nu avea drid de dreptățĭ, nicĭ cinste, nicĭ ascultare, nicĭ mărturie de bărbat, nicĭ să priimea în adunarea și în sfatul celor căsătoriți, nicĭ să împărtășa cu slujbă

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

dregătorésckă până la căsătoria lor, ce era hotărîtă la vârsta de treĭzecĭ de anĭ, parte bărbătésckă, iar cea femeĭască la doăzecĭ. Dar căsătoria îș avea cinstea, credința și vrednicia eĭ și nu să slobozea celor supușĭ și stăpânițĭ de vreo patimă trupéscă și duhovnicéscă, nefiind aceștiĭa destoinicĭ creșteriĭ copiilor lor, ce era treaba cea maĭ de frunte a căsătorieĭ lor și grija cea maĭ mare a stăpânirĭĭ: fiind fiĭul cel rău crescut și nesupus și cel rău nărăvit în toată vremea și cel maĭ mare vrășmașĭ; fiĭ părinteluĭ și căsătoriți fiind, nu eșea de supt ascultarea părintéscă, iar după moartea luĭ intra cel maĭ de credință și maĭ de frunte în loc, era cap tuturor și răspundea pentru toțĭ și mergea fraților în rând după vârstă și ginerĭ, i cumnațĭ după dânșiĭ și așa se găsea câte un sat întreg de o familie!

„Peste ačastă bună și înțeléptă orânduĭală și frumusețe de oamenĭ și îngrijire de bune obiceiurĭ ce avea, să ținea și de dinafara lor strejuiți foarte. În vréme de pace să întrecea moșneniĭ în deschiderea moșiilor lor cu lucrarea pământuluĭ și să neguțătorea cu vecinătatea, numaĭ cu prisoasele lor, avea dajdie ușoară și îș împlinea toate trebuințele și trebuinčoasele podoabe de frumusețea pământuluĭ, ale drumurilor și ale orașelor lor. Iar în vreme de răzmiriță să tăia dajdia și era tot pământeanul ostaș gata și moșneniĭ le da hrana lor. Și să afla de apururea feriți și apărați de năvălirele cele streine și întâmplătoare, de stricăčunea lor și a obiceiurilor lor. Și era atât veacul, cât și ocârmuirea cea mai bună și cea mai slăvită; norodul cel maĭ cuvios și cel maĭ împodobit cu vârtute de sănătate și cu bunătățĭ de frumusețe; oamenĭĭ ceĭ maĭ avuțĭ și ceĭ maĭ statornicĭ la minte și la judecată și petrecea, unul de către altul, viața cea maĭ bună și cea maĭ fericită din lume!

„Din vremea lui Solon, Dimosthen și maĭ vârtos a Licurguluĭ și maĭ cu seamă a luĭ Platon, gură de aur voĭu să-ĭ zic și marele înțelept cuvios filosof! au început némurile a să deschide în lucrarea pământuluĭ maĭ mult și maĭ cu sémă și a să înălța cu științele, cu măestriile și cu meșteșugurile, în slavă de vârtute, de orânduĭală și de frumusețe. Cu mult mai vârtos, cu cârmuirea stăpânirĭĭ formeĭ republicești: ačasta sta într'un trup viu plin de duh și de putere, de sineș mișcător și lesne cârmuitor. Avea creșterea copiilor cea hârșitoare de toată nevoĭa, iconomiĭa cea muncitoare și agonisitoare de toată roada pământuluĭ, de toată materia măestriilor și de tot lucru meșteșugurilor, de nu-ș cheltuĭa aurul și argintul lor, ci îl strângea, ci îl ținea între dânșiĭ. Peste ačasta avea și cea maĭ strejuitoare și apărătoare pravilă de toată nevoia și zminteala, încât îș afla fieștecare, și cel maĭ mic și cel mai prost, fericirea vieții sale, în binele obștesc și să privia mai dinainte sfârșitul cel mare și dorit al creșterii și al înălțării neamuluĭ, în slavă de cinste și de putere.

„Furma republicești stăpânirĭ să împarte în treĭ părți: în Craĭu sau Domn, în Senat sau Divan, și în obștea norodului neamuluĭ.

„Domnul era îngrijitor și cârmuitor oștirilor de apărarea stricăčunii năvălirilor streine de dinafară și cap la 24 de boerĭ aĭ divanuluĭ, nomofilact și împlinitor orânduelilor și hotărîrilor lor. Cu un cuvânt, era cel maĭ întâĭu ostaș și divanist și i să da după cuviință și cea maĭ mare cinste și slavă, în

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

coprinsul folosuluĭ şi interesuluĭ obştesc. Iar singur de sine, nu avea nicĭ ţinere, nici era volnic să ia soţie din pământ strein, şi copii săĭ creştea şi era davalma şi de o seamă cu ceĭ boereştĭ. Sorocul vremiĭ scoateriĭ şi al schimbăriĭ luĭ era nehotărît, dar îndată să hotăra cu cea maĭ întâĭu urmată silnicie şi greşală necuvioasă, împotriva cinsteĭ cinuluĭ său, şi să scotea şi să lăsa în vêčnică odihnă şi să orânduĭa din boerĭ altul în loc.

„Senatul sau divanul de 24 de boerĭ să alegea din ceĭ maĭ înţelepţĭ şi maĭ cuviosĭ moşneni, care era norodului ştiuţĭ şi cunoscuţĭ de oameni drepţĭ şi aşăzaţĭ pe vieţuire ticnită şi liniştită şi trebuĭa să fie de vârsta ajunsă la 60 de anĭ. Acest divan ce să încheĭa cu Domnul în 25 de obraze, era cea maĭ înaltă slavă şi putere a norodului şi ţinea cea desăvârşită îngrijire şi orânduĭală a cârmuireĭ pentru a căruĭa ţinere de taină şi de credinţă, era toţĭ juraţĭ pe numele Dumnezeuluĭ, pe viĭaţa şi starea lor şi a familiĭ lor, că nu vor cugeta urmare de folos în parte. Doĭsprezece boerĭ judeca toate pricinile obştiĭ. Patru căuta treaba vistieriĭ, patru treaba cremenaluluĭ şi alţĭ patru trebuinţele şi socotelile oştaşilor. Iar toţĭ să aduna cu Domnul numaĭ de doaă orĭ pe săptămână, când atuncĭ să hotăra şi să întărea judecăţile cele urmate. Aşa dar să privighea unul pe altul, Domnul pe boerĭ, boeriĭ pe Domn, cu ochĭ neadormiţĭ şi să judeca, în sfârşit, cuvioasa şi umilita lor purtare maĭ cu seamă din toate. Şi, fiindcă partea boerésca era supusă atât la de o seamă purtare a haĭnilor orăşăneştĭ, cât şi povăţiĭ prăviliĭ şi priimea fără deosebire după greşală şi canonisită pedépsă, să lăsa şi era în treabă până la moarte.

„Obştea norodului, orăşanĭ şi ţăranĭ, să alegea în moşnenĭ şi în pământenĭ şi era după trebuinţă toţĭ ostaşiĭ, având pe streinĭ la nicĭ o orânduĭală de ispravă, fără de nicĭ un fel de dreptăţĭ, nicĭ de a să căsători cu pământéncă. Moşnenĭ era ceĭ maĭ vechĭ cu moşiĭ, sau cu locurĭ şi cu namestiĭ şi să numiĭa neam, adecă boerĭ şi avea celc maĭ multe şi maĭ marĭ dreptăţĭ, şi maĭ vârtos, de la vârsta de 30 de anĭ în sus, avea şi drid de cinste şi de ascultare la sfat şi la judecată, în care acéstă vreme să şi căsătorea şi întra în treaba şi orânduĭala cinuluĭ dregătoresc. Iar pământeniĭ era maĭ noĭ moşĭ, veniţĭ şi aşăzaţĭ de maĭ din urmă, de mumă sau de tată streinĭ, dar născuţĭ şi crescuţĭ în pământul lor, care să împărtăşa cu drid şi cu dreptăţĭ moşteneştĭ, după arătata lor vrednicie cu folosul obştiĭ şi cu delungată cuvioasă şi cu liniştită petrecire în meşteşugul care era de trebuinţă şi de cinste între eĭ.

„Sfatul obştiĭ norodului alegea şi făcea pe boerĭ după moartea unuĭa pe altul în loc şi după trebuinţă, ca să nu-ş facă totuşĭ zminteală în cale. Toată brasla şi isnaful îşĭ alegea şi îşĭ făcea câte un staroste, iar aceştiĭa toţĭ îşĭ alegea iarăş şi îş orânduĭa asupra lor patru ispravnicĭ (dvornicĭ); asemenea îşĭ alegea şi îşĭ făcea şi tot judeţul şi să numiĭa aceştiĭa, la Romani, dictatori şi era ceĭ maĭ aleşĭ din ceĭ maĭ ştiuţĭ şi cunoscuţĭ, de credinţă şi de cinste bătrânĭ. Dintr'aceştiĭa rămânea numaĭ câte doĭ în locul lor, de-ş căuta treaba judecăţilor orăşăneştĭ ale breslii lor şi ale judeţelor lor. Iar toţĭ ceilalţĭ venea dupân judeţile lor şi să aşeza în oraşul Coroniĭ, în alte maĭ marĭ treburĭ, să făcea cu alegerea sfatuluĭ boerilor divaniţĭ în cincĭ deosebite cete departamenturĭ, care acestea să schimba pe tot anul nou de toamnă cu zămislirea luminiĭ luniĭ luĭ Septemvrie şi să numiĭa anul acela după numele celuĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

mai de frunte din toți. Aceste departamenturi cerceta toate prigonirile norodului fără de nici un fel de cheltuială și de zecuială și, pe câte nu le putea împăca și îndrepta, le orânduia după pricina lor, la cea mai înaltă judecată a divanului, unde să și precurma. Iar în vreme de războiu era toți acești departamentari, împreună cu soții lor, căpeteniĭ ostașilor lor și să ducea săltând de bucurie la bătae, vrând fieșcare să-și arate obștiĭ dorita vrednicie și credință de înnălțarea sa. Așa dar îș găsea și îș dobândea fieșcare pământean fericirea luĭ în binele și în folosul obștesc!

„Toate aceste în față formalisite cinci departamenturi avea altă mai mare orânduială și lucrare.

„Cel dintâiu era al înțelepților, privea sporirea și îndemnarea științelor, a măestriilor și a meșteșugurilor celor trebuincoase, folositoare și de cinste, spre aducerea lor întru săvârșire și înlesnea toate mijloacile de împuternicirea și de înnălțarea neamuluĭ. Cel de al doilea privighea îngrijirea creșterii copiilor, orânduiala învățăturiĭ școalelor și a purtării dascălilor, a părinților și a copiilor și mai cu seamă a părții fămeești; și pe orĭ care dovedea cu urmare necuvioasă și pildă de zminteală, îndată îl și rădica prin taină și fără zgomot spre pedeapsa necinstiĭ luĭ și îl trecea în condica întinăciuniĭ obiceiurilor. Felul creșterii copiilor era singuratic într'o odaie întunecoasă, spre a nu să băga plângerea și toate lăcrămile luĭ în sémă. Darea țâții și premeneala scutecilor era orânduită numai de patru orĭ în 24 de césurĭ. Așternutul era de scoarță sau de rogojină și îmbrăcămintea fără blană. Hrana ușoară și canonisită numai de treĭ orĭ în 24 de césurĭ. Jucăria nevinovată și slobozită după săvârșirea uneĭ slujbĭ sau ascultării. De cunoștința supuneriĭ și a datoriilor ce au a păzi în toată vremea către mai mariĭ lor și mai cu seamă peste acestea, să deprindea în ținerea de taină și în cuvântare scurtă și puțină, până la vârsta de șapte opt anĭ, când atuncĭ eșa copiĭ de supt îngrijirea părintéscă și întra în cé școlasticéscă a stăpâniriĭ, unde să priveghea mai vârtos și mai cu seamă din toate, a să da tinerilor trup vârtos și sănătos și minte trează și deșteaptă, supuind gândirea în voe, cum și toată pofta desfătăriĭ spre bună și desăvârșită deprindere, a supune patimile sineșuluĭ său, precum e mila, dragostea, mânia, și mai vârtos frica primejdiilor morții, cu care să făcea isteți în vitejiĭ și era de cinstea și de folosul luĭ și neamuluĭ obștiĭ luĭ.

„Cel de al treilea priveghea streiniĭ șezătorĭ și călătorĭ și iscodea cu mare scumpătate de taină meșteșugita și fățarnica petrecire și chivernisélă spre întâmpinarea neorânduialiĭ lor, fiind fost înfrânați și strâmtorați din toate și în toată vremea îngrijați și temuți de stricăciunea lor, ca să nu cază norodul în neascultarea credinții și în cheltuiala desfătărilor luxuluĭ. Pentru care acestea era și moneda de aur și de argint cu totul poprită și rădicată dintre norod, având și întrebuințând spre alișverișul cel din toate zilele, moneda de fier, ca cu greutatea eĭ de 10—15 ocă ce să rădica și să purta cu un cal, să-l aibă de apururea ferit, atât de mândriĭ eĭ și de slava bogăției eĭ din parte, cât și de înșălăciunea lor.

„Cel de al patrulea era epitropĭ și privighea venitul și cheltuiala cutieĭ obștiĭ norodului, de unde să plătea leafă canonisită, nu numai pe toată luna,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ci pe toată seama vieții, familiilor și văduvilor celor lipsite de părinți și de bărbați, cum și celor slutiți din războiu, sau din alte slujbe și trebi ale stăpânirii. Iar pe ceĭ scăpătați din grea sarcina familieĭ, sau din alte întâmplătoare păgubi, îĭ ajuta spre a nu cădea în netrebnice urmăriĭ. Peste acestea purta grija și orânduĭala spitalurilor, a podurilor, a cișmelilor, sau a puțurilor și a zidirilor obștiĭ, a școalelor și a creșteriĭ copiilor, a palatuluĭ domnesc și boeresc și al adunăriĭ ceĭ mariĭ, a sfatuluĭ obștiĭ și a ostașilor și armelor lor, având și tot județul câte o zidire obștească.

„Cel de al cincilea departament avea îngrijirea și purta orânduĭala târguluĭ, era peste magazia bucatelor celor trebuincoase de peste tot anul, de unde umplându-să cea noaă, să deșărta cea veche și să înlesnea mijloacele de sporirea plugărieĭ și a păstorieĭ în tot ținutul și coprinsul lor maĭ mult și maĭ vârtos din toate. Iar câte cincĭ să aduna pe toată luna în palatul cel mare al sfatuluĭ obștesc, cu bătrâniĭ norodului și chibzuĭa împuținarea trebuințelor luĭ, fiind înglotirea și înmulțirea lor pricinuitoare sărăcieĭ și dărăpănăriĭ neamuluĭ. Dintr'acest mic și de puține cuvinte izvod republicesc, ce descopere multe și mariĭ, puternice și folositoare dreptățiĭ și orânduelĭ spre cunoștința îndreptăriĭ năravurilor celor rele, din cele maĭ adâncĭ bătrânețe ale omeniriĭ, arată luminat și învederat îndestul, cu cât ne-am depărtat de dânsele și de slava cea adevărată a fericiriĭ neamuluĭ Romanesc.

Dintr'acăstă mică și pe scurt istorisită stare și orânduĭală de sănătate și de frumusețe a bătrânimeĭ, putem noĭ să cunoaștem și să mărturisim unul altuĭa adevărul nostru, că sânt toate obiceĭurile noastre stricate, sucite și aduse deandoasele, în rele și spurcate nărăviriĭ, de stricăciunea noastră și a următorilor noștri; și este între ceĭ deșteptĭ aĭ noștri și între ceĭ streiniĭ de cea maĭ mare mirare! Cum ne împiedecăm și ne alunecăm într'însele și cum ne înmomolim și ne scurtăm petrecerea vieții, ca a fluturuluĭ, fără de a cunoaște și a ne spăimânta de stricăciunea lor? Cum și pentru care sfârșit s'au îngăduit de stăpânitoriĭ noștri părinți, apolia ačasta? A să întinde și până la cele maĭ sf(i)nte ale vieții noastre!.. Mare vrăjmaș și otrăvitoriu bălaur lăcuĭaște nevăzut și nevânat între noĭ! Gură de iad este deșchisă asupra noastră! care ne afumegă neîncetat cu măglisitoare și desfătătoare cuvinte, pline de fiere și de otravă de moarte!

O! Să ne deșteptăm fraților, să ne deșteptăm din somnul eresurilor amăgiriĭ noastre și să rădicăm jugul după gâtul fraților celor sfârșiți și uscați de muncă și de sărăcie și laturile din calea lor. Să ne întoarcem la cunoștința cea adevărată a frumuseții și la orânduĭala omeniriĭ cea mult folositoare a lucrăriĭ pământuluĭ ce este blagoslovită de D(u)mnezeu și cinstită și slăvită din vecĭ și de toate neamurile și noroadele pământuluĭ. Să ne dezrădăcinăm dar vița cea de toată patima și răutatea stricăciuniĭ noastre, cu mlădițile rădăcinilor și a rădăcioarelor eĭ, din pământ! Și să semănăm și să sădim în locurile eĭ, sămânță și roadă de hrană și de negoț, de maĭ puțină muncă și de cel maĭ mare folos. Precum sânt stupinele și livezile de duzĭ, pentru creșterea gândacilor de borangin, livezĭ de prunĭ de uscat și afumat, livezĭ de nucĭ, de gutuĭ, de mere și de pere și altele. Tot moșneanul și boĭariul să se întreacă în deschiderea avuțieĭ pământuluĭ cu scoaterea a tot

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

felĭul de roade hrănitoare; cu creşterea şi înmulţirea a tot feliul de vite; cu creşterea şi înmulţirea stupilor; cu înălţarea pădurilor de tot felul de lemn; cu rădicarea morilor şi a piolor şi cu scoaterea inuluĭ şi a cânipiĭ de prisos şi altele asemenea multe care ne lipsesc şi le cumpărăm cu aur şi cu argint. La care acest obştesc şi mare sfat, să înţelége şi trebuinţa cea netăgăduită a lepădăriĭ hainelor celor de greu şi mare preţ, cum şi toate pilduitoarele desfătărĭ de stricăcĭunea noastră şi a aproapelor noştri şi în scurtă şi în puţină vreme ne vom deştepta, puşĭ şi aşezaţĭ în altă lume şi viĭaţă plină de dulceaţă, de sănătate şi de frumuseţe adevărată şi ni să vor deschide vistieriĭ de bunătăţĭ şi de avuţiĭ, de cinstea şi slava noastră»!

„După ačasta să îmbrăţoşem legea şi căsătoria, cu toţĭ şi cu tot deadinsul, să le sfinţim cu credinţa noastră, spre înălţarea lor în cinstea şi slava cea dintâĭu şi să le şi strejuim cu cea maĭ mare grijă şi privighere ca lumina ochĭuluĭ vieţiĭ şi a fericiriĭ noastre, spre statornicirea şi neclintirea lucrăriĭ lor. Că dintr'însele răsare şi izvoraşte slava şi puterea, roade de înălţarea şi creşterea neamuluĭ! Creşterea copiilor să o deprindem din cea maĭ întâĭu vărnicie a cruzimeĭ eĭ, în curăţenia trupuluĭ şi în supunerea şi ascultarea şi în răbdarea de nevoĭ, pe cât trebueşte şi nu le e de zminteala vieţilor, precum este foamea, setea şi altele asemenea. Şi să se ţie şi să se păzească de apururea şi în toată vremea, feriţĭ şi apăraţĭ de lăcomie şi îngălăcĭunea lor, de spaimă şi de toată vorba, pilduirea şi fapta rea, că prin vedere şi auzire să însinueşte într'înşiĭ toată mişcarea şi arătarea împrejuruluĭ lor, fără de băgare de seamă, şi apoĭ şi maĭ la urmă răsare dintr'înşiĭ, ca dintr'un avut al lor.

„Creşterea copiilor să aseamănă cu un petec de hârtie alb, care îngăduĭaşte orice părere vom voi să scriem pe dânsul şi părerea care vom scrie şi să va întipări maĭ întâĭu într'înşiĭ, aceĭa este şi rămâne cea maĭ iubită şi cele maĭ statornice pe toată seama vieţiĭ lor. De aceĭa dar trebuĭaşte să însinuim copiilor maĭ întâĭu cele părinteştĭ şi pământeştĭ ideĭ şi să sămănăm într'înşiĭ cele adevărate, cele maĭ bune şi maĭ de folos, bine şi lesne de priceput şi de apucat! Că acelea sânt şi rămân temeliile cunoştinţiĭ şi a judecăţiĭ lor, decât cele de al doilea şi maĭ din urmă ideĭ.

„Ačasta vedem, că după ce ne vom uita mereu, maĭ întâĭu pe o faţă neagră şi apoĭ maĭ la urmă şi maĭ târziu ne vom întoarce ochiĭ şi ne vom uita în potrivă, pe o faţă albă, vom vedea spre mirare nălucindu-ni-să umbra şi chipul negreţiĭ, pe faţa cea albă! Cine nu ştie starea copilărieĭ, ce să aseamănă cu a noastră, cea îndată după somn, sau cea îndată după o petrecută boală, că sânt cele maĭ plăpânde ale omuluĭ, în care să întypăresc cele maĭ întâĭu însinuite vestirĭ şi arătărĭ maĭ adânc şi ţin maĭ mult, decât cele de al doilea şi maĭ din urmă, că ni să preluceşte chipul credinţiĭ uneĭ auzirĭ mincinoase, şi după aflarea eĭ cea din urmă şi de al doilea.

„Dela vârsta de şapte, opt anĭ, după schimbarea dinţilor, să se dea copii spre învăţătura cărţiĭ şi a scrisoriĭ limbiĭ părinteştĭ, la dascălul şcoaleĭ pământeştĭ. Dar ačasta trebuiaşte să înveţe cu orânduĭala care va ţinea într'însa şi nu numaĭ cu gura, ci şi cu chipul şi cu purtarea luĭ şi să ştie, că nu să învaţă copii cu toĭagul, ci cu mare blândeţe şi linişte a duhuluĭ blajin şi

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

plecat, ca un pom plecat de mulțimea roadelor luĭ! ca să se ĭa și să se prinză în desăvârșită dragostea lor și să nu li să plece, că cu plecatele lor de dânsul, li să pleacă și de învățătură și să bolnăvesc lesne și mor sau rămân cu patimă; și să nu-ĭ ție maĭ mult la învățătură, decât patru časurĭ pe zĭ, doao dimineața și alte doao, treĭ, časurĭ după mâncarea și mistuĭala prânzuluĭ, ca până la vârsta de doisprezece anĭ, să istovească gramatica, când după atuncĭ trebuesc tinerĭĭ înpilațĭ și împovărațĭ maĭ mult cu citania și cu scrisoarea, cum și cu grija purtărĭĭ lor, către părințiĭ și maĭ marĭĭ lor. Și maĭ vârtos ceĭ de neam să înčapă a dooa școală de învățătura Gheografieĭ și a istorieĭ universală, a firiĭ ci și a matemateciĭ, din care acestea izvoraște înțelegerea la toate și sânt temeĭul tuturor. Iar după săvârșirea și acestor învățăturĭ marĭ, care vor [fi] tălmăcite și așezate cu deosebit al lor dascăl în școală, poate apoĭ a li să încredința tinerilor de la vârsta de 20 anĭ în sus și învățătura limbilor streine, însă a vecinătățiĭ noastre, că acestea ne trebuesc și ne folosesc în toată vremea maĭ mult, precum turceasca, nemțeasca și muscăleasca și împărțindu-se tinerĭĭ după tragerea și dragostea tuturor, unĭĭ la una și alțiĭ la alta, să se și deprindă cu bună nădejde într'înșcle spre a să întrebuința în treburĭ stăpânești și politicești ale neamuluĭ și cu trimiterea lor în țărĭ streine. Și după o așezată și întocmită orânduĭală ca aceasta, ce ne trebuĭaște mai mult, decât sporirea și strejuirea bunelor deprinderĭ și obiceiurĭ, care să ține și să păzește cu sfințenia uneĭ prăvili.

„Pravila este cârma corăbieĭ politicești pe uscat. Corăbierul are a face cu primejdioasele valurĭ ale grozăvieĭ furtunelor mărĭĭ și a întâmpina stricăciunea corăbieĭ, iar judecătorul prăvilaș are a face cu primejdioasele furtunĭ și aruncăturĭ omenești și a întâmpina nevoile și prigonirile de stricăcĭune dintre dânșiĭ și dintre neam. Pravila este o întocmită și așezată orânduĭală de dreptățĭ firești și politicești, acelea sânt de obște știute, iar acestea sânt în parte arătate și deosebite după pământul loculuĭ și după clima și rodirea luĭ, coprinzând unirea credințiĭ și a ființiĭ unuĭ neam, în legiuite dreptățĭ, cu arătată pedeapsa călcărilor dela cap și până la coadă, de rostirea și statornicirea bunătățiĭ și a frumusețiĭ obiceĭurilor, spre creșterea și înălțarea lui. Cu un cuvânt! Pravila unuĭ stăpânitorĭu de pământ este în ținutul coprinsuluĭ luĭ împărăteasa tuturor, fără de care este stăpânitorĭul orb și deapururea în prigonire și în primejdia de pericĭune cu norodul său! Ačasta nestrejuindu-se și neîmplinindu-se după povața eĭ de o seamă și între toțĭ și între toate, dezvață norodul de credința și supunerea luĭ, îl zmacină și îl răzvrătește maĭ mult și maĭ vârtos de pericĭunea luĭ, ci precum voĭaște un părinte să facă pe fiĭ săĭ, asemenea săvârșaște un stăpânitorĭu norodului său.

„Un mare legĭuitor zice că îndreptarea deprinderilor de înbunătățirea obiceĭurilor unuĭ norod să începe de la părințĭ și să isprăvește la copiĭ lor, cu pedeapsa celor rău nărăvițĭ, adecă cu pravila, fără de care nu să poate săvârși și nu să poate stăvi nici un fel de dreptate și de bunătate adevărată și să zadarnicește și cea maĭ bună întocmită și într'adins aleasă pravilă și îndeamnă norodul maĭ vârtos împotrivă la călcarea și stricarea eĭ. O slugă rău nărăvită să îndărătnicește bunuluĭ obiceĭu stăpânesc, dar să și nevoește cu ascultarea luĭ și este următoare de amândoao, atât de năravul

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

eĭ cât şi de obiceĭul cel bun. Iar îngăduindu-sè năravul eĭ în faţa tuturor, atuncĭ să şi îndémnă între toţĭ aĭ casiĭ, ca căscatul din om în om, de însoţirea lor, care apoĭ îngreuĭază şi vălmăşesc bunul obiceĭu şi îl supun împreună cu stăpânul năravuluĭ lor. Asemenea şi întocmaĭ este a să socoti şi o familie rău nărăvită şi nepedepsită în mijlocul unuĭ norod, de apururea de zminteală. Maĭ mult, cu cât vor fĭ maĭ multe şi maĭ vârtos, cu cât vor fi maĭ de frunte şi maĭ de neam şi înaite!

„Pentru ačasta, ca şi pentru toate săvârşirele cele marĭ, trebuĭaşte să ne umilim şi să cădem cu rugăcĭune către prea puternicul şi prea milostivul D⟨u⟩mnezeu! Ca să ne fie de ajutorĭul îndreptăriĭ noastre şi a următorilor noştri, că este de noĭ! că împotrivă rămâind, ne vom ocoli împrejurul umbrĭĭ şi întunereculuĭ neştiinţiĭ noastre, ca orbul cel ce nu vede văpseaoa din pipăitoarea făptură a lucruluĭ şi nu cunoaşte soarele care îl luminează, nici pe părintele care l-au făcut! Fiindcă întocmaĭ asemenea pricină, ce urmează acum între noĭ, între ceĭ de un neam, s-au fost urmat în neamurile cele căzute, surpate şi înţărânate, în uitate veacurĭ, precum vedem din rămăşiţurĭ pre ovreĭ şi maĭ vârtos pe ţiganĭ, care aceştĭa să trag din neamul cel mare şi vestit al Indostanuluĭ şi să sfârşesc acum supt jugul robieĭ.

„Curvia este, zice un mare legĭuitorĭu şi filosof, gura dulceţiĭ iaduluĭ, matca înşălăcĭuniĭ şi a stricăcĭuniĭ omeneştĭ, bălaurul cel din vecĭ neadormit, care vânează şi veninează neîncetat toată credinţa şi unirea, toată mila şi dragostea, toată dreptatea şi bunătatea şi toată sănătatea şi frumuseţea omenească. Ačasta răzvrăteşte tot darul şi strică fečoria, sparge căsătoria şi surpă cetăţĭ. Ačasta au odrăslit boala sfrinţieĭ care scurge toată puterea, amăraşte toată dulceaţa şi slutește şi stinge toată frumuseţea vieţiĭ. Tot ačasta au răvărsat Franţieĭ mânia răzvrătiriĭ cea nepilduită şi neasemănată de stricăčune cu vărsare de râuri de sângiuri. Acesta zic, unde să va îngădui şi să va stăvi, acolo lăcuĭaşte nelegĭuirea şi nu răsare soarele dreptăţiĭ şi lumina cunoştinţiĭ de adevăr, spre cufundarea şi stingerea luĭ.

„Drept ačasta dar, nu ne maĭ rămâne alt mijloc de scăparea noastră şi a următorilor noştri, decât întoarcerea înapoĭ, la obiceĭurile cele bune de maĭ de demult, cele de toată cinstea, pe care vrăjmăşaşte le-am urît şi le-am stricat cu călcarea lor, însu-ne noĭ, de s-au prădat tot darul cu desfrânarea şi s-au dezghinat toată orânduĭala bunătăţiĭ şi a frumuseţiĭ neamuluĭ şi ne-am împovărat peste vârsta şi vârtutea noastră, cu mulţimea grijilor şi a trebuinţelor zadarnice şi deşarte şi ne-am supus patimilor desfătătoarei trufiĭ şi mândriĭ. De peričune: privigherea în parte a fieştecăruĭa ne aduce la dreptul adevăr şi cu cât ne vom cerceta ale noastre, cu atât maĭ mult ne vom cunoaşte şi ne vom îndrepta maĭ bine. Iar cel ce nu să va încredinţa, nici de mărturia arătăriĭ sineşuluĭ său şi nu să va nevoi spre îndreptarea sa, acela clocește lenevirea şi este a să socoti de vrăjmaş şi a să ţinea de trântor al neamuluĭ de ceĭ ce au cuget, voĭa şi hotărîre de îndreptare într-înşiĭ şi asupra lor.

„Decĭ să nu pregetăm, iubitorĭ şi luminătorĭ de neam şi de frumuseţe, a milui săracĭ cu lumina cunoştinţiĭ adevăruluĭ, spre rădicarea neamuluĭ din noĭanul întinăčuniĭ şi a stricăčuniĭ în care s-au înomolit şi să tălăzuĭaşte din

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

toată partea fără de milă şi ajutor, de slava bunătăţilor şi a frumuseţelor strămoşilor noştri Romani! Să ne nevoim dar, cu cugetare curată şi cu obştească şi bărbătească hotărîre să ne îndemnăm spre ajutorul luĭ, întrebuinţând cĭace ne-au dat buna întâmplare în braţul mâinilor noastre! Că nu este nor aşa de îndesit şi gros de întunerec, care să nu să răzbată de înţesirea razelor lumineĭ soareluĭ, nicĭ lenevire aşa de mare, care să nu să nevoĭască pentru fiinţa eĭ şi să nu-ş rupă îndată sau maĭ târziu veşmântul înşălăcuniĭ şi să nu-ş spargă obezile nemernicieĭ spre scăpare şi mântuire! De sus luând dar, înţelepţilor, descoperiţĭ lumina cunoştinţiĭ şi pe ceĭ asupriţĭ îi îndreptaţĭ, prea lăudaţilor, de mântuĭrea lor! Ačasta privind, aştept răsărirea frumuseţiĭ mântuitoruluĭ şi împlinitoruluĭ mieu în pace, care mă va moşteni şi va milui pe săraciĭ mieĭ!

„După acest de obşte arătat mijloc istoricesc, cu cuvinte îndemnătoare de îmbunătăţirea şi înfrumuseţarea obiceĭurilor noastre, am alăturat şi dogmaticeasca arătare, de cunoştinţa orânduĭaliĭ firiĭ omeneştĭ, coprinsă de matca cea maĭ prea înaltă şi večnică adevărată a făpturiĭ lumeştĭ, spre a să adăpa cititorul mieu, lumină de frumuseţe şi de sănătate în destul, atât de denăuntru, de către sineşul său, cât şi denafara coprinsuluĭ lumesc, de apărarea şi ocrotirea lor şi am alcătuit aceştiĭ cărticelĭ şi ştiinţa mijloacelor şi a leacurilor doctoreştĭ de vindecarea şi îndreptarea lor, de unile următoare şi maĭ lesne întâmplătoare patimĭ şi boale. Spre a să căuta şi a să vindeca pătimaşul şi de sineş în parte, pe cât s-au putut încredinţa obştiĭ noroduluĭ, deocamdată acum întâĭu şi câte am aflat că sânt maĭ bune, maĭ de credinţă şi maĭ lesne de făcut şi de întrebuinţat, spre vindecarea lor în pripă şi cu prea puţină cheltuĭală; care de ruşine şi de greutatea cheltuĭaliĭ rămân multe necăutate şi nevindecate şi să ţin de pătimaş până târăsc pământul, îi scurg de toată puterea, îi sting frumuseţea şi îĭ sfârşăsc de moarte! Şi ci e maĭ rău şi maĭ vârtos peste ačasta de stricăčune, când să vor căuta cu neştiinţa şi înşelăčunea şarlatanilor, a babelor şi a vrăjitorilor, atuncĭ este moartea sau sminteala bolnavilor, sfârşit cel maĭ negreşit! Şi cât norod nu să topeşte şi piere de rătăcirea neştiinţiĭ acestora? Cea maĭ mare parte a noroduluĭ cel de denafară, dupâ'n sate, este necercetate şi jânduite de povaţa şi ajutorul unuĭ doctor, neştiind ce să facă şi cum să se ţie în pătimile boalelor spre mântuirea lor.

„Doctoriile i leacurile toate, câte sânt singure şi împreunate în rățete, au a să cere cu numele lor şi a să lua de la spiţăriĭ, cu toate că sânt pe la băcăniĭ maĭ eftine, dar vor să fie cunoscute de bune şi de adevărate, ca să nu să ĭa unile în locul altora, sau să fie vechĭ şi trezite şi trebuesc a să întrebuinţa întocmaĭ şi întru toate, precum să învaţă şi să arată la boala lor, fără de adăogare şi scădere. Pentru care dau tuturor de obşte iubitorĭ de cetire şi de ascultare şi ačastă a mea povaţă, ca orĭ unde şi când nu să va ajunge ajutorĭul de vindecare în destul, sau de uşurinţă şi de folos, atuncĭ, sau să încredinţeze căutarea bolnavuluĭ unuĭ adevărat doctor, sau neaflându-să în pripă şi în preajma loculuĭ aceluĭa, să se aştepte maĭ bine mântuirea cea desăvârşită, după ajutorul luĭ D⟨u⟩mnezeu, de la paza şi fereala bolnavuluĭ, ce este arătată pe larg, la toată boala şi patima, decât să

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

se dea învălmăşelĭ. Că mulţĭ fac mult, şi la nicĭ o treabă nu este mulţimea de ajutor, de atâta zminteală, ca la vindecarea uneĭ boalĭ, la care ačasta lucrează firea şi puterea vieţiĭ trupuluĭ maĭ întâĭ, şi maĭ vârtos din toate şi este adeseaorĭ maĭ slobodă şi maĭ puternică, decât cu mulţimea ajutoruluĭ doctoresc. Şi maĭ vârtos când să vor da leacurĭ peste leacurĭ, fără de cumpăt şi la nevreme, atuncĭ turbură şi îngreuĭază vindecarea cu mult şi maĭ vârtos de primejdia bolnavuluĭ şi de să scoală şi să mântuĭaşte, nu ştie dᵓ unde şi din ce.

„In cea maĭ după urmă, am întrebuinţat aci în zisele mele, toate acele cuvinte care mi s-au părut că au lucrare de săvârşirea lor, fără a deosebi pe cele aspre, din cele mângâioase şi dulcĭ la ascultarea lor, pentru care ačasta mă rog cetitorilor mieĭ înţelepţĭ şi de bun neam boĭarĭ, ca să nu fiu judecat după ele, ci după scoposul mieu, ce priveşte cu cuget curat la ajutorul şi folosul neamuluĭ, iar nu la vreo netrebnică şi rea abătătură; nicĭ să fiu socotit de vreo pricină de stricăčunea cuivaş, că nu sânt şi nicĭ mă ştiu destoinic, îndemnat fiind fost la ačastă a mea osteneală din milă, iar nu din pizmă, precum să va şi înţelege din pornirea şi alcătuirea ce să arată şi să vede într-însa şi pentru care altă pricină de cinste şi de folos, m-am îndeletnicit şi m-am nevoit de m-am înfipt într-atât pentru neam. Ačasta şi alte multe asemenea le las cetitorilor mieĭ de gândit şi de judecat! Poate îm va răsări răspunsul pe groapa mea! Peste toate acestea, fiindcă poate să mă fiu alunecat din neiscusinţa limbiĭ noastre şi din precurmarea cea necontenită a scrierĭ, într-o vreo nebăgare de seamă şi greşală a gânduluĭ şi să fi scris unele în loc dc altile şi pentru ačasta mă rog cititorilor mieĭ, ca găsindu-să unile ca acestea, să nu le treacă cu vederea, ci să o însemneze şi să mi-o înştiinţeze, ca să o îndreptez. Şi să socotească înţelept, că nu este om fără de greşală, nicĭ treabă care ese întâĭu în lumină desăvârşită şi de ispravă îndestul. Ci toate cu vremea şi maĭ la urmă să îndreptează şi să împlinesc. Iar eu aştept răsplătirea mea în pace de la D⟨u⟩mnezeu, care mă va umbri în toţĭ paşiĭ mieĭ.

Şt. D.

România medicală, III (1925), nr. 1, p. 7.

București: Biblioteca Academiei Române.

1426. Pleşoianu Gr., *Abecedar francezo-românesc*, (Craiova ?) 1829. Românește și franțuzește.

АБѢЦѢДАРЪ | ФРАНЦѢЗО-РОМАНѢСКЪ | пентрѫ тінєрі жнчепъторіѵ. | Акѣм жнтжіѣ кѣлєс' шн жнтр'дчєсташі кіп' кѣ | рѣмжнєщє жнтокмітъ, | дє | Г. ПЛЄШОІАНѢЛ, | професорѣл' дє ж. ж. дл' школелор' Націонале | днн Краіов'д. | д доѣ єдіціє. | Сє вжнд ла лібреріа лѣі Ґеорґє Петровічі дін | Бѣкѫрещі, лжнгъ Бъръціє. | 1829.

In-16º de 56 pagine; recto copertei din urmă este şi el tipărit cu următoarele: «Cărţile ce se află în şcoal'a Naţională a Craioviĭ, traduse şi compuse gata a se da la lumină cu acest fel de litere».

Copertele sunt de culoare albastră; pe cea din faţă avem titlul Абѣцедар' Франзезо-Романєск'. Ele sunt împodobite cu chenare, în interiorul cărora sunt 3 gravuri: arborele abundenţei, în faţă; o armură şi cărţi pe un piedestal, la sfârşit.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe verso titlului o cugetare şi semnarea abecedarului prin iniţialele «*G. P.*», în grosimea cărora se completează numele astfel: *Gregoire Plechoian.*

Cuprinsul: prefaţa, p. 3—4, reprodusă mai jos. După ce se arată literele (p. 5—9), urmează vocabularul (p. 9—28), apoi «Entretiens faciles — Convorbiri lesnicoase» (p. 28—45) şi «Vr'oc̆âteva istorioare» (p. 46—55). Pe pag. 56 se anunţă cărţile tipărite şi lucrate «în şcoala naţională a Craiovii».

Prefaţă.

Eŭ ştiŭ că fieşĭcine care poate face ceva pentru luminarea neamuluĭ, are poft'a aceia d'a face încaĭ un' lucru maĭ mare şi pentru bărbaţĭ, când o face. Această ambiţie şi eu o am, nu tăgăduesc; dar m'am socotit' că de ne vom' ţinea multă vreme de părerea asta şi de nu va face neştine lucrurĭ pentru copiĭ, în zadar va face pentru bărbaţĭ; căcĭ bărbaţiĭ tribue făcuţĭ din copiĭ şi cel ce n'a câştigat' gustul' citirii ş'al' învăţăturiĭ încă de mic, măcar d'ar' găsi ale maĭ frumoase şi epistimoniceştĭ cărţĭ, el' nicĭ că se uită la ele, saŭ de şi le ia în mână, numai le răsfoiază puţintel' şi spune că el' ştie cutare carte şi bietul' ambiţios care s'a silit' d'a o alcătui saŭ tălmăci, rămâne deşert' de scoposul' său. Noĭ dar tribue să facem' pe oamenĭ încă de copiĭ ca să se poată sluji cu asfel de cărţĭ, pe care de le-am publica acuma, ar fi osteneală pierdută.

Aş' fi avut' poate maĭ multă cinste de dam'o Grămmatecă pentru regulile limbiĭ franţuzeştĭ deslușite în rumâneşte, care se află gata, saŭ niscaĭ dialoguri, dar cine nu ştie că începutul' este dela Abeţedar? După care vor' urma treptal' şi celelalte ce sânt' bine încredinţat' că patrioţiĭ mă vor' ajuta d'ale tipări, maĭ ales' acum când cunosc' cu toţiĭ de obşte şi zic': nu e treabă, frate, d'a ne maĭ ţinea între oamenĭ, la vremea d'acum, fără învăţătură.

G. Pleşoian'.

Deşi autorul spune în titlul acestei cărţi, că este «a doă ediţie», totuşi n'am văzut şi nu cunoaştem o ediţie anterioară acesteia. O ediţie, posterioară ei, se cunoaşte din anul 1833.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleşoianu*, în An. Acad. Rom., Mem. secţ. ist., s. II, tom. XXXVII (1914—1915), p. 369.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1427. Marmontel, *Aneta şi Luben*, (Bucureşti) 1829. Traducere de Gr. Pleşoianu.

АНЄТ'А ші ЛЮБЄН'. | Історіе адекъратъ, дін повешіле мо|рале але луї | МАРМОНТЄЛ'. | Традусъ дін францюзеще | де | Г. ПЛЄШОЯНУЛ', | Професор' де ж. ж. ал' шкоалелор' Н. дін | Краіова. | Се вынд' ла либрăріа Д. Ţеорце Пе|тровичĭ дін Бъкурещĭ, лънгъ Бъръцїе. | 1829.

In-16⁰ mic de 59 pagine.

Pe titlu un Cupidon, la dreapta căruia sunt iniţialele Ан. Д. Pe verso titlului o cugetare şi confirmarea autenticităţei volumului cu semnătura autorului, tipărită în cirilice cursive.

Prefaţa, p. 3—33:

Precuvântare la această mică istorioară, socotesc' că este de prisos' să mai fac; fieşĭcare din cititorĭ va cunoaşte prea lesne cugetul' mieu' pentru care am' tâlmăcit-o; şi ca să'l' poată gâci mai lesne, îi spuĭ că toată lumea

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ştie cumcă este foarte frumos' lucru d'a ne îndrepta din greşalele altora, adică să n'aşteptăm' până vom' cădea noĭ înşine în ele, apoĭ d'al doilea oară să ştim' a ne păzi; căcĭ va fi vaĭ de pielea noastră, ci să citim' p'ale altora şi să ne fărim' d'a le urma, ca să nu pătimim' şi noĭ ca eĭ. Asfel ar' fi de lipsă s'avem' în limb'a noastră istorii pentru tot' felul' de greşelĭ, de ar' fi cu putinţă, apoĭ atuncĭ fără îndoială că am' greşi mai puţin'. Europenii au cunoscut' binele acesta, de aceia au şi tipărit' mai toate greşelile sub felurimi de numiri, fiecare neam' în limba patrii sale şi ca să le facă la maĭ mulţĭ d'odată cunoscute, s-au învoit' ca uniĭ să le citească şi ceĭ maĭ mulţĭ să-ĭ asculte, în nişte sălĭ făcute într'adins' prin toate oraşele, pă care le numesc' teatrurĭ. — Theatrurĭ! ho, ho, stăĭ loghiotate, stăĭ! ş'apoĭ ce, numai Europeni se pot cinsti pentru aceasta? noĭ nu? Noi n'avem' theatron' care, care e mai frumos decât multe din Europa? Săracu Caragea! uşoară să-i fie ţărân'a, de-şĭ va fi dat obştescul' sfârşit[1]); domn' ca el' n'au' stătut' altul' în Ţara Rumânească; el' ne-au făcut' şi legiuire şi theatron' şi, şi o mulţime de lucruri folositoare obştiĭ. — Dară, Domnule, alt' domn' ca el' cu adevărat' că n-a maĭ stătut' şi eu sânt martor'; pe mulţĭ i-am' auzit' povestindu-ĭ blesteme, multe legiuirĭ d'ale luĭ le-am' văzut' înpodobite cu câte un' *Ne*, colo ştiĭ, unde se începe zicerca, Legiuire. Incât pentru teatru tribue adevărat' să-ĭ mulţumim' cu toţiĭ. atâta numaĭ că până în zilele Domnuluĭ Grigorie Ghica, folosul' lui a fost' numaĭ pentru acteri; căcĭ numaĭ eĭ înţelegea şi pentru aceia care n'avea nicĭ trebuinţă, nicĭ putere să facă rău aproapeluĭ său, nicĭ viţiĭ dărăpănătoare statuluĭ; iar pentru ceilalţĭ, mergerea lor' era drept' obiceĭ ca să se ţie de lume.

— Ba mă iartă că nu ştiĭ ce vorbeşti; toţĭ au înţăles' şi s-au folosit', fiin-că comediile, tragodiile şi celelalte să parastisea maĭ cu samă în limb'a grecească şi prea rar' în cea nemţască. Me-aduc aminte de tragodia lui Orest', oh! ce frumos' au parastisit-o! ştiĭ că tată-său, Odisefs' a umblat maĭ zece anĭ rătăcit' pe mărĭ. — Eŭ, zău, nu pocĭ zice că ştiu cum că Odisefs' a fost' tată luĭ Orest', ci luĭ Telemac', iar al' luĭ Orest' a fost' Agamemnon'.— Aşa, aşa, bine zicĭ. Şi într'aceştĭ anĭ o mulţime de peţitorĭ voia să ia pe Cletemistra de soţie. Ea însă nicĭ într'un chip' n'au primit' până a venit' bărbatu-său Agamemnon' care a omorît' pe toţĭ peţitoriĭ ce o cerea. Vezĭ printr'asta va să arate credinţa unei femeĭ cinstite. Nu e aşa? — Nu, domnule! Cletemistra ştiu c'a avut' numai un' peţitor', pe Eghist', căruia nu i s-a mai înprotivit, ci după sosirea lui Agamemnon' 'i-a ajjutat' de l-au omorît', măritându-se apoĭ după Eghist'. Ş-asfel' printr'aceasta n'arată ce ziseşĭ, ci tocmaĭ din protivă. — Ce fel'! Agamemnon mort' de Eghist' şi de soţia lui! Nu se poate, acesta a fost Idomeneu. — Doamne păzeşte, Domnule, Idomeneu nici c'a visat, d'al-de astea. El' a păţit' alt' rău, omorându-şĭ pă fiu-său, după cum se făgăduise luĭ Neptun' când era să se înnece pe marea. — Nu ştiĭ ce vorbeştĭ! Acesta a fost' Nestor. — Ferească Dumnezeu. — Ei frate, să-ţĭ spuĭ, eştĭ prea obrasnic'.

Eu am spus' Istoria asta la o mulţime de oamenĭ, şi nici unu nu s-a

[1]) Se ştie însă că Vodă Caragea a murit la Atena, în 1845 (v. Dan Simonescu, *Ioan Vodă Caragea şi traducerile lui din Goldoni*, Bucureşti 1935, p. 10).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

maĭ găsit', care să mi să înprotivească, şi tu să mă faci mincinos'! Un' ăla de erĭ d'alaltăeri. — Ba nu, Domnule! Eu nu te fac mincinos. Eu spuĭ cum am' citit-o în rumâneşte. Dumneata spuĭ cum aĭ înţeles-o din teatru grecește, au nemţeşte. — Aşaaa! In rumâneşte aĭ citit-o! Să mă erţĭ, frate. N'am' ştiut' că aĭ citit-o în rumâneşte şi d'aceia m'am' supărat'. Dumneata ştiĭ că limb'a grecească cu a rumânească nu se potriveşte. — Limb'a nu, dar Istor... — Eĭ să lăsăm acestea acum, fiincă ne-am' înţăles' în vorbă. Aş' vrea să ştiu: tipăritu-s'a vr'o carte care învaţă cum să câştige omul' banĭ şi celelalte ca să se ţie de lume. — Dară, Domnule, această carte s-au tipărit' d'odată cu lumea şi numele autoruluĭ este: Cel veĉnic'; toţĭ ceĭ sdraveni, întregĭ la minte şi iubitorĭ de osteneală cu câte una, afară din ceĭ leneşĭ, trândavĭ şi...— Eu să-ţĭ spuĭ şi făr d'această carte ce zicĭ că este, am câştigat' în zilele luĭ Caragea peste doăzecĭ de miĭ leĭ numaĭ dela o madea, zapciu fiind'; dar în zilele Ghicăĭ, Dumnezeu numaĭ să-ĭ dea bine, după ce am' dat' atâtea jelbĭ arătându-ĭ greutatea casiĭ ce am' şi că am' slujit' patriĭ, după cum' ĭţĭ spuseĭ şi după ce 'i-am' pus' pe stăpânu-meu în spinare regealâc', totuşĭ n'a vrut' să mă pue în chivernisală ca să-m dea şi mie măcar o semeşie. Un' boerĭ ce au fost' ispravnic' judeţuluĭ ăstuia, om' cu fric'a luĭ Dumnezeu, om' straşnic', vrednic', patriot' adevărat', s'a milostivit' de m-a rânduit' zapciu la plas'a săpeţiĭ şi într'un' an' întreg', frăţioare, nu m-am' putut' folosi decât numaĭ c'o pereche de case, do'ă perechĭ telegarĭ şi vr'o doă treĭ miĭ de leĭ. Ah! unde sânt' vremile acelea din zilele lui Caragea! Mă jucam', mă jucam' cu galbiniĭ tot d'aĭ înpărăteştĭ! — Crez, Domnule, dar şi bieţi lăcuitorĭ săraciĭ, îm' adduc' aminte cum juca şi eĭ câte doăzecĭ treizecĭ legaţĭ în gard'. In zilele Ghicăĭ însă maĭ că n'am' văzut' asfel' de comedie, semn' că cunoaşte cumcă un' Domn' este părinte la toţĭ d'o potrivă, iar nu la uniĭ mumă şi la alţiĭ čumă. — Eĭ apoĭ dacă e aşa, de ce ne lasă pe noĭ o samă de boerĭ să murim' de foame şi nu ne pune în slujbă? Şi de ne pune, de ce ne dă strajnică poruncă să nu luăm' nimic dela Rumân': gloabe, mită şi altele care sânt' ale noastre, ci numaĭ leaf'a? E milă de Rumân'! F....[1]) crucea lui rumân f...! El' să trăiască şi noĭ să murim' de foame! Nu vezĭ cum a rădicat' nasu, de nu poţĭ să-ĭ maĭ ceĭ nicĭ un' puĭ de găină să-ţĭ trimiţĭ acasă!!

— Domnule, dar dumneata oare nu eştĭ rumân'?

— Eu rumân'! M'o păzi Sfântuleţu. Să vede treaba, beimu, că eştĭ cam surd' de n'auzĭ cum îm' zic oameniĭ. — Eu îĭ auzĭ[2]) zicându-ţĭ, cocoane Andronache, şi numaĭ dintr'asta eu nu pocĭ înţelege de eştĭ grec', sârb', ovreĭ, ţâ.... [3]) sau alt' neam'. — Apoĭ! apoĭ de ce eştĭ prost' şi nu judecĭ. Că de n'aşĭ fi cocon', nu me-ar' zice lumea cocoane. — Şi, zi, cocon' eştĭ dumneata, nu grec', nu sârb', nu rumân'. — Nu, nu, nu. Cocon' am fost' din naştere, cocon' sânt' şi voĭ fi.

— Dacă este aşa, cocoane, dumneata rău te superĭ pe Domnul' Ţăriĭ Rumânilor' că nu te pune în slujbă. Ar' tribui să te superĭ pe Domnul' Ţăriĭ coconilor'. De ce, cum ştiĭ prea bine, fiecare stăpânitor' maĭ multă milă are d'aĭ luĭ de cât destrinĭ (sic); domnul' Ţăriĭ Rumânilor' pune în slujbă pe

[1]) In original înjurăturile sunt întregi. [2]) corect: *aud* sau *auz* [3]) punctele în original.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

rumânĭ şi domnul' Ţărĭĭ coconilor' pune pe coconĭ şi asfel' toate ţările îngrijesc' maĭ întâĭ a mulţumí pe lăcuitorii ce poartă numele eĭ şi au milă de ea ca d'o mumă, apoĭ de-ĭ maĭ prisoseşte vr'o bucăţică de pâine şi nu-ĭ tribue, o dă strinilor' sau acelora ce nu poartă numele eĭ. Asta, cocoane, merge prea fireşte. — Ce fel' de vorbă este asta! Eu socotesc' că eştĭ nebun' şi nu şti ce vorbeştĭ! Dar unde este Ţara coconilor'? — Se vecineşte cu a leneşilor. — Du-te la dracu d'aci, nicĭ că maĭ vorbesc' cu tine. — Bine facĭ, cocoane, de mult' doream' să te laşĭ ca să-m' săvârşesc' vorb'a ce am' început' despre istorioar'a Anetiĭ. — Eĭ vedea tu pă dracu cu istorioar'a ta.

Te-aĭ apucat' să tâlmăceştĭ istoriĭ de amur'! Cum o să te facă surghiun' la o mânăstire, unde ne-ĭ să fi slobod' nicĭ din poartă afară să eşĭ. — Cocoane! toată lumea ştie că amurul' a pricinuit' ale maĭ marĭ întâmplărĭ din lume. Toată lumea poate gândi că de mă vor' face surghiun', voĭ avea, poate, vreme şi prilejĭ a scrie şi alte istoriĭ. Dacă această faptă să poate socoti de catahrisis', trebue negreşit' să primesc' şi eu pedeaps'a aceia hotărîtă pentru ceice fac' catahrisis'. — Ei, dragul' mieu, mulţĭ cărturarĭ procopsiţĭ cariĭ ştiu câte cincĭ şase limbĭ, i-am' văzut' bătând' podurile, durmind' pân cafenele şi ne-având' nicĭ ce să mânce! Ca mâine o să vă văz' şi pe voĭ aşa. — Nu ştiu, zău, care pă care maĭ întâĭ. Procopsiţĭ d'aceia cum înţelegĭ dumneata, care să nu ştie alt' decât bonjur, guten Morghen, cali imerasas, bonomane, ioreghelt, dobroden, sdrastvuite ş. c. l., iar ştiinţe nicĭ decum, poţĭ vedea totd'a'una. — Ba am' văzut' şi d'aĭ cu ştiinţe destuĭ, îmbrăcaţĭ ca vaĭ de eĭ, coconindu-se la toţi proştiĭ; vez' la eĭ nişte vorbe nečoplite ca şi la ţăranĭ, zău, că maĭ politicos pocĭ vorbi eu decât eĭ.

— Trebue să ştiĭ, cocoane, că toţĭ ceĭ învăţaţĭ să mulţumesc' pe cinstea ce li se dă pentru învăţătur'a ce au; nu vor' să se îmbrace în mătăsăriĭ şi râsuri, căcĭ sânt' nişte lucruri, care, în loc' de cinste, de multe orĭ pricinuesc' necinste. Iar că vorbesc' cu toţĭ proştiĭ, pă nič' un' om' învăţat nu'l' poate lăsa conştiinţ'a ca să se mândrească de cel' asemenea luĭ; toţĭ câţĭ socotesc' că e ruşine d'a vorbi cu maĭ micĭĭ lor', temându-se a nu-şĭ strica cinstea, sânt' fără dreaptă judecată. Fudulia nu poate stăpâni de cât pe d'aĭ d'aceştia. Toţĭ câţĭ se gâtuesc', îşĭ strâmbă buzele, dau din mâinĭ şi din pičoare când vorbesc', se silesc' a vorbi tot' vorbe nalte şi sare dintr'o limbă într'alta, mărturisesc că sânt' încă ne'mvăţaţĭ. Un învăţat' e foarte departe de unele ca acestea; el' îţĭ vorbeşte simplu ca să'l' înţelegĭ, fiincă pentru aceia'ţ' vorbeşte. Cuvintele luĭ sânt' dulcĭ şi plăcute, deşi nu sânt' nalte şi 'npistriţate cu ostoson', lipon', taha [1]) şi altele ca ale celuĭ ce sare dintr'o limbă într'alta; dar totuşĭ are un şir' lin' şi înţelegător', care te face să nu ţi-se urască ascultându-l'. Dumneata, cocoane, de-ĭ avea norocire vr'o dată să intri în vorbă cu vr'unu dintr'aceştia, te'ĭ încredinţa maĭ bine despre câte îţĭ spuseĭ.

— Dia onoma tu theu [2])! Mă mir' cum de nu'ţ e ruşine să minţĭ pă dintreg'! Dar şi noĭ nu mâncăm' fân', frate, nu; şi noĭ ştim' câte cevaşĭ. Auzĭ

---

[1]) Cuvinte şi expresiuni greceşti, curente: ὡς τόσον = în fine, totuşi; λοιπὸν = prin urmare; τάχα = aşa zicând, chipurile.

[2]) Expresiune grecească: διὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ = pentru numele lui Dumnezeu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

auzĭ, cine îm' spune mie că e îmvăţat! Ăla care vorbeşte cu toţĭ copiĭ! Tacĭ, la Dumnezeu, frate. Nu maĭ vorbi aşa, că şade rău. Nicĭ că voĭ să te maĭ ascult'. Imĭ pierduĭ vremea ascultând' la fleacurĭ. Până acum' puteam' să fac' tacâmu de poruncĭ ce me-au zis' sameşu. Du-te, frate, în pace şi mă lasă într'aceia ce au ştiut' părinţiĭ mieĭ, cariĭ nu ştia atâtea filosoficale şi totuş' au fost' în rândul' boerilor'. V'aţĭ găsit' voĭ acum maĭ isteţĭ să îndreptaţĭ lumea cu umăru; vă împrotiviţi tutulor', ca când numaĭ voĭ mâncaţĭ sărat'. Du-te, du-te frăţico, du-te şi mă lasă că'm' vine isterico, du-te. Păcat' de tinereţele tale; îţi pierzĭ vremea cu fleacurĭ, îmvăţând' că pământul' se 'mvârteşte, iar nu soarele; că e în aer', iar nu pe apă, după cum zice scriptur'a. Infige-te Rumâne la treabă, nu umbla cârmind' încoacĭ şi'ncolo, alătură-te pe lângă vr'un' boer' să aibĭ şi tu o uşă deşchisă, îmvaţă pracsis' ca să te facĭ mâine poimâine un condicar', apoĭ sameş' şi celelalte care te fac' să fiĭ în rândul' oamenilor' ş' al' boerilor', iar nu într'al flaitărilor'. Insoară-te şi ia o fată de boer' cu zestre bunicică, moşie, ţâgani, banĭ şi de toate. Nu umbla derbedeu tăind' câinilor' frunză. Cu minčuni d' astea: că pământul' e aşa, că se'mparte într'atâtea ţărĭ, că sânt atâtea stele pă cerŭ, nu roşeştĭ tu o'ă. (sic) Ascultă-mă ce'ţĭ spuĭ. Tu eştĭ încă copil', dar eu sânt' acum om' întreg' cernut' şi pân sâtă şi pân čur'.— Cocoane Andronache! Eu ca să mă alătur' pă lângă vr'un' boer' şi să mă numesc' om' al' luĭ, nu'm' vine nicĭ decum s'o fac'. De câte orĭ voĭ zice: eu sânt omul' cutăruia, mi se va duce mintea la bieţĭ robĭ ţâganĭ, pă care i-auz' adesea zicând': eu sânt' al' cutăruia boer'! Şi decât să mă laud' c'un' nume de rob', maĭ bine voesc' să fiu absolut' suppus' numaĭ legilor' drepte şi moraliceştĭ. Iar ca să mă însor' şi să iau o fată de boer' cu moşie, ţâganĭ şi banĭ, nicĭ aceasta n'o pocĭ face, din pricină că nu mă iartă starea. La o casă să cer' multe; venitul profesionuluĭ sau dregătoriĭ mele este mic', cu care nicĭ eu nu pocĭ trăi, dar să maĭ ţâu şi casă. De cât să zic vaĭ de noĭ, fugind' pă râpe şi prin prăpăstiile pădurilor' stufoase cu nevasta de mână de fric'a Turcilor', maĭ bine voĭ zice vaĭ de mine. Dumneata ştiĭ nestatorniciile ţărĭĭ noastre şi o ţară în care porunceşte despotismul' şi împărăţeşte lucsul' cu nestatornicia vremilor', nič'odată nu veĭ vedea-oă bine lăcuită; lăcuitori eĭ din zi în zi se înpuţinează din pricina căsătoriilor' care sânt' pentru eĭ un' iad', iar nu o fericire, precum în alte ţărĭ. — Dar de ce eştĭ nerod'. Ce aĭ tu cu lumea, de să'nsoară au nu, tu vezi de tine. Toate câte'ţĭ tribue, le iaĭ de zestre; n'aĭ decât să porunceştĭ. Când va fi răsmiriţă trimiţĭ carăle cu calabalâc' înnainte; puĭ caĭ la caleascâ şi plecĭ şi tu cu nevestic'a după băjenie. De te-au jefuit', tu, dacă aĭ stăpân' vrednic', numaĭ dintr'un' zapcilâc', iar puĭ la loc ce-aĭ pierdut'. — Aşĭ pune la loc', când aş' fi îmvăţat' să hrănesc' binele aproapeluĭ. — Hî, minte de copil. Ce-ĭ să facĭ? Nu-l poţĭ face să-şĭ cunoască folosul'! Eĭ bine, dar tu, numaĭ cu zestrea nevestiĭ poţĭ trăi împărăteşte, de-ĭ fi iconom'. — Da, coconule, când' n'aş' şti că peste moşiile eĭ nu sânt' decât numaĭ un isprăvnicel', peste ţâganiĭ eĭ un' vătaf' şi peste alelalte un' amanetar'.— De ce? — De ce, aşa sânt' toţĭ.— Ce fel'? — Asfel', zestrea nevestiĭ tribue să fie tot' d'auna întreagă, aimintrelea încapĭ în mare nevoe. — Asta e ştiută. Tu să nu-ĭ prăpădeştĭ zestrea c'apoĭ te-a luat' dracu. — Coconule! ea singură o prăpădeşte, căcĭ ea nu poate (ca să nu zic' că nu

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ştie) face de mâncare, nu poate lucra, nu ştie iconomia casiĭ, nu ştie da ţâţă şi creşte copii şi altele pentru care toate acestea trebuesc' slugĭ cu simbrie. — Aferim! Aferim! ş'apoĭ ce vreĭ? să-ţĭ aducă şi zestre, să-ţĭ facă şi singură toate lucrurile; cătr'acestea nu-ţĭ este ruşine să maĭ spuĭ că nu ştie face bucate! Ce vreĭ, să-ţĭ fie bucătăreasă, iar nu nevastă? Nu-ţĭ aduce ea ţâgani de zestre, care să-ţĭ fie şi de bucătar' şi de jâmblar' şi de chelar'? Ţâgăncĭ care să lucre şi să dea ţâţă şi creştere copiilor'? — Aduce, coconule, dar trebue ştiut' că eu, cât sânt' de sărac, totuşĭ nu-m' pocĭ încredinţa viaţ'a mea în mâinile ţăganuluĭ şi iconomia casiĭ asemenea. Viaţ'a e prea scumpă, ea nu se păstrează decât cu mâncarea bucatelor' gătite curat' şi simplu. Copiĭ mieĭ decât să se hrănească din laptele ţâgăncĭĭ şi creşterea să aibă dela ea, iar nu dintr'al' mumei lor', care să ştie a-ĭ da şi creştere moralicească, maĭ bine să nu fie nicĭ de cum.

Sfârşitul' căsătorii nu este pentru ca să luăm' zestre şi cu aceasta să ne facem' bogaţĭ fără a ne păsa dacă fat'a ce luăm' este vrednică de căsnicie au nu, căcĭ norocul' e nestatornic, ci este să ne luăm' soţie care să ne ajute la ţinerea casiĭ, adică ea să iconomisască în casă şi bărbatul' s'aducă d'afară. Să ştie cum să ne uşureze mâhnirile în întâmplărĭ de nenorocirĭ, prin mângâerile eĭ cele dulcĭ, drăgăstoase şi nevinovate. Să'şĭ ştie datoriile ce are către bărbat' şi bărbatu către ea. Să naştem' fiĭ şi să'ĭ hrănească însuşĭ mum'a cu chear laptele eĭ, iar nu ţâgăncile; să'ĭ creştem cu bună educaţie, dându-le tot' felul' de învăţăturĭ până în vârst'a în care sânt' în stare ca să se hrănească singurĭ. Asfel' să urmează, coconule, în toată lumea, numaĭ noĭ sântem cariĭ facem' neguţătorie cu însurătoarea; îndată cum ne pomeneşte cinevaşĭ de însurat' pentru vr'o copilă, întrebăm' ce'ĭ dă de zestre? Cutare şi cutare. A! nu facem' treabă; eu pocĭ să iau una cu atâta şi atâta; fără a maĭ cerceta de talanturile sau viţiile ce are. De auzim' că este undevaşĭ vr'o fată care are zestre bună, fie urâtă cumă, fie neroadă, vacă întreagă, întrebuinţăm' toate mijloacele până o lom' de soţie, zicând că ce'm' pasă mie dacă e urâtă au neroadă, banĭ să aibă; găsesc' eu frumoase încoacĭ, încolo, ştiĭ ca omu. Ea pe urmă, în loc să-şĭ sumeaţă mânicele, să pue şervetu pă dinainte şi să meargă singură la cuhnie să gătească, au încaĭ numaĭ să îmveţe pe bucătar, să sue în pat' şi începe a bate în palme şi să poruncească pentru toate. Nu strică ea însă nimic' la aceasta, căcĭ cine i-a spus' eĭ datoriile au legile căsnicii, adică cine a învăţat-o să gătească, să spele, să calce, să coase, să toarcă, să facă ĉorapĭ, să ţie o curăţenie ş'o mare iconomie în casă, să ştie citi şi scri, cânta cu vr'un organ' şi altele mulţime ce să ţân' de adevărat'a fericire a uneĭ căsniciĭ? Părinţiĭ? Părinţiĭ săraciĭ, ştiind că niminea nu întrabă de ştie au nu ştie fie-sa acestea, ci toţĭ întrabă ce are de zestre, au fost' siliţĭ să'ĭ păstreze baniĭ ce' ar fi cheltuit' cu ea păla dascăli şi dascăliţe, ca să'ĭ înpreune cu aceia din vânzarea lucrurilor' ce au şi să'ĭ dea de zestre, adică să se desbrace pă el' şi să îmbrace pă fie-sa, au maĭ bine pe gineri-său. Asfel' de va avea un părinte doă au treĭ fete, ce trebue să facă! Săraci bieţi părinţĭ!! Asta e pricin'a, coconule, de plâng' mulţĭ părinţĭ când nasc' fete; în loc' să se bucure că este fiul' lor', eĭ săraci blestemă cu amar' ceasul' în care s'a zămislit' ştiind'

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ce li se găteşte să paţă! — Toondi [1]), frate, aşa este: mi-s'a întâmplat' să văz' eu însum' cu ochiĭ. Ş'apoĭ fat'a, după ce să mărită? — După ce să mărită, ştiind' că a adus' zestre, începe: Neicuşorule! punem' o jupâneasă în casă, că ţiganc'a e prea murdară. Neică! să ne cumpărăm' şi noĭ o calească noă, că asta dela băbăcuţ'a e dup'ă mod'a veche. Neică dragă! fă-m' şi mie salop' cu samur', cum are cutare care e maĭ de prost' neam' decât mine şi s'a măritat' cu maĭ puţină zestre; dar eu, ştiĭ nene, că am' adus' atâtea miĭ de leĭ ş' atâtea lucruriĭ. Neene, nene! a venit' marfă noă; dă-m' vr'o mie de leĭ să-m' iau şi eu câte cevaşĭ, că toate cucoanele târguesc'. Cere, îi dă; cere, îĭ dă până se isprăvesc' baniĭ; de unde iaĭ, scade. Pe urmă, — neică, fă-m' cutare, – soro, acum nu pocĭ, că n'am' de unde, până n'oĭ intra şi eu în vr'un husmet'. — Fă-m' nene, c'apoĭ de nu, singură îm' fac'. — Soro, n'am', crezi-mă. — Să te crează Dumnezeu. Ce felŭ n-aĭ? Eu nu-ţĭ ceru dela tine, ci din zestrea mea. — N'am', soro, n'am'. Zestrea s'a cheltuit. — Cee! Eu nu ştiu, dă-m' zestrea încoacĭ. Eu cu zestrea mea pocĭ să-m' iau alt' bărbat' care să-m' facă orĭ câte'ĭ voĭ cere. — Ce zestre! Zestrea aĭ cheltuit-o dumneata cu salopuri, rochiĭ, caleşciĭ şi altele. — Ce ziici!, dar cee, să-ţĭ robesc' eu ţie şi să'nbrac dela mine! Haĭ! calicule! Te-am' făcut' om' cu zestrea mea. Te-am' scos' la lume dintre proştĭ, mojicule! Ş'apoĭ maĭ aĭ gură să-m' răspunzĭ! Dă-m' zestrea încoacĭ, că te ia dracu! Te bag' în puşcărie ş' acolo te mâncă viermiĭ; f.... în c.. p'a de te-a făcut, mojicule şi cocoiule ce eştĭ! — Toondi, frate, dar, ostoson', nu strică ea. — Nu, nu, stricăm' noĭ că nu căutăm' să ne luăm' soţiĭ de potriv'a noastră şi să ne punem' măsură la cheltuială. Una care să nu ne ceară atâtea ş' atâtea şi care să maĭ rabde câte odată, să crează la neavere şi la nenorocire, ci toţĭ vrem' să luăm' fete de boer' cu zestre mare. Iată ce face zestrea! Pe fată n'o lasă să fie îmvăţată şi pă ginere îl' face s'auze povestindu-ĭ ocărĭ şi maĭ pe urmă să se odihnească în puşcărie. — Toondi frate, la aceasta îm' placĭ cum vorbeştĭ; nu pentru că am' şi eu fete marĭ, căcĭ fetele mele, după procopsal'a ce au, le pocĭ mărita fără nič'o zestre; nevasta mea fiind greacă, le-au îmvăţat' greceşte farsi farsi. Ştiu cum să zice greceşte apă, pâine, sare, masă, toate, toate cu un' cuvânt' şi osebit' d'acestea, coasă la gherghef' înfricoşat'. Nu m-e ruşine cu ele, îţĭ spuĭ, ci pentru că această urmare r(e)a a noastră ne pricinueşte ticăloşie. — Neneecoo! neenecoo! fa nenecoo! — Ţe-aĭ psihimu [2])! — Ioite, Stanca nu va să vază de mine, ioite căzuĭ alergând' pân curte după Truică, că să-ĭ dau o palmă. — Faaa! ţoroica ţe esti! De ţe nu vezĭ di coconiţ'a, haĭ! Cum o sa-ţu da ţinţizeţĭ la c.. acus acus; aĭ lotu nasu dila stapun-tu prea multu; pune coconiţa pantofu la piţor, ca e-a cazut', ţoroica! — Dumneaeĭ va fi una din coconiţile dumitale? — Dară, loghiotate, dumneaeĭ este a maĭ mică; n'are decât optsprezece anĭ şi întrece pă surorile eĭ cu înţelepčunea; când va fi dumneaei în vârste' n'o să fie nič' o fată care să-i-se potrivească. — Dară, coconule, nimic' maĭ adevărat' şi maĭ sigur' decât asta, după cele ce auzâĭ. — Ce'ţĭ spuĭ eu. — Ar' fi bine însă s'o maĭ stăpâniţĭ; să n'o prea lăsaţĭ cu ţiganiĭ

[1]) Expresiune grecească: τῷ ὄντι = într'adevăr.
[2]) Expresiune grecească: ψοχή μου! = sufletul meu!

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

pă jos', căcĭ dela eĭ n'aude de cât vorbe urâte şi copiĭ ştiĭ prea bine, că eĭ sânt' măimuţe, ce aude vorbeşte, ce vede face. — Nu ştiĭ ce vorbeştĭ. Fetele mele nu sânt' d'acelea. Ele sânt' micĭ, adevărat', dar totuşĭ ştiu ce e frumos' şi ce e urît'; mă pomenesc' cu ele câte odată că mă cheamă la fereastră şi'm arată pă câte un' logofăt' muchelef', zicându-m': «ioite, babacule, ce frumuşel' e logofătu ăla. Ce bine îĭ şade legat' la cap'. Ah! băbăcuţule! Nu văzuşĭ pă unu care trecu. Era nalt' şi tânăr', cu antereu de cutnie, cisme liochĭ, taclit' la brâu, fermenea numai fir', legat' la cap' cu un' taclit' frumos' şi cam' p'o ureche pusă legătur'a, ğubeaoa capladisită cu croazea; fâşăia, fâşăia hainele pă dânsul', bată-l' crucea, ce frumos' îĭ sta, o să fac' amur' cu el'. Gândeşte-te acum, loghiotate, dacă fetele mele n'ar cunoaşte binele din rău, n'ar' cunoaşte nicĭ frumosu din urît'. Dar cu fiu meu ai cunoştinţă? — Ba nu, coconule, n'am' avut' norocire. A, să-l' vezĭ şi să intri cu el' în vorbă, nu-ĭ stă altu înnainte. Numaĭ el îm' samănă mie şi d'aceia îl' iubesc maĭ mult': isteţ', vorbitor' ce să-ţĭ spuĭ, ce iase din pisică, şoarecĭ mănâncă, povestea ăluia; eĭ, dar el m-a'ntrecut'; căcĭ pă vremile acelea, pă când îmvăţam' eu, nu era atâtea îmvăţăturĭ, i-am' zis' să vie pă la şcoal'a dumnea-voastră, să maĭ îmveţe câte cevaşĭ şi rumâneşte, că la Elinica e telos' telefteon' [1]) şi zice că e ruşine, fiincă e acum om' mare. — De câţĭ anĭ este, mă rog? — De 15 anĭ acum la toamnă. — Pentru unile din ştiinţele ce să'mvaţă în şcoal'a noastră este prea mic', iar nu cum zice dumnealuĭ; în şcoală vin' tinerĭ carĭĭ au câte 20 şi 30 anĭ, vin' oamenĭ de câte 40 şi 50 anĭ de ascultă la filosofie, iură, sau alte ştiinţe nalte, fără să zică că le este ruşine a îmvăţa ceiace nu ştiu. — Ba mă iartă că minţĭ. La greceşte am' văzut' şi eu copiĭ de câte 20 până în 25 de anĭ paradosânt' mathimă la Thuchididis, dar la rumâneşte nu, căcĭ n'are pentru ce; dacă odată ştie copilul' greceşte şi elinica şi ş-au fărămat' limb'a cu grammatichi a lui Neofit', rumâneasca o are gata, nu e aşa? — Nu, coconule, de citit' şi scris' neregulat' poate, dar ca să ştie şi acelea câte le ştiu, nu copiĭ aĭ marĭ, ci copilaşiĭ ăi maĭ micĭ care nu îmvaţă de cât numaĭ d'un an' au doĭ în şcoală, nu-e cu putinţă, macar' să'ĭ fie limb'a cât de sdrobită cu tipto tiptis' tipti şi iată de ce: la greceşte cu elineşte trebue ăl' puţin' să îmveţe 10 au 15 anĭ ca să ştie cât ăl' dela rumâneşte care' îmvaţă numaĭ de patru au cincĭ anĭ; căcĭ acesta îndată după grămatec'a limbiĭ luĭ, pă care o trece în 6 lunĭ, începe la ştiinţe, iar acela trebue numaĭ până să îmveţe grămmatec'a elinească doĭ au treĭ anĭ, pe urmă limb'a elinească ecsplicată în greceşte doĭ treĭ anĭ, apoĭ ştiinţele în treĭ patru şi cincĭ anĭ. Limb'a elinească este foarte grea de îmvăţat', din pricină că nu să vorbeşte nicăiri, ci numaĭ să citeşte; adevărat', este folositoare şi de trebuinţă s'o ştie un' tânăr' ce voeşte să aibă idee de maĭ multe lucrurĭ, dar ca să nu piarză vreme multă la îmvăţătur'a eĭ, poate să facă aşa, maĭ vârtos' noĭ Rumâniĭ: să ne îmvăţăm' maĭ întâĭ limb'a noastră cum să cade, adică grammatec'a şi toate ştiinţele ş'apoĭ să'ncepem' a îmvăţa p'a elinească; după ce odată ştie copilul' ce e grămmatec'a, prea lesne îmvaţă p'aceia care n'o ştie; ştie cum să 'ntrebe pă dascăl' despre părţile cuvântuluĭ limbiĭ ce voeşte

[1]) Expresiune grecească: τέλος τελευταίων = sfârşitul sfârşiturilor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

să îmveţe, înţelege câte-ĭ spune, ş'aşa într'un' an' au doĭ cel' mult', el' ştie grămmatec'a elinească cum să cade. Ştiind' grămmatec'a bine, maĭ îmvaţă un' an' la vr'un' scriitor' elin' cum este Plutarh', Tuţidit' şi alţiĭ, ceteşte ştiinţele care le ştie înţălesul' încă de când le-au îmvăţat' în rumâneşte, pe urmă cu dicsioneru, ca şi cel' maĭ îmvăţat' la elineşte poate înţălege pă orĭ care scriitor' cât de elineşte să fie. Asfel', coconule, în loc de 10 au 15 anĭ, unuia care ştie ce e grămmatec'a şi ştiinţele într'o limbă, nu-ĭ trebue decât treĭ anĭ cel' mult' ca să'mveţe limb'a elinească care este foarte de folos' celor' ce n'o ştiu. Iar pentru limb'a italienească, franţuzască şi altele, n'are trebuinţă tânărul' decât numaĭ d'un' an', fiincă sânt' limbĭ viĭ.

— Du-te la dracu cu minčunile tale cu tot'! Cu d'ald'astea vreţĭ s'amăgiţĭ pe oamenĭ ca să nu'şĭ dea copiĭ întâĭ la greceşte? Şi vreĭ să mă scoţĭ şi pă mine din pepeni mieĭ! Eĭ copile, câţĭ s'au căsnit' să m'abată din dreptele şi sfintele mele ideĭ şi n'au putut', ş'apoĭ tu. — Eu, coconule, nu te... — Tu nu mă.., tu să plecĭ maĭ curând' d'aicĭ! Ait, ait, mergĭ în pace şi mă lasă să 'm' văz' de trabă — Slug'a dumitale, cocoane Andronache — Cale bună! Faaa! Măăă! Slujitor' bree! — Auz', auz' coconaşule. — Vacĭ încălţate f... vă g... mâni voastre f... az'şi mâine. De do'ă ceasurĭ strig' şi pă nicĭ unu nu v'aduce dracu pân casă! — Apoĭ, apoĭ coconaşule, eu nu ştiam' pă cine chemĭ; eu de, auziĭ strigând' fa şi mă şi eu gândeam' că cheamă pă cineva aşa: fa au mă.

— Auz' ursu din pădure, auzĭ! Cum o să te ia dracu Rumââne! Tu, ca când n'aĭ maĭ slujit' pă la boerĭ, ziĭ măgarilor' ălora să'ın' umple un' čubuc' şi čoroaici să vie să gătească pă coconiţ'a; măă, spune-ĭ să se spele bine pe mâinĭ să nu'm' vie cum e îmvăţată ea, c'o deşel'.

Eĭ, acum să mă'ntorc' acolo de unde îm' tăe coconu Andronache şirul' vorbiriĭ. Europeniĭ, ziseĭ, trag' un' folos' foarte mare din teatru; ceĭ tinerĭ cariĭ încă n'au căzut' în viţiĭ, văzându-le ce fel' le cinstesc' oameniĭ, se feresc' de timpuriu a nu cădea într'însele. Ceĭ care din întâmplare să stăpânesc' de vr'una, întrebuinţază toate mijloacele a scăpa de dânsa. Privitorul' vede aci ambiţia, patriotismul' şi tot' felul' de talanturĭ, precum' şi tot felul' de viţiĭ; şezând în lojă, îşĭ alege aceia ce vede că trage maĭ mult' dragostea oamenilor'. Teatrul', în scurt', este o şcoală pentru toată starea şi vârsta de oamenĭ. Câtă îndreptare s'ar' face neamuluĭ rumânesc' când să aibă oraşele noastre câte un' teatru! Dar, o să zică neştine, că nu sânt' în limb'a rumânească comodiĭ, opere trajediĭ şi č. l. Asta e ăl' maĭ lesne lucru din lume; iată ce fel' se poate face: fiecare oraş', cât de mic', tot' trebue să aibă 70 au 80 lăcuitorĭ cu stare, adică boerĭ şi neguţătorĭ; aceştia de vor' da toţĭ numaĭ câte o sută de leĭ, fac' 8000 de leĭ; cu aceştĭ banĭ se poate face şi teatru şi hainele trebuinčoase acterilor' (catropă) şi tot' felul' de comodiĭ, trajediĭ, opere se pot' tipări; iar pentru tălmăcit' în rumâneşte, fie care tânăr', iubitor' de patrie, va bine voi fără nič'o plată, numaĭ să fie sigur' că se tipăresc' şi nu'ĭ rămâne osteneal'a pierdută, precum a multora, care a stricat' curajul' la toţĭ câţĭ vor' să maĭ tâlmăcească câte ccvaşĭ; pă mulţĭ i-am' văzut' luând' condeiul' în mână aprinşĭ de patriotism' ca să traducă, dar aducându-şĭ aminte că nu-e niminea care să le tipărească, iarăşĭ s'a lăsat' ohtând' cu lacrămile în ochĭ şi blestemând' p'aceia cariĭ

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

se'nprotivesc' d'a se face o casă cu venit' pentru tipărirea cărţilor'. Dea Dumnezeu, d'acuma încolo să urmăm' Europenilor' maĭ d'aproape, ca să ne putem' numi Europenĭ şi cu faptele, nu numaĭ cu numele.

G. Pleşoianul'.

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleşoianu*, în Anal. Acad. Rom., Mem. sect. ist. s. II, t. XXXVII (1914—1915), p. 370—373, analizează pe scurt prefaţa.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1428. ⟨**Pleşoianu Gr.**⟩, *Grămatică r⟨omânească,* Craiova 1829⟩.

N'am văzut exemplare, iar istoricii literari nu o amintesc.

ICBOAIE
DE
Сѣрисоарѣ фрѣмоасѣ, аѣ
КАЛИГРАФИЕ
Рѹмънеаскѣ. фр. Р. N. ми I.
DE
I. Плѣмоианѹ,
Професор' Де с. л. ай' Маоалиор' Національ 'Дин
КРАІОВ'А.
Кѣ Кѣмасіаіа Д. Коконіоіѣ
СКАРЛАТ' РОСЕТ'.
1829.

461. Gr. Pleşoianu, *Caligrafie*, 1829 (titlul interior).

In *Abeţedar*-ul *franţezo-romanesc'* al lui Pleşoianu, tipărit în 1829 (vezi aci nr. 1426), se menţionează la pag. 56, printre «Cărţile ce s'aŭ lucrat' în şcoal'a naţională a Craiovii şi s'aŭ dat' la lumină» şi această

Гръмматікъ Р⟨омънѣскъ⟩ пе о Колѣ.

Iar mai jos adaogă o notă referitoare la manualul de *Caligrafie* şi la *această* Gramatică; de alta nu poate fi vorba, pentrucă, până la această dată (1829), nu tipărise nici-o gramatică:

Mulţumirile pentru acest' lucru folositor' neamuluĭ, sântem' datorĭ a le da Dumnealuĭ, prea vredniculuĭ de toată cinstea şi nemurirea adevăratuluĭ patron' Scarlat' Roset', printr'a căruia îndemnare şi cheltuială s'aŭ şi dat' la lumină. Dacă acest' patriot' n'ar fi fost' înflăcărat' de dragoste către patrie şi neam', noĭ am' fi fost' multă vreme lipsiţĭ şi de regulile limbiĭ *(Grămmatec'a)* şi d'ale scrisoriĭ frumoase *(Caligrafia)*.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

1429. Pleşoianu Grigorie, *Caligrafie*, Sibiu 1829.

ІѢѲѺДѢ | дѣ | скрісоарѣ фрѣмоасъ, аѣ | КАЛІГРАФІѢ | Рѣмънѣскъ, Францѣзѣскъ, Рѹсѣскъ, Нѣмцаскъ ші Грѣчаскъ. | дѣ | Г. Плешоіанѹл'.

Ѳѣ вънд' ла лібрăріа Д. Ціорџе Петровічї дін Бѹкѹрещї, лънгъ Бъръціе | 1829.

Titlul interior, litografiat (facs. nr. 461), are puţine schimbări faţă de titlul tipărit pe coperlă. Pe coperta finală o gravură: triumful dreptăţii, cu legendă de 4 rânduri.

Format oblong, 23 foi litografiate, albe pe verso. Pe f. 2:

Inştinţare.

Limb'a rumânească nu e necunoscută în Europ'a, dar scrisoarea eï este de un' caracter' aşa de bizar' încât nič' un' European' n'o poate citi. Toate neamurile Europiï scriu în rând' şi cu regulă, numaï noï Rumâniï ne mândrim' de barbarismul' scrisuluï cu aruncăturï şi încurcat', care maï mult' se gâceşte decât se citeşte.

Poate zice neştine că cu literile slovane nu putem' scrie maï frumos'; tribue să sufferim' aşa până când vom' îmbrăţâşa iarăşï p'ale noastre Latineştï. Dar eŭ răspunz' că Ruşiï tot' cu literile slovane se slujesc' şi cu toate acestea aŭ o scrisoare de se pare omuluï că nu e Rusască ci Franţuzască. Apoï dar noï Rumâniï dece să nu scriem' frumos' şi regulat' ca să ne putem' citi scrisorile, atât noï cât şi striini? Pentrucă n'am' avut' ăl' puţin' îmvăţătur'a Grămmăticiï şi o Caligrafie după care să-şï îndrepteze fiecare caracterul' condeiuluï. Această lipsă întristătoare, m'a făcut' să mă gândesc' despre întâmpinarea eï, şi d'ocamdată nu putuï sluji râvneï mele, iubiriï de patrie şi dorinţiï fiilor' eï decât cu această Caligrafie mică, dar folositoare, de va fi întrebuinţată.

G. Pleşoianul'

La f. 3 o gravură demonstrativă pentru «Ţinerea trupuluï» (facs. nr. 462), urmată (f. 4) de explicaţiuni. F. 5—13 caligrafia românească; f. 14—17: «Literile franţuzeştï»; f. 18—19: «Literile Ruseştï»; f. 20—21: «Literile Nemţeştï»; f. 22—23: «Literile Greceştï».

N. Bănescu, *Un dascăl uitat: Grigore Pleşoianu*, în Anal. Acad. Rom., Mem. secţ. ist., s. II, t. XXXVII (1914—1915), p. 370. — N. Iorga, *Contribuţii la ist. lit. rom. în veacul al XVIII-lea şi al XIX-lea*, în Anal. Acad. Rom., Mem. secţ. lit., s. II, t. XXVIII (1905—1906), p. 266—267. — *Curierul românesc*, I (1829), p. 40, anunţă plecarea lui G. Pleşoianu la Sibiu pentru tipărirea Caligrafiei, ajutat de Scarlat Roset.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1430. Rückert Cristian-Albert, *Invăţătură pentru facerea pâinii.* Traducere din nemţeşte în greceşte de Dim. Samurcaş, iar din greceşte în româneşte de Alex. Beldiman, Iaşi 1829. Ed. II.

ДѢЪЦЪТЪ̆РЪ | сaѹ Повъцѹнѣ. | Пéнтрѹ фáчерѣ пѫйнїй чéї дѣ ѿвцѣ | маї нѣгръ, | пéнтрѹ чѣ ăлбъ дѣ кáсъ. | Пéнтрѹ фъйна чѣ спрѣ ѧтрѣбѹин-|цáрѣ бѹкáтелѡр. | Пéнтрѹ хрúсѣ, шї ăлтеле: дин | картóфле. | Пéнтрѹ съмънáтѹл лѹ́р, лѹкрá-|рѣ, шї пъстрáрѣ лѹ́р.

Пăкътѹйтъ дѣ кътръ Г. Христїáн | Алберт Рѹкерт ѧ лúмба нѣмцѣскъ, | шї тълмъчйтъ ѧтрѹ чѣ грѣчѣскъ, | дѣ кътръ Димúтрїе Самѹркáс | Дóфтѡр. | 1829. Іѹнїе 7. | Д Типографíа сфйтей Митрѡполíй. | Д Їший. | Дáтъ ă дóъ ѿáръ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8º mic, 1 foae (titlul, alb pe verso) + 36 pagine.

Pag. 1—2 aceiaşi prefaţă a lui Dim. Samurcaş ca în ediţia I-a, an. 1818 (reprodusă aici la pag. 241), dar datată «1829 Maiŭ»; în a II-a ediţie lipseşte prefaţa lui Beldiman.

Dela pag. 26—34 adaose ale lui Samurcaş, sub acest titlu: «Adaosurile aceluĭ depe nemţie tălmăcitorĭu». La pag. 35—36: «Scară de céle ce să află în cartea ačasta».

Pentru ediţia I, din anul 1818, vezi nr. 990.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

462. *Tinerea trupului*, din Gr. Pleşoianu, *Caligrafie* 1829.

1431. *Schematismus şi Calendar pe anul 1829*, Oradea-Mare. Româneşte şi latineşte.

Faţă de titlurile anului 1822 (vezi nr. 1163), numai aceste deosebiri: la Schematism, finalul: «*a Christo nato* M. D. CCC. XXIX. Incorporationis 72 Parochiarum Anno V. MAGNO-VARADINI, TVPIS C. R. PR. BIBLIOGRAPHIAE TICHYANAE». La Calendar: PRE (în loc de PE) şi finalul: «.. Lunei. SI NUMERA DILE 365. IN ORADEA MARE, CU TIPARIU LUI IOAN TICHY». La cel interior: .. ALMAE DIOCESEOS...

Formatul, cuprinsul, la fel ca pentru ceilalţi ani: 1822, 1824, 1827, 1828.

Ediţia anului 1829 are 113 + 6 pag., ultimele nenumerotate.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1432. Suciu Moise, *Semnul bucuriei şi a poftei inimeĭ*, Buda 1829.

СѢМНѢЛ | Бѣкѹрїей шн а пофтей Иними, | карєле | прин wсєбита Жертвире | а | Пр҃ѣ Wноратѹлѹй, шн де бѹн ѵен нъскѹтѹлѹй Домн | ПѲПНПСІЄ ПЛЮФП | ачелѹй | чє кѹ нєспѣсъ мари спре Кѹлтѹра Н҃ѣмѹлѹй Ромънеск апринДере шстъ аци|цат, прекѣм шн ✠ Трактѹл Wрашѹлѹй Гюла а Сχоалелор де Л҃ѣц҃ѣ | Г. н. ѵ. Лок. Дїректор. ш. а.

Пр҃ѣ Стрълѹчитѹлѹй шн Пр҃ѣ Сфинцитѹлѹй Домн | НЄЄТОР ІОПНОВНЧ | дин мила лѹй Дѹмнезеѹ ✠ Єпархїа Прадѹлѹй кѹ вредничіе але|сѹлѹй де Л҃ѣц҃ѣ Г. н. ѵ. Єпіскоп, прекѣм шн ✠ Лѹминатѹл Ко|мїтат ал Прадѹлѹй Ассєссор ш. а. кѹ оказїа

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ашезъріи Сале | ѧ Сказнъл Епїскопеск дин иним фїаскъ ши ѵмилитъ, | ѧл ѧтинде | МОѴСЇЄ СѪЧѪ | ѧ Прѣ Лъмината а Сѵїинцелор Ѵнївєрсїтате Пештанъ І-лъй анн ал | Леџилор Ѩзиторѫ.

Л Бъда | кѫ тїпарюл Кръєсчїй Ѵнївєрсїтате дин Пешта. | 1829.

In-4º, 10 pag. Pe verso titlului următoarele versuri:

Bătrânĭ, tinerĭ, marĭ, micĭ a aplecare
Capetele voastre celuĭ maĭ mare
Vă învăţaţĭ; căcĭ Dânsul luminare
Vrea se vă aducă şi stâmpărare.
Autorul.

Jure solennis mihi, sanctiorque
Pene natali proprio, quod ex hac
Luce Mecaenas meus adfluentes
ordinat annos.
Horatius, ode XI, v. 16—19.

Urmează 50 strofe de câte patru versuri (trei lungi, al patrulea mai scurt). La începutul textului un frontispiciu cu diferite motive antice, reprezentând simbolul poeziei: 2 femei şi un copil, bustul Minervei şi al unui filosof, o ruină circulară, un stup, material de scris.

Dr. A. Veress, *Bibl. rom.-ungară*, II, 281—282, nr. 1232. Dr. Ciuhandu, *Din viaţa lui Nestor Ioanovici..*, Arad 1929, p. 30, nota 1.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1433. Moaler Petru, *Simbolul plinelor de bucurie simţiri*, Buda 1829.

СѪМВОЛѪЛ | плинелор де бъкѫрїє симцирїй, | кáрєле, | Тинеримѣ академикъ Романъ дин Пешта | (прин патронимѣ Прѣ чинститълъй ши де нобил цĭн нъскѫтълъй. Д. | ЙѺѦННЄСЇЄ ГРИГОРЄСКЇ де ЯПЯДЇЙ, | Ячелъй | кѫ ѧвъпъмѣтъ доринд спре кѫлтѫра Нѫмълъй Ромънеск кѫпринс; прекѫм ши | ла мърита Депѫтаџїе, карѣ администрѣсъ фѫндєсѫриле Сѫоалелор | Нацїонале де л. г. н. ѵ. алесълъй Кондепѫтат ш. а.) | Прѣ стрълъчитълъй ши Прѣ Сфинцитълъй Д. | НЄСТОР ІѺПНОВИЧ, | дин мила лъй Дѫмнезеѫ ѧ Єпархїа Яръданъ кѫ вредничїє | алесълъй д. Л. г. н. Ѵ. Епїскоп; прекѫм ши ѧ Лъминатъл | Комитат ал Ярадълъй Ясесєор ш. а. кѫ окасїа ашезъ|рїй сале ѧ сказнъл Епїскопеск дин ини|мъ фїаскъ ши ѵмилитъ, ѧл ѧтинде.

Л Бъда | кѫ Тупарюл Кръєсчїй Ѵнївєрсїтате дин Пешта. | 1829.

In-4º, 14 pagine; în fruntea textului un frontispiciu: o liră şi cornul abundenţii. Pe verso titlului:

Nu din datină, ci din însaşĭ în născuta Legea Firеĭ ne îndemnăm şi ne învăţăm întru întimpinarea celuĭ de cât noĭ maĭ bătrân cu aniĭ, maĭ mare cu sufletul, maĭ înţelept cu mintea, maĭ putearnic cu fapta, maĭ înalt cu starea, cu umilinţă fiască a eşi: acestuĭa a ne supune, pre acesta a-l asculta şi întru toate în scopul urmăriĭ fericireĭ noastre făcute Demândăcĭunĭ cuviinčoasa obedinţă a-ĭ arăta.
Autorul.

.., Sine quantocyus per Ora hominum ferantur, iisdemque quibus lingua romana, spatiis pervagentur et celebrentur. Magna et jam longa est Exspectatio TUI quam frustrari adhuc, et differe non debes.

C. Plinius Caecilius Secundus.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Lasă cât maĭ curând prin gurile oamenilor ale TALE prea vreadnice fapte a se purta şi, în toate locurile, unde este Linba Romană, a se vesti şi răsuna; mare şi îndelungă este acum aşteptarea TA, prin carea pre noĭ încă maĭ departe a amăgire şi din zi în zi a o mânare nu trebueştĭ.

Caĭus Plinius Cecilius al doĭlea.

La sfârşit:

Zis-am Petru Moaler, în Crăĭasca şi prea luminata a Sciinţelor Universitateĭ Pestană I-luĭ an a Legilor auzitorĭu.

Dr. A. Veress, *Bibliografia rom.-ung.*, II, p. 280—281, nr. 1231.

Sibiu: Biblioteca «Astra». Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

1434. ⟨**Kontos P.**⟩, *Tălmăcirea Sf. Simbol şi răspunsul lui Nichifor Theotoc contra Uniţilor,* Bucureşti 1829.

ТѪЛМЪЧИ́РЄ | Рѕмѫнѣскъ, | дни тѫлкѹи́тъ ѧвѣцътѹ́ръ, дни 12: Ѿртѝкѹле, | ѧле крєдѝницїй, ѣдекъ ѧкѣѣтѹ́риле сфи̃тѹлуй | Снмво́л, дела правослáвника шй Соборни-|чѣска Бисѣрикъ. Шй дни йсторі́ѧ чѣ да́|тъ ѧ скрѝс де прѣ ѧцелѣптѹл шй прѣ | ѡ сфи̃цйтѹл Мйтрополи́т, Кѵрі́ѕ | Ники́фѡр Θеѡто́кє.

Пентрѹ ѻѵнáцїє шй ѻѵнйцй, шй чи́нє сѫ́нт дезгинáцй, шй дезгинътóрїй Бисѣричїй. Ка́рє | ѧкѹ́м ѧтѫ́мшй да́тъ сѹ́ дáт ѧ тупáр, | Рѕмѫнѣ́цє.

Кѹ келтѹ́ѧла шй ѧжѹтóрюл чинстѝцилѡр шй бй-|нє кредиичо́шилѡр шй ръкинтóрїй фолóсѹлуй | де ѿбцїє ѧл православничилѡр крецйнй.

Пє ка́рє дѹпъ кѹкїинцъ шй кредиичі́є ѧфїерѡсѝт ла | прѣ ѡ сфи̃цйтѹл шй прѣ ѧцелѣптѹл Є̃пйскоп | ѧл Рѫмиикѹлуй, Кѵрі́ѕ Кѵр Неѡфит.

Ѧ' Бѹкурéцй. | ѧ' Тупографі́ѧ дела Чишмѣ ѧ҃ѪѲКΘ.

In-8°, 1 foae (titlul) + 49 pag. şi alte 40 pagine.
Pe verso titlului aceste versuri:

Prea sfinte stăpâne.

Noao muse băznătoare, spre înţelepcĭune îndemnà,
Fiind odată gâcitoare şi pre alţii luminà.
Iar al nostru dar de muse, e D(u)mnezeesc cuvânt,
Adevăratul dătătorĭu, luminatul D(u)hul sf(â)nt.
Pe prea-o-sfinţiĭa ta darul muselor şi zorile luminat,
Şi ale sf(â)ntului D(u)h daruri te împodobesc neîncetat.
De aceĭa ca un hotar al legiĭ spre întărire ce priiveşte,
Micà faptă din mare râvnă umilit mă rog priimeşte.

In prima parte avem comentarea celor 12 articole din Simbolul credinţii, în 141 de paragrafe. Termină cu: «Sfârşit», (p. 49). In partea a doua — după cum rezultă şi din titlul cu care începe această parte, pe care-l reproducem aici — avem 100 paragrafe în care se combate unirea ortodocşilor din Transilvania cu biserica catolică. Dela p. 31—39: diferite note explicative, referitoare la partea din urmă. Titlul părţii a doua:

Ale prea înţeleptuluĭ şi bine credinčosuluĭ mitropolit al Cazanului, Kyr Nichifor | Theotoche dela Cherchire, Pravoslavnicul răspuns scris şi tipărit în Hal; In leat 1775. Iar acum s-au dat în stihurĭ spre folosul de obşte al pravoslavnicilor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pentru dăjghinarea cea noao din Transilvaniĭa ce să numeşte a Uniriĭ şi cine sânt dăjghinătoriĭ şi pricinuitoriĭ de dăjghinare a Bisericiĭ. Şi pentru iscoditorĭul al aceştiĭ uniriĭ Decámil Ţărigrădénul sau defăimare asupra aceştiĭ uniriĭ.

Pe ultima pagină:

Numele râvnitorilor omenesculuĭ şi creştinesculuĭ folos.

	Trupurĭ
Prea-o-Sfinţiĭa Sa, îmbunătăţitul părintele Episcopul Râmniculuĭ, Kyr Neofit	100
Cuvioşiĭa Sa, părintele protopopul Kyr Nicolaĭ Trăsnea	100
Dumnealuĭ Căminaru Ştefănică	25
Dumnealuĭ Căminarul Pavel Petrescul	20
Dumnealuĭ Stolnicu Răducanul Clinceanul	50
Dumnealuĭ Sărdaru Dimitrache Topliceanul	50
Invăţaţĭ fraţiĭ Dumnealor, Kyr Costandin şi Gheorghie, Urzeştiĭ .	25

Textul din urmă, *Combaterea lui De Camillis*, episcopul unit de Muncaci şi Maramureş (+ 1706), este traducerea unei prelucrări versificate în greceşte după amintita carte a lui Nichifor Theotoc, tipărită la Halle în 1775.

Traducerea românească, reproducând exact titlul grecesc («διὰ στίχων ἐκδίδεται»), spune «iar acum s'au dat în stihuri»; în realitate traducerea românească nu este în versuri.

După N. Iorga, *Două biblioteci de mănăstiri Ghighiu şi Argeş... Catalog şi extrase.* Buc. 1904, p. 17—20, nr. 21, traducerea textului din urmă «s'a tipărit între 1824 şi 1840..», inspiratorul ei fiind mitropolitul Grigorie, «un om de o strictă ortodoxie, care traduse şi tipări şi o carte contra Armenilor *(Dovedire în potriva eresuluĭ Armenilor)*, în 1824».

Insă calitatea şi formatul hârtiei, tehnica tipografică, aranjarea materialului în paragrafe comentate, dar mai ales legătura dintre cele 2 texte, dovedesc că partea a doua a fost tipărită, caşi partea întâia, în 1829. De altfel şi originalul grecesc (v. aici nr. 1436) cuprinde, în acelaş volum, ambele tălmăciri.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1435. *Tractatul dela Adrianopole*, Iaşi (1829).

ТРѢКТАТ | ДЄ ПѢЧЄ | ѧтре | мъріле са Ѧпъратѫл | тѫтѫрор Россиилор | шѝ | ѧнъ^цимѣ са Ѧпъратѫ^ шн | Падишахѫл Отомáннлор | ѧкіет ла Ѧндріано|поле ѧ^ 2 Септє^вріе 1829. Єшн.

In-8°, 1 foae (titlul, alb pe verso) + 23 pagine.

Tipărirea acestui tratat a trebuit, de sigur, să se isprăvească cel mai târziu în anul 1830. Dim. Iarcu, *Annale bibliografice române*, p. 34 înregistrează cartea ca «broş. 4, p. 12».

Dela pag. 17 urmează:

Actul osăbit pentru Prinţipaturile Moldova şi Ţara-Românească pomenit în articul al 5-le al tractatuluĭ de pace încheiet între Rossia şi Poartă, în Andrianopole la 2 Septem⟨v⟩rie 1829.

In exemplarul Bibliotecii Academiei Române (dela Const. Dem. Sturza) se află legată la sfârşit o foae litografiată, străină de cuprinsul cărţii şi anume:

«*Medaiă făcută la Constantinopoli din poronca I. S.* **Sultanuluĭ**, *întru aducerea aminte veniriĭ floteĭ rosiene în Bosfor, la 1833*». Sunt reproduse cele 2 feţe ale medaliei (de aur), sub care urmează textul de mai sus, în limba franceză şi sfârşeşte: «*La No. 31 Albinit Rom. Eşt în litografia Albi*».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1436. ⟨**Kontos P.**⟩, *Tălmăcirea sfântului simbol*, Bucureşti 1829. Greceşte.

Δι' ἐξαστίχων | παράφρασις | τοῦ ἱεροῦ συμβόλου τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολι|κῆς, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας· | ἤτοι σαφήνεια τῶν δώδεκα ἄρθρων τῆς | πίστεως τῶν Χριστιανῶν. Καί τις παρε|πομένη ἠθικὴ παραίνεσις πρὸς τήν | δογματικὴν φιλομάθειαν.|

Καὶ παράφρασις τῆς πρὸς ὀρθόδοξον ἐπιστολῆς | τοῦ ἀοιδίμου καὶ σοφωτάτου Μητροπολίτου | κυρίου ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ περὶ τοῦ τίνες | οἱ σχιδματικοὶ καὶ οἱ σχίσται τῆς ἐκ|κλησίας· καὶ περὶ τοῦ ἀποστάτου Δε|καμήλου ἐφευρετοῦ τοῦ νέου σχί|-ματος (sic!), λεγομένου Οὐνίας. |

Προσφωνηθεῖσαι καὶ ἀφιερωθεῖσαι τῷ Πανιερω|τάτῳ καὶ Ἐλλογιμωτάῳ (sic!) Ἁγίῳ Ἐπισκόπῳ | Ῥιμνίκου κυρίῳ κυρίῳ Νεοφύτῳ. |

Νῦν πρῶτον ἐκδίδονται διὰ δαπάνης τοῦ ἐντιμοτά|του κυρίου Εὐσταθίου χατζῆ Γιαννάκη Καριάδη | Γουριώτου τοῦ Θετταλοῦ εἰς κοινὴν ὠφέλειαν. |

Ἐκ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Νεοσυστάτου Τυπογραφίου. | 1829.

Tălmăcire în strofe de câte şase versuri a Sfântului Simbol al bisericei ortodoxe răsăritene, sobornicești şi apostolicești. Adică lămurirea celor douăsprezece articole ale Simbolului credinţei creştinilor. Şi la care urmează o îndemnare de morală pentru iubirea învăţăturii dogmatice.

Şi o tălmăcire a scrisoarei adresată către un ortodox de răposatul şi prea învăţatul Mitropolit domnul Nicefor Teotoki, despre cine sunt schismaticii şi provocătorii schismei bisericii; şi despre renegatul Decamil inventatorul nouei schisme numită Unire.

Dedicate şi închinate prea sfinţitului şi prea învăţatului Episcop al Râmnicului domnul domn Neofit.

Acum pentru prima dată se tipăresc cu cheltuiala prea cinstitului domn Evstatie Hagi Ianaki Kariadi Guriotis din Tesalia spre folosul obştesc.

In tipografia de curând întemeiată în Bucureşti 1829.

Volumul de faţă, după cum se spune şi în titlul, cuprinde două tălmăciri, fiecare având numerotaţie separată. Iată şi titlul tălmăcirei a doua:

Τοῦ σοφωτάτου καὶ εὐσεβεστά|του Μητροπολίτου Καζα|νίου Κ. Κυρίου ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΘΕΟΤΟΚΗ ΤΟΥ ΚΕΡΚΥΡΑΙΟΥ, ὀρθόδοξος | ἀπόκρισις συγγραφεῖσα καὶ ἐκδο|θεῖσα ἐν Χάλλῃ ἐν ἔτοι (sic!) 1775· διὰ | στίχων ἐκδίδοται εἰς κοινὴν τῶν ὀρ|θοδόξων ὠφέλειαν.

Περὶ τοῦ ἐν Τρανσυλβανίᾳ νέου σχίσματος, | λεγομένου οὐνίας· καὶ τίνες οἱ σχισματικοὶ καὶ | οἱ σχίσται τῆς ἐκκλησίας, καὶ περὶ τοῦ ἐφευ|ρετοῦ τῆς οὐνίας ταύτης Δεκαμήλου τοῦ Βυ|ζαντίου, ἢ στηλίτευσις κριτικὴ οὐνίας.

A prea învăţatului şi a prea evlaviosului Mitropolit al Cazanului, domnul domn Nicefor Teotoki din Corfu, răspuns ortodox întocmit şi tipărit la Halle în anul 1775; se tipăreşte în versuri pentru folosul obştesc al ortodocşilor.

Despre noua schismă din Transilvania, numită Unire şi despre cine sunt schismaticii şi provocătorii schismei bisericii, şi despre inventatorul acestei schisme Decamil din Bizanţ, sau o înfierare critică a Unirei.

In-8°; 1 f. (titlul) +40+34 pag.; pe pag. 2 nenum. se află o dedicaţie în versuri a lui Polyzois Kontos către Episcopul Neofit al Râmnicului.

Există şi o traducere în limba română a acestei cărţi; vezi numărul **1434**.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române; Biblioteca Prof. D. Russo.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1437. Aristia C., *Odă către Grecia*, Paris 1829. — Greceşte.

Ὕμνος | εἰς | τὴν Ἑλλάδα, ποίημα | Κ. ΑΡΙΣΤΕΙΟΥ | Ἐν Παρισίοις, | ἐκ τῆς τυπογραφίας Φιρμίνου Διδότου | 1829.

Odă către Grecia, făcută de C. Aristia. Paris, tipografia Firmin Didot. 1829.

In-8°; 39 pag.; titlul se află pe copertă, la 1 şi la pag. 3; la pag. 5—7 se află o dedicaţie a lui Aristia către învăţatul Coray; la pag. 9 începe textul.

Traducerea de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române; Biblioteca Prof. D. Russo.

1438. Contele Palen, *Poruncă deschisă*, Bucureşti 1829.— Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In folio, 2 foi (albe pe verso); foaia a 2-a în româneşte.

Titlul: **ОТКРЫТОЄ ПРЄДПИСАНІЄ. — ПОРУЧНКЪ ДЄСКЙЄЪ.**

Porunca se adresează cinovnicilor din satele Valahiei, ca să nu mai împiedice pe ispravnici în rânduiala carelor pentru cărarea proviantului.

Data: Марта (19) дня 1829 Года. Г. Букарестъ.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 78—79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1439. *Publicaţie despre semănături.* ⟨Bucureşti⟩ 1829. — Foae volantă.

In folio, 1 foae.

În loc de titlu: «Dela ocârmuirea Sfântei Mitropolii», după care urmează măsurile luate de Petru Theodorovici Jaltuhin cu privire la semănăturile ce trebue să facă locuitorii.

Foaia poartă pecetia Locotenentului mitropolitan, «Ne(o)f(i)t R(â)mn(i)c 1824».

Data: «1829 Aprilie 19». Ex. în ms. rom. nr. 1071, f. 103.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1440. *Inştiinţare despre prinderea soldaţilor fugari*, ⟨Bucureşti⟩ 1829. — Foae volantă.

In folio, 1 foae. Titlul întreg:

Copie după predlojenia de plin împuternicituluĭ Prezident către săvârşitorul divan al Valahiĭ 1829 Iulie 26.

Textul se referă la măsurile (amenzi şi premii) luate pentru descoperirea şi prinderea soldaţilor fugari.

La sfârşit pecetia Locot. Mitropolitan, «Ne(o)f(i)t R(â)mn(i)c 1824».

Data: «1829 Iulie 30». Ex. în ms. rom. nr. 1071, f. 104.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1441. *Inştiinţare împotriva abaterilor dela datorie..*, ⟨Bucureşti⟩ 1829. — Foae volantă.

In folio, 1 foae (verso alb).

Fără titlu. Incepe cu vorbele: «Fiindcă comisiĭa s-au pliroforisit că ĉocli...» şi se arată măsurile luate împotriva abaterilor şi abuzurilor comisiei de ciocli, călăreţi şi Arnăuţi, cu prilejul ridicării bolnavilor şi morţilor.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Data: «1829 Avgust 10». Pecetia lui «Ne(o)f(i)t R(ă)mn(i)c 1824». Ex. în ms. rom. nr. 1071, f. 105 şi 110. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1442. *Inştiinţare pentru iertarea birului*, Bucureşti 1829. — Foae volantă.

In folio, 1 foae.

In locul titlului: «Obştească Adunare a Divanurilor Prinţipatului Valahieĭ» — după care se anunţă pârcălabii şi locuitorii judeţelor de iertarea birului pe o jumătate de an.

Data: «1829 Avgust 28».

Membrii Adunării semnaţi: Neofit Râmnicu, Ilarion Argişiu, Grigorie Băleanul, Iordache Filipescu, Iordache Golescu, Alexandru Ghica, Manolache Arghiropolu, Constandin Golescu, Ştefan Balăceanul, Alexandru Vilara, Vel Vis(ter) Costache Suţu.

Jos: «Răducanul Lepădatescu Condicarul Vistieriei». Ex. în ms rom. nr. 4075, f. 15. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

463. Şt. Niagoe, *Unirea cugetelor*, 1829 (titlul pe copertă).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1443. Eliad I., (Rădulescu), *Odă la campania rusească*, ⟨Bucureşti⟩ 1829.— Foae volantă. Românește şi franţuzeşte.

In-4⁰, 2 foi litografiate; versurile românești în coloana din stânga; traducerea, în proză, în coloana din dreapta. Data: «I. Eliad, Sept. 8». Ex. în ms. rom. nr. 4077, f. 109—110.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.
București: Biblioteca Academiei Române.

1444. Niagoe Şt., *Unirea cugetelor..*, ⟨Pesta 1829⟩. — Foae volantă.

In-4⁰ (oblong) de 2 foi.
Pe prima pagină un fel de titlu, în litere de tipar şi cursive, împodobite (facs. nr. 465).
Pe restul paginelor o înştiinţare cu acest titlu:

«Insciinţare pentru scobirea în aramă a Caligrafieĭ (Scrisoriĭ formoasă) Romanescĭ; precum şi a Calendarĭuluĭ Romanesc cu stremoşescile litere pe anu 1830». Semnează: «Al tuturor totdeauna gata spre servire. Stefan P. Niagoi, învăţetorĭul tinerimeĭ Scol. Rom. din Pesta şi Caligraf».

Vezi şi nr. 1414 (*Calendar* pe anul 1829).
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 52.
București: Biblioteca Academiei Române.

1445. *Ordin către prezidentul divanurilor Moldovei şi Valahiei*, ⟨Chişinău⟩ 1829.

In folio, 2 foi: prima tipărită pe verso, a doua pe recto. Titlul întreg este urmatorul:

S-au priimit. 1829. Fevruarie 8.

Tălmăcirea copieĭ dipe predpisaniĭa Domnuluĭ Glavno-Comanduişcĭa al armieĭ al doilea către deplin înputernicitul Predsidatel a Divanurilor Moldavieĭ şi Valahieĭ din 31 Ianuarie 1829, supt No. 556. Ci au fost alăturată pe lângă predlojănia Domnuluĭ Minčaki către Divan din 7 Fevruarie supt No. 651».

Ex. în ms. rom. nr. 5, f. 85—86.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 78.
București: Biblioteca Academiei Române.

1446. *Instrucţie pentru starostii bisericeşti..*, Chişinău 1829. — Foae volantă Ruseşte şi românește.

In folio, 8 pagine numerotate; textul pe 2 coloane, românește în dreapta.
Titlul românesc: Instrucţie pentru starostiĭ bisericeştĭ înnaltŭ întărită în 17 Aprilie 1808 anulŭ. Textul este compus din 19 capitole, unele având comentarii («însemnare»).
Data: 1829 «luna luĭ Martie».
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.
București: Biblioteca Academiei Române.

1447. *Pravile pentru vânzarea lumânărilor în biserici*, ⟨Chişinău 1829⟩. — Foae volantă. Ruseşte şi românește.

In folio, 7 foi (ultimele 2 sunt tablouri de un format mai mare). Textul pe 2 coloane, în primele 3 foi; în celelalte, românește pe recto, ruseşte pe verso.
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 69.
București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1448. *Vedomostie pentru bisérica cutare,* (Chişinău) 1829. — Foae volantă.

In folio, 2 foi nenumerotate + pag. 3—8 (ex. defectuos).

Pe prima foae titlul şi textul în 18 articole.Titlul: Vedomostie pentru bisérica cutare, dinŭ oraşulŭ cutare (sau cutare uezdŭ (sic), cutare satŭ) pe anulŭ 1829.

Pe a doua foae o scurtă «Insemnare», după care urmează pe pagina 3, trei rânduri tipărite, restul fiind alb pentru completare: «Pentru biserica ce ĭaste alăturată către maĭ susŭ arătata bisérică».

Pe restul paginelor un tablou: «Pentru clirosulŭ arătateĭ bisérică».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 69 (văzuse un exemplar numai de 2 foi).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1449. *Instrucţiuni medicale,* (Chişinău) 1829. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In folio, 5 foi (ultima pagină albă). Textul pe 2 coloane, ruseşte în coloana stângă. Titlul românesc:

Scurtă învăţătură pentru sémnele şi firea boaleĭ de čumă, alcătuită, după poronca Stăpâniriĭ ceiĭ maĭ marĭ de Uprava Doftorésca a Bessarabieĭ, spre a nu lăsa întru ačastă Oblastie čuma, ce s-au ivitŭ la Focşanĭ.

Data: 24 Ianuarie 1829. Exemplar dăruit de d. Aurel V. Sava, magistrat Chişinău.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1450. *Măsuri contra ciumei,* Chişinău 1829.— Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In folio, 2 foi. Textul pe 2 coloane, româneşte în dreapta. Titlul numai în ruseşte:

Ошъ Бессарабскаго Гражданскаго Губернатора. ОБЬЯВЛЕНІЕ.

La sfârşit: Politicesculŭ Gubernatorŭ alŭ Oblastieĭ Bessarabieĭ Sorocunschiĭ. Noemvrie în (loc alb) zile, Anulŭ 1829. In Chişinău.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1451. *Măsuri contra ciumei,* (Chişinău) 1829. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

1 foae (29,5 × 17,5 cm.) tipărită pe ambele feţe.

Textul pe 2 coloane, cel românesc în dreapta, tipărit cu litere ruseşte. Drept titlu: ОБЪЯВЛЕНІЕ (Înştiinţare). Incipit: «Dinŭ înştiinţările ce s-au slobozitŭ dela D. alŭ Novorossieĭ şi a Bassarabieĭ..». Se fixează în mod special măsurile de izolare. Este declarat contaminat şi «oraşul Galaţiĭ din Moldaviĭa, ci esti megieşitŭ cu graniţa noastră..». Data: 8 Iunie 1829.

Exemplar dăruit de dl. Aurel V. Sava, magistrat Chişinău.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1452. Mihail Voronţov, General Guvernator al Basarabiei, *Înştiinţare* (Chişinău 1829). — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

1 foae, 22 rânduri pe o pagină (româneşte), 19 pe cealaltă (ruseşte). Drept titlu: ЪЦЇНЦЇРѢ. — ОБЬЯВЛЕНІЕ. Se atrage atenţia asupra pericolului ciumei, care s'a întins «în oareşcare sate dinŭ Valahiĭa...» şi *«în târgul* Focşaniĭ».

Exemplar dăruit de d. Aurel Sava, magistrat Chişinău.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1453. *Tălmăcire după predlojeniïa Divanului Valahiei* şi *Proectul Aşezământuluĭ pentru curmarea molevmiĭ.* (Chişinău) 1829. — Foae volantă.

In folio, de peste 3 foi. Titlul primului text:

Tălmăcire după predlojeniïa D. Viţe-Prezedent al Divanuluĭ Valahiĭ dela 27 Noemvrie l(eat) 1829: cu No. 2197: urmată către săvârşitorul Divan al Valahiĭ. Titlul textului al doilea:

Tâlmăcire după roseşte, românește. Proectul a Aşăzământuluĭ. Pentru curmarea molevmiĭ.

Ex. în ms. rom. nr. 1071, f. 254—256. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1454. *Înştiinţare pentru organizarea ocolaşilor*, (Chişinău 1829). — Foae volantă. Rusește şi românește.

In folio, 2 foi. Textul pe 2 coloane, cel românesc în coloana din dreapta, în caractere ruseşti. Titlul: ОБЪЯВЛЕНІЕ. Cuprinde 20 instrucţiuni privitoare la organizarea «ocolaşilor» (un fel de agenţi administrativi, cari făceau şi servicii de factori poştali).

Documentul fiind nedatat, primim data studiată şi propusă de d. Aurel Sava, magistrat la Chişinău, care ne-a dăruit exemplarul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1455. *Înştiinţare pentru uşurarea şi iertarea dărilor*, (Chişinău 1829). — Foae volantă. Ruseşte şi românește.

In folio, 2 foi (ultima pagină albă); textul pe 2 coloane, românește în dreapta.

Se acordă uşurinţe şi scutiri de impozite locuitorilor din Basarabia, pe baza ucazului Ţarului Nicolae I, pentru greutăţile întâmpinate în vremea războiului trecut. La sfârşit:

Inplinitorĭulŭ datorieĭ Gheneralŭ-Guvernatoruluĭ alŭ Novorossieĭ şi alŭ Bessarabieĭ, Gheneralŭ-Leĭtenantŭ Krasovskiĭ.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 68—69.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1456. *Anunţ divanurilor despre iscălirea tratatului de pace la Adrianopole*, (Chişinău) 1829. — Foae volantă.

In folio, 1 foae (cu 13 rânduri tipărite).

Titlul întreg: Copie dupe porunca domnuluĭ maĭ mareluĭ Comandir al armii al 2-lea, urmată către domnul deplin împuternicitul Prezident al divanurilor, la doă zile Septemvrie anul 1829 supt. N: 12.864.

Data: «1829 Septemvrie 7». Ex. în ms. rom. nr. 1138, f. 277 şi 290.

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1457. Nicolae I, Ţarul Rusiei, *Manifest despre tractatul dela Adrianopole*, San-Petersburg 1829. — Foae volantă.

In folio mic, 2 foi (a doua albă). Titlul întreg:

«Manifestul Mărirei Sale Impăratuluĭ. Cu mila lui D(u)mnezeu Noi Nicolai Intâĭu Impărat şi autocrat a tuturor Rossiilor, şi č. şi č. şi č».

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

După acest titlu urmează textul, în traducere românească, al manifestului «dat în San-Petersburg, în 19 Septemvrie, anul mântuireĭ 1829..».

O altă traducere românească a manifestului, puţin schimbată faţă de aceasta, s'a tipărit şi în Chişinău, la 8 Oct. 1829 (vezi nr. următor).

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1458. Nicolae I, Ţarul Rusiei, *Manifest despre tractatul dela Adrianopole*, Chişinău 1829. — Foae volantă.

In folio, 1 foae. In loc de titlu: «Cu mila lui Dumnezeu Noĭ Nicolaĭ întâiŭ, Impăratŭ şi sângur stăpânitorĭu a toată Rossiĭa».

Tradusă în româneşte şi tipărită la Chişinău, la 8 Oct. 1829.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, pachetul VI (Basarabia).

1459. *Tractatul dela Adrianopole, Articolul 5.* (copie 1829). — Foae volantă.

In folio, 1 foae cu 16 rânduri tipărite. In loc de titlu: «Copie No: 1: Articul al 5:lea al tractatuluĭ dela Andrianupoli,...». Jos: «Au adeverit Gheneral Adiĭutant Chisilev. Au tălmăcit, Iancu Voinescu».

Ex. în ms. rom. nr. 4075, f. 16. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1460. *Act pe lângă Art. 5 al tractatului dela Adrianopole*, (copie) 1829. — Foae volantă.

In folio, 2 foi. In locul titlului: «Copie No. 2: In numele atot puterniculuĭ Dumnezeu».

La sfârşit: «Făcut la Andriĭanupoli, 2 Septemvrie anul 1829. Au adeverit D. Gheneral Adiĭutant Chisilev. Au tălmăcit, Iancu Voinescu. Au protocolit Ioann Budişteanu Medelniceru».

Ex. în ms. rom. nr. 4075, f. 17—18. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1461. *Carte de blestem,* (Iaşi) 1829. — Foae volantă.

In folio, 2 foi, prima tipărită pe verso, cealaltă pe recto. In loc de titlu:

«Cu mila lui D(u)mnezeu, smeritul Veniamin, Mitropolit Moldavviei. Meletie, Episcop Romanului. Sofronie, Episcop Huşului».

După care urmează textul: blestem împotriva celor cari înjură de lege, cruce, suflet, pricistanie, etc. Data: «1829 Ianuarie». Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 22.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1462. *(Albina Românească), Novitale dela armie*, (Iaşi) 1829. — Foae volantă.

In-4°, 3 foi: primele 2, nenumerotate, sunt din «10 Maĭ 1829» şi «15 Maĭ 1829»; al treilea, «No. 3», din «17 Maĭ 1829», este alb pe verso.

Aceste foi volante, cu pecetia «Albinei Româneşti», au precedat apariţia primului număr al gazetei, informând despre operaţiile armatelor ruseşti.

Pe primul şi ultimul comunicat redacţia anunţă pe eventualii «prenumeranţĭ» că va scoate gazetă «fără sminteală», dela 1 Iunie 1829–15 Ianuarie 1830.

Vezi N. Hodoş şi Al. Sadi Ionescu, *Publicaţiunile periodice româneşti*, Buc. 1913, p. 18; aici, nr. 1409, p. 613.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, *Foi volante*, IX (Rusia; numai No. 3) şi *Albina Românească*. (P. II, 50 III).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1463. *Măsuri pentru stârpirea ciumei,* ⟨Iaşi 1829⟩. — Foae volantă.

In-4⁰, 15 pagine. Titlul:

Còpii dipe poronca D. Deplin înputernicit Prezident Divanurilor cătră Inaltul comitet a stârpireĭ boaleĭ molipsitoare.

Nedatată; cred însă că nu se poate desprinde din ciclul de foi circulare tipărite, în 1829, la Bucureşti şi Chişinău, referitoare la aceiaşi molimă a ciumei.

Pentru localizare avem la sfârşit următorul indiciu: «Divanul Inplinitorĭu a Cnejieĭ Moldaveĭ». Semnaţi: hatmanul Theodor Balş, vel. vist. Alecu Sturza şi vornicul Iordache Drăghicĭ.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, pachetul IX (Rusia).

1464. *Inştiinţare dela Divanul Prinţipatuluĭ Valahieĭ,* ⟨Bucureşti 1829⟩. — Foae volantă.

1 foae, în folio, cu 14 rânduri tipărite.

Drept titlu: «Dela Divanul Prinţipatuluĭ Valahieĭ». Incipit: «Tuturor lăcuitorilor de ori ce tréptă...». Data de mână: «1829 Ghen(a)r 28». Se cere «să se facă publecaţie obştéscă că este straşnic poprit, nimenĭ să nu umble a trece peste Prut, sau peste Dunăre, fără aşăzatele carantini, sau să treacă în ascuns, în partea Basarabiĭ..».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. Foi volante, pachetul I.

1465. *Povăţuiri pentru holeră,* ⟨Bucureşti 1829⟩. — Foae volantă.

Повѣцуйрй | пентрѫ | ХОЛЄРѦ МОРБѪС.

In-8⁰, 15 pag.; paginele 1, 3 şi 11 nenumerotate. Titlul de mai sus este pe pagina din faţă, neconsiderată în paginaţie. Cuprinde:

1-ĭu. Semnele prin care poate să se cunoască holera morbus.
2-lea. Chipul tămăduìrìĭ bolnavilor.
3-lea. Măsurile care să cuvin a să priimi spre a să păzi de această boală.

Nu se arată locul, nici anul tipăririi. Ingrijorarea «că în Prinţipatul Moldaviĭ s-au ivit boala holera morbus» justifică publicarea, probabil în Bucureşti, pentru Valahia, a acestei broşuri cu sfaturi medicale. Cât priveşte anul tipăririi, cred că nu se poate desprinde din ciclul măsurilor tipărite în anul 1829, sub formă de foi volante.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, pachetul I.

1466. *Inştiinţare pentru holeră,* ⟨Chişinău 1829⟩. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

In folio, 2 foi (ultima pagină albă). Textul pe 2 coloane, ruseşte în stânga, cu caractere cirilice. Drept titlu: «Inştiinţare dela sfatulŭ doftorescŭ, ce să află aşăzată la Uprava doftorésckă din Bessarabiĭa».

Cuprinsul se împarte în trei: *a)* semnalmentele boalei. *b)* «Chipurile cele apărătoare de holeră». *c)* «Ajutorinţele cele ce sântŭ neapăratŭ trebuinčoase la ivirea boalei holera».

Exemplar dăruit de dl. Aurel V. Sava, magistrat Chişnău.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1830.

1467. Aaron Vasilie, *Anul cel mănos*, Sibiu 1830.

ÎNꙊЛ ЧЄЛ МЪНОС. | Вѣкꙋріа лꙋмеї, | Оꙋн кѫнтек ѧ стихꙋрй ѧдемѫнáтече, ѧ | кáре âфлътóареле стѣрй ѫ цїѣтелор | пáтрꙋ Тѫмпꙋрй ăле Йнꙋлꙋй чélꙋй | ѧфрꙋмсецáт кꙋ Рóдꙋрй бꙋ|не съ кꙋпринд.

Прин | ВАСИЛІЄ ÎАРОН, | жꙋдáт ѧ Мáреле Принципáт ăл Йрдѣлꙋлꙋй Про-| кꙋрáторꙋ âлкътꙋйтe, шй ѧ вéрсꙋрй скрúсе.

Сибíю, | ѧ Тыпографíм лꙋй Іоáнн Бáрт. 1830.

In-12⁰, 30 pagine.

Textul poemei începe dela pag. 5—30, primele pag. fiind ocupate cu titlul şi prefaţa.

Titlul, pe verso, are aceleaşi versuri ca în ediţia din 1820; la fel prefaţa, care însă este semnată: «Autorul», nu «Vasilie Aaron», ca în prima ediţie (vezi nr. 1062).

O altă ediţie, de un format mai mic in (16⁰), s'a tipărit tot în Sibiu, dar «in typografîïa luï Gheorghie de Clozius» şi fără an. Are 34 pag. Poemul este tipărit cu litere mai mari decât în ediţiile anterioare şi mai moderne, ceeace ne face să presupunem tipărirea acestei ediţii curând după 1830. Prefaţa este semnata: «Autorul». (B. A. R. I 72.992).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1468. ⟨Aaron Vasile⟩, *Leonat şi Dorofata*, Sibiu 1830. Ed. II.

ЛЄѠРБИРЄ | ѧ вершꙋрй де глꙋме | ѧтръ | ЛЄОНѦТ | вецивꙋл ѿм дин Лонгобáрда, | шй ѧтръ | ДЄѠРОФѦТѪ | мꙋлѣ сл. | Сибíю, | ѧ Тыпографíа лꙋй Іоáнн Бáрт. 1830.

In-8⁰ mic, 35 pag. Ediţia I în 1815.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1469. ⟨Aaron Vasile⟩, *Piram şi Tisbe*, Sibiu 1830. Ed. II-a.

Перúрѣ ă дой кбúцй, | ăдекъ: | жáлника ѧтѫмплáре | â лꙋй | ПИ́РѦМ шй ТИ́СБЄ, | кáрꙋа сꙋ âдеꙋгáт май пе ѳ̆рмъ | непотрикúта кбúре â лꙋй | ЄХХО кꙋ НѪРЦИ́С.

Сибíю. | ѧ Тыпографíм лꙋй Геѡ́ргіе де Клóзіюс.

In-12⁰ de 52 pag. Primele 4 pag. au titlul (alb pe verso) şi acest:

Cuvânt înnainte.

După moartea luï Ninus Impărat în cetatea Vavilonuluï, maïnainte de venirea lui Hs., să născu Piram, din părinţï cetăţénï; într'acéïa vréme să ivi în lume şi Tisbe, fetişoara din părinţï iarăşï cetăţénï şi vecinï cu părinţiï luï Piram. Vecinătatea fu cea maï mare pricină de numitul Piram cu Tisbe începu a să iubi la olaltă. Dragostea cu dânşiï dinpreună creştea şi întru atâta să înmulţi, cât maï pe urmă unul pentru altul pe sine însuşï să unisără, precum din céle următoare maï pe larg veï vedea.

Echo era o nimfă, caré foarte iubé pe Narţis, fečorul nymfeï Liriope. Insă Narţis sumeţ fiind, cu cât era maï iubit de cătră Echo, cu atâta maï tare pe dânsa o urgisisă, pentru care a sa sumeţie, maï pe urmă văzându-şï faţa sa la un izvor, pe sine însuşï să iubi, întru atâta, cât maï pe urmă de dragostea sa îï fu perirea.

Autorul.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Sunt exemplare cu foaia de titlu schimbată, după cuvântul «Narţis» urmând astfel:

Прин | ѢГѠЙЛІѠ ІѢРОѪ, | Жѕрáт ѧ Мáрелѥ Принципáт âл Ѩрдѣлѧвскй Про|кѕрáтωр à лкътѕйтѣ, шй ѧ вѣрсѕрй скрúсѥ. | ѠИБІЮ, | ѧ Тѵпографíѧ лѧвй Іωáнн Бáрт. 1830.

Ed. I-a în 1807.

București: Biblioteca Academiei Române.

1470. *Acatistiar*, București 1830.

ЙКѲЛѺЇѠТѢРЮ | кáрѥ | кѕприндѥ ѧ сúнѥ шй âлтѣ ѻ҃миличóсѥ Ка-|нóанѥ шй Рѕгъчúвый, пентрѕ ѽсжрдíѧ шй | ѐвлáвíѧ фíѣщѥ кѣрѕѧ крѣщúн. | íкѕѧ ѧтрѕ âчéст кúп ѧтжю̆ тупърúт, | дѕпъ венúрѣ Йрмíей â прѣпѕтѣрникѧвый шй | à тóатъ правослáвíѧ âпърътóрiѻ̆ | НЇКѺЛѪѲ ПѦВЛОВИЧЙ. | 1 Ѧпърáт â тóатъ Рωссíѧ: | Кѕ Благословéнїѧ Прѣωсфѣ̃щúтѧвый іѳби-|тóрiѻ̆ дѥ Дм̃незéѕ Ѐпíскоп âл Ржмникѧвый, | чѥ ѣстѥ âкѕѧ Векúл шй ѿкжрмѧнтóрiѻ̆ âл | сфн̃тей Митрополíй, | КѵРГѲ КѵР НѲѠ҃ФѴТ. | ѦѦ Бѕкврéщй. | ѦѦ Тѵпографíѧ Дѧмнѣлѽр Боéрилωр Ръдѕ-кáнѧл Клúничѣнѧл Стóлникѧл, шй Димн-|трáкѥ Тополичáнѧл Сърдáрѧл. ѧѲѦЛ.

In-12⁰ de 4 + 380 pag. (ultima nenumerotată, iar dela 377 cu greşeli de paginaţie). Tipar negru şi roşu, titlul încadrat, frontispicii şi vignete ornate.

Pe verso titlului extrase din evangheliştii Marcu şi Matei; apoi «Insemnare» de cele cuprinse în volum.

Textul Acatistiarului se termină la pag. 309, cu sinaxarele celor 12 luni şi cu pascalia.

Iată textele adaose *Acatistiarului*, cu titlurile lor aşa, cum sunt trecute în tabla de materii, la pag. 4:

Al sfântuluĭ Dimitrie Rostovul, cuvânt pentru suflet 310
Pravila pentru monahiĭ cariĭ nu ştiu carte . . . . . 337[1])
Pravila carea o au dat îngerul mareluĭ Pahomie 340
Cuvânt al mareluĭ Vasilie pentru chipul monahicesc 342
Luminare a prea-înţeleptuluĭ Evghenie Vulgariul, pentru raĭu şi pentru muncă . . . . . 351[2])
Rugăcĭunĭ umiličoase ale sfântuluĭ Efrem Syrul 359
Rugăciune de cearere a sufletuluĭ celuĭ umilit, către Maĭca Domnuluĭ 374
Rugăciune a vătafuluĭ de târharĭ 375
Mulţămire după scularea din somn 377
Apostolul şi evanghelia din toate zilele 378
Altă Evanghelie, din Dumineca după înălţarea cinstiteĭ crucĭ . . 380

București: Biblioteca Academiei Române.

1471. Bărac Ion, *Arghir şi Elena*, Sibiu 1830. Ed. III.

ІѠТѠРІѦ | прѣ фрѕмóсѧвый | ЙРГЙР, | шй ѣ̃ прѣ фрѕмóасѣй | ЀЛѦНѦ | чѣ мъ҃стръ, шй кѕ пѣрвл дѥ ѣ̃вр. | Йдекъ | ѿ ѧкипвйрѥ, сѧпт кáрѣ съ ѧцелѣцѥ лвáрѣ | Цѣрíй Ѩрдѣлѧвый прин Трáян Кесáрюл | Ржмвлый.

Сибíю̆, ѧ Тѵпографíѧ лѧвй Іωáнн Бáрт. | 1830.

In-16⁰ de 2 foi nenum., + 104 pag. Prefaţa este reprodusă după ed. II.

Pentru alte ediţii vezi *Bibl. rom. veche*, II, p. 421—422, nr. 631 (Sibiu 1801) şi III, p. 1.

[1]) recte 338. [2]) recte 352.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

nr. 755 (Braşov 1809); p. 55, nr. 801 (Braşov 1812). Ion Colan. *Viaţa şi opera lui Ioan Barac*, în *Anal. Acad. Rom.*, Mem. secţ. lit., seria III, tom. IV (1928—29), p. 10—24.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1472. Bojincă Damaschin, *Diregătoriul bunei creştere*, Buda 1830.

ДІРЄГЪТОРІОЛ | БЪНЄЙ-КРЄЩЄРЄ | спре ѧдрептарѣ мѣлторъ пѫринцй ши бѣн-| фолосѣл тинєримей Романє, | цесѣт | де | ДѦМѦСКИН Т. БОЖЖНКЪ | ѧ крѫимѣ Ѵнгарїей ши алътѣрателе ей пѫрцй | Жѣрат ѦДВОКАТ.

Directorium bonae Educationis.

ѦЪ БЪДѦ | ла Крѫіаска Тїпографїа Ѵнїверсїтатей Ѵнгѣрещй | 1830.

In-8⁰ de XVI + 228 pag. şi alte 11 foi nenumerotate.

Pe paginele numerotate latin: titlul (alb pe verso) şi dedicaţia scrisă, în româneşte pe pag. din stânga şi latineşte pe pag. din dreapta; sfârşitul ei este scris pe 2 coloane, pe aceiaşi pagina (XVI).

Urmează o «Prefaţie», pag. 1 - 15. La pag. 16 şase versuri despre ştiinţă, după care vine studiul însuşi, care începe cu o «Introducere».

Pe foile nenum., dela sfârşit: «Nomele DD. Prenumeranti aşeḑaţi dupò A. B. C.» şi o «Inştiinţare». Dedicaţia începe: *Inclite Reghiu Coleghiu a Muselor Romane* (Inclytum Regium Collegium Musarum Romanarum) şi are acest titlu:

Mult-folositorĭuluĭ şi împărţitorĭuluĭ de luminare Reghiuluĭ Coleghiu preparandicesc din Arad se dedică această cărticică cu cea maĭ umilă reverinţă.

Prefaţa:

Prefaţie.

Tot omul cu mintea sănătoasă, aşa îndreaptă lucrurile şi faptele sale, ca prin mijlocirea acestora să se facă norocos; decĭ toată sârguinţa omenească este întocmită spre ajungerea bunei-norocirĭ. Adevărata buna-norocire caută să fie totdeuna neînchieptorată cu lucrurile cele schimbătoare aşa, cât toţĭ oamenĭĭ, ca nişte fiĭ a unuĭ atotputernic Părinte, să se facă părtaşĭ de dânsa.

Aşa dară urmează, că buna-norocire a noastră nu se cuprinde în lucrurile cele din afară de noĭ; pentrucă acestea sânt schimbătoare, trecătoare, adese orĭ pricuroase, fără siguraţie, care acăşună stricăcĭune şi perire. Ştim că şi îna(i)nte de noĭ s'au întâmplat, precum auzim şi vedem şi în zi de astăzĭ, cum că mulţĭ muritorĭ au fost şi sânt, carii măcar că avea multe şi marĭ bunătăţĭ dinafară şi alte întâetăţĭ între cealalţĭ, totuşĭ pentru aceia nu putea să se zică că au fost, sau sânt de pururea norocoşĭ.

Aşa dar adevărata buna norocire a noastră se află întru noĭ înşine; adecă aceia se cuprinde întru îndestularea noastră şi în odihna sufletuluĭ. Când în cugetele, simţirile, aplecările, poftele şi întru îndemnările noastre stăpâneşte rânduiala şi liniştea; când oarecare faptă spurcată, sau vreun păcat, nu ne înghimpă la inimă, ci consciinţa sufletuluĭ nostru este fără de prihană, atuncĭ liberĭ potem zice: cum că cu adevărat sântem norocoşĭ. Atuncĭ nicio schimbare sau vreo ştire dinafară, nu va putea să ne facă nenorocoşĭ.

Ačastă vistierie aducătoare de norocire, putem să o câştigăm noă prin dreapta şi cuvinčoasa întrebuinţare a înţelegereĭ noastre spre toate lucrurile, spre toate încungĭurările şi întâmplările vieţiĭ noastre; încă putem să ne

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

agonisim ačastă vistierie prin dreapta cunoaştere şi preţuire a lucrurilor, care se află împrejurul nostru, şi maĭ pe urmă prin acurata înplinire a tuturor datorinţelor noastre. Nu este om pe lume, carele să fie cu sine şi cu soartea sa îndestulat, sau să poată ave odihna inimeĭ aceia, ce cere înţeleagerea sănătoasă şi datorinţa dela dânsul ca să o împlinească.

Dreapta întrebuinţare a înţeleageriĭ şi a minţiĭ, sau însuşita judecare a lucrurilor, cun(o)aşterea datorinţelor şi a drepturilor noastre, apoĭ adeverirea, cum că prin înplinirea acestora, precum binele tuturor în comun, aşa şi al unuĭ fieştecăruia de chilin, se cuprinde întru o deschilinită închietură, se zice luminarea, adecă păşirea şi sporĭul între sciinţe. Cel ce cunoaşte natura şi adevăratul preţ al omuluĭ, puterile şi neputerile luĭ, cugetele cele dumnezeeştĭ cu dânsul, datorinţele către sine însuşĭ, către stăpânirile sale şi către soţietatea omenească; cel ce ştie întru adevăr, ce e bine, formos, drept şi cu cădinţă de a şti omul; cel ce e încredinţat, cum că mintea şi înţeleagerea stăpâneşte preste aplecările şi poftele noastre şi cum că voinţa omuluĭ e silită a asculta de minte, acela se numeşte om iscusit, luminat şi înţelept; acela cu adevărat are fundamentul bunei-norociriĭ însuşĭ în sine.

Decĭ luminarea minţiĭ e cea dintâĭu causă şi fundamentul cel de căpetenie a buneĭ-norociriĭ omeneştĭ ceĭ adevărate. Şi mariĭ cu adevărat sânt fructurile culturiĭ sau a luminăriĭ:

1. Cultura înbunătăţeşte, înfrumseţează şi măreşte sufletul omuluĭ, cresce şi dă nutreţ înţeleageriĭ, iară pre vârtutea judecării şi a minţiĭ omeneşti, o ascute.

2. Sciinţele, care prin ţinerea aminte se păstrează, numaĭ prin luminare se aduc spre folosul omuluĭ şi apoĭ luminarea acăşună virtute, moralitate şi buna orânduială a circonstanţelor, care sânt îndreptate spre buna-norocire.

3. Cultura desrădăcincază dintre omenĭ credinţa deşeartă şi frica sclavieĭ (robieĭ), descopere şi înserinează multe rătăciriĭ şi amăgiturĭ şi revarsă în fieştecarele libertatea minţiĭ, tăcere şi bucurie. Unde înfloreşte odată cultura, acolo pere superstiţia; aşijderea descântăturile, fărmăcăturile şi mincinoasele vrăjitoriĭ, se sting.

4. Cultura ne învaţă, ca maĭ bine, maĭ cu dulceaţă şi maĭ cu mare desfătare să gustăm frumseţele şi bunătăţile cu care e înavuţit pământul nostru. Toate bunătăţile, frumseţele şi minunile naturiĭ, dinpreună cu toate darurile şi toată bucuria, carea procede din natură, nimic sânt pentru omul acela, carele nu ştie se cugete drept despre dânsele, să simţească şi să le preţuiască.

5. Invăţătura cristiană e fără toată îndoiala maĭ văzută, maĭ plăcută şi maĭ primită atuncĭ, când se predă omenilor acelora, cariĭ s'au îndatinat a cugeta despre sine şi despre scopul său, despre lucrurile cele din prejurul său, despre înpotrivirea acestora cu dânşiĭ şi despre cel ce au făcut toate acestea. Cu adevărat acea învăţătură maĭ plăcută şi maĭ primită e atuncĭ, decât când cu mare osteneală se desvăleşte celor neprecepuţĭ, silbaticĭ şi lipsiţi de toată socotinţa. Omul orĭ în ce stare şi chiemare aflându-se, poate întru aceia fi norocos; însă el caută să aducă cu sine istăţie spre starea sau chiemarea, carea s'au ales; şi apoĭ pricepând dint'însa iscusinţa, lipseşte să

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cunoască şi greotatea, sau uşurarea, sau plăcerea, care proced dintr'însa. Ačasta numaĭ atuncĭ va putea el face, când cu înţelepcĭune şi cu socotinţă va împlini datorinţele stăriĭ şi ale chiemăreĭ sale şi când va fi greotatea acestora să o potrivească prin uşurarea, carea se naşte dintr'însele şi în comunitate sau soţietate fiind, va şti cu înţelepcĭune să se poarte. Decĭ ačastă istăţie, ačastă deplinire şi iscusinţă se poate cere şi aştepta numaĭ dela cultură.

Fructurile cele de bine aducătoare ale culturiĭ se pot vedea maĭ limpede şi maĭ chiar (sic) la naţia acea, carea e din întreg luminată, sau cultivită.

1. Acolo sânt oamenii maĭ prietănoşĭ, mai ĭubitorĭ de soţie, maĭ voitorĭ de bine unul altuia, maĭ voioşĭ spre servire şi maĭ bucuroşĭ de ⟨a⟩ ajuta pre aproapele; iară plecările lor sânt mai bune şi maĭ formoase, vorbele şi svătuirile lor maĭ libere şi maĭ bine întocmite de soţietate şi lucrurile lor sânt mai plăcute şi maĭ ĭubite. 2. Acolo, precum în viaţa cea casnică, aşa şi în cea de soţietate sau de comun, stăpâneşte totdeuna maĭ mare băgare de seamă, maĭ mare luare aminte, maĭ deplinită înţelepcĭune şi maĭ tare statornicie. 3. Acolo legile ţeriĭ şi demândăcĭunile Stăpânitorĭuluĭ, maĭ sfânt se cinstesc şi se împlinesc. Depărtată şi deşărtată este acolo mândria, trufia şi propriul folos sau interes. Fieştecarele se îndeletniceşte, încât îĭ este cu putinţă, de o parte prin puterea minţiĭ, iară de altă parte cu vârtutea trupuluĭ său, încă şi prin ale sale chieltuelĭ, de a mişca, a rădica şi a lăţi bunul de comun. Acolo lucrurile de comun merg neîmpedecate pe calea sa; starea buneĭ-norocirĭ acolo înfloreşte: cu un cuvânt, acolo fieştecarele primeşte partea sa cea bună, iară lauda şi numele vestit încoronează pe toată naţia.

Folosul şi preţul culturiĭ încă şi atunča lămurit a fi bun se va arăta, de vom arunca ochiĭ nostriĭ spre înfricoşatele urmărĭ ale neştiinţeĭ şi ale silbătăcieĭ. Din neştiinţă şi din silbătăcie se nasc următoarele răutăţĭ, adecă: neunirea, nepăcĭuirea şi gâlčava între fraţĭ, între amicĭ şi între vecinĭ, poftirea de răul altuia, nerânduiala, ura şi nebăgarea de seamă a bunuluĭ de comun, trufia şi maĭ pe urmă perirea.

Cultura sau fundamentul norocireĭ noastre ceiĭ adevărate se întroduce prin creştere. Drept aceia cunoscut este, cum că dela creşterea, carea au căpătat-o omul în tinereţe, toate celea atârnă. De va da părinţiĭ creştere bună pruncilor săĭ, până sânt acestiĭ încă frageţĭ, atuncĭ poate ave sperinţă (nădejde) că vor fi eĭ fiĭ bunĭ şi de cinste. Noĭ vedem că toate naţiile, care se zic astăzĭ cultivite, numaĭ prin bunacreştere au scăpat de silbătăcie şi de întunerecul neştiinţeĭ. Decĭ de ar fi avut aceste neamurĭ puţină grijă de cultură şi astăzĭ ar geme sub jugul neştiinţeĭ şi a varvarieĭ.

Omul când se naşte pe lume, aduce cu sine vârtute trupească şi sufletească, precum şi istăţie, prin carea poate păşi către deplinire. Mugurile tuturor lucrurilor, care vor să fie, sau printr'însul se pot face, zace în om încă atuncĭ, când se naşte. Nimic maĭ puţin sânt şi alte celea multe, care nu se află în natura omuluĭ, când se naşte; însă totuşĭ acestea se pot da luĭ prin măiestrie cât de mică, deşi nu toate lipsele, încă-ĭ ceva aşa, ce stă în contră celoralalte puterĭ fireştĭ ale luĭ, precum ecsperienţia mărturiseşte. Aşa dară puterile fireştĭ sânt date omuluĭ dela făcătorĭul său spre aceia,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

pentruca ele să se desvălească şi să se direagă. Decĭ a da omuluĭ ajutorĭu, că să desvălească puterile cele fireştĭ, care se află într'însul şi ca să fie el acela ce poate fi după datina fireĭ, şi chiamă într'o înţelegere lată: a-l cultivi, adecă a-l lumina sau a-l creşte pre el. Prin acest cuvânt creştere se înţelege şi învăţătura, adecă predarea ideilor, a sciinţelor şi a volniciei. Pentru aceia adevăratul scop a creşterii estă, a da ajutorĭu puterilor fireştĭ întru desvălirea lor, ca maĭ timpuriu şi maĭ cu securitate se ajungă la pârga deplinireĭ. Fieşte-care om, ca şi naţiĭ întregĭ, până atuncĭ remân în starea ticăloşieĭ, a silbătăciei şi a neştiinţeĭ, până când nu s'au desvălit puterile fireştĭ. Aşa dară fundamentul cel de căpetenie a creşterii este, a desvăli toate puterile trupeştĭ şi sufleteştĭ ale omuluĭ şi aşa a le cultivi, ca prin acea desvălire şi cultură, să se poată cât de bine ajunge scopul cel de pe urmă al omuluĭ şi moralitatea luĭ.

Deplinirea puterilor trupeştĭ se cuprinde într'un grad maĭ mare al sănătăţiĭ, ar vârtuteĭ şi al întrebuinţereĭ. Puterile sufleteştĭ sânt: puterea, prin carea ne închipuim noă oreceva, adecă imaghinaţia (vis imaginandi), mintea, înţelegerea; puterea prin carea judecăm ceva, înţelepcĭunea, istăţia, cugetarea cea aspră, plecarea spre facerea de bine şi spre a urî ce e rău; şi puterea sau facultatea de a simţi ce e bine, formos şi de cinste. Decĭ fiind noĭ întrebaţĭ de cineva, ce este deplinirea sufletuluĭ? Iĭ putem îndată respunde, cum că deplinirea sufletuluĭ se cuprinde într'o potrivită cultură, adecă în luminarea tuturor puterilor acestora spre libera faptă a înţelepcĭuniĭ, fiind pururea proptită de încurgerea moralitateĭ ceĭ curate. Omul e cea maĭ formoasă făptură pre pământ, deacă e om întreg, adecă deacă are creştere bună şi e luminat; pentru aceasta îndatorat este crescătorĭul, de a lua seama maĭ vârtos la aceia, ca să producă în prunc amândoă aceste deplinirĭ. Numaĭ cultura e cu adevărat una mijlocire, una cale, unul temeĭu, prin care se poate căpăta buna-norocire şi prin care poate spori mergerea îna(i)nte în luminarea şi înălţarea neamuluĭ din întunerec. Decĭ ca maĭ curând să ajungă şi Naţia Românească la aceste bunătăţĭ, cu care toate neamurile luminate se îndulcesc, de lipsă este din toate puterile spre cultură a ne apleca şi toate mijlocirile, fie orĭ cât de supărătoare şi de grele, fără sfială, a le înbrăţişa. Dintre celelalte mijlocirĭ, cetirea cărţilor e cea maĭ de căpetenie; spre aceasta toţĭ cu o inimă şi cu un gând trăbue să lucrăm, îndemnând pre ceĭ ce nu au gustul iubireĭ de cetire şi nu simţesc folosul şi dulceaţa sciinţelor, ca să înceapă şi dânşiĭ a se îndeletnici în culegerea învăţăturilor, care sânt spre scopul şi folosul lor îndămânate. Insă ca să se poată împlini svătuirea şi ca să se deplinească îndemânarea cea cumândată, se cere ca literaţiĭ Românilor maĭ cu vârtute să lucre spre aceia, să arate ecsemplu celora de treaptă maĭ neguroasă, vrednic de a-l urma; să-şĭ agonisească însuşĭ cărţĭ româneştĭ şi cetindu-le să le îndămâneze şi altora spre cetire, desgurzind şi respicând maĭ întâĭu cuprinsul şi bunătatea lor! Ci (cu suspinare trăbue să grăesc!) tocma uniĭ dintre acestiĭ, maĭ răcoroşĭ şi fără simţire se arată spre mişcarea şi ajutorĭul culturiĭ. Aşa eu însumĭ am cunoscut şi cunosc pre uniĭ bărbaţĭ, cariĭ înnalte învăţăturĭ a părtini s'au învrednicit, încă şi aşa trepte de ofiţiumurĭ poartă, care tocma naţionale sânt. Şi totuşĭ nu precep, au nu

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

vreau să preceapă, că sânt de după diregătoria sa îndatoraţĭ a lucra spre înflorirea culturiĭ. Sânt încă şi de aceiĭ, cariĭ se cresc şi se nutresc, în timpul învăţareĭ sale, prin instituturĭ de bărbaţĭ zeloşĭ şi pentru bunul naţieĭ Românesţĭ cu totul învăpăiaţĭ, rădicate, sau cu cheltuelile publice a neamuluĭ în Patrie, sau afară de Patrie, se înbracă cu sciinţe; şĭ apoĭ după aceia ca niştе cucĭ nemulţemitorĭ, nu nemaĭ (sic) că nimic ajută la cultura neamuluĭ, ci încă rătăcind în turmă streină, aruncă săgeţĭ veninate asupra peptuluĭ ce l-au supt şi în rărunchiĭ acelora, cariĭ i-au nutrit. Mulţĭ iară vrând să se desvinovăţească pentru receala sa ce au către cultura naţională, zic, că eĭ ştiu limba franţozască, latinească, grecească şi altele şi pentru aceia nu ar avea lipsă de cărţĭ româneştĭ, nesocotindu-se, că tocma de după bunul şi numele naţieĭ, au pânea de toate zilele; necugetând despre aceia, că în numele neamuluĭ sânt scutiţĭ de toate greotăţile publice. Uniĭ ca acestiĭ să judece maĭ înţelepţeşte şi să cumpene datorinţa statuluĭ său, orenul obligheză ačasta spre a griji de luminarea credinčoşilor sau a acelora din a cărora sudorĭ se hrănesc?—

Aşa plasă de omenĭ privească la alţĭ naţionalistĭ adevăraţĭ şi înveţe-să odată a urma faptele lor; ia ecsemplu dela uniĭ oamenĭ, cariĭ n'au avut norocire a gusta fructurile sciinţelor şi cariĭ totuşĭ mult aduc spre folosul neamuluĭ. Arunce ochiĭ spre onorata şi adevărata românească comunitate din Lipova, în Bănat şi vadă ce paşurĭ fac acestiĭ în cultură; cerce zelul lor către literatură şi cunoască faptele lor cele spre binele de comun puse şi vrednicia acestor adevăraţĭ strănepoţĭ Romaneştĭ. Acestiĭ cu dreptul se pot mângăia cu următoarele versurĭ:

Intre Români astăzĭ Lippa străluceşte,
Sorele culturiĭ din ea se iveşte.
Raze lucitoare din ea luminează,
Care pre tot Neamul înnalt vederează.
Musele Romane aci se adună
Şi cu bucurie cântă înpreună
Vers de mângăere; căcĭ adevărată
In Lipova veade romanească gloată.
Cu florĭ şi cu perte (sic) coronate saltă
A mareluĭ Romul jucare înnaltă.
Vestind desfătare înpletesc cunune,
Pre acestor Românĭ cap, merg a le pune.
Lipova e tare în statornicie,
Neamuluĭ arată sămn de vrednicie.
Zelul naţional aci tare creşte,
Şi pomul culturiĭ formos înfloreşte.
Aci stăpâneşte comună unire,
Către stăpânire dragoste, iubire.
Păzitorĭ puternicĭ sânt eĭ de dreptate.
Ca iroĭ vestiţĭ ne'învinşĭ de răotate.
Ei la Românime sânt lucĭ căutătoare
Vrednicĭ totdeauna de dreaptă urmare.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Acum e timpul cel maĭ cuvinčos, acum, când se lucră pentru binele de comun, e maĭ de lipsă, ca noĭ toţĭ fiĭ Naţieĭ Româneştĭ să ne adunăm, nu în persoană, ci cu cugetul şi cu sufletul la un loc, să ne svătuim frăţeşte şi fără de nicĭ o făţărnicie despre noĭ înşine, despre binele, cinstea şi despre norocirea naţieĭ noastre; şi aşa svătuindu-ne, să aducem cugetele noastre întru o unire. Adevărat grăiaşte zicătura veache: prin unire cresc lucrurile cele micĭ; iară prin neunire şi cele maĭ marĭ pier şi se fac nemica. Decĭ, când avem ocasie bună şi norocoasă, atuncea caută să o ştim întrebuinţa; şi cel ce nu înţelege ačasta, sau nu bagă în samă aşa plasă de ocasie din orecare interes urât, sau din vreo patimă spurcată, accluĭa îi pare rău maĭ pre urmă că au făcut aşa, însă târziu. Numaĭ una rătăcire a strămoşilor nostriĭ cât de mică, au acăşunat următorilor mare scădere şi perire. O necumpănată bunătate p. e. a luĭ Alecsandru Prinţipuluĭ Moldavieĭ către Teoctist Mitropolitul (Bulgarul) de atuncĭ a Moldavieĭ, de carele fu adus spre învoirea arderiĭ cărţilor româneştĭ, celor cu litere latineşti scrise şi spre scoaterea strămoşeştilor litere din sânul Românilor, câtă stricare au adus, cât întunerec a revărsat spre Naţia românească! de carea rătăcire mulţĭ şi până astăzĭ nu sânt scăpaţĭ.

Pentru aceia acum când Stăpânirea, ca un prea drept părinte şi scutitoriu prea bun a supuşilor săĭ, tare se îngrijeşte de cultura noastră, rădicând insti⟨tu⟩turĭ, pedagoghicesc şi teologhice, acum zic, când Preaînnaltul Impărat şi Craĭu al nostru Franţiscus I ne-au deschis drumul către luminare, cuvinčos şi de lipsă este, cu toţiĭ dinpreună să lucrăm spre rădicarea din întunerec a Naţieĭ Româneştĭ, ca aşa să ne arătăm mulţemitorĭ pentru părintească bunătate a Innălţieĭ-Sale şi să facem drepteĭ aşteptărĭ şi sfintelor intenţiĭ a mult înduratuluĭ nostru Părinte, credinčoasă îndestulare. Atuncĭ fără îndoială vom fi plăcuţĭ de Stăpânire, atuncĭ norocirea noastră cu paşurĭ înmulţite şi repede se va apropia către fiĭ Româneştĭ; atuncĭ vom scăpa de toate relele, de toate supărările şi asupririle, care tocma din lipsa nesciinţeĭ şi a întunecimeĭ întru învăţăturĭ, se trag şi pre toţĭ însărcinează; maĭ pe urmă atuncĭ cu glas de mângăere cu P. David vom cânta: de s'ar rădica asupra mea tabără, nu se va înfricoşa inima mea. Cân. 26. v. 5.

Acestea socotesc a fi fundamenturĭ de ajuns, dintru care am întins eu cuvântarea mea către voĭ, iubiţilor Românĭ! prin mijlocirea acesteĭ cărticiche. Iară pentru mine prea mare mângâere veţĭ face, de veţĭ primi şi veţĭ ceti cu bucurie şi cu judecare dreaptă ostenelele mele acestea, cele pentru bunul de comun făcute de

Naţionalistul vostru
D. Bojâncă.

In «*Inştiinţare*», la sfârşit, autorul anunţă că la Iunie 1830 încheie tabloul prenumeranţilor pentru cartea *Anticile Romanilor*, care apoi «se va tipări.. în doaă, sau maĭ mult, în treĭ lunĭ de zile». Coala tipărită va costa, pe prenumeranţi, 3 creiţarĭ argint, iar cel «afară de prenumeraţie» va cumpăra coala cu 4 creiţari argint.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1473. *Bucoavnă*, Sibiu 1830.

БУКО́ВНЪ | пентрȣ | ѧкъцътȣра | ПРЪНЧИЛѠР | де ѯ съ депрйнде ѧтѧт ла кȣнóацерѣ Слóве|лwр, ла Словенйре, шй ла Четáнїе; кѫт|шй ла рѫндȣѩла Вечéрнїей, Оу҃трéнїей, | шй ѯ сфйтей Лȣтȣргíй.

Сйбîй, | ѧ Типографíѧ лȣй Іwáнн Бáрт. 1830.

In-8⁰ mic de 76 pag. + 2 foi nenum.

Textul începe, cu alfabetul, chiar de pe verso titlului.

La pag. 12 Icoana Sf. Treimi cu legendă, încadrată, după care urmează «Rânduĭala Vecernieĭ». Pe ultimele foi nenum., îndrumări pentru facerea semnului sfintei cruci, «Arătarea numerilor» şi «Odată unul».

O altă ediţie a acestei Bucoavne nu are anul tipăririi şi este tipărită: ѧ прнк. ρωмѫн. Типографѣ́ѧ лȣй Геѡргїе де Клóзїȣс.

In ediţia fără anul tipăririi: 1. este altă ornamentaţie, mai complicată, pe foaia de titlu. 2. titlurile capitolelor sunt tipărite cu alte caractere tipografice, foarte puţin deosebite. 3. exemplarul Academiei sfârşeşte cu pag. 76. O ediţie asemănătoare la 1818 (vezĭ nr. 973).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1474. *Calendar pe anul 1830*, Buda.

КѦЛѲНДѦРЮ | пе | Йнвл дела Хрїстóс | 1830. | Кáреле се кȣпрйнде дни 365 де зйле. | Ѧтокмйт | пре грáдȣриле шй клйма Цѣсарїй Оу҃нгȣрéцкй, | ѣ Мáрелȣй Прїнцїпáт ѣл Йрдѣлвлȣй, ѣ Цѣ-|сарїй Рwманéцкй, шй ѣ Молдáвїей. | Йрѣтъ, | зйлеле, Дȣмйнечиле, Сърбътóриле шй Септъ-|мѫнинле Календáрюлȣй вéкȣ, шй ѣчéлȣй нóȣ, | Пѣрциле шй Тймпȣриле Йнвлȣй, Скимбáрѣ Лȣ-|ней, Ръсърйрѣ Сóарелȣй, Генеалогíа Кáсїй Йȣ-|стрїей, Тѫргȣриле, шй ѫлте фолоситóаре лȣкрȣрй.

Ѧ Бȣда | ла Крълѫска Тȣпографíе ѣ Оу҃нїверсїтáтей Оу҃н-|гȣрéцкй.

In-8⁰, 40 foi nenumerotate.

Tipar negru şi roşu pentru partea calendaristică (15 foi), negru pentru rest; paginele încadrate de linii drepte.

Ceeace urmează părţii calendaristice poartă titlul «Adaogere la Calendarĭu» şi tratează despre: anotimpuri, eclipse, genealogia curţii Austrieĭ, prelaţii Ardealului, târguri, poveşti morale, «Bisericile céle maĭ marĭ în Evropa», «nişte sentenţiĭ morale» şi «Insemnarea cărţilor celor Româneştĭ, ce se află de vândut la Crăĭască Typografie în Buda a Universitateĭ Ungureştĭ din Pesta». La sfârşit o «Foarte folositoare tabelă...» pentru notarea cheltuelilor.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1475. *Calendar românesc pe anul 1830*, alcătuit de Şt. Niagoe, Buda.

N'am văzut exemplare.

In-8⁰, 33 foi + 141 pag.

Comunicat de dl. Sabin Mureşan, bibliotecar la Biblioteca Universitaţii din Cluj. De altfel, îl descrie alcătuitorul însuşi: «... tipărirea Calendarĭuluĭ Romanesc cu stremoşescile litere pentru anu viitorĭu 1830 să fac însciinţare. Acest Calendarĭu va fi întâĭu cu litere maĭ micuţe tipărit şi cu o coală maĭ gros de cât cel din anu acestu [1829]; a doaă: se va alătura într'însul o icoană cu închipuirea Punţiĭ (Poduluĭ) luĭ Traian peste Dunere, pre carele vestitul acest Impărat, trecând oscile sale în Dachia, şterse pre Dachĭ de pre faţa pământuluĭ — şi în locul acelora alocă aci pre strămoşiĭ nostriĭ! Această punte de carea toată lumea nu se poate de ajuns mira şi carea cu direptul se poate număra cu ceale 7 minunĭ ale lumiĭ! Au doară nu e cuvinčos ca fiesce care Român să o aibă în casa sa?! A treĭa: Materia va fi după înclinaţia şi circumstarea tâmpuluĭ amăsurată — a patra: Icoanele care anu acesta sânt în Calendarĭu, vor veni la anu viitorĭu pe legătura. Calen-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

darĭuluĭ; decĭ întru această formă fiind, va consta (sic) un ecsemplarĭu 30 de creiţarĭ în argint» (vezi S. Niagoe, *Unirea cugetelor*, Pesta 1829, ultima pagina; foae volantă bibliografiată de noi la nr. 1444).

Şi pentru anul 1829 s'au tipărit la Buda, de asemenea, 2 calendare; vezi nr. 1413 şi 1414.

Cluj: Biblioteca Universităţii.

1476. *Calendar zilnic*, Iaşi 1830.

КАЛЄНДАРЮ | ЗИЛНИК. | Пентрѫ тотдѣкѫна | кѫпринзътóрѫ. | ЄѴНИ-ЂИРЮЛ | чéлwр 12. лѫнй. | Ѧдрептáрѣ часóрничелор | ѧ фїеще карє зи дѫпъ Ръ-| серїтѫл шй апѫсѫл соа-|релѫй пє грáдѫл Єшілѫй | Нащерѣ лѫнелwр. | Пасхáлїє пє 34 âнй, | шй âлтє мѫлтє нⷨтереса̄тє | типър⟨и⟩тє ѧн Єшй. 1830 | де Іwанⷨ Онофрѣкевич.

In 32⁰, de 28 foi nenumerotate.

Titlul încadrat; textul începe de pe verso titlului, arătându-se, pe primele pagine, cuprinsul şi explicaţiuni sumare asupra modului de întrebuinţare a acestui calendar.

După partea calendaristică urmează mai multe reţete, a căror tiparire nu este tocmaĭ lizibilă, mai ales la început, unde sunt litere întregi şterse. Apoi: «Trepetnicul cel mare pentru semne omeneşti scoase din limba elinească 1743».

Sfârşeşte cu: «Arătare ce însemnează noiţile scoase din fiziognomie».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1477. *Cântare de rugăciune*, Chişinău 1830.

КѦНТѪРЄ ДЄ РѪГЪЧѪНЄ | ѧ врéмѣ пїерзътóарей кóалъй шй â пѫртътóарей де мóартє Молипсúрй.

Сѫ тълмъчúть де прє чѣ Рѫсéскъ, шй сѫ типърúть ѧ Дѫховническа Типографїе â Бессарáвїей ѧ Кишинъѫ, Ноéмврїе ла âнѫль 1830.

In-8⁰ mic, 1 f. nenum. + 7 foi.

Al. David, *Tipăriturile romîneşti în Basarabia, I*, p. 74—75, nr. 49.

1478. Căpăţineanu S., *Bibliotecă desfătătoare*, (Craiova?) 1830.

БІБЛІОТЄКЪ | Десфътътоаре шй плинъ де | ѧкъцътѫръ. | Традѫсъ дин Францѫзещє | де | Є. КЪПЪЦІНЄНѪ. | 1830.

In-16⁰ de 96+4 pag., ultimele nenumerotate şi volante.

Pe verso titlului:

Cele ce cuprinde această bibliotecă.

1. Janot şi Colen, istorie adevărată.
2. Şcoala părinţilor.
3. In ce chip trebue să se poarte ceĭ marĭ şi ceĭ bogaţĭ.
4. Nebuneasca mândrie pentru neam, nobleţă sau evghenie.
5. Insemnarea cărţilor, şi numele prenumeranţilor de până acum.

Urmează prefaţa:

Precuvântare.

Până când fapta rea este trecută cu vederea şi nedefăimată de obşte, cea bună rămâne necăutată şi necinstită. Această acsiomă îmĭ veni în minte din nemuritoarea cuvântare a unuĭ bărbat mare c'a pus-o intrând în prezedenţia prinţipaturilor rumâneştĭ. Aşa dar până când năravurile rele şi purtările necuvioase sânt ertate şi nedefăimate în soţietate, fieş-care se soco-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

teşte că se poartă cum e mai bine pe lume, şi niminea n'are dece să se îndrepteze. Strigările şi povăţuirile cele pentru buna educaţie sânt ca ale S. Ioan prin pustie; şi învăţaţii sânt priviţi ca nişte oameni ce umblă să se chivernisască cu vorba şi-ş laudă părerile ca şi vânzătorii marfa pe la cei ce trec pe uliţă pentru alte trebi. Eu crez foarte tare că aceasta e pricina acolo unde nu îngrijăsc destul pentru buna şi obştească educaţie şi unde părinţii prea puţin trimit pe copii lor la şcoale. Dar aşăzământurile politiceşti tocmai pentru aceia sânt întocmite ca să nu lase pe oameni a trăi dobitoceşte şi de capul lor, ci să-i îndatoreze a se face buni unii pentru alţii şi toţi pentru stat.

Pentru aceia fieş-care ştie că într'alte părţi, daca un părinte, fie oroşan, fie sătean, nu-ş trimite copii la şcoală dela patru sau cinci ani în sus, nu poate scăpa nepedepsit. Dascălii Europii, ca să facă învăţăturile a se căuta de dragoste, iar nu de sila legilor, căci ele nu îngădue pe vreun neînvăţat în trebile obşteşti, le-au presărat cu toate acelea câte le fac plăcute şi drăgăstoase până şi acelora ce nu iubesc cetirea; şi cu chipul acesta, în loc d'a porunci tinerilor să îmbrăţişeze moralul şi bunele puteri, ei pun icoana lumii înnaintea lor şi le arată aevea că ceі buni sânt fericiţi şi ceі răi nenorociţi; ceі cu apucături plăcute sânt iubiţi şi ceі cu apucături rele sânt urâţi şi luaţi în râs.

Intr'această cărticică puseiu câteva lucruri scoase din cele mai frumoase biblioteci franţuzeşti şi daca cumva voiu avea norocire să fie plăcută la cea mai multă parte a publiculuі, mă voiu socoti prea îndatorat a-i sluji şi cu altele.

Traducătorul.

La pag. 96 sfârşeşte cu: «Bolao [1]) în versuri. — Sfârşitul acestuі tom.»

Pe ultimele 4 pag. nenum. sunt 2 liste: una de cărţile ce vrea să traduca, sau pe care le-a tradus; alta cu numele prenumeranţilor din Bucureşti şi Craiova, înscrişi pentru aceste cărţi.

Reproducem prima listă:

Cărţile pentru care am cerut ajutor şi prenumeraţie, sânt cele următoare:

Mitologhie pe limba Românească.

Istorie universală pe scurt.

Ideі definitive de toate ştiinţele şi meşteşugurile cele mai de căpetenie şi mai de folos în soţietate.

Iconomia vieţii, saŭ moral curat.

Mărimea Romanilor. De Monteschiu.

Sadic saŭ ursitoarea, istorie asiatică.

Nimfele dela Dictima. O poemă în proză foarte frumoasă şi folositoare.

Contract soţial. De Russo.

Aritmetică înlesnitoare pentru copii ce vor să înainteze la învăţătura Matematecii.

Casnicul cel bun.

Bibliotecă desfătoare (sic) şi plină de îmvăţătură.

Dintr'acestea s'au tipărit treі: Mărimea Romanilor, Mitologhia şi Biblioteca aceasta.

[1]) Greşeală în loc de Boalo (= Boileau).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Intre cele ce maĭ rămân se maĭ adaogă spre tipărire şi ruinurile luĭ Volneĭ, saŭ meditaţie asupra revoluţiilor împărăţiilor.

Cele patru poveşti moralizatoare din *Bibliotecă*.. sunt prelucrari din Pascal, Boileau, Voltaire, Montesquieu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1479. Căpăţineanu Stanciu, *Mitologhie*, 1830.

МІТОЛОГІѢ | пе лимба Рѫмънѣскъ. | Каре аратъ тоцї Зеїї шї Зеіцеле векімїї | гречещї шї романещї кѫ алегоріиле лор дес-|легате ѧ ѧцелесѫрї де ѧвъцътѫрї фірещї шї | моралічещї, кѫ 63 де іконе. | Де | **СТѦНЧѪ КЪПЪЦІНѢНѪЛ,** | Професор Шкоалелор Націонале | дін | Крaіова. | 1830.

In-12º de 1 foae (alt titlu, în litografie)+118 pag.+1 foae; 19 gravuri în litografie (în ex. Academiei ultima gravură, semnata «Tab. 19», este situată între pag. 116 şi 117).

Multe gravuri au câte 4 figuri pe ele, de unde afirmaţia din titlu (facs. nr. 464): «cu 63 de icoane». Titlul, cel în cirilică litografiată, în parte cursiv şi ornamentat, este acesta:

Mitologhie pe limba Românească de Stanču Căpăţineanul, profesorul şcoalelor naţionale din Craiov'a 1830.

In sfârşit, al treilea titlu, încadrat într'un chenar de flori, este pe coperta exterioara, din faţa: «Mitologhie pe limba românească de S. C.»

МІТОЛОГІѢ

ПѢ ЛІМБА РѪМѪНѢСКЪ.

Каре аратъ тоцї Зеїї шї Зеіцеле векімїї гречещї шї романещї кѫ алігоріиле лор деслегате ѧ ѧцелесѫрї де ѧвъцътѫрї фірещї шї моралічещї, кѫ 63 де іконе.

Де

СТѦНЧѪ КЪПЪЦІНѢНѪЛ,

Професор Шкоалелор Націонале

дін

КРАІОВА.

1830

464. Stanciu Căpaţineanu, *Mitologhie*, 1830 (titlul).

Pe pag. 2 (adica verso titlului reprodus aici în cirilica) avem o înştiinţare fără titlu, urmata de o prefaţa, «Catre cetitori», ambele reproduse aici:

Numele cinstiţilor şi iubitorilor de bînele neamului Prenumeranţi, carii au ajutat pentru tipărirea cărţilor c'am tălmăcit pe limba rumânească, se vor aşăza la istoria universală al căria rând d'a se tipări nu va fi departe. Cuvântul este, mai întâĭu, că prenumeranţia s'aŭ început într'o vreme cu

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

comisia reviziĭ asupra catahriselor din tot prinţipatul Rumâniĭ, din pricina căria la prea puţinĭ le ardea din ceĭ cu parale, afară din negustorĭ, ca să se prenumere; şi aşa până acum prea puţinĭ s'au prenumerat, dar până la tipărirea istoriĭ nădăjduesc că se vor filotimisi destuĭ a se prenumăra maĭ ales acum, când toate lucrurile patriĭ merg spre bine şi numaĭ fapta bună către dânsa este cinstită. Al doilea, am socotit că unor aşa nume, le şade maĭ bine aşăzate în istorie care le poate face nemuritoare, iar ele din partea lor vor face istorii un frumos adaos unde se va vorbi maĭ multe asupra articoluĭ tipăririĭ cărţilor rumâneşti.

465. Iadul, S. Căpăţineanu, *Mitologhie*, 1830.

Către cetitorĭ.

Fiind încredinţat că o ştiinţă de Mitologhie maĭ adâncă decât cele de rând, nu numaĭ c'ar fi plăcută şi desfătătoare, ci încă şi foarte folositoare bineluĭ omenesc, m'am socotit a mulţămĭ maĭ cu deosibire pe tinerii şi tinerele ce iubesc învăţătura, puind înnaintea lor această mică osteneală, unde şi chear bărbaţiĭ şi ceĭ învăţaţĭ într'această ştiinţă vor putea găsi cunoştinţe noă pentru dânşiĭ.

Am ş'altă pricină d'a mă bucura nădăjduind că fac bine; căcĭ fiind scrisă în limba maiciĭ mele patrie, va fi de folos la maĭ mulţĭ fraţĭ d'aĭ mieĭ Rumânĭ cariĭ, neştiind, ceĭ maĭ mulţĭ, alte limbĭ, au fost răbdătorĭ până acum de asemenea cunoştinţe: şi într'aceĭaş vreme poate să le fie şi de alt folos nu puţin maĭ mare, făcând cultivire limbiĭ şi literaturiĭ eĭ. Portreturile şi feţele hainelor lor poate să fie pentru cea maĭ mare mulţămire a fieşcăruĭa curioz, căcĭ nu sânt puse fie cum şi după întâmplare, ci întocma după cum s'aŭ găsit că închipuĭa şi înpodobea ceĭ vechĭ zeităţile lor.

In sfârşit nădăjduesc că asemenea carte nu va găsi multe persoane d'acelea atât de nesimţitoare şi adiafare în lume, ca să nu poftească d'a o avea în casă, ci din protivă, fieşcare va fi gâdilat de curiozita ca să vază cum credea închinătoriĭ de idolĭ şi ce fel de Dumnezeĭ avea.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Către acestea mă rog să nu vă mâhniţi căci nu s-au făcut maĭ din nainte asemenea cărţi pe limba noastră, pe cum nici altele multe din care s'ar fi putut lumina şi folosi neamuł. Căci toate urmările au curs şi curg din oarecare pricinĭ şi vă 'încredinţez că, daca nicĭ acum nu ne câştigam dreptate şi cârmuire legiuită de dreptate, ci rămâneam iarăş în prada nedreptăţiĭ şi a tuturor jafurilor ca maĭ nainte, nicĭ acum nu se făcea nimic. Căcĭ fieşcare din ceĭ de folos s'ar fi desnădăjduit şi închizându-ş ochiĭ de către obşte, s'ar fi aruncat în tagma aceĭa care singură putea să trăĭască, pre cum aŭ făcut mulţi şi până acum.

Al Dumneavoastră tot-d'auna lucrător

S. Căpăţineanu.

Pe ultima foae această:

Inştiinţare.

Fiindcă ceĭ vechĭ arăta maĭ pe toate zeităţile lor, după cum am spus, în deosibite chipurĭ, mă făgăduesc că la a doa şi a treia tipărire a aceştiĭ cărţĭ, voĭu pune icoanele cu portreturile zeilor, după altă poziţie de care se vorbeşte că ar fi maĭ avut.

S. Căpăţineanu.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1480. *Ceasoslov mare,* Bucureşti 1830.

ЧАСОСЛО́Ѵ МА́РЄ. | Йкѣм а́ дѣаw ѿа́ръ тѵпърѝт дѣпъ вє-|ни́рѣ а̑рмі́ей а̑ прѣ пѣтѣ́рникѣлѣй шй а̑ | тѣ́атъ правосла́вїм а̑пъръктѡ́рїѡ. | НЇКОЛАЄ ПА́ѴЛОВИЧЙ | а̑тѧ́ю а̑пъра́т а̑ тѣ́атъ Рwссїм. | Кѣ благословє́нїм Прѣ ѿсфѭцѝтѣлѣй ѳбитѡ́рїѡ де Дм̃не-|зе́ѣ Єпїскоп а̑л Рѧ́мникѣлѣй чє гаєте а̑кѣм Екѝл шй | ѿкѫрмѣитѡ́рїѡ а̑л сфѭтей Митрополі́й, | КѴРІЄ КѴР НЄѲѰФѴТ. | Кѣ келтѣа́ла дѣмнєлѣй Еасі́лїє Манóле.

А̑ Бѣкѣрє́щй. | Сав а̑чепѣт де тѵпърѝт дела І̑ѣлїє а̑тѧ́й, шй а̑ѣ лѣа́т | сфѫршѝт дин тѵпа́рю Октóврїє а̑а. | ѧа̑л.

In-4⁰, de 4 foi nenum., + 577 pag.

Tipar negru şi roşu, titlul încadrat, iniţiale mari şi ornate, frontispicii şi vignete înflorate artistic.

In text următoarele gravuri mari, pe câte o păgina întreaga: în faţa textului, Invierea Domnului, semnată de Іеромонахъ Костантінъ; la pag. 279 un fel horoscop (facs. nr. 466), cu această legendă marginală: «A ta ĭaste zioa şi a ta ĭaste noaptea, tu aĭ savârşit zorile şi soarele, tu aĭ făcut toate ceale frumoase ale pamântuluĭ: vara şi primavara tu le-aĭ zidit pre ĭale. Psalm 73. st. 16—17». La pag. 426, Bunavestire semnata de Гєрасіє Мон(ах); la pag. 478, Maica Domnului.

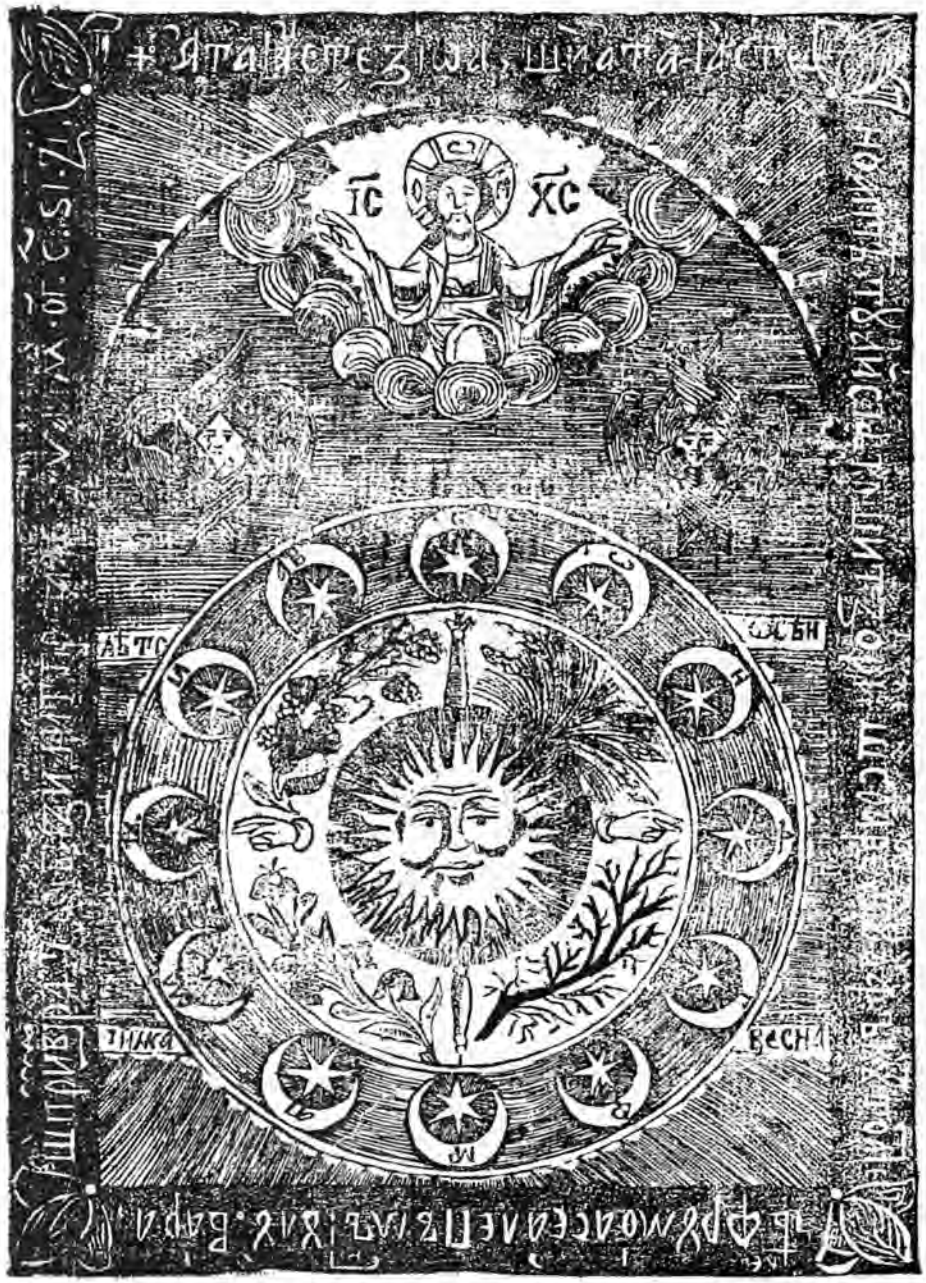
Pe foile nenum.: titlul, ve verso cu un frontispiciu, sub care sunt extrase din ev. Marcu şi Matei. Urmează 2 pag. cu «Symbolul sf(â)ntuluĭ Athanasie, patriĭarhul Alexandrieĭ». Sfârşeşte cu «Însemnare de céle ce să află întru acest Časoslov». După acestea urmează textul propriu-zis al Ceaslovului. Ceaslovul se termină — fara sa se înregistreze în *Insemnare...*, — cu Scrisoarea lui Avgar, craiul Edesei, către Mântuitor şi răspunsul acestuia către Avgar, (p. 576—577). Cuprinsul:

Însemnare de céle ce să află întru acest Časoslov.

	f.lst.
Rugăcĭunile dimineţiĭ	1
Polunoştniţa din toate zilele	5
Polunoştniţa Sâmbetiĭ	36

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

List.
Polunoştniţa Dumineciĭ 51
Inceputul utreniĭ 57

466. Horoscop din *Ceasoslov*, Buc. 1830.

Cântărĭ troičnice 73
Céle noao cântărĭ ale luĭ Moysĭ 80
Sveatilnele pe opt glasurĭ 107
Sveatilnele de preste toată săptămâna 109

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

List.
Hvalitele după rânduĭala lor 111
Čas întâĭu 125
Čas al treĭlea 134
Čas al şaselea 141
Rânduĭala obédniţiĭ 150
Slujba înaintea mésiĭ şi după masă 163
Rânduĭala panaghieĭ 170
Čas al noaolea 172
Jumătate de čas al časuluĭ întâĭu 182
Jumătate de čas al časuluĭ al treĭlea 187
Jumătate de čas al časuluĭ al şaselea 193
Jumătate de čas al časuluĭ al noaolea 197
Rânduĭala vecernieĭ 201
Rugăcĭunea mésiĭ 217
Inceputul Pavecerniţiĭ ceĭ marĭ 219
Inceputul Pavecerniţiĭ ceĭ micĭ 262
Synaxarĭul celor 12 lunĭ 279
Troparele şi condacele Trioduluĭ şi ale Penticostarĭuluĭ 386
Časurile în sf⟨â⟩nta şi marea Duminecă a Paştilor 396
Troparele Invierii pe opt glasurĭ 401
Troparele Invierii ce să cântă după Fericiţĭ ceĭ fără prihană, în toate Duminecele 406
Troparele morţilor care să cântă Sâmbăta 407
Bogorodičnile Troparelor ce să cântă preste tot anul 409
Troparele cu bogorodičnile şi cu condacele peste toată săptămâna 422
Slujba Acathistuluĭ al prea sf⟨i⟩nteĭ Stăpâneĭ noastre de D⟨u⟩mnezeu Născătoareĭ, împreună şi cu alte rugăcĭunĭ 423
Canon de umilinţă către D⟨o⟩mnul nostru Is. Hs. şi cu icoasele lor 459
Cinstitul Paraclis către prea sf⟨â⟩nta Născătoare de D⟨u⟩mnezeu 479
Al doĭlea Paraclis 499
Canon către Inger 506
Canon de rugăcĭune ce să cântă către puterile cereştĭ şi către toţĭ sf⟨i⟩nţiĭ 514
Slujba sf⟨i⟩nteĭ Cuminecăturĭ 520
Pashaliĭa 542
Tipicul Pashalieĭ 546
Naşterea lunilor 573
Invăţătură pentru sf⟨i⟩ntele posturĭ 574

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1481. *Ceasoslov*, Sibiu 1830.

ЧАСОСЛОВЪ | âкѣм | ѯтрѧ âчѣст кнп тупърйт | сѣпт | стъпжнйрѣ Прѣ лѧминáтѧлѧй, шй | Прѣ ѧнълцáтѧлѧй ѧпърáт ãл | Йѧстрїéй ФРѧНЦИ́СК | ѧтжйлѣ. | Сибїѣ, | ѧ Тупографїм лѧй Іѡáнн Бáрт. | 1830.

In-8° mic, 2 foi nenum., + 395 pag.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Pe primele 2 foi sunt titlul şi cuprinsul; pe verso titlului este gravura Sf. Nicolae cu legendă în versuri, încadrate în chenar de linii de compoziţie tipografică. In volum mai sunt şi următoarele gravuri: la pag 264, Domnul Iisus Christos; la pag. 308, Izvorul cel de vieaţă datător; pag. 324, icoana împartăşaniei; la pag. 382, Sf. Treime. Frontispicii, iniţiale mari şi ornate.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1482. Fournier M., *Gramatica franţuzească*, traducere de G. Pleşoianul, (Bucureşti?) 1830.

Лімба Францѹзѣскъ | ші ортографїа ей | арътатъ прін принсипѹрї жн 24 де Леції; | аѹ

ГРАМѦТЄКЪ ФРАНЦѸЗѢЄКЪ

прін аѫжѹторѹл' кърїа поате съ жмвеце | чінєвашї сінгѹр' ші фъръ даскъл', а ворбі | ш'а скрі регѹлат'.

Жмпърцітъ жн 24 де капете аѹ леції, | жн каре се коппрінд' тоате требѹінчосе|ле регѹле пентрѹ пърціле кѹвѫнтѹлѹї, тер|менѹл' зічерілор', жнтребѹінцарѣ негласе-|нічелор' жндоіте, ш'а партіціпіілор', де|спре каре ніч' ѹн' Грамматік' н'а ворбіт' | жндестѹл' пѫнъ акѹм | де

М. ФѸРНІЄР.

Якѹм жнтжї ші кѹ рѹмѫнеще спре фоло|сѹл' тінерімїї Р. | де

Г. Плешоіанѹл',
Професор' де Грамматекъ ал' шкоалелор'
Націонале дін Краіов'а. | 1830.

In-12⁰ de 3 foi nenum. şi dela pag. 11—163 + 4 pag. nenumerotate. Copertele exterioare sunt încadrate şi ornate de câte o mica gravură; pe cea din faţă avem acest titlu :

«Grammatecă Franţezo-Romanească de G. Pleşoianul'. Se vând' la libreria D. George Petrovicĭ din Bucureştĭ lângă Bărăţie. Preţul' unia este treĭ ţfanţĭ. 1830».

Cele 3 foi nenum., la început, cuprind: un alt titlu («Prinsipurĭ de Grammatecă franţuzească...»), pe al cărui verso sunt 3 rânduri cu «subtînsemnare»-a autorului, din iniţialele cursive-latine *G. P.*, ornamentate, în grosimea cărora se completează numele autorului (G)*regoire* P(*lechoian*). Urmează titlul reprodus mai sus (în cirilice), având pe verso o cugetare despre gramatică. Apoi aceasta:

Prefaţă.

Având nenorocire să fug' din oraşul' Craioviĭ din pricin'a molevmiĭ, aicea în Bucureştĭ, unde oareşĭ ce maĭ încetase, avuĭu norocire a găsi această Grammatecă a D. Furnier' ediţia a maĭ no'ă şi de 35 de orĭ dată în tipar'. Deslușitele şi lesnicioasele eĭ regule ce dă pentru limb'a franţuzească, mă făcură să uit' că eŭ maĭ am' p'a D. Lomond ecsplicată în rumâneşte, mă siliră să le ecsplic' şĭ p'acestea ca pă nişte regule maĭ potrivite duhuluĭ celuĭ crud' al' tinerimiĭ romaneştĭ şi se întrebuinţez' toate mijloacele ca să o şi daŭ la lumină.

Dorinţ'a mea se'mplini, căcĭ prea cinstitele persoane ale cărora nume se văd' trecute la sfârşitul' eĭ, primiră cu dragoste a-ĭ ajuta tipărirea şi iată-o la lumină. Dar dorinţ'a mea cea maĭ mare este aceia ca să se folosească dintr'însa toţĭ tineri(ĭ) rumânĭ câţĭ vor' voi să înveţe limb'a franţuzească.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Eĭ se vor' folosi cu mult' maĭ lesne şi fără osteneală mare, dacă vor' învăţa maĭ întâĭ Grammatec'a limbiĭ lor', care are prea multă asemănare în regule şi numirea părţilor' cuvântuluĭ, ale propoziţiilor, şi čl. cu cea franţuzească.

Sânt' încredinţat' către'acestea că mulţĭ din părinţiĭ tinerilor', uniĭ vor' zice că toţĭ câţĭ învaţă limb'a franţuzească îş' strică legea; alţiĭ că dumnealor' n'a maĭ învăţat-o şi sânt' în rândul' oamenilor' cinstiţĭ şi cu averĭ. Eŭ însă pă ceĭ dintâĭ îĭ rog' să privească cum se poartă Ruşiĭ către lege, cariĭ maĭ toţĭ ştiŭ franţuzeşte şi vor' vedea că sânt' cu mult' maĭ evlavioşĭ către cele sfinte de cât ceice nu ştiŭ franţuzeşte. Pe ceĭ d'al doilea, îĭ rog, asemenea, să mă crează că în toată lumea părinţiĭ n'adună averĭ, ca noĭ, pentru fiĭ lor' a le lăsa de moştenire, ci zic' aşa: că adevărat'a moştenire ce tribue să lăsăm' fiilor noştriĭ este: fric'a luĭ Dumnezeŭ, sfânt'a învăţătură, purtarea cuviinčoasă către toţĭ oamenĭ, un' meşteşug' cinstit' şi dragostea către Patrie. Şi ca să'ĭ putem' înzestra cu acestea, nu e nič'un' păcat' d'a ne vinde şi toate averile ce le păstrăm' lor' ş'a-le cheltui cu dânşiĭ spre a-ĭ împodobi cu aceste daruri. Toţĭ părinţiĭ ceĭ cu dreaptă judecată astfel' urmează şi în ţara noastră.

G. Pleşoianul'.

Textul se termină cu o listă de «Ziceri omofonime...» (p. 150—162). La pag. 163 o «Notă» în care se anunţă apariţia cărţii *Frumoase dialoguri Franţezo-Romaneşti* (vezi nr. 1494), cu ajutorul căreia, pretinde autorul, poţi învăţa franţuzeşte fără profesor.

Sfârşeşte cu lista prenumeranţilor din Bucureşti, Craiova, Râmnic şi Drăgăşani, după care urmează «Erata», Ediţie nouă în 1834.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1483. *Gramatică ruso-română*, (Chişinău 1830—40). Ruseşte şi româneşte. 2 vol.

N'am văzut exemplare. Până acum se cunoaşte numai volumul al doilea, cu acest titlu:

Tomul al doile. | Gramatică rusească. | De drept-scriere.

In-8⁰, 159 + 6 + VI pag. Paginele cu soţ au textul rusesc, cele fără soţ au textul românesc cu caractere cirilice. Partea I-a trebue ca a conţinut 107 paragrafe, pentrucă vol. 2 începe cu paragraful 108. Asupra locului şi anului de tipărire, arătate, de sigur, în titlul primului volum, păstrăm toată rezerva.

Şt. Ciobanu, *Cultura românească în Basarabia*, pag. 107—109 spune că s'a tipărit «tot în anii aceştia sau poate ceva mai înainte». Adică, între 1830—40, sau mai înainte de 1830, caşi *Abeţedariul ruso-român* studiat de d-sa, *op. cit.*, p. 102—107, pe baza unui exemplar necomplet. Dar acest *Abeţedar ruso-român* s'a tipărit la Iaşi 1831, iar nu la Chişinău 1830—40, cum greşit îl bibliografiază şi Al David, *Tipăriturile rom. în Basarabia*, I, p. 74, nr. 48 (vezi exemplarul complet al Acad. Rom. I 56.160). Deci, nu toate cărţile ruso-române s'au tipărit la Chişinău.

1484. *Gultuirea* (altoirea) *apărătorŭluĭ vărsat de vaci*, Chişinău 1830.

ѠКЎРТЪ | пъсторѣскъ ѧдемнаре | пѣнтрѫ гѫлтѫйрѣ | ѧпърътóрюлуй вързáть де кáчй. | Ѡаѫ тълмъчйть депре чѣ Рѫсáскъ, шй саѫ типърйт ѧ Дѫ|ховничáска Тупографїе â Бесарáбіей ѧ Кишинъѫ, ла ѧнѫлъ 1830.

In-4⁰, 1 foae (titlul, alb pe verso) + 10 pag., numerotate cu cifre arabe.
Al. David, *Tipărituri româneşti în Basarabia*, I, p. 75, nr. 51.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1485. *Hrisov... dela Matei Basarab*, Bucureşti 1830.

Âчéст Хрисóв âл Мъріéй сáле ѧтрѕ фернчйре, | Дóмн Матѳéй Евд: Басарáб, чс ёстс скóс | днн кóндичнлс Сфйтéй Митрополíй, кáрс днн | порѕнка чнистйтѕлѕй Днвáн сáѕ дáт дс â съ | тупърй âкѣм ѧтѫм ѿáръ дѕпъ вснйрѣ ѣрмíй â | прѣ Пѕтéрнкѕлѕй шй â тóатъ Прáвослáвїѧ â|пърътѿр. | НЄКО'ЛАЄ ПАВЛОВИЧ 1 ѕ̃ ѦПЪРЙТ â тóатъ Рwссíѧ йпрóч, йпрóч, йпрóч. | Кѕ Блгослокéнїѧ Прѣwсфйцнтѕлѕй ѕ̃вентóрѕлѕй дс Дм̃незéѕ Ёпйскоп Рѫмнкѕлѕй чс ёстс ѿт|кѫрмѕнтѿр Сфйтей Митрополíй Кѵрíѕ Кѵр | Нєѿфут. | Сáѕ дáт ѧ тупáр кѕ кслтѣѧла дѕмнѣлѕй Сєр|дáр Гúка Поснáрѕ Кондикáрѕл Днвáнслй.

Сáѕ тупърйт ѧ Тупогрáфїѧ Дѕмнѣлѿр Стóл|никѕ Рѣдскáнѕ Клнчáнѕ, шй Сєрдáр Днмн|трáкс Топличáнѕ. | ѦѢ БѪКѪРЄЦИЙ. 1830: Фєврѵáрїс 20:

In-8⁰ mic, 28 pag. titlul alb pe verso, 16 rânduri pe pagină.

Documentul este din 27 Noemvrie 1640 (7149, cum e în original, unde se termină în limba slavonă). La pag. 28, se arată că un hrisov din 14 Maiu 7165 (=1657) al lui «Costandin Vvd. sin Şărban Vvd. Basarab» înnoeşte şi întăreşte hrisovul de mai sus al lui Matei Basarab.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1486. Lamartine, *Meditaţii poetice*, traducere de *I. Eliad*, Bucureşti 1830.

МЄДИТАЦИИ | поєтичє | дíнтр'алє лві Ѧ. де ла Мартíн | традѫсе шї алътѵратє кѫ | алтє бѫкъцї оріцинале | прíн | Д. І. ЄЛИАД. | 1830.

In-16⁰ de 109 pag. (cu greşeli de paginaţie la p. 82, 93).

Titlul alb pe verso. Cartea aceasta a avut 2 feluri de coperte exterioare: 1 de culoare albastră-deschis, încadrate în chenare subţiri de linii şi floricele, având în faţa titlul urmator, cu alfabet de tranziţie:

ПДПО Є ЛІТЄРПЛ
ла
Кѵрíєрѕл Рѫмъníск
Партѣ І-а

iar la sfârşit: «Prenumeraţia se face în Bucureşti la Redacţie, afară la DD. Sameşi. Preţul este pe un an 60 leĭ; pe 6 luni 35 leĭ, pe 3 luni 20 leĭ; şi pe una luna 10 leĭ».

2) de aceeaşi culoare, încadrate în chenare groase şi artistic ornamentate, având numai în faţă acest titlu, cu litere latine:

LAMARTINE
MLDITATII
1830.

După titlu o gravură cu aceste 2 versuri, scrise în cirilică cursivă

Umbre mult drage! Ah! puţin staţĭ
Veniţĭ adesea, mă cercetaţĭ.

Volumul n'are prefaţă, nici tablă de materii şi cuprinde următoarele poezii traduceri

Singurătatea, p. 3 6; Suvenirul, p. 7 13; Seara, p. 13—20, Lacu, p. 21 29; Desnădejduirea, p. 31—43, Provedinţa, p. 45—54, Rugăciunea de seara, p. 55 63; Răsboiul, p 65 72; Toamna, p. 73 78.

Poezii originale (p. 79 109)

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Elegie I, Trecutul, p. 81—88; Elegie II, Dragele mele umbre, p. 89—93; Cântarea dimineţi⟨i⟩, p. 95—98; Fabulă, Corbul şi vulpea, p. 98—99; Sonet I, La anul 1830, p. 100; Sonet II, p. 101; Epitaf, la o tânără mumă, p. 102; Odă la campania rusească de la 1829, p. 103—109.

Curierul românesc, I (1829), p. 130.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1487. *Mâna lui Damaschin*, Iaşi 1830.

МЖНЯ | лвй | ДАМАСКИН | Йкѣм ѧтже ѿръ ѧтрачѣст | кйп дáтъ ѧ типáр. | Кѣ Блгословéнїа Прⷭ сфиницйтвлвй. | Митрополíт Сѵчéвїй ишй Молдáвї | КИРÍѪ КЙР ЕѲНÎАМЙН | КОСТАКИ. | Шй ѩлкътвйтъ ѧ скѣрт, дѣ Ювиторкл | ѧнаинтáрїй дѣ цйнце âл нѣмвлвй | Романéск, | Смерйтвл Монáх Йнтѡнїе | кѣ â кáрѣм келтвáлъ сáѕ шй типърйт.

ѦТипографíа Сфйтей | Митрополíй ѧ Йшй | Йнвл 1830.

In-8⁰ mic de 1 foae (titlul) + 14 pagine.

Titlul încadrat, are pe verso aceasta introducere:

Fiind că bine priimită au fost darea celor doĭ banĭ aĭ văduviĭ şi că nu s-au lepădat osârdiĭa lucrătorĭuluĭ de pământ ce au adus împăratuluĭ apă cu pumniĭ mâĭnilor, luându-mĭ şi eu dela ačasta îndrazneală, ıată puĭu înainte ačastă mică osteneală a mea, spre întrebuinţarea celor ce vor voi cu lesnire a învăţa meşteşugul Mâiniĭ luĭ Damaschin, care tuturor de obşte fiind folositorĭu, maĭ vârtos încă celor besericeştĭ de folos şi laudă.

Pentru că învăţătura acestuĭ meşteşug poate da o lesnire cuprinzătoare, fără greşală a nemeri şi a afla drept orĭ şi ce aĭ voĭ, nu numaĭ în anul curgătorĭu, ce orĭ la ce an înainte sau îndărăpt, măcar preste o sută sau şi preste o mie de anĭ, ce au trecut sau ce urmează, maĭ cu lesnire şi fără greşală decât acel cu cartea; de veĭ voi, poţi afla crugul soareluĭ şi al luniĭ, slova pashalieĭ, Paştile şi toate celelalte de preste an serbătorĭ.

Priimiţĭ dar ačasta ca un Calendarĭu besericesc ce slujeşte pe toţĭ anĭĭ până în sfârşitul veaculuĭ, preţuind voinţa iară nu putinţa, al celuĭ ce cu ačasta rămâne al dragosteĭ voastre plecat,

Antonie Monah.

Textul urmeaza în § 24 şi o tabela.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1488. *Mineiul pe Ianuarie*, Măn. Neaţului 1830.

Intru | slava sf⟨i⟩nteĭ şi ceiĭ | de o fiinţă şi de viĭaţă făcătoareĭ şi nedespărţiteĭ Treimĭ Mineiul luniĭ lui Ianuarie | care acum s'au tipărit în zilele bine credincĭosuluĭ singur stăpânitoruluĭ mareluĭ Domn şi Inpărat Nicolae Pavlovici | A toată Rossiĭa ş. c. l. ş: c: l: ş: c: l: | Dupre izvodul cel îndreptat de Preasfinţitul Episcop al Argeşuluĭ Kyr Iosif Cu blagosloveniĭa, îndemnarea şi cu tot ajutorul Preasfn.: şi de D⟨u⟩mnezeu alesuluĭ Arhiepiscop şi Mitropolit al Sucevii şi al Moldavieĭ Kyrĭu Kyr Veniamin. Prin oserdiĭa Prea Cuviosuluĭ Arhimandrit şi stareţ a sf⟨i⟩ntelor Mănăstirĭ Neamţuluĭ şi Seculuĭ Kyr Dometian In ⸗f â nta mănăstire Neamţul. | Intru însaşĭ a sa tipografie cea acum de nou făcută. Anul 1830.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In folio,? pag. nenum. + 181 + 4 pag. (cele din urmă nenum.)
Prefaţă de «Dometian şi tot soborul».
Gh. Adamescu, *Istoria Seminariului «Veniamin» din Iaşi* (1803—1903), Buc. 1904, p. 33. Dim. I. Balaur, *Biserici în Moldova de răsărit*, I, Bucureşti 1934, p. 21, a văzut exemplare la bisericile din Bratuleni, Cimişeni, Mănăileşti, Rădeni şi Truşeni, din Jud. Lăpuşna.

1489. Montesquieu, *Mărimea Romanilor*, trad. de St. Căpăţineanu, (Craiova?) 1830.

МЪРІМѢ РОМѦНІЛОР | саŭ | БѢГѦРЄ дє СѦМЪ | асѵпра прічінілор ѧлцърій ші | кѣдерій лор | дє | МОНТЄСКІѲ, | ші | традѵсъ дін францозещє | дє | Станчѵ Къпъцінѣнѵл, | Професор Шкоалелор Націонале | дін Краіока. | 1830.

In-12⁰, de 241 + 3 pag.; ultimele, nenumerotate, arată cuprinsul.
Cartea are coperte exterioare încadrate, cea din faţă cu următorul titlu:

Mărimea Romanilor saŭ pricinile înnălţăriĭ şi căderiĭ lor de Stanču Căpăţineanu. Preţul unuĭ eczemplar este cînciĭ sfanţi.

Pe verso titlului (cel reprodus aici în cirilică) această cugetare: «Băgând sama la cele trecute, scoatem cea maĭ bună învăţătură d'a ne îndrepta la cele d'acum şi la cele viitoare». La p. 3—4 această

Andiprefaţă.

Tot ceiace mă ĭartă starea cea d'acum a patrii mele şi a mea personală d'a vorbi, este să arăt că mă simţiu foarte norocit lucrând ceva cu condeiul în cel maĭ bun ocazion d'a putea vorbi neştine de bine şi pentru sistima patrii noastre şi d'a lăuda pre ceĭ marĭ aĭ neamuluĭ făr' a-ĭ linguşi.

In nič'o altă vreme până acum, n'ar fi fost lucru de om cu minte, în ţara noastră, d'a da la lumină această traducere, saŭ d'a vorbi pentru dreptate şi fericirea de obşte; pentru întocmirile politiceştiĭ prin care se ridică şi se renaşte un neam şi în sfârşit, pentru purtările acelea care'l degrădează şi'l dărapănă cu totul şi care şi acum încă se maĭ svârcolesc p'alocurea în patria noastră, ştiĭ ca nişte omizi călcate, ca încă să se maĭ ţie şi să sprijinească o sistimă atât de pierzătoare ce se bucura din ticăloşia simpluluĭ şi prea bunuluĭ norod şi nu avea altă imfluenţă asupra luĭ de cât numaĭ ca să'l despoae şi să'l căsnească.

Eŭ aruncându-mă cu mintea în viitoare (sic), privesc patria şi neamul mieŭ bucurându-se de o fericire vrednică d'a face nemuritoare numele prea lăudaţilor patrioţĭ ce reformează guvernul şi alcătuesc o dreaptă constituţie din care va naşte tot binele ce se aşteptă.

Intr'această stare dar uit cele ce s-aŭ urmat până acum şi e bine să le uite toţĭ ca să nu râză strănepoţiĭ şi să li se păteze slava, atuncĭ când eĭ se vor bucura de dorita dreptate şi prin urmare de fericire şi iaŭ partea mântuitoarelor urmărĭ d'acum. La acestea, ca un pământean şi mădular al neamuluĭ şi al trupuluĭ politicesc ajutat de puţintele luminĭ ce am putut câştiga, aş putea să'm dau şi eŭ părerea la câte ceva, arătând cum s'ar putea întâmpina un răŭ şi prin ce mijloace s'ar introduce un bine în patria noastră, dar fiindcă numaĭ cuvântul singur nič'odată n'a fost destul pentru ea, mă mărginesc arătând băgările de samă č'au făcut alţii asupra politiciĭ strămoşilor noştri

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Romanii, care aplecându-se şi la noi, sau dând pricină cetitorilor d'a se gândi, vor scrie şi vor vorbi şi dumnealor acelea č'ar fi vorbit un Monteskiu sau un Russo, când ar fi trăit acum în patria noastră.

Traducătorul.

Cartea are 23 capitole.
Curierul românesc, II (1830), 311.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1490. Murgu Eftimie, Widerlegung der Abhandlung: Erweis, daß die Wallachen nicht römiſcher Abkunft ſind, Ofen 1830. — Nemţeşte.

Widerlegung | der | Abhandlung | welche unter dem Titel vorkömmt: | Erweis, daß die Wallachen nicht römiſcher | Abkunft ſind, und dieß nicht aus ihrer | italieniſch-ſlawiſchen Sprache folgt. Mit | mehreren Gründen vermehrt, und in die | wallachiſche Sprache überſetzt durch S. T. | in Ofen 1827; | und | Beweis | daß die Wallachen der Römer unbezweifelte Nach- | kömmlinge ſind; wozu mehrere zweckmäßige kurze | Abhandlungen; endlich eine | Anmerkung | über die in dem Anhange vorkommende | Antikritik desſelben | S. T. beygefügt werden. Verfaßt | von E. Murgu. | Ofen, | gedruckt mit königl. ung. Univerſitäts-Schriften 1830.

Traducerea:

Combaterea Tratatului care se găseşte cu titlul: Dovadă că Valahii nu sunt de origine romană şi că aceasta nu reiese din limba lor italiano-slavonă.

Completată cu mai multe argumente şi tradusă în limba valahă de S. T. în Ofen 1827; şi la care se mai adaogă Dovadă, că Valahii sunt urmaşii neîndoelnici ai Romanilor; cât şi mai multe disertaţii scurte cu privire la acest lucru; în fine o Observaţie, asupra anticriticei ce se găseşte în suplimentul acceluiaş S. T., compus de E. Murgu. Ofen imprimat cu tiparul Universităţiĭ Regale Ungare 1830.

In-8^{0} de XX + 156 pag. (pag. 155 numerotată greşit 156, iar pag. 156 cuprinde errata) + 2 planşe (num., 4 pag., format mai mare) cu note muzicale de arii româneşti.

Pe paginele numerotate latin avem o prefaţa (Vorrede, p. III–X) şi o scurtă întâmpinare asupra prefeţei defăimătorului neamului românesc S(ava) T(ököly): (Kurze Anmerkung über S. T., Vorrede, p. XI–XX).

Prefaţa:

Vorrede.

Schon frühzeitig war der aufrichtigen, ſachkundigen Gelehrten eine Stimme über den römiſchen Urſprung der Romanier oder ſogenannten Wallachen. Die römiſche Sprache, die römiſchen Sitten und Gebräuche derſelben ließen, und laßen uns darüber gar nicht zweifeln. Selbſt dem gemeinen Wallachen war einſt, da Wiſſenſchaft und Bildungsmittel noch beſtand, nichts gewiſſer, als die Abſtammung. Als aber die Griechen nochmals ſich vermög Religionsgemeinſchaft manches Recht in das Eigentliche der Romanier anmaßten, geſchah es, daß der unter religiöſem Vorwande heimlich wirkende Haß berechtiget zu ſeyn ſchien, allem Römiſchen der Romanier nachzuſtellen.

Im fünfzehnten Jahrhunderte, da kraft des ergangenen Anathems nicht nur ſämmtliche romaniſche Bücher verbrannt, ſondern auch die Erbleitern verſtoſſen, ja ſogar die römiſche Sprache verwieſen wurde; verſchwand bereits die Idee einer römiſchen Herkunft in der dunklen Unwiſſenheit, welche dadurch unmittelbar erzielt wurde.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Dem Wallachen wurde das Licht geraubt, der Fortgang seines Verstandes nicht gefördert, sondern gehemmt, bloß darum, weil er ein Römer war, und weder Grieche noch Bulgar werden konnte. Der Hauptzweck war die Zerstörung der Nationalität, wozu man durch außerordentliche Mittel gelangen wollte, worunter die Verhinderung der Bildung, welche mit der Muttersprache verbannt wurde, aufzuzählen kömmt. Daher geschah es, daß der Wallache in die äußerste Unwissenheit gerieth, und nachmals nur von Andern vernehmen mußte, wer und woher er wäre. Hier fing man mündlich und schriftlich an, demselben einen slavischen und auch griechischen Ursprung anzuhängen; aber hier fing man auch an, zu offenbaren, wozu endlich die vorsätzliche Verblendung, wozu der an der romanischen Sprache und Nationalität unter philantropischem Vorwande ausgeübte Haß abzweckte. Freylich konnte ein Verstellter, dem das Ansehen eines Vorgesetzten gebührte, einem im Dunkel wandelnden Wallachen mit Abläugnung der römischen, eine slavische oder griechische Abstammung glaublich machen, da dieser weder von den Römern noch Slaven einen klaren Begriff hatte, und von dem schweren Vorurtheile, wodurch Nation und Religion zusammengemengt wird, gequält war. Der Kunstgriff würde noch heute in listigen Unternehmungen nicht ganz unanwendbar seyn. Man würde wider den reinen Verstand genug und nicht ohne warscheinlichen Erfolg eines Betrugs gewagt haben, wenn man einigen unwissenden Phanatikern die Abkunft durch die vom Religions-Verschiedenheit geführten Scheingründe bezweifelt, und hieraus in Ansehung der Wallachen die Schwierigkeit setzt: daß derer Vorälter Heiden waren, daß noch heute die römische Religion den Wallachen nicht gemein sey.

Diese Art von Menschen hatte sich bis in die heutigen Tage fortgepflanzt; sie bemühen sich noch heute uns aus dem hellesten Mittagslichte plötzlich in die dunkle Nacht zu versetzen; aber ziemlich fruchtlos; denn ein großer Theil der Wallachen lebt heute die glückliche Zeit, wo man sich über die Blindheit empor wagen darf. List und Betrug konnte einst, wohl nicht mehr jetzt in der Hinsicht Statt finden.

Die Menschen bilden als Personen in mancher Betrachtung auch moralische Personen, worunter die der Nation nicht die geringste seyn mag; und jede daher auch moralische Personen sind vermög Naturgesetz zur Selbstachtung verpflichtet, welche der erste Grund der Bildung, Tugend und Glütseligkeit ist.

Aber so wie man insgemein nichts Unbekanntes achten kann, eben so wäre die ganze Achtung der eigenen Nation nur ein Traum, wenn sie den sie bildenden Gliedern unbekannt verbleibt. Jedem Konnationalen ist daher vor allem nöthig, seine Nation näher kennen zu lernen. Diese Kenntniß beginnt von dem Ursprung der Nation, und der Ursprung der Nation ist der Grundstein dieses Kenntniß-Gebäudes.

Und wirklich, gute Nationalisten ließen sich angelegen seyn, den Wallachen ihren Ursprung zu erklären. Unter diesen ist vorzüglich der Verstorbene Petrus Maior de Ditsö zu merken. Dieser wohlgelehrte Mann gab im Jahre 1812. Die Geschichte über den Anbeginn der Romanier oder Wallachen in der National-Sprache heraus [1]). Dieses Werk, welches zwar für jeden Wißbegierigen in Sondernheit aber für den Romanier sein Interesse hat, stellet uns der Romanier römische Abkunft kritisch dar.

Genanntes Werk hatte sich frühzeitig den Beyfall aller Billigen erworben, und unpartheyische Geschichts-Kundige wandten wider dessen Hauptsatz gar nichts ein; doch einige wiewohl Unbedeutende, konnte entweder die lange Weile oder (was wahrscheinlicher) eine eingeborne Mißneigung bewegen, den verzagten Entschluß zu fassen, das grundvolle Gebäud mit einem Hauch umstürzen zu wollen, und die autentisch befestigte Wahrheit mit formlosen Schlüßen,

[1]) Sie kömmt unter dem Titel vor: Istoria pentru inceputu'l Romanilor in Dacia.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

phantaſtiſchen Sophismen und erdichteten Fabeln allerdings zu bezweifeln. Abermahls gemachten Einwürfen wurden von dem Gennanten ſolchermaſſen Genüge geleiſtet, daß ſie nunmehr bey erwieſener Grundloſigkeit ihres Vorhabens ſchweigen mußten.

Mit dem Tode gedachten Siegers ſchien ſich neue Gelegenheit zur Ausführung ihres Unternehmens darzubieten. Denn im Jahre 1823 erhob ſich ein zu ſehr ſcheinender Herkules, gab eine ſeyn wollende Abhandlung heraus über einen nicht römiſchen Urſprung der Romanier [1]). Der Verfaßer verfügte ſich mit ſeinen Träumen nach Deutſchland, machte ſie zuerſt in Halle bekannt, vermuthlicher Weiſe um gedachtem Werke ein Gewicht zu geben zu ſcheinen, warſcheinlicher aber weil man in der Bekanntmachung deſſelben Hierlands ungemeinen Anſtand zu befürchten hatte.

Durch nachfolgende Fünf Jahre arbeitete man an einem ähnlichen Werke, welches unter dem Vorwande einer Wallachiſchen Uiberſetzung angezeigter Abhandlung im Jahre 1827 zu Ofen heraus kam [2]). Der Verfaßer nennt ſich einen Uiberſetzer, aber ich wollte ihn einen Reformator ſeiner vorigen Träume heißen. Denn ein Uiberſetzer iſt nicht befugt ein fremdes Werk, deſſen Uiberſetzung er unternimmt, ganz umzuändern, und gleichwohl man mehrere Scheingründe erdichtete, durften dieſe angehängt, nicht aber durch daß Werk ſo untermiſcht werden, daß darin der Erweis von 1823 nicht mehr zu erkennen ſey. Ich ſcheine daher nicht zu irren, wenn ich jenen königl. Rath von *** wenn auch unter S. T. im unſerem Lande ſuche; was noch Folgendes glaublich macht: Die Servianer ſind für dießmahl mit ihrer ganzen Slovenität zu unbekannt, als daß man derer vielweniger ihrer Manuſkripte in Deutſchland gedenke...

Der Zweck gedachten Werkes iſt: die Wallachen in Slaven und Griechen unmittelbar zu verwandeln; die Abſicht aber der Schreibenden ſeye, (wie man will) die Zerſtörung einer dieſen nur bekannten Religions-Spaltung, die der unabänderliche römiſche Urſprung der Romanier verurſachen möge. Der ganze grobe Irrthum mag daher rühren, daß man die Abſtammung einer Nation in der Religion ſuchte, und dieſe beyden unter einander dermaſſen verwickelte, daß man ſich endlich nicht auszufinden wußte.

Sein Hauptargument gründet ſich auf das ſlaviſche Wort Vlah, welches vermög Erfahrung, und den Schriftſtellern nach einen Römer, und nur beym S. T. etwas anderes bedeuten kann. Ein anderer Beweis iſt der von der verſchiedenen Gegenden gegebene Beyname; ſo werden z. B. die in Servien wohnende Romanier für Servianer, die in der Bulgarey für Bulgaren etc. von S. T. gehalten, weil jener in Hinſicht ſeines Vaterlandes Servier, dieſer Bulgarier genannt wird. Die übrigen Beweiſe werden theils von einigen zweydeutig erklärten, wie auch verfälſchten Stellen einiger Schriftſteller, theils aus jenen Schriftſtellern geſchöpft, welche die Wallachen entweder nicht kannten, (als Schmeizel) oder nicht kennen wollten, (als der Commentator), dann aus ſolchen welche die Abſtammung einer Nation in der Religion und Schreibart ſuchen, (als der Recenſent des Herrn P. Major), endlich aus ſolchen, die aus Muthwille in der verſuchten Herabſetzung der Wallachen, ein unendliches Vergnügen finden, und daher nicht leidenſchaftlos ſchrieben, wie des S. T. beliebteſter Herr Sulzer.

S. T. verfährt in ſeiner Abhandlung ſehr rauh gegen die Wallachen, tadelt ſie bey jeder Gelegenheit, er iſt mit einem Worte ein Feind der Wallachen.

Ich der nun ſtatt dieſer die moraliſchen Waffen ergreife, erinnere mich zwar jenes

---

[1]) Unter dem Titel: Erweis, daß die Wallachen nicht römiſcher Abkunft ſind, und dieß nicht aus ihrer ſlaviſch italieniſchen Sprache folget. Von K. Rath von...*** Halle 1823.

[2]) Es iſt unter demſelben Titel nur mit dem Zuſatze: Mit mehreren Gründen vermehrt von S. T

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Chriſti Gebothes: Liebet ſogar eure Feinde: aber ich erinnere mich auch des Gebothes: Mit welchem Maaße man euch mißt, mit dem meſſet ihr wieder; ich will daher wider ungegründeten Tadel ſchonungslos verfahren.

Traducerea:

Prefaţă.

Incă de timpuriu învăţaţii competenţi au fost de aceeaşi părere cu privire la origina romană a Românilor, sau a aşa numiţilor Valahi. Atât limba lor romană, cât şi moravurile şi obiceiurile romane ale acestora, nu lasă nici o îndoială asupra chestiunii. — Altădată, când încă exista ştiinţă şi posibilitate de instruire, nimic nu era mai sigură, chiar pentru un Valah de rând, decât origina lui. — Dar atunci, când Grecii, în baza comunităţii de religie, şi-au atribuit anumite drepturi asupra Românilor, s'a întâmplat că, sub pretextul religiei, ura care lucrà într'ascuns, să se creadă îndreptăţită să nege orice romanitate a Românilor. In sec. al XV-lea din cauza anatemei profesate, prin care nu numai că s'au ars toate cărţile romanice, ci au fost părăsite şi literile moştenite, iar limba romană isgonită, ideea originii romane a dispărut în întunericul neştiinţei; la ceeace, de altfel, se şi tindea! Lumina i-a fost răpită Valahului, desvoltarea lui intelectuală nu a fost stimulată, ci împiedecată, numai din cauză că era un Roman şi că nu puteà deveni nici Grec, nici Bulgar. Scopul de căpetenie erà distrugerea naţionalităţii, la care se încercà să se ajungă prin mijloace neobişnuite, printre care se poate numărà şi stăvilirea culturii, isgonită împreună cu limba maternă. Astfel s'a întâmplat ca Valahul să ajungă în cea mai mare neştiinţă, şi numai mai târziu a trebuit să audă dela alţii, cine şi de unde este. Atunci s'a început a i se atribui atât prin vorbă, cât şi prin scris, o origine slavă sau chiar şi greacă. Dar tot atunci a început să se desvăluie amăgirea premeditată la care tindeà ura desfăşurată sub pretext filantropic, contra limbii şi naţionalităţii.

Unui Român rătăcind prin întunerec, desigur că un om prefăcut, cu înfăţişarea unui om superior, puteà uşor să-i facă demnă de crezare o origine slavă sau greacă, prin negarea celei latine. Aceasta cu atât mai mult, cu cât el nu aveà noţiuni clare nici asupra Romanilor, nici asupra Slavilor şi erà chinuit de grele prejudecăţi, în care naţiunea şi religia erau confundate. Acest truc ar putea fi şi azi utilizabil în încercări viclene. Ar fi de ajuns să se încerce o înşelăciune, şi probabil cu succes, de şi contra raţiunii, dacă s'ar pune la îndoială origina faţă de câţivà fanatici ignoranţi, pe motive de diferenţe de religie. Şi de aici să se pună Valahilor dificultatea: că strămoşii au fost păgâni şi că nici azi religia romană nu este aceeaş cu a Valahilor.

Felul acesta de oameni s'a perpetuat până acum şi chiar azi se silesc să ne transpună deodată dela ziua cea mai luminoasă la noaptea întunecoasă; dar fără folos, pentrucă o mare parte din Români trăeşte azi fericita vreme când pot îndrăzni să se ridice deasupra amăgirii. Altădată putea fi în această privinţă, amăgire şi înşelăciune; azi însă nu.

Oamenii, ca persoane, constituesc în anumite privinţe şi persoane morale, între care naţiunea nu este dintre cele mai neînsemnate; şi prin urmare şi fiecare persoană morală este obligată, în virtutea legii naturii,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

la respectul de sine însuşi, care este prima temelie a culturii, virtuţii şi fericirii. Dar cum în de obşte nu poţi respectà cevà necunoscut, tot aşa chiar respectul naţiunii tale însăşi nu ar fi decât un vis, câtă vreme ea rămâne necunoscută membrilor cari o formează. Deci fiecare conaţional trebue să-şi cunoască în de aproape neamul. Această cunoaştere începe cu origina naţiunii, iar origina naţiunii este piatra fundamentală a acestei clădiri a cunoaşterii.

Şi într'adevăr, buni naţionalişti au avut grije să explice Valahilor origina lor. Intre aceştia trebue amintit mai ales răposatul P. Maior de Ditsö. Acest prea învăţat bărbat a publicat în anul 1812 Istoria asupra începuturilor Românilor sau a Valahilor în limba naţională [1]).

Această lucrare care oferă interes pentru oricare doritor de ştiinţă, dar mai ales pentru Români, ne prezintă în mod critic origina romană a Românilor.

Sus numita lucrare a obţinut aprobarea tuturor celor raţionali, iar cercetători istorici nepărtinitori nu au obiectat absolut nimic contra tezei ei principale; totuşi câţiva, deşi neînsemnaţi, au fost determinaţi, ori din plictiseală, ori (ceeace este mai probabil) dintr'o antipatie înăscută, să ia descurajata hotărîre să răstoarne cu o suflare clădirea solidă şi să pună negreşit la îndoială, prin concluziuni deformate, sofisme fantastice şi fabule născocite, adevărul autentic. Obiecţiilor din nou ridicate, li s'a dat în aşa fel satisfacţie de către mai sus numitul, încât au trebuit să tacă în faţa dovedirii planului lor neîntemeiat.

Cu moartea biruitorului amintit, păreà că o nouă ocazie s'a oferit pentru îndeplinirea planului lor; căci, în anul 1823, se ridică unul, care prea apărea ca un Hercule şi a dat la iveală o lucrare care voia să fie un tratat asupra originii neromane a Românilor [2]). Autorul s'a transportat cu visurile sale în Germania, a făcut-o cunoscută întâi la Halle, probabil pentru a da oarecare greutate susnumitei lucrări, dar şi mai probabil, pentru că ar fi avut a se teme de provocarea unei puternice reacţiuni, dacă ar fi făcut-o cunoscută aici în ţară.

In timpul celor cinci ani următori, s'a lucrat la o lucrare asemănătoare, care a apărut la Ofen în 1827, sub pretextul unei traduceri valahe a lucrării deja arătate [3]). Autorul se numeşte un traducător, dar eu l-aş numi un reformator al visurilor sale precedente; căci un traducător nu este împuternicit să schimbe cu totul o lucrare străină, a cărei traducere a întreprins-o; şi chiar dacă s'au născocit mai multe argumente aparente, acestea puteau fi adăogate, însă nu amestecate în lucrare în aşa fel, încât să nu se mai poată recunoaşte în ea dovada dela 1823. Deci, pare că nu mă înşel, dacă voiu căutà pe acel Consilier regal de*** chiar sub iniţialele S. T. în ţara noastră; ceeace face să se creadă şi următoarele: că de data aceasta Sârbii, cu toată Slovenitatea lor, sunt prea necunoscuţi, pentru ca ei şi cu atât mai puţin manuscrisele lor, să fie luate în seamă în Germania...

---

[1]) Apare cu titlul: *Istoria pentru inceputu'l Românilor in Dacia.*

[2]) Cu titlul: «Dovadă că Valahii nu sunt de origine romană şi că aceasta nu reiese din limba lor slavo-italiană. De consilierul de*** Halle 1823.

[3]) Este cu acelaş titlu, numai cu adaosul: complectată cu mai multe argumente de S. T.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Scopul amintitei lucrări este: transformarea neapărată a Valahilor în Sârbi şi Greci; dar intenţia celor scrise este (fiecare cum va vrea să creadă) a unei desbinări religioase, cunoscute ca atare numai de ei; ceeace ar avea ca urmare probarea unei neîndoelnice origini romane a Românilor. Toată greşala grosolană constă în faptul că s'a căutat origina naţiunii în religie şi amândouă au fost în aşa fel amestecate, încât, în cele din urmă nu s'au mai putut descurca.

Principalul său argument se bazează pe cuvântul «Vlah», care, după câte s'au aflat şi după scriitori, derivă dela un Roman şi numai la S. T. are alt înţeles. O altă dovadă este denumirea ce li să dă după diferitele ţinuturi. Astfel, Românii cari locuesc în Serbia sunt consideraţi de S. T. ca Sârbi; iar cei din Bulgaria ca Bulgari, deoarece fiecare este numit după patria sa, unul Sârb, iar călălalt Bulgar.

Celelalte dovezi sunt luate, de o parte dintre acele cari pot fi interpretate în două feluri, cum şi părţi falsificate din câţiva autori, iar de altă parte sunt luate din acei autori, cari, ori că nu cunoşteau pe Valahi (ca Schmeizel), ori că nu voiau să-i cunoască (Commentator); apoi din acei cari caută origina unei naţiuni în religie şi în felul de scriere (ca recensentul d-lui P. Maior), şi în fine din acei cari din rea voinţă găsesc o nespusă plăcere în încercarea de a înjosi pe Valahi, şi cari, prin urmare, scriu cu patimă, ca prea iubitul Domn Sulzer, al lui S. T.

S. T. se poartă foarte aspru în tratatul său faţă de Români, îi jigneşte în orice ocazie, este, într'un cuvânt, duşmanul Valahilor.

Eu, care voiu întrebuinţa arme morale contra unui astfel de procedeu, îmi amintesc într'adevăr de acea poruncă a lui Isus Christos: «iubiţi chiar şi pe vrăjmaşii voştri»; dar îmi amintesc şi de porunca: «cu măsura cu care vi se măsoară, cu aceeiaşi măsură iarăşi să măsuraţi». Deci voiu proceda fără cruţare contra jignirii neîntemeiat adusă.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1491. *Octoih*, Buda [1830].

Se ştie numai că «profesorul Constantin Diaconovici-Loga din Arad comandă în 1829 o nouă ediţie de 500 exemplare din *Octoih*, trimiţând tipografiei un acont de 200 fiorini. Dar şi ediţia aceasta s'a vândut curând, aşa că tipografia a scos-o iarăş în 1846, într'un volum in folio, de 662 pagini, tipărit cu negru şi roşu».

Dr. A. Veress, *Tipografia românească din Buda.* în *Boabe de grâu*, III (1932), p. 596, coloana 2.

1492. Pan... Anton, *Versuri musicești*, Bucureşti 1830.

ЄѲРѲѪРІ˘ | мѕичіцій | че съ кѧнтъ ла Нѧшерѣ Мѧнтѫйторюлѫй | нострѫ І҃Ѳ Х҃Ѳ, шй ѧ ѣлте Ѳърѣътóрй âле | Ѩнѫлѫй. | Компѕсе. | де | ѨНТÓН ПѨН... | Профѣсорѫл де Мѕикъ âл Шкóлій Нацїонáле | дин Бѫкѫрещй.

Тупърйте ѧ привилегїáта Тупографїе | дин | Бѫкѫрещй. | 1830.

In-8⁰ mic, 2 foi nenum. + 56 pag. In exemplarul Academiei, paginele 39—42, 45—56 sunt de altă calitate: hârtie mai groasă şi de culoare verzue.

Foile nenumerotate cuprind titlul (facs. nr. 467) şi prefaţa reprodusă aici. Titlul, încadrat, are pe verso 6 rânduri tipărite:

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

«Cântaţĭ D(o)mnuluĭ cântare noao; Cântaţĭ D(o)mnului tot pământul». Psalm, 95.

Câte nu vor avea ačastă pecetie, sânt fără de voĭa mea.

Prefaţa:

Procuvântare.

Din vechime este datină de a să cânta versurĭ în seara Naşterĭĭ Mântuitoruluĭ nostru Is. Hs., precum şi în alte sărbătorĭ ale anuluĭ; adunându-se împreună oamenĭĭ, să desfăta cântând laude D(u)mnezeeştĭ. Insă aceste versurĭ neavându-le tipărite, din mână în mână şi din auzite scriindu-le, atât le smintise din calea lor, încât maĭ nicĭun înţeles nu avea într-însele. Pre aceste într-acest chip eu văzându-le, m-am îndemnat şi pe cât am putut, culegându-le, le-am îndreptat. Şĭ ca să nu rămâe puţina mea osteneală în deşert, le-am dat în tipar dinpreună cu glasurile lor, alcătuindu-le pe meşteşugul musichieĭ, alăturând şi câteva versurĭ politiceştĭ, care socotesc, că nimănuĭ nu vor fi spre vătămare. De aceĭa rog pe fieştecare, ca să priimească această cărticică, cu bucurĭĭa carea eu înnainte o puĭu.

Autorul.

ВЕРСУРІ
МУСИЧЕЩІЙ
Че сѫ кѧнтѫ ла Нашерѣ Мѧнтуйторюлуй
нострў Іс Хс, шй ла алте Сърбътори але
Анулуй.
КОМПУСЕ
ДЕ
АНТОН ПАН...
Професорюл де Мусикѫ ал Школіей Націонале
Дин Букурещй.
Типъріте ла привилегіата Типографіе
Дин
Букурещй.
1830

467. A. Pan.., *Versuri musicești*, Buc. 1830.

Poeziile publicate fac parte din următoarele grupe: «Versurĭ ce să cântă la naşterea Mântuitorĭuluĭ nostru Is. Hs.», p. 1—8. «Alte versurĭ, ce să cântă peste tot anul», p. 9—39. «Cântece politiceşti morale», p. 39—54.

La sfârşitul versurilor scrie «Margine», după care urmează, pe 2 pag.: «Prea cinstiţĭĭ ajutătorĭ».

Alte ediţii: 1841, 1845, 1848, 1852, 1854, etc. etc.

Teodorescu G. Dem., *Operele lui Anton Pann. Recensiune bibliografică*, Bucureşti 1891, p. 9—12.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1493. Pap Theodor, *Trista predică la îngroparea Episcopului Ioan Bob şi testamentul lui*, Sibiu 1830.

ТРІСТА ПРѢДІКА | каре | ла жнгропарѣ Ѣкцелєнцій Сале | Прѣ лѫмінатѫлѹї ші Прѣ мъріт ѫлѹї Домн. | ІѠАНН БОББ | de Kapolnak Monostor, | ал пре | Інал-тѫлѹї Стат дін лѫнтрѫ Краіеск Консіліар ал стре-|лѫчітѫлѹї Орд. Інаљціатѫлѹї Імпе-ратор Леополд Ко-|мендатор ін М. Прінціпат ал Ардѣлѹлѹї ші а пърцілор | жнпрєжнате Грєко Католік | Ѣпіскоп ал Фагарашѫлѹї, | лнтрѫ вєчнікъ помєніре а пре бѫнѫлѹй Ѣпіскоп, ші Пърінте, дін фіѣскъ | драгосте ін лѫна лѹй Октомвріе ла 7. Зіле 1830 | дн Ѳ. Мжнъстіре | а Блажѫлѹй сас кѫвжнтат.

Прін ѲЄОДОР ПАП de Ujfalu, | Канонік Пріміцеріѫс ал Ѳ. Єкліпт ѫріі Клерѫлѹї тенер Профєссор, ші Пароҳ | ін орашѫл Блаж. | 1830.

In-4°, 2 foi nenum. (titlul şi o introducere) + 20 + 7 pag.

Pe verso titlului: «Imprimatur revidente Rmo *Joanne Lemény*, qui idem censet. Balasfalvae 16. Decembris 1830. *Demetrius Kajan m. p.* Vicarius Capitularis».

După cuvântare avem: «Testamentum prin care Ecţelenţia sa Ioann Bobb, Episcopul Fogaraşuluĭ, toate averile sale după moarte le lasă Cleruluĭ său, din limba latină spre maĭ mare înţeleagere întors pe romanie de A. S.». Datat: «Blaj 28 Octomvrie 1828» (p. 7).

Introducerea:

Ecţelenţia Sa Preamăritul, Prealuminatul şi Prea-o-sfinţitul Domn Ioann Bobb de Kapolnak Monostor.

Al prea inaltuluĭ Stat din lăuntru Crăesc actual consiliar, al strălucituluĭ Ord. inălţiatuluĭ Impărator Leopold Comendator în M. Ardealuluĭ Prinţipat şi a părţilor împreunate Greco-Catholic al Făgăraşuluĭ Episcop în Blaj în Castelumul său la 2 Oct. an. 1830. Cursul muritoareĭ vieţiĭ sale întru Domnul cu pace l-au săvârşit şi la 3-a ora (čas) după amiază-zi în casa odihni fură aşăzat, prin Č. Cler fu priveghiat şi în toate tri bericĭ ale Blajuluĭ pentru a sufletuluĭ său odihnă S. jărtfă să adusă luĭ Hristos, la 5-a Oct. în beserica S. Buneĭ-Vestir fu adus şi priveghiat, iară 7-a Oct. la 9-a ora într-o prea č. şi mărită adunare, unde şi doĭ pre M. şi prea Č. Domni R. K. Canonicĭ asistendu, cu litie de 150 şi maĭ mult de Preoţĭ č. luĭ Moaşte în S. M. şi Catedrale beserică a S. Treime (Troiţă) cu cinste fură petrecute; acolo Domni Canonicĭ slujiră S. Liturghie, după care au urmat ačastă Predică jealnică şi îndatăş după aceaste să începu cântarea Prohoduluĭ; acesta sfârşindu-să, prea č. d. Ioann Lemenĭ de Eadem, Canonic scolastic secretariu Epc. şi a istoriĭ Besericiĭ professor, cătră prea cinstita adunare au cuvântat în limba ungurească, a căruia fură începutul: «Fost-au om trimis dela Dumnezeu numele lui Ioann». După predica ačasta, s-au cetit a prea lăudatuluĭ Episcop lăsatul Testament, în care toate ale sale bunumuri le testeluĭaşte cleruluĭ său. De aci fu rădicat şi cu običnuitele stări întră lacrămĭ şi întră triste cântărĭ, fură adus în prea lăudata beserică a Buniĭ-Vestir. Acolo i s-au cetit deslegarea şi în cripta episcopească s-au aşăzat, unde să odihnesc episcopĭ Petru Aaron, Athenasie Rednic şi Grigorie Maior.

La pag. 20, jos: «Sibiĭ, tipărit în tipografia şi cu slovele lui Martin de Hohmeister».

O notă la sfârşit: «Acest Testament, precum şi Predica întru nemuritoarea pomenire a Prea bunuluĭ Episcop, cu a sa cheltuială au dat-o în tip maĭ sus numitul Predicator».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. Sibiu: Biblioteca «Astra».

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1494. Pleşoianu Gr., *Dialoguri francezo-române*, (Craiova?) 1830.

ФРѢМОСѢ ДІАЛОГѢРІ | ФРАНЦЄЗО-РОМАНЄЩІ. | Каре аѣ ла жнчепѣтѣа' лор' ѕн' Алфабет' | кѣ тоате регѣлиле чітірій ші' але пронѣнцій | лімбій францѣзещі деслѣшіте жн рѣмжне|ще, асфел' жн кжт съ поатъ нещіне сін-|гѣр' ші фъръ ажжѣторѣл' жмвъцъторѣлуі, | съ жмвеце а чіті ші корбі лімб'а | ачѣста.

Карте фъкѣтъ жнтр'а дінс' пентрѣ пре-|гътірѣ тінерілор', че вор' се інтре ла жм-|въцътѣр'а Грамматічій Францезо-|Романещі.

Якѣм жнтжіѣ кѣлѣсъ ші жнтр'ачесташі | кіп' кѣ рѣмжнеще жнтокмітъ, | де| Г. ПЛЕШОІАНѢЛ', | Профессор' де Граммателъ ал' шкоалелор' | Націонале дін Краіов'а. | 1830.

In-12⁰ de 128 pag. ultimele 5 fiind nenumerotate.

Textul propriu-zis se întinde pe pag. 8—123 şi se compune dintr'o parte cu reguli de cetire şi de gramatică (p. 8—37), apoi «Dialoguri frumoase şi lesnicioase, întocmite pentru începători» (p. 37—123).

Pe primele 7 pag. un titlu fals: «Dialoguri Franţezo-Romaneşti»; titlul reprodus mai sus (în cirilică), pe al cărui verso sunt câteva rânduri despre universalitatea limbii franceze, iar mai jos 2 rânduri cu semnătura autorului, litografiată, într'o cirilică cursivă: *G. Pleşoianul* (facs. nr. 468). Urmează prefaţa ce reproducem aici.

Pe pag. nenum. dela sfârşit, lista prenumeranţilor.

Prefaţa:

Prefaţă.

Voĭ кѣноаще де стрѣіне, тоате кжте нѣ вор' авѣ ачѣста сѣвѣржіторе.

468. Semnătura de proprietate a lui *G. Pleşoianul.*

Maĭ iată şi'altă cărticică franţezo-romanească, iubiţilor' mieĭ prietenĭ iubitorĭ d'a învăţa limb'a aceasta. Scoposul' eĭ este ca să vă pregătească la învăţătur'a Grammateci Franţezo-romaneştĭ. Voĭ, iubiţilor' mieĭ tinerĭ, de veţĭ citi-o cu luare aminte, sânt' încredinţat' că vă veţĭ folosi dintr-însa, acesta e şi cugetul' mieŭ pentru care am' făcut-o.

Mulţĭ din cei ce cunosc' limb'a franţuzească vor' zice că nu sânt' scrise toate regulile citirĭ, nu sânt' zicerile ecsplicate bine în rumâneşte şi'altele, dar eŭ fără am' părea rău, îĭ rog' să aibă bunătate a face dumnealor' altele care să fie cu toate regulile citirĭ, de este cu putinţă şi să fie maĭ bine ecsplicate în rumâneşte; căcĭ toate lucrurile din lume aşa sânt', cele dintâiŭ nedesăvârşite, şi cele după acelea maĭ desăvârşite, tot' aşa până ajung' la perfecţie. Asta toată lumea o ştie că este aşa. Noĭ tribue să ne bucurăm' prea mult' de statornicirea fundaţiĭ pentru tipărirea cărţilor' rumâneştĭ, ce aŭ binevoitŭ dumnealor' prea nobili şi vrednici de toată cinstea bocrĭ parioţĭ a priimi să se facă şi de învoirea dumnealor' ce este să se hotărască, ca toţĭ câţĭ sânt' în dregătoriile ţărĭĭ, să primească câte una, do'ă, aŭ maĭ multe din cărţile noo ce se tipăresc' şi preţul' lor' să se oprească din leafă-le; căcĭ cu mijlocul' acesta în scurtă vreme limb'a noastră se apropie cu literatura de surorile eĭ şi naţia romană s'aşază cu drept' cuvânt' între naţiile Europiĭ. Nu maĭ puţin' tribue să ne bucurăm' pentru mărimea aceştiĭ fundaţiĭ ce se

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

zice că o să se aşeze printr'un' chip' foarte nesupărător', adică toţĭ câţĭ fac' foĭ de zestre şi toţĭ câţĭ fac' dieţĭ au testamenturĭ, maĭ vârtos' din ceĭ cu stare, sânt' datorĭ să lase o sumă de banĭ pentru fundaţia tipăriri cărţilor' R(omâneşti). Atuncĭ prea cinstiţĭ bărbaţĭ lucrătorĭ literaturiĭ R., ce se zice că or' să fie cu plata fundaţiĭ, negreşit' că n'or' să aibă altă osteneală după ce isprăvesc' cartea de alcătuit', aŭ tălmăcit', de cât numaĭ ca s'o dea prea cinstiteĭ Eforiĭ şi peste puţin' cercetându-se de ţenzor', s'o vedem' dată la lumină. Iată adevăratul' mijloc' prin care o să se rădice şi literatura Rumânească, ce trage după sine luminarea, deşteptarea şi fericirea naţiĭ şi care numaĭ ea o poate aşeza între naţiile luminate. Câtă slavă şi cinste sântem' datorĭ a da prea cinstiţilor' patrioţĭ ce se străduesc' a statornici un' acest' fel' de lucru sfânt'! Numele Dumnealor' vor' fi pomenite în vecĭ, cu mărire şi dragoste de toţĭ următori noştriĭ.

G. Pleşoianul'.

Copertele exterioare sunt încadrate în chenare de flori şi linii. Pe cea din faţă scrie următoarele:

Frumoase dialoguri Franţezo-Romaneştĭ de G. Pleşoianul.

In Bucureşti se vând la libreria D. G. Petrovicĭ şi D. Iosif Romanov. La Craiova, în şcoalele Naţionale şi la D. Crăčun Ioan Lipscanu. La Cerneţŭ, în şcoala N. şi la D. Cluceru Hagĭ Gheorghe Pleşoianul Lipţcanu. La Târgujiuluĭ, iar în şcoala Naţională. La Râmnic asemenea şi la Caracal aşijderea.

Preţul unia este doĭ sfanţĭ.

Pe cea finală:

Cărţile ce sânt sub tipar şi la care cine va binevoi să se prenumere, se va îndrepta la D. redactorul Curieruluĭ Rumânesc I. Eliad şi la locurile ce s'arătară în faţă.

	Sfanţĭ.
Telemac în 4 tomurĭ cu 25 de icoane săpate în aramă; harta călătoriĭ luĭ; note deslușitoare; vorbire asupra poeziĭ epice; dicsioner Mitologic şi Gheografic şi altele într'o ediţie foarte frumoasă	14
Gheografie cu Cosmografia împreună şi cu toate hartele trebuincoase foarte pre larg. Se dă la lumină cu cheltuĭala prea cinstiteĭ Eforiĭ a şcoalelor N.	6
Calendar pe anul 1831, cu istoriĭ foarte frumoase şi desfătătoare .	1
Câteva istoriĭ moraliceştĭ traduse din franţuzeşte pentru leţiile Aneĭ Pleşoiancăĭ. In dar.	

Lista prenumeranţilor:

Numele prea cinstitelor persoane ce aŭ binevoit s'ajute tipărirea aceştiĭ cărţĭ.

Bucureştĭ.

	Bucăţĭ.
Prea sfinţia sa părintele Neofit Episcopul nouluĭ Severin şi Cârmuitorul sfinteĭ Mitropoliĭ din Bucureştĭ	25
Prea cinstita Eforie a şcoalelor Naţionale	100
Dumnealuĭ marele Hatman Nicolae Filipescul	7
D. marele stolnic Dumitrache, sameşul şcoalelor N⟨aţionale⟩ . .	6

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

	Bucăţi.
D. m. sluger Alecsandru Popescu	2
D. biv. polcovnic Nicolae Zugravu	5
D. biv. Capetan de lefegiĭ Mateĭ Borănescu	1
D. coconu Iancu Bălăceanu	5
D. domnul Petrache Eliat	2
D. d. Manolache Mareş	1
D. d. Ioniţă Poenarul	2
D. d. Iordache Sozima	—
D. d. Ştefan şi Ioniţă Argeşani	10
D. d. Ioan Cămăraşul s. Mitropoliĭ	3
D. d. Gheorghe Petrovicĭ libreru	20
D. d. Iosif Romanov şi Iosif Popovicĭ vânzătorĭ de cărţĭ bisericeştĭ lângă s. Gheorghe Nou	20
D. d. Gheorghiţă, asemenea	10
D. d. Petre Mincu Braşovean	5
D. d. Anton Pan, prof. de musichie	2
D. d. Dionisie Nemţanul	10
D. d. Hagi Ioniţă	2
D. d. Petrache Dancu	1
D. d. Costache Stelean bărbier	2
D. d. Chiriţă Zugravul	1

Craiova.

D. Marele dvornic Alecsandru Ghica, locţiitorul Banuluĭ Craioviĭ	25
D. marele stolnic Dincă Zătreanu	5
D. marele serdar Iordache Otetelişanu	10
D. prea iubitorul de muse Grigorie Otetelişanu	10
D. d. Constandinache Braboveanu	10
D. d. Vătaful Teodosie Urşanu	14
D. d. Gheorghie Teodosie Ghican	2
D. d. Manolache Lascar	1
D. Armaşul Paraschivescu	1
D. d. Crăčun şi Savva Ioan, lipţcanĭ	10
D. d. Costandin şi fraţĭ Peşacovĭ	8
D. d. Vasile şi fraţĭ Pavlovicĭ	8
D. d. Ioan Minovicĭ [1])	10
D. d. Ţena Nicolau Dupin	3
D. d. Toma, D. d. Constandin } Cântăreţiĭ mână⟨stirii⟩ Obedeanuluĭ	6

Râmnicul.

Sfinţia Sa părintele Nifon iconomul s. Episcopiĭ R.	5
S. părintele Singhelu Macarie	2
S. P. Arhidiaconul Metodie al S. Epis. R.	3

[1]) Acest tânăr s'a arătat şi neîncetat s'arată ajutător şi înlesnitor mijloacelor tipărir⟨ii⟩ cărţilor româneştĭ.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

	Bucăţi.
Dumnealuĭ biv Clucer de arie Toma Olănescu	2
D. biv. ⟨al⟩ 3 ⟨lea⟩ logofăt Iordache Capeleanu	1
D. d. Ghiţă Zisul	1
D. Postelnicu Ioan Sutescul	1
D. Pos. Ioan Vlădimirescu	1
D. d. Teodorache Clinov	2
D. Vistierul Nicolae Gĭulescu	1
D. Polcovnicu Petrache Olănescu	1
D. Pos. Petre Babancescu	1
D. Polcovnicu Nicolae Lipoveanu	1
D. d. Serghiad D. d. Haralambie } Imvăţătoriĭ de limba grecească	6
D. d. Hristea Cântăreţu s. Epis. R.	2
D. d. Enache şi Dincă Lipţaniĭ	10
Drăgăşaniĭ.	
Sfinţia-sa părintele protopop Ilie Râmniceanul	5
D. v. Vistier Iordache Olănescul [1])	25
D. Mihalache Pavli	1
D. Dimitrie Ioniŭ	1
Sibiiŭ.	
Preasfinţia sa părintele Episcop Vasilie Moga	10
Sfinţia sa Arhidiaconul Moisi Fulea, Directorul şcoalelor de Teologhie	5
S. Părintele Protopop Petre Bodila	5
S. P. P. Maniu Montan Nicolaŭ	5
S. P. P. Ioan Panovicĭ	—
Casa D. H. Constandin Pop	10
D. d. M. Aron Vameşul împărătesc dela Turnul-Roşu	6
D. d. Timoteĭ Sipar, Profesor de filosofie în Blajŭ	10
D. d. Iosef Drotlef	5

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1495. *Psaltire*, Bucureşti 1830. Ruseşte.

Бо. слáвѣ сты́мъ є́диносу́щнымъ животворя́щїмъ и̂ нера-|здѣ́лимымъ Тро́ицы О҃цà и̂ Сн҃а и̂ ст҃а́гw Дх҃а.

Повелѣ́нїемъ Бл҃гочестивѣ́йшагw самодержа́внѣйшагw | Вели́кагw Гд҃а́ нáшегw | ІМПЕРА́ТОРА НЇКОЛА́Я ПА́ВЛОВИЧА | Всеѧ Россіи: и̂ про́чй, и̂ про́чй, и̂ про́чй.

Благослове́нїемъ же Прeосвящeннѣ́йшагw Нáшегw Ми-|трополи́та Оу҃гровлахі́йскагw | ГОСПОДА́Р ГРИГО́РІЯ. | Напеча́тася кни́га сі̀а | ПСА́ЛТИРЬ | И̂ нынѣ́ второ́й и̂здаде́ся то́чно по Моско́вскомъ перево́-|дѣ, поправле́нїемъ, и̂ждиве́нїемъ и̂ тр҃удо́мъ А̂настáсїа | Хаи̂жи̂ Геѡ́ргїа Полизо́въ и̂ Стефа́на По́повича.

Въ Бѫкорѣ́шскои Типогра́фїи.

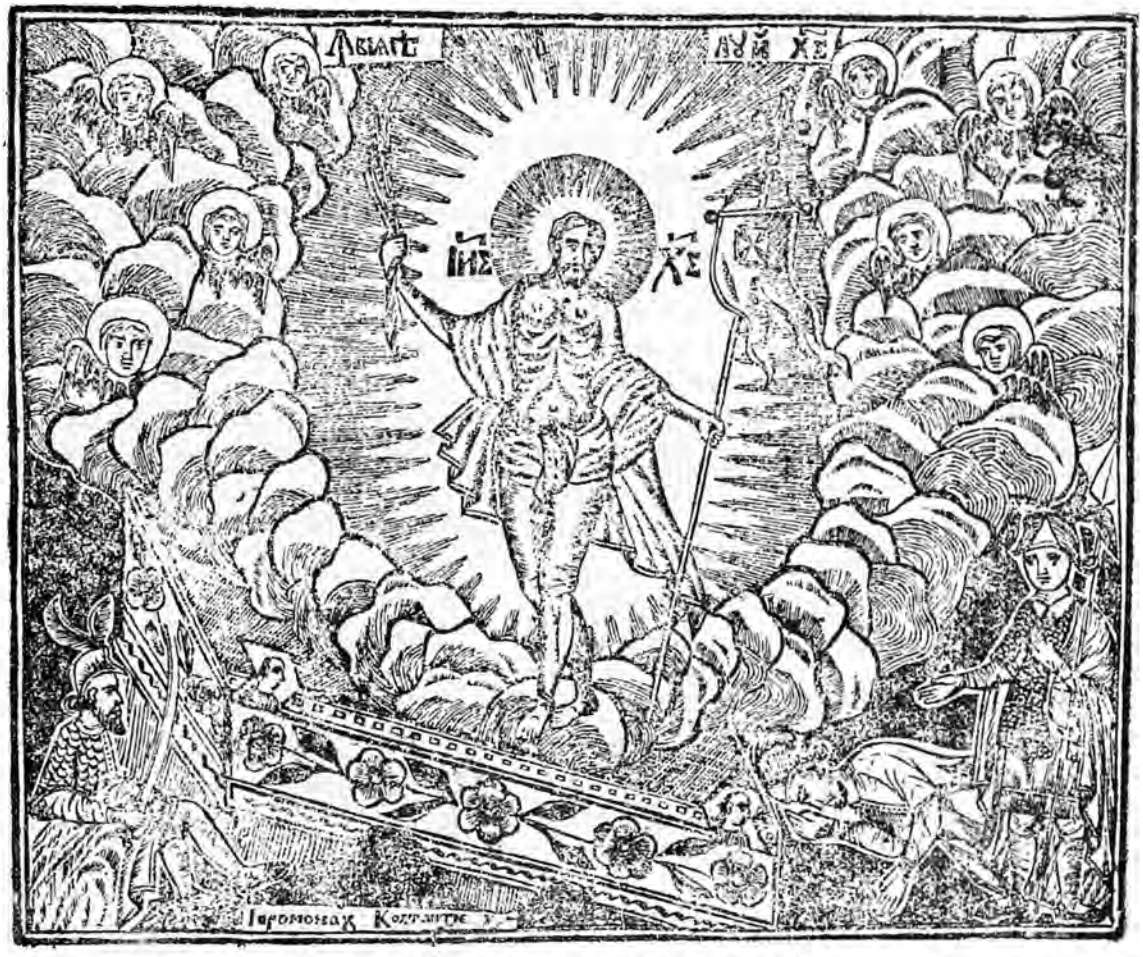
[1]) Acest boer s'a făgăduit a da cheltuĭala pentru tipărirea uneĭ cărţi rumâneşti foarte frumoasă.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ѣ лѣто ѿ сотворе́нїа мі́ра ѕѯ҃тлн, ѿ Рождества́ же по пло́ти Бо́га сло́ва ѕа҃ѵл | Инди́кта г҃і. Мц҃а Іюлїа.

Intru slava sfintei de o fiinţă, dătătoarei de vieaţă şi nedespărţitei Treimi, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh.

Din porunca Binecinstitorului, de sine stăpânitorului Marelui nostru Domn Nicolae Pavlovici, Impărat a toată Rusia şi a altor, şi a altor şi a altor.

469. Invierea, *Psaltire* (rusească), Bucureşti 1830.

Cu binecuvântarea a Preaosfinţitului Nostru Mitropolit al Ungrovlahiei, Domnul Grigorie, s'a tipărit această carte Psaltire şi acum a doua oară se editează, întocmai după traducerea din Moscova, prin îndreptarea, cheltuiala şi oboseala lui Anastasie Hadji Gheorghe Polizov şi a lui Ştefan Popovici.

In tipografia Bucureşti.

In anul dela facerea lumii 7338, dela Naşterea însă din trup a cuvântului lui Dumnezeu 1830, indictul 13, luna Iulie.

In-4⁰, de 40 + 335 pagine.
Tipar negru şi roşu; titlul încadrat, alb pe verso; iniţiale mari, ornate; numeroase

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

vignete, frontispicii şi gravuri în lemn, cu legendele în limba română. Unele xilografii sunt semnate, de ex: *Ieromonah Costantie*, p. 47, 59, 86...; *Ghervasii monah*, p. 159 v., p. 239; *Ieromonah Costantin*, p. 73.

Colaţiunea primelor 40 pagine, până la textul psaltirii:

P. 3—5: «Simbolul sau spovăduirea întru sfinţi a părintelui nostru Atanasie, Patriarhul Alexandriei» [1]).

P. 6—9: «Expunerea pe scurt despre credinţă, întrebări şi răspunsuri din Bogoslovie ale lui Anastasie, fericitul Patriarh al marei Antiohii şi ale lui Kiril din Alexandria».

P. 9—11: «Expunerea despre credinţă a sfântului Maxim — cum trebue să întrebe şi să răspundă pe scurt fiecare creştin pravoslavnic».

P. 13—24: «Expunerea pe scurt cum fiecare creştin pravoslavnic — după vechea tradiţie a sfinţilor Apostoli şi a sfinţilor Părinţi — şi pentru facerea semnului sfintei cruci pe faţa sa, cum trebue degetele dela mână şi pe cari să le pue, al cărei chip aici prin tipar îl zugrăvim (este gravura) şi cum să-l facă pe sine».

P. 25—26: «Tipicul Sfinţilor Părinţi, ce le-a fost dat de Dumnezeu, pentru toţi ce doresc să cânte sf. Psaltire, monahilor trăitori în tăcere şi tuturor creştinilor pravoslavnici, temători de Dumnezeu».

P. 27—37: «Tipicul Psaltirei, cum trebue să se citească în tot anul dela săptămâna antipascală (în orig. **Антїпáсχі**), care este a Tomei (sic) şi până la sărbătorirea Înălţării cinstitei şi dătătoarei de vieaţă Cruci a Domnului».

P. 38—39: «Să fie înţeles, cum se cuvine în deosebi să se cânte Psaltirea când preotul spune...».

Titlurile traduse de d-l Damian P. Bogdan.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1496. ⟨**Tannoli Silvius**⟩, Comes, *Poëmation de secunda legione valachica*, ed. III şi ⟨Vaida Vasile⟩, *Reflexiones IX ad Poëmation*, Oradea Mare 1830.

POËMATION | de | secunda | LEGIONE VALACHICA | sub | Carolo | Barone | Enzenbergio. | Magno-Varadini, | Excusum in officina typographica Ioannis Tichy | 1830.

In 8⁰ mic de 120 pag.

Pe verso titlului versuri intitulate «Ad Auctorem», semnate de *Zacarias de Nenel*, care arată că adevăratul nume al autorului este Antonius Cosimellius. Textul *Poëmation*-ului în versuri, pe pag. 3—16, este semnat: «Canebat Comes Silvius Tannoli». Semnate de acelaşi Silvius Tannoli mai sunt 2 ode, la sfârşit, p. 119—120: «Ad Samusium de ponte Ilvensi Caroli Baronis Enzenbergii, jussu constructo» şi «Excelentissimo Comiti Andreae ab Hadik, supremo per Transilvaniam armorum praefecto, etc. secundam legionem Valachicam primum perlustranti, milites ejusdem legionis».

Dela p. 17—118 avem: *Reflexiones IX ad Poëmation de secunda Legione Valachica, sub Carolo Barone Enzenbergio positae*». Autorul acestor *Reflexiones* s'a dovedit a fi Vasile Vaida.

Ed. I, tipărită în 100 de exemplare, între 1764—1767, nu se mai găseşte. Ed. II-a a tipărit-o, la 1768, Samuel Sárdy, tipograf în Sibin şi se găseau exemplare înainte de războiu din această ediţie.

---

[1]) Acest simbol începe prin cuvintele: «Cel care vrea să se mântuiască, se cuvine înainte de toate să ţie credinţa *catolicească*..» (**кафолічєскꙋю**..).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cartea întreagă este tradusă în româneşte şi studiată de Vasile Bichigean, *Arhiva Someşană*, Năsăud, (anul 1925) p. 13—19, 39—65, (anul 1926), p. 51—80.

Vezi şi G. B[ariţiu], *Istori'a regimentului alu II. romanescu granitiariu transilvanu. După monografia latina dein 1830 si dupa alte documente posteriore de...*, Brasiovu 1874, (publicată şi în *Annalile Societatei Academice Romane*, tom. VII, (1874), p. 157—236).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1497. *Viaţa contelui de Comminj*, traducere de Simion Marcovici, ⟨Bucureşti⟩ 1830.

ВІАЦА | КОНТЄЛЪЙ де КОММІНЖ | сăŭ | Трівнфъл віртъцій асъпра патімій | аморълъй | Романц морал.

Тълмъчіт дін франціозеще | де | Сімеон Марковіч, | Професор ал Школей Націонале дін | Бъкърещій. | 1830.

In-12⁰, 83 pag. (primele nenumerotate I—VI).

Titlul pe verso are o cugetare despre triumf, care «este cu atâta mai dulce, cu cât şi chinurile au fost mai pătrunzătoare». Urmează această:

In Ştiinţare.

Ačastă istorioară va dovedi cetitorilor că din pricini foarte mici nasc întâmplări cumplite şi că asupra tuturor mişcărilor noastre trebue să întoarcem o băgare de seamă adâncă ca să depărtăm mâhnirea şi necazurile, pre cât este dat unei fiinţe supuse la atâtea patimi şi bătută de atâtea valuri.

Un Rumân doritor de înnaintarea neamului său spre învăţătură şi fericire şi ale căruia cugetări sânt a pururea îndreptate spre a să arăta, pe cât puterile îl ĭartă, folositor fraţilor săi, a tipărit ačastă cărticică, socotindu-o de mare preţ pentru purtarea tinerilor în lume, acest teatr(u) de veselie şi de desfătare, când faptele sânt bune şi din protivă prăpa(s)tie plină de lacrămi şi de suspinuri, când lucrările noastre nu să potrivesc cu povăţuirile cuvântului celui drept.

Numirea de romanţ să nu sperie pe nimini, căci nu însemnează alt de cât o istorioară plăzmuită. Aşa dar ačastă plăzmuire poate fi bună şi folositoare şi iarăş vătămătoare, după scoposul scriitorului. Cât pentru acest romanţ îndrăznim a zice că nici un părinte, nici un copil de veri ce treaptă saŭ felĭu vor fi, nu să poate supăra, pentrucă într-însul vor vedea întâiu că neunirea familiilor pricinueşte cele mai grozave necazuri şi al doelea că orbeasca pornire a tinerilor la patima amorului îi asvârle în noianurile ticăloşii şi ale chinurilor, de care numai moartea poate să-i scape.

Ca să să lumineze un neam, nu numai că trebuesc şcoale, ci încă şi cărţi îndestule pentru toată treapta de oameni, scrise cu simplitate şi interesante spre petrecere în ceasurile de odihnă şi nelucrare. Scriitorii acestor cărţi trebue să privească la dăsrădăcinarea năravurilor celor rele şi neclintita întemeere a celor bune. Căci până când năravurile nu să vor îndrepta, nici o prefacere folositoare nu să poate nădăjdui; dar stăpâni şi îndreptători năravurilor sânt fămeile, pentrucă dela dânsele împreună cu laptele ce ne hrăneşte, sugem şi cele dintâiu sentimenturi şi obiceĭuri. Seghĭur zice că bărbaţii întocmesc prăvilile, iar fămeile năravurile.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Daţĭ creştere bună fămeilor, zice alt filosof şi veţĭ avea bărbaţĭ de ispravă; întocmiţĭ pravilĭ drepte şi veţĭ avea patrioţĭ bunĭ. Aceştiĭ dar simţitoare şi drăgălaşe părţĭ a omenirii îndrăznesc a închina acest mic rod al ostenelelor mele, rugându-mă să treacă cu vederea greşalele ce să vor fi pricinuit din neştiinţă saŭ neputinţă şi să binevoĭască a socoti că numaĭ râvna de a fi cât măcar de puţân folositor m'a îndemnat a mă înfăţişa cu ačastă cărticică; de vor plânge la citirea eĭ, nu o voĭu lua drept laudă; iar de să va întâmpla să o citească fără vărsare de lacrămĭ, greşala va fi a mea, căcĭ n'am ştiut să zugrăvesc după cuviinţă sfâşiitoarele patimĭ ale inimiĭ, cu toate că le-am privit prea de aproape.

Fericit mă voĭu socoti de să va priimi tălmăcirea mea cu bunătate şi mă făgăduesc că ačasta va fi un îndemn pentru mine a tipări în scurtă vreme şi alte cărţĭ, ĭar maĭ vârtos o culegere din nopţile cele maĭ frumoase ale slăvituluĭ Yung, carte înnaltă şi foarte morală, zămislită de duhul cel maĭ înfocat şi ĭubitor de omenire, în care toată treapta de oamenĭ poate afla învăţăturĭ mântuitoare.

Curierul rumânesc, II (14 Ian. 1830), p. 346. — Al. Marcu, *Un student romîn la Pisa şi Paris, către 1820: Simion Marcovici*, în *Rev. ist.*, XV (1929), p. 43—44, susţine că autorul francez nu pare a fi «străin de Baculard d'Arnaud (1718—1805) şi de al său Comte de Comminges (1764)». *Le comte de Comminges* al lui Baculard d'Arnaud este însă piesă de teatru. Pentru acest motiv cred mai de grabă că traducerea lui Marcovici trebue pusă în legătură cu romanul scris de M-me de Tencin, *Mémoires du Comte de Comminges* (1735).

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1498. Theodorescu A., *Aritmetică*, Iaşi 1830.

ꙐРІѲ𝔐Ⓒ𝔗ІКЪ | сaѕ | ѧнѣъцътѕра сокотѣлілѡр | акѕм ѧнтѫѫ шаръ ѧнтокмітъ ѧн а|чест кіп пентрѕ фолосѕл Тінерілор | дін | Ⓒемінарюл Ⓒоколеї.

Ꙗшіĭ | ѧн Тіпографіа Ⓒ. Ꙫітрополіĭ, | сѕпт інспекціѫ Д. Германш Е. Ꙗрхімандріт. | 1830.

In-8⁰ mic, 1 foae (titlul) + 149 pag. + peste 8 pag., numerotate cirilic astfel: ѧ, Б, В, Г, Д, Ⓒ, Ж, З (errata). Data pe unul din exemplarele Academiei nu se citeşte aşa de clar, ultimul 0 fiind întinat şi asemuindu-se cu 9. La 1839 însă, a apărut o nouă ediţie, dar adăogită ca pagini (1 f. + 164 pag.) şi de un format ceva mai mare, cu altă rânduĭală tipografică.

Textul în cirilică rusească. Pe verso titlului această prefaţă:

Către cetitori.

Rânduit fiind ca să învăţŭ Arithmetica pe tinerii din Seminarĭul Socoliĭ, am alcătuit pentru eĭ ačastă cărticică spre a-şĭ putea sprijini memoriia acelor auzite în Parados în acest ramŭ de ştiinţă; înbogăţindu-o cu felĭurite probleme şi ecsempluri, unile născocite de mine, altele din alţĭ autorĭ luate, adăogând încă la sfârşit un numărŭ de probleme dezlegate prin potrivirĭ, ca un suplement la regula neadevărateĭ punerĭ, folositoare tinerilor în aceĭa ce îĭ învită spre a-şĭ îndeletnicĭ cugetarea; greutate mare însă văzind că întâmpină cu prescrisul: pentrucă ceĭ maĭ mulţĭ abea pot rău scrie în anul întâĭu al priimiriĭ lor, când le este rânduit a o învăţa, din care pricină şi greşale multe în manuscriptele lor să vor vâra şi timp mult perdea scriind, ca să-ĭ scutesc

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

de aceste greutăţĭ şi perdere de vreme, deşi nicĭ un venit statornic nu am, am cheltuit însă parte din leafa mea ca să o tipăresc, că almintrelea şi prea greŭ şi prea cu lipsă răspundeam la scopos. O pun dară înaintea publiculuĭ, socotind încă că nu voĭu fi fără de roadă şi către alţĭ tinerĭ ce ar voĭ a învăţa ačastă ştiinţă şi norocit m-aşĭ socoti, dacă ačastă faptă ar fi priimită ca

470. Vindecarea orbului, *Psaltire* (rusească), Bucureşti 1830.

un semn de râvnă şi slujbă, ce dupre putinţa mea sânt plecat a face tinerilor Patrieĭ mele.

A. Theodorescul.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1499. Leopold Şimani, *Pruncii cei părăsiţi*, trad. de Ioan Theodorovici, Buda 1830.

ПРѢНЧІЙ ЧЄЙ ПЪРѢСѢЩЙ, | Ѩжѣторюлѣй лѣй Дѣмнезѣѕ шй пѣртѣрїй дѣ| грижѣ ѧ ѻ҃нѣй бътрѣне шй крединчѣасъ | крескътѣаре ѧкрединцаций. | Істѣрїа Франдезѣскъ, | ѧдевъратъ шй моралъ, | дѣпъ фѣрма лецїй чїтй крещинѣщй спре ѧ-|дрептарѣ тинерймей ѧтѣкмитъ | дѣ | ЛЄОПѢЛД ШЙМЙНИ | шй ѧкѣм ѧ лймба Рѡманѣскъ ѧшъзатъ | дѣ | ІѠѦН ѲЄѺДѠРОВИЧ, | ла Бесѣрика Греко-Рѡманѣскъ дин Пѣста ѧк|тѣал Парѣх, Консїсторїалник Їссїсѡр, шй ѧ | кѣрцилѡр Рѡманецй Інт: Кръѣск Цѣнзор | шн Корѣктор. | Кѣ ѡ фїгѣръ ѧ ѧрамъ тъмтъ. | Die verlaſſenen Kinder. | ѧ Бѣда | кѣ тѵпарюл Кръецей Тѵпографїй ѧ Оѻнїверсїтатей дин Пѣста. 1830.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

In-8⁰ mic de 155 pag. și o gravură (semnată *Lehnhardt sc.*).

Exemplarul Academiei, fost al Mitropolitului Iosif Naniescu, mai are o foae cu alt titlu, puțin deosebit de cel reprodus mai sus: «Doi prunci părăsiți acoperământuluĭ... istoriuță adevărată și morală... în limba romanéscă tradusă». Lipsește: «*Cu o figură în aramă tăiată...*».

Cartea este închinată lui *Const. Grabovschi* (p. 3) și are această prefață:

Prea-iubiților fiĭ sufletești!

Pentru multe facerĭ de bine, care eu dela aĭ vostriĭ prea-onorați părinți, într'un curs de noaosprezéce anĭ, am căpătat, ne fiind în stare altmintrelea mulțămirea mea a o arăta, am judecat prin închinarea cărțiĭ acesteĭa, voao prea-iubiților, a o plini; rugându-vă ca cu asemenea bunăvoire — pentru aducerea aminte — să o primiți, precum și eu voao cu părintească binecuvântare o închin; și pre prea-milostivul Dumnezeu, pentru bun sporĭul și sănătatea Voastră și a părinților vostriĭ rugând, rămân al Vostru sufletesc părinte.

Ioan Theodorovič.

București: Biblioteca Academiei Române.

1500. Vajda Ladislau, Sóósmezö, *Synopsis historiae juris Transsilvanici*, Cluj 1830. — Latinește.

Synopsis | historiae juris | Transsilvanici, | in | usum | auditorum suorum | per | Ladislaum Vajda | de Sóósmezö | Concipistam Gubernialem, juris Patrii et Criminalis, în Lyceo Regio Claudiopolitano | Suplentem Professorem | concinnata. | Anno 1826.

Claudiopoli | Typis Lycei Regii 1830.

In-8⁰, 8 foi nepaginate + 330 pag. + 3 pag. (errata).

Pe verso titlului: «Imprimatur. Claudiopoli, Die 24-a Augusti 1830. Nicolaus: Episcopus Transsilvaniae». F. liminare 2—5: dedicația adresată baronului Ioan Jósika de Brányitska; f. 6: prefața către cititor, reprodusă aici; f. 7—8: cuprinsul.

Prefața:

Lector Benevole!

Extractum Historiae Juris Transsilvanici Hungarico Idiomate hoc anno editae in usum Scholasticae Juventutis juxta materias concinnatam precibus Dilectissimorum Auditorum meorum suprema praelectionum hora eatenus fusis victus praelo subjiciendum admisi potissimum ideo, quod Juventuti Patriae diversas Regni, Legumque vicissitudines ob oculos ponendo instillabit: Deo Religionem, assiduum, et verum cultum, summo Terrae Principi Clementissimo intemeratam Fidem, Charae Patriae verum amorem exemplo Majorum suorum constanter tribuendum habere.

Fontes, Diplomata, Privilegia, aut antiqua Statuta in hoc Extractu per apices tacta, aut provocata, si legere cupis, volve neam praedictam Historiam sermone Patrio cusam; in hac enim illa, actis illorum Principum, vel Regum, sub quibus emanarunt in sua plenitudine inserta reperies. Vale.

Dr. A. Veress, *Bibliografia română-ungară*, II, p. 285—286, nr. 1245.

București: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1501. Vajda Ladislau, de Sóósmezö, *Az erdélyi polgári magános törvények historiája*, ⟨Cluj⟩ 1830. — Ungureşte.

Az erdélyi polgári magános törvények historiája. Irta.... Kolosváron 1824-ben. Nyomt. a királlyi lyceum bet. 1830. (Kołosvárott).

Istoria legilor civile private ardelene scrisă de... Cluj 1824. Tipărită cu literile liceului regal, 1830. (Cluj).

In-8, 15 foi, 450 pag. + 1 foae.

Trad. de A. P. Todor.

Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, III, p. 735. — Szinnyei J., *Magyar írók*, XIV, col. 761.

1502. Vajda Ladislau, de Sóósmezö, *Az erdélyi polgári magános törvényekkel három könyve*, Cluj 1830. Vol. I—III. — Ungureşte.

Az erdélyi polgári magános törvényekkel való esmeretségek 3 könyve. Kolosváron 1830. A kir lyceum bet.

Cele trei cărţi ale cunoştinţelor despre legile civile private ale Ardealului. Cluj 1830. Cu literile liceului regal ⟨tipărite⟩.

In-8⁰, 1-ul vol., 16 foi, 314 pag. + 1 foae; vol. al 2-lea, 7 foi, 138, 24 pag. + 1 foae; vol. al 3-lea 10 foi, 295 pag. + 1 foae.

Trad. de A. P. Todor.

Petrik Géza, *Magyarország bibliographiája*, III, pag. 735. Szinnyei J., *Magyar írók*, XIV, col. 761.

1503. Vasici-Ungurian, Pavel, *Anthropologhia*, Buda 1830.

ѦНѲРОПОЛОГІѦ | сaѕ | сѯрта кѯнѡцїинцъ | дєспрє ом | ши дєспрє ѧсѣшириле сале | ѧ токмитъ ши ѧтрѣ ачест рѫнд ѧдѣсъ | дє | ПѦVЄЛ ВѦСИЧ-ҶНГѮРЇѦН | ал Мєдїцїней Ѧѕиторїѣ | Anthropologie.

Ѧ Бѣда | ла Кръіаска Типографїа Ҷнївєрсітатєй Ҷнгѹрєщй. | 1830.

In-8⁰ de XVI + 285 pag. + 27 pag. nenumerotate.

Pe verso titlului versuri din Horaţius şi traducerea lor. Urmează dedicaţia, lui «Andreĭ Vasič-Ungurian», sau, cum îi zice autorul însuşi (p. IV): «Bunuluĭ său Meţenas şi frate se dedică ačastă carte». La pag. XIII—XVI prefaţa reprodusă aici; pe paginele nenumerotate dela sfârşit avem errata *(Smintele)* şi listele prenumeranţilor, pe localităţi.

Prefaţa:

Cuvânt înnaite!

De va căuta cineva la fieştecarea făptură şi cu ochiĭ deschişĭ o va pătrunde, va afla o minune mare într-însa; ačastă minune cu atâta va fi maĭ mare, cu cât maĭ adânc la ceale din lontru ale eĭ va ajunge. Căută-te dar, omule, înţeleaptă făptură a Făcătorĭuluĭ însuţĭ, pre tine şi te minunează de cele ce veĭ afla în tine; caută la toată părticica trupuluĭ tău şi cunoaşte folosul eĭ, pre carele cunoscându-l, veĭ lăuda înţelepčunea şi măestria ziditorĭuluĭ. Nu fi îndestulat că trăeştĭ în ačasta lume, ci caută cum? şi pentru ce veţueştĭ într-însa? Caută ce deschilinire estă întră tine şi întră alte veţuitoare; ba şi întră alţĭ omenĭ. Înţeleptul Thales zice: «Cunoaşte-te pre tine însuţĭ».

Spre scrierea acestiĭ cărţĭ din doaă priciniĭ m-am hotărît: întâia este iubirea

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

cătră Naţia mea (spre a căria cultură toţi Românii învăpăiaţi sânt); iar a doao sfatul tinerimeĭ Romaneşti din ačastă universitate (a căria nu e mic numărul). Insă nicĭ bine nu mă apucaĭ de dânsa, multă greotate simţiĭ în prefacerea terminelor, cu care în descrierea eĭ să mă pot ajutura, fiindcă până acuma nicĭ o carte aşa în limba noastră nu se află, de unde să fiu putut ceva scoate. Pentru aceĭa, iubite cetitorĭu, maĭ nainte de ce veĭ judeca despre ačastă carte, te rog, bine voĭaşte întâĭu a lua în samă precum puterile meale, aşà şi înpedecările care la ceale maĭ adâncĭ a mă slobozi m-au oprit. Eu cât am putut, adevărata însemnare terminelor a da m-am ostenit, întrebuinţind multe (precum şi alte naţiĭ fac) şi latineştĭ; iară tu de veĭ vedea aceĭa însămnare a nu fi deplin şi alta maĭ desvălită, sau maĭ apriată veĭ afla, vrând a mă îndrepta, cu urechile aplecate şi cu mulţămire te voĭ asculta. Maĭ departe de veĭ cugeta că terminele sau cuvintele ce le-am întrebuinţat maĭ vârtos întră funcţiile secsuale nu ar avea loc, sau că ar fi prea gros scrise, te rog să iaĭ în samă a fi obiectul acestiĭ cărţĭ o m u l, în starea sa cea naturală; şi în om, precum o parte, aşa şi alta are scopul, are folosul său, ba şi numele său.

In descrierea acestiĭ cărţĭ acest rând am urmat: arătând întâĭu pre scurt istoria omuluĭ, şi descriind treĭ systeme ghenerale, precum:

1. Systema oaselor, 2. a muşchilor, a 3 a pealeĭ; am împărţit toată cartea întru deschilinirea funcţiilor în treĭ părţĭ, din care partea I. cuprinde funcţiile veghetative, sau a vieţiĭ trupeştĭ, cu organele sale. A II. Funcţiile animale sau a vieţiĭ sufleţeştĭ cu organele sale. A III. Funcţiile secsuale sau a plomădireĭ, cu organele sale. Cărora, în loc de apendice (adăogare), fiindcă omul nu numaĭ din trup, ci şi din suflet e alcătuit, am adus scurtă cunoştinţă şi despre suflet. — Spre cunoştinţa fieştecăruia organ, am descriat ţesătura lor cea maĭ din afară, lăsând ceale maĭ adâncĭ anatomilor. Toate acestea sânt întocmite după prelecţiile D. Şordan, al mediţineĭ doctor în ačastă Universitate a fisiologhieĭ şi anatomieĭ, precum şi al mieu fostul nemuritorĭu învăţătorĭu. Primeaşte dar, iubite cetitorĭu, acest puţin şi întâĭul fruct al ostenealelor meale şi te folosaşte cu dânsul, iar eu mă voĭ bucura văzând folosul şi iubirea Ta cătră mine fiind totdeuna spre şerbire gata.

Pavel Vasič-Ungurian.

Pe ultima pagină, după ce anunţă majorarea preţului cărţii, dela «24 cr. arg. la 40 de cr. arg.», se arată locul unde se pot găsi exemplare în comerţ: «... în Vârşeţ̆ la d. prof. Petrovič. In Timişoară la d. Balan Compactoru şi în Peşta la mine».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1504. Văcărescu Ion, *Poezii alese*, ⟨Bucureşti⟩ 1830.

ПОЄЗІІ ѦЛЄЄЄ | Дін | алѣ Д. Мареѣскѹ | ЛОГОФѢТ І. ѢѢКѢРЄЄКѲ. | 1830.

In-16⁰ de 59 pag.

Pe copertă acelaşi titlu încadrat în linii.

Cuprinde următoarele poezii: O zi şi o noapte de primăvară la Văcăreşti sau Primăvara amoruluĭ, Simpatia, Minutul îndumnezeit, Adevărata iubire, Caleidoscopul, O întâmplare, Elegiĭ, Sinucizul, Tipografia, Inchinăciune de nelegiuiţi şi Alegorie.

Pentru poezia *Tipografia* următoarea notă: «Ca din partea eĭ, când s'a început la 1818 Apr. 19 la Isvorul Tămăduiri(i) în Cişmeaoa luĭ Mavroghenĭ, în zioa acestuĭ prasnic al biserici(i) de acolo».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1505. Caracaş C., *Topografia Ţării-Româneşti*, Bucureşti 1830. Greceşte.

Τοπογραφία | τῆς Βλαχίας | καὶ ἀνθρωπολογικαὶ παρατηρήσεις, | ἀνναφορικῶς (sic!) πρὸς τὴν ὑγιείαν καὶ νόσους | τῶν κατοίκων αὐτῆς, | ὑπὸ κυρίου ἰατροφιλοσόφου | Κ. ΚΑΡΑΚΑΣΑ. | Ἐν Βουκουρεστίοις | ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ι. Ἡλιάδου. | 1830.

Topografia Ţării-Româneşti şi observaţiuni antropologice privitoare la sănătatea şi bolile locuitorilor ei. De domnul doctor în medicină şi filosofie C. Caracaş. Bucureşti. Tipografia I. Eliade 1830.

In-8°, 1 foae + 435 pag.; dela 433—435 tabla de materie.

Atragem atenţiunea că opera s'a tradus în româneşte: «După invitarea d-lui Grigorie Caracaşi, G. Sion a tradus *Topografia* lui Constantin Caracaşi. Traducţiunea nu este încă publicată» (vezi G. I. Ionescu-Gion, *Portrete istorice*, Buc. 1894, p. 43; v. şi p. 30, nota 2). Traducerea lui G. Sion se păstrează în ms. românesc al Academiei Române, nr. 4794.

Traducere de N. Camariano.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române. Biblioteca Prof. D. Russo.

1506. Gorjanu Ioan, *Calendar*... pe anul 1830. — Foae volantă.

Autorul însuşi descrie astfel acest calendar: «...am dat eu la lumină... la anulŭ 1830 numaĭ unulŭ de părete pentru 20 anĭ, ornatŭ cu vulturul romanescŭ şi cu nişte versurĭ frumoase, pre care Vestitorul nostru le publică în maĭ multe rândurĭ cu destule laude» (v. *Discursŭ*, la *Kalendarŭ pentru următori trei ani 1851, 1852, 1853*. Bucureşti 1851.

Gh. I. Moisescu, *Istoria şcoalelor din Vălenii-de-Munte 1831—1931*, Vălenii-de-Munte 1931, p. 113, nota 1 şi p. 109.

1507. *Înştiinţare despre înmormântarea Episcopului Nestor Ioanovici*, ⟨Arad⟩. 1830. — Foae volantă. Latineşte.

1 foae: 20,2 × 16,8 cm.; textul încadrat în chenar negru (doliu).

A murit la 9/21 Febr. 1830 şi s'a înmormântat la 12/24 Febr. 1830.

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante*, p. 52.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1508. *Înştiinţare pentru vânzare prin licitaţie...*, Arad 1830. — Foae volantă. Nemţeşte.

Titlul: PUBLICANDUM.

1 foae: 18,2 × 13,4 cm., alb pe verso.

Se anunţă vânzarea clădirii, unde a fost şcoala normală românească (preparandia).

Data: 15 Febr. 1830. Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 52.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1509. *Infiinţarea comisiilor de revizie pe judeţe*, Bucureşti 1830.— Foae volantă.

In folio, 2 foi; tipărite numai primele 3 pagine.

Drept titlu: «Dela obştésca adunare a Divanurilor Prinţipatuluĭ Valahieĭ». Data: «1830: Ghenarie».

Se înfinţează 3 comisii de revizie în toată ţara, pentru cercetarea jalbelor «arătătoare de asupririle şi năpăstuirile ce vor fi cercat» cetăţenii. Se fixează zilele şi judeţele pe unde aceste comisii vor fi «preumblătoare».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, I.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1510. *Ordin pentru oprirea vânatului*, ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă.

In folio, 1 foae, albă pe verso.

Titlul: «Divanul săvârşitor al Valahieĭ».

Opreşte vânatul dela 15 Apr. — 1 Iunie, afară de lupi, urşi, vulpi, bursuci, găĭ şi «altele asemenea».

Jos: «1830 Aprilie. Costandin Suţu Členul Divanuluĭ».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. nr. 4075, f. 23.

1511. *Înştiinţări oficiale*, ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă.

1 foae, cu textul pe 2 coloane: într'una 19 rânduri, în cealaltă 24 rânduri, tipărite.

Procurorul Divanului Petrof despre cererile de a merge la băi, în străinătate, a Lucsandrei Bujoreanca, a Elencăi, soţia logof. Nicolae Săulescul şi a Sărdarului Anăstase Roşanu. Data: «1830 Maĭu 13».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, I

1512. *Înştiinţări oficiale*, ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă.

Pe o foae 8 × 24 cm., procurorul Divanului, Petrof, aduce la cunoştinţa publică — asemenea foi volante făceau serviciu de presă — trei ştiri:

1. Alcătuirea unei comisii sub preşidenţia vornicului Mihalache Ghica şi a polcovnicului Foirughei (sic!) pentru cercetarea sineturilor «glăsuitoare de vechile hotară între Valahia şi Bulgaria, până în matca Dunăreĭ».

2. Baronul Şiler va înlocui la consulatul austriac pe consulul titular Hachenau, cât timp acesta va fi «la apele calde dela Mehadiĭa».

3. Pierderea unui «ceasornic de aur de cele de sân cu muzică» de către Căminarul Iordache Arion, care va da «patru împărăteştĭ» celui care va aduce ceasul.

Data: 23 Iunie 1830.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, Foi volante, I.

1513. *Înştiinţare de iertarea birului*, ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă.

In folio, 1 foae.

«Obştească adunare a divanurilor» (drept titlu) anunţă pârcălabilor, sindiilor şi locuitorilor că se prelungeşte, cu o jumătate de an, iertarea birului. Data: «1830 Maĭu».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. nr. 4075, p. 24.

1514. *Tabelă... despre trecerea vitelor peste graniţă*, ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă.

In folio mare, 1 foae (tabela), albă pe verso.

Titlul: «Anul 1830: Iulie 1: Condiţiile cu care s-au vândut trecătoarea vitelor peste graniţă».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. nr. 4075 p. 25.

1515. *Publicaţie* (copie), ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă.

Drept titlu: ПЪБЛІКѢЦІѲ.

1 foae. în folio, $^1/_2$ albă.

«Iscăliţi»-i «Mihalache Cornescu ⟨şi⟩ Ştirbeĭu» aduc la cunoştinţă hotărîrea preşedintelui Divanurilor Principatelor, generalul *Kisilef*, ca toată lumea să predea comisiei pentru cercetarea documentelor, actele şi documentele de proprietate, până la 2 Martie 1831.

Data: «1830 Oct. 16» (cifra 6 pusă sub 1). Hotărîrea generalului Kiselef este din 6 Oct. 1830.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1516. Dometian, Stareţul M-rii Neamţului, *Înştiinţare,* M-rea Neamţul 1830. — Foae volantă.

Drept titlu: ДЦІНИЦІЯѲ.

1 foae, în folio, ½ albă.

«Dometian, ieroarhimandrit şi stareţ sfintelor monastirĭ Neamţuluĭ şi Seculuĭ împreună cu tot Soborul» anunţă că va tipări, la Neamţ, *Mineile* şi îndeamnă pe preoţi, boeri, etc. să se înscrie ca «pronumeranţĭ».

Data: «1830 Januarie 30».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1517. *Pruba noului tipariu de musichie,* M-rea Neamţ [1830]. — Foae volantă.

In-4⁰, 2 foi, scrise numai ultimele 3 pag.

Titlul «Pruba sau forma nouluĭ tiparĭu de musichie». La sfârşit: «Moldova, în Tipografiie Sf. M. Neamţul, supt derecţie. Ier(o)d(iaconului) Nectarie Frimu».

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante,* p. 23.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1518. Redacţia Albinei Româneşti, *Înştiinţare,* Iaşi 1830. — Foae volantă.

In-4⁰, 1 foae.

Titlul: «Înştiinţare cătră bine-voitoriĭ compatrioţi», în legătură cu apariţia şi scopul publicaţiei.

Data: «Eşiĭ 18 Dechemvri 1830». Incipit: «Un an şi ğumătate s-au încheiet dela publicaţia Gazeteĭ în limba patrieĭ...»

Al. T. Dumitrescu, *Foi volante,* p. 22—23.

Bucureşti: Biblioteca Acad. Rom., ms. rom. 4082, f. 84.

1519. *Obştească pravilă,* ⟨1830⟩. — Foae volantă.

In folio mare, 1 foae, scrisă pe ambele feţe, în 16 articole.

Titlul: «Opşteasca pravilă, pentru împărţire cvartirurilor şi ţânere postoĭurilor în oraşu».

La sfârşit: «In cel or(i)ghinal (a)u iscălit maior Nojin Mihalachi Corimnu Şteabli».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.,* p. 80.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1520. *Ştiinţare pentru aprovizionarea oştirilor,* Bucureşti 1830. — Foae volantă. Ruseşte şi româneşte.

1 foae (19,3 × 19,3) × 34 cm., Textul românesc în stânga, cel rusesc în dreapta şi tipărit cu caractere cirilice.

Incipit: «Fiindcă pentru îndestularea oştirilor...». La sfârşit data: «Avgust 5: zile 1830: Bucureşti». Numele lui *Kiselev* este imprimat cu pecete, în tuş.

Cuprinde 5 articole privitoare la «îndestularea oştirilor ce se află în Prinţipaturile Moldavieĭ» şi Valahieĭ.

Al. T. Dumitrescu, *op, cit.,* p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1521. *Tablă de plata Căminăritului,* ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă. Românește, rusește şi grecește.

1 foae, 49,2 × 34,5 cm., textul pe 3 coloane.

Sus, pe coloana românească: «No: Anul 1830: Tablă de plata Căminăritului».

Al. T. Dumitrescu, *op. cit.,* p. 80.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 4075, f. 28—29.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

1522. *Tablă de plata dijmăritului şi a tutunăritului*, ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă. Românește, ruseşte şi greceşte.

1 foae, 49,2 × 34,5 cm., textul pe 3 coloane.
Sus, pe coloana românească: «No: Anul 1830: Tablă pentru plata dijmărituluĭ şi a tutunărituluĭ».
Al. T. Dumitrescu, *Foi. volante*, p. 80.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 4075, f. 30—31.

1523. *Tablă pentru plata oeritului*, ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă. Românește, ruseşte şi greceşte.

1 foae, 49,2 × 34,5 cm., textul pe 3 coloane.
Sus, pe coloana românească; «No: Anul 1830. Tablă pentru plata oerituluĭ».
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79-80.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 4075, f. 26—27.

1524. *Tablă pentru plata vinăriciului*, ⟨Bucureşti⟩ 1830. — Foae volantă. Românește, ruseşte şi greceşte.

1 foae, 49,2 × 34,5 cm., textul pe 3 coloane.
Sus, pe coloana românească: «No: Anul 1830: Tablă pentru plata vinăričuluĭ».
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 79.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române, ms. rom. 4075, f. 32—33.

1525. Kreisſchreiben vom galiziſchen k. k. Landesgubernium, Lwów 1830. — Foae volantă. Nemţeşte şi românește.

In folio, 37 foi nenumerotate.
Textul germano-român este astfel dispus: pe 2 coloane foaia 1; numai nemţeşte, f. 2—20; numai românește, f. 21—37. Titlul românesc, f. 21:

Asămănătoare închipuirea a deosăbirei între aprinderea de splină, molimă de plumânele, boală de vintre şi ciumă de vite, întru o tabelarnicască vedeare.

Data pe f. 1 verso: «Leow, la 16 Iulie 1830».
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1526. *Instrucţie*, Lwów 1830. — Foae volantă. Nemţeşte şi românește.

In folio, 8 foi, textul pe 2 coloane.
Titlul românesc: «IV. Instrucţie pentru Comisarul politicesc şi pentru doftorul care sânt aşezaţĭ întru un loc molepsit».
Data: «Leow, la 24 Dechemvrie 1830».
Al. T. Dumitrescu, *op. cit.*, p. 64.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ADAOSE

1823.

1175 a. *Calendar pe 140 de ani* (1816—1956), ⟨Iaşi⟩ 1823.

КАЛЕНДАРЮ. | Ашезат пе шапте планете | ѧн каре съ купринд 140: де аній· ѧн|чепѫндусъ дела 1816, ши пѫнь ла 1956. | Арътѫнд | Тимпуриле анулуй кум ши ѧн фїеще|карѣ зи че врѣме ва фи.

Ѧншокмиш дупъ клима меціешишелор | локурй. Арашъ анїй дела Хрїстос. | Мѫна анулуй, Кругул Лунїй, Өемелїа, | кум ши дин громовник, куштремурile, | ши Тунетеле, че времй вор съ фїе ду|пъ ачѣсше сѣмне. Ши алшеле мулше | прекум ѧ скаръ съ арашъ.

Акум ѧнтрачесташ кин Тѵпъриш. Ѧ | Тѵпографїя Полїшїчаскъ.

Ла Анул 1823. Іануарїе 1.

In-8⁰ mic, 153 pag. (în exemplarul Academiei, de curând procurat, lipsesc pag. 145—146 şi 153).

Nu se arată locul tipăririi, dar «Typografiĭa Politicască» arătată în titlu a funcţionat în Iaşi (v. facs. nr. 409, titlul *Calendar*-ului tipărit la Iaşi în 1821; ambele titluri se aseamănă foarte mult).

Cuprinsul, gravurile şi distribuţia materialului în pagini este aceiaşi ca pentru *Calendar*-ul înregistrat aici la nr. 1175, p. 406—407: acelaşi *Calendar* a fost imprimat, în cirilică obişnuită, la Bucureşti şi în cirilică rusească, la Iaşi.

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române.

1194 a. Samuil Vulcan, *Despre vărsatul de vacă*, Oradea-Mare 1823.

Broşură în 12⁰; 7 pagine fără coperte şi fără titlu.

Incipit: Samuil Vulcan cu daru lui Dumnedeu Grecó-Catholicu Episcopu a Oradii Mari.

Iubitilor in Christos Frati, si Fii, Protopopilor, Parochilor, Administratorilor, si Capelanilor, a Eparchiei Nóstre! Daru vóâ dela Dumnedeu si pace, si de la Noi pârintéscâ binecuvêntare!

La sfârşit: In Oradé Mare, cu typariu lui Ioan Tichy 1823.

Indemnuri ca locuitorii să altoiască copiii contra vărsatului de vacă, după procedeul descoperit de «Anglul' Jenner la anul' 1795».

Altoirea va fi preventivă şi pentru «vărsatul' firesc».

Cartea aceasta, până a o vedea — trimisă dela Sibiu — am semnalat-o cu rezervă, la pag. 433, nota 1.

Sibiu: Biblioteca «Astra».

Bucureşti: Biblioteca Academiei Române (copie fotografică).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

CĂRŢILE DESCRISE IN TOMUL III.

Titlurile scrise cu italice (cursive) înseamnă cărţi de conţinut profan, pe când cele scrise cu litere antiqua (drepte) le-am pastrat pentru titlurile cărţilor bisericeşti.

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag
1809	755. I. Bărac, *Istoria lui Arghir şi a Elenei*	românește	Braşov	1
„	756. Ioan Bob, Forma clerului	„	Blaj	1
„	757. *Calendar*	„	Buda	3
„	758. Rugăciuni pentru biruinţă şi Paraclis pentru fam. imperială rusă.	„	Iaşi	3
„	759. Ceaslov	„	Sibiu	4
„	760. *Inştrucţie pentru şcoale în Bănat.*	„	Buda	4
„	761. Invăţatură creştinească	„	Bucureşti	5
„	762. *Invăţături dascălilor normaliceşti.*	„	Sibiu	5
„	763. *Istoria lui Alexandru-cel-mare* . .	„	?	5
„	764. Liturghie	„	Sibiu	5
„	765. Petru Maior, Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morţi .	„	Buda	6
„	766. Petru Maior, *Didăhii adecă Invăţături pentru creşterea fiilor* . .	„	„	10
„	767. Orânduiala sfinţirei Bisericii . .	„	Iaşi	12
„	768. „ „ „ . .	„	Bucureşti	12
„	769. Pannyhidă şi Litiia mică	„	Râmnic	13
„	770. Psaltire	„	Blaj	13
„	771. G. C. Roja, *Măestria ghiovăsiriĭ româneşti cu litere latineşti* . . .	rom. şi grec.	Buda	13
„	772. Dim. Vajda, *Cuvântări*	latineşte	Sibiu	15
„	773. Mineiul pe Octomvrie	românește	Mănăst. Neamţ	15
„	774. Rugăciuni în timp de răsboiu . .	grecește	Iaşi	20
1810	775. Acatist	românește	Sibiu	21
„	776. *Calendar*	„	Buda	21
„	777 *Istoria lui Alexandru-cel-mare* . .	„	(Sibiu)	22
„	778. Lastryrie, *Despre bumbac*	„	Buda	22
„	779. Petru Maior, Prediche	„	Buda	22
„	780. Anton de Marki, *Estract din Gramatica germano-română*	nemţeşte	Cernăuţi	25
„	781. Ioan Molnar, *Gram. germano-rom.*	„	Sibiu	27
„	782. Octoih mic	românește	Braşov	28
„	783. Psaltire	„	„	28
„	784. Rânduiala Sf. Maslu	„	„	29
„	785. Alex. I. Mavrocordat (Fugarul), *Bosforul pe Boristene*	grecește	Moscova	29
„	786. Panait Nitzoglu, *Gramatică ruso-greacă*	„	„	29

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1811	787. Ioan Bob, Cuvânt păstoresc . .	românește	Blaj	30
„	788. *Calendar*	„	Buda	30
„	789. *Chiemarea tinerimei*	„	„	31
„	790. Chiriacodromion	„	Mănăst. Neamț	31
„	791. Polyzois Kontos, *Învățături de multe științe*	„	Sibiu	41
„	792. *Doftorie împotriva gălbezii oilor* .	„	Buda	45
„	793. *Ducere de mână* (Caligrafie) . . .	„	„	45
„	794. Molitvenic	„	Brașov	45
„	795. Gr. Obradovici, *Indemnare către învățătura tinerimei românești* .	„	Buda	47
„	796. Octoih	„	„	47
„	797. Octoih	„	Râmnic	50
„	798. Psaltire	„	Sibiu	54
„	799. Mineiul pe Noemvrie	„	Mănăst. Neamț	54
„	800. Mineiul pe Decemvrie	„	„	54
1812	801. I. Bărac, *Istoria lui Arghir și a Elenei*	„	Brașov	55
„	802. I. Bob, *Cuvânt... în zioa installației*	„	(Blaj)	55
„	803. *Cartea legilor*	„	Cernăuți	55
„	804. Catavasier	rom. și grec.	Sibiu	56
„	805. Toma Costin, *Discuție cu „Vaterländische Blätter“*	latinește	Pesta	56
„	806. Toma Costin, *Statistica lui Schwartner*	ungurește	„	56
„	807. Evanghelie	românește	Buda	56
„	808. Fr. Heintl, *Despre prăsirea pomilor.*	„	„	57
„	809. Petru Maior, *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia* . . .	„	„	57
„	810. I. Neuhold, *Despre facerea siropului și a zahărului*	„	„	61
„	811. *Pentru facerea zahărului*	„	„	61
„	812. G. C. Roja, *De luxu in medicamentis.*	latinește	Viena	61
„	813. Thomas a Kempis, Urmarea lui Hristos	românește	Blaj	62
„	814. Tropar pentru Melhisedec . . .	„	(Iași)	62
„	815. Ușa pocăinții	„	Brașov	64
„	816. *Esopia*	„	(Buda)	70
„	817. Mineiul pe Ianuarie	„	Mănăst. Neamț	71
„	818. Mineiul pe Februarie	„	„	71
„	819. C. Vardalah, *Fizica experimentală.*	grecește	Buda	71
„	820. Isac Syrul, *De suflet folositoare carte*	slavonește	Mănăst. Neamț	71
1813	821. *De obște Articuli*	românește	Buda	72
„	822. Mihail G. Boiagi, *Gramatica macedo-română*	grec. nemț.	Viena	72
„	823. I. Burger, *Disertație despre zahăr.*	românește	Buda	76
„	824. *Calendar*	„	„	76
„	825. *Îndreptări moralicești*	„	„	76
„	826. Învățătură pentru ispovedanie .	„	Râmnic	77
„	827. Liturghie	„	„	78

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1813	828. Petru Maior, *Istoria Beséricei Românilor*	românește	Buda	78
„	829. *Manifestul lui Francisc I*, Impăratul Austriei	„	„	81
„	830. Mitterpacher, *Agonisirea viței de vie*	„	„	81
„	831. Gh. Montan, *Versuri la Nașterea Domnului*	„	„	81
„	832. Psaltire	„	„	81
„	833. I. Teodorovici-Nica, *Cântare despre începutul și starea de astăzi a Românilor*	„	„	82
„	834. I. Teodorovici-Nica, *Moralnice sentențiĭ*	„	„	82
„	835. D. Țichindeal, *Despre sholasticeștile instituturi românești, sârbești și grecești*	„	„	83
„	836. Triod	„	Blaj	84
„	837. D. Vaida, *Cuvântări în cinstea Exsélénțiĭ sale Ioann Bobb* . . .	„	(Blaj)	84
„	838. Mineiul pe Martie	„	Mănăst. Neamț	87
„	839. Mineiul pe Aprilie	„	„	92
„	840. Mineiul pe Mai	„	„	92
„	841. Mineiul pe Iunie	„	„	92
„	842. Sinopsă mare a slujbei	grecește	Iași	92
1814	843. Acatist și Paraclis	românește	Mănăst. Neamț	94
„	844. Aghiazmatarĭu mic	„	Iași	94
„	845. Apostol	„	Blaj	95
„	846. Augustin Episcopul, Kecragarion, trad. de Gherontie și Grigorie .	„	Mănăst. Neamț	96
„	847. *Calendarĭu... pre 100 de ani* . . .	„	Buda	97
„	848. *Călindariu*	„	Iași	98
„	849. Andronachi Donici, *Adunare din Impărățeștile Iravile*	„	„	98
„	850. Claude Fleury, *Cathechismul cel mic istoricesc*, trad. de V. Colossi .	„	Buda	101
„	851. *Gheografia sau Scrierĕ pământului.*	„	„	101
„	852. *Intâmplările răsboiului Franțozilor*	„	„	102
„	853. Liturghie	„	Sibiu	105
„	854. Petru Maior, *Animadversiones* .	latinește	Buda	105
„	855. *Răspuns la cârtirea asupra lui Petru Maior*	românește	„	106
„	856. Polyeleul	„	„	106
„	857. Scara Părintelui Ioan	„	Mănast. Neamț	106
„	858. *Arătare despre luarea Parisului* .	„	Buda	109
„	859. D. Țichindeal, *Fabule*	„	„	109
„	860. *Trista întâmplare a cetățiĭ Dresda.*	„	„	110
„	861. Urmare întru Dumineca Paștelui (Slujba Învierii)	„	Mănast. Neamț	111
„	862. Mineiul pe Iulie	„	„	111

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1814	863. *Higiena stomacului*	greceşte	Iaşi	111
„	864. Mihail Partzulla, *Gramatică franceză*	„	Viena	111
„	865. Thicaras, *Imnuri şi rugăciuni* . .	„	Iaşi	112
„	866. Rhiga Velestenli, *Imnuri şi ode* .	„	„	112
1815	867. Indeletnicire iubitoare de Dumnezeu, trad. de Mitrop. Veniamin	româneşte	„	113
„	868. Alégere din toată Psaltirea . . .	„	Mănăst. Neamţ	115
„	869. Vasilie Aron, *Leonat şi Dorofata.*	„	Sibiu	115
„	870. *Calendar*	„	Buda	115
„	871. Catechismul-cel-mare	„	Blaj	115
„	872. Orânduiala pentru schima monahicească	„	Mănăst. Neamţ	116
„	873. Céle 9 cântări din Psaltire . . .	„	Iaşi	116
„	874. Culégere a multor rugăciuni . .	„	Buda	117
„	875. Evhologhion	„	Blaj	117
„	876. Moise Fulea, *Bucoavnă de normă.*	„	Sibiu	117
„	877. *Inştrucţie pentru şcoale în Bănat*, ed. II	„	Buda	119
„	878. Istoria bibliceascâ	„	„	119
„	879. Liturghie	„	Chişinău	119
„	880. P. Maior, *Reflexiones in responsum Domini recensentis Viennensis* . .	latineşte	Pesta	122
„	881. *Napoleon Bonaparte*	româneşte	Buda	123
„	882. Paraclisul Sf. Haralambie . . .	„	(Braşov?)	123
„	883. Naum Petrovici, *Versuri... lui Uroş Şt. Nestorovici*	„	Buda	124
„	884. *Ponturi pentru avaeturi*	„	(Iaşi)	124
„	885. I. D. F. Rumpf, *Alexandru I. Împăratul Rusiei*	„	Buda	125
„	886. *Scară de cuvinte streine*	„	(Iaşi)	125
„	887. J. Séraphin, *Dissertation sur les fièvres bilieuses*	franţuzeşte	Paris	125
„	888. I. Serafim, *Disertaţie asupra frigurilor*	greceşte	„	129
„	889. *Sfatul maicei către tinerime* . . .	româneşte	Buda	129
„	890. Slujba Sf. Isaia	„	Iaşi	129
„	891. Ioan Tincovici, *Înţelépte învăţături*	„	Buda	130
„	892. Ioan Tincovici, *Cântări dumnezeeşti*	„	„	130
„	893. Mineiul pe August	„	Mănăst. Neamţ	131
„	894. *Vrédnica de pomenire biruinţă* . .	„	Buda	135
1816	895. Acatist	„	Blaj	136
„	896. Apocalypsul lui Ioan	„	Buda	136
„	897. Apologhia	„	Mănăst. Neamţ	136
„	898. Dumnezeeştile dogme	„	„	137
„	899. *Aritmetică*	„	Buda	139
„	900. *Bucoavnă*	„	Braşov	139
„	901. *Calendar*	„	Buda	139
„	902. *Calendar*	„	Iaşi	140

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1816	903. Catihisis	românește	Chișinău	140
„	904. Ceasoslov	„	Sibiu	140
„	905. Cuvânt păstoresc	„	Blaj	141
„	906. *Floarea adevărului*, ed. II	„	„	141
„	907. Mielul de aur (Χρυσοῦν Ἐγκόλπιον).	„	(Iași)	146
„	908. *Intrebătoare răspunsurĭ pentru bucatele oprite făgăduinții călugărești*	„	Mănăst. Neamț	147
„	909. *Invățătură pentru doftoriia boalelor la vite*	„	Buda	149
„	910. *Jucăréĭa noroculuĭ*, trad. de Lazăr Asachi	„	Iași	150
„	911. J. H. Kampe, *Descoperirea Americii*	„	Buda	151
„	912. P. Maior, *Contemplatio Recensionis in Valachicam Anticriticam* .	latinește	„	152
„	913. Molevnic	românește	Chișinău	152
„	914. Gh. Montan, *Străinul în Pesta* . .	„	Buda	153
„	915. Gh. Montan, Geișpräch	nemțește	Pesta	154
„	916. Octoih de Canoane pentru Pavecerniță	românește	Mănăst. Neamț	155
„	917. Naum Petrovici, *Versuri lui At. Grabovski*	„	Buda	155
„	918. Rânduiala sfințirii apei	rom., slav., greo.	„	155
„	919. *Regulele scolastice*	românește	„	156
„	920. Strastnic	„	„	156
„	921. Triod	„	„	157
„	922. Triod	„	Iași	157
„	923. Typicon	„	„	157
„	924. *Esopia*	„	Sibiu	161
„	925. Viĭața Sf. Vasilie cel Nou . . .	„	Râmnic	162
„	926. Chiriacodromion	grecește	Iași	163
„	927. *Codicile civil al Moldovei* (Calimah)	„	„	165
„	928. D. Philippide, *Istoria României* .	„	Lipsca	176
„	929. D. Philippide, *Geografia României.*	„	„	177
1817	930. Cuvinte pentru ascultare și Viĭața starețului Paisie dela Neamțu .	românește	Mănăst. Neamț	178
„	931. Frățilă Bene, *Invățătură pentru vărsatul cel mântuitor*, ed. II . .	„	Buda	181
„	932. *Bucoavnă*	„	Brașov	182
„	933. *Calendar*	„	Buda	183
„	934. *Caligrafia românească*	„	„	183
„	935. Catavasier	grec. și rom.	Sibiu	183
„	936. Ceasoslov	românește	Iași	183
„	937. Ceasoslov mic	„	„	185
„	938. Dătorințele Presvyterilor parohialnicĭ	„	Buda	186
„	939. *Diariu sau Zioariu*	„	„	186
„	940. Evanghelie, ed. III	„	Blaj	187
„	941. *Gromovnic*	„	(București)	187

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1817	942. Liturghie	românește	Râmnic	188
„	943. L. Vasilie Popp, *De funeribus plebejis Daco-Romanorum*	latinește	Viena	188
„	944. Psaltire	românește	Buda	188
„	945. Psaltire	„	Iași	189
„	946. Psaltire	„	Mănăst. Neamț	189
„	947. Strastnic	„	Blaj	189
„	948. Noul Testament	„	St. Petersburg	190
„	949. Umilincioasă rugăciune	„	(Iași)	190
„	950. Nichifor Callist Xantopulul, Tâlcuire la antifoane	„	Mănăst. Neamț	190
„	951. Ciasoslov	„	Chișinau	193
„	952. Liturghie	„	Blaj	194
„	953. Rânduiala Panihidei	„	Chișinău	194
„	954. Racoce T., *Prospect*	„	Lwów	195
„	955. Psaltire	„	Râmnic	195
„	956. Vajda L., *Dictiones duae*	latinește	Cluj	196
„	957. Slujba Sf. Serafim	grecește	Iași	196
„	958. D. N. Darvari, *Istoria universală.*	„	Viena	198
„	959. ⟨Phlippide D.⟩, *Incercare de analiză a gândirei*	„	Lipsca	198
„	960. *Genealogia Regilor și Calendar* . .	„	Buda	198
„	961. ⟨Grigorie Ierodiacon⟩, *Combaterea Dialogurilor lui Neofit Duca* . .	„	(Viena)	200
„	962. *Învățătura științei comerciale* . .	„	Iași	200
„	963. ⟨Justin⟩, *Prescurtare din istoriile filipice ale lui P. Trogus*, trad. de D. Philippide	„	Lipsca	204
„	964. *Slujba Sf. Parascheva din Epivates.*	„	Iași	207
„	965. Alexandru I, Țarul Rusiei, *Manifest*	românește	Chișinau	213
„	966. Ioan Gh. Caragea Vv., *Carte către pârcălabi*	„	(București)	213
„	967. *Circulară*	nemț. rom.	Lwów	213
1818	968. Agatanghel Ieronim, *Hrismos* . .	românește	(Iași)	213
„	969. *Artikuluschi osteschesti*	nemțește	Hagenau	214
„	970. *Așezământul organiz. Basarabiei*	rus. și rom.	Chișinău	214
„	971. *Statutul carantinei*	„	„	214
„	972. Pentru scoposul Rossienești însoțiri a Bibliei	românește	„	215
„	973. *Bucoavnă*	„	Sibiu	215
„	974. *Calendar*	„	Buda	216
„	975. Catavasier	grec.șirom.	„	216
„	976. Catihisis	românește	Iași	217
„	977. Darvar Dim N., *Mai nainte gătire spre Cunoștința de Dumnezeu*, trad. de Eufrosin Poteca	„	Buda	218
„	978. Diaconovici-Loga, Const., *Orthografia*	„	„	221
„	979. Fénelon, *Intâmplările lui Telemah*, trad. de Petru Maior	„	„	221

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1818	980. Petru Furduĭ, *Versul Cotrónței* .	românește	Afrudfalva	222
„	981. Gessner Salomon, *Moartea lui Avel*, trad. de Alex. Beldiman .	„	Buda	222
„	982. *Manuductor pentru învățători sholasticești*	„	„	223
„	983. *Legiuirea lui Caragea*	„	Bucureşti	225
„	984. Liturghie	„	Iaşi	227
„	985. Octoih	„	„	238
„	986. Psaltire	„	Buda	238
„	987. Psaltire	„	Chişinău	239
„	988. Psaltire	„	Iaşi	240
„	989. Nouă cântări din Psaltire . . .	„	Mănăst. Neamț	240
„	990. Rückert, Cristian-Albert, *Învățătură pentru facerea pâinii*, trad. de Alex. Beldiman	„	Iași	240
„	991. Efrem Syrul, Cuvinte și învățături, trad. de Ieromonahii Isaac și Iosif, 3 vol. 1818—1819—1823 .	„	Mănăst. Neamț	243
„	992. Noul Testament	„	„	246
„	993. Villaume, *Pedagoghia şi Methodica*, trad. de Naum Petrovici .	„	Buda	247
„	994. *Elogiu Principelui Ioan Gheorghe Caragea*	grecește	Viena	250
„	995. Florus, *Prescurtare din istoria Romanilor*, trad. de D. Philippide	„	Lipsca	251
„	996. Dionisie Fotino, *Istoria Daciei*	„	Viena	251
„	997. Dionisie Fotino, *Noul Erotocrit*	„	„	258
„	998. Govdela P. D., *Elem. de aritmetică.*	„	Iaşi	263
„	999. At. Hristopol. *Versuri şi proză* .	„	Viena	270
„	1000. *Legiuirea lui Caragea*	„	„	271
„	1001. Neofit, *Răsturnarea religiei Evreilor*, trad. de Ioan Gheorghiu . .	„	(Iaşi)	276
„	1002. Polizois Kontos, *Învățăt. variată*	„	Viena	279
„	1003. Gheorghe Lazăr, *Inştiinţare despre şcoala dela Sf. Sava*	românește	Bucureşti	281
„	1004. Ioan Gheorghe Caragea Vd., *Poruncă pârcălabilor*	„	„	281
„	1005—1019. *Circulare*	nemț. rom.	Lwów	282
„	1020. Francisc I, Imp. Austriei, *Patent*	„ „	Viena	285
„	1021. „ „ „ , *Edict*	„ „	„	285
„	1022. „ „ „ , *Decret*	„ „	„	285
„	1023—1024. Rânduiala slujbei în vreme de războiu	românește	(Blaj)	286
„	1025. *Indreptare*	„	(Cluj)	286
1819	1026. Acathist	„	Buda	286
„	1027. „	„	Râmnic	287
„	1028. Adunare de rugăciuni din Molitvenic	„	(Iaşi)	287
„	1029. *Alcătuirea ponturilor pentru țărani*	rus. şi rom.	Chişinău	287
„	1030. Apologhia	românește	Bucureşti	288

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1819	1031. Biblia	românește	St. Petersburg	289
„	1032. Pierre Blanchard, *Plutarch nou*, trad. de Nicola Nicolau	„	Buda	290
„	1033. *Calendar*	„	„	291
„	1034. *Carte folositoare de suflet*	„	Iași	292
„	1035. *Cărticica năravurilor bune*, trad. de Moise Fulea	„	Sibiu	293
„	1036. Ceasoslov	„	„	294
„	1037. Isaac Syrul, Cuvinte	„	Mănăst. Neamț	295
„	1038. *Scurtă russască gramatică* . . .	rus. și rom.	Chișinău	298
„	1039. P. Maior, *Orthographia romana* .	latinește	Buda	299
„	1040. Mineĭu de obște	românește	Chișinău	304
„	1041. Molitvenic bogat	„	București	306
„	1042. Gh. Montan, Kurzgefaßte Geſchichte der Wlachiſchen Nazion	nemțește	Buda	308
„	1043. *Omul de lume*, trad. de V. Gergely de Csokotis	românește	Viena	309
„	1044. A. Pann, Axion	„	București	312
„	1045. Papadopulu N., *Cărticică îndemânatică*, trad. de Mitropolitul Veniamin	„	Iași	312
„	1046. Petrovici, Neujahrs-Geſchenk	nemțește	Buda	313
„	1047. Psaltire	românește	Râmnic	313
„	1048. Rugăciuni către... Născătoarea de Dumnezeu	„	București	313
„	1049. Testamentul nou	„	St. Petersburg	314
„	1050. Viĭața Sf. Vasilie celuĭ Nou . .	„	București	314
„	1051. Evghenie Vulgaris, Adoleshia filotheos *(Atârnare în loc de scrisoare)*, trad. de P. Stamatiadi . .	„	Iași	315
„	1052. Slujba Sf. Ioan din Trapezunt .	grecește	„	315
„	1053. Gessner S., *Amorezatul*, trad. de Ruxanda Samurcaș	„	„	316
„	1054. Ralu Șuțu, *Sfaturile unei mame către fiica sa*	„	Veneția	318
„	1055. Kleobul G., *Table pedagogice* . .	„	Paris	319
„	1056. Mably, *Dialogurile lui Focion*, trad. de Ecat. Șuțu	„	Iași	320
„	1057. *Contract*	nemț. rom.	(Lugoș)	322
„	1058. *Instrucție pentru magistratualiști*	românește	(Cluj)	322
„	1059. *Circulară*	nemț. rom.	Lwów	322
„	1060. Mitr. Gavriil Bănulescu, Pastorală contra beției	rus. și rom.	Chișinău	322
„	1061. *Înștiințare*	„ „	„	323
1820	1062. V. Aaron, *Anul cel mănos* . .	românește	Sibiu	324
„	1063. Agapie Criteanul, Minununile Maicii Domnului, trad. de Rafail Ieromonahul	„	Râmnic	325
„	1064. Apostol	„	București	326
„	1065. „	„	Chișinău	327
„	1066. *Calendar*	„	Sibiu	327

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	Locul	Pag.
1820	1067. *Chrestomaticul românesc*, trad. de Teodor Racoce	românește	Cernăuți	327
„	1068. *Condica criminalicească, partea întâiu*	„	(Iași)	328
„	1069. *Copie după predlojenia d-lui Namesnic*	rus. și rom.	Chișinău	328
„	1070. Evanghelie	românește	„	328
„	1071. Florian, *Istoria lui Numa Pompilie*, trad. de Alex. Beldiman .	„	Iași	328
„	1072. Moise Fulea, *Bucoavnă*	„	Sibiu	330
„	1073. Ioan Gură-de-aur, Cuvânt la tăierea capului Sf. Ioan	„	București	330
„	1074. Ioan Gură-de-aur, Cuvinte șase p. preoție și ale altor trei sfinți părinți trei canonicești Epistolii	„	„	330
„	1075. Învățătură theologhicïască . . .	„	Sibiu	332
„	1076. Leon Arhim., *Cuvânt de pomenire.*	„	Iași	332
„	1077. Molitvenic	„	Chișinău	333
„	1078. Paris Mumuleanu, *Rost de poezii.*	„	București	333
„	1079. Penticostar	„	„	335
„	1080. Ioan Prale, Urmări pe mormânturi	grec.șirom.	Iași	338
„	1081. Psaltire scurtată	românește	București	339
„	1082. Psaltire	„	Brașov	339
„	1083. Psaltire	„	București	342
„	1084. Rânduiala sfințirii bisericii . .	„	Chișinău	345
„	1085. *Schematism și Calendar*	lat. și rom.	Oradea-Mare	347
„	1086. Voltaire, *Tragodia lui Orest*, trad. de Alex. Beldiman	românește	Buda	347
„	1087. *Culegere de diferite tragedii* . .	grecește	București	348
„	1088. Voltaire, *Merope*	„	„	351
„	1089. „ *Brutus*	„	„	351
„	1090. Alfïeri, *Filip*	„	„	351
„	1091. Alfïeri, *Orest*	„	„	351
„	1092. Petre Efesiul, Noul Anastasimatar	„	„	351
„	1093. P. Kontos, *Fantezii morale* . . .	„	„	356
„	1094. J. J. Barthélemy, *Harito și Polydor*	„	„	357
„	1095. Lambadarie P., Scurt Doxastar .	„	„	358
„	1096. Polyenis N., *Istorie universală* . .	„	Iași	361
„	1097. „ *Tratat despre Epir* .	„	„	361
„	1098. Psaltire scurtată	„	București	362
„	1099. Slujba Sf. Gherasim	„	Iași	362
„	1100. *Table pedagogice*	„	(Iași)	362
„	1101. Instrucțiuni catre preoți	românește	?	363
„	1102. *Întărirea anaforalei marilor boeri.*	„	Iași	363
„	1103. Alexandru I, Țarul Rusiei, *Înștiințare*	„	Chișinău	363
„	1104. Alexandru I, *Ucaz privitor la așezarea locuitorilor in Basarabia* .	rus. și rom.	Țarscoe Selo	363

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1820	1105. Mitr. Gavriil, Carte pastorală .	românește	Chișinău	364
„	1106. *Afiș teatral*	rus. și rom.	?	364
„	1107. Alex. Beldiman, *Înștiințare* . . .	românește	Iași	365
„	1108. Francisc I, Impăratul Austriei, *Orândueli*	nemț. rom.	Viena	366
1821	1109. Aaron V., *Istoria lui Sofronim și a Haritei*	românește	Sibiu	366
„	1110. Acatist	„	„	369
„	1111. Athanasie-cel-Mare, Intrebări și răspunsuri, trad. de Gherontie monah	„	București	369
„	1112. Ioan Barac, *Risipirea Ierusalimului*	„	„	369
„	1113. *Calendar*	„	(Iași)	372
„	1114. *Bibliotecă Romanească*, publ. de Zaharia Carcalechi, ...	„	Buda	372
„	1115. Clemens Andreas, Walachiſche Sprachelehre	nemțește	„	373
„	1116. Clemens Andreas, Kleines Walachiſch-Deutſch und Deutſch-Walachiſches Wörterbuch	nemț. rom.	„	374
„	1117. Columb Zaharia, *Gramatica limbii germane*	românește	„	374
„	1118. Culegere a multor rugăciuni . .	„	„	374
„	1119. Const. Diaconovici-Loga, *Chiemare la tipărirea cărților românești*	„	„	376
„	1120. Evanghelie	„	Mănăst. Neamț	380
„	1121. Grigorie din Nazianț, Cuvânt pentru preoție	„	București	380
„	1122. Inzov I. N., *Instrucție*, trad. de Mitropolitul Dim. Sulima	„	Chișinău	381
„	1123. Istoria bibliceasca	„	Buda	382
„	1124. Anton Pann, *Calendarul lui Bonifatie Setosul*	„	București	382
„	1125. Pannyhidă și litia mică . . .	„	Iași	382
„	1126. V. Popp, *Despre apele minerale*	„	Sibiu	382
„	1127. Saint-Piérre (Bernardin de) *Bordeiul indienesc*, trad. de Leon Asachi	„	Iași	383
„	1128. Sfătuire pentru biblie	„	Chișinău	385
„	1129. Urmare în Duminica Paștelui .	„	Iași	385
„	1130. ⟨Atanasie Hristopulos⟩, *Der neue griechische Anakreon*, trad. de Anast. Em. Pappa	nemț. grec.	Viena	386
„	1131. Esop, *Fabule*	grecește	București	386
„	1132. Ipsilante Alexandru, *Proclamație.*	românește	Iași	387
„	1133. Ipsilante Alexandru, *Proclamație.*	rom. și grec.	„	387
„	1134—1136. Ipsilante Alexandru, *Proclamație*	grecește	„	387—388
„	1137. Ipsilante Alexandru, *Proclamație.*	„	Târgoviște	388

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1821	1138. Tudor Vladimirescu, *Proclamaţie.*	româneşte	Bucureşti (?)	389
„	1139. *Înştiinţare*	„	(Iaşi)	389
„	1140—1142. Cantacuzino Gh. (Deleanu), *Manifeste*	„	Iaşi	389—390
„	1143. Goliţinŭ Alecsandru, *Manifest* .	rom. şi rus.	?	390
„	1144. Evghenie, Patriarhul Constantinopolei, *Înştiinţare*	româneşte	?	390
„	1145. *Ucaz*	„	Petersburg	390
„	1146—1147. *Circulare*	nemţeşte	Lwów	390
1822	1148. Antim, Învăţătură părintească .	româneşte	Iaşi	391
„	1149. Asachi Gh., *Odă către neamul Moldaviei*	„	„	391
„	1150. Bobb Ioan, *Dicţionar româno-latino-unguresc,* I—II	rom.lat.ung.	Cluj	391
„	1151. *Bucoavnă*	româneşte	Braşov	393
„	1152. *Bucoavnă*	rom. şi rus.	Chişinău	393
„	1153. Tăiarea capului Sf. Ioan	româneşte	(Bucureşti)	395
„	1154. Ceasoslov	„	Sibiu	395
„	1155 Const Diaconovici-Loga, *Gramatica românească*	„	Buda	395
„	1156. Gessner S., *Erast,* trad. din greceşte, de Zoiţa Grigoriu . . .	„	(Iaşi)	399
„	1157. Kováci Mihail, *Primejdioasa întâmplare a morţii*	„	(Buda)	400
„	1158. Molnar Ion, *Elementa Grammaticae latinae*	latineşte	Sibiu	401
„	1159. Molnar Ion, *Vocabular nemţesc şi românesc*	rom.şi nemţ.	„	401
„	1160. Paris Mumuleanu, *Rost de poezii.*	româneşte	Bucureşti	401
„	1161. A. Pann, *Cântări de stea*	„	„	402
„	1162. *Povăţuire către Aritmetică* . . .	„	Buda	402
„	1163. *Schematismus şi Calendar pe anul 1822*	lat. şi rom.	Oradea-Mare	403
„	1164. *Socoteala Soc. biblice*	româneşte	Chişinău	403
„	1165—1170. *Circulare*	nemţ. rom.	Lwów	404
„	1171. *Împărătescul firman*	româneşte	Iaşi	405
1823	1172. Acatist	„	Bucureşti	405
„	1173. Aghiasmatar	„	Iaşi	405
„	1174. *Bucoavnă*	„	Blaj	406
„	1175. *Calendar pe 140 ani* (1816—1956).	„	(Bucureşti)	406
„	1175 a. *Calendar pe 140 ani*	„	Iaşi	717
„	1176. *Carte pentru pravilă*	„	Neamţ	407
„	1177. Ceasoslov	„	Buda	410
„	1178. Clemens Andreas, Walachische Sprachlehre	nemţeşte	Ofen	410
„	1179. Clemens Andreas, Kleines walachisch-deutsch und deutsch-walachisches Wörterbuch	„	„	412
„	1180. Mitterpacher Ludovic, *Creşterea frăgarilor*	româneşte	Buda	412
„	1181. Învăţături hristianiceşti	„	Iaşi	412

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1823	1182. *Învăţătură pentru lucrătorii de tabacă*	româneşte	Buda	413
„	1183. Macarie Ieromonah, Anastasimatariu	„	Viena	414
„	1184. Macarie Ieromonah, Irmologhion	„	„	417
„	1185. Macarie Ieromonah, Theoreticon	„	„	425
„	1186. Molnar Ioan, Deutſch-walachiſche Sprachlehre	nemţeşte	Sibiu	427
„	1187. Pentru datoriile presbiterilor de popor	româneşte	Chişinău	428
„	1188. Popescu Constantin, *Odă Episcopului Iosif Vurus*	„	Oradea-Mare	428
„	1189. Slujbă de mulţumire în ziua încheierii păcii între Rusia şi Suedia	„	Chişinău	428
„	1190. *Socoteala Societăţii biblice pe 1822*	„	„	429
„	1191. Thomici Ioan, *Cultura albinelor*	„	Buda	429
„	1192. Thomici Ioan, *Cultura bombiţelor*	„	„	430
„	1193. Tipic bisericesc	„	Chişinău	430
„	1194. Vajda Ladislau, *Dictiones quinque*	latineşte	Oradea-Mare	430
„	1194 a. Samuil Vulcan, *Despre vărsatul de vacă*	româneşte	„	717
„	1195. Mihail G. Boiagi, *Scurtă gramatică neogreceasc*ă	greceşte	Viena	431
„	1196. Kokon I, *Abecedar*	„	Bucureşti	431
„	1197. Grigorie Dim. Ghica, *Instrucţiuni la Pravilă*	româneşte	(Bucureşti)	432
„	1198. Grigorie Dim. Ghica, *Circulară* .	„	„	432
„	1199. Ioan Sandu Sturza, *Întărirea anaforalei clirosului*	„	(Iaşi)	432
„	1200. *Pentru împedecarea schimosirii trupului*	„	Cluj	432
„	1201. *Înştiinţare pentru pricini judecătoreşti*	rus. şi rom.	(Chişinău)	433
„	1202. Alexandru I, Ţarul Rusiei, *Înştiinţare*	româneşte	Ţarscoe Selo	433
1824	1203. Berovici Petre, *Bucvar*	bulgăreşte	Braşov	433
„	1204. *Calendar*	româneşte	Buda	433
„	1205. Catavasier	„	Blaj	434
„	1206. Diaconovici-Loga Const., *Abecedar*	„	Buda	434
„	1207. Dovedire împotriva eresului Armenilor	„	Bucureşti	434
„	1208. *Învăţătură pentru măsura cotului*	„	?	435
„	1209. *Istoria lui Alexandru (Machedon)*	„	?	435
„	1210. Kengyelácz Pavel, *Istoria Universală*	„	Buda	436
„	1211. Istoria Vechiului şi a Noului Testament	„	Iaşi	438
„	1212. Palladi Teodor, *Către iubitorii de lumină compatrioţi*	„	Bucureşti	441

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1824	1213. Paraclisul Sf. Haralambie . . .	românește	(Brașov)	442
„	1214. Piscupescu Șt. Dr., *Mijloace de ocrotirea ciumei*	„	București	442
„	1215. Popovici Toma, *Cuvântare la îngroparea lui Naum Petrovici* . .	„	Buda	443
„	1216. Psaltire	„	Neamț	443
„	1217. *Schematismus și Calendar pe anul 1824*	rom. și lat.	Oradea-Mare	444
„	1218. *Sholasticescul fruct al tinerimei române*	românește	Buda	444
„	1219. Samuil Vulcan, *Carte către cler și popor*	„	Oradea-Mare	445
„	1220–1225. *Circulare*	nemț. rom.	Lwów	445—446
„	1226. Ioan Sandu Sturza, *Carte slujbașilor goștinari*	românește	Iași	446
„	1227. Ioan Sandu Sturza, *Carte slujbașilor vădrari*	„	„	446
„	1228. *Circulară*	rus. și rom.	Chișinău	446
„	1229. Formă de Ectenii	românește	„	446
„	1230. *Ponturi pentru arendare* . . .	„	Iași	447
„	1231. *Despre modul ținerii de Kontumație*	ung. și rom.	Cluj	447
1825	1232. Antologhion	românește	Neamț	447
„	1233. *Bucoavnă*	„	București	454
„	1234. Cantemir D., *Descrierea Moldovei.*	„	Neamț	454
„	1235. Carcalechi Z., *Carte de mână și Calendar pe anul 1825*	„	Buda	458
„	1236. *Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos*	„	București	459
„	1237. Cassian Rămleanul, Doao cuvinte	„	„	459
„	1238. Catihisis mic	„	Buda	459
„	1238$_1$. Ceasoslov	slavonește	București	577
„	1239. Dion filosoful, Cuvinte	românește	„	460
„	1240. *Lexicon româno-latino-ungaro-german*	rom. și lat.	Buda	460
„	1241. Mumuleanu Paris, *Caracteruri* .	românește	București	464
„	1242. Octoih	„	Blaj	474
„	1243. Mumuleanu Paris, *Plângerea și tânguirea Valahiei*	„	Buda	476
„	1244. Pleșoianu Gr., și Gh. Librier, *Abețedar greco-român*	„	București	476
„	1245. Scavinskiĭ Daniil, *Odă*	„	Iași	477
„	1246. Sfânta Mucenițâ Eofimia . . .	„	Chișinău	477
„	1247. Sfântul maslu	„	Neamț	477
„	1248. Gorjanu I., *Calendar*	„	?	478
„	1249–1255. *Circulare*	nemț. rom.	Lwów	478—479
„	1256. Formular de adaos la slujbă . .	românește	Chișinău	479
„	1257. Neofit, Episcop. Râmnicului, Instrucțiuni preoților pentru nunți.	„	(Râmnic)	479
„	1258. Veniamin, Mitr. Mold., Pastorală pentru serbarea Dumineceior . .	„	Iași	480

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1825	1259. Veniamin, Mitr. Moldovei, *Tablă alilodidactică*	românește	Iași	480
„	1260. *Apel*	„	(Sibiu)	480
„	1261. Pavlovici Const., *Scrisori de renunțare*	„	Warszawa	480
„	1262. Pavlovici Const., *Scrisoare Ministrului Justiției*	„	„	481
„	1263. Nicolae I., Țarul Rusiei, *Manifest*	„	St. Petersburg	481
„	1264. *Apel*	nemțește	Timișoara	481
„	1265. *Hotărîrea consiliului regal ungar către Episcopii greco-catolici din Munkacs și Košice*	latinește	Oradea-Mare	481
1826	1266. Alexi I., *Grammatica daco-romana*	„	Viena	482
„	1267. *Bucoavnă*	românește	Brașov	484
„	1268. *Bucoavnă*	„	Sibiu	484
„	1269. *Calendar*	„	Buda	485
„	1270. Rugăciune de mulțumire (Urmarea cântării de rugăciune) . . .	„	Chișinău	485
„	1271. Carte de suflet.. sau Nevăzut război	„	Neamț	485
„	1272. *Condica criminalicească*, I—II . .	„	Iași	486
„	1273. Evanghelistar	„	„	489
„	1274. Dinicu Golescu, *Adunare de pilde.*	„	Buda	489
„	1275. Dinicu Golescu, *Adunare de tractaturi*	„	„	491
„	1276. Dinicu Golescu, *Insemnare a călătoriei mele*	„	„	492
„	1277. Dinicu Golescu, *Înștiințare pentru școala din satul Goleşti*	„	(București)	495
„	1278. At. Staghiritul, *Prescurtarea istoriei universale*	„	București	495
„	1279. *Povățuitorul tinerimei*	„	Buda	499
„	1280. *Logică*, trad. de Grigorie, Episcopul Argeșului	„	București	503
„	1281. Maniu Montan Nicolaus, *Orthoepia*	latinește	Sibiu	507
„	1282. Mulțămire către Dumnezeu... spre surparea dzurbaliĭ	românește	Chișinău	511
„	1283. Nicodim dela Atos, *Pentru păzirea celor cinci simțiri*, traducere de Arhim. Dometian	„	Neamț	512
„	1284. Octoih cu Catavasier	„	Buda	514
„	1285. Octoih mic	„	Sibiu	516
„	1286. *Oștire Franțezilor în Rossia* . .	„	București	516
„	1287. Poteca Eufrosin, *Cuvinte panighyrice și moralnice*	„	„	517
„	1288. Psaltire	„	Sibiu	518
„	1289. Rânduiala pomenirii ostașilor .	„	Chișinău	518
„	1290. Simeon (Logothetul), Graiurile Maicii lui Dumnezeu	„	Iași	518

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1826	1291. Thornton T., *Starea Valahiei şi a Moldaviei*	româneşte	Buda	518
„	1292. Typicon	„	„	523
„	1293. Vasile-cel-Mare şi Grigorie Bogoslovul, Cuvinte	„	Bucureşti	523
„	1294. Ioan Sandul Sturza, Domnul Moldovei, *Carte pentru birul satului*	„	(Iaşi)	525
„	1295. Florian Aaron, *Înştiinţare* . . .	lat. şi rom.	Bucureşti	525
„	1296. Formular la ectenii	româneşte	Chişinau	525
„	1297—98. *Circulare*	nemţ. rom.	Lwów	525—526
1827	1299. Apanthisma	româneşte	Neamţ	526
„	1300. Bozsinka D. T., *Animadversio in dissertationem Hallensem*	latineşte	Pesta	527
„	1301. Caian Dem., *Predică despre statul milităresc*	rom. nemţ.	(Blaj)	527
„	1302. Carte folositoare de suflet . . .	româneşte	Bucureşti	528
„	1303. Catihismul mic	„	Sibiu	529
„	1304. Chiriacopul Nic. Dr., *Douăsprezece învăţături folositoare pentru femei îngrecate*	„	Iaşi	529
„	1305. Nicolas Costin, *Histoire de la Moldavie*, publ. de Hase	greceşte	Paris	530
„	1306. Darvari N. Dim, *Culegere de înţelepciune*	româneşte	Bucureşti	531
„	1307. Vamva Neofit, *Elementuri de Filosofie morală*	„	„	532
„	1308. Hosszu Dimitrie, *Versuri episcopului Nicolae Kovâts*	„	Oradea-Mare	534
„	1309. Instrucţia blagocinului bisericilor	„	Chişinău	535
„	1310. Grigorie, Mitrop. Ungrovlahiei, Invaţătură pentru nunţi	„	Bucureşti	535
„	1311. Ioan Gură-de-aur, Cuvânt la tăerea capului Sf. Ioan	„	„	535
„	1312. Ioan Gură-de-aur, Cuvinte puţine oarecare	„	„	536
„	1313. Irmologhion	„	Neamţ	536
„	1314. Izvoade de pomenire	„	Chişinău	538
„	1315. Liturghie	„	Sibiu	538
„	1316. Macarie, Ieromonah, Tomul al 2-lea al Anthologhiei (Utrenier)	„	Bucureşti	539
„	1317. Manole Vasilie, *Abeţedar greco-romano-bulgar*	grec. român. bulgăreşte	„	542
„	1318. Margela Ştefan, *Gramatică russască şi rumâniască*	rus. şi rom.	St. Petersburg	542
„	1319. Noák Moyse, *Versuri episcopului Francisc Laicsák*	latineşte	Oradea-Mare	544
„	1320. Noák Moyse, *Versuri episcopului Samuil Vulcan*	„	„	545
„	1321. *Obiceiul de a se roşi ouă*	româneşte	(Iaşi)	546
„	1322. Ioan Prale, Psaltirea în versuri	„	Braşov	546

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1827	1323. Pravoslavnica mărturisire, Ed. III	româneşte	Bucureşti	553
„	1324. Psaltire	„	„	554
„	1325. *Schematismus şi Calendar* . . .	rom. şi lat.	Oradea-Mare	554
„	1326. Thomici Ioan, *Scurte învăţături*	româneşte	Buda	554
„	1327. Tököly Sava, *Arătare că Vlahii nu-s Romani*	nemţ. rom.	„	556
„	1328. Darvari D., *Carte grecească cu bucăţi alese*	greceşte	Bucureşti	560
„	1329. Molière, *George Dandin*	„	„	560
„	1330. Gorjanu Ioan, *Calendar*	româneşte	(Bucureşti)	560
„	1331. Grigorie Dim. Ghica, *Carte pentru iertarea dărilor*	„	„	560
„	1332. Ioan Sandul Sturza, *Carte către goştinari*	„	(Iaşi)	561
„	1333. Ioan Sandul Sturza, *Intărirea anaforalei*	„	Iaşi	561
„	1334—48. *Circulare*	nemţ. rom.	Lwów	562—564
„	1349. *Invăţătură pentru gospodari* . .	„	„	564
„	1350. *Inştiinţare*	rus. şi rom.	Chişinău	564
„	1351. *Inştiinţare*	„	Odessa	565
„	1352. Formular la ectenii	româneşte	Chişinău	565
„	1353. *Inştiinţare*	rus. şi rom.	„	565
„	1354. *Hrisov domnesc de intăritură* .	„	„	565
1828	1355. Aaron Theodor, *Apendice la istoria lui Petru Maior*	româneşte	Buda	566
„	1356. Acatistul Născătoarei, Ed. II .	„	Bucureşti	568
„	1357. Bojinca Damaschin, *Respundere desgurzătoare*	„	Buda	569
„	1358. *Bucoavnă*, Ed. III	„	Sibiu	571
„	1359. *Calendar*	„	Buda	572
„	1360. Catihisis	„	Iaşi	572
„	1361. Cazanii	„	Bucureşti	573
„	1362. Ceasoslov, Ed. II	slavoneşte	„	575
„	1363. *Cultura cânepei*	româneşte	Buda	577
„	1364. Cuvântare despre posturi . . .	„	„	578
„	1365. Ectenii	„	Chişinău	578
„	1366. Eliad I. (Rădulescu), *Gramatica românească*	„	Sibiu	579
„	1367. Hosszú Dem., *Versuri episcopului Iosif Vurus*	latineşte	Oradea-Mare	593
„	1368. Incepăturile învăţăturii creştineşti	româneşte	Chişinău	593
„	1369. Instrucţia blagocinului asupra mănăstirilor	„	„	593
„	1370. Instrucţii pentru starostii bisericeşti	„	„	594
„	1371. Invăţătură creştinească	„	Bucureşti	594
„	1372. Invăţătură creştinească	„	Iaşi	594
„	1373. *Invăţătură despre firea lăcustelor*	„	Sibiu	594
„	1374. Molebnic	„	Iaşi	595
„	1375. Pateric	„	Bucureşti	595

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1828	1376. Pleşoianu Gr., *Abecedar*	româneşte	?	598
„	1377. Pleşoianu Gr., *Cele dintâiu cunoştinţe*	„	?	600
„	1378. *Schematismus şi Calendar* . . .	rom. şi lat.	Oradea Mare	603
„	1379. Seligher I. (Dantistul), *Povăţuire pentru curăţenia gurii*	româneşte	Bucureşti	603
„	1380. Theodorit, Cuvinte zece.., trad. de Mitropolitul Grigorie	„	„	603
„	1381. Noul Testament	bulgăreşte	„	604
„	1382. Bredov G. G., *Istorie universală sală pe scurt*	greceşte	„	605
„	1383. Eliad. I. şi C. Moroiu, *Înştiinţare*	româneşte	„	606
„	1384. *Înştiinţare*	„	Iaşi	606
„	1385. Tablă pentru înaltele împărăteşti praznice	„	„	606
„	1386. Evanghelie (formule tipiconale) .	latineşte	Blaj	606
„	1387—96. *Circulare*	nemţ. rom.	Lwów	607—608
„	1397. *Aşezământul ocârmuirii Basarabiei*	rus. şi rom.	Chişinău	608
„	1398. Nicolae I, *Manifest pentru strângerea recruţilor*	„	St. Petersburg	609
„	1399. Nicolae I, *Manifest*	„	Chişinău	609
„	1400. Nicolae I, *Declaraţia războiului cu Turcii*	româneşte	„	609
„	1401. Witgenstein, *Proclamaţie*	„	(Chişinău ?)	609
„	1402. Witgenstein, *Tarif pentru îndestularea oştirilor rossieneşti* . . .	rus. şi rom.	„	610
„	1403. Petrovici Palin Fedor, *Predlojănie pentru proviziuni*	„	„	610
„	1404. *Relaţii despre războiul ruso-turc*	„	Chişinău	610
„	1405. *Pomelnicul morţ. familiei Sturza*	româneşte	(Iaşi ?)	611
1829	1406. Aaron Vasile, *Patima şi moartea Domnului Isus Christos*, Ed. III .	„	Sibiu	611
„	1407. Acatist	„	„	611
„	1408. Adunare de rugăciuni	„	Iaşi	613
„	1409. *Albina românească*	„	„	613
„	1410. *Bibliotecă românească*, Publicaţie periodică a lui Zaharia Carcalechi	„	Buda	618
„	1411. Bota Moysi, *Versuri îndemnătoare*	„	„	619
„	1412. Bota Moysi, [*Versuri*]	„	(Arad ?)	622
„	1413. *Calendar*	„	Buda	622
„	1414. Şt. Niagoe, *Calendar românesc*	„	„	623
„	1415. *Cântare Episcopului Maxim Manuilovici*	„	„	624
„	1416. Ciocârlan Ioan, *Carmen illustrissimo.. Josepho Putnik*	latineşte	„	624
„	1417. Ciocârlan Ioan, *Declamatio.. Stephano Stratimirovits*	„	„	625
„	1418. *Curierul Românesc*	româneşte	Bucureşti	625
„	1419. *Noao cuvinte ruseşti şi româneşti*	rus. şi rom.	„	628

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1829	1420. Heineccius, *Elemente de filosofie, logică şi etică*, trad. de Eufrosin Poteca	româneşte	Buda	628
„	1421. Athanasie-cel-Mare, Intrebări şi răspunsuri theologhiceşti, trad. de Gherontie, Ed. IV	„	Bucureşti	630
„	1422. Mutso Gh., *Ortografia limbei daco-romane*	rom. nemţ.	(Pesta)	630
„	1423. Nicola Iancu, *Manual de patriotism*	româneşte	Iaşi	631
„	1424. Noak Moyse, *Elegia Domino Joanni Delinger*	„	Oradea-Mare	633
„	1425. Piscupescu Şt. V., *Oglinda sănătăţii*	„	Bucureşti	633
„	1426. Pleşoianu Gr., *Abeţedar-franţezo-românesc*	rom. franţ.	(Craiova ?)	648
„	1427. Marmontel, *Aneta şi Luben*, trad. de Gr. Pleşoianu	româneşte	(Bucureşti ?)	649
„	1428. ⟨Pleşoianu Gr.⟩, *Grămatică românească*	„	(Craiova ?)	658
„	1429. Pleşoianu Gr., *Caligrafie*	„	Sibiu	659
„	1430. Rückert Cristian-Albert, *Invăţătură pentru facerea pâinii*, Ed. II	„	Iaşi	659
„	1431. *Schematismus* şi *Calendar*	rom. şi lat.	Oradea-Mare	660
„	1432. Suciu Moise, *Semnul bucuriei şi a poftei inimei*	româneşte	Buda	660
„	1433. Moaler Petru, *Simbolul plinelor de bucurie simţiri*	„	„	661
„	1434. ⟨Kontos P.⟩, Tălmăcirea Sf. Simbol şi răspunsul lui Nichifor Theotoc contra Uniţilor	„	Bucureşti	662
„	1435. *Tractatul dela Adrianopole* . . .	„	Iaşi	663
„	1436. ⟨Kontos P.⟩, Tălmăcirea Sf. Simbol	grecește	Bucureşti	664
„	1437. Aristia C., *Odă către Grecia* . .	„	Paris	665
„	1438. Contele Palen, *Poruncă deschisă*	rus. şi rom.	Bucureşti	665
„	1439. *Publicaţie despre semănături* . .	româneşte	(Bucureşti)	665
„	1440. *Inştiinţare despre prinderea soldaţilor fugari*	„	„	665
„	1441. *Inştiinţare împotriva abaterilor dela datorie*	„	„	665
„	1442. *Inştiinţare pentru iertarea birului*	„	Bucureşti	666
„	1443. Eliad I., *Odă la campania rusească*	rom. franţ.	(Bucureşti)	667
„	1444. Niagoe Şt., *Unirea cugetelor* . .	româneşte	(Pesta)	667
„	1445. *Ordin către Prezidentul divanurilor Moldovei şi Valahiei* . . .	„	(Chişinău)	667
„	1446. Instrucţie pentru starostii bisericeşti	rus. şi rom.	Chişinău	667
„	1447. Pravile pentru vânzarea lumânărilor în biserici	„	(Chişinău)	667

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1829	1448. Vedomostie pentru biserica cutare	românește	(Chișinău)	668
„	1449. *Instrucțiuni medicale*	rus. și rom.	„	668
„	1450. *Măsuri contra ciumei*	„ „	Chișinau	668
„	1451. *Măsuri contra ciumei*	„ „	(Chișinau)	668
„	1452. Mihail Vorontov, *Înștiințare*	„ „	„	668
„	1453. *Tâlmăcire după predlojenia Divanului Valahiei și Proectul Așezământului*	românește	„	669
„	1454. *Înștiințare pentru organizarea ocolașilor*	rus. și rom.	„	669
„	1455. *Înștiințare pentru ușurarea și iertarea dărilor*	„ „	„	669
„	1456. *Anunț divanurilor despre iscălirea tratatului dela Adrianopole*	românește	Chișinau	669
„	1457. Nicolae I, Țarul Rusiei, *Manifest*	„	San. Petersburg	669
„	1458. Nicolae I, Țarul Rusiei, *Manifest*	„	Chișinău	670
„	1459. *Tractatul dela Adrianopole*, Art. 5	„	?	670
„	1460. *Act pe lângă Art. 5 al tractatului dela Adrianopole*	„	?	670
„	1461. Carte de blestem	„	(Iași)	670
„	1462. *Novitale dela armie*	„	„	670
„	1463. *Măsuri pentru stârpirea ciumei*	„	„	671
„	1464. *Înștiințare*	„	(București)	671
„	1465. *Povățuiri pentru holeră*	„	„	671
„	1466. *Înștiințare pentru holeră*	„	(Chișinău)	671
1830	1467. Aaron V., *Anul cel mănos*	„	Sibiu	672
„	1468. „ *Leonat și Dorofata*	„	„	672
„	1469. „ *Piram și Tisbe*	„	„	672
„	1470. Acatistiar	„	București	673
„	1471. Bărac Ion, *Arghir și Elena* Ed. IV	„	Sibiu	673
„	1472. Bojincă Damaschin, *Diregătoriul bunei creștere*	„	Buda	674
„	1473. *Bucoavnă*	„	Sibiu	680
„	1474. *Calendar*	„	Buda	680
„	1475. Șt. Niagoe, *Calendar românesc*	„	„	680
„	1476. *Calendar zilnic*	„	Iași	681
„	1477. Cântare de rugăciune	„	Chișinău	681
„	1478. Căpățineanu S., *Bibliotecă desfătătoare*	„	(Craiova ?)	681
„	1479. Căpățineanu S., *Mitologhie*	„	„	683
„	1480. Ceasoslov mare	„	București	685
„	1481. Ceasoslov	„	Sibiu	687
„	1482. Fournier M., *Gramatica franțuzească*, trad. de Gr. Pleșoianu	„	(București)	688
„	1483. *Gramatică ruso-română*	rus. și rom.	(Chișinău)	689
„	1484. *Gultuirea apărătoriului vărsat de vaci*	românește	Chișinau	689
„	1485. *Hrisov... dela Matei Basarab*	„	București	690

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	CARTEA	Limba	Locul	Pag.
1830	1486. Lamartine, *Meditaţii poetice*, trad. de I. Eliad	româneşte	Bucureşti	690
„	1487. Mâna lui Damaschin	„	Iaşi	691
„	1488. Mineiul pe Ianuarie	„	Neamţ	691
„	1489. Montesquieu, *Mărimea Romanilor*, trad. de St. Căpăţineanu . .	„	(Craiova?)	692
„	1490. Murgu Eftimie, Widerlegung der Abhandlung: Erweis, daß die Walachen nicht römiſcher Abkunft ſind	nemţeşte	Ofen	693
„	1491. Octoih	româneşte	Buda	698
„	1492. Pan... Anton, *Versuri muzicești* .	„	Bucureşti	698
„	1493. Pap Th., Predică la îngroparea Ep. Ioan Bob şi testamentul lui	„	Sibiu	700
„	1494. Pleşoianu Gr., *Dialoguri francezo-române*	„	(Craiova?)	701
„	1495. Psaltire	ruseşte	Bucureşti	704
„	1496. ⟨Tannoli Silvius⟩, Comes, *Poëmation de secunda legione valachica*, Ed. III şi ⟨Vaida Vasile⟩, *Reflexiones IX ad Poëmation* . .	latineşte	Oradea-Mare	706
„	1497. *Viaţa contelui de Comminj*, trad. de Simion Marcovici	româneşte	Bucureşti	707
„	1498. Theodorescu A., *Aritmetică* . .	„	Iaşi	708
„	1499. Leopold Şimani, *Pruncii cei părăsiţi*, trad. de I. Theodorovici .	„	Buda	709
„	1500. Vajda Ladislau, *Synopsis historiae juris Transsilvanici*	latineşte	Cluj	710
„	1501. Vajda Ladislau, *Az erdélyi polgári magános törvények historiája*	ungureşte	„	711
„	1502. Vajda Ladislau, *Az erdélyi polgári magános törvényekkel három könyve*, vol. I—III	„	„	711
„	1503. Vasici-Ungurian Pavel, *Anthropologhia*	româneşte	Buda	711
„	1504. Văcărescu Ion, *Poezii alese* . .	„	(Bucureşti)	712
„	1505. Caracaş C., *Topografia Ţării-Româneşti*	greceşte	„	713
„	1506. Gorjanu Ioan, *Calendar*	româneşte	(Bucureşti?)	713
„	1507. *Inştiinţare despre înmormântarea Episcop. Nestor Ioanovici*	latineşte	Arad	713
„	1508. *Vânzare prin licitaţie*	nemţeşte	„	713
„	1509. *Infiinţarea comisiilor de revizie*	româneşte	Bucureşti	713
„	1510. *Ordin pentru oprirea vânatului* .	„	„	714
„	1511—12. *Inştiinţări oficiale*	„	„	714
„	1513. *Iertarea birului*	„	(Bucureşti)	714
„	1514. *Tabelă... despre trecerea vitelor peste graniţă*	„	„	714
„	1515. *Publicaţie* (copie)	„	„	714
„	1516. Dometian, *Inştiinţare*	„	Neamţ	715
„	1517. *Pruba noului tipariu de musichie*	„	„	715

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Anul	C A R T E A	Limba	L o c u l	Pag.
1830	1518. Redacţia Albinei Românești, *Înştiinţare*	românește	Iași	715
„	1519. *Obştească pravilă*	„	(Iași)	715
„	1520. *Înştiinţare pentru aprovizionarea oştirilor*	rus. şi rom.	Bucureşti	715
„	1521. *Plata căminăritului*	românește, rus. şi grec.	(Bucureşti ?)	715
„	1522. *Plata dijmăritului şi a tutunăritului*	„	„	716
„	1523. *Plata oeritului*	„	„	716
„	1524. *Plata vinăriciului*	„	„	716
„	1525. *Circulară*	nemţ. rom.	Lwów	716
„	1526. *Instrucţie*	„	„	716

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

PAGINE, GRAVURI ŞI ORNAMENTE REPRODUSE ÎN FACSIMILE

Numărul		Pagina
329.	Frontispiciu din *Octoih*, Buda 1811	1
330.	Pagină din *Măestria ghiovăsirii românești*, Buda 1809	14
333 [1])	Titlul din *Viețile Sfinților* (Octomvrie), Man. Neamțului 1809	17
334.	Frontispiciu din *Viețile Sfinților* (August), Măn. Neamțului 1815 (și în alte cărți)	21
335.	Frontispiciu din Petru Maior, *Prediche*, Buda 1810—1811	29
336.	„ „ *Viețile Sfinților* (Octomvrie), Măn. Neamțului 1809	30
337.	Răstignirea din *Molitvenic*, Brașov 1811	46
338.	Titlul dela *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia*, a lui P. Maior, Buda 1812	58
339.	Gravură din *Ușa pocăinței*, Brașov 1812	65
340.	Pagina din *Gramatica* lui M. G. Boiagi (Viena 1813)	75
341.	Sf. Vasilie din *Învățătura*, Râmnic 1813	77
342.	Stema Moldovei din *Viețile Sfinților* (Martie), Măn. Neamțului 1813	88
343.	Gravura, din aceeași carte	89
344.	Stema cu deviza *Non solum armis* din *Cel mic și cel mare îngeresc chip*, Măn. Neamțului 1815 (și în alte cărți)	93
345.	Frontispiciu din *Viețile Sfinților* (Martie), Măn. Neamțului 1813	94
346.	Aquafortă din *Intâmplările războiului Franțozilor...*, Buda 1814 (redus)	103
347.	Gravură din *Scara părintelui Ioan*, Măn. Neamțului 1814	108
348.	Sf. Treime din *Rânduiala sfințirii apei*, Buda 1816 (și în alte cărți)	112
349.	Frontispiciu	113
350.	Titlul *Molitvenicului*, Blaj 1815	118
351.	Pagină (cu termeni de drept) din *Scară a cuvintelor streine*, (Iași 1815)	126
353. [2])	Gravură din *Vrednica de pomenire biruință*, Buda 1815	134
354.	Vignetă	135
355. [3])	Gravură cu cei patru evangheliști din *Chiriacodromion*, Iași 1816	163
356.	Monumentul dreptății din *Codicele Callimah*, Iași 1816—1817	164
357.	Stema Moldovei, tot de acolo	165
358.	Portretul lui Scarlat Alex. Calimah Vv. și Stema Moldovei, din aceeași carte	166
359.	Titlul *Adunării cuvintelor*, Măn. Neamțului 1817	178
360.	Portretul lui Paisie, stareț la Neamț și Secu, din aceeași carte	180
361.	Titlul *Bucoavnei*, Sibiu 1818	215
362.	Invierea din aceeași carte	216
363.	Sf. Nicolae din *Catavasier*, Buda 1818	217
364.	Izvorul de viiață dătător, *Catavasier*, Buda 1818	217
365.	Frontispiciu din aceeași carte	218
366.	Icoana Sf. Constantin și Elena din aceeași carte	218
367.	Sf. Gheorghe din *Catihisis*, Iași 1818	219
368.	Stema țării și a județelor, *Legiuirea* lui Caragea, Buc. 1818 (ed. rom.)	226

[1]) Omisiunea numerelor 331—332 aparține fascicolelor I—II, tipărite în 1912.
[2]) Omisiunea numărului 352 este în fascicolele I—II, tipărite în 1912.
[3]) Un alt facsimil, numerotat greșit tot 355 (p. 136), prezinta un frontispiciu.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Numărul		Pagina
369.	Frontispiciu şi fragment de chenar din aceeaşi carte	227
370.	Titlul *Liturghiilor*, Iaşi 1818	228
371.	Pagină, tot de acolo	229
372.	Pagină cu stema şi stihurile «asupra Peceţii», tot de acolo	231
373.	Icoana Impărtăşaniei, tot de acolo	232
374.	Sf. Ioan-gură-de-aur din *Liturghii*, Iaşi 1818	233
375.	Sf. Vasilie-cel-mare „ „ „ 1818	235
376.	Sf. Grigorie Dialog „ „ „ 1818	237
377.	Titlul *Cuvintelor* lui Efrem Syrul, Neamţ 1818	242
378.	Icoana Inălţării, din aceeaşi carte	243
379.	Portretul lui Efrem Syrul, tot de acolo	245
380.	Infricoşata judecată din *Noul Testament*, Neamţ 1818 (stampă) între	246-247
381.	Stemele unite ale Moldovei şi Munteniei, din *Istoria Daciei* de D. Fotino, Viena 1819	252
382.	Stemele judeţelor Olteniei şi Munteniei, din aceeaşi carte	253
383.	Titlul *Noului Erotocrit*, Viena 1818 (cu autograf dela Const. Negruzzi)	259
384.	Al. Hristopul, *Lirice*, Viena 1818 (cu autograf dela C. Negruzzi)	270
385.	Titlul *Legiuirei* lui Caragea, Viena 1818 (ed. grecească)	271
386.	Portretul lui Ion Gh. Caragea, Domnul Munteniei şi stema lui (din *Legiuire*, Viena 1818)	273
387.	David în *Infruntarea jidovilor* (greceşte) 1818	277
388.	Gravura Maicii Domnului din *Acatist*, Râmnic 1819	287
389.	Gravură din *Cărticica năravurilor bune*, Sibiu 1819	294
390.	Inălţarea Domnului din *Cuvintele* lui Isaac Syrul, Neamţ 1819	295
391.	Maica Domnului din *Cuvintele* lui Isaac Syrul, Neamţ 1819	296
392.	Frontispiciu, Isaac Syrul, *Cuvinte*, Neamţ 1819	297
393.	Vignetă din Isaac Syrul, *Cuvinte*, Neamţ 1819	298
394.	Pagina 54 din *Orthographia romana* de P. Maior, Buda 1819	300
395.	Titlul la *Mineiul de obşte*, Chişinău 1819	303
396.	Sf. Fecioară în biserică, din *Mineiul de obşte*, Chişinău 1819	305
397.	Buna vestire din *Minunile Fecioarei Mariei*, Râmnic 1820	325
398.	Titlul: *Rost de poezii* de B. Paris Mumuleanu, Bucureşti 1820	334
399.	Din titlul *Penticostarului*, Bucureşti 1820	336
400.	Din pag. 1 a *Penticostarului*, Bucureşti 1820	337
401.	Titlul la *Urmări pe mormintiri* (Prohodul) de Ion Prale (1820)	338
402.	Verso titlului din *Psaltirea scurtată*, Bucureşti 1820	339
403.	Titlul *Psaltirei*, Bucureşti 1820	341
404.	Frontispiciu, *Psaltire*, Bucureşti 1820	342
405.	Iisus şi Samarineanca la fântâna Patriarhului Iacob, din *Psaltire*, Bucureşti 1820	343
406.	Soborul tuturor sfinţilor din *Psaltire*, Bucureşti 1820	344
407.	Gravură din *Psaltire*, Bucureşti 1820	345
408.	Sf. Ion Inainte-Mergătorul din *Sfinţirea bisericii*, Chişinău 1820	346
409.	*Calendariu* pe anul 1821, Iaşi (titlul)	370
410.	*Biblioteca românească* întocmită de Zaharia Carcalechi, Buda 1821. Titlul	371
411.	Romulus din *Biblioteca Românească*, Buda 1821	374
412.	Sf. Evanghelist Ioan din *Evanghelie*, Neamţ 1821	375
413.	Frontispiciu din *Evanghelie*, Neamţ 1821	376
414.	Fragment de text şi gravura parabolei: *Vezi bârna din ochiul tău*, din *Evanghelie*	381
415.	*Dictionariu*, tipărit de Ioan Bobb, Cluj 1822 (titlul)	392
416.	Pagină din *Dictionariu rumanesc, lateinesc şi unguresc* de Ioan Bobb	394
417.	Titlul din Diaconovici Loga, *Gramatica romanéscă*, Buda 1822	396
418.	Pagina 68 din aceeaşi carte	398

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Numărul		Pagina
419.	Buna Vestire, *Acatist*, Bucureşti 1823	406
420.	*Bucoavnă*, Blaj 1823 (titlul)	407
421.	Horoscopul din *Calendariu... pe 140 de ani*, Bucureşti 1823	408
422.	Invierea lui Hristos din *Anastasimatar*, Viena 1823	415
423.	Tăerea împrejur, *Psaltire*, Măn. Neamţului 1824	444
424.	Titlul din *Antologhion*, Măn. Neamţului 1825 (titlul)	448
425.	Frontispiciu la *Antologhion*, Măn. Neamţului 1825	451
426.	*Bucoavnă*, Bucureşti 1825 (titlul)	452
427.	Verso titlului din aceeaşi *Bucoavnă*	454
428.	Tabla slovelor din aceeaşi *Bucoavnă*	455
429.	Titlul la *Scrisoarea Moldovei* de D. Cantemir, Măn. Neamţului 1825	456
430.	*Lexiconul* dela Buda, 1825 (titlul)	461
431.	Pagina 1 din *Lexicon*	463
432.	Daniil Scavinschiĭ, *Odă* (titlul), 1825	477
433.	Fragment din titlul *Evanghelistar*-ului, Iaşi 1826	488
434.	Portretul lui Ierotheiu Naxul, din *Cele cinci simţiri*, Măn. Neamţului 1826	513
435.	Nicodim Sfetagoreţul din aceeaşi carte	513
436.	Iniţială din *Carte folositoare de suflet*, Bucureşti 1827	528
437.	Frontispiciu din aceeaşi carte	529
438.	*Irmologhion*, Măn. Neamţului 1827 (titlul)	537
439.	Binecuvântarea mesii, *Irmologhion*, Măn. Neamţului 1827	538
440.	Sf. Vasile, *Liturghii*, Sibiu 1827	540
441.	Frontispiciu din aceeaşi carte	543
442.	Fragment dintr'o pagină, *Psaltirea* în versuri de I. Prale, Braşov 1827	545
443.	David în *Psaltire*, Bucureşti 1827	553
444.	Iniţială, *Cazanii*, Bucureşti 1828	574
445.	Maica Domnului cu Iisus în braţe din *Molebnic*, Iaşi 1828	589
446.	Coperta din faţă, Gr. Pleşoianu, *Abeţedar* 1828	592
447.	Coperta finală, Gr. Pleşoianu, aceeaşi carte	594
448.	O mamă învaţă pe copil să citească, din Gr. Pleşoianu, *Abeţedar* 1828	595
449—450.	Gr. Pleşoianu, *Abeţedar* 1828, tablele slovelor	596
451.	„ „ „ „ gravură interioara	597
452.	*Dumnezeu face dobitoacele*, din *Cele dintâi cunoştinţe*, 1828	599
453.	Gravură interioară din *Cele dintâi cunoştinţe*, trad. de Gr. Pleşoianu, 1828	601
454.	*Albina românească*, Iaşi 1829, (foaia de titlu)	612
455.	„ „ „ 1829, (titlul interior al primului număr)	613
456.	*Biblioteca românească* 1829, publ. de Z. Carcalechi, *(Natura ne învaţă)*	617
457.	Aceeaşi carte, *(Dreptatea)*	619
458.	Tabloul literelor cirilice şi corespondentele lor latine, din Moysi Bota, *Versuri îndemnătoare*, Buda 1829	621
459.	*Curierul românesc*, Bucureşti 1829, (titlul nrului 23)	625
460.	Aceiaşi (titlul nrului 24)	627
461.	Gr. Pleşoianu, Caligrafie, 1829, (titlul interior)	658
462.	„ „ „ „ *(Ţinerea trupului)*	660
463.	Şt. Niagoe, *Unirea cugetelor*, 1829, (titlul pe copertă)	666
464.	St. Căpăţineanu, *Mitologhie*, 1830, (titlul)	683
465.	„ „ „ *(Iadurile)*	684
466.	Horoscop din *Ceasoslov*, Bucureşti 1830	686
467.	A. Pann, *Versuri muzicești*, Bucureşti 1830 (titlul)	699
468.	Semnătura de proprietate a lui Gr. Pleşoianu, (în *Dialoguri*)	701
469.	Invierea Mântuitorului din *Psaltire* (rusească), Bucureşti 1830	705
470.	Vindecarea orbului din *Psaltire* (rusească), Bucureşti 1830	709

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

INDICE ALFABETIC

Titlurile cărților sunt tipărite cu litere cursive. — Cifra arată pagina, nu numărul bibliografic.

Aaron (Florian), *Inștiințare* (București 1826) 525.

Aaron (Petru, Pavel), v. Petru Pavel Aaron.

Aaron (Theodor), *Apendice la istoria lui Petru Maior*, Buda 1828 : 566.

Aaron (Vasile), Basilius, poet 15. — *Vorbire în versuri de glume între Leonat și Dorofata*, Sibiu 1815 : 115 și Sibiu 1830 : 672.— *Anul cel mănos*, Sibiu 1820 : 324-325 și Sibiu 1830 : 672.— *Istoria lui Sofronim și a Haritei*, Sibiu 1821 : 366-369; traduce 10 ecloge ale lui Virgilius 549. — *Patima și moartea Domnului Isus Christos*, Sibiu 1829 : 611. — *Piram și Tisbe*, Sibiu 1830: 672. —*Echo și Narțis* 672, 673.

Acatist, Sibiu 1810 : 21.— *Acatist (și Paraclis)*, Mănăstirea Neamțul 1814 : 94. — Blaj 1816 : 136. — Buda 1819 : 286.— Râmnic 1819: 287. — Sibiu 1821: 369. — București 1823 : 405. — București 1828 : 568. — Sibiu 1829 : 611. — București 1830 : 673.

Acherman ,martirajul Sf. Ioan din Trapezunt 315; tractatul 491.

Act pe lângă Art. 5 al tractatului dela Adrianopole, 1829 : 670.

Adam (Nemes de Hidvég), îi dedică o carte Vasilie Popp 188.

Adamachi (Ioan), 400.

Adoleshia filotheos, v. Vulgaris Evghenie.

Adrianopol („Andrianopol"), abonați 351; tractatul 663, 669, 670.

Adunare a cuvintelor pentru ascultare, M-rea Neamțul 1817 : 178.

Adunare de rugăciuni, Mănăstirea Neamțul 1829 : 190. — Iași 1829 : 613.

Adunare de rugăciuni din Molitvenic, (Iași) 1819 : 287.

Afiș teatral, 1820 : 364.

Africa, 308.

Agamemnon, 268, 269, 650.

Agapia (Mănăstirea), metania Mitropolitului Ghedeon al Moldovei 184.

Agapie, Monahul din Creta, editor la 1683 : 112. (Criteanul) *Minunile Fecioarei Mariei*, trad. de Rafail Ieromonah, Râmnic 1820 : 325.

Agareni, hulitoare împărăție 240; măcelăresc pe Sf. Ioan din Trapezunt 316.

Agatanghel (Ieronim), *Hrismos adecă Prorocie*, (Iași) 1818 : 213.

Agathopoli, oraș 213.

Aghiazmatar mic, Iași 1814 : 94. — Iași 1823 : 405.

Ahaia, provincie în Peloponez 262.

Ahalțăc, luarea cetății 610.

Ahilleu, 533.

Αἰσχίνης, v. Eschine.

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Γερασίμου, Iași 1820: 362.

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Τραπεζουντίου, Iași 1819 : 315.

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Σεραφείμ, Iași 1817 : 196 197.

Ἀκολουθία τῆς ὁσίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπιβατινῆς, Iași 1817 : 207-213.

Alba, o întemeiază urmașii lui Enea 558.

Albina Românească (a lui Gh. Asachi), Iași 1829 : 613-617. Litografia redacției 663. — *Inștiințare din partea redacției*, Iași 1830 : 715.

Albina și trântorul, poezie nesemnată, 615.

Alcătuirea ponturilor pentru țărani, Chișinău 1819 : 287-288.

Alecsandri, consilier titular 323, 324.

Alegere din toată Psaltire, Mănăstirea Neamțul 1815 : 115.

Alexandra (Theodorovna), 193, 239, 289, 304, 346, 428.

Alexandria, v. *Istoriia Alexandrului celui Mare.*

Alexandru-cel Bun, Vv. (zis întâiul) le-

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

gislator 99, 169, 170, 172, 173, 174; arderea cărţilor latineşti 679.
Alexandru-cel-Mare, 204, 205, 206, 533, (Makedon), graiul solului tătărăsc 327.
Alexandru (Nicolaevici), 289, 304, 346, 428.
Alexandru I (Pavlovicıu), Impăratul Rusiei, 3, 5, 12, 15, 16, 18, 31, 50, 54, 119, 122, 123, 135, 153, 176, 193, 239, 289, 304, 333, 345, 428, 479. *Manifest*, Chişinău 1817 : 213. —*Inştiinţare*, Chişinău 1820 : 363. — *Ucaz privitor la aşezarea locuitorilor în Basarabia*, Ţarscoe Selo 1820 : 363 364. — *Inştiinţare*, Ţarscoe Selo 1823 : 433; blând şi iubitor de oameni 516.
Alexie (Comnino), Impărat 193.
Alexi (Ioan), *Grammatica Daco-Romana sive Valachica*, Viena 1826 : 482, 591.
Alfieri (Victor) Φίλιππος, Bucureşti 1820: 350, 351. — Ὀρέστης, Bucureşti 1820: 350, 351.
Almaşul, comitat 254, 257.
Amaltia, cornul — 264, 266.
America, civilizată 616.
Amfion, 248.
Amiras (Alexandru), 530.
Amvrosie, Episcopul Mediolanului 548.
Amvrosie (dela Poltava), Mitropolitul Moldovei 185.
Amvrosie (Sf.), 548.
Ana (Pavlovna), 119, 153, 193, 239, 289, 304, 346, 428.
Ana (Theodorovna), 119, 193, 239, 289, 304; se desface de soţul ei 363.
Anacreon, 335.
Anahars, proverb 99.
Anarghyrĭ, Monastirea Sfinţilor — de lângă Filippupolis 138.
Anastasie, din Iaşi, traduce *Tropariu pentru Melhisedec* 62, 63.
Anastasie, Mitropolitul Moldovei 184.
Anastasie (dela Krimca), Mitropolitul Moldovei, 184.
Anastasie (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
Anastasie, Mitropolitul Ungrovlahiei 578.
Anastasie, Patriarhul Antiohiei şi Kiril din Alexandria, Intrebări şi răspun suri despre credinţă 706.
Anastasie (Rapsaniotul), 422.
Anastasie (Sinaitul), Episcopul Chesarieĭ Palestinii 160.
Andreas *(ab Hadik)*, comite suprem în Transilvania 706.
Andrei, Ierodiacon, tipograf 13.
Andrei, personagiu închipuit 293.
Andrievicĭ (Evthymie, Ierodiacon), corector tipografic 413.
Androcles cu leul, poveste 373.
Andronic (Paleologul), Impărat 208, nota α, 210, nota 2; 211.
Anglia, 620.
Antim Ivireanu, Ἀκολουθία τῆς θείας Παρασκευῆς ⟨καὶ⟩ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Δεκαπολίτου, Bucureşti 1692: 207, 210.
Antim (Patriarhul Ierusalimului), *Invăţătură părintească*, trad. de Meletie, Episc. Huşului, Iaşi 1822 : 391.
Antologhion, Mănăstirea Neamţ 1825 : 447-453.
Antonie (monah), alcătueşte *Mâna lui Damaschin* 691.
Antonie, monah, tipograf 185, 189, 230, 293.
Antonie (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
Antoninus (M.), citat 566.
Antonovici (Dimitrie, Bucovinean), prubar 214.
Antonov-Ioanovici (G.), 433.
Anunţ divanurilor despre iscălirea tratatului de pace la Adrianopole (Chişinău) 1829 : 669.
Anusia, personagiu de comedie 364, 365.
Anzel'm (starostelc Bogţkij) personagiu de comedie 364, 365.
Apanthisma, M-rea Neamţul 1827 : 526.
Apel, (Sibiu 1825), 480.— Timişoara 1825: 481.
Apocalypsul, sau *Descoperirea Sf. Ap. Ioan*, Buda 1816 : 136.
Apocavcos (general), stăpânea Epivates 208, 211.
Apolo, 248, 359, 360, 470, 474.
Apologhia, traducere în rom. de Gherontie), M-rea Neamţul 1816 : 136, 288. Bucureşti 1819 : 288.
Apostol, Blaj 1814 : 95.— Bucureşti 1820 : 326. — Chişinău 1820 : 327.
Arad, abonaţi 247; şcoli preparande 376. 396, 399; *Curierul Românesc* 627. — Inclytum Regium Collegium Musarum Romanarum 674.
Aratus, poet 548.
Ardeal, comparat cu Elveţia 177; districte 177; se trec vite 286. V. şi Transilvania.
Aretusa, 260, 261, 262.
Argeş, judeţ 627.
Argeşanu (Ioniţă), 703.
Argeşanu (Ştefan), 703.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Arghir şi Elena, — v. Barac.
Arghiropol (Gheorghe), mare ban 199.
Arghiropol (Manolache), 666.
Arhitas, 267, 268.
Arhiva (Vlădiciei Uniţilor, din Blaj), material pentru istoria bisericei Românilor 79, 80.
Arie, 435.
Arion (Iordache), pierde un ceas de aur 714.
Aristef, erou epic 366, 367.
Aristia (Constantin), traduce în greceşte *George Dandin* de Molière : 560.— Ὕμνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, Paris 1829 : 665.
Aristofan, 334.
Aristotel, 533.
Aritmetică, Buda 1816 : 139. — *Povăţuire către Arithmetică*, Buda 1822 : 402. V. şi Theodorescu A.
Armenopol, 100. — Ὁ πρόχειρος νόμος 169-173.
Arnaud (Baculard de), opera *Comte de Comminges* 708.
Aron (M.), vameş la Turnu Roşu 704.
Arpătac, staţiune balneară 382.
Ἀρβιανός, 176.
Arsenie (Ieromonah Cozianul), muzicant bisericesc 418.
Articuli pentru Soţietăţile de supt Crăimea Ungariei, Buda 1813 : 72.
Artikuluschi Osteschesti pentru Kesaro-Krejaska Armadie (trad. din nemţeşte de Ignatz Karabetz), Hagenau 1818 : 214.
Arţivurie, săptămâna şi postul Armenilor 160.
Asachi (Gh.), *Sonet :* 385. — *Odă către neamul Moldavieĭ*, Iaşi 1822 : 391; poet 549. — *Albina românească*, Iaşi 1829 : 613.
Asachi (Lazar, Proto Ierei), traduce *Jucăréĭa norocului* 150, 151.
Asachi (Leon, Arhimandrit), traduce *Bordeiul indienesc*, Iaşi 1821 : 383.
Asia (Asien), 308.
Aslan (Costandin), vel vornic 489.
«Astra» (din Sibiu), bibilioteca 625, 662, 700, 717.
Astracan, oraş 530.
Aşezământul ocărmuirii Basarabiei, Chişinău 1828 : 608.
Aşezământul organizării provinciei Basarabia, Chişinău 1818 : 214.
Aşezământul pentru curmarea molevmii (proect), Chişinău 1829 : 669.
Atanasie (Staghiritul), *Prescurtarea istoriĭ universale*, trad. de egum. Grigorie, Bucureşti 1826-1827 : 495, 497.
Athanasie cel Mare, 62. — *Arătare pre scurt a Dumnezeeştilor dogme*, Mănăstirea Neamţul 1816 : 137, 192. — *Intrebări şi răspunsuri*, Mănăstirea Neamţul 1816 (în *Arătare pre scurt..):* 137. — Idem (trad. de Gherontie), Bucureşti 1821 : 369. — Idem, Bucureşti 1829 : 630. Simbolul credinţeı 706.
Athanasie, Mitropolitul Moldovei 184.
Athanasie al Ţarigradului (Sf.), vieaţa 18.
Atena, 272, 273.
Ateneu (Ἀθήναιος), 205, 206.
Athenasie (Rednic), Episcop 700.
Atos *(Sfântul Munte)*, 138, 244, 421, 422.
Augustin (Sf. şi Episcop), *Kecragarion*, trad. de Gherontie şi Grigorie, M-rea Neamţul 1814 : 96, 181, 415. — *Psaltire scurtată* 339, 362; Episcopul Ypoviei 526; poet bisericesc 548.
Ἀύκουλος A., v. Haykul.
Aurelian, Impăratul Romanilor 99, 254, 256, 568.
Austria, 501, 620.
Avari, 254, 257, 497.
Avgar (Craiul Edesiei), Scrisoare către Mântuitor şi a Mântuitorului către el 622, 685.
Avrilie (Marcul), 533.

Babancescu (Petre), postelnic 704.
Băbeanul (Mathei), tipograf 523, 528, 536, 553, 554, 573, 594, 595, 604.
Bacaloglu (Ioana H.), 575.
Bacĭul, Directorat şcolar 396.
Bacov (Ivan), gravor 573.
Baer, «profesorul Petruburgului» 455.
Baiculescu (Gh.), 407.
Băileşti, 611.
Balan, compactor în Timişoara 712
Balasie, preotul 420.
Balaur (Dim.), biblioteca 194, 215, 429, 512.
Bălăceanu (Constandin), mare logofăt 227; mare agă, protector al şcoalelor 587; mare ban şi efor al şcoalelor 628, 633.
Bălăceanu (Iancu), 703.
Bălăceanu (Ştefan), 666.
Băleanu (Grigorie), vornic 351, 352, 353, 354, 355, 356, 499, 552 (nota 1); dedicaţie 618; membru în Obşteasca Adunare 666.
Băleanu (Manolache), lăudat de Z. Car calechi 500.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ballman (Ioan Mihail), din Mediaş 464.
Balş (Constantin), logofăt 363.
Balş (Ioan-Gheorghe), 251.
Balş (Theodor), logofăt 489; hatman 671.
Bănat, abonaţi 151; districtele 177; (Temesiac sau de peste Olt) 254, 257; graiul 590.
Bandi (Dimitrie), 31.
Banfi (Ghe.), guvernator în Ardeal 84.
Barac (I.), *Istoriia prè frumosului Arghir şi a prè frumoasei Elena*, Braşov 1809 : 1. — Braşov 1812 : 55. — Sibiu 1830 : 673. — *Psaltire*, Braşov 1820 : 339-342. — *Risipirea Ierusalimului*, Bucureşti 1821 : 369; poemele *Odisevs* şi *Lucreţia* 549.
Barati (Ioan), negustor 106.
Bârnova (mănăstire), icoana Sf. Ioan din Trapezunt 316.
Bartek, personagiu de comedie 364, 365.
Barth (Ioan, sau Bart Ioann), tipograf 4, 5, 15, 21, 41, 54, 71, 105, 140, 161, 183, 215, 293, 294, 324, 327, 332, 366, 369, 395, 516, 518, 529, 539, 571, 611, 672, 673, 680, 687.
⟨Barthélemy J. J.⟩, Τὰ κατὰ Χαριτῶ καὶ Πολύδωρον, Bucureşti 1820: 357—358 *(Les amours de Caryté et de Polydore)*.
Basarabi, familia 254, 257.
Basarabia, districtele şi harta 177. — *Alcătuirea ponturilor* 288. Soc. biblică rusească 290; refugiaţi greci şi moldoveni 390; se citeşte *Curierul românesc* 627.
Báthory (Sigmund), 309.
Baur (General), 521.
Becicherecul-mare, 625.
Beldiman (Alexandru), traduce *Moartea lui Avel*, Buda 1818 : 222, 366. — *Învăţătură pentru facerea pâinii*, Iaşi 1818 : 240; ediţia a II-a, Iaşi 1829 : 659-660. — *Istoria lui Numa Pompilie*, Iaşi 1820 : 328-330, 366. — *Tragodia lui Orest*, Buda 1820 : 347-348, 366, 549. — *Descrierea revoluţiei ce s'au întâmplat în Moldova la anul 1821, în stihuri* 549, nota 15.
Belgrad, 208, 209, 211.
Belin (Λ.), tipograf 125, 129.
Belinţu-Hasiaşului, abonaţi 247.
Bene (Frăţilă), *Scurtă învăţătură pentru vărsatul cel mântuitor*, Buda 1817:181.
Benedict (monah), scrie tropar 207, 210.
Benedict, ordinul sfântului 214.
Benigni (Iosif), secretar de tabără 447.
Berechet, protopsalt 420.
Bereţina, 102.
Berman (Adolf), tipograf 99.
Berovici (Petre, H.), Буквары, Braşov 1824: 433.
Bibescu (Gheorghe), «doctor legilor» la Paris 551 (nota 5).
Biblia, St. Petersburg 1819 : 289, 314.
Biblioteca liceului Honterus (Braşov) 382.
Biblioteca românească, v. Carcalechi Z.
Binder, gravor 82.
Blaj, teologii din Blaj ironizaţi de călugării dela M-rea Neamţ 191-192; cunosc limba latinească şi românească 590.
Blanchard (Pierre), *Plutarh nou*, trad. de Nicola Nicolau, Buda 1819 : 290-291; prelucrat şi tradus de Gr. Pleşoianu în *Cele dintâiu cunoştinţe* 600; înştiinţare 602.
Blaşcovici (Iosif), 430.
Bobb (Ioan), v. Ioan Bob, Vlădica Făgăraşului.
Boccaccio, «Boccatius» 483.
Bodila (Petre), protopop 704.
Bodoc, staţiune balneară 382.
Bogdan (Damian P.), 290, 365, 542, 575, 706.
Bogdani, 254, 257.
Boghén (Iordachi), biv vel stolnic 146.
Boghici (Constandin), 1, 28, 45, 64, 139.
Boghici (Ioan), fratele celui precedent 1, 28, 45, 64.
Boguslavskij, traduce pe Molière 364, 365.
Boiagi (Mihail G.), Romaniſche oder Macedonowlachiſche Sprachlehre, Viena 1813: 72-76.— Kurzgefaßte Neugriechiſche Sprachlehre, Viena 1823: 431; gramatic 591.
Boileau, «Boalò» 335, 683.
Bojinca, sau Bozsinka (Damaschin), 59, 60. — *Animadversio in dissertationem Hallensem*, Pesta, 1827 : 527, 556. — *Respundere desgurzătoare*, Buda 1828: 569; colaborare la *Biblioteca românească*, 618-619. — *Diregătoriul bunei creştere*, Buda 1830 : 674-679.
Bona (Ioniţă), gravor 346.
Borănescu (Matei), biv căpitan de lefegii 703.
Bosancea, sat în Bucovina 438.
Bosfor, venirea flotei ruseşti în 1833 : 663.
Bota (Moysi), *Versuri îndemnătoare tinerimei româneşti*, Buda 1829 : 619. [*Versuri*, Arad 1829] : 622.
Botoşani, abonaţi 203, 204, 351.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Βούλγαρις Εὐγένιος, v. Vulgaris.
Braboveanu (Constandinache), 703.
Brăila, 177.
Brâncoveanu (Grigorașcu, Vornicul), ajută să se tipărească *Ușa pocăinții* 70. (Grigore), mare ban 551; traduce din latinește în grecește 628; dedicație 633.
Brâncoveanu (Zoița), Băneasă 70.
Brașov, abonați 151, 606.
Brătianu (Ion I. C.), Biblioteca 444.
Brătuleni, sat în jud. Lăpușna 692.
Bredov (G. G.), Συνοπτικὴ γενικὴ ἱστορία, București 1828: 605-606.
Breitkopf, tipograf 251.
Brutus, 585.
Bucoavnă, Brașov 1816: 139. — Brașov 1817: 182. — Sibiu 1818: 215. — Brașov 1822: 393. — Chișinău 1822: 393.— Blaj 1823: 406. — București 1825: 454. — Brașov 1826: 484. — Sibiu 1826: 484. — Sibiu 1828: 571. — Sibiu 1830: 680. V. și Diaconovici-Loga, Fulea Moise, Pleșoianu Gr., Manole Vasile.
Bucovăț, sat 322.
Bucovina, 26, 286, 590, 627.
Bucovu, județul 627.
București, abonați 203, 204, 252, 259, 260, 261, 351, 359, 424, 606, 682, 689, 703; locuitorii iubitori de teatru 349-351; cultura 591.
Buda, abonați 151, 247. Directorat școlar 395.
Budapesta, Biblioteca Universității 535, 545.
Buga (Vasile), 314.
Buiuchis (Toma, Θωμᾶς Μπουϊούκης), tipărește Slujba Sf. Ioan din Trapezunt 315, 316.
Bujoreanu (Lucsandra), la băi 714.
Bulgari, istoria 497, 568.
Bulgaria, 254, 255, 257, 258; cercetarea hotarelor dinspre Valahia 714.
Burger (I.), *Disertație despre zahăr*, Buda 1813: 76.
Buri (Constantin), stolnic 362.
Büsch (Johan Georg), profesor 201, 202.
Büsching, 455, 457.
Buti (Waich), 308.
Buzău, abonați 606; județul 627.
Βυξαντίς, 176.

Cadilichii, 254, 255, 257, 258.
Cadmos, 270.
Caesar (Gaius Iulius), 107, 204, 205.
Caesar (Octavianus), 204, 205.
Čagit, călător la noi 521.
Caian (Dimitrie), prepositul Capitulumului din Blaj 79. — *Predică despre statul milităresc*, (Blaj) 1827: 527. Vicarius Capitularius 700.
Căldărușani, mănăstirea 435.
Calendar, Buda 1809: 3. — Buda 1810: 21. — Buda 1811: 30. — Buda 1813: 76. — Iași 1814: 98. — Buda 1815: 115. — Buda 1816: 139. — Iași 1816: 140. — Buda 1817: 183. — Buda 1818: 216. — Buda 1819: 291. — Sibiu 1820: 327. — (Iași) 1821: 372. — Buda 1824: 433. — Buda 1826: 485. — Buda 1828: 572. — Buda 1829: 622. — Buda 1829: 623. — Buda 1830: 680. — alcătuit de Șt. Niagoe, Buda 1830: 680. — V. și Carcalechi Z., Gorjanu I., Pann A., și Schematismus.
Calendar pre 100 de ani, Buda 1814: 97.
Calendar pre 140 de ani (București) 1823: 406. — (Iași) 1823: 717.
Calendar zilnic, Iași 1830: 681.
Caligrafia românească «prin Heinrich Țesar», Buda 1817: 183; tabelă caligrafică 221. — V. și *Ducére de mână*..
Calimah, agă 98.
Calimah (Alecu), beizadea 199.
Calimah (Alecu), vel vornic 363.
Calimachi (Eufrosina), soția lui Alex. Suțu Vv. 320-322.
Calimah (Ioann, Theodor), Vv. 185.
Calimah (Marioara), Domniță 199.
Calimah (Ralu), Domniță 199.
Calimah (Scarlat Alexandru), Vv. 87, 94, 98, 106, 113, 116, 124, 128, 130, 137, 155, 165, 167, 168, 171, 172, 175, 183, 184, 185, 189, 199, 217, 227, 238, 240, 243, 246, 254, 257, 263.
Calimah (Smaragda), Doamna 199.
Caliopi, muză 474.
Calist, protopsalt la Mitropolia Bucureștilor 418.
Calistrat, Mitropolitul Moldovei 184.
Calliarhi (Grigore), mare postelnic, îi dedică o carte P. Nitzoglu 29.
Callist (Sf.), tradus în românește 181.
Calvini, eretici 346.
Camariano N., 198, 204, 206, 213, 251, 262, 276, 281, 319, 320, 322, 351, 356, 357, 358, 361, 362, 363, 387, 388, 432, 560, 606, 664, 713.
Camil, 631.
Canta (Iordache), logofăt 363. (Canta-Cozono) 487.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Cantacozino (Mihai), spătarul, «zăstrător de spitaluri» 493.
Cantacuzino (Gh. Deleanu), *Manifeste* (două numere bibliografice), Iași 1821: 389. — *Înștiințare*, Iași 1821 : 389.
Cantacuzino (Șerban) Vv., *Biblia* 1688: 471.
Cantemir (Antioh), 455.
Cantemir (Dimitrie), despre legile românești 99, 169, 172. — Ἱστορία τοῦ Ὀθωμανικοῦ βασιλείου (citată) 208, 211. — *Scrisoarea Moldovei*, M-rea Neamț 1825 : 454-458; scriitor 521; scrie latinește și românește 550; portret și biografie 618, 619.
Cântare Episcopului Maxim Manuilovics, Buda 1829 : 624.
Cântare de rugăciune, Chișinău 1830 : 681.
Cântări 9 din Psaltire, Iași 1815 : 116. — Măn. Neamțul 1818 : 240.
Căpățineanul (Stanciu), deschide școală în Craiova 600. — *Bibliotecă desfătătoare*, 1830 : 681. — *Mitologhie*, 1830 : 683, 685. — *Mărimea Romanilor*, după Montesquieu, (Craiova?) 1830 : 692.
Capeleanu (Iordache), biv al 3-lea logofăt 704.
Capete oarecare Bogoslovești, 191, 193.
Capitulumul, din Blaj 85.
Čapo (Pashal, Gheorg), negustor din Pesta 31, 186.
Carabăț, Ignatie (Karabetz Ignatz), v. *Artikuluschi Osteschesti*, 214.
Caracal, oraș 702.
Caracalla, Împăratul Romanilor 557, 558.
Caracaș (Const. Dr.), tipografie 225, 331, 337, 345. — Τοπογραφία τῆς Βλαχίας, București 1830: 713.
Caragea (Constandin), beizadea 199.
Caragea (Elena), Doamna 199.
Caragea (George), beizadea 199.
Caragea (Ioan Gheorghe, Vv.) 77, 78, 111, 112, 127, 128, 162, 187, 188, 195, 196, 199, 204, 220, 254, 257. — *Carte către pârcălabi*, (București) 1817 : 213. — *Legiuirea* (ed. rom.) 225-227. — Νομοθεσία, Viena 1818: 271-276; slăvit de Gh. Lazăr 281. — *Poruncă pârcălabilor și locuitorilor jud. Dolj* (București) 1818: 281; încurajează teatrul 650, 651.
Caragea (Ralu), Domniță 199.
Caragea (Roxandra), Domniță 199.
Caragea (Smaragda), Domniță 199.
Caraman (P.), profesor 575, 577.
Caransebeș, Directorat școlar 395, 399.
Carasú, cartier general 610.
Carcalechi (Zaharia), vinde calendare 183; editează *Calendar* și *Catavasier* 216; către Eufrosin Poteca 220; către Alex. Beldiman 222-223, 347; tipărește *Psaltire* 239; încurcături bănești la tipografie 348. *Bibliotecă romanească*, Buda 1821 : 372-373, 464. — Buda 1829-1830 : 618. — *Carte de mână și Calendar pe anul 1825*, Buda ? 458; către Grigore Băleanu 499-500; reeditează *Povățuitorul tinerimei* 503. — *Călătoria lui Martineli la Paris*, 619.
Cardaș (Gh.), 347, 391, 447.
Carolina, soția Imp. Francisc I al Austriei 554.
Carpați, munții 255, 258.
Carra (J. L.), călător 521.
Carra (Toma), paharnic, traduce din Armenopol 100, 170, 173.
Carte de blestem (Iași) 1829 : 670.
Carte folositoare de suflet, Iași 1819 : 292. — București 1827 : 528.
Cartea legilor, Cernăuți 1812 : 55.
Carte pentru Pravilă, M-rea Neamțul 1823 : 407.
Carte pentru tăiarea capului Sf. Ioan, București 1822 : 365.
Carte de rugăciuni pentru cerere de biruință și Paraclisul pentru familia imperială rusească, Iași 1809 : 3; ed. grecească, Συναπταί, καὶ Ἐκτενεῖς... 20.
Carte de suflet..., sau nevăzut războiu, M-rea Neamț 1826 : 485.
Cărticica năravurilor bune pentru tinerime, Sibiu 1819 : 293.
Cărticică care cuprinde multe lucruri spre folos, trad. de Gavriil Vinețchi, ⟨București⟩ 1825: 459.
Carthago, 308.
Casa Școalelor, Biblioteca pedagogică, 216, 454, 484.
Cassian (Râmleanul), *Doao cuvinte*, București 1825 : 459.
Catalog de caractere tipografice (Tipografia Univ. Regale, Budapesta) 458.
Catargi (Petrache), asesor de colegiu 323.
Catargiu (Const.), vel vornic 363.
Catavasier, Sibiu 1812 : 56. — Sibiu 1817: 183. — Buda 1818 : 216. — Blaj 1824 : 434.
Catavasier cu Octoih, Buda 1826 : 514.
Catechismul cel mare, Blaj 1815 : 115
Catihisis, Chișinău 1816 : 140. — Iași 1828 : 572.
Catihisis mic, Buda 1825 : 459. — Sibiu 1827 : 529.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Catihisis sau învățătură în scurt pentru hristianitate, Iași 1818 : 217.
Caton, 631.
Cavvadie (Ieremia), dascălul lui Nichifor Theotoc 37.
Cazanii, București 1828 : 573.
Ceadin (Ladislau), 432.
Ceaslov, Sibiu 1809 : 4. — Sibiu 1816 : 140. — Iași 1817 : 183. — Iași 1817 : 185. — Chișinău 1817 : 193-194. — Sibiu 1819 : 294. — Sibiu 1822 : 395. — Buda 1823 : 410. — București 1828 : 575. — București 1825 : 577. — București 1830 : 685. — Sibiu 1830 : 687.
Ceremuș, râu 282.
Cerneți, abonați 602.
Cesar (Heinrich), scris Țesar 183.
Chalcocondil «Halcocodil» 521.
Cherchira, ostrov, locul de naștere al lui Nichifor Theotoc 37.
Chesarie, Episcopul Buzăului 573, 574.
Chesarie, Episcopul Râmnicului 54, 82, 196, 343, 550.
Chiemarea la cercare a tânerimei, Buda 1811 : 31.
Chiev (Kiev), 333.
China, ceremonie agricolă 465, 492.
Chiriacopul (Nic. Dr.), *Doaăsprezece învățături folositoare pentru femei*, Iași 1827 : 529-530.
Chiril, alcătuitorul alfabetului cirilic 311, 493, 559. V. și Chyrill, Kyril.
Chiriță (Zugravu), 703.
Chiru (cel tânăr), sădește pomi 465.
Chrestomaticul românesc, v. Racoce Teodor.
Chyriac (Sf.), din Bisericani 55.
Chyriac (Sf.), din Tazlău 55.
Chyriacodromion, Mânăstirea Neamțul 1811 : 31. — București 1801 : 181. V. și Κυριακωδρόμιον.
Chyrill, al Alexandriei, tradus în românește 33. V. și Anastasie al Antiohiei.
Chypriĭan (Kypriĭan), Episcopul Cartagenii 548.
Cicero (Chicheron, Tițero), 76, 85, 107, 147, 397, 467, 533, 567, 585.
Cimișeni, sat în jud. Lăpușna 692.
Ciocârlan (Ioan), *Carmen illustrissimo Josepho Putnik*, Buda 1829 : 624. — *Declamatio Stephano Stratimirovits*, Buda 1829 : 625.
Cipariu (Timotei), bibliotecă 3; prenumerant 482.
Circulară, Chișinău 1824 : 446. — V. și Kreisschreiben.
Claghenfurt (ținut), se unește «cu cel a Vilahului» 479.
Clain (Samuil), *Propovedanie la îngropăciune oamenilor*, Blaj 1784 : 8. — *Lexicon*, Buda 1825 : 462, 483; gramatic 591; traducător, v. Thomas a Kempis.
Clemens (Andreas), Walachische Sprachlehre, Buda 1821: 373; ed. a II-a Ofen 1823: 410-411. — Kleines Walachisch-Deutsch und Deutsch-Walachisches Wörterbuch, Buda 1821: 374; ed. a II-a, Ofen 1823: 412; gramatic 591.
Climent, Episcopul Râmnicului 451, 452.
Clinceanu (Răducanu), biv vel stolnic, tipograf 225, 288, 314, 337, 345, 460, 495, 516, 531, 575, 673, 690.
Clinov (Teodorache), 704.
Clisura (din Macedonia), 309.
Closius (Gheorghe), tipograf 216, 672, 680.
Cluj, Biblioteca Universității 327, 484, 562, 680, 681.
Cocles (Horatius), «Orație Cocli» 631.
Colen, v. Janot.
Colincăuți, sat în Basarabia 438, 439.
Colman (L.), gravor 623.
Colossi (V.), traducător 101; *Lexicon*, Buda 1825 : 462, 483. V. și Fleury Claude.
Columb, descoperitorul Americei 152.
Columb (Zaharia), *Gramatica limbii germane*, Buda 1821 : 374.
Comăneanu (Alexandru), paharnic 70.
Comita (Ștefan), dascălul lui Dinicu Golescu 490.
Conachi (Costache), vel vornic 363; poezia *Crugul anului* 549.
Condica criminalicească, partea întâiu, ⟨Iași 1820⟩ 328; partea I—II-a, Iași 1826: 486.
Confuchie, 533.
Constandie, Episcopul Buzăului 196, 169.
Constandin (Basarab, Brâncoveanu), 220.
Constandin, cântăreț la M-rea Obedeanului din Craiova 703.
Constantie (Ieromonah), gravor 326, 336, 343, 369, 386, 459, 460, 516, 573, 595, 706.
Constantin (Basarab) Vv., fiul lui Șerban Basarab 690.
Constantin-cel-Mare, Sfântul 335; Împărat 596.
Constantin (Pavlovici), 119, 193, 239, 289, 304, 345, 428; se desface de soția sa

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

363; renunță la tron 433. — *Scrisori de renunțare*, Varșovia 1825 : 480. — *Scrisoare Domnului Ministru al Justiției*, Varșovia 1825 : 481.
Constantin, preot la Patriarhia Țarigradului 546.
Constantin (Socevan), Iereĭ, prubar 189.
Constantinopol, 199, 205, 206, 208, 209, 211, 258, 313, 360, 421, 422; biblioteci 37; descriere 115; abonați 203, 252, 259; ieșirea voevozilor români 255; dascăli de muzică bisericească 351, 353, 355.
Contract, ⟨Lugoș⟩ 1819: 322.
Copie de pe hotărîrea consiliului regal Ungar, Oradea-Mare 1825 : 481.
Copie după predlojenia domnului Namestnic, Chișinău 1820 : 328.
Copóu, «în stratopedu dela —», la anul 1821 : 389.
Corabia, 611.
Coray (Adamantie), dedicație 665.
Corbe (Theodor), traduce Psaltirea în versuri 547, 549.
Corfu, v. Cherchira.
Corimnu-Șteabli (Nojin Mihalachi), maior 715.
Corintul, 465.
Corneli (Ioan), *Lexicon*, Buda 1825 : 462.
Cornescu (Mihalache), 714.
Corvinus (Ioannes Hunnyades), 308.
Corvinus (Mathias), 309 (notă).
Cosimellius (Antonius), numele pseudonimului Tannoli Silvius 706.
Cosma, «Episcop al Maĭumà» 503.
Cosma (Sf.), 335.
Costache, dascăl al «sistimiĭ de musichiĭa cea noao bisericéscă» 426.
Costache (Veniamin), Mitropolitul Moldovei, v. Veniamin.
Costandie, Episcopul Buzăului 70.
Costantin (Ieromonah), gravor 685, 706.
Costescu (Pană), paharnic 70.
Costin (Feodor), preot 429.
Costin (Miron, logofătul), cronicar 550.
Costin (Nicolas), *Histoire de la Moldavie*, trad. în grecește de Alex. Amiras și publicată cu acest titlu de Hase, Paris 1827 : 530.
Costin (Toma), *Discussio descriptionis Valachorum Transylvanorum*, Pesta 1812 : 56. — *Observări asupra statisticei lui Schwartner* (ungurește), Pesta 1812 : 56.
Covacius, 483.
Covasna, stațiune balneară 382.
Craiova, abonați 252, 254, 257, 602, 606, 682, 689, 703; s'a învățat Gramatica lui Eliad 579; molimă 688.
Crăciun (Ioan Lipscanu), 702, 703.
Crețu (Gr.), biblioteca 117.
Crețulescu (Costandin), biv-vel-ban 633.
Crișan (Ștefan), traduce din Metastasio 549.
Cristian (Ὄνοβιον), se ține adunare pentru sfințirea steagurilor 527.
Cristodulo (Serafim), aurar 353, 355.
Criteanul, v. Agapie.
Csokotis (V. Gergely de), traduce *Omul de lume*, Viena 1819 : 309, 310.
Cucuzel, 422. (Ioan Maistorul) 539.
Culégere a multor rugăciuni, Buda 1815: 117. — Buda 1821 : 374.
Cultura cânepei, Buda 1828 : 577.
Cupidon, 270.
Curierul Bucureștilor (= Curierul Românesc) 606, 625, 626.
Curierul Românesc (al lui I. Eliad), București 1829 : 625-627.
Cuvânt păstoresc, Blaj 1816 : 141.
Cuvântare despre posturi, Buda 1828: 578.
Curion, 631.
Cuza, vornic 487.

Dachi, istoria 497; n'au mai rămas în Dacia 568.
Dacia, 301-302. (Dacien) 308. (Dachia, câmpia) 385; hotarele 566, 568; aureliană 570.
Damaschin, Episcopul Râmnicului 48, 51, 550; traduce Penticostarul 336; traduce Anthologhion 451.
Damaschin, v. Mâna lui Damaschin.
Damasie, Patriarhul Romei 548.
Dâmbovița, județul 627.
Damian, Mitrop. Moldovei, la Sinodul dela Florența 550.
Damiĭan (Vatopedinénul), protopsalt 539.
Dancu (Petrache), 703.
Daniil, protopsalt 421, 539.
Daniil (Raithénul monab), 107.
Daniil (de Voroneț), sfântul 54.
Danimarchez, 473.
Dante, 483.
Darvari (Constantin, doctor), ajută la tipărirea cărții *Ușa pocăinții* 70; presupus autor al cărții Ἐγχειρίδιον περὶ Συντηρήσεως ὑγιείας στομάχου 111.
Δάρβαρις (Δημήτριος Νικολάου), v. Darvari, D. N.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Darvari (D. N.), Σόντομος γενικὴ ἱστορία, Viena 1817: 198. — *Mai nainte gătire spre Cunoştinţa de Dumnezeu*, trad. de Eufrosin Poteca, Buda 1818: 218. — *Culegere de înţelepciune*, trad. de Iancu Nicolae Moldovean, Bucureşti 1827: 531-532. — Ἐκλογάριον γραικικὸν εἰς χρῆσιν τῶν πρωτοπείρων, Bucureşti 1827: 560.
Darvari (Elenca), doftoriţa 162.
Darvar (Georgie Const.), 309.
Darvari (Ioan), 198
Darvari (Marcu), 198.
Datoriile presbiterilor de popor, Chişinău 1823: 428.
David (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
Davidovics (Dimitrie), tipograf 309. (Δαβιδοβίκης Δημήτριος) 386.
De Camillis, Episcopul unit de Muncaci şi Maramureş 663, 664.
Decapolitul, v. Grigore (Sf.).
Decebal, 254, 256.
Deleanu (Thoma), şetrar . 70.
Delinger (Ioan), i se închină versuri, 633.
Demetrescu (Oprea), tipografie 64.
Demostene, 397. (Dimosthen) 640 .
Descripţia Insuliĭ (ostrovului) Sfânta Elena, în *Calendariu*, Buda 1816: 139.
Despot (Vasilie), Vv., Academia dela Cotnari 551.
Despre modul ţinerii de Kontumaţie ⟨Cluj⟩ 1824: 447.
Détorinţele Presvyterilor parohialnicĭ, Buda 1817: 186.
Diaconovici-Loga (Const.), profesor 83.— *Orthografia sau drépta scrisoare*, Buda 1818: 221. — *Chiemare la tipărirĕ cărţilor romaneşti şi versuri*, Buda 1821: 376-380. — *Gramatica românească*, Buda, 1822: 395-399, 483, 591. — *Abecedar sau Bucvar sîrbesc*, Buda 1824: 434; prenumerant 436; editează *Octoih cu Catavasier* 514-515.
Diariu sau Zioariu, 186.
Dibicĭu (Graf), avangardul rusesc 610.
Dictima (Nimfele dela —), poemă în proză 682.
Διδασκαλία τῆς ἐμπορικῆς ἐπιστήμης, Iaşi 1817: 200.
Didot (Firmin), tipograf 665.
Dima (Arnăuţanu), preot zeţar 326.
Dimache (Nicolae), scriitor 549
Dimitrie (al Ungrovlahiei, Sfântul), vieaţa 18; Basarabov 343.
Dimitrie, Mitropolitul Rostovului, *Cuvânt la Dumineca după înălţarea Cinstitei cruci* 407. — *Cuvânt pentru suflet* 673.
Dimitrie, «Preotul din Poltava» 179.
Dimitrie (Râmniceanul), fiul Popii Mihai tipograful, gravor şi tipograf 52, 196, 287. V. şi semnătura Popovici Dim. Mihailo.
Dimitrie (Sulima), Mitropolitul Basarabiei, traducător 381, 428.
Dimitrievici (Gheorghie), tipograf în Râmnic 51.
Dimitrievici (Nicolae), tipograf în Râmnic 51; semnează Nicolae Typ. Râm. 287 (frate cu Gheorghie).
Dincă (Lipţcanul), 704.
Diodor (din Sicilia), 204.
Dion (Filozoful), *Cuvinte*, trad. de Ianache Papazoglu, Bucureşti 1825: 460.
Dionisie (Areopaghitul), 49, 53.
Dionisie (Cozianul), ieromonah-eclisiarh tipograf, 13.
Dionisie (Ieromonahul din Furna), tipăreşte *Slujba Sf. Serafim*, Veneţia 1745: 197.
Dionisie, Mitropolitul Ţării-Româneşti 288, 314, 326, 330, 331, 335, 336, 339, 343, 351, 356, 362, 369, 381, 419, 425, 501; aduce pe Gh. Lazăr 551, 632; dedicaţie 618.
Dionisie (Popovici), Episcopul Budei 106.
Dionisie (Nemţanul), 703.
Dionisie (Savastis), Episcop 70.
Dionysache (Moraitul), serdar, a compus Polyeleu şi a stat în Bucureşti 539.
Διονύσιος Ἱερομόναχος, v. Dionisie Ieromonahul din Furna.
Dobotzer, comitat 309.
Dobra (Alexander), doctor 481.
Dobruşa, mănăstire în Basarabia 628.
Doftorie împotriva gălbezii oilor, Buda 1811: 45.
Dogali (Constantin), de Bud 155.
Dolubovskij, artist dramatic 364, 365.
Domairon (Louis), «Domeron» istoric 497, 499.
Dometian, Stareţ la M-rea Neamţ şi Secu, 443, 447, 449, 450, 454, 478, 486, 526, 536, 691, 692; traduce *Pentru păzirea celor cinci simţiri*, M-rea Neamţ 1826: 512. — *Înştiinţare* (pentru Minee), M-rea Neamţ 1830: 715.
Dometie, Arhimandrit Episcopia Râmniculuĭ 630.
Domherr (Ehren), pedagog 509.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Domozărskij, artist dramatic 364, 365.
Donici (Andronachi), *Adunare din cărţile Impărăteştilor Pravile*, Iaşi 1814: 98-101; vel vornic 363; vel logofăt 489. V. şi *Scară a cuvintelor celor streine*, Iaşi 1815: 125.
Donici (Ivan), 323.
Dorothei, monah, învaţă greceşte la Bucureşti 179; arhimandrit, traduce pe Varsanufie 180.
Dorothei, proin Stareţ şi Arhimandrit Malorosian 20.
Dorotheĭu, Sholie a pré înţeleptului dascalului — 92.
Dositei, Patriarhul Ierusalimului, Istoria Patriarhilor Ierusalimului 208, 211.
Dosithei, Episcopul Rădăuţului 524.
Dosithei, Mitropolitul Moldovei, Vieţile Sfinţilor 54. — Psaltirea în versuri 547, 548, 549, 550.
Dosithei, Mitropolitul Ungrovlahiei 5, 12, 13, 64, 70.
Dosithei ⟨Obradovici?⟩ 250.
Dosithei (dela Pobrata), Mitropolitul Moldovei 184.
Douka, Voevod, «surnommé l'Albanais» 530.
Dovedire împotriva eresului Armenilor, Bucureşti 1824: 434-435.
Drăgăşani, abonaţi 689, 704.
Drăghici (Iordache), vornic 671.
Dragomirna, mănăstirea 179. — zidită de Mitr. Anastasie Krimca 184.
Dragoş Vodă, 254, 257, 449.
Δράμα ἡρωϊκόν, după conţinutul Iliadei 270.
Drescher, censor 559.
Dresda, 135.
Drotlef (Iosef), 704.
Ducere de mână către frumoasa scrisoare românească, Buda 1811: 45.
Duka (Neophyt), mustrat de M. Boiagi 74; gramatica 656.
Dumitrache, stolnic şi sameşul şcoalelor naţionale 702.
Dumitrescu (Al. T.), 240, 386, 391, 410.
Dunărea, 254, 255, 256, 257, 258; carantine 671; matca, hotar între Valahia şi Bulgaria 714.
Dussieux, 81.

Eberhart, tipograf 319, 320.
Ecaterina (Pavlovna) 119, 153, 193, 239.
Eckhardt (Petrus), tipograf 26, 55. (Ekart Petru) 327.
Ectenii, Chişinău 1828: 578.
Ἔφεσιος (Πέτρος Μανουήλ), v. Petru din Efes.
Efesiul (Petre), v. Petre din Efes.
Eforia biblionomică (din Constantinopol) 318.
Efrem Sirul, 296, 414. *Cuvinte şi învăţături*, Mănăst. Neamţul 1818-1823: 243-246; controverse asupra originei lui 246. Cuvânt despre Psalmi 444. Rugăciuni umilicioase 673.
Eftimie, Arhiepiscopul Târnovei, Vieaţa Sf. Parascheva 207, 208, 210, 211.
Eftimie, Episcopul Maditului, fratele Sf. Parascheva 207, 210.
Eggenberger (I), librar 556.
Eghist, 650.
Egiptul (Aegypten) 308. (Eghipet) civilizaţia 616.
Ἐγκώμιον εἰς τὸν Ὕψηλότατον Ἰωάννην Γεώργιον Καρατζᾶ, Viena 1818: 250-251.
Ἐγχειρίδιον περὶ συντηρήσεως ὑγιείας στομάχου, Iaşi 1814: 111.
Eliad I. (Rădulescu) 702. *Gramatica românească*, (Sibiu) 1828: 579; — şi Const. Moroiu, *Inştiinţare* (Bucureşti 1828): 606, 625. — *Odă la campania rusească* (Bucureşti) 1829: 667. — *Meditaţii poetice* de Lamartine, Bucureşti 1830: 690; tipograf 713. V. şi *Curierul românesc*.
Elian, *Cum au smerit Socratis trufiia ucenicului său Alchibiad* 327.
Eliat (Petrache), 703.
Eliconul, muntele 264, 266, 470.
Elisabeta (Sf.), slujba 429.
Elisaveta (Alexievna), Impărăteasa Rusiei 119, 153, 193, 289, 304, 333, 345, 428.
Elveţia, comparată cu Ardealul 177.
Emos, munte 254, 256.
Enache (Lipţcanul), 704.
Enea, 557, 558.
Engelman, gravor 56.
Englezii, mândri 472.
Enius, 73.
Enzenbergius (Carolus), baron 706.
Eofimia, v. *Sfânta Mucenită Eofimia*.
Epictit, 147, 533.
Epifanie de Voroneţ (Sf.), 55.
Epiroţi, 361.
Epivates, satul natal al Sf. Parascheva 208, 209, 211, 212.
Eraclit, 268, 269.
Erato, muză 474.
Eschil, extrase din Prometeu 320.
Eschine, 200.
Esiod, 272, 334.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Eski-Zagora (Stara-Zagora) sat în Bulgaria 605.
Esop, *Viiața și pildele prea înțeleptului..* (Buda) 1812 : 70. — Sibiu 1816 : 161.— Συλλογὴ αἰσωπείων μύθων, București 1821: 386. — Fabule traduse 431; mențione 109, 138, 533.
Ἑταιρεία τῶν Φιλικῶν, 387, 388.
Étienne le Grand, 530. V. și Ștefan-cel-Mare.
Eufrat, «Efrathtu», râu din rai 246.
Eufrosina, eroină în Noul Erotocrit 260, 261.
Eufrosin Poteca, v. Poteca Eufrosin.
Euripide, «Evripid» 334.
Europa, 199, 255, 257, 280, 281, 311, 333, 348, 349, 383, 384; turburată de duhul lui Petru-cel-Mare 466; învățați 616; gazetele 626; importul viței de vie 638.
Eustratie, logofătul 99, 169, 173.
Euterpe, muza 359, 360.
Εὐτρόπιος, 176.
Evanghelie, Buda 1812 : 56. — Blaj 1817 : 187. — Chișinău 1820 : 328. — M-rea Neamțul 1821 : 380.
Evanghelie latinească, Blaj 1828 (formule tipiconale și 8 versete din Ev. Ioan) 606.
Evanghelistar, Iași 1826 : 489.
Evghenie al IV-lea, Patriarhul Romei 550.
Evghenie, Patriarhul Constantinopolei, *Înștiințare* 1821 : 390.
Evghenie Vulgaris, v. Vulgaris Evghenie.
Evhologhion, v. Molitvenic.
Evlavie al VII-lea, Patriarhul Romei vechi 143.
Evrei, 370, 371.
Evrepie, mănăstire în Antiohia 604.
Evthimie (Andreu), Ierodiacon tipograf 438.
Evthimie (Munteanul), Mitropolitul Moldovei 184.

•

Făgăraș, abonați 151; comitatul 254, 257.
Faust (Ioan Dr.), din Mayența 586, 587.
Favorin, Cuvântarea filosofului 292.
Fecioru (D.), 316.
Feliușia, personagiu de comedie 364, 365.
Fénélon, *Întâmplările lui Telemah*, trad. de Petru Maior, Buda 1818 : 221.
Feon, râu din rai 246.
Filaret, Episcopul Râmnicului (1787) 471, 550.
Filibert (Carol), v. Lastryrie.
Filip, al Macedoniei 204, 205.
Filipescu (Alecsandru), dedicație 618; mare logofăt și efor al școalelor 628.
Filipescu (Iordache), 666.
Filipescu (Mihai), paharnic 70.
Filipescu (Nicolae), hatman 702.
Filippidi (D.), v. Philippide Daniil.
Filiutovskij, personagiu de comedie 364, 365.
Filotheia (Sf.), dela Argeș 343.
Filothei, (Sf.), Aghioritul, vieața 18.
Filothei (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
Filotheu (monah), prubar 538, 554.
Finees, fiul lui Ilì 148.
Flavie Iosif, Risipirea Ierusalimului 369-370. V. și Bărac I.
Fleghetonul, râpa 385.
Fleury (Claude), *Catechismul cel mic istoricesc*, trad. de V. Colossi, Buda 1814 : 101.
Floare adevăruluĭ pentru pacea și dragostea de obște, Blaj 1816 : 141.
Florența, Săborul 145, 493.
Florian, *Istoria lui Numa Pompilie*, trad. de Alex. Beldiman, Iași 1820 : 328-330.
Florus, Ἐπιτομὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν, trad. de D. Philippide, Lipsca 1818: 251.
Focșani, abonați 151, 203; județul 627; pericol de ciumă 668.
Foirughei, polcovnic 714.
Formă la Ectenii, Chișinău 1824 : 446.— Chișinău 1826 : 525. — Chișinău 1827 : 565.
Formont, scriitor 521.
Formular de adaos la slujbă, Chișinău 1825 : 479.
Fotie, Patriarh al Constantinopolei 86.
Fotino (Dionisie), Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας, Viena 1818-1819: 251-258. — Νέος Ἐρωτόκριτος, Viena 1818: 258-262.
Fournier (M.), *Gramatica franțuzească*, trad. de Gr. Pleșoianu, (București) 1830 : 688.
Francezii, înțelepți 472; împrumuturi lexicale 590.
Francisc I, Impăratul Austriei 4, 5, 28, 47, 54, 56, 84, 95, 102, 105, 117, 140, 149, 156, 157, 183, 186, 187, 188, 189, 286, 294, 339, 376, 395, 474, 475, 514, 518, 523, 538, 554, 620, 679, 687. — *Manifest*, Buda 1813 : 81. — *Patent în privința creditului public*, Viena 1818 : 285. — *Edict*, Viena 1818 : 285. — *Decret*, Viena 1818 : 285. — *Orânduieli*, Viena 1820 : 366.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Franț (Iosef, Carl), Principele Austriei 285.
Franța, 501, 620.
Freiherr (Franz, von Hauer), guvernatorul Galiției 282, 283, 284, 322.
Friederich al III-lea, regele Prusiei, cinstește pe Evghenie Vulgaris 39; (Wilhelm) 125, 213.
Frimu (Nectarie), ierodiacon, tipograf pentru muzică bisericească 715.
Fulea (Moise), *Bucoavnă de normă*, Sibiu 1815 : 117. — *Cărticica năravurilor bune*, Sibiu 1819 : 293. — *Bucoavnă cu slove românești și latinești*, Sibiu 1820 : 330; arhidiacon, abonat 704.
Furdui (Petru), *Versul Cotrónței*, Abrudfalva 1818 : 222.
Furni (Furnicu), v. Ioan Furnicu.

G. Erdélyből (= G. din Ardeal) 56.
Gaia, «în ținutul Samboruluĭ» 478.
Galaction, Episcopul Râmnicului 77, 78, 162, 195, 287, 313, 325.
Galați, abonați 252.
Galiția, băi și ocna 283; lucrarea tabacului 413.
Gani (Atanasie), 203.
Gârdescu (Dimitrache), probar 314.
Gațos (Gheorghe), editor 278, 279.
Gavriil (Bănulescu-Bodoni), Mitropolitul Chișinăului și Hotinului 15, 20, 31, 35, 50, 54, 119, 153, 194, 195, 199, 232, 239, 304, 306, 333, 346. — *Carte de rugăciuni și Paraclis*, Iași 1809 : 3. — *Orânduială pentru sfințirea Bisericii*, Iași 1809 : 12; numirea ca Mitropolit 185. — *Pastorală în contra beției*, Chișinău 1819 : 322. — *Carte pastorală*, Chișinău 1820 : 364.
Gavriil (Calimah), Mitropolitul Moldovei 185.
Gavriil, «din Rossiĭa», Mitropolitul Moldovei 185.
Gedeon (Ladislaus), revisor 535, 545, 593.
Geistinger (Ioseph), librar-tipograf 482.
Γενεαλογία τῶν Βασιλέων καὶ Ἡγεμόνων τῆς Εὐρώπης. Ἡ τολεράντζα τοῦ Αὐτοκράτορ' Ἰωσὴφ Β' καὶ Ἡμερολόγιον, Buda 1817 : 198.
Genlis (Madame de), *Zuma ou la découverte du Quinquina* (= *Zuma sau descoperire a scorțișoarei vindicătoriĭ de friguri, adecă a Hineĭ* 327.
Georgievich (Basilus), protopop 481.
Georgovici (Vasilie), 622.
Germani, v. Nemți.
Germania, 199, 501, 502.
Gessner (Salomon), Moartea *lui Avel*, trad. de Alex. Beldiman, Buda 1818 : 222. — Ἔρασστος, trad. de Ruxanda Samurcaș, Iași 1819 : 316-317. — Erast, trad. rom. de Zoița Grigoriu, Iași 1822 : 399-400; idile traduse 431.
Getzy (Joannes), 309.
Ghedeon (dela Agapiĭa), Mitropolitul Moldovei 184.
Ghedeon (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
Ghedeon (dela Secul), Mitropolitul Moldovei 184.
Ghellius (Aulus), 292.
Ghenadie, Arhimandrit egumen la m-rea Cozia 48, 51.
Ghenadie, Mitropolitul Ardealului 549.
Ghenadie, Patriarhul Constantinopolei 331.
Ghenzel (soții), artiști dramatici 364, 365.
Gheografia sau Scrieré pământului, Buda 1814-1815 : 101.
Gheon, râu din rai 246.
Gheorghe (sau Grigorie), din Cipru, scrie encomion Sf-lui Eftimie 208 (nota), 210 (nota 2).
Gheorghie, biv 2 vist., tipograf râmnican 281, 287, 306, 308; (Vlădescu) 313.
Gheorghie (sin Dimitrie Tip. Râmniceanul), tipograf 13. (Dimitrievici) 51.
Gheorghie (Ierodiacon), tipograf la Iași 184, 189, 214, 238, 386, 413.
Gheorghie, numele mai multor mitropoliți ai Moldovei, cu metania la M-rea Neamț 184.
Gheorghie, numele a trei mitropoliți din Moldova (nu li se arată metania) 184.
Gheorghie (Pahimer), 49, 53.
Gheorghie, postelnic, tipograf la București 187; gravor 188.
Gheorghie (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
Gheorghiță, librar în București 703.
Gheorghiu (Ioan), traduce din rom. în grec. *Răsturnarea religiei Evreilor* 276.
Gherasim, Episcopul Buzăului 521.
Gherasim, Episcopul Romanului 199, 480; îi scrie Nicolae Nicolau 290-291; mișcarea dela 1821 : 389.
Ghermano, Arhimandrit, inspector tipograf 708.
Gherontie (Ieromonah), tipograf la M-rea Neamț 16, 31, 137, 246, 526; semnează

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

prefață la *Antologhion* 453; lămurire la *Scrisoarea Moldovei* 455-457.
Gherontie (stareț la M-rea Neamț), traduce *Kecragarion* 96, 97, 136; *Apologhia* 136, 288; titlurile operelor traduse 181; *Antifoanele* 191; *Intrebări și răspunsuri* 369, 630; trimes la București să învețe grecește 179; teolog învățat 419.
Gherovskij, artist dramatic 364, 365.
Ghervasie (monah), gravor 179, 189, 243, 246, 288, 339, 343, 369, 380, 405, 444, 568, 685, 706.
Gheță, artist dramatic 364, 365.
Ghica (Alexandru), consilier de stat în Basarabia 323.
Ghica (Alexandru) mare logofăt, îi dedică Gr. Pleșoianu 600; membru în Obștească Adunare 666; mare vornic, locțiitor Banului Craiovii 703.
Ghica (Ecaterina), 313.
Ghica (Gheorghie), vornic 439.
Ghica (Grigorie), vel vistier 213.
Ghica (Grigorie), Domnul Țării Românești, document din 1673 : 552, nota 1.
Ghica (Grigorie), Domnul Moldovei, negociază în 1729 cu hanul Crimeii 531.
Ghica (Grigorie), Domnul Moldovei, ține la curtea domnească pe Nichifor Theotoc 37, 38.
Ghica (Grigorie Alexandru), Domnul Moldovei, tipărește *Psaltire*, Iași 1766 : 239.
Ghica (Grigorie Dimitrie), Domnul Țării Românești 405, 416, 417, 425, 434, 459, 460, 493, 503, 505, 517, 523, 528, 535, 536, 539, 552, 553, 554, 568, 573, 575, 594, 595, 604, 628, 633, 650, 651. — *Instrucțiuni la Pravilă*, București 1823 : 432.— *Circulară*, București 1823: 432.— *Carte pentru iertarea dărilor*, București 1827 : 560.
Ghica (Scarlat), Domnul Țării Românești, document din anul 1760 : 552, nota 1.
Ghica (Scarlat), Domnul Moldovei, efor al tipografiei grecești din Iași, la anul 1813 : 93.
Ghica (Mihalache, vornic), în comisia pentru cercetarea hotarelor dintre Bulgari și Români 714.
Ghica (Mihail Dimitrie), mare vornic și vistier 495, 497.
Ghica (Poenaru, serdar), editează *Hrisov* dela Matei Basarab 690.
Ghican (Gheorghie Teodosie), 703.
Ghiing (Ștefan), paroh în Sânt-Andraș, protopop al Jirușului 45.
Ghiula (Γιόλα), provincie în Ardeal 177.
Giulescu (Nicolae), vistier 704.
Giurgiu, ocupat de Turci 177.
Glavnaia, cartier general 610.
Glykis (Nicolae, din Ianina), tipograf 318.
Glyzonie (Manuil), alcătuitorul Evangheliștarului 489.
Gobdela (Dim. Panaiotadi), scrie tropar 207, 210. — Στοιχεῖα Ἀριθμητικῆς, Iași 1818: 263-270.
Gobdela (M. D.), iatrofilosof 270.
Gojdu (Emanuel), *Cuvântare a Nației Românești către strălucitii boeri a Țerii Românești și a Moldavieĭ* 618.
Golescu (Dinicu), *Adunare de pilde*, Buda 1826 : 489. — *Adunare de tractaturi*, Buda 1826 : 491. — *Insemnare a călătoriei mele*, Buda 1826: 492, 551.— *Inștiințare pentru Școala din Satul Golești* (București 1826) 495, 525; traducător al lui Thornton 523; traduce *Elementuri de filosofie morală*, București 1827 : 532; în casa lui a început «Soțietatea literală Românească» 579; în Obștească Adunare 666.
Golescu (Gheorghe), mare vornic 579; pregătește o gramatică și un dicționar 592; efor al Școalelor 628.
Golescu (Iordache), membru în Obștească Adunare 666.
Golescu (Răducanu), vornic 70.
Golia, mănăstirea 20.
Goliținŭ (Alecsandru), *Manifest*, 1821: 390.
Gorca, vamă 608.
Gorjanu (I.), *Calendar* 1825 : 478. — *Calendar* 1827 : 560. — *Calendar* 1830 : 713.
Govdela, v. Gobdela (Dim. Panaiotadi).
Grabovschi (Athanasie), 436, 443, 627, 661, 710; i se închină versuri 155, 554-556; comparat cu «Meținas» 566-567.
Grabovschi (Gheorghie), rostește «oratie de ecsamen» 444.
Grabovszky (Elena), 313.
Gramatică uso română, (Chișinău 1830-1840) 689.
Greča (Nicolae), tipograf 289, 290, 314, 385.
Greceanu (Ioan), vel vornic 489.
Greceanu (Radu), cronica tradusă în nemțește 550.
Grecia, 270, 280.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Grecii, 254, 257, 320, 357, 358, 361, 367; mişcarea dela 1821 : 387, 388, 439; «iz‹ vor nedeşertat» de poezie 469; probleme de limbă 580-584; patrioţi 631; ca ortodocşi şi-au luat drepturi asupra Românilor 693, 696.
Grid (Nicolae), paroh în Bolgarseghĭ 124.
Grigore Decapolitul (Sf.), 343; slujba 452.
Grigorie II (Papa al Romei), *Răspunsul prĕ sfinţitulŭi Patriarh Ghermano* 191, 193.
Grigorie IV (Mitropolitul Ungrovlahiei) 331, 405, 416, 417, 419, 425, 426, 434, 457, 459, 503, 517, 524, 528, 536, 539, 550, 553, 554, 568, 573, 575, 595, 628, 663, 704, 705; traducător, ca monah 97, 136, 138, 193; — (Ierodiacon ?), Ἀντίῤῥησις εἰς τοὺς Διαλόγους τοῦ Νεοφύτου Δούκα (Viena) 1817: 200. — *Învăţătură pentru nunţi*, Bucureşti 1827: 381, 535. — *Cuvinte zece* (Theodorit) 603-604.
Grigorie, Arhimandrit Râmnican 419.
Grigorie (Bogoslovul, sau Teologul), V. Grigorie din Nazianţ şi Vasile-cel-Mare.
Grigorie din Cipru, v. Gheorghe din Cipru.
Grigorie, dascăl al «sistimiĭ de musichiĭa cea noao bisericéscă» 421, 426.
Grigorie, egumenul m-rei Sf. Ioan din Bucureşti, trad. *Prescurtarea istoriĭ universale* 495, 498.
Grigorie, Episcopul Argeşului, *Logică*, Bucureşti 1826 : 503-505; menţiune 550.
Grigorie, Episcopul Capadochiei şi al Neochesariei 548, 553.
Grigorie, Episcopul Delvinilor 37.
Grigorie, Episcopul Râmnicului 48, 51.
Grigorie, Episcop de Nyssis 244, 246, 553.
Grigorie (Iconom), tipograf la Iaşi 489, 573; gravor 536, 574.
Grigorie, Mitropolitul Irinupoliei şi proistos al Mănăstirei Golia din Iaşi 20.
Grigorie, Mitropoliţi ai Moldovei, cu metania la Neamţ; la Putna; la Voroneţ; nu se arată metania 184.
Grigorie (din Nazianza) 209, 212, 227, 314, 331, 533, 536. — *Cuvânt pentru preoţie*, Bucureşti 1821 : 380, 535.
Grigorie, Mitropolit Sidis 48, 52.
Grigorie, protopsalt marii Biserici 539.
Grigorie, protopsalt, a compus «La râul Vavilonului» 539.
Grigorie, ucenicul Sf. Vasile-cel-Nou, a cărui vieaţă a şi scris-o 162, 314.
Grigoriu (Costachi), serdar 399.
Grigoriu (Zoiţa), traduce scrisori ale Roxanei Samurcaş 317. — *Erast*, Iaşi 1822 : 399-400.
Groβau, 528. V. Cristian.
Gromovnic (Bucureşti) 1817 : 187.
Grund (Leopold), tipograf 71.
Gultuirea apărătoriulŭi vărsat de vaci, Chişinău 1830 : 689.
Günther (Carl, Ludovici), profesor 201, 202.
Gusti (Gheorghe), 362.

Hachenau, consul al Austriei 714.
Hagi-Ioniţă, 703.
Hagioglu (Gabriel), 204.
Haralambie, *Paraclisul Sfântului* —, 1815 : 123, 613.
Haralambie, profesor grec 704.
Haridimos, 260, 262.
Härtel, tipograf 251.
Hase, 530. V. şi Costin Nicolas.
Haykul (Anton), tipograf 61, 198.
Hefel (Blao), gravor 272.
Heineccius, *Elemente de filosofie, logică şi etică*, trad. de Eufrosin Poteca, Buda 1829 : 628.
Heintl (Fr.), *Învăţătură pentru prăsirea pomilor*, Buda 1812 : 57.
Heliade Rădulescu, v. Eliad I. (Rădulescu).
Heraclius, rege 260, 262.
Herfurt (Friedrich August), tipograf 1, 28, 139, 182, 227, 339, 393, 484, 547.
Herfurt (Ioan August) tipograf 45.
Herfurt (Ioan Friedrich), tipograf 64.
Hidveg (Nemes de—), v. Adam.
Hios 137, 209, 212.
Hirschfeld, tipograf 258.
Hochmeister (Martin), tipograf şi librar 27, 401, 402, 508, 700.
Hodoş (Nerva), 214.
Höfel (Blasius), gravor 165.
Holaki (Antonius), 432.
Horaţiu, 152, 155, 443, 537, 548, 569, 661, 711.
Hosszu (Dimitrie), *Versuri episcopului Nicolae Kováts*, Oradea-Mare 1827 : 534. — *Versuri episcopului Iosif Vurus*, Oradea-Mare 1828 : 593.
Hrisaf, protopsalt 420.
Hrisant (Arhiereu), 421.
Hrisant (Arhimandrit), dascăl de muzică 353, 355. V. şi Hrysanth.
Hrisostom, v. Ioan Gură-de-Aur.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

Hrisov domnesc de întăriturĕ, Chișinău 1827 : 565.
Hrisov dela Matei Basarab, București 1830 : 690.
Hristea, cântăreț la Episcopia Râmnicului 704.
Χριστόδουλος Σεραφείμ, v. Cristodulo.
Hristopol (Atanasie), Λυρικά, Viena 1818: 270; poet 335; *Der neue griechische Anakreon.* Ὁ νέος Ἑλληνικὸς Ἀνακρέων, Viena 1821: 386.
Hrysanth, Patriarhul Ierusalimului, îndreaptă Evanghelistarul 489.
Χρυσοῦν Ἐγκόλπιον *(Mielul de aur)* Iași 1816: 146.
Hrystea (Theodor), cheltuește pentru tipărirea unei cărți (Gavriil Vinețchi) 459.
Huni, 254, 257.
Hurmuz (Χουρμούζης) Gh., dascăl de muzică 353, 355; «aflătorul sistimii ceii noao» . 539.
Hurmuz, schevofilax 421.
Hye (Anton), pedagog 509.

Iacov (Paleotul?), monah în ordinul sf. Benedict 214.
Iacov, protopsalt 539.
Iacov (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 185 (Putneanul) 451, 452.
Iacov (Stamate, dela Neamț), Mitropolitul Moldovei 185.
Ialomița, județul 627.
Iamandi (Vasile), 323.
Ianina, se naște Polizois Kontos 279; abonați 606.
Ianțu (H. Ioan), 204.
Iași, prenumeranți 93, 151, 203, 252, 259, 351; descris în Geografia 1814 : 102; Sf. Parascheva 208-211; Iassy, «surprise de la ville» 530.
Iasonŭ și Sosipatru (Biserica sf. Apostoli—), se hirotonisește diacon Nichifor Theotoc 37.
Ibănești, sat 79.
Icumenie (Sf.), 33.
Idomeneu, 650.
Iener (Aduard Dr.), 181, 717.
Ierapol, Mitropolitul Rusiei 290.
Ieremiïa, Patriarh de Țarigrad 37.
Ieronim (Sf.), 547, 548.
Ierothei (Naxiul), Mitropolitul Ipirului 512.
Ignatie, Mitropolitul Ungrovlahiei 50, 66.
Ignatie, tipograf la Neamț 16.
Ilarie, Arhimandrit și stareț la M rea Neamț și Secu 243, 246, 295, 298, 380, 407.
Ilarion, Episcopul Argeșului 551, 666.
Ilarion (Ieromonah) traducător la m-rea Neamț 181, 419, 524.
Ilie (Râmniceanul), protopop 704.
Illì, arhiereu 148.
Impedecarea schimosirii trupului, Cluj 1823 : 432.
Incepăturile învățăturii creștinești, Chișinău 1828 : 593.
India, 492; civilizată 616.
Indieni, «Indiani» 384.
Indreptare ⟨Cluj⟩ 1818: 286.
Indreptări moralicești, Buda 1813 : 76.
Inființarea comisiilor de revizie pe județe, București 1830 : 713.
Ingerescul chip cel mic și cel mare, V. *Rânduiala pentru schima monahicească.*
Inștiințare asupra cinstiților dvoreni a Oblastii Bassarabiei (Chișinău 1819) 323.
Inștiințare (Iași) 1821 : 389.
Inștiințare pentru pricini judecătorești (Chișinău 1823) : 433.
Inștiințare (Chișinău 1827) : 564. — Chișinău 1827 : 565.
Inștiințare, Odesa 1827 : 565.
Inștiințare (Iași) 1828 : 606.
Inștiințare dela Divanul Prințipatului Valahiei (București 1829) : 671.
Inștiințare despre prinderea soldaților fugari (București) 1829 : 665.
Inștiințare împotriva abaterilor dela datorie (București) 1829 : 665.
Inștiințare pentru iertarea birului, București 1829 : 666.
Inștiințare pentru holeră (Chișinău 1829) : 671.
Inștiințare pentru organizarea ocolașilor (Chișinău 1829) : 669.
Inștiințare pentru ușurarea și iertarea dărilor (Chișinău 1829) : 669.
Inștiințare despre înmormântarea Episcopului Nestor Ioanovici (Arad) 1830 : 713.
Inștiințare pentru vânzare prin licitație, Arad 1830 : 713.
Inștiințare de iertarea birului (București) 1830 : 714.
Inștiințare pentru aprovizionarea oștirilor, București 1830 : 715.
Inștiințări oficiale (București) 1830 : 714 (două numere).

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Instrucție pentru școalele românești în Bănat, Buda 1809: 4; ediția II, Buda 1815: 119.
Instrucție pentru magistratualiști (Cluj) 1819: 322.
Instrucțiuni către preoți, 1820: 363.
Instrucția blagocinului bisericilor, Chișinău 1827: 535.
Instrucția blagocinului asupra mănăstirilor, Chișinău 1828: 593.
Instrucții pentru starostii bisericești, Chișinău 1828: 594. — Chișinău 1829: 667.
Instrucțiuni medicale (Chișinău) 1829: 668.
Instrucție, Lwów 1830: 716.
Intâmplările războiului Franțozilor, Buda 1814: 102.
Intrebătoare răspunsuri pentru depărtare de bucatele cele oprite făgăduinții călugărești, M-rea Neamțul 1816: 147.
Invățătură creștinească, București 1809: 5. — București 1828: 594. — Iași 1828: 594. — V. și Catechism.
Invățătură pentru ispovedanie, Râmnic 1813: 77.
Invățătură pentru feriré și doftoriia boalelor vitelor, Buda 1816: 149.
Invățătură theologhicească despre năravurile și datoriile oamenilor creștini, Sibiu 1820: 332.
Invățătură pentru lucrătorii de tabacă, Buda 1823: 413.
Invățătură pentru măsura cotului, 1824: 435.
Invățătură pentru gospodari, Lwów 1827: 564.
Invățătură despre firea lăcustelor celor umblătoare și prăpădirea lor, Sibiu, 1828: 594.
Invățături către dascălii normalicești, Sibiu 1809: 5.
Invățături hristianicești, Iași 1823: 412.
Invoi (Ion), gravor 123.
Invoială despre liberul export (Lwów) 1818: 282.
Inzov (I. N.), general-locotenent 323. — *Instrucția pentru Bulgarii așezați în Basarabia*, Chișinău 1821: 381.
Ioan (Arhimandrit), stareț al M-rilor Neamț și Secu 16, 19, 31, 54, 72.
Ioan (Bobb Vlădica Făgărașului), 13, 15, 78, 79, 84, 85, 86, 95, 115, 117, 141, 187, 190, 192, 406, 434, 474, 510, 592. — *Forma clerului și a păstoriului bun*, Blaj 1809: 1-3. — *Cuvânt păstoresc*, Blaj 1811: 30. — *Cuvânt în zioa installații*, Blaj 1812: 55.—*Dicționar româno-latino-unguresc*, Cluj 1822-1823: 391-393; testamentul și înmormântarea lui 700.
Ioan, Cămărașul sf. Mitropolii 703.
Ioan (Damaschin), 252, 256, 335, 533. — *Theologhia* (în rom. Iași 1806) 138, 181, 192, 435. — *Logica*, trad. în românește 503.
Ioan (din Ostrovul Lindo), Arhiepiscopul Myralichiei 62.
Ioan (Gură-de-Aur), 5, 18, 33, 209, 212, 227, 288, 289, 339, 533. — *Cuvânt la tăierea capului Sf. Ioan*, București 1820: 330 și altă ediție, București 1827: 535. — *Cuvinte șase pentru preoție și ale altor trei Sfinți părinți trei canonicești Epistolii*, București 1820: 330-331, 381, 535. — *Cuvinte*, București 1827: 536; dascălul lui Theodorit 604.
Ioan (Furnicu Petru), Episcopul Mediolanilor, despre purcederea sf. Duh, 191, 193.
Ioan, logofăt și negustor din Timișoara 76.
Ioan (Paleologul), Impărat 550.
Ioan (Postnicul), 292; canoane 528.
Ioan, protopsalt Marii Biserici 421, 539.
Ioan (Scărariul), egumenul Sf. Munte Sinai, biografie 107; mențiune 414, 449.
Ioan (Sf., egumenul Raithului), *Epistolie către Sf. Ioan Scărariul* 107.
Ioan (dela Râșca), sfânt 55.
Ioan (dela Suceava), sfânt 343; slujba 452.
Ioan, tipograf în Iași 382, 386.
Ioan (Vrotopopa, marele doftor Kyrkyra), rugăciune pentru cei bântuiți de duhuri necurate 539.
Ioan (Zugraf), 406.
Ioanichie, Mitropolitul Iracliei 209, 211.
Ioanichie (Stratonichias), tipograf 306.
Ioanovici (Nestor), versuri la instalarea lui ca episcop 622; alte versuri 660, 661; înmormântarea 713.
Ioanovici (Vasilie), prubar 413.
Ioil, econom sf. Mitropolii a Bucureș tilor 64.
Iojika (Ioan), 432.
Ionescu (Nicolae), biblioteca 31, 292, 332, 345, 480, 598.
Ioniu (Dimitrie), 704.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Iordachi, tipograf 386.
Iorgovici (Iosif, Dr.), profesor 83, 622.
Iorgovici (Pavel), scriitor şi gramatic 82, 591, 622.
Iosaf, Mitropolitul Moldovei 184.
Iosif, Episcopul Argeşului 41, 47, 50, 51, 53, 70, 137, 138, 199, 246, 289, 331, 336; către Nicodim Greceanu 42-43; îndreaptă Mineiul 691.
Iosif (ieromonah la Neamţ), traduce pe Efrem Syrul 243, 246; prefaţă la Isaac Syrul 296; traducător iscusit 419.
Iosif II-lea, Impăratul Austriei 45, 117, 198, 199.
Ipsilante (Alexandru), *Proclamaţii* (cinci numere bibliografice), Iaşi 1821 : 387-388. — *Proclamaţie*, Târgovişte 1821: 388.
Ipsilante (Ioan Costandin Alexandru), Domnul Ţării-Româneşti 459.
Irmologhion, Mănăst. Neamţ 1827 : 536.
Ἡρόδοτος, 176.
Isaac (Schimonah), corector la Neamţ 20, 31; traduce *Scara părintelui Ioan*, M-rea Neamţ 1814, *Octoih de canoane pentru Pavecerniţă*, M-rea Neamţ 1816 şi *Typicon*, Iaşi 1816 : 181; din Efrem Syrul 243, 244; din Isaac Syrul 297, 419.
Isaac (Syrul), *De suflet folositoare carte*, M-rea Neamţ 1812 : 71; opera lui tradusă, dar netipărită 180. — *Cuvinte şi învăţături*, Mănăstirea Neamţ 1819 : 295-298, 526.
Isaia, prorocul 236.
Isaia (monah), tipograf la M-rea Neamţ 288, 314.
Isaiia, Protosinghelul Mitropoliei din Iaşi 129, 130.
Isidor, Episcopul Betiţei 548.
Isocrat, 460.
Istoria biblicéscă, Buda 1815 : 119. — Buda 1821 : 382.
Istoria corăbierilor ruseşti (în Ostrovul Spiţberg) 436.
Istoria Vechilui şi a Noului Testament, trad. de Veniamin Costache, Iaşi 1824 : 438.
Istoriia Alexandrului celui Mare, 1809 : 5. — (Sibiu) 1810 : 22. — *Istoria lui Alexandru şi a corăbierilor ruseşti*, 1824 : 435.
Istrati (Dr. C. I.), 97, 139.
Italieni, împrumuturi lexicale 590.
Izvoade de pomenirile ce să fac în fieştecare an, Chişinău, 1827 : 538.
Izvoranu (Scarlat), sluger 70.
Ἰωάννης (Μοναχός), 155.

Janot şi Colen, povestire 681.
Jebelul, abonaţi 247.
Jidovi, creştinaţi 346.
Jósika (Ioan), baron de Brányitska 710.
Jósika (Stephan), 309.
Jucăréia norocului, traducere de Lazar Asachi, Iaşi 1816 : 150, 151.
Julita (Sf.), 159.
Jung, gravor 259.
Jupiter, 264, 265.
Justin, abreviază gramatică 205, 206. V. şi Philippide D., Ἐπιτομή...
Justinian (Impăratul), legislator 100, 169, 173.

Kaian (Demetrius), v. Caian (Dimitrie).
Kainargic, tractatul 491.
Kalofer, sat 604.
Kampe (I. H.), *Descoperirea Americii*, I, Buda 1816 : 151.
Kaniuv (din Kalofer), culegător tipograf 604.
Καντεμίρης Δ., v. Cantemir (Dimitrie).
Karacs (Fr.), litograf 183.
Karcalechi, v. Carcalechi.
Kariadi-Guriotis (Evstatie Hagi Ianaki), din Tesalia 664.
Karsia (Johann G.), din Clisura 431.
Kaskaba (I.), traduce Διάλογοι Φωκίωνος 320.
Κάσσιος (Δίων), 176.
Kaufman (Aug.), gravor 259.
Kecragarion, v. Augustin (Sf. şi Episcop).
Kengyelácz (Pavel), *Istoria universală*, trad. de I. Theodorovici, Buda 1824 : 436-437.
Kiselef (General), 714, 715.
Kiş (Alexandru), învăţat ungur 547.
Klein, v. Clain (Samuil).
Kleobul (G.), Πίνακες παιδαγωγικοί, Paris 1819: 319-320.
Koessler (L.), librar şi tipograf 214.
Kokon (B.), Παιδαγωγία νέα, Bucureşti 1823: 431.
Kolosy (B.), v. Colossi (V.).
Konstandin, psalt român 422.
Kontoleo (Dimitrie), gravor 163, 165, 207, 276, 315.
Kontos (Polyzois), *Invăţături de multe ştiinţe*, trad. de Nicodim Greceanul, Sibiu 1811: 41-45. — Ποικίλη διδασκαλία, Viena 1818: 279-281. — Ἠθικαὶ φαντασίαι, Bucureşti 1820: 356-357. — *Tălmăcirea Sf. Simbol şi*

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

răspunsul lui Nichifor Theotoc contra Uniților, București 1829: 662. — Δι' ἐξαστίχων παράφρασις τοῦ ἱεροῦ συμβόλου, București 1829: 664.

Kopitar «Kopitar» 510; biblioteca din Liubliana 630.

Koray, v. Coray (Adamantie).

Kosmelli, traduce din At. Hristopol 386.

Kovaci (Mihail), *Intru primejdioasa întâmplare a morții ceii fără de veaste* (Buda 1822) : 400.

Kováts (Nicolae, Episcop), i se închină versuri 534.

Kővér (de Réthát, Ioann), dedicație 619.

Krasovskiĭ (General), guvernatorul Basarabiei 669.

Krateros (Hristofor), 348, 349, 350.

Kreißſchreiben vom k. k. galiziſchen Landesgubernium, Lwów 1817: 213. — Idem (14 numere bibliografice), Lwów 1818: 282-285. — Idem, Lwów 1819: 322. — Idem (2 numere), Lwów 1821: 390. — Idem (6 numere), Lwów 1822: 404. — Idem (6 numere), Lwów 1824: 445-446. — Idem (7 numere), Lwów 1825: 478-479. — Idem (2 numere), Lwów 1826: 525-526. — Idem (15 numere), Lwów 1827: 562-564. — Idem (10 numere), Lwów 1828: 607-608. — Idem, Lwów 1830: 716. V. și *Circulară*.

Kreuchely, consul 435.

Kreüchely (de Schwerdtberg, L. Baro Ludovicus), desenator 165.

Krupenskiĭ (Iași), în casa lui se joacă teatru 365.

Krupenski (Teodor), consilier titular și cavaler 323.

Kutty (Kuti), sat lângă Ceremuș 282.

Κυριακωδρόμιον, Iași 1815: 163.

Kyril, sfânt mucenic 159.

Κῶδιξ πολιτικὸς τοῦ Πριγκιπάτου τῆς Μολδαβίας (Calimah), Iași 1816-1817: 165-176.

Lachedemoni, 558.

Lactanție (Sf.), 548.

La Fontaine, 109.

Laicsák (Francisc, Episcop), i se închină versuri 544.

Lamartine, *Meditații poetice*, trad. de I. Eliad, București 1830: 690.

Lambadarie (Λαμπαδάριος) Grigorie, dascăl de muzică 353, 355.

Lambadarie (Petre, din Peloponez), dascăl de muzică, 354, 356, 421, 539. — Σύντομον δοξαστάριον, București 1820: 358-361.

Lambert (Anne-Thérèse, marquise de) 318, 319.

Lancaster, metoda 587.

Landerer (de Fűskűt, Ludovicus), tipograf 527.

Lascar (Manolache), 703.

Lastryrie, *Învățătura luĭ Carol Filibert despre sădirea Bumbaculuĭ*, Buda 1810 : 22.

Latiescu (Boldur), ed. *Descrierea Moldovei* 458.

Lauzus și Lydia, poveste 373.

Lavra, mănăstire la Sf. Munte Atos 337.

Lazăr (Gheorghe), *Înștiințare despre școala dela Sf. Sava*, București 1818 : 281; i se atribue *Povățuitorul tinerimei*, Buda 1826 : 499-503; învățat 551; arhidiacon și doctor în teologie și legi 591; îl aduce Mitr. Dionisie la 1817 : 632.

Lazáru (Alexie), 102; despre Gazete sau Novele 104, 105.

Leca (Const.), pictor 619.

Legiuirea lui Caragea, București 1818 : 225-227 (ed. românească); 271-276 (ed. grecească).

Lehnhardt, sculptor din Pesta 290, 710.

Lemaire (M. H.), scris Lemeru, tradus în grecește și apoi în românește 490.

Lemény (Ioan), censor 700.

Lentulus (Proconsul), *Scrisoare pentru fața și forma Mântuitorului* 622.

Leon, Arhimandritul, *Cuvânt de pomenire*, Iași 1820 : 332.

Leon (dela Huși), Mitropolitul Moldovei 185.

Leon, împărat bizantin 100; «hulea icoanele» 145; legislator 169, 173.

Leopold Comendator, ordin de decorație 1, 13, 15, 30, 85, 116, 406, 434, 475, 625, 700.

Lepădătescu (Răducanu), condicarul Vistieriei 666.

Lessing, 109.

Leunclavius, 521.

Leventi (Gheorghe), interpret al consulatului rusesc din București 348, 349.

Lex, consilier titular 323, 324.

Lexicon român̆o—latino—ungaro—german, Buda 1825 : 460-464.

Lhomond (Charles François, «Lómond»), gramatica lui explicată în românește 688.

Librier (Gheorghe), v. Pleșoianu Gr.

Licurg, 640.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Lilit, 279.
Lindo, ostrov 62.
Lipova, şcoală românească 31, 619, 620, 622; abonaţi 247; comunitatea română 678.
Lipoveanu (Nicolae), polcovnic 704.
Lipsia (Leipzig), Nichifor Theotoc la—38.
Liriope, nimfă 672.
Litia, v. Pannyhidă.
Liturghii, Sibiu 1809: 5. — Râmnic 1813: 78. — Sibiu 1814: 105. — Chişinău 1815: 119. — Râmnic 1817: 188. — Blaj 1817: 194. — Iaşi 1818: 227. — Sibiu 1827: 538.
Lĭutărani, eretici 346.
Livius (Titus), 557.
Λόγιος Ἑρμῆς, 356.
Lugoj, abonaţi 247.
Lungani, comună în jud. Iaşi 157.
Lyvan, «chiedriĭ Lyvanului» 248.

Mably (Gabriel Bennot de), Διάλογοι Φωκίωνος, trad. de Ecat. Şuţu, Iaşi 1819: 320-322; de Simeon Marcovici 322.
Macarie, Arhimandrit la Căldărușani 419.
Macarie (Ieromonah), *Anastasimatarĭu*, Viena 1823: 414-417. — *Irmologhion*, Viena 1823: 417-425. — *Theoreticon*, Viena 1823: 425-427. — *Tomul al 2-lea al Anthologhiei* (Utrenier), Bucureşti 1827: 539-541.
Macarie (Ieromonah şi Arhimandrit la M-rea Neamţ), traduce *Omiliile* Sf. Macarie 180 şi cartea Sf. Isaac Syrul 180, 297.
Macarie (Macri), *Cuvânt pentru purcéderea Sf. Duh*, M-rea Neamţ 1816 (în *Arătare pre scurt....* a lui Athanasie dela Paros) 137.
Macarie, numele a 2 Mitropoliţi ai Moldovei 184.
Macarie (Sf.), tradus în românește 180.
Macarie, singhel la Râmnic 703.
Macariotisa (sau Macriniţa), în eparhia Dimitriada, locul natal al Sf. Gherasim 362.
Macedoneni, domnia 204, 205.
Macedonia, 254, 257, 308.
Macriniţa, v. Macariotisa.
Mahomet (Prorocul), învăţătura 115.
Mailandu, aşezarea visteriilor de credit 446.
Maior (Grigorie), episcop 700.
Maior (Petru, de Dičo Sânt-Mărtin), 482, 510, 549, 559. — *Propovedaniĭ la îngropăciune oamenilor morţi*, Buda 1809: 6-10, 83, 140. — *Didahii adecă învăţăturĭ pentru creşterea fiilor*, Buda 1809: 10, 83, 140. — *Prediche*, Buda 1810-1811: 22, 83, 140. — *Istoria pentru începutul Românilor în Dachia*, Buda 1812: 57, 83, 140, 192, 472, 569, 694, 697. — *Animadversiones in Recensionem Historiae*, Buda 1814: 105 şi traducerea rom. a lui D. Bojinca 1834: 60. — *Reflexiones in responsum Domini recensentis Viennensis*, Pesta 1815: 122 şi traducerea rom. a lui D. Bojinca, 1834: 60. — *Istoria Beséricei Românilor*, Buda 1813: 78, 83. — *Contemplatio Recensionis in Valachicam Anticriticam*, Buda 1816: 152 şi trad. lui D. Bojinca, 1834: 60. — Epistolă 188. — *Întâmplările lui Telemah*, Buda 1818: 221-222. — *Orthographia romana sive latino-valachica*, Buda 1819: 299-304, 462, 464, 591; susţine introducerea literelor latine 458. Dialog pentru începutul limbei române 462, 464; susţine că «sântem din Romani, iar nu din Dachi» 473. *Apendice* (Th. Aaron) 566.
Maisner, traduceri 327.
Mălinescu (Iordache), 59, 60.
Malinescu, staroste în Botoşani 614.
Mâna lui Damaschin, Iaşi 1830: 691.
Mănăileşti, sat în jud. Lăpuşna 692.
Mandas (T.), desenator 259.
Mănescu (Const. D.), 122.
Manicati-Safranu (Gheorghe), ajută Grecii din Sibiu 280.
Maniu-Montan (Nicolaus), *Orthoepia*, Sibiu 1826: 507, 585; abonat 704.
Manole (Vasile), *Abeţedar greco-romano-bulgar*, Bucureşti 1827: 542. Epistatul tipografiei 633; cheltueşte pentru Ceasoslov mare 685.
Manuductor pentru învăţătorii sholasticeşti, Buda 1818: 223.
Manuil, «Ritor Marĭ Besearicĭ» 339.
Manuilovici (Maxim, Episcop), i se închină versuri 624.
Manzovicĭ (Constantin), 123.
Maramureş, comitat 254, 257.
Marcovici (Simeon), trad. *Dialogurile lui Focion* 322. — *Cuvânt la deschiderea Şcoalei naţionale* 618; *Viaţa contelui de Comminj* 707.
Marcul (Efesénul), 145.
Mareş (Manolache), 703.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Margela (Ştefan), *Gramatică russască şi rumâniască*, Sanctpeterburg 1827 : 542.
Marki (Anton de), Auszug aus der Sprachlehre in deutscher und wallachischer Sprache, Cernăuţi 1810: 25-27; gramatic 591.
Maria (Ludovica), Principesa Austriei 285.
Maria (Nicolaevna), 289, 346, 428.
Maria (Pavlovna), 119, 153, 193, 239, 289, 304, 346, 428.
Maria (Theodorovna), 119, 153, 193, 289, 304, 345, 428.
Marmontel, *Adelaida sau păstoriţa alpicească* 216. — *Aneta şi Luben*, trad. de Gr. Pleşoianu 1829 : 649.
Mars, zeul 383.
Marsilie, 521.
Martonffi (Iosif), censor 15, 106.
Măsuri contra ciumei, Chişinău 1829 : 668 (două numere). — *Măsuri pentru stârpirea ciumei* (Iaşi 1829) 671.
Matei (Basarab), Vv., 493, 501. — *Hrisov*, Bucureşti 1830 : 690.
Matei, personagiu de comedie 364, 365.
Mathei (Fr. Chr.), 208 (nota), 210 (nota 2).
Mavrocordat (Alexandru), mare postelnic 111.
Mavrocordat (Alexandru), Vv., Hrisov 565.
Mavrocordat (Alex. I. Fugarul), Βόσπορος ἐν Βορυσθένει, Moscova 1810: 29.
Mavrocordat (Constantin), Vv., 148, 254, 257, 493.
Mavrocordat (Nicolae), Vv., 254, 257, 493.
Mavrogheni (Mihail), mare postelnic 203.
Mavrogheni, tipografia dela Cişmea 225, 331, 712. (Mavroghene) 464.
Maxim (Sf. sau Mărturisitorul), 147, 148, 217, 307, 572, 706.
Mediolanul, ţara 214.
Medo-Perşii, 465.
Mehadia, ape calde 714.
Mehmet, 346.
Meitani (Ştefan), 204.
Melenic, abonaţi 351, 359, 606.
Meletie (al Athinilor), *Istoria bisericească*, 191, 208, 211, 632.
Meletie, Episcopul Huşului, 199, 480; mişcarea dela 1821 : 389; traduce *Învăţătură părintească*, Iaşi 1822 : 391; Episcop al Romanului 670.
Meletie (Sirigos), v. Syrigos.
Mel'pemensk, artist dramatic 364, 365.
Mengueli Guéraï II-e *(chan de Crimée)* 531.
Menşicov *(Prinţipul* sau *Cnézul)*, 150, 151.
Mermeix (Claude), «Clód Merme» 333.
Merton, v. Sandford.
Messina, «a Sicherieï» 213, 214.
Metastasio, 470, 549.
Metodie, Arhidiaconul Sf. Episcopii Râmnicului 703.
Mezia, 254, 256.
Michael (de Fligely), colonel 528.
Mihail (Pavlovici), 119, 153, 193, 239, 289, 304, 346, 428.
Mihai (popă), tipograf şi gravor 51, 52.
Mihai-Viteazul, Domnul Ţării-Româneşti, portret şi istoria 618.
Mihuţ (Ioann), profesor 83.
Millo (Iordache), consilier de curte 323.
Miloradovici, general rus 135.
Milot, «despre iconomia lui Ksenofont» 465, 466.
Miltiz, von 435.
Mina (Sf.), *Paraclisul* 442.
Minčaki, demnitar rus 667.
Mincu (Petre, Braşoveanu), 703.
Mineiu pe Ianuarie, Măn. Neamţului 1830 : 691. V. şi *Vieţile Sfinţilor*...
Mineiu de obşte, Chişinău 1819 : 304.
Minerva, 165, 321, 367.
Minovici (Ioan), mijloceşte tipărirea cărţilor româneşti 703.
Misail (dela Secul), Mitropolitul Moldovei 184.
Mitrofan, numele a 2 mitropoliţi ai Moldovei, unul cu metania la M-rea Neamţ 184.
Mitrofan (shimonah), tipograf la M-rea Neamţ 72.
Mitterpacher (Ludovic), *Învăţătură despre agonisirea viţei de vie*, Buda 1813: 81. — *Creşterea frăgarilor*, Buda 1823: 412.
Moaler (Petru), *Simbolul plinelor de bucurie simţiri*, Buda 1829 : 661-662.
Moga (Vasile), Episcop al Transilvanici 199, 332, 704.
Moghilă (Petru), Mitr. Kievului, *Pravoslavnica mărturisire* 550.
Moldova, 254, 255, 257, 258; descriere geografică 102; districtele 177; şcoală românească 414. Comitetul moşiilor monastireşti 447; holeră 671.
Moldovanu (I. M.), canonic, biblioteca 30, 55, 56, 106, 123, 141, 152, 188.
Moldoveni, 254, 257.
Molevnic, Chişinău 1816 : 152, 153. — Iaşi 1828 : 595.
Molière, *L'école des femmes*, prelucrată

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

în ruseşte 364, 365. — Γεώργιος Δαντίνος, Bucureşti 1827: 560.
Molitvenic, Braşov 1811 : 45. — Blaj 1815: 117. — *Molitvenic bogat*, Bucureşti 1819: 306. — Chişinău 1820 : 333.
Molnar (Ioan Dr.), Deutſch-Walachiſche Sprachlehre, Sibiu 1810: 27 şi Sibiu 1823: 427; gramatic 373, 591; legături culturale cu Iosif al Argeşului 48-49. — *Elementa Grammaticae latinae*, Sibiu (1822) 401. — *Vocabular nemţesc şi românesc*, Sibiu 1822 : 401-402.
Monasterjisca, 479.
Montalbano Giambattista, «Montalban», călător 521.
Montan (Gh.), *Versurĭ la naşteré Domnuluĭ*, Buda 1813 : 81. — *Străinul în Pesta*, Buda 1816: 153. — Geſpräch zwiſchen einem Fremden.. und einem Peſther Bürger, Pesth 1816: 154. — Kurzgefaßte Geſchichte der Wlachiſchen Nazion (Buda) 1819: 308; scriitor 549.
Montesquieu, 558, 682, 683. *Mărimea Romanilor*, trad. de St. Căpăţineanu (Craiova?) 1830 : 692-693.
Moroiu (Const), 606, 625, 627, v. şi Eliad I.
Moscova, 102, 135, 163, 593; abonaţi 203; biblioteca Sf. Sinod 208 nota, 210 nota 2.
Μπαλλιάνος (Γρηγόριος), v. Băleanu (Grigore).
Μπανάτιος, v. Banat.
Μπογδάνοι, v. Bogdani.
Μπουζούκης (Θωμᾶς), v. Buiuchis (Toma).
Μπουρῆς (Κωνσταντῖνος), v. Buri (Const.).
Mucio (Georgiu), dedicaţie 623. (Mutso Georgius), *Ortografia limbei daco-romane* (Pesta) 189: 630-631.
Müller (G. F.), 455, 457.
Mulţămire către Dumnezeu spre surparea dzurbaliĭ (Urmarea cântării de rugăciune) Chişinău 1826 : 511.
Mumuleanu (B. Paris), *Rost de poezii*, Bucureşti 1820 : 333, ed. II-a, Bucureşti 1822 : 402. — *Caracteruri*, Bucureşti 1825 : 464. — *Plângerea şi tânguirea Valahiei*, Buda 1825 : 476; poet 549.
Muntenia, v. Ţara-Românească.
Mureşan (Sabin), 314, 317, 327, 484, 680.
Murgu (Eftimie), Widerlegung der Abhandlung: Erweis, daß die Wallachen nicht römiſcher Abkunft ſind, Ofen 1830: 693.
Murnu (Gh.), 167.
Muruzi (Alecsandru), 100, 170.
Muscel, judeţul 627.
Musico (Sofia), rosteşte «oraţie de ecsamen» 444.
Mustaţă (Teodor), 204.
Muzeul Ardelean (Cluj), 322, 432, 447.
Muzeul Naţional (Budapesta), biblioteca 428.

Nagy (Antonius), censor 572.
Naniescu (Iosif), Mitropolit 710.
Napoleon (Bonaparte), biruit de Ruşi . 104. — *Arătare despre viĭaţa şi faptele lui*, Buda 1815 : 123; în Rusia 135.
Nathan (Prorocul), origina fabulei 110.
Navlon (=Psaltire), 547.
Neamţu (Mănăstirea), călugări «procopsiţi la învăţătura ellinéscă» 48, 52; metania mai multor mitropoliţi ai Moldovei 184-185.
Necşani, metohul m-rii Dragomirna 179.
Nectarie, Episcopul Râmnicului 49, 50, 52. Mitropolit al Ungrovlahiei 78, 112, 188, 199, 306, 307; slăvit de Gh. Lazăr 281.
Nectarie, Patriarhul Ierusalimului 553.
Negel (Şerban), vornic 363.
Negri (Teodor), mare comis 203; publică Διάλογοι Φωκίωνος 320.
Negruzzi (Const.), prefaţă la Pravila lui Andronachi Donici 99, 101; biblioteca 251, 259, 270; editează Descrierea Moldovei 458.
Nemţii, 248, 254, 257, 472.
Nenel (Zacarias de), 706.
Neofit, Ἀνατροπὴ τῆς Θρησκείας τῶν Ἑβραίων (Iaşi) 1818: 276-279.
Neofit, Episcopul Râmnicului 573, 574, 630, 662, 664. Locotenent mitropolitan 665; în Obştească Adunare 666. Mitropolit 673, 685, 690. Episcop şi cârmuitor Sf. Mitropolii 702. — *Instrucţiuni preoţilor pentru nunţi* (Râmnic) 1825 : 479-480.
Neofit, Ierodiaconul şi Peloponisianul 115.
Neofit (dela Neamţ), Mitropolitul Moldovei 184.
Neofit, Protosinghel, Egumen Zglavaciogului 70.
Neofit (Vamva), *Elementuri de filosofie morală*, trad. de Dinicu Golescu, Bucureşti 1827 : 532.
Neofit (Mitropolitul Ungrovlahiei), îndeamnă la traducerea Penticostarului 336.
Neofit, Patriarhul Ţarigradului 526, 527,

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Nestor, înțeleptul antic 248, 650.
Nestor, mare logofăt și efor al școalelor 628.
Nestorovici (Uroș, Ștefan), Consilier crăesc și inspector al școalelor neunite 124, 129, 153, 154, 221, 249, 377, 395.
Neuhold (I.), *Învățătură de a face sirup și zahăr*, Buda 1812: 61.
Neuklitz K. (Νεύκλιτσ), gravor 177.
Neustädter (M.), 182.
Nevschiĭ (Alexandru, Sf.), *Rugăciune la aducerea moaștelor* 428.
Niagoe (Ștefan), *Calendar*, Buda 1828: 572; *Calendar* și planșe caligrafice, Buda 1829: 623. — *Dialogu séu vorbire intre invețiătoriu și scolariu, despre Romani și Români séu Daco-Romani* (autor Șt. P. Niagoe?): 623. — *Statistica Daco-Romaniloru și a Serbiloru in quele trei Diecesi: Arad, Témeșora și Verșeti* (autor Șt. P. Niagoe?): 623. — *Unirea cugetelor*, (Pesta 1829) 667. — *Calendar*, Buda 1830: 680.
Nica (D.), librar în Iași 546.
Nichea, soborul 435.
Nichifor (Callist Xantopol), v. Xantopol.
Nichifor (Criteanul), Patriarhul Alexandriei, *Slujba Sf. Ioan din Trapezunt* 315, 316.
Nichifor (dela Morea), Mitropolitul Moldovei 185.
Nichifor (Theotoc), Mitropolitul Cazanului 33; biografie 36-41. Κυριακωδρόμιον 163; editează pe Isaac Syrul 297-298; contra Uniților 662-664.
Nicoară (Moysi), 622.
Nicodim (dela Atos), *Pentru păzirea celor cinci simțiri*, M-rea Neamț 1826: 512; îndreaptă *Apanthisma* 526, 527.
Nicodim (Greceanul), Arhimandrit, traduce din P. Kontos 41-43, 281.
Nicodim (monah)), îndreaptă cartea *Nevăzut razboiu* 485.
Nicodim (dela Skyropullis), 512.
Nicola (Iancu, Moldovean), traduce *Culegere de înțelepciune*, București 1827: 531, 532. — *Manual de patriotizm*, Iași 1829: 631.
Nicolae, v. Dimietrievici (Nicolae).
Nicolae (*Dascalo* în Arad), vinde cărți 622.
Nicolae (Iancu), v. Nicola (Iancu Moldovean).
Nicolae, logofătul Sf. Mitropolii 70.
Nicolae, Patriarhul Constantinopolei 160.
Nicolae (Pavlovici), Țarul Rusiei 119, 153, 193, 239, 289, 304, 345-346, 428, 511 525, 630, 669, 673, 685, 690, 691, 704, 705; se însoară cu Principesa Șarlota 213; clironom 433; moștenește tronul 480.— *Manifest*, S. Petersburg 1825: 481. — *Așezământul Ocărmuirii Basarabiei* 609. — *Manifest pentru strângerea recruților*, S. Petersburg 1828: 609. — *Manifest*, Chișinău 1828: 609. — *Declarația războiului cu Turcii*, Chișinău 1828: 609. — *Manifest despre tractatul dela Adrianopole*, S. Petersburg 1829: 669, 670 (două numere).
Nicolae, pitar 307.
Nicolae (Sf., Biserica din Bolgarseghio Brașovului): 552, nota 1.
Nicolae (Zugravu), biv polcovnic 703.
Nicolau (Dimitrie, de Nitta), 73.
Nicolau-Dupin (Țena), 703.
Nicolau (Nicola), cheltuește pentru tipărire de cărți 97, 151; traduce *Plutarch nou* 290; v. și Blanchard (Pierre).
Nicon, cuviosul dela Muntele negru 148.
Nicopol, abonați 203.
Nicoriță, biserică în Iași 157.
Niemeyer (H.), «Nimaer» pedagog 224.
Nifon, iconomul Sf. Episcopii Râmnicului 703.
Nil, fluviul 264, 266.
Nil (Sf. dela Sorsca), cartea lui tradusă moldovenește 176.
Ninus, împărat al Vavilonului 672.
Nitzoglu (Panait), Γραμματική Ῥώσσικο-γραικική, Moscova 1810: 29.
Nizni, abonați 203.
Noák (Moyse), *Versuri episcopului Francisc Laicsák*, Oradea-Mare 1827: 544-545. — *Versuri episcopului Samuil Vulcan*, Oradea-Mare 1827: 545. — *Elegia Domino Joanni Delinger*, Oradea-Mare 1829: 633.
Noao cuvinte ruseșți și românești, București 1829: 628.
Νομοθεσία τοῦ Ἰωάννου Γεωργίου Καρατζᾶ, Viena 1818: 271-276.
Новый завѣтъ (Noul Testament), București 1828: 604.
Novitale dela armie, Iași 1829: 613, 670.

Obiceiul de a se roși ouă, ⟨Iași⟩ 1827: 546.
⟨Obradovici?⟩ Dosithei, 250.
Obradovici (Grigorie), Crăescul a Țărcălușuluĭ de Bănat Școalelor celor Serbești și Românești Director 31, 82. *In-*

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

demnare către învățătura tinerimeĭ ceĭ românești, Buda 1811 : 47.
Obșteasca pravilă, (1830) : 715.
Octoih, Buda 181 : 47. — Râmnic 1811 : 50. — Blaj 1825 : 474. — Buda (1830) : 698.
Octoih de Canoane pentru Pavecerniță, M-rea Neamțul 1816 : 155. v. și Isaac Shimonaĭ.
Octoih cu Catavasier, Buda 1826 : 514.
Octoih mic, Brașov 1810 : 28. — Iași 1818: 238. — Sibiu 1826 : 516.
Odesa, abonați 203; refugiați greci și mol doveni 390.
Odiseu, 650.
Ofnì, fiul lui Ilì 148.
⟨Olahus⟩ Mathaeus, 309.
Olahus (Nikolaus), 309.
Olănescu (Iordache), vistier 704.
Olănescu (Petrache), polcovnic 704.
Olănescu (Toma), clucer de arie 704.
Olga (Nicolaevna), 428, 477.
Olimp (Olimbul), muntele 470, 474.
Ol'șevska (d-ra), artistă dramatică 364, 365.
Olt, județul 627; scutit de impozite 213; râul 254, 257.
Omer (Omir) 109, 268, 269, 334, 335, 469, 470, 471, 533, 548.
Omul de lume, trad. de Csokotis Gergely V., Viena 1819 : 309.
Onofreiuvici (Ioann), tipărește *Calendar zilnic*, Iași 1830 : 681.
Oprian (Gheorghie), 372.
Oradea-Mare, Biblioteca diecezană episcopească 31, 56, 61; directorat școlar 395, 399.
Orânduială pentru sfințire Biserichi, Iași 1809 : 12. — București 1809 : 12.
Oravița, abonați 247.
Ordin către prezidentul divanurilor Moldovei și Valahiei (Chișinău) 1829 : 667.
Ordin pentru oprirea vânatului (București) 1830 : 714.
Orest (tragodia), 650.
Orfeu, «Orfevsŭ» 422. «Thracul» 548.
Orșova, 177. (Orșova-Mehadia) abonați 247.
Oștire Franțezilor în Rossia, București 1826 : 516.
Otetelișanu (Grigorie), iubitor de muze 703.
Otetelișanu (Iordache), mare serdar 703.
Ovidiu, 334, 470.
Oxonița, localitate 244.
Pactol, râu 264, 266.
Pafnutie, dascălul, traduce Patericul 597.
Pafnutie, tipograf 524.
Pahomie (dela Putna), Mitropolitul Moldovei 184.
Pahomie (Sf.), 240, 444, 673.
Paisie, stareț la M-rea Neamț 132, 133, 297. — *Viața starețului Paisie dela Neamțu*, M-rea Neamțul 1817 : 178-179.
Paladà (Gheorghie), stolnic 70.
Paladi (Iacovache), 323.
Palladi (Teodor), *Către iubitorĭ de lumină compatrioți* ⟨București 1824⟩ 441, 442.
Paleologii, Impărați 169, 172. v. Ioan Paleologul.
Palin, guvernatorul Basarabiei 564, 565. —*Poruncă deschisă*, București 1829 : 665.
Panaioti (Alexandru Gheorghe), 251.
Pandora, cutia — 100.
Pan (I.), din Brașov 627.
Pan (Niculae), din Brașov 627.
Pann (Anton), *Axion*, București 1819 : 312. — *Calendarul lui Bonifatie Setosul*, București 1821 : 382. — *Cântări de stea*, București 1822 : 402. — *Versuri muzicești*, București 1830 : 698. Cumpără *Dialoguri francezo-române* 703.
Panonia, 254, 257.
Panovici (Ioan), 704.
Pannyhidă și Litiția mică, Râmnic 1809 : 13. — Iași 1821 : 382.
Pap (Theodor), *Trista predică la îngroparea Episcopului Ioan Bob și testamentul lui*, Sibiu 1830 : 700.
Papadimitrie (K. G.), din Scaunele Epirului 361.
Papadopulu (Nicolau), *Cărticică îndemânatică*, trad. de Mitr. Veniamin, Iași 1819 : 312-313.
Papakoszta (Pelagia), 313.
Papazoglu (Const.), 204.
Papazoglu (Ianache, medelnicer), traduce *Cuvinte* de Dion Filozoful 460.
Pappa (Anstassio Emmanuel), trad. în nemțește din A. Hristopol 386.
Paraclis, v. Acatist.
Paraclisul pentru familia imperială rusească, Iași 1809 : 3. V. și *Carte de rugăciună pentru cerere de biruință*.
Paraclisul Sf. Haralambie și al Sf. Mina, (Brașov) 1824 : 442.
Paraclitichi, v. Octoih.
Parascheva, clucer de arie, traducător, 516.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Paraschiva (Sf.), dela Iaşi 343.
Paraschivescu (Armaşul), 703.
Paris, 502; întoarcerea lui Eufrosin Poteca 629.
Parmentier, 81.
Partenie (cel bătrân), Patriarhul Constantinopolului 208, 209, 211, 550, 553.
Partenie, Mitropol. Adrianopolului 209, 211.
Parthenie, Episcopul Râmnicului 452.
Parthenie (Sf., dela Agapia), 55.
Partzulla (Mihail), Γραμματικὴ γαλλικὴ.., Viena 1814: 111.
Pascal, 683.
Pateric, Bucureşti 1828: 595.
Patmos, insula 136.
Patras (cel vechiu), locul natal al lui D. Fotino 261, 262.
Patroclu, 533.
Patzko (Franz Ioseph), tipograf 308.
Paulin, Episcopul Nolei 548.
Pavli (Mihalache), 704.
Pavlovici (Ioan), aşezător de slove 413.
Pavlovici (Vasile) şi fraţii 703. V. şi Alexandru I, Constantin, Mihail, Nicolae (Pavlovici).
Pendedéca (Constandin), 390.
Penticostar, Bucureşti 1820: 335.
Pentru facerea zaharului, Buda 1812: 61.
Pentru scoposul Rossieneştiĭ însoţiri a Bibliei, Chişinău 1818: 215.
Peşacov (Constandin) şi fraţii 703.
Pesta, abonaţi 151; pleacă Eufrosin Poteca 629.
Petrarca, 483.
Petrof, procurorul divanului 714.
Petrovici, profesor în Vârşeţi 712.
Petrovici (George), librar în Bucureşti 648, 649, 659, 688, 702, 703.
Petrovici (Naum), *Versuri lui Uroş Şt. Nestorovici*, Buda 1815: 124. — *Versuri Domnului Athanasie Grabovski*, Buda 1816: 155; i se atribue *Manuductor*-ul 224; traduce *Pedagogia şi Methodica*, Buda 1818: 247-250; Neujahrs-Geſchenk, Buda 1819: 313; îngroparea lui 443.
Petrovici (Palin, Fedor), *Predlojănie pentru proviziuni*, 1828: 610.
Petrovits (Georgius), *Censor Librorum* 395, 411, 412, 429, 430, 434, 444, 459 485, 490, 491, 494, 519.
Petru-cel-Mare, Ţarul Rusiei, poveşti despre el, traduse «din Ştelin» 327; a turburat Europa 466; luminătorul Rusiei 587.
Petru (din Efes, Efesiul), 312, 360, 361, 417. — Νέον ἀναστασιματάριον, Bucureşti 1820: 351-356.
Petrŭ (Moraitul), 422.
[Pe]tru (P. T.), gravor 136.
Petru, Patriarhul Antiohiei 148.
Petru (Pavel Aaron), Episcop, *Păstorĭcésca Poslanie sau Dogmatica învăţătură* (în *Floarea adevărului*) 144; mormântul 700.
Petru, protopsalt 420, 421.
Peysonnel, «Peysonel» 521.
Pezostrat, 260, 262.
Philippide (Daniil), Ἱστορία τῆς Ῥουμανίας, Lipsca 1816; 176. — Γεωγραφικὸν τῆς Ῥουμουνίας, Lipsca 1816: 177. — Ἀπόπειρα ἀναλύσεως τοῦ νοουμένου, Lipsca 1817: 198. — Ἐπιτομὴ τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Πομπηΐου Τρόγου, Lipsca 1817: 204 (traducere din latineşte). — Φλόρου ἐπιτομὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν, Lipsca 1818: 251.
Picot (Em.), 623.
Πίνακες παιδαγωγικαὶ κατὰ τὴν ἀλληλοδιδακτικὴν μέθοδον, ⟨Iaşi 1820⟩: 362.
Pindar, 548.
Pinedo (din Amsterdam), *Testamentul unui jidov bogat* 618, 619.
Piscupescu (Şt., Dr.), *Mijloace de ocrotirea ciumei*, Bucureşti 1824: 442. — *Oglinda sănătăţii*, Bucureşti 1829: 633-648.
Pius al XI-lea, Papa, dărueşte Academici 460.
Plastara (Atanasie), 203.
Platon, 109, 147, 267, 268, 533, 640.
Platenchi (Dimitrie), pruhar 386.
Pleşoianu (Ana), *Câteva istorii moralicești* (anunţate) 702.
Pleşoainu (Grigore) şi Gh. Librier, *Abeţedar greco-român*, Bucureşti 1825: 476, 542.
Pleşoianu (Grigore), *Abecedar* 1828: 598 — *Cele dintâiu cunoştinţe* 1828: 600. — *Abeţedar francezo-românesc*, (Craiova?) 1829: 648-649. — *Gramatică r(omâneascâ*, Craiova 1829): 658. — *Caligrafie*, Sibiu 1829: 658, 659; traduce *Gramatica franţuzească*: 688. *Dialoguri francezo-române*, (Craiova?) 1830: 689, 701-704. V. şi Marmontel.
Pleşoianu (Hagi Gheorghe Lipscanu), clucer 702.
Plinius (cel-mai-tânăr), 533, 603.
Plinius (Caius Caecilius, Secundus), 661, 662.
Pliufa (Athanasie), 660.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ploeşti, a stat P. Kontos 356.
Plutarh, 333, 335, 533; *pentru creşterea pruncilor* 377; interpretat în şcolile greceşti din Principate 657.
Poarta turcească, v. Turcia.
Pobrata (Mănăstirea), metania Mitropolitului Dosithei al Moldovei 184.
Poëmation de secunda legione valachica, v. Tannoli (Silvius).
Poenaru Ghica, v. Ghica Poenaru.
Poenaru (Ioniţă), 703.
Polidor, erou în Noul Erotocrit 260, 261.
Polizov (Hagi Gheorghe), ajută tipărirea de cărţi bulgăreşti 575 şi ruseşti 704, 705.
Polizu (Anastasie, Hagi-Gheorghie) 454.
Polyeleul, Buda 1814 : 106.
Πολυαίνης (Νικόλαος), v. Polyenis (N.).
Polyenis (N.), Γενικὴ ἱστορία, Iaşi 1820: 361.— Διατριβὴ εἰς τὴν παλαιὰν ἱστορίαν τῆς Ἠπείρου, Iaşi 1820: 361.
Polyxeni (ἡ Πολυξένη), tragedie în versuri 349, 350.
Ponturi pentru arendare ⟨Iaşi 1824⟩ 447.
Ponturi pentru urmarea avaeturilor şi a împlinirilor (Iaşi) 1815 : 124.
Pop (Constantin), «doctor legilor» la Pisa 551 nota 5.
Pop (Hagi-Constandin), 627, 704.
Popp (Costa, Dimitrie), paroh Aiudului 95; prefect de tipografie 116, 117, 190; protopop şi notariuş Scaunului vlădicesc 142, 187.
Popp (Vasilie L.), *De Funeribus plebejis Daco-Romanorum... Dissertatio inauguralis*, Viena 1817 : 188. — *Despre apele minerale*, Sibiu 1821 : 382. Prefaţă la Psaltirea în versuri a lui P. Prale 547-552.
Popescu (Alecsandru), sluger 703.
Popescu (Constantin), *Odă Episcopului Iosif Vurus*, Oradea Mare 1823 : 428.
Popovici (Dimitrie Mihailo Râmniceanu), tipograf 77, 78, 162, 188, 195, 287, 325.
Popovici (Dionisie), v. Dionisie Popovici.
⟨Popovici⟩ Gheorghie, la învăţătură 248.
Popovici (Gheorghie, Râmniceanul), tipograf şi gravor 77, 78, 162, 195, 196.
Popovici (Iosif), librar în Bucureşti 546, 703.
Popovič (Nicolae), primeşte dedicaţie 247.
Popovici (Nicolae Râmniceanu), tipograf 77, 162, 188, 195.
Popovici (Ştefan, Eustatie), ajută tipărirea de cărţi bulgăreşti 575 şi ruseşti 704, 705.
Popovici (Theodor), culegător tipograf 184.
Popovici (Toma), *Cuvântare la îngroparea lui Naum Petrovici*, Buda 1824 : 443.
Portogalez, 473.
Poteca (Eufrosin Dimitrie, ieromonah), traduce din Darvari Dim. 218, 220: profesor 490, 493. — *Cuvinte panighyrice şi moralnice*, Bucureşti 1826 : 517, 548; traduce *Elemente de filosofie, logică şi etică* 628, 630; cuvântări la Curtea domnească şi la Sf. Sava 628.
Pouqueville, «Puchevil» 521.
Povăţuire către Arithmetică. Buda 1822 : 402.
Povăţuiri pentru holeră (Bucureşti 1829) 671.
Povăţuitorul tinerimei, Buda 1826 : 499.
Prahova, judeţ 627.
Prale (Ioan Moldovanul), *Urmări pe mormînturi* ⟨Iaşi⟩ 1820: 338. — *Psaltire în versuri*, Braşov 1827: 546.
Pravile pentru vânzarea lumânărilor în biserici (Chişinău) 1829 : 667.
Pravilioara, Bucureşti 1800 : 94.
Pravoslavnica mărturisire, Bucureşti 1827 : 553.
Praxitel, 367.
Predescu (Constandin), stolnic 70.
Proclu, Arhiepiscop, *Cuvânt la Sf. Paşti* 536.
Procopovici (Theofan), Arhiepiscopul Novgorodiei, *Istorĭa pentru împărechĭarea cea pentru purcéderea Prea-Sf. Duh*, M-rea Neamţul 1816 (în *Arătare pre scurt...* a lui Athanasie dela Paros) 137.
Pruba noului tipariu de musichie, M-rea Neamţ 1830 : 715.
Prut, carantine 671.
Psaltire scurtată de Sf. Augustin, Bucureşti 1820: 339. — Ψαλτήριον συνεπιμηθέν, Bucureşti 1820: 362.
Psaltire, Blaj 1809 : 13. — Braşov 1810 : 28. — Sibiu 1811 : 54. — Buda 1813 : 81. — Buda 1817 : 188. — Iaşi 1817 : 189. — Mănăstirea Neamţul 1817 : 189. — Râmnic 1817 : 195. — Buda 1818 : 238. — Chişinău 1818 : 239. — Iaşi 1818 : 240. — Râmnic 1819 : 313. — Braşov 1820 : 339. — Bucureşti 1820 : 342. — Mănăstirea Neamţul 1824 : 443. — Sibiu 1826 : 518. — Bucureşti 1827 : 554. — Bucureşti 1830 : 704.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

V. şi *Alégere din toată Psaltire, Cântări 9 din Psaltire*, Prale (Ioan Moldovanul).
Publicaţie despre semănături (Bucureşti) 1829 : 665.
Publicaţie (pentru cercetarea documentelor de proprietate), Bucureşti 1830 : 714.
Puiu, Mitropolitul Bucovinei 628.
Pulievici (Athanasie), negustor în Pesta 81.
Putna (Mănăstirea), metania mai multor mitropoliţi moldoveni 184-185.
Putnik (Ioseph, Episcop), i se închină versuri 624.

Racine, «Rasin» 335, 470.
Racoce (Teodor), *Prospect*, Lwów 1817 : 195. — *Chrestomaticul românesc*, Cernăuţi 1820 : 327-328.
Racoviţă (Alexandru), traduce din franţuzeşte în greceşte 490.
Rădeni, sat în jud. Lăpuşna 692.
Radovici (Constantin din Goleşti), v. Golescu Dinicu.
Radu (Vodă-Negru-Basarab), 254, 257.
Radu-Vodă (al IV-lea, cel-Mare?), 501.
Radu (Mihnea Vv.), «surnommé le Grand (1623-1626)» 530.
Radu (Şerban), domnul Ţării Româneşti, portret şi istoria domniei 618, 619.
Radzikovskij, artist dramatic 364, 365.
Rafail (Guriotis, din Schitul Sf. Ana), Vieaţa Sf. Paraschiva 207, 208, 210, 211.
Rafail (Ieromonah, protosinghel), traduce şi tipăreşte *Viiaţa Sf. Vasilie cel Nou* 162. — *Minunile Fecioarei Mariei*, Râmnic 1820 : 325, 326.
Rafail (monah la M-rea Neamţ), tipograf, gravor 64, 69, 70.
Rafail (Sf. dela Agapia) 55.
Ralet, vel vornic 363.
Râmnic (Vâlcea), abonaţi 689, 703.
Râmniceanu (Naum), 476.
Rânduiala slujbei în vréme de războiu (Blaj 1806-1818) : 286 (două numere).
Rânduiala Sf. Maslu, Braşov 1810 : 29.
Rânduiala pentru schima monahicească, Măn. Neamţul 1815 : 116.
Rânduiala sfinţirii apei, Buda 1816 : 155.
Rânduiala Panihidei, Chişinău 1817 : 194.
Rânduiala sfinţirii bisericii şi a primirii ereticilor în Biserica Răsăritului, Chişinău 1820 : 345.
Rânduiala pomenirii ostaşilor, Chişinău 1826 : 518.
Râşca (Mănăstirea), metania Mitropolitului Theofan al Moldovei 184.
Răşcan, «Reşcan», vornic 489.
Răşcan (Dimitrie), consilier de curte 323.
Răşcan (Matei), 323.
Răspunsul la cârtiré... asupra lui Petru Maior, Buda 1814 : 106.
Redslob (Ioan Lud.), 455.
Regulele scolastice, Buda 1816 : 156.
Reifenkugel (K. Dr.), 56.
Relaţii despre războiul ruso-turc, Chişinău 1828 : 610.
Ricaldi, Trista ucidere a Grofului — 76.
Rizion, oraş în eparhia Trapezuntului 316.
Ρίζος (Ἰακοβάκης), 386.
Roja (G. C.), *Măestria ghiovăsirii româneşti cu litere latineşti*, Buda 1809 : 13-14. — *De luxu in medicamentis....*, Viena 1812 : 61.
Roja (Nicolae), negustor 124.
Roma, 131, 142, 205, 206, 244, 254, 256, 308, 558, 559.
Roman, abonaţi 151; spitalul Sf. Monastiri Precista 529.
Romani, istorii şi învăţături 30; creşterea pruncilor 30; strămoşii Românilor 291, 566-568, 570, 620-621; colonişti în Dacia 308; starea socială 320; păgâni 367; căderea 465; viteji 371, 470. Latini 472. Tőkőly tendenţios despre colonii 558-559; popoare neolatine 569; patrioţi 631.
Românii, n'au *Gazete sau Novele* 105; îmbogăţesc limba 149; săraci, nu pot cumpăra cărţi 248; colonie a Romanilor 559, 567; se trag numai din Romani 568, 570; împrumuturi lexicale 590-592; îndemnaţi spre luminare 623; «rob înfierat de dajdie» 635; au *scrisoare* neînţeleasă de Europeni 659; scoaterea literelor latine 679; origina romană 693-698; «învăpăiaţi» la cultură 711.
Romanov (Iosif), librar în Bucureşti 546, 702, 703.
Romulus, 585, 678; «strămoşu Românilor» 372; întemeiază Roma 558.
Roşanu (Anăstase), serdar, la băi 714.
Roset (Anica, născută Bogdan), îi dedică o carte doctorul Chiriacopol 530.
Roset (Dracachi), vel vornic 363.
Roset (Iordachi), vel vistiernic 487.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Roset (Scarlat), plăteşte tipărirea *Gramaticii* lui Eliad 579, a *Caligrafiei* şi *Gramaticii* lui Pleşoianu 658.
Rosetti (Rosnovanu N.), agă, metoda ali lodidactică 319, 320, 551 (nota 4).
Rossondniţkij, personagiu de comedie 364, 365.
Rousseau (J. J.), Contract soţial 682, 693.
Rozier, 81.
Rückert (Christian-Albert), *Învăţătură pentru facerea pâinii*, trad. rom. de Alex. Beldiman, Iaşi 1818; ed. II-a, Iaşi 1829 : 659.
Rugăciune de mulţumire, Chişinău 1826 : 485.
Rugăciuni către... Născătoarea de Dumnezeu, Bucureşti 1819 : 313.
Rugăcĭuni, v. *Culégerc a multor rugă cĭunĭ.*
Rumpf (I. D. F.), *Alexandru I. Impăratul a toată Rossia*, Buda 1815 : 125.
Rusia, 254, 257; la 1821 : 389; «către patriïa noastră scutitoare» 614.
Rusiko, mănăstire în Atos 207, 210.
Russo (D.), biblioteca 111, 198, 204, 206, 258, 262, 276, 279, 281, 319, 320 (nota), 322, 351, 356, 357, 358, 361, 386, 560, 664, 665, 713; posedă lucrarea manu scrisă a lui At. Xodilos, Πρόοδος τῆς ἑταιρείας τῶν φιλικῶν ἐν τῇ ἐπαναστάσει 387.
Russo (Iancu), 323.

Sabini, 558.
Săcărâmb, sat în Ardeal 101.
Şadel (Friderich), testamentul 618.
Sadic, «istorie asiatică» 682.
Saint-Piérre (Bernardin de), *Bordeiu indienesc*, trad. de Leon Asachi, Iaşi 1821: 383.
Salonic, abonaţi 359.
Sammler, revistă germană 386.
Samuil Vulcan, v. Vulcan (Samuil).
Samurcaş (Dimitrie Dr.), traduce din nemţ. în grec., *Învăţ. pentru facerea pâinii* 240-241 şi 659-660; i se dedică Ἔρασος 317, 399.
Samurcaş (Ruxanda), traduce Ἔρασος, Iaşi 1819: 316-317, 399-400.
Sandford şi Merton, istoria lor 373.
Sandul, tipograf în Blaj 95, 187.
Sanoc (ţinut), călătorie cu poşta 607.
Sant-Petersburg, 186, 213.
Şaptăl, 81.
Sapunov (Trevneanul, Petru), traduce *Noul Testament* în bulgăreşte 605.
Saraţini, creştinaţi 346.
Sârbi, 248, 249; istoria 497.
Sárdy (Samuel), tipograf 706.
Şarlota (Principesă), se măritä cu Nicolae Pavlovici 213.
Saru (Sava), 197, 200, 251, 270, 279.
Saul, 340.
Săulescu (Elenca), la băi 714.
Săulescu (Iordachi, prof.), înscrie elevi la Şcoala m-rii Trei Ierarhi 606.
Săulescu (Nicolae), logofăt 714.
Sava (Aurel V.), dăruieşte Academiei 323, 433, 565, 566, 610, 668, 669, 671.
Savva (Ioan), lipţcan 703.
Savva, numele a 2 mitropoliţi ai Moldovei, cu metania la M-rea Putna 184.
Savva (Sf.), 157.
Sayrinos (Iacov, 1667-1730) 312.
Scaevola (Mucius), «Muţie Ştevola 631.
Scara Părintelui Ioann, Mănăstirea Neamţul 1814 : 106. V. şi Isaac Shimonaħ.
Scară a cuvintelor celor streine, (Iaşi 1815): 125.
Scarlat (I.), traduce din nemţeşte Γενικὴ ἱστορία 605-606.
Scavinskiĭ (Daniil), *Odă* ⟨Iaşi⟩ 1825: 477.
Schematismus şi Calendar, Oradea-Mare 1820 : 347. — Oradea-Mare 1822 : 403.— Oradea-Mare 1824 : 444. — Oradea-Mare 1827 : 554. — Oradea-Mare 1828 : 603. — Oradea-Mare 1829 : 660. V. şi *Calendar*.
Schmid, «Şmid Vurthaĭmer, tălmăcitorĭul Biblieĭ» 455.
Schobel, tipograf 55. (Franţiscus) 182. (Francisc Schobeln) 227, 339, 393, 484, 547.
Schwartner (Marton), v. Costin Toma.
Sciţi, 254, 257.
Sculeni, carantina 400.
Scurtă arătare despre luarĕ Parisului, Buda 1814 : 109.
Scurtă russască grammatică, Chişinau 1819 : 298.
Şcutari (Maria), rosteşte oraţie de ecsamen 444.
Secu, mănăstirea 179; metania mai multor mitropoliţi ai Moldovei 184.
Seher (J.), sculptor-gravor 414.
Seianos (Alexandru), laudă pe Ralu Suţu 318.
Selianovschi (S.), tipografie grecească în Moscova 29.
Seligher (I., Dantistul), *Povăţuire pentru curăţeniĭa gurii*, Bucureşti 1828 : 603.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Seminarul de bizantinologie (Bucureşti), biblioteca 535.
Semiramis, 465.
Seneca, 147, 533.
Σεραφεὶμ Καρακαληνός, v. Serafim Caracalinos.
Serafim (Caracalinos), Arhimandrit şi Stareţ la Trei-Ierarhi 112, 196, 197, 207; minuni ale Sf. Parascheva 209, 212.
Serafim (din Eski-Zagora), traduce Noul Testament în bulgăreşte 605.
Serafim (din Hios), stareţ la M-rea Burnovo 197.
Serafim (Pissidios, al Anghirei (1783) 112.
Séraphin (J.), *Dissertation sur les fièvres bilieuses*, Paris 1815: 125-129. — Διατριβὴ περὶ τῶν ἐν γένει χολερικῶν πυρετῶν, Paris 1815, traducere în greceşte de G. C Typaldos 129.
Séraphin (Pierre), dragomanul Franţei în Bucureşti 128.
Şerban, «Şărban», protopsaltul „Curţii domneşti 418, 422.
Serbia, 255, 258.
Seres, abonaţi 606.
Serghiad, profesor grec 704.
Sfătuire pentru Biblie, Chişinău 1821: 385.
Sfatul maicei către tinerime, Buda 1815: 129.
Sfânta Muceniţă Eofimia, Chişinău 1825: 477.
Sfântul maslu, Mănăst. Neamţul 1825: 477.
Sfinţirea apei cei mici, Iaşi 1819: 287.
Sholasticescul fruct al tinerimei romane, Buda 1824: 444.
Sibiu, abonaţi 151, 704; colonia grecească 280.
Şiler (Baron), locţiitor de Consul 714.
Silvestru, Arhimandrit şi Stareţ al M-rilor Neamţ şi Secu 87, 91, 94, 96, 107, 109, 111, 115, 116, 133, 136, 137, 147, 155, 179, 189, 190, 191, 246. V. şi Sylvestru.
Şimani (Leopold), *Pruncii cei părăsiţi*, trad. de Ioan Theodorescu, Buda 1830: 709.
Simeon (Logothetul), *Graiurile Maicii lui Dumnezeu*, Iaşi 1826: 518. V. şi Symeon.
Simion (Popa Symeonŭ), gravor 95, 184, 186, 230, 246, 287, 405, 406, 487, 489, 528, 539, 554, 569, 595.
Simion (Ştefan), Mitropolitul Ardealului, 549.
Şincai (Gh.), *Aritmetica*, Blaj 1785: 62; gramatic 591.
Sinesie (Sfetagoreţul), 539.
Sipar (Timotei), profesor 704.
Школа женщинъ или ночные приключенїя (= *Şcoala muerească sau întâmplările nopţii*), prelucrare dramatică jucată la Iaşi 364.
Slatina, s'a învăţat Gramatica lui Eliad, 579.
Slătineanu (Iordachie), *Sofronim: Greaca noao*, adică *Ahilefs la Schiro* 327, 549.
Slavi, 568.
Slavonia. Directorat şcolar 396.
Slujba Sfântului Isaia, Iaşi 1815: 129.
Slujbă în ziua încheierii păcii între Rusia şi Suedia şi la aducerea moaştelor Sf. Alexandru Nevschiĭ, Chişinău ⟨1823⟩: 428.
Snierer (Ioan), tipograf 73, 270.
Şobel, v. Schobel.
Socola, Seminarul 383, 632, 708.
Socoteala Societăţii biblice pe anii 1820-1821, trad. de St. Margella, Chişinău 1822: 403. — Idem, *pe anul 1822*, Chişinău 1823: 429.
Socrat, 109, 147, 533, 588. (Σωκράτης) 176.
Sofia (Народната Библиотека), 575, 577.
Sofronie, *Viaţa Evanghelistului Ioanŭ* 380.
Sofronie (din Cioara), călugăr împotriva Unirii cu biserica catolică 86.
Sofronie, Episcopul Huşului 670.
Solarič, slavist 558.
Soliman II, sultan 530.
Solon, 165, 640; animator în «Atina 470.
Sombor, şcoală pentru Sârbi 396.
Şordan (Dr.), profesor 712.
Sosipatru, v. Iasonŭ.
Sozima (Iordache), 703.
Sparta, 272, 273.
Spartani, 558.
Spyridon (Sf., Episcopul Trymithundei), slujba 452.
Sremul, Directorat şcolar 396.
Σταγειρίτης (Ἀθανάσιος), v. Atanasie Stagiritul.
Stamatiadi (Petru), traduce *Atârnare asupra tarafului ocheliştilor*, Iaşi 1819: 315.
Stâncă, «Lagărul dela Stâncă» 390.
Stanciu (Bucureşteanul), tipograf 5.
Stancovici (Ignatie), 154.
Staruşkevici, personagiu de comedie 364, 365.
Statulŭ ocârmuiriĭ a Oblasteĭ Bassarabieĭ, 1828: 609.
Statutul Carantinei, Chişinău 1818: 214.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Ştefan-cel-Mare (al Moldaviei), 501; portret 618; istorie şi portret de C. Lecca 619. V. şi Étienne le Grand.
Ştefan (D.), meşter aurar din Linotip 360, 361.
Ştefan, fiul lui Vasile Lupu, naşterea lui 209, 212.
Ştefan (Ierodiacon), traduce *Viaţile Sfinţilor*, Neamţu 1808-1815 : 181.
Ştefan (Munteanul), Mitropolitul Moldovei 184.
Ştefan (Sf.), 159.
Stelean (Costache), bărbier 703.
Sterghios (Hagi-Teodosie) din Nausa 360, 361.
Ştirbei (la 1830), 714.
Στράδων, 176.
Strastnic, Buda 1816 : 156, 157. — Blaj 1817 : 189.
Stratimirovici (Ştefan), Mitropolit în Carloviţ 47, 56, 156, 157, 186, 514, 523; i se închină versuri 625.
Stratonic ieromonah, tipograf la Iaşi 185, 189, 230, 293; la Bucureşti 459. 503, 517.
Strelbiţchi (Policarp), gravor 147.
Strelbiţchi (Mihail), Protoierei, gravor 87, 92, 94, 96, 115, 116, 136, 138, 147, 155, 179, 189, 447, 454.
Sturdza (D. A.), 623.
Sturdza (Elenco), odă la nunta ei 477.
Sturdza (Ion Sandul), Domnul Moldovei 391, 405, 412, 414, 438, 443, 447, 454, 477, 485, 486, 489, 512, 518, 526, 529, 536, 552. — *Intărirea anaforalei clirosului* (Iaşi) 1823 : 432. — *Cartea slujbaşilor goştinari*, Iaşi 1824 : 446. — *Cartea slujbaşilor vădrari*, Iaşi (1824) 446; după anul 1821 : 450. — *Carte pentru birul satului* 1826 : 525. — *Carte către goştinari*, Iaşi 1827 : 561. — *Intărirea anaforalei*, Iaşi 1827 : 561.
Sturza, *Pomelnicul morţilor familiei* (1822-1828) : 611.
Sturza (Alexandru), agă 561; (Alecu), vel vistiernic 671.
Sturza (Baliţa) Vv., 611.
Sturza (Const. Dem.), 663.
Sturza (Dumitrache), vel logofăt 363. (Dumitraşcu), mare ban 552, nota 1.
Sturza (Filip), 611.
Sturza (Grigorie), logofăt 241, 363, 487.
Sturza (Ioan), consilier de colegiu 323.
Sturza (Mihail), biv vel agă 98; vornic 383; inspectorul şcoalelor 551; înnoeşte Gimnaziul Vasilian dela Trei Ierarhi 632.
Sturza (Sămina), 611.
Sturza (Toader), mare spătar 552, nota 1.
Suciava, Scaunul Moldovei 102; moaştele Sf. Ioan din Trapezunt 315.
Suciu (Moise), *Semnul bucuriei şi a poftei inimei*, Buda 1829 : 660-661.
Şuliovski (Ghe.), 14.
Şumlia, cetate 610.
Supplex Libellus Valachorum, 309.
Sutescu (Ioan), postelnic 704.
Suţu (Alexandru Nicolae), Domnul Ţării-Româneşti 287, 288, 306, 307, 313, 314, 318, 320, 325, 326, 330, 335, 339, 342, 351, 357, 359, 362, 369, 381.
Suţu (Costache), vel vistier 606.
Suţu (Costandin), clenul Divanului 714.
Suţu (Ecaterina), traduce Διάλογοι Φωκίωνος Iaşi 1819: 320-322.
Suţu (Mihail), Domnul Moldovei, pomenirea lui 332.
Şuţu (Mihail), mare spătar 199.
Suţu (Mihail Gr.), Domnul Moldovei 292, 295, 329, 332, 380, 384. — *Intărirea anaforalei marilor boeri* (Iaşi) 1820 : 363.
Suţu (Ralu), Παραινέσεις μητρὸς πρὸς θυγατέρα, Veneţia 1819: 318-319.
Suţu (Sevastia), soţia lui Mihail Suţu Voevod, pomenirea ei 332.
Συλλογὴ διαφόρων τραγῳδιῶν, Bucureşti 1820: 348.
Sylvestru, Patriarhul Antiohiei 148.
Symeon (noul Bogoslov), vieaţa 18.
Synà (muntele), 400.
Συναπταὶ καὶ Ἐκτενεῖς λεγόμεναι ἐν καιρῷ πολέμου, Iaşi 1809: 20; ed. românească, *Carte de rugăciuni...* 3.
Σύνοψις μεγάλη τῆς Νυχθημέρου Ἀκολουθίας, Iaşi 1813: 92.
Syrigos (Meletie), compune slujba Sf. Parascheva 207, 210.
Syrul, v. Efrem şi Isaac Syrul.
Szabó (Ioannes), revisor 508.
Σωζόμενος, 176.

Tabelă despre trecerea vitelor peste graniţă (Bucureşti) 1830: 714.
Tablă pentru înaltele împărăteşti praznice, Iaşi 1828: 606.
Tablă de plata Căminăritului (Bucureşti) 1830 : 715.
Tablă pentru plata vinăriciului (Bucureşti) 1830 : 716.
Tablă de plata dijmăritului şi a tutunăritului (Bucureşti) 1830 : 716.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co."; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Tablă pentru plata oeritului (Bucureşti) 1830 : 716.
Tălmăcirea Impărătescului firman, Iaşi 1822 : 405.
Tălmăcire după predlojeniia Divanului Valahiei, Chişinău 1829 : 669.
Ţamblac (Grigorie), Mitropolitul Moldovei, la Sinodul dela Florenţa 550.
Tannoli Silvius), *Poëmation de secunda legione valachica*, Oradea-Mare 1830 : 706. V. şi Cosimellius (Antonius).
Ţara-Românească, 254-258, 272-276; districtele 177; Anastasimatar 416; holeră 671; cercetarea hotarelor spre Bulgaria 714.
Târgovişte, abonaţi 606.
Ţarigrad, v. Constantinopol.
Târnova, 208, 209, 211.
Tauchnitz (Τάουχνιτζ), tipograf 176, 177, 198, 204.
Tăutu (Ioan), 203; vornic 489.
Telemac, 650; «în patru tomuri...» 702. V. şi Maior P.
Teleorman, judeţ 627.
Tempea (Radu), gramatic 591.
Tencin (M-me de) *Mémoires du Comte de Comminges* 708.
Teoctist (Bulgarul), Mitropolitul Moldovei 679.
Teodorovici-Nica (I.), 106, 156. — *Cântare despre începutul şi starea de astăzi a Românilor*, Buda 1813 : 82. — *Moralnice sentenţii*, Buda 1813 : 82-83.
Teofan, Mitropolitul Patrasului vechiu 209, 211.
Testament (*Noul*), St. Petersburg 1817 : 190. — M-rea Neamţu 1818 : 246. — St. Petersburg 1819 : 314. V. şi *Istoria Vechiului şi Noului Testament*, Новый Завѣтъ.
Thales, înţeleptul 711.
Themis, zeiţa 273, 274.
Theoctist, numele a 3 mitropoliţi ai Moldovei (unul cu metania la Putna, altul la Neamţ) 184.
Theodor (Studitul, sf.), 335.
Theodorescu (A.), *Aritmetică*, Iaşi 1830 : 708-709.
Theodori (Alexandru Dr.), *Lexicon* 462; corector 484.
Theodorit, *Slujba Sfântului Isaia*, Iaşi 1815 : 129, traducere rom. de Iorgache Grammaticul. — *Cuvinte zece*, Bucureşti 1828 : 603; Sirian din Antiohia 604.
Theodorovici (Ioan), traduce *Istoria universală*, Buda 1824 : 436-437. — *Lexicon* 462; censor 554, 560, 568, 571, 572, 631. (Theodorič) vinde cărţi 622; traduce *Pruncii cei părăsiţi* 709-710.
Theodorovici-Jaltuhin (Petru), măsuri cu privire la semănături 665.
Theodosie, numele a 4 mitropliţi ai Moldovei: unul cu metania la Putna altul *Barboveskiĭ* 184.
Theodosie, Mitropolitul Ţării Româneşti (an. 1697) 220.
Theofan, numele a 4 mitropoliţi ai Moldovei: unul cu metania la Putna, altul la Râşca 184.
Theofil (Antichinsorul, Antecessor), Ἡ Εἰσαγωγὴ τῶν Νόμων 100, 169, 170, 173.
Theofil (Sf.). 145.
Theofrast, 533.
Theophylact (Sf.), 33. — *Tâlcuire la Evanghelie*, Iaşi 1805 : 181; Arhiepiscopul Vulgariei 380.
Theopompos din Hios (Θεοπόμπος), Filipicele 205, 206.
Theotoc, v. Nichifor Theotoc.
Thicaras, Βιβλίον περιέχον Ὕμνους τε, καὶ Εὐχάς.., Iaşi 1814: 112.
Thierry (W. H.), librar 411, 412. (Tieri) 627.
Thomas a Kempis, *De urmarea lui Hristos*, trad. de Clain, tipărită de Ioan Bob, Blaj 1812 : 62.
Thomici (Ioan), *Cultura albinelor*, Buda 1823 : 429. — *Cultura bombiţelor*, Buda 1823 : 430. — *Scurte învăţături*, Buda 1827 : 554-555.
Tomuţa (Vasilie), rosteşte «oraţie de ecsamen» 444.
Thornton (Thomas), *Starea Valahici şi a Moldaviei*, Buda 1826 : 518-523.
Thuchididis, se învaţă în şcolile greceşti din Principate 656, 657.
Tichi (Ioan, Typographica Tychiana), tipografie 347, 403, 430, 445, 534, 545, 593, 633, 660, 706, 717.
Ţichindeal (Dim.), *Arătare despre starè sholasticeştilor Instituturi*, Buda 1813: 77, 83; încetează de a scrie 82; numele lui un fel de acrostih în interiorul versurilor 84. — *Fabule*, Buda 1814 : 109; comparat cu Esop 473. (Czikindeal) 622.
Ţigara (Const.), agă 203.
Ţigărénu (Nicolae), medelnicer 70.
Tigru, «Tigr», râu din rai 246.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Timcovschiĭ (Ioan, Cavaler), censor 215. (Tijcovschiĭ) 385.
Timișoara, Directorat școlar 395, 399.
Tincovici (Ioan), *Înțelépte învățături pentru îndreptarea năravurilor*, Buda 1815: 130. — *Cântări dumnezeești*, Buda 1815 : 130-131.
Tipaldos. autorul *Proclamației* (1821): 388.
Tipic bisericesc, Chișinău 1823: 430. V. și Typicon.
Tisa, râu 254, 257.
Tit-Simedrea (Episcopul Hotinului), biblioteca 605.
Todor (A. P.), 711.
⟨Tököly Sava⟩, Erweiß daß die Walachen nicht Römiſcher Abkunft ſind, Halle 1823: 527, 569. — *Arătare că Vlahii nu-s Romani*, Buda 1827: 556: *cărtitoriu din Haale* 620; combătut de Ef. Murgu 693-698.
Toma, cântăreț la M-rea Obedeanului din Craiova 703.
Topliceanu (Dumitrache), biv vel sluger și tipograf 225, 288, 314, 337, 345, 460, 495, 516, 531, 575, 673, 690.
Toppeltinus (Laurentius), 483.
Tornell, tradus în românește 192.
Tőrők (Stephan), tipograf 391.
Tractatul dela Adrianopole, Iași (1829) : 663. — *Articolul 5.* 1829: 670.
Traian, versuri despre cucerirea Daciei 21; cuceritorul Daciei 254, 256, 530, 568, 569, 585; lăudat în versuri 623; în alegoria *Arghir și Elena* 673; podul peste Dunăre 680.
Transilvania, cea de sus 254-258; nu se vorbește o limbă plăcută 474, 590; «dăjghinarea Bisericiĭ» 663-664. V. și Ardeal.
Trattner (Johann Thomas), tipograf 122, 154.
Trattner (Matthias) ,tipograf 56.
Trepetnic, 406; «din limba elinească 1743» 681.
Triest, aducerea teriacului 445.
Triod, Blaj 1813: 84. — Buda 1816 : 157.— Iași 1816 : 157.
Trista întâmplare a cetății Dresda, Buda 1814 : 110.
Trogus (Pompeius), 204, 205. V. și Philippide D., Ἐπιτομή...
Tropariu pentru Melhisedec, trad. de Anastasie (Iași 1812) 62.
Trușeni, sat în jud. Lăpușna 429, 692.
Tumara (Antonius), *Censor Librorum* 412, 578.
Turci, 254, 257, 286, 389.
Turcia, 254, 255, 257, 258, 279.
Turnul-Măgurele, 177.
Typaldos (G. C.), v. Séraphin J.
Typicon, Iași 1816 : 157. — Buda 1826 : 523. V. și *Tipic bisericesc.*

Ucazul pentru taxele de înregistrare, Petersburg 1821: 390.
Umilincĭoasă rugăciune, Iași 1817 : 190.
Ungaria, 199, 255, 258, 286.
Ungurii, 248, 254, 257.
Unufrie, «profesor normal» 627.
Urania, muză 474.
Ureche (Vornicul), cronicarul 550.
Urechia (V. A.), biblioteca 5, 45, 153, 154, 156, 162, 182.
Urmare în Duminica Paștelui și săptă mâna luminată, M-rea Neamț 1814 : 111. — Iași 1821 : 385.
Urșanu (Teodosie), vătaf 703.
Ursu, preot în Ibănești (1786) 79.
Ușa pocăinții, Brașov 1812 : 64.

Văcărescu (Alexandru), «Ovidie al Românilor» 549.
Văcărescu (Barbu), vornic 70; mare ban, dă bani pentru școli 587; luminător al neamului 633.
Văcărescu (Iancu, logofăt), îndeamnă la unire și iubire de patrie 531; poet 549; comparat cu Anacreon și gramatic 592; prețuit în Ardeal 623. — *Poezii alese* (București) 1830 : 712.
Văcărescu (Ienăchiță, «Ioan, marele ban»), gramatica 373, 471, 493, 549, 586, 591; i se atribue *Trâmbița Românească* 531; știe latinește 500.
Văcărescu (Nicolae), 549.
Vaida (Dim.), *Cuvântări ținute în numele clerului greco-catolic*, Sibiu 1809: 15. — *Cuvântări în cinstea Exselenții sale Ioann Bobb*, (Blaj) 1813: 84-87.
Vaida (Ladislau de Sóósmező), *Dictiones duae*, Claudiopoli 1817 : 196. — *Dictiones quinque*, Oradea-Mare 1823 : 430.— *Synopsis historiae juris Transsilvanici*, Cluj 1830 : 710. — *Az erdélyi polgári magános tőrvények historiája*, Cluj 1830 : 711. — *Az erdélyi polgári magános tőrvenyekkel három kőnyve*, Cluj 1830 : 711.
Vaida (Vasile), *Reflexiones IX ad Poëmation*, Oradea-Mare 1830 : 706.
Val(achus?) l., nobilis ab Hildenbrand 61.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Valahi, 254, 257. Valahomoldoveni 254, 257.
Valahia, v. Ţara-Românească.
Vămile văzduhului, v. Viiaţa Sf. Vasilie-cel-Nou.
Vamva Neofit, v. Neofit Vamva.
Vardalah (C.), Φυσικὴ πειραματικὴ, Viena 1812: 71.
Varlaam, mitropoliţi în Moldova: dela Putna 184; dela Secu 184, 209, 212; fără metanie 184.
Varna, luarea cetăţii 611.
Vârnav (Vasile), traduce *Scrisoarea Moldovei* 457.
Város (Szász) 309.
Varsanufie, tradus în româneşte 180.
Vasile-cel-Mare (Sf.), 5, 148, 213, 214, 217, 227, 314, 533, 536, 572; *Exameron* tradus 181; al Seleuchiei 331; al Chesariei Capadochiei 331; din vieaţa lui 407. — *Cuvinte*, Bucureşti 1826: 523-524. — *Epistolie către un Diodor oarecarele* 535. *Cuvânt pentru chipul monahicesc* 673.
Vasile (Lupu Vv.), 99. (Arnăutul) 169, 172, 173-208, 209, 211, 212.
Vasile, stareţul schitului Poiana-Mărului 148.
Vasilie, «boĭarĭu doftor şi epistat Typografiei» 527.
Vasilie (K.), legător de cărţi «în hanul sf. Gheorghie celuĭ nou» 442.
Vasiliu (Mihail), 312.
Vasici-Ungurian (Andrei), 711.
Vasici-Ungurian (Pavel), *Anthropologhia*, Buda 1830: 711-712.
Βατάτζης, Ἱστορία τοῦ Σιάχ-Ναδὶρ 177.
Vecsey (Iohann, von), colonel 214.
Vedomostie pentru biserica cutare (Chişinău) 1829: 668.
Vega (Georg, Baron), 202, 203.
Vélcé, pitar 70.
Velestenli (Rhiga), Ὕμνοι καὶ ᾠδαί, Iaşi 1814: 112.
Velizarie, «viĭaţa marelui viteaz» 377.
Veneţia, aducerea teriaculuĭ 445; aşezarea visteriilor de credit 446.
Veniamin (Costache, Mitropolitul Moldovei), 19, 31, 41, 62, 87, 94, 95, 96, 97, 98, 102, 107, 111, 113, 114, 115, 116, 117, 124, 130, 133, 136, 137, 147, 150, 155, 157, 161, 179, 183, 184, 189, 190, 199, 217, 227, 230, 238, 240, 243, 244, 246, 287, 292, 295, 298, 332, 337, 380, 382, 384, 386, 405, 407, 412, 413, 414, 427, 441, 443, 447, 449, 454, 457, 477, 478, 485, 486, 489, 512, 518, 526, 527, 531, 536, 539, 551, 561, 573, 594, 595, 613, 631, 670, 691. — Metania la M-rea Neamţ 185; traduce *Cărticică îndemânatică*, Iaşi 1819: 312; mişcarea dela 1821: 389; comparat cu Vasile-cel-Mare 424; traduce *Istoria Vechiului şi Noului Testament*, Iaşi 1824: 438. — *Pastorală pentru serbarea Duminecelor*, Iaşi 1825: 480. — *Tablă alilodidactică*, Iaşi 1825: 480; dedicaţie 619.
Venus, 270.
Vernardos (Manuil), din Creta 93, 111.
Vias (Priinefs), filosof 460.
Viaţa contelui de Comminj, trad. de Simion Marcovici, (Bucureşti) 1830: 707.
Viena, 175, 176, 199, 248, 280, 281, 502; abonaţi 252, 259. «Facultatea doftorească» 563. Universitatea Becĭuluĭ şi doctorul Piscupescu 633.
Vieţile sfinţilor din luna Octomvrie, Mănăstirea Neamţului 1809: 15. — *Noemvrie* 1811: 54. — *Dechemvrie* 1811: 54. — *Ianuarie* 1812: 71. — *Februarie* 1812: 71. — *Martie* 1813: 87. —*Aprilie* 1813: 92. — *Mai* 1813: 92. — *Iunie* 1813: 92. — *Iulie* 1814: 121. — *August* 1815: 131. V. şi *Mineiu*.
Viĭaţa Sf. Vasilie cel Nou, Râmnic 1816: 162. — Bucureşti 1819: 314.
Vijniţa, sat lângă Ceremuş 282.
Vilagoş, abonaţi 247.
Vilahul (ţinut), se uneşte cu Claghenfurt 479.
Vilara (Alexandru), 666.
Villaume, *Pedagogia şi Methodica*, trad. de Naum Petrovici, Buda 1818: 247.
Vineţchi (Gavriil), traduce *Cărticică cu multe lucruri spre folos* 459.
Virgilius, «Virghilie» 334, 361, 548, 585; V. Aaron traduce 10 ecloge 549. Aeneis 557.
Vlad Dracul Vv., 493.
Vlădescu, v. Gheorghie, biv 2 vist.
⟨Vladescu⟩ Nicolae, tipograf Râmnican 313.
Vladimir (Sf.), 159.
Vlădimirescu (Ioan), postelnic 704.
Vladimirescu (Tudor), *Proclamaţie* 1821: 389.
Vlahutzis (Const. Vlahuţă), mare postelnic 199.
Vlaicul, gravor 434.
Vlaşca, judeţ 627.
Vlastar (Matheĭu), Nomocanonul 331.
Vogoridi (Ştefan), mare postelnic 203.

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

Voina, preot 442.
Voina (Ioniță Ion), gravor 47; prenumerant 70.
Volney, *Ruinurile* 683.
Voltaire, *Tragodia lui Orest*, trad. de Alex. Beldiman, Buda 1820: 347-348. — Βροῦτος, București 1820: 350, 351. — Μερόπη, București 1820: 350, 351; prelucrat de St. Căpățineanu 683.
Voltérişti, scrieri împotriva lor 288.
Voroneț (Mănăstirea), metania Mitropolitului Grigorie, al Moldovei 184.
Voronțov (Mihail), general 565. — *Inștiințare* (Chișinău 1829) 668.
Vrednica de pomenire biruință, Buda 1815 : 135.
Vulcan (Samuil),) Episcopul Diecezii Oradiei-Mari, 403; recomandă «doftorie împotriva gălbezii oilor» 45. — *Carte către cler și popor*, Oradea-Mare 1824: 445. — *Lexicon* 462; recomandă literele latine pentru scrieri, afară de cele bisericești 510; i se închină versuri 545. — *Despre vărsatul de vacă*, Oradea-Mare 1823 : 717.
Vulgaris (Evghenie), primește pe Nichifor Theotoc 38. — *Adoleshia filotheos adecă Indeletnicire iubitoare de Dumnezeu*, trad. de Mitropolitul Veniamin, Iași 1815-1819 : 113. — *Atărnare în loc de scrisoare*, trad. de P. Stamatiadi, Iași 1819 : 315; traduce în grecește Psaltirea scurtată 362. — *Funie întreită*, Σπαρτίον ἔντριτον ⟨Iași 1831⟩ 440. — Luminare pentru raiu și pentru muncă 673.
Wagner, din Bavaria, trăduce din At. Hristopol 386.
Warszawa (Warșovia), 364, 365.
Weinkopf (Ioseph), pedagog 509.
Wieland, «Viland», *Socratis Mainomenos, sau diĭaloghiĭ a lui Dioghen dela Sinope* 327.
Wilkinson, «Vilkenson» 521.
Winkler (Joanu Bapt.), profesor de drept 196.
Witgenstein (General Feldmareșal), *Proclamație* 1828 : 609. — *Tarif pentru îndestularea oștirilor rossienești* 1828 : 610.
Wokál, gravor 61.
Xantopol (Nichifor Callist), *Tâlcuire pre scurt la antifoanele celor opt ĭglasuri*, trad. de Gherontie, Manăstirea Neamțul 1817: 190-193.
Zagora, sat (din Grecia), abonați 606.
Zaharia (Sf.), slujba 429.
Zapolya (Jean), «roi de Hongrie» 530.
Zătreanu (Dincă), mare stolnic 703.
Zavadov, «în ținutul Strielui» 478.
Zioariu, v. Diariu.
Zisul (Ghiță), 704.
Zoroastru, 533.
Zosima, frații 163.
Zosimades, (pl. Zasimadi), neam de negustori 33, 35, 40, 90.
Zuma sau descoperire a scorțișoarei, v. Genlis (Madame de).
Zygabenos (Eftimie), 208 nota, 210 nota 2.
Zweck (Ioan Bartholomeu), tipograf 111, 112, 250, 251, 272, 279.
Ζώσιμος, 176.

BIBLIOTECA MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

CUPRINSUL TOMULUI III

	Pagina
Lămuriri	V—VIII
Descrierea cărţilor din anii 1809—1830	1—717
Lista cărţilor descrise	719—739
Lista gravurilor reproduse în facsimile	741—743
Indice alfabetic	745—777

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)

ERRATA

Pag. 193, r. 15			în loc de catra			să se citească catră	
In acelaşi rând, acel (a) trimite la o nota (p. 102 v.—103 r.) referitoare la Patriarhul Ghermano.							
Pag. 193, r. 32			în loc de	ПѢѴЛОВНЧЬ		să se citească	ПѢѴЛОВИЧЬ
„	„	r. 33	„	„ „	ЄѦЛЄ	„ „	„ ЄѦЛЄ
„	198, r. 21 (de jos)		„	„ „	Filippidi	„ „	„ Philippide
„	199, r. 1 şi 12		„	„ „	Geneologia	„ „	„ Genealogia
„	203, r. 4 (de jos)		„	„ „	Mare comisar	„ „	„ Mare comis
„	308, r. 19		„	„ „	bei Frantz... Paßko	„ „	„ bey Franz Paßko
„	„	r. 25	„	„ „	Auſwanderungen	„ „	„ Auswanderungen
„	„	r. 26	„	„ „	Schuße	„ „	„ Schutze
„	„	r. 29	„	„ „	Nazionals-Haſſwegen	„ „	„ Nazional-Haßwegen
„	313, r. 12		„	„ „	Dezember	„ „	„ December
„	„	r. 13	„	„ „	Univerſitätſchriſten	„ „	„ Univerſitätſchriſten
„	314, r. 18 (de jos)		„	„ „	1919	„ „	„ 1819
„	316, r. 7		„	„ „	Târgovişfe	„ „	„ Târgovişte
„	362, r. 16		„	„ „	1199	„ „	„ 1099
„	405, r. 14		„	„ „	1072	„ „	„ 1172
„	432, r. 13		„	„ „	1822	„ „	„ 1823
„	433, nota 1: pentru **Samuil Vulcan**, *Pastorală*, vezi nr. 1194a, la pag. 717.						
„	439, r. 27		în loc de	Ghorghie		să se citească	Gheorghie
„	449, r. 7		„	„ „	Drogoşi	„ „	„ Dragoşi
„	449, r. 16		„	„ „	Dometian	„ „	„ Dometian
„	484, r. 2 (de jos)		„	„ „	Septimiu Mureşanu	„ „	„ Sabin Mureşan
„	489, r. 23		„	„ „	кѫ͡тъ	„ „	„ кѫ͡тъ
„	512, r. 5		„	„ „	Dometian	„ „	„ Dometian
„	523, r. 15		„	„ „	Typiconnl	„ „	„ *Typiconul*
„	„	r. 21 şi 34	„	„ „	ѣаѿкз	„ „	„ ѣаѿкз
„	536, r. 9 (de jos)		„	„ „	Інтрѣ	„ „	„ Лнтрѣ
„	539, r. 15 (de jos)		„	„ „	*cécerea*	„ „	„ *cérerea*
„	565, r. 14 (de jos)		„	„ „	Alexandru I Mavrocordat să se citeasca Alexandru Mavrocordat		
„	573, r. 7 (de jos)		„	„ „	Бъвѣнѕл	să se citeasca	Бъвѣнѕл
„	594, r. 1		„	„ „	Chişinau	„ „	„ Chişinau
„	618, r. 21 (de jos)		„	„ „	o unui	„ „	„ a unui
„	625, r. 22		„	„ „	*Românesc*	„ „	„ *Rumânesc*
„	630, r. 10 (de jos)		„	„ „	a treia necunoscută	„ „	„ a treia ediţie, publicată în cartea *Arătare pre scurt a Dumnezeeştilor dogme*, M-rea Neamţ 1816, p. 329—344
„	673, r. 8 (de jos)		în loc de	Ed. III		să se citească	Ed. IV

BDD-B352-3 © 1903, 1910, 1912–1936, 1944; 2012 Atelierele Grafice „Socec & Co.”; Tipo Moldova
Provided by Diacronia.ro & www.dacoromanica.ro for IP 216.73.216.222 (2026-06-18 21:21:08 UTC)